HÁROMSZÉK VÁRMEGYE

NEMES CSALÁDJAI

Országos Széchényi Könyvtár

SZERKESZTETTE

PÁLMAY JÓZSEF

KIADJA:
A Jókai-nyomda-részvénytársulat
Sepsi-Szent-György ön
1902

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

HÁROMSZÉK VÁRMEGYE

NEMES CSALÁDJAI

SZERKESZTETTE:

PÁLMAY JÓZSEF.

MINDEN JOG FENTARTVA.

KIADJA:
A JÓKAI-NYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSULAT SEPSI-SZENT-GYÖRGYÖN.
1901.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

502.572

R 2

ORSZ. SZÉCHÉNYI-KÖNYVTÁR
Növedéknapló
1951 év B22283 sz.

ELŐSZÓ.

Kevés nép van már, melynek története megirva nem lenne. Csak mi székelyek nem birunk irott történettel... És talán még az én kortársaim sem fognak birtokában lenni annak.

Azért jogosultnak tartom Pálmay Józsefnek azon fáradozását, hogy a székely nemes családok leszármazását és evvel együtt a családok kiemelkedő tagjainak történetét is feljegyzi.

Igen sok tekintetben lesz ez kutfő a Székelység történetéhez.

És meg vagyok győződve, hogy egyes családok tagjaira is ezen munka jó hatásu lesz a hazaszeretet ébresztésére, megerősitésére és az utódok őseik példáján okulva, erősitik és ébresztik az önérzetet, hogy méltók legyenek minden cselekedetükben elődjeikhez.

Fentebbiek szerint ezen munka **kulturmissiot** is teljesit. A családi összeköttetések ismerete a meglazult társadalmi összetartást emeli és ez a faji összetartást szorosabbá fűzi.

És a székelységnek **össze kell tartani** minden tekintetben, hogy szellemi kulturával megtartsa a keleti Kárpátok tövében azt a földet, melyet őseink annyi századok alatt vérrel megtartottak és bizományul nékünk átadtak!!!

Üdvözlöm a szerkesztőt nehéz munkájában és ajánlom, hogy munkáját minden székely család beszerezve, azt, mint régen a Bibliát maradékról-maradékra adják át őrizetre, hogy fenmaradjon, a mint fenmaradt a székelyek jelmondata:

Isten, Haza és Király.

Kelt Sepsi-Szent-Györgyön, 1901. április hó 2-án.

POTSA JÓZSEF,
Háromszékvármegye főispánja,
cs. és kir. valóságos belső titkos tanácsos,
kamarás.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

ELŐSZÓ.

Ezen munkámnak megirásához ugyanazon erkölcsi rugók késztettek, mint Udvarhelyvármegyéről kiadott hasonló munkám megirásához; t. i. a gyors társadalmi átalakulást látva, mely mondhatni semmi kegyeletet sem tanusit a multak emléke iránt, hanem mindent a pénz és ennek édes társa a protectio alapján kiván reorganisalni — az késztetett arra, hogy összeszedjem a dicső székelyeknek történelmét egy oly műbe, melynek szük keretét nem feszitheti szét a pénz és protectio kedves házasságából szülöttek henczegő serege, hanem maradnak az ősök a maguk tiszta hazafiságában — hogy mintegy vezércsillag gyanánt szolgálva, beragyogják a késő ivadékok utait.

Művem tulajdonképpen a székely nemes vármegyék II-ik kötetét képezi, mivel az I. kötet a már megjelent „Udvarhely vármegye nemes családjai“ czimü mű, a III-ik Marosszék s a IV. Csikszék nemeseit fogja felölelni.

Forrásművek gyanánt: Nagy Iván „Magyarország családjai“, Kiss Bálint „Az Árpádok királyi vére Magyarország családjaiban“, dr. Szádeczky Lajos „Székely Oklevéltár“, Szabó Károly „Székely Oklevéltár“, Kállay „Székely Nemzet“, Orbán Balázs „Székelyföld leirása“, dr. Illésy és Pettkó Béla „A királyi könyvek“, Kővári László „Erdély nevezetesebb családjai“ és Tagányi Károly jegyzékét használtam fel. — Művem alapját pedig az 1614., 1635. és 1680. évi összeirások képezik.

Általában nem érdektelen még tudni, hogy a székely nemesség eredetét, t. i. a székelyek született nemességét már a Werbőczy tripartitumának III. rész IV. titulusa elismeri, továbbá a diploma Leopoldiana Leopoldinum-diploma is és végre Háromszéknek volt egy érdekes nemessége, t. i. a református papi nemessége is (örökös), melyet a „Rikánbelőli communitás“ tagjainak adományozott Bethlen Gábor fejedelem s ez 1848-ig fenn is állott.

Megemlitendő még, hogy Mária Terézia törvénytelen patenssel 1763-ban eltörölte a székelyek tömeges nemességét s kiváltságos nemesnek csak azt ismerte el (akár ősi jogon, akár czimeres nemes levél alapján volt nemes), kinek legalább 2 jobbágya volt a közterhek hordozására s ugyanakkor állitotta föl a székely huszár- és gyalogezredeket s a székelység szegényebb részére a katonakötelezettség kényszerét; ebből magyarázható meg azon állapot, hogy egy és ugyanazon családból származó három fiu közül egyik katonamentes (immunis) nemes maradt, másik huszárnak s a harmadik gyalogkatonának soroztatott be; de azért az okmányokban a székely gyalogkatona is „nemes és vitézlőnek" iratott, sőt a székely ezredek titulusa is „Nemes székely X Y ezred" volt, a mi más katonaságnál nem fordult elő.

A műnek becsét fokozottan emelik özvegy nagyajtai Cserey Jánosné született alsózaturcsai Zathureczky Emiliának, szentkatolnai Bakk Endre vizaknai plebános, a Ferencz József-rend lovagjának, továbbá uzoni Béldi Istvánnak, évek hosszu során nagy fáradsággal összegyüjtött s rendelkezésemre bocsátott adatai. Ezt megköszönni a legékesebb szavak segélyével sem tudnám, de ugy hiszem azoknak megfelelő felhasználása egyszerü köszönetemet részben kiegésziti — részben pedig a reá forditott fáradságnak sikerét bizonyitja.

Szabadjon még hálával megemlékeznem Nagyméltóságu Potsa József v. b. t. t. cs. és kir. kamarás, főispán Ő kegyelmességéről — ki ügyem iránt kezdettől fogva azzal a lelkes jóakarattal viseltetett, mint azt csak nemzetén igaz szeretettel csüngő gyermeke teheti, s azzal a leereszkedő jósággal karolta fel, mely csak valódi uri emberek egyedüli sajátja.

Végül az ő minden tiltakozása daczára is pár szóban köszönetet mondok ifju Gödry Ferencz Sepsi-Szent-György városa nemes polgármesterének — ki nemcsak adatainak átadásával, hanem szives utbaigazitásaival stb. oda segitett, hogy ha a magam elé tüzött czélt el nem is érhettem, de legalább megközelitenem sikerült.

Nem kevésbbé emelték léczfalvi Gyárfás Jenő festőművész és léczfalvi Gyárfás Győző kir. főmérnök sikerült rajzaikkal a mű becsét. Fogadják érette hálás köszönetemet.

Munkám nem nyerészkedésre alapitott vállalat, melyben mindazoknak térdet-fejet hajtok kikben egy-egy megrendelőt vélek látni,* hanem önzetlen hazafias vállalat — mely szerényebb igények mellett az élet fentartást is biztositja a nélkül, hogy erkölcsi tőkén kivül egyebet szereznem sikerülne. Ez azonban engem bőven kárpótol — s éppen ebből meritem az erőt a további munkássághoz, s ha az igazságot szem elől nem tévesztve egy a történelmi adatok valóságán nyugvó művel sikerült ujból a nagyközönség elé kilépnem — ugy czélomat elérve rövid pihenés után — ujult erővel veszem fel a tollat — melynek bő anyaga akad akár egy emberöltőn keresztül is a Székely Nemzet dicsőségteljes multjának felderitésében, — megirásában.

Sepsi-Szent-György, 1901. január hó.

PÁLMAY JÓZSEF.

* Ezen állitásomat igazolja a „Századok" XXXV. évfolyamának I-ső számában megjelent az „Udvarhely vármegyo nemes családjai" czimü művemről szóló birálat.

Röviditések és jelmagyarázat.

Sz :	született.
*	Primor család (Erdélyben mágnási osztály).
○	Baczkamadarasi Kis Bálint cs. és kir. kamarás szerint az Árpádok királyi vérével összeköttetésben áll.
✝	kihalt család.
†	meghalt.
Udvh. M. L.	Udvarhelyvármegyei levéltár.
Háromsz. M. L.	Háromszékvármegyei levéltár.
Orsz. L.	Országos levéltár.
Kpt. L.	Káptalani levéltár.
Nagy Iván M. Cs.	Nagy Iván Magyarország Családjai.
Orbán B. Sz. L.	Orbán Balázs Székelyföld leirása.
Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt. ...	Dr. Szádeczky Lajos Székely-Oklevéltár.
Dr. Ill. és Pettkó k. k.	Dr. Illésy János és Pettkó Béla királyi könyvek.
Kállay Sz. N.	Kállay Ferencz Székely Nemzet eredetéről.
Tagányi K. jegyz.	Tagányi Károly jegyzéke.
Lustr. K.	Lustra könyv.
Bakk Endre k. i.	Bakk Endre vizaknai plébános, a Ferencz József-rend lovagjának kéziratából.
Cserey J. levélt.	Nagyajtai Cserey Jánosné, a sepsi-szent-györgyi Székely Muzeum alapitónő levéltárában.
Sz. N. M. Sepsi-Szent-György ...	Székely Nemzeti Muzeum Sepsi-Szent-Györgyön.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Abod (dálnoki). Nevét valószinüleg a marosszéki „Abod“ közsé gről vette, honnét a XVII. század elején jöhetett Dálnokra, mert azelőtt Háromszéken semmi nyoma. A család 1622-ben Bethlen Gábortól „dálnoki“ előnévvel nyert nemességet[1], 1635-ben Rákóczy György alatt Abod István fia János, Abod Péter és Abod Mátyás mint pixidariusok lustrálnak,[2] kik közül utóbbi nemes-levelét producálja.

Ábrahám (sepsi-szent-királyi). Ábrahám István de Sepsi-Szent-Király 32 társával 1611-ben junius hó 14-én Báthori Gábor fejedelemtől nyert közös czimert és nemes levelet.[3] A család további története azonban ismeretlen.

A közös czimer: Veres paizsban, zöld pázsiton két növekvő leopárd egymással szembe; a jobbfelőli leopárd jobbjában vértől csepegő kardot tart, a balfelőli pedig jobbjában puskát; bal lábukkal pedig zászlót tartanak. — Csörös zárt sisak. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Sepsi-szent-királyi ÁBRAHÁM-család.

Tagányi Károly jegyzéke szerint 1610-ben Ábrahám alias Killyén is nyert nemes levelet, de ez a család a fennevezett sepsi-szent-királyi Ábrahám-családdal nem azonos, mit a névbeli eltérés és a két időpont közötti rövid egy évi külömbség is valószinüvé tesz.

Ábrám (almási). * 1602-ben Ábrám Miklós esküszik fel a császár és király hüségére.[4] 1614-ben Ábrám Gergely mint primipilus lustrál.[5] — 1635-ben Rákóczy György alatt Ábrám Gergely fia Miklós, Ábrám András fia Tamás, Ábrám György, Ábrahám Lőrincz fiai György, András, Demeter és Miklós fordulnak elő.[6] — Kézdi-Almáson kihalt.

Ádám (nagyajtai). Háromszéki székely család, melyből 1635-ben Ádám István a hét birák között lustrál.[7] Nemes levelet 1649-ben nyer.[8] 1684. jul. 27-én pedig Ádám János lovas székely mint biró jár el a Boldi István és Kovács Balázs nagyajtai lakosok közötti csere-processusnál.[9]

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Orsz. levélt. gyulafehérvári kap. oszt. arm. 22.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Udvh. M. L.
[6] Háromsz. M. L.
[7] Háromsz. M. L.
[8] Tagányi K. jegyzéke.
[9] Szabó K. Sz. Oklt.

Adorján (nagyajtai). Régi név, melylyel a Székelyföldön már a XII. és XIII. században is gyakran találkozunk; Háromszékre azonban csak a XVI. század végén jöhetett; közülök 1614-ben Adorján ‚Péter,[1] 1635-ben pedig Adorján Péter fia László van feljegyezve.[2] — 1736. deczember 16-án Adorján Albert és Dávid, Károly királytól nyertek czimeres nemes levelet.[3]

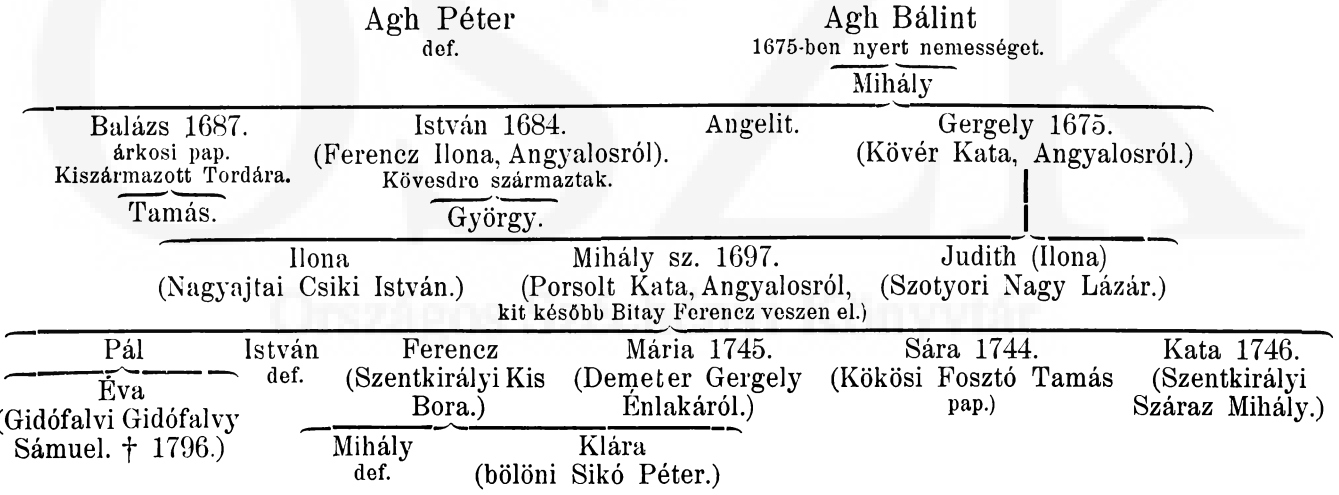

Nagyajtai ADORJÁN-család.

Czimerök: hasitott paizs, melynek jobb oldala kék, bal oldala piros; a paizs közepén zöld téren növekvő arany oroszlán jobbjában kard, baljában véres törökfővel. — Sisakdisz a paizsalak. — Foszlányok: ezüst-kék, arany-piros.

A család Nagy-Ajtáról elköltözött.

Agh (angyalosi). Régi székely család, melyből 1602-ben Ag Bálint, Lőrincz és György még mint szabad székelyek fordulnak elő;[4] 1614-ben Lőrincz és Tamás azonban már mint pixidariusok lustrálnak, Miklós, ki 1611-ben Angyalosról Nagy-Borosnyóba házasodván, 1614-ben ott szintén mint pixidarius fordul elő.[5] — 1635-ben a Rákóczy György-féle összeirásban már számos tagjával találkozunk Angyaloson,[6] u. m.: Agh György, János, András és Mihály, kinek fia György; Agh György és Mihály a János fiai; Agh Miklós a Lőrincz fia; Agh István; Agh Tamás fia András; Agh Andrásné fia Tamás; Agh Jakab fiai Bálint, Mihály és György kik örökségüket Nemes Tamásnak eladván, Tordára költöztek. De csakhamar leapadtak, mert 1697-ben Angyaloson egyedül Mihály élt. — 1675. május 22-én Agh Bálint és Péter „angyalosi“ előnévvel nyertek nemes levelet.[7] Ezeknek leszármazói a következő táblán láthatók, u. m

Klára fiu-leány lévén, az Agh család birtokai a bölöni Sikó-családra mentek át. — Bánffi-Hunyadon is él egy Agh-család, mely ehez tartozónak vallja magát, de adatok hiányában általam nem volt felvehető.

Ágoston (illyefalvi). 1602-ben Ágoston Márton és Miklós éltek Illyefalván. Nemes levelet e család „illyefalvi“ előnévvel 1615-ben nyert.[8] — 1635-ben Ágoston Márton, Péter és György lustrálnak.

Albert (csomortányi). Ezen család 1620-ban nyert nemes levelet.[9]

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Székely N. M. Sepsi-Szent-Györgyön.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Udvarh. M. L.
[6] Háromsz. M. L.
[7] Eredeti okmány Sikó Béla őrizetében Sepsi-Szent-Györgyön.
[8] Tagányi K. jegyzéke.
[9] Tagányi K. jegyzéke.

Ágoston (bélafalvi). Régi székely család, mely Szentlélekről származott, hol 1602-ben Mihály esküszik hüséget Rudolf királynak; 1635-ben is még Imre él Szentléleken, ez Györgynek fia vala,[1] de Imrével utóbbi helyen ki is halt e család. — A Bélafalvára költözött ág 1610-ben Báthori Gábortól nyert nemes levelet;[2] ezen ágból 1614-ben Ágoston István, 1635-ben pedig Ágoston Keresztes fiai Tamás (lovon), továbbá András és Ágoston István lustrálnak. Ágoston Péterné fia Istók Esztelnekre költözvén, utóbbi lustra alkalmával ott vétetett fel.[3]

Bélafalvi ÁGOSTON család.

Kálnokon és Szentkirályon is élt 1614-ben egy-egy Ágoston-család, a szentkirályi ágból. Tamás 1611. junius hó 14-én nyert czimeres nemes levelet.[4] Czimere azonos a s.-szent-királyi Ábrahám-család czimerével.

Albert (esztelneki). Albert János 1602. még mint jobbágy fordul elő.[5] A család 1607-ben „esztelneki" előnévvel nyert nemes levelet.[6] — 1614-ben Albert János már mint primipilus lustrál. 1635-ben Gergely fiai János és Mátyás, továbbá Albert Jánosné fia fordul elő.[7] Esztelneken ez idő szerint Albert Elek és gyermekei, Albert István és Albert Györgyné gyermekeivel élnek.

Albert (pákéi). A család primipilátusa 1601. október hó 1-én kelt, Albert István nyerte azt.[8] 1614-ben Bethlen Gábor alatt Albert Mihály és Tamás lustrálnak, 1635-ben Rákóczy György alatt pedig Albert Demeter és Albert Balás fia Mihály, ki 1602-ben már Rudolf király hüségére felesküszik. 1659-ben a család nemessége ismét megujittatott.[9] Albert Péter a XVI. század végén Zágonba költözött; az 1614-beli lustra alkalmával Zágonban is vétetett fel.[10] 1695. körül Albert János az orbai szék assessora, 1704-ben pedig követ a szebeni országgyülésen, melyen Rákóczy Ferencz számüzetett.[11]

Albu (zágoni). Nemessége ősi székely jogon alapszik; 1600-ban még jobbágy család volt, 1614-ben azonban Albu Benedek mint primipilus, Albu János pedig mint pixidarius lustrálnak,[12] mai napig is két ágban él e család. A primipilusi ágból 1635-ben Albu Benedek junior fia Istók, Péter fia György, Gergely fiai György, András, Mihály és Péter, Tamás fia Mihály, István fia András, Benedek sen. és Albu Gergely vannak felvéve [13] Ez idő szerint a Zágonban élők közül Albu József, Albu András és fia András, Kolozsvártt élő Albu Mózes ügyvéd és a Miskolczon élő Albu Pál m. kir. csendőrfőhadnagy ezen ághoz tartoznak.

A pixidariusok közül 1635-ben Albu Tamás junior fiai Péter, Benedek és Mihály, Péter fia János, János fiai János, György és Gergely és Albu Keresztesné lustrálnak;[13] ezen ágból néhai Albu Antal fiai Antal és András, István fiai István, Tamás és Ferencz, Ferencz fia István s ennek fia Domokos és Albu Gergely élnek Zágonban, birtokuk jövedelmeiből tartják fenn magukat.

Almási-család. Almasi Kelemen nemessége a maksai gyülésen báró Apor Péter elnöklete alatt 1725. julius hó 27-én hirdettetett ki.[14]

Alszegi (szotyori). † Régi Háromszéki család, tagjai a XVI. században még mint jobbágyok élnek, mint ilyenekről van említés téve 1576-ban Zottiorfaiván Alzegy István, Péter és Kelemenről.[15] 1607-ben

[1] 1614. évi Lustr. K. Udvh. M. L.
[2] Tagányi K. jegyzéke.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Eredeti nemes levél Orsz. levéltár. Gy.-Fehérv. Kap. osztály arm. 22.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Tagányi K. jegyzéke.
[7] Háromsz. M. L.
[8] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[9] Tagányi K. jegyzéke.
[10] Udvh. M. L.
[11] Kallay Sz. N.
[12] Udvh. M. L.
[13] Háromsz. M. L.
[14] Gub. Levélt. 1143,771.
[15] Dr. Szádeczky Sz. L. Oklt.

nyert nemességet.[1] 1614-ben a Bethlen Gábor-féle conscriptioban Alszegi Imre, Péter és Gergely fordulnak elő.[2] 1635-ben Alszegi István a 7 birák között, Alszegi Imre testvérei János és Tamás és Péterné mint primipilusok, Alszegi György, István, Péter és János pap mint pixidariusok vannak felvéve.[3]

Szotyorban ez időszerint nincs ily nevü család, a jelenben élők nem is emlékeznek e névre; szereplésükről azonban a ma is létező „Alszeg-utcza és Alszegdűllő“ tanuskodik.

Andok (zágoni). Székely család, közülök 1614-ben Andok Lukács, 1635-ben Andok Jakab, Andok Ferencz fiai Benedek és László, Andok Imre fiai Imre és János és Andok György lustrálnak.[4] A ma élők közül Andok Domokos, Bálint és András testvérek, Andok Antal és József testvérek és Andok István, József, Imre, Rebeka, Teréz és János, továbbá Andok Boldizsár birtokos, Zágonban laknak.

Ambrus (uzoni). † 1614-ben Uzonban Ambrus Bálint lustrál;[5] az 1635-beli conscriptioban Ambrus Péter, Ambrus Bálint fiaival Miklós és Mihálylyal vannak feljegyezve.[6] Baróthon is élt egy hasonnevü család, melyből Tamás, Ferencz, Gáspár és Gergely az 1614. évi Bethlen Gábor-féle összeirásban lustrálnak;[7] hogy volt-e azonban e két család között valamely kapocs, azt kipuhatolnom nem sikerült. Ugy az uzoni valamint a baróthi ág kihalt.

Andor (komollói). Háromszéki család, melyből Andor János fiai Tamás és Benedek „komollói“ előnévvel, Károly királytól 1716. márczius hó 13-án nyertek czimeres nemes levelet.[8]

Komollói ANDOR-család.

1614-ben Andor Imre, 1635-ben szintén Andor Imre a 7 birák között, Imre fia Márton és Tamás fia Márton mint primipilusok lustrálnak.[9]

Czimerök: kék paizsban, zöld téren természetes szinü farkas növekvőn. Sisakdisz a paizsalak.

Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

E család férfi ágon kihalt.

András (barátosi). Neve többféle alakban fordul elő u. m. Andrágy, Andrád és András s bár Nagy Iván „Magyarország családai“ czimü müvében a barátosi Andrádokat külön tárgyalja, a három néven szereplő család közös törzse kétségbe nem vonható, igazolják ezen körülményt a barátosi jószágok birtokolása és a régi levelek, melyeket az András famillia bir.

Régi név melylyel Háromszéken a XV. és XVI-ik században lépten-nyomon találkozunk, különösen Lemhényben.

A barátosi András családból 1582-ben Ferencz, Domokos, Miklós és Balázs éltek, 1614-ben Péter és György mint pixidariusok lustrálnak, 1635-ben pedig András Gábor Miklós fia György, István fiai János, Gáspár és Domokos, András Péter fia Ferencz és András Jánosné fia Péter fordulnak elő.

Egy ága a családnak Illyefalvára költözött, itt született 1754-ben Andrád Samuel az Andrád Elek ev. ref. lelkész és lisznyói Jakó Sára fia, ki tanulmányainak befejezése után az orvosi pályán aratott babérokat; müködése az irodalom terén sem maradt eredménytelen „Elmés és mulatságos rövid anekdoták“, „Magyar demokratikus élet“, „A magyar szólásmódról“ czimü műveit 1789—91. időszakban adta ki. E család kötelékébe tartozott azon Elek is, ki szinész korában „A Kolozsvári biró“ és „Hora világ Erdélyben“ czim alatt két szindarabot irt. Ő maga mint egyik székely ezred hadbirája halt el.

András (lemhényi). 1510-ben András Mihály, István, Pál, Gergely, György, Mátyás és János a r. kath. templom felépitésére adakoznak;[10] ezen körülmény arra enged következtetni, miszerint az András-

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Udvh. M. L.
[6] Háromsz. M. L.
[7] Udvh. M. L.
[8] Dr. Illéssy és Pettkó k. k.
[9] Háromsz. M. L.
[10] Eredeti feljegyzés a lemhényi r. kath. egyház őrizetében.

család a XVI. század elején tehetős és kiterjedt család volt; annál különösebb, hogy 1602-ben azok között kiket Básta főgeneralis Rudolf király hüségére felesket, egyedül András Balást találjuk feljegyezve; 1614-ben pedig András Gergely és Balás lustrálnak. Lemhényben ma e családból András Mihály és fia Ferencz, András Balás és fiai György, István és Mihály élnek, kiknek elődei 1656-ban nyertek nemes levelet.[1]

1614-ben Bölön, Kőröspatak, Gidófalva, Dálnok és Gelenczén is találkozunk hasonnevü székely családokkal,[2] de adatok hiányában ezekkel külön foglalkozni nem áll módomban.

Antal (zágoni). E család Kőröspatakáról származott Zágonba. Kőröspatakán 1607-ben nyert nemességet.[1] Péter költözött Zágonba, ki 1614-ben mint pixidarius lustrál.[2] Jelenleg Antal Mihály, néhai Antal Mózes fia István, Antal Elek, néhai Antal Lajos fia György, Antal Mózes és fia Domokos élnek. Altorján is élt egy Antal-család, de adatok hiányában története nem közölhető.

Antal (illyefalvi). † Régi székely család 1585-ben nyert nemes levelet,[1] 1614-ben Antal István és János lustrál;[2] kihalt.

Angyalosi † Ős régi székely-család, melynek nemessége 1650-ben lett megujitva;[1] kihalt.

Antalffy (szereda-szentannai). Ezen régi székely családnak Marosszék a hazája; Szereda-Szent-Annáról (jelenleg Nyárád-Szentanna) ered. A felkutatott hiteles egyházi adatok szerint Antalffy Márton 1635-ben aedilis hivatalt viselt (egyházi gondnok), 1643-ban Antalffy Ferencz hütös, 1681-ben Kis Antalffy Mihály főszentegyházfi, 1682-ben Nagy Antalffy Mihály, 1690-ben Márton egyházi gondnokok, 1758—1760-ig nemes Antalffy Márton, 1769—1771-ig János, 1781—1783-ig István kurátorok; mi arra vall, hogy az egyházterén tett hű és áldásos szolgálatukat a nép bizalma koszoruzta, azért is látjuk őket mindenkor az egyház világi hatóságok élén.[3]

Szereda-szentannai ANTALFFY-család.

Ősi birtokuk Nyárád-Szentannán volt; innen származtak Csikfalvára, Berébe, Maros-Járába és Maros-Szeredába (most Ny.-Szereda); de valószinü, hogy az udvarhelymegyei, küsmödi Antalffy család is a szentannai törzsből szakadt ki.

1789. január 27-én Nyárád-Szentannán Antalffy György szentsimoni Balogh Zsuzsával köt házasságot; ez lehetett az utolsó — ki e családból Szentannán lakott. A gróf Lázár családnak érdekében lévén, hogy birtokát összevonja, a Szentannán lakó szabad birtokosoknak más községekben vásárolván jószágot, vagy kicserélte, hogy egyedüli birtokos lehessen ott, a mi teljesen sikerült is; — igy lett az Antalffy birtokokból — Lázár birtok.

Antalffy István Csikfalváról, egy más Antalffy István, Antalffy Márton és József Beréből és Antalffy Mihály Maros-Járából, mindannyian „szereda-szentannai“ előnévvel 1806 január 6-án a prod. forum előtt igazolják nemességüket.[4]

A család leszármazása Istvántól kezdve (ki Berében lakott) a következő:

István
(Bán Judith).

I. Márton
birtokos és hites assessor M.-Vásárhelytt.
(Pálffi Mária, Udvarhelyszékről).

1806-ban igazolják nemességüket.

Ferencz † 1870.	Zsigmond †	Lajos † 1887.	Zsuzsa †	Mária †
jószágigazgató gróf Mikes Jánosnál.	gyógyszerész Kolozsvártt.	a bándi járás dullója. (Csikszépvizi Fejér Véri) † 1896).	(Nagy Imre) városi tanácsos M.-Vásárhelytt.	(Soós József) ügyvéd M.-Vásárhelytt.

Lajos sz. 1837.-	Elek sz. 1848.
birtokos Árapatakon. (Pál Róza)	áll. polg. isk. tanár Sepsi-Szent-Györgyön, nőtlen.

Lajos sz. 1861.	Mariska † 1899.	Ferencz sz. 1867.	Irén
birtokos (galantai Galgóczi Klára).	(Reményik Mátyás).		(Karácsonyi Géza) állami dohánygyári tisztviselő.

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Udvh. M. L.
[3] A nyárád-szentannai ev. ref. lelkészi hivatal közlése szerint.
[4] Eredeti okmányok id. Antalffy Lajos őrizetében Árapatakán.

I. Márton 1814 április 19-én a nemes és nemzetes György János és Gál József uramék között esett templombeli székért való viszálkodásban a szeredai nemes presbiterium határozatát, mint hites assessor irja alá. Unokái közül Lajos jelenleg birtokos és birtokbérlő Árapatakán és Elek állami polg. isk. tanár Sepsi-Szent-Györgyön.

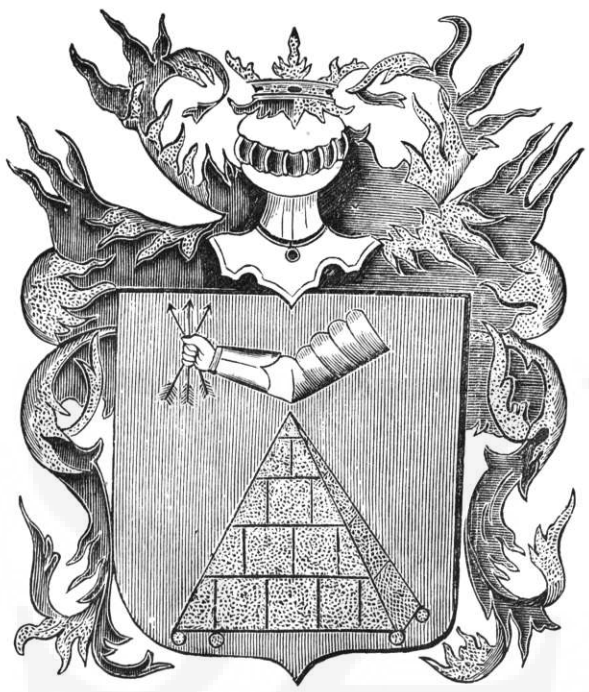
Használt czimerök:[1] Kerek kék paizsban páncélos kar kardot tart; a kar hajlása felett és alatt egy-egy ötágu ezüst csillag. Sisakdisz. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Antos (rétyi). ✱ ○ Az Antos-család Erdély nevesebb családjai közé tartozik. Háromszéken először a XVI-ik század végén Bálintot találjuk, ki 1594-ben primipilaris levelet nyer, fia Máté pedig 1628-ban az armálisok között fordul elő, ennek fia Bálint 1635-ben a lustrán mint lovas jelen meg.[2] A család leszármaztatása tehát első Bálinttól kezdve okmányilag igazolva van.

Vannak ugyan adatok, melyek Antos Mátét már a mohácsi vész után, 1526-ban Zápolya János udvarában emlitik, valószinü, hogy ez a családnak egyik őse, de hiteles adatok hiányában összekötni nem lehet, s igy csak az 1594-ben szereplő Bálinttól származtatom le e családot.

A három századra terjedő mult elég tanuságot tesz arról, hogy ezen családnak tagjai a hazának hű és áldozatkész fiai voltak s mindenkor legjobbjaink sorában küzdöttek.

Csak a legközelebbi multra visszamutatva az 1848—49-iki szabadságharczban is két jeles és sok érdemet szerzett tagjával találkozunk u. m.: Ferenczczel, ki őrnagy a 32-ik zászlóaljban és Jánossal, ki mint alezredes küzdötte végig a szabadságharczot.

Rétyi ANTOS-család.

Ferencz született 1822-ben, meghalt 1876-ban; mint honvédtiszt 15 kisebb-nagyobb csatában vett részt és két izben meg is sebesült. A fegyvert 1849 augusztus 20-án Zsibónál tette le s azután egy évig a Királyhágón tul bujdosott, mig végre a cs. és kir. haditörvényszék előtt önként jelentkezve 2 évi várfogságra itéltetett, de büntetése kegyelem utján elengedtetett. Életének hátralévő idejét otthonában gazdaságnak szentelte, melyet mintaszerü kezeléssel vezetett; lelkes tagja volt egyházának is, melynek elismerése képen 1866-ban a sepsii ev. ref. egyház algondnokául választatott.

Szerény modora és nemes gondolkodása következtében vallási és rendi különbség nélkül mindenki szerette, a mi abban nyert kifejezést, hogy végtisztességére, melyet a legegyszerübben rendelt megadni, nemcsak a megyei tisztikar jelent meg, hanem a távoli vidék lakosai, a honvéd tisztikar és volt bajtársainak küldöttsége is eljött s egy-egy szép koszoruval áldozott a nemes gondolkozásu ember, a jó és vitéz bajtárs emlékének.

Katonai erényeinek jellemzésére irja Bem fősegéde Lőrincz József őrnagy, hogy „.... fáradhatlanul és lankadás nélkül szolgált az utolsó capitulatióig, buzditván mindég, a mikor szükség volt, nélkülözések és balesemények között higgadtságát egyaránt fentartotta, csatákban és ütközetekben merész és helyéttartó, olykor más parancsnokokra is irányadó. . . .“

János született 1819 julius 25-én Rétyen. Polgári pályára készült s a nagyenyedi ev. ref. iskola sikeres elvégzése után a jogi tanfolyamot kitüntetéssel végezte. 1838-ban a második székely ezredben mint hadapród szolgál, 42-ben hadnagyi rangot nyer, 48-ban a m. kir. bányajószágokban fellázadt oláhok megfékezésében vesz részt; ugyanezen év juniusában az adófizetést megtagadó oláhok ellen executióba küldetett, mely alkalommal az oláhok makacssága és a csapatoknak megtámadása miatt fegyverhasználatra kerülvén a dolog, mintegy 300 oláh részben megsebesült, részben meghalt. Résztvett a szenttamási nagyütközetben s több más apró csatában, melyekben mindenütt vitézül megállván helyét, főhadnagyi rangra emeltetett.

Egyik fényes haditénye a mannswörthi ütközetnél keltett feltünést, midőn az oroszlánbátorságu Guyon honvédei sok emberüket elvesztvén, már-már hátrálni akartak s Guyon alól is 3 lovat lőttek ki, Antos minden utasitás nélkül csapatával segitségül sietett s az ellenséget visszaszoritották; ezen tettéért századosi rangra emeltetett s a táborkarhoz osztatott be. Résztvett a szikszói, kassai, b.-kereszturi, verpeléti, kápolnai, kövesdi, tápió-bicskei, isaszegi és a váczi ütközetben, hol az ellenségtől egy üteg ágyut foglalt el s ezért a III. oszt. katonai érdemrenddel tüntettetett ki. 49-ben már táborkari őrnagy.

A nagysallói ütközetnél egy ügyes hadicsellel tartotta fel a fölénybe lévő ellenséget, ugyanis Wohlgemuth két ezred lovassal nyomult a honvédek jobb szárnya ellen, melyet már-már bekeritettek,

[1] Ezen czimert használta Antalffy Márton 1809-ben.

[2] Háromsz. M. L.

ekkor Antos a kéznél lévő egyetlen huszárszázadot csatárlánczba fejlesztve előre vezényelte, mire az ellenség azt hivén, hogy tekintélyes tartalék van még a honvédhuszárok háta megett — megállott s ez alatt a honvéd hadtest mindenütt győzelemmel nyomult előre.

Budavár ostrománál is kitüntette magát, miért alezredesi rangra emeltetett.

A világosi fegyverletétel után 6 évi fogságra itélték, de 51-ben kegyelem utján kiszabadult; ezen évben nőül vette báró Radák Katalint s megtelepedett a pestmegyei Abonyban, hol most is, mint a nagyidők tanuja csendes elvonultságban, de köztiszteletben él.

Az Antos-család házassága révén is előkelő szerepet foglal el, mert összeköttetésben van a Szacsvay, Vajna, Tompa, Thuri, Potsa, gr. Rhédey, br. Radák, gr. Teleky stb családokkal.

Leszármazási táblázata a következő:

I. tábla.

Antos Máté 1526.
Zápolya János magyar király udvarában szolgált.

Rétyi Antos Bálint.
1594-ben mint rétyi pixidarius primipiláris levelet nyert.
(Halál Verónika, Halál Istvánné Perpetának leánya)

Máthé.
1628-ban május 5-én nyert czimeres nemes levelet.
a) (Losonczi András leánya,
b) Péterbiró Anna, előbb Bikfalvi Istvánné.
c) Bedő Erzsébeth).

a) István — 1614-ben lovas hadnagy S.-Szentgyörgy.
b) Bálint. (Bikfalvi Anna).
b) László. dft.
c) Katalin. (dálnoki Gál György.
c) Judith.

György
javai, 1654-ben okt. 27-én consribáltattak.
a) (Horváth Borbára,
a Tóbiás és Losonczi Anna leánya.
b) ismeretlen, c) Babós Borbára.

a) Borbára. (Gyujtó Tamás).
b) László dft.
b) György. (Elekesi Kata).
c) István. Apafi Mihály tanácsosa. a) (Szacsvai Éva. b) Székely Klára).
c) Máthé. Sára. (Grávay Zsigmond).
c) Mária. (Gazda József).

Sámuel.
a) (Zöldi Katalin,
b) Mohai Krisztina).

Ferencz. dft.
István. királybiró, királyi hivatalos az erdélyi orsz. gyülésre 1757-ben. (Tompa Ágnes, a Gáspár Killyéni Székely Anna leánya.)
György dft.
Mária. (Turi László).

a) Krisztina. (Sárpataki Elek).
a) Kata. (Komáromi Lajos).
b) György. (Antos Zsuzsa).
b) István. (Rákosi Eszter.)
b) Zsuzsa. (Fogarasi Sámuel).

Klára. (Csákány Dávid).
György. 1848-ban megölték az oláhok Zalathnán. dft.

Samuel. István. Ferencz.

Ferencz. (palóczi Horváth Teréz, a János és pálosi Donáth Zsuzsa leánya.) (Folyt. a II. táblán).
Mária. (Daczó József.)
Ágnes. (Lauterbach Ferencz.)
Zsuzsánna. (Antos György, a Samuel fia.

II. tábla.

Ferencz (Ki az I-ső táblán).
(palóczi Horváth Teréz Küküllővárról).

József. † 1843. 1829—1834-ig assessor. 1835—1843. kir. pénztárnok. a) (rétyi Székely Zsuzsa. b) pávai Vajna Anna).
Mária. (Kovács Samu).
Klára. (Kocsis Sándor).
Anna. (Boér József).
Krisztina. (Szörcseiné).

József. (Zechenmajer Karolina).
Anna (hatolykai Potsa Farkas).
István dft. 1845.
János. 1848 49. honv. alezredes, Abonyban él. (br. Radák Katalin, † 1897. báró Radák István és gróf Rhédei Klára leánya.)
Ferencz. sz. 1822. † 1876. dft.
László † 1888. Bécsben. dft. (Pinkász Sarolta).
Teréz. † 1887. (Imecs Domokos).
Károly † 1980. dft.

Klára. (Gr. Bethlen Gergely Abonyban). Éva. Klára.
István. sz. 1853. (br. Laffert Margit). Ilona.
János. sz. 1885.
Kata. † 1857.
György. sz. 1858. † 1882. dft.
Farkas. sz. 1859. † 1860.
Ádám. sz. 1861. † 1889-ben Bombayban, Kelet-Indiában, később exhumálták. Abonyben a családi sirboltban van eltemetve.
Béla. sz. 1864.
Anna. (magyaróvári és szentmikl. Pongrácz Aladár százados). Kata.
Mária. (bajczai Beliczej Tibor). (János. Margit. Klára.

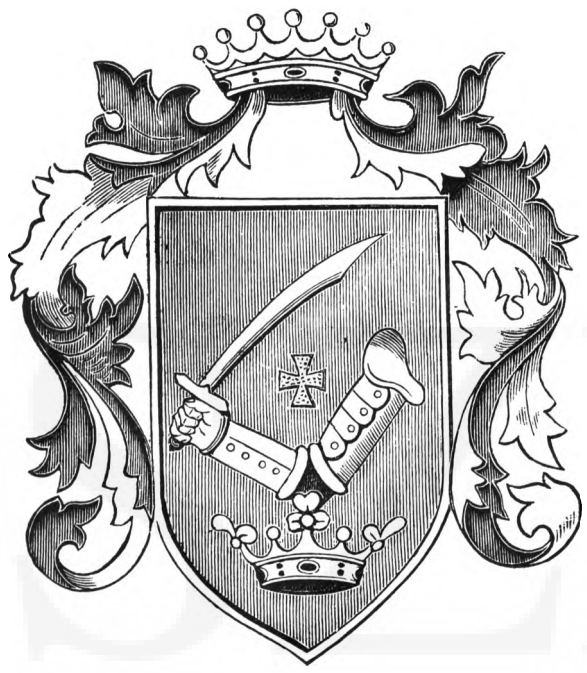
Czimerük:[1] Piros paizsban egy arany piramis, azon egy pánczélos kar három nyilveszőt tart. Sisakdisz. — Foszlányok: ezüst—piros, arany—kék.

[1] Eredeti okmányok Antos János 1848—49-es honvéd alezredes őrizetében Abony.

Apor (altorjai gróf, báró és nemes). * ○ Ős székely-család, melynek eredete egész a pogánykorig vezethető vissza s melynek ivadékai grófi, bárói és nemesi rangot viseltek s napjainkban is a bárói és a nemes Aporok ismeretesek.

A család szereplését egész a X-ik századig lehet visszavinni, mely ugyan legendaszerüségekkel veszi körül, de mert napjainkig el fennmaradt alkotásaikkal találkozunk, még sem szabad azokat egyszerüen félre lökni, azért mert a népszáján élő szájhagyomány talán a képzelődés gazdag szineivel ki is festette. Nem lehet azt olybá tekinteni, mint a mesebeli 7, 9 és 13 fejü sárkány történetét, mely akaratos és rossz gyermekek rémitgetésére szolgál, épen ezért bizonyos megütközéssel olvashatom a különben magas szinvonalon álló Pallas-Lexicon-nak az Apor-családra vonatkozó feljegyzéseit, melynek bevezető részében mindjárt ezt mondja: „Eredetét a hitelében tönkretett székely krónika visszaviszi Opourig a székelyek rabonbánjáig, ki Bálványos várát épittette.“

Hát szabad egy nép életében fontos szerepet játszó családnak elődéről a vitézség symbolumait ugy letépdesni, mint kökénybokor a buvónak ruházatát? Hát a hatalmas római nemzetnek Romulus-át és Remus-át, kikhez Róma megalapitásának legendája füződik, miért nem jellemzik sehol „hitelében tönkretett“-nek, pedig már ehhez csak kevésbbé lehet köze az igazságnak, „hiszen egy nyöstén-farkas szoptatta Romulust és Remust“.

Altorjai báró APOR-család.

Sajátságos, hogy elkezdve a X-ik századon, napjainkig mindent elkivánnak vitatni a székelyektől, hol nemzetünknek dicsőségforrásai csak előtörnek.

Épen ezért, mert a Bálványos-vára épitésével együtt emlékezetben élő Opourról — a mostani Aporoknak őséről van szó, ki a pogányhithez való ragaszkodásnak utolsó tüneményszerü alakja — s mert a pogányhitnek elhagyása nemzeti életünkben alapvető szerepet játszik, elmondom röviden mindazt, mi ennek történelméből összeszedve irottan és hagyomány szerint halvány vonásokban ma is a népszáján él.

Bálványos-vára egy czukorsüveg alaku sziklának a tetejébe épült s mintegy 3500 láb magasban fekszik. A néprege szerint Bálványos-várát egy óriás vagy tündér király épitette lágykőből, mely csak azután keményedett meg; a vár felépülvén, a Büdös tetejéig aranyhidat épitett, leányának sétahelyül.

A tündér leány egy alkalommal kiváncsivá lett a völgyben szántó-vető emberekre s leszállva hozzájuk, közülök egy néhányat ekéstől-ökröstől kötényébe téve apjához vitte; apja azonban megdorgálta s ráparancsolt, hogy bocsássa szabadon a kis bogarakat, mert haragjuk bajt okozhat — s különben is azok lesznek majd az utódok.

Vagyis: lovagvár lehetett, honnét a földmivelőket sanyargatták, — barmaikat elhajtották — melynek következménye a nép türelmének megszakadása s a lovagvár szétrombolása lehetett.

Timon atya történelem iró szerint dák vagy gót erőd volt, melyet a székelyek elfoglaltak s azután megujitottak, azonban ez semmivel támogatva nem lévén a helyett áll az, hogy Bálványos-várát a székelyek, illetve a hatalmas Apor (Opour) család épitette Kumits szerint fundamentumától tetejéig, mely Szent István király idejében nemcsak állott már, de egyuttal hatalmas erőd volt az Apor Sándor kezében, ki az országgal és királylyal szembe is makacsul ragaszkodott ősi hitéhez — s itt gyuladtak fel Hadur tiszteletére az utolsó bálványtüzek, melyeknek szürkéslángját később a keresztény katholicus hitnek fényessége örökre elhomályositotta. Nem lesz érdektelen a „hitelében tönkretett székely krónikát“ itt is felemlitenem, mert én azt ma is drága kőnek, ékszernek tartom az uj keletü kijelentésekkel szemben, melynek románcát a mindent megemésztő idő nem hogy leőrölné, hanem századok telésében mind jobban-jobban bezománczozza — s vele nemzeti kincsünket egyre gazdagabbá teszi.

Szent István legyőzvén a pogányhitet pártoló Gélut, vagy Gyulát, a vele szövetséges Opour ezen rengetegbe levő sziklára várat épitett, hogy bálványainak tovább áldozhasson; az őshitvédőket Szent István levervén a keresztény vallás elfogadására szoritá, de Péter, Aba és András királyok trónfeletti viszálykodásai alatt Bálványosban ujból kigyultak a pogány áldozatok lángjai; a néprege szerint a pogány Apor Sándornak fia István végre asszonyi sziv által hódittatott meg s lettek utódi kereszténynyé, ugyanis: István belé szeretett a hatalmas és gazdag Mikének egyetlen leányába kinél meghallgatásra is talált, de a tutorok

ellenezték a viszonyt, mivel a levente pogány vala. Istvánban a hit és szerelem kemény tusára keltek, s mert győzött a hit — elindult, hogy a Büdösbe elpusztitsa magát, ámde Hadur papja a nagy tiszteletben álló jós azt tanácsolta, hogy rabolja el a leányt; István követte a tanácsot s néhány hű fegyveresével átöltözködve lement a torjai vásárra, hol a templomból kijövő Mike leányt anyja és barátnői társaságából elragadva lovára emelte s erős vára felé elszáguldott.

A nép üldözőbe vette s csak két testvérének hősies ellenállásával, kiket felkonczoltak, sikerült a várba jutnia, de fegyveresei szintén megöletvén, nem volt kivel védelmezni magát, midőn már-már felhatoltak volna Bálványos várába, a Mike leány kiben a gyermeki szeretett felébredt, kérve-kérte, hogy állana át a keresztény vallásra s ezzel megmentené életét, de István ekkor sem volt hajlandó őseinek hitét elhagyni, hanem beleegyezett, hogy születendő gyermekeik megkereszteltessenek. Az ostromlók ebben megnyugódván, násznéppé változtak át s fényes menyegzőt tartottak.

Ime az asszony kéz, s ime „a hitelében tönkre tett székely krónika“ — talán nem is olyan hihetetlen dolgok ezek — talán gyönyörü vegyüléke a képzeletnek és valóságnak, melyet ha mythosszerü köntöséből ki is vetkőztetünk, még akkor is elég értékes anyag marad történelmünk számára vissza. Hiszen már Thurótzi[1] is emlit egy Opourt, ki Toxum vezér idejében a magyar had vezére volt s Konstantinápolyt oly keményen ostromolta. Jongelinus szerint[2] pedig Palatinusok is voltak.

Bálványos-várában székelt Apor (Opor) László Erdély hatalmas vajdája ki az Árpád házbeli királyok magva szakadtával a magyar királyi koronát bitorló Bajor Ottót, ki némelyek állitása szerint hozzájött szövetségét és leányát kérni, Bálványos-várába elzáratta s mindaddig ki nem bocsátotta, mig a magyar le nem mondott; a koronát pedig 2 évig kezei között tartotta s csak akkor adta át, midőn Róbert Károlytól is kellő biztositékot szerzett az országra nézve. Apor István az András testvére 1351. körül Tót és Horvátország bánja.[3]

Apor János és Balás székely ispánok a fenntemlitett László testvérei voltak, Buda mellett a Nyulak szigetén temettettek el, szárazpataki jószágait Balás, gróf Apor János testvérfiainak: István, Miklós és Demeternek hagyta.[4]

Apor Sándor és Egidius és Apor István és János közti örökösödési perben a Kaptalan és Vajda járnak el.[5]

Bálványos várnak utolsó lakója volt a XVII. század kezdetén Apor Miklós, ki is némely királyi irnokok bántalmazása miatt fiscalis kereset alá vonatott, de ezen per lejárta előtt Brassónál elesett.

Jánosnak fia István 1506-ban Kézdi-szék követe az agyagfalvi gyülésen,[6] valószinüleg ugyanazon István, ki Lászlóval 1521-ben Szapolyaitól Blaskó János és Becz Imre szárazpataki jószágot kapja adomány-képen. László a János fia Mátyás király alatt Bécs városa alkormányzója.[6]

Lázár a Kézdi-szék alkirálybirája — 1661-ben Kemény János fogságba vetteti. Apaffy ellen Béldi Pállal tart. Testvére István 1666-ban Alcsik alkirálybirája, utóbb Csik-Gyergyó és Kászon-szék főkirálybirája, majd főkormányszéki tanácsos, kincstárnok és hadvezér. Apaffy idejében nagy befolyásu és tudományos ember volt. Nagy vagyont szerzett, 1693-ban báróságot s később grófságot nyert.

Péter az iró, Háromszék főkirálybirája, Küküllőmegye főispánja.

Károly udvari cancellista, majd kir. táblai assessor s végül a marosvásárhelyi kir. táblának elnöke; nagy régiséggyüjtő volt, ezen gyüjteményét gazdag könyvtárával együtt az erdélyi muzeumnak hagyta.

Zoltán nyug. kir. törvényszéki biró Erzsébetvároson. István a Géza fia, abosfalvi birtokos, a jogi tanulmányok elvégzése után Kis-Küküllőmegyében telepedett meg, nőül vette Aubin Clarissát. Samu cs. és kir. huszárőrnagy; Ő felsége szárnysegéde.

Gábor jogi pályára készült, azután külföldön nagyobb tanulmányutat tett, majd Háromszéken megyei szolgálatba lépve, egész az alispánságig emelkedett, innét N.-Küküllőmegyébe főispánnak, majd az Ő felsége személye körüli ministeriumba államtitkárnak neveztetett ki.

Hivatalos elfoglaltatása mellett is rendezte atyjától és Károly nagybátyjától örökölt birtokait, létesitette a torjai büdös barlangnál a szénsavfelfogó-gyárat s általában a mezőgazdaság körül is életrevaló müködést fejtett ki s a nagyobb eredmények elérésében meggátolta korai halála.

György (a Lázár fia, a nemesi ágból) Marostordamegye árvaszékénél tisztviselő. Lázár (szintén a nemesi ágból) gazdasággal foglalkozik a marostordamegyei Kaál községben.

Az Aporokat különösen a XVI. században röviden Kézdieknek nevezték, azért, mert Kézdi-székből valók voltak; igy például II. Lajos király 1517-ben Kézdi Gáspár s néhai fia Sándor jószágait adja Szapolyai János erdélyi vajdának.[7]

[1] Thúrotzi P. II. o. 26.
[2] Catalogus Palatinsrum et Regiae Curiae Judicum.
[3] Kallay F. Sz. N.
[4] 1311-ből kelt végrendelet. Szabó K. Sz. Oklt.
[5] Nagy Iván M. Cs.
[6] Kállay id.
[7] Szabó K. Sz. Oklt.

Leirásom elején emlitettem, hogy grófi rangra is volt emelve az Apor-család és pedig István nyert 1693-ban bárőságot s később grófságra emeltetett, de magtalanul halt el.

A bárőságot Péter az iró nyerte 1717-ben s ivadékaiban fentartatott a mai napig.

Leszármazási táblázata a következő:

I. Tábla.

Apor.

Balás † 1311. szárazpataki jószágát a János gyermekeinek Demeter, István és Miklósnak hagyja.

László. vajda, a Nyulak-szigetén van eltemetve.

János. ispán.

Péter. Demeter. István. 1324. Miklós.

Péter 1369. Egyed.

Sándor 1373. Cserey Mihály Hist. 36. lapja szerint 1373-ban Szárazpatakon egy szolgájának két telket irt be.

János. István. (altorjai Mike Kata). András. dft.

István 1506. Kézdi-szék követe az agyagfalvi gyüléseken.

László. 1490.

Ilona. a) (Burtza Mathéné, b) Mihalcz Benedekné).

Sándor. Péter. István.

Sándor. István.

László. 1516 ban épittette a f.-torjai templomot.

Sándor.

Mihály. (Andrási Bóra).

András. (Lázár Borbára). jószágait veszti. 1603-ban Brassó mellett esett el még 4 más Apor fiuval.

Lázár sz. 1595. † 1643. Kézdi-szék alkirálybirája. a) (Nagy Borbára a Menyhért leánya. b) nyujtódi Imecs Judith. az István és szucsaki Tomori Petronella leánya).

a) András. (Sándor Judith.) b) Margit. (abafalvi és lehótai Abaffi Gábor).

Ferencz. (Zsidó Anna).

b) II. Lázár. † Kézdi-szék alkirálybirája.

b) Ferencz.

b) Péter.

b) Mihály †

b) István. gróf † 1706. (Farkas Zsuzsa).

László †

b) János. (Vajna Kata.) Ilona. (Cserey János.) a) Borb. (Ifj. Torday Ferencz). a) Judith. (Pünkösty Mihály).

Péter. 1713-ban nyert bárőságot. Háromszék főkirálybirája. (gróf Kálnoki Bóra).

Farkas † III. Lázár. (Kapivári Kapy Teréz † 1734 Jánosnak és bikali Vitéz Klárának leánya).

Lázár. (Nyiregyházi Czebel Erzsébet). sz. 1776.

Lázár sz. 1799. (görgényszentimrei Berzenczey Borbára). sz. 1800. (Folyt. a IV. táblán)

János † 1773. (Mihálcz Zsuzsa). (Folytatás a III. táblán).

Zsuzsa † (Gr. Haller János, István és Kemény Mária fia).

László † 1770. (Székely Julia).

József. apát. † 1813.

István † 1794. (Henter Éva).

Lázár sz. 1784. (Szeleczky Karolina). de ead. (Folyt. a II. táblán).

Zsuzsa. (br. Diószegi Mihály).

István. (ábrahámfalvi Ugron Róza. József és br. Kemény Anna leánya),

II. tábla.

Lázár sz. 1784 † 1868.

cs. és kir. kamaras, v. b. t. tanácsos; 1848. előtt az erdélyi udvari cancellaria tanácsosa és referendariusa.

(Szeleczky Karolina de acd. a János leánya).

Károly sz. 1815 † 1885. cs. k. kamarás, kir. tábl. elnök M.-Vásárhely; a vaskorona-rend vitéze. (Dobrai Katalin).

György sz. 1818 † 1848. (gr. Haller Teréz.

Adél (Nestrovich Konstantin).

Béla †

Sándor sz. 1820 † 1867. cs. és kir. kamarás, kir. táblabiró. (Strezow Karolina). (Folyt. a tuloldalon).

Géza sz. 1833 † 1886. cs. és kir. kamarás, aranysarkantyus vitéz. (gr. Bethlen Gizella Farkas és gr. Teleki Róza leánya). (Folyt. a tuloldalon).

Sándor (Ki az előző oldalon).
sz. 1820. † 1867.
cs. és kir. kamarás, kir. táblabiró.
(Strezow Karolina).

Géza sz. 1833 † 1886. (Ki az előző oldalon).
cs. és kir. kamarás, aranysarkavtyus vitéz.
(Gr. Bethlen Gizella,
Farkas és gr. Teleki Róza leánya).

István sz. 1863.
m.-sályi, sárosi és lőrinczi birtokos,
nagybirtokos Abosfalván.
(Aubin Klára
Károly és abr. Ugron István leánya).

Gábor sz. 1851 † 1898.	Irma 1855.	Sámuel 1856.	Margit	Sarolta.	István, Mária sz. 1890.
Háromszék volt alispánja, Nagykükülő főispánja, később Ő felsége személyi miniszterium államtitkárja. Altorjai, csiklázárfalvi, oltszemi és kőröspataki birtokos. (gr. Pálffy Fidelina Géza és gr. Erdődy Gizella leánya).		Ő felsége hadsegédje, cs. és kir. őrnagy Bécs.	(Pietzker Hermann).		

Sándor sz. 1863. Gizella. Sarolta. Gábor sz. 1889. Vilmos sz. 1891. Fidelie. Henriette.

III. Tábla.

János. † 1773.
(Mihálcz Zsuzsa).

Péter.
(Killyéni Székely Anna,
Elek leánya).

Teréz.	Pál.	András.	Lajos.	József.
(Hilibi Gál László).	(Gr. Bethlen Borbára.)			(Csikszenttamási Boros Anna).

Gergely. Miklós †
(n.-barcsai Barcsay Claudia).

Borbára.
(br. Blomberg Frigyes).

Lajos.	Bora.	N.	N.	N.
Ilona. (Olaszteleki Kolumbán Ferencz).	Béla †	Miklós	Zoltán sz. 1836. ny. kir. törvsz. biró Erzsébetváros. (Cseresnyés Lidia).	János.

Ágnes	Borbára.	Róza.
(Kilyéni Székely Lajos).		(Nyujtódi Jancsó György).

Emma—Lidia.	Mária.	Ferencz—József. sz. 1884.	István. sz. 1886.

IV. tábla.

Lázár sz. 1799.
(Görgényszentimrei Berzenczey Borbára sz. 1890).

János.	Gyula sz. 1826. † 1873. 1848/49. honvédhuszár kapitány, csapói birtokos. (Csikszentmihályi Balla Emilia sz. 1832—1886.

György sz. 1858.	Lázár sz. 1868.
Marostordamegye árvaszékének nyilvántartója. (Szovátai Hajdu Amália).	(Káposztás-szent-miklósi Nagy Irén).

Zoltán.	Jolán.	Ferencz.	György.	Gábor.	József.

Czimere: piros paizsban koronán nyugvó pánczélos kar karddal, a kar hajlásában egy arany kereszt. Hétágu korona. — Foszlányok: ezüst-piros.

Apor (zaláni). * E család a XVII. században Tökölynek szerencsétlen hadjáratai után szakadt el az altorjai törzstől; a fogarasi, zernesti csatában elesett altorjai Aporok egyikének kiskoru utóda került Zalánba s alapitá később killyéni Székely Judithhal a zaláni Apor-családot.[1]

Előkelő székely család, tagjai ugy a szék közéletében, valamint a harctéren is mindenha tevékeny részt vettek.

[1] Eredeti okmányok a teleki levéltárban.

Házasság révén összeköttetésben állanak a Székelyföld előkelőbb családjaival.

A kolozsvári r. kath. seminarium Apor-féle alapitványát is e család tagja tette, ki vagyonát e családtól azért vonta el, mert az az ev. ref. vallásra tért át. Főfészkük Zalán és Kálnok.

Egy töredéke családfájuknak a következő:

Zaláni Apor József † 1846.
hites assessor, a fogarasi állami birtokok zálogjogi örököse.
(Küküllőfalvi Lukácsffy Flóra).

Miklós † birtokos.	László ügyvéd, bölöni birtokos,	Verónika.	Klára. (Janovics Rudolf).	József birtokos, 1848/49-ben honv. tiszt, részt vesz a szabadságharczban. 1852—57-ig várfogságot szenved.
Anna † (szombatfalvi Gálffy Endre † főjegyző).	Imre †	Ilona †	Emilia. (zabolai Székely Dénes Sz.-Udvarhelyt).	Mária. (szombatfalvi Gálffy Endre főjegyző).
János cs. és kir. főhadnagy N.-Szeben.	László †			
Lajos Budapesten.	János Gidófalván.	Gábor Csik-Szent-Márton.		

Az ezen táblán felsoroltakon kivül ide tartoznak még: Apor Albert s ennek fia Ferencz zaláni és kálnoki birtokosok; továbbá az Apor Péter és Apor András családja és Apor András vasuti tisztviselő.

Aranka (alias Bicski) de Zágon. Eredete ismeretlen, a XVII. századig semmi nyoma; 1679-ben nyer Aranka alias Bicski de Zágon nemes levelet;[1] ez időponttól kezdve tünik fel a család szereplése. Mint kimagaslóbb alakját id. Aranka György ev. ref. püspököt kell felemlitsem, ki 1767-ben halt el s kinek fia szintén György, II. József alatt kir. táblai ülnök volt Maros-Vásárhelytt. „A magyarnyelvmüvelő-társaság"-nak ő volt a lelke és titoknoka és a szellemi cultura egyik legbuzgóbb előharczosa, dolgozatai között sok jeles történeti munkája maradt kéziratban, melyeket ugyan a magy. akadémia vásárolt meg, de azokat később az erdélyi muzeumnak engedte át: a nagy tudós 1737-ben szept. 15-én született s 1817. márczius 11-én halt el.[2]

Árapataki (árapataki). ✝ Háromszék legősibb családjainak egyike, az Árkosi-családból ered, ugyanis saját levéltáramban őrzött a XVII. században készült eredeti genealogia tanusitása szerint Michael de Árkus gyermekei István, Miklós, László és Péter, Istvánnak fia Árapataki Antal, ki törzse a mai Geréb és Szentmariay-családoknak.

Johannes filius Stephani de Árwapatak[3] már 1360. február 18-án kelt Dénes erdélyi vajda levelében fordulnak elő[4].

1456. márczius 30-án Árapataki Simon, László királytól nyert nemesi czimert.[5]

1427. junius hó 24-én Árapataki János özvegye és Árapataki Antal birtokügyében Zsigmond király itélkezik.[6]

1427. november 30-án Pataki János özvegye elismeri, hogy őt Árapataki Antal a dos és kelengye felől kielégitette.[6]

E család teljesen kihalt.

Árkosi (árapataki). Ősrégi székely család, melyből 1404. május 17-én Árkosi Mihály özvegye Katalin leány negyedét árapataki Árkosi István fiainak András, Antal, György és Miklósnak ajándékozza;[7] családi táblázata tehát ez:

Michael de Árkos.
(Neje Katharina).
István.

András.	Antal.	György.	Miklós.
1404—1415.	1404—1427.	1494—1404.	1427.

Egy 1407. deczember hó 16-án kelt okmány szerint pedig Dobokai János és Sztrigyi Péter alvajdák felhivják a gyulafehérvári káptalant, hogy fentieket az árapataki negyedrészbe bevezettesse.[7]

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Nagy Iván M. Cs.
[3] Árwapatak, jelenleg Árapatak.
[4] Szabó K. Sz. Oklt.
[5] Eredeti okmány Erdélyi Muzeumban.
[6] Dr. Szádeczky Sz. L. Oklt.
[7] Eredeti okmányok a Székely N. Muzeumban Sepsi-Szentgyörgyön.

Az „Árkos“ név már a XIV-ik század elején ismeretes. Árkos községe azonban csak később Pinczehely és Bedőháza „praediumból alakult, valószinü tehát, hogy „Árkos“ az akkoron nagy szerepet jatszó és népes árapataki „Árkosi“-családról vette nevét, a családnak ott kiterjedt birtokai voltak, melyeket később Árkosi Benedek vett birtokába. Árkosi Benedek az olasz egyetemeken nevekedvén, a XVII. század közepén a kolozsvári unitárius collegium lectora lett. Nemcsak mint hires orvos, hanem az irodalom terén is nevezetes szerepet játszott. Kátéját és imakönyvét még ma is nagyrabecsülik.

Arros (haralyi). Székely család, neve „Orros“ jelzőből képződött, főfészke Haraly volt; e községből 1602-ben Orros Imre esküszik hüséget Rudolf királynak.[1] 1614-ben Arros Imre mint nobilis, Arros Miklós, Bálint, György, András és Máté mint pixidariusok lustrálnak,[2] 1635-ben Rákóczy György alatt Arros Imrét a 7 birák közt találjuk feljegyezve; ugyanazon évben Arros György, A. András fiai Miklós, János, Imre Arros Miklós fia Imre, ennek fiai Mihály, Tamás, Miklós és Máthé; Arros Bálint fiai István, Simon, Benedek, Jakab és Arros János fia Lőrincz lustrálnak.[3]

Haraly községét a XVII. században e család dominálta, lévén ott a legnépesebb és legtehetősebb. Egyik ága a szomszédos Imecsfalvára költözött, ezek közül 1614-ben Arros Pál lustrált, de csakhamar kihalt.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.

Babos (besenyői). * Előkelő és régi székely család. Az első, kiről e családban irott emléke ink maradtak, Babos György, ki egy 1500. évbeli okmányban fordul elő.[1]

1569. augusztus 16-án besenyei Babos András, Antal és Benedek az István fiai, továbbá Babos Andrásné Sára asszony egyfelől, a Kövér-család másfelől egy rét felett perelnek.[2]

1602-ben Babos Farkas és Gábor esküsznek fel Rudolf király hüségére.[2]

1614-ben Bethlen Gábor alatt Babos János, András és Gábor Besenyőn, Babos Mihály pedig Angyaloson mint nobilisek lustrálnak.[3]

1635-ben a Rákóczy György-féle consriptioban Besenyőn Babos János a 7 birák között, Babos János fia Tamás mint nobilis; Angyaloson pedig Babos Mihály és Babos Bálint fiai Gábor és István mint nobilisek fordulnak elő.[4]

Egy töredék a családból Babos Gábor és neje Benkő Anna fia József (kinek neje karatnai Könczei Róza), ennek leánya Kata uzoni Kuthy Józsefné; Babos József m. kir. főerdész Kőhalomban is e családhoz tartozik.

A család tekintélyes ága az alábbi táblázaton:

Babos János de Besenyő.

Mihály † def. | Mihály. | József.

Sámuel. (Kovács Julia, az aracsi Kovács István és zilahi Kegyess Ilona leánya).

Rákhel. (Bagosi István de Zilah). | István.

Mózes. a) (László Anna, b) Incze Ilona).

a) Kelemen. | b) György. (László Ilona). | b) József.

Sándor. (Bartók Zsuzsa, a márkosfalvi Bartók József és Adorján Erzsébet leánya. Nagyatyja Bartok Imre és Szabolcsi Zsuzsa). | Mózes. | Lázár.

Teréz. | Róza (Forró Farkas Besenyőről). | Zsuzsa. | Anna. (Szentiványi János). | Krisztina. | Mihály. (Kisborosnyói Tompa Karolina). | Antal. (Deák Zsuzsa, kovásznai Deák Elek és szentiv. Szentiványi Teréz leánya).

Emma. (Bogdán Dénes). | Imre. | Mária. | Béla. (Kökösssy György de Kökös, jelenleg Sepsi-Szent-Györgyön).

Gyula. | Sarolta. | Jenő. | Imre. | Vilma. | Ilona. | Katinka. | Irén és Kelemen Lajos.

[1] Eredeti okmány ifj. Gödry Ferencz polgármester őrizetében.

[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

[3] Udvarh. M. L.

[4] Háromsz. M. L.

A leszármazási táblán 1., 2. és 3. sorok alatt előforduló személyek, hogy a primori osztályhoz tartoztak, igazolja a II. Ferencz nevében 1799. okt. 14-én kiadott Divisionale Mandatum.

A 4. sor alatt Babos Mózes fiai: Kelemen, György és József, az 5-ik pont alatt György fia Sándor, Mózes és Lázár közt 1818. okt. 14-én kelt osztályos egyezséget nevezettek sajátkezüleg mint nobilisek irtak alá.

Az 5-ik sor alatt Bartok Zsuzsa és társai, hogy nobilisek voltak, az egymás közt 1754. november 20-án kelt osztályos perirat tanusitja.

Hogy a 6. sor alatt előforduló Babos Teréz, Róza, Zsuzsa, Anna, Krisztina, Mihály és Antal a Babos Sándor gyermekei; azt tanusitja az 1842. ápril 7-én kiállitott egymásközti contractus, melyet mint nobilisek irtak alá.

A 7., 8. és 9. sorok alatt előforduló személyek életben vannak.

Az 1—6. sor alatt előforduló eredeti okmányok kökösi Kökössy Györgyné Babos Mária őrizete alatt vannak Sepsi-Szent-Györgyön.

A Babos-család szászfalvi tetemes birtokai 1817-ben az altorjai Csoboth-családra származtak át, midőn altorjai Csoboth József Babos Rozáliát nőül vette.[1]

Bacz (zágoni). * Régi székely-család, melynek egyik ágából a zabolai Székely-család eredt.

1581. szeptember hó 9-én Bacz alias zabolai Székely András esztelneki jószágát testvéreinek Bacz Borbára és Kata, Bacz Tamás és Jánosnak hagyományozza; ezen végrendeletet Báthori István lengyel király 1582. márczius 18-án erősiti meg.[2]

Báthori István még 1582-ben a táborban elhalt Andreae Bacz alias Zekely végrendeletét foganatositja s fennirtt testvéreinek az esztelneki birtokba iktatását elrendeli.[2]

1614-ben Bacz Péter Zágonból[3] s 1635-ben Bacz István és Péter Uzonból mint nobilisek lustrálnak.[4]

Ezen család valaha jobb viszonyok között látszott lenni. A zágoni ágból Bacz József és fia András és Bacz András élnek.

Bakó (bölöni). Története Bakó Balázzsal kezdődik, ki 1602-ben junius hó 2-án „nagybölönyi“ előnévvel Báthory Zsigmondtól nyert nemes levelet,[5] és ki 1614-ben a Bethlen Gábor-féle conscriptioban mint primipilus lustrál.[6]

1783. febr. 15-én a Bakó-család a m.-vásárhelyi kir. tábla előtt igazolja nemességét és a fennti nemes levélhez való jogosultságát.[7]

Ezen családból Bakó Ferencz Udvarhelymegyébe Tarcsafalvára költözött; fia András Gagyból Pálffy Abel leányát Karolinát vette nőül, házasságukból 2 gyermek származott u. m. Bálint kir. bir. végrehajtó Nagy-Károlyban s Eszter Vadasdy Mártonné Felfaluban.

Bálintnak neje Kovács Anna s gyermekeik Erzsébeth jelenleg 9 éves, Zoltán 7 éves.

Birtokuk és curiájok Tarcsafalván ma is meg van.

Ezen család kötelékébe tartozik még Bakó Adorján megyei tisztviselő Segesvártt és három leány testvére: Lenke, Irén és Irma.

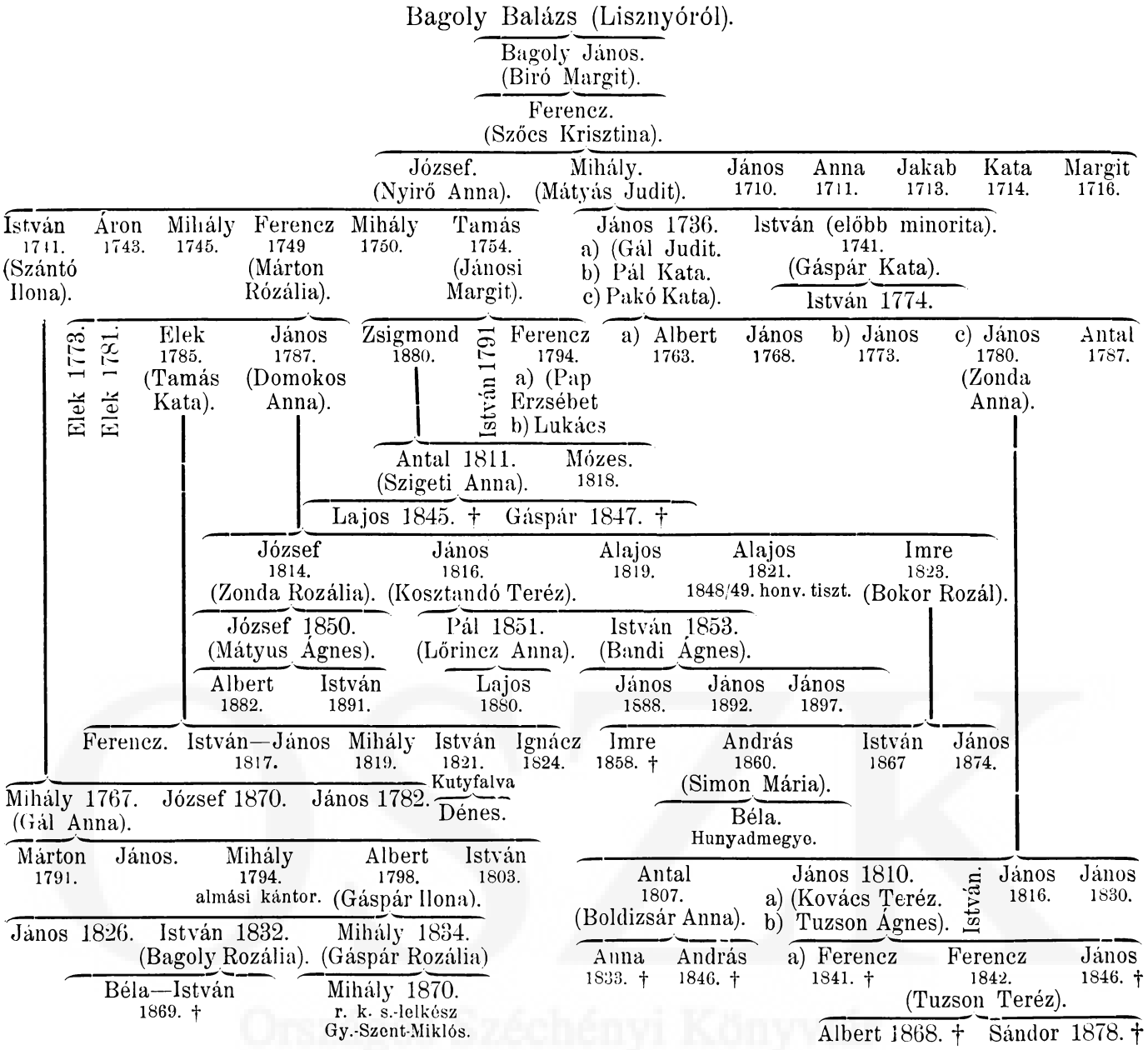
Bagoly (szacsvai). Több ágazatban élt, de törzsök csak egy vala. Ezen székely családból 1614-ben Bagoly Bálint, László, Márton, János, Péter, István és Mihály lustrálnak.

1635-ben pedig még számosabb tagjával találkozunk u. m. Bagoly Ferenczet, Gáspárt és Jánost a hét birák között találjuk, Bagoly László fia Gáspár mint nobilis fordul elő, de ezeken kivül is Bagoly János Bálint fia Mihály, Mihály fiai Tamás és Boldizsár, István fiai Péter és Pál, Péter fia András, Mihály fia János, Márton fiai Ferencz és István, Péterné fia Bálint, ennek fia János és Bagoly Boldizsárt; ezekből következtetni, hogy mily kiterjedt és tehetős család lehetett annak idején.

Az ujabb nemzedékből Bagoly József őrnagy Kézdi-Vásárhelyről és a nemrég Sepsi-Szent-Györgyön elhalt Bagoly Juliánna néhai Szilágyi Sámuel 48-as honvéd-ezredes neje e család kötelékébe tartoznak.

Egy ága e családnak a tuloldali táblán van feltüntetve.

[1] Eredeti osztálylevél dr. Csoboth Simon őrizetében Budapest.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Bakó Bálint őrizetében Nagy-Károlytt.
[6] Udvh. M. L.
[7] Eredeti okmány Bakó Bálint őrizetében Nagy-Károlytt.

Baksa (szemerjai). A Baksa (Baxa)-család „szemerjai“ előnévvel 1610-ben nyert nemes levelet.[1] Története ismeretlen.

Balás (sepsiszentkirályi). 1614-ben Balás pap, mint nobilis és 1635-ben Balás pap fiai Sigmond és Sándor fordulnak elő.[2] Története ismeretlen.

Balásfi. Balásfi Gergely (miklósvárszéki) 1721 április 20-án nyert czimeres nemes levelet.[3]

Balázsi (baróthi). Miklósvárszéknek 1459-ben erdélyi főkapitány vingárthi Geréb János által hiteles másolatban kiadott privilégiumában baróti Balázsi Domokos a György fia, mint Miklósvárszék követe emlittetik;[4] hogy honnan származott e család Baróthra, vagy hogy mi lett később e családdal annak nyomára akadni nem tudtam.

Bálint (sepsiszentgyörgyi). 1614-ben Bálint praedicator mint primipilus lustrál; egy rokona Bálint Bálint ugyanakkor Bikfalván él, mindketten maradék nélkül haltak el.

Bálint (középajtai). E család 1652-ben nyert nemes levelet.[5] Bálint István lovas-puskás Ajtáról 1684 julius 27-én, a Boldi István és Kovács Balázs közti csere processulnál mint biró jár el.[6]

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[4] Kállay F. Sz. N.
[5] Tagányi K. jegyzéke.
[6] Szabó Károly Sz. Oklt.

Baka (kurtapataki). ○ Legelőbb 1643-ban május 1-én kurtapataki Baka Márton, Miklós és János valamint ennek unokája Tusson Lőrincz nyertek nemességet,[1] 1743-ban ismét Baka Áron harminczados, kinek neje Nagy Judith és gyermekei Antal és Anna nyertek czimeres nemes levelet;[2] mindez csak megerősitése lehetett a család ősi székely nemességének, mert a család, mint ilyen már 1614-ben is szerepel; Kurtapatakán az irtt évben Baka Lázár, Márton, Mátyás, Ilyés, János és György. 1635-ben Baka Mátyás, János, Márton és Lázár a hét birák között; Miklós fiai András, István és György a primipilusok közt lustrálnak. Ugyanakkor e családból Baka István Szamos-Ujvártt lakik. Egy-egy ágával 1614-ben Esztelneken és Lemhényben is találkozunk, az esztelneki ágból Bethlen Gábor fejedelem alatt Baka Gergely és Lukáts, Rákóczy György alatt Baka Gergely a hét birák között, János, István fia Mátyás, Gergely fia János és Baka Lukátsné, mint primipilusok fordulnak elő.

Kurtapataki BAKA-család.

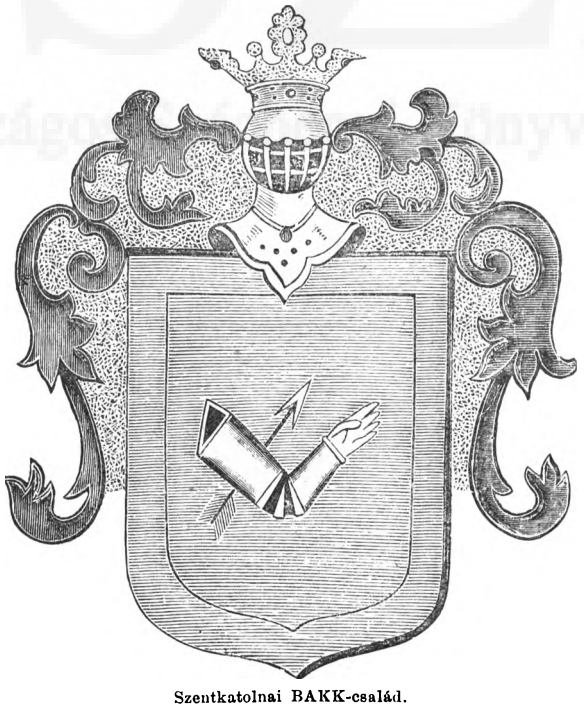
A lemhényi ágból 1614-ben Baka Miklós és Bálint, 1635-ben Baka Miklós fia György van feljegyezve; de 1510-ből is birunk e családra vonatkozó adattal a midőn Baka János és Mihály a róm. kath. templom felépitésére adakoznak,[3] kár, hogy ezen ág ma már kihalt.

Az esztelneki ágból: Baka János ifj. és id. Baka Istvánné, Baka Máthé és mindannyinak gyermekei Lemhényben s Baka András, mint tanár Romániában élnek.

A kurtapataki ágból: Baka Lázár magánzó Esztelneken, Baka Elek nyugalmazott kir. telekkönyvvezető N.-Szebenben és Baka Sándor ny. honv. huszárfőhadnagy Kézdi-Vásárhelytt, utóbbi részt vett Bem tábornok minden nagyobb csatáiban és vakmerő rohamaiban.

Czimerök: kék paizsban, zöld mezőn egy holló, csőrében babérkoszoruval. Sisakdisz kard fekvőn. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Bakk (szentkatolnai). Régi és nagy kiterjedésü nemes család. Már a XIV-ik század vége felé szerepet játszik, de hihetőleg már korábban egyike lehetett a tekintélyesebb magyar családoknak — a mint ezt következtetni lehet abból, miszerint a nemzetségek elszaporodásával, melyek kezdetben közösségben éltek — az ősiségnek 1351. táján történt tulajdonképeni rendezése után csakhamar Mihály és Benedek, mint pártoskodók tünnek fel, kik 1383-ban a Horváth Pál által Mária és Zsigmond ellen szervezett felkelésben tevékeny részt vesznek, miért is jószágaiknak elkobzásával büntettettek s azokat csak 1387-ben kapják vissza Zsigmodnak Visegrád várából kibocsátott kegyelem-levelével.

Szentkatolnai BAKK-család.

A Bakk-családdal elöször a Királyhágóntuli részekben találkozunk — Erdélybe a legelső közülök Mátyás király alatt jött be — mint arról később lesz szó.

Magyarországon már a XV. században igen tekintélyes szerep jutott nekik, mint pl. baki Bak Gáspár (a Pál fia) 1517-ben Aradmegye alispánja, berendi Bak Gáspár I. Mátyás alatt hadba száll, Jajicza megvivásában részt vesz; ezután átlépik a papi pályára s itt a szepesi prépostságra emelkedik s Mátyásnak mindvégig igen kedves embere marad, mi kitünik abból, hogy urának lakodalmán Kázmér meghivására a lengyel követekkel kiküldetett.

Ugyancsak a XV. században emlittetik Nográdmegye Mohora községben a Bak-család, ezen községnek nevét nemesi előnévül is használták. — Bakosi Bak-családdal Mária Térézia alatt találko-

[1] Tagányi K. jegyzéke. Gyulafehérvári k apt. lev. 6. Libr. fel. 477.
[2] Dr. Illéssy és Pettko kk. 1743. IX. 462.
[3] Rom. kath. egyház levéltára Lemhény.

zunk, közülök egyik a királynak kedves gárdistája volt; állitólag ez az ág székely eredetü lett volna, ma már azonban ezen az ágon kihalt.

Békés és Pestmegyében is vannak Bak-ok, utóbbi megyében Laczházán igen tekintélyes számmal annyira, hogy 1883. táján csak a választói névjegyzékben 27 Bak fordul elő.

A gyulatehérvári kaptalani levéltar adatai szerint pázmáni Bak-ok is szerepeltek.

Mindezen különböző előnévvel felsorolt Bak-ok, hogy egy családból ágaztak-e szét, erre nézve hiteles történelmi adat nem áll rendelkezésre, s ezt maga szentkatolnai Bakk Endre vizaknai plébános a Ferencz József-rend lovagja sem állitja, jóllehet a családjára vonatkozó adatokat igaz kegyeletre való szorgos gonddal szedte össze s adta ki 1883-ban. Erről majd alább. Itt még előre bocsátandónak tartom, hogy a család nevét eredetileg csak egy „k"-val irta, a két k-nak használata az erdélyi Bakk-oknál csak 1849. utáni időből ered.

Az első Bakk Erdélybe igazságos Mátyás alatt jött be, mint hadapród s az Ojtozon át a lázangó moldvaiak elleni hadban vett részt egy ütközetben Román-nál meg is sebesült s egy Mátyus Sándor nevezetü hadnagy szülőinek házánál vették ápolás alá, hol felgyógyulva, nem ment vissza többé Magyarországra, hanem megtelepedett Hatolykán, nőül vevén Mátyus Sándornak, házi gazdájának leányát.

Ezen házasság következtében Hatolykán apósától tekintélyes birtokot kapott, melyet még a magyarországi jószágaiból küldött pénzzel tetemesen gyarapitott.

Ezen állitást megerősiti a családi szóhagyomány, mely szerint Hatolyka nem volt ősi fészke a Bakk-családnak — bár a legujabb időben s épen a családtagok előszeretettel vitatják, miszerint a Bakkok ősi székely család — és Hatolykáról származnak.

Legyen azonban bármiként, egy elvitázhatlan, hogy t. i. ősi nemes család.

1535-ben Bakk György és László Zápolyának tett hűséges szolgálataikért székely nemességet és nemesi czimert kapnak. — A hatolykai Bakk-család Hatolykán az utóbbi években kihalt, ezen családból való Bakk János, ki jelenleg Nagy-Enyeden lakik.

A szentkatolnai Bakk-család Hatolykáról a XVII. század 4-ik évtizedében odaszakadt ágból származik s itt kezdődik a családra vonatkozó tulajdonképeni hiteles történelmi feljegyzés.

Most már felemlitem a hatolykai és szentkatolnai Bakk-családnak megalapitóit s azokról valamint általában a család jellemzéséről művem szük keretéhez mérten röviden megemlékezem.

Mint fennebb láttuk, az erdélyi Bakk-családnak historicusan elfogadható megalapitói Bak György és László voltak, kik atyjuknak notázása folytán elvesztett nemességét és jószágait Zápolya alatt ismét visszaszerzik. Bakk Györgynek (I.) fia volt hasonlóan György (II.), ettől származik a szentkatolnai ág; a kézdiszéknek esküdt assessora volt, viszontagságteljes időben élt, 1562-ben a János Zsigmond elleni lázadásban leveretett s hihetőleg notáztatott is, mert fia István később ujból nemesittetett, meghalt 1585-ben.

Bakk András (László fia) a hatolykai-ág megalapitója.

Leszármazási táblázatuk a következő:

Bak György (I) és Bak László (I) 1535-ben a nemesség szerzői.

Utódai: a hatolykai nemes Bakok.

György (II)
assessor, élt 1530—85. között.

István (I) † 1624.

Mátyás
lovas testőr-álhadnagy, 1610.
Utódai a gyéresi Bakkok.

Tamás
1658. tatár rab.
(Bartók Orsolya özv. Buda Mihályné).

(György III) 1635—1658. tájt.

János (I) 1655.
János (II).

Ferencz (I).
Kelemen (I) 1705.
Rákóczy-féle szabadságharczos,
(Hatolykai Páll Zsuzsánna).

István (II) 1661.

György (IV).

Kata 1673.
(Bede Márton).

Pál (I)
ügyvéd, a szentkatolnai Bak-család alapitója 1699—1760. közt.
(Buda Erzsébet).

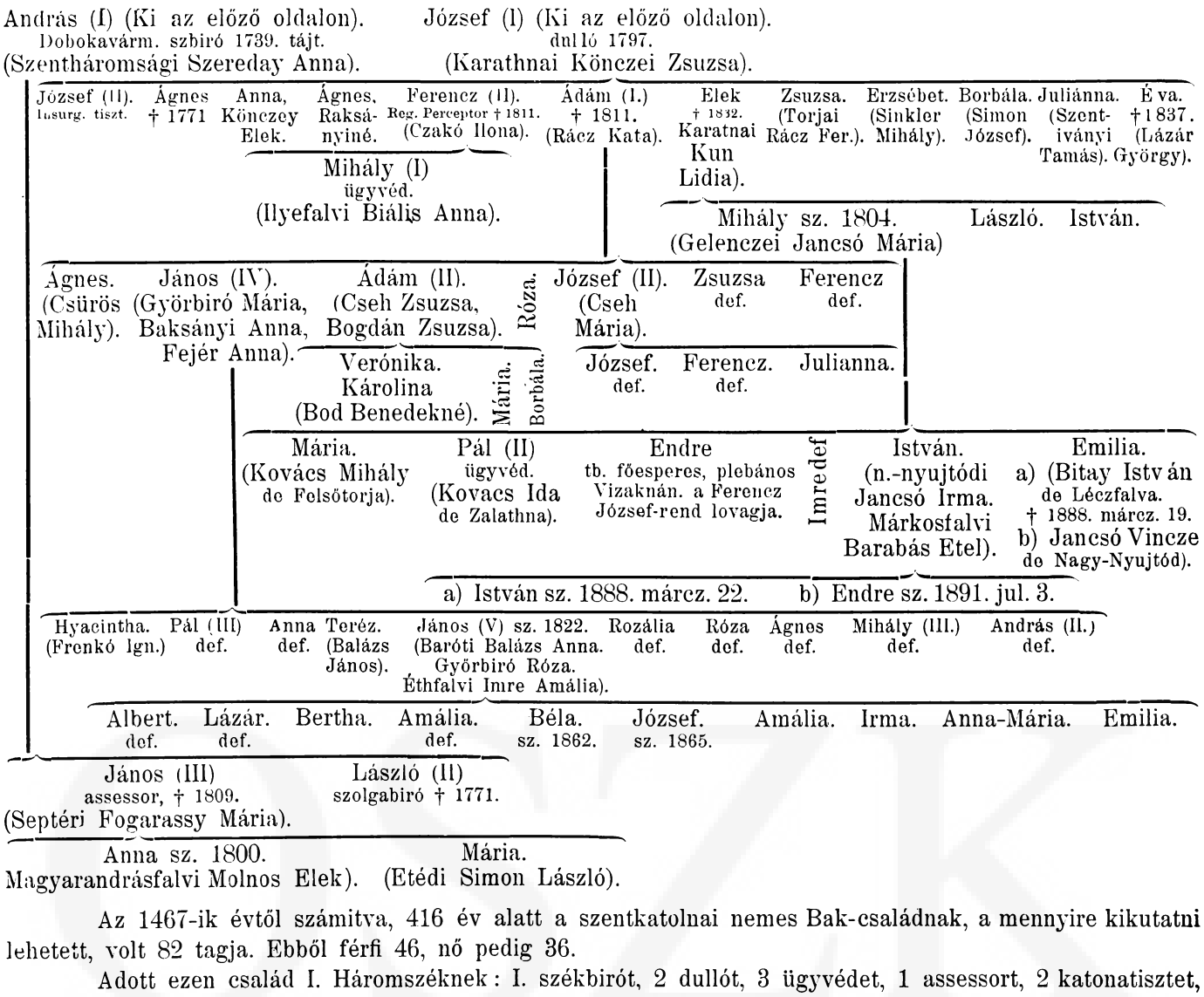
Péter I.

András (I)
Dobokavárm. szbiró 1739. tájt.
(Szentháromsági Szereday Anna).
(Folyt. a tuloldalon).

Kelemen (II).
def.

József (I) †
dulló 1797.
(Karathnai Könczei Zsuzsa).
(Folyt. a tuloldalon).

Ilona.
(Martonosi Fülöp Samu.
Hilibi Gál András).

Az 1467-ik évtől számitva, 416 év alatt a szentkatolnai nemes Bak-családnak, a mennyire kikutatni lehetett, volt 82 tagja. Ebből férfi 46, nő pedig 36.

Adott ezen család I. Háromszéknek: I. székbirót, 2 dullót, 3 ügyvédet, 1 assessort, 2 katonatisztet, 1 perceptort, 1 papot, 2 egyházi főgondnokot és több földbirtokost; II. Doboka vármegyének pedig 2 szolgabirót és 1 assessort.

A család most élő tagjai közül, mint nevezetes egyén felemlitendő szentkatolnai Bakk Endre szül. 1841. október 11-én; fitestvéreivel való megállapodás szerint egyik papi pályára jelöltetvén, ő mint ki magába erre hivatást érzett 1860-ban a gyulafehérvári papnevelő intézetbe lépett be; 1864-ben N.-Váradon pappá szenteltetett, s ugyanazon évben augusztus 2-tól 1866. január 13-ig Brassóban mint segédlelkészt találjuk, ezen időponttól 1868-ig verestoronyi, majd alsó-kapniki, később apanagyfalusi s 1875. márcziusig oláh-lápos-bányai lelkész volt, innét megrongált egészségi állapotára való hivatkozással Vizaknára kéredzett, hol jelenben is mint plebános működik.

Hivatásában kifejtett buzgó tevékenységéért, valamint az irodalom s különösen a közoktatás és nevelés terén elért sikereiért a legfelsőbb elismerés kifejezéseképen a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntettetett ki; ugyanazon évben a Vizaknánál elesett honvédek sirhelyei felkutatása, általában a szabadságharczra emlékeztető adatok egybegyüjtése körül kifejtett hazafias munkásságáért a budapesti országos 48-as honvédek egyletének t. b. tagjává választatott; miről még korábban kellett volna megemlékeznem. 1899-ben — egyháza érdekében kifejtett munkássága elismeréséül t. b. főesperesi méltósággal tüntettetett ki.

Történelmi és régészeti gyüjteménye az érdekelt szakkörök figyelmét is felkeltette ugy, hogy 1879-ben Pulszky és Ipolyi vezetése alatt a történelmi társulat tagjai megtekintették.

Igy hát nemcsak elrepülő szavakkal, de tettekkel is szolgálja hazáját s ugy hazafias, mint egyházi czélokra 1883-ig mintegy 22.000 forintot gyüjtött össze, melyből 10.000 frtot saját gondosan megtakaritott filléreiből tett le a haza oltárára, mit azután is több ezrekkel gyarapitott, noha olykor nélkülözések és anyagi gondok között élt.

Nevezetesebb alkotásai: Alsó-Kapnikon és Oláh-Lápos-Bányán a templomot, iskolát és temetőt egészen restaurálta, továbbá Vizaknán a r. k. leányiskolát, temetői lakot és a kápolnát, s miben emlékét is

megörökitette s miért méltán tarthat számot a legkésőbb elkövetkező utódok hálájára is, Vizaknán az elesett 48-as honvédek emlékének oszlopot állitott.

Nevezetesebb művei: „Az 1848—49-iki szabadságharcz alatti események Vizaknán"; „Szerény emlékfüzér"; „Emlékkönyv"; „Bucsu beszéd"; „Vizaknai Sóbánya"; „Vizaknai iblanyos sósfürdők"; „Vizaknai Gerébház"; „Szabad és kiváltságolt Vizakna Monographiája"; „Néhány szó a Vizaknán felállitandó járásbiróság ügyéhez."

„A Bakk-családra vonatkozó családtörténet leirása".[1]

„A Jancsó-családra vonatkozó családtörténet leirása"; „Huszonötödik márczius tizenegyedike Vizaknán" ottani 25 évi lelkészkedése emlékéül stb. Kéziratban: „Bakk és Jancsó családdali rokon családok", mely terjedelmes művét nekem felhasználásra egészen átbocsátotta.

Ime gazdag sorozata egy szép multtal biró család jeles ivadékának alkotásairól, melyben midőn méltónak mutatja magát az ősökhöz, egyuttal elébe tárja a most élő és jövőben keletkező nemzedéknek, hogy miképen kell élni, miként lehet az Egyház és Haza szent fogalmát egyformán a szivnek igaz szeretetébe foglalni, s miként lehet valaki egyházának hiv szolgája a nélkül, hogy ez által a hazafiui kötelességek teljesitése elől ki kellene térnie.

Szép és magasztos példa, melyből nemcsak azoknak lehet okulniok, kikhez a családjának leirásánál végszavaiban fordul midőn ezeket mondja: „A jövő nemzedéktől is elváratik, hogy az ősöknek méltó utódai legyenek — hanem szivlelje meg mindenki — hogy ez által magunkat s vele édes hazánkat boldoggá tegyük.

A család czimere: Kék paizsban egy nyilvessző által keresztülütött pánczélos kar. — Sisakdisz. Foszlányok: ezüst-piros, aranykék.

Baktsi (albisi és étfalvi). Sok viszontagságon ment keresztül s tán ez az oka, hogy ma már Háromszéken nagyon kevesen élnek e családból; ha figyelmesen átolvassuk az alcsernátoni Damokos-család történetét, azt látjuk, hogy a nők is sokat küzdöttek s mennyi dolguk akadt még azoknak is a tatárokkal, példa reá Baktsy Judith, ki maga ment a Jászvásárra, hogy Damokos Pétert rabságából kiszabaditsa (1658).

Albisi és étfalvi BAKTSI-család.

Főszállásuk Étfalva volt, onnan terjeszkedtek Illyefalva, Szentkirály és Albisba; az illyefalvi és szentkirályi ág lényegtelen szerepet játszott, annál gyakrabban találkozunk azonban az étfalvi és albisi ágak tagjaival.

1593. julius 25-én étfalvi Bakczi István és Demeter jelen vannak a Mikó-családnak adományozott jószágok beiktatásánál.[2]

1610-ben Boldizsár az albisi ágból megerősittetik nemességében.[3]

1614-ben Albison Baksi Boldizsár mint nobilis, Étfalván Baksi Vitalius, Tamás, Mihály, Márton és István mint primipilusok lustrálnak.[4]

1635-ben Albison Bakczi Gábor öcscse István primipilus, Étfalván Bakczi Ferencz, Mihály és Bálint a hét birák között, Vitalius fiai Pál, István és Balás, Tamás fia István és öcscsei Gáspár és Boldizsár, Bálint fiai Miklós és Ferencz, Ferencz fiai István és Miklós, Márton fiai Balás és György, és Mihály fia János primipilusok.[5]

1694-ben október 4-én étfalvi Bakcsi László Miklósvárszék hites notáriusa jelentést teszen a császári hadak bequártélyozásáról.[6]

Ugyanazon évben Bakcsi Mihály aranyosszéki vicze-királybiró tesz jelentést a német katonák beszállásolásáról.[7] 1731-ben albisi Bakcsi István mint nobilis fordul elő.

Az ujabb nemzedékből: étfalvi Bakcsi Antal 1826-ban chyrurgus Marosszéken, ugyanakkor Bakcsi Boldizsár primipilaris assessor. 1824-ben Baktsi Dániel primipilaris hadnagy Déván, 1832-ben albisi

[1] A szerző kegyes engedelmével jelen müvemnél kivonatosan felhasználtam.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Tagányi K. jegyzéke.
[4] Udvh. M. L.
[5] Háromsz. M. L.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[7] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

Baktsi István chyrurgus Dobokamegyében, 1875-ben Baktsi Benjamin távirdatiszt Kolozsvártt, jelenleg távirdafőtiszt Budapesten; ugyan 1875-ben Baktsi Ferencz képviselő a miklósvári kerületből, ugyanakkor Baktsi Károly adótiszt Gyulafehérvártt, 1875-ben Bakcsy Antal távirdatiszt Temesvártt, 1854-ben Bakcsy Jozefa Jancsó Albertné.[1] Bakcsi József állatorvos Sepsi-Szent-Györgyön; a szatmármegyei ágból: Bakcsi József körjegyző Krasznán, Bakcsi Gergely főgymnasiumi tanár, Bakcsi Károly tengerész, Bakcsi Kornél hirlapiró, Bakcsi József főgymn. tanuló.

E családnak egy ága Marosszéken honolt s alkalmasint ehhez tartozik Bakcsy Gyula ev. ref. lelkész és gyermekei Munkácson.

A megélhetés nehézsége sokakot kényszeritett arra, hogy Erdély bérczes szép honából kivándoroljanak, látjuk azt az utóbb felsoroltak lajstromából. A családnak egy ága Nagybányára is telepedett, ennek leszármazóit a legujabb generatioig sikerült kitudnom; táblázatuk a következő:

I. Tábla.

Boldizsár 1614-ben lustrál.
1610-ben nyer nemes levelet.

Gáspár (folytatása a II. táblán.) — Bakcsi Gábor de Albis. (Török R.) — István 1635-ben lustrál.

István. (Györi Zsuzsa Györi Márton pap leánya).
- Ádám. def.
- István. (Szőcs Mária Kézdi-Vásárhelyről).
  - Elek. (Barabás Borbára). 1776.
    - Pál.
    - Sándor.
    - Dénes.
    - Sarolta.
    - Zsófi.
    - Róza.
    - Anna.
  - József. (Veres Éva).
    - Lajos.
    - István.
    - Gábor.
    - József.
    - Miklós.
- Elek. def.
- Pál. a) (Fekete Zsófi. b) Barabás Rebeka).
  - Sára. (Márkosfalvi Orbány Zsigmond).
  - Zsófia. (Pávai Vajna László).
  - Gábor. (Apor Mária).
    - Domokos.
    - István.
  - Boldizsár. (Dálnoki Hadnagy leány).
- Gáspár. def.

Boldizsár. (Bod Anna).
- Ferencz. def.
- László. a) (Bakk Anna. b) Szabó N. c) Bod Anna).
  - József. (F.-csernátoni Végh N.)
  - a) József.
  - b) Rákhel. (Orbán József).
  - c) Benjamin.
  - c) Elek. (Barabás Balás leánya).
- Ádám.
  - Ferencz.
  - István.
  - Lajos.
  - Samu.
- Rákhel. (Angyalosi papné).
- Klára. (Pánczél István).
- Anna. (Szotyori Nagy Ferencz).
- Kata. (Teleki Tamás).

Gábor. (Bod Anna).
- Klára. (Gidófalvi Ferencz).

József. def.

Klára. Kovásznai István Deákné).
- László.
- János.
- Sándor.

Sára. (Kovásznai Demén János).
- egy leánya.

Anna. (Beczó László).
- N. (Donáth László).

II. Tábla.

Gáspár. (Ki az I. táblán)
- Gáspár.
- Balázs.
- István.
- Gábor.
- Boldizsár.
- László.
- Elek.
- József.
  - József tisztartó a Székelyföldön.

(Folytatás a tuloldalon).

[1] Bakk Endre vizaknai plébános a F. J.-rend lovagja jegyzetei után.

József (ki az előző oldalon)
tisztartó a Székelyföldön.

Domokos	József	Gergely
orvos Szatmáron, a) (Aschner Irén † 1889. b) Korbuly Irén).	körjegyző Krásznán, 2 fia van.	ev. ref. főgymnáziumi tanár, nőtlen.

Károly.	Kornél	József
tengerész, a mű összeállításakor Alaska-félsziget környékén hajózik az Egyesült Államok egyik hadi hajóján.	hirlapiró.	tanuló.

III. Tábla.

Baktsi Károly.
(besenyei Kónya Sára).

Ferencz.	Imre.	Klára.	Sára.	Sigmond	Ágnes.	Aron
sz. 1843. orsz. gyül. képv. (Losonczi Mária).	sz. 1844. birtokos, (étfalvi Imre Anna).	(n.-borosnyói Bartha Elek).	(Magyarósi Károly).	birtokos (léczfalvi Bodor Amália).	(Ferencz Gyula).	tanitó † (Baktsi Berta).

Ferencz	Imre	József	Károly †	Lázár †	János
tanitó sz. 1869. (Márk Zsuzsa)	sz. 1871. birtokos.	sz. 1873. kir. állatorvos Sepsi-Szent-György.			tan. képezdei növendék.
Ferencz sz. 1898.					

Egy ága Marosszéken honol, erről marosszéki művemben bővebben.

Használt czimerük: Kék paizsban lovas vitéz, baljával a lókantárját fogja s jobbjában zászlót tart. Sisakdisz. Foszlányok.[1]

Balás (futásfalvi és altorjai). A család multjának legnevezetesebb adatai röviden következőkben foglalhatók össze: származása Fustásfalva, a XVI. század végén egy ága Szentléleken telepedett le; 1602-ben már Balás Mihály Futásfalváról és Balás Jakab s András Szentlélekről esküszik fel Rudolf király hűségére.[2]

1614-ben Balás Kovácscsal, mint lovas-székelylyel Lemhényben találkozunk,[3] alkalmasint házasság folytán költözött oda, de ivadékai nem maradtak.

1635-ben Futásfalván Balás István, Szentléleken pedig Balás György fiai György és Péter lustrálnak.

A szentléleki ágból ma egyedül Balás Albert él, de annál virágzóbb lett a futásfalvi Balás család; utóbbiból János és Antal 1752 decz. 11-én „altorjai“ előnévvel Mária Teréziától nyert czimeres nemes levelet, mely 1753-ban junius 25-én a maxai gyülésen hirdettetett ki.[4]

Futásfalvi és altorjai BALÁS-család.

Okmányaink tanusitják, hogy Altorjára a család a XVII. század végén vagy a XVIII. század elején jöhetett s igy ezen család multja semminemü összefüggésben nem áll azon Balással, ki 1311-ben Szárazpatak nevü földjét az Apor János fiainak hagyta s ki az Apor-család egy őse lehetett.[5]

Az ősi birtokban Balás István ül ki 1848/49-ben mint vadász vett részt a szabadságharczban; az altorjai birtokot pedig Balás Lajos kezeli. E családhoz tartoznak még Balás Sándor utóda Vilmos és Balás Pál utóbbi jegyző és kir. anyakönyvvezető Bereczken; Balás Pál született 1833-ban, 15

[1] Ezen czimert használta albisi Bakcsi Gábor 1717-ben. — Okmány a szerző levéltárában.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Eredeti Nemes levél Balás Pál őrizetében Bereczken.
[5] Szabó K. Sz. Oklt.

éves korában már mint honvédőrmester Nagy-Szeben, Borgó-Prund, Jád, Kökös, Sepsi-Szent-György és Szemerja véres csatáiban vesz részt; később pedig, mint hadnagy Magenta, Monte-Bella és Solferinónál harczol, neje Bokor Karolina, gyermekei: I. Béla szül. 1867. mérnöksegéd, II. Laura, Szántó Gyula m. kir. honvédszázados neje Kolozsvárott, III. Anna, Kovács Ferencz állami tanitó neje Peselneken.

Czimerök: Ezüstpaizsban, zöldmezőn, piros öltözetü, kékdolmányos magyar vitéz jobbjában kard, baljában egy zöldalma-ággal. (Szent Balás symboluma). Sisakdisz: egy aranycsillag. Foszlányok: arany-piros, ezüst-kék.

Bálint (lemhényi). Régi és kiterjedt székely-család; Bálint András, Gábor, Mihály, Mózes, Miklós, Pál és János ezelőtt 420 évvel születhettek; 1510-ben már mindannyian a lemhényi templom javára adakoznak.[1]

1602-ben Bálint János és Gergelyt találjuk azok között, kik Rudolf király hűségére esküsznek fel.[2]

1614-ben Bálint János lustrál.[3]

1635-ben Bálint Miklós a hét birák között, B. János, Mihály fia György, Albert, Gergely, János és Miklós fiai Demeter, Pál és Miklós fordulnak elő a Rákóczy György-féle összeirásban.[4]

1753 február 15-én Bálint György de Lemhény neje Felszegi Ilona, gyermekei Pál, Demeter, János, Ilona, Borbála és Katalin nyertek czimeres nemes levelet,[5] mely 1753 julius hó 21-én a maksai gyülésen hirdettetett ki.[6]

A család tagjai ez idő szerint a következők: Bálint Dénes az Elek és Mátyás Anna fia, kir. anyakönyvvezető Lemhényben, neje Boros Teréz, gyermeke Teréz; Bálint Pál, kinek neje Szántó Borbála s leánya Veronika; a Bálint Gyula és Keserü Amália gyermekei u. m.: György, Károly, Gergely, Imre, István és Vilma; a Bálint Ferencz és Zsögön Mária gyermekei: Ferencz, István és Mária; Bálint Lajos és Nagy Mária fia József; a Bálint Dénes (Lajosé) és Nagy Anna fia Imre; néhai Bálint Mátyás fia Lajos és ennek fiai István és Gergely; Bálint Lajos fiai György, János, József s Gábor és Bálint Károly mindannyian lemhényi lakosok; ezeken kivül Bálint Kálmán az Imre testvére kir. adóellenőr, és Bálint Dénes ny. p. ü. fogalmazó Budapesten szintén e család kötelékébe tartoznak.

Ezen családból ágaztak ki a XVI. században az alsó-csernátoni, zabolai és futásfalvi Bálint-familiák is, melyek mindegyike az' 1614. és 1635. évi lustrakönyvekben előfordulnak. A futásfalvi Bálintok ősi székely nemességükben 1611-ben erősittettek meg.[7]

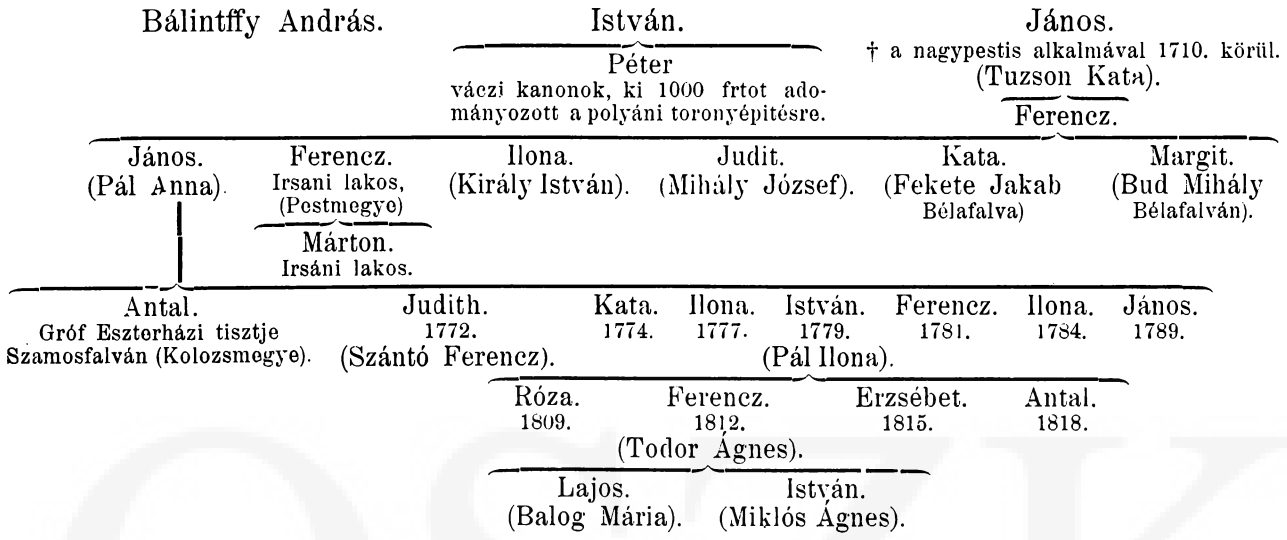
A XVII. század elején egy ága a lemhényi Bálint-családnak szentkatolnára költözött, közülök Bálint István fia Demeter és György fia Mihály 1635-ben mint pixidariusok fordulnak elő; ezek egyikétől származott Bálint Gábor, a hires orientálista nyelvész és utazó, szül. Szent-Katolnán, Háromszékmegyében 1844 márczius 13-án székelykatona szülőktől, tanult Kézdi-Vásárhelyen, Csik-Somlyón, Maros-Vásárhelyen, Székely-Udvarhelyen és Nagy-Váradon; már gimnáziumi tanuló korában megismerkedett a franczia és olasz, héber, arab, török, perzsa, angol és uj-görög nyelvvel, hajlamát a keleti nyelvek iránt Vámbérynak akkori közleményei hathatósan fokozták. Mint a bécsi egyetem joghallgatója eljárt a perzsa és arab nyelv tanulásra a keleti akadémiába is, hová rendes növendékül nem sikerült bejutnia, a török nyelvet pedig a török követségnél gyakorolta; nemsokára Pestre jött tanulmányait folytatni. A mongol és mandzsu nyelveknek, mint az áltáji nyelvcsalád legkeletibb csoportjának a helyszinén való tanulmányozására 1871-ben Vámbéry ajánlatára az akadémia megbizásából, az akadémia és Fogarasi János közös költségén, megfelelő előkészület után utra kelt, s előbb Kazánban, Asztrakánban a kazáni tatár és a kalmuk (nyugati mongol) nyelvet tanulta és anyagát gyüjtötte, továbbá Szentpétervárott bővitette mandzsu és mongol nyelvismereteit, megismerkedve a finn nyelvvel. 1873 februárjában elindult Ázsia belsejében, Khurenba, a khalkha mongolok fővárosába, a hol 5 hónapig időzve, megtanulta a keleti mongol s mandzsu nyelvet és terjedelmes nyelvészeti anyagot gyüjtött. 1874 februárban hazatért s megkezdé utja nyelvtudományi eredményeinek feldolgozását. Művei: Jelentése Oroszország és Ázsiában tett utazásáról és nyelvészeti tanulmányairól, Budapest 1874 (Akad. Értek.), Török nyelvtan (még utja előtt készült), Budapest 1875. Kazáni tatár nyelvtanulmányok (3 füzet, szövegek, szótár, nyelvtan), u. o. 1875—1877. A mandzsuk szertartásos könyve, 1876. Az északi burját-mongol nyelvjárás, 1877. Párhuzam a magyar és mongol nyelv terén, 1877. Legértékesebbek ezek közt a kazáni tatár nyelvre vonatkozó közleményei, melyek e nyelvjárás ismeretére nézve elsőrendü forrásul szolgálnak. Kár, hogy rendkivüli nyelvtalentuma nem kapott elég beható nyelvtudományi iskolázást s ezért

[1] A lemhényi r. kath. plebánia levéltárából.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Dr. Illéssy és Petkó KK.
[6] Gub. Levélt. 11840/772.
[7] Tagányi K. jegyzéke.

nyelvészeti munkásságát bizonyos egyoldaluság és elfogultság jellemzi, jelesül a magyar és mongol nyelv rokonságát is téves világításban mutatta be. B. nem találhatván itthon törekvéseinek megfelelő alkalmazást, 1879-ben neheztelve elhagyta az országot, Törökországba költözött s egyideig Damaszkuszban volt adószedő, később Athénben az arab nyelv tanitásából élt. Résztvett Széchenyi Béla gróf keletázsiai expediciójában s ez utja nyelvészeti eredményeit Tamil tanulmányok cz. művében (mely Széchenyi B. Keletázsiai Utazásának III. kötetét alkotja) dolgozta fel. Ujabban ismét visszatért szülőföldjére.

Bálintffy. E család 1660 november hó 20-án Leopold királytól nyert nemes levelet, mely 1661. márczius 28-án Abaujvárt és 1725 márczius 21-én Verebélyen (Barsvármegye) Balintffy aliter Olcsvári István kérése folytán lett kihirdetve.

Háromszéken, Kézdi-Polyánban János telepedett meg; leszármazási táblázatuknak töredéke a következő:

Baló (nagy-baczoni). Régi székely nemes család, nevével Batzonban legelőbb a XVI-ik században találkozunk, ekkor költözött át egy ága Kovásznára és egyik Pákéba. Legfőbb szereplésök azonban a XVII. századra esik.

1602-ben N.-Baczonban Baló János, Jósa, Gáspár, Lukács, Jakab, István, Vincze és Tamás; Kovásznán Baló János és Pákében Baló Mihály esküsznek fel Rudolf hüségére.[1]

1614-ben N.-Baczonból Baló János, András, János, György és Tamás mint primipilusok; Baló Máthé, Jakab, György és András, mint prixidariusok; Kovásznáról Baló János, Péter és György, mint pixidariusok; Pákéból Baló István és Imre, mint pixidariusok lustrálnak.[2]

1635-ben N.-Baczonból Baló András meghalt fia György, Baló Jakab, B. Balás fia Ferencz, B. László alkirálybiró, B. Mátyás gyalog-hadnagy, B. György ki Száraz-Ajtára ment lakni fia Mihály, B. János, más B. János néhai fia Márton 16 éves, B. András, B. György fia Bálint ki meghalt, ennek fia Bálint 4 éves, B. István meghalt fiai Bálint és Mihály, B. Máthé major meghalt; a hét birák közül Baló Mátyás és Thamás ezek mint primipilusok. B. Jakab és János lófővé lettek, B. Tamás és György utóbbi meghalt fiai Máthé és Jakab mint pixidariusok. Kovásznáról Baló György fia Thamás és Baló Balás mint pixidariusok vannak felvéve.[3]

Nagy-baczoni BALÓ-család.

Balló László (Miklósvárszék), József, Antal és István (Gyergyószék) 1786. junius 19-én „nagybaczoni“ előnévvel nyertek nemesi igazolványt.[4]

Utóbbi időben tagjai közül némelyek „Balló“-nak is irták magukat, ma azonban már azok is visszatértek eredeti nevükhez.

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvarh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Dr. Ill. és Pettkó K. K.

A kovásznai ág kihalt; a pákei Baló család egy ága pedig még a fejedelmek alatti háborukban Hunyadvármegyében telepedett meg. Ezen ágból 1658-ban Ladislaus Baló vice comes, és 1666-ban Apafi Mihály követe a portához.

Egy töredéke a Hunyadmegyében letelepedett ágnak a következő:

István sz. 1791.
losádi és kéméndi pap.
(Ajtai Gecse Róza,
a Mihály és Tömösvári Susa leánya).

Mihály †	István
kuriai biró Bpest.	birtokos Kitiden. a) (Székely Julia a Sándor leánya. b) borb. Balázs Netti).

Mária.	Matild.	Béla sz. 1865.	Gizella.	Kálmán.	Jolán.
(Bugyul Sándor jegyző, Haróban).	a) (Naláczi Ödön, b) Ormai N.	ispán.	(Tóth Ferencz ig.-tanitó).		

Ezen ág kötelékébe tartoznak az itt feltüntetteken kivül Baló Mihály 1753-ban vajdahunyadi pap, ki 1763-ban tractualis assessor és visitáló-biztosnak irta magát. Továbbá Baló Antal, ki 1762-ben Nagy-Szebenben gubern. protokollista volt; ennek fia lehetett fenti István, ki 1791-ben született.

A nagybaczoni Baló-család 1670. február hó 24-én Apafi Mihály fejedelemtől nyert cz. nemes levelet, mely 1677-ben lett kihirdetve.[1]

Nevezetesebb tagjai: Baló László a fejedelmi udvarnál szereplő ember volt, ő bizatott meg a kivándorolt Béldi Pál leveleinek egybeszedésével.[2]

Baló Mátyás, ki Apafi Mihály fejedelem alatt nevezetes szerepet játszott, mint török követ (kapitiha).[3]

Baló László 1635-ben Miklósvárszék alkirálybirója.[4]

Baló Benjamin az aradi vértanuk utolsó óráiban szerepelt, mint ev. ref. pap.

Baló József, ki 1848/49-ben mint Kossuth-huszár Nagy-Szeben bevételénél harczolt s egy csapat oláh lefegyverzésében vett részt.

Baló József, ki 1692-ben 60 darab aranyért zálogba veszi Baróthi Kata Cserey Györgyné ágostonfalvi jószágait és jobbágyait.[5] Nagy-Baczon társadalmi és politikai szereplésének irányadója, nejével Barabás Kata asszonynyal ő épité azon házat, mely ma is a Balók tulajdona s gerendájába vésette: „épittette nemes és nemzetes Baló József.“

Baló Mihály kuriai biró Budapesten a nyolczvanas években halt el.

N.-Baczonban ma is élnek Balók, kik mezőgazdasággal foglalkoznak. Ugyancsak ezen családhoz tartoznak még a következők:

Baló László máv. ellenőr Kolozsvártt; Baló Gyula főgymnásiumi tanár Kaposvártt; Baló Lajos biró Budapest; dr. Baló Géza posta és táviró tanácsos Bpest; Baló Rezső csendőrszázados Lugos; Baló Tasziló fővárosi hivatalnok; Baló Géza járási irnok H.-Okländ; Baló Domokos Baróthon; Baló Gábor kereskedő Baróth; Baló Balázs Brassó; Baló Viktor, Margit és Mária N.-Baczon; Baló Vilma Bene Gyuláné vasuti ellenőr Arad; Baló Lujza Benedek Pálné Kolozsvár; Baló László polg. iskolai igazgató Kézdi-Vásárhelytt; Baló Irén Benkő Gyuláné Kis-Baczon; Baló Tilda Cseh Ignáczné Zágon; Baló Ida Bucsi Imre kat. mérnökné Nagy-Váradon és dr. Baló József áll. t.-képző intézeti vezető-tanár, utóbbinak családi táblázata töredékben a következő:

Baló József † 1855.
nagybaczoni birtokos.
(Kósa Rákhel).

József sz. 1830. † 1891.
Benkő Rozália).

László	József.	Gyula
államvasuti ellenőr Kolozsvártt. (abr. Ugron Julia).	sz. 1860. N.-Baczonban, áll. t.-képzőint. tanár Bpest. (szemerjai Demeter Irén).	áll. főgymn. tanár. (Rottler Gizella. †)

Rózsika. †	László.	Gáspár.	Verónika.	Sándor.	Margit.	Judith. sz. 1894.	József. sz. 1895.	Zoltán. sz. 1899.	Gyula.	Miklós.

[1] Eredeti okmány dr. Baló József tképző tanár őrizetében Bpest.
[2] Kállay Sz. N.
[3] Jegyzéseit mult évben közölte a „Történelmi tár.“
[4] Háromsz. M. L.
[5] Eredeti okmány a szerző levéltárában.

Szép csoportjával találkozunk egy tős-gyökeres székely családnak, melynek fiai előkelő állást vivtak ki maguknak, s egyuttal uj erőt vittek a társadalomnak azon részébe, melyet részükre a sors kijelölt; de soha meg nem feledkeztek arról, hogy őseiknek bölcsőjét a Rika hegység tövében ringatták — s ma is szeretettel gondolnak azokra, kik a régi curián megosztozva, megmaradtak szülőföldjükön.

Czimerök: Kék paizsban, zöld dombon koronából kinövő természetes szinü medve, baljában kard s jobbjában ekevassal. Sisakdisz: kard, ekevas és négy buzakalász. Foszlányok: arany, kék, ezüst, piros.

Balog (bagyoni). Szemerján élő család, s egy ága Hunyadmegyébe származott el. Hogy Bágyonból, Torda-Aranyosmegyéből, mikor szakadt Háromszékre, pontosan nem lehet megállapitani. A legrégibb itt, kinek nevét ismerjük, Péter, a 18-ik század második felében; meghalt 1776-ban. S valószinüleg ennek testvére lehet József, kitől kezdve, a család leszármazását összeállithatjuk. Bágyonban ma is nagy kiterjedésü család a Balog, s ennek Antal nevü tagja szerezte meg a nemességet János Zsigmond fejedelemtől, 1569-ben. 1786. junius 19-én bágyoni Balog Márton és Dániel a prod. forum előtt nemességüket igazolják.[1] A szemerjai Balogok leszármazási táblája a következő.

József, † 1777.

Sára, sz. 1763. — Mózes, sz. 1766., † 1844. a) (Pető Éva, † 1820. b) Sükösd Anna, † 1832).

a) Ágnes, sz. 1799. (Szabó Mózesné).

a) Ferencz, sz. 1801., † 1873. gazdatiszt Keresden, Madarason, Drassóban. (Schiller Katalin. sz. 1803. Keresden, † 1853. Szászvároson.

Sámuel, sz. 1805., † 1866. (Vajna Ágnes). Mária, sz. 1833. (Bora Ádámné).

b) Mózes, sz. 1824., † 1877. (Szabó Debora). János, sz. 1856. Sepsi-Szent-Györgyön lakik.

Ferencz. 1848-ban mint gyógyszerészsegéd Oláhországba ment ki s hire veszett.

Lina (Uttzás Ferenczné).

Lajos, sz. Maros-Tordam. Madarason 1827., † 1895. (Lengyel Karolina, sz. 1838. Hátszegen, † 1878.

Katalin (Főző Ferenczné).

Zsuzsánna (Szász Józsefné).

Róza (Frits Flóriánné).

Gyula kereskedő Déván, sz. 1857. (Pánczél Irén, Fogarasról).

Izabella, sz. 1869. (Mezei Viktorné).

Géza sz. 1872. Déván.

Dezső sz. 1875. Déván.

Ágnes, sz. 1878.

Balogh (barátosi). Székely család, melynek ivadékai a XVI-ik század elején birtokaik szerint három ágra szakadtak, egy ága Léczfalván, egy Kovásznán s egy Barátoson telepedett meg; a léczfalvi ágból 1614-ben Balogh Miklós s a kovásznaiból Balogh Zsigmond, mint nobilis lustrál, utóbbival azonban a kovásznai ág ki is halt.

A barátosi ágból egy 1582-ből hátramaradt regestrum tanusága szerint akkoron Balogh Miklós, János és György élt. 1602-ben Balogh Demeter lovas székely Rudolf király hüségére esküszik fel.[2] 1614-ben Bethlen Gábor alatt Balogh Demeter, Tamás és György primipilusok.[3] 1635-ben Rákóczy György alatt Balogh Demeter, Tamás és György a hét birák között; Balogh Demeter fia Ferencz s ennek fia János, Balogh Mihály fia István, más Balogh Mihály fiai Mihály, György és István, Balogh Tamás fiai János és Tamás és Balogh Miklós fia Mihály lustrálnak.[4]

Nemes levelet 1623. január 15-én nyert a család és pedig Balogh Demeter kapta azt Bethlen Gábortól.[5]

1786. junius 19-én ismét barátosi Balogh Elek, Pál, Gábor, Sándor, József, László, Ferencz, Sámuel és István kaptak nemes levelet.[6]

Barátoson ez idő szerint Balogh Domokos és gyermekei élnek.

Balogh (hatolykai). Az ikafalvi Balogh-családdal egy törzsből indult ki, mindkét ág már az 1614. évi lustrakönyvben is előfordul.[7] A hatolykai Balogh-családból István 1700. márczius 26-án czimeres nemes levelet nyert.[8] Az ikafalvi ágból egy 1587-ben kiállitott és Báthori Zsigmond által aláirt okmányban Balogh

[1] Dr. Illéssy és Pettko KK.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Eredeti okmány a család őrizetében Barátoson.
[6] Dr. Illéssy és Pettko KK.
[7] Udvh. M. L.
[8] Dr. Illésy és Pettkó KK.

Mátyásról téttetik említés;[1] ezen ágból Zsigmond ki Hunyadmegyében lakott 1786. junius 19-én nyert nemes levelet.[2]

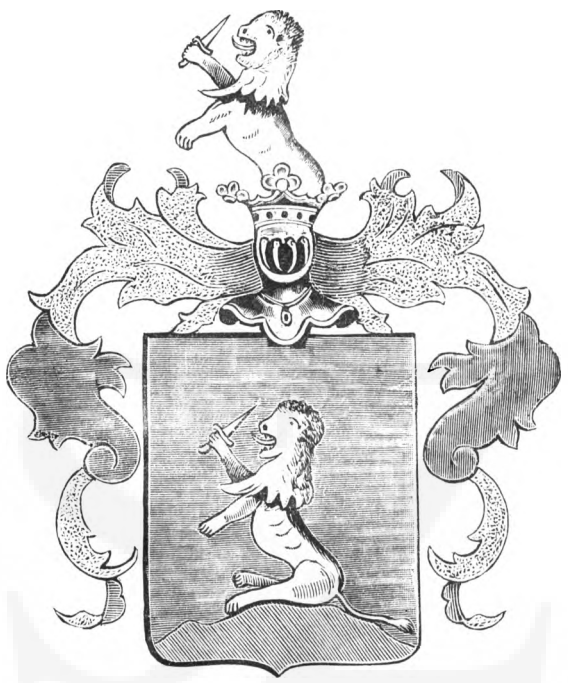
Balogh (kőröspataki). Ezen családból csak Balogh Benedekről van tudomásunk és pedig 1602-ben mint nobilis esküszik fel Rudolf király hüségére; ugyanazon év márczius 4-én az emlitett Benedek házának adómentesitése történik;[3] 1614-ben ugyancsak Balogh Benedek mint nobilis lustrál.[4]

Balyko (sárfalvi). † Ezen család a XVI. század végén és XVII. század elején szerepelt; 1614-ben Balyko Jakab, 1635-ben Balyko Jakab fiai János, Imre, Jakab és Mihály mint nobilisek fordulnak elő.[5] Kihalt.

Bitán is élt egy ága a családnak, ezek közül 1614-ben Balyko Márton, Bálint és László; 1635-ben Balyko Bálint a hét birák között és Márton fia Márton, mint primipilusok lustrálnak.[5]

Bándi (osdolai). A Székelyföldön gyakran találkozunk a „Bándi" névvel; de, hogy van-e vonatkozás a marosszéki „Bánd" községe és a „Bándi"-család között, azt kipuhatolnom nem sikerült, mivel ugy a csikszéki és marosszéki, mint az udvarhely és háromszéki Bándiak évszázadok óta lakják s birják jószágaikat.

Az osdolai Bándi-család tagjai 1602-ben még mint szabadszékelyek fordulnak ott elő; Bándi Benedek az emlitett évben esküszik hűséget Rudolf királynak.[6] 1614-ben Bethlen Gábor alatt Bándi Mihály és István;[7] 1635-ben Rákóczy György alatt Bándi István a hét birák között, ennek fia Péter, Bándi Balázs fiai István és Imre, előbbinek fia Miklós, Bándi András és Bándi János fia István lustrálnak.[7] 1630 április hó 25-én Bándi Péter szárazajtai birtokára donatiot nyert.[8] Osdolai Bándi Balázs nemességét 1892-ben 16209. sz. alatt Háromszék vármegye alispánja is igazolja s ezt 50416—1895. sz. alatt a belügyminiszter is megerősiti.[8]

Osdolai BÁNDY-család.

Ide tartoznak leányágon: Bándi Anna (ifju Zsögön Józsefné), Bándi Ilona (Zsögön Antalné. Fiágon: Bándi Imre, Lajos és Mihály. Egyik ága a családnak „Bándy"-nak irja magát, igy irta már nevét a XVIII. század elején Bándy József, kinek neje Kondrád Ilona volt, ezeknek fia Imre, neje Vargyasi Debora s ennek István, kinek neje Fábián Ilona, utóbbi Istvánnak gyermekei közül hárman vannak életben u. m.: I. Bándy István ifju, birtokos és kereskedő Kézdi-Vásárhelytt, neje Fejér Katalin, gyermekei István, Imre és Béla tanulók, Mariska hajadon.

II. Bándy József birtokos Osdolán, neje László Anna, gyermeke: Mária hajadon.

III. Bándy Balázs született 1844 május hó 8-án. Ezen mindenki által tisztelt férfiu s az elődök dicső tetteinek letéteményese, az idegenben is székely őseinek példáját követve, bátran szállott szembe az ellenséggel; mint tüzértiszt 1869-ben Dalmáczíában a Zagorda hegynél tüntette ki magát; 1878-ban Herczegovinában Csernicsénél és Klobuknál tanusitott magatartásáért a hadidiszitményes III. oszt. vaskorona rendet kapta; jelenleg nejével született Wlahy Franczískával, mint nyug. csendőralezredes Török-Bálinton él, gyermekei nincsenek.

A család czimere: Kék paizsban, zöld dombon egy hátsó lábain és kinyujtott farkán ülő természetes szinü oroszlán jobbjában tőrrel. — Sisakdisz a paizsalak. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Bánffi (szentkatolnai). Háromszéki székely-család; Szentkatolnáról 1614-ben a Bethlen Gábor-féle lustra alkalmával Bánffi Illiés és János mint primipilusok vétettek fel.[4] 1635-ben Rákóczy György alatt Bánffi Illiés a hét birák között, János Szentkatolnáról s Gábor Márkosfalváról lustrálnak.[9]

A család ma is ősi birtokát műveli, tagjai közül dr. Bánffy Zsigmond ügyvéd Kézdi-Vásárhelytt s testvére Bánffi Benedek birtokos Szentkatolnán.

[1] Szabó K. Sz. Oklt.
[2] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Udvh. M. L.
[5] 1614. évi lustr. k. Udvh. M. L., illetve 1635. évi lustr. k. Háromsz. M. L.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[7] Háromsz. M. L.
[8] Eredeti okmányok Bándy Balázs csendőralezredes birtokában Török-Bálinton.
[9] Háromsz. M. L.

Bányay (literati). A literati Bányay-család származási helye Szatmárvármegye, Felső-Bánya; az első Bányay kivel Erdélyben találkozunk Miklós, ki 1750-ben jött be és Dézsen telepedett meg két fiával, Miklós és Istvánnal, ezen utóbbinak leszármazója Károly okleveles gyógyszerész, ki ma is Dézsen él.

Literati BÁNYAY-család.

Háromszékvármegyébe Bányai Kristóf 1866-ban telepedett meg, örökáron megvásárolta a tamásfalvi Thury-féle birtokot s igy ma már 35 év után egészen Háromszékinek tekinti magát, annál is inkább, mivel házassága folytán családi kötelékek füzik a kisborosnyói Tompákhoz s ezek révén igen sok tekintélyes háromszéki nemes családhoz.

A literati Bányay-család 1675 augusztus hó 12-én nyer czimeres nemes levelet I. Lipót császár és királytól. Az első ki a nemességet megkapja literati Felső-Bányay Márton ennek Szőke Annától származett két fia u. m.: Zsigmond és Ferencz.[1]

Ezen családnak ősi ága jelenleg is Szatmármegyében él, mig egyrésze Szilágyvármegyében telepedett meg; átszármaztak volt Kraszna vármegyébe is, de utódaik ismét csak visszamentek eredeti származási helyükre Szatmárvármegyébe.

Leszármazási táblázatuk a következő:

Literati Felső-Bányay Márton.
(Szőke Anna).
Felső-Bányán haltak el.
1675. aug. 12-én nyernek nemességet.

- **Zsigmond.** Ezek már csak a Bányay-nevet viselik, Felső-Bányán haltak el.
  - **János.** Szatmár-Németiben halt el.
    - **Ferencz.**
    - **Mihály.** pelei pap. Ott halt el.
      - **László.** Berettyó-Ujfalu.
      - **József.** Tasnádon.
      - **Sándor.** Nagyfaluban (Krasznavárm.) Ivadékai ott és Szatmárvármegyében élnek.
  - **Miklós.** 1750-ben jő Erdélybe családjával. Deési lakos.
    - **Miklós.** kath. nőt veszen el.
      - **Bogdán, kath.**
        - **Kristóf.** sz. 1790. † 1853. (Návay Rebeka, sz. 1799. † 1865.)
          - **Bogdán** sz. 1819. † 1888. (Moldován Erzsébeth, sz. 1827.)
            - **Mari.** † 1852.
            - **Rebi.** † 1850.
            - **Janka** sz. 1850. (férj. özv. Csiky Jánosné).
            - **Kristóf** sz. 1853. birtokos Tamásfalván. (Kisborosnyói Tompa Irma, sz. 1864. Tompa Sándor alispán és ny.-gálfalvi Sipos Vilma leánya.)
              - **Erzsébeth** sz. 1893.
              - **Sándor** sz. 1896.
              - **Margit.** sz. 1898.
              - **Miklós.** sz. 1900.
            - **Kristóf** sz. 1854. † 1886.
          - **Kristóf** sz. 1853. tápió-szollei ev. ref. pap. (Pestmegye)
          - **Margit** †
          - **Kálmán** sz. 1865. †
          - **Gizella** sz. 1866. †
          - **Emma** sz. 1869. (Gyöngyössy Árpádné).
        - **Kristóf** sz. 1821. † 1844.
        - **Mária** sz. 1823. † 1856.
        - **Samu** sz. 1826. † 1854.
        - **Miklós** sz. 1828. † 1900. (Simay Katalin).
    - **István.** ivadékai az ev. ref. vallásban.
      - **István** sz. 1792. (Soós Johanna sz. 1800).
        - **Károly.** sz. 1820. Deésen, okl. gyógyszerész, birtokos. (Horváth Mária, sz. 1844).
          - **Géza** sz. 1853. tápió-szollei ev. ref. pap. (Pestmegye)
          - **Kálmán** sz. 1865. †
          - **Gizella** sz. 1866. †
          - **Emma** sz. 1869. (Gyöngyössy Árpádné).

Czimerük: Kék paizsban, zöld téren, ballábán álló gólya, jobb lábában arany gyürüt tart. — Sisakdisz: a paizs alak. — Foszlányok arany-kék, ezüst-veres.

[1] Eredeti okmányok Bányai Kristóf birtokos őrizetében Tamásfalván.

Barabás család (általában). E család eredete felett sok vita folyt már, de eredményre nem vezetett. Huszti András által 1736-ban kiadott „Ó- és Uj-Dácia“ történelmi művében említés tétetik a „Barabás“ nemzetségről, (pag. 71, 108.) mely Erdélyben a Góthok idejében létezett volna; mások a „Barabás“ tulajdonképen Josu czipriai levita nevével hozzák összefüggésbe, ki mint az első apostoli téritők egyike, vértanuságot szenvedvén, mint püspök a szentek sorába iktattatott, s hogy a székelyek keresztények lettek, egyes szentek nevére kereszteltettek s keresztnevök a későbbi nemzedéknél vezetéknévé lett, mint a hogy nemrégiben is egyeseknél megtörtént. De lett légyen akárhogy, annyi tény, hogy ősrégi székely család.

A Barabás név tulajdonkép ezen zsidó szóból „Barabasch“ származott, mi magyarul annyit tesz, mint „vigasztalás fia.“

Kiterjedt család, melynek tagjait egy törzsbe olvasztani nagyon nehéz lenne, mivel még a tatárok között is vannak Barabások, kik székely eredetünek vallják magukat, de erről alább bővebben.

A háromszéki Barabás-család közös törzsét nem ismerjük, azt pedig, hogy melyik nemből származik, eo ipso nem volt kiderithető, mert mint tudjuk, a nemek és ágak rendszere 1545—1548. tájt homályba borult,[1] de annyit határozottan állithatni, miszerint a háromszéki Barabás-család közös törzse Márkosfalva, Albis, Árkos és Lisznyó községek valamelyikéből ágazott szét.

Feljegyzéseink szerint a Barabás-család 1602-ben 6 községben 12 taggal,[2] 1614-ben 10 községben 27 taggal,[3] s 1635-ben 10 községben 45 taggal volt képviselve;[4] az időszakonként kimutatott községek között Márkosfalva, Albis, Árkos és Lisznyót mindég ott találjuk, a többi községben csak rövid ideig lakott egy-egy Barabás-család. A XVI. századból is csak az emlitett 4 községben élt Barabásokról vannak okmányaink; igy tehát művemben is az albisi, árkosi, lisznyói és márkosfalvi Barabás-családokkal foglalkozom s e bevezetésemben csak azokat sorolom fel, kik adatok hiányában a nevezett négy ág egyikéhez sem voltak csatolhatók, u. m.:

Barabás András hét esztendeig raboskodott Lengyelországban, csak nagy áldozatok árán szabadult meg, Rákóczy György kárpótolván őt, Fogarasban egy kuriát és holtáig penziót biztositott számára.[5]

Barabás Mihály de S.-Szent-György (1821.), kinek fia István, unokája Norbert vizaknai m. kir. sóhivatali ellenőr volt.[6]

Barabás József perceptorátusi irnok Marosszéken kölpényi előnévvel.[6]

Néhai Barabás Samu esperes Dicső-Szent-Mártonban.[6]

Barabás Dániel ügyvéd, Barabás Antal kereskedő Budapesten és Barabás Móricz polgármester Pozsony mellett, testvérek, „barabásszegi“ előnévvel,[6] Zsigmond királytól nyertek nemes levelet.

1885-ben egy Barabás Jekaterinográdból, Ázsia széléről ir orosz nyelvü levelet, hogy atyja kaukáziai posta-igazgató, ő Bessarábiában született Kusenevben, de Háromszékről származik, kéri rokonainak megnevezését, mert felkeresni óhajtaná őket.[7]

Barabás Endre, ki 1692—1699-ig Dobokamegye jegyzője és nemes birtokosa volt.[8]

Barabás Béla 1874-ben lótenyésztési számtiszt Budapesten.

Barabás Gáspár 1874-ben joggyakornok a budapesti kir. törvényszéknél.

Barabás Áron 1825—1832. unit. esperes és felsőrákosi pap.

Barabás József 1874-ben zernyesti (Fogaras vidékén) biró.

Barabás Samu az országos levéltárnál fogalmazó és a magyar tört. társulat segédtitkára, született Papolczon 1855-ben, történelmi tanulmányait a budapesti egyetemen és Bécsben végezte „Frater Martinuzzi György élete“, „Babenbergi harczos Frigyes“ és „I. Rákóczy György és a porta“ munkái által mint történetiró is hiressé vált.

De ezeken kivül még számtalan Barabással találkozunk, kik szintén Háromszéket vallják bölcsőjüknek, de származásukat hitelesen levezetni nem tudják.

Barabás (albisi). A sepsiszentgyörgyi székely muzeum okmánytárában albisi Barabás Demeter 1600—1622-ig és Barabás Tamás 1600—1629-ig mint lófők fordulnak elő, ezeknél régibb adatokhoz nem sikerült jutnom.

[1] Gr. Mikó Imre Erd. Tört. adat. I. köt. 261—264. l. és Kállay F. Sz. N.

[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

[3] Udvh. M. L.

[4] Háromsz. M. L.

[5] Epistolarium Jos. Benkő.

[6] Bakk Endre vizaknai plébános. Fer. Jos. r. l. kéziratából.

[7] Ezen levél Barabás Miklós festőművészhez volt intézve; a márkosfalviak között szóhagyománykép fenn is maradt, miszerint egy Miklós Barabás a tatárokkal ment el s küldött is onnan a Miklós-családnak egy rézmozsarat emlékül. (Bakk Endre vizaknai plébános közlése).

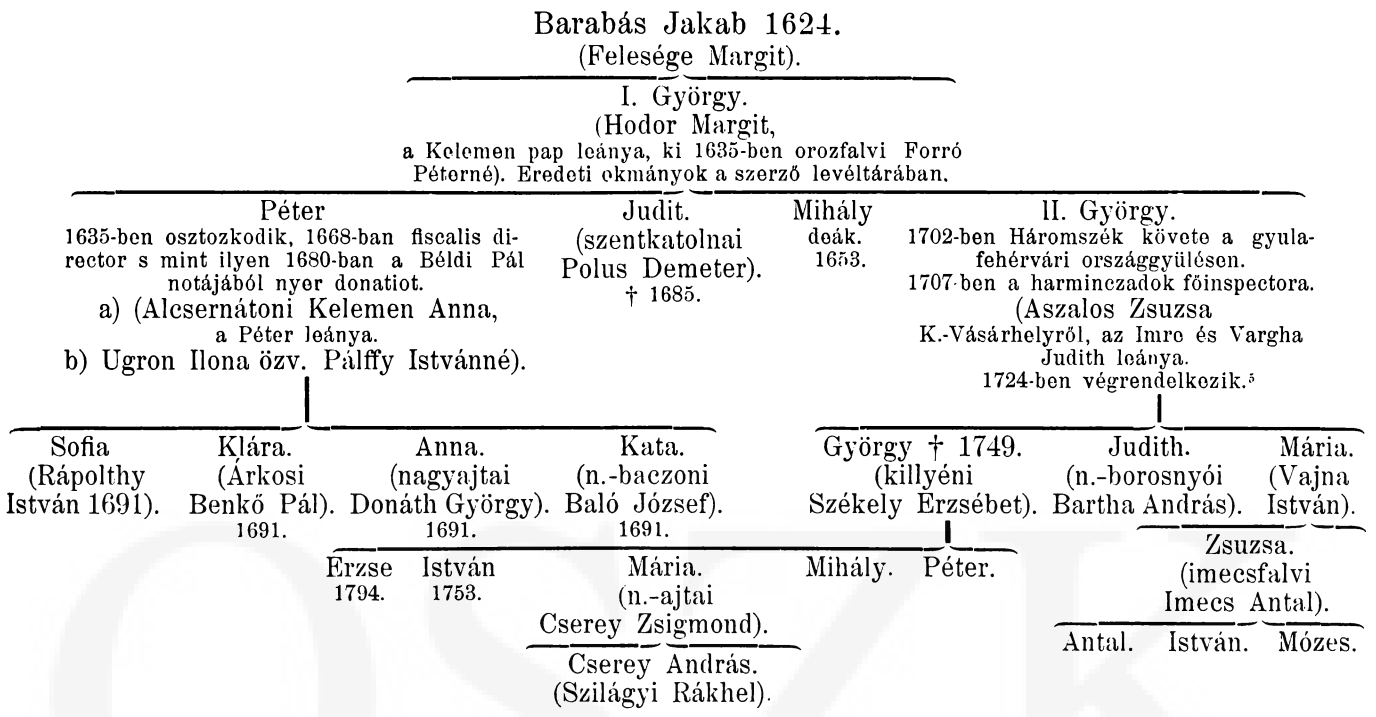
[8] Hodor id. h. 50.

1602-ben ugyan fenti Demeter és Tamás esküszik fel Rudolf király hűségére;[1] 1614-ben Barabás Mihály, Demeter, Tamás és Jakab; 1635-ben Barabás Jakab, Mihály, Balás, Márton, Péter, György, Demeter és Tamás fia Balás lustrálnak.[2]

Az albisi és márkosfalvi Barabások közös törzse mellett szól azon körülmény, hogy régi családi okmányaikban földeik egymás mellett fordulnak elő, csak az nem volt megállapitható, melyik a régibb.

Czimeres nemes levele 1703 április 23-án kelt, albisi Barabás István gyermekei József, Mihály, György és István nyerték.[3]

A családfa egy töredéke a következő:[4]

Az albisi Barabás-család birtokait nagyobbrészt a nagyajtai Cserey-család örökölte.

Barabás (árkosi). A háromszéki Árkosról származik, tagjaival már a XVI. század végén találkozunk, u. i. 1580 márczius hó 13-án Báthori Kristóf Barabás Lajos árkosi, sepsiszéki lakost, hűséges hadi szolgálataiért a székely gyalogpuskások közé iktatja.[6]

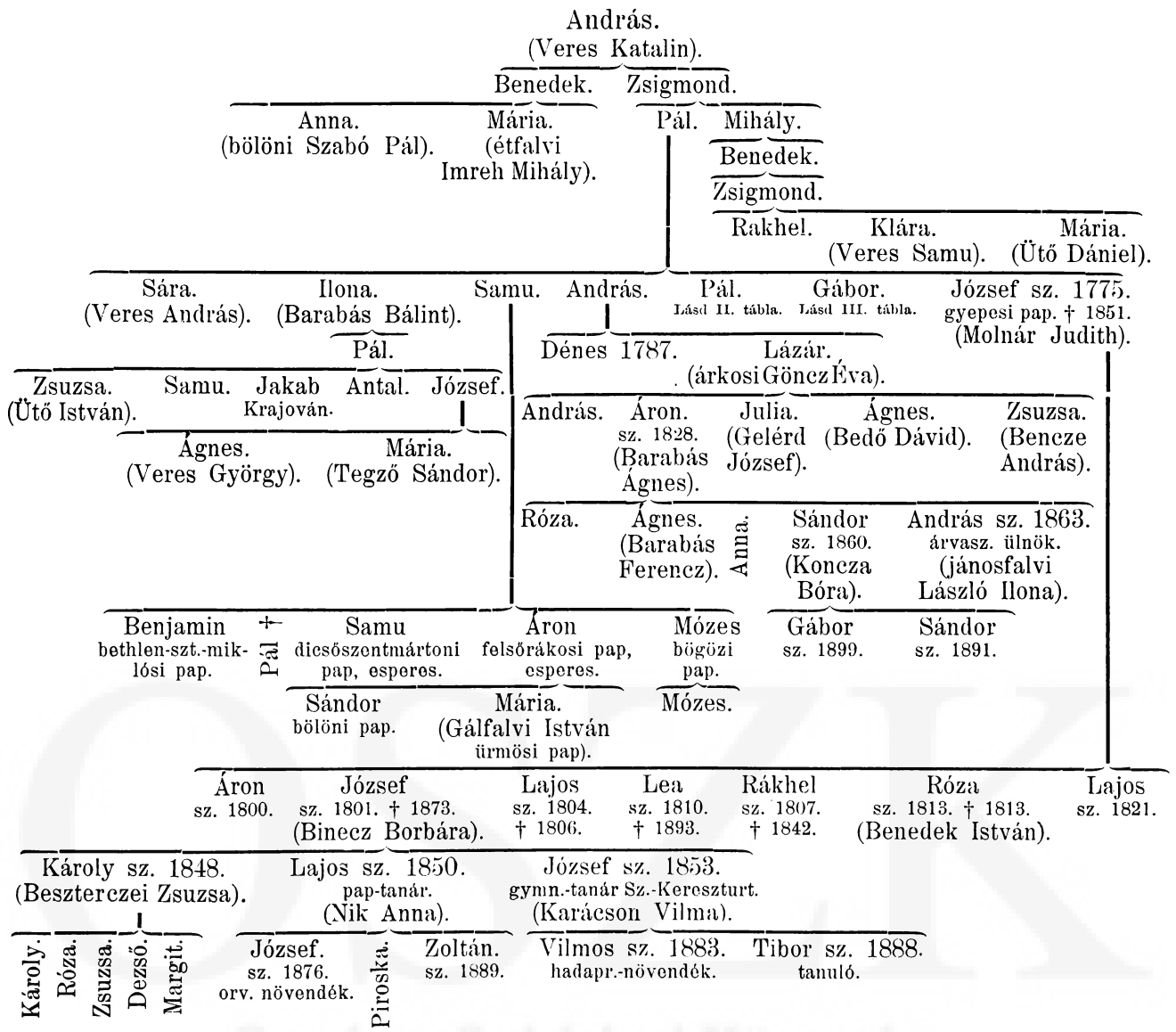
1602-ben Barabás Tamás, Mihály és Péter. Rudolf király hűségére esküszik fel.[7] 1614-ben Bethlen Gábor alatt Árkosról Barabás Ferencz, Tamás és Benedek mint primipilusok, Barabás Mihály, Jakab, Bálint és Péter mint pixidariusok lustrálnak;[8] 1635-ben a Rákóczy György-féle conscriptioban árkosi Bararás Jakab a hét birák között, Barabás Ferencz fiai Bálint és Mihály, András fiai Thamás és Istók, és a Barabás Benedek fia László mint primipilusok; a Barabás János fiai Thamás és András, Bálint fia Istók, Mihály fia János, Jakab fia Lukács és Barabás Gergely mint pixidariusok fordulnak elő.[9] Nemességük ősi székely jogon alapszik, s igy az 1625-ben[10] és 1652-ben[11] nyert nemes levelekkel, melyeket e család nyert, csak régi nemességük lett megerősitve.

A család egy része gazdasággal foglalkozik, a másik része a papi s tanári pályán működik, ritkán viseltek hivatalt.

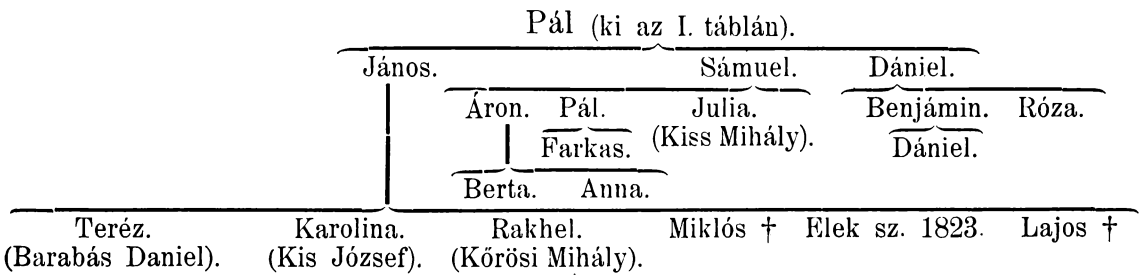
Egy ága Udvarhelyszéken telepedett meg, ezzel már az ottani művemben foglalkozván, térszüke miatt mellőzöm, tagjai a következő leszármazási táblán ugyis bennfoglaltatnak.

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[4] Eredeti a Székely N. Muzeumban Sepsi-Szent-Györgyön.
[5] A szentléleki Csintalan-család okmányai szerint.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt. V. köt. 123. old.
[7] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[8] Udvh. M. L.
[9] Háromsz. M. L.
[10] Tagányi K. jegyzéke.
[11] Eredeti nemes levél Barabás Elek birtokában Árkoson, de annyira meg van rongálva, hogy olvashatatlan.

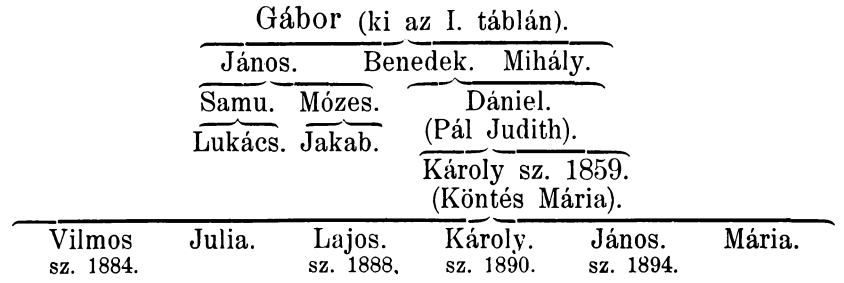
I. Tábla.

II. Tábla.

III. Tábla.

Országos Széchényi Könyvtár

Baczoni (aldobolyi). Egy ága 1650. s egy más 1651-ben nyer nemes levelet,[1] de ez csak régi nemességök megerősitése lehetett, mivel ősi székely jogon már 1614-ben is aldobolyi Baczoni János mint székely-nemes (primipilus) fordul elő.[2]

1635-ben Baczoni Györgyöt a hét birák között találjuk, Baczoni János fia Tamás és Baczoni Antal pedig mint nobilisek lustrálnak. Egy ága Kálnokra költözött át, ezek közül 1635-ben Baczoni Máté fiait Dénest és Lukácsot találjuk feljegyezve.[3]

Bakó (matisfalvi és szárazajtai). A XVII. század elején több ágazatban élt; Száraz-Ajta, Dálnok és Mátisfalván találkozunk tagjaival. — Főfészkük Száraz-Ajta volt,[4] hol Bakó István alias Nagy 1606. okt. 5-én István királytól nyert nemes levelet.[5] Bakó János Száraz-Ajtáról 1750. körül Bibarczfalvára nősülvén, ott telepedett le; ivadékai ma is ott élnek, családi táblázatukat udvarhelyi művemben hoztam.

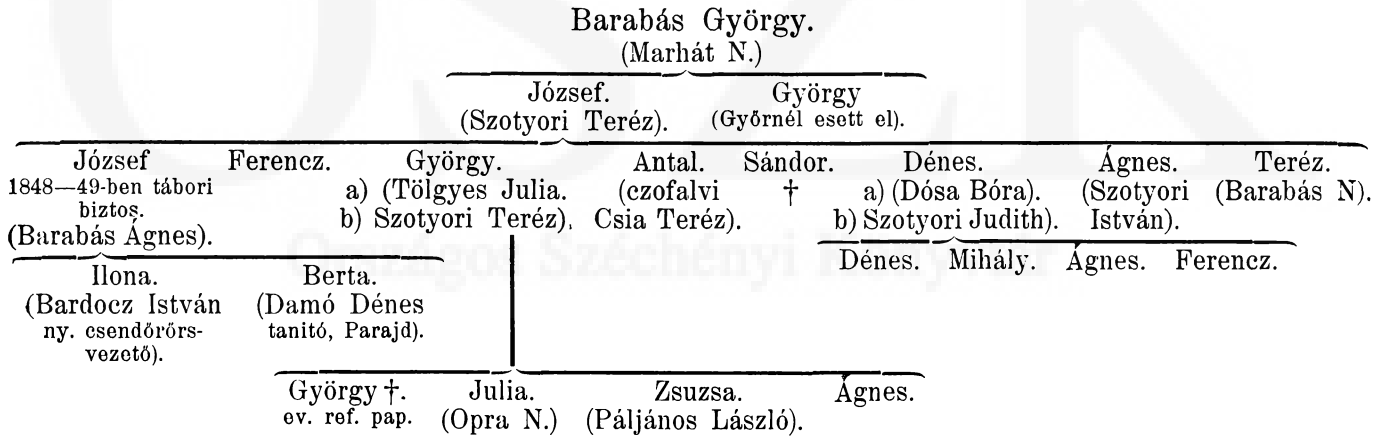
Bakonyi (bölöni). Székely-család; 1614-ben Bakonyi János lustrál s 1635-ben Bakonyi János és Pál fiai István és György a Rákóczy György-féle conscriptioban mint lovas-székelyek vannak feljegyezve, de János Magyarországra költözött.[6]

Barabás (lisznyói). A Bálványos, szacsvai és borosnyói várak őrtornya a lisznyói határon lévő Borzos-bércz egyik csucsán állott, romjai ma is látszanak; e bástya nevét a nép nemzedékről-nemzedékre átadva ma is „Barabás-vár"-ának hiv. Ugy az emlitett várnak, valamint a lisznyói Barabás-családnak története feledésbe ment; a vár és család nevei közti összefüggés ismeretlen, de nem lehetetlen, hogy történelmük összejátszik.

A lisznyói Barabás-család eredete is mindmegannyi székely-családé homályba borul; 1602-ben Barabás István mint lófő-székely esküszik fel Rudolf király hüségére.[7] 1614-ben Barabás György, Ferencz, Mihály, Tamás és Gergely;[8] 1635-ben pedig Barabás István fia Mihály, György fia János, Tamás fia Pál, Barabás Ferencz és Gergely mint primipilusok lustrálnak.

Lisznyóban e család ma két ágban él, az egyikhez Barabás József tanitó Bikfalván, továbbá Barabás Pál és Barabás Gergely birtokosok tartoznak.

A másik ágnak családi táblázata töredékben a következő:

Az e táblán feltüntettek közül

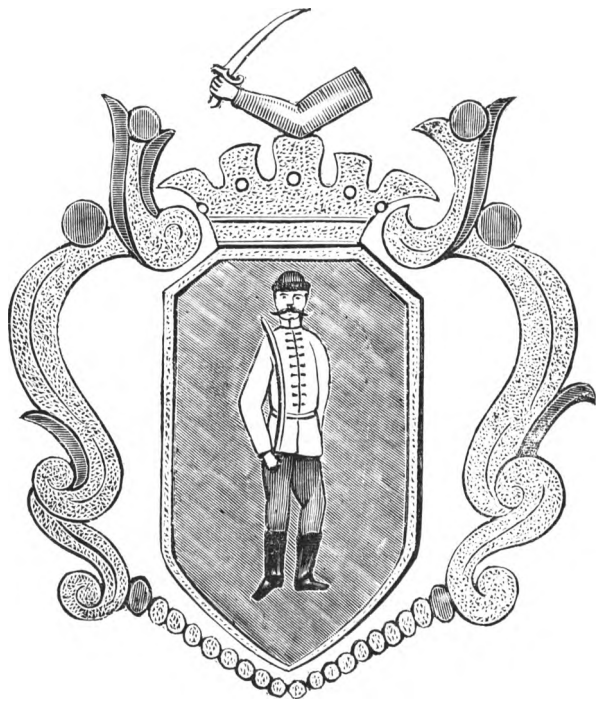
Barabás József született 1822-ben; 1848/49-ben előbb tábori biztos, majd zászlóalj-segédtiszt; részt vett a temesi, uzoni, kőhalmi ütközetekben, jutalma öt évi várfogság lett. Karakterizálja őt, hogy a felajánlott nyugdiját visszautasitá.

Barabás Ferencz, mint 48-as honvéd esett el a temesi szorosnál.

Barabás Antal 1848/49-ben Beszterczénél harczolt, Dévánál tette le fegyverét.

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] 1614. és 1635. évi lustrakönyvekben előfordul.
[5] Eredeti nemes levél Bakó J. Lajos birtokában Bibarczfalván.
[6] Háromsz. M. L.
[7] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[8] Udvh. M. L.

Barabás (márkosfalvi). Hiteles történeti folyama a családnak a XVI. század végével kezdődik; némelyek Márkosfalvát teszik a háromszéki Barabások törzsfészkéül; azt, hogy a sepsiszentgyörgyi, torjai és barátosi ágak Márkosfalváról eredtek, magam is elismerem; hogy azonban az albisi is a márkosfalviból indult volna ki, merész állitás volna, mert egy napfényre kerülendő okmány könnyen megczáfolhatná a történész ezen kijelentését; azon körülmény pedig, hogy márkosfalvi Barabás-családról 1595-ből okmányokkal birunk, még nem elég bizonyiték, hisz' az árkosiból Lukácsot már 1580-ban ismerjük[1] s mégsem teszszük közös törzsé.

Márkosfalvi BARABÁS-család.

Nemes levelet 1619 augusztus 7-én Bethlen Gábor fejedelemtől Barabás Mihály székely-hadnagy nyert,[2] de ez csak megerősitése lehetett a család ősjogán alapuló nemességének, mivel Márkosfalváról Barabás Gergely 1602-ben már mint nemes lófő-székely esküszik Rudolf király hüségére;[3] 1614-ben pedig az emlitett községben Barabás Mihály és Gergely mint primipilusok vétettek fel.[4] Az emlitett nemes levelet már márkosfalvi, de Albison lakó Barabás András, Péter és Pál és a marosszéki Jedden lakó Barabás Mihály és Ádám nemességüknek igazolása alkalmával 1792 május 5-én kelt transumptumhoz csatolták volt, de eltévedt.[5]

Tudomásomra jutott ugyan, hogy a márkosfalvi Barabás-család már 1577-ben is mint nemes-család szerepel,[6] de az adatok nem kerültek kezeim közé.

Leszármazási táblázata a következő:

I. tábla.

Márkosfalvi Barabás Mihály.
1597-ben élt.
1617-ben nyer Bethlen Gábortól nemes levelet.

Mihály. 1645—1650. tájt világtalan. a) (Szabó Erzse, b) Sipos Kata).
- Erzsébet. (Török Máté).

János. 1645. tájt Béldi János tisztje. Márkosfalván lakott. (Bod Margit, Bod Miklós és Gyárfás Anna leánya.)
- Péter def.
- János. 1705. tájt élt. (Folta Ilona K.-Szentlélekről).
  - Mihály. (Köntzei Mária). † 1775.
    - Elek def.
    - Ferencz † 1784. (Vajna Borbára). † 1772.
      - Elek sz. 1764. † 1764.
      - Zsuzsa sz. 1765. (Becző Gábor).
      - Elek sz. 1769. † 1822. (Kovács Klára). (Folyt. a tuloldalon).
    - Mihály ifj. † 1813. a) Deák Zsuzsa, b) özv. szotyori Nagy Lázárné M. Éva).
      - Krisztina sz. 1771. a) (angyalosi Forró László, b) Gidófalvy Samu).
        - Farkas sz. 1813. publ. notarius. def.
        - Póli sz. 1814. † 1815.
        - Póli sz. 1815. (Becző Miklós).
      - Dénes sz. 1776. † 1819. megyebiró. (Ingarten Klára.)
  - István 1775-ben már nem élt. a) (pávai Vajna Éva a Zsigmond leánya. b) angyalosi Forró Sára † 1773. (Folyt. a II. táblán).
    - István † 1788.
    - Zsuzsa † 1784.
  - Anna. a) (Györffy Mihály, b) Czikó Mihály).

Tamás. 1650. tájt élt. 1635-ben lustrál.

György. Deák.

N. (Butyka Miklós).
- Ilona. (Vajna András de Páva).

István. (Bod Anna, Bod Miklós és Gyárfás Anna leánya).
- Zsuzsa. (angyalosi Forró István).
- Mária. (Kocsis András).

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt. V. köt. 123. old.
[2] Ország. levélt. 1301/1898. szám.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Udvarh. M. L.
[5] Lásd ország. levélt. 1301/1898. szám alatt.
[6] 1577. kolozsmonostori Conv. Prot. Petri Rákosi 413.

Elek sz. 1769. † 1822. (Ki az előző oldalon).
(Kovács Klára).

Salome sz. 1795. (Kovács Lajos). — Klára. sz. 1798. (szotyori Nagy György). — Krisztina sz. 1800. (Forró Dávid). — Samu sz. 1802. székassessor. (Lukáts Karolina). — Erzsébet sz. 1805. — Rachel. sz. 1808. (Forró Gergely). — Karolina. sz. 1810. (Pünkösti Mózes). — József. sz. 1813. dulló. a) (Becző Julia, b) Zonda Zsuzsa). — Lajos. sz. 1815. — Amália. sz. 1820. (Barabás János).

Albert sz. 1833. def. — Albert. sz. 1835. (Kovács Róza). — Gyula sz. 1837. def. — Verónika sz 1839. — Karolina sz. 1841. — Gyula sz. 1843. (Forró Mária).

Domokos sz. 1867. — László sz. 1868. — Ilona. sz. 1870. — Anna def.

Ilona. † — Benedek sz. 1864. — Ilona. † — Jenő sz. 1869. — Albert sz. 1872. † — Irma. † — Aladár. sz. 1877.

Ignácz sz. 1842. (Szabó Ilona). — Berta.

Piroska. — Irén. — Gyula.

Gergely körjegyző. (Rediger Laura). — Eleonóra. (Kuthy Ferencz). — Géza sz. 1846. def. — Berta. — Béla sz. 1855. gazdatiszt. (özv. Kovács Ignáczné). — Irma. (Kos András).

Julia — Sándor. sz. 1879. — Gerő. — Márton sz. 1884.

II. Tábla.

István (ki az I. táblán)
1775-ben már nem élt.
a) (pávai Vajna Éva,
b) angyalosi Forró Sára
† 1773).

Péter. sz. 1736. † 1811. (kovásznai Deák Ilona). † 1824. — János. a) dálnoki Hadnagy Anna, b) Bárdi Krisztina). (Folytatása a III. táblán). — Éva. (angyalosi Forró András). — György. sz. 1746. † 1820. a) (Kovácsi Krisztina, b) Debreczi Andrásné N.) (Folytatása a IV. táblán). — Borbára. (albisi Bakcsi Elek). — Erzse. sz. 1761. — Mária. (Székely Elek de Márkosfalva). — Sándor. (szotyori Nagy Zsuzsa).

Péter sz. 1769. — Berta sz. 1772. (dálnoki Lázár Lajos). — Antal† sz. 1777. † 1835. (barátfalvi Balogh Anna). — Julia. (Kocsis Ádám Márkosfalváról). — Zsuzsa.

Pál sz. 1804. def. — Róza. (Sipos Zsigmond). — Antal. sz. 1809. (zágoni Bodola Róza). — Anna sz. 1812. (Donáth József). — Pál sz. 1813. † 1817. — Julia sz. 1815. (Bodor Farkas). — István sz. 1818. 1848/49. honvéd. (Farkas Zsuzsa). — Péter † sz. 1820. (Rákosy Kata). — Elek sz. 1824. 1848/49. honvéd. (Bodor Karolina). — Dávid sz. 1828. 1848/49. honvéd. (Becző Julia). — Pál sz. 1831. — Mária sz. 1877.

Antal. def. — Mária. (Sipos Ferencz). — Károly. Barátoson lakik. (Imre Róza). — Antal sz. 1847. (Bokross Mária). — László. tanár Czirákon (Nográdm.)

Róza sz. 1868. (Bitai Béla ev. ref. pap). — István def. — Mária. — Károly. — Anna. — Miklós. — Andor sz. 1880. joghallgató. — Klára. — Mari. — Erzsi.

Teréz sz. 1852. — Mór sz. 1853. tanító † — Mária. (Végh Ferencz). — Anna.

Ödön sz. 1851. — Lénárt sz. 1854. — László sz. 1857. — Etelka sz. 1859. (Bakk István).

Róza. — Berta. — Czeczilia. (Király Kálmán Sepsi-Szt-György). — Sándor sz. 1860. közig. tanfolyamon M.-Vásárhely. — Berta. (Fejér József árvsz. kiadó S.-Szt.-György). — Lőrincz sz. 1864. k. jegyző Esztelnek. (Málnási Etelka).

Károly sz. 1900.

Sándor sz. 1709. — Anna. (Lőrincz Antal). — Rachel.

Dávid sz. 1794. † 1806.

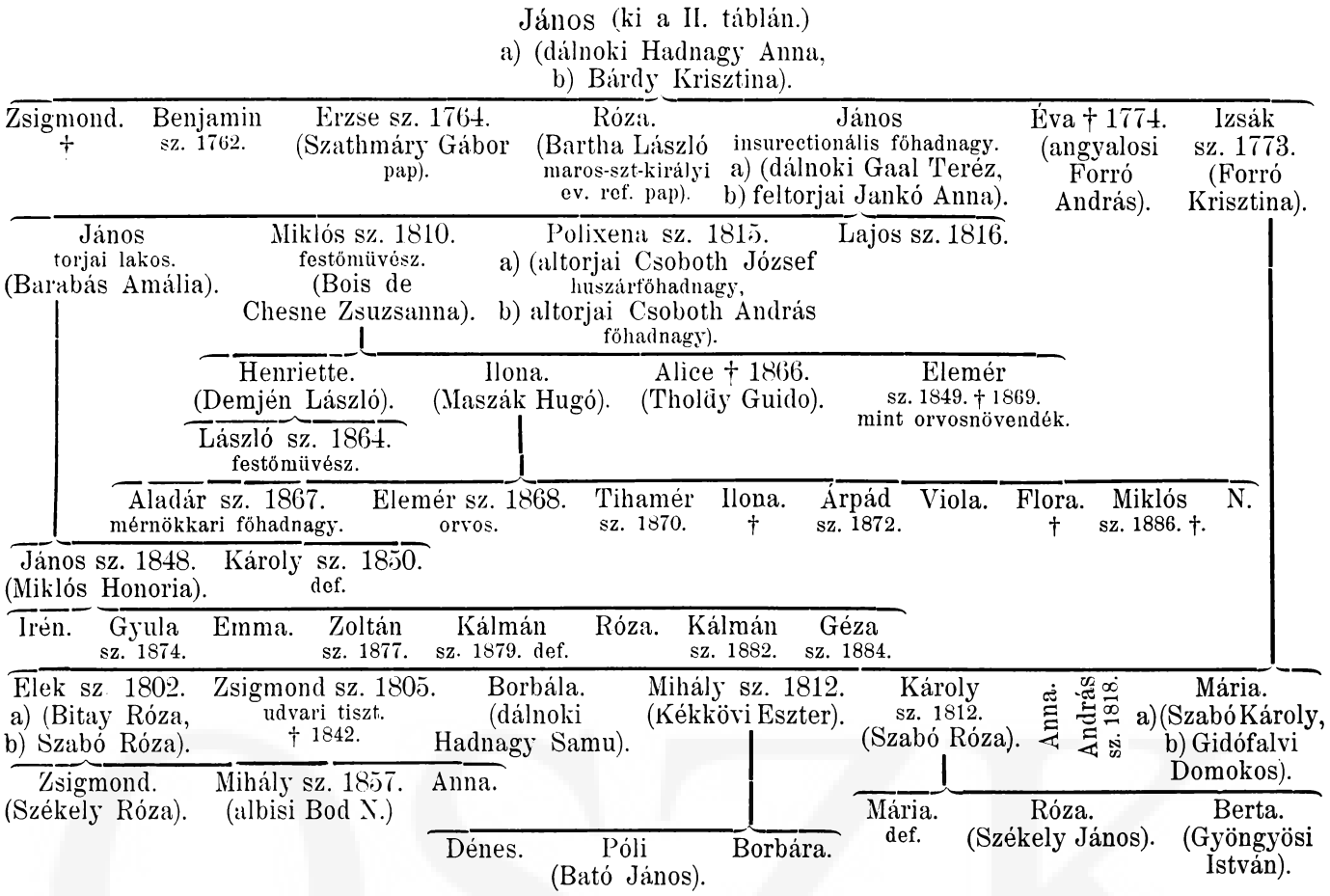
Miklós sz. 1797. † 1803.

Ádám sz. 1799. † 1810.

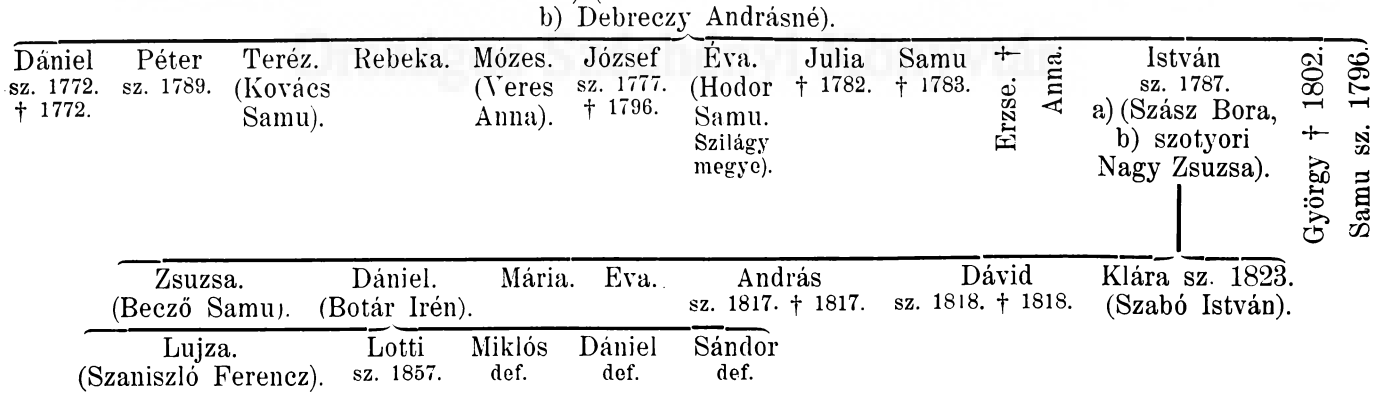
Antal sz. 1858. — Imre sz. 1861. (Kovács Róza). — Klára. — András sz. 1865. — Fábián sz 1867. — István sz. 1869. — Izsák sz. 1871. def. — Ilona. — Gizella. — Ferencz sz. 1881. — Gábor sz. 1883.

Róza.

III. Tábla.

IV. Tábla.

Barabás Mihály világtalan 1645 okt. 22-én márkosfalvi házánál compositionális levelet bocsát ki, melyet 1650-ben Rákóczy György fejedelem is megerősit.[1]

Az ujabb nemzedékből megemlitendők: Barabás Miklós; életrajzát a „Pallas Lexicon"-ból veszem át és pedig:

„Barabás Miklós (márkosfalvi) akadémiai képiró, a III. oszt. vaskoronarend lovagja, a m. tud. akadémia levelező tagja, szül. Márkusfalván, Háromszékmegyében 1810 febr. 22., székely-primipilus családból. Mint hat éves gyermek került a nagy-enyedi Bethlen-kollégiumba, s 13 éves korában már teljesen önerejére volt hagyatva. Sok nélkülözést kellett szenvednie s nyomora közepett a rajzolgatásban keresett vigasztalást. Rajzai csakhamar jövedelmet is szereztek neki: vagyonosabb iskolatársai egy-egy váltó forinttal fizették az

[1] Eredeti okmány Bakk Endre plebános szerint Barabás Károly őrizetében Márkosfalván.

általa készitett arczképeket. 1825-ben mikor deák lett, már az iskola falain kivül is arczképeket festett. Az olajba festést 1828. Kolozsvárott tanulta meg Gentiluomo rajzmestertől, kit csakhamar tulszárnyalt. Majd alaposabb oktatást ohajtván nyerni a bécsi képzőművészeti akadémiára ment, de itt támogatás hiányában nem tarthatván fönn magát, 1830. visszautazott Kolozsvárra. Megfordult aztán Szebenben is, honnan azoláh bojárok biztatására 1831-ben Bukarestbe ment. Szerencse csillaga itt ragyogott föl először, a Miklós czár névenapjára rendezett estélyen, hol Kisseleff tábornokkal, a bukaresti teljhatalmu orosz kormányzóval, a későbbi hires párisi nagykövettel kötött ismeretséget. Kiseleff több megrendelést szerzett neki s Bukarestben csakhamar a bon tonhoz tartozott, hogy minden előbbkelő ember a fiatal magyar művészszel arczképeztesse magát. Bukarestből, hol másfél esztendő alatt több ezer forintra menő összeget szerzett, Olaszországba indult. 1834-ben már Velenczében találjuk, hol a képtárakban másolgatott s megismerkedett Leiten angol művészszel, a kiváló aquarell-festővel, kitől a széles kezelésü vizfestési modort, melyben később kitünő műveket alkotott, sajátitotta el. — Ezzel az angollal utazott Bolognán és Firenzén át Romába, majd Nápolyba, hol Van Dyk hires Danaë-ját másolta le aquarellben. Romában idejének nagyrészét hires honfitársa, Markó Károly mellett töltötte. 1835-ben visszatért hazájába és Szemere Miklós utján a közélet számos kitünőségével ismerkedett meg. Pesten először gróf Teleky Józsefnét, azután Vörösmarty Mihályt, majd Hevesvármegye számára Buttler grófot, Biharmegye megrendelésére pedig Széchenyi István grófot festette le. — Betegeskedése miatt 1839. Gräfenbergbe kellett utaznia; itt Lichtenstein Károly herczeget és nejét, majd a nassaui herczeget, Wesselényi Miklóst, Prissnitz, a hires Blücher tábornagy unokája arczképét festette le. Gräfenbergből Szent-Pétervárra édesgették. de B. elhatározta, hogy hazájában marad s 1840. véglegesen Pesten telepedett le, hol már a következő évben nőül is vette Bois de Chesne Zsuzsánna konstanzi hölgyet, kivel Erdélyben kötött ismeretséget. 1840. nagy tevékenységet fejtett ki az első magyar műegyesület létrehozása körül, s ezen egyesület első kiállitásán lépett föl a Galambposta czimü képével, melyet sokszor le kellett másolnia s mely metszetek utján is nagyon ismeretessé vált. — Ugyanekkor egy német zsebkönyv: a Vielliebchen számára is készitett rajzokat, melyeknek tárgyait a magyar népéletből vette. Ezek azonban többnyire csak egyes alakok voltak. Nemsokára aztán nagyobb kompozicziókat is készitett, melyek közt legkitünőbb a nemzeti muzeumban látható Parasztlakodalom s ugyancsak ott a Vándorczigányok, melyhez Petőfi hosszabb költeményt irt. Mindezek igen tetszetős, élénk kompozicziók, habár a mai izlés ugy a fölfogásban, mint a kivitelben kissé édeskéseknek is találja azokat. Nevét hiressé azonban nem ezek a szabad kompozicziók, hanem az általa festett arczképek tették. Ezek száma egész hosszu sort teszen. — Magyarországnak alig van nevezetesebb embere e század öt első tizedéből, a kit Barabás le ne festett volna; legörömestebben azonban az irókat és szinészeket festette, az utóbbiakat sokszor egész alakban, a szinpadi jelmezekben. Petőfi legjobb arczképeit is B.-től kaptuk 1845. Később midőn a művészegyesület nem fejtett ki elég tevékenységet, sőt határozottan hibás irányban kezdett működni, a képzőművészeti társulat megalapitásában volt egyik főtényező. De B. nemcsak gyakorlatilag üzte művészetét, hanem annak elméleti részeivel is tudományosan foglalkozott. Sokat buvárolta különösen a távlattant s mint a magy. tud. akadémia tagja a festészeti távlattani visszaélések és általokról tartott székfoglaló előadást. B. elméleti müveiben olyan kérdéseket fejtett meg, melyekkel tán egy gyakorló művész sem foglalkozott és oly feladatokkal birkozott meg, melyekkel a szaktudomány emberei is keveset gondoltak, ugy hogy hazai tudományos férfiaink a feladatok egyikét Barabás-problémának keresztelték el. Ez az oszlopokon megtörő világosság pontjainak tudományos meghatározása. Irt B. kézikönyvet a rajzolásról is, mely 1842. jelent meg három füzetben. Ezenkivül 1863. munkatársa volt az Arany János koszoru-jának. A hazai képzőművészet 1877. ünnepelte B. ötvenéves művész jubileumát. A veterán müvész még ma is szorgalmasan dolgozik, de a kiállitásokon csak nagy ritkán szerepel. Utolsó kiállitott müve egy mosolygó fiatal leányfej volt 1889-ben.

Barabás Lajos született 1816-ban, 1839. Kolozsvártt jogot végezvén később assessor lett.

Barabás Antal postamester Nagy-Borosnyón.

Barabás János insurectionalis-főhadnagy kinél Miklós a hires festőművész növekedett.

Barabás Károly 1874-ben a k.-vásárhelyi kir. törvényszéknél iroda-igazgató.

Barabás Mihály (kékkövy Eszter férje) sz.-udvarhelyi és olaszteleki birtokos, kit 1848-ban Bikafalván az oláhok öltek meg.

Barabás Samu kézdiszék assessora.

Barabás József kézdiszék dullója.

Barabás Farkas 1842 tájt Háromszék publicus notáriussa igen tekintélyes és tudományos ember volt. Barabás Antal földbirtokos fiai u. m. Antal körjegyző és kir. anyakönyvvezető Rétyen és László tanár Czirakon. A családnál különféle czimerekre akadtam; érdekes közülök a Barabás Farkas publ. notárius pecsétjein látható czimer, melyet a család másfél századon keresztül használt;[1] E pecsétlenyomat szerint a

[1] Ezen pecsétnyomó 1888-ban Barabás Péter márkosfalvi birtokos őrizetében volt.

család czimere: Kerek paizsban lovas vitéz jobbjában karddal, a lovas előtt és lovas megett két-két szuronyos fegyverttartó gyalogkatona tiszteleg; — a kard felett egy csillag van. — Sisakdisz egy jobb kar karddal, azon egy fő.

Ezen czimertől is elkelett térjek, mivel a márkosfalvi Barabás család czimere Vajna Tamás cs. és kir. kamarássági okmányán hitelesitett alakban fordul elő u. m. az művemben illustrálva van.

A család czimere tehát: Zöld paizsban, piros nadrágos s fehér attilás vitéz jobbjában karddal; — Sisakdisz nincs, korona felett fehérmezü kar karddal. — Foszlányok: arany-piros-kék.

Barabás (baczoni). Szintén székely-család, de hogy a már emlitett négy Barabás-család melyikéből eredt — ismeretlen; 1614-ben Baczonban Barabás István és András, Bölönben pedig Barabás Balásról tétetik emlités[1], kik egy törzs gyermekei valának.

A baczoni ágból Barabás Elek nyug. tanitó Baczonban és fia Lajos mint hadnagy Budapesten élnek.

Baritz (gelenczei). E család az 1614. évi lustrakönyv alapján volt beveendő,[1] Gelenczén kihalt, de Imecsfalván Baritz Károly él.

Bárdi (szentiványi). † Kihalt.

Barók (illyefalvi). 1614-ben Barók János mint primipilus lustrál;[1] e családból ez idő szerint Barók György és József élnek.

Barra (zágoni). † Kihalt.

Bardocz (nagybaczoni és futásfalvi). ○ Székely eredetü régi család, valószinüleg az udvarhely-megyei „Bardocz“ község volt bölcsője, honnan legelőbb Baczonba s onnan Futásfalvára és Szászfaluba telepedtek. Törzséül Bardocz Mihály és neje Rohmany Katalint tehetjük, kik 1554-ben éltek; fiai: János, Sigmond, Mihály és György.[2]

1603-ban még „Bardoczi“ név alatt ismeretesek; Baczonban Bardoczi István, Futásfalván Bardoczi János és Szászfaluban Bardoczi Jakab vannak mint olyanok feljegyezve, kiket Básta főgenerális a császár és király hűségi esküjére összeir.[3]

1614-ben Baczonban Bardocz János mint pixidarius, Futásfalván Bardocz Pál és János primipilusok és Szászfaluban Bardocz Jakab pixidarius[4] fordulnak elő. 1635-ben Baczonból Bardocz János maradék nélkül halván el, örökségébe öcscse Pál lépett; Futásfalván Bardocz Péter mint esküdt primpilus fordul elő, ennek unokája János; Szászfaluban Bardocz Jakab fia András és Bardocz György fia István vannak felvéve.[5]

A baczoni ág 1670-ben, a futásfalvi 1650-ben nyert nemeslevelet „nagybaczoni“, illetve „futásfalvi“ előnévvel.[6]

A Bardocz-okkal ugy a katonai pályán, mint a tudományos és gazdasági pályán találkozunk, mindenütt tiszteséggel állva meg helyüket; igy Mózes I. Napoleon ellen Watterlonál harczolt és vitézségi érdemjellel tüntettetett ki.

László 1848/49-ben mint székelyhuszár harczol; ennek fia Lajos dr., született 1832 augusztus 9-én, 1863-ban ügyvédi oklevelet nyert, később a kassai jogakadémia tanára, jeles iró, kinek munkássága az irodalom terén is előkelő helyet szerzett számára, munkáinak száma egy kis könyvtár anyagával vetekedik, két pályamunkájával akadémiai dijat nyert; ezek: A „felfedezések és találmányok története“, „A mechanika alapvonalai“. Életrajzi adatai az „Egyetemes magyar encyclopdiában“ jelentek meg, hol munkássága kellőleg méltatva van. Meghalt 1899-ben.

Gyula (fenti Lajos fia) járási tiszti orvos Csik-Szent-Mártonban.

Dénes róm. kath. lelkész Szovátán.

András m. kir. csendőr-hadnagy.

Gyula kir. telekkönyvvezető N.-Ilondán.

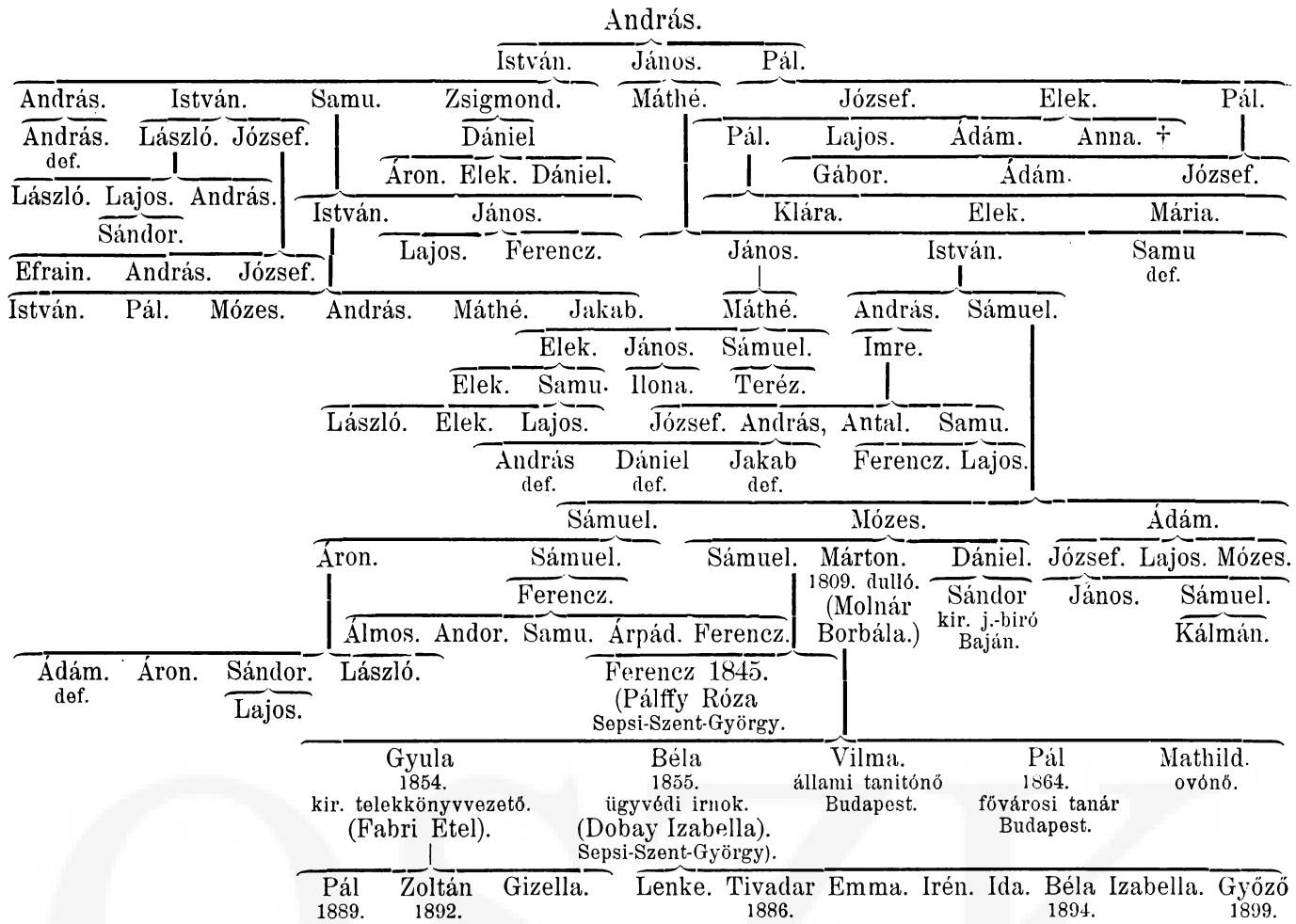
Baczonban élnek ez idő szerint Samu, Árpád és Ferencz s ez utóbbinak fiai.

Szászfaluban Bardocz Sándor és Gáspár él.

Elek a Besztercze-Naszódban levő Entredám községi bőrgyár épitője és tulajdonosa. — A futásfalvi és szászfalusi ág táblázata ismeretlen.

A baczoni ág leszármazása töredékben a következő:

[1] Udvh. M. L.
[2] Szabó K. Sz. Oklt. 111. old.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
Háromsz. M. L.
[6] Tagányi K. jegyzéke.

Barlabássi (szárazajtai). Lukáts főszékely birtokos 1488-ban Thelegdi István vicevajda parancsolatja szerint Huszthynál; egy Barlabássi Lénárd (de Héderfája) vicevajda is volt II. Ulászló idejében.[1] A XVI. és XVII. században Lisznyóban és Rétyen is találkozunk ily nevü családokkal.[2]

Leszármazási táblázata töredékben a következő:

Barlabássi Lénárd.[3]

Ferencz.	Lénárt.	Miklós.
Druzsina. (Bagotai Miklós).	Erzsébet. (Csejti István).	Borbára. (Sarádi Tamás).
István. (nagyváradi Pribék Judith).	N. (bethleni Bethlen György).	

Baróthi (baróti). † * Előkelő és régi székely család; kár, hogy története nem örökittetett meg az utókor számára s magam is művemben csak töredékeket jegyezhetek fel a család történelméből.

Legelső adatunk Baróthi Gergelyről van, kit János király 1531-ben egy oklevélben emlit.

1566-ban Baróthi Pál János király hadában szolgál.[4]

1567-ben Baróthi Ferencz és Pál élt.[4]

1583-ban Pál egy perben fordul elő.[4]

1602-ben Baróthi János és Pál Rudolf király hüségére esküszik fel.[5]

1614-ben Baróthi Gáspár, Ferencz és Mihály mint nobilisek lustrálnak.[6]

1610-ben Baróthi Gáspár és Miklós székbirák és Miklósvárszék követe Báthori Gáborhoz.[7]

[1] Kállay F. Sz. N. 226. old.
[2] Udvh. M. L.
[3] Szerző levéltárából.
[4] Szabó K. Sz. Oklt.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Udvh. M. L.
[7] Kállay F. Sz. N.

1635-ben Baróthi Ferencz és öcscse Balázs, Baróthi István, Tamás, Gáspár, Gábor és Mihály lustrálnak;[1] utóbbinak leányát bibarczfalvi Osváth Benedek vette nőül, ki később a Baróthi Gábor jószágait is örökli.

1556-ban, midőn a katholikusok ügye szomoru sorsa fordult s az evangeliumot fegyveresen kezdék hirdetni és Baróth katholikus népe is már ingadozni kezde, ekkor Nagy Baróthi Kata a hős lelkü nő akadályozta meg a hirdetőket a templom elfoglalásában.

Határozottan szereplő család volt,[2] mit azon körülmény is igazol, hogy tagjai a templomban, plane az oltár előtt temetkeztek, mely kitüntetésben csak kiváló család sarjai részesültek.

A templomban temették el Incze Ferenczné Baróthi leányt 1686. márczius 20-án; továbbá Baróthi Gáspár neje, fia Baróthi István mellé temettetett el az oltár elé 1687. április 1-én.

Családi táblázatuknak egy töredéke:

Baróthi Albert.

Nagy Baróthi György.	Gáspár.
1687.	Gáspár. István.
János.	Ilona.
Anna.	(N. N.)
(Incze N.)	Ilona.
Tamás.	

Ezeken kivül felemlitendők még Baróti Kata, (?) ki Cserey György neje volt és testvére Erzsébet (Szombatfalvi Istvánné).

Birtokaik a család kihaltával a Cserey- és Szentpáli-családokra szállottak s ma a Zathureczky-család birja.

Bartha (nagyborosnyói és szárazajtai). E család neve hagyomány szerint „Borosnyai“ volt, ebből lett „Bertalan“, de már a XVI. században „Barthá“-nak hivják; ezt igazolja egy 1565. évbeli okmány is, mely szerint János Zsigmond fejedelem Borosnyai Lőrincznek Kis-Borosnyón öt jobbágytelket ád, melyeket a Bartha-család még 1848/49-ben is birt.

A XVIII-ik században több ágazat igazolta nemességét a product. foram előtt.

Egyik ága 1618. május 26-án vett czimeres nemes levelet Bethlen Gábortól s már kezdetben két ágazatra oszlik, egyik Györgytől a másik Jánostól jő le. Más ágazatok I. Apafi Mihály fejedelem alatt 1687. márczius 11-én nyertek nemes levelet, közöttük Gergely, ki 1660-ban részt vesz azon véres ütközetben, mely Gyalu és Fenesnél Sejdi Achmet basa és Rákóczy serege között folyt, hol maga Rákóczy György is halálos sebet kapott.[3]

Bartha Miklós primipilatussa 1601. szeptember 24-én kelt;[4] és egy ága a családnak 1659 ben nyert czimeres nemes levelet.[5]

Ezen ág első izben 1792., másodizben 1821-ben a kir. tábla előtt igazolja nemességét és „Nagyborosnyói“ előnevét; a periratok egyik lapján következő sorok fordulnak elő: „Igazolva van, hogy Bartha Gergely nemeslevele az akkori zenebona alkalmatosságával egy veremből a ráczok által elpraedáltatott.“[3]

Nagyborosnyói és szárazajtai BARTHA-család.

A György ágából (I-ső tábla) 1664-ben Bartha András önteti a borosnyói harangot, melyet csak a Bartha-család tagjainak alhunytakor és vasárnapokon huztak meg. 1764-ben épiteti a borosnyói templom egyik felét.[6]

Udvarhelyvármegyében két ág, a György és a Gergely ivadékai telepedtek le.

Háromszékből Sándor volt az első ki 1820-ban Bardóczra költözött, fia Sándor az erdővidék alkirálybirója volt, neje alsó-zathurczai Zathureczky Lujza és gyermekei ma is Bardoczon birtokosok.

[1] Háromsz. M. L.
[2] Baróthi Baróthy-családot 1733. és 1734. lásd Váradi kpt. lt. XIV. 563. 4.
[3] Eredeti okmányok Bartha Gábor számvevő birtokában Székely-Udvarhelytt.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Tagányi K. jegyzéke.
[6] Eredeti okmányok özv. Bartha Sándorné birtokában Bardoczon.

E család a XVII-ik században volt a legkiterjedettebb, ezt igazolják az 1614. és 1635. évi lustrális könyvek, előbbiben Bartha Máthé, Lőrincz, Márton, Márton alter, Péter, János, György, Ferencz, András, Miklós, Bálint, István, Tamás, György major és Tamás alter vannak felvéve.[1] 1635 ben pedig: Bartha Máthé, János major, György fia János, Márton, Lőrincz fia György, Thamás, Mihály, János alter, Ferencz, Miklós, Márton fiai Máthé, György, János és Péter, György fia István, más György fiai Ferencz, Sámuel és Mihály, Thamás fiai Márton és Tamás, Ferencz fia Mihály és Bartha Benedek[2] lustrálnak.

Ezen család leszármazási táblázatai a következők:

I. Tábla.

Nagyborosnyói Bartha György, él 1618.

- **András I.** (Donáth leány).
  - **András II.** (Borosnyai Kata).
    - **András III.** † 1727. itélő mester II. Rákóczy Ferencz alatt 1708-ban. (Barabás Judith).
      - **Béniámin.** (Márkó Borbála).
        - Zsófia. (Horváth Elekné).
      - **Kelemen.** 1736. †
      - **András IV.** † 1790.
        a) (s.-zoltáni Czirjék Mári.
        b) Fekete Éva).
        - Mózes. (Robik-leány).
          - Franczisska. (Hamar István).
          - Rozália. (Tompa Lajos).
        - József.
      - **Mózes.** (Kovács N.)
      - **József.** (Bartha Ilona).
        - József. (Rétyi Székely Klára).
          - Borbála. (Czirjék Gábor).
          - Sára. (Domokos Elekné).
          - **Antal** kapitány. (Donáth Zsuzsa).
            - Zsuzsa.
              a) (ippi Bideskuti Károly.
              b) Léstyán H. Lázár kapitány).
            - Józéfa. (br. Apor Mihály).
            - Borbára. (Ugron Zsigmond).
              - László.
              - Lajos. (Dimén Anna).
                - Imre.
                - János.
              - István.
            - József. (Séra Concordia).
          - **Lajos.** (Jancsó Zsuzsa).
          - **Klára.**
            a) (kilyéni Székely Sándor kapitány.
            b) Tompa János királybiró).
          - Zsuzsa. (Donáth István).
      - **Simon** † 1759. (léczfalvi Gyárfás Ilona).
        - Zsigmond. (Tompa Terézia).
          - **Elek.** †
          - **Zsuzsa.** †
          - **Simon.** (Vida leány).
            - Rózsi †
              - Zsuzsa. (Vas Károly).
              - Trézsi. (Ugron Mihály).
              - Miklós. (Petke Karolina).
            - Józsi †
              - Elek (Csia leány).
                - Lotti. (Czeglédi).
          - **András V.** (Mátyás Zsófia).
          - **Terézia.** (Tompa András).
          - **Éva.** (Ballok Ferencz).
          - **Zsigmond.** (Bartha Sára).
            - Zsuzsa †
              - Anna. (Mircse Antal).
              - Lajos. (Hamar Lotti).
                - Lajos. Máv. főmérnök.
                - Anna. †
            - Antal †
              - Zsiga. (Bora Julia de Szemerja).
                - János volt országgy. képviselő, Brassó.
          - **Sándor** † 1819.
            a) (Rácz Mária.
            b) Bakcsi Erzsébet).
            - Károly 48. előtti orsz. gyül. képv. (Jankó Klára).
              - Gergely † def.
              - Pál †
                a) (Cseh Lóri,
                b) Gyertyánfi Róza).
                - Károly † kir. tvsz. biró.
                  - Vilma. (kővári Csonka Kálmán mérnök).
                - Juliska. (Borcsa Miklós kir. albiró).
              - Ferencz. birtokos, sz. 1831. (Jákó Anna).
                - Janka. (Szombathi István csendőrhadnagy).
              - Károly. (Székely Véri).
                - Vilma.
                  a) (Szacsvai.
                  b) Dobai).
                - Piroska.
                - Ida.
              - Klára. (Imecs Ferencz 1848/49. hadbiró, † 1895., birtokos Imecsfalván).
                - Berta. (Veres Sándor ig.-tanár, Hosszufalu).
                - Benedek.
                - Gábor.
              - Gábor erdész, Pancsován.
              - Zsuzsa. (Bánffy Zsigmond ügyvéd, K.-Vásarhely).
            - Sándor. † 1863. (Forró Czeczilia).
              Ezek jöttek ki Háromszékről Udvarhelymegyébe, Bardoczra 1820-ban.
              (Folyt. a tuloldalon).

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.

Sándor † 1863. (Ki az előző oldalon).
(Forró Czeczilia)).
Ezek jöttek ki Háromszékről Udvarhelyme gyébe,
Bardoczra 1820-ban.

Károly † 1897. 48-as főhadnagy.	Imre † (Domokos Kata).	Czeczilia. a) Mircse Dénes 48-as kapitány. b) Zonda László).	Mária † (Székely Elek 48-as kapitány).	Sándor. a 70-es években Erdővidék alkirálybirája. (alsózathurcsai Zathureczky Lujza).
Berta, (Domokos Ákos).	Ilona. (Domokos Miklós).			

Zsigmond † 1897. m. kir. mérnök. sz. 1863. (Bartha Janka).	Sándor sz. 1864. † 1886.	Károly sz. 1868. † 1890.	VI. Andor sz. 1873.	Olga. (kászonjakabfalvi László Zoltán megy. aljegyző, Beszterczén.

II. Tábla.

Lőrincz 1579.
György.
Gergely.
ez szolgált azon székely hadban, melyet uzoni Béldi Pál, Apafi Mihály fejedelem rendeletére Örményes és Bontzida ellen vitt, továbbá Gyalunál Rákóczy seregében.

Tamás a székelység táborában Fülek alatt mint nemes ember vett részt.	Márton.	Pál.		
	József.	László.	Samu.	ifj. Pál.
Kata. Anna.	László.	hárman 1744-ben osztozkodnak.		
		Márton.	Samu. László.	Lőrincz.
	Gergely 1792.	Elek.	József.	Ferencz. Dániel. Zsigmond.

János † jószágigazgató (pálosi Szentkirályi Teréz).	Lajos ügyvéd ivadékai Kolozsvártt.	Mózes 1838-ban tanító Kolozsvártt.	Antal.	József.	Domokos. József.	András.

Domokos. (Bokor Borbára).	Róza. (Jenei Albert gyógyszerész).	Károly † 1901. pénztárnok a székely egylt. takarékp. (Czirjék Berta de. Sepsi-Zoltán).	Polixéna. (száldobosi Borbáth Pál ev. ref. lelkész).	Móricz birtokos nőtlen.	Albert m. áll. vasuti titkár. (pávai Vajna Máli. Vajna Tamás cs. és kir. kamarás és gidófalvi Gidófalvi Zsuzsánna leánya).	Gyula kir. főerdőtanácsos (Ollé Jolán de Ollétejed).
Gábor sz. 1875. m. számvevő Udvh. (n.-solymosi Koncz Mariska).		Margit. Róza. Ilona. Károly. Zoltán. Endre.				Imre.

Egy más ága még a XVII. században vált ki a borosnyói törzsből, tagjai az 1635. évi konscriptio szerint Száraz-Ajtán lustrálnak, hol ma is még számos tagjával találkozunk, kik ugyan a „száraz-ajtai“ előnevet, de a nagyborosnyai Bartha-család czimerét használták s használják ma is.

Ezen ágból Viktor mint honvédfőhadnagy a m. kir. honvédelmi minisztérium előtt 1900-ban 171. sz. alatt igazolta nemességét; családi táblázata a következő.

Bartha Gábor
1745—50. között született Száraz-Ajtán.
Péter sz. 1812. András.

József m. kir. adótárnok, Sepsi-Szent Györgyön. (köpeczi Nagy Róza).	Gábor.	Péter.

Viktor sz. 1875. m. kir. honv. főhadnagy † 1900.	József sz. 1877. gyakornok a kir. p. ü. igazgatóságnál † 1897.	László sz. 1879. m. kir. honv. hadnagy.

Czimerök: Kék paizsban egy magyar vitéz, jobbjában kard, azon törökfő, baljában három fehér liliomot tartva egy fa törzsre támaszkodik. — Sisakdisz. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros. — Ezen czimertől eltérőleg egy-egy családtag czimerében a három liliom felett repülő galambot, csőrében olajággal is találunk.

Bartalis (baróti). 1614-ben Bartalis György és Gergely Baróton lustrál.[1] Története ismeretlen. Egy-egy ága ugyanakkor Al- és Felcsernátonban élt.

[1] Udvarh. M. L.

Bartalis (esztelneki) † kihalt.

Barta (altorjai). 1611-ben nyert nemes levelet.[1]

Barta (dálnoki). 1620-ban nyert nemes levelet.[1]

Leszármazási táblázata a következő:

Dálnoki BARTA-család.

Dálnoki Bartha.

1620. február 8-án Bethlen Gábortól nyertek nemes levelet.

István. György. Miklós 1570. Jakab
szászvárosi pap.
Zsuzsa.

Boldizsár. Bálint ügyvéd. István 1635-ben lustrál.

László 1708.

Mihály 1778. László 1766. † 1813. András.

József. Miklós. Béni.
József. Dénes. Sándor.
József.

István. 1773. Zsigmond. 1763. a franczia háboruban vett részt. László. 1771. Jakab † 1847.

Lajos † 1861. 1848-ban Bem táborában szolgált.

Demeter. Domokos. Pál. Péter.

Ferencz. Julia.

Sára. Erzsébet. Teréz.

Julia. 1830. László. 1834. Erzse. 1838. Sára. 1839. Róza. 1841. Emillia. 1844. Károly. 1846. Leel. 1849.

Béla. 1863. Gizella. 1865. Emma. 1872. Gyula. 1867. Imre. 1879.

Mózes. Áron. Boldizsár. Lajos. Lidia. Béni. Zsuzsa. Ignácz. Mária. József. Sándor. Lajos. Izsák. Bálint.

Dénes. Gyula. Béla.

Czimerük: Kékpaizsban kar karddal. — Sisakdisz. — Foszlányok.

Barta (baczoni, kovásznai, al- és felcsernátoni). A már felsorolt Bartákon kivül 1614-ben Baczon, Kovászna, Al- és Felső-Csernátonban is találkozunk egy-egy nemes székely Barta-családdal[2], de eredetök kipuhatolható nem volt. A kovásznai ágból Barta Sándor, a baczoniból Barta Sámuel, Esaias és Ferencz él.

Baróthi (baróthi). ✝ Előkelő és szereplő katholikus család. Első adataink e családról 1556-ból vannak, a mikor a katholikusok ügye szomoru sorsra fordult, mikor az evangéliumot fegyveresen kezdték hirdetni. Baróth katholikus népe is már ingadozott, midőn Nagy Baróthi Kata a hőslelkü nő megakadályozza a hirdetőket a templom elfoglalásában.

Birtokaik a család kihaltával a Csereirekre, ezek után a Szentpáliakra s végre a Zathureczkiekre jutottak.

Incze Ferenczné a Baróthiak családjából 1686-ban márczius 20-án temették el.

1687. április 1. Baróthi Gáspár neje a templomban az oltár előtt fia Baróthi István mellé temettetett.

Említett körülmény is, hogy tagjai az oltár elé a templomba temettettek, igazolja azon kitüntetést, melyben csak kiváló család sarjai részesültek.

Leszármazásuk 1687-ből:

Baróthi Albert törzs.

Nagy Baróthi György. Gáspár.

János. Gáspár. István.

Anna. Ilona.

Incze Tamás. Ilona.

[1] Tagányi K. jegyzéke.

[2] Udvh. M. L.

Bartók (sepsi-szent-györgyi). † Régi székely nemes család, melynek utolsó férfi sarja a mult század közepén halt ki.

A család egyes tagjai Sepsi-Szent-György városi hivatalokat is viseltek.

Nemességöket 1680. márcz. 15-én Fogaras várában Apaffi Mihálytól nyerték. Czimerük: kék mezőben pánczélos férfi-kar, mely kardot tart kezében.

Leszármazási táblázatuk családi iratok hiányában nem volt összeállitható.

Bartók (málnási). Háromszék északi részén, az Olt balpartján fekszik kies völgyben ezen székely család ősi fészke „Málnás"; tagjai nem annyira a pengék forgatásában, mint a tudomány fejlesztésében tüntek ki, ámbátor ősi szokáshoz hiven véradójukat ők is lerovták a Székelyek oltárán.

Az első, kiről irott adataink vannak, Barthók Máté, kit 1580. márczius 31-én Báthory Kristóf hüséges hadi szolgálataiért a sepsiszéki székely gyalog puskások közé iktatja.[1]

1602-ben Bartók Gergely Rudolf király hüségére esküszik fel.[1]

1609-ben Báthory Gábor másodszor erősiti meg a család nemességét.[2]

1614-ben Bethlen Gábor alatt Bartók András, György és Márton lustrálnak.[3]

1635-ben a Rákóczy György-féle conscriptioban Bartók András a hét birák között, ennek fiai: Gergely, András és István; Bartók Márton fia Miklós; Bartók Mihály fia Ferencz, Bartók György fiai: Miklós, Mihály és Illyés fordulnak elő.[4]

1661-ben Bartók György Sepsi-szék táblabirája.[5]

1770 év szeptember hó 27-én Bartók Gergely, András és István leszármazói a Continna tábla előtt igazolják nemességüket s málnási előnevöket.[6]

Az okirat szerint családfájuk a következő:

Az ujabb nemzedékre áttérve, kitünik a családból György, bölcsészettudor, az erdélyi ev. ref. egyházkerület püspöke, szül. Málnáson 1845-ben. Magas egyházi állását hosszas, tudományos tevékenységével vívta ki s midőn Szász Domokos ev. ref. püspök elhunytával megüresedett az erdélyrészi ev. ref. egyházkerület legfőbb méltósága, a közbizalom Bartók Györgyöt hivta meg helyére, melyet azóta a fokozott közszeretet által környezve tölt be. Tanulmányait Nagy-Enyeden kezdette, a hol egy évig tanitó is volt, 1872-ben a tübingai egyetemen hallgatta a bölcsészeti szaktudományokat s ott tudori czimet is nyert. Ugyanez év őszén hazajött s az akkori erdélyi ev. ref. püspök oldala mellett mint püspöki titkár, nagy készültségével magára vonta a figyelmet. Magántanári képesitést szerzett a kolozsvári egyetemen a bölcsészetből. 1876-ban a nagyenyedi egyházmegye lelkészének választotta meg s itt 1889-ben mint helyettes tanár is müködött a theologiai akadémián. 1892-ben szászvárosi másodlelkész lett s ez állásában érte az erdélyi ev. ref. egyházkerület meghivása a püspöki székre (1899). Irodalmi munkássága nagy tekintélyt szerzett nevének az egyházi és vallásos irodalom terén. Szerkesztette az „Egyházi és Iskolai Szemlét" (1876—1883). Irt az Egyházi Reform, Erd. Prot. Közlöny, Prot. Egyházi és Iskolai Lap szakfolyóiratokban

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Tagányi K. jegyzéke.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Kállay F. Sz. N.
[6] Okmánymásolat a szerző levéltárában.

stb. stb. Zajtalan, de annál mélyebbre ható tevékenységében, közismeretü emberszeretetének, jótékonyságának s az igazán hivatásos pap jellemvonásának adja tanujelét s méltán környezi egyházmegyéjének szinte páratlan ragaszkodásban nyilvánuló szeretete.

Bartók (egerpataki, szentléleki és hatolykai). Mindhárom régi székely család, de története előttem ismeretlen. Az egerpataki volt e három közül a legkiterjedettebb; 1614-ben utóbbiból Bartók Gábor, Mihály, Tamás és György, a szentléleki ágból Bartók Boldizsár és Tamás, a hatolykai ágból pedig Bartók György és István lustrálnak.[1] Szentléleken lakó Bartók István és Bartók József e családból származnak.

Bartos (szentléleki). A XVII. században hét ágban élt, törzsük azonban közös lehetett; 1614-ben Albis, Feltorja, Ikafalva, Szentlélek, Polyán, Kurtapatak és Esztelneken birtokosok.[1]

A feltorjai ágból 1614-ben Bartos István, a polyániból György lustrál, előbbiből Barthos József levéltárnok Sepsi-Szent-Györgyön, utóbbiból Bartos Péter fia Mihály és György fia János Polyánban élnek.

A szentléleki ág, melyből 1614-ben Bartos Pál mint primipilus fordul elő, 1609-ben nyert nemes levelet.[2]

Az esztelnekiből 1602-ben Bartos Mihály esküszik hüséget Rudolf királynak, 1614-ben Bartos Mihály és Gergely mint primipilusok fordulnak elő; Esztelneken ma Bartos Menyhért és gyermekei, Bartos György és gyermekei és Bartos István élnek.

Marosszéken is volt egy Bartos-család, melynek nemessége és „albisi“ előneve 1786. junius 19-én elismertetett.[3]

Bartsa (szárazajtai). Nemessége ősi székely jogon alapszik; 1614-ben Bartsa Simon és János lustrál.[1] E családból származik Bartsa Miklós kir. törvényszéki biró Kézdi-Vásárhelyt.

Basa (zabolai). ✱ ○ ✝ A határszéli kárpátok aljában fekvő Zabolára érkezve egy kihalt székely-család curiájának romjai kötik le az éber történetnyomozó figyelmét; ez volt Basa Tamás ősi fészke, mely Mikes János notájával szállott e családra; Gelenczéről származik, az első kivel történelmünk foglalkozik: György, ő volt Zápolya követe II. Lajoshoz, midőn Zápolya a királyt értesité, hogy hadseregével utban van s érkeztéig a harczot kerüljék; de II. Lajos Zápolyának üzenetét — sajnos — figyelembe nem véve s ezzel a szomoru mohácsi katasztrófát idézte elő.[4]

1566-ban Basa Péter II. János király hadában szolgál;[5] 1574-ben egy osztályos egyezség alkalmával mint tanu szerepel,[5] ez Tamás testvére vala, ki István testvérével Bethlen Gábor élete ellen tört; Istvánt Bethlen Gábor Temesváron felakasztatta, Pétert pedig a Dunába vettette. Emlitett István többedmagával már azelőtt is összeesküdött volt Báthori Gábor ellen, a miért 1610-ben a beszterczei gyülésen megbélyegeztetett s mint fennebb láttuk bitófa lőn jutalma.[6]

Basa Tamás 1636-ban követ Lupul vajdához, ugyanazon évben Boros-Jenőnél Rákóczynak egyik békebiztosa;[7] 1642-ben Háromszék főkapitánya s tanács ur, mint ilyen 1645-ben november 19-én Kálnoky Mihály ügyében Segesvár főtisztjéhez ir át[5]; majd Szeredi és Sulyok Istvánnal követ Konstantinápolyban, jelenvolt Apafy Mihály fejedelmé tételén, 1661-ben Ali basa táborában tanács ur, 1657. november 1 én ő irja alá az ország részéről II. Rákóczy Györgynek adott assecuratoriumát.[8] Emlékét az általa 1644-ben Zabola község részére öntetett harang hirdeti, ez 1771-ben elhasadt, Toldi Zsigmond ujból öntette, de megtartatott rajta ezen régi felirat: „Haec canpanam fundi fecit Gen. Dom. Tom. Bassa de Zabola, Judex sup. Trium Sedium Siculicali. Anno 1644.“ Az ev. ref. egyházközségnek egy értékes zsoltárkönyvén is e felirat olvasható: „Thomas Basa de Zabola Anno 1656 conpingi kuravit.“ Basa Tamást tettei karakterizálják, nevét kegyelettel őrzi az utókor.

Tamás első fia Péter 1614. és 1635-ben Zabolán mint nobilis lustrál;[9] később Rákóczy György fogságba vetteti (Kővárba), honnan 1660-ban társaival együtt kiszabadul s 1666-ban elhalt.[8] — Tamás második fia István az 1635. évi conscriptioban Zabolán szintén mint nobilis van felvéve; ennek testvére János.

E család Helenával, ki Kun István neje volt[10] s szintén Zabolán a Basa Tamás curiájában lakott, 1671-ben kihalt. Birtokai a Kun-családra, ezekről a Nalácziakra végre Pálffy Dénesre szálltak. A szentkatolnai kastélyt a Sinkovits-család birja. Családi táblázata a tuloldalon:

[1] Udvh. M. L.
[2] Tagányi K. jegyzéke.
[3] Dr. Illésy és Pettkó KK.
[4] Lásd Budapesti Szemle, 1868. 7. 454.
[5] Szabó K. Sz. Oklt.
[6] Kállay F. Sz. Oklt.
[7] Kemény József. App. Ep. VIII. 161. 169.
[8] Kállay F. Sz. N.
[9] Udvh., illetve Háromsz. M. L.
[10] Lásd bodoki Mikó Miklós naplóját 6. old.
[11] Nemes János diariuma szerint.

Basa Mihály.
(gelenczei Mihálcz Ilona
a László leánya 1520-ban).

Péter
1566-ban János király
hadában szolgál.

Tamás.
(Kálnoki Druzsina
a Bálint leánya).

Tamás 1642.	Péter	István	János.
Háromszék főkapitánya. (Mikes Katalin a Gábor leánya).	Bethlen Gábor által végeztettetett ki.	a Dunába vettetett.	

Ilona † 1671.
(osdolai Kun Ilona
az István leánya).

Basa (egerpataki). Székely család, melyből 1614-ben Egerpatakán Basa Tamás lustrál; lehet, hogy a zabolai Basa-családdal egy törzsből indult ki, de erre nézve nincsenek positiv adataink. — Egy ága 1652-ben, egy másik 1656-ban nyert nemes levelet.[1]

Basa István[2] (az István fia) ki a marosszéki Koronkán született s tanulmányainak befejezése után előbb lelkész s 1774-ben Maros-Vásárhelytt hittanár lett s több halotti beszédet adott ki, szintén e családból való volt.

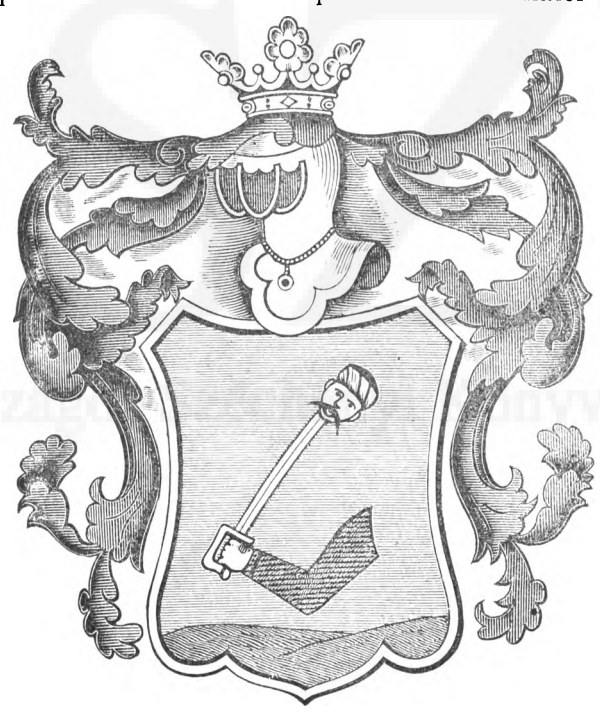
Baza (osdolai). Mikola szerint Erdélyben kihalt család.[3]

Becsek (kovásznai). Egyike a Székelyföld legősibb családainak, mely még az Attila maradékaiból huzódott meg a délkeleti Kárpátok közt. Becsek az Apolt főrovóbán fiától származtatja le magát.[4] Azon Becsek nevü keresztény harczostól, ki Szent István idejében a pogány seregeket Csiksomlyónál szétvervén, ezen győzelem emlékére a csiksomlyói hegyen kápolnát emelt, melynek romjai ma is láthatók.

Egy ága Háromszék Kovásznára kiköltözvén, 1614-ben ott Bechiek (a régi ortographiával irva) Lukács mint pixidarius lustrál.[5]

Az 1635 évi Rákóczy György-féle conscriptioban pedig Beczek Tamás öcscse István és Beczek Miklós fordulnak elő.[6]

Egy ága ma is Kovásznán él, ezek közül Becsek Imre fia Imre vállalkozó és birtokos, Becsek Miklós és János az Elek fiai és Becsek Miklósnak fia Imre vasuti hivatalnok. A család ivadékai közül Becsek Dániel a mult század közepe táján Székely-Udvarhelyen telepedett meg, ehez tartoznak:

Kovásznai BECSEK-család.

Néhai Becsek Dániel és neje Jánosy Eszter gyermekei: Becsek Eszter férjezett Csehely Adolf főreáliskolai tanárné, és Becsek Aladár nyomdatulajdonos, az Udvarhelyi Hiradó szerkesztő-kiadója, az utóbbinak neje: steinburgi Pildner Viktorin. Az emlitett néhai Becsek Dániel testvére: Becsek Sándor főgymn. ny. tanár Szathmáron. Ennek gyermekei: Sándor, Ilona és Aladár. Végre néhai Becsek Samuel fia: Lajos kir. táblabiró Kolozsvártt és ennek testvére: Edith.

Czimerök: Kék paizsban, zöld téren, kék ruhás könyöklő kar kardot tart, azon egy törökfő. Sisakdisz. Foszlányok: Vörös-kék.

Becz (nyujtódi). * A nyujtódi Damokos unokájától Damokos Tamástól származik. Kétségtelen, hogy mielőtt a Damokos Tamás fia Imre a Becz nevet fölvette volna, Csikban már egy hatalmas Becz famillia létezett, ez kitetszik V. László királynak Budán 1456-ban kelt okmányából, melylyel a csik-szent-

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Nagy Iván a zabolai Basa-családhoz sorolja, de az Helenával 1671-ben már kihalt.
[3] Nagy Iván M. Cs.
[4] Székely Nemz. Const. 280. L.
[5] Udvh. M. L.
[6] Háromsz. M. L.

mártoni Becz-család négy tagjának czimert adományoz. Becz Imre és utódai pedig a „szentkozma-demjéni-kozmás“ praedicatumot használták. Hogy miért vette fel e Damokos Tamás fia Imre családi névül a Becz nevet, arra nézve adat nincs. Szabó Károly azt tartja, hogy valószinüleg egy prefectát (fiu leányt) vett el nőül a csiki régi Becz familliából s igy jutott a Becz névhez. Annyi bizonyos, hogy ezen Damokos ágból kiszakadt Beczczek Csikban jelentékeny birtokokat birtak.

Becz Imrének 4 fia közül Ferencz és Tamás magtalanul haltak el, a 3-ik fiunak Becz Pálnak két fia Imre és Tamás szintén deficiált, hanem maradott utána 6 leány; a 4-ik fiu Becz Miklós után szintén nem volt fiu utód, de volt 5 leánya. Ezen Becz leányok mind a legelőkelőbb családokba mentek férjhez s tőlük származik le leány ágon fél Erdély.[1]

A „szentkozma-demjéni“ Becz-családdal annak idején „Csikvármegye Nemes Családjai“ czimü művemben bővebben szándékozom foglalkozni.

Leszármazási táblázata a következő:

Becz Imre 1506.

Pál. (Daczó Katalin). 6 leánya volt.	Ferencz. def.	Miklós. 5 leánya volt u. m. Julia, Susanna, Anna, Margit és Ursula. Ezeknek leányágon utódai: Török, Cseh, Csintalan, Kelemen, Apor, Biró, Lacz, Imecs és Kós familiák.	Tamás. def.	N. (Lázár István).	Klára. (Andrássy N.)	Erzsébet. (Apor Balázs).
					György.	
					Péter 1575-ben Békési Gáspárnak emigralt.	

Imre †	Tamás.	N.	Katalin. (Béldi János.)	Helena †	Martha. (Csomortáni László 1506. fiuágon kihalt).	Sophia. (Andrásy Péter).	Borbára.

Erzsébeth. (Dónáth György).	Kelemen. (Bánffy Zsuzsa).	Katalin. (Kereszturi Ferencz).	Anna. (gróf Kálnoky István).

Becző (ikafalvi). Háromszéki székely-család, melynek neve a XVI. század elején még Székely vala s 1591-ben nyer nemes levelet.[2]

1587-ben Becző Jakab, mint tanu szerepel azon actusnál, midőn Báthori Zsigmond az alsó-csernátoni Bernáld Miklós után maradt ikafalvi 6 jobbágytelket alsócsernátoni Damokos Tamásnak adományozza.[3]

1602-ben Becző Miklós, mint primipilus s Jakab és István, mint szabad székelyek Rudolf király hüségére esküsznek fel.[4] 1614-ben Becző Miklós már mint nobilis lustrál.[5] 1635-ben Becző Miklós fia Jakab és Becző Mihály öcscse János szintén, mint nobilisok fordulnak elő.[6]

Bede (nagyborosnyói). 1614-ben Bede János, Tamás és Péter lustrál.[5]

E család 1622-ben nyert nemességet.[7] 1785. junius 27-én pedig nemességi igazolványt kapott.[8] — Egy ága Egerpatakán élt.

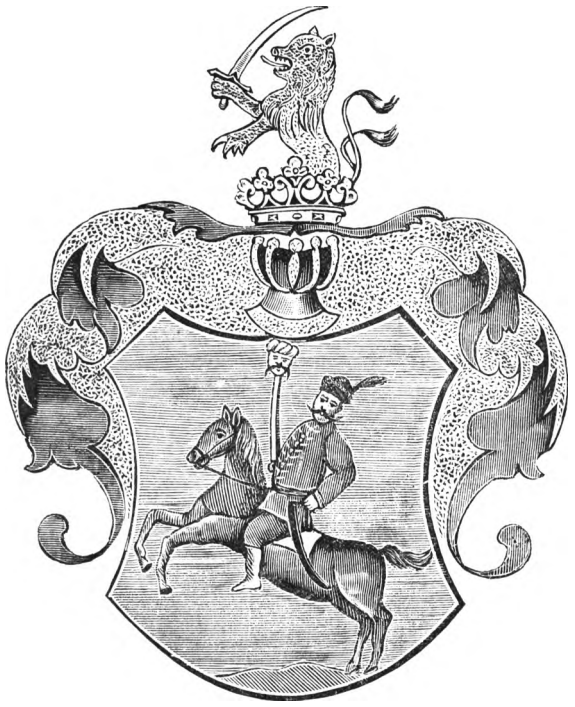
Beder (barátosi). Szájhagyomány szerint e család nem a Hunok, hanem Góthok maradéka. — 1582-ben Beder Gáspár, György, Lukáts, Bálint és János élt, 1614-ben Beder Thamás, Lukáts és György mint primipilusok, Beder György és András mint pixidariusok lustrálnak. — 1617-ben Beder Gáspár Bethlen Gábortól nemes levelet nyert; 1635-ben Beder Gáspár fiai István, Gáspár és Boldizsár mint nobilisek, Beder Thamás fiai János, Márton, Thamás és Lukáts és Beder Dániel mint primipilusok; Beder András fiai Mihály, György, András és Balás mint pixidariusok fordulnak elő.

Bedőházi (léczfalvi). 1614-ben Bedőházi Miklós Léczfalván mint nobilis lustrál.[5] — 1786. junius hó 19-én Bedőházi Tamás nyert nemes levelet, illetve igazolta régi nemességét.[8] Története ismeretlen.

Bedőházi (árkosi). Nemessége ősi székely jogon alapszik. — 1602-ben Bedőházi Miklós esküszik hüséget Rudolf királynak. — 1614-ben B. Gergely, Miklós, Benedek és Máté mint primipilusok fordulnak elő.[9] Lisznyón, Kálnokon, Étfalván és Gidófalván is lakott egy-egy Bedőházi-család, de törzsük Árkoson keresendő. — A lisznyói ág még a XVII. században kihalt.

[1] Sz. N. M. Sepsi-Szent-Györgyön.
[2] Tagányi K. jegyzéke (Becző de Ikafalva alias székely).
[3] Szabó K. Sz. Oklt.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Udvh. M. L.
[6] Háromsz. M. L.
[7] Tagányi K. jegyzéke.
[8] Dr. Illéssy és Pettko KK.
[9] Udvh. M. L.

Bede (baróthi). Régi székely család. Betthe András 1641-ben Ferdinánd királytól nyert czimeres nemes levelet;[1] nemesi jogaikat azonban már annakelőtte is élvezték, ezt igazolja azon körülmény, hogy 1614-ben Bede Mihály mint székely puskás,[2] 1635-ben pedig ugyan ő a hét birák közt fordul elő. Egy ága Aradmegyében él; a marosszéki Bedék is Baróthról származnak; az 1635. évi Rákóczy György-féle lustrális könyvben ez áll:[3] „Bede Mihály Marusszéken lakik"; ez lehetett tehát az ottani Bedék törzse.

Bartóhi BEDE-család.

E családból valók Bede József birtokos Baróthon és Bede József kereskedő Szépvizen.

A család leszármazási táblázata a következő:

Bede András
1641-ben nyert czimeres nemeslevelet.

Péter 1663.

Mihály. Gergely 1718. Péter.

József Fogarasban. András 1788. Gergely. Mihály. János. Antal. Péter.

György. Mátyás 1818. József magtalan. Dániel.

András. György. István pap. Dániel magtalan. Hektor.

András. Antal. István. József. Antal. Dániel.

József pap. Ferencz. Antal pap. Ambrus pap. Dániel.

János Udvarhelytt. András. György.

József. Antal.

Antal. János.

János. József. Antal. Ferencz. József.

Imre. (Szalatsi Teréz). György. István.

Erzse. (Beke István). Borbára. (Takó Sándor). Teréz. (Balázs Ferencz). Mária. (Kászoni József). József. sz. 1836. (Nagy Rebeka). Ilona.

Imre sz. 1875. (Bede Julia). Ferencz sz. 1882. VIII. gymn. tanuló. Mária. (Rácz Károly). Rebeka. (Bede István).

Czimere: Kék paizsban, barna lovon, piros öltönyü, sárga csizmás vitéz, jobbjában kard, azon egy török fő; baljával a ló kantárját fogja. Pántos sisakdisz, azon egy kardot tartó, két farku, arany oroszlán növekvőn. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Beke (dálnoki). 1644-ben nyert nemes levelet;[4] de 1614-ben már Beke Tamás Dálnokon mint pixidarius fordul elő.[5]

Bekes (kurtapataki). † 1589-ben nyert nemes levelet.[6] 1602-ben Bekes Lázár Rudolf király hüségére esküszik fel.[7] 1614-ben Bekes Mihály és István mint primipilusok lustrálnak.[8] E család kihalt.

Bekes (maksai). Egykor tehetős és szereplő család volt Háromszéken; a XVI. és XVII-ik században két ágban élt u. m. Maksán és Martonfalván. 1519-ben martonfalvi Bekes Zsigmond fia Adorján és osdolai Kun Antal a várhegyi és maksai birtokokért perelnek.[9]

1537. junius hó 27-én maksai Bekes Adorján mint fogott biró kiadja Léczfalva község hozzájárulását, hogy teleki Dónát Mihály a Feketeügy folyón malmot épithessen.[10]

[1] Eredeti nemes levél Bede Ferencznél, Baróth.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Tagányi K. jegyzéke.
[5] Udvh. M. L.
[6] Tagányi K. jegyzéke.
[7] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[8] Udvh. M. L.
[9] Eredeti okmányok a Sz. N. M. Sepsi-Szent-Györgyön.
[10] Szabó Károly Sz. Oklt.

1548-ban Bekes Adorján de Maksa és neje Katalin az alsócsernátoni, léczfalvi, maksai, bitai, várhegyi, mártonfalvi, márkosfalvi és csoboti javaikról rendelkeznek.[1]

1559-ben Izabella királyné felhivja maksai Bekes Adorjánt és nejét Katalint, hogy maksai Máté Miklós és Gergely bizonyos bitai és várhegyi jobbágy telkeit, melyeket elfoglaltak, adják vissza.[1]

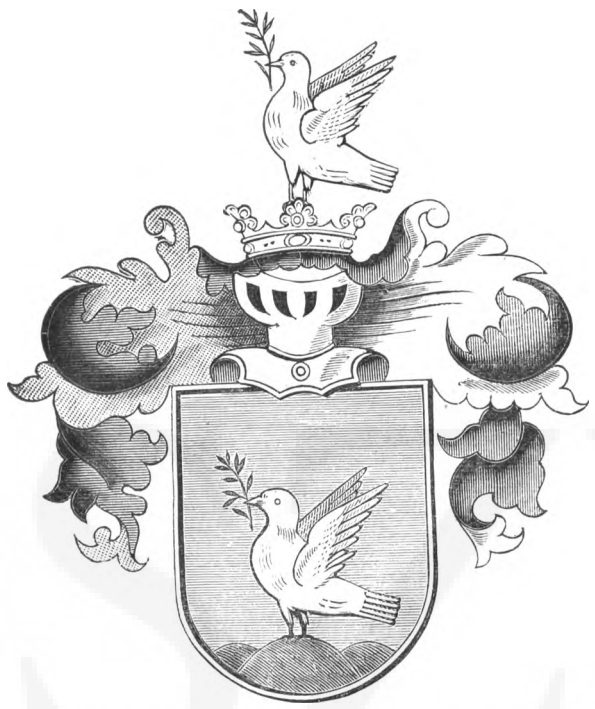
1560. október 15-én maksai Bekes Adorján Jankó Ferencz javára végrendelkezik.[2]

1569. augusztus hó 16-án mártonfalvi Bekes Péter és kőröspataki Kálnoki Bálint egy besenyői rét felett itélkeznek s erről II. János királyhoz jelentést tesznek.[2]

1614-ben Mártonfalván Bekes György mint nobilis lustrál.[3]

Bekes Adorján 1547-ben a kézdi szék főbirája volt.

Bedő (kálnoki). * A székelyek történetében nagy szerepet vitt régi család; a hodgyai Bedő-családdal, melyről már udvarhelyi művemben foglalkoztam, közös törzsük volt. Első és biztos adatokat Bedő Istvánról birunk, ki Háromszék főkapitánya vala; 1607-ben junius 1-én uj adománylevelet nyert Rákóczy Zsigmondtól szentléleki, peselneki, felsőtorjai, kantai, karathnai és gelenczei birtokaira; 1602-ben Sorbán Vajdával tartott Székely Mózes ellen, 1606-ban az ország részéről Bocskaihoz Kassára követ; a Ráduly elleni ütközetben árulással vádoltatván, a miért Báthori Gábor megölette.[4] Székely Mózes Udvarhelyszék szülöttje lévén a a Básta elleni harczban legelőbb Udvarhelyszék, majd Marosszék és Aranyosszék is hozzáállottak, de Csikszék és Háromszék nem; itt Bedő Istvánra hallgatott a nép, kit Bedő Matis Jánossal felbujtoga-

Kálnoki BEDŐ-család.

tott s elhatározták, hogy ellentállanak, a Rika-felé 500 lovast küldöttek. Bedő István később Rácz Györgygyel egyesül s a Keresztény-Sziget és Rozsnyófalvi ütközetben vesz részt.[5] 1614-ben még Kálnokon mint nobilis lustrál. 1635-ben Bedő István fia Máthé fordul elő[6] mint nobilis; Máthénak fiai Mihály és István és ezen Istvánnak fia volt István,[7] kiről Nagy Iván a „M. Cs.“-ban azt irja, miszerint 1674-ben Imre Miklósnak egy szilvást adott, mert szekerén az ellenség torkából szabaditotta meg.

A Bedő-famillia a XVII. század elején volt a legkiterjedettebb és legtehetősebb, már akkor is több ágban élt Kálnokon; 1614-ben az István családján kivül még 11, s 1635-ben 15 Bedő-család[8] létezett ott; az István ága volt a legtekintélyesebb, 1622-ben Béldi Kelemen róla tesz jelentést a fejedelemhez, hogy több jobbágya van, minta Béldi-családnak.[9]

A családi táblázat egy töredéke a következő:

István
1607-ben Háromszék főkapitánya.

Máthé
illyefalvi pap (Kétszer nősült).

Mihály.	István.
(hodgyai Hodgyai Anna.)	István,
Mihály, hogy Báthori megölette Istvánt, elbujdosott s Hodgyában Udvarhelyszéken telepedett meg. Innen az udvarhelymegyei ág. Lásd „Udvarhelyvármegye Nemes Családjai“ czimü müvet.	ki 1674-ben Imre Miklósnak egy Szilvást ajándékoz. Innen a kálnoki Bedő Albert családja, kiről alább bővebben.

A kőröspataki, bodoki, oltszemi és ajtai Bedő-családok szintén a kálnoki törzsből eredtek.

[1] Eredeti okmányok Székely N. M. Sepsi-Szent-Györgyön.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Kállay F. Sz. N.
[5] Székely Mózes története. Vass Miklóstól.
[6] Háromsz. M. L.
[7] István a háromszéki főkapitány unokája vala.
[8] Udvh. M. L.
[9] Szabó K. Sz. Oklt.

Bedő Pál unitárius lelkész és szuperintendens, ki 1686-ban Jokhanánnak zsidó nyelven irt könyörgését forditotta le, szinte e családok egyikéből származhatott, ő ugyan bölöninek irta magát, s bölöni előnévvel nemességét 1785. február 17-én igazolta is[1], de Bölönben 1614. és 1635-ben ily nevü család nem fordul elő.

A kálnoki Bedő-családhoz tartoznak: néhai I. Bedő József és Biró Juliánna gyermekei: II. József, Julia, Róza, Áron Nagy-Ajtán, Anna, Gyula kir. telekkönyvvezető Brassóban, Amália és Lajos postamester Kaálon (Hevesmegye). Emlitett II. József született Sz.-Udvarhelytt; nyug. áll. polg. fiuiskolai igazgató, a koronás arany érdemkereszt tulajdonossa; neje n.-berivoi Boér Karolina, fiai: Zoltán kir. erdész Pancsován és III. József takarékpénztári s.-könyvvezető Baróthon. Továbbá Bedő Dénes áll. tan. képezdei tanár Kereszturt. Az udvarhelyi ágat ottani müvemben tárgyaltam.

Legmagasabb polczra kálnoki Bedő Albert jutott; született Kőröspatakán 1839. deczember 31-én, atyja Bedő Lajos unitárius lelkész, anyja Jancsó Anna († 1891). Bedő Albert a jogi pályára lépett, utóbb azonban az erdészet iránt érdeklődvén Selmeczbányára ment, hol 1864-ben az akadémiát jeles sikerrel elvégezvén, az Eltz gróf vukovári uradalmi erdőségeinek erdőmestere, Divald Adolf mellé gyakornokká neveztetett ki. 1866-ban az erdészeti államvizsgát letette s az orsz. erdészeti egyesület titkárává választatott. 1868-ban Divald befolyásával, ki időközben miniszteri tanácsos lőn, állami szolgálatba lépett, itt rohamosan haladt, 1872-ben főerdőfelügyelő, 1873-ban előadó, 1880-ban miniszteri tanácsos s az erdészeti szolgálat ujjászervezése után 1881-ben főerdőmester lett. Bedő Albert erdészetünkben egészen uj korszakot alkotott, kitünő érdemeit a külföld is elismerte. 1879-iki erdőtörvény létrehozása és határozatainak végrehajtása az ő szakavatott vezetése mellett vette kezdetét. Ujjászervezte az országos erdészeti egyesületet, melynek előbb titkára, később alelnöke lett. 1871 óta az „Erdészeti Lapok" szerkesztője, számos rendjel tulajdonosa, a magyar tudományos akadémia levelező tagja stb. stb. Művei közül csak néhányat emlitek, u. m.: Erdészetünk leirása; Erdő-őr, vagy az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben (jutalmat nyert); A m. kir. államerdők gazdasági és kereskedelmi leirása (franczia és német nyelven is megjelent); Erdészeti teendőink; Az erdészeti ügyek közigazgatási kezelése hazánkban; A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leirása; Magyarország erdőségei; Az erdőmüvelés jelentősége hazánkban stb. stb.[2]

A család czimere:[3] Kék paizsban hármas halom, azon egy repülni készülő galamb, zöld ággal csőrében. — Sisakdisz a paizs alak. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Bedő (kőröspataki). A kálnoki Bedő-családnál is emlitettem már, hogy a kőröspatakival egy törzsből indult ki; — de a XVII. század elején már különválva él, — mert 1614-ben Kőröspatakán Bedő Jakab, Mihály és Miklós mint primipilusok fordulnak elő;[4] 1672. október 10-én pedig Apaffi Mihálytól nyert nemes levelet.

Ezen családhoz Bedő Béla szolgabiró Zsibón tartozik.

Beke (alsó-csernátoni). Szintén régi székely család; Tagányi Károly szerint 1591-ben nyert nemes levelet; 1593-ban Beke Ferencz mint biró jár el egy jobbágy perben;[4] 1614-ben Beke Balázs, Lőrincz, János és Ferencz lustrálnak;[5] 1617-ben május 17-én Beke Ferencz alsó-csernátoni előnévvel Bethlen Gábortól primipilusi levelet nyert,[6] 1635-ben Beke Balázs és János a hét birák között fordulnak elő, ugyanazon évben Beke György, Miklós, János fiai István és Andor, Beke István fia Tamás és Beke Ferencz a Rákóczy György-féle conscriptioban vannak feljegyezve.[7]

A Beke-családnak egy ága a XVII. században István által Felső-Csernátonban volt képviselve.

Beke Ferenczcnek (ki 1617-ben nemes levelet nyert) fia Tamás, ennek Mihály, ennek János, ennek Pál, Pálnak fia József, kinek:

Beke Dávid.

László.

Borbára.	Dénes.	Julia.
(Rákosi Márton).	(Szaniszló Julia).	(Kölönte László).

Rafael	Dénes	Árpád sz. 1874.	Mária.	Vilma.	Berta.	Anna.
birtokos.	birtokos.	m. kir. adótiszt, cs. és kir. tart. hadnagy.		(Rákosi	(Rákosi	(György Albert).
(Végh Lina).	(Demény Ilona).	(Silvester Róza).		Demeter).	Albert).	
Kálmán.	Vilmos.					

[1] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[2] Pallas Lexikon.
[3] Ezt használta Bedő György 1811-ben; eredeti dr. Bedő Sándor ügyvéd birtokában, M.-Vásárhelytt.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Udvh. M. L.
[6] Eredeti okmány Beke Árpád őrizetében, Sepsi-Szent-Györgyön.
[7] Háromsz. M. L.

Bencze (uzoni). † Kihalt.

Bende (haralyi). 1609-ben nyert nemes levelet.[1]

Benke (sárfalvi). 1614-ben Benke István fordul elő. — Nemes levelet e család 1655-ben nyert.[1]

Beke (baróthi). Székely-család, mely ősiségben a baróthi Baróthi-családdal vetekedik, a régiekről kevés adattal birunk, de annál gazdagabb az ujabb generatio monographiája.

Baróti BEKE-család.

A család régiségéről a ma is fennálló s Beke Pál által épült ház tanuskodik, melyen az évszám „1525“ még most is tisztán látszik.

Leszármazása Páltól kezdve a következő:

I. Tábla.

Pál 1485—1545.
1525-ben épitteti ősi házát Baróthon.

- Pál 1565.
  - András. A kurucz háboruban estek el.
  - Samuel.
  - János 1614-ben lustrál.
    - János sz. 1692. † 1770. (Szabó Anna).
      - András pap.
      - Ilona. (baróti Gergely András). 1761-ben esküsznek.
        - Anna. (Keserü Ferencz).
        - a) János sz. 1766. pap Csik-Somlyón.
        - a) András a török-franczia háboruban vett részt. (Intze Mária).
          - Mária.
          - N. (Varga Jánosné).
            - Antal sz. 1830. gyulafehérvári kanonok.
            - Félix.
            - Borbála.
          - János.
          - András.
        - b) Antal sz. 1773. theol. tanár Gy.-Fchérvárt.
          - Antal.
          - Róza.
            - Lajos.
            - András.
          - Balázs.
            - János.
            - József.
          - Ignácz.
      - Ilona. (Fábiánné).
      - Pál. (delnei Bene Antal).
      - Erzsébet. (György Pál). Gyergyóból.
        - Antal sz. 1733. † 1809.
          - a) (Józsa Erzse
          - b) Henter Krisztina).
            - b) Pál.
            - b) Samu.
            - b) József sz. 1791. székely-kapitány. (Incze Róza).
              - Judith (Józsa András).
              - Orsolya.
  - Gergely. 1635-ben lustrál, anyja, fivérei keresésére küldötte, de öt is a Laboncz ok lelötték.
  - Pál
    - Miklós 1614-ben és 1635-ben lustrál.
      - András 1675-ben a baróthi templomban a 9-ik széket veszi meg. (Balázs Katalin).
- Márton 1602-ben esküszik fel Rudolf király hüségére.
- Péter 1602-ben esküszik fel Rudolf hüségére

(Folytatása a II. táblán.)

II. Tábla.

I. József (ki az I. táblán)
sz. 1791. székely kapitány
(Intze Róza).

- II. József sz. 1812. † 1896. 48/49. honv.-ezredes. (Benkő Teréz).
  - Vilma.
  - Irma †
  - Etel †
  - Nelli †
- Róza.
- Verona.
- Czelesztin.
- Dénes Léván. (Rákóczy Zsófia).
  - József.
  - Dénes szolgabiró Szirákon.
  - Lajos.
  - Ilona (Kövér Péter).
  - Gyula.
  - Etel.
  - Vilma.
  - Erzse.
- Julia. (Barabás József de Árkos).
- Gyula sz. 1826. † 1895. ny. honv. alezredes.
  - a) Markovich Julia.
  - b) n.-enyedi Enyedy Irma).
    - a) Erzse †
    - a) István †
    - a) Gyula gyógyszerész Stanisicson.
    - a) Árpád †
    - a) Imre vegyész Stanisicson.
- János.
- Veronika. (Benkő Dénes 1848/49. kapitány).
  - Dénes főhadnagy.
    - a) Dezső †
    - a) Ernő †
- László.
  - a) Jolán †
  - b) Zoltán †
  - b) Miklós †
- Auguszta. (Benkő Napoleon 1848/49. honv.-főhadnagy).
- Józéfa. (kisbaczoni Benedek Sándor ügyvéd †)
  - b) Géza †
    - Etelka (ilyefalvi Zöld Sándor). polg. isk. tanár. Baróth.
    - Mária. (Incze István lakik az ősi házban Baróthon).

[1] Tagányi K. jegyzéke.

Az ujabb nemzedékből felemlitem I. Józsefet született 1791-ben, a papi pályára készült, de a családban nem lévén katona haza kellett jönnie ; 1813-ban őrmester, 1831-ben alhadnagy, 1835-ben főhadnagy, 1841-ben kapitány, 1842-ben főkapitány, mig 1848-ban 700 pengő forinttal nyugdijaztatott. 1851-ben nyugdijától és birtokaitól megfosztatván kötél általi halálra itéltetett, kegyelem utján rabságra vettetett, 1856-ig Josefstadtban ült, ekkor az általános amnestia alkalmával birtokát visszanyerte, de kárpótlást nem kapott.

II. József 1834-ben, mint cs. k. kadét hagyta el a katonai iskolát, 1839-ben alhadnagy, 1841-ben főhadnagy, 1848-ban kapitány s mint ilyen a felzendült oláhok ellen indul, 1849-ben mint alezredes 8000 ember és 29 ágyuval Piskinél döntő csatát viv, később ezredes és Háromszék kormányzója ; mint ezredes a dévai capitulátiónál 1849-ben fogságba kerül, Szebenbe s onnan Josefstadtba. 1856-ban amnestiát nyert. Zomboron, mint megyei főszámvevő halt el.

Antal gyulafehérvári kanonok. Született 1830. január 19-én Baróthon, 1855-ben lépett az egyházi pályára. Hittudományi s bölcseleti tanulmányait Bécsben elvégezvén 1859-ben Brassóban segédlelkész lett, majd Törcsvárott áldozó pap, mint ilyen Gyulafehérvárra a püspöki liceumba nyert meghivást, hol előbb tanulmányi felügyelő s az egyházi jog és történelem tanára, később papnevelő-intézeti igazgatónak neveztetett ki. A Batthyány-könyvtárnak őre s 1872 május 1. az erdélyi székesegyházi káptalannak kanonokja lett.

Fogarasy Mihály erdélyi kath. püspöknek több évig titkára, az erdélyi püspöki szentszéknek jegyzője s ülnöke volt. 1883-ban a III. oszt. vaskorona renddel lett kitüntetve. Irodalommal is foglalkozván, történelmi értekezései, levelei és egyéb közleményei a katholikus lapokban és folyóiratokban jelentek meg.

Gyula tanulmányait a bécsujhelyi katonai intézetben végezte 1848/49-ben mint honvédőrnagy Temesvártt került fogságba s mint nyug. alezredes Zomboron halt el ; gyermekei közül Gyula gyógyszerész Stanisicson s Imre vegyész ugyanott ma is élnek.

Czimerök : kékpaizsban kardot tartó oroszlán ; Sisakdisz egy pánczélos kar karddal. Foszlányok.

Béldi (uzoni gróf és nemes). ✱ ○ Alig menekült meg Háromszék Batukhán tatárjaitól (1242) ismét a kun-tatár csordával kellett megbirkoznia ; 1421—32-ig a törökök dulják fel Erdélyt s vele a Székelyföldet ; 1562., 1596., 1658., 1661., 1690. s végre 1848—49. mind-mind emlékezetes évek történelmünkben. Csoda-e hát, hogy ezek után ezen család eredete és története a homályban vész el? A történész legfeljebb azt kérdezheti : mikép lehetséges, hogy ennyi megpróbáltatás után a székely nemzet ma még is fennáll?

Uzoni gróf és nemes BÉLDI-család.

E megpróbáltatások hosszu sorát a Béldi-család is végig küzdötte ; a székely hősök számát szaporitván, hogy példát vegyen róluk az ujabb nemzedék.

Hogy a marosmenti „Béld“ község és a „Béldi“ név között mi vonatkozás van, az ismeretlen ; előnevét a Fekete-ügy jobbpartján fekvő „Uzon“ községéről vette.

Leszármazási táblázata a következő :

I. Tábla.

Benedek

I. Péter	Albert	Márton 1467.
1442-ben Hunyady mellett harczol.	1442-ben Hunyady mellett harczol.	1479-ben a kenyérmezei ütközetben vesz részt.

II. Péter † 1509.	I. Pál 1519.	Krisztina.
a Prázsmáriak által öletett meg.	a Dosa-had leverésében vesz részt. (Ugron Anna).	(Burczia Apor Luk.).

I. Ferencz 1554.	I Kelemen.
(Sükösd Anna)	1567-ben Uzonban 20 ház jobbágyot nyer.
I. János † 1599. főasztalnok s tanács ur. (Becz Kata).	(Lázár Anna).

(Folyt. a tuloldalon).

I. János † 1599. (Ki az előző oldalon).
főasztalnok s tanács ur.
(Becz Kata).

- Erzsébet. (Horvát Kozma).
- II. Kelemen. Szebeni ütközetben. 1599—1625. 1614-ben Uzonban lustrál. (Bánffi Mária).
  - III. Pál. sz. 1621. † 1679. főasztalnok és főkirálybiró. (Vitéz Zsuzsa).
    - Zsuzsa. (Wesselényi Pál).
    - Dávid †
    - III. Kelemen. a) (Kereszturi Krisztina. b) Henter Krisztina).
      - IV. Pál † 1657. kapitány. (váradi Gyulay Juliánna).
        - Róza. (Dindár István).
        - Ágnes. (Vajna Tamás).
      - I. László.
        - Sára. (Eötvös Sándor de...)
      - IV. János báró. (Toroczkai Krisztina).
        - I. Gergely kegyesrendi szerzetes.
        - I. Antal. (báró Jósika Mária). Folytatása a II. táblán.
          - IV. Kelemen. (Ötvös Teréz).
            - Ignácz. †
          - Venczel. (br. Szentkereszty Róza).
            - Róza † 1834. (gr. Bethlen János).
            - Ferencz. (vargyasi Daniel Zsófia).
              - Ákos sz. 1846. főispán, főrendiházi tag. (gr. Bethlen Emma).
                - Ferencz. Emma. Zsófia. Klára.
                - Erzse. György sz. 1878. Róza. Kálmán sz. 1882. Judith. Gergely. sz. 1887.
              - Kálmán sz 1851. (br. Huszár Erzse Károly és br. Bornemissza Klára leánya).
            - György. (br. Bruckenthal Berta).
              - Georgina. (br. Bálintitt József.)
              - Berta. (gr. Bethlen Bálint).
        - János kanonok.
        - Klára. br. Orbán Elek).
      - Klára. (Macskási Farkas).
      - I. József gróf 1771. (Száva Judith).
        - Ágnes. (Cserey Farkas).
      - I. Mihály. 1707. † 1804. (Székely Teréz).
        - István tanácsos. (br. Bornemissza Anna).
          - II. Gergely. 1848/49-ben szerepel. (gr. Nemes Róza).
          - II. István.
            - Dénes. (gr. Bethlen Polixéna).
  - Anna. (Kálnoki).
  - Judit. (Daniel)
  - Kata. (Keresztesi).
  - III. János 1649. Háromszék alkapitánya. (Barkóczy Anna).
- II. Pál. (Nagy-Mihályi Erzse).
  - Erzsébeth. (Barcsay Ákos fejedelem).

II. Tábla.

I. Antal. (Ki az első táblán).
(báró Jósika Mária).

- II. László † 1841. táblai ülnök. a) (gr. Zenoni N. b) br. Henter Krisztina).
  - Janka. (zeykfalvi Zeyk János az iró).
  - Józefa. (váradi Horváth Károly).
    - László sz. 1870. nagyküküllőmegyei főispán.
    - Róza †
    - Pál sz. 1877. szolgabiró.
    - Eliz. (chernelházi Chernel György cs. és kir. kamarás, országgyülési képviselő).
  - Albert. (n.-ajtai Cserey Róza).
    - Gabriella. (Matzenauer Gyula őrnagy.
    - Tivadar sz. 1848. nagybirtokos Bodolán. (alsószentmihályi 'Sigmond Eliz).
    - Gizella. (Maschek Pál cs. és kir. kapitány).
- Anna. (gelenczei Mihálcz Antal).
- Mária. (gr. Nemes György).
- Klára. (Sándor Gergely).

A család első ismert őse Benedek, ki a XV. század elején mint hires vitéz emlittetik.[1] Fia i Albert és I. Péter 1442-ben Hunyady mellett harczoltak Szent-Imrénél és a Vaskapunál;[2] harmadik fiát, Mártont 1467-ben Ilyés János és Nádasdy László alvajdák erdőégetésért evocaltatják; 1479-ben hidvégi Mikó Lőrincz panaszára Kendi Antal alvajda által tanuvallatásra küldetik ki. 1479-ben a kenyérmezei ütközetben vesz részt.[3]

[1] Benkő Spect. Transylv. Mss.
[2] Benkő Spect. Transylv.
[3] Nagy Iván. M. Cs.

I. Pál 1509-ben a Moldvából betörni akaró zavargók ellen vitézül harczol, 1514-ben pedig Szapolyay János vajda mellett a Dósa-féle hadleverésében vett részt.[1] 1510-ben bodolai Béldi Vitaliussal perel s ugy látszik, hogy a pert meg is nyerte;[2] ugyanazon évben az oláhok 200 drb juhát lopták el.[2]

II. Péter sepsiszék főembere, 1509-ben a Prázsmáriak által öletett meg.

1517-ben Szapolyai János bodolai Béldi Pál panaszára Prázsmár mezőváros biráit az ellene elkövetett hatalmaskodásokért maga elő idézi.[2]

I. Ferencz 1554-ben vargyasi Daniel Ferencz és Balázsnak az aldobolyi Mihálcz-családdal folytatott perben, a felsőrákosi jószágot a Danielek részére itéli.[2]

I. Kelemen 1567. márczius 5-én II. János királytól Uzonban 20 ház jobbágyot nyer.[2]

I. János 1584-ben Sepsiszék egyik birája, a kálnoki Bálint perében szemlélőnek van kirendelve. A Báthoriak alatt főasztalnok és tanács ur. 1595-ben Gyergyó váránál az ellenség nagyseregét Oláhországba üzte. 1599-ben, midőn épen az országgyülésre ment, Bodolán Mihály vajda javait felégetteti. Ugyanez évben bibornok Báthori András mellett harczol a szebeni szerencsétlen harczban, Sellenberknél leli halálát.[3]

II. Pál és II. Kelemen atyjokkal együtt 1599-ben a szebeni ütközetben vesznek részt; Pálnak neje Nagymihályi Erzse, leánya Erzsébet Barcsay Ákos fejedelem első neje volt.

II. Kelemen, Ferencz testvérével együtt Székely Mózes pártján vannak. 1603-ban Székely Mózes buktával kibujdosnak; Báthori trónraléptével a rend némileg helyreállván, Kelemen ismét Erdélyben termett 1607-ben a Jezsuiták bennmaradását pártolja és a kiüzetésük elleni tiltakozást irja alá. Báthori és Bethlen Gábor alatt Háromszék főkapitánya, 1625-ben tanács ur; ugyanez évben a Székely seregek élén, mint főkapitány Rádul vajda ellen harczol Brassónál.[3] 1622. körül jelentést teszen Bethlen Gábor fejedelemhez a háromszékiek állapotáról, a köztük lakó nemesség és azok jobbágyainak üldözéséről.[2] Ugyanezen évben közreműködik azon aktusnál, midőn Bethlen Gábor fejedelem II. Lajos király által Sepsi-Szent-György városa számára adott kiváltságait megerősiti s ujabbakkal bőviti.[2]

III. János Háromszék alkapitánya, mint ilyen 1645. november 19-én Segesvárszék főtisztjeihez, a Kálnoki Mihály jobbágyai és béresei ellen elkövetett hatalmaskodások miatt ir át.[2] 1649-ben Rákóczy György főasztalnoka.

III. Pál szül. 1621. előbb II. Rákóczy György főasztalnoka, majd Háromszék főkirálybirája és a székelyek generálisa, a fejedelem lengyelországi hadjáratában, mint lov. parancsnok, 1660—1670-ig belső-szolnoki főispán, 1678-ban Zaránd főispánja. Korának egyik legnevezetesebb férfia, neveltetését I. Rákóczy György udvarában nyerte. Rákóczy György halála után Apaffy Mihálynak egyik legbizalmasabb embere és a fejedelmi tanács tagja, hol Teleki Mihály és Bánffy Dénes között a békéltető szerepét játszotta. Bánffy Dénes bukása után Teleki fondorkodásai most már Béldi ellen fordultak, azzal vádolták, hogy a fejedelemségre vágyik, ezért Apafi féltékenységét és haragját vonta magára, megbélyegeztetett; Törökországba menekszik, hol szivesen is fogadták, mivel azonban a török-tervek eszközéül nem engedte magát felhasználni, mert hazájának romlását látta azok keresztülvitelében — börtönbe vettetett. Erős és szép jellemre vall, hazájáért áldozta fel magát, a törökök nedves és földalatti börtönében Jedikulában halt el.[4]

Vitéz Zsuzsánna Béldi Pálné és fia Kelemen 1744., 1777. és 1795-ben is protestálnak birtokaiknak confiscálása ellen, de eredmény nélkül.[5]

IV. Pál 1657-ben II. Rákóczy György lengyelországi hadjáratában, mint kapitány vérzett el.

I. József de Uzon s néhai báró Száva Judittól született Kelemen, Venczel, Katalin (báró Thoroczkay Gáspárné) grófsága 1770. október 15-én kelt.[6] Maradékai közül Ferencz rendületlen lelkületü, derék hazafi, tanulmányuton Észak-Amerikában járt, emlékét a „Béldi Codex"-ben birjuk, testvére György pénzügyőrségi országos elnök.

A felsorolt hősök és hazafisággal telt keblü martirokból font koszorumnak néhány babérleveleit az ujabb nemzedéknek szántam; ezek közül uzoni gróf Béldi Ákos született 1846. deczember 19-én kolozsmegye főispánja, 1898. óta a főrendiház élethosziglan kinevezett tagja; fia Ferencz szül. 1872. szeptember 23-án, tartalékos hadnagy a 3-ik huszárezredben, cs. és kir. kamarás Kolozsvártt.

Uzoni gróf Béldi Kálmán szül. 1851. junius 3-án, nagybirtokos Báldon.

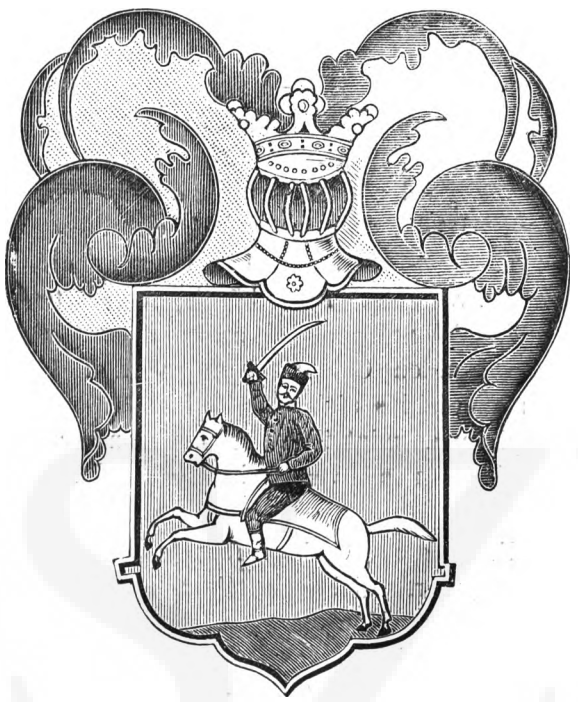
Béldi Tivadar született 1848-ban, nagybirtokos Bodolán, az ősi birtokban; fiai: László sz. 1870-ben Nagyküküllő vármegye főispánja, Pál sz. 1877. szolgabiró Kézdi-Vásárhelytt. Végre Béldi István Maros-Vásárhelytt hires heraldikus és genealógus.

[1] Benkő id. Special. Transylv.
[2] Szabó Károly Sz. Oklt.
[3] Nagy Iván. M. Cs
[4] Béldi Pál élete. Irta Deák Farkas és Béldi Pál, irta Szigligeti Ede.
[5] Eredeti okmány Vajna Tamás őrizetében, Sepsi-Szent-Györgyön.
[6] Dr. Illéssy és Petkó KK.

A család ősi czimere: ferde, kék paizsban meghajlott láb vörös nadrágban és sarkantyus sárga csizmában, térden nyillal átlőve. A láb tetején korona van. A paizs jobb szögletében hold s bal szögletében arany csillag ragyog. Zárt katonai sisak. Takarók: ezüst-kék. A grófi ág czimere 1771-ben megujittatott s ettől eltérő.

Benedek (uzoni). † Nemessége ősi székely jogon alapszik; 1614-ben Benedek István mint primipilus lustrál, ivadékai nincsenek.

Benke (laborfalvi). „Benke“ az Árpád korban használt személynév volt, melyet rendesen a Benedek kicsinyitésének szoktak tekinteni. A Benke-család pedig székely eredetü nemes-család, mely időközönkint egyes ágaival Magyarországra is kiterjedt. Legrégibb adatunk e családról 1602-ből származik, midőn Benke Bálint és István, Básta főgenerális rendeletére, Rudolf király hűségére esküsznek fel. 1614-ben Bethlen Gábor fejedelem alatt Benke János és István lustrálnak; már itt vált két ágra e család, Jánostól jönnek le a primipilus, később nobilis és Istvántól a pixidarius, később primipilisi ág.[1] 1635-ben a Rákóczy-féle összeirásban Benke István fia András s ennek fiai Márton, András, Mihály és Jánossal találkozunk.[2] A primipilusi ágból Benke Márton és fia Péter 1673 márczius hó 12-én Apaffy Mihály fejedelemtől nyertek czimeres nemes levelet. 1726 deczember 3-án Károly király alatt a család nemességét igazolván, a producensek következőleg származtatták le magukat a nemesség-szerzőtől: Márton fia Péter, ennek ismét

Laborfalvi BENKE-család.

Márton, ennek fiai: Benedek, Gábor, Mihály és József.[3] A négy testvér közül József Laborfalván maradt az ősi birtokban, Benedek Kovásznára, Gábor és Mihály Bikfalvára házasodtak s oda költöztek át. 1792 márczius 15-én kovásznai Benke Mihály, János, Sámuel, Márton, István, Gábor és József testvérek igazolják, miszerint ők Mártonnak fiai s az 1726-ban emlitett Benedeknek unokái. 1792 junius 16-án pedig Sepsi-szék eszközölt tanuvallatást Laborfalván és Bikfalván, s itt beigazolást nyert, miszerint az 1726-ban emlitett négy testvér közül József Laborfalván maradt, két fia volt Sándor és Dávid. Gábor Bikfalvára házasodott, két fia maradt, u. m.: Sámuel és József (ki odakünn pap); a szintén Bikfalvára házasodott Mihálynak ugyancsak két fia maradt u. m. Dániel és Mózes.

Ezen tanuvallomások alapján a marosvásárhelyi itélőtábla 1793-ban a következőket imunens nemeseknek ismerte el u. m.: Kovásznán lakó Benke Mihály, János, Márton, Sámuel, István, Gábor és József testvéreket; Bikfalván lakó Benke Sámuelt s két fiát Gábort és Jánost, Benke Dánielt s fiát Ádámot, s Benke Mózest s fiait Sándort, Józsefet és Dávidot.

József a Gábor fia, kinél megjegyeztem, hogy odakünn pap, Magyarországon alapitott családot. Ezen nemes ágból valók: Benke József született 1771 julius 18-án Kálnokon, Miskolczra költözött hol mint szinigazgató több szindarabot forditott; később ugyanott leányiskolát nyitott s annak lőn igazgatója; meghalt Miskolczon 1855 augusztus 15-én. Leánya Róza, egyike a legjelesebb drámai szinésznőknek, kit 1848-ban Jókai Mór neves irónk vett el nőül.[4]

Benke Béla Sepsi-Szent-Györgyről és Benke Géza Eresztevényről testvérek, birtokuk jövedelméből élnek, szintén ezen ághoz tartoznak.

Továbbá Benke István tanár Sepsi-Szent-Györgyön, nemessége csak néhány évvel ezelőtt igazoltatott.

A primipilusi ágból, melyből 1691-ben Benke András és Bálint emlitettnek, ma Benke János, Benke Gábor, néhai Benke András fiai János és Gábor, néhai Benke Lajos fiai Ferencz és Sámuel, és Benke Mózes birtokosok élnek.

Czimerük: Kék paizsban fehérlovon ülő vitéz, jobbjában karddal, baljával a ló zabláját kormányozza. — Sisakdisz. — Foszlányok.

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Eredeti okmány Benke Géza tulajdonában, Eresztevény.
[4] L. Életrajzát ujabb ism. tárban Jókayné név alatt.

Bene (bikfalvi). Székely család, mely szintén sok jeles férfiut adott társadalmunknak, kár, hogy története homályba vész.

1614-ben Bethlen Gábor alatt Bene Gergely és János lustrál.[1] 1635-ben Rákóczy György alatt Bene János fiai György István és Péter és Bene Gergely fordulnak elő.[2] Nemességük ősi székely jogon alapszik. Az ujabb nemzedékből Bene Lajos, Mózes és György birtokosok Bikfalván, Bene István dr. juris ügyvéd Sepsi-Szent-Györgyön, Bene István irodaigazgató Brassóban, Bene József uradalmi intéző, Bene István ev. ref. lelkész és Bene Lajos állami tanitó M.-Bitán, e család kötelékébe tartoznak.

Bene (barátosi). 1584-ben nyert nemes levelet.[3] A XVII. században Dálnok, Alsó-Csernáton és Páván találunk egy-egy Bene-családot, de történetük ismeretlen.

Benkő (árkosi és altorjai). ∗ ○ Ismét egy kiterjedt régi székely-családhoz érkeztünk, kiterjedtségénél fogva története annyira bonyolódott, hogy a kutató lépten-nyomon zavarba jön; mivel az egyes ágak kiköltözése még azon időből származik, melyből fájdalom, irott adatunk nem maradt. Tekintve a család birtokviszonyait, az egyes községek földrajzi fekvését, a Benkő-családokat két részre kellett osztanom; egyik részének Árkos lehetett bölcsője, mig a másik részének Mátisfalván keresendő közös törzse. Ugy az árkosi, valamint a mátisfalvi Benkő-család multja 1500-ig vezethető vissza, hogy már most e két családnak törzsük közös volt-e? azt megállapitani nem lehetett.

Árkosi és altorjai BENKŐ-család.

Czimerök: Két részre osztott paizs; a jobboldali piros rész egy kék sávval van ferdén átmetszve; a kék és felső piros részben egy-egy kerek paizs látszik. A baloldali ezüst részben egy egyenes kard sárga, piros szalaggal övezve, melyen e felirat „Gloria et Honor Soli Deo“ áll. Sisakdisz: három strucctoll. Foszlányok: arany-kék.

Az árkosi Benkő-családból ágaztak ki Háromszéken az illyefalvi, kilyéni, bölöni, középajtai és altorjai Benkők. a mátisfalviból, a maksai, dálnóki és albisi. Az udvarhelymegyei, a marosszéki és szolnokmegyei Benkők szintén az árkosi törzsből származnak; müvem szük kerete azonban arra figyelmeztett, hogy csak Háromszéken maradjak, elsőben az árkosi Benkő-család dicsteljes multját leirandó, rovjam le kötelességemet azokkal szemben, kikről megemlékezni feladatomat képezi.

Legelsőbben Györgygyel találkozunk az árkosi Benkő-családból, 1500-ban Háromszék főkapitánya vala.[4]

1614-ben árkosi Benkő János mint nobilis fordul elő.[1]

1619-ben árkosi Benkő Máté követségbe kiséri Mikó Ferenczet a török udvarhoz, érdekes történeti naplót hagyván maga után.[5]

1673-ban Mihályról tétetik emlités, ki mint a sepsi szék jegyzője eleinte Tököly hive, majd forradalom elleni hivatalnok, a miért őt Rákóczy börtönbe vetteti.[6]

E családból való volt árkosi Benkő Dániel született 1799. január 9-én. Kézdi-Vásárhelyen; bölcséleti, jogi és theologiai tanulmányait Nagy-Enyeden befejezvén, előbb az orvosi, majd a gazdasági pályára lépett; gróf Károlyi Lajos tótmegyeri uradalmában Klauzál Imre mellett nyert alkalmazást; később a rohonczi gazdasági intézet mértani tanára, 1840-ben Esterházy Pál herczeg uradalmi felügyelője, 1846-ban több főherczegi uradalom főfelügyelője, azután Schönborn gróf munkácsi uradalmának gazdasági tanácsossa, 1859-ben a magy. tud. akadémia lev. tagjai közé választotta. A gazdasági szakirodalom terén maradandó emléket biztositott magának Korizmics és Moroczczal együttesen a „Stephens The book of the farm“ czimü angol munkát „Mezei gazdaság könyve“ czim alatt a hazai körülményekhez alkalmazva hét kötetben dolgozták át. Meghalt Budapesten 1883-ban.

Továbbá árkosi Benkő Lajosné született Cserey Borbára, kinek leánya Polixéna Gál Sándor ezredes neje volt, szintén ide tartozott.

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Tagányi K. jegyzéke.
[4] Nagy Iván M. Cs.
[5] Uj magyar muzeum 1853. I. köt. 241.
[6] Szirmay C. Zemplén not. hist. 66.

Mint már említém a Torjára s onnan Kézdi-Vásárhelyre költözött Benkő-család is az árkosi törzsből szakadt ki; közülök: Benkő István junior, ennek fia szintén Benkő István, ki született 1746 október 16-án, fia Benkő Pál ügyvéd született 1774 évben, ennek fia István született 1798 julius 17-én, fia Pál született 1826. január 10-én, tanult Maros-Vásárhelytt, jogot is hallgatott, házasságra lépett Dénes Máriával, kitől ma is élő három gyermekei: Gyula született Kézdi-Vásárhelytt 1853. julius hó 22-én, jelenleg takarékpénztári könyvelő; Lajos született 1856. augusztus 25-én Kézdi-Vásárhelytt, városi tanácsos és Sándor született 1858. márczius hó 18-án, pénzügyminiszteri titkár.

Gyulának fia Ernő született 1876. márczius 13-án, jelenleg törvényszéki joggyakornok, Lajos és Sándornak fiugyermekei nincsenek.

Ezen ágból valók továbbá Benkő Ilona altorjai Csobot Pálné, † 1825. Benkő Kálmán budapesti ügyvéd és ifju Benkő Dénes honvéd-főhadnagy Erzsébetvároson.

Árkoson az ősi birtokon jelenleg Benkő Árpád lakik.

Ezek után az árkosi Benkőkből kiszakadt ág leghatalmasbbikára a középajtai Benkő-családra térek át.

Benkő (középajtai). ○ A XVII. század elején Benkő Máthéval szakadt el a közös törzstől.[1] Még azon században egy tagja Középajtáról Kis-Baczonba és a XVIII-ik században egy tagja Agyagfalvára költözött. Agyagfalvára Benkő József származott, ki később Musnán birtokos; ivadékai közül József él, nála van a Benkő-család eredeti nemes levele. A bibarczfalvi ág hatalmassá nőtte ki magát, közülök Benkő Ferencz született 1745-ben Magyar-Láposon, tanulmányait N.-Enyeden végezte, a természettudománynak szentelé idejét, a jenai (Németország) egyetemről hazaérkezvén, előbb nagyszebeni lelkész, utóbb a természetrajz, földleirás és németnyelv tanára lett N.-Enyeden.

Irodalmi érdemeiért 1796-ban a jenai természettudományi társulat tagjává választotta. Munkái közül felemlitem „Werner Ábrahámnak a köveknek és érczeknek külső megismertető jegyeikről“ (fordítás) „Magyar mineralógia“, „Egy kis hazabeli utazás“, Magyar geografia 4 részben, „Magyarország Bibliographiáját.“

Benkő József született 1720. deczember 20-án Bardoczon, ev. ref. lelkész és theol. tanár, 1765-ben atyja Benkő Mihály helyébe Közép-Ajtára ment papnak, 1775-ben egyházmegyei jegyző, 1785-ben esperes, 1781-ben a harlemi tudós társaság választotta tagjává, 1787-ben teol. tanár a sz.-udvarhelyi kollegiumban. De csakhamar oda kelle a papi pályát hagynia, birtokára vonult s ott botanikus kertet rendezett be s a természettudománynak élt; munkái: „Imago Speculor“, „Filius Posthumus“, „Flora Transilvanica“, „Milkovia“, „Specialis Transilvania“, „Téli bokréta“, „A Hora zendülésről“, „De Comitiis Transilvanicis“. „Bethlen Farkas története“ stb. stb.[2]

Meghalt Középajtán 1814. deczember 28-án. Lakháza Középajtán romban dülve áll, de e romhoz a tudós dicső emlékei füződnek, tiszteljed őket!

Benkő Károly született Nagy-Enyeden 1805. január 5-én a jogi és bölcsészeti fakultást hallgatta, irodalmi munkái kéziratban maradtak, meghalt 1863. április 11-én.

Benkő Samuel született 1743-ban Kisbaczonban, orvos és bölcsésztudor; Nagy-Szombatban, Budán és több német egyetemen tanult; mint Borsodmegye főorvosa „A hólyagos himlőről való tanácsadás“ czimü munkáját adta ki, ezenkivül még számos munkája jelent meg.

E család kétszer is nyert nemes levelet; egy izben 1786. junius 19-én Benkő József, Pál és János;[3] másod izben 1798. október 12-én Benkő de Középajta et Köpetz-család nemesitetett meg;[3] illetve utóbbi két ág a család „árkosi“ származása és nemessége igazolása végett hosszadalmas igasolási pert folytatott, a perben II-ik Ferencz császár és király 1798. év okt. 12-ről 2988. udvari szám alatt kelt határozatával döntött s a Közép-Ajtán és Köpeczen lakó s névszerint megnevezett Benkőket Árkosról származó nemeseknek nyilvánitotta.

Ezen ágból származtak Benkő István és Benkő Ferencz kir. táblai hites ügyvédek; az előbbi Benkő József tudós professzor szárnyai alatt nevekedett, hálából annak életrajzát irta meg s 1822-ben adta ki.

Családi táblázatuk a következő:

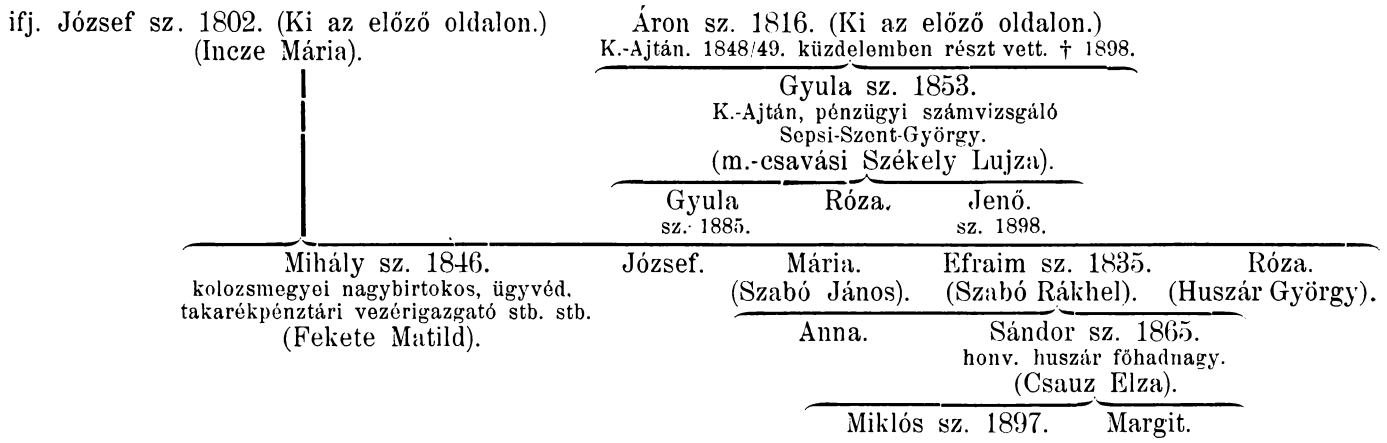
István sz. 1752.

ifj. István sz. 1778. K.-Ajtán, h. ügyvéd. (Szőcs Julia).	Ferencz sz. 1783. hites ügyvéd † 1842.
ifj. József sz. 1802. (Incze Mária). (Folytatás a tuloldalon.)	Áron sz. 1816. K.-Ajtán. 1848/49. küzdelmeiben részt vett † 1898. (Folytatás a tuloldalon).

[1] Udvh. M. L. 1614. L. K.

[2] Lásd gr. Mikó Imre „Benkő élete és munkái“.

[3] Dr. Illésy és Pettkó KK.

Az elsőroltak az árkosi nemesi előnév mellett a középajtai nemesi előnevet is használták.

A középajtai ágnak jelenben is több említésre méltó s szép társadalmi állást elfoglaló tagja van, u. m.: Árkosi Benkő Mihály s nevelt fia Benkő Sándor; a kik az emlitett császári és királyi határozatban megnevezett idősebb Istvánról származnak le a mellékelt származási családfa szerint, ezen leszármazás a m. kir. honvédelmi miniszter előtt árkosi Benkő Sándor m. kir. honvédhuszár hadnagy érdekében, anyakönyvi kivonatokkal lett kitüntetve, mit a miniszter ur ő nagyméltósága a 8624/II.—1891. számu határozatával igazoltnak vett.

Árkosi Benkő Mihály született Közép-Ajtán 1846. év márczius 16-án, anyja elhalálozása folytán korán árvaságra jutott; anyai nagybátyja Nagy-Ajtai Incze Mihály főkormányszéki fogalmazó s később m. kir. miniszteri titkár 1856. év végével veszi át neveltetését; az ő gondozása alatt végezte a kolozsvári unitárius főgimnáziumban középiskolai tanulmányait a hol 1867. évben tett érettségi vizsgát; jogi tanulmányait a kolozsvári jogakadémián végezte; 1872. év januártól 1874. év november haváig a kolozsvari kir. törvényszéknél, mint joggyakornok s t. jegyző szolgált; Marosvásárhelytt 1874. év augusztus 22. tette le az ügyvédi vizsgát; ugyanezen év november havában a kir. törvényszéktől megvált s Kolozsvártt önálló ügyvédi irodát nyitott.

Megnősült Kolozsvártt 1876. évi május 2-án nőül vette Fekete Pál Kolozsvár városa tanácsossának leányát Fekete Matildot; ezen házasságból gyermek nem született; minek következtében Árkosi Benkő Efrain édestestvérének fiát „Sándort“ vették magokhoz s nevelték fel, mint fogadott gyermeküket.

Az ügyvédi pályához nem nagy vonzalommal viseltetett, már 1881. évben a gazdasági s jószágigazgatói teendőkkel cserélte fel az ügyvédi pályát. Gazdáskodott kolozsmegyei magyar-macskási birtokán, mint szerzeményén; több erdélyi főuri családnak igazgatta gazdasága ügyeit, különösen gróf Lázár Miklós s ennek elhalálozása folytán örököseinek 20 éven keresztül. A magyar unitárius egyházban 1876. év óta egyházi tanácsos, ugyanott 1887. óta a jószágfelügyelő-bizottságnak előadója, a jogügyi bizottságnak tagja; 1889. évtől 1896. évig tényleges jószágigazgatója s a gazdaságok házi kezelés alá vételének tervezője és vezetője, 1896. év januártól a „Kolozsvármegyei Takarékpénztár Részvénytársaság“-nak vezérigazgatója; 1898. évben választatott meg a kolozsvári unitárius egyházközség gondnokává; virilis jogon Kolozsvármegye törvényhatósági bizottság tagja, tisztetetbeli főügyésze; több részvénytársaságnak részint igazgatósági, részint felügyelő-bizottsági tagja.

Árkosi Benkő Sándor m. kir. honvédhuszár főhadnagy (mire e sorok napvilágot látnak november 1-én százados) született Közép-Ajtán 1865. év szeptember 3-án, árkosi Benkő Mihály s neje Fekete Matild, mint fogadott gyermeküket, mint nevelő szülők, gondos nevelésben részesitették; Kolozsvártt az unitárius főgymnasiumban végezte középiskoláit, 1885. évben a kolozsmonostori gazdasági intézetben végezte gazdasági tanulmányait s ugyanezen idő alatt párhuzamosan a kolozsvári tudományos egyetemen a jogi fakultásnak is hallgatója s vizsgázó tagja volt; 1889. évben mint egyéves honvédhuszár-önkéntes tett eleget katonai kötelezettségének; ezen év végével kinevezték tartalékos hadnagynak; azonban a katonai pályaszeretete annyira vonzotta, hogy 1900. év elején, a már csaknem teljesen kész két polgári diplomát mellőzve a tényleges katonai szolgálatba lépett; 1894. évben lett főhadnagy: Ugyanazon év majus hó 5-én vette nőül Békésvármegyéből Csauz Elzát néhai Csauz István huszártiszt s neje földeáki Návay Ilka leányát.

Mint kitünő katonát Ő felsége 1898. év deczember havában a katonai érdem-éremmel tüntette ki.

Házasságukból két gyermek született, Margit 1895. év augusztus 24-én Debreczenben, Miklós 1897. év augusztus 22-én Aradon.

A Ferencz ivadékai közül: Benkő Gyula született Közép-Ajtán 1853. november hó 25-én, jelenleg pénzügyi számvizsgáló Sepsi-Szent-Györgyön, házasságra lépett 1884. évben mezőcsávási Székely Luizával; gyermekei: Gyula szül. 1885. október 5-én, Róza szül. 1887. deczember 16-án és Jenő szül. 1898 április 2-án.

E család kötelékébe tartoznak a felsoroltakon kivül : néhai Benkő János málnási ev. ref. pap, néhai Benkő Dénes eresztevényi ev. ref. pap, ennek leánya Julia Lőrincz Gyula kisbaczoni papné, Benkő Lajos birtokos és gyermekei ; Benkő János a János fia, Benkő Vilmos a Jakab fia és Benkő Árpád a Gergely fia.

Ezeken kivül Hermányban is él e család egy ága. Czimerök : Azonos az árkosi Benkő-család czimerével.

Benkő (illyefalvi). Szintén az árkosi Benkő-családból szakadt ki ; 1611 junius 14-én nyert Bethlen Gábortól Benkő János czimeres nemes levelet.[1] 1614-ben Benkő János, mint nobilis ; Benkő Miklós és András, mint primipilusok lustrálnak.[2] Ezen családból Benkő Áron fia, Domokos él Illyefalván.

Czimerük : a sepsiszentkirályi Ábrahám-család czimerével közös.

Benkő (kilyéni). † Kihalt.

Benkő (bölöni). Nagybölöni Benkő Jakab és Tamás nemes levele 1601 deczember 6-án kelt.[3] 1614-ben a Bethlen Gábor-féle konscriptioban Benkő Jakab, Márton és Miklós fia, mint primipilusok fordulnak elő.

Benkő (matisfalvi). Egy 1500-ban kelt bizonyság levéltanusága szerint Mathizfalvi Benkő biró zoltánfalvi örökségét leányának Ilonának és ennek fiának Ferencznek hagyta ;[3] e szerint Benkő birónak már a XV. század közepe táján kellett élnie. E családból 1602-ben Benkő Mihály esküszik fel Rudolf király hűségére.[3] 1614-ben pedig Benkő György és Mátyás mint nobilisek fordulnak elő Mátisfalván.

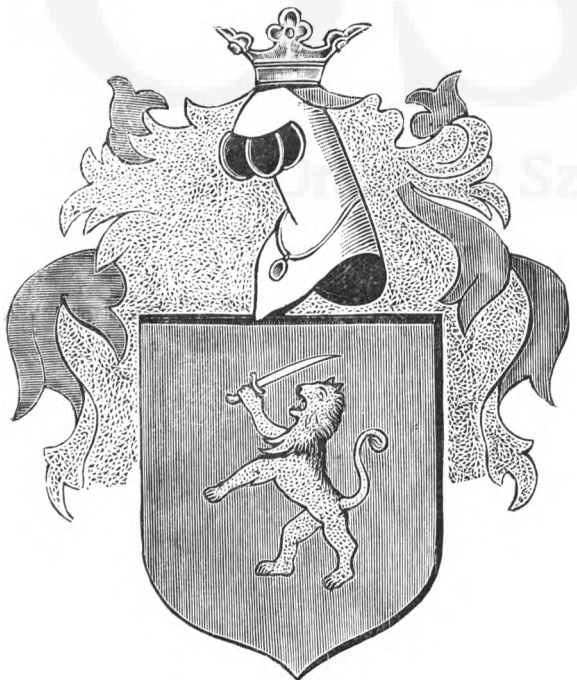
Benkő (maksai). Valószinüleg a matisfalvi Benkő-családból eredt. 1597 október 6-án egy határvillongás kérdésében Benkő István Maxafalvát képviseli ;[3] ugyanezen István lehetet, ki 1601 márczius 29-én nyer primipilátusi levelet. 1614-ben e családból Maksán Benkő Bálint és János lustrálnak.

Benkő (albisi). 1589-ben nyert nemes levelet ;[4] 1614-ben Benkő Péter és István fordulnak elő.

Benkő (dálnoki). Lazaris Benkew de dálnok procurátort 1538 május 18-án kelt okmányában Majlád István erdélyi vajda és székely ispán emliti.[3] 1614-ben Benkő István és András mint primipilusok jegyeztettek fel. E családból származott dálnoki Benkő Márton marosvásárhelyi tanár és iró, ki 1702-ben L. A. Florusnak magyarra forditott történelmét adta ki.

Benő (uzoni). Szintén ősi székely család, melyből 1602-ben Benő Lázár Rudolf király hüségére esküszik fel.[3] — 1635-ben Benő Lázár fia Lőrincz mint primipilus lustrál ;[5] ugyancsak Lőrincz 1655 márczius 10-én Rákóczy Györgytől „uzoni“ előnévvel nyert nemes levelet.[6] — Ide tartozik Benő Bálint, ki ez idő szerint Maros-Vásárhelytt él.

Ily nevü családokkal 1614-ben Kilyénben és Almáson is találkozunk, de ezek kihaltak.

Laborfalvi BERDE-család.

Berde (laborfalvi). Egy fényes multu családdal állunk szemben ; neve a hunnok bejövetelére emlékeztet, mert Attilla csapatjában a „Berde“ név gyakran használtatott.

Az, hogy a hunnok ősi lakhelyén Kis-Ázsiában a mai Georgiában Berdefalu létezik[7] s a hagyomány is századokon keresztül megőrzé a családnak tradicióját, hogy tagjai a hunnok leszármazói, Szabó Károly iskolája mellett bizonyit ; ámbár Hunfalvy Pál kétségbevonja az efféle származást, de mérlegbe téve a székelyek hunn eredete ellen vetett bizonyitékait, mivel azok nemcsak le nem huzzák azt javára, hanem még meg sem billentik, épen ezért magam is e hagyományt szentebbnek tartom, mint Hunfalvynak az egyoldalulag üzött következtetésen nyugvó itéletét.

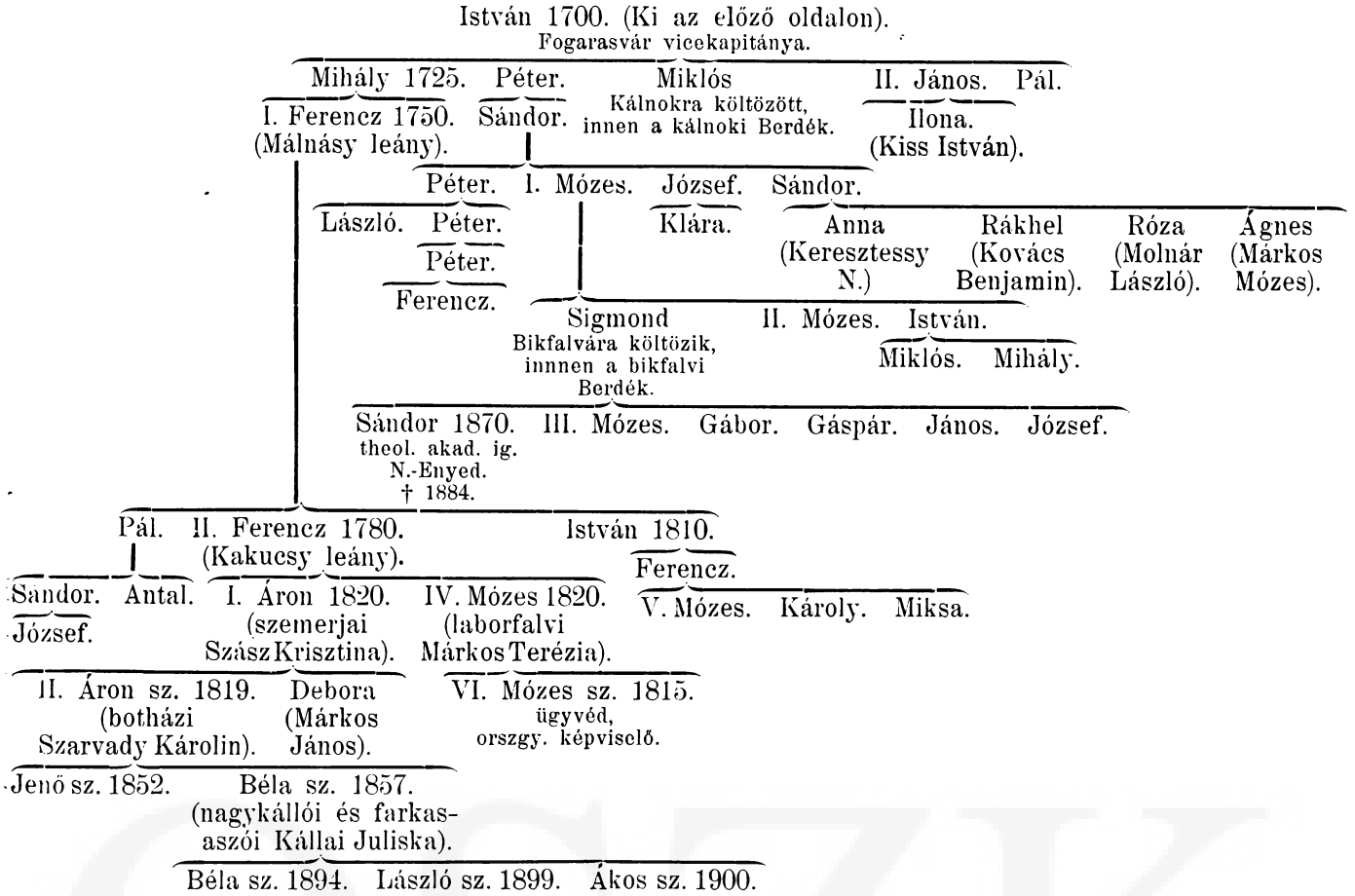
A család leszármazása hiteles okmányok alapján összeállitva. 1629-től kezdődőleg következő táblán van feltüntetve.

Gábor 1629.
parajdi és szovátai birtokos.

I. János	Gergely	Judith
1635-ben lustrál nemeslevele van. def.	ez költözik 1670-ben S.-Szentiványra.	(Szabó Lőrincz) eladják a Gergely külső birtokait gr. Gyulafinak.
	István 1700. Fogarasvár vicekapitánya.	

(Folytatása a tuloldalon).

[1] Eredeti nemes levél az Orsz. Levlt. Gyfehérv. kapt. oszt. arm. 22.
[2] Udvh. M. L.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Tagányi K. jegyzéke.
[5] Háromsz. M. L.
[6] Dr. Vass Miklós tanár Kir. Könyv és Tagányi K. jegyzéke.
[7] Kállay F. Sz. N. 73. old.

I. János anyai birtokán Sepsi-Szent-Iványon lakott, az 1635. évi Rákóczy György-féle conscriptioban, mint primipilus lustrál.[1]

Gergely, Jánosnak halála után szovátai és parajdi birtokairól Szentiványra az anyai birtokra költözik; azokat pedig Judith testvérének engedi át, hogy élethossziglan használhassa, Judith azonban jogtalanul eladta a birtokot gróf Gyulafinak, ki akkortájt a szentdemeteri uradalmat birta.

István 1700. körül Fogarasvár vicekapitánya, tudományos ember hirében állott.

II. Ferencz, Henter főispán bizalmas barátja és a megyei ügyekben tanácsadója.

I. Áron a sz.-udvarhelyi gymnasiumban tanult; nyolcz évig harczolt Napoleon mellett.

Zsigmond Laborfalváról Bikfalvára költözik s itt alapit családot.

IV. Mózes a lánglelkü hazafi; Kézdi Vásárhelytt a katonai iskolában nevelkedett, később végig küzdötte a nagy Napoleon elleni fáradalmas hadjáratot, vitézségeért 1813-ban a nevezetes lipcsei érdemkeresztet nyerte. Már pihenni készült, midőn ismét borulni kezde felettünk az ég s beállottak az 1848 49. éveknek kritikus napjai. Berde Mózes honszerelmétől üzetve, daczára agg korának ismét fegyvert fogott s mint főhadnagy honvédeink sorába lépett s midőn ismerősei kérdezték, hogy miért teszi ki magát a veszélynek, feleletül azt adá: „hogy csak nem maradhat otthon az asszonyokkal, midőn a hazát vész fenyegeti;“ hozzá méltó volt fia is VI. Mózes ügyvéd és országgyülési képviselő, kinek lelke a mádéfalvi gyászos emlékekkel még mindig telve, ugy látszik feladatául tüzte ki magának, hogy a nemzetén ejtett sérelmeket megbosszulandó utolsó leheletéig a székely szabadságért fog küzdeni. Ő volt az, ki midőn Puchner feltétlen önmegadást kivánt Háromszéktől; erélyesen válaszolt, hogy minden erőszakoskodást visszautasit s annak következményeiért a beavatkozót teszi felelőssé, mert Háromszéken csend és rend van. Dicső tettei a szabadságharcz történetében nevével együtt aranybetükkel vannak feljegyezve. Az osztrákok által halálra itéltetvén, de később amnestiát nyert, 4 évi fogsággal bünhödött azért, mert szerette hazáját és annak szabadságát.

II. Áron született 1819. márczius 8-án Laborfalván, tanulmányait Sz.-Kereszturon és a kolozsvári unitárius főiskolában fejezte be; bővebb kiképzés végett Berlinbe ment s beutazta Franczia országot és Svájczot. 1844-ben hazatérve elfoglalta tanszékét s a természettudományokat adta elő. 1863-ban a kolozsvári jogakadémián rendes tanár és a magyar tud. akad. l. tagja: 1890-ben nyugalomba vonult. Az irodalom

[1] Háromsz. M. L.

terén is sikerrel müködött. Müvei közül kiemelendők: „Légtüneménytan s a két Magyarhon égalji viszonyai," „Mit tegyen az erdélyi gazda, hogy jó létre jusson?", „A levegői nyirkosság némely égalji befolyása", „A kémia iskolája". 1857—58-ig a Kolozsvári Közlönyt, 1853—54-ig a Kolozsvári Heti Lapot, 1846—48-ig a Természetbarátot szerkesztette. Több müve maradt kéziratban; meghalt 1891. márczius 8-án.

Sándor 1884-ben mint a nagy-enyedi theologia akadémia igazgatója halt el.

A hősök és tudósok ily gazdag sorozata után az ujabb nemzedékre térek át; a család öt ágra oszlott, u. m. a laborfalvi, bikfalvi, szacsvai, egerpataki és martonosi ágakra.

A laborfalvi ághoz tartoznak Berde Béla született 1857-ben, jogi egyetemet végzett; Kolozsmegye főispáni titkárja s tiszteletbeli főjegyzője volt; később szucsáki és korpádi birtokain gazdálkodott; ma Budapesten a magyar acetylengáz részvénytársaság igazgatója. Neje nagykállói és farkasaszói Kállay Juliska, Kállay Béni közöspénzügyminiszter unokahuga.

Berde Ferencz nyug. polg. isk. tanitó fia Ferencz, Berde István birtokos fia Károly, Berde János és Mihály birtokosok, Berde Mózes fia Gyula és Berde Károly.

A bikfalvi ágból: Berde József fia István kir. táblai biró Szolnokon, néhai Berde Mózes fia Sándor és Berde Zsigmond.

Czimerök: Piros paizsban aranyoroszlán növekvőn, jobbjában karddal; sisakdisz. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Bereczk (uzoni). Primipilus székely-család, valószinüleg Bereczkről származott Uzonba, itt hol „Bereczk", hol „Bereczky" név alatt szerepelt. 1614-ben Bereczk István és János fordulnak elő; az 1635. évi lustrakönyvben pedig Bereczky István unokája László 1 lóval van feljegyezve. Uzonban B. Mihály fogházfelügyelő és B. István e családhoz tartoznak.

1614-ben[1] Zágonban, 1569-ben[2] Nagy-Ajtán élt egy-egy Bereczk-család de történetük ismeretlen.

Bernáld (alsócsernátoni). * ○ Ezen család ős székely eredetü, mely tulajdonképpen a fiu ágon ma már kihalt Czirjék-családból ered, s a vezeték név elhagyása mellett Czirjék Bernád a megalapitója; az idő telésében azután Bernáth, Bernád és végül a mai Bernáld változatban irják magukat.

Igen tehetős család volt s egyuttal a mai Háromszék történelmében előkelő szerepet vittek.

A család gazdagságát mutatja az, hogy 1619-ben Ferencz 28 jobbágygyal birt Alsócsernátonban, mi az akkori viszonyok szerint, különösen a Székelyföldön tekintélyes vagyoni állást mutat.

Nevezetesebb tagjai Demény és Balázs, kik 1506-ban az agyagfalvi székelygyülésén jelen vannak;[3] Balázs 1548-ban a tordai országgyülésen a székelyek részéről Martinuzzi mellé rendeltetik, ugyan ő 1551-ben tanács ur a marosvásárhelyi táborban,[3] 1554-ben Sándor Mihálylyal a székelyek részéről Ferdinándhoz követségbe küldetik a végett, hogy a székelyek ökörádon kivül egyébbel ne terheltessenek. Ferencz 1555-ben a szamosujvári tábor-

Alcsernátoni BERNÁLD-család.

ból azon küldöttségbe választatik, melyet a székelyek Izabella összehivására jelöltek; ugyanezen Ferencz 1562-ben a segesvári országgyülésen mint a székely mozgalmak vezetője fogságra vettetik.

István Báthori Zsigmond megbizottja, ki urának kincseit megmenti.[3]

Ferencz, Báthori Gábor által notáztatik, azonban 1612-ben a szebeni országgyülés által felmentetik.[3]

János Tökölynek hive, vele bujdosik ki Törökországba, honnét 1691-ben többedmagával visszatér.

Alcsernátoni Bernáld Mátét Damokos Mihálylyal egy perben mint felpereseket találjuk, midőn nagyatyjuk Nyujtódi Imre jószágaiból illető részüket követelik nyujtódi Jánosi János özvegyétől; ezen per a kézdiszék és az udvarhelyi törvényszéktől itélet folytán Mailáth István vajda és székely ispán elébe kerül s az özvegy esküre utasittatik, hogy vajjon felperesek nem nyertek-e teljes kielégitést Nyujtódi Imre jószágaiból ezen körülmény is igazolja, hogy a Bernáld-család Háromszéken előkelő összeköttetésekkel birt.

[1] Udvarh. M. L.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Kállay F. Sz. N.

Ferencz 1714-ben Alsó-Csernátonban a nobilisek között, Benedek pedig ugyanazon évben Osdolán a pixidariusok között lustrál.

A család nemességét Nagy Lajos alatt nyerte.

Leszármazási táblázatuk a következő:

I. Tábla.

Nyujtódi Demeter.[1]

Bernád Czirjék 1506.

- **Balázs 1554.**[2] ez törzse a mezőmadarasi ágnak (Tóth Klára).
  - Orsolya. (bonyhai Dezső László).
  - II. Ferencz mezőbándi birtokos. a) (Peres Ágota. b) Sükei Matild).
    - Klára. (tamásfalvi Lázár Farkas).
    - I. János † 1588. kézdi széki örökségét Klárának adja.
- **Ferencz def.** †
- **Máthé 1547.** (Baládfi Mártha).
  - Márton. (Tamásfalvi Erzse).
    - Borbára. (Nagy Benedek). Marosszékről.
      - Ferencz 1635. (Fülöp Klára).
        - János 1693. a) (Cseffey Ágnes. b) Kun Zsófia).
          - Klára 1740. (Márk Izsák).
          - **György 1738.** a) (malomvizi Kendefi Éva elvált. b) Székely Erzse).
            - Teréz. (Szentpáli N.)
            - Antal. (Imecs Éva).
              - János † 1816. a) (Mihálcz Francziska. b) Datzó Klára). Folytatása a II. táblán.
              - László.
            - Róza. (Imets N.)
            - Zsófia. (Pál János).
          - Krisztina. (bodoki gróf Mikó Miklós).
      - Anna † 1635. (Haller István).
      - III. Ferencz. (Mikes Klára).
        - és 4 leány, kik közül az egyik Zsuzsa futásfalvi Bardocz István kézdiszéki királybiró és hadnagy neje 1680. körül.
    - Miklós 1566-ban János király hadában. 1567-ben János királytól 6 ház jobbágyot nyer, kiket 1587-ben Báthori Zsigmond Miklósnak magvaszakadtával csernátoni Damokos Tamásnak adományoz[2] 1586-ban végrendelkezik. (neje Morgondai Borbára ki 1591-ben Damokos Tamásné lett).
      - György. György. Miklós.
  - Erzse (Szörtsey Demeter).

II. Tábla.

János (ki az I. táblán). †1816.

a) (gelenczei Mihálcz Francziska Mihálcz örnagy leánya.

b) sepsi-szent-györgyi Datzó Klára).

- a) József. (altorjai báró Apor Ágnes).
  - Elek 1848/49. honv. főhadnagy altorjai birtokos. (mező-madarasi Madarasi Nina).
    - Berta. (uzoni Kuthy Albert megyei t. főügyész).
  - István. † honv. százados.
    - Eszter †.
      - Nina.
    - Olivér †
      - Róza. (Csécs Lajos).
    - Dénes várhegyi birtokos. (gróf Lázár Eszter).
      - Móricz.
    - Mihály † alcsernátoni birtokos.
      - Béla.
      - Mihály.
    - Albert † alcsernátoni birtokos.
    - András †
      - Emma.
      - Teréz.
    - József sz. 1863. hírlapíró Budapest. (Szondy Olga).
      - László.
      - Klára szül. 1900.
        - Lujza. (pekrovinai Pekry Gábor árvaszéki ülnök).
        - Irén. (altorjai báró Apor János birtokos).
  - Klára. (szörtsei Szörtsey Dénes).
  - Fani † (Molnár József honv. százados).
  - Mária † (Török János honv. százados).
  - Ignácz 1848/49-ben mint főhadnagy esett el.
- b) János † 1891. honvéd százados. (csik-szentkirályi Borss Mária).
  - János. (miklósvári Barabás Julia).
  - György. alcsernátoni birtokos.
  - Klára. (szentkatolnai Elekes Tivadar).
  - Czeczilia.
  - Anna.

[1] Ezen leszármazási tábla a sepsi-szent-györgyi muzeumban lévő és a szerző levéltárában elhelyezett töredék genealógiai táblák alapján készült.

[2] Szabó K. Sz. Oklt.

Az ujabb nemzedékből: alsó-csernátoni Bernáld János birtokos, elhalt 1816. évben; első neje Mihálcz Francziska kitől fia József, második neje sepsi-szent-györgyi Daczó Klára ettől született János. József neje báró Apor Ágnes, gyermekeik: Elek 1848/49. honvéd-főhadnagy, birtokos Altorján; István † honvéd-százados, Dénes várhegyi birtokos, Mihály † alcsernátoni birtokos, Albert † alcsernátoni birtokos. Klára † férjezett szörcsei Szörtsey Dénesné, Fáni † férjezett Molnár József honvéd-századosné, Mária † férjezett Török János honvéd-századosné és Ignácz, ki 1848/49-ben, mint honvéd-főhadnagy esett el. — A jelenleg is élő Elek neje mező-madarasi Madarasi Nina, gyermekeik: Berta † uzoni Kuthy Albert kisküküllőmegyei tiszti ügyész neje, Nina Csécs Lajosné, Róza, Móricz, Emma, Teréz, Luiza pekrovinai Pekry Gábor árvaszéki ülnök neje Dicsőszentmártonban és Irén altorjai báró Apor János földbirtokos neje.

Dénes, ki jelenleg Várhegyen él nőül vette gróf Lázár Esztert, gyermekeik: Eszter †, Olivér †, András † és József hirlapiró Budapesten neje Szondy Olga, gyermekeik László és Klára.

Bernáld Jánosnak második neje sepsi-szent-györgyi Daczó Klárától született fia János honvéd-százados elhalt 1891 évben, neje csikszentkirályi Borss Mária, gyermekeik: János, kinek neje miklósvári Barabás Julia (gróf Kálnoky Dénes nevelt leánya), György az ősi alsó-csernátoni birtok jelenlegi tulajdonosa, Klára kinek férje szentkatolnai Elekes Tivadar; Johanka, Czeczilia és Anna.

Czimerök: Kékpaizsban zöldalapon ballábán álló daru, jobblábában követ tart, nyaka nyilveszszővel keresztül ütve. — Sisakdisz. — Foszlányok: ezüst-kék, arany-piros.[1]

Besenyei (besenyői). Ősi székely-család, mely még a Jenőnemből származhatott. Közülök Besenyei Pál 1459-ben, mint Sepsiszék követe Lábatlan János itéletében emlittetik.[2]

Besenyei Baltazár fia Péter és neje Balattfy Magdolna egy 1601. évben kelt fejedelmi okmányban emlittetnek.[3]

Biális (másként: **Olasz**; illyefalvi). ✱ ○ Mint neve is mutatja: olasz eredetü család, melynek családalapitó őse I. Biális Ferencz Genovából (Olaszország) jött Erdélybe a XVII. század derekán s kiváló képességeinél fogva csakhamar igen előkelő állásokat nyert és jeles családot alapitott, mely a legrövidebb idő alatt teljesen beolvadt a székelységbe, kik közt vagyona és hazafias magatartásával mindvégig — mig férfiágon kihalt — tekintélyes primori állásban maradt.[4] E család példája is fényesen bizonyitja — sok más között — hogy a magyar társadalomnak és nemességnek, mily nagy asszimiláló ereje volt.

Illyefalvi BIÁLIS-család.

I. Biális Ferencz II. Rákóczy György idejében jött Erdélybe s alatta, valamint Kemény János és I. Apafi Mihály fejedelem alatt vitézül harczolván 1680. márcz. 10-én Fogarasban Apafi fejedelem és Lugosi Ferencz aláirásával kelt nemeslevéllel honfiusittatott. Később a csiksomlyói vár kapitánya s belső-szolnokmegyei (Kővári szerint: Krasznai) főispán lett. A Béldi Pál mozgalmaiban részt vevén notáztatott volt, de később kegyelmet nyert. 1689-ben végrendeletet tett s meghalt 1693-ban.

Gyermekei közül II. Ferenczet már Illyefalván (Háromszéken) találjuk, s itt lévén a család törzsbirtoka, nemesi előnévül is mindig az „illyefalvi"-t használták. Az illyefalvi első róm. katholikus templomot ezen II. Ferencz pártfogása mellett épittette 1701-ben a Kolonics bibornok által kiküldött Mőyzes (állitólag: szotyori Nagy Mózes) paulinus szerzetes[5]

[1] Czimert igy közli Béldy István, Maros-Vásárhelyről.

[2] Kállay F. Sz. N.

[3] Szerző levéltárából.

[4] Kőváry L. „Erd. nevez. családai" 47. l. — Nagy Iván VIII. köt. 217. l. — Orbán B. Székelyföld leir. III. köt. 36. l. — Turul 1897. évf. 144. l.

[5] Az egyház 1786-ig a paulinus szerzet birtokában is maradt, de akkor a szerzet eltörlésével a világi papokra szállott. (Uj Magy. Muzeum, 1854. II. 42. l.) — Továbbá lásd az illyefalvi róm. kath. egyház tulajdonában lévő latin nyelvü történetét ez egyháznak, melyre ifj. Gödri Ferencz polgárm. ur hivta fel figyelmemet, ki e családra vonatkozó adatok fellelésére nézve is utbaigazitott.

Nevezetes szerepet vitt továbbá IV. Ferencz is, ki 1848-ban Csikszék ellenzéki követe volt az orsz.-gyülésen s ki a szabadságharczban heves hangu proklamácziójával buzditotta a magyar ügy mellett a csikiakat. Állitólag mint menekülő halt el 1852. valahol Magyarországon.

A Biálisok a legelőkelőbb székely primor-családokkal házasodtak össze s nejeik révén az Árpádokkal is vérségi kapcsolatba jöttek (a sepsi-szent-iványi Henter, csik-szent-mihályi Sándor, kőröspataki Kálnoky stb. családok révén), miként azt jeles genealogusunk: baczkamadarasi Kis Bálint kimutatta.

Czimerök: vörös pajzsban egy páncélos férfikar, mely aranymarkolatu görbekardot tart. Sisakdisz: a czimer alak. Foszlányok: vörös-arany és vörös-ezüst. Czimeres levelüket a Siebmacher-féle „Wappenbuch“ szerint 1686-ban kapták.

Miután ma már e nevezetes családnak csak leányági leszármazói élnek, az alábbi leszármazási táblázatokban azokat is felsorolom — a mennyire teljes hitelességgel kideritenem sikerült — hogy igy az elfeledés és elkallódástól megőrizzem. (A leányági leszármazók dült betükkel vannak jelezve).

I. Tábla.

Genovai Biális alias Olasz
I. Ferencz
belső-szolnoki főispán, csik-somlyói kapitány
honfiusitva: 1680. Végrend. 1689.
† 1693.

- I. Jakab (1689. (Ribiczei Éva de eadem).)
  - I. Imre.
    - II. Jakab
    - I. Ádám.
- I. Sándor (1689. a) (oláhországi Boér-leány, Gáspárnak, Brankován fejedelem orvosának leánya. b) Balogh Zsuzsa).
- • II. Ferencz. (1697—1701. de Illyefalva. (s.-szent-iványi Henter Erzsébet, a Henter Benedek csiki főkirálybiró és Petky Borbára leánya).
  - I. János 1689.
  - N. leány. (Szotyori András de eadem.)
  - N. leány. (sz.-katolnai Elekes Zsigmond).
  - N. leány.
  - N. leány †
  - III. Ferencz. (csicsó-kereszturi Torma Katalin).
    - Borbára. (m.-csesztvei Miske Zsigmond).
  - II. János. a) (csik-szent-mihályi Sándor Kata, a Sándor István és imecsf. Imecs Borbára leánya. b) kőröspataki Kálnoky Erzsébet).

a) I. László. Csik-Szent-Mihályon élt és † 1784. (kövendi Gál Mária).
- II. László. (kadicsfalvi Török Juliánna 1817).
  - Bora. a) (n.-váradi és s.-szt-györgyi Móricz Dénes). b) cs.-szt-simoni Endes József).
  - IV. Ferencz. 1848. orszgy. követ. † 1852.
  - Anna. (cs.-szent-mártoni Szabó Márton). Leszármazóikat lásd II. táblán.
  - III. László. (Tamás Emilia, Tamás czredes leánya).
    - V. Ferencz.
    - Ákos.
    - Irma.
  - Ágnes. (Kabos Károly őrnagy). †

a) I. Elek Cs.-Szt-Mihályon lakott. (csik-vacsárcsii Fodor Klára).
- I. Antal. †

a) I. József † — b) I. Mihály †

a) III. János minorita szerzetes †

b) II. Sándor.
- Zsuzsa-Klára. sz. 1779. aug. 16. Csik-Szt-Mihályon. (csik-madéfalvi ifjabb *Zöld* János), házasság: 1799. nov 24.
  - *Elek* †
  - *Anikó* † *1878. Sepsi-Szent-Györgyön. (árkosi Mihály György szül. 1802).* (Folyt. a tuloldalon).
  - *Laura.* (*Balázs Lajos*).
    - *Mária.* (*Medgyesi Gábor*).
  - *Károlina.* (*Bocskor Domokos*).
    - *Anna.* (*Deák Mihály*).
  - *Kata.* (*Szajdel Károly*).
    - *Julia.* (*Mühlfái Sándor*).
    - *Zsuzsa.*
  - *Biri* †
    - *Gábor.* (*Máté Teréz*).
      - *Gábor.*
      - *Jenő.*
      - *Dezső.*
    - *Sándor.* (*Máthé Józéfa*).
      - *Sándor.*
      - *Gyula.* *sz. 1884.*
  - *János.* (*Foris Verónika*).
    - *László.*
      - *Ella.*
      - *Aranka.*
      - *Olga.* † *1901.*
      - *Balázs* *sz. 1883.*
      - *Bódog* *sz. 1880.*
      - *János* *joggyakornok* *sz. 1879.*
    - *Amália.* †
    - *Czeczilia.* †
    - *Mária.*
      - *János.* a) (*N. N.* b) *szoblahoi Pálmay Lila*).
      - *Lajos* † (*Gyimoti Sarolta*).
      - *Mathild.* (*br. Orbán Bódog 2. neje*).
        - a) *Aladár.* b) *Aranka.* b) *Mariska.*
        - *Antónia.* (*galgóczi Kőszeghi Gábor 1. neje*).
          - *Ilona.*
          - *Lotti.*
    - *Róza.*
      - *Irén* †

Csikmadéfalvi Zöld Anikó (Ki az előző oldalon).
† 1878. Sepsi-Szent-Györgyön.
(árkosi **Mihály** György
szül. 1802).

Mária. (sepsi-szent-györgyi **Nagy** László 2-ik neje). | János (k.-szt léleki Voloncs Verónika). | Juliánna. (halasi dr. **Spányik** József). | Polixena. (s.-szt-királyi **Süköst** Tamás † 1900.) | Ferencz † 1899. a) (Rácz Lina. b) br. Apor Ilona. c) Farkas Ilona). | Zsuzsa † 1863. (s.-szent-györgyi **Nagy** László első neje). | Anikó. (ürmösi Maurer József, Osdolán). † | József † | Albert †

c) Ferencz tanuló.

Elek. (Kiss Berta) | Anna (illyefalvi ifj. **Gödri** Ferencz).

Endre † | Anna. (ilenczfalvi Szász Béla tanár). | Mária † | Vilma. | Elek sz. 1885. | Dénes sz. 1886. | Mariska.

Anna. | Ferencz sz. 1890. | Margit † | Gizella † | Ilona. | Árpád sz. 1895. | Zoltán sz. 1900.

Gizella. (**Csiszér** József). | Anna. (Borosnyai Gábor). | Sándor. | Ilona. (Szabó Farkas). †

Gizella.

János. | József † | József dr. ügyvéd (bikafalvi Máthé Margit). | Zsuzsa † | Róza. | Ilona. | András † | Mária † | György.

László † | Imre † | Mária † 1895. (**Nagy** Kálmán). | Zsuzsa † | Zsuzsa † | Vilma. **Szántó** Károly.

Sándor. | Zsuzsa † | Berta. | László.

II. Tábla.

Biális Anna.
(csik-szent-mártoni Szabó Márton). (Kik az I. táblán).

Dénes. | Ilona. (Márton Ferencz). | Lajos. a) Ujvárossy Mária b) tancsi Földváry Margit). | István. (br. Orbán Ida). | Mária. (bágyoni Váró Ferencz).

a) Gábor. (kadicsfalvi Török Piroska). | b) Margit.

András. | Miklós. | Dénes. | Lajos. | Piroska †

Bibó (barátosi). A Bippó család Barátfalva[1] történetében már 1415-ben emlittetik; valószinü, hogy a Bippó-család későbbi nemzedéke vette fel a „Bibó“ nevet.

Barátoson Bibó-kert és Bibók-helye néven bizonyos helyeket ma is emlegetnek, de tulajdonosaikra senki sem emlékszik; kőházuk állitólag azon a dombon állott hol jelenleg a Bibó-család sirboltja van, a megyei utvonal északi részén. Kétségtelen, hogy ősi székely-család s bár szóhagyomány szerint Apaffy Mihály fejedelem alatt a család kegyvesztett lőn s birtokaitól is megfosztatott, csodálatos, hogy 1848-ig mégis nemesi jogaikkal éltek.

1582-ben Bibó Bartalyus élt; 1602-ben Barátosról Bibó István, mint szabad székely esküszik hüséget Rudolf királynak. 1635-ben Bibó György, Bibó Balázs tizedes, Bibó Istvánné fia György, Bibó Mártonné fia János, Bibó János öcscse Balás és János lustrálnak.[2]

Barátosi BIBÓ-család.

A XVII. század elején a család egyik tagja Kis-Kunságban a másik tagja pedig Baranyavármegyében telepedett le.

A háromszéki ágból Bibó József ny. tanitó; Bibó Domokos fiai: Domokos, György és Béla Barátoson és Bibó László élnek.

A Kis-Kunságban letelepedett ág családi táblázata a következő:

Bibó Gergely
(Kis-Kun-Halason 1715-ben november 6-án egybekeltek
Ván Ilonával).

György
szül. 1725. május 9-én Kis-Kun-Halason.
(Hajós Ilona).

(Folytatása a tuloldalon).

[1] Jelenleg Barátos. [2] Háromsz. M. L.

György (Ki az előző oldalon).
szül. 1725. május 9-én Kis-Kun-Halason.
(Hajós Ilona).

István
szül. 1759. márczius 21-én Kis-Kun-Halason.
(1783. május 21-én egybekeltek
Detsy Zsuzsánnával).

Károly
Kis-Kun kerületi kapitánya
szül. 1802. április 4-én Kis-Kun-Halason.
(1827. junius 7-én egybekeltek
kiséri Péter Zsuzsánnával).

Károly	György	István	Dénes	Antónia
sz. 1828. †1849.	birtokos Kis-Kun-Halason. szül. 1830. (Zseny Róza).	ny. kuriai biró Budapesten sz. 1833. (Talányi Vilma).	nagybirtokos Veszprémmegyében. sz. 1835. (kiséri Péter Zsófia).	sz. 1837. † 1899. (Szász Károly ev. ref. püspök Budapesten).
	Ida. Kornélia. Vilma.	István.	Károly. Géza. Dezső. (Negró Helén). Dénes. Zsófia.	Kálmán.

Ezen elszakadt ágnál is látszik, miszerint székelyvér lüktet ereiben; sok kiváló férfiut adott társadalmunknak u. m. Bibó István ny. kuriai biró Budapesten; Bibó Dénes földbirtokos Veszprémmegyében Lajos Komárom községhez tartozó Szunyog-Pusztán és György birtokos Halason; Bibó Károly, mint honvédhadnagy esett el a szabadságharczban, testvére György pedig mint Lehel-huszárfőhadnagy küzdötte végig az 1848/49. évek nehéz napjait.

Végre felemlitem Bibó Antoniát a Szász Károly ev. ref. püspök nejét, ki szintén ezen család kötelékébe tartozik.

Használt czimerök: Kékpaizsban növekvő oroszlán jobbjában karddal. Sisakdisz: egy jobb kar karddal. Foszlányok: Kék-arany, piros-ezüst.

Bikfalvi (bikfalvi). * Előkelő régi székely-család, melyből Bikffalwy Elek 1578-ban egy fejedelmi oklevélben emlittetik,[1] 1602-ben pedig Bikfalvi István és Gábor Rudolf király hüségére esküszik fel.[2] 1614-ben e család már két ágban él u. m. Bikfalván és Rétyen; az előbbi helyen Bikfalvi György és András, az utóbbin Bikfalvi István mint nobilisek lustrálnak.[3]

1635-ben Rákóczy György fejedelem alatt Bikfalván: György fia János és Bikfalvi András veje Szabó János; Rétyen: Bikfalvi István fia György vannak feljegyezve.[4]

A rétyi ág birtokait az Antos és Bajkó-család örökölték; táblázata a következő:

Bikfalvi István
1620-ban még rétyi birtokos.
(Péterbiró Anna).

Anna.	György	Erzsébet.
(rétyi Antos Bálint).	1635-ben lustrál. def.	(Bajkó Péter).

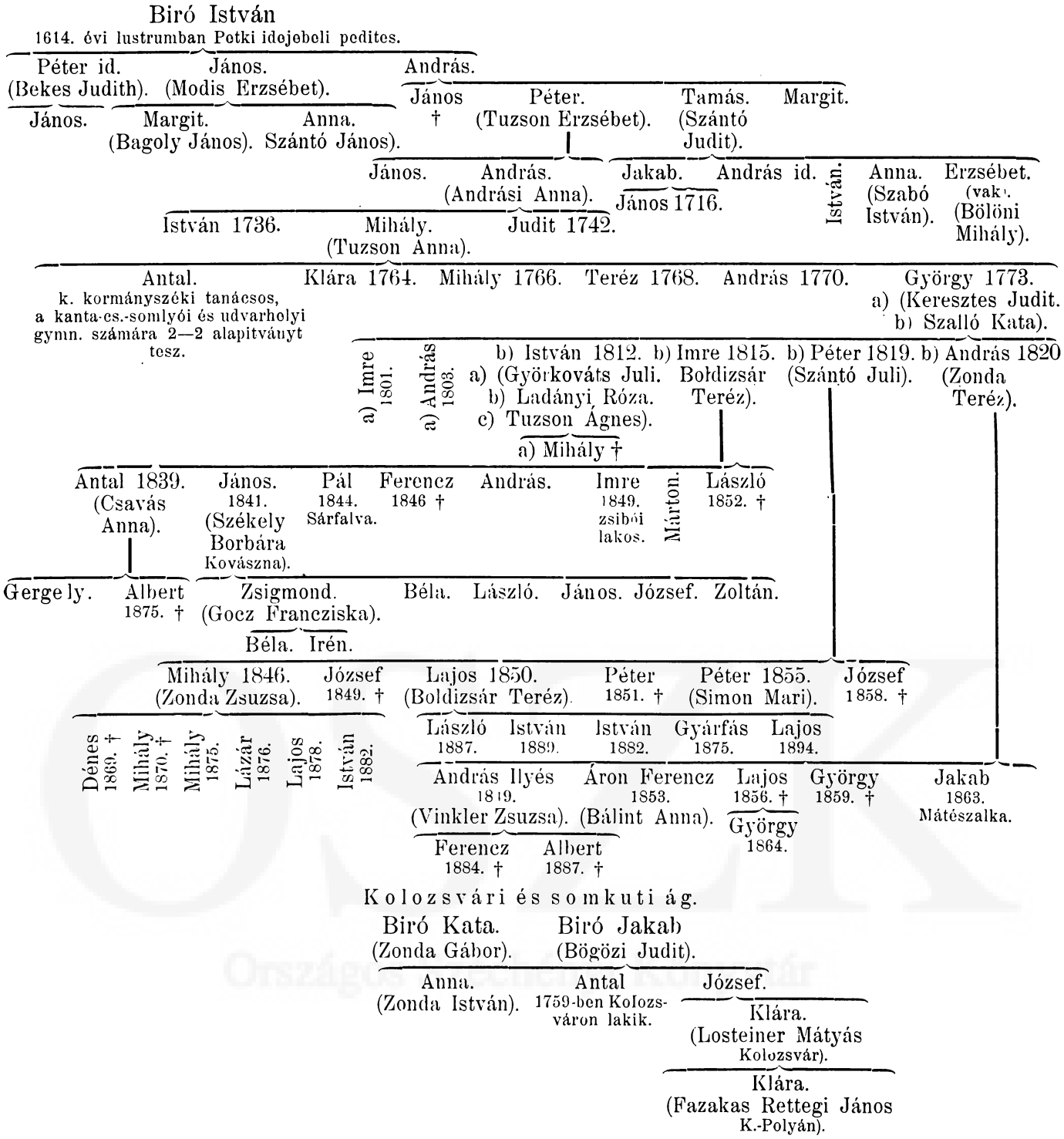
A bikfalvi ág ma is él, de tagjai adatok hiányában nem közölhetők.

Biró (sepsi-szentgyörgyi) † kihalt. E családból való volt Biró Miklós ki 1506-ban sepsiszék követje volt az agyagfalvi gyülésen.[5]

Biró (csomortáni és polyáni). Bölcsője Csomortán vala, hol 1614-ben Biró Imre, István és Márton mint primipilusok fordulnak elő;[6] 1635-ben pedig Biró Márton a 7 birák között, Biró István fiai János és Mihály, Biró Imre fia János és Biró Márton fiai Péter, Gergely, István, János és Lukáts mint régi primipilusok lustrálnak.[7] Csomortánban e családból Biró Péter, János és Pál élnek.

Egy Ága Polyánban tartózkodott, ebből Biró István 1614-ben lustrál, leszármazói a következő táblán láthatók:

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Udvh. M. L.
[7] Háromsz. M. L.

E családból valók és pedig a polyáni ágból Biró János kolozsvári pap, Biró László szatmári püspök (a Somkutra telepedett ágból) és Biró János kir. pénzügyigazgató Nagy-Szebenben.

Bitay (léczfalvi). Ezen egykor szereplő családról kevés adatunk maradt fenn; eredetét Maksáról vehette; 1568-ban Bethay Matheusról Maxán tétetik említés egy fejedelmi oklevélben.[1]

1602-ben Bitai György, Gáspár és Máté esküszik hüséget a királynak.[1]

1614-ben Bitai Gáspár és Mihály lustrálnak.[2]

1635-ben Bitai Gáspár fiai Ferencz és Péter, Bitai Benedek, Bitai Miklós, Bitai Mihály és Bitai Máthé (szent mihályfalvi lakos) a Rákóczy György-féle conscriptióban fordulnak elő.[2]

1699-ben Bitai Péter és Imre; Bitai Péterné Mihály Katalin fiai: Mátyás, Péter és Mihály; Bitai Imréné Mihály Ilona fiai: Zsigmond, Miklós és György „léczfalvi“ előnévvel nyertek czimeres nemes levelet.[3]

1742-ben Bitai Sigmondné Csákány Anna bennvalóját és hozzátartozó jószágát léczfalvi Gyárfás Pálnak adja el, melyért később Sipos Balás, mint közelebbi vérrokon perel, s e perben Német István

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. M. L.
Dr. Illéssy és Pettkó KK.

és Potsa Ferencz nemes személyek mint fogott birák járnak el.[1] 1784 deczember 23-án ismét Bitai Zsigmond és Mózes „léczfalvi“ előnévvel nyernek nemes levelet.[2]

Biró (szentkatolnai). ✱ ○ E családból való volt Biró Márton született 1759. szeptember 11-én Szentkatolnán, minorita szerzetes, ki jeles egyházi szónoklataival lett népszerüvé. Az irodalom terén is sikerrel müködött, munkái közül a „Rabok oktatása“ czimü müvét emlitem fel; egyházi beszédei kéziratban maradtak; meghalt 1823. október 18-án.

Szentkatolnai BIRÓ-család.

Továbbá Biró József főkormányszéki titoknok (kinek neje gróf Bethlen Krisztina) és fiai Pál, Lajos és Miklós utóbbi szintén az irodalom körül szerzett érdemeket.[3]

Czimerök: piros paizsban, zöld téren, fehér lovon ülő kék öltönyü vitéz, jobbjában kard, melyen egy török fő látszik, baljával a ló kantárját fogja. Sisakdisz: egy galamb zöld ággal csőrében. Foszlányok: kék-arany, vörös-ezüst.[4]

Leszármazási táblázatának töredéke:[5]

Biró László.

József.
(gróf Bethlen Krisztina).
† 1849.

Miklós	Pál	Krisztina.	Lajos	Jozefin
udvari kanczelláriánál és curiánál tanácselnök. (Pátaky Lujza.)	törvényszéki elnök. (Györffy Jozefin de Csatószeg.)	(Bogdánovics György).	gub. titkár 1849-ben huszár százados. (Szathmári P. Anna).	def.
	Paulina. József. N. N.			

Jozefina.	Miklós.	Béla.	Pál.	Lajos.	József.
(Halmágyi Sándor kir. táblabiró.)	(Csóka Melánia). de . . .	(Busetics Etelka).	def.	def.	főispáni titkár. (Lázár Margit de Csik-Taplócza.)
	Lajos. István. def. def.	Béla. Paulina. Etelka. Jozefin. def.			

Boda (köpeczi). Székely család, melyből 1614-ben Boda Jakab lustrál.[6] Nemes levelet 1623-ban nyert.[7] Közülök Boda István 1794-ben széki táblabiró.[3]

Az udvarhelyszéki Boda-család, mely a „fülei“ előnevet viseli s melyből Boda Sámuel jelenleg állami iskolai igazgató Nagy-Ajtán alkalmasint a köpeczi törzsből szakadt Udvarhelyszékre, történetét lásd az „Udvarhely Vármegye Nemes Családjai“ czimü művemben.

Bodó (altorjai és karatnai). Régi székely-család. Bodó Bernárd, Báthori István idejében kézdiszék főembere; nejével Török Erzsébettel és fiai Máthé és Mihálylyal 1583 szeptember 25-én karathnai, peselneki, dálnoki és altorjai birtokaikra uj adománylevelet nyertek.[8] 1614-ben Altorján Bodó Péter, Czofalván Bodó István (a Miklós fia, ki 1602-ben esküszik fel a király hűségére) és Péter él.[6]

1635-ben Czofalván Bodó István, Bodó Péter (Uzonban) és Bodó Miklósné lustrálnak; ugyanazon évben Altorján Bodó Péter fia Mihály fordul elő.[9]

Az altorjai ág 1646-ban nyert nemes levelet.[7]

1786 junius 19-én pedig Bodó Ferencz és Pál „altorjai“ előnévvel kapott nemesi igazolványt.[2]

Az Altorjáról Karatnára szakadt ágból Bodó Zsigmond de Karatna 1785 október 31-én vett nemesi igazolványt.[2]

Lemhényben is él egy kiterjedt Bodó-család, melynek közös törzse 1614-ben Bodó Máté volt s ma mintegy 40 tagot számlál.

[1] Periratok Sipos Sámuel árvaházi igazgató birtokában Sepsi-Szent-Györgyön.
[2] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[3] Nagy Iván M. Cs.
[4] Biró József gubernialis secretárius pecsétnyomója után.
[5] Bakk Endre közlése.
[6] Udvarh. M. L.
[7] Tagányi K. jegyzéke.
[8] Kállay F. Sz. N.
[9] Háromsz. M. L.

Bod (albisi és felső-csernátoni) * A név valószinüleg török eredetü, jelentése a magyar „zömök, alacsony“ kifejezésnek felel meg. Az Örlöcz-nem négy ágra oszlott u. m.: Bod, Szovát, Sepröd és Eczken; minden ág egy 1557-ki jegyzék szerint az 1491—1514-iki huszonnégy éves cziklusban egyszer főhadnagyi és egyszer főbirói tisztet viselt; eszerint tehát a Bod-ágat 1497-ben és 1515-ben a főhadnagyság; 1470-ben és 1518-ban a főbiróság illette meg. Hagyomány szerint ezen ágból származik a Bod- és az Etzken-ágból az Albis szomszédságban fekvő csernátoni és dálnoki Eczken-család. mindkét ág közös neme az Örlöcz volt.

Albisi és felsőcsernátoni BOD család.

A Bod-család a XVII. század elején, Háromszéken négy ágban élt u. m.: Albis, Márkosfalva, F.-Csernáton és Eresztevényben, de közös törzsük Albis vala; Miklós az első, kiről irott adataink vannak, 1602-ben fordul elő.[1] 1614-ben Bod András, Bod György, Bálint és Miklós Albisról; Bod Pál Felső-Csernátonról; Bod Lukács Eresztevényről és Bod Lukács Márkosfalváról a Bethlen Gábor-féle lustrális könyvben fordulnak elő.[2] A Rákóczy György-féle conscriptioban 1635-ből Bod András, István György, Bod Bálint fiai: András és János, Bod Miklós és János Albisról, Bod Istvánné fia Lukáts deák Eresztevényről és Bod Miklós és Lukács (a Thamás fiai) Márkosfalváról lustrálnak.[3]

Több izben nyert czimeres nemeslevelet u. m. albisi Bod Pál 1640-ben I. Rákóczy Györgytől; ez 1641. január 3 án a sepsi, kézdi és orbai székek közgyülésein ellenmondás nélkül kihirdettetett, miről Bod Péter 1750-ben a gyulafehérvári káptalantól másolatot (Transuntum) vett ki.[4] Ezen nemeslevél szerinti czimerök: Kékpaizsban sárga-veres zászló, azon keresztül téve egy kivont kard. Sisakdisz: egy pánczélos kar karddal. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

1723. október 14-én albisi Bod János Czultner Fruzsina nejével, Agneta és Éva leányaival nyert Károly királytól czimeres nemeslevelet;[5] mely szerint a következő czimert kapták: Kékpaizsban, zöldtéren természetes szinü daru jobb lábában követ tart; nyakát ezen két betü „I. B.“ között egyenesen fölfelé nyujtja. A paizs felső részén egy czédula látszik, melyen e felirás áll: „Sic sperare licet.“ Sisakdisz egy piros mezü kar kezében irótollat fog. Leszármazása a következő:

Kelemen.

Tamás.

Miklós (1614-ben lustrál.) — Lukács.

Sámuel.

Márton. (Sólyom Anna). — István. (Balog Ilona).

Péter sz. 1712. történetiró. — Elek orvos. — Kata. Péter olajfestésü arczképet ez Erd. Nemzeti Muzeumnak ajándékozza.

István. — István. — Mózes. — Sándor g.-szentimrei pap. — Tamás Deveresen. — Klára. — Márton. Ivadékai vannak, de ismeretlenek. — Zsófi. — László M.-Igen.

Péter 1794-ben a Gubernium-nál szolgált. — Sándor sellyei pap. — László.

(makfalvi Dósa Klára).

Sándor sz. 1817. V.-Szentiványon pap. (berecztelki Budai Johanna). Eredeti czimeres nemes levele Bod Károly tanár birtokában. — Károly sz. 1815. (bikafalvi Máthé Borbála). Ivadékai vannak, de előttem ismeretlenek. — Krisztina. (Sándor Gergely).

Károly sz. 1848. tanár Sz.-Udvarhelytt. — Sándor sz. 1858. tanár Szathmáron.

(g.-szentimrei Borbély Etelka).

Margit † — Etelka. — Sándor sz. 1879. — Emma. — Irén †

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Tagányi K. jegyzéke.
[5] Dr. Illéssy és Petkó KK. Egy példánya a N.-Muzeumban Sepsi-Szent-Györgyön.

Nagyratört és érdemeket szerzett e családból Bod Péter ev. ref. lelkész és történetiró, életét arczképpel közölve többek között gróf Mikó Imre irta meg.[1] Itt csak néhány sort — mert nagyérdemeit hiven lerajzolni, — beismerem — ugy sem lennék képes.

Bod Péter született 1712. február 22-én Felső-Csernátonban, iskoláit Enyeden kezdte meg, hol 1737-ben a zsidónyelv segédtanárává neveztetett ki, 1740-ben Leidába ment az egyetemre s ott a theologián kivül jogi, történeti, bölcsészeti és természettani tudományoknak szentelé idejét; 1743-ban haza érkezvén gróf Bethlen Kata Hévizre hivta udvari papjául, 1749-ben a magyar-igeni református egyház lelkésze s 1767-ben a közzsinat főjegyzője lett.

Ő sugalmazta a kir. kormányszékhez 1767-ben felterjesztett emlék — illetőleg védiratot a vallás miatt elfogott ref. főurak kiszabaditása tárgyában.

Müvei közül: „Kősziklán épült ház ostroma"; Szentirás értelmére vezérlő magyar Lexicon"; „A szent Bibliának históriája"; „Szépen fénylő . . . de hirtelen porba esett korona"; „Az Isten vitézkedő Anyaszentegyházának . . . rövid históriája"; „Szent Hilarius vagy szivetvidámitó . . . dolgok"; „Szent Heortokrates"; „Tisztafényes drágabibor"; „Synopsis Juris Commbialis;" „Judicaria fori ecclesiastici Praxis"; „Hungarus Tymbaules"; „Örökké élő Goel"; „Smyrnai szent Polikárpus"; „Magyar Athenás"; „Erdélyi Főniks": „Beszélgetés Izsák és Rebeka között"; „Négy levele Rádai Gedeonhoz". Ezeken kivül sok müve kéziratban maradt, többek között: „Az oláhok története Erdélyben" és „A székelyföld leirása". Meghalt 1769. márczius 3-án.

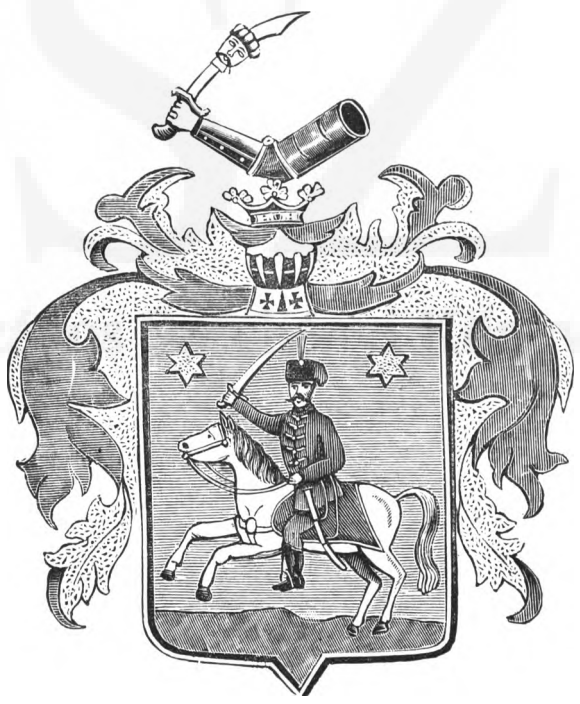
E család kötelékébe tartozik továbbá Bod Károly ev. ref. lelkész, főgymnasiumi tanár és közéletünk igen tevékeny tagja Székely-Udvarhelytt. Született 1848-ban. Emlékbeszédei „A kegyelet oszlopa" czim alatt csak nemrég hagyták el a sajtót.

Bócz (köpeczi). Régi székely-család; a XVI-ik században még mint szabad székelyek fordulnak elő s Boczy néven ismeretesek Köpeczen. Kállay a székely nemzetről irt művében emlit ugyan Botz-családot s ezek közt Andrást nevezi meg a ki katonai szolgálataiért a kézdi székben 1581-ben birtokot kap Esztelneken, de mert ugyanezen Andrásnál mindjárt fel is emliti, hogy Bótz másképen „Székely" neve is lett volna ezen családnak, nyomravezető adatok hiányában az esztelneki és köpeczi Bóczokat egy és ugyanazon családnak nem lehet mondani.

Hiteles adatok alapján felemlitem Bócz Andrást ki 1614-ben Köpeczen, mint pixidarius lustrál[2], továbbá 1635-ben Bócz Ilyés és Jánost a hét birák között, Balázst és Györgyöt, mint primipilusokat.[3]

A család köpeczi előnévvel 1649-ben nyer czimeres nemeslevelet.[4]

Ezen családnak zöme jelenleg is Köpeczen van, többen Száraz-Ajtán élnek s egy-egy tagjuk elszakadt Nagy-Enyed, N.-Várad, Temesvár és Budapestre is.

Köpeczi BÓCZ-család.

Nevezetesebb tagjaiból felemlitendő Lajos, ki a szabadságharczban mint honvédszázados vesz részt; később a kultuszminisztériumban tanácsosi rangra emelkedett; meghalt 1893-ban 64 éves korában, fia István a bécsi Teresiánumban nevekedett.

I. József született 1834-ben, Alsó-Fehérvármegye tiszti főorvosa és egyuttal a nagyenyedi kórház igazgatója.

II. József született 1875-ben, ev. ref. lelkész Bodoson.

III. József szül. 1863-ban, temesvári polgári iskolai igazgató.

Néhai Bócz János földbirtokos és állatorvos (neje Kovács Ráchel), ezeknek fia Mihály, birtokos (neje bibarczfalvi Bertalan Borbála, Bertalan József nyugalmazott honvéd-főhadnagy leánya), ezen Mihálynak gyermekei: Géza Borbála, János és József; utóbbi született 1862-ben, polgári iskolai tanár, előszeretettel foglalkozik az irodalommal, megszerezte a tornatanári oklevelet is, kedvelője a sportnak s mint ilyen 52 különböző éremnek tulajdonosa; jelenleg Kézdi-Vásárhely r. t. város rendőrfőkapitánya s ezen minőségében a közigazgatás utvesztőibe bevilágitó szakmunkát adott ki „Utmutató a §§§-ok tömkelegében" czimmel, mely czélszerü és

[1] Budapesti Szemle 1862. Századok 1870., 1872., 1888. Toldi Magyar Nemz. lrod. 1878.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Lásd Tagányi Károly jegyzékét.

hézagpótló művével a sajtó elismerését vivta ki; neje Kovács Ilona, Kovács Lajos budapesti nagyiparos leánya, kitől gyermekei: Lajos sz. 1894., József sz. 1895. és István sz. 1896.

Mint már a bevezető részben is rámutattam, a családra vonatkozólag a kéznél fekvő adatok szerint egyéb nem vehető fel jelen munkába, mivel ez a késő utókornak fogja a tulajdonképeni szolgálatot megtenni, s mint ilyen csak biztos adatok alapján állitható össze.

Czimerük: Kék paizsban, zöld téren, fehér lovon ülő piros öltözetü vitéz, jobbjában karddal, baljában a ló kantárját fogja; a paizs két felső szögletében egy-egy aranycsillag látszik. — Sisakdisz: pánczélos kar karddal s azon egy török fő. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Bodolla (zágoni). Neve már az Árpád korban ismeretes, a török „Buduló“ szóból ered.[1] Egyes tagjai a XIV. és XV. században szerepelnek, igy például Bodola (Sánta) László és fia Miklós 1360-ban emlittetik;[2] Petrus filius Benedikti de Bodola 1407 deczember 16-án jelen van Árkosi István fiainak birtokba iktatásánál.[3] Ezekből következtetve a Bodola-család legősibb székely-családainknak egyike. Háromszéken legelőbb Feldobolyban találjuk őket, ugyanis Bodola György, ki 1602-ben esküszik fel Rudolf király hűségére,[3] 1580-ban feldobolyi birtokos; ennek fia Bálint 1614-ben lustrál,[4] de 1635-ben már Szotyorban lakik.[5] A XVII. század elején két ágra szakadt a törzs és Feldobolyból csakhamar el is származnak; egyik ága Kisborosnyón s a másik Zágonban telepedett le; a kisborosnyói ágból György 1614-ben,[4] ennek fia Pál s ennek János 1635-ben[5] fordulnak elő.

A zágoni ágból Bodola Ferencz és fiai András, János és ifju Ferencz 1676 november 26-án Apaffy Mihálytól nyertek czimeres nemes levelet;[6] a nemes levél bevezető részében a családi név: „Bodola“ egy l-el van irva, s csak ott iratik két l-el Bodolla, hol a fejedelem az adományozást kimondja, valamint az ezt követő szövegben.

Hazánk és a ref. egyház sok jeles férfiut nyert e családból, tagjai csaknem öröklik egymástól az ev. ref. papi hivatalt; az ujabb nemzedéket azonban már az igazságszolgáltatás terén látjuk tündökölni; ha végig nézzük családi táblázatukat, három testvért is láttunk, kik mint jogtudorok előkelő állást töltenek be.

Leszármazási táblázatuk a következő:

I. Tábla.

Bodolla János
neje 1797-ben márczius 8-án lett eltemetve Feldobolyon, de neve az anyakönyvben nincs kitüntetve „Bodola Jánosné“-nak irták be.

- János sz. 1754. ev. ref. püspök. (Deák Teréz).
- György sz. 1770. ügyvéd Déván (Kenderessy Ágnes).
  - Zsigmond sz. 1810. m.-székező biró. (Silling Kata).
    - Eszter sz. 1843. hülye.
  - György def.
    - Zsigmond sz. 1848. † 1891. honv.-százados Debreczen. (Csemegi Irén).
      - Béla.
      - Aladár.
      - Lajos.
      - Ilona.
    - Anna.
    - Lajos.
    - Ilona.
  - Károly ev. ref. lekész Szászváros.
  - Mihály veresmarti birtokos, 1848/49. dullóbiztos. (Eperjesi Teréz).
    - Imre sz. 1832. ny. m. főlevéltárnok. (Kenderessy Mária).
      - Mihály sz. 1864. magyarforrói birtokos. (Csiky Berta).
        - András sz. 1890. tanuló.
        - György sz. 1892. tanuló.
  - Imre † gardista Bécs.
- Samu bölcsészet tanár. (vajdaszt.-iványi Huszár Veronika).
  - Samu ny. pap.
  - János.
  - Ferencz sz. 1822 † 1865. birtokos. (Silling Mária).
    - Lajos sz. 1826. 1848/49. huszár tiszt, főmérnök. (Montano Adel).
      - Lajos sz. 1859. müegyetemi tanár.
    - Ilona.
- Zsuzsa.
  - Róza. (Barabás Antal).
  - Anna. (csikvacsárcsi Lázár Farkas).
- Ferencz márkosfalvi ev. ref. esperes
  - Anna. (Kazáné).
  - Klára. (étfalvi Imre Miklós).

(Folytatása a II. táblán.)

[1] Vámbéry: A török faj, 261.
[2] Szabó Károly Sz. Oklt.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Udvh. M. L.
[5] Háromsz. M. L.
[6] Eredeti nemes levél dr. Bodola Ferencz ügyvéd őrizetében Maros-Vásárholytt.

II. Tábla.

Samu (Ki az I. táblán).
bölcsészet tanár.
(vajda szentiványi Huszár Veronika).

Samu sz. 1790. † 1866.
ev. ref. püspök.
(magyardellői Antal Zsuzsánna.
Antal János ev. ref. püspök leánya, ki 1840. febr. 20-án nyer czimeres nemes levelet).[1]

- Ágnes — hajadon.
- János sz. 1829. — assessor, később ügyvéd. † 1884. (Gáthy Teréz).
  - Katinka. (Horváth Miklós főszámvevő Alsófejérm.)
  - Gábor sz. 1862. — jogtudor, h. ügyvéd, kir. törvsz. elnök Sz.-Udvarhely. (Fekete Anna).
    - Gábor sz. 1896.
- Dénes — ev. ref. pap. † (Szakáts Ida).
  - Samuel — k.-jegyző.
  - István — birtokos.
- Mária. † (Kacziáni Nándor. — ny. törvsz. biró).
  - Ödön — festőművész.
  - Géza — bölcsészet tudor, főgymn. tanár Bpest.
    - Dezső — áll. v. mérnök.
    - Samel — bölcsészet tudor, főgymnasiumi tanár.
  - Oszkár — áll. végrehajtó.
- Johanna (Gazda József † — theolg. tanár N.-Enyed).
  - Kálmán — jogtudor, ügyvéd.
  - Johanna. — áll. vasuti hivatalnok.
  - Viktor — áll. vasuti hivatalnok.
  - Ida. — áll. vasuti hivatalnok.
- Béla sz. 1865. — jogtudor, h. ügyvéd, kir. törvsz. biró Besztercze. (Bálinth Irma).
  - Béla sz. 1895.
  - János sz. 1897.
- Ferencz sz. 1868. — jogtudor, gyakorló ügyvéd M.-Vásárhely.

Kiválóbb tagjai Bodola János született Fel-Dobolyban Háromszéken 1754. február 24-én. Tanulmányait Kézdi-Vásárhelyen, Nagy-Enyeden és a leidai akadémián végezte. 1784-ben nagyenyedi lelkész, 1787-ben az ottani iskolán az egyháztörténelem tanára s egyszersmind főkönyvtárnok lett. A főiskola épitése érdekében 1799-ben Angolországba utazott; 1806-ban az erdélyi ref. egyházkerület főjegyzője s 1816-ban püspöke lett. Meghalt 1836. január 14-én.

Zágoni BODOLLA-család.

Bodola Sámuel született Sz.-Udvarhelytt 1790 deczember 13-án,[2] midőn tanulmányait szülővárosában és N.-Enyeden elvégezte, Göttingába ment azok gyarapitása végett. 1816-ban özv. Daniel Istvánné udvarában Kolozsvártt pap, 1841-ben Nagy-Enyeden theologiai tanár; 1848 november 17-én, midőn az oláhok föllázadtak Kolozsvárra, s innen 1849-ben Maros-Vásárhelyre menekült, hol 1850-től kezdve ismét theologiai tanár volt. Majd a főkonzisztorium püspökhelyettessé tette. 1861-ben püspökké neveztetett ki s ő Felségétől a kir. tanácsosi czimet nyerte. Az irodalom terén is sikerrel működött. Munkái: „Kik az igaz keresztények?“ „Katekizmus“, „Keresztény hittan“, „A keresztény anyaszentegyház négy oszlopa“, „Az élő egyház és annak ismertetőjegyeiről“, „Bod Péter smyrnai Polykárpusának folytatása“, „Képviselet, succesio és más teendők Anyaszentegyházunkban“ és „Ki volt a reformátusok első püspöke Erdélyben“. Ő kezdte meg az erdélyi egyházkerület Névkönyvének kiadását 1858-ban. Meghalt Kolozsvártt 1866 április 22-én.

Bodola Lajos született San Pier d'Arenában (Olaszország) 1859. október 9-én. Genovában és Cataniában tanul. 1879-ben szüleivel véglegesen hazaköltözvén 1880-ban a kir. József müegyetem rendes hallgatója lett. 1885-ben mérnöki oklevelet nyert. Később mint a grafosztatika és hidépités tanszékének segédtanára működött, majd mint a mekanika és grafosztatika repetitora működött s lett a geodéziának repetitorává. 1889-ben a geodézia magán- és 1891-ben nyilvános tanára. Irodalmi művei: „Utmutatás magasság mérésekre“, „Az elsőrendü háromszögelési szögmérésekről“, „A prizmatikus tükörrendszerekről és a háromelői prizmákról különös tekintettel a szökkitüzésre.“

[1] Dr. Ill. és Pettkó K. K.

[2] A székelyudvarhelyi ev. ref. egyház szül. anyakönyve szerint deczember 13-án s nem 10-én született, mint azt más művek hozzák.

Nagy Iván „M. Cs.“ czimü művében azt mondja, miszerint a zágoni birtok Vardó Borbála jogán jutott a Bodolla-család birtokába s rövid táblázatukat következőképen hozza:

Ferencz
(Vardó Bora).
I. György
(Böjte Kata).

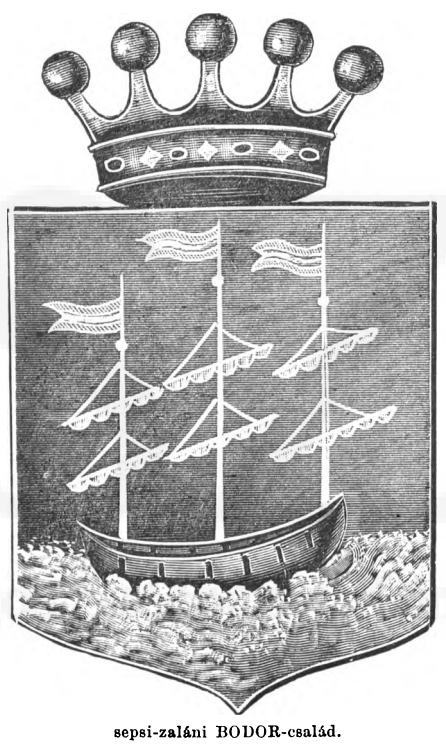
István	II. György.	Zsuzsa
1741—1744.	Lázár.	(Bartók Kelemen).
Elek.		

A család egy ága házasság révén Györgygyel (sz. 1770) Hunyadmegyébe a Sztrigymellékére került, de csakhamar kihalt.

Czimerük: Kék paizsban piros mezü kar karddal. Sisakdisz. Foszlányok: ezüst-piros, arany-kék.

Bodoki (teleki). Bodoki Ferencz rétyi lelkész 1602 márczius 26-án nyer teleki háza adómentesitésével nemes levelet.[1]

Bodor (sepsi-zaláni, illetőleg gidófalvi és s.-zaláni; léczfalvi, illetőleg gidófalvi és léczfalvi). A háromszéki ősnemes Bodor familia a székely nemzet Agház (Ácház) vagy Ákos nevü törzsének Koroniza (Koroncha) ágazatából vette eredetét, melynek possessiói Marosszékben Ákosfalva és Koronka községek valának.

sepsi-zaláni BODOR-család.

Az Agház vagy Ákos törzs egyike a legrégibb székely törzseknek; mit Kállay is igyekszik bizonyitani, felemlitve, hogy Huszti András „Erdély vajdáiról“ irt müvének 61. lapján felhozott 1317. évbeli oklevélben előfordul mint homo regius „Akus“ filius Elley; hogy Szirmay is emlit a zempléni főispánok között 1321-ből egy Mikes vagy Mike nevüt „de genere Akus.“

A székely nemzet Agház vagy Ákos nevü törzse oly annyira régi, hogy a XV. század végéről és a következőnek elejéről fenmaradt háromrendbeli okmányban a székely törzsek között, a milyenek: Halom, Jenő, Adorján, Medgyes, *Őrlöcz és Abrán — az Agház* vagy Ákos törzset, illetőleg nemet, hiába keressük. Hihető, hogy az, mint a törzsek legrégebbike, nevével együtt lassan-lassan beleolvadott valamely ujonnan keletkezettbe s hogy a beolvadás épen a Medgyes nembe történt, miután ezen nemnek Ákosfalván lófőségei emlittetnek, melynek egyik ágazatát épen „Budor“-nak nevezik. Még valószinübbnek látszik azon föltevés, hogy anyagiakban és létszámban megfogyatkozva s talán a hatalmasabbak nyomásának is engedve, bucsut vettek az ősi possessiótól; mert már az 1427. évben a Bodor familiának névleg is ismert ősei: Gidófalvy Bálint és fia János, továbbá Gidófalvy Barnabás és ennek fiai Péter és Miklós sepsi széknek Gidófalva nevü községében szerepelnek és birtokolnak.

A Bodor-familia ezen ősei az 1427. évben az akkor épen Sepsi-Szent-Györgyön időző Zsigmond király elé járultak, a ki egy pergamenre irt oklevélben a székely nemzetnek Agház nevü neméből való származásukat és ősi székely nemességüket — minden utódaikra kiterjedőleg — elismerte és megerősitette.

Nem kell megütközni azon, hogy a Bodor-familia ezen ősei az emlitett oklevélben Gidófalvy nevet viselnek; mert azon időben szokásban volt a possessióról való elnevezés. Ilyen esetekkel a genealogiában lépten-nyomon találkozunk. Hogy példát is hozzak fel erre, a Háromszéken ma is virágzó Gidófalvy-familia, melyet én a Bodor-familiával egy törzsből eredőnek tartok, a Gidófalvy nevet a „Kövér“-rel cserélte fel, hogy aztán ujból a Gidófalvy nevet vegye fel.

A familia ősei az 1509. évben kelt oklevélben már Bodor néven szerepelnek. Ugyanis az akkor épen Brassóban időző Péter gróf országbiró, erdélyi vajda és székely ispán 1509 január 6-án Brassóban kelt függőpecsétes és pergamenre irt oklevelében, melybe az 1427. évben kelt kiváltság levelet is átirta, gidófalvi Bodor Antal és édes testvére néhai Pál s utódaik igazi székely nemességét, az Agház nem Koroniza (Koroncha) ágazatából való származását — s az ezzel járó székely tisztségekhez (hadnagyság és birósághoz) való jogát elismerte és megerősitette. (Az eredeti oklevél Bodor Gyula birtokában van Sepsi-Szent-Györgyön).

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

Minthogy a fennebb emlitett oklevelek körülményesen beigazolják a Bodor-familia igazi ősi székely nemességét, azért azon armalis és donatios leveleket, melyeket később a fejedelmektől nyertek, ugy kell tekintenünk, mint hazafiasságuknak, hüségüknek és kitünő szolgálataiknak méltó elismerését. Igy sepsi-zaláni Bodor Györgyöt Izabella királyné 1557-ben kelt armalissal a primipilusok közül a primorok közé emeli. (Eredeti oklevél az Országos Levéltárban, hiteles másolata Bodor Miklós birtokában van Sepsi Szent-Györgyön). Igy léczfalvi Bodor Pétert Báthory Zsigmond fejedelem 1598-ban a saját és nagybátyjáról reá szállott birtokaira vonatkozó donatióban részesiti. (Eredeti oklevél az Országos Levéltárban, hiteles másolata dr. Bodor Tivadar birtokában van Sepsi-Szent-Györgyön).

léczfalvi BODOR-család.

Az 1509. évben kelt oklevélben szereplő gidófalvi Bodor Pál utódai megalapitják a familia sepsi-zaláni ágát, melynek czimere: Hullámzó vizen haladó három árboczos hajó, mindenik árboczon 2—2 vitorla és 1—1 lengő tricolor; Antal utódai pedig megalapitották a familia léczfalvi ágát, melynek czimere: Hármas halmon felemelkedő oroszlán, mely jobbjában görbe kardot s annak hegyén koronát tart. Mindkét czimerpaizs felett 5 águ korona.

A család leszármazási sorrendje a következő:

I. Tábla.

Gidófalvy N. sz. 1330 körül.

Bálint és Barnabás sz. 1365 körül.

János. Péter és Miklós sz. 1400 körül.

1427. május 13-án S.-Szent-Györgyön Zsigmond király elé járultak (Lásd a szöveget).

Gidófalvi Bodor N. sz. 1435 körül. — A Gidófalvi-család ősei

Gidófalvi Bodor I. Pál. — Antal sz. 1470 körül.

Utódai az 1540 év táján Gidófalváról Léczfalvára költöznek s megalapitják ott a familia léczfalvi ágát.

Folytatás a IV. Táblán.

II. Pál

Orbai szék azon nemosei közt emlittetik, kik II. János király hadában hiven szolgáltak. Utódaira vonatkozó adatok nem merültek fel, de valószinü, hogy az 1614-ben és 1635-ben lustrált sepsi-szent-iváni primipilus Bodorok utódai voltak.

György.

1540. körül Gidófalváról Zalánba költözik. Az 1557. évben Izabella királynétól armalist nyer.

(zaláni Jankó Bora).

III. Pál

Balázs. István.

1602-ben felesküsznek a császár hüségére, 1614-ben lustrálnak.

Tamás 1635-ben lustrál. Sarolta. (Balogh István).

Ferencz.[1] György.

Az 1635-iki collustratioba mint gyermekek vannak bevezetve.

Judith (Szabó Zsigmond). Ferencz. 1705-ben Zsibónál elesett.

X. (Apor Ferencz) Tamás. II. Rákóczy Ferencz kurucz kapitánya, ki az 1705. évben Zsibónál nehéz sebet kapott. Y. (Jakóts Pálné).

(zaláni Apor Sarolta).

Sarolta és IV. Pál ikrek, (hidvégi Nagy Sarolta. Férjhez ment 1743-ban. † 1765. április 12-én. János.

(Folyt. a II. táb lán).

Mária sz. 1744. † 1842. (Szappanyos András Sz.-Udvarhelyen).

József[2] uradalmi tisztviselő (Lőrincz Anna).

V. Pál. sz. 1750. † 1813. kányádi pap. (régeni Régeny Lidia).

(Folytatás a tuloldalon.)

Tamás † Gábor.

(Folyt. a III. Táblán).

Anna †

[1] Azon Bodor János, ki 1793-ban mint oláhfalvi- és 1794-ben mint zetelaki plebános nagy summa pénzzel járult a kányádi ref. templom épitéséhez s a ki ezen alkalommal irt levelében igy szólitotta meg s.-zaláni Bodor Pál kányádi ref. papot: „Tisztelendő Drága Kedves oőcsém Uram!“ — a Ferencz gyermeke lehetett.

[2] Bodor József uradalmi tisztviselő gyermeke lehetett Bodor Péter, a hires mechanikus, a ki a marosvásárhelyi zenélő kutat készitette s 1848-ban a Kossuth-bankók készitésében részt vett. Adatok hiányában e táblán biztosan elhelyezni nem lehetett.

V. Pál (Ki az előző oldalon).
sz. 1750. † 1813. kányádi pap.
(régeni Régeny Lidia).

- Lidia sz. 1777. (Fogarassy János pap Bögözben és Makkfalván).
- Sámuel †
- VI. Pál sz. 1781. † 1846. hidvégi pap és sz.-udvarhelyi esperes. (ardói Arday Borbára).
- Sámuel †
- István sz. 1786. † 1836. kányádi pap. (zilahi Nagy-Makkay Juliánna).
- Zsuzsa sz. 1789. (Kovács Mózes farczádi és flátfalvi pap.)

- VII. Pál sz. 1818. kányádi pap és dorzsi nagybirtokos. (szt-ábrahámi Koroncha Lidi).
  - Gyula. háztulajdonosok Székely-Udvarhelyen.
  - Imre.
- Juli †
- Mária sz. 1820. (Balázsy János magyarósi birtokos).
  - Albert.
  - Julia.
  - Gyula.
  - Lajos.
  - Lina.
  - Páli.
- Károly sz. 1824. † 1891. Az 1848/49-iki szabadságharczot végig harczolta. Borgó-Prundnál két sebet kapott. a) (altorjai László Borbára. b) parajdi Tusoni Anna).
- Zsuzsa sz. 1826.
- József. sz. 1830. kányádi pap. 1866-ban megirta a Bodor-familia történetét. (Kovács Mária).
- Lina sz. 1839. a) Benczédi Sándor bögözi pap. b) Sándor József csekefalvi pap).

- a) Miklós sz. 1853. Bögözben, képezdei igazgató tanár S.-Szent-Györgyön. (kolozsvári Huszka Gizella állami r. tanitónő. † 1899).
  - Gizella. a mathematika és természettudományok hallgatója az „Erzsébet"-nőiskolában Budapesten.
- b) Sándor sz. 1857. magánhivatalnok Brassóban. (Szacsvai Vilma).
  - Aranka tanitónőképezd. növend. Sepsi Szent-Györgyön.
  - Irén polgári iskolai tanuló Brassóban.
- b) Lina. (Szabó László Székely-Udvarhelyen).
- b) Julia. (Zielman János Székely-Udvarhelyen).
- b) IX. Pál Bögözben lakik. (Kováts Mária).
  - Ilona.
  - Julia.
- István sz. 1863. ev. ref. pap Uj-Székelyen.
- VIII. Pál sz. 1865. †
- József sz. 1867. körjegyző Fenyéden.
- Ilona.
- Mari

II. Tábla.

János (Ki az első táblán).

- János utód nélkül halt el.
- Sámuel a franczia háboruban elesett.
- Mózes.
  - Mózes. (Szabó Sarolta).
- Sarolta.

- Rákhel sz. 1812. (Kolcza Lajos).
  - Lajos ev. ref. pap Árkoson.
- Mózes sz. 1814. † 1882. ev. ref. pap Angyaloson. (Kovács Rákhel).
  - Domokos sz. 1848. főgymn. tanár Sepsi-Szent-Györgyön. a) (Müller Emilia. b) Müller Anna).
    - a) Irén sz. 1883. † 1891.
    - b) Ella sz. 1892.
    - b) Ernő sz. 1893.
  - Amália sz. 1850. (Bakcsy Zsiga birtokos Angyaloson).
- Anikó sz. 1816. (Gocz Lajos Száraz-Ajtán).
  - Imre sz. 1853. † 1877. főgymn. tanár Sepsi-Szent-Györgyön.
  - Anna sz. 1849. (Fülöp Dénes).
    - Kálmán ev. ref. pap Kis-Solymoson.
- János sz. 1818. † 1885. Csernátonban tanitó. (Maxay Teréz).
  - Maria sz. 1853. (Incze Lajos alsócsernátoni birtokos).
  - Vilmos sz. 1857. birtokos Dálnokban.
  - János sz. 1861. ev. ref. pap Zágonban. (nagyklopotivai Pogány Ida).
- Zsuzsa sz. 1822. † 1848. (Szabó Dávid Zalánban).
  - Klára.
  - Verónika.
  - Dávid.
  - Julia.
- Dénes sz. 1820. zaláni birtokos. (Szabó Zsuzsa).

- Amália sz. 1853. (Koncza Károly birtokos Zalánban).
- Róza sz. 1856. (Gombos József birtokos Csik-Szoredában).
- Dénes sz. 1850. Brassóban lakik.
- Béla Fogarasban lakik.
- Lajos Oláhországban tartózkodik.
- Károly Brassóban lakik.

III. Tábla.

Gábor. (Ki az első táblán).
zaláni birtokos.
(zaláni Szabó Anna).

- Gábor.
  - a) (zaláni Szabó Julia.
  - b) gidófalvi Óváry Sarolta).
    - X. Pál sz. 1828. † 1892. (Szabó Terézia).

(Folytatás a tuloldalon).

X. Pál (Ki az előző oldalon).
sz. 1828. † 1892.
(Szabó Terézia).

- Lina sz. 1851. (Henter Lszló Bodokon).
- Zsuzsa sz. 1855. (Némethy Albert Fogarasban).
- Borbárasz. 1857. (Kádár András Abrudbányán).
- József sz. 1859. (Ütő Amália Kálnokról).
- Róza sz. 1864. (Nagy Gergely Száraz-Ajtán).
- Julia sz. 1870. hajadon Zalánban.

Zsuzsa sz. 1855. (Némethy Albert Fogarasban):
- Anna sz. 1882.
- Gábor sz. 1884.
- Béla sz. 1889. gymn. tanuló S.-Szent-Györgyön.
- Gyula sz. 1891.
- József sz. 1894.
- Berta sz. 1896.
- Károly sz. 1889.

IV. Tábla.

Gidófalvi Bodor Antal (Ki az első táblán).
(Lásd a szöveget).

- János. Pál. Az 1540. év táján Gidófalváról Léczfalvára költöznek, a hol az 1560. évben már mint székes hadnagyok szerepelnek.

Márton. Az 1614-iki lustrába be van jegyezve, hogy senex. (léczfalvi Sipos Katalin).
- László 1614-ben lustrál
- Antal.
  - Balázs. 1635-ben lustrál.
    - István.
      - Mihály.
        - Antal.
          - Pál. utódaira vonatkozó adatok nem merültek fel.*
          - Balázs. utódaira vonatkozó adatok nem merültek fel.*
          - Antal.
            - Pál.
              - István.
            - Maria. (Nagy Balázs).
              - József.
              - Dénes.
              - Mózes.
              - Lajos.
              - Pál.
              - Sándor.
        - Miklós.
          - István. utódaira vonatkozó adatok nem merültek fel.*
          - Miklós, utódaira vonatkozó adatok nem merültek fel.*
      - Antal. (Folyt. az V. Táblán).
  - Pál 1635-ben lustrál.

Péter. (Nagy Bodor Péter). Az 1598. évben a saját és nagybátyjáról Pálról reá szállott birtokaira donatiót kap Báthory Zsigmond fejedelemtől. (Fol, t. a VII. Táblán).
- Balázs.
  - József Egerpatakra házasodott.
  - Mihály.
    - Illés.
      - József. utódaira vonatkozó adatok nem merültek fel.*
      - Zsigmond. utódaira vonatkozó adatok nem merültek fel.*
    - József.
    - Elek.
  - György. Magyar-Igenbe házasodott.
- János tanító Mátisfalván.
- Rebeka. (Keresztes László).
- Sára. (Sorbán Mózes).
- Rákhel. (Magyarósy András birtokos Martonoson).
- Albert Oláhországban tartózkodik.
- Gyula birtokos Sepsi-Szent-Györgyön. (Kiss Juliánna).
  - Géza. vámhivatalnok Brassóban.
  - Gyula tanuló Sepsi-Szent-Györgyön.
- Károlina. (Sándor István birtokos Pákéban).

V. Tábla.

Antal (Ki a negyedik táblán) (hilibi Lukáts Judith).
- Péter.
  - Márton.
    - Kristóf.
    - Dániel.
    - Áron. 1786-ban Léczfalváról Némába (Szolnok-Dobokamegye) költözött. (Deési Kádár Judith, a ki előbb br. Diószegi József neje volt).
      - Lajos. I. Napoleon hóditásai ellen kitört háboruban mint insurgens lovashadnagy vett részt; (hazakerülve nőül vette nagyváradi Köblös Klárát). (Folytatása a tuloldalon).
    - Dénes.
  - Antal.
    - Lajos.
    - Dániel.
  - Pál.
- György.
- Gábor. (Folyt. a VI. táblán).

Megjegyzés: A *-gal megjelölt leszármazási vonalakra vonatkozólag lásd a VI. Tábla alatt lévő „Megjegyzés"-t.

Lajos (Ki az előző oldalon).
I. Napoleon hóditásai ellen kitört háboruban mint insurgens lovashadnagy vett részt; hazakerülve nőül vette
(nagyváradi Köblös Klárát).

- **Károly** sz. 1827. nyug. mérnök, pánczél-csehi nagybirtokos és a takarékpénztár igazgatója. (ugrai Balogh Klára).
  - Klára. (zilahi Kiss Lajos ügyvéd és nagybirtokos Zilahon).
    - Lajos — cs. és kir. huszár-hadnagy.
    - Károly — birtokos Pánczél-Csehen.
    - Bálint — tanuló.
- **Lajos** sz. 1813. mint iró Kolozsváron szerepel. Művei: Élet és ábránd, Magyar pogány hitregék, Duzsard, Álmos. (1837. jan. 23-án nőül vette Balázs Karolinát). Szucsákba költözött. Utódokat nem hagyott hátra.
- **Zsuzsa** sz. 1815. (Winkler József nagybirtokos Borsódmegy).
  - Berta
    - a) Göllner József bányanagy Deésaknán).
    - b) Horváth Károly nagybirtokos Borsódmegy.).
  - b) Zoltán ügyvéd Bpest.
- **Ádám** sz. 1819. Utódaira vonatkozó adatok nem merültek fel.
- **Sándor** sz. 1821. † 1899. (csik-szentgyörgyi Bálintffy Mili).
  - Ida. (Ujfalvi Sámuel Kolozsváron)
  - Irma. (Nagy Samu főszolgabiró Szamos-Ujvá-ron).
    - Elemér.
    - Ibolyka.
    - Iluska.
  - Sándor körjegyző Kis-Debreczenben. (Szabó Emma).
    - Sándor.
    - Károly.
    - Zoltán.
    - Lajos.
    - Áron.
- **Domokos** sz. 1825. † 1864. birtokos Némában. (csik-szentgyörgyi Farkas Netti).
  - Zoltán sz. 1862. Néma községben; főerdész Bethlenben. (danczkai-pattantyus Ábrahám Anna).
    - Zoltán sz. 1899.
    - Jenő sz. 1893.

VI. Tábla.

Gábor (Ki az ötödik táblán). (Bodor Erzsébet).

- **Gábor.**
- **Ádám.**
  - Ádám.
    - Sándor.
    - Elek.
    - Samu.
    - Antal.
    - József.
      utódaikra vonatkozó adatok nem merültek fel.
  - Antal.
- **Domokos** Kolozsvárra telepedett.
  - Gábor Nagy-Enyeden. (Kovács Anna).
  - Pál Kolozsvárt.
- **Imre.**
  - Ilona. (Józsa Lukács pap).
  - Pál Kolozsvárt, sz. 1773. † 1828. az erdélyi főkormányszéknél generális perceptor. (Otsai Sara).
    - Pál. sz. Kolozsvárt 1808. † 1890. törvényszéki tanácsos. (Gaiser Vilma).
      - Vilma † 1898. (Scheitz Antal ügyvéd Maros-Vásárhelyen).
        - Vilmos orvos Kolozsvárt. (Széki Roza).
          - László.
        - Endre gyógyszerész Bonyhán. (Elekes Ida).
        - Pál doctor philosophiae egyetemi tanársegéd Budaposten.
      - László kir. táblabiró Kolozsváron.
        - László.
        - Irma.
        - Erzsi.
        - Lajos.
        - Kálmán.
      - Antal. ügyvéd Kolozsvárt, sz. 1845. † 1897. ev. ref. egyházkerületi titkár, kollegiumi pénztárnok. (Száraz-ajtai Incze Ida).
        - Antal dr. juris ügyvédjelölt Kolozsvárt.
        - Ida. (Dr. László Ferencz tanár Sepsi-Szent-Györgyön).
      - Pál ügyvéd Kolozsvárt.
        - Pál.
        - Alice.
      - Ilona.
      - Kálmán.
      - Vilma.
      - József.
    - Anna def.
    - Elek sz. 1812. def.
  - Anna. (Székely Miklós gyógyszerész Kolozsvártt).
    - Tibor.

Megjegyzés: A Léczfalván élő következő személyek:

1. Néhai Bodor Lajos utódai: Gergely, Lajos, György és Domokos.
2. Néhai Bodor Dénes utódai: Károly, Dénes, Gáspár, Sándor, József és Róza.
3. Néhai Bodor Mózes utódai: Gábor és Mária.
4. Néhai Bodor Pál utódai: Antal, Pál, András és Imre.

azok utódai gyanánt tekintendők, akik után a IV. és VI. Táblán azon megjegyzés tétetett, hogy „Utódaikra vonatkozó adatok nem merültek. fel.“

VII. Tábla.

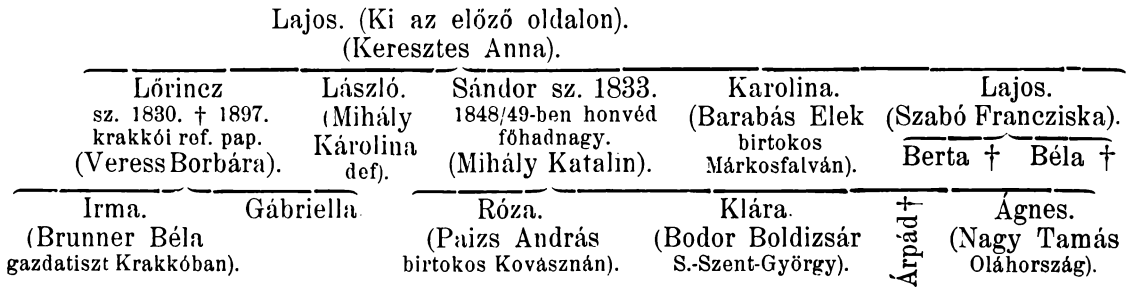
Nagy Bodor Péter (Ki a negyedik táblán).
A saját és nagybátyjáról reá szállott birtokaira donatiot kap Báthory Zsigmond fejedelemtől 1598-ban.

- **István.**
  - **András** az 1635-iki lustrában mint sánta-béna szerepel.
  - **János** 1614. és 1635-ben lustrál.
    - **Balázs.** 1635-ben lustrál.
    - **János.** 1635-ben lustrál.
      - **Erzsébet.** (Bodor Gábor).
      - **Mária.** (Gyujtó János).
      - **János** (Weres Zsófia).
        - **Ferencz.**
        - **János † 1807.**
          - **Klára.** (Bodor Farkas).
          - **Julia.** (Könczei Benedek).
          - **Mária.** (Kuún Gábor).
        - **Péter sz. 1748.** (Mihály Juliánnát nőül vette 1772. szeptember 26-án).
          - **Zsigmond** sz. 1773. (Bora Krisztina).
          - **István** sz. 1775.
          - **Sára** sz. 1778. (Bodor Domokos.)
          - **József** sz. 1781.
          - **Trézsi** sz. 1786. (Bodor Ferencz).
            - **János** sz. 1812. † 1882. a) (Jancsó Klára. b) Nagy Amália).
              - **Janka** sz. 1880. okleveles óvónő.
              - **Iván** sz. 1882.
            - **Ferencz** sz. 1824. † 1884. (gelenczei Kádár Potentiána)
              - **Géza** sz. 1857. ref. pap és esperes Alsó-Csernátonban. (m.-zsákodi Hegedüs Ilka).
                - **Emma.**
                - **Ilona.**
              - **Béla** sz. 1859. Adótárnok Szent-Endrén. (Bölöni Emma).
              - **Zsigmond** sz. 1861. † 1897. Kisküküllővármegye volt tiszti főorvosa. (Ilyés Gizella).
                - **Ilonka.**
              - **Gyula** sz. 1863. Erdőmester a földmivelésügyi minisztériumban. (Ebergényi Adél).
                - **Gizella,** ikrek. sz. 1901.
                - **Géza**
              - **Ilona** sz. 1865. (Csoma Géza gelenczei birtokos).
                - **Boris.**
                - **Mária** okleveles óvónő.
              - **Gábor** sz. 1867. Főerdész Varannón. (Keller Etelka).
                - **Gábor.**
                - **Etelka.**
              - **Ferencz** sz. 1869. doktor juris, kir. közjegyző Kézdi-Vásárhelyen. (gidófalvi Gidófalvy Irma).
                - **Anna.**
                - **Dora.**
            - **Zsigmond** sz. 1826. † 1898. (gelenczei Kádár Veronika).
              - **Tivadar** sz. 1857. dr. juris ügyvéd; a református főgymnasium főgondnoka S.-Szt.-Györgyön. (szent-katolnai Künnle Teréz).
                - **Irén** sz. 1888.
              - **Irén** sz. 1864. (Sólyom Ferencz).
              - **Irma** sz. 1867. (Sólyom Tamás).
                - **Margit** sz. 1888.
                - **Klára** sz. 1892.
            - **Zsuzsa** (Miklós Sándor Dálnokban).
            - **Klára** (Gaál József Dálnokban).
        - **Sára.**
- **Lőrincz.** 1603-ban a Brassó melletti Alabor-völgyben történt csatában dicső halált halnak.
  - **Juczi.** (Gyárfásné).
- **Péter.**
  - **Péter.** az 1614. évi lustrámban mint gyermek, az 1635-ikiben mint kapitány szerepel.
    - **Zsigmond.** (Folytatása a VIII. táblán).
    - **Mihály.** (Folytatása a IX. táblán).

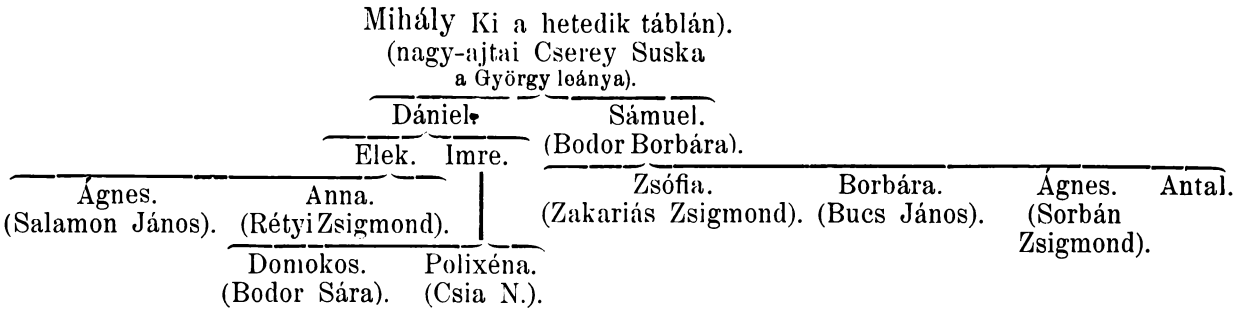
VIII. Tábla.

Zsigmond. (Ki a hetedik táblán).

- **Péter.**
  - **Mózes.** Farkas.
    - **Pál.**
    - **György.**
      - **Mózes.** (Lázár Erzsébet def).
      - **Farkas.** a) (Bodor Klára. b) Szabó Francziska. c) Barabás Julia).
        - a) **Lázár** def.
        - b) **Pál.** (Sándor Mária).
          - **Boldizsár.** kórházi élelmező S.-Szent-Györgyön. (Bodor Klára).
          - **Viktor.**
        - **Gergely** def.
        - **Kata.** (Nagy Tamás Zágonban).
      - **Anna.** (Könczei István).
        - **Anna** def.
        - **Péter** def.
        - **György** agglegény.
        - **Zsuzsa** def.
      - **Róza** (Tompa Lajos).
      - **Borbára.** (Horváth Zsigmond).
      - **Zsiga** agglegény.
      - **Károly.** a) (Zsánli Karolina. b) Keresztes) Kata).
        - a) **Károlina.**
        - **Ágnes.** (Kiss Lajos étfalvi pap).
        - b) **Lázár** Angyaloson.
        - **Károly** mérnök Kolozsváron.
  - **Ábrahám.** György.
  - **Zsigmond.** (Csákány Éva).
    - **Sámuel.** (Keresztes Ágnes).
      - **Anna.** (Miklós Elek).
    - **Zsófia.** (Bitai András jószágigazgató).
      - **Julia.** (Gidófalvy Antal).
    - **László.** (Sipos Sára).
      - **Lajos.** (Keresztes Anna). (Folytatása a túloldalon).

IX. Tábla.

Bogáti (zabolai és pávai). Eredete ismeretlen. 1614-ben Háromszéken két ágban él t. i. Zabolán és Páván.

Zabolán 1614-ben Bogáti László lustrál, fia Mihály pedig az 1635. évi conscriptióban fordul elő.

Páván 1614-ben Bogáti Jánossal, 1635-ben Bogáti Istvánnal találkozunk.

Nevük különféle alakban fordul elő, u. m.: Bogáti, Bogáthi és Bogádi.

Ezen család kötelékébe tartozik: Bogádi Lajos Érsek-Ujváron.

Bögh (barátosi). † Kihalt.

Bogdán (kovásznai). Erdélyben is annyi Bogdán-családdal találkozunk, hogy bizony nem lett volna kár, ha Háromszékmegyének e régi székely-családja is adataihoz juttatott volna, legalább felsorolhatnám az e család kötelékébe tartozó összes tagokat.

1602-ben még mint szabad székelyek fordulnak elő; az irt időben Kovásznáról Bogdán Antal esküszik fel Básta generális rendeletére Rudolf király hűségére.[1] Ugyanezen Antal 1614-ben már mint lovas székely (primipilus) fordul elő.[2]

1635-ben a Rákóczy György-féle összeirásban Bogdán Antal fia Gergely, Bogdán Mihály, Bogdán György és Bogdán Ferencz vannak felvéve.[3]

A család 1650-ben „kovásznai“ előnévvel nyert nemes levelet.[4]

Ide tartoznak az ujabb nemzedékből: Bogdán József ev. ref. lelkész, Bogdán Imre birtokos Kézdi-Martonfalván, Bogdán Gyula és József birtokosok Kovásznán.

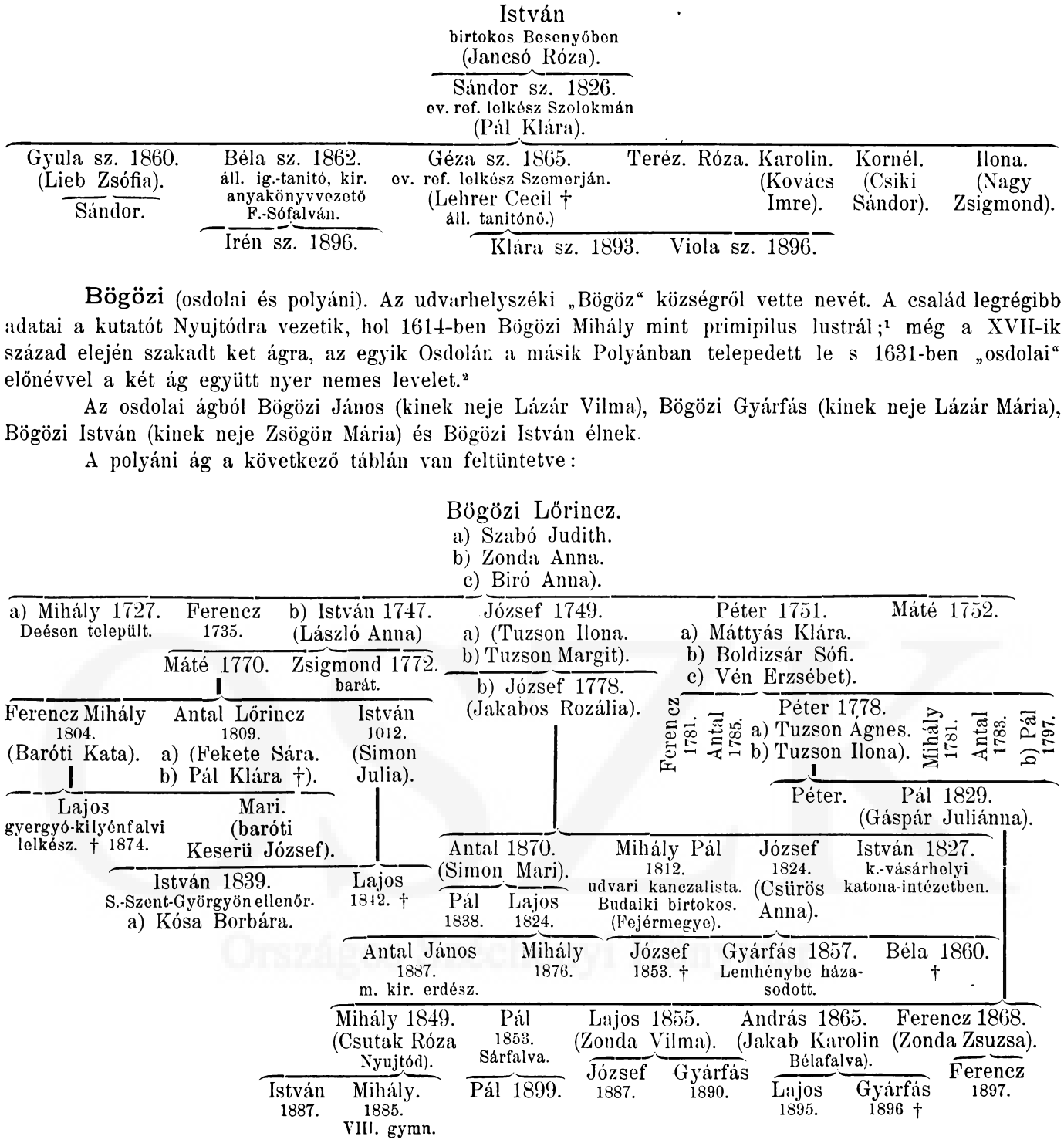
Bogyó (pákéi). 1614-ben Bogyó János és Tamás lustrál.[5] 1649-ben nyer a Bogyó-család nemes levelet.[6]

Böjthe (angyalosi). E család legelőbb 1607-ben nyert nemes levelet;[6] később Böjte Mártonnal találkozunk, ki 1614-ben Angyalosan mint primipilus lustrál.[7] 1624 február 12-én ismét Beöithe Péter és testvére Bálint Bethlen Gábortól nyernek nemes levelet.[8]

A Böjthe név Háromszéken már a XVII. század elején nagyon gyakran fordult elő; 1614-ben Feldoboly, Magyaros, Szemerja, Kisborosnyó és Besenyőn találkozunk ilynevü családokkal. Ma is sokan élnek közülök, de a szélrózsa minden irányában elszéledve

Az angyalosi Böjthe-család egyik ága a tuloldalon:

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Tagányi K. jegyzéke.
[5] Udvh. M. L.
[6] Tagányi K. jegyzéke.
[7] Udvh. M. L.
[8] Eredeti nemes levél Böjthe Béla állami igazgató-tanitó birtokában F.-Sófalván.

Bögözi (osdolai és polyáni). Az udvarhelyszéki „Bögöz“ községről vette nevét. A család legrégibb adatai a kutatót Nyujtódra vezetik, hol 1614-ben Bögözi Mihály mint primipilus lustrál;[1] még a XVII-ik század elején szakadt ket ágra, az egyik Osdolán a másik Polyánban telepedett le s 1631-ben „osdolai“ előnévvel a két ág együtt nyer nemes levelet.[2]

Az osdolai ágból Bögözi János (kinek neje Lázár Vilma), Bögözi Gyárfás (kinek neje Lázár Mária), Bögözi István (kinek neje Zsögön Mária) és Bögözi István élnek.

A polyáni ág a következő táblán van feltüntetve:

Ezen ősi székely család osdolai ágából Bögözi Antalt emlitem fel, ki 1815-ben Vajda-Hunyadon kincstári administrator volt;[3] a polyáni ágból pedig Bögözi Mihály Pált budaiki földbirtokost, ki a család számára 6000 forint tanulmányi alapitványt tett; meghalt 1896 körül.

Boldis (gelenczei). ✝ Kihalt.

Bolond alias Bolon (zaláni). ✝ Tagányi Károly jegyzéke szerint 1619-ben nyert nemes levelet. 1720-ban pedig a Bolond alias Bolon-család „zaláni“ előnévvel vett nemesi igazolványt.[4]

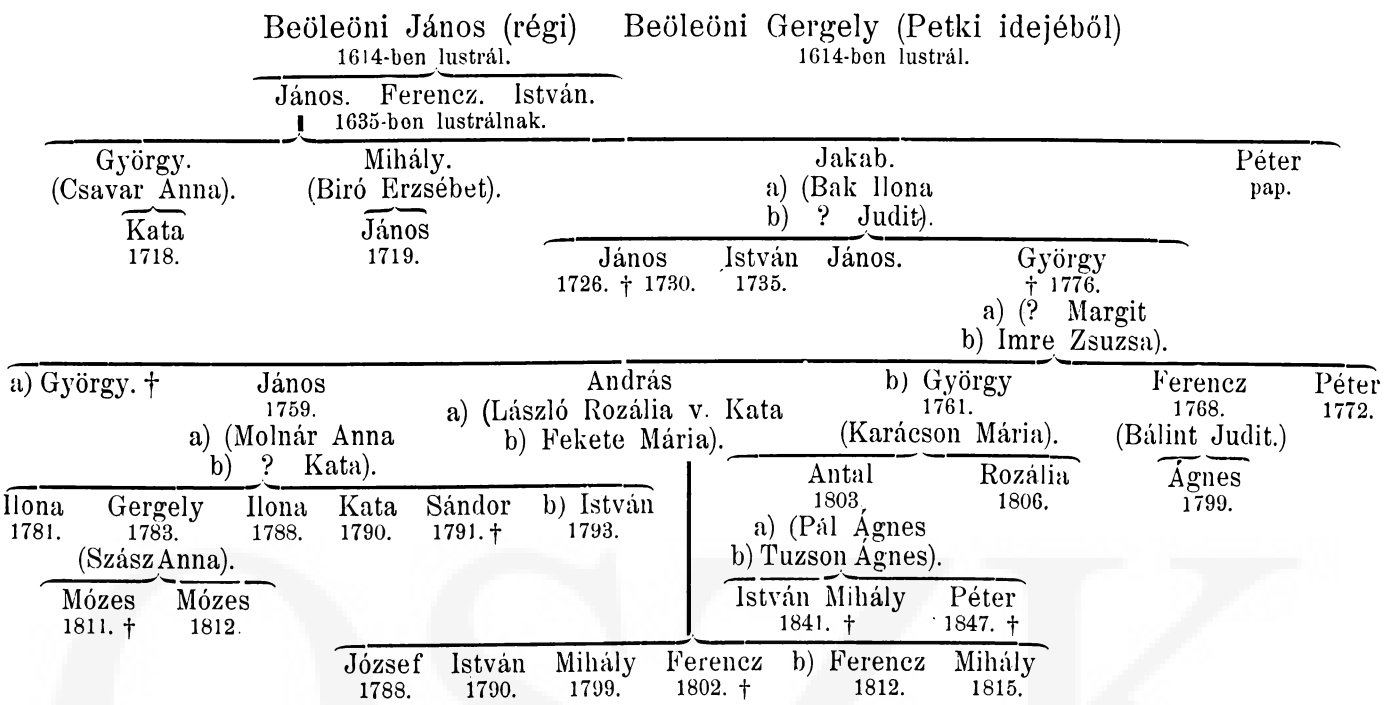
Borbély (k.-vásárhelyi). Székely-család, melyből 1614-ben Borbély György mint nobilis lustrál; története ismeretlen.

[1] Udvh. M. L.
[2] Tagányi K. jegyzéke.
[3] Nagy Iván. M. Cs.
[4] Dr. Illésy és Pettkó KK.

Bölöni (nagybölöni). A háromszéki „Bölön“ községről vette nevét; egyike a legrégibb székely-családoknak. Bölöni Péter az Ilyés fia mint Miklósvárszék követe a medgyesi gyülésre 1459-ből emlittetik.[1]

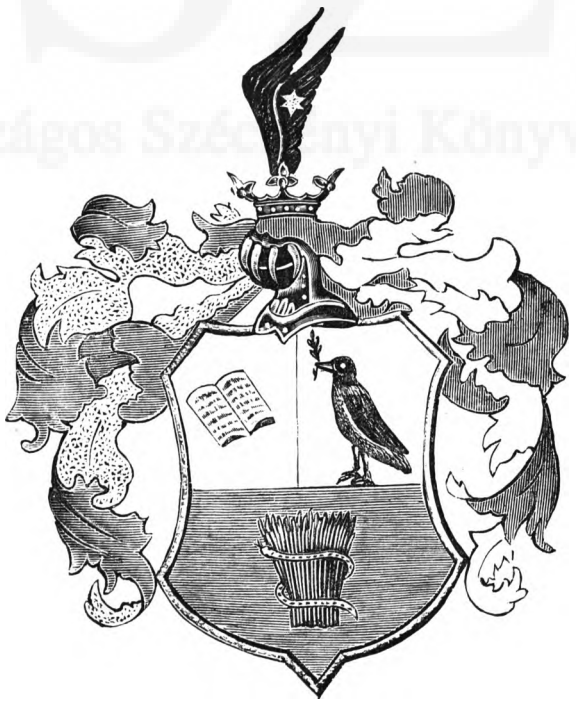
1610-ben Bölöni Gáspár mint Báthori Gábor udvarnoka, a nagyobb kanczellária irnoka és hites jegyzője fordul elő; Mikó Ferencznek bizalmas embere volt.[1] Ezen családból szakadt volna ki a polyáni Bölöni-család is, melyet a községben most is a legrégibbnek tartanak és sok rege füződik nevéhez; egy ága Nagy-Váradra költözött, de hogy maradtak-e ott ivadékai, nem sikerült megtudnom.

A polyáni ágból 1614-ben Bölöni János és Gergely lustrál, Jánosnak ivadékai a következő táblán vannak feltüntetve, de mint látjuk ezen ág kihalt.

E családból való volt Bölöni Imre 1815-ben Közép-Szolnok aljegyzője is.[2]

Borosnyay (borosnyói). Ezen család eredetileg „Nagy“ néven volt ismeretes azonban később, hihetőleg a család elterjedése folytán vették használatba a Borosnyay nevet, melylyel azután az eredeti Nagy nevet felcserélve, utóbb kizárólag a Borosnyay nevet használják; ugyancsak fenti állitás mellett bizonyit azon körülmény is, miszerint a család egyik ága a Lukács nevet vette fel, melyet kezdetben teljesen kiirva, később csak Borosnyay L. László irással használt László is, ki 1815-ben Marosvásárhelytt mint adószedő müködött.

Borosnyói BOROSNYAY-család.

A Borosnyay-család 1759 november 26-án nyert czimeres nemes levelet, illetőleg megerősittetett annak használatában Mária Terézia által.

Ezen család egész sorozatát szolgáltatja a tudományos és egyházi pályán müködő férfiaknak; az utóbb emlitett pályán leginkább jeles szónoklataikkal tüntek ki, s egyik közülök mint Borosnyay Lukács János, kiről alább bővebben lesz szó az erdélyi ev. ref. egyházmegye püspöki méltóságába emelkedett.

Mint tanár és iró megemlitendő Borosnyay N. Zsigmond, ki a n.-enyedi ev. ref. kollegiumban a hittan és egyházi történelemnek jeles tanára volt s mint ilyen több és igen értékes munkát hagyott hátra.

Borosnyay N. Márton szül. Vizaknán. Középiskolai tanulmányait a n.-enyedi főtanodában bevégezvén, orvosi pályára készült s Halleban 1729-ben orvostudori oklevelet nyerve gr. Teleky József pártfogása mellett a főkormányszék rendszerinti orvosává Szegedre neveztetett ki, azonban a jól készült ember tiz évig sem szolgálhatott, mivel 1738-ban pestisben elhalt

[1] Kállay F. Sz. N.
[2] Nagy Iván M. Cs.

Rendes elfoglaltatása mellett is szakitott időt magának az orvosi tudomány müvelésére, s egy Erdélyre vonatkozó füvész könyv (Herbarium) kéziratát hagyta hátra, melyet testvére Zsigmond a n.-enyedi kollegium könyvtárának adott át.

Megemlitendő Pál, ki szintén az irodalom terén munkálkodott.

Borosnyay L. Simon marosvásárhelyi lelkész 1776-ban; több halotti beszéde nyomtattatott ki.

A Borosnyay-családnak legnevezetesebb tagja Borosnyay Lukács János erdélyi ref. püspök szül. 1634-ben Háromszéken Feldobolyban, meghalt 1760-ban Maros-Vásárhelytt.

A nagytudományu és előkelő egyházi méltóságra emelkedett férfiu tanulmányait N.-Borosnyón kezdette, majd a n.-enyedi kollegiumban folytatta, közben gr. Bethlen Miklósnak gyermeke mellett házitanitó volt, azután a n.-enyedi kollegium rethoricai osztályában, majd Vizaknán tanitott; 1721-ben Odera-Frankfurtba, onnét 4 évre tanulmányai folytatása végett Leidába ment; hazatérve Vécsen báró Kemény Simon udvari papja, azután enyedi segéd, majd rendes lelkész lett; 1735-ben tanár Sz.-Udvarhelyen, 1748-ban generális notárius, 1749-ben pedig püspök lett; az ő püspöksége idejében szereltettek fel jobbára az ev. ref. templomok orgonával.

Az irodalom s különösen az egyházi irodalom terén buzgón müködött, melyek ma is értékes kincsét képezik nemcsak egyházának, hanem mindazoknak, kik egy nagy tudásu és mély értelmü egyén szellemi mühelyébe betudnak pillantani.

A Borosnyay-család régisége mellett bizonyit a sepsiszentgyörgyi székely muzeumban őrzött azon okmány is, mely arról tesz tanuságot, hogy Majláth István erdélyi vajda és a székelyek ispánja megrendeli 1539-ben Babos István és Besenyei Gáspárnénak, hogy a Borosnyay Istvántól 7 frtért zálogba vett és Borosnyó községben fekvő örökséget adják vissza a Borosnyay-családnak.

Sajnos, hogy az egyes családokra vonatkozó okmányok hiányos megőrzése miatt nem lehet egyes régi családok valódi eredeti helyét és idejét kellő alapossággal és hitelességgel megállapitani, mert pl. épen a Borosnyay-családra vonatkozólag igen érdekes adat az, hogy a háromszéki Borosnyóról 1459-ben már szerepel egy Borosnyay Péter, mint Sepsiszék követe, ki ilyen minőségében a medgyesi gyülésen részt vesz; ugyancsak Borosnyay Simon, kit 1549-ben Mártinuzu Feketehalomnál fejeztetett le.

Továbbá borosnyói Borosnyay György is erdélyi eredetü, ki mint királyi táblai agens és ügyvéd szerepel 1784-től Budán, meghalt ugyanott 1809-ben 58 éves korában.

Az ujabb időben szerepelt és szereplő jelesebb családtagok:

László, Bem tábornok őrnagy-hadbirája.

Pál, Maros-Vásárhely képviselője, majd polgármestere.

Béla, orvostudor, jeles elmegyógyász.

Károly, ügyvéd Bukarestben.

Dániel, ügyvéd Brassóban.

Károly, pénzügyminiszteri számvizsgáló.

Oszkár pénzügyminiszteri osztálytanácsos, ki birtokában van a családjára vonatkozó okmányok nagyrészének; maga az eredeti nemes levél azonban vagy illetéktelen kezekbe jutott, vagy a mi még inkább hihető 1849-ben Kézdi-Vásárhelyen elégett; a nemes levélnek fogalma az országos levéltárban őriztetik, hiteles forditásban pedig a most emlitett miniszteri osztálytanácsos birtokában van.

A család leszármazása a következő:

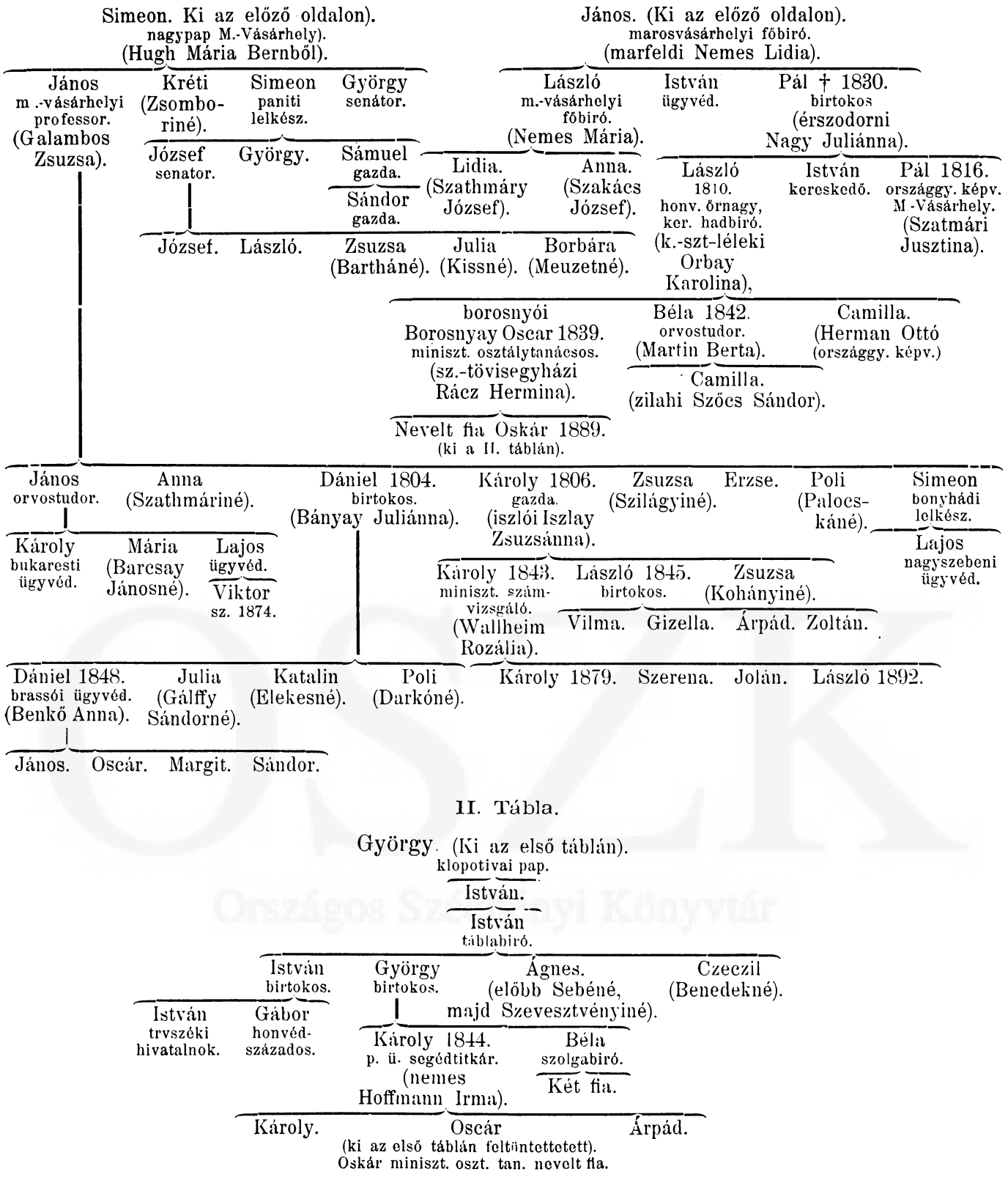
I. Tábla.

zajzoni Lukáts Mihály.

Márton	János	Mihály	Miklós.
Zajzonban maradott.	feldobolyi lakos. (felesége Mária Pürkereczről).	Oláhországban.	

Mihály.	Anna.	Ilona.	Borosnyai Lukáts János erdélyi ev. ref. püspök. 1694—1706. (szigethi Gyula Mária).	György klopotivai pap. (Folyt. a II. táblán).	István.	Kata (Zakariásné Telken).

Simeon	Anna	Sára	János	György
nagypap M.-Vásárhely. (Hugh Mária Bernből). (Folytatás a tuloldalon).	(Doboryné).	(Toldyné).	m.-vásárheiyi főbiró. (marfeldi Nemes Lidia). (Folytatás a tuloldalon).	m.-vásárhelyi kispap.

II. Tábla.

Czimere: Vizszintesen két részre osztott paizs, az alsó rész kék s abban egy arany buzakéve, melyet természetes szinü kigyó övez körül; a felső ezüstmező függőlegesen van ismét kétrészre osztva, a jobboldali részben egy nyitott könyv, a baloldaliban egy piros lábu és csőrü madár, utóbbiban olaj ágat tart. Sisakdisz: két sasszárny arany csillaggal. Foszlányok: Arany-kék, ezüst-piros.

Bosó (csomortányi). A XVII. század elején volt a legkiterjedtebb; 1614-ben Csomortán volt főfészkük, itt Bosó István és Márton lakott.[1] Egy ága ugyanakkor Esztelneken és Sárfalván lustrál, de jelenleg a nevezett községek egyikében sincs ily nevü család. A Bosó-család „csomortáni“ előnévvel 1633-ban nyert nemes levelet.[2]

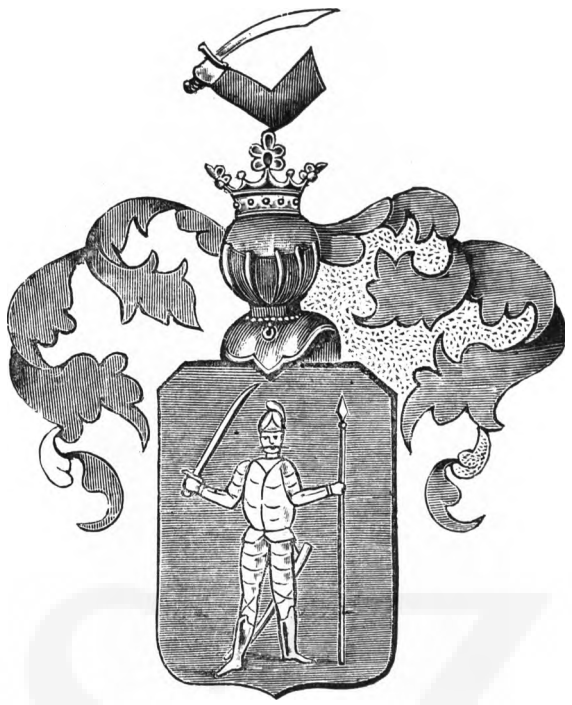
[1] Udvarh. M. L.

[2] Tagányi K. jegyzéke.

Botos (oltszemi). Régi székely-család. 1614-ben Botos György, Mihály, István és Pétert találjuk feljegyezve[1]

1690-ban Tököli beütésének hirére Bölön templom kastélya is védelmi rendszabályokat hozott, melyeket Bothos Máté juratus judex és Bothos György is aláirnak.[2]

Bora (szemerjai). A mai Bora-család eredetileg Bara volt, mely Torja vidékén a Bálványos vár szomszédságában levő „Bara-mezeje“ nevü sziklacsucstól vehette nevét, vagy a mi hihetőbb, ezen sziklacsucs kapta a családtól e nevet; az emlitett helyen várszerü romok ma is láthatók, melyek egykor a Bara-család fészkét képezték, de innét a hatalmasabb Apor-család által kiszorittattak (hagyomány).

Szemerjai BORA-család

Ezen sziklacsucson őrtorony állott, honnét hagyomány szerint tüzzel és zászlóval jelezték az ellenségnek mozdulatait.

Az elsők kikről e családban okmányaink vannak Bora Dávid és András, 1576 május 21-én szemerjai birtokukra Báthori Kristóftól nyertek donátiot.[3]

1602-ben Bora Tamás esküszik fel Rudolf király hüségére.[4]

1614-ben Bethlen Gábor alatt Bora András és János Dániel a Kelemen fiai a prod. forum előtt igazolják nemességöket.[12]

Az okmányokban a Bora név két r-rel fordul elő, azonban a család utóbbi időben csak egy r-et használ.

Ezen családnak tagjai is szerepeltek a közéletben s ugy a polgári, mint a katonai pályán előkelő állást vivtak ki maguknak.

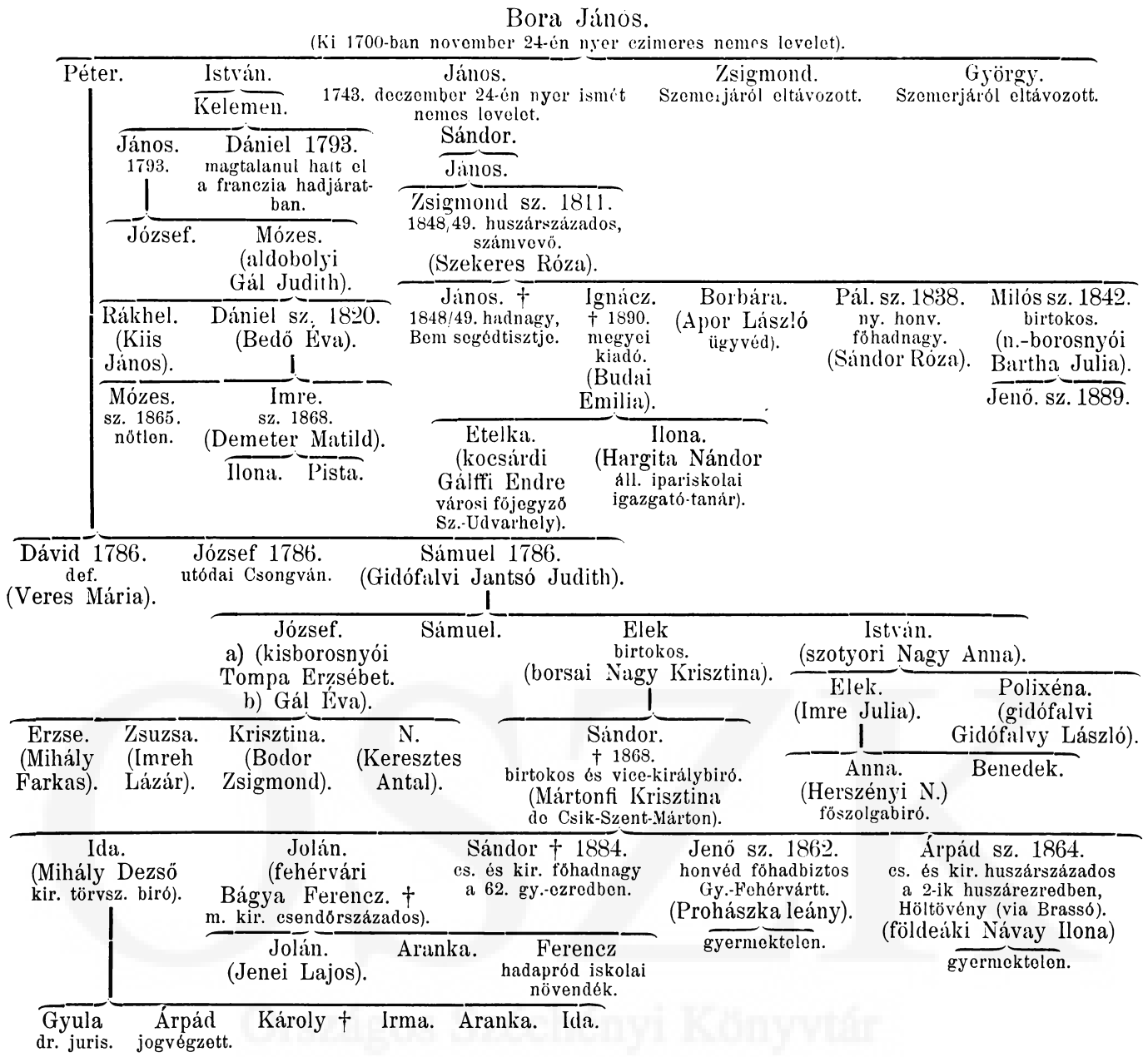
A „K. u. K. Kriegsarchiv“ adatai szerint, a régi székely huszár ezredben, felállitása óta a „szemerjai Bora-család“ mindég képviselve volt, sőt egyik tagja, ki a Napoleoni hadjáratok idejében a székely huszárokat vezényelte, több izben ki is tüntette magát.

Házasság, illetve nő tagjainak férjhezmenetele folytán Háromszék előkelő családjaival atyafiságos összeköttetésben vannak.

Czimerök: kék paizsban pánczélos vitéz, jobbjában kard, baljában lándzsával. Sisakdisz: egy pirosmezü kar karddal. Foszlányok: ezüst-piros, arany-kék.[13]

Leszármazásuk Jánostól (1700.) a tuloldalon:

[1] Udvh. M. L.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Gub. levéltár. Egy példánya az okmánynak Bora Pál ny. honv. főhadnagy őrizetében S.-Szent-Györgyön.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Udvh. M. L.
[6] Háromsz. M. L.
[7] Tagányi K. jegyzéke.
[8] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[9] Az okmány egy példánya Bora Imre őrizetében Szemerján és egy példány Bora Benedek csongvai birtokosnál.
[10] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[11] Szemerja régente Szent-Mária volt.
[12] Eredeti okmány Bora Imre tulajdonában Szemerján.
[13] Czimer az 1743. deczember hó 24-én adományozott nemes levélben közölve.

Bucs (barátosi) Nevök többféle alakban fordul elő u. m.: „Bucs, Bus, Bucz“ sőt az utóbbi időben „Bucsi és Bucsy“-nak is irják magokat. Régi székely család 1582-ben Bucs László, Benedek, Márton és István élt; 1614-ben Bus György, Bucs András, János és Tamás lustrálnak[1] 1635-ben a Rákóczy György-féle összeirásban pedig: Bucz György fia István, Bucs István fia István és Bucs Tamásné fordulnak elő.[2]

Barátoson Bucs József Lázáré, Bucs Mózes és Bucs József idős, képviselik e családot.

Buda (imecsfalvi). † Régi székely család, melyből Buda Bálint „imecsfalvi“ előnévvel 1631 junius hó 24-én Rákóczy Györgytől nyert primipilusi levelet;[3] de már 1614-ben is mint gyalogkatonák lustrálnak, ugyanis Buda György, Lőrincz és István fordulnak elő a Bethlen Gábor-féle conscriptioban.[1] E család kihalt.

Budai (besenyői). Ezen egykor szereplő család aligha nem az imént emlitett Buda családdal egy törzsből indult ki, támogatja feltevésemet azon körülmény is, hogy régi okmányainkban a Buda és Budai név felváltva fordulnak elő, igy például: „Joannis litterati de Buda“ 1547-ben Bölön és Magyarós községek közti határperben mint kiküldött szerepel.[5]

[1] Udvarhely M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Sepsi-szent-györgyi Muzeumban.
[4] Udvh. M. L.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

1576. okt. 13-án Budai János és Ferencz hosszas és hüséges szolgálatukért Erdélyben és Lengyelországban Báthory Istvántól nyertek czimeres nemes levelet.[1] Ugyancsak Budai János a nemességszerző 1690-ben Bölön község részéről a Tökölyi beütés ellen hozott rendszabályokat irja alá.[2] Valószinü, hogy ide tartozik azon Budai István is, ki 1553-ban Erdély részéről adót viszen a török portára,[3] ennek leánya Margit Haller Péter első neje volt.

Czimerök: Kék paizsban koronából kinövő féloroszlán; sisakdisz: a paizsalak. — Foszlányok: kék-vörös, zöld-vörös.

Butak (lemhényi). Nemessége ősi székely jogon alapszik. Közös törzsük Butak Pál vala, ki 1510-ben a lemhényi templom javára adakozik.[4]

1614-ben három ága volt, egyik Lemhényben, a másik Sárfalván s a harmadik Martonoson élt.

A lemhényi ág Lénárdtól a Lázár fiától jő le;[5] Lénárd fia István s ennek fia Gergely 1635-ben a Rákóczy György-féle összeirásban fordulnak elő.[6]

A sárfalvi ágat Butak Ferencz alapitá, ennek fia Benedek 1614-ben lustrál,[5] 1635-ben már meg volt halva.

A martonosi ágat Butak Gergely nemzé. Tagjai az ország különböző helyein elszéledve élnek, közülök Butak Pál kisbirtokos Sárfalvan és Butak István kir. irodaigazgató Maros-Vásárhelytt.

Butyka (márkosfalvi, kovásznai). Háromszéki székely család, mely különösen Kovásznán terjedt ki és élt több ágazatokban, s utódai szerteszét ágazván többfelé, ma is élnek. 1602-ben Márkosfalván Butyka János és Lukács esküsznek fel, mint szabadszékelyek. Kovásznán ugyanez időben Butyka István van följegyezve mint szabadszékely. A család tehát valószinüleg két különböző törzsből származik, csak nevük ugyanaz.

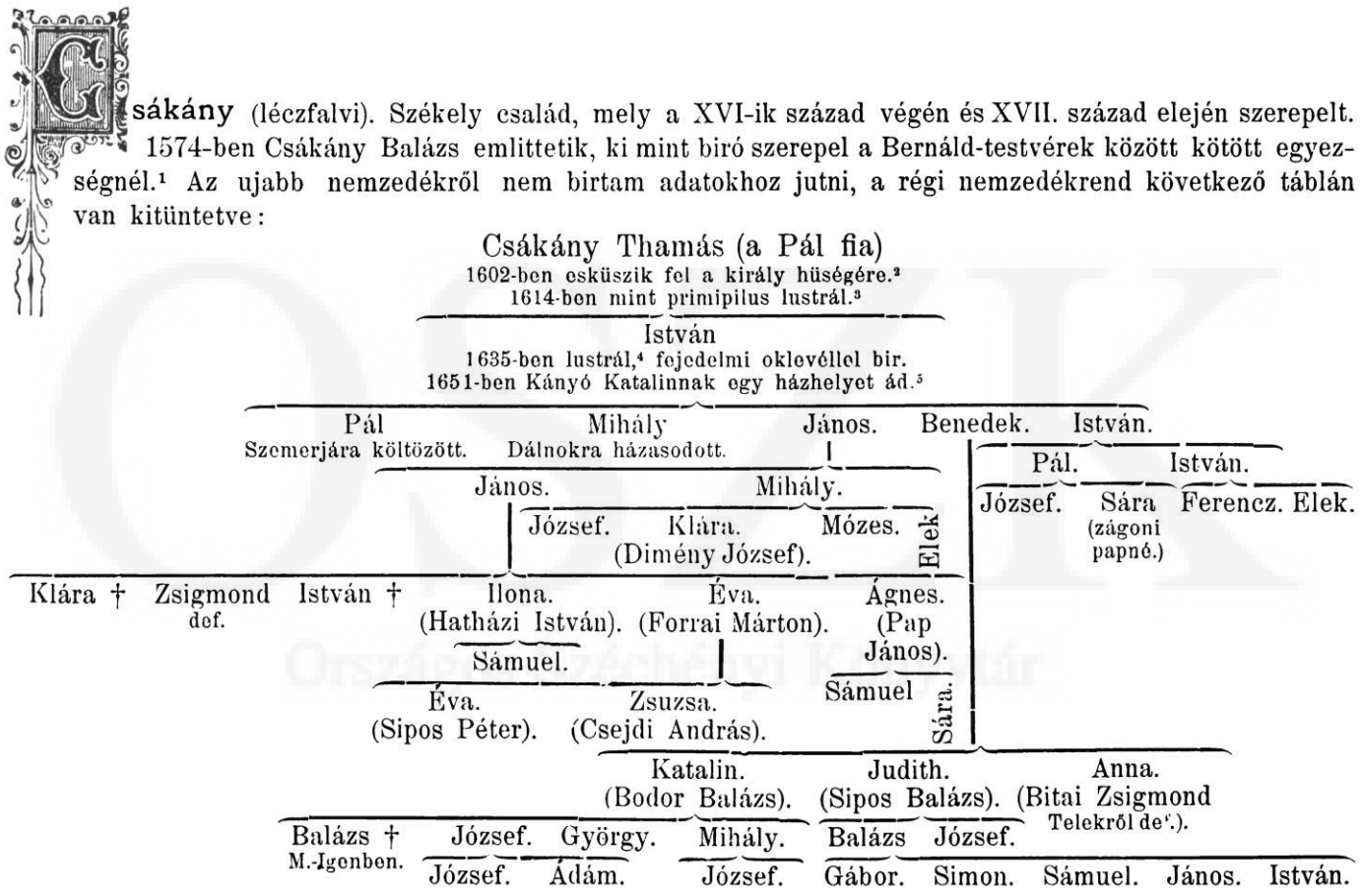
Márkosfalvi Butyka Miklós 1624 november 25-én Gyulafejérvártt keltezve Bethlen Gábor fejedelemtől székely lófőlevelet (primipilátust) nyert, melylyel Márkosfalván levő háza is felmentetett az adófizetés alul. Pontos leszármazásukat — miután a család tagjai adatokat nem szolgáltattak — nem ismerjük teljesen, de az alábbi töredékes leszármazást, — melyet megszerezhettünk — közöljük.

Butyka András
(Erdős Judith
fiu-leány volt Kovásznán).

Gáspár.			György.				
Gábor.	Gáspár. (Hadnagy Rákhel).		Zsuzsa.	Judith.	Ilona.	Rebeka.	
	Mózes sz. 1801. (Mátyás Julia).		Mózes.	Mihály.	András ügyvéd †	Ferencz.	József.
Lajos.	Dénes def.	Károly sz. 1848. birtokos Kovásznán. a) (Olasz Teréz. b) Kovács Julia).					
		Károly sz. 1876. gazd. tanár Makó.	Sándor sz. 1878.	Béla sz. 1896.	Rákhel.	Róza.	

[1] Eredeti okmány a Sz. Muzeumban Sepsi-Szent-Györgyön.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Nagy Iván M. Cs.
[4] Lemhényi róm. kath. plebánia levéltár.
[5] Udvh. M. L.
[6] Háromsz. M. L.

Csákány (léczfalvi). Székely család, mely a XVI-ik század végén és XVII. század elején szerepelt. 1574-ben Csákány Balázs emlittetik, ki mint biró szerepel a Bernáld-testvérek között kötött egyezségnél.[1] Az ujabb nemzedékről nem birtam adatokhoz jutni, a régi nemzedékrend következő táblán van kitüntetve:

E családból István „léczfalvi“ előnévvel 1789. ápr. 14-én nyert nemes levelet.[6]

Csákány (lemhényi). † A XVI-ik század végén szakadt el a léczfalvi Csákány-családtól.
1602-ben Csakán Ferencz esküszik hüséget Rudolf királynak.
Ugyan ő lustrál 1614-ben Bethlen Gábor alatt.
Ezen ág 1615-ben nyer nemes levelet.[7] Tagjai Lemhényből Zabolára költöztek, de mind két helyen kihaltak.

Csane (esztelneki) † kihalt.

[1] Szabó Károly Sz. Oklt.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Szerző levéltárában. (Pálmay J.).
[6] Dr. Ill. és Pettkó K. K.
[7] Tagányi Károly jegyzéke.

Csavar (csomortányi). 1633-ban nyert nemes levelet,[1] története ismeretlen.

Cseffey (noszolyi). † * ○ Ezen egykor szereplő család Dobokavármegyéből származik; családi táblázata a következő:[2]

Cseffei György

Kristóf.	János 1578-ban Háromszék királybirája. (Valkay Erzse).	Benedek.	Zsuzsa. (Szabaszlai Gábor).
		Samu. Gábor. Zsuzsa.	

László 1627-ben követ a római császárhoz, 1640—1659. Belső Szolnok főispánja. (s.-szt.-györgyi Daczó Mária).	Anna. (Farkas Ferencz).	Ágnes. (Széki István).

Erzsébet prius. a) (Jankó Tamás. b) Gábor István).	Erzsébet. (Etsedi Péter).	Katalin. (Darótzi István).	Ágnes. (Bernáld János).

Háromszéken legelőbb az e táblázaton feltüntetett Jánossal találkozunk, ki 1571-ben junius 10-én Kornis Mihálylyal Báthori Istvántól instrukciót nyer Udvarhelyszék összeirására.

1578. márczius 7-én Báthory Kristóf Cseffey János várhegyi kapitány és háromszéki királybiró közbenjárására Illyefalva (sepsi széki községnek) három országos vásár és egy heti (hétfőn) vásár tartására ad jogot.[3] Második férje volt Valkay Erzsébetnek a Valkay Tamás és Ördög Márta unokájának; ezen házassága révén valamint farnasi Veress János hütlenségi bélyegén 1575-ben nagy kiterjedésü birtokokhoz jutott.[4] Fia: László Bethlen Gábor alatt követ a római császárhoz, később Belső-Szolnok főispánja és itélő mester. Neje sepsiszentgyörgyi Daczó Mária volt.

Lászlóval a Cseffey-család kihalt.

Cseffey István, ki 1601-ben Báthory Zsigmondot a moldvai vajda elleni ütközetek után haza kiséré, szintén e családból való volt.[5]

Csegze (barátosi). † Még a XVII. században halhatot ki, mert hagyományilag sem emlékeznek Barátoson e névre; pedig élt; Cziekze (Csekre) Jakab „barátosi“ előnévvel nyert 1601. október 1-én primipilátust.[6] 1602-ben Csegze Jakab mint lófő esküszik fel Rudolf király hüségére.[6] 1614-ben a Bethlen Gábor-féle conscriptioban ismét Jakab lustrál.[7] 1635-ben pedig Csegze Jakab fiai Tamás és István fordulnak elő.[8] Az emlitett Jakab atyja Tamás volt 1582-ben még élt.

Csekme (zabolai). Székely-család, melyből 1614-ben Bethlen Gábor lustrája alkalmával Csekme Ferencz és János vétettek fel.[7]

Csekme Ferencz lehetett az idősebb, mert már 1602-ben is emlittetik azok között, kik a király hüségére esküsznek fel.[6] 1635-ben Cziekme János fia András és Cziekme Ferencz fia Ferencz fordulnak elő.[8] Egyik ága e családnak Páván élt, közülök István 1614-ben ott lustrál.[7]

Zabolán e családból Csekme Mózes igazgató-tanitó és Csekme Ádám mint kisbirtokos él.

Cseh (alsócsernátoni). * ○ Régi székely család, mely nemes levelét 1607-ben Bethlen Gábortól nyerte, s ez 1786. jun. 19-én lett megujitva.[9] A családból Cseh József 1820 táján Biharvármegyébe szakadt és Nagyváradon telepedett meg, 1839-ben a három egyesült székely székben kihirdetett nemes levelét a Várad-Olasziban tartott biharmegyei közgyülésben ugy a maga, mint fia Zsigmond nevére kihirdettette;[10] ezen családnak tagjai uj otthonukban, mint Biharmegyében előkelő megyei tisztséget viseltek, házasság révén Háromszékvármegye előkelő családjaival jöttek összeköttetésbe u. m. az Endes, Geréb, Somogyi stb. családokkal. A nemes levél kihirdetésénél emlitett Zsigmond mint nagyváradi árvabiró jelenleg nyugalomba vonult, ivadékai a leszármazási táblán láthatók.

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Eredeti okmány a szerző levéltárában.
[3] Szabó Károly Sz. Oklt.
[4] Hodor-Doboka vármegye 57.
[5] Wolf. Bethlen hist. Transylv. tom. V. p. 10.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[7] Udvh. M. L.
[8] Háromsz. M. L.
[9] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[10] Eredeti okmány Cseh Gusztáv áll. isk. tanár őrizetében Miskolczon.

A család nevezetesebb tagjai közül felemlitem Cseh Imrét, ki mint honvédszázados küzdötte végig a szabadságharczot s egy izben Háromszék részéről Béldy Gergely elnöklete alatt kinevezett alkudozó küldöttségben vett részt, — melybe kiváló diplomatikai ügyessége következtében jelöltetett; a szabadságharcz lezajlása után neki is mint annyi jobbjainknak az üldöztetés és a bujdosás jutott osztályrészül s keletfelé menekült, előtte ismeretes tájakra, mert a szabadságharcz előtt hosszason tartózkodott Törökországban s erről egy jeles munkát is irt.

Mint bujdosó is Kutalyáhban Kossuthnak tolmácsi minőségben sok hasznos szolgálatot tett. — Kossuth távoztával Konstantinápolyba ment, hol ugy honfitársainak, mint a törököknek állandó becsülése mellett élt, mig végre inlázban meghalt.

Alsócsernátoni CSEH-család.

A grand-campoi ref. temetőben pihen, sirja felé honfitársai emeltek márvány siremléket s ez mutatja igazi hazafiasságát az elhunytnak legjobban, mert siremléke földön futók szükös filléreiből emeltetett.

Sándor 1848-ban honvédezredes.

Ignácz foradalmi királybirája Kézdinek.

Ferencz és György, kik 1614-ben a keresztesi ütközetben estek el.

Az a csernátoni Cseh család egyik kiszármazott tagja Lajos, ki később a „Csernátoni“ nevet vette fel, a magyar sajtóirodalomnak egyik erős oszlopa, nyilt és bátor szó kimondásával uj hirlapirói iskolát alapitott meg, jellemző reá a nemzete iránti erős szeretet, mely kiméletlenné tette mindazokkal szemben, kik édes Hazánk boldogulásának nézete szerint utjában állottak.

Mint országgyülési képviselő is előkelő szerepet vitt. Tisza Kálmán benső embere volt, de ezt soha sem használta ki a maga részére. Meghalt 1901-ben.

Az utóbbi időben csendes elvonultságban élt; a képviselőházba azért szorgalmasan eljárt, de idejének többi részét madarai társaságában töltötte, melyeknek szállodai lakásán egész külön osztályt rendezett be.

Családjától távol élt, ugy látszik nem is igen tartották fenn a rokoni összeköttetést, mert végrendeletileg összes vagyonát mi 2 drb takarékpénztári betéti könyvben 20.000 koronát képviselt, ifjukori ideáljának a „hirlapirók országos nyugdij alapjának“ hagyományozta.

Egyszerü mesterkéletlen természete mellett bizonyit végrendeletében használt azon kifejezés is: „nem tartozom senkinek, nekem sem tartozik senki.“

Általában a Cseh-családot az erős hazafiság, a szorgalom és munkaszeretet jellemzi, melylyel nemcsak szülő vármegyéjének határán belül, de a Bihar, Szathmár stb. vármegyékben kiszármozottak is mindenütt kivivták embertársaik szeretetét és becsülését s ezzel nemcsak a szép multal biró család iránti kötelességnek tettek eleget, de méltók maradtak a dicső székely nemzethez is, mely ma is büszkén vallja a csernátoni Cseheket magáénak. Ide tartozik továbbá néhai dr. Cseh Károly volt országgyülési képviselő, majd közegészségügyi felügyelő és ennek öcsese csernátoni Cseh Gyula birtokos Alcsernátonban, kinek neje altorjai Csoboth Mária.

Leszármazási táblázatuk a következő:

I. Tábla.

Alsócsernátoni Cseh Péter.
(Orsolya Katalin).
1617-ben nyernek nemességet.

István def.	Miklós def.	Tamás def.	Pál.	Jakab def.	András.	Mihály.
Demeter.			András.	János.	László.	Péter. Ez a nagyváradi ág. (Folytatás a II. táblán).	Mihály.	Pál.
Pál.			Bálint.	András.				
Imre. def.	Sámuel. (Folytatás a tuloldalon.)		Elek.	Ferencz.		Miklós.		József.
			Ferencz. def.	Dávid.	András.	György. (Folyt. a tulold.)		Ferencz. (Silvester Julia). (Folytatás a tuloldalon).

Sámuel (Ki az előző oldalon).

Sigmond. István. György. Sámuel def.

Éva. (Cseh Györgyné). Judith. (Végh Antalné). | Izsák. Tamás.

Tamás def.

Zsigmond.
Gub. kanczellista, nőtlen.
Ez teszen 1826-ban a s.-szt-györgyi és a n.-enyedi koll.-nak alapitványt.

Dávid. Klára. (Silvester Pál). Teréz. (Silvester József).

Zsigmond. Vincze. (Dálnoki Kovács leány).

György (Ki az előző oldalon).

Lázár def. Balás.

György nőtlen.

Ferencz (Ki az előző oldalon).
(Silvester Julia).

Dávid def. Zsigmond. Ferencz assessor. 1848/49-ben több ütközetben vesz részt. (Farkas Jozefa). Pál. 1848/49-ben több ütközetben vesz részt, birtokos (Vajna Julia).

Ignácz sz. 1853. közs. jegyző Zágon. törvhatósági tag. a) (Bodó Anna b) Baló Tilda). János nőtlen. Pál. kir. főerdész Brassó. (Szentkatolnai Cseh Katalin).

Lajos 1888. Andor 1897. Andor. Albert.

II. Tábla.

Péter. (Ki az I. táblán).

Demeter. János. László. N. Cs. András. Péter. Mihály.

Bálint. ifj. Cs. András.

Elek. Miklós. Ferencz. József.

József. Sámuel. Ferencz.
1792—93. produkálták nemességüket.

József. Sámuel.

József sz. 1793. † 1848.
Előbb kovásznai lakos volt; 1820-ban Nagyváradra költözött és ott nemességét kihirdetette 1839-ben.
(Somogyi Zsuzsánna).

Veronika sz. 1827. † 1857. (Könyves Kálmán Kis-Marján ev. lelkész neje volt). Zsigmond sz. 1829 (Reinhardt Erzsébet). Fridrik sz. 1831. † 1840. Eszter sz. 1833. † 1897. (Balogh István ev. ref. lelkész neje volt).

Zsigmond 1854. † 1891. Béla sz. 1857. József sz. 1858. Ferencz. (Gábor Mariska). sz. 1861. Vilma sz. 1855. † 1884. (Torhoffer Gusztáv igazgató neje volt). Erzsébet sz. 1870. † 1873. Gusztáv állami tanár. (Czuczor Olga sz. 1872.)

Ferencz sz. 1898. Gusztáv sz. 1900. Augusztin sz. 1897.

E család nagyváradi ága a következő czimert használta: kék paizsban, zöld téren, zöld köntösös vitéz, jobbjában kard s baljában olajággal. Sisakdisz. Foszlányok. De Béldi István szerint az általam hozott czimer a helyes, u. m. kék paizsban egy zöld attilás, piros nadrágos, sárga csizmás lovas, jobbjában piros zászlóval, baljában a fehér ló kantárját fogja. Zárt sisakdisz. Foszlányok: ezüst-kék, arany-piros.

Egy ága e családnak a XIX. század elején Hunyadvármegyébe a Sztrigy mellékére költözött és pedig Cseh Dávid 1811-ben az insurgensi fegyvert letevén, először báró Naláczi József gazdatisztje, később Nopcsa Elek jószágigazgatója lőn, mig végre Hunyadon letelepedvén, ott ord. nótárius lett.

A hunyadmegyei ág családfája a következő:

III. Tábla.

István. Józsiás def.

Ferencz. József. Józsiás. András. Ágnes. Dávid sz. 1772. ord. notárius V.-Hunyadon. † 1849.

Sándor. (Jékim Lujza). Anna † Dénes † Zsófia † József sz. 1825. † 1890. 1848/49. Bem seregében részt vett a piski, medgyesi, vásárhelyi és kisszebeni ütközetekben. (Knezovics Józefa).

József. Sándor. Antal. Róza †

Berta. (Lénászi Bertalan). Mária sz. 1858. (Csonka Béla körjegyző). Ilona sz. 1860. (Frischolcz Árpád irnok).

Melinda. Gyula. Béla. Árpád.

Cseh (szentkatolnai). ✱ ○ Régi székely család, egy 1769-ben összeállitott genealogiai táblázat Pétert teszi a család közös törzsévé, ki körülbelül 1500-ban élt; Miklósnál két ágra szakad, illetve Miklós 1615. május 27-én Bethlen Gábortól czimeres nemes levelet nyert;[1] ezen ág Szentkatolnán az alszegben terjeszkedik, mig a másik a felszegben maradt s ma is kétféle Cseh-családot külömböztetnek meg Szentkatolnán; többnyire előkelő közhivatalokban látjuk őket. László 1778-ban Szatmárvármegyei szolgabiró, majd 1816-ban Tolnamegye alispánja, később kir. tanácsosi czimmel tüntettetett ki, meghalt 1824-ben a tolnamegyei Bölcskén. Az irodalmi téren is közelismerést és tiszteletet vivott ki magának, sok szép munkát adott ki, de még több kéziratban maradt, melyeket a magyar nemzeti muzeum irattára őriz.

Szentkatolnai CSEH-család.

Ignácz szintén Tolnavármegyében szolgált mint másodalispán; sokat foglalkozott az irodalommal, de munkái kéziratban maradtak; szintén a magyar nemzeti muzeum irattára őrzi. Meghalt 1830-ban Pakson 49 éves korában.

András 1815-ben háromszéki ülnök.

József ugyanakkor kézdi szék törvényszéki jegyzője. Egyrésze a családnak Biharés Tolnamegyében telepedett meg, mindkét helyen előkelő szerepet vittek; Miklós a XVIII. században Biharvármegye főügyvédje, fia József ugyanazon vármegyénél szolgabiró, a mi az akkori időben magasabb állásnak tartatott, mint a mai szolgabirói állás; Miklósnak leánya Magdolna, Kovács Mihály biharmegyei szolgabiró neje, utóbb táblabiróné Aradmegyében.

Mihály 1743—1752-ig őrkanonok a gyulafehérvári káptalanban; alapitványt tett a családjából származó ifjak neveltetésére, azonban ezen alapitvány még ez idő szerint nincs teljesen tisztába hozva.

Marczel cs. és kir. kamarás, főconsul.

Ervin szül. 1838. márczius 23-án Szerémmegyében Valpon, 1886-ban szülővármegyéjének főispánja, 1898-tól ujabb hazarészének Horvát-Szlavon- és Dalmátország m. kir. ministere, valóságos belső titkos tanácsos, a III. oszt. vaskoronarend tulajdonosa stb. Neje: Csepini Adamovich Fanny, kivel verőczemegyei Erdőd uradalom felerészét kapta; melynek utóbb másik felerészét is megvásárolta.

Élénk érdeklődéssel viseltetik származási helye és a szentkatolnai Csehek iránt, mint az a Bakk Endre vizaknai plébános, főesperesthez jeles genealogusunkhoz intézett kérdezősködéséből is kitünik; s méltán megérdemli ezen család, mert hisz a vele közeli vérségi összeköttetésbe levő alsó-csernátoni Cseh-családdal együtt, melylyel szintén ezen müvemben bővebben foglalkozom; annyi jeles hazafit szolgáltatott, hogy kevés család tekinthet jeleseinek olyan gazdag sorozatára vissza.

A szentkatolnai Cseh-családnak eredeti származási helyén, illetve honnét nemesi előnevét irja, ez időszerint férfi ivadéka nincs, csupán Cseh Giza él.

A Cseh-család eredetileg a róm. kath. egyház kötelékébe tartozott; a Szlavoniába kiszármazottak azonban az ev. református vallást követik.

A család 1769 évben összeállitott leszármazási táblázatának másolata a következő:[2]

I. Tábla.

Petrus.

Quem Blasius in Testamento suo de Anno 1647. Abavum suum suisse, & in Catholicae Parochialis Ecclesiae Szent Katólnensis Sanctuario ad dextrum Altaris latus Tumulum Lapideum exstruxisse, & eo etiam intumulatum esse memorat, quo successive hujus Familiae Homines sepeliebantur.
Hic ex combinatione temporis vixerit circa Annum 1500.

Stephanus.

Qui ex Contractu nonulldrum Bonorum acquisitionali de Anno 1565. & alio simili de Anno 1575. Georgii, & Andreae Genitor fuisse continetur, qui Andreas, & Georgius Statutorio, Introductorio Relatoriis Annô 1592. Nobiles compellati, in certam portionem liberamve sylvationem in Possessionem Osdola penes Sententionales Principis Sigismundi Báthori nemine contradicente introducuntur, & statuuntur. Andrea defficiente.

Georgius.

(Folytatása a túloldalon).

[1] Eredeti okmány Cseh Károly birtokában.

[2] Eredeti okmány dr. Künnle Tivadar ügyvéd őrizetében Sepsi-Szent-Györgyön.

Georgius. (Ki az előző oldalon).

Franciscus — Blasius † — Nicolaus † — Emericus

à quo.

Hos Filios fuisse Georgii docet Testamentum Blasii de Anno 1647. legitimè confectum ; Idem docet Nicolaum, & Emericum cum his condivisisse. Denique ex Divisionalibus Annô 1648. patet post defectum nominanter sequentes :

Petrus † — Stephanus — Nicolaus †

qui.

Praeter modo attactas de Anno 1648. Divisionales docent Contractuales de Anno 1647. & Processus de Anno 1649. quòd Stephanus fuerit Filius Francisci qui Petro, & Nicolao deficientibus ex Margareta Geréb Consorte sua habuit Filios :

Franciscum † — Nicolaum † — Blasium — Thomam †

qui.

Blasium hunc fuisse Filium Stephani probant Contractuales de Anno 1669. & Processus de Anno 1678 qui Blasius nota infidelitatis notatus, vitae, bonísque suis mobilibus, & immobilibus, gratiam Principis obtinet Annô 1679. & in Grationalibus per Principem Nobilis recognoscitur. Hìc reliquis deficientibus ex Juditha Elekes Consorte sua habuit sequentes :

Joannem † — Nicolaum † — Petrum — Stephanum †

qui.

Petrum fuisse Filium Blasii ex Juditha Elekes docent Divisionales simul Retractatorio Contradictoriae sub Authentico Leopoldino de Anno 1703. & Sententionales Divisionales inter Filios Blasii, Nicolaum, Stephanum, & Petrum de Anno 1711. Denique Inquisitoriae de Anno 1725.

Aliis tribus deficientibus ex Helena Nagy de Zalány habuit filios 3. docente Matricula :

Nicolaum — Alexandrum — Stephanum †

Váradini viventem. Nicolaus ex Francisca Bohus Consorte sua habere se dicit

Váradini mortuum. Alexander ex Elisabetha Csabai Consorte sua reliquet Juvenes :

Josephum. — Ladislaum. — Franciscum.

Emericum hunc Filium fuisse Georgii docent Inquisitoriae de Anno 1647. Blasi, & Nicola- Divisionem fecisse Filios Emerici, & Francisci.

Paulum † — Michaelem. — Stephanum. — Mathiam †

Praeter attactas de Anno 1648. Divisionales, quod Michaël fuerit Filius Emerici ex Elisabetha Imets Consorte sua docent Series Prothocolli Sedis Kézdi de Anno 1648. Testamentum Emerici de Anno 1646. deficientibus autem Paulo, Stephano, & Mathia, Michaël ex Censorte sua Helena Vas habuit Filios :

Joannem. — Sigismundum

qui.

Sigismundus iste, quôd fuerit Filius Michaëlis docet Processus Divisionalis de Anno 1686. qui notae infideitatis accusatus, gratiam Principis, vitae, bonísque fuis mobilibus, & immobilibus consequitur Annô 1679. & Nobilis compellatur.

Joanne autem deficiente ex Clara Orbai Consorte sua habuit :

Michaelem † — Joannem — Sigismundum †

Quòd Joannes fuerit Filius Sigismundi docet Processus Divisionalis de Anno 1702. Reliquis Fratribus deficientibus Joannes iste ex Susanna Rápóti de Peselnek habuit Filios :

Josephum. — Emericum — Sigismundum.

qui.

Quos Filios esse Joannis docent Divisionales de Anno 1759.

Emericum.

Pétertől kezdve szentkatolnai Bakk Endre következőleg folytatja a leszármazást:

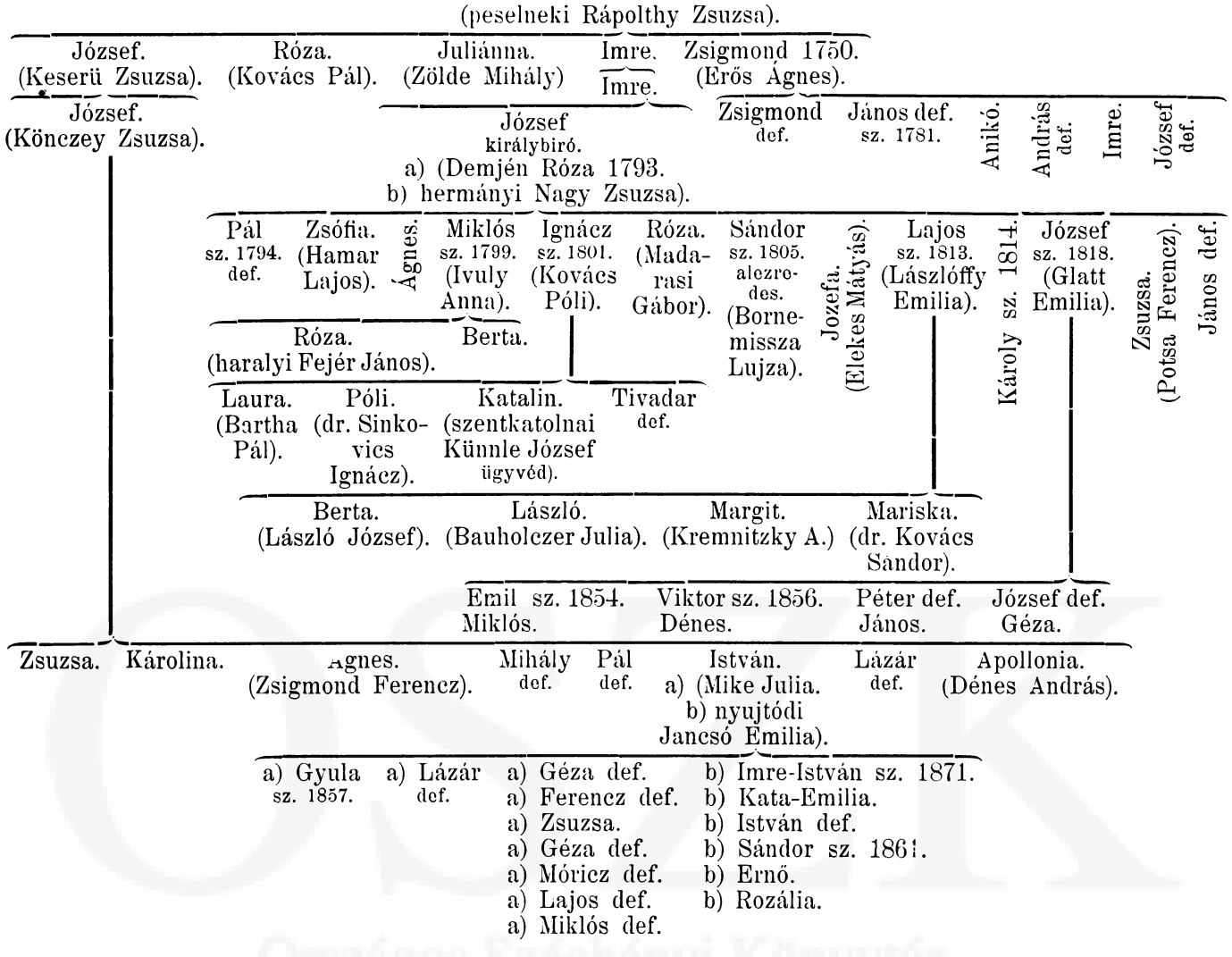
II. Tábla.

Péter 1703.
(Nagy Helena de Zalány).

- **Miklós** — N.-Várad főügyvéde. (világosi Bohus Franczíska).
  - **József** — biharmegyei szolgabiró.
- **Sándor** — N.-Váradon halt meg. (Csabay Erzse).
- **István 1711.** — def.
- **László † 1824.** — tolnamegyei alispán, kir. tanácsos. a) Becskey Francziska. b) Szluha Teréz).
  - **Ignácz** — tolnamegyei alispán. † 1830. (Sauska Mária).
    - **Franczíska** — def.
    - **Karolina.**
    - **Mária** — def.
    - **Krisztina** — def.
      - **Mária**
    - **Apollonia.** — def.
      - **Mária.** — (Uray István).
    - **János.** — (Szuhányi Valéria).
      - **Izabella.** — (Jékey Zsigmond).
        - **Anna.** — (Malatinszky Ferencz).
        - **Janka.**
        - **Antonia.**
        - **Mária.** — (br. Exterdé István).
        - **Lujza.** — (mádi Kovács István altábornagy).
        - **Ferencz** — def.
        - **Imre** — def.
        - **Lajos** — def.
    - **Judith** — def.
    - **Apollonia.** — Peély Antal).
    - **Ferencz** — szatmárm. alispán.
  - **Klára** — def.
  - **Julia.** — (Döry Ádám).
  - **Ifj. Ferencz** — biharm. alispán, nagybirtokos. † 1866. (Csuzi Apolló).
    - **Etelka.**
  - **Zsuzsa** — def.
  - **Judith** — (Horváthné).
- **Id. Ferencz** — Szatmárm., m.-berendi birtokos.

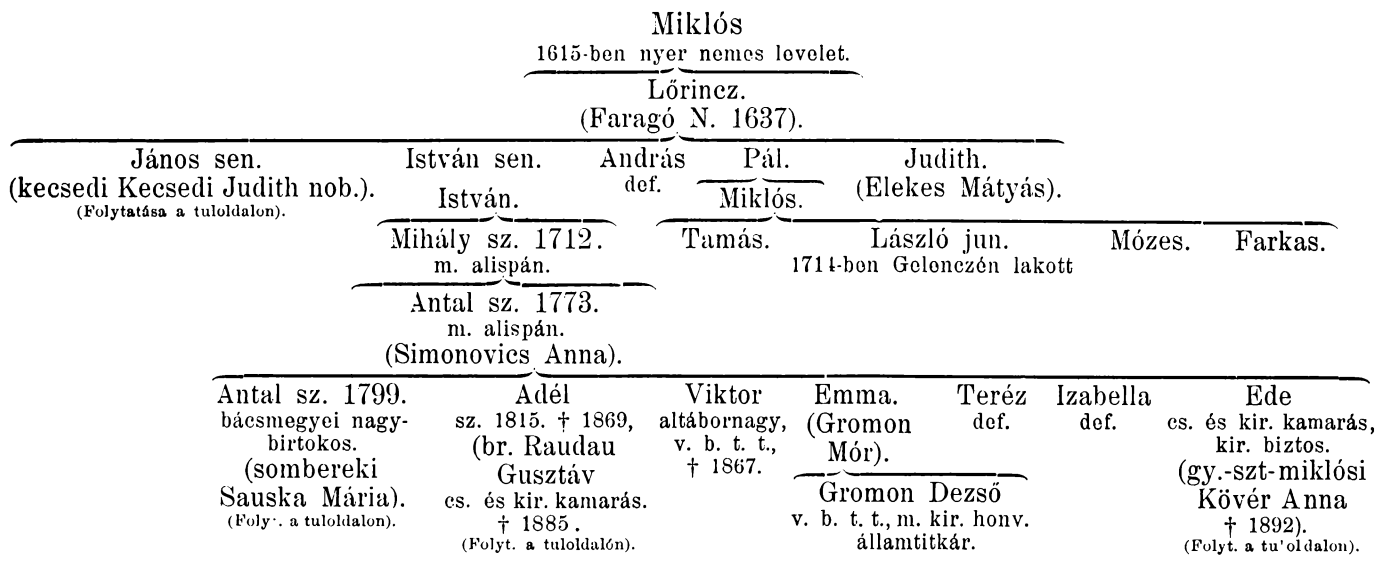
Cseh Jánostól mint következik:

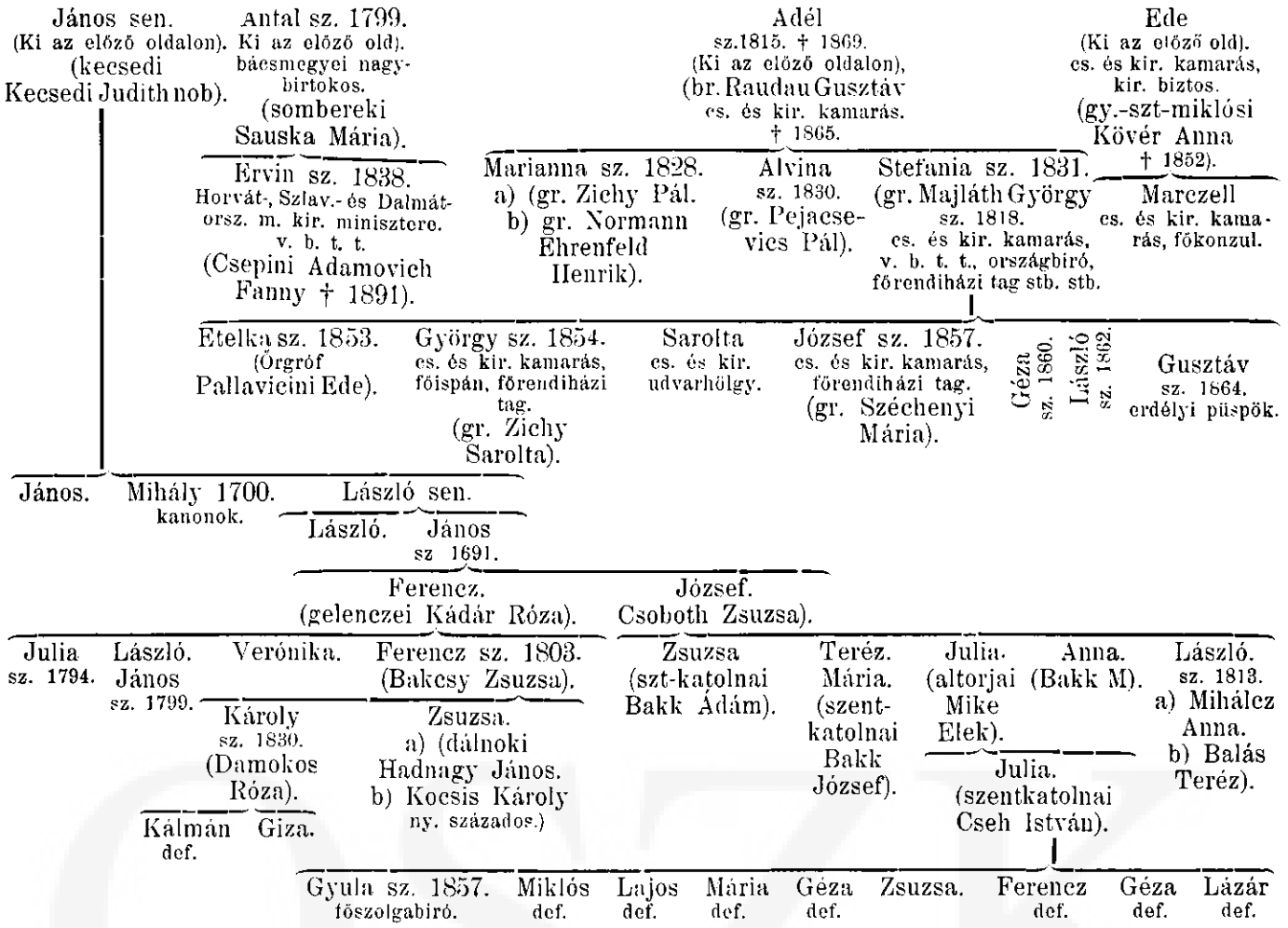
III. Tábla.

Cseh Miklóstól ki 1615-ben nyert czimeres nemes levelet:

IV. Tábla.

Miklós a nemesség szerzőnek primipilaris lakhelye — mint a nemes levélben felemlitve van — Tholdalagi Mihályné szül. Mihálcz Erzsébet és Keresztelj Ferencz szomszédsága között volt.

Cseh Miklós fiától Lőrincztől 1637-ben Basa Tamás a hires erdélyi főur egy darab földet foglal el.[1]

Czimerök: Kék paizsban egy férfi áll, jobbjában törrel, melyen egy véres tatár fő keresztül szurva látszik. Sisakdisz. Foszlányok: arany-kék, ezüst-veres.

Csintalan (kézdiszentléleki). 1625-ben nyer nemes levelet.[2] 1695-ben Csintalan Menyhért kézdiszentléleki primipilus és kézdiszéki hites assessor mint biró jár el albisi Barabás György és Kovásznán lakó Miklós Deák közötti birtok átadásnál.[3]

Csioria (papolczi). E család 1606-ban nyert „papolczi" előnévvel nemes levelet;[2] de már ekkor Papolczon kiterjed család volt, mert 1602-ben kilenczen esküsznek fel e családból Rudolf király hüségére és pedig: Csorja Benedek, Máté, Keresztes, Balás, Ferencz, Márton, János, István és Miklós.[4]

1614-ben tizennégyen lustrálnak[5] és az 1635. évi Rákóczy György-féle összeirásban már 61 tagja fordul elő.

Neve a családnak sokféleképen fordul elő: „Csoré, Csioria, Czoria, Csorja és Cziori.

Egy ága Zágonban él; közülök Bálint, Károly, János, Antal, András és Gergely, kinek fia Béla.

Csipő (almási) † kihalt.

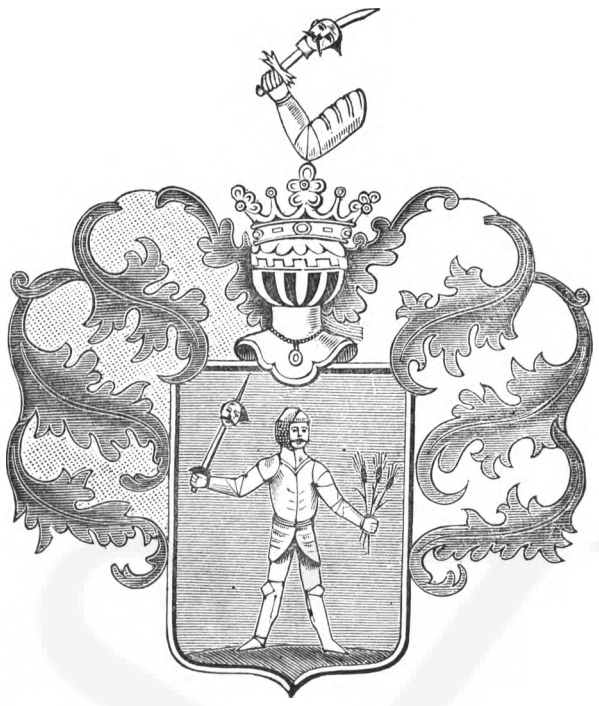
Csiszár (de Szemerja alias Incze). 1635-ben nyert nemes levelet.[6]

[1] A Bakk- és Jancsó-család története szentkatolnai Bakk Endrétől.
[2] Tagányi K. jegyzéke.
[3] Eredeti okmány a Szerző levéltárában.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Udvh. M. L.
[6] Tagányi K. jegyzéke.

Cserey (nagyajtai) ✱ ○ A XIV. században Baróthon találjuk; első kiről adataink vannak, baróthi Cserey Balás, ki 1396-ban a nikápolyi csatában Zsigmond királyt menti meg, s azután a királylyal együtt menekül.[1]

A családnak szerep jut Magyarországon is, mert Balásnak fia László, Cserey István Péter nevü fiával ki allovászmester volt, Mátyás királytól 1462-ben Csanádvármegyében Nagylakot adományul kapja.

Később házasság utján Cserey János nejének Henter Margitnak nagyajtai jószágára költözik s a család innen a nagyajtai nevet vette fel. A Csereyek tulajdonképen ezen időponttól kezdve visznek jelentékenyebb szerepet hazai történelmünkben igy pl. János[2] (Miklósnak fia) ifju korában 1668-ig fejedelmi asztalnok volt, 1679 ig Fogarasvár kapitánya s végre azon gyanu alapján, hogy Béldy Pállal szorosabb összeköttetésben állott volna 1685-ig, tehát 6 éven keresztül fogságra vettetett;[3] neje Cserey Judith révén összeköttésbe jön Erdély jelesebb családai egyikével, az Apor családdal[4] s igy a család gyökerei mindjobban szerte ágaznak a rokoni összeköttetés folytán, de János tudatával birt annak is, miszerint a népben a bizalmat leginkább az által lehet fokozni, ha birtokot szerez vagy megtart s mert Erdélynek akkori különleges politikai viszonyai kivánatossá tették, hogy az egyes jelesebb családok ivadékai ne csak a székek szük határainak keretén belül legyenek ismeretesek, hanem a védelem miatt egymásra utalt szomszédszékekben is eléggé és előnyösen ismertek legyenek, Csik-Rákoson épiteti azon most is fennálló kőházat, mely ma is a Cserey-család birtokában van s melynek egyik fenyő gerendáján következő felirat áll: „Hoc opus curavit Joanues Cserei Anno Domini 1672 Lav. Deo semer. cum S. R. E. sua Juditha Cserei vicessima 4. Mensis May.[5]

Nagyajtai CSEREY család.

Jánosnak egyik fia Mihály Csik-Rákoson született 1667 ki október 21-én az emlitett házban; 1678—1685-ig Teleky Mihály kanczellár udvarában apród, 1686-ban a hassági, 1688-ban a bozzai táborozásban vesz részt, később a havas alföldre menekül, onnan visszajövet Apor István udvarába megy, 1697 okt. 22-én elveszi Kun Ilonát, 1703-ban a Rákóczy fölkelés elől Görgényvárába vonul s ezután lett Csik, Gyergyó és Kászonszék inspectora.

1705-ben Brassóba vonul összegyüjti a családra vonatkozó adatokat.[6] 1756-ban meghalt. Fia György táblai ülnök meghalt 1774-ben ennek leánya révén a bodoki gróf Mikó-családdal kerülnek rokoni összeköttetésbe a Csereyek.

Egyik legkimagaslóbb alakja ezen családnak Cserey Mihály a történetiró és testvére János, ki több európai nyelvet tanult meg, s ennek révén kiváló müveltségre tett szert. Utóbbinak fia Elek és Farkas, Elek táblai ülnök volt s a tudományos irodalommal is foglalkozott.

1746-ban kiadta „Praxis procuratoriat“ de ezenkivül több kézirata is maradt vissza,[7] neje Boer Krisztina volt, fiai a Farkas itélőmester nejétől Römer Jozefatól fiai ismét Farkas gubern. consiliar, kinek első neje Kállay Julia 1833-ban halt meg; másodszor Sombory Katát vevé el, gyermekei Ágnes, Mihály († 1848) Farkasnak Römer Józéfától még Lajos és István százados. Eleknek Boér Krisztinától fiai még b) József, c) Imre, d) János 1784-ben fisc. director, 1790-ben itélőmester, e) Elek 1817-ben gubern. tanácsos, kinek neje Berzenczey Karoline s végre f) Mihály 1771-ben itélőmester, kincstári tanácsos, kinek Macskásy Teréztől fiai József †, Mihály férje Pál Rózának.

A Cserey-családból ismét kiemelkedik egy jeles férfiu, Farkas (Jánosnak, László Erzsébethtől fia), ki egyuttal a XVIII. század legmiveltebb férfiainak egyike, a hivatali pályán udvari referendariuságra és tanácsosságra emelkedett, 1777-ben a krasznai és tasnádi uradalmakat kapta. Az irodalom terén is nagy munkásságot fejtett ki, sok jeles kézirata maradt vissza, melyek közül később megjelent: „A Székely Asszonyok Törvénye,“ meghalt 1782-ben. Ennek fia Lőrincz (anyja Boros Kata) szintén jelentékeny szerepet

[1] Szegedi Synopsis Reg. 333.
[2] Az 1635. évi lustrakönyvben fordul elő, Háromszékvármegyei levéltár.
[3] Cserey Mihály Históriája 6., 35., 91, 102, 116., 119., 155., 128.
[4] Ugyanott 36., 1.
[5] Benkő Károly Csik, Gyergyó és Kászon leirás 28., 1.
[6] Kiadva a Nemzeti Könyvtárban, Budapest 1852.
[7] Horányi Nova Memor. 720.

vitt a közéletben s a tudományokkal is foglalkozott; Erdélynek Magyarországtól való elszakadásáról szóló munkája szintén kéziratban maradt vissza; megemlitendő még egyik jeles munkája, mely „Háláló Beszéd“ czimmel kinyomatott 1777-ben a budai kir. egyetem elhelyezési ünnepélye alkalmával, munkás életének delén ragadta el a halál 1784-ben.[1])

Farkasnak Boros Katától fia Farkas, cs. és kir. kamarás és őrnagy, az 1817-iki éhségkor tanusitá emberszeretetét, midőn a népnek ezrekre menő gabonát vásárolt és az közöttük kiosztá, ezenkivül három évi tizedet és 400 napszámot elengedett, sőt jószágaiban a három napos robotot addig is, mig az urbér behozatnék, két napra szállitotta. Nagy előszeretettel viseltetett a nemzeti irodalom iránt és Döbrentei Gábornak az erdélyi irodalom volt vezetőjének emlékére ezüst érmet veretett. Nővére Cserey Ilona, kit báró Wessellényi Miklós a zárdából vett el, kora egyik legeszesebb hölgye volt és Erdély közéletére nagy befolyást gyakorolt; 1831-ben 77 éves korában halt meg. Utóbb nevezettnek testvére Pál, kinek Bigye Juliától fia ismét Farkas, a Cserey Anna férje és atyja Cserey Balás és Károlynak.

Ezen családnak kiváló jellegzetét képezte minden időbőn a hazafias irányban való lelkes működés, mely nemcsak a ferfi tagoknak a tudományos irodalom és a harcztéren való szereplésében nyilvánult, hanam nőtagjai is önzetlen lelkesedéssel karolták fel a nemzeti ügyet és zajtalan, csendes munkássággal segitettek a nemzeti állam épületének kiépitésében; de sőt a családi összeköttetések keresésénél is ugy látszik, gondos figyelmet forditottak arra, hogy az uj nőtagok szintén ilyen fenkölt gondolkozásu családokból származtak legyen; ezen állitásom könnyebb bizonyithatása czéljából a korunkban élő egyik igen jeles honleányt veszem példaképen özvegy Cserey Jánosné alsózaturcsai Zathureczky Emilia személyében, kinek munkássága s honleányi erényei közismeretüek s fényesen tündökölnek; avagy nem elég bizonyiték-e az, hogy a Sepsi-Szent-Györgyön működő nőegyletnek örökös elnöke?

Nem e mellett szól-e a székely muzeum megalapitása, melynek bölcsőjénél ott állott[2] s gondos szeretettel segitette összehordani a székely nemzeti kincseket, melyek nemzetének ma féltve őrzött büszkeségét képezik; kell-e fényesebb bizonyiték a honleányi rajongó szeretet mellett mint az, hogy a székely nemes családok történelmére vonatkozó adatokat fáradhatlan szorgalommal gyüjtötte s ezzel is bebizonyitotta, miszerint nemzetén igaz szeretettel csüng.

Ma is egyedüli örömét az képezi, ha valakivel jót tehet, ámbár a sors vele szembe mostoha volt, mert egyéb csapások mellett még azzal is sujtotta, hogy Ákos nevü fiának három gyermekét — tehát unokáit — rövid időközben ragadta el a kérlelhetetlen halál.

Családi táblázatuk a következő:

I. Tábla.

Mihály 1360.
I. Lajos király alatt katona, Zsigmond király alatt a királyi banderium kapitánya.

- **István.**
  - **Péter** — kir. allovászmester. 1461-ben Nagylakot kapja.
- **Balás** — 1396-ban a nikápolyi csatában vesz részt, ott Zsigmond királyt menti meg.
  - **László** — Péterrel Mátyás királytól 1462-ben Nagylakot kapta.
    - **Márton** — 1635-ben Baróthon lustrál.
    - **János** — 1635-ben mint ujnemes Baróthon lustrál, 1666-ban végrendelkezik. Átköltözik Baróthról Nagy-Ajtára a felesége legrégibb jószágába. (Henter Margit a Miklós leánya).
      - **Miklós 1659.** fejedelmi főétekfogó Rákóczy Györgynél. (Költő Margit de Kőröspatak).
    - **László.**
      - **György.** Báthori alatt ezredes.
  - **Máthé.**
    - **Lukács** — 1442-ben a szt-imrei ütközetben Mezeth török vezért öli meg.
      - **Antal** vice vajda
        - **Ferencz** — Zápolya János udvarában kamarás ur
          - **Mátyás.**
          - **László.**
          - **György** †
          - **Pál.** — 1566-ban Szigetvárnál Zrinyi Miklóssal halt el.

(Folyt. a tuloldalon).

[1] Horányi Nova Memor 722.

[2] Cserey Jánosné 1876-ban alapitja a sepsi-szent-györgyi „Székely Nemzeti Muzeum-“ot, gyüjt, fárad. Fáradságának jutalma az elismerés. Mintegy 200 elismerő levelet kapott az ország minden részéből s a legelőkelőbb személyiségektől.

Miklós 1659. (Ki az előző oldalon).
fejedelmi főétekfogó Rákóczy Györgynél.
(Költő Margit
de Kőröspatak).

- **János** 1668-ban fejedelmi asztalnok, 1679-ben fogarasi kapitány. (csiki Cserey Judith, Cserey Mihálynak Csik-Madéfalváról és Apor Ilona leánya).
  - **Mihály** sz. 1667. † 1756. történetiró, Csik—Gyergyó—Kászonszék inspectora. A Havasalföldről 1691-ben jő vissza. — Kolozsvár VII. kerületében a „Cserey"-utcza róla nevezteteti el. (kaáli Kún Ilona, kaáli Kún Mihály leánya).
    - **György** † 1774. táblai ülnök. (Nagy Bóra de Kaál).
      - **Teréz.** (bodoki gróf Mikó István)
        - **Borbára.** (kászonimpérfalvi Balási József királybiró).
        - **Samu** magister. (Balási Bóra).
        - **Ferencz** jezsuita.
        - **Lőrincz** iró. sz. 1754. † 1784.
        - **Farkas** cs. kir. kamarás, őrnagy. (gróf Haller Krisztina).
          - **Farkas.** (Cserey Anna Tuzon).
            - **Balázs.**
            - **Károly.**
          - **Helena.** (kisrhédei gróf Rhédeyné).
        - **Pál.** (remetei Bigye Julia).
        - **Elek** kanonok.
        - **Ilona** † 1831. (br. Wessellényi Miklós).
        - **Klára** apácza.
        - **János**
    - **József** sz. 1705. † 1709.
    - **Zsuzsa** †
  - **Daniel** sz. 1683. † 1697.
  - **Erzsébet.** (Borbereki István de Borberek).
  - **Judith.** (Pokornik József katonatiszt).
  - **Ágnes.** (Pokornik Ferencz katonatiszt).
  - **János** ivadékai katholizáltak Csik-Rákoson. a) (László Erzsébet. b) Thamás Erzse).
    - **Druzsina** sz. 1721.
    - **Klára** sz. 1722.
    - **Zsuzsa** sz. 1725.
    - **Miklós** sz. 1726.
    - **I. Elek** sz. 1713. † 1769. tábtai ülnök. (Boér Krisztina de Berivó). Folytatás a IV. Táblán.
    - **Krisztina.** (h.-szentmártoni Biró Gábor).
    - **Borbára** sz. 1715.
    - **Farkas** sz. 1719. † 1782. udvari tanácsos Bécsben. A krasznai és tasnádi birtokot kapja. (Boros Anna Csik-Szenttamásról).
      - **János**
- **Farkas** 1717-ben Apafi fejedelem pénztárnoka, főkonyhamestere. (ippi Bydeskuthy Mária. a László és nagybarcsai Barcsay Kata leánya).
  - **Farkas.** (Nagy Mária).
    - **Farkas.**
    - **Katalin.**
  - **László** nőtlen.
  - **Éva.** (alsócsernátoni Damokos Sámuel).
  - **Zsuzánna.**
  - **Krisztina.**
  - **Sára.** (Szegedi Gábor).
  - **János** Rákóczy-fölkelés alatt csapatvezér, kurucz-ezredes. 1750-ben az unitáriusok gondnoka. (kissárosi Sárossy Ilona, később vargyasi Dániel Péterné).
    - **Anna.**
    - **Miklós** Nagy-Ajtán. (Tornya Borbára, Tornya István és iktári gróf Bethlen Mária leánya).
      - **Krisztina** (borsai Nagy Péter).
  - **János** miklósvári királybiró. (n.-ajtai Donáth Anna).
- **Kata.** (sóvári Soós Mihály).
- **György** 1601. április 2-án nyert nemes levelet. (baróthi Baróthy Katalin). (Folyt. a II. táblán).
- **Miklós.**
  - **Miklós** elesett a Vaskapunál.
- **Mihály** † a gyalui török ütközetben. def.

II. Tábla.

György (Ki az első táblán).
1601. április 2-án nyer nemes levelet.
(baróthi Baróthy Katalin).

- **Samu.**
- **Zsigmond** Tökölyvel tart. 1683-ban Bécs ostrománál vesz részt. 1691-ben jő vissza. (gelenczei Mihálcz Borbára, a Mihály és Angyalosi Erzsébet leánya).
  - **Samu** † 1744. királybiró. (patakfalvi Ferenczi Borbára, Ferenczi István királybiró és lengyelfalvi Orbán Margit leánya).
- **György** †
- **Zsófia.** (kadicsfalvi Török Gábor, Török Ferencz és csik-szt királyi Bors Anna leánya).
- **Dániel** † 1683.
- **Klára.** (kadicsfalvi Török István, Török Ferencz és cs.-szt-királyi Bors Anna leánya).
- **Mária.** (léczfalvi Bodor Mihály).
- **Kata.** (nagysolymosi Kontz Boldizsár, Kontz Boldizsár püspök és Beke Margit fia).
- **János** †

Folyt. a tuloldalon).

Samu † 1744. (Ki az előző oldalon).
királybiró.
(patakfalvi Ferenczi Borbára,
Ferenczi István királybiró és lengyelfalvi Orbán Margit leánya).

Zsigmond.
a) (márkosfalvi Barabás Mária.
b) gyerőmonostori br. Kemény Anna.
c) n.-sombori Sombori Krisztina).

György
főhadnagy.
(Eperjesi Mária).

Samu sz. 1770. † 1832.
Bardoczszék királybirája.
(egrestői Árkosy Julia Balavásáron).
(Folyt. a III. Táblán).

Dániel
nőtlen.

József
miklósvárszéki királybiró.
(raksányi (Thuróczy Anna).

Anna.
(Thoroczkay Ferencz).

Imre †

Zsófia.
(szentpáli Szentpáli Imre,
Szentpáli Benjámin lovaskapitány és Podhraczky Anna fia).

József †

Zsigmond.

Zsuzsa † 1805.

András † 1778
székelyhuszár-kadét.
a) (gr. Bethlen Kata
Héviz.
b) ákosfalvi Tolvay Szilágyi Rákhel.
ákosfalvi Szilágyi János és n.-palatkai Palatkai Zsuzsánna leánya, ki másodszor Keczeli Zsigmondhoz és harmadszor hidalmási Hatfaludi Ferenczhez ment férjhez).

Mária.

b) Zsigmond sz. 1778. † 1851.
tartományi biztos.
(imecsfalvi Imecs Anna † 1841.
Imecs Mózes kir. perceptor és szentdomokosi Sándor Anna leánya).

János
nőtlen †

Borbára
hajadon †

Mihály
itélőmester.
(görgény-szentimrei Berzenczey Ágnes).

Samu † 1779.
(fricsi Fekete Klára).

Miklós sz. 1780. † 1844.
Guber. Consilarius.
a) (gr. Lázár Klára,
gr. Lázár István és gr. Haller Erzse leánya.
b) gr. Lázár Róza † 1801.
a fentinek testvére volt.
c) gr. Mikes Bóra).

Klára.
(viz-szentgyörgyi Makrai László).

Druzsina.
(g.-szent-imrei Berzenczei Ferencz).

Mihály.
(Turmann Lujza
Györgyfalván).

Eliz.
(Szentiványi László
de ead).

Farkas † 1830.

Mihály
sz. 1809.
† 1831.

János sz. 1817. † 1875.
birtokos, az orbai ev. ref. egyház világi főgondnoka, törv. biz. tag.
(alsózathurcsai Zathureczky Emilia,
a sepsi-szent-györgyi Székely Nemzeti Muzeum alapitónője. Háromszékvármegye nőegyletének örökös elnöknője stb,
Zathureczky István és tasnádi Nagy Julia leánya).

Mária
sz. 1815.
† 1834.

Balázs
sz. 1844.
† 1869.

Gizella
sz. 1848.
† 1850.

István
sz. 1849.
† 1860.

Ákos sz. 1856.
birtokos, törvényhatósági tag.
a) (felsővecsei Ziegler Hermin
† 1892.
dr. Ziegler Károly tanár és br. Gallois Cecil leánya).
b) csik-szentsimoni Endes Lila,
Endes Lajos és br. Kemény Julia leánya).

Gyula
szül. 1857. † 1883.
(árapataki Geréb Ilka,
ki jelenleg br. Bánffy Albertné).

Mihály
sz. 1865.
† 1872.

Béla
sz. 1879.
† 1879.

Mihály
sz. 1880.
joghallgató.

Irén
sz. 1882.
†

a) János
sz. 1882.
† 1887.

a) István
sz. 1883.
† 1887.

a) Cecil
sz. 1885.
† 1887.

b) János
sz. 1895.

b) Margit
sz. 1899.

III. Tábla.

Samu sz. 1770. † 1832. (Ki a második táblán).
Bardoczszék királybirája.
(egrestői Árkosi Julia
Balavásáron).

Ignácz.
sz. 1807. † 1897.
1848/49. honv. ezredes, mint testőrhadnagy jelen volt I. F. J. Ő felsége keresztelőjén.
(Szabó Polixena).

Julia.
(Sztankó Dezső).

Lajos sz. 1798.
székelyhuszárőrnagy, nőtlen.
† 1851.

Elek
alkirálybiró Bardoczon, 1848-ban felsőházi tag.
(tinkovai Macskási Jozefa,
Macskási Lajos főkirálybiró és gr. Haller Karolina leánya).
(Folyt. a tuloldalon).

Rozália
sz. 1805.
† 1866.

Jozefa
sz. 1802.
† 1853.

Borbára †
(árkosi Benkő Lajos).

Karolina
sz. 1799.
† 1836.

Elek (Ki az előző oldalon).
alkirálybiró Bardoczon, 1848-ban felsőházi tag.
(tinkovai Macskási Jozefa,
Macskási Lajos főkirálybiró és gr. Haller Karolina leánya).

Gábor sz. 1837. † 1895.
bej. hiv. főnök.
(berenczi és bedeghi gr. Nyáry Szerafin,
gróf Nyáry Ferencz és Almásy Constantia leánya).

Ilona.
(hilibi Gál Domokos, † 1900.
Kis-Küküllőmegye alispánja).

László sz. 1866.
katona-törzsorvos.

Vilmos sz. 1869.
huszár-főhádnagy
13. ezr.
(Horváth Irma).

Elek sz. 1870.
bankhivatalnok.

Ödön sz. 1880.
technikus.

Aladár sz. 1876.
épitészmérnök Pozsony.

Ella sz 1879.

IV Tábla.

Elek sz. 1713. † 1769. (Ki az első táblán).
táblai ülnök.
(Boér Krisztina
de Berivo).

Farkas
itélőmester.
a) Römer Jozefa.
b) gr. Bey Elonelia).

József
kanonok
Gyula-Fehérvártt.

Imre
pap,
nagyszebeni
abbás.

János
1784-ben fisc. director, 1790-ben itélőmester.

Johanna
†

Elek
gub. consil. 1817.
a) Berzenczey Karolin
de G.-Szent-Imre.
b) gy.-monostori
br. Kemény
Anna).

Mihály
1771-ben itélőmester, kinest. tan.
(tinkovai
Macskási Teréz).

Róza.
(uzoni
Béldi
Albert).

Mária.
(kishalmágyi
Hollaki
Antal).

Katalin.
(Turman
Antal).

Farkas
gub. consil.
a) Kállay Julia
† 1833.
b) Sombory
Kata
de Nagy-Sombor).

Lajos
őrnagy, Marosszék birája.

Krisztina.
(vargyasi
Daniel Elek).

Jozefin.
(Czóbel N.)

István
sz. 1804. † 1898.
alezredes,
nőtlen.

Ágnes.
(B. Brencsán Albert).

Mihály † 1848.

József
mint kapitány
halt el.
(Molnár Anna).

Anna.
(hidvégi
gr. Nemes
Károly

Mihály.
(Pál Róza).

Klára.

Mária.
(Dindár Elek
szt.-birodalmi lovag).

A tábtázaton Cserey Ignácz 1848/49. honvédezredest is ott találjuk, ki Bardoczon született és 106 éves korában Egerben halt meg. 1830-ban Ő felsége keresztelőjén mint magyar testőr vett részt. A szabadságharczban előbb Perczel, azután Nagy Sándor és Bem vezérlete alatt küzdött és ezredesi rangot viselt. Később külföldön bujdosott; hazajövetele után elvállalta a honvédmenház parancsnoki állását, a melyet 1896-ig viselt.

A családnak Baróth és Nagy-Ajtán kivül, Köpeczen, Bardocz, Ágostonfalva és Bölönben voltak nagyobb kiterjedésü birtokai.

Nemes levelök alkalmasint elkallódott. Czimerük többféle alakban fordul elő. Kőváry és Nagy Iván szintén az általam illusztrált czimert ismertetik azon külömbséggel, hogy paizstartóul egyszarvuakat emlitenek. Ettől eltérő azon nagyajtai Cserey czimer, mely kézdiszentléleki Kozma Irma csillagkeresztes hölgy 20806/94. b. ü. minist. sz. és 70/97. udvari számu okmányán hitelesittetett, a melyen sisakdiszül magát a paizsalakot találjuk.[1]

Csia (czofalvi). Hagyomány szerint franczia származásu család, melynek előde Zsigmond király alatt jött be; a családnak idegen származása mellett bizonyit különben az is, hogy nevüket külömbözőképen irták, u. m.: Czia, Chieh, Cie, Chija, mig végül a mai használatba ment át, mely egyszersmind annak is bizonyitéka, hogy uj hazájába teljesen beolvadott.[2]

1602-ben Chie Ferencz esküszik fel Básta főgenerális rendeletére Rudolf király hüségére,[3]

1614-ben Cie Mihály Bethlen Gábor alatt[4], 1635-ben pedig Rákóczy György alatt lustrál;[5] tehát már 300 év telt el azóta, hogy székelyeknek vallják magokat, alkalmazkodtak szokásaikhoz s jó fiai lettek

[1] Eredeti okmány Potsa József kegyelmes ur birtokában.
[2] Lásd okmányokat Csia György ny. albirónál Kovásznán.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Udvh. M. L.
[5] Háromsz. M. L.

uj hazájoknak; de ha az idő nem bizonyithat is semmit egy vagy más beszármazott hazafisága mellett; de mindenesetre hü tanuságot tehetnek mellettük a tények, melyeket a történelem igazol s melyeket többé megváltoztatni nem lehet, ugy a Csia-családnak magatartása, hazafias gondolkodása és ténykedése minden időben olyan volt s olyan ma is, melylyel jobbjaink sorába méltán emelkedett.

Megemlitendőnek tartom az ujabb korból:

I. Samut, Háromszékvármegye publicus nótáriussa, czofalvi birtokos; ennek fia Sámuel (a Csia György atyja), ügyvéd, elhalt 1846-ban; gyermekei:

a) Albert, meghalt 1888-ban, volt megyei törvényszéki biró, később az orbai járás főszolgabirója; részt vett a szabadságharczban mint honvédhadnagy. Fiai:

Béla, kir. járásbiró, Csik-Szent-Mártonban.

Samu, birtokos, Czofalván.

Kálmán, posta- és távirótiszt, és Irma volt Ujvárossy Domokosné.

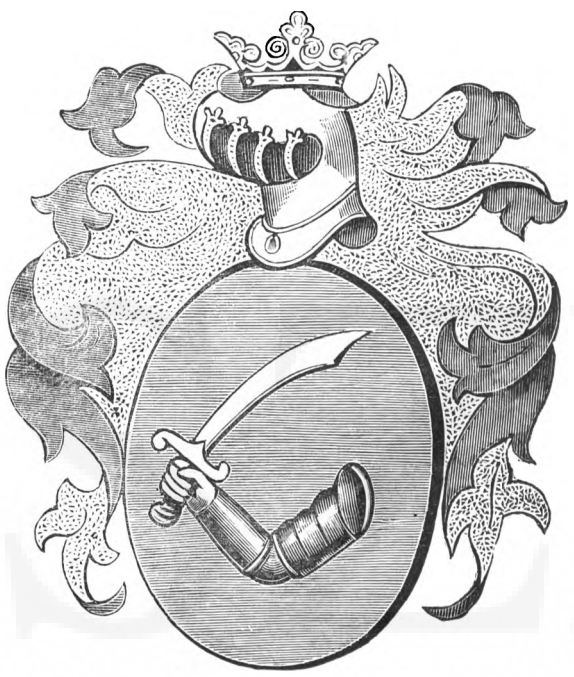
b) György, ny. kir. albiró, egyházmegyei főgondnok, az orbai szék utolsó alkirálybirája, Háromszékvármegye törvényhatóságának és gazda-bizottságának tagja, kovásznai birtokos; ugy vármegyéjének, mint egyházának igen tevékeny és tekintélynek örvendő tagja; egyedüli leánya Csia Ilonka, kinek férje Karácson Béla főgymn. tanár Kisujszálláson.

c) Karolina, kinek első ferje léczfalvi Keresztes Antal, második gidófalvi Kövér Lajos volt; első férjétől Keresztes Ede körjegyző és egyházmegyei főgondnok, másodiktól Kövér Albert, Ilona, Domokos és Irma

d) Csia Katalin Kanyó Lajosné.

e) Csia Róza Buday Ferenczné, birtokos, egyedüli leányuk Róza, kinek férje Buday Gábor kir. törvényszéki biró.

f) Csia Zsuzsanna Csia Balázs birtokos és körjegyző neje Czofalván; gyermekeik: Mária Kiss Lajosné tanitónő Bodolán

Czofalvi CSIA-család.

és Ignácz bányamérnök Szélaknán.

g) Csia Károly ügyvéd, Kovásznán, meghalt 1892-ben.

II. Csia Károly birtokos Czofalván; gyermekeik: Antal (kinek fia Dénes), Zsófia Kovács Lászlóné Mártonfalván, Gergely egyh. jegyző Czofalván és Lukács.

III. Csia József assessor és birtokos Czofalván; gyermekei: Farkas 1848/49 iki honvédtiszt, ki Törökhonba menekült volt s csak az általános amnestia folytán került haza, Nagy-Borosnyón halt el mint birtokos; Ignácz szintén 1848/49-beli menekült, jelenleg czofalvi birtokos; Balázs körjegyző és birtokos Czofalván. Csia Farkas Törökhonban nősült, görög nőt vett feleségül, fia Csia Balázs nagyborosnyói birtokos, neje zaláni Séra Borbála. Ferencz, az Ignácz fia, gazdasági intézeti tanár. A harmadik testvér Csia Balázs czofalvi birtokos gyermekei I. p. alatt fordulnak elő.

IV. Csia István 1820 körül Sepsi-Szentiványban királyi dézmás, kinek házánál tartattak hétfőnként a marchalis székek, meghalt 1835-ben. Felesége volt Incze Ágnes Uzonból.

Gyermekeik: Csia István, Csia János, Csia Bálint, Csia Teréz férjezett Veres Pálné birtokos Nagy-Enyeden. Csia István jogot végzett és assessor volt, 1848-ban elhalt; neje Nagy Karolina Alsó-Fehérmegyéből. Gyermekeik: Lázár, Karolina, István.

Csia Lázár 1830-ban született Sepsi-Szentiványban, mint önkéntes részt vett az 1848/49-iki szabadságharczban s később az olasz hadjáratban. Jelenleg Gyulafehérvárt él, mint birósági hivatalnok. Első neje András Mária, Pogány Károly mostoha leánya; gyermekeik: Irma, Ákos, Ágnes; Irma férjezett Maczalek Bazilné bányászkarmester neje, lakik Akna-Szlatinán; Ákos műgépész Aradon; Ágnes férjezett Bitay Domokosné, lakik Nagy-Ölyvesen, földbirtokos neje. Második neje Chlopitzky Ilona, gyermekei: Mária, Karolina, Jóska.

Csia István 1834-ben született; a prágai akadémiát végezte államköltségen; mint állami vezértanitó működött Brassóban, hol a magyarságnak egyik leglelkesebb vezére volt; „a brassói magyar polgári-kör“, „a brassói iparos ifjak betegsegélyző- s önsegélyző-egyleté“-nek megalapitója; érdemeinek elismeréséül a polgári-kör megfestettette életnagyságu arczképét; kartársai pedig létrehozták a „Csia“-alapot, melynek kamatait minden évben iskolai ünnepélyen kiosztják jól tanuló szegény gyermekek között. Neje Dimitrovics Szidonia, kinek atyja Dimitrovits Ferencz József rajzolta a Kossuth-bankókat s Erdélyország térképét kőbe véste.

Gyermekeik: Irén férjezett Stoff Jánosné, végzett tanitónő; Oszkár, előbb vasuti állomásfőnök, most máv. hivatalnok Budapesten a vasuti igazgatóságnál. Ilona férjezett Csia Béláné, kir. járásbiró neje Cs.-Szt.-Mártonban.

Mária férjezett Bencze Balázsné, kir. törvényszéki biró neje, meghalt 1900.

Imre, tánuló Budapesten.

Csia János, földbirtokos Magyar-Sülyében, mint honvédhadnagy részt vett az 1848/49-iki szabadságharczban; midőn Nagy-Enyedet az oláhok elpusztitották, menekülés közben lábai lefagytak s mindkét lábának fejeit operáczió által el kellett távolitani s ilyen megcsonkitott állapotban élt 1893-ig, neje Biró Anna Nagy-Enyedről.

Csia Bálint szintén mint honvédhadnagy vett részt az 1848/49-iki szabadságharczban; neje Csüdör Borbála. Gyermekeik: Elek, szolgabiró, meghalt 1901., felesége Vitályos Katalin Páváról; gyermekeik: Emma, Róza, Teréz férjezett Sándor Istvánné.

V. Csia József, Károly és Lina testvérek; József leánya Ida Deák Béláné Kovásznán; Károly (kinek neje Deák Veronika Páváról) gyermekeik: 1. Albert, központi telefon-ellenőr Budapesten, 2. Vilma Finta Albert áll. vasuti hivalnokné, 3. Lina Perényi Ferencz kir. albiróné Nagy-Ajtán, 4. Károly, áll. állatorvos Csontavér községben (Bács-Bodrogmegye); Lina (férje Deák Albert községi jegyző Kovásznán).

Csia Elek egyházmegyei algondnok, Csia Zsigmond birtokos, Csia Sándor, a Sándor fia, áll. vasuti felügyelő Budapesten a czofalvi ágból.

Csia Elek, a marosszéki ágból, törvényszéki elnök.

Csia Kálmán ev. ref. pap Etéden a lisznyói ágból és Csia József ügyvédjelölt Kézdi-Vásárhelyen szintén a lisznyói ágból.

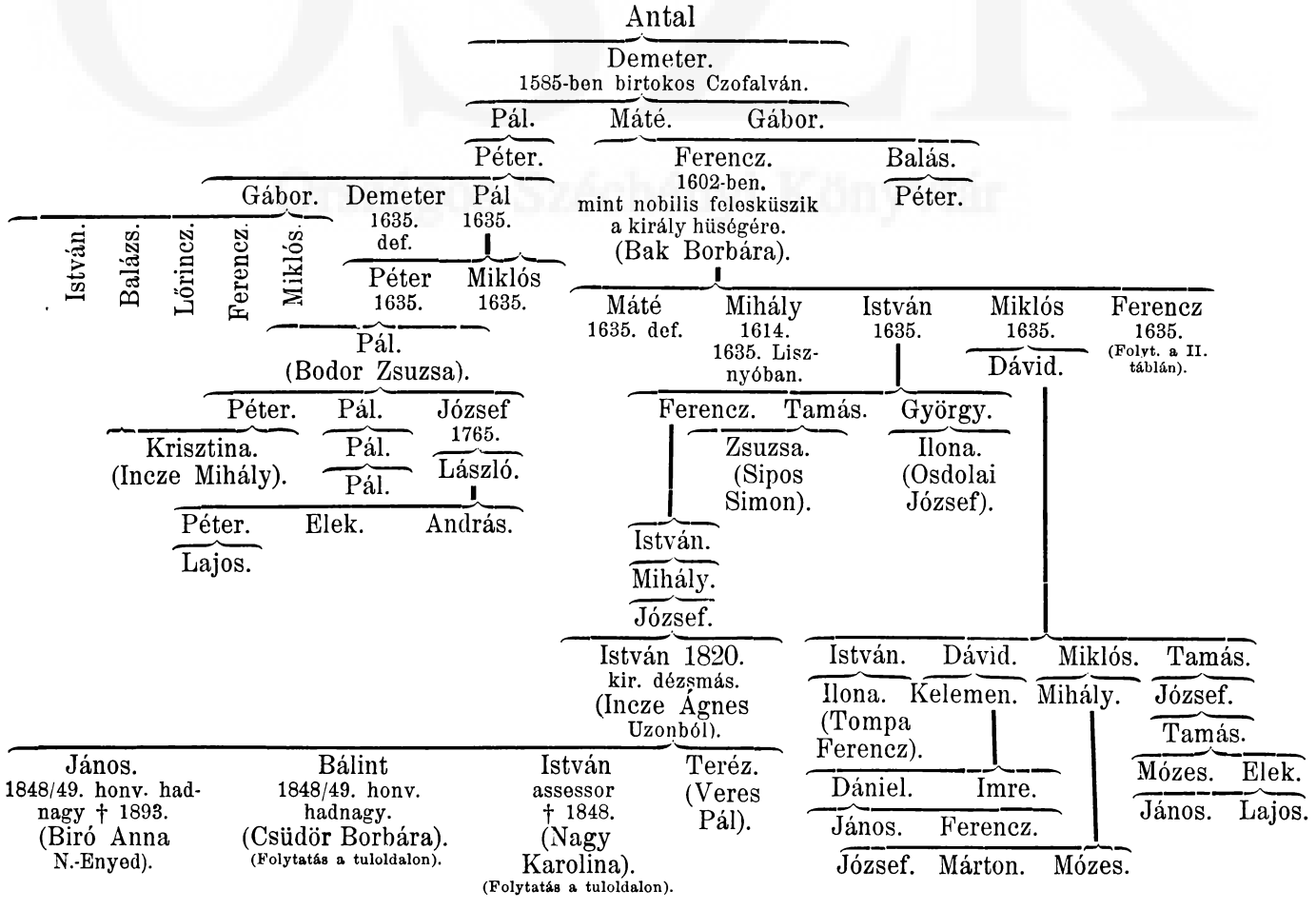
Az első templomot Czofalván Csia Antal, a család törzse épittette saját vagyonából, annak romjaiból épült a jelenlegi imaház.

Kiterjedt család, melynek főfészke Czofalva; egy-egy ága Sepsi-Szentiványon, Lisznyóban, Kovásznán, Páván és Maros-Tordamegyében él, utóbbihoz a már emlitett Csia Elek volt megyei törvényszéki elnök, jelenleg ny. kir. törvényszéki biró — tartozik.

Ime főbb vonásokban a Csia-család története, ezen felsoroltak eléggé tanuskodnak a mellett, hogy ma már teljesen a mienkek, mert a közpályán ugy, mint a magán élet csöndjében kifejtett munkásságuk reánk nézve mindig értékkel birt és nemzeti erőgyarapodásunkat jelenti.

Leszármazási táblázatuk a következő:

I. Tábla.

Bálint (Ki az előző oldalon)
1848/49. honvéd-hadnagy.
(Csüdör Borbára).

Elek † (pávai Vitályos Katalin).
András nőtlen †
Teréz. (Sándor István Csikból, S. István főharminczados fia).

Emma. Róza. Gizella. Mária. István.

István (Ki az előző oldalon)
assessor. † 1848.
(Nagy Karolina).

István ig.-tanitó Brassó. (Dimitrovics Szidonia).
Lázár sz. 1830. kir. bir. végrehajtó Gy.-Fehérvárt. a) András Mária. b) Chlopitzky Ilona).
Karolina. a) lisznyói Damó Mihály. b) Mihály Sándor kat. biztos.

a) Irma. (Maczalek Basil bányász-karmester.
a) Ákos mügépész Aradon.
a) Ágnes. (Bitay Domokos birtokos Nagy-Ölyves).

Irén okl. tanitónő. (Stoff János az aszódi jav.-intézet tanára).
Oszkár vasuti tisztviselő az igazgatóságnál. Budapest.
Imre tanuló.
Mária. (Bencze Balázs kir. trvszéki biró).
Ilona. (Csia Béla kir. járásbiró Cs.-Szent-Márton).

II. Tábla.

Ferencz. (Ki az I. táblán).
1635. évben lustrál.
(Dónáth Furus).

Tamás jun.
(Bartha Ilona).

József.
(Lukáts Mária).

Elek.
(Keresztes leány).

László. Antal 1793. Károly.
Lukács. Gergely. Antal. Dénes. Zsófia.

Lina. (Szentiványi Lőrincz).
Erzse. (Szentiványi Lajos).
Zsófia. (Szilágyi József Tordamegye).
Teréz. (Simon József Nagy-Enyed).

József. Mózes. †

Farkas. 1848/49. honvédtiszt.
Balás. n.-borosnyói birtokos. (zaláni Séra Borbára).

Balás. ny. körjegyző, birtokos Czofalván.
Vilma. †
Mária. (Kis Lajos tanitó Bodolán).
Ignácz bányamérnök Szélaknán.

Ignácz 1848/49-ben Törökországba menekült, czofalvi birtokos.
Ferencz gazdasági intézeti tanár.

a) Ida. (Csia Dénes birtokos Czofalván).
Albert árvaházi tanitó.
a) Béla kir. járásbiró Csik-Szent-Márton. (Csia Ilona).
a) Samu birtokos Czofalva.

József. Sámuel Háromsz. publ. notárius.
Sámuel ügyvéd. (léczfalvi Bitay Róza).

Anna. (Szabó József).
József. (Nagy Zsófia).
Benjamin. (Séra leány).

Albert † 1888. orbai járási főszolgabiró. a) (Kövér Póli. b) Balogh Anna).
Károlina. a) (Keresztes Antal. b) Kövér Lajos).
György. sz. 1834. nyug. kir. albiró. egyh. m. főgondnok.
Ilona. (Karácson Béla tanár).
Kata. (Kanyó Lajos).
Róza. (Budai Ferencz).
Zsuzsa. (Csia Balás birtokos).
Károly ügyvéd Kovásznán. † 1892.

Keresztes Ede egyh. m. főgondnok, körjegyző Léczfalván.

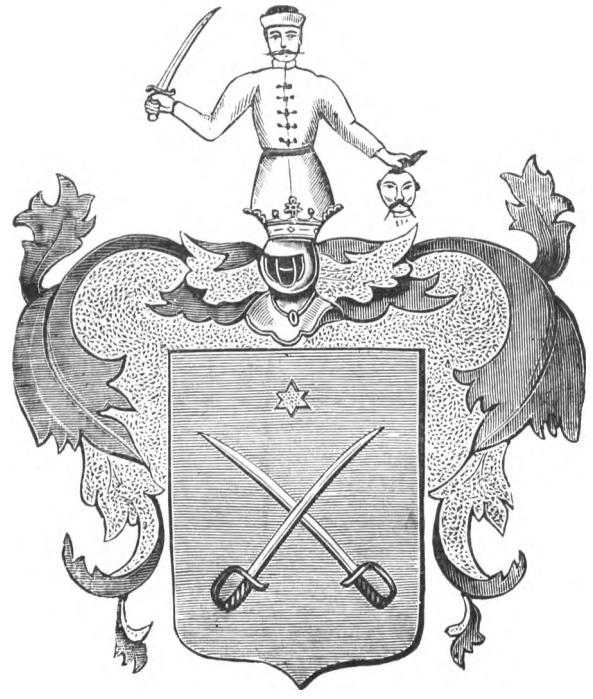
a) Kálmán posta- és távirda-tiszt.
b) Irma (Ujjvárossy Domokos elvált).

A czofalvi Csia-család nemessége 1785 január 31-én igazoltatott.[1]

Czimerük: Kék paizsban pánczélos kar karddal; — Sisakdisz. — Foszlányok.

[1] Dr. Illéssy és Pettkó KK.

Csernátoni (alcsernátoni). * A Nagypatak szük völgyében fekvő terjedelmes „Csernáton“ községtől vette nevét; tehát háromszéki székely család, mely már a XVII. században is két ágban élt; az egyik Szolnok-Dobokában, a másik Maros-Tordamegyében.

Alcsernáton CSERNÁTONI-család.

Szolnok-Dobokába István atyja került. István (1693) kivel táblázatunk kezdődik, s ki „csomafáji“ előnevet viselt s kinek neje Bándi Erzsébet vala, családja nevében ellentmond a királyi ügyésznek Fejérvármegye Oláhfalu publicatioja ellen; 1702-ben az ország részéről a császári katonaság kiséretébe rendeltetik.

Emlitett István leszármazói a következő táblán vannak feltüntetve:[1]

I. Tábla.

István
1693—1702.
(Bándi Erzse).

- János
  Dobokav. alispán 1711.
  (Okmár Bóra).
  - Ferencz
    1760. testőr, 1780. itélőmester † 1796. táján.
  - György
    † 1779. febr. 1. (pánczélcsehi Vajda Mária).
  - Teréz
    † 1806. ápr. 8. (Szabadszállasy István).
  - Erzsébet.
    a) (tordai Váradi Endre.
    b) Bajnai Sámuel).
  - Róza † 1799.
    (Czikó Pál).
- József
  Dobokavármegyében 1734-ben szolgabiró, 1755-ben főszolgabiró.
  (Imecs Zsuzsa † 1791.)
  - Ferencz † 1793.
  - József.
  - Anna
    sz. 1738. † 1810.
    (Czakó László).
  - Kata. sz. 1733.
  - János
    † 1811. márcz. 31.
    (Somlyay Teréz).
    - Judit † 1768.
      - Judit.
        (Györfi József).
    - János † 1801.
    - Jozefa sz. 1801.

Felemlitendők ezen ágból: Ferencz a János fia, ki 1760-ban a magyar testőrségnél szolgál, majd törvényszéki hivatalnok lőn s mint itélő mester halt el. Igazságáért nagyon tisztelték; a peresfeleket azzal szokta volt megnyugtatni: „ha ugy van, ön nyerni fog“; a marosvásárhelyi róm. kath. növeldének 1794-ben 1000 forintot hagyott.

Továbbá Gyula, irodalomtörténetiró; született Arpáston (Szolnok-Dobokamegye), az Erd. Irod. Társ. titkára, 1882. óta a kolozsvári ev. ref. kollegium tanára. Müvei közül megjelentek: „A magyar énekköltés története“ és „Petőfi hatásának pár titka“; a „Petőfi Muzeum“ czimü folyóirat, a „Keleti Virágok“ és az Erd. Irod. Társaság évkönyvei az ő szerkesztőségében jelentek meg.

A marosszéki ág a következő:

II. Tábla.

Csernátony Sámuel †
1795-ben tanár M.-Vásárhelytt.
(French Borbára).

- Antal †
  Marosszék főjegyzője.
  (báró Bánffi Eszter).
  - Borbára
    (nagyváradi aranysarkantyus Gyulay Elek).
    - Gyula sz. 1852.
      birtokos Oroszfalu (Belső-Szolnok).
    - Árpád
      sz. 1854.
      jószágigazgató Lumpérd.
      (Forró Anna).
    - Jenő
      megyei pénztárnok.
    - Ignácz
      körjegyző.
    - Emma.
      (báró Toroczkai József).
    - Aranka.
      (báró Toroczkai György).
    - Blanka.
- Rozália †
  (Ugron András def.)
  - Ignácz
    sz. 1820.
    birtokos Szent-Mihálytelkén.
    (nagyváradi Gyulay Anna).
  - Alajos
    sz. 1822. N. Ernye.
    1848/49. honvéd tiszt, birtokos.
    (Jósa Katalin).
    (Folytatás a tuloldalon.)
- Ferencz †
  (Mihálcsa Éva)
  - Elek sz. 1833.
    1848/49-ben mint Kossuth huszár esett el.
    - Ádel.
      (Csernátoni Jenő).
      - Zoltán.
  - Albert sz. 1831.
    birtokos M.-Rücs.
    (Simai Etelka).
    - Blanka
      (Csernátoni Ödön kir. p. ü. titkár).

[1] Nagy Iván M. Cs.

Alajos (Ki az előző oldalon)
sz. 1812. N.-Ernye. 1848/49. honvédtiszt, birtokos.
(Jósa Katalin).

Béla sz. 1858.	Ödön sz. 1860.	Alajos sz. 1862.	Irén.
birtokos N.-Ernyén.	kir. p. ü. titkár M.-Vásárhely.	számellenőr a m. á. vasutak üzletvezetőségénél Debreczen.	(Borbély Károly ny. postatiszt, bankigazgató Teke).
	(Csernátoni Blanka).	(Makoldi Juliánna).	
	Katalin. Ödön.	Johanna. Irén. Lajos.	Irén. Julia. Lajos.
Gyula. Balázs. Béla. Alajos. Samu. Ferencz.			

A család 1790-ben már kihalóban volt, de a gondviselés kifürkészhetlen bölcsességével ujból népessé tette hogy az őseiktől öröklött hazafiasságot, szorgalmas és munkás életet kortársaiknak továbbra is példányképül állithassák.

Fennti táblázatunk Samuval kezdődik, ki mint tanár az irodalom terén is müködött s egy ford. bölcsészeti munkát adott ki: „Az emberi értelemnek természeti historiája."

Még Csernatony Alajost kell hogy felemlitsem; született 1822. junius hó 21-én Nagy-Ernyén, hol ma is mint birtokos él.

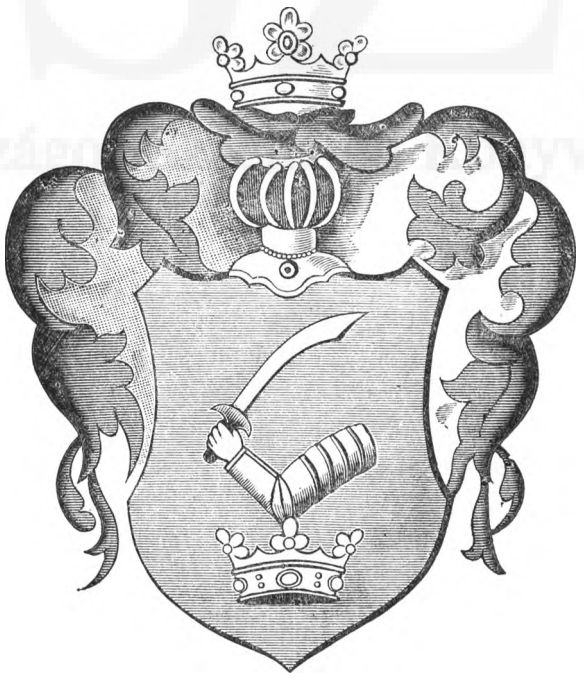
1848/49-ben mint honvédhadnagy, segédtiszt számtalan ütközetben vett részt. Balázs őrnagy árulása után Háromszékre került, a köpeczi, hidvégi és kökösi csatákban harczolt. A császáriak tökéletes kiveretése után Borgóprundnál a muszkák elleni harczban vesz részt (3000 honvéd 35000 muszka ellen) s ma is örömmel állitja, hogy Marosvásárhelyig legalább 15 ütközetet állottak ki s a muszkának mindig tizannyi vesztesége volt, mint elcsigázott de bátor honvédeinknek. Különösen a jádi és szeredfalvi ütközetek viselték meg tisztelt Alajos bácsinkat.

Haragszik a szászokra a miért Petelén szekerekkel, szuszékokkal, lajtorjákkal utjokat torlaszolták, de annak örvend, hogy ott is szerencsésen megmenekülhettek, mert Alajos bácsink ismeretes lévén a községben, más utczán vezette ki bajtársait. Részt vett még Nagy-Szeben bevételénél, mig Világosnál ő is fegyverének letételére kényszerittetett.[1]

Czimerük: Kék paizsban, két keresztbe helyezett kard felett arany csillag ragyog. Sisakdisz: magyar vitéz derékból, jobbjában kard, baljában vértől csepegő törökfővel. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

A Mezőségen élő Csernátonyak az általam itt emlitett Csernátony-családdal nem állanak vérségi összeköttetésben.

Csiki (alsócsernátoni). Háromszéket, az Ikavárán alól és a Nagypatak szük völgyében fekvő Csernátont vallja hazájának, hová szóhagyomány szerint Csikból jött s innen a család neve is; Csikkozmás volt bölcsőjük s ott a „Kozma" nevet viselték, s nagyon valószinü, hogy azon Blasius de Chyk volt törzsük, ki 1486. szeptember 8-án Báthori István országbiró előtt Beszterczén többedmagával tanu vallomástételre megjelent.[2] A XVI. században már Alsócsernátonban találjuk; Blasius Chyky de Alcsernáton, juratus fassus est se certo scire, quod quo tempore etc. Vallja 1547. február 3-án tartott tanuvallatás alkalmával a Domokos Mihály és Becz Pál részére a Márkosfalván levő Sipos Miklós-féle székely örökség ügyében stb.[2] 1593. deczember 20-án Csiki Mihály és Miklós lófőszemélyek mint fogott birák járnak el azon actusnál, midőn csernátoni Csiky Ferencz — Töke György nevü jobbágyát, csik-szent-tamási Lázár Farkasnak adja át.[3] A XVII. század elején már számos tagjával találkozunk; annyira elterjedt, hogy 1614-ben egy ága Mártonfalvára (István és Mihály családja) s a másik ága Márkosfalvára (Mihály és Péter családja) költözött.

Alsócsernátoni CSIKI-család.

Az alsócsernátoni ágból 1602-ben Csiki Antal, György, Miklós, Ferencz és Márton Rudolf király hüségére esküsznek fel.[4] 1614-ben Bethlen Gábor alatt Csiki Mihály, György, Miklós, Benedek, Márton, Balás, György alter, Antal és István;[5] 1635-ben Rákóczy György alatt Csiki Miklós és György a hét birák

[1] Saját elbeszélése.
[2] Szabó Károly Sz. Oklt.
[3] Eredetije Endes-család csikszentsimoni leveles ládájában.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Udvh. M. L.

között, Csiki Márton, András, György fia János, Jakab, Péter, Benedek és Balás mint székely nemesek vétettek fel.[1]

Nemes levelet a család Apaffy Mihály fejedelemtől nyert 1675 deczember 6-án, Csiki György és ennek fiai Pál, János és Péter kapták.[2]

A család több ágra szakadt; az ősi székhelyen maradt ághoz Csiki Lázár tartozott, ki 1848/49-ben mint honvéd főhadnagy küzdötte végig szabadságharczunkat, később körjegyző lett s mint ilyen az arany érdemkeresztet nyerte, 1899-ben fiu gyermek hátrahagyása nélkül halt el; leány gyermekei férjnél vannak és pedig Csiki Klára Sylvester Józsefnél, Csiki Teréz Kovács Ferenczné és Csiki Anna Kelemen Gábornál. Ide tartozott Csiki János ki Brailában az osztrák-magyar consulatusnál volt alkalmazásban, az ev. ref. egyház gondnoka volt; neje görögnő, gyermekei nincsenek; továbbá Csiki Endre jeles ügyvéd volt Brassóban, ezelőtt mintegy 15 évvel halt el, gyermekei közül Csiki Kálmán a fiumei vámhivatal tisztje; végre a Csiki Dénes utódai. Táblázatuk a következő:

II. Tábla.

Antal. (Ki az I. táblán).

Dénes † sz. 1805.
(László Judith).

- József † — ügyvéd Kézdivásárhelytt. def.
- Lázár † 1899. — def.
- János él.
- Károly sz. 1838. — nyug. m. á. v. ellenőr. (etédi Sófalvi Anna). † 1899.
  - Sándor sz. 1863. — m. á. v. áll. főnök Marosujvártt. (Fikker Teréz Abrudbányáról).)
    - Angyalka.
    - Károly sz. 1894.
    - Emilia.
- Endre † — ügyvéd Brassó,
  - Kálmán.
  - N.
  - N.
  - N.

A kiköltözött ágak közül a Csiki József leszármazói, kik az I. táblán vannak feltüntetve.

Emlitett Csiki József alsócsernátoni birtokos 1761-ben a kormányszék felhivására többek közt arra ajánlkozik, hogy egy porosz hadi foglyot elfogad és letelepit.[3]

II. György előbb báró Bánffy, később gróf Batthyány József tiszttartója; majd Nyárád-Karácsonyfalvára, nejének Tóth Klárának örökébe költözött; a most már ujra épitett ottani kuriát jelenleg I. Zsigmond birja. 1826-ban ismét gróf Batthyány körtekapui birtokára ment, hol 1828-ban elhalván, az udvarház kertjében temettetett el.

I. Lajos iskoláit Maros-Vásárhelytt végezte, Nagyváradra jött joggyakornoknak, majd ügyvédi vizsgát tett Budapesten, később főjegyző Ráczkevén, Pestmegye árvaszéki ülnöke, végre kir. járásbirónak neveztetett ki Szolnokon; jelenleg nyugdijas állapotban él Miskolczon.

I. Zsigmond iskoláinak befejeztével, 1848/49-ben mint honvéd lovastiszt harczolt. Háromszék védelmére vivott csatákban folyvást részt vett; az orosz lovasság ellen vivott egyik csatában maga is sulyosan megsebesült. A forradalom után a Cserey-féle csikrákosi birtokbérlője lett; később hivatalt vállalt, előbb Marosszék árvaszékének ülnöke, majd Maros-Tordamegye főszámvevője, s mint ilyen vonult nyugalomba; Maros Vásárhelytt él, a ny.-karácsonyfalvi ősi birtok az ő kezén van.

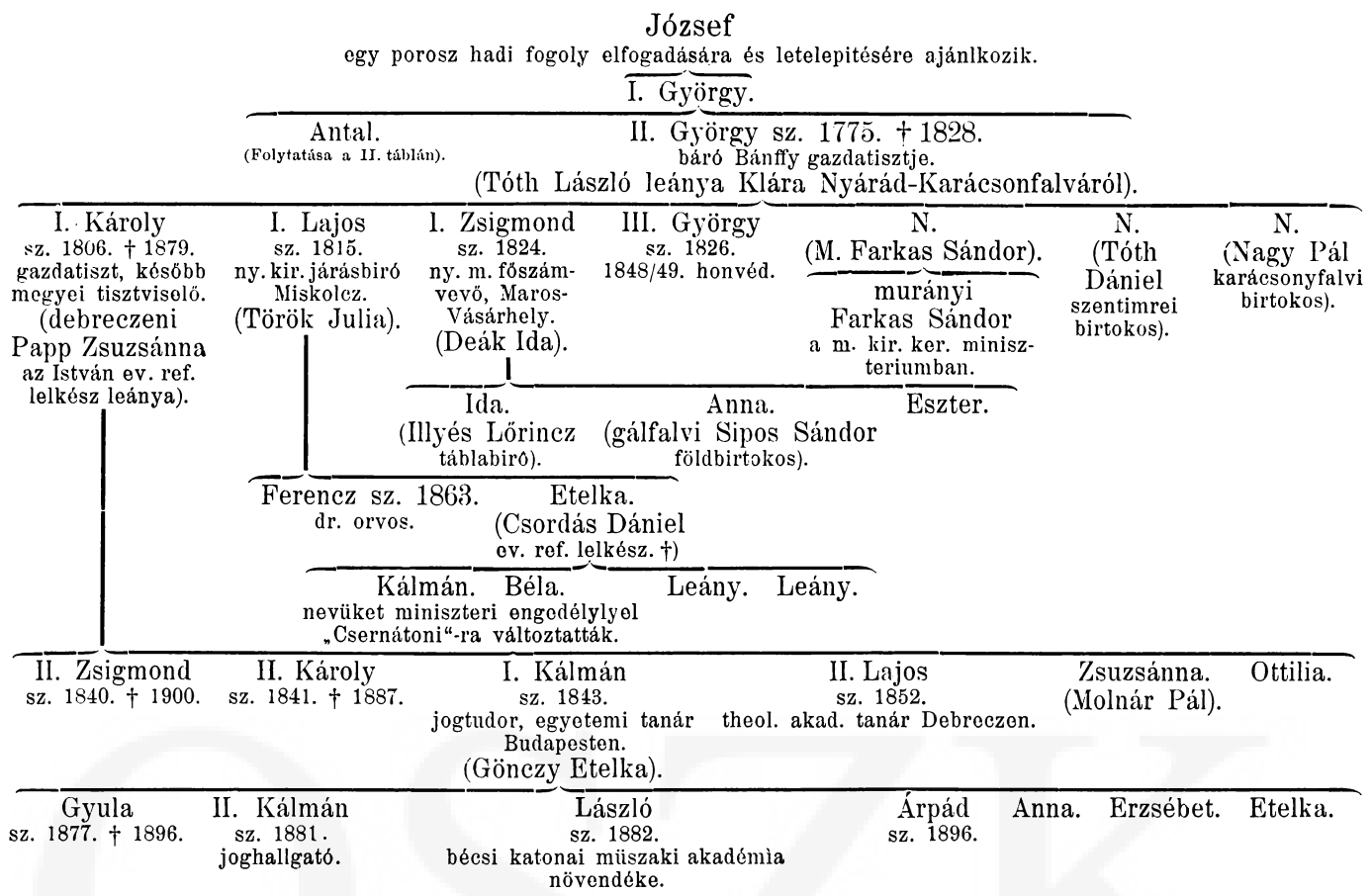
III. György szintén részt vett a szabadságharczban, egy izben dulló volt, de rokonaivaival meghasonlásba jövén, Romániába költözött.

I. Kálmán született 1843-ban Kenderesen, tanulmányait Kisujszálláson, Eperjesen, Debreczenben, s a budapesti, berlini és heidelbergi egyetemeken végezte. Jog- és államtudományi tudor, 1876. óta a tud. egyetem magántanára, 1885. óta a müegyetem közigazgatási jognyilv. tanára, volt országgyülési képviselő Sepsi-Szent-Györgyről, a székesfőváros törvényhatóságának bizottsági tagja, a budapesti ev. ref. egyház presbytere stb. Sok hasznos munkának szerzője, melyek mind-mind bizonyitékai tudományának és magas müveltségének.

Családi táblázata a következő:

[1] Háromsz. M. L.
[2] Nemes levél Csiki Károly ny. á. v. ellenőr őrizetében Kolozsvártt.
[3] Századok 1882. 827. lap.

I. Tábla.

Alsócsernátonban a család ma élő tagjai közül Csiki Miklós és annak ugyancsak Miklós nevü fiát találjuk.

Van a Székelyföldön még egy más Csiki-család is, mely „Nyárád-Karácsonfalvá"-ról irja magát — de e két család nem egy — erről marosszéki müvemben bővebben.

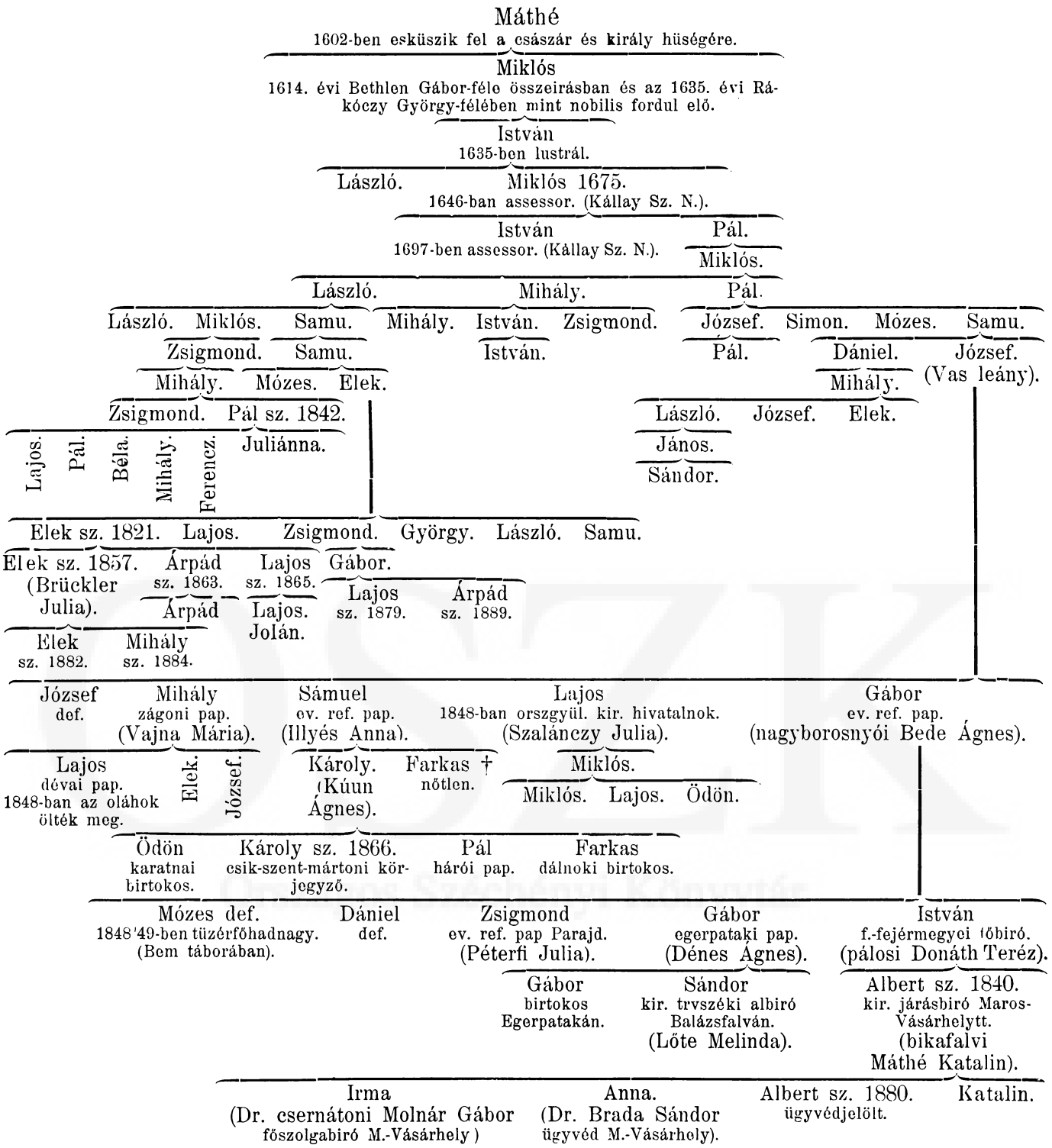
Az alsócsernátoni Csiki-család czimere: Kék paizsban koronán nyugvó kar karddal. Sisakdisz. Foszlányok: arany-kék, ezüst-kék.

Csiszér (gidófalvi). Régi székelycsalád, melynek eredetét szintén homály fedi: Háromszéken legelőbb 1564 márczius 27-én találkozunk tagjaival, kik közül az irtt időben Cijzér Pál Gidófalváról mint sepsiszéki királybiró Czirjék Simonnak több atyafiai ellen a zoltáni székelyörökségek iránt folytatott perében itéletet mond.[1] A XVII. század elején volt a legkiterjedtebb. 1602-ben Csiszér Máté, Márton, Balás, Péter a nagyobb, Péter, Jakab és Pál, Básta főgenerális rendeletére Rudolf király hüségére esküdtek fel.[2] 1614-ben a Bethlen Gábor-féle lustra alkalmával Csiszér Miklós mint nobilis, Csiszér Mihály, Miklós, Mátyás, Jakab, András, Máthé Bálint és Tamás, mint primipilusok fordulnak elő.[3] 1635-ben Csiszér István fia László és Csiszér Miklós mint nobilisok, Csiszér Mihály, Máthé és fiai Péter és Jakab, utóbbi Péternek fiai László, Sigmond, Márton és Mihály, Csiszér Thamás fiai István és Péter, Csiszér Bálint fiai Gábor, Istók és Péter, Csiszér András fia Péter és Csiszér György Rákóczy György fejedelem alatt lustrálnak[4] 1646-ban Csiszér Miklós sepsiszék assossora; 1697 ben Csiszér István ugyanaz.[5]

Nemeslevelet Csiszér Mihály esküdt jegyző, Csiszér Péter, László, Zsigmond és Pál 1670-ben február 20-án Apaffy Mihály fejedelemtől nyert.[6] Leszármazási táblázatuknak egyrésze a tuloldalon:

[1] Szabó Károly Sz. Oklt.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[6] Kállay F. Sz N.
[5] Tagányi K. jegyzéke.

I. Tábla.

E családhoz tartoztak Csiszér László kir. táblai elnök M.-Vásárhelytt, továbbá Csiszér István 1846-ban Felsőfehérmegyének alispánja, ki a táblázaton, mint főbiró szerepel.

Csiszér Mózes 1848/49-ben tüzérfőhadnagy Bem táborában; a szabadságharcz után elitéltetvén, Amerikába menekült, később Anglia és Egyptomban bujdosott, mig végre az általános amnestia után Aradmegyében mint jószágigazgató élt.

Csiszér Albert kir. járásbiró Maros-Vásárhelytt, ki életdelén halt el, barátságos modoráért a város legnagyobb részvéte mellett temettetett el, utódai ma is Maros-Vásárhelytt élnek.

Egy ága a családnak Szotyorban él; III. Károly király 1722. november 18-án megerősiti a gidófalvi Csiszér-család 1670-ben nyert nemességét s kiterjeszti azt a szotyori Csiszér János családjára is,[1] ide

[1] Eredeti okmány ifj. Csiszér Gergely őrizetében Szotyorban.

tartoznak Csiszér Miklós orvos Csik-Szent-Mártonban, Csiszér Gergely id. 1848/49. honvéd, Csiszér Viktor és ifju Csiszér Gergely Szotyor községében. Családi táblázatuk a következő:

II. Tábla.

I. Csiszér Péter, születési éve nincs kitüntetve. Neje Nagy Anna. Gyermekei: 1. Mózes sz. 1766., neje Nagy Ágnes. 2. Samu sz. 1768., 3. Rákhel sz. 1770., 4. Mária sz. 1779., 5. Péter sz. 1781., kit vettek nőül és kihez mentek férjhez adat nincs. 6. Mária sz. 1786., férje Bogáti József.

II. Csiszér Mihály, neje nincs feljegyezve. Gyermekei: 1. Klára sz. 1785. 2. Róza sz. 1796., férje Petke Ferencz.

III. Csiszér Samu. Neje Forró Juliánna (Angyalos). Gyermekei: 1. Ferencz sz. 1809., 2. József sz. 1817., elhalt. 3. Gergely 1821., neje Forró Klára (Angyalos). 4. Mária sz. 1824., férje Forró György földbirtokos (Angyalos)., 5. Ágnes sz. 1825., férje Gidófalvi Domokos ügyvéd (Albis, kézdi szék). 6. Juliánna sz. 1819., férje Kovács Péter ref. pap.

IV. Földbirtokos Csiszér Gergely, kinek neje a most is életben levő angyalosi Forró Klára. Gyermekei 1. Dr. Csiszér Miklós sz. 1850., 2. Viktor sz. 1857., földbirtokos (Szotyor)., 3. Gergely sz. 1860., földbirtokos Szotyor. Elhalt két leány Ágnes és Kata. Ágnes sz. 1853., Kata sz. 1854.

V. Dr. Csiszér Miklós Alcsik, csik-szent-mártoni járási körorvos. Neje csik-somlyói Szász Irén. Gyermeke: Erzsébet sz. 1900.

VI. Csiszér Viktor. Neje kilyéni Kovács Róza. Gyermekei: 1. Klára sz. 1890., 2. Ida sz. 1891., 3. Ágnes sz. 1893., 4. Emma sz. 1894., 5. Irén sz. 1900.

Egy másik ága Rohiban s egy harmadik Deésen tartózkodik.

Birtokuk Maros-Vásárhelytt, Parajdon, Balázsfalván, Gidófalván, Egerpatakán, Nagy-Borosnyón, Páloson, Héjasfalván és Szederjesen van.

Czimerük: Kék paizsban piros ruhás vitéz, kerek gömbön áll, baljában buzakalászszal font koszoru, jobbjában lándzsát tart; alatta e jelmondat: „Mindkettőre készen". — Sisakdisz. — Foszlányok.

Csoboth (altorjai). A m. kir. belügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbizott miniszterelnök (katonai hatóság előtti igazolás okából), az altorjai Csoboth-család „régi magyar nemességét" és „altorjai" magyar nemesi előnevét, miután az előtte igazoltatott, az országos levéltár szakvéleménye alapján, 1900. évi 125873. számu rendeletével elismerte, s erről az „ünnepélyes bizonyság-levelet" kiadta.[1]

„Azon czimert, mely a családot a multban ősi jogon megillette, — ezen alapon — Ő császári és apostoli királyi Felsége is dr. Csoboth Simon és néhai fivére Csoboth Miklós kiskoru árvái részére, — régi magyar nemességük és „altorjai" nemesi előnevük épségben tartásával — legfelsőbb királyi resolutiójával adományozta.[2]

Altorjai CSOBOTH-cs cimer.

A czimer: kék paizsban zöld mezőn fekete lovon jobb felé vágtató vörös ruhás magyar vitéz, jobbjában kivont kardot, baljában a ló kantárját tartja. A koronás nyilt lovagsisak disze kardot tartó vörös ruhás kar. Foszlányok: kék-arany, vörös-ezüst."

A család eredetileg Csik-megyéből származik, mi a család birtokában levő oklevelekből tisztán kimutatható. A ma is „Csobotfalva" néven létező, s már a XVI-ik század elején e néven 28 kapuval bejegyzett községgel, okmányilag összeköttetés nem mutatható ki. A „Csobot-hegy", „Csobotpatak" századok előtti elnevezések sem derithetők ki, de feltehető, hogy a Csobot-birtokokkal kapcsolatban vétettek használatba.

Az országos levéltár adatai szerint a Csoboth-család 1656-ban nyert nemes levelet.[3]

Szintén az országos levéltár adatai szerint, 1680-ban „altorjai Csoboth Imreh" a kézdi nemesség között van összeirva (lásd országos levéltár volt erd. főkormányszéki oszt. „S. 1." jelü könyvet), kinek feljegyzés szerint egy fia és tekintélyes birtoka volt. Ezen fiu az altorjai 1716. évi anyakönyvben (mely 1715

[1] Hiteles másolat szerző birtokában.

[2] Bécs, 1901 III. 31-én. 37827/1901. minist. szám.

[3] Tagányi Károly jegyzéke.

óta vezettetik) előforduló Pál, kitől Simon székassessor (táblabiró) származott, ki a családi oklevelek szerint, azon időben Háromszéken nagy vagyonu és nagy tekintélyü jogász volt. 1740-ben Nemes Háromszék és br. Apor Péter főkirálybiró által a „Taxás városok Inquisiójára“ (lustrájára) küldetett ki, „mit teljes tehetsége szerint hiven és szorgalmatosan“ véghez is vitt. Ezt elismerte az 1743. évi julius 18-án Márkosfalván megtartott generalis congregatió is. (Eredeti okmányok országos levéltár által felülvizsgálva).

Neje nobilis Szabó Borbálá. Fiuk — miként az okmányokban következetesen használtatik — „nemes és vitézlő altorjai Csoboth Pál“ tekintélyes földbirtokos, kinek neje nemes Benkő Ilona. Ezen házasságból származott gyermekek közül Annát 1814-ben nőül vette Altorján a gelenczei Mihálcz Mihály királybiró, családjából származott gelenczei Mihálcz Ferencz altorjai földbirtokos. Az 1789-ben született József nevü fiuk, egész fiatalon a napoleoni háborukba sodortatva, azon hires székely huszárok között küzdött, kik annak idején a magyar huszárság vitézi hirnevét, főleg a francziák előtt, oly magas fokra emelték. A háboruból egy sulyos lándzsasebbel került haza, mely még késő vénségében sem gyógyult be teljesen, hanem időszakonként kiujult. Mint tekintélyes földbirtokos nőül vette nemes Babos Rozáliát, mely házasságból 4 fiu származott, kik közül József — az első fiu — a katonai nevelőintézetet elvégezve, a szabadságharczban mint huszárfőhadnagy küzdött s több ütközetben — köztük a szebeni csatában is, melyben Mikes Kelemen huszárezredes elesett s hol alóla a lovat kilőtték — vett részt.

A szabadságharcz leverése után besorozták s Csehországba vitték.

Neje márkosfalvi Barabás Polixena a nagy festőmüvész márkosfalvi Barabás Miklós nővére volt. Nősülésekor az édesanyai szászfalvi Babos-féle birtokot kapta. „Hogy a kézdi-altorján levő belső és külső jószágot megszaggatni, részekre felosztani ne kellesen.“ (Eredeti osztály levél 1844. évből dr. Csoboth Simon birtokában Budapesten.) Ezen házasságból Ferencz nevü fiu született, ki a méhészet és gyümölcsészet terén nagy sikereket ért el, s gyümölcsészeti kérdésekben még Svéd és Norvégiából is kapott megkereséseket. Irodalmilag is a nagyhirü pomologus Bereczki Máté buzditására — kivel haláláig élénk szellemi összeköttetésben volt — jelentékeny müködést fejtett ki. Bereczki Máté egy almafajt tisztelete jeléül rólla (ki azt irodalmilag ismertette) „Csoboth-alma“ névvel akarta az irodalomba (müveiben) bevezetni, s csakis e részbeli kérésre jelölte azt a község nevéről „Torjai magoncz“-nak.

A második fiu (József és Babos Rózália házasságából) Ferencz, ki szintén a katonai nevelőintézetet elvégezve, fiatalon elhalt.

Harmadik fiu András — ki szintén katonai nevelőintézetet végzett, — a szabadságharcz mint fiatal fiut találta, mégis azt végig küzdve, Világos után menekült, de elfogták, s a hadsereghez őt is besorozták. Mint nyugdijazott h.-főhadnagy és altorjai földbirtokos halálozott el.

Első neje bátyjának Józsefnek özvegye, márkosfalvi Barabás Polixena, második neje pedig murai és kőröstarcsai Török Ferencz táborszernagynak Mária nevü nővére volt.

Negyedik fiu Antal. Neje az akkori időben nagy vagyonu altorjai Antal-családból származott egyetlen leány Rozália, a papi pályáról lelépett Antal József leánya volt. Születése előtt nehány évvel, a gyermektelen és dusgazdag nagybátyja Antal Péter, összes vagyonát zsellérjeinek és jobbágyainak, s különböző jótékonyczélokra hagyományozta.

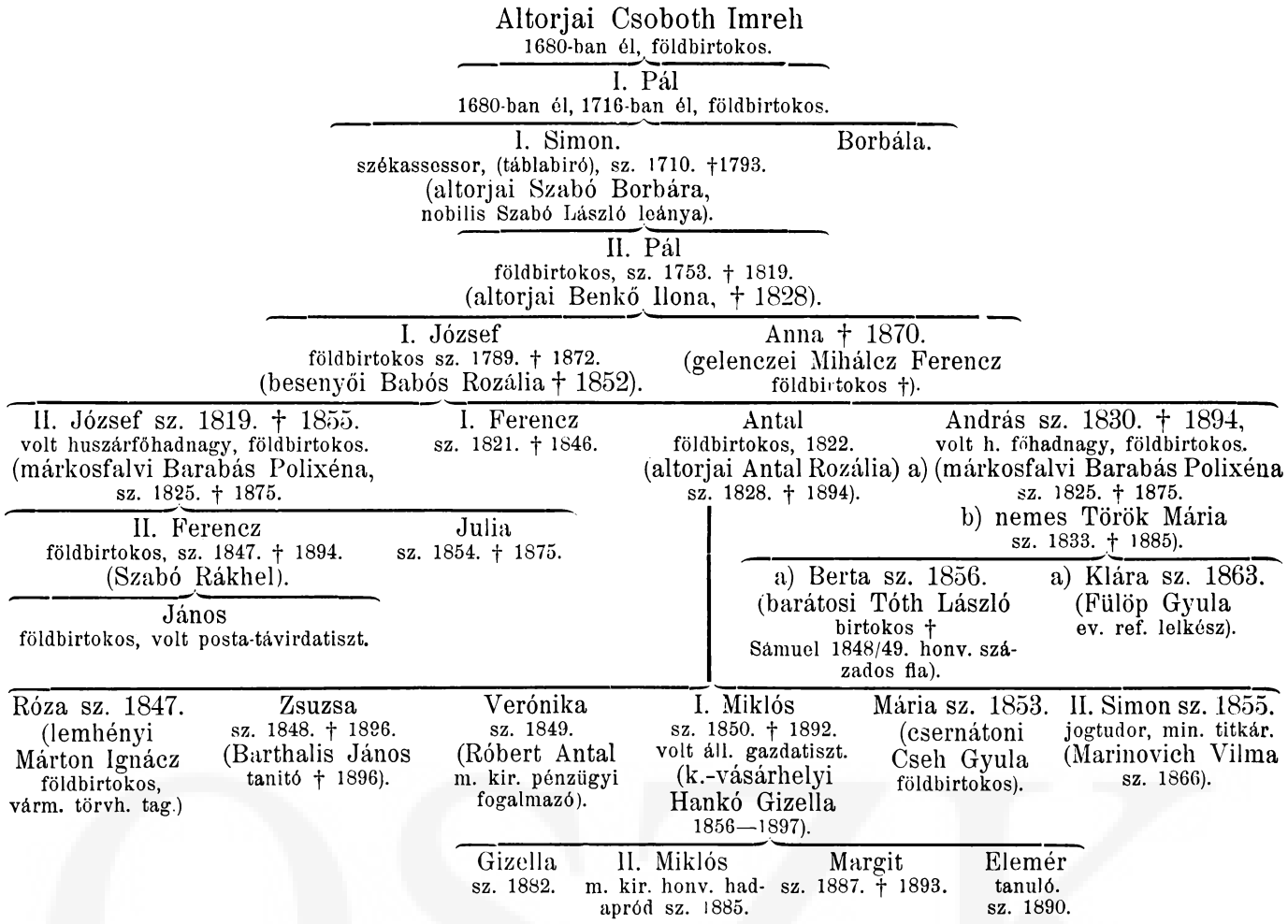
Antalnak házasságából két fiu származott: Miklós, a mezőhegyesi állami ménesuradalom külsőkamarási kerületének volt vezetője és Simon, jogtudor, honvédelmi miniszteri titkár, „a ki 1889-ben a honvédelmi miniszter által kiküldött katonai és polgári rendkivüli miniszteri felülvizsgáló bizottság tagja gyanánt, az ország nagyobb részét beutazta; 1898-ban pedig mint a honvédelmi miniszter megbizottja, több vármegyében és ezek járási hatóságainál, a honvédelmi ügykörre vonatkozó összes tevékenységet, mint önálló intézkedési joggal is felruházott miniszteri biztos felülvizsgálta.“ 1901-ben pedig a m. kir. miniszterelnök mint belügyminiszter által, a budapesti közigazgatási tanfolyam vizsgáló biztosává neveztetett ki.

„Miklós a keszthelyi gazdasági akadémia (Georgikon) elvégzése után, gróf Festetich György dunántuli uradalmaiban szerzett gyakorlatot, honnan a földmivelési miniszterium gazdasági osztályába, s innen a fogarasi állami ménesuradalom kucsulátai gazdasági kerületének főnökévé neveztetett ki, a mely birtokot valódi mintagazdasággá fejlesztette, minek alapján 1890-ben a 40000 holdas mezőhegyesi állami ménesuradalom legnagyobb kerületének, a külsőkamarási kerületnek főnökévé helyeztetett át, s ezt haláláig vezetve, az uradalom kerületei között első helyre emelte.“

Miklós 1881-ben nőül vette kézdivásárhelyi Hankó Gizellát. Simon 1895-ben kötött házasságot Marinovich Vilmával, Marinovich Marczell miniszteritanácsos leányával.

Miklós és neje fiatalon elhalálozván, 4 kiskoru árvát hagytak hátra: Gizellát, Miklóst, Margitot és Elemért (Margit elhalt) kik Simon nagybátyjuk gyámgyermekei.

Családi táblázatuk a tuloldalon:

Csoma (gelenczei). 1575 szeptember 13-án Csoma Miklós nyert Báthori Istvántól nemes levelet; hogy 1577 szeptember 6-án miért vett ismét Csoma Miklós ujabb nemesi okmányt és ugyanazon fejedelemtől, ennek okára rájönni nem tudtam.[1] Ezek a legelső adatok, melyeket e családról birunk.

Majd Báthory András bibornok és fejedelem egy 1599 junius hó 25-én kiadott levelében a gelenczei Csoma György és Lázár István közti ügyben rendelkezik;[2] ismét 1614-ben a Bethlen Gábor-féle conscriptioban Csoma György mint nobilis fordul elő.[3] 1635-ben pedig Csoma György fia Zsigmond lustrál.[4]

Ősi székely család, melyből azonban ma már kevesen élnek.

Az ujabb generatioból Csoma István 1810 körül kapitány,[5] Csoma József 1817 körül kir. pénztárnok.

A ma élők közül Csoma Imre és fia Géza földbirtokosok Gelenczén, özvegy Csoma Károlyné birtokosné szintén ott és Csoma Józéfa birtokosné Imecsfalván.

Egy ága e családnak még a XVI. században Kőrösre, s egy másik Zágonba szakadt. A kőrösinek volt sarja Csoma Sándor, ki halhatatlanná tette nevét. Született Kőrösön 1784 április 4-én; egy eszméje volt e világhirü tudósnak, melynek egész életét szentelé: „a magyaroknak ős hazáját felkutatni“; s ha nem is sikerült terve, de kutatásainak eredménye által a világ tudósainak tiszteletét és becsülését vivta ki magának a székelyek előnyére és örömére.

Csoma életét Hegedüs Sámuel, báró Eötvös József és Orbán Balázs „Székelyföld leirásában“ ismertették; müvem szük kerete csak az azokra való utalást engedi. Szabadjon azonban itt mégis élete utját néhány szóval ecsetelnem.

A nagy tudós tanulmányait a kőrösi községi iskolában kezdette, Nagy-Enyeden folytatta és a göttingai egyetemen végezte. 1819-ben gyalog ment Zágrábba, hogy a szláv nyelvet tanulmányozza; 1821-ben már Teheránból ir az enyedi tanároknak, onnan Kis-Bukhárába ment. Tibethben 10 évet a Kamán és Zimkáz buddha kolostornak egy szük szobájában a legnagyobb nélkülözések között tölt, 40.000 tibethi szót ir össze. 1829-ben a hires angol utazó Moorczaffttal a tatárok közé hatol — megtámadtatván, Csoma másod-

[1] Eredeti okmányok Csoma Imre és Károlynénál Gelenczén.
[2] Nemzeti Társ. 1837. évf. 63—64. l.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Szerző levéltárában.

magával megmenti életét, de 16 társát legyilkolták. Innen Calcuttába megy — hol a muzeum levéltárának rendezésével bizatik meg s az angol tudós társaság tibethi szótárát és nyelvtanát kinyomatja. 50 éves korában Lassa felé indult s onnan északkeletre, hol a Chám tartományában lakó dzugur népet tanulmányozta. 1841. márczius 24-én Darschillingbe, Sikim tartományába s végre a Himalaja aljára utazott, itt azonban megrohanta a láz s 1841 április 11-én megszünt a székely tudós szive dobogni; de él hazánkban nagy szelleme. Dicső nevéhez méltó emlékét a k.-vásárhelyi katonai növeldétől a sepsiszentgyörgyi kollegiumra átment alapitvány s az enyedi kollegiumnak küldött 100 darab arany stb. stb. hirdeti. Az angol bankban levő 11.000 forintot, mely összeg a nagy tudós neve alatt volt betéve, Csoma Sándor kőrösi rokonai örökölték. Csoma Sándornak testvére Gábor volt.

A zágoni ágból 1614-ben Csoma István, Jakab, Mihály és Keresztes emlittetik; gyalogkatonák voltak s máig megmaradtak ősi egyszerüségükben. Zágonban Csoma József id. és fiai Áron és Ignácz, Csoma József ifj., Csoma Ferencz és Csoma Samu birtokaik jövedelméből élnek.

A család czimere: Kék paizsban ezüstkigyó egy emberfejet tart. — Sisakdisz. — Foszlányok.

Csomortányi (lemhényi). † Ezen egykor előkelő szerepet vitt székely család története a XIII. század közepéig vezethető vissza; ekkor élt Csomortányi Miklós; ennek unokája István (neje Bartalis Anna), kinek roppant kiterjedésü uradalmai, malmai és halastói voltak; ő vezette le 1315-ben a ma is meglevő malomárkot a Feketeügyből. Vagyonuk nagyobb része a Mihácsa-családra ment át; ugyanis egy Mihácsa 1412-ben a Csomortányi-családból nősült, Kánya pap eskette meg azon kápolnában, melyet Csomortányi István épittetett.[1]

Szóhagyomány szerint a család traditiója szoros összefüggésben áll a Kislemhénypatak völgyének jobb oldalán fekvő Várhegyi-vár történetével; a nép a romokra mutatva — ma is azt mondja: „ez volt a hatalmas Csomortányi-család ősi fészke“; „ez a régi Csomortányi-vár“.

1506 ban Csomortányi László Kézdi székből követ az agyagfalvi gyülésre.[2]

1510-ben Csomortányi Ferencz, János és Mihály a lemhényi templom javára adakoznak.[1]

1566-ban Csomortányi László János király hadában szolgál.[3]

1567 márczius 5-én Csomortányi László János királytól Lemhényben 10 ház jobbágyot nyert.[4]

1581. szeptember 9-én Székely András halálosan megsebesülvén, az oroszországi táborban Plescovia alatt végrendelkezett; Csomortányi Tamásnak (kézdi széki), ki szintén a táborban van, egy granát mentét veres bárányborrel bélelve hagyományoz.[4] Valószinü, hogy ugyanazon Tamás volt, kit Báthori Endre 1599-ben mint Háromszék főkapitányát Mihály vajdához küldött, a sellenbergi szerencsétlen kimenetelü csatában egyik vezér volt és kit később a menekülő fejedelemmel Sz.-Udvarhelytt találunk.

1601-ben a német zsoldosok által háborgatott és Erdély felszabaditására Kolozsvártt összegyült honfiak között látjuk; onnan többedmagával Báthori Zsigmond visszahozatalára küldetett. A goroszlói szerencsétlen csatában nyerte hősi halálát.

1601-ben junius 1-én Báthory Zsigmond fejedelem Maksa, Eresztevény, Páva, Gelencze községeket — azon kikötéssel, hogy az eddig onnan adni szokott solymokat évenként a fejedelemnek megadják — Csomortányi Tamás háromszéki királybirónak adományozza.[4] Ugyanakkor kapja Várhegyet a hozzátartozó k.-vásárhelyi, bereczki s más részjószágokkal, melyeket 1617-ben Bethlen Gábor — Mikó Györgynek adományoz; — később Nemes Jánosra száll, ki kastélyát épiti oda, de később a Szentkereszthy-családnak adja el.

Hogy mily szolgálatokat tett Csomortányi Tamás Báthori Zsigmond erd. fejedelemnek, mutatja azon körülmény, hogy 1601 junius 25-én a fejedelem Csomortányi Tamás részére biztositó levelet állit ki; hogy ha kozmási Becz Tamás leánya Erzsébet meghal, Kozmás, Szt.-Márton, Szt.-György, Szt.-Simon, Szt.-Imre, Csekefalva, Menaság, Verebes, Tusnád és Kotormány csikszéki; ugyszintén Ujfalu, Felsőfalu, Jakabfalva és Nagy-Kászon kászonszéki falvak birtokát neki és mindkét águ utódainak s kihalásuk esetén fivérének Csomortányi Jánosnak és utódainak fogja adományozni.[4]

1614-ben Lemhényben Csomortányi István és Miklós mint nobilis lustrál. Egy ága a családnak Kurtapatakán lakott, közülök 1614-ben a Bethlen Gábor-féle összeirásban Csomortányi Ferencz és László fordulnak elő.[5]

1635-ben kihaló félben volt; a Rákóczy György-féle lustrakönyvben a következő feljegyzéseket találjuk:[6]

Lemhény: Csomortányi Miklós fiai: János és István nobiles.

Csomortányi Istvánné él.

Kurtapatakán: Csomortányi László deficiált, örökségét Bekes Mihály birja, atyja fia lévén. Csomortányi Ferencz Esztelneken halt el. Csomortányi Györgyné.

[1] Feljegyzés a lemhényi r. kath. lelkészi hivatalban levő 1510. évi okmányban.
[2] Kállay F. Sz. N.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Szabó Károly Sz. Oklt.
[5] Udvh. M. L.
[6] Háromsz. M. L.

Csomos (albisi). Háromszéki székely család, melynek Csomos István volt az alapitója, ki 1594-ben Báthory Zsigmond fejedelemtől nyert Albis, Gelencze, Imecsfalva és Domokosfalva községekben jószágokat.[1]

Emlitett Istvánnak fiai János és Miklós, kik 1614-ben Bethlen Gábor alatt mint primipilusok lustrálnak. Jánosnak fia:

János 1690 körül.
(albisi Bod Anna).

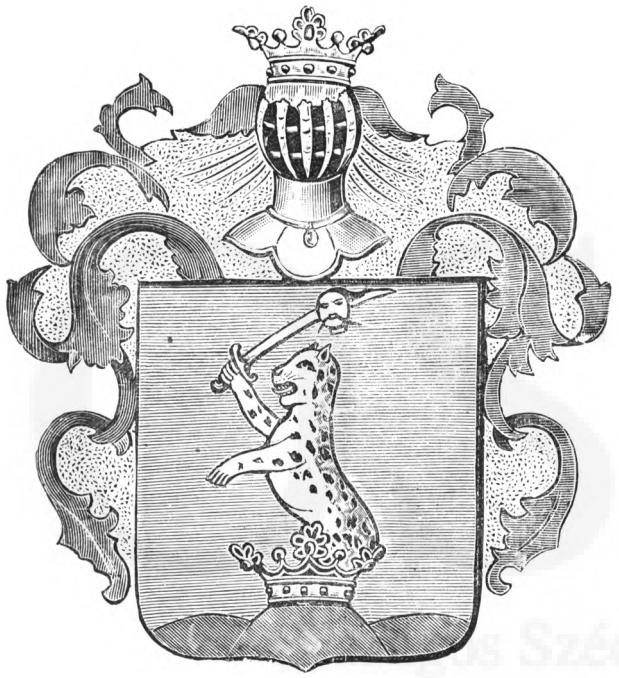
János † 1756.
(Bartalis Anna † 1756.)

Mihály	János	Klára.
ev. ref. collegiumi tanár Kolozsvártt.	ev. ref. lelkész Deésen, külföldön tanult.	

1635-ben Albison Csomos Demeter fia Lázár fordul elő.[2]

Osdolán is lakott 1614-ben egy Csomos-család, de az Pállal kihalt.

Csüdör (nyujtódi). A Feketeügy partmagaslatán fekvő Nyujtód községgel, mely 1332-ben már önálló helység volt, egykoru ezen székely család is; a „Nyujtódi és Csüdör"-családok lehettek alapitói e községnek, a legtöbb és legrégibb adatokat is a községben e család története szolgáltatja.

Nyujtódi CsÜDÖR-család.

Már a XVI. és XVII. században kiterjedt és szereplő család volt; legelső adatunk nyujtódi Csüdör Gáspárról van, kinek peres ügyében 1569 február 5-én II. János király személyesen rendelkezik.[3]

A XVII. század elején nyujtódon négy ágával is találkozunk, mindenik külön-külön kap nemes levelet. Ugyanis 1601 márczins hó utolsó napján Chiwdeor Balthasár de Nyujtód következő czimerrel nyert nemességet: Kék paizsban hármas zöld halmon királyi korona, abból leopárd növekvőn; jobbjában karddal, azon egy véres fő.[4] Kézdi-Vásárhelytt lett 1610 junius hó 17-én kihirdetve.

Egy más ága Tagányi Károly jegyzéke szerint 1656-ban kelt oklevéllel erősittetik meg nemességében.

Ezen ágak leszármazási táblázata a következő:

I. Tábla.

Gáspár 1569.

Boldizsár	Lénárd 1600.	István
1602-ben esküszik hüséget a királynak. 1610-ben nyer nemes levelet (1493. sz.) kir. tábl. itélete.	ennek lehetett leszármazója Fábián és Balázs, kik 1614-ben lustrálnak. Balázs fia Lénárt, Fábián fiai János és Mihály 1635-ben lustrálnak.	1600-ban Boldizsár testvérével együtt örökségét Lénárdnak adja át.

Gáspár. Pál. — Mózes 1650. (Bod Erzsébet, a Tamás és Török Anna leánya).

Anna. (dálnoki Veres Incze). Borbára. (márkosfalvi Török András). Judit. (nyujtódi Jancsó Mihály).

Mózes 1750. (Folyt. a II. táblán). Mihály 1750.

Ferencz 1771. Mózes 1771.

Gáspár. Zsigmond.

Ferencz 1793. Antal † 1793. József 1793. Zsigmond 1793. (Folytatása a tuloldalon).

[1] Nagy Iván M. Cs.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Szabó K. Sz. Oklt.
[4] Eredeti nemes levél Sipos Károlyné Csüdör Mária őrizetében Nyujtódon.

Zsigmond 1793. (Ki az előző oldalon).

László.
(hatolykai Potsa Mária).

László.
(Szabó Erzse).

István
1848/49-ben honv. hadnagy.
(Kádár leány).

Simon.
1848/49. huszár.
(Rátz Marczella).
(Folyt. a III. táblán).

Elek sz. 1822.
1848/49-ben mint honv. a piski, kökösi, tömösi és hermányi ütközetekben vesz részt. Nyujtódon él.
(Kovács Borbára).

Pál † 1848/49. honvéd.
(Lőrincz Julia).

Erzse.

Amália. Mária. Ferencz.
(Máthé Borbára).
Gáspár. Berta.

Ilona. Mihály. Berta. István. Géza.

Domokos.
(Kádár Mária).

Ferencz
Csik-Zsögödön.

Ignácz sz. 1866.
(Fábián Ágnes).

Lina.

András.
(Bándi Verónika).

Dénes. Gáspár. Antal. Károly.

Ida. Lázár sz. 1898.

Béla. Vilma. Jenő.

II. Tábla.

Mózes 1750. (Ki az I. táblán).

János.

Mózes
assessor.
(futásfali Lukács Jozefa).

János.
(Márton Róza).

Lajos.

Józéfa.
(Veres Mihály).

Teréz.
(Mikó István).

Károly †

Póli.
(Baka Lázár
Futásfalván).

Gáspár †
1848-ban elesett.

Menyhárt †

Mária.
(Sipos Károly).

Boldizsár
kereskedő Lupény.
Hunyadmegye,
(Kádas Teréz).

Béla
nős.

Ilona.
(Simon Balázs).

Mária.
(Fazekas Dénes).

Irma.

III. Tábla.

Simeon (Ki az első táblán).
1848/49. huszár.
(Rátz Márczella).

Teréz.
(Kádár Lajos).

József.
(Gergely Anna).

Borbára.
(Máthé András).

Róza.
(Porczel András).

Erzse.
(Kádár János).

Mária.
(Kádár Albert).

András.
(Csulak Póli).

Simon.
(Kádár Lajos).

Lajos. András. Berta.

Borbára. Simon. Ilona. László. János. József.

Erzse. Anna. Mária. Berta. Róza. József. Gyula. Ilona. Borbára.

Egy harmadik ága még a XVII. század elején a „Kováts“ nevet vette fel, közülök 1610 április 1-én Kováts aliás Chiwdeor Fábián és János Báthory Gábortól nyernek nemes levelet.[1] Ugyanezen ágból Kováts alias Chiüdör de Nagy-Nyujtód Mihály és fiai János, Péter és Gergely kap 1666 október 2-án Apaffy Mihálytól czimeres levelet; utóbbi szerint a czimer: Kék paizsban egy kar tőrrel. Sisakdisz. Foszlányok: mindkét oldalon ezüst-piros.[2]

A „Kovács“ nevet felvett ághoz ez időszerint: Kovács János a János fia papnövendék Gy.-Fehérvártt; Kovács István, Róza és Erzse.

Kovács Mihály, Gáspár és István utóbbinak gyermekei: Antal, Julia, Lina, Veronika, Erzsébeth, Anna és Borbára.

Kovács András biró és gyermekei: Gizella, Ilona és Róza; Kovács Ignácz és Kovács József birtokaik jövedelméből élnek Nyujtódon.

Egy ága a családnak Kézdi-Szentléleken, egy más Kis-Kászonban s egy harmadik Nagy-Bányán él.

E család kötelékébe tartoznak még Áron, Borbára és András (kinek neje márkosfalvi Kocsis Zsuzsa) a Csüdör Tamás és futásfalvi Hamar Agnes gyermekei, de őket adatok hiányában a táblázaton elhelyezni nem állott módomban.

[1] Eredeti nemes levél Kovács Istvánné Csüdör Anna őrizetében Nyujtódon.

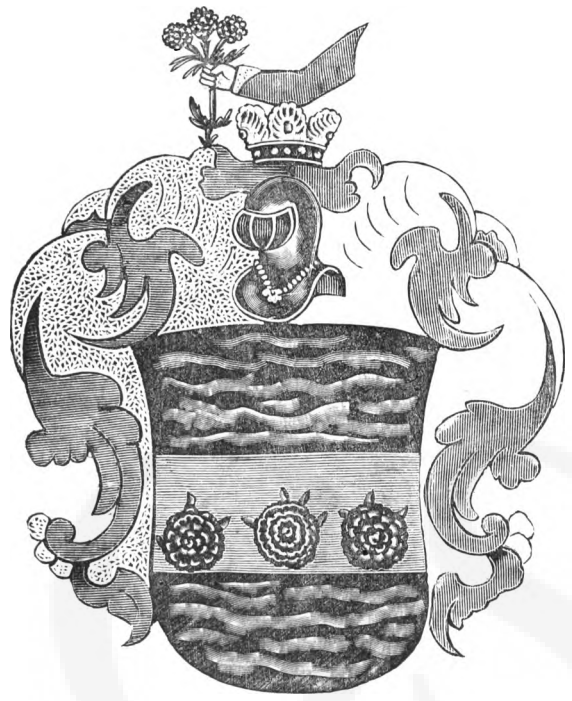
Csürös (osdolai). Székely-család, mely valószinüleg Kászonszékből került ki. Csörös Miklós „osdolai“ előnévvel nyert 1601 október 4-én nemes levelet;[1] ugyancsak Miklós 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik fel.[1] Az 1635. évi Rákóczy György-féle lustrakönyvben Osdoláról Csürös Pál fiai Mihály, István és Balás, Csürös István fia Péter és Csürös Miklós fordulnak elő.[2]

Csusz (imecsfalvi). 1620-ban nyert nemes levelet.[3]

Csusz (gelenczei). Bethlen Gábortól nyert primiláris levelet.[4]

Csuz (kovásznai). 1569-ben nyert nemes levelet.[3]

Csutak (kovásznai). A kovásznai és gidófalvi Csutak-család egy törzsből indult ki, de Kovásznán vert gyökeret; a XVI. században szakadt egy ága Gidófalvára. Kovásznán 1602-ben már kiterjedt család volt, emlitett évben Csutak Péter, Lázár, Antal, András, István és Mihály esküsznek fel Rudolf király hüségére.[1] Csak a Fazakas, Vén, Vajna és Tusán-család volt akkortájt oly tehetős Kovásznán, mint a Csutak familia.

Kovásznai CSUTAK-család.

1614-ben már mint nobilisek fordulnak elő és pedig György, Márton, Jakab, Péter, Lukács, Ferencz, György (más.) Tamás, András, István, Mihály, Pál és János jegyeztettek fel.[5]

Az 1635 évi lustra könyvben 51 tagjával találkozunk.[2]

A Csutak-család Kovásznáról három izben is nyert nemes levelet; elsőbben 1609-ben,[6] azután 1650-ben Rákóczy Györgytől Csutak András fiai János és Mihály és Jánosnak fia szintén Mihály kapja, és harmadszor 1656 augusztus hó 21-én Ferdinánd királytól Csutak Péter, Tamás, János és Mihály testvérek „kovásznai“ előnévvel nyerik azt. Utóbbi 1656 szeptember 6-án Szatmárvármegyében, 1657 augusztus 16-án Szabolcsmegyében hirdettetett ki.[7]

1793. márczius hó 8-án, az 1650-ben nemességet nyert András törvényes utódai: László, Ferencz, Mihály, János, András, Gáspár és ifj. Mihály a prod. forum előtt igazolják nemességüket.[8]

Leszármazóik a következő táblán:

Csutak András (Ki 1650-ben nyer n. l.)
utódai.

1793-ban a kir. tábla előtt nemességüket igazolják:

László. | Ferencz birtokos. (Becsek Ilona). | Mihály. | János. István. | András. | Gáspár. | ifj. Mihály.

György birtokos. (Kováts Klára). (Folytatása a tuloldalon).

Mihály sz. 1801. (kovásznai Butyka Anna).

János sz. 1836. (s.-szent-királyi Szilágyi Klára).

János † | Ferencz † | Mariska. (Babarczy Ferencz kir. p. ü. igazgató Zilahon). | István † | Béla sz. 1871. m. kir. honv. főhadnagy. Sopron. | János † m. kir. honv. főhadnagy | Klára. (Dr. Fejér Kálmán orvos Hódmező-Vásárhelyt). | István † | Ilona hajadon. | József †

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Tagányi K. jegyzéke.
[4] Eredeti okmány az illyefalvi Csuz-családnál.
[5] Udvh. M. L.
[6] Tagányi K. jegyzéke.
[7] Eredeti nemes levél Csutak Béla m. kir. honvédfőhadnagy őrizetében Sopronban.
[8] Eredeti okmány özv. Csutak Józsefné Gócz Rozália őrizetében Kovásznán.

György (Ki az előző oldalon).
birtokos.
(Kováts Klára).

Krisztina † 1878. (Vajna János).	Julia † 1879. (Kiss Ferencz).	József birtokos, 1848/49-ben részt vesz a szabadságharczban. † 1886. a) Vajda Zsuzsa, b) Gocz Rozália).	Zsuzsa † 1884. (Orbán Ferencz).	Anna † 1883. (Kövér Mihály).	Éva † 1887. (Rákosi Ferencz).	Péter † 1892. birtokos. a) (Benne Anna, b) Szőcs Zsuzsa, c) Imre Laura). Róza † 1881. (Vajna Antal birtokos).
Ferencz birtokos, közs. pénztárnok. (Vencz Teréz).	Róza a) Száva János, b) Magyari Gyula szolgabirós. irnok).	Zsuzsa. a) (Bitai Mózes, b) Részegh József jbirósági aljegyző).	József vmegyei irnok. (Orbok Vilma).	Etelka. (Szabó Elek közs. jegyző).	Mária. (Dávid József ev. ref. lelkész).	Lajos joghallgató, nőtlen.

Az ujabb nemzedékből felemlitem Csutak Józsefet, ki mint huszárkáplár 1848/49-ben végig küzdötte a szabadságharczot; mint kovásznai birtokos halt el 1886-ban.

Továbbá Csutak János kovásznai birtokost, ki jelenleg az Erdélyi Faipar Részvénytársaságnál, Gyulafalván tisztviselő; neje Szilágyi Klára, sepsiszentkirályi Szilágyi Samuel 48-as honvédezredes és neje Bagoly Juliánna leánya.

Valamint József ugy Jánosnak is családja a fennebbi táblán vannak feltüntetve.

Czimerük: egy vizszintesen háromrészre osztott paizs, felső és alsó rész sötétkék arany vizsávokkal; közbelső rész égszinkék, három györgyikével (georgina). Sisakdisz: egy pirosmezü kar a paizs alakhoz hasonló három györgyikét tart. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Czakó (sepsiszentgyörgyi). ○ Nagy Iván „Magyarország Családai“ czimü müvében a bereczkfalvi, szentléleki és sepsiszentgyörgyi Czakó-családokat egymástól elkülönitve hozza; pedig nagyon valószinü, hogy a székely Czakók mindegy törzsből indultak ki, csak azt nehéz megállapitani, hogy Csik- vagy Háromszék volt-e bölcsőjük? mert a XV. és XVI. században is már Erdély külömböző részeiben találkozunk tagjaival; igy például 1426-ban bereczkfalvi Czakó, követ Zsigmond királyhoz[1] 1487-ben Czakó János mint kiküldött biró szerepel recsenyédi Becze András megöletési ügyében.[2]

1506-ban Czakó János jelen volt az agyagfalvi gyülésen.[3] 1524-ben Czakó Benedek jelen volt a marosvásárhelyi gyülésen s aláirja az erdélyi nemesek és székelyeknek a szász nemzethez intézett felszólitást.[2]

Sepsiszentgyörgyi CZAKÓ-család.

Kutatásaimat a csiki ágra vonatkozólag akkorra hagytam, midőn „Csikvármegye Nemes Családjai“-nak adatait fogom gyüjteni, ez alkalommal csak a sepsi-szent-györgyi és az ebből közvetlen kiszármazott ágakra terjeszkedem.

Leszármazási táblázatukat nem sikerülvén összeállitanom, ennélfogva csak chronologicus sorrendet követek a családhoz tartozók felemlitésénél.

Háromszéken legelőbb Feldoboly és Gelenczén székelnek; melyek közül az előbbi ág 1569-ben nyer nemes levelet.[4] 1602-ben még mindég csak e két helyt fordulnak elő, Gelenczéről Cziakó Mihály esküszik hüséget Rudolf királynak.[5] 1611-ben junius 11-én Czakó János már „sepsiszentgyörgyi előnévvel kapott czimeres nemes levelet.[6] 1614-ben György, Imre és Mihály lustrál.[7]

[1] Nagy Iván M. Cs.
[2] Szabó K. Sz. Oklt.
[3] Kállay F. Sz. N.
[4] Tagányi K. jegyzéke.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Eredeti nemes levél Orsz. levélt. Gy.-Fehérv. kap. osztály árm. 22.
[7] Udvh. M. L.

Jánosnak — a nemességszerzőnek — fia György, ennek fia Dávid, ennek János és utóbbinak Samu, ki Aranyosszéken Sinfalván birtokos. Tordára Samu származott, Uj-Tordán volt birtokuk, mely id. és ifj. Márton, Samu és Lajosra szállott.

E családból valók Czakó Ferencz (Gelenczéről) ki 1702 előtt Dobokavármegyében lakott.

Czakó László (gelenczéről) neje Csernátoni Anna született 1738. † 1810. Csomafáján, fia Ferencz magtalanul halt el 1833-ban Gyaluban; e házasság jogán a család Gyalu, Csomafáján és Oláh-Vásárhelyen birt jószágokat.

Czakó Anna Buda Jánosné 1734-ben élt.

Czakó Ferencz 1794-ben lovaskatona Aldobolyban.

Czakó János (kinek neje lászlófalvi Velics Katalin) 1832-ben kir. pénztárnok Belső-Szolnokmegyében, ennek fia Zsigmond hires szinész és drámairó; született Deésen 1820 junius 20-án. Tanulmányait Kolozsvártt kezdte, majd a nagyenyedi kollegiumba ment, de onnan, állitólag mert nehány tanulótársával egy uj vallás (melynek alapelve a természetimádás lett volna) alapitása végett szövetkezett, — hirtelen távoznia kellett. Szinmüvei közül: „Chantrey-család", „Festő és Vampyr" voltak az elsők; „A Kalmár és tengerész", „Leona" és „Végrendelet" őt a legjobb drámairók sorába emelték. 1847. deczember 14-én a „Pesti Hirlap" szerkesztőségében halt meg, főbelőtte magát.[1]

Czakó János ki 1887-ben Konstantinápolyban halt el, testvére volt az imént emlitett jeles dráma irónak, Czakó Zsigmondnak.

Egy ága Marostordamegyébe költözött; közülök Czakó József kir. adótárnok Maros-Vásárhelyen és birtokos Mező-Kövesden, fia szintén József II., ki Budapesten jogot végezvén, előkelő szerepet játszott az egyetemen s azon küldöttségben is részt vett, mely az orosz-török háboru alkalmával Abdul Kerim pasának diszkardot vitt Konstantinápolyba; neje Korbuly leány, fiai Ferencz (10 éves) és József (7 éves). Az emlitett II. Józsefnek testvére Imre mint tanárjelölt halt el. Ezen ágból valók Czakó Ferencz huszárkapitány Pozsonyban és Czakó tábornok.

Czimerük: Közös a sepsiszentkirályi Ábrahám-család czimerével.

Czirjék (sepsizoltáni). ✱ ○ Egyike a legrégibb multtal biró székely családoknak.

Nemesi előnevét a Kálnok és Zoltán között lévő praedium Zoltánkától vette; igen tekintélyes birtokosok voltak, mely birtokok egyrésze ma a Kálnoky familia tulajdonát képezik, Zalánban a Czirjékek kertje és jószágok, Bodokon a Czirjék utcza, a kilencz falu havassán Bodok határán Zoltán kutja, emlékeztet ezen család egykori nagy birtokaira, melyek a családi iratok szerint azért vétettek el a Czirjékek kezéről, mivel a Czirjék Simon fiscalis director Zoltánban a Tanorok kapunál egy Mikot megölt se miatt noztáztatott.

A régi iratok és levelekben előforduló czimzések és nevezésekszerint a család neve különbözőképen iratott, u. m.: Chyrjék, Czirjék, Czerjék, Chyryék, Cziráki, Czirjáki, Czirjéki és Bod Péter szerint Cirjacus, Cyriacus, Czerjék mind egy és ugyanazon név.

Sepsizoltáni CZIRJÉK-család.

Nevezetesebb tagjai voltak:

Chyrjék Dénes sepsiszék főkapitánya 1420 körül; Czirjék Vitállius Mátyás alatt sepsiszék királybirója.

Antal 1480 körül Háromszék főkapitánya.

Mihály Regni notárius 1500-ban.

Simon II. Lajos kamarása.

Vitellius (a Simon fia) Csiki főkapitány.

Balázs 1506-ban részt vesz az agyagfalvi gyülésen.

Az 1564-ben kiállitott oklevélben emlitettnek még Chyrjék Simon, Bálint, Menyhárt, Gáspár és Vitallius.

János királybiró 1669-ben Alcsikban.

András királybiró ugyanott 1671-ben.

Simon (Vitellius fia) fiscalis, director 1580 táján.

Ferencz (Simeon fia) sepsiszék alkirálybirója és assessor primarius 1620 körül.

Ferencz (a Ferencz fia) 1650 körül az állami jószágokban praefectus.

[1] Bővebb életrajzát lásd Pallas Lexikonban.

Tamás (Ferencz fia) 1680-ban ezredes; Étfalván templomot és eclésiát épitett, 2 diszes zászlóval megajándékozta, meghalt 1704-ben.

Pál (a Tamás fia) Fejér- és Kolozsvármegyékben táblabiró.

László Csikszék követe 1704-ben aláirja a Rákóczy Ferencz számkivetését.

Dénes az 1800-as években kincstári tanácsos.

Czirjékek előfordulnak még Kilyénben is. Kilyéni Czirjék Balázs és veje hidvégi Nemes Mihály 1517-ben pert inditanak a bölöni székelyek és a monyorosi szászok ellen az Olt folyón lévő révhajó miatt, mely per eldöntés végett a brassói tanács elé került, itt azonban nem sikerült egyezséget létrehozni s a vajda törvényszékéhez tétetett át.

A család egy ága Magyarországban Szatmárvármegyébe is átszármazott; e megyében Száraz-Bereken született 1753-ban sepsizoltáni Czirjék Mihály a jeles magyar költő, ki tanulmányait Sárospatakán végezvén, a magyar testőrséghez ment, itt az irodalom müvelésében Baroczy és Besenyey nyomdokait követvén, többek között Collárdnak három levelét fordità magyarra s ezek 1785-ben Bécsben adattak ki. Meghalt 1798-ban.[1]

Ezen család fiu ágon kihalt.

Leszármazási táblázatuk a következő:

I. Tábla.

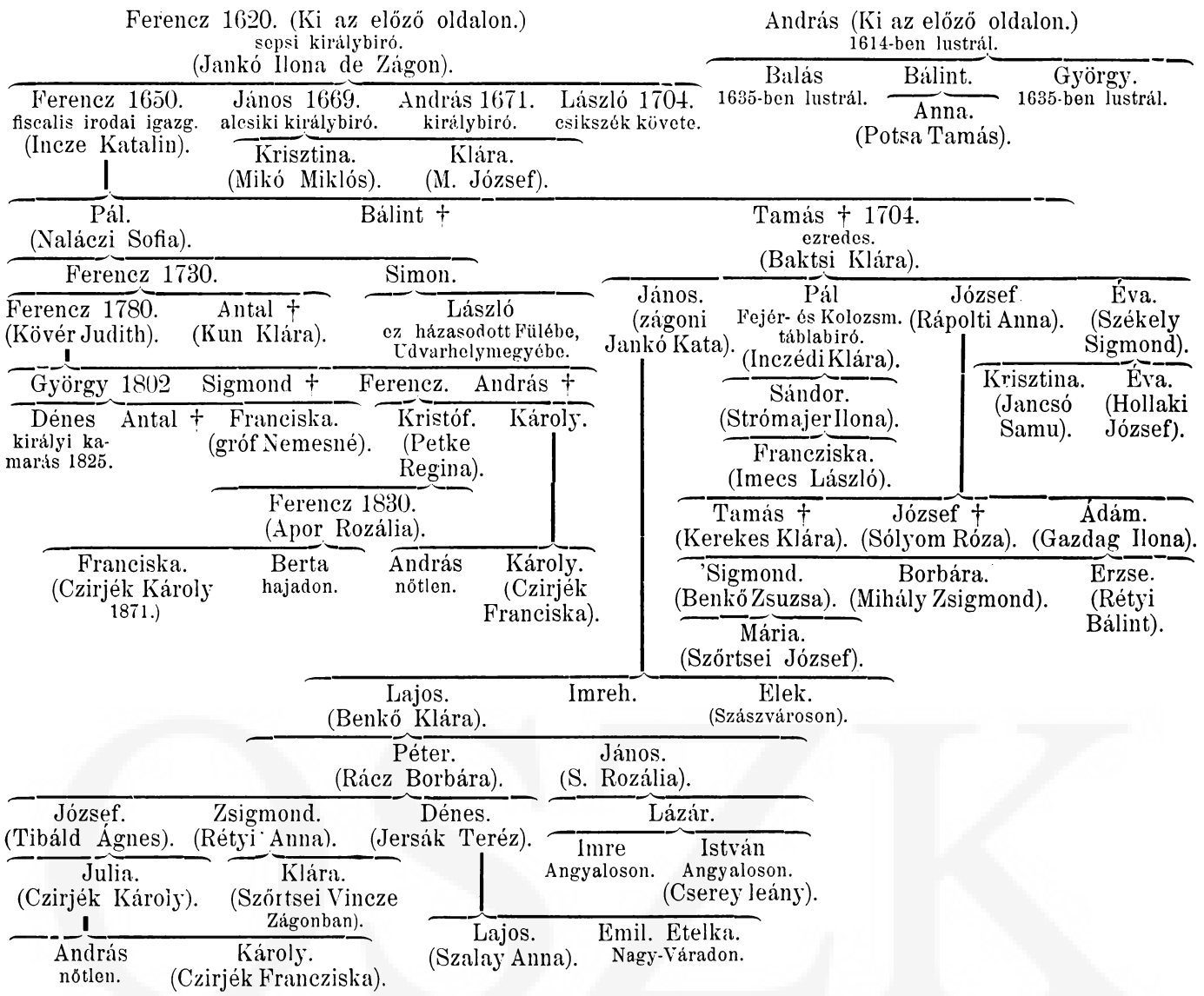
Zotán vagy Sotán (Zoltán).
Chiryák
hagyomány szerint ez telepedik Zoltánfalvára s itt 999. évben lakot épitett.
(neje Lucza).
Balázs 1030. — Döme.
Mátyás 1070. — Demeter.
Cziriak Antal 1100. — Miklós † — Bernáld alias kézdi de alsó-csernáton. — Balázs Czerjék.
Vitalius † 1130. — Bálint † — Ferencz.
Vitalius 1170. — Kelemen † — Balázs. — Mátyás. — Ferencz def.
Menyhárt. — Zoltán 1200. — Klára. (Lázár Farkas). — (Tóth Klára).
Simon 1228. — Elek. — Ferencz. — Ursula. (Deső László).
Benedek 1248.
Ferencz 1280. — Juditha. (Damokos István).
Vitályos 1300. — György †
Mihály 1315. Háromszék főkapitánya, ivadékai Magyarországban telepednek le, előbb Cziriák, később Czirákoknak hivattak s grófságot nyernek. (gróf Cziráki).
Antal. — Benedek † — András. (Bánffi Druzsina). Szolnokmegyébe telepedik; ezen ág kihalt.
Czirjék Ferencz 1345.
Vitalius 1375.
Dénes 1420. sepsi főkapitány.
Vitalius 1458. sepsi királybiró. — Bernáld.
Antal 1480. Háromszék főkapitánya. — Mihály † 1500-ban országjegyző. — Dömény † — Balázs † 1506. Sepsi-szék követe, jelenvolt az agyagfalvi gyülésen.
Simon 1516. II. Lajos király kamarása. — Vitalius 1520. csiki főkapitány.
Simeon 1580. fiscalis-director. (Folyt. a II. Táblán). — Menyhárt 1600. Kőrispatakán. — Imreh Bodokon lustrál. (Folyt a II. Táblán). — Miklós Uzonban lustrál 1614-ben.
Miklós 1635-ben lustrál.

II. Tábla.

Simeon 1580. (Ki az első táblán). fiscalis director.
Ferencz 1620. sepsi királybiró. (Jankó Ilona de Zágon). (Folytatás a tuloldalon).

Imre (Ki az első táblán). Bodokon lustrál).
András 1614-ben lustrál. (Folytatás a tuloldalon). — Antal 1614-ben lustrál.

[3] Nagy Iván. M. Cs.

Czimerük: Kék paizsban arany oroszlán növekvőn, jobbjában karddal. Sisakdisz: egy pánczélos kar, karddal. Foszlányok: arany-kék, ezüst-veres.[1]

Czipa (imecsfalvi). Egykor szereplő és kiterjedt család volt; vagyonilag is az elsők között állott; egy düllőt Imecsfalván ma is „Czipa padjá"-nak neveznek. 1602-ben Czipa Péter, Balás és János esküsznek fel a király hüségére.[2] 1614-ben Czipa György, János és Simon,[3] 1635-ben Czipa Balás a hét birák között, Czipa Balás fia István, Czipa Simon fia János, Czipa György fiai Mihály és Benedek és Czipa Péterné lustrálnak.[4]

A család 1631-ben vesz nemes levelet.[5] Birtokaik nagyobb részét az Imecs-család nyerte;[6] ma azonban a Cserey-család kezében van.

Ezen család kötelékébe tartozik Czipa Balás tiszttartó Imecsfalván és ennek három fia.

[1] Valamint a leszármazási táblát, ugy a czimert is Szörtsey Vincze zágoni birtokos jóvoltából közlöm. A XI—XV. századbeli adatok azonban kétesek, azokért felelősséget szerző nem vállal.

[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

[3] Udvh. M. L.

[4] Háromsz. M. L.

[5] Tagányi K. jegyzéke.

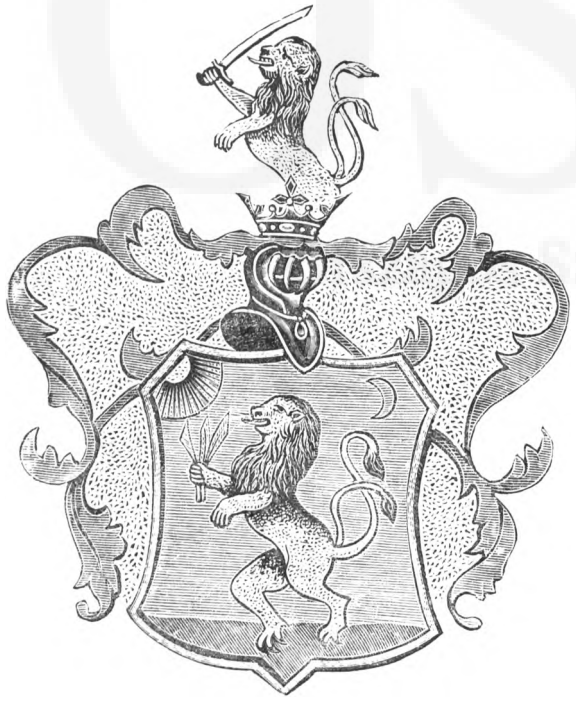
[6] Háromsz. M. L. 1635. évi L. K.

Daczó (sepsiszentgyörgyi). ✱ ○ Buzduljunk fel mi is ifjabb nemzedék e szép multu székely család fényes történelmén, melynek tagjai hervadhatlan virágokból fonták az emlékezet koszoruját s ha nincs is kilátás arra, hogy több hőst és honfit ezen család nekünk adjon — mivel ma-holnap női ágon is kihal — de a multban teljesitett hazafias szolgálatokért háládatlanok nem lehetünk; mert azt mondja Garay:

„Csak törpe nép felejthet ős-nagyságot,
Csak elfajult kor hős elődöket:
A lelkes eljár ősei' sirlakához,
S gyujt régi fénynél uj szövétneket.
S ha a jelennek halványul sugára;
A régi fény ragyogjon fel honára!"

A család tagjai nevükhez hiven mindég daczoltak a hon elleneivel, minden időben teljesitették a közzel szemben kötelességüket; kezüken tekintélyes vagyon volt, ebből magyarázható azon büszkesége az 1700 körül élt Ferenczneknek, hogy a neki felajánlott grófságot nem volt hajlandó elfogadni, hanem „herczegi" rangot követelt. Miután pedig ezt nem kaphatta meg, inkább megmaradt egyszerü nemes embernek.

Az eddigi müvekben közölt leszármazási táblázatok tévesek, levéltáramban őrzött adatok szerint a következő:

Sepsiszentgyörgyi DACZÓ-család.

I. Tábla.

Daczó János
nádasdi Salamonfi Mihály székely ispánnak 1415-ben kelt bizonyitványában fordul elő.

Daczó László
1407. nov. 24-én Nádasi Mihály székely ispántól bizonyitványt nyer, hogy torjai Penye Lépes nejo Ilona szemerjai malmát neki adta.

Balázs. — **Bálint.**
mindketten 1492-ben Báthori István által mint sepsi-szék főemberei emlittetnek.
(Árapataki Dóra).

János
1475-ben él. Sepsi-szék követe a medgyesi gyülésen.

Máté. — **Tamás.** — **György** — **Pál.**

Sándor
Sz.-Ajtára telepedik.

Tamás.
(toldalagi Radvanszka Kata).

Péter
1575-ben Báthori Zsigmondot kiséri Lengyelországba.
(Tóth Anna).
(Folyt. a tuloldalón).

Pál 1566.
(Folyt. a II. Táblán).

György.
(Lázár Bóra).

István 1556. — **Erzse.**
(Erdélyi Zsuzsánna,
Erdélyi Gergely és Gyulay Anna leánya).
(Folyt. a tuloldalon).

Péter (Ki az előző oldalon).
1575-ben Báthori Zsigmondot kiséri Lengyelországba.

Anna.
(Daniel Ferencz).

István 1566. (Ki az előző oldalon).
(Erdélyi Zsuzsánna.
Erdélyi Gergely és Gyulay Anna leánya).

Gergely.
(Kuun Zsuzsa).

Zsuzsa.
(Sárdi Zsigmond).

Erzsébeth.
(Székely István).

Tamás
1586-ban a szék tisztje.

György 1686.

Kata.
(Maksai Balázs).

György 1580.
Sepsi-szék követe.
(Kuun Sára).

Ilona.

Ferencz
1583-ban uj adományt nyer sepsi- és orbai-székben levő birtokaira.

Ágnes.
(Török Menyhárt).

Sára.
(Ördög Ferencz).

Péter.

Julia.
(fenyédi Miklós Samu).

Pál 1603.
Bethlen Gábor hive.

Margit.
(Petki Mihály).

Zsigmond.
László def.

Bora.
(Mikes Mihály).

Kata.
(Igaz Ferencz).

II. Tábla.

Pál 1556. (Ki az I. táblán).
a kolozsvári gyülésen vesz részt.

Ferencz 1599.
1586-ban a szék tisztje.
(Lázár Anna).

László.
(Barlabási Kata).

Ferencz.
(Patkós Judith).

István.

(Mikes Ilona).

Ferencz.
(Patkós Judith).

László.

János.

Péter.

Zsuzsa.
(Ugron András).

Pál.
(Gyulay Éva).

1686. notát kap.
1663-ban követ a portánál.
(sárdi Simén Zsuzsa).

János

Anna.
(Henter József).

Ferencz 1718.
(Dombay I.)

Mária.
(gr. Gyulay László).

Pál. †

József.
(hidvégi gr. Mikó Mária).

József.
(rétyi Antos Mária
Antos István királybiró leánya).

(szentpáli Szentpáli Zsuzsa).

Gergely.
(gagyi Pálffy Anna).

Eszter. †

József.
(ürmösi Maurer Anna).

Ferencz
† 1894.
1848/49. lovas kapitány.
(Kiss Anna).

Borbára. †

Honoráta.
(nagyküküllő-falvi Lukácsffy László
1807-ben alkirálybiró).

Borbára †
(tinkovai Macskásy Lajos
M. Lajos főkirálybiró és gróf Haller Károlina fia).

Ferencz.
(Dessewffy Melania).

Zsigmond
1849-ben Segesvártt esett el mint huszárezredes.

Károlina.
(Bydeskuti Károly).

Janka
(Hub Rezső Moór).

Pál. †
nőtlen

Róza.
(petr. Horváth Farkas).

Liza †
(Bernaldné).

János †
(gagyi Pálffy Berta
a Pálffy Domokos őrnagy és n. Naláczy Borbára leánya).

Mária.
(s.-szentkirályi és kissárosi Szent-Királlyi Árpád
volt orsz. gyül. képv., megyei főjegyző; jelenleg földbirtokos Gagy).

Mária.
a) (vargyasi Daniel Lajos
tábornok
† 1810.
b) gr. Mikó György).

Anna.
(Barcsay Lajos
de ead).

Klára.
(alcsernátoni Bernáld János).

János.
(Bors Mária
de . . .)

Kiemelkedőbb tagjai: Balázs és Bálint, kik 1492-ben már Báthori István által mint Sepsi-szék főemberei emlittetnek,[1] ezek a László fiai, ki 1407-ben már él.[1] Daczó János (de Zalán) 1459-ben mint Sepsi-szék követe vesz részt a megyei gyülésen.

Sándor („százazajtai" előnévvel) 1532-ben Miklósvárszék részéről követ Zápolya Jánoshoz.[2]

Bernát 1547-ben a brassóiak pörében tanuképen szerepel.

Mihály 1550 február 2-iki kolozsvári gyülés végzésében emlittetik.[3]

István, az Erdélyi Zsuzsa férje, 1556-ban jelen volt a szászsebesi gyülésen.

Pál és György, a Tamás fiai, 1556-ban a kolozsvári gyülésen mint székely katonatisztek emlittetnek és Petrovich helytartó, mint dictátorokat számadásra vonja ugyanott a partialis gyülés előtt.[4]

Pál, ki 1547-ben Sepsi-szék főkapitánya, épittette a sepsi-szent-györgyi ev. ref. templomot s az egyházi épületeket, melyeket azonban 1658-ban a Bodzánál betört tatárok feldultak. Három évvel később pedig a kegyetlen Ali Pasha veszi be.[5]

György, a Kun Sára férje, 1580 a gyulafehérvári gyülésen mint sepsi-szék követe vett részt.[6] 1571-ben mint várhegyi várnagy fordul elő.[1]

Tamás és Ferencz Báthori Zsigmond 1586-ban kiadott parancsolatjában mint szék tisztek emlittetnek; Ferencz Sepsi-székben főember s 1583-ban uj adománylevelet kap sepsi- és orbai-székben levő birtokairól;[1] 1594-ben és 1601-ben tartott kolozsvári gyülésekre Comissioba rendeltetik.

Péter, a Tóth Anna férje, 1575-ben elkisérte Báthori Istvánt Lengyelországba. 1603-ban Székely Mózessel a Bárczán esett el.

Tamás 1593-ban julius 25-én Mikó János, Miklós, Péter és György birtokba iktatásáról tesz jelentést.[1]

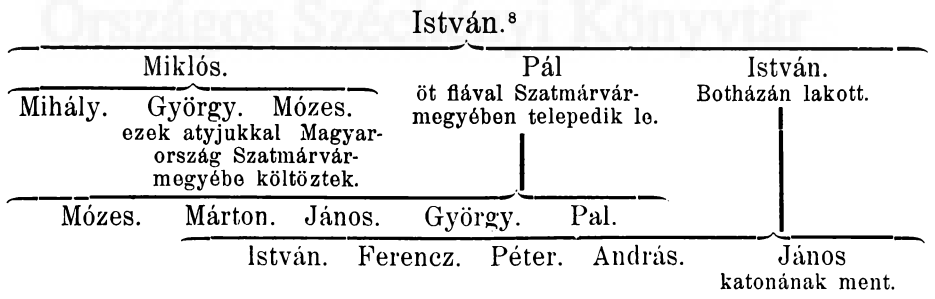
Pál egyike azon befolyásos embereknek, ki 1603-ban Bethlen Gáborral kifut Belgrádba, ott Bethlent fejedelemé választják s a Pasa által is megerősitve visszahozzák Erdélybe s fejedelmi trónba ültetik.[3]

Az 1614. évi Bethlen Gábor-féle conscriptioban Daczó László mint nobilis fordul elő.[7]

János, a sárdi Simén Susanna férje, Csik-, Gyergyó- és Kászon-szék főkapitánya, 1663-ban követ a portára. 1686-ban a szebeni gyülésen — mert Tökölyivel tart notáztatott, 1690-ben azonban fölmentetett Pecsétjén használt czimere megegyezik a sepsi-szent-györgyi templomban lévő sirkövön látható és az általam hozott czimerrel (a Siebmacher Wappenbuchban ferditve). Az ujabb nemzedékből Zsigmond 1849-ben julius 31-én mint székely huszárezredes Segesvárnál saját élete árán menti meg Bemet.

Czimerük a sepsi-szent-györgyi templomban egy befalazott sirkövön ma is látható, u. m. egy kardot tartó két farku oroszlán növekvőn; alatta következő felirat olvasható: „Hic jacet G. D. Franciscus Daczó de S.-Szt.-Georgi qui obüt in Urbe Mediensi Anno LV. aetatis suae 21. jan. Anno vero Salutis 1602. Scio quod Redemtor Meus vivit."

Dálnoky (dálnoki). Egy régi székely családról van szó, melynek eredetét homály fedi, magam is csak kevés adathoz tudtam jutni. Kezem közé akadt töredék leszármazási táblázatuk a következő:

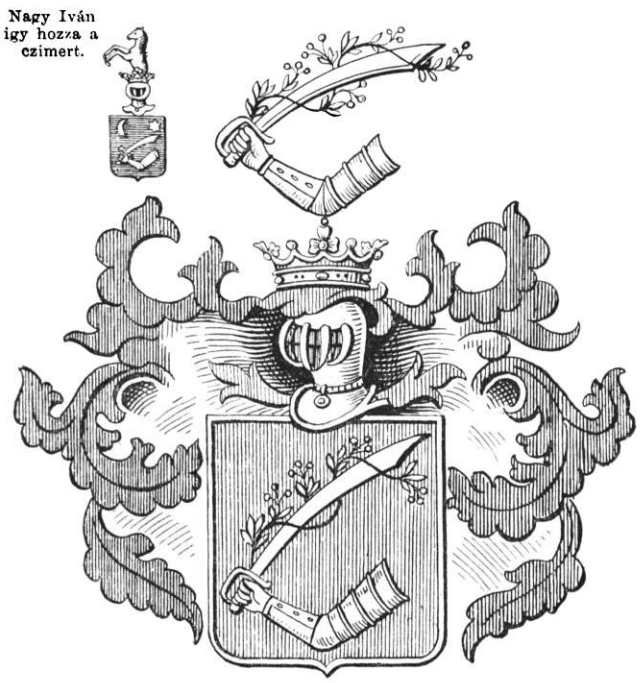
E táblázatból is az tünik ki, hogy e családnak csak egy ága maradt hon, a többi kivándorolt Erdélyből.

A XIX. század elején Dálnoky Lajos ki 1815-ben rectifikátor biztos, Belső-Szolnokvármegye lakosa, Deésen tartózkodott.

E család kötelékéből valók: Dálnoky Mihály a kolozsvári kollegiumnak 1648-ban elhalt hires lectora és Dálnoky János a hirneves költő.[9]

[1] Szabó Károly Sz. Oklt.
[2] Kállay F. Sz. N. 242.
[3] Wolf. Bethlen tom. V. p. 464.
[4] Kállay id. h.
[5] Orbán Balázs Sz. L.
[6] Benkő Milkovia p. 350.
[7] Udvh. M. L.
[8] Eredeti okmány a szerző levéltárában.
[9] Lásd Toldi „Magyar Költészet Tört." I. k. 137. l.

Damó (lisznyói). Közel Háromszék délkeleti határához, egy szük völgyben fekszik Lisznyó; e községből ered ezen ősi székely-család, melynek tagjait az élet nehéz viszonyai a szélrózsa minden irányába szórták szét.

Lisznyói DAMÓ család.

A családnak egy ágát a XVII. században már Nógrádmegyében találjuk, később Bihar-, Pestmegyében és a Nagy-Kunságon telepednek le.

Közös törzsük Boldizsár, Lisznyóban székelt; 1602-ben Rudolf király hűségére esküszik fel;[1] ennek fiai Mihály és Ferencz 1614-ben,[2] Mihálynak fia Thamás és Ferencznek fia János 1635-ben[3] lustrálnak. Thamás ivadékai származtak Magyarországra és pedig Sámuel.

János leszármazói közül Józsefnek és gyermekeinek u. m. Antal, Mihály, József és Borbárának nemessége 1801 deczember hó 24-én Ferencz király által ujitatott meg.[4]

József leszármazói a következők:

I. Tábla.

József
huszárőrnagy. 1801-ben nyer nemes levelet. 1810-ben Háromszék levéltárnoka.
(Orbai Zsófia).

Mihály. (Csiki Róza).	József assessor. (Hamar Zsófia).	Antal hadnagy. def.	Borbára. (Mihály István).

Károly.
(czofalvi Csia Ágnes).

Lajos sz. 1847. birtokos. (Jákó Róza).	Katalin. (Barabás József tanitó Bikfalván).

Lajos sz. 1876.	Albert sz. 1878.	Ödön sz. 1880.	Ilona.	Antal sz. 1896.

Egy másik ága a családnak, mely szintén Lisznyóban lakik s melyből 1844-ben Damó Ferencz és fiai Ferencz és Sándor a kir. tábla előtt igazolják nemességüket,[5] a következő:

II. Tábla.

Ferencz
1844-ben igazolja nemességét a kir. tábla előtt.

Ferencz. (Bajkó-leány)	Sándor. (Szotyori Rákhel).

György 1848/49-ben Kossuth-huszár. Segesvárnál vesz részt. (Csia Teréz)	Lőrincz 1848/49-ben Temesvárnál esett el.	Ferencz. (Páljános Julia).

Kálmán sz. 1861.
(Csorja Francziska).

György sz 1887.	Ferencz sz. 1889.

Ferencz † — Julia. (Tolas József ev. ref. pap K.-Szt-Márton). — Lajos.

Matild. Etelka. Irén. Ilona.

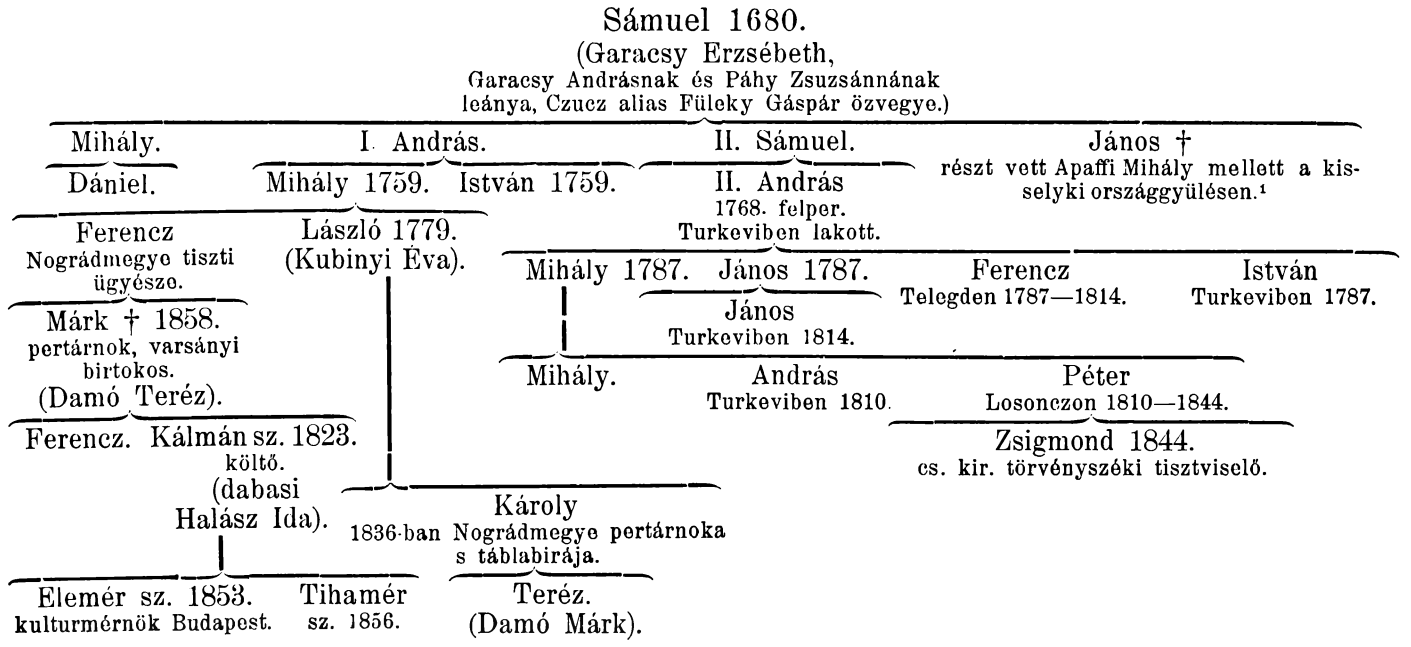
Zsuzsa †	Borbára †	Zsófia †	Amália †	Anna. (Bitai Ferencz).	Róza †	Sándor sz. 1847. a) Kovács Rebeka. b) Barabás Julia).

Gyula † Ilona † Teréz † Borbára † Gábor sz. 1878.

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Dr. Illéssy és Pettkó K. K. Eredeti nemes levél Damó Lajos birtokosnál Lisznyóban.
[5] Eredeti okmány Damó Kálmán birtokos őrizetében Lisznyóban.

Van még Lisznyóban egy harmadik ág is, ez Damó Elektől jő le, de adatai előttem ismeretlenek. Az Erdélyből kiszakadt ágra térve, legelőbb családi táblázatukat hozom:

III. Tábla.

I. András fiai Mihály és István sepsi-széktől 1759-ben vesznek nemesi bizonyitványt, melynek alapján Mihálynak fia László 1769-ben Nógrádmegyében is kétségtelen nemesnek ismertetett el.

Márknak fia Kálmán (Lisznyai Kálmán) a hirneves költő, született 1823 október 13-án Herencsényben. Több kötetre menő költeményei különféle czimek alatt jelentek meg; különösen „Palócz dalai"-val aratott nagy sikert. Neje: dabasi Halász Ida volt.

II. András turkevi birtokos, 1768-ban Mocsáry László ellen perelt; fiai: Mihály, János, Ferencz és István 1787 május 25-én kaptak Nógrádmegyétől nemesi bizonyitványt,[2] Zsigmond pedig 1844 április 20-án.

Czimerük: piros paizsban pánczélos kar karddal, utóbbi babérral körülfonva. — Sisakdisz: a paizsalak. — Foszlányok: mindkét oldalon ezüst-piros.

Nagy Iván „Magyarország Családai"-ban czimerüket a következőkben közli: „a paizs kék udvarában férfi kar kivont kardot tartva, fölötte jobbról hold, balról csillag ragyog. — A paizs fölötti sisak koronájából ágaskodó ló nyulik ki derékig. — Foszladék: jobbról arany-kék, balról arany-vörös." Lehet hogy az Erdélyből kiszármazott ág utóbbi czimert használta, de az általam hozott czimer az eredeti okmányról lévén rajzolva, kétségtelenül hiteles.

Dancs (illyefalvi). A XVII. században három ily nevü család élt Háromszéken; az illyefalvi, ágból Dancs Péter és János 1611. junius hó 14-én nyert czimeres nemes levelet.[3]

Czimerök közös a sepsiszentkirályi Ábrahám-családéval.

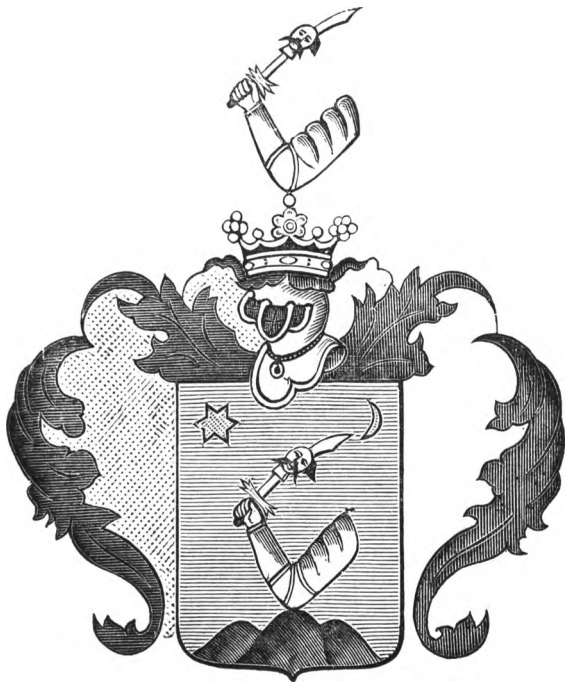
Az oroszfalvi ág 1659-ben kap nemes levelet.[4] A kőrösi ágból pedig Dancs György 1614-ben a Bethlen Gábor-féle lustrakönyvben fordul elő.[5]

Dankó (uzoni). Törzsökös székely család, melyből Dankó János és Tamás 1602-ben Básta főgenerális rendeletére Rudolf királynak esküsznek hüséget.[6] 1614-ben Dankó György és János a Bethlen Gábor-féle conscriptioban fordulnak elő[7] és 1635-ben Rákóczy György alatt Dankó István fia János, Dankó Mihály fia György és Dankó Kelemen fia Mihály lustrálnak.[8]

Ez idő szerint a családból Dankó Károly postatiszt és Dankó János birtokos Uzonban.

[1] Cserey Mihály eredeti kézirata szerzőnél.
[2] Protoc. C. Neograd.
[3] Orsz. levéltár. Capt. oszt.
[4] Tagányi K. jegyzéke.
[5] Udvh. M. L.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[7] Udvh. M. L.
[8] Háromsz. M. L.

Damokos (alsócsernátoni). ✱ ○ Egyike a székely nemzet legrégibb családainak. Története a székelyek történetével ugyanegy, tagjai minden időben a legkiválóbb hivatali állásokat foglalták el; mondhatjuk azonban, hogy kevés székely familia szenvedett is annyit, mint ezen a nemzeti ügyvédelméért oly gyakran sujtott család. Jószág és fővesztés, nota és számüzetés, börtön és rabság volt legtöbb esetben jutalmuk.

Alcsernátoni DAMOKOS család.

Háromszékről származik. A Becz és Nyujtódy-családdal egy eredetünek tartják; ugyanis Nyujtódi Domokosnak fia Pál az atyja keresztnevét vevé fel és Damokos Pálnak nevezte magát Imrét pedig Becznek hivták, ez valószinüleg gunyneve volt, mert egyébbre következtetni sem lehet.

Házassága révén Erdély legelőkelőbb családjaival áll összeköttetésben. Alsócsernátoni prima ocupationális birtokuk másfélezer éven át még nevet nem cserélt; ennek oka a régi székely nemzeti törvények és kiváltságokban rejlik, másrészt azon családi hagyományban, mely szerint az alsócsernátoni birtokot csak azon esetben lehet elidegeniteni, ha a „Damokos“ családi nevet viselők között vásárló találkozik. Alsócsernátoni, felsőcsernátoni, ikafalvi, futásfalvi, valamint az Udvarhelyszéken fekvő timafalvi birtokaikra és székely örökségükre Damokos István, Tamás és Domokos 1579 márczius 21-én Báthori Kristóftól nyertek uj adomány levelet.[1]

Leszármazási táblázatuk a következő:

I. Tábla.

Nyujtódi (Newytheodi) Simon
1370 körül.

György
1406 évben kézdiszék követe Zsigmond királyhoz Bereczk városa érdekében.

János
1429-ben a vajda személye-e a Pálfalva és Várhegyközti perben.

Nyujtódi Pál
1490 Udvarhelyszék birája, 1497-ben Márkos-falvi Szép Péterrel perel.[2]

Nyujtódi Domokos
1450. Mátyás király idejében supremus capitaneus.

Damokos Pál 1471. (Bogáthy Helena).

Becz Imre 1506.
innen a Becz-család.

Mihály
1539-ben nova donatiot nyert Tuson-Domb, Pagocsa és Verkérfalvakra, martir halált szenvedett 1600. (káptalani levéltár).

Anna.
a) (Mikes István.
b) Benedekty Péter).

Katalin.
(Besenyei Domokos).

Margit.
a) (Lázár Dénes.
b) Petky György).

István 1579. †

Domokos 1579. †

Tamás 1579.
(második neje Morgonday Borbára).

Péter †
1572-ben Báthori Istvántól[3] utlevelet nyert az egri várba.

Ferencz 1620.
(Nemes Anna).

Pál †

István
(Lázár Judith
1616-ban osztozik Ferenczczel,[2] 1631-ben várpatakabeli örökségéért perel.

Zsuzsánna.
(Szőrcsei Boldizsár).

János.
(Petky Judith
a vármegyei birtokokat kapja).

Péter
krimiai rab.
(Bakcsy Judith
1671 évi osztáy szerint a székelyföldi birtokok jutnak osztályrészül).
(Folyt. a tuloldalon).

Margit.
(Ozdi Miklós).

Katalin.
(Kálnoky Mihály).

Pál.
Ilona.
(sárdi Simén Gábor).

Tamás
csiki főkirálybiró, tatár rabságba esett.
(Macskásy Ilona).

Judith.
(Fekete Ferencz).

János
(Vitéz Borbára).
(Folyt. a II. táblán).

Gábor †

[1] Eredeti okmány Damokos-család levélt. fasc. 8. Nro 228.

[2] Szabó Károly Sz. Oklt.

[3] Damokos-család levélt.

Péter (Ki az előző oldalon).
krimiai rab.
(Bakcsy Judith
1671 évi osztály szerint a székelyföldi birtokok jutnak osztályrészül).

Ferencz † | Gábor † | László elesett a törcsvári csatában. | István. (Sárdi Klára). | József † | Péter. (Váradi Klára). | Zuzsa †

Zsigmond. | Ferencz † | Elek. (kisborosnyói Tompa Kristina).

Elek leányágon a Gyulay és Horváth-családdal.

István sz. 1765. (Bartha Zsuzsa). (Folytatás a III. táblán).

János † | Péter. (Ajtai Zsuzsánna). | Samuel. (Cserey Ilona). | Anna. (gagyi Pálffy Zsigmond).

Ferencz. (Makrai Bóra innen az Eperjesi rokonság). | Sándor.

Károly. (Torma Ilona).

II. Tábla.

János (Ki az első táblán). (Vitéz Borbára).

János báró † | Antal bárságot nyert. a) Jósika Zsuzsa, b) Naláczy Borbára). | Elek † | Ferencz. (Maksai Borbára). | Zsuzsánna. (Jankó Péter). | Katalin. (Boér István).

György. (Csató Anna).

Anna. (Henter Ferencz). | Klára. (Kozma Kelemen) | Mária (Simonfy Elek).

Antal itélőmester † | József őrnagy † | Krisztina. a) (gr. Bethlen László főkincstárnok. b) gr. Haller Zsigmond). | Teréz. (br. Miske István, kinek fia József kanczellár).

a) Bethlen Lászlónak fia Pál, ennek gr. Bethlen Gergely tábornok.
b) Haller Zsigmondnak fia János (kinek neje Kleis Zsuzsa) s leánya Krisztina (Macskásy főkirálybiró neje).

III. Tábla.

István sz. 1765. (Ki az I. táblán). (Bartha Zsuzsa).

Ferencz. 1788—1871. (Tompa Teréz). | Teréz. (Tompa János). | József. (Bors Mária). | Sámuel. (Bors N.) | Sándor huszárkapitány. † | Zsuzsa. (Losonczy leány ág). | Mihály. (Zambler Róza). | István Canczell. titkár.

Albert. † | Tamás. | Mária. (Eperjesy István). | József. †

János. (Damokos Anna). | Árpád. † | Mihály. (Kolosváry Klára). | Dénes. (Potsa Klára).

Ödön sz. 1866. ny. m. aljegyző, birtokos Al-Csernáton. | Janka. (Potsa Bertalan). | Péter. | Pál. † | Klára | János. † | Gyula. †

Lajos. (Gyulai Róza). | Borbára † | Katalin. (Bartha Imre). | Zsuzsa. † | Ferencz. (pávai Vajna Róza). | Teréz. (Réz Farkas). | István † | Pál † | Antal törvényszéki elnök. (zetelaki Sebestyén Mária). | László. kir. táblabiró. (Domahidy Irén). | Gergely. † | Anna. (Damokos János). | Benedek.

István k. jegyző. | Gábor. | Judith. (Miksik Ákos). | Berta. (Lukáts Károly).

Ákos sz. 1858. (Bartha Berta). | Miklós sz. 1862. (Bartha Ilona). | Sándor sz. 1864.

Tibor sz. 1889. | Béla sz. 1892.

Andor sz. 1867. Udv. alispán. (Domahidy Elza). | Ilona. (Jakab Rudolf).

István. | Klára. | Zoltán. | Béla.

Perencz főszolgabiró. (borsodi Latinovits Anna). | Gabriel. (gr. Teleki János). | Margit. (Jékey Sándor).

László. | János. | István. | Ferencz. | Sándor.

Tamás és Domokos testvéreket, kik közül az egyik királybiró volt, Márkosfalva és Mátisfalva között 1600-ban Basta ölette meg, mit a csernátoni templomban őrzött sirkövek is bizonyitanak.

A vesztőhelyen 1900 szeptember hó 16-án gyültek össze az alsócsernátoni Damokos-család tagjai, hogy emlékkövet állitsanak fel az imént nevezett martyroknak. Vajha minden család követné e szép példát s hasonló kegyelettel őrizné meg emlékét azoknak, kik az utókornak babérokat szerezve, áldozták fel magukat hazánkért.

A leöletett Tamás két fiát Ferenczet és Istvánt 1612-ben a szebeni országgyülésen Báthori Gábor notáztatja, később azonban Bethlen Gábor fölmenti.

Damokos Tamás, a Matskási Ilona férje hosszasan raboskodott Krimiában. Kiszabadulása után Csikban lett főkirálybiró, belekeveredvén a Béldi Pál-féle összeesküvésbe, notáztatott; birtokai s ezek között a csikszeredai vár is confiscáltattak, ő maga pedig Béldi Pállal Törökországba menekült.

1658 február 8-án Kemény János későbbi fejedelem sajátkezüleg ir Krimiából a zsidóvári fogságból Rákóczy György fejedelemnek, hogy rabtársa Damokos Tamásnak érdekében irjon a vajdának.

Damokos Péter 22 éves korában mint tiszt vett részt unokatestvérével Tamással Rákóczy lengyelországi hadjáratában. Tamás összeköttetései révén csakhamar kiszabadult, de Péternek hátrahagyott jegyesén Baktsy Judithon kivül senkije sem volt, ki a tatárok által reá mért ötezer tallér váltságdijat beküldje; jegyesét kéri fel ez ügyben eljárni s a birtokok elzálogositásának közvetitésére. Öt év telt el, mig ez sikerült, ekkor értesitette Judith Pétert, hogy a jövő szentgyörgynapi transporttal hozassa ki magát Jászvásárra (a tatár rabok „gyászvásár"-nak keresztelték), mert a váltságdij le fog érette küldetni. A tatárok ki is hozták Pétert, de a pénz nem érkezett meg; mire azok azon föltevésben, miszerint Péter csak azért hozatta ki magát, hogy Erdélyhez közelebb legyen, valahogy megszökhessen, levágták utóbbinak orrát és két fülét, lófarkhoz kötözték s ugy viték vissza Krimiába. A pénzvivő emberek azon állitásainak, hogy őket a Havasalföldön rablók támadták meg s azok vették volna el a váltságdijat — Judith nem adott hitelt, hanem titokban nyomozott, mig három év mulva sikerült kifürkésznie, hogy a pénz Kökös községében az egyik küldöncz atyjánál az ökör jászol alá van elásva, hol azt meg is találták. Ezek után Judith maga vitte be a pénzt a Jászvásárra, Pétert 8 évi tatárrabságából kiszabaditá s nejévé lőn. Ez lehetett azon Péter, kinek könyörgő suplicatioja 1658 május elején érkezett az erdélyi fejedelemhez, mely szerint a Krimiában Taghán nevü faluban Ak és San Mikra rabjai a rabságbóli kiszabaditásért esedeznek.[1]

Egyik ága e családnak bárói rangra emelkedik; ezek a Damokos János és Petki Judithtől származott ivadékok ezen ág azonban kihalt.

Az ujabb generatió kiválóbb tagjai:

Dr. Damokos Antal sz. 1833 május 12-én, gymnasiumi tanulmányait a brassói és sz.-udvarhelyi ev. ref. collegiumban végezte; jogot a bécsi és budapesti egyetemen hallgatta, hol az összes jogtudományok tudorává avattatott. Állami szolgálatba lépvén, 1861-ben a m.-vásárhelyi kir. táblánál mint tanácsjegyző, 1869. a kolozsvári kir. urbéri törvényszéknél mint elnök és 1872-ben a marosvásárhelyi kir. törvényszéknél, majd Tordán mint elnök szolgált.

1900-ban 38 és fél évi szolgálat után nyugalomba vonult. Az ó-tordai ev. ref. egyház főgondnoka és a vaskorona rend III. oszt. tulajdonosa.

Damokos László szül. Kis-Borosnyón. Iskoláit szintén a brassói és sz.-udvarhelyi gymnásiumban, jogi pályáját a pesti egyetemen végezte. Ő vezette azon küldöttséget ő felsége elé Bécsbe, mely a pesti egyetemen a magyar nyelnek mint tannyelvnek visszaállitásán fáradozott. 1859—60 évben bekövetkezvén a demonstratios időszak, egyik fővezetője volt a pesti fiatalságnak; bebörtönöztetvén, embertelen módon bántak el vele; azonban a nagy székelynek gróf Mikes Jánosnak, volt hadügyminiszter báró Kemény Farkas leányának Lotti bárónénak és Odescalchy Gyula herczegnek közbenjárására kiszabadult és Csernátonba internáltatott. Csakhamar az álalkotmányos korszakban mint Felső-Fehérmegye főjegyzője szerepelt. A czélba vett felkelés ügyében Pap Lajos hét évi sulyos rabságot szenvedett, volt honvédezredes és későbbi képviselővel küldöttségben járt el gr. Haller Ferencz, Potsa József, gr. Bethlen Farkas, gr. Tholdalaghy Mihály és Mikó Mihálynál.

1862-ben kir. táblai fogalmazó, 1865-ben a kolozsvári országgyülésre követnek és később ezen korszak legkiválóbb székely emberének Potsa Ferencznek támogatásával két izben a pesti országgyülésre képviselőnek választatott. Nagy kegyben állott Deák Ferencznél, ki éveken át a klubban minden este a társaság kártyajátékában mellette gyönyörködött és folyton évelődött vele. 1867 január havában tagja volt

[1] Eredetije a gróf Lázár-család medgyesfalvi levéltárában.

azon küldöttségnek, melyet az országgyülés saját kebeléből a most is uralkodó, de akkor még koronázatlan király I. Ferencz Józsefhez menesztett.[1]

A felelős miniszterium alakulásával az erdélyi legfőbb törvényszékhez titkárnak neveztetett ki, később pedig táblabirónak Maros-Vásárhelyre. Jelenleg mint nyugalmazott táblabiró Szatmármegyében lakik. 1867-ben Deák Ferencz életét menté meg, a mennyiben hozzá érkezett névtelen levél folytán, egy Lichnovszky nevü exszinész által tervezet merényletett jelentett be. A merénylő ki tervét bevallotta, elitéltetvén, de Deák közbenjárására csakhamar kiszabadult.

Dr. Damokos Andor szül. Sz.-Udvarhelytt 1867-ben. Középiskolai tanulmányait előbb a marosvásárhelyi, később a kolozsvári ev. ref. gymnásiumban, jogi tanulmányait a budapesti egyetemen végezte. A jogtudorság elnyerése után az igazságszolgáltatásnál szolgált, de csakhamar a közigazgatási pályára lépett; 1889 évben Tordaaranyosvármegyében szolgabiró, 1892-ben főszolgabiró, 1896-ban Szatmárban főispáni titkár; ezen állásában egy félévet szolgált, midőn a belügyminiszteriumba rendeltetvén, segédtitkárá neveztetett ki. 1899-ben Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága közfelkiáltással alispánná választotta. Rövid két éve annak, hogy e széket betölti, de tevékenységét már is áldásás sikerek koronázzák. Ugyanis a lenbeváltó és kikészitő gyár, a vármegyei Gazdasági Egylet, telefon hálózat, a szegény ügyrendezése, vármegyei muzeum létesitése, vivó klub stb. stb., melyeket főispánjának hathatós támogatásával hozott létre, fáradságot nem ismerő buzgóságának gyümölcsei.

Czimerük: Kék paizsban, hármas halmon pánczélos kar kardot tart; azon egy török fő. A paizs felső részében jobbról csillag, balról hold. — Sisakdisz: A paizs alak. — Foszlányok kék-arany, ezüst-piros

A Damokos-család leszármazási tábláját Damokos László ny. táblabiró összeállitotta, az a Székely Nemzeti Muzeumban Sepsi-Szent-Györgyön föllelhető.

Darkó (nagyajtai). Története csak 1602-ig vihető vissza, midőn Darkó Mihály Rudolf király hüségére esküszik fel.[2]

Ezen tiszta székely családból 1614-ben a Bethlen Gábor-féle összeirásban Darkó Gáspár és István mint primipilusok szerepelnek;[3] 1635-ben pedig Rákóczy György alatt Darkó Gáspár unokája Jakab, Darkó Mihály fia Pál, Darkó Jakab és Darkó Bálint vannak feljegyezve.[4]

A család fejedelmi oklevelet nem vett, nemessége ősi székely jogon alapszik. Tagjai Erdély külömböző részein telepedtek le; egy ága Kolozsmegyében, ezen ágból Darkó Dániel 1815-ben Kolozsvártt tanácsnok.[5]

Egy más ága a Mezőségen Pagocsán, ez a mult század végén Andrással származott ki Háromszékről fia József, ki mint szolgabiró 1849-ben az oláhok által öletett meg; két fia maradt, u. m. Károly és Lajos. Károly szül. 1823. február 8-án Pagocsán (Maros-Tordamegye); iskoláit Maros-Vásárhelyen a ref. kollegiumban végezte, később a jogi pályára lépett s ügyvédi vizsgát tett. Kiütvén a forradalom, az elsők között lépett be honvédnek; magatartása folytán hadnagynak, majd főhadnagynak neveztetvén ki s mint ilyen Bem alatt a 87. zászlóaljjal majdnem minden ütközetben részt vett; Beszterczénél, Királynémetinél, Szász-Régennél, Szebennél, Nagy-Csürnél, Piskinél, majd ismét Nagy-Szeben bevételénél, hol megsebesült és hadi kitüntetést kapott, — harczolt. Később Bánátban a ráczok ellen küzdött, mig Temesvárnál letette a fegyvert.

Ezek után Nagy-Szebenbe hurczolták, de fogságából a br. Jósika-család közbenjárására kiszabadult, hálából nevezett családnak szolgálatába lépett mint gazdatiszt. 1856-ban nőül vette Rabogányi Kóródi Emmát. Meghalt Galaczon 1875-ben.

Lajos született 1825-ben Pagocsán; szintén a jogi pályára készült, az 1848/49-iki küzdelmekben ő is részt vett, fegyverét Dévánál tette le. A szabadságharcz után Pagocsára vonult vissza s gazdálkodott. A kiegyezés után hosszas ideig szolgabiró volt, jelenleg is Pagocsán folytatja a gazdálkodást.

Károlynak fiai közül: Károly gyógyszerész Tápiógyörgyén, József dr. járási orvos Hosszuaszón és Lajos birtokos Galaczon:

Ezen ág családi táblázata a tuloldalon:

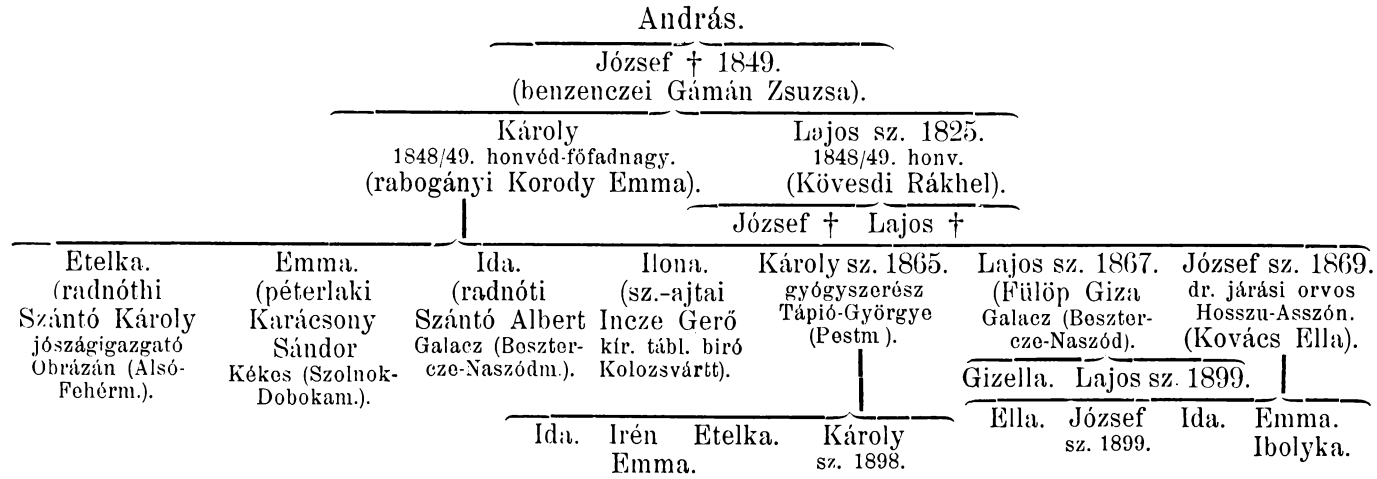
[1] A küldöttség tagjai: báró Eötvös József, gróf Andrássy Gyula, Tisza Lajos, gróf Szapáry Géza, báró Podmaniczky Frigyes, báró Rudits József és Damokos László valának.

[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

[3] Udvh. M. L.

[4] Háromsz. M. L.

[5] Nagy Iván M. Cs.

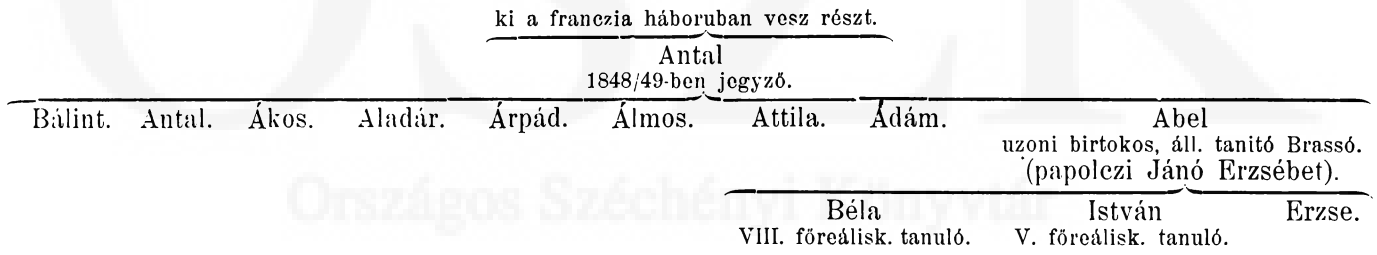

A Háromszéken maradt ág ez idő szerinti sarjai Darkó Sándor és Lajos, a Lajos fiai birtokosok Nagy-Ajtán és Darkó Gábor Bereczken.

Darvas (kézdiszentléleki). 1614-ben Darvas Tamás lustrál,[1] 1635-ben pedig Darvas Tamás fiai: István, János, György, és Miklóssal találkozunk a Rákóczy György-féle összeirásban.[2] Ma egyedül Ferencz él e családból.

Dánér (uzoni). A kökösi ütközet után 1849-ben Uzont az oroszok meglepvén, mindent mi kezük ügyébe jött, szétromboltak és megsemmisitettek; ezen alkalommal vesztek el a Dánér-család értékesebb okmányai is.

Dánér Miklós az 1614-évi Bethlen Gábor-féle conscriptióban fordul elő;[1] az azelőtti időkből mi adattal sem birunk, annyi bizonyos, hogy régi székely család; az emlitett Miklósnak fiai Márton és Mihály kik 1635-ben mint székely lovasok lustrálnak. Nevezett Márton ivadékai a községben mint kisbirtokosok élnek; Mihálynak leszármazói pedig Brassóban tartózkodnak. Családi táblázatuk a következő:

Hogy mennyire féltékeny volt e család is jó hirnevére és mennyire ügyeltek egyes tagjai nejeik választásánál, mutatja a következő két hivatalos okmány másolata :[3]

I. „Mi Nemes Sepsi Széknek hitesülnökei, adjuk ezen hiteles bizonyitó irásunkat arról: hogy uzoni nemes székely lovag részén lévő Dánér Antal eő kegyelme, 1635-től fogva némely hiteles contractusokból és esketésből le a jelen évig, mind az apai, mind az anyai ágon leszármazását tisztességes atyáktól és anyáktól a régibb primipilusi renden dedukálta, ugy annyira, hogy az anyai ágon is fel az irtt 1635-ki esztendőig semmi nemtelen fejérnép, eddigi ágazatáig belé nem vegyülvén, meg nem alacsonithatta, eredetét e mellett egy 1776-ban költ egyezmény levelébe az uzoni közönség is tisztán nyilatkoztassa azt, hogy a Dánér familia tős törsökös itten Uzonban eleitől fogva.

Melyeket a fenn emlegetett s hiteles regiusok erősitése és bizonyitása alatt költ levelekből valónak lenni látván, annak valóságáról irtuk ezen hiteles bizonyság tévő levelünköt, neveink aláirásával is megerősitvén.

Uzonban, az 1843-ik év február 4-ik napján.

Uzoni Pünkösti Sándor mp.
hites táblabiró.

Uzoni Kovács Mihály mp.
hites ülnök.

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Eredeti okmányok Dánér Ábel áll. tanitó birtokában Brassóban.

II. Mi is Uzon Ns. közönség eskütjei jelen 1843-ik év September 5-ik napján a fennti bizonyitás szerint megvizsgálván uzoni L. K. Dánér Antal eő kegyelmének publicum testimoniumát régi relatoriáját és contractualis leveleit, azokból tisztán átláttuk azt, hogy régi lófő rendből eredett; az uzoni közönség is régebben elismerte aztat, hogy a Dánér familia eleitől fogva itten Uzonban törsökös tős és örökös volt, s e mellett anyai és nagyanyai ágazatában is semmi alacsony vegyülés nem volt, mert 1635-ig fel ugy látszott ki a levelekből, hogy mind tisztességes eredetü fejérnépek jöttek be a Dánér familia közé egész le Dánér Antalig.

Ennek valóságáról igaz hitünk szerint neveink aláirása erősége alatt teszünk örökhitelü tanubizonyságot. Irtuk Uzonban a tulirt időben.

Márk Samuel mp. hütös, Szőts Samuel mp. hütös, Istók János hütös polgár, Bereczk Mihály mp. szabadbiró, Nagy László mp. h.-jegyző, Szőts József mp. hütös, Kósa János mp. hütös."

Igy volt ez minden székely családnál. Bizalmuk az ősi erényen alapszik; törvényesen keltek egybe s csak önfajtáju család leányát vette el nőül.

A családi táblázat Antallal kezdődik, ki a franczia háboruban tüntette ki magát, több hagyomány füződik nevéhez, de térszüke miatt azokat mellőznem kell.

Fia szintén Antal 1848/49-ben mint jegyző fejtett ki nagy erélyt s e mellett vagyona nagyrészének feláldozásával toborzotta az igaz ügy harczosait; 9 fia közül csak kettő él Árpád és Ábel, utóbbi birja Uzonban a Dánér-család ősi hajlékát, mint állami tanitó müködik Brassóban. Károly a honmaradt ágból, birtokának jövedelméből él.

Dávid (papolczi). A Dávid személynévnél régebb keletü nevet alig ismerünk, leggyakrabban Izrael földjén volt elterjedve.

A háromszéki Dávid család a havasok közé benyuló kies völgy torkolatában fekvő Papolczról eredt; 1599-ből van legelső adatunk róla, ez évben Dávid Demjén emlittetik mint nemes személy.

1602-ben Dávid Demjén, Lőrincz és Máthé esküsznek fel Rudolf király hüségére.

1614-ben Dávid Gergely, Ferencz, Tamás és Mihály mint primipilusok fordulnak elő.

1635-ben Dávid Gergely fiai István és Ferencz; Dávid Mihály fia Mihály s ennek fiai: Boldizsár és Lőrincz: és Dávid György lustrálnak.

A XVI. és XVII. században Zágonban is számos tagjával találkozunk, igy például 1614-ben Dávid István, Tamás és Mihály szerepelnek, de ez időszerint Zágonban ily nevü család nem lakik.

Deák (köpeczi). * ○ Az irástudó törökök ma is nevök után az „effendi" jelzőt teszik; igy volt ez a székely nemzetnél is, különösen a XV. században; a község irástudó és iskolát végzett emberei a „Litterati" nevet használták; később Deák (diák) volt nevök, tanitói szerepet vittek, sőt a lelkész teendőiben is segédkeztek.

Köpeczi DEÁK-család.

A köpeczi Deák család az ottani Bócz-családból eredt, mely később a Litteráti nevet használta s végre a Deák-névnél állapodott meg, melyet mai napig is használ. Nemes levelét Bethlen Gábortól Gyula-Fehérvártt 1615 julius hó 10-én nyerte, mely 1616 julius 21-én Sepsi-Szent-Györgyön publicáltatott.

Litterati György 1766-ban Mária Terézia által ujittatta meg czimeres nemes levelét.[1]

Ősi fészkük Bölönben és Köpeczen volt, hol Georgius Litterati de Koepecz mint nobilis élt, ennek fia Mihály telepedett Marosszékre, ivadékainak Szent-Miklóson, Illenczfalván és Somosdon voltak birtokai.

Családi táblázatuk a következő:

Litterati Deák György 1616.
(bölöni Guzs Erzse).

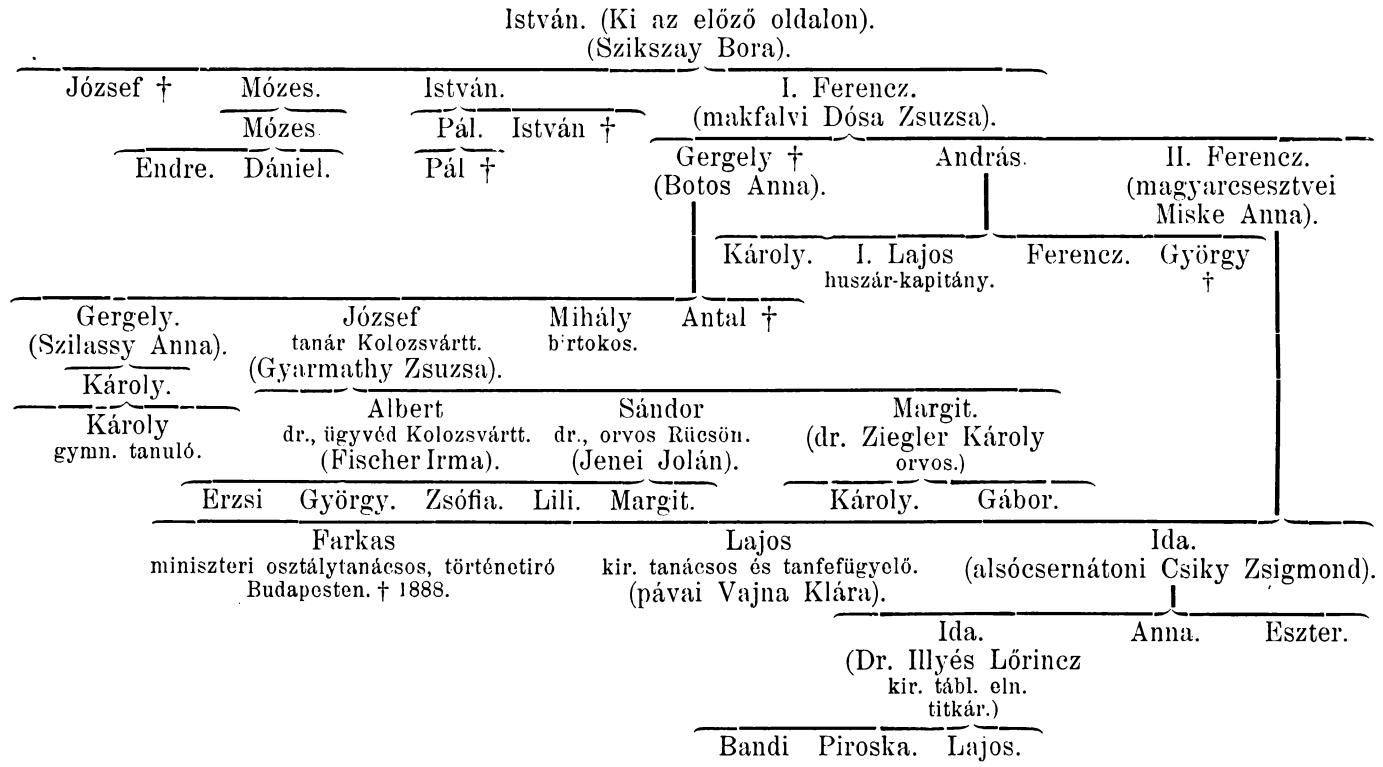
Mihály. István †

István.
(Adámosi Margit).

István.
(Szikszay Bora).

(Folytatása a tuloldalon.)

[1] Nagy Iván M. Cs.

Kiemelkedőbb tagjai: II. Ferencz több vármegye és szék táblabirója, később ügyvéd, tudományos és szép müveltségü férfiu hirében állott, mint hivatalnok tevékenysége által a köztiszteletét és becsülését teljesen birta; fia Farkas a hires történetiró, született 1832 márczius hó 4-én Maros-Vásárhelytt; tanulmányait Kolozsvártt, a jogot Budapesten végezte; ifju korában a Gálffy Török-féle összeesküvésben való részességgel gyanusitatván, hadi törvényszék által 12 évi várfogságra itéltetett, de öt év kitöltése után kegyelem útján szabadon bocsáttatott. Később fogalmazó, majd titkár lett az igazságügy miniszteriumban. De leginkább történetirással foglalkozott számos szép adattal gazdagitván hazai történelmünket. 1875-ben a tud. akadémia tagja lett és mint a drámabiráló bizottság tagja a nemzeti szinház igazgatásában is részt vett. 14 szindarabot forditott. Beutazta Németországot, Svájcz, Francziaország, Belgium és Hollandiát, hogy történelmi tanulmányait személyes kutatásaival is gazdagitsa. Önálló müvei: „A nemzetgazdaság története Magyarországon“, „Fogságom története“, „Wessellényi Anna élete és korrajza“, „Magyar hölgyek levelei“, „gróf Tököly Imre levelei“, „A bujdosók levéltára“, és „Forgách Zsuzsánna és Béldi Pál“. Farkasnak testvére Lajos kir. tanácsos és tanfelügyelő Maros-Vásárhelytt.

Továbbá Andrásnak fia Lajos huszárkapitány volt 1848/49-ben Görgey táborában.

És Gergelynek fia József a számtan és csillagászat tanára Maros-Vásárhelyen.

Czimerük: Kék paizsban zöld öltözetü magyar vitéz, jobbjában véres karddal, baljában iró tollal. Sisakdisz. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Deák (bodoki). 1639-ben nyert nemes levelet.[1]

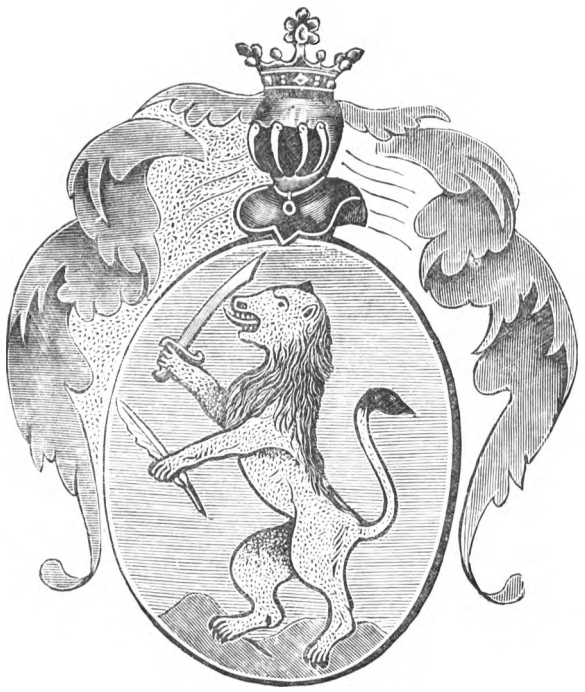
Deák (márkosfalvi). 1614-ben Deák Balás lustrál.[2] A család 1622-ben nyert nemes levelet.[3]

Deák (sepsiszentgyörgyi). Ezen családból 1611-ben junius hó 14-én Deák Benedek nyert czimeres nemes levelet.[4] Czimerük: közös a sepsiszentkirályi Ábrahám-család czimerével.

Deák (zabolai). 1611-ben nyert nemes levelet.[5]

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Udvarh. M. L.
[3] Tagányi K. jegyzéke.
[4] Eredeti okmány az orsz. levélt. Gy.-Fehérv. kap. osztály árm. 22.
[5] Tagányi K. jegyzéke.

Deák (sepsiszentiványi). Kovásznán a legelőkelőbb családok közé tartozik; ha azonban eredetét keressük s a kutatás ösvényén haladunk, a történész sucsessive a Fekete-ügy jobb partjára Sepsi-Szentiványra kerül.

Sepsiszentiványi DEÁK-család.

A család neve a „Literati“ szónak magyar értelmezéséből származik; t. i. Erdélyben a tudománynyal foglalkozó férfiut a XV. században „Literati“, később „Diak (Deak)“-nak hivták.

1614-ben Thamás Deák, ki a „Deák“ jelzővel funktioját ismerteté, mint primipilus lustrál;[1] ennek fia: György Deák 1635 előtt Sepsi-Szentiványon halt el; Györgynek fiai azonban a Rákóczy-féle conscriptioban már Deák Sámuel és Deák László néven szerepelnek[2] s ez időtől fogva általánosan a „Deák“ vezetéknevet s a „márkus—literati—s.-szent-iványi előnevet használják. Utóbbi két praedicatumnak használata világos, de hogy a „Márkus“ előnevet miért használta Deák Boldizsár a táblabiró, arra nem tudtam rájönni, lehet, hogy ezen család története az általam már fennebb emlitett márkusfalvi Deák-család históriájával függ össze; de ez részemről is csak combinatio.

A család leszármazási táblázata a következő:

I. Tábla.

I. Tamás.

Miklós. Pál. György.

Gábor. Samu. László.

Gábor. II. Tamás. (Folytatás a II. táblán). Dániel. Pál. István. N. (Kis Farkas).

István. Pál. Dániel.

Tamás. Gábor. Dániel. László. Ferencz. Sándor.

Gábor. András. István. József. László. Sámuel. Dániel sz. 1762. Lajos. Elek.

László sz. 1779. † 1832. (Vajna Ágnes). Mária. István. János.

Mózes. Ferencz.

Lajos sz. 1810. † 1878. (Becsek Teréz). László sz. 1830. † 1865. (Vajna Klára). Sámuel. Ferencz. József.

Lajos sz. 1844. birtokos (Zsigmond Ida). Károly birtokos (Vajna Klára). László sz. 1862. kir. végrehajtó Brassóban. (Ventz Etelka). Klára (Barthalis János tanitó Kovásznán). József birtokos. Borbára. Ilona.

Károly. Etelka. István. Mária. Samu szolgabiró Kovásznán.

Lajos sz. 1881. jegyzőgyakornok. Géza. Róza. Ida. Gerő. Katalin (Miskolczi Vilmosné.) Ferencz vasuti hiv. Dénes k. jegyző. Vincze jogász. Anna.

Dániel sz. 1806. Boldizsár sz. 1808. 1848. előtt táblabiró. Elek sz. 1812. Teréz sz. 1815. (Gál Elek ügyvéd).

Albert sz. 1840. birtokos és jegyző. Veri sz. 1842. (Csia Károlyné). Imre sz. 1855. telekkönyvvezető és birtokos. (dálnoki Lázár Ilona).

Lujza. (Deák Benedekné).

Katalin. (Deák Samu). György birtokos, postamester, jegyző Alvinczen. Ödön. Zsigmond m. kir. honv. alezredes Kolozsvár. András birtokos és kereskedő Sepsi-Szent-György. Honoráta. (karatnai Könczey Kálmán). Tamás a szék- és főváros szőlő- és gyümölcs-gazdaságának intézője Budapest.

Gyula s.-jegyző Alvinczen.

Teréz. Erzsi. András. Boldizsár. Lajos.

[1] Udvh. M. L.

[2] Háromsz. M. L.

II. Tábla.

II. Tamás (Ki az első táblán).

Kelemen. József. Tamás.

Mihály. József. Miklós. Kelemen. Pál. István.

Zsigmond. (Székely Ágnes). Sándor. József.

Károly birtokos. Lajos. József. Bálint.

Tamás ügyvéd (Deák Mária). Vilma. Géza sz. 1863. kir. főerdész Zólyomban (Gombossy Gizella). Béla birtokos. Benedek birtokos.

Ágnes † (Miskolczi Lajos birtokos). Domokos sz. 1848. birtokos Forró Czeczilia). Mária a) (Lázár László b) Kovács Károly ügyvéd Kovásznán, birtokos Dálnokon). Ilka. Sándor. Janka. Benczi. Lujza. Lenke.

Irén (Bakai Dezső mérnök Boszniában). Janka. † Jenő sz. 1878. Dezső sz. 1880. cs. és kir. hadapród Bécsben. Margit. Tamás sz. 1885.

Sok müvelt és tudományos férfiu került ki ezen régi székely családból; ha végig tekintünk a családi táblázatokon, a ma élők között is találunk ügyvédet, főerdészt, jegyzőt, katonatisztet, gazdasági intézőt, kereskedőt, postamestert, telekkönyvvezetőt stb. stb. Legtöbben azonban mint birtokosok élnek s mint ilyenek vesznek tevékeny részt a politikai életben.

A család nemességéről és előnevéről Háromszékvármegye alispáni hivatala 1880. április hó 17-én 2751. szám alatt adott ki hivatalos bizonyitványt.

Használt czimerük: Kék paizsban zöld dombon arany oroszlán növekvőn, jobbjában kard, baljában irótollal. — Sisakdisz. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Debreczeni (zágoni). A czimeres nemes levelet zágoni Debreczeni Miklós kapta rokonával Szabó Györgygyel és érdektársaival Apaffy Mihály erdélyi fejedelemtől 1672. táján. Miklósnak fia volt József, ennek fia volt László Küküllővármegye főjegyzője, ki 1772. január 27-én Küküllőmegye előtt a fenntebbi nemes levéllel nemességét igazolta.

A család czimere: A paizs kék udvarában férfi kar könyököl kivont kardot tartva; a paizs fölött foszladék között koronás sisak áll.[1]

Demes (zabolai). 1607-ben nyert nemes levelet,[2]

Demeter (maksai). Régi székely család, melyből 1537-ben maksai Demeter Simon emlittetik és pedig azon egységben, mely Léczfalva lakosai és teleki Dónát Mihály között egy uj malomépithetési ügyben köttetett, fordul elő.[3]

1590-ben Maksai Demeter Gergelyről egy csereszerződésben van szó téve.[4]

1601. szeptember 12-én Demeter György primipilusi levelet nyert.[5]

1602-ben Demeter Gergely Rudolf király hüségére esküszik fel.[5]

1614-ben a Bethlen Gábor-féle consriptioban Demeter Mihály és István vannak feljegyezve.[6]

1635-ben Rákóczy György alatt Demeter Mihály a hét birák között lustrál.[7]

Egyik ága e családnak Dálnokra szakadt, ezek közül Demeter János és társai 1578. április 28-án azon „Száznő árnyéka“ nevü erdőt, melyet hüséges szolgálatukért Báthori István lengyel királytól donatioképen nyertek, az „Alsó-árokalji“ erdővel cserélnek el;[8] az utóbb emlitett Demeter János fia Demeter Demeter 1614 ben mint primipilus Dálnokon lustrál.[6]

Valószinü, hogy a maksai törzsből sarjaztak ki a szemerjai és zágoni Demeterek is, kik ősi székely jogon élvezték nemességöket.

Ezen család kötelékéből valók az ujabb nemzedékből: Demeter József S.-Szent-György volt országgyülési képviselője, kit Berdével a miniszterium küldött le s 1848/49-ben mint élelmezési biztos fejtett ki nagy tevékenységet, gondoskodván a sereg szükségleteiről.

[1] Nagy Iván M. Cs.
[2] Tagányi K. jegyzéke.
[3] Eredeti okmány Ugron Gábor levéltárában Sz.-Udvarhelytt.
[4] Eredeti okmány ifj. Gödry Ferencz polgármester gyüjteményében Sepsi-Szent-György.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Udvh. M. L.
[7] Háromsz. M. L.
[8] Sz. N. Muzeum.

Továbbá az élete derekán elhalt Demeter Sándor, a lángeszü és szép készültségü fiatal költő, ki egy darabig K.-Vásárhelytt mint segédlelkész is müködött. Legnagyobb költői müve egy versfüzér volt, melyet a k.-vásárhelyi Kazinczy-ünnep alkalmával irt.

Demjén (szentkatolnai). Ezen székely család neve többféle alakban fordul elő, u. m. Demien, Demén, Dimien és Demény. E családra vonatkozó legrégibb adataink a XVII. század elejéről erednek.

Báthori Zsigmond 1602 márczius 25-én helybenhagyja azon szerződést, mely szerint szentkatolnai Demjén Kelemen székely örökségét Huszthy Dávidnak adja el.[1]

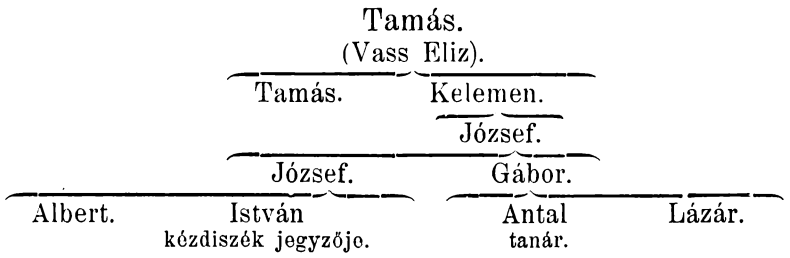
Ugyanazon évben Demjén Kelemen, János és Demeter Rudolf király hüségére esküsznek fel.[1]

1614-ben Demjén Bálint, Demeter és Kelemen lustrál.[2]

1635-ben Demjén Demeter (biró) fia Tamás, János fia János, András fia Ferencz, Kelemen fia Tamás, Imreh fia Péter és Demjén István fordulnak elő.[3]

Nemes levelet s „szentkatolnai“ előnevet a család 1689-ben nyert.[4]

Családi táblázatuknak egy töredéke a következő:

Demjén (dálnoki). Rokon család a fenntivel; lehet, hogy egy törzsből is indultak ki.

1602-ben Demjén Péter hüséget esküszik Rudolf királynak.[1]

1612-ben Demjén Ferencz a szebeni gyülésen notáztatott.[5]

1614-ben Demjén Péter mint primipilus lustrál.[2]

1635-ben Demjén György a Rákóczy György-féle összeirásában fordul elő.[3]

Ősi nemességükben 1784 deczember hó 23-án erősitettek meg, Demjén József, Ferencz, Benedek és Péter „dálnoki“ előnévvel kaptak nemes levelet.[6]

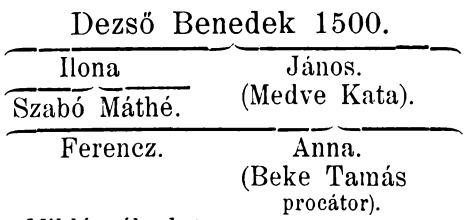
Demjén (aldobolyi). A Demjén-családok közül a legrégibb nemes levéllel az aldobolyi bir; 1569-ben nyerte,[4] de története ismeretlen.

Dénes (bodoki). Ezen családból Dénes István „bodoki“ előnévvel 1700 november 18-án nyert czimeres nemes levelet.[6]

Dénes (baróthi). † * 1614-ben Dénes Máthé a Bethlen Gábor-féle lustra könyvben mint nobilis fordul elő.[2] Kihalt.

Dezső (dálnoki). A „Dezső“ mint személynév a XIII-ik században kezd feltünni s beczéző formája a „Dénes“ névnek; nem lehetetlen tehát, hogy ezelőtt századokkal a dálnoki Dénes-családból szakadt ki. Hagyomány szerint az itt emlitett két család volna Dálnokon a legrégibb.

Egy ősi genealogiai táblát őrzök levéltáramban, melyen más családok mellett a Dezső-család is három generation át, fel van tüntetve és pedig:

1578-ban Dezső Benedek és Miklós élnek.[1]

1588-ban nemes levelet nyer a Deső-család.[4]

1602-ben Deső Jakab, Mihály és Ferencz Rudolf király hüségére esküsznek fel.[1]

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvarhely M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Tagányi Károly jegyzéke.
[5] Kállay F. Sz. N.
[6] Dr. Illéssy és Pettkó KK.

1614-ben Deső János, György, Ferencz, Mihály, András és György a Bethlen Gábor-féle conscriptióban fordulnak elő.[1]

1635-ben pedig Deső János fia János, György fia Gáspár, István fia János, Mihály fiai Péter és Balás, Andrásné fia Márton és Deső Benedek lustrálnak.[2]

Dienes (ikafalvi). A népregékről hires Furuspatak mindkét partján fekszik Háromszék legrégibb községeinek egyike Ikafalva; itt vert gyökeret a Dienes-család törzse, mely ágait nemcsak származási helyére, de a megyén kivül egész Magyarországra is kiterjeszté.

Háromszéken a családnak több helyt volt birtoka, u. m.: Kézdi-Vásárhelyen, Ikafalván, Albisban, Lisznyóban és Martonfalván.

A család már ősi székely jogon is nemes volt; családfájukat Balázszsal kezdem, ki 1598-ban ikafalvi birtokos és 1602-ben Benedek testvérével Rudolf király hüségére esküszik fel.[3] Balázs unokája Ferencz, ki fiaival Pál, István és Mártonnal 1648 deczember 5-én nyert czimeres nemes levelet.[4]

Ikafalvi DIENES-család.

Családi táblázatuk a következő:

Balázs
1614-ben a Bethlen Gábor-féle összeirásban fordul elő.[1]

- **György** — 1635-ben lustrál.
- **Ferencz** — (Nemes levelet nyert 1648 deczember 5-én Rákóczy György fejedelemtől.[4]
  - **Pál.**
  - **István.**
  - **Márton.**

Ez a nemesi oklevélben van meg, innen kezdve a családi leszármaztatás hiányzik. Ezek valamelyikének dédunokája volt:

- **László,** ki 1793 február 13-án igazolja nemességét a kir. tábla előtt.[5]
  - László † 1851. a) (Dezső Salomé b) Szabó Teréz).
    - a) Zsuzsa (Végh Márton) elhalt gyermektelenül.
    - a) Antal lisznyói ev. ref. pap. (Czofalvi Csia Zsuzsánna). † 1890.
      - Katalin meghalt csecsemő korában.
      - Katalin él Lisznyóban. (Kese Pál).
      - Lajos † 1897. kézdivásárhelyi kir. közjegyző. (martonfalvi Kovács Teréz).
        - Vilma él Kőrösön Háromszm. (Havadtői Gerő).
        - Kálmán megh. joghal. korában 1880
        - Lajos háromszékmegyei főállatorvos.
        - Géza megh 7 éves korában.
        - Pál megh. 5 éves korában.
    - a) Ignácz nevelő volt Szászvesszősön. † 20—22 éves korában.
    - a) László műasztalos Sepsi-Szentgyörgyön. †1860 körül.
      - Polixéna él Lisznyóban. (Bedő Gábor).
        - Irma.
        - Andor.
    - a) Áron Albisban él.
      - Domokos él Albisban.
      - Jáczinta él Albisban (Bitai Dénes).
      - Eduárd él Aradon.
      - Albert.
    - b) Teréz Márkosfalván él (Kovács Áron) gyermektelen.
    - b) Anna él Dálnokban a) (Szőcs Ferencz b) Veres Károlyné).
    - b) Ágnes él Ikafalván (Dénes Károly).
      - Márton. István. Balázs. (Haláluk ideje nem tudható).
        - Ignácz ügyvédjelölt. Él Kolozsvártt.
        - Négy gyermekéről nincs egyéb tudomásunk, csak az, hogy voltak, de nevüket nem tudjuk.
    - b) Róza él Alsó-Csernátonban (Rákosi Bálint).
      - Ödön ügyvédjelölt Kézdi-Vásárhely.
      - Jenő kir. közjegyző jelölt Kézdi-Vásárhely.
      - Matild Karlensa Fülöp m. kir. honvédszázados Kézdi-Vásárhely.
      - Kálmán Andor takarékpénztári könyvelő Kézdi-Vásárhely.
      - Dezső orvostan hallgató.
      - Lajos VI-ik gimn. tanuló Kézdi-Vásárhely.
      - Teréz.
      - Ilona.

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Eredeti okmány Dienes Ödön ügyvédjelölt őrizetében Kézdi-Vásárhelytt.
[5] Dr. Illéssy és Pettkó KK.

A család tagjai közül: László 1809—10-iki utolsó nemesi insurrectioban vesz részt: fia Antal szül. 1810-ben Ikafalván; tanulmányait Székely-Udvarhelyen elvégezvén, 1835-ben Kolozsvártt pappá szenteltetett, ez időtől kezdve 1890 ig ev. ref. lelkésze volt Lisznyónak, hol julius 1-én meghalt. Fia Lajos szül. 1842. szeptember 3-án, tanulmányait Nagy-Enyeden és Maros-Vásárhelyen végezte, hol birói, majd ügyvédi oklevelet nyert; később a háromszéki törvényszéknél lépett joggyakorlatra s onnan neveztetett ki a közjegyzői intézmény szervezésekor kir. közjegyzőnek. Meghalt 1897 augusztus hó 19-én. Fiai a családi táblázaton vannak feltüntetve.

Czimerük: Kék paizsban piros mezü kar tőrrel. — Sisakdisz. — Foszlányok: ezüst-piros, arany kék.

Dienes (dálnoki) Ezen régi székely család alighanem Mátisfalváról eredt s törzse az 1500-ban említett Dienes Lőrincz biró lehetett.[1]

Dálnokról 1578-ban Dienes András emlittetik.[2]

1614-ben Dienes Tamás mint primipilus lustrál,[3] ugyancsak Tamás az 1635 évi Rákóczy György-féle összeirásban fordul elő.[4]

Dienes (középajtai). Háromszéki székely család, melyből Dienes András 1506-ban jelen volt az agyagfalvi gyülésen.[5] — 1608-ban október 22-én Báthory Gábor megerősiti Dienes Bálintot középajtai jószágában, melyet Keresztes Pétertől örökölt.[6]

1614-ben Dienes Bálint Közép-Ajtán mint primipilus lustrál.[3]

1635-ben Dienes Bálint veje Simon Bálint fordul elő.[4]

A XVIII. század elején egy ága Szolnok-Dobokamegyében Pánczél-Csehiben volt birtokos,[7] de történetére vonatkozó adatokhoz nem birtam jutni.

Dobai (szentléleki). Nemessége ősi székely jogon alapszik; 1614-ben két ágban él u. m. Kézdi-Szentléleken Dobai Miklós, Száraz-Ajtán Dobai Péter; mindketten az irtt időben mint lovas székelyek lustrálnak.[3] A szentléleki ág kihalt.

Dobos (angyalosi). Ősi székely család, melyből angyalosi Dobos István hüséges hadi szolgálataiért 1580 márczius hó 31-én Báthory Kristóf által a puskások közé iktattatik s minden adófizetés alól kivétetik.[8]

1614-ben Illyefalván Dobos György mint nobilis fordul elő, ugyanazon évben Angyaloson Dobos Gergely lustrál;[3] utóbbi 1626 ban nyert nemes levelet.[9]

1635-ben pedig Dobos Gergely fia István fordul elő.[4]

Az illyefalvi ágból Dobos János és György 1611. junius 14-én nyertek czimeres nemes levelet;[10] czimerük a s.-szentkirályi Ábrahám-család czimerével azonos.

Dobolyi (feldobolyi). Nemessége az ősi székely jogon alapszik; 1614-ben Dobolyi János és Bálint már mint lovas székelyek fordulnak elő.[3] Dobolyi József veresegyházi birtokos és Dobolyi Sándor kiskeréki körjegyző ezen családból valók.

E család egyik ága a „Dobolyi“ nevet „Dobay“-ra változtatva használja ma, ezen ágból: Dobay János városi főjegyző és a „Székelyföld“ volt szerkesztője Kézdi-Vásárhelytt.

Dok (zágoni). † 1614-ben Dok Jakab mint primipilus lustrál.[3] Kihalt.

Domokos (árkosi). 1607-ben nyert nemes levelet.[9]

Domokos (zágoni). Több ily nevü családdal találkozunk Háromszéken; egy-egy ága 1614-ben Bölön, Albis, Osdola és Zágonban tartózkodik.

A zágoni ágból Bethlen Gábor alatt Domokos Lőrincz lustrál,[11] ettől származtak le Domokos Ferencz és leányai, Domokos András és fia Antal, Domokos József utódai Géza, Sándor és Károly, kik Zágonban birtokaiknak jövedelméből élnek.

[1] Eredeti okmány ifj. Gödry Ferencz polgármester gyüjteményében Sepsi-Szent-Györgyön.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Kállay F. Sz. N. 245.
[6] Kemény József Not. Cap. Albensis 237.
[7] Hodor Dobokavárm. 62.
[8] Sz. N. Muz. 49/881. sz. alatt.
[9] Tagányi K. jegyzéke.
[10] Orsz. levélt. Gy.-Fehérv. kap. oszt. arm. 22.
[11] Udvarh. M. L. 1614. évi L. K.

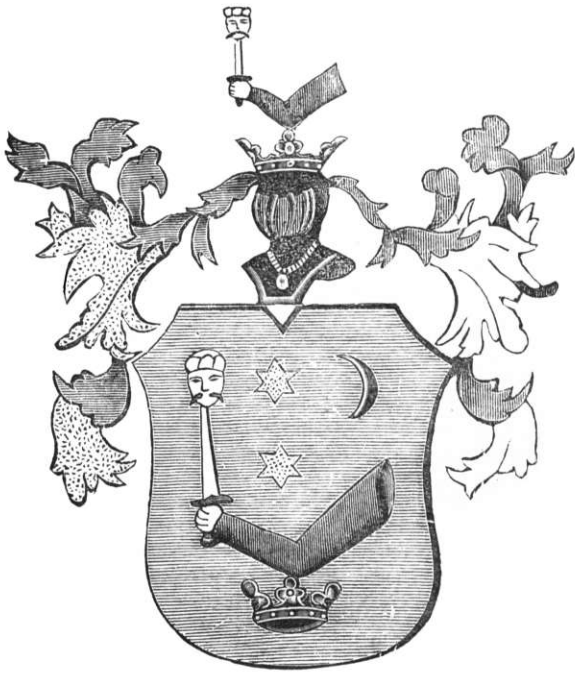
Dombi (ikafalvi) Állitólag a csiki cronikában emlitett ikafalvi Dombon-családdal azonos. Tagjai már a XVI. és XVII-ik században is előkelő szerepet vittek; szereplésük mellett a család kiterjedt jószágai is bizonyitanak, melyeket adományozás utján a fejedelmektől nyertek hazafias kötelességek teljesitéseért és hüséges hadi szolgálatukért. Legelső adatunk ikafalvi Dombi László és Mátyásról van, kik 1568. junius 5-én II. János király adománylevelében emlittetnek.[1]

1587. január 3-án Báthori Zsigmond adománylevelében Dombi András van emlitve.[2]

Birtokuk: Ikafalván, Futásfalván, Nyujtódon, Hidvégen, Farkastelkén, Kis-Kereken, valamint Kis-Küküllőmegyében Hosszuasszó és Hosszupatakán volt.

Jóllehet, hogy a család nemességi jogát ősiségénél fogva már 1614-ben is élvezte, mindazonáltal Dombi Balás és fiai: János, Tamás, Péter és László „ikafalvi" előnévvel nyertek czimeres nemes levelet.[3]

Egy más ága a családnak 1662 április 26-án Lipót királytól nyert nemes levelet és pedig Domby István alias Deésy Péter, Tamás és János „de Ikafalva" kapták azt.[3]

Ikafalvi DOMBI-család.

A család leszármazási táblázata a következő:

László
1568-ban II. János király adománylevelében emlittetik.

András
1587-ben Báthori Zsigmond adománylevelében fordul elő. 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik fel.

Tamás.

János
1614-ben lustrál. (Udvarh. M. L.)

Bálint.
Mihály.

Balás
1635-ben lustrál. (Udvh. M. L.)
1655-ben nyert nemes levelet.

András.
Máthé. Lőrincz,

Gergely † János. Tamás. Péter. László.

István.

József.
(Gáborfi Anna)

József. János id. 1756.
(Biális Judith).

Krisztina. (Ugron Pál). Balázs 1801. (Siménfalvi Teréz).

János. (ikafalvi László Anna). László. (alcsernátoni Bernáld Zsuzsa).

László sz. 1825. (killyéni Székely Klára).
Anna. (szacsvai Szacsvay Sándor volt országgy. képv.)

István def.

Balázs. (Cs. Abos Amália).
Lajos tanár, pap Maros-Vásárhelytt.
Sándor birtokos.
N.

János † birtokos. (br. Apor Mária).
Francziska. (ujvárosi Ujjvárossy Ferencz).

Domokos sz. 1858. birtokos. (gelenczei Csoma Aida.)
Gizella.

Andor sz. 1886. Elza.

[1] Sz. N. Muz. 49/881. sz.
[2] Szabó Károly Sz. Oklt.
[3] Eredeti nemes levél Dombi Domokos őrizetében Kovásznán.

Házasságuk révén Háromszék legelőkelőbb családaival vannak atyafiságban; fájdalom, hogy ma már kevés férfi tagja van; csak Domokos és fia élnek Kovásznán; női ágon: Anna és Franciskát emlitem, előbbi szatsvai Szatsvay Sándorné, utóbbi ujvárosi Ujjvárossy Ferenczné mint a háromszéki nőkoszoru előkelő virágait.

A leszármazási táblán feltüntetett János, Tamás és Péter testvérek valamelyikének ivadékai Kisküküllőmegyében Erzsébetvároson telepedtek le; ezen ágat Dombi Viktor fiumei fővámhivatali tiszt tartja fenn, családi táblázata a következő:

Lázár.

János sz. 1805 tanitó Erzsébetvároson. (csiksomlyói Csiky Katalin).		Anna. (Poszler Miklós).
Dénes sz. 1845. mint III-ad éves jogász halt el.	Kata zongora tanitónő.	Viktor sz. 1858. m. kir. fővámhivatali tiszt. (Fabretti Sarolta).

Czimerük: Kék paizsban koronán nyugvó pirosmezü kar egyenes kardot tart, melynek hegyén egy törökfő látszik; a kar felett két arany csillag és hold. Sisakdisz a paizs alak. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Donáth (nagyajtai, teleki és pálosi). ∗ ○ E szép multu család genealogiája annyira bonyolódott, hogy az eddigi hasontermészetü müvek, lehet azért is mivel szerzői távol voltak a Donáth familia származási helyétől, — csak igen felületesen emlékezhettek meg róla.

Nagy fáradsággal sikerült családi táblázatukat összeállitanom; harminczhét helyről szedvén össze az adatokat és ide vonatkozó okmányokat, s ha egyes tagjait — kiket azonban alább felemlitek — nem is sikerült a családfán elhelyeznem, mégis többről számolhatok be, mint az eddigi forrásmüvek.

Eredetéről több versiot hallottam: Vannak kik e családot a „Donáti“ olasz familiából származottnak vélik, mint a Marcó és Kolumbán-családokat.[1]

Egy más versio pedig, melynek maga Donáth Sigmond karatnai birtokos is 1793-ban, 65 éves korában hitelt ad,[2] a következő: Szent István idejében Nagy Nyujtódon egy Betz nevezetü pogány a keresztény vallásra térvén, egyik fiát „Donatus“-nak kereszteltette s ettől származott volna a „Donáth“ család.

Nagyajtai DONÁTH-család.

Ha eredetére határozottan rámutatni adatok hiányában nem is lehet, de annyi bizonyos, hogy az összes Donáthok legrégibb fészke Nagy-Nyujtód volt; innen származott ki a teleki, nagyajtai, szőrtsei, lemhényi, nagyborosnyói sőt a pálosi Donáth-család is; s bár miként óhajtanák némelyek a nagyajtai és pálosi Donáthokat külön választani, azok csak egy törzsből indultak ki, mint azt táblázatom is mutatja és pedig:

I. Tábla.

Ferencz 1490.

	Márton 1510-ben Nyujtódon.	Pál 1510-ben adakozik Lemhény község temploma javára.[3] Ennek unokája lehetett Ferencz, ki 1602-ben esküszik fel Rudolf király hüségére s kinek fia Gergely 1635-ben lustrál.
Mihály 1537. jun. 27-én egyezséget köt Léczfalva község lakosaival a Fekete-ügy folyón épitendő uj malom ügyében.[4] (Folytatás a tuloldalon).	I. György. Ferencz.	

[1] Bibliothek historischer Klassiker 8. B. p. 200 és Kállay F. 246.

[2] Eredeti kézirata Donáth Sigmondnak, Csiszér Albert kir. járásbiró özvegyénél Maros-Vásárhelytt.

[3] Lemhényi r. kath. plébánia.

[4] Szabó K. Sz. Oklt.

Mihály (Ki az előző oldalon).
1537. jun. 27-én egyezséget köt Léczfalva község lakosaival a Fekete-ügy folyón épitendő uj malom ügyében.[1]

István
1567. márczius 5-én Márton testvérével Teleken II. János királytól 4 ház jobbágyot nyert.[2]

Márton 1567.

II. György
1610-ben főkirálybiró.
(Folyt. a II. táblán).

II. János
1602.
Telekon.

Imre
János testvérével 1602-ben Rudolf király hüségére esküsznek fel.[6]

Istvánnak jószágait nejo birja.[5]
Barcsay Ákos alatt Háromszék főkapitánya, kit 1660-ban Kemény János pártja elfogat és megfojtat.[7]

Gergely
1614-ben lustrál.[4]

István
1601-ben Nyujtódon.[3]

I. János
1600. körül Nagy-Borosnyón nobilis.

Ferencz
1614-ben lustrál.[4]
Ezen ág 1650-ben nyer nemes levelet.[8]

III. János
1640. körül Nyujtodról Karatnára megy.
(Apor Katalin,
ki később Kuun Mihályhoz megy férjhez.

Lukács
1614-ben lustrál.

III. György
1635-ben lustrál.[5]

László.

Pál.

Bóra.
(Bodó Lőrincz).

Ferencz
1710 körül Pálosra költözik.
(Sárpataki Krisztina).

IV. János.

Zsuzsa.
a) (sólyomszegi Kováts János.
b) csorbaszegi Hamar Mihály).

Mihály.

István
def.

Ferencz
Karatnán def.

Zsigmond.

Zsófia.
(Kis Pál).

Ilona.
(kadicsfalvi Török Mózes
1761).

Kata.
(Szabó Gábor).

Zsigmond.

IV. György.

János.

Zsigmond.

Antal † 1846.
táblai ülnök.
(Kelemen Anna).

Ilona.
a) (Tar Zsigmond.
b) Biró János).

Mihály.

Zsófi.
(Fancsali Péter).

Ferencz
minorita.

Mária
(Tarcsafalviné).

Krisztina
(Simonné).

László.

Borbára.
(Felszegi János).

Anna
(Apáthiné).

József † 1791.
fogarasi főkapitány, udv. tanácsos.
Teréz.

István.

Mária.
(hilibi Gál Domokos),

Anna.
(Fekete Ferencz).

I. Sándor 1826.
ügyigazgató.
(br. Bánffi Ágnes,
a Sámuel leánya).

Farkas
Küküllőmegye alispánja.
(p. Pekri Julia
az Imre leánya).

Kata.
(Fronius Mihály).

II. Tábla.

II. György (Ki az első táblán).
főkirálybiró 1610.
Nyujtódról Telekre megy az osztályrészibe.
(Henter Magdolna,
a Henter Miklós leánya).

Pál def.
jószágai leányágon a n. v. Horváth családra mentek át, valamint a családi levéltár is.

István 1635.
Nagy-Ajtára jött lakni, de „teleki“ előnevet használ.
a) (Apor Borbára,
b) Aradi Katalin).
(Folyt. a tuloldalon).

Erzse.
(imecsfalvi Imecs Mózes).
A n.-ajtai Bálint-jobbágyát ők birták.

[1] Lemhényi r. kath. plebánia.
[2] Szabó K. Sz. Oklt.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Udvh. M. L.
[5] Háromsz. M. L.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[7] Kállay id. 246.
[8] Tagányi K. jegyzéke.

István 1635. (Ki az előző oldalon).
Nagy-Ajtára jött lakni, de „teleki“ előnevet használ.
a) (Apor Borbára,
b) Aradi Katalin).

a) III. György. — a) János, lovastól elesvén, szörnyet halt. — a) Leány. — a) Leány. — b) László 1684. ez veszi fel a „n.-ajtai“ előnevet. (kilyéni Székely Margit).

István „n.-ajtai“ előnevet használ. (Szatsvay Zsuzsánna).

László, Sárkánynál esett el.

IV. György 1711. (Kurucz Margit). — Pál. (Lajos Borbára, a Lajos János és Jankó Ilona leánya. Jankó Ilona pedig a Jankó Miklós és zágoni Mikes Kata leánya). — Mihály. — Kata. (zaláni Séra István).

Anna. (ürmösi Maurer József).

József. — V. György. — László, assessor. — Ferencz. — Pál, Udvarhelyszékre származott. — János. — István. — Borbára.

VI. György, Erdővidék királybirája (gr. Kálnoky Margit).

VII. György † 1847. ezredes. (székelykeői (Gergely Julia). — József. Gr. Haller Ferencz honv. térparancsnok mint főhadnagyot Segesvárt lövette agyon. (Sipos Zsuzsa). — Czeczilia. (Kolossy József).

Lajos † 1849. katonatiszt, nőtlen.

Anna. (székelykeői Gergely Ferencz őrnagy). — Mária. (Jeszenszky Rudolf). — Polixéna. (Benczédy János). — Lajos, ny. posta- és távirda-gondnok.

József. — Lajos. — Klotild, tanitónő Homoliez. — Olga. — Lila.

III. Tábla.

Nagy-ajtai Donáth János
1586.

György 1602.

Pál 1604. — István 1634—1660. háromszéki főkapitány, megfojtatott. — Zsuzsa 1634. (léczfalvi Gyárfás Ferencz).

Erzsébet. a) (szentkatolnai Cseh Miklós, b) imecsfalvi Imecs Mózes). — György 1676—1688.

Mihály 1684. (gelenczei Mihálcz Borbára). — Pál 1700. — Kata. (n.-váradi és teleki Horváth Tamás).

Zsuzsa. (karathnai Bodó Ferencz). — Anna. (n.-ajtai Cserey János). — György 1719. (tamásfalvi Thuri Anna). — Fruzsina 1710. (kadicsfalvi Török Mihály † 1740.

Sámuel 1706—40. (n.-ajtai Cserey Sára). — Ferencz 1745. (m.-dellői Jármi Erzsébet).

György. (bölöni Takó Bora † 1797.

György 1771. őrnagy, kir. hivatalos. a) (Gyulai Kata, b) Csevő Terézia). — László 1762—97. F.-fehérm. ülnök. (szotyori Nagy Mária). — Anna. (váradi Gyulai István).

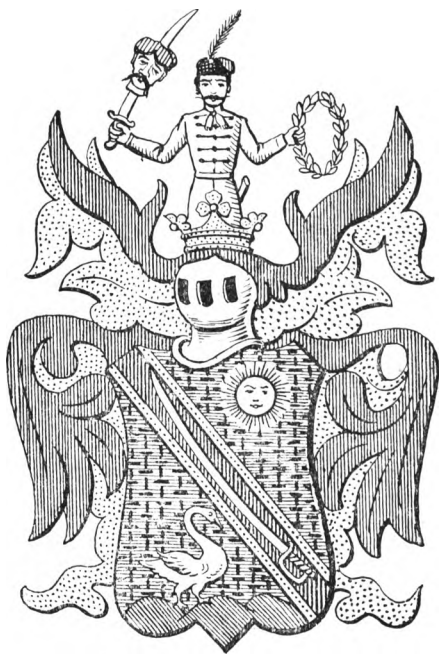
Bora 1843—44. a) tamásfalvi Thury Ferencz. b) Bartók István). — Erzsébet 1843—1856. (pávai Vajna Sándor). — Krisztina 1843.

a) Anna. (kis-bethleni Bethleni János). — a) Julia. (k.-szent-léleki Kozma Antal). — a) Bora. (Hegyesi Vilmos a.-fehérm. alispán. — b) Lajos † 1848. — b) György †

A család kihalt.

Egyike a legrégibb családoknak Háromszéken, főbb szereplése a XV., XVI. és XVII. századra esik; azon időtájt volt a leghatalmasabb és legkiterjedettebb.

Könnyebb áttekintés végett a család tagjainak figyelemre méltóbb körülményeit a leszármazási táblán tüntettem fel; azt Ferenczczel kezdem, ki fiaival Márton és Pállal 1510-ben mint nyujtódi és lemhényi birtokosok a lemhényi templom javára adakoznak.[1] Pál később oda is költözik s alapitója a lemhényi ágnak, mely azonban csakhamar kihalt.

Pálosi DONÁTH-család.

Telekre György az István fia származott[2] (1600 körül), neki jutván osztályrészül a fejedelmek által 1537 és 1567-ben adományozott jószágok Teleken.[3]

A nagyajtai ág István a György fiától ered, ki 1635-ben még mindig a „teleki" előnevet használja s csak ennek fia László 1660 körül veszi fel a „nagyajtai" praedicatumot.[2]

A szörcsei ág a XVII. század elején tünik fel, Dónáth Mátyás és Jósa 1614-ben ott mint nobilisek lustrálnak;[4] ivadékai közül szörtsei Donáth Sándor 1815-ben orbai szék dullója volt;[5] szörtsei néhai Donáth József kir. törvényszéki elnök, egyházmegyei főgondnok, a Székely Mikó-kollegium főgondnoka és a III. oszt. vaskorona rend tulajdonosa; leányai közül Lujza dálnoki Hadnagy Gyuláné és Ida dálnoki Hadnagy Vinczéné.

Nyujtódi Donáth János 1640 körül Karatnán telepedik le, s igy apad Nyujtódon a Donáthok száma, mig onnan lassan teljesen kiszármaztak. Birtokuk Nyujtódon a közbirtokosság között oszlott meg.

Az emlitett János unokája Ferencz 1710 körül származott Pálosra[6] s tőle eredt a később Farkassal kihalt pálosi Donáth-család, melynek táblázatát fennebb szintén bemutattam.

A II. táblán feltüntetett II. György 1602-ben Sorban vajdával tartott, kivel egyesité is magát;[7] 1603 október hó 8-án Székely Mózes ellen tanusitott szolgálataiért Básta György cs. k. és erdélyi főkapitánytól a feltorjai, hidvégi, márkosfalvi, szotyori és más alsó-fehérmegyei falvakban jószágokat nyer adományképen.[3]

Az I. táblán feltüntetett IV. János 1676 és 1688-ban Gyulay Ferencz mellett követ Bécsben.[7]

A II. táblán IV. György Zernestnél Tököly ellen harczol, később azonban hozzácsatlakozik; részt vesz Rákóczy harczaiban is, honnan szintén kegyelemmel tér vissza.[8] Leánya: Anna 1711-ben tartja lakodalmát ürmösi Maurer Józseffel Nagy-Ajtán.[8]

IV. Györgynek testvére Pál a Rákóczy foradalom után rabságba kerül s Brassóba hurczoltatott.[8]

A III. táblán János 1603-ban Székely Mózes szerencsétlen kimenetelü harczaiban vett részt, többedmagával fogságba vettetett.[9] 1629-ben Bethlen Gábor követe a portához.[10]

Az ujabb nemzedékből Donáth Anna férjezett székelykeői Gergely Ferencz 1848-as őrnagynét emlitem fel, ki Nagy-Ajtán él; neki köszönhetjük Nagy-Szeben bevételét, mert hajfonadékában hozta magával a császári katonák tervrajzát, átadván azt csekélyszámu honvédeinknek, hogy magasztos tettével elősegitse legszentebb ügyünket.

Egyik része a „pálosi" előnevet használta és pedig III. János ivadékai (I. tábla) közülök: I. Sándor 1837 ben itélőmester, később kir. ügyigazgató és kincstári tanácsos, majd a tartom. törvényszék elnöke, mig 1851-ben mint az orsz. főtörvényszék tanácsosa N.-Szebenben, nyugalomba vonult.

A nagyajtai ág czimere: Kék paizsban, zöld téren, fehér lovon, piros ruhás, magyar vitéz, jobbjában karddal, baljával a ló kantárját fogja. Sisakdisz: egy páncélos kar irótollal. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

A pálosi ág czimere: Egy veres sáv által két-háromszögre osztott violaszinü paizs; az alsó háromszögben hármasdombon hatyu áll, a felső háromszögben nap; a piros sáv hosszában egy kard látszik.

[1] Lemhényi r. k. egyház levéltárában.
[2] Eredeti okmány a szerző levéltárában.
[3] Szabó K Sz. Oklt.
[4] Udvh. M. L.
[5] Nagy Iván. M. Cs.
[6] Eredeti okmány Csiszér Albert kir. járásbiró özvegye birtokában.
[7] Kállay id. 246.
[8] Cserey M. histor.
[9] Wolf Bethlen 411.
[10] Kemény János: Önélet leirása. Szalay L. kiadása.

Sisakdisz: magyar vitéz derékből, jobbjában kardon törökfő, baljában koszoru. Foszlányok: mindkét oldalon arany-piros.

A pálosi Donáthok kihaltak; a nagyajtai ágból pedig ma már nagyon kevesen élnek. Birtokukat Nagy-Ajtán a Zathureczky-család birja.

Dózsa (de . . . .) Eredete és története ismeretlen; egy rég kihalt családról van szó, melynek utolsó sarja János 1614-ben Baróthon élt,[1] s jószágai halálával az Ágoston-családra szállottak.[2]

Szereplésük az egész Székelyföldre kihatott s valószinü, hogy a Torja közelében fekvő „Dózsa-domb“ is e család emlékét őrzi. Dózsa György horvát bán s később az Ulászló alatti porlázadás vezére, ki oly szerencsétlen végett ért s Dálnokon született, szintén e családhoz számithatni; de hogy egy volt-e az ismert marosszéki (makfalvi) Dósa-családdal? az még megerősitésre vár. (Kőváry ugyan oda számitja).

Illyefalván is tartózkodik egy ily nevü család, ez azonban csak az ujabb időben szakadt ki a makfalvi Dózsa familiából, róluk a tervbe vett marosszéki műben fogok megemlékezni.

Dulló (alsócsernátoni). 1649-ben nyert nemes levelet.[3]

Drabant (imecsfalvi). † 1614-ben Drabant Albert lustrál.[1] Kihalt.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Tagányi K. jegyzéke.

Eczken (alsócsernátoni). Az „Eczken“ családi név még azon időből ered, midőn a székely nemzet nemek és ágakra volt felosztva; a Bod, Szovát, Seprőd és Eczken ágak az Örlöcz nemhez tartoztak s 1491—1514-iki huszonnégy éves cziklusban minden ág egyszer a főhadnagyi és egyszer a főbirói tisztet viselte.

Ezen családból 1614-ben Eczken János Alsó-Csernátonból lustrál[1] fia György 1635-ben már Kökösben fordul elő.[2]

Égető (köpeczi). Régi magyar személynév, mely 1211-ben „Egneto“ alakban a tihanyi monostor halászai közt fordul elő, 1228-ban egy Kónyi szabadost találunk e néven.[3]

Hogy van-e vonatkozás e két név között, arra nézve nincsenek adataink; arra azonban igen, hogy ősi székely családaink közt az Égetők is mindég helyet foglaltak.

1561-ben Égető Balásról van említés téve.[4]

1602-ben febr. 28-án Égető Mátyás Báthori Zsigmondtól primipilátust nyert.[4]

1614-ben Köpeczről Égető Mátyás és Miklós lustrálnak.[1]

1635-ben a Rákóczy György-féle conscriptioban következő feljegyzéseket találjuk: Égető Péter a hét birák között van feljegyezve s Égető Miklós (idős ember) fia Mihály a lovasok között zászlótartó, Égető Gergely Lengyelországba ment, öcscse András van az örökségben; végül Égető Bálint.[2]

Egyed (baróthi). Régi család, melynek neve a Székelyföldön már a XIV. században ismeretes; 1313-ban Egyed, Kalandos fia Aranyos melléki székely I. Károly király adomány levelében fordul elő;[5] Egyed fia Antal Árapatakáról 1427-ben junius 24-én Zsigmond király itéletében emlittetik.[4]

Baróthról 1602-ben Egyed János, Mihály, Pál, Gáspár és Boldizsár Rudolf király hüségére eszküsznek fel.[4]

1614-ben Egyed Lukács és Boldizsár a Bethlen Gábor-féle conscriptióban lustrálnak.[1]

1635-ben a Rákóczy György alatt felvett lustra könyvben Egyed Pál, Ferencz, György, Egyed Boldizsár fiai János és András, Egyed Lukács fiai Máthé és István, utóbbi mint kolozsvári lakos van felvéve.[2]

1680-ban Egyed Péter mint a kapitány tiszttartója fordul elő.[6]

Elek (gidófalvi). 1614-ben Elek Deák Gidófalván mint primlpilus lustrál.[1]

1635-ben Elek Deákné fiai scola mesterek.[2]

Elekes (illyefalvi). 1611 junius hó 14-én Elekes János és Lukács nyert czimeres nemes levelet.[7]

Czimerük: A sepsiszentkirályi Ábrahám-család czimerével azonos.

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Pallas Lexikon.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Szabó Károly Sz. Oklt.
[6] Eredeti consriptio Potsa József kegyelmes ur őrizetében.
[7] Orsz. Levélt. Gy.-Fehérv. Capt. osztály árm. 22.

Elekes (szentkatolnai). ○ Előkelő székely család. Nevét hagyomány szerint az alsófejérmegyei „Elekes“ községtől vette; hihetőleg azon Elekes Balázs volt törzsük, ki egy 1499-ben kelt okmányban Fejérmegye részéről mint bizalmi férfiu emlittetik.[1]

Szentkatolnai ELEKES-család

Háromszék büszkén vallja e családot magáénak, hiszen majdnem 400 esztendeje annak, hogy a Kászon vize és a Feketeügy egyesülésénél fekvő Szent-Katolna község jó és balsorsában osztozik; ezen községről vette előnevét is.

Házasság révén Erdély legelőkelőbb családaival vannak atyafiságban, u. m.: a zejkfalvi Zeyk, sellyei Tholnay, sárdi Simén, toroczkói Toroczkay, gróf Normann, gróf Karacsay, kénosi Sándor, lovag Vinczenti, barcsai Barcsay stb. stb.

A sárdi Simén-család vonalán: petricsevics Horváth, iktári gr. Bethlen, széki gr. Teleki, szárhegyi gr. Lázár, pókai Sárosi, jakabházi Jakabházy, kolozsvári Csapoi, ábrámfalvi Ugron, ürmösi Maurer, báró Rauber, h.-szentmártoni Biró szép multu családokkal állanak összeköttetésben. A Simén-család jussán nyerték a sárdi jószágot is, mely az emlitett familiának ősi adománya volt.

Leszármazási táblázatuk a következő:

György 1539.
(Czirjék Anna).

Tamás
1595-ben birtokos Szent-Katolnán.
1602-ben Rudolf király hűségére esküszik fel.[2]

Péter
1635-ben lustrál Rákóczy György alatt.[4]
(Székely Klára).

István.
(dálnoki Hadnagy Zsuzsánna).

Mátyás 1659.
(Polus Anna).

István 1702.
(Rápolti Borbára).

Ferencz 1782.

Elek 1782.

Mátyás 1770.
földbirtokos.
ez lakott az ősi curiában Szent-Katolnán, mit a pinczebejárat feletti felirat is igazol.

Antal
1832-ben Kézdi-sub. notariusa, 1848. követ.
(sárdi Simén Julia, a György leánya).

Klára
a) (tsztgy. Thoroczkay Imre.
b) (tsztgy. Thoroczkay Sándor).

Georgine.
(gr. Norman Lajos Potstelkén).

Mihály † 1899.
sárdi birtokos.
(zeykfalvi Zeyk Kata a László és n.-varádi Inczédi Anna leánya def.)

Antal sz. 1876.
m. kir. honv.-huszár-főhadnagy Kassa.

Károly † 1887.
szederjesi birtokos.
(sellyei Tolnay Róza a Gábor és halmágyi Fronius Mária leánya).

György
sz. 1877.

Gábor sz. 1877.
cs. és. kir. huszár-hadnagy Miskolcz.

Klára †

Ferencz
assessor 1824.

István
assessor.

György † 1887.
mezőszopori birtokos.
Abazziában halt el.
(Wimmer Róza a Miksa és gróf Karacsay Elodin leánya def.)

Panna.
(lovag Vinczenti Miksa birtokos).

Irma.
(Bajkay József).

Jenke.

László 1635.

Benedek
1614-ben a Bethlen Gábor-féle conscriptioban lustrál.[3]

János
1635-den lustrál Rákóczy György alatt.[4]

Zsigmond.
(Biális-leány).

Ádám 1714.

Pál sz. 1835. † 1896.
kir. táblai elnök.
(kénosi Sándor Jozefa a Gergely és barcsai Barcsay Mária leánya).

Pál.
törvsz. albiró.
(Székely Gabriella).

[1] Orsz. Levélt. a kolozsmonostori Conventből átvett okmányok között Dl. 26465.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.

Az Elekes-családból Szentkatolnán egyedül József él, mint régi birtokos a köztisztelet és becsülés babérjaiban gyönyörködik.

A sárdi ágból felemlitendők: Antal ki 1840-ben alapitá ezen ágat; 1832-ben a kézdiszék sub. notáriusa, 1848—1861-ben országgyülési képviselő.

Pál a marosvásárhelyi kir. tábla volt elnöke, az ottani gymnasium világi biztosa stb., kit 1896-ban Erdély legmélyebb részvéte mellett temettek el; megjegyezvén, hogy azon időben volt elnök, midőn az ország csak két kir. táblával rendelkezett, Budapesten és Marosvásárhelytt.

Károly szederjesi birtokos 1859-ben a solferinoi ütközetben mint hadnagy harczol, ott vesztette el egyik karját, fiai ugy látszik örökölték harczi kedvét, közülök ketten ma is mint huszártisztek szolgálnak hadseregünkben.

Mihály 1848-ban mint honvédhadnagy Bem apó adjutánsa szintén számos ütközetben vesz részt; 1899-ben sárdi birtokában halt el.

Egy ága a családnak Kisküllőmegyébe Ádámosra származott, melyből Farkas 1832-ben procurator volt.

1847 körül Hunyadmegyében is élt egy ága; közülök: László kincstári ügyész és István gelenczei lelkész.

A kézdiszékben maradt ághoz Elekes Béla tartozik, ki Kézdivásárhelytt kir. táblabiró.

Czimerük: Kék paizsban, zöld dombon, koronából kinövő veres ruhás vitéz, jobbjában négy tollal. Sisakdisz. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Eordeog (sepsizoltáni). Székely-család, melyből Eordeog Mihály „sepsizoltáni“ előnévvel 1611 junius hó 14-én nyert czimeres nemes levelet;[1] ugyanazon Mihály lehetett, ki 1614-ben Sepsi-Zoltánban mint nobilis lustrál;[2] ennek fia szintén Mihály 1635-ben fordul elő.[3]

Egy más Mihály 1614-ben Felső-Torján nobilis, ennek fia Ferencz 1635-ben dobokavármegyei birtokán, Nagy-Eskülön lakik.

Czimerük: Közös a sepsiszentkirályi Ábrahám-család czimerével.

Eössi (maksai). 1628-ban nyert nemes levelet.[4]

Erdő (bodoki). Régi székely család, melynek tagjai a „bodoki“ és „karatnai“ előnevet felváltva használták. A család 1588-ban nyert nemes levelet.[4] 1593-ban Erdő Máthé mint bodoki és karatnai birtokos emlittetik; ugyancsak Máthé fordul elő 1613 november 29-én Bethlen Gábor fejedelem vallató parancsában.[5]

1614-ben egy ága Szentkirályt, egy más ága Szemerján s egy harmadik Bodokon tartózkodik; a szemerjai ágból: Pál, a bodokiból: Erdő János és Tamás; a szentkirályiból: Gáspár, István, György és Mihály lustrál.[2] 1635-ben a Rákóczy György-féle conscriptioban Erdő Péter, István, János és Tamás, Erdő György fiai: Gergely és István jegyeztettek fel; Erdő János fia Ferencz, pedig az utóbb emlitett évben Uzonban lakik.[3]

Erdős (kovásznai). † Nemessége ősi székely jogon alapszik. 1614-ben Erdős István lustrál[2] 1635-ben Erdős István a hét birák között fia Sándor, Erdős Gáspár fiai: Péter és István, Erdős Péter fiai Péter és János és Erdős Péterné fia László fordulnak elő. Ugyancsak 1635-ben Erdős Imréné fia György Enyeden lakik.[3]

A család Mózessel Kovásznán kihalt, birtokukat a kovásznai Butyka család birja.

Hogy az enyedi ág tovább terjedt-e? annak tudomására jutnom nem sikerült.

Erős (sárfalvi). Háromszéki székely család. Előnevét az ojtozi szorosba vezető uton fekvő Sárfalu nevü községtől vette. Balás az első, kiről biztos adataink vannak, családi táblázata a következő:

Balás
1602-ben esküszik fel Rudolf király hüségére.[6]

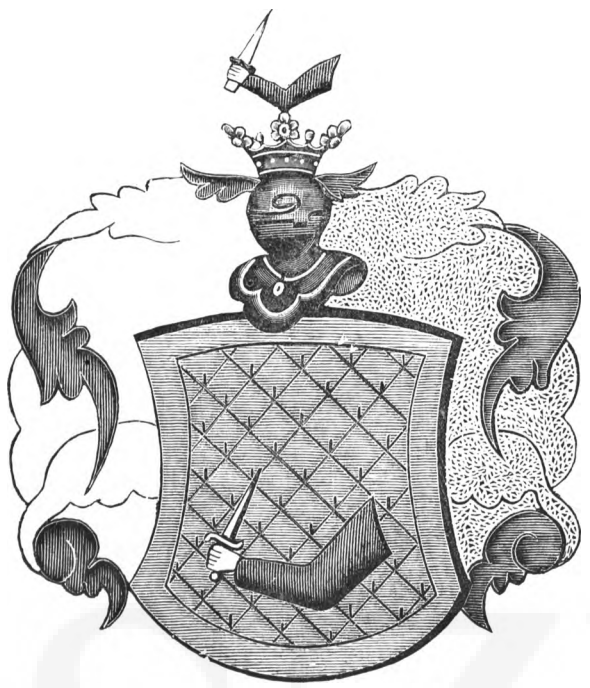
Ferencz 1614.	Jakab	András 1614.
	mindhárman 1614-ben lustrálnak.[3]	Balás az 1635 évi conscriptioban fordul elő.[3]
		Mihály. István.

E családból jelenleg Erős Gáspár ny. pap Kézdi-Vásárhelytt és Erős Ferencz birtokos Sárfalván. Erős Mózes és Ferencz 1750 junius hó 22-én nyert czimeres nemes levelet.[7]

[1] Orsz. Ltr. Capt. oszt. árm. 22.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Tagányi K. jegyzéke.
[5] Szabó Károly Sz. Oklt.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[7] Dr. Illéssy és Pettkó KK.

Erősdy (erősdi). Ezen család ugyan Háromszékről származik, de tagjai inkább Marosszéken szerepeltek s szerepelnek ma is, monographiáját „Marostordavármegye Nemes Családjai"-ról irandó müvemben szándékozom megirni.

Eresztevényi (eresztevényi). Az „Eresztevény" név eredete felöli népregéket[1] — mivel azok csak a képzelet méhében születhettek — nem tehetem komoly birálat tárgyává; azok mind a XVI. és XVII. században keletkeztek, holott Eresztevényi Péter a Miklós fia már 1365-ben mint Lajos király udvari főbirója szerepel s 1385-ben Eresztevényi András mint Zeck nádor jegyzője fordul elő.[2]

Eresztevényi ERESZTEVÉNYI-család

Háromszékvármegye középpontján a Feketeügy jobb partján fekszik Eresztevény, ezen községgel visel közös nevet e család s előnevét is „eresztevényi"-nek irja. — 1567-ig okmányilag van tudomásunk a háromszéki Eresztevényi-családról; hogy egy törzsük volt-e a már fennemlitett Péter és Andrással, azt megállapitani nem lehetett, de tekintettel arra, hogy azon időből ered a névrokonság, midőn a Battyhányi, Szederjesi, Kálnoky stb. neveket nem lehetett 50 krajczáron megvásárolni s az Eresztevényi-család háromszéki ágának sarjai szereplésben csak nyomdokait követték Péter és Andrásnak s az emlitett ág már azon időben játszik a székelyek történelmében nagy szerepet, midőn sok más család nevét még homály fedi — nem lehetetlen, hogy a háromszéki ág a XV-ik században szakadt el a Királyhágón tuli törzstől s lett alapitója Eresztevény községének.

Ezen ma már kihaló félben levő család a XVI. és XVII. században volt a legkiterjedettebb és legtehetősebb. Tagjai több izben nyertek nemes levelet, Tagányi Károly jegyzéke szerint 1583., 1591., 1622. és 1641-ben. — A sepsi-szent-györgyi Székely Nemzeti Muzeumban is két rendbeli nemes levelök van letéve: Az egyiket eresztevényi Eersztevény Balázs és Mihály 1593. julius 9-én nyerte; nevezetteket Báthory Zsigmond a pixidariusok közül a primipilus székelyek közé emeli; házukat Eresztevényen Bessenyei Mihály és Gazda János szomszédságában kiveszi minden adó alól.

A másikát, Eresztevényi István de Eresztevény 1642. február hó 21-én Rákóczy Györgytől kapta. Leszármazási táblázatuk a következő:

Adorján 1576.

Márton. — Balázs 1593. 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik fel.[3] — Mihály 1593-ban nyert primipilusi levelet.[4]

Bálint. I. András 1637.

Máté 1602-ben esküszik fel a király hüségére.[3] — Benedek 1604. — István 1614-ben lustrál.[5] 1642-ben nyer nemességet.[6] 2 neje volt.

Ferencz 1614. 1622-ben nyer nemességet.[7] — István 1614. — a) Boldizsár.

Erzse 1658. (Dézsi Márton tanár Enyeden.) — Anna 1658. (szotyori Nagy Tamás).

Péter. — István. — Mihály. — József. — Péter. — István 1826.

b) II. András. 1686-ban épitteti az eresztevényi templomot.

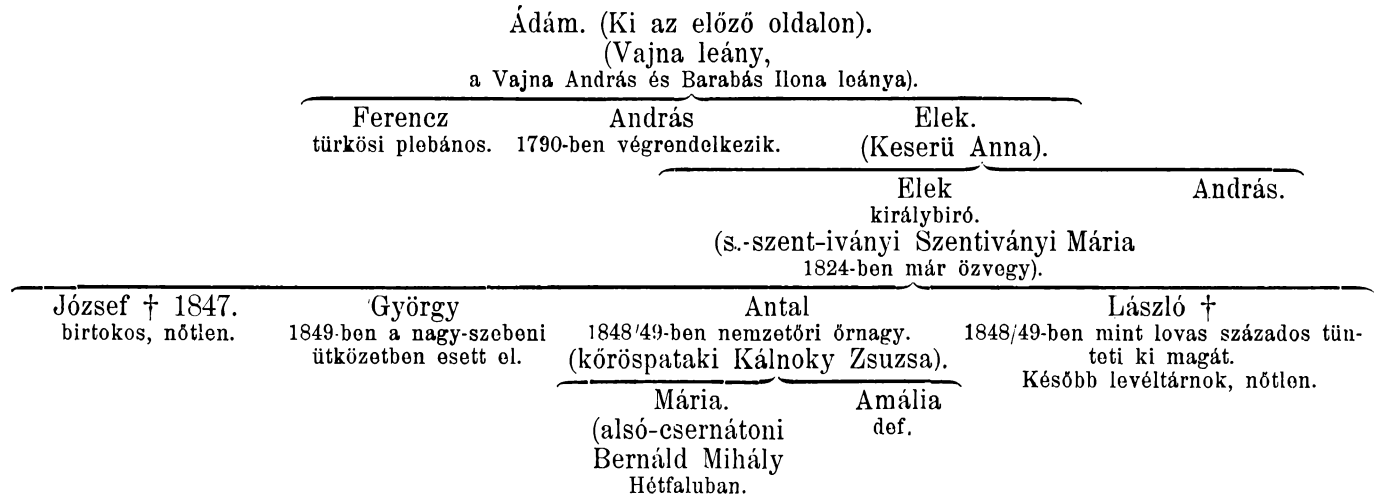
István. a kurucz világban a nemesek hadnagya s kőhalmi désmás. 1771-ben a kuruczvilág tanuvallatása elöl Oláhországba menekszik, hol szolgája őt egy éjjel megölte s a testét vizbe dobta.

Ádám. (Vajna leány, Vajna András és Barabás Ilona leánya).

István 1757-ben végrendelkezik. (nagyborosnyói Bartha Mária).

(Folytatás a tuloldalon).

[1] Orbán Balázs Sz. L.
[2] Fejér Cod. dipl. IX. 6. 154.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Sz. N. Muzeum 21/882.
[5] Udvh. M. L.
[6] Sz. N. Muzeum.
[7] Tagányi K. jegyzéke.

A táblázaton feltüntetett András 1637-ben Erdélynek orátora a portán.[1] II. András pedig egy 1581 január hó 29-én kelt záloglevélben emlittetik.[2]

Balázs és Mihály testvérek közül utóbbi, 1597 október 6-án Eresztevény és Maksa községek közötti határvillongási kérdésben, Eresztevényfalva részéről mint biró jelenik meg.[3]

Sándor és Elek 1751 márczius 1-én igazolják nemességüket.[4]

György, Antal és László testvérek 1848/49-ben mint tisztek vesznek tevékeny részt önvédelm harczunkban.

Végre Eresztevényi Erzsébet dálnoki Lázár András özvegye 1698-ban él és Eresztevényi Erzsébet Jankó Elekné, ki 1782-ben végrendelkezik, 1783-ban halt el, de őket adatok hiányában a táblán elhelyezni nem tudtam.

Ezen családból ma már csak Eresztevényi Mária alcsernátoni Bernáld Mihályné az Antal leánya él; fiu ágon László volt az utolsó; birtokuk vásár utján a Benke-családra szállott.

Czimerük: Kék paizsban piros mezü kar tőrrel. Sisakdisz: a paizs alak. Foszlányok: ezüst-piros, arany-kék.

[1] Főkormsz. levélt. a cont. táblák iratai 3134/771.
[2] Sz. N. Muzeum 105/888.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Dr. Illéssy és Pettkó KK.

Fábián (kökösi). † 1614-ben Fábián Gergely és Fábián Bálint a Bethlen Gábor-féle consriptioban mint lovas székelyek fordulnak elő.[1] Kihalt.

Fábián (baróthi). † 1655-ben nyert nemes levelet.[2] Kihalt.

Fábián (lisznyói). † Régi székely család volt, mely 1583-ban nyert nemes levelet.[2] 1614-ben Fábián Mihály lustrált.[1] Kihalt.

Fábián (szentkatolnai). † Ezen családból 1614-ben Fábián Lőrincz mint lovas székely fordul elő.[1] Kihalt.

Fagyas (léczfalvi). Háromszéki székely család, melyből Fagyas István és János egy 1560-ban kelt végrendeletben emlittetik;[3] ennek fia lehetett azon István, ki 1614-ben mint primipilus lustrál.[1] 1607-ben Fagyas Simon szerződést köt léczfalvi Sipos Györgygyel.[4] A Fagyas-család két izben nyert nemes levelet, elsőbben 1608-ban, később 1652-ben.[1] 1635-ben a már fennemlitett István (1614) fia Mátyás, Fagyas Jakab és Fagyas Pál a hét birák között fordulnak elő.[5]

Falka (bikfalvi). Hagyomány szerint ez volna Bikfalván a legősibb család. Közülök Falka Mihály 1591-ben mint hites drabant jár el egy birtokátadási ügyben.[6] Családi táblázata töredékben a következő:

Mihály 1591.

Péter	Bálint
1614-ben lustrál.[1]	1614-ben lustrál.[1]
Ferencz, Balázs	László
1635-ben lustrálnak.[5]	1635-ben lustrál.[5]

A család itt hagyta szép hazáját, Romániába vándorolt, ma is ott él.

Faragó (szentkatolnai). 1614-ben Szentkatolnán Faragó István, György és Lőrincz vannak feljegyezve.[1] Ivadékaik Imecsfalvára költöztek.

Egy ága a családnak Szolnok-Dobokamegyében élt, ezen ágból József és Elek 1786-ban junius hó 19-én igazolják nemességüket.[7]

Farkas (dálnoki). Dálnoki Farkas Pál egy 1580-ban kelt záloglevélben szerepel.[3] 1614-ben Farkas István, János és András mint primipilusok fordulnak elő.[1] 1635-ben Farkas István fia Ferencz és Farkas Pál lustrál.[5]

A család nemes levele 1614-ben kelt.[2]

[1] Udvh. M. L.
[2] Tagányi K. jegyzéke.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] A szerző levéltárában.
[5] Háromsz. M. L.
[6] Eredeti okmány a szerző birtokában.
[7] Dr. Illéssy és Pettkó K. K.

Farkas (ikafalvi). Származása Csik-Taplocza; onnan jött 1506 körül Ikafalvára, hol mintegy 200 éven át éltek.

E családból 1587. január 3-án László Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem adománylevelében említtetik;[1] ennek fiai: András és Jakab (utóbbi Jenőbe ment lakni), 1602-ben esküsznek fel Rudolf király hüségére.[2] Andrásnak fia István 1614-ben lustrál.[3]

1635-ben a Rákóczy György-féle conscriptioban Farkas Mátyás a hét birák között fia Gábor, Farkas István fia Péter, Farkas András fia István, Farkas Miklós fiai: Tamás, Márton és Jakab, Farkas Bálint fiai: Mihály és János, Farkas Ferencz fia Ferencz, Farkas János id. és Farkas Mihály id. fordulnak elő;[4] ezen összeirás után itélve az tünik ki, hogy a XVII-ik században nagyon kiterjedt család volt s ez volt oka annak, hogy eleintén a megyében s később a megye határán kivül kerestek megélhetést.

1664 szeptember hó 23-án Farkas István, Apaffi Mihálytól nyert czimeres nemes levelet;[5] ennek ivadékai Alsó-Csernátonba és Nyujtódra költöztek, innen később egy ága Kis-Várdára s egy másik ága Kolozsvárra származott. Utóbb nevezett István utódai közül: I. Farkas Lajos 1848-as honvédhadnagy, Miklós fiánál lakik, ki Kézdi-Vásárhelytt hivatalnok. II. Farkas Ignácz egészségügyi hivatalnok Kolozsvártt, fia Sándor okleveles gazdász. III. Farkas István született 1839-ben, pénztárnok a zilahi ipar és gazdasági banknál (neje Benkő leány), szülei Farkas Sándor és Farkas Ágnes. Emlitett Istvánnak fiai: István és Gyula.

A kisvárdai ág mielőtt Erdélyből kiment egy ideig Nyujtódon lakott; onnan ered, hogy Farkas Hermina, ki irinyi Irinyi Istvánhoz ment nőül a „nyujtódi“ előnevet használta.

Ikafalvi Farkas Péter és Zsigmond 1786 junius hó 19-én igazolják nemességüket;[6] ezen ágból Pál 1847-ben kézdi szék t. jegyzője volt.

Czimerük: Kék paizsban, sötét pejlovon ülő, piros nadrágos, fekete atillás vitéz, jobbjában karddal, baljával a ló kantárját fogja. — Sisakdisz: egy arany virágtartó. Foszlányok.

Farkas (illyefalvi). 1607-ben nyert nemes levelet.[7]

Farkas (osdolai). Ezen székely családból 1602-ben Farkas Sándor mint nobilis esküszik fel Rudolf király hüségére.[2]

1614-ben Farkas Sándor, Boldizsár, Benedek, Bálint és János élnek.[3]

1635-ben Farkas Sándor fiai Gergely és Miklós, Farkas János a hét birák között, Farkas Benedek Kiskapuson és Farkas Ferenczné fia Balás fordulnak elő.[4]

Nemes levele a családnak 1641-ben kelt.[7]

Tagjai Osdolán mint kisebb birtokosok élnek.

Farkas (sepsi-szent-királyi). Székely család, melyből Farkas Péter 1508 deczember hó 15-én egy nemességi perben szerepel.[1]

1614-ben Farkas András és István lustrál;[3] és 1635-ben pedig Farkas András, Ferencz és István fordulnak elő.[4]

Ezen családból Farkas Jakab nyugalmazott székely huszár alszázados „sepsi-szent-királyi“ előnévvel 1834 deczember hó 18-án nyert ujabb czimeres nemes levelet.[6]

Fazakas (kovásznai). Ezen székely család a XVI-ik században is már két ágban élt Kovásznán.

1602-ben a primipilus ágból Fazakas Mihály és András, a szabad székely ágból Márton és István esküsznek fel Rudolf király hüségére.[2]

1614-ben János, András és Ferencz mint primipilusok s Tamás és Mátyás mint pixidáriusok lustrálnak.[3]

1635-ben Fazakas János, Ferencz és András lóval, Fazakas Mihály, Imre és Lázár fia Gergely mint gyalogosok vannak felvéve.[4]

Nemes levelük 1655-ben kelt.[7]

[1] Szabó K. Sz. Oklt.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Eredeti nemes levél Farkas István pénztárnoknál Zilahon.
[6] Dr. Illéssy és Pettkó K. K.
[7] Tagányi K. jegyzéke.

Fazakas (zágoni). Régi székely család, melynek egyik ága Imrével még a XVI-ik század végén Pákéba került, ezen ág „pákéi“ előnévvel 1611-ben nyert nemes levelet.[1] A zágoni ágból 1602-bn Fazakas Miklós él; ennek fiai Péter és János 1614-ben a Bethlen Gábor-féle conscriptioban fordulnak elő;[2] Péter fiai Bálint, Mihály és István; János fiai Miklós, András és János az 1635 évi lustrakönyvben fordulnak elő.[3] Ezen családból ma Fazakas Miklós, Lajos és József élnek Zágonban.

Fejér (egerpataki és haralyi). Mint látjuk, a Fejér-család is, a mennyire történetüket visszavihetjük, két ágban élt Háromszéken.

Az egyik Egerpatakán; melyből Fejér György 1580-ban márczius 31-én Báthory Kristóf által pixidáriussá emeltetik.[4] Ennek fia János 1602-ben fordul elő.[4]

1614-ben Pál, Balázs, István, György és Mihály, ki később Angyalosra költözik, fordulnak elő.[2] 1635-ben Balázsnak fia György, Istvánnak fia Tamás és Györgynek fia Balázs lustrálnak.[3]

A haralyi ág 1656-ban nyert nemes levelet.[5] Ezen ágból 1602-ben Fejér Balázs, Tamás, Bálint. Ferencz, Benedek és László emlittetik.[4]

1614-ben Fejér László, István, Márton és Benedek lustrálnak.[2]

1635-ben Fejér Benedek fiai: Miklós, Domokos és Máthé, utóbbinak fia Pál; Fejér János fia István, Fejér László fia Márton, Fejér Miklós senior a Balázs fia és Fejér Miklós jegyeztettek fel.[3]

1786. junius 19-én Fejér József igazolja nemességét és „haralyi“ előnevét.[5]

Ezen család kötelékébe tartozik: Fejér Károly kir. járásbiró Kézdi-Vásárhelytt.

Fejér (egerbegyi). A haralyi Fejér-családnak egyik ága ez, mely a XVIII. század közepén szakadt ki Háromszékről Egerbegyre, honnan előnevét is fölvette; de később ujra visszaszármazott a székely katonaság idejében ősei földjére Háromszékre. Az ős-székely haralyi Fejér-család mindig katholikus volt s ma is az, mig az ugyanazon törzsből származó egerbegyi Fejérek reformátusokká lettek.

Az egerbegyi Fejér-családból, mint látni fogjuk, jeles katonák, hazájuk és nemzetükért vérüket ontani kész hősök származtak, kik érdemesek arra, hogy emlékük fönnmaradjon.

Az 1750-es évek táján Fejér János Haralyból mint gazdatiszt Aranyos-székre került, hol Maksai Ágnes egerbegyi birtokos nővel házasságra lépvén, Egerbegyen telepedett meg. — Ennek fia: II. János 1798-ban a székely huszárezredbe lépett be mint önkénytes és ezredével 1799-től 1809-ig végigküzdötte a franczia hadjáratot. Vitézsége elismeréseül székely huszárszázadossá lett s ezen minőségében a második franczia háboruban is (Napoleon ellen) részt vett. Az 1815. után következett békeidőszakban több helyen teljesitette tiszti szolgálatát, mig 1835-ben Gyergyó-Szent-Miklóson elhalt. Nemes ecselei Biró Borbálával kötött házasságából 6 gyermeke született, kik közül:

1. Fejér György mint földbirtokos élt. Neje: Késmárki Anna maros-ludasi birtokos volt. Fiok: Dezső is maros-ludasi földbirtokos volt, ki az 1880-as években halt el utódok nélkül.

2. Fejér Katalin, ki Katrin Lajoshoz ment férjhez, 1889. január 30-án halt meg Egerbegyen. Két leánya volt: Rozália, ki mint Moldvai Jánosné Egerbegyen lakik és Klára, kinek férje Veress Antal Tordán szolgabiró és majd rendőrségi alkapitány.

3. Fejér János (III-ik) a nagy-enyedi Bethlen-kollegiumban végzett s azután az 1830-as években a székely-huszárezredbe állt be hadapródnak és huszárszázados lett ő is, mint atyja. A magyar szabadságharcz kitörése Nagy-Ajtán találta. Ezredétől a nagy-ajtai századnak parancsa volt, hogy a Székelyföld délnyugati határát a rabló oláh-felkelőktől megvédelmezze. Részt vett a köpeczi, rikai stb. csatározásokban mint honvéd-huszárkapitány. Ott volt végre az Orsova körüli csatározásokban is, hol védelmezte a menekülő magyar-kormány tagjainak a hazából való kivonulását, mig végre ő is kénytelen volt Widdinbe menekülni. Innen a székely huszárok hazakivánkozó seregével magyarföldre visszajövén, az osztrák kényuralom által elfogatott és Aradon 12 évi várfogságra itéltetett, a melyből 1 évet ki is töltött, mig báró Hauslab osztrák tábornok közbenjárására fogságából szerencsésen kiszabadult. 1852-ben Zalánban megnősült, nemes zaláni Séra Rozáliát vevén feleségül. 1868-ban Ő felségétől kegyelemből visszanyerte századosi rangját és nyugdiját. Zalánban halt el 1878 márcz. 8-án. Utódai nem maradtak.

4. Fejér József, a kézdi-vásárhelyi székely katonai nevelőintézetben tanult s annak végzése után a székely huszárezredben lett hadapród, majd székely huszárfőhadnagy. A magyar szabadságharczban mint honvéd huszárfőhadnagy, századával részt vett a ráczok elleni szenttamási véres ütközetben, majd a schwechati csatában. Azután Erdélyben a feketetói, kökösi és sepsi-szent-györgyi ütközetekben vett részt

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Dr. Illéssy és Pettkó KK.

és huszárszázadossá léptettetett elő. 1849-ben nősült meg S.-Szent-Györgyön, feleségül vevén illyefalvi Gödri Ferencz odavaló jeles ev. ref. pap leányát: Gödri Karolinát. A fegyverletétel után 10 évi várfogságra itéltetett. Ezen itélet szerencsére ép akkor terjesztetett fel jóváhagyásra a vérengző b. Haynauhoz, mikor az intést kapott Bécsből, hogy a teljhatalmat megvonják tőle. Haynau efölötti haragjában az előtte fekvő itéletekben elmarasztalt magyaroknak megkegyelmezett és igy e szerencsés véletlen folytán Fejér József is nemcsak kegyelmet kapott, hanem visszanyerte a szabadságharcz előtti székely huszárfőhadnagyi rangját is. Bevonult az akkor átalakult 11. számu cs. kir. huszárezredhez, hol azonban az osztrákhoz hiv maradt szász és oláh tisztek a „rebellis“ Fejér Józseffel nem akartak szolgálni. Fejér erre mindenikkel párbajt vivott, mit felebbvalói megsokalván, főhadnagyi ranggal nyugdijazták. Ekkor nejével egerbegyi birtokára költözött, hol 1860-ban meghalt. Neje visszaköltözött Sepsi-Szent-Györgyre és ott élt birtokán 1876-ban bekövetkezett haláláig. Házasságukból több gyermek született, kik közül Árpád örökölte a sepsi-szent-györgyi birtokot, kinek uzoni Keserü Mária nejétől három fia született.

5. Fejér Mihály a k.-vásárhelyi székely katonai nevelő-intézet végzése után hadapród volt a 2. székely gyalogezrednél, hol aztán gránátos hadnagy lett 1847-ben. A magyar szabadságharcz kitörésekor ezrede a magyar honvéd-hadseregben szolgált. Azon zászlóalj, melyhez Fejér Mihály tartozott, a Klapka György vezérlete alatti komáromi őrséghez tartozott. Itt Fejér Mihály őrnagy lett és a komáromi kapitulácziő értelmében onnan bántatlanul távozott, sőt magyar Kossuth-bankjegyei is beváltattak forgalomképes osztrák bankjegyekre. Vagyona maradványaival Balázstelkén (Kis-Küküllőmegyében) telepedett meg, hol a vagyonos Nádudvary Juliánnával lépett házasságra és gazdálkodott 1866-ban bekövetkezett haláláig. Házasságából: Lajos, Mihály, Róza és Juliánna nevü gyermekei születtek, kik anyjukkal Balázstelkén laknak.

6. Fejér Rozália, jelenleg zaláni Séra Tamás háromszékmegyei árvaszéki elnök neje, Sepsi-Szent-Györgyön lakó birtokosnő.

A család által használt czimer: Kék mezőben sisakos, gyalog vitéz, ki jobb kezében kivont kardot tart.

A család leszármazása a következő:

I. Fejér János, Egerbegyre telepedik.
(Maksai Ágnes).

II. János
székely huszárszázados, † 1835. Gyergyó-Szent-Miklóson
(ecselei Biró Borbála).

György maros-ludasi birtokos (Késmárky Anna).	Katalin † 1889. (Katrin Lajosné). Egerbegyen.	III. János székely huszárszázados, részt vett az 1848. szabadságharczban; 12 évi várfogságra itélték. † 1878. Zalánban. (zaláni Séra Rozália).	I. József sz. 1815. † 1860. Székely huszárfőhadnagy, 1848/49-ben magyar huszárszázados. (Gödri Karolina † 1876. S.-Szent-Györgyön.)	Mihály székely gránátoshadnagy, 1848/49-ben őrnagy Komáromban. (Nádudvary Juliánna Balázstelkén).	Rozália (zaláni Séra Tamás megyei árvaszéki elnök S.-Szent-Györgyön).	
Dezső maros-ludasi birtokos.						Lajos. Mihály. Róza. Juliánna.

Árpád sz. 1849. † 1890. Birtokos S.-Szent-Györgyön (uzoni Keserü Mária † 1889. Sepsi-Szent-Györgyön.)	Vilma sz. 1851. † 1851.	Béla sz. 1854. kir. csendőr őrmester Pozsonyban.	Laura sz. 1856. (Csiky Vilmosné).	József sz. 1860. †. 1864.	
Károly sz. 1883 julius 10.	János sz. 1885 julius 10.	Lajos sz. 1887. augusztus 21.			

Fejes (léczfalvi). Ezen székely család törzse még a XVI. században szakadt három ágra s adá a bikfalvi, egerpataki és léczfalvi Fejes-családokat.

A bikfalvi ágból 1614-ben Fejes János mint primipilus lustrál;[1] 1635 ben Fejes Ferencz fordul elő;[2] ide tartoznak a ma élők közül Fejes Lajos és István birtokosok Bikfalván és Fejes Samuel Fogarasban.

Az egerpataki ágból 1614-ben György van feljegyezve,[1] ki 1635-ben már meg volt halva s kinek örökségébe Pál Tamás lépett.[2]

A léczfalvi Fejes-család, a Sipos-családdal egy időben (1630-ban igazolja nemességét a kir. tábla előtt;[3] az igazoló okmányok szerint 1630-ban Fejes Gergely élt, ennek fiai Benedek és György, Benedek fia Pál deficiált s leánya Klára a Kányó-családba ment férjhez.

Czimerük azonos a léczfalvi Sipos-család czimerével.

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M.
[3] Eredeti okmányok L. Sipos Sámuel árv. igazgató őrizetében Sepsi-Szent-György.

Fekete (aldobolyi). Régi székely család, mely 1590-ben nyert nemes levelet.[1]

1614-ben Fekete Antal, János, László és György a Bethlen Gábor-féle conscriptioban fordulnak elő;[2] az 1635 évi lustrakönyvben pedig Fekete András a hét birák között, Fekete Antal fiai: Ferencz és Máthé és Fekete György fia János emlittetnek; utóbbinál bejegyeztetett, hogy „levele van az Urtól“,[3] valószinü tehát, hogy ez volt birtokossa az 1590-ben kapott nemes levélnek.

Fekete (bélafalvi). Nemessége ősi székely jogon alapszik; legelső adatunk 1635-ből ered, midőn Fekete György fiai János és Tamás, András fia Gergely és Fekete Mihály Bélafalván mint primipilusok lustrálnak.[3]

Bélafalvi FEKETE-család.

Ezen családnak egy ága a XIX. század elején a Királyhágon tul keresett otthont; Ezek Ignácz utódjai, kik 1866 október 2-án Háromszékvármegye törvényhatóságától nemesi bizonyitványt nyertek.[4]

Az utóbb emlitett ág táblázata a következő:

Ignácz sz. 1785.
1819-ben az erd. udv. iroda ügynöke Bécsben.
(folkusfalvi Lacsny Karola).

Miklós sz. 1827.
százados.
(báró Sivkovich Karola).

János sz. 1857.	Miklós sz. 1858.
udvari tanácsos Trieszt.	cs. és. kir. alezredes Fehértemplom. (Eltz Theodora).

Ignácz mint az erdélyi udvari iroda ügynöke (Pauperum et contribucutium Principatus Transsylvaniae Agens aulicus) 1819-ben került Bécsbe, ott nőül vevé folkusfalvi Lacsny Carolát, meghalt 1834-ben. Fia: Miklós született 1827 Bécsben, 1854-ben nőül vevé báró Sivkovich Carolát Görzből, 1859-ben pedig mint az 52-ik ezred századosa a solferinói csatában kapott sebeiben Castiglione delle Stiviereben meghalt. Fiai: János és Miklós.

János született Pécsett 1857-ben; az egyetemet Bécsben elvégezvén, 1878-ban osztrák államszolgálatba lépett, kerületi biztos lett Dalmácziában, majd a bécsi belügyminiszteriumban altilkár, később Dalmácziában kerületi kapitány, bukovinai kormánytanácsos; jelenleg udvari tanácsos Triesztben, a vaskorona és a Ferencz József-rend lovagja. Mint tartalékos hadnagy 1878-ban részt vett Bosznia hadjáratában.

Miklós született Pécset 1858-ban, a bécsujhelyi katonai akadémiából 1878-ban mint hadnagy került ki, ugyanazon évben Boszniában Senkovicnál nehezen megsebesülvén a katona érdemkeresztet hadi kitüntetéssel nyerte; 1883-ban a bécsi hadi iskolát elvégezvén, vezérkari tiszt lett; később az elhunyt koronaherczeg vezérkari irodájában Bécsben müködött. 1888-ban százados a vezérkarban, 1895-ben őrnagy a 34. számu gyalogezredben, 1899-ben alezredes. 1896—1901 ig a 23-ik tábori vadászzászlóalj parancsnoka s jelenleg alezredes a cs. és kir. 101. számu gyalogezredben. Neje Eltz Theodora, néhai Eltz Tivadar vezérőrnagy és Hein Emilia leánya.

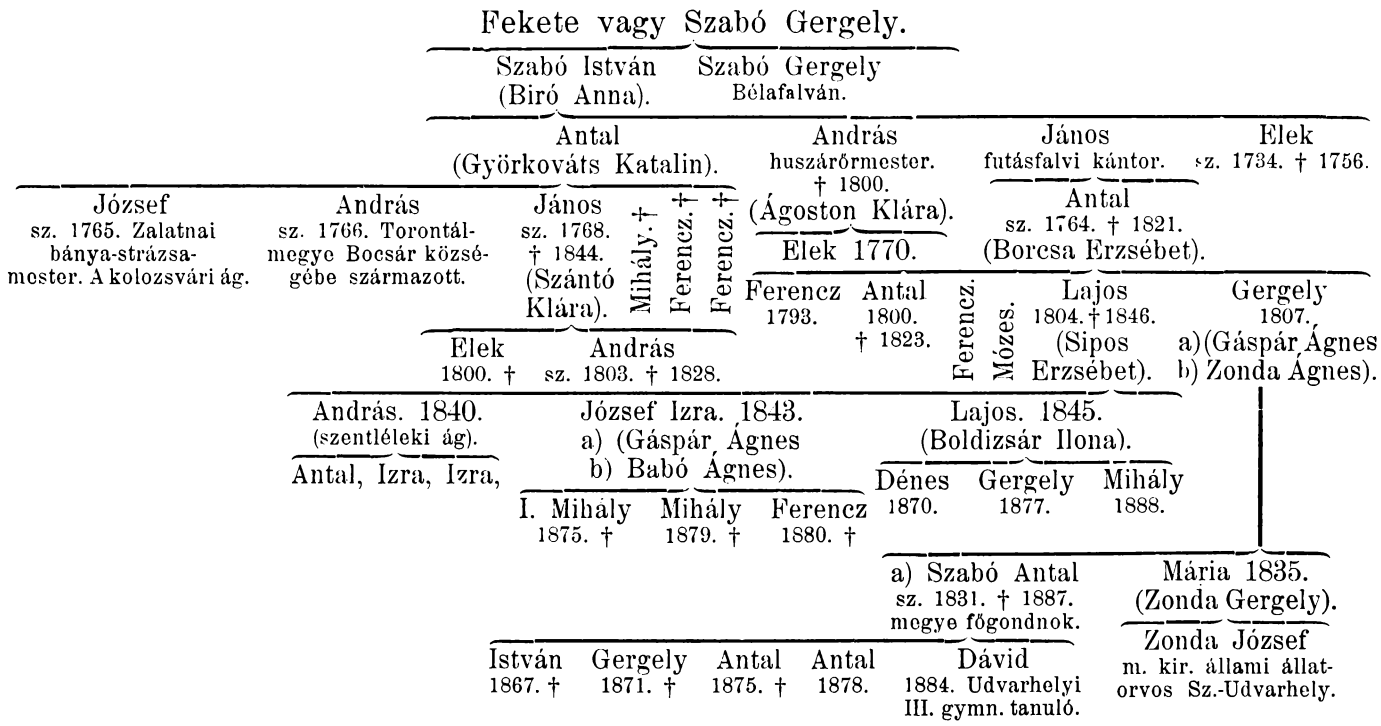
Czimerük: Kék paizsban növekvő oroszlán, jobbjában kard s baljában szőlőfürttel. Sisakdisz a paizs alak derékből. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Fekete (csernátoni). Ezen család 1667 julius hó 1-én nyert nemes levelet, mely Béldi Pál elnöklete alatt a maksai gyülésen hirdettetett ki.[5]

Fekete (polyáni). 1650 körül jött Sófalváról Polyánba; Sófalván „Szabó“ név alatt élt. A család 1652-ben október 14-én nyert „polyáni“ előnévvel nemes levelet.[1]

Családi táblázatuk a tuloldalon:

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Eredeti okmány Fekete János őrizetében Trieszt.
[5] Guberniumi levlt. 1143/771. sz. a.

Felszegi (kézdialmási). Háromszéki székely család, melynek több tagja előkelő szerepet játszott. 1614-ben Felszegi János lustrál ;[1] ugyancsak Jánost, kinek fia Mihály találjuk a hét birák között 1635-ben is ; utóbb irt időben Felszegi Péter fiai: Tamás, György és Mihály a primipilusok között fordulnak elő.[2]

A család 1665 junius hó 6-án Apaffi Mihálytól nyert czimeres nemes levelet, melylyel kézdialmási Felszegi György, Béla és Ferencz; Györgynek Krammer Jozefától született leánya Francziska; Béla fiai: Mihály és Ferencz 1806 márczius hó 20-án igazolják nemességüket.[3]

1793 deczember 24-én kézdialmási Felszegi András szintén igazolja nemességét. György, Béla és Ferencz részére azonban uj nemes levél kiadása határoztatik.[3]

Ezen családból Felszegi György 1787-ben az erdélyi kanczelláriánál iktató s 1794-ben titkár. Ugyancsak 1794-ben Antal az erdélyi kincstárnál hivatalnok. 1846-ban pedig Lajos és Ferencz a közös hadseregben mint tisztek szolgáltak.[4]

Ferencz (uzoni). A „Ferencz“ név Sepsiszéken alkalmasint még azon időből ered, midőn a kereszténvé lett pogányok egyedül a keresztéskor nyert nevet használták; az csak idővel lőn vezetéknévé.

Első adatunk e családról 1415-ből származik, midőn Ferencz a Barta fia mint Sepsiszék birája emlittetik.[5]

1593-ban Ferencz Tamás a Mikó-familia birtokba iktatásánál szerepel.[5]

1614 ben Ferencz Lukács és János lustrálnak [1]

1635-ben Ferencz János, Pál és Lukács fordulnak elő.[2]

1642-ben Bikfalva és Uzon községek közti erdei kártéritési egyezségnél Ferencz Lukács mint hütös szerepel.[5]

1654-ben nemes levelet nyer a család.[6]

1701 szeptember 7-én uzoni Ferencz Mihály és Lukács, Mihályné Szotyori Anna, Lukácsné Nagy Erzse, fiai Péter és Mihály czimeres nemes levele megujittatott.[3] Háromszék legrégibb családainak egyike, melynek tagjait büszkén vallhatjuk magunkénak.

Ezen ősi székely nemes familiából valók néhai Ferencz Károly m. kir. curiai biró. A ma élők közül pedig dr. Ferencz József ügyvéd Kolozsvártt, dr. Ferencz Ákos ügyvéd és Kisküküllővármegye tiszti főügyésze Dicsőszentmártonban, Ferencz Gyula m. kir. főerdész Gyaluban, dr. Ferencz Károly birtokos Maros-Vásárhelytt, Ferencz Lajos birtokos és kereskedő és fia Lajos Sepsi-Szent-Györgyön, Ferencz Anna birtokosnő M.-Kapuson és Ferencz József unitárius püspök, kir. tanácsos, a II. oszt. vaskoronarend lovagja született Alparéton 1835 aug. 9-én, tanulmányait a kolozsvári főiskolán végezte. 1855-ben szentelték pappá, 1857-ben Kolozsvártt segédlelkész lőn, később az ottani gymnasium rendes tanára, mint ilyen tanulmányainak

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[4] Nagy Iván M. Cs.
[5] Szabó K. Sz. Oklt.
[6] Tagányi K. jegyzéko.

folytatása véget a külföldi egyetemekre ment. 1859-ben számtan tanár, 1861-ben Kriza János helyébe rendes pappá választatott. A budapesti unitárius egyház neki köszönheti létezését; 1869 ben tartotta ott az első nyilvános istentiszteletet. 1876-ban lett püspök, 1878 ban kir. tanácsosi czimet nyert, 1884-ben a toroczkoi kerület országgyülési képviselője.

Az egyház irodalomterén is sikerrel müködött. Munkái közül: (Unitár. Káté 5 kiadást ért), „Unitár. kistükör", „Egyházi szertartási dolgozatok". Az egyházi közigazgatás rendszeresitése érdekében több szabályrendeletet adott ki; sokat dolgozott a keresztény magvető és Prot. egyh. és isk. lapban. Müvei talentumát dicsérik.

Uzoni FERENCZ család.

Czimerük: Kék paizsban, zöld téren lovas magyar vitéz jobbjában karddal, baljával a ló kantárját fogja. Sisakdisz: magyar vitéz derekából, jobbjában dardával, balját csipőre téve. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Ferencz (kökösi). † 1626 ban nyert nemes levelet. Ferencz Gábor ev. ref. mester volt az utolsó e családból.

Ferencz (bölöni). 1607-ben nyert nemes levelet.[1] 1614-ben Bethlen Gábor alatt Ferencz Mihály, János és Barabás lustrálnak.[2]

1635-ben Ferencz János major a hét birák között, Ferencz István, Mihály és György fia György fordulnak elő.[2]

Ferencz (szentkirályi). 1614-ben Ferencz János, Bálint és Antal a Bethlen Gábor-féle lustra könyvben fordulnak elő.[3] Az 1635 évi conscriptioban Ferencz Antal és Andrással találkozunk.[2] Nemes levele a családnak 1627-ben kelt.[1]

Ferencz (bodoki). Székely család, melyből Ferencz Márton, Péter és Balázs 1614-ben mint primipilusok fordulnak elő.[3]

1635-ben Ferencz Balázs, István, Albert, Gábor és György utóbbi mint mátisfalvi lakos vannak e családból feljegyezve.[2] Nemes levelük 1671-ben kelt.[1]

Ferencz (pávai). A Ferencz-családok között Háromszéken a legrégibb nemes levéllel a „pávai Ferencz"-család bir; 1570-ben nyerte.[1]

1614-ben F. János, István és Ferenczczel találkozunk.[3]

1635-ben a Rákóczy György-féle lustrakönyvben Ferencz Ferencz fiai: Miklós, Márton, Gáspár, István, György, Mihály és Ferencz Tamás fiai: István, Pál és Miklós fordulnak elő.[2]

Ferenczy (bodoki). A fennebb emlitett bodoki Ferencz-családból szakadt ki; az „y" betüt csak a XVII-ik században ragasztotta eredeti nevéhez.

Legelőbb Ferenczy Jánosról van tudomásunk, ki 1661-ben Sepsiszék ülnöke volt.[4]

Egy ága később Deés vidékére származott; ezek közül Károly 1815-ben Deés assessora volt,[5] József pedig ugyanazon időben allodialis perceptor. Mihály 1846-ban cs. kir. kapitány a 17. számu határőrgyalogezrednél. Ifjabb Károly 1847-ben Deésnek jegyzője.[5]

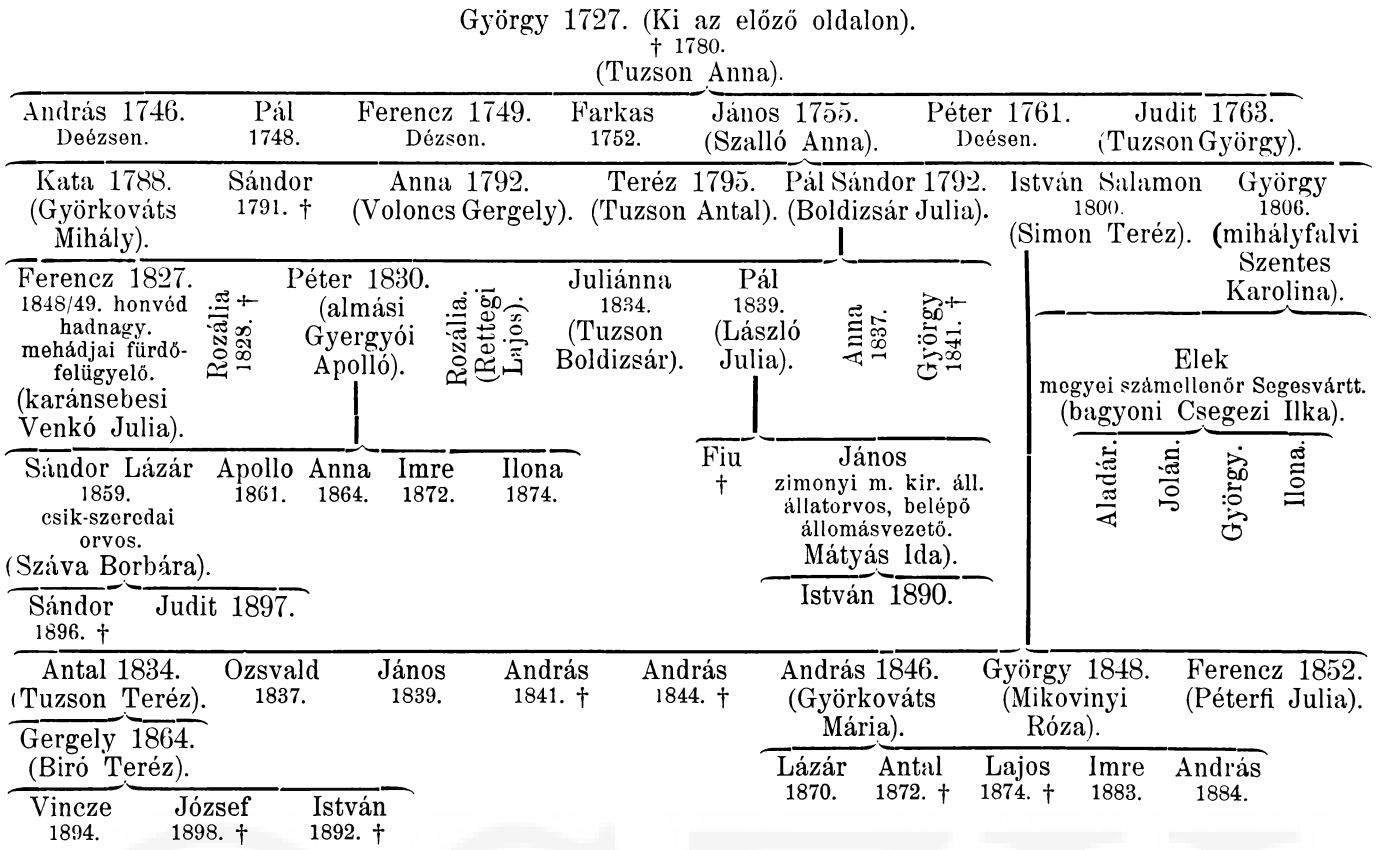
Egy ága a családnak Nográdmegyében telepedett le, ezen ágból László 1865-ben uradalmi felügyelő.

Filep (gyergyó-remetei). Székely család, melylyel azonban „Csikvármegye Nemes Családjai" cz. müvemben ohajtok foglalkozni, e helytt csak az onnan Háromszékre — Polyánba származott ág családi táblázatát mutatom be:

Gyergyó-remetei Filep János.

István.		János.		Mihály.	Sándor. (Boldizsár Anna). } Polyáni ág.	
Anna. Velcz Márton). Kászon-Jakabfalván.	Judit. (Péterfi Ádám).	Péter.	Ferencz.	Pál.		
		Péter. György. kászonujfalvi ág.		András. kászonjakabfalvi ág.	György 1727. † 1780. (Tuzson Anna). (Folytatás a tuloldalon).	Kata. (Bacsó Simon Bélafalván).

[1] Tagányi K. jegyzéke. [2] Háromsz. M. L. [3] Udvh. M. L. [4] Kállay F. Sz. N. [5] Nagy Iván M. Cs.

Finna (zabolai). Nemessége ősi székely jogon alapszik; a XVII. században már kiterjedt család volt, nem kevesebb mint 31 tagja fordul elő az 1635 évi lustra könyvben.[1]

1794-ben Finna Samuel szegények ügyvéde a Guberniumnál; Finna István pedig 1847-ben kamarai ügyvéd Koloson.[2]

E családból való Finna Béla körjegyző Magyar-Lapádon.

Finta (gelenczei). Régi székely család, melynek bölcsőjét az ős fenyvesek tövében, a Kárpátok alján fekvő Gelencze községben ringatták.

A XVII. század elején több ágával találkozunk, — de a leghatalmasabb mindég a gelenczei vala.

A gelenczei Finta-családból 1602-ben Péter, Máté és Lőrincz, Rudolf király hüségére esküsznek fel.[3]

1614-ben Lőrincz és András vannak feljegyezve.[4]

Nemes levelük 1627-ben november 27-én kelt.[5] Finta Tamás és Samuel nyerték Bethlen Gábortól; utódai Ferencz, György és Imre 1785-ben igazolják nemességüket.

Az 1635 évi conscriptioban Finta Lőrincz a hét birák között, fia Lőrincz; Finta Ferencz fia Ferencz, Finta Pál fiai János, Dávid, István, Boldizsár és András és Finta Tamás fordulnak elő.[1]

Ma is igen kiterjedt család, ismertebb ágait a következő helyeken találjuk:

Egy ágát Ozsdolán, ebből egyedül özvegy Finta János él.

Egy más ágát Bereczken találjuk, ez ezelőtt mintegy 200 évvel került Bereczkre; közülök Finta János, ki ezelőtt városi főjegyző, később polgármester volt; született 1857-ben, mint postamester működik Bereczkben; neje Gábor Erzsébeth, gyermekei: Erzse, Viktoria, János és Borbára. Továbbá Finta Mózes kereskedő

Egy harmadik ága Kolozsvárra szakadt, ide tartozik Finta Ferencz fia Ferencz phil. tanár és Finta József jogvégzett, Kolozsvártt.

A zabolai ágból: Finta Ferencz körjegyző Zabolán.

A pávaiból: Finta Gáspár ny. tanár.

A barátosi ágból 1635-ben Finta János és neje Tóth Kata, fia: István élt. Családi vagyonukat a Tóth-családról reájok szállott birtokkal gyarapitván, a legtehetősebb család lett azon a vidéken; — tagja elszéledtek, nevükre Barátoson csak a „Finták utczája“ emlékeztett.

[1] Háromsz. M. L.
[2] Nagy Iván M. Cs.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Udvarh. M. L.
[5] Tagányi K. jegyzéke.

Tordán is lakik egy ága, ezek közül Finta András és Miklóst emlithetjük, utóbbi 1848/49 után politikai fogoly. András gyermekei: Julia Csongvayné, Rebeka Borbély Györgyné, Zsuzsánna ó-tordai Székely Jánosné, Miklós, Mózes és András.

A Finta-család egyik ágának táblázata a következő:

Samuel.
(rődi Bihari Teréz).

Endre sz. 1848.	Gizella	Géza sz. 1863.	Sándor sz. 1866.	
k.-jegyző Gyalu.	de . . . (Schewasse Ferencz tanár Maros-Vásárhely).	áll. vasuti hivatalnok Debreczen.	főjegyző. (Cs. Komorocsi Corina).	
		Miklós sz. 1896.	Mártha.	László sz. 1901.

Gelenczén ma Finta Ferencz, István, József és Gyárfás mint birtokosok élnek.
Néhai Finta György országgyülési képviselő szintén e család kötelékébe tartozott.

Fodor (barátosi). A XVI. század végén két ágban élt; az egyik Barátoson, a másik K.-Szentléleken tartózkodott; utóbbi ágból Péter 1602-ben Tharnóczy Sebestyén tiszttartója volt,[1] fia György 1614-ben lustrál;[2] Szentléleken 1635-ben is még több tagja élt, de ma már nem is emlékeznek ott e családra.

A barátosi ág tagjai még a XVII. században költöztek el onnan, de nevüket a „Fodorhelye"-nevü kaszáló, — mely ma a Balog-család birtokában van, — kegyelettel őrzi. Ezen ágból 1582-ben Fodor János, 1614 és 1635-ben Fodor László élt.[3]

Földes (uzoni). † Ezen család az 1614 évi conscriptioban fordul elő; az irtt időben Földes Mihály lustrál.[2] Kihalt.

Földi (gelenczei). Nemessége ősi székely jogon alapszik; 1614-ben Földi Pál lustrált.[2] Ezen családból ma egyedül Ferencz él Gelenczén.

Forraj (maksai). Eredete ismeretlen a XVI-ik század végén már Háromszéken találjuk. 1614-ben Forraj Bálint lustrál.[2] 1769-ben pedig Forrai Mártonné Csákány Éva a léczfalvi Széphegymezőben levő földjéért perel.[4]

Forró (angyalosi). A diadalmas harczok által dusan ékitett Angyalos községében, mely Háromszéken a Szépmező északi szélén, a Bábolna árkához közel fekszik, volt ősi lakfészke ezen régi székely családnak.

Ha nincsenek is positiv adataink arra nézve, hogy e család Angyalosra honnan származott? de az eddig felkutatott adatok azt sejtetik, miszerint törzse azon Forró Péter volt kit Szabó K. Székely oklevéltárában már 1303-ból mint fejérmegyei birtokost emlit.

100 évvel később angyalosi Forró Lászlóval találkozunk, ki 1420 márczius 9-én több bodolai birtokos ellen erőszakoskodik s ezért az erdélyi alvajda vizsgálatot tartani rendel.[5]

1460 augusztus 15-én Mátyás király Fejérvármegyében, a bárczasági kerületben fekvő Bácsfalva, Szentmihályfalva (Csernátfalva), Türkös (Temes), Hosszufalu és Apácza helységekre, felerészben néhai bölöni Forró Péter fiának Simonnak és általa fiainak: György, Miklós, Mihály, László és Jánosnak, másik felerészben pedig szentgyörgyi Forró Mihály fiának s általa testvéreinek Lászlónak, Osvátnak és Mihálynak, kik ezen helységeket előbb is békésen és törvényesen birták, uj adománylevelet ad, egyszersmind az ezen helységben ne talán lappangó királyi jogot is nekik adományozza.[4]

1492 szeptember 23-án Forró Tamás fordul elő; ki mint Sepsiszék főembere azon aktusnál szerepel, a midőn Báthori István országbiró Sepsi-Szent-György városát Sepsiszék hatósága alá rendeli.[4]

1508 deczember 21-én Forró Gergely és Simon de Angyalos egy darab erdőt az Olt mellett Botfalu közönségének 50 drb aranyért örökösön eladták, hogy a kapott pénzen a király pártütő ellenségei ellen várat vagy erősséget épitsenek.[4]

Ugyancsak 1508-ban midőn Bodor Antal az Agház Koronitza nemzetségbőli származását igazolja, Forró Gergely és Simon mint tanuk szerepelnek.[4]

1546-ban Forró Simon emlittetik.[4]

1551-ben angyalosi Forró Márton és Péter mint főemberek és fogott birák járnak el a Forró László és Lugó Mihály közti perben.[6]

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Szabó Károly Sz. Oklt.
[5] Eredeti okmány Sipos Samuel árvh. igazgató őrizetében Sepsi-Szent-György.
[6] Sz. N. Muz. Sepsiszentgyörgy.

1602-ben Forró Gábor, Márton és András Rudolf király hüségére esküsznek fel.[1] Ugyancsak 1602 márczius 25-én Forró György a Tharnóczy Sebestyén oroszfalvi részjószágait veszi meg.[1]

1607-ben a Forró-család kovásznai ága nyert nemes levelet.[2]

1614-ben négy fő ágban él e család. Angyaloson Gábor, András és Miklós; Besenyőben Tamás; Oroszfaluban Péter és Kovásznán ismét Tamás mint nobilisek lustrálnak.[3]

1635-ben Forró Gábor, Forró András öcscse István s ennek fia János, Forró Tamás és Forró Mihály fia Ferencz a Rákóczy György-féle conscriptioban fordulnak elő.[4]

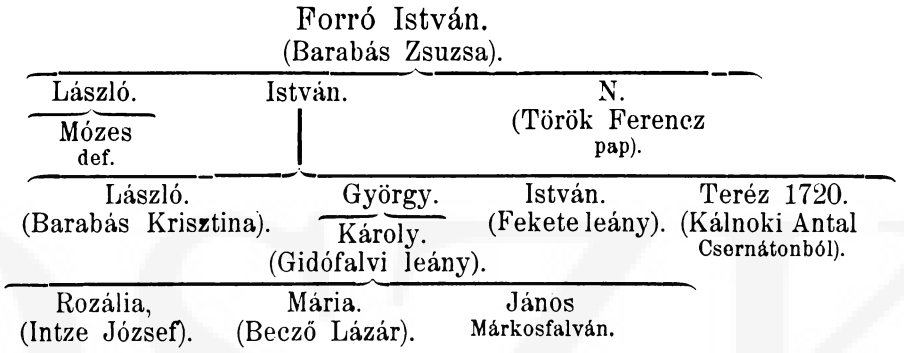
1715 november 4-én Forró János neje Bögözi Judith, fiai Miklós és Mihály czimeres nemes levelet nyertek.[5]

1794-ben Forró Zsigmond mint Miklósvárszék jegyzője fordul elő.[6]

Az ujabb nemzedékből Forró Elek ki 1848/49-ben mint honvédezredes, halált megvetőleg küzdötte végig szabadságharczunkat. Továbbá Forró Ferencz és Béla besenyői birtokosokat emlitem fel.

Hogy a haportoni és bágyoni Forró-családokkal egy volt-e valaha e család, azt kipuhatolnom eddig nem sikerült.

Családi táblázatuknak egy töredéke a következő :[7]

Fosztó (kökösi). † Kihalt család, mely 1609-ben nyert nemes levelet.[5]

1614-ben Fosztó Tamás, Péter és István[3] s 1635-ben Fosztó Tamás öcscse Jakab, Fosztó István, Fosztó Péter fia György és Fosztó Máthé lustrálnak.[4]

Furka (baróthi). 1589-ben nyert nemes levelet.[2]

Fülöp (aldobolyi). Régi lófőszékely család, melynek tagjai egykoru szerződések s más okmányokban már a XVI. században előfordulnak Aldobolyban. Az 1614-beli lustrában Fülöp Demeter lustrál mint primipilus.

1635-beli lustrában Aldoboly esküdtjei közt Phüleöp Antal, a primipilusok közt a Phülöp Demeter fia Tamás és Phülöp István fordulnak elő; a pixidariusok közt pedig még haton vannak e családból felsorolva. Nevük a régibb okmányokban „Phwleop"-nek is iratik. Utódaik ma is élnek.

Fülöp (martonosi). Ezen régi család már ősi székely jogon is nemes volt, mert Fülöp Gergely 1614-ben mint primipilus van felvéve;[3] 1650-ben ujabban nemességet nyert,[2] melynek alapján Fülöp Ágost „martonosi" előnévvel 1786 junius hó 19-én nemes levelet kapott.[5] Ezen családból való volt Fülöp Sándor 1848/49 es élelmező biztos és neje Magyari Jozefa.

Fülöp (illyefalvi). † 1614-ben Fülöp István lustrál.[3] Kihalt család, birtokának nagyobbrészét a szentkatolnai Künnle-család birja.

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Tagányi K. jegyzéke.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[6] Nagy Iván. M. Cs.
[7] Szentkatolnai Bakk Endre a F. J.-rend lovagja kéziratából.

Gábor (lemhényi). Egy Lemhényből rég kiszármazott székely család, melyből 1510-ben Gábor András és Jakab a lemhényi templom javára adakoznak.[1] Mintegy 100 évvel később Gábor László él, ki 1614-ben mint pixidarius lustrál.[2] — 1635-ben a Rákóczy György-féle consriptioban Gábor László fia Mihály, Gábor János fiai: Menyhárt, Mihály és András és Gábor István fordulnak elő.[3]

Lemhényből a család egy ága Bereczkre származott át; ezen ágból való a székelyek Leonidása „Gábor Áron."

Valahol azt olvasám, hogy még a bolygók között is vannak elsőrangu csillagok; ilyen csillag a mi hősünk is a székelyek között.

Gábor Áron 1814. november 21-én Bereczken született, tanulmányait a csiksomlyói gymnáziumban kezdette s bár nagy kedve lett volna azokat folytatni, a kormány erre nézve az engedélyt megtagadta, őt Gyulafehérvárra küldötte, hogy ott a tüzérség gyakorlati kezelését megtanulja; majd a genie—corpshoz Bécsbe került, hol az ágyuöntés mesterségét sajátitotta el. 1848-ban Oláhországban volt, de hazáját veszedelemben látván, sietett ő is azok közé, kik szivesen áldozzák életöket a szekely szabadságért. Ő volt, ki midőn Háromszék a harcz folytatásáról már-már lemondott — mivel sem ágyujok, sem lőkészletök nem volt — lelkesülten kiáltá: „Uraim! hacsak ez a baj, ugy én mondom, hogy két hét alatt lesz ágyu, lesz munitio a mennyi kell". — „Éljen Gábor Áron! Harczolunk utolsó csepp vérig!" — volt a jelenlevő székelyek válasza s két hétre Szentgyörgy piaczán a czondrába öltözött férfiu 6 ágyuval állott elő, az egyszerü öltözet alatt azonban székely vér lüktetett, nagy sziv dobogott; Gábor Aron a 6 ágyuk egyikével az első próbalövésre központba lőtt. A székelyek által összehordott harangokból 60-nál több ágyut öntött a Fülén, Szentkeresztbányán és Kézdi-Vásárhelyen berendezett ágyuöntödékben, azokat felszerelte, golyó és lőporral látta el; tüzérséget szervezett s azután maga állott élére a tüzérségnek, hogy részt vegyen bajtársainak sorsában s ne csak gépésze, hanem hőse is legyen hazájának. — Az első ágyuja Hidvég és Árapataka közt 1848. november 29-én szólalt meg, midőn eldördült, lelkesülve kiálták honvédeink: „A mienk nagyobbat szól, mienk a győzelem!"

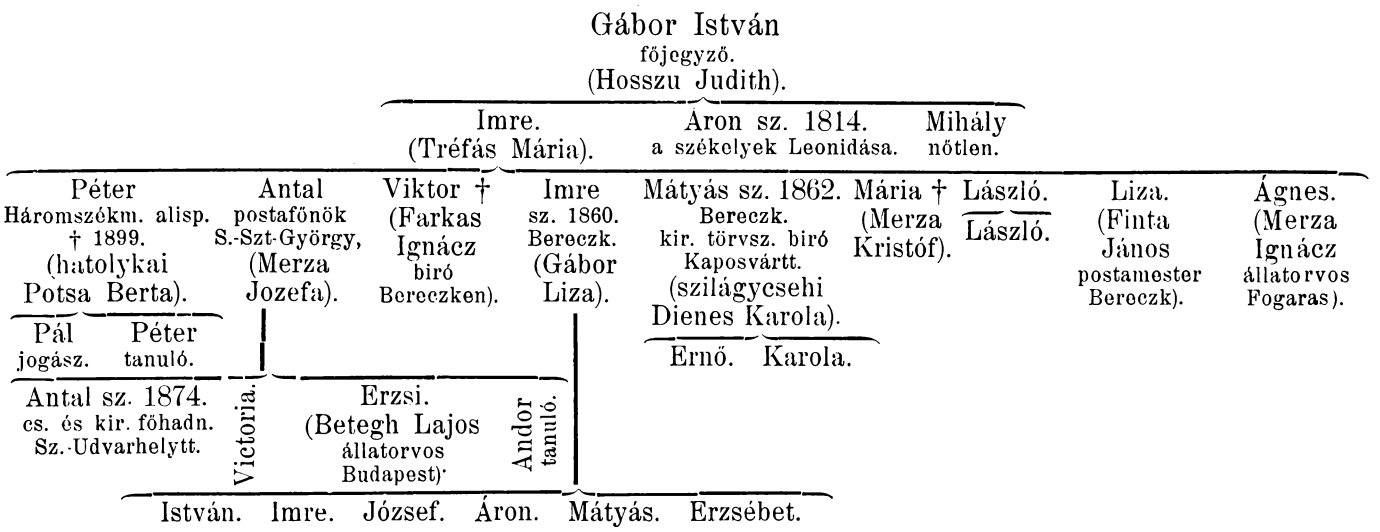
Gábor Áron soha nem kerülte a veszélyes helyeket, mindig a legöldöklőbb golyózápor közt, spártai módon, nélkülözések közt, a legvéresebb ütközetekben harczolt; osztogatván parancsait, biztatván legénységét, megdicsérvén a czélzót, ha egy-egy golyó jól talált, oktatván az irányzókat, mig az Uzon és Kökös közti makacs harczban szabadsághősünk egy ágyugolyótól sziven találva lováról segédtisztje Nagy Sándor karjai közé esett; megszünt hős keblében nemes szive dobogni, dicsteljes és magasztos életének véget vetett a zsarnokság kigyója. — Halálát eltitkolták, nehogy a lesujtó hir befolyással legyen a Gábor Áron által lelkesitett honvédekre. Nemzetünk nagy halottja Eresztevényen temettetett el.

Markotányosnőjét Velcsuj Krisztinát, ki mindig hü kisérője volt hősünknek, a jelenlegi bereczki esperes-plebános Bálint 1874. április 6-án temette el.

[1] Lemhényi r. kath. plébánia levélt.
[2] Udvarhely M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[3] Lásd életrajzát Orbán Balázs Sz. L. és Szabadságharcz történetében.

Gábor István (az Áron atyja) Berecznek főjegyzője vala, ő adta ki a városnak ottan közlött constitutioit; neje Hosszu Judith volt.

Leszármazói a következő táblán vannak feltüntetve:

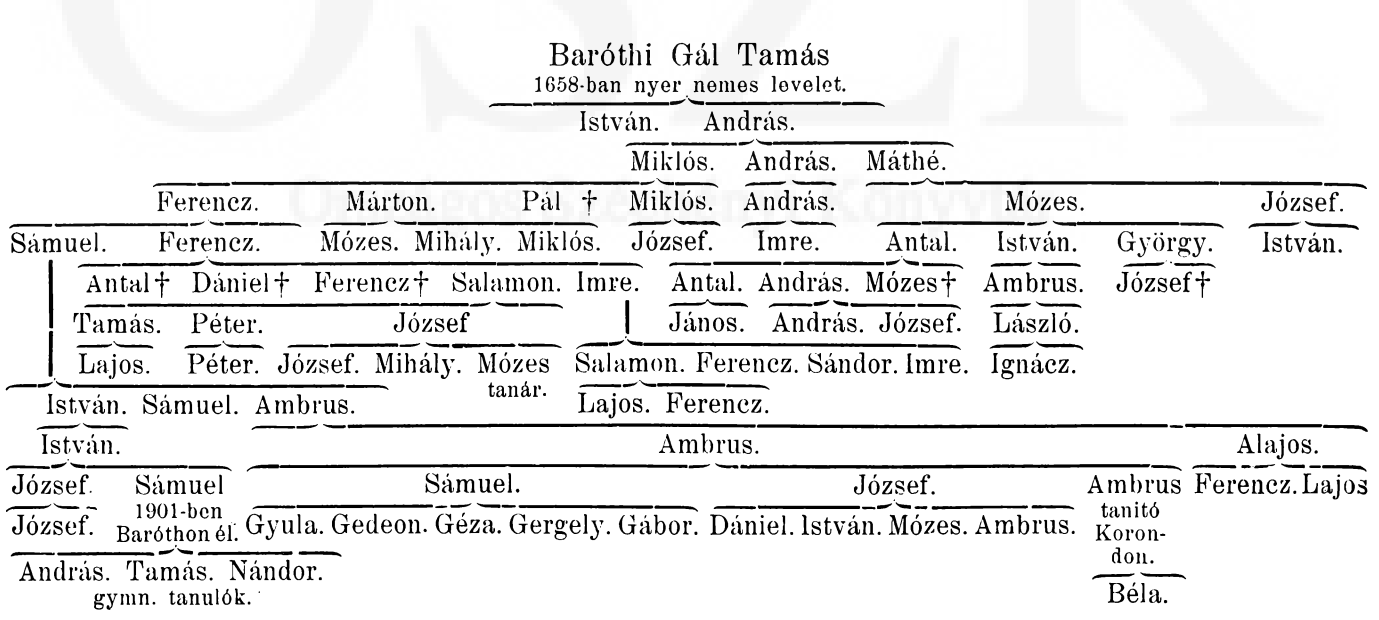
A táblán feltüntetett Péter mint Háromszékmegye alispánja a megye lakosainak szivében nagy ür hagyott hátra, mindenki által szeretve és tisztelve volt.

Antal postafőnök Sepsi-Szent Györgyön, gyermekei közül fia Antal cs. és kir. főhadnagy a 82-ik gyalogezredben Sz.-Udvarhelytt.

Gábor Mátyás kir. törvényszéki biró Kaposvártt, szül. Bereczken 1862-ben, neje szilágycsehi Dienes Karola.

Czimerük: A közhasználatban levő székely czimer.

Gál (baróthi). Régi székely-család. 1614-ben Gál János lustrál;[1] ennek fia Pál 1635-ben fordul elő,[1] unokája Máthé volt s ennek lehetett fia azon Tamás, kivel a család leszármazási táblázata kezdődik:

Gál István és ennek kisebb testvére András, valamint vérrokona Tamás „baróthi“ előnévvel 1668 szeptember hó elsején Apafi Mihálytól kaptak czimeres nemes levelet;[3] ez azonban csak megerősitése lehetett az 1649-ben nyert nemesi okmánynak.[4]

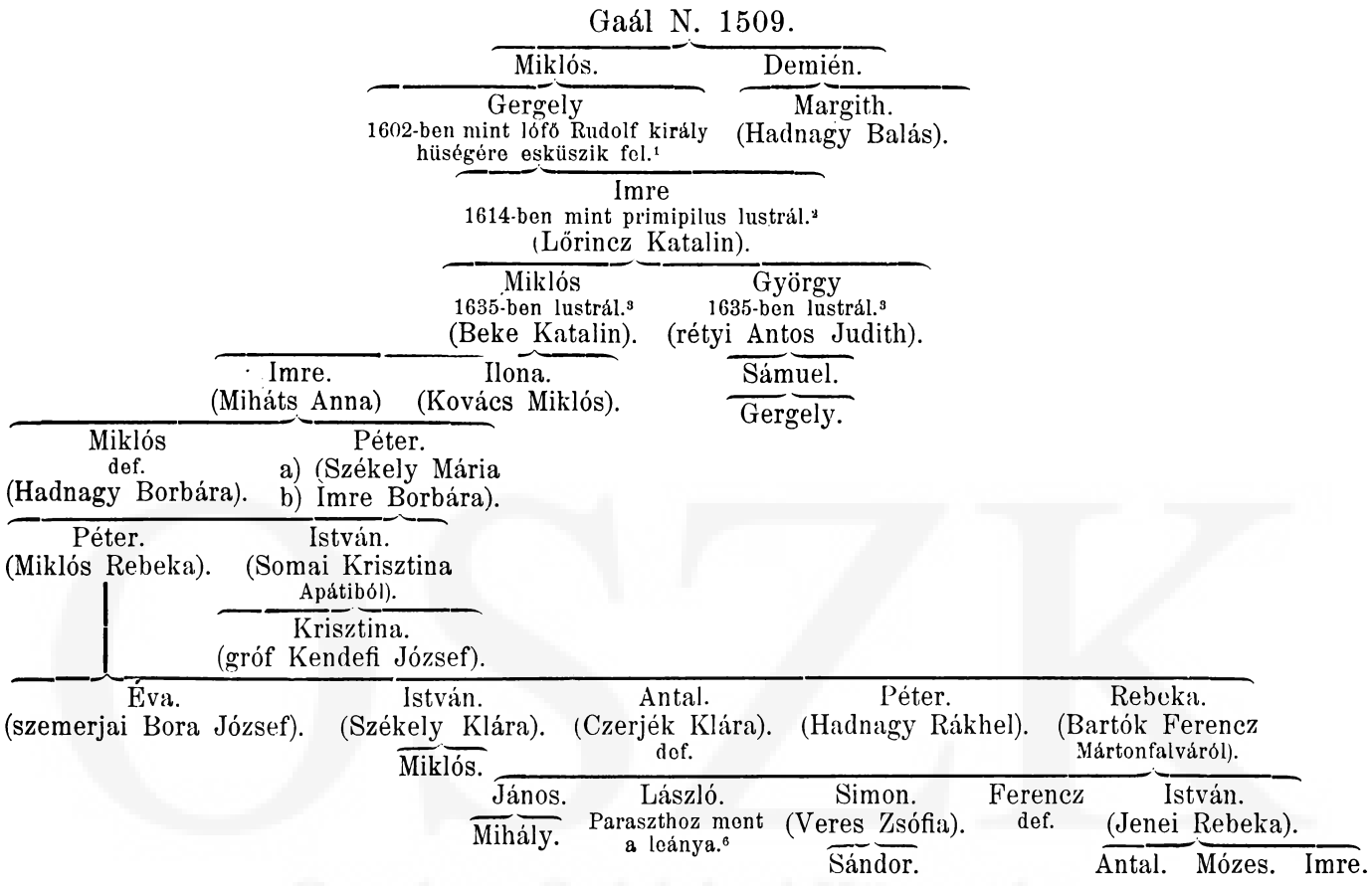
Czimerük: Kék paizsban növekvő oroszlán, jobbjában karddal. — Sisakdisz. — Foszlányok.

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Eredeti nemes levél Gál Ambrus tanitó őrizetében Korondon.
[4] Tagányi K. jegyzéke.

Gál (bölöni). 1601 deczember 6-án nagybölöni Gál Márton nyert primipilátust.[1]
1614 ben Gál János és lstván a Bethlen Gábor-féle lustrakönyvben fordulnak elő.[2]
1635-ben Gál János és Gál István fia Gergelylyel találkozunk.[3] További története ismeretlen.

Gál (dálnoki). Eredete 1509-ig vezethető vissza; neve a régi okmányokban két „a"-val „Gaál" fordul elő. Czimeres nemes levelet 1644. január 23-án, dálnoki Gaál György és Miklós testvérek nyertek;[4] utóbbi Háromszéken alapitott családot; Györgynek ivadékai kiszármaztak s a megyéken szereztek birtokot.

Családi táblázatuk[5] töredékben a következő:

Gál (illyefalvi). Nemessége ősi székely jogon alapszik; történetéből csak töredékeink vannak; legrégibb ismert ősük István, ki valószinüleg Aldobolyból származott Illyefalvára s fia lehetett Andrásnak. István és rokona Miklós 1614-ben lustrálnak,[2] utóbbi azonban Illyefalváról nyomtalanul eltünt. István utódai Illyefalván maradtak, hol többnyire városi hivatalt viseltek. Közülök János és László 1794-ben illyefalvi tanácsosok. Mózes, Pál és Péter 1815-ben tanácsülnökök. 1847-ben pedig Pál Illyefalván tanácsnok, Dániel Hunyadvármegyében ügyvéd.[7]

Gál (gelenczei). 1614-ben Gál Benedek a Bethlen Gábor-féle conscriptioban fordul elő;[2] 1635-ben Benedek fia: Mihály, Gál István és Gál Mihály lustrálnak.[3]

E családból valók Gál Ferencz, István és János gelenczei birtokosok és Gál Gyula kereskedő.

Gál (kilyéni). 1654-ben nyert nemes levelet.[8]

Gál (sepsiszentkirályi). 1656-ban nyert nemes levelet.[8]

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Nagy Iván M. Cs. és Tagányi Károly jegyzéke.
[5] Eredeti az 1700-as években készült leszármazási tábla, szerző levéltárában.
[6] Székelyszokás ellenére jobbágynak lett a neje.
[7] Nagy Iván M. Cs.
[8] Tagányi K. jegyzéke.

Gál (hilibi). ○ Mély fájdalom tölt el, midőn egy ily szép multu családról azt kell, hogy irjam: „Férfiágon kihalt“. Hisz tagjai annyi szolgálatot tettek a Székelyföldnek, az országnak. Utolsó férfitagja hilibi Gál Domokos Kis-Küküllővármegye alispánja volt, ki méltán megérdemli, hogy alább bővebben foglalkozzam vele.

A család Háromszékről ered, tagjai többnyire a jogtudomány és történelem mezején, mint birák, illetve irók gyüjtöttek babérokat.

Leszármazási táblázatukat Jánossal kezdem, ki 1601 november 9-én a maros-ujvári táborban nyert primipilátust;[1] 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik fel;[1] 1614-ben mint nobilis lustrál[2] és Nagy Iván szerint 1606 márczius 6-án Bocskay fejedelemtől nyert czimeres nemes levelet, melyet mint pixidarius hadnagy és mint a szabadság bajnoka kapott.[3]

A család már a XVII. század elején két ágban élt, az egyik „hilibi“, a másik „pávai“ előnevet használt; utóbbi ágból György 1602. márczius 28-án nyert primipilátust.[1]

Táblázatuk a következő:

Hilibi GÁL-család

I. János
1601. nov. 9-én a marosujvári táborban nyert primipilátust.
(Barla Kata).

- II. János (1635-ben lustrál.)
  - Boldizsár.
  - III. János 1692.
    - IV. János.
      - Elek.
    - II. Mihály
      - Páván.
      - Antal (ügy. igaz. ügyész. 1794.)
        - Tamás.
      - I. József.
        - László.
- György (1635-ben lustrál.)
  - István.
    (Nagy Ilona).
    - I. Mihály.
      (Herepeczi Zsuzsa).
      - István † 1722.
        (Antal Erzsi).
        - Antal.
          - II. József.
          - Mihály.
          - István.
        - Lőrincz.
          - György.
          - III. József.
        - V. János † 1804. gub. tanácsos.
          (makfalvi Dósa Anna).
          - László † 1848. számv. elnök.
            (br. Apor Teréz).
            - Lajos. (br. Bánffi Lujza).
              - László.
            - Sándor. (Schräder Flóra. †)
              - Sándor.
            - Anna † (gr. Bethlen Miklós).
            - Albert. (Schräder Vilma).
          - István kir. hiv.
            - Róza.
              (Baranyai Ferencz).
        - Péter kanonok.
        - IV. József † 1800. kir. tábl. ülnök.
          a) (br. Bálintith Teréz.
          b) Kelemen Ágnes).
          - I. Domokos † 1845. lyceumi igazgató.
            (pálosi Dónáth Mária).
            - VI. János kir. táblai ülnök.
              (petrovinai Pekry Karolina).
              - Klára. (m.-vásárhelyi Koncz Elek).
              - Gizella. (Őri Albert).
            - Amália. (baczkamadarasi Kiss Sámuel).
              - Anna. (s.-szent iványi Henter Géza).
              - Róza. (nagyváradi Köblös Dezső).
            - Aloyza. (m.-gezsei Mohai Sándor).
          - V. József † 1847. marosszéki főkirálybiró.
            (Katona Julia).
            - Malvin. (ákosfalvi Szilágyi Albert).
            - Sidonia. (br. Bornemissza József).
          - Anna. (br. Henter József).
            - II. Domokos alispán. † 1900.
              (n.-ajtai Cserei Ilona).
              - Ilona.
              - Mária.
              - Elza.

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. M. L.
[3] Tagányi K. jegyzékében is fel van véve.

II. Mihálynak fia Antal 1794-ben kir. ügyigazgatósági ügyész volt.

V. János a jogtudomány terén tünt fel; hivatalos pályáján kormányszéki v. b. t. tanácsosságig emelkedik. 70 éves korában, 1804. november 26-án halt el. Fia: László 1837-ben főkormányszéki tanácsos, 1838-ban a szebeni országgyülésen a számvevő hivatal elnöke, 1846-ban nyugdijba vonult s 71 éves korában 1848 julius 9-én halt el. Életében irodalommal is foglalkozván, munkái közül: „Az erdélyi országgyülések végzései"-nek három kötetét emlitem fel.

IV. József 1794-ben királyi táblai ülnök.

I. Domokos főkormányszéki tanácsosi czimmel a kolozsvári lyceum utolsó világi igazgatója volt. Meghalt 1845-ben. — Fia János 1848-ig táblai ülnök, 1848-ban orsz. képviselő, 1850-ben bizalmi férfiu Bécsben.[1] Hires publicista, a hirlapirodalom terén gyakorlati kérdések fejtegetésében vesz részt.

V. József 1836-ban Marosszék főkirálybirája, a kormány legbizalmasabb férfia.

VI. János kir. táblai ülnök. Fia:

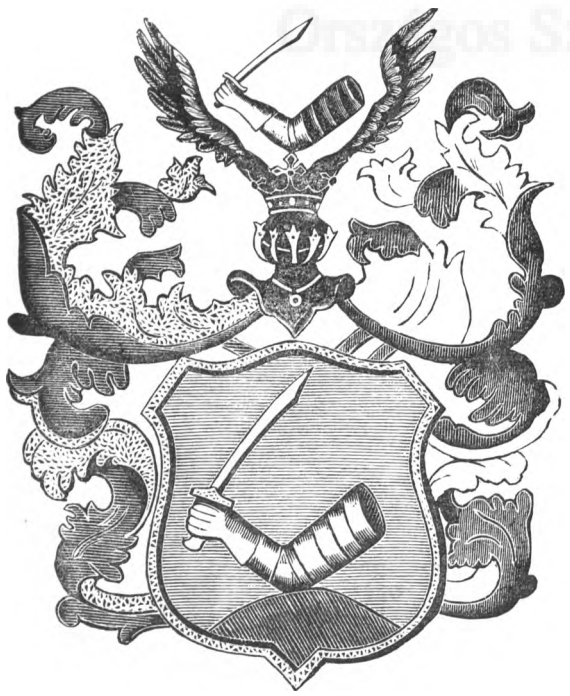
II. Domokos, Kis-Küküllővármegye alispánja, egyike a közéletben szereplő ama férfiaknak, kik jellemük, tudásuk és munkásságuk révén széles körben kivivták személyük iránt a közbecsülést és elismerést. Magas állásában jogi készültségével oly nagy tekintélynek örvendett, hogy a belügyminiszterium többször meghivta a közigazgatási kérdések fölött tartott ankétekre; mint kitünő szervező tehetség állandó bizalmát birta az egymást felváltó kabinetek belügyminisztereinek. Minden humanus és közérdekü társadalmi mozgalomban találkozunk a Gál Domokos nevével s vármegyéjében számos alkotásban örökitette meg nevét. Többek között a kisküküllőmegyei ujonnan épitett székház, a közkórház, a megyei viczinális vasut, takarékpénztár — melynek vezérigazgatója is volt — stb. stb., megalkotásában kivette munkásságával az oroszlánrészt. Mint hivatalnok példányképül szolgált, emberszeretete pedig népszerüségben tette egyikévé ama ritka férfiaknak, kik hivatalos állásuk tekintélyét nem a hatalomnak, hanem a közszeretetnek köszönhetik. Müködése magára vonta a figyelmet megyéje határán tul is s részt adott neki a társadalmi tevékenység szélesebb köreiben is. Tagja volt az erdélyi róm. kath. státusnak és igazgató-tanácsának, az E. M. K. E. megalkotásában pedig nem csekély része volt egykori főispánja gr. Bethlen Gábor oldala mellett. — A hadseregben mint huszárfőhadnagy szolgált.

Halálával magvaszakadt a hilibi Gál-család férfitagjainak, mely az ő személyében őseihez méltó befejezést nyert. E sorokkal leróni kivántam iránta a kegyelet adóját, melylyel neki ugy én, mint vármegyéjének minden embere egyaránt tartozik.

Özvegye n.-ajtai Cserey Ilona és három leánygyermeke Ilona, Mária és Elza a mikefalvi birtokban élnek.

Czimerük: Kék paizsban zöld mezőn piros ruhás vitéz, jobbjában karddal, baljában törökfő. Sisakdisz: két strucztoll. — Foszlányok: ezüst-kék, arany-vörös.

Galló (radványczi). Ungmegyei nemes-család, mely beházasodás folytán jött Háromszékre. Történetét Andrással kezdem, ki Márton és Laurentius testvéreivel, továbbá Anna és Mária leányaival 1676 márczius 4-én Leopold királytól nyert czimeres nemes levelet,[2] melyet 1771-ben márczius 8-án Galló Imre és Ignácz a Ferencz fiai, valamint István és más Imre az Imre fiai a productionális forum előtt, midőn nemességük igazolásával élnek, producáltak.[2]

Radványczi GALLÓ-család.

Leszármazási táblázatuk a következő:

Laurentius — András — Márton
1676-ban nyernek Leopold királytól nemességet.
(Duberczius Zsuzsa).

Anna. Mária. — Ferencz.

Imre — Ignácz 1771.
harminczados Gyergyó-Szt.-Miklóson
(Mihálcz Anna).

István. — Imre ügyvéd
(polyáni Zonda Krisztina).

Pál sz. 1782. assessor — József def.
(karatnai Könczey Debora).

(Folytatás a tuloldalon).

[1] Nagy Iván M. Cs.

[2] Eredeti nemes levél és okmányok Galló Dénes gyógyszerész őrizetében Nagy-Borosnyón.

Pál sz. 1782. (Ki az előző oldalon).
(karatnai
Könczey Debora).

János
sz. 1814. assesor. 1848. főhadnagy
(Bodó Rozália).

Gyula	Dénes
sz. 1843. Kézdi-polyáni birtokos	sz. 1844. Gyógyszerész Nagy-Borosnyón.
(Szalló Teréz).	(Hoffinger Paulin).

Imre	Pál
sz. 1878.	sz. 1893.

A családból jelenleg Galló Gyula mint birtokos Kézdi-Polyánban és Galló Dénes mint gyógyszerész Nagy-Borosnyón élnek.

Czimerük: Kék paizsban, zöld dombon pánczélos kar karddal. — Sisakdisz: Két sasszárny között a paizs alak. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Galcsó (lemhényi) † Régi székely-család, melyből 1510-ben Galcsó Antal, János és Márton a templom javára adakoznak.[1] 1602-ben Galcsó Péter mint szabad székely Rudolf király hűségére esküszik fel.[2] 1614-ben Galcsó Jakab mint pixidarius lustrál,[3] és 1635-ben Galcsó Jakab fiai: János, István és Péter, Jánosnak fia: Jakab fordulnak elő.[4] Kihalt.

Gara (bélafalvi). Székely-család. Mihály az első, kiről irott adataink vannak, ki 1602-ben esküszik fel Rudolf király hűségére,[2] 1614 ben lustrál[3] és 1635-ben Bélafalván a hét birák között emlittetik; fiai közül István és János Bélafalván maradtak, Gergely pedig Maros-Vásárhelyre ment lakni[4] s ott alapitott családot.

Gáspár (lemhényi és polyáni). Kevés család multja vihető a XV-ik századig vissza, mivel régi okmányaikat a székelyek által szenvedett viharos idők egytől-egyig felemésztették; alig jutunk egy-egy okmányhoz azon századból s ezek felett is csak az isteni gondviselés őrködött, hogy nem kerültek előbb a szögletes fejüek (tatárok), később a német zsoldosok (labanczok) kezeibe; kik a Székelyföldet hiénák módjára forgatták fel, nem tisztelve és kimélvén egy nemzet nagy multját, a sirban nyugvókról szóló okmányoktól is megrablák a csendes lakókat. Ha ellenségei is vagyunk valamely nemzetnek, de dicső tettei előtt meghajlunk s az azokra emlékeztető ereklyéket megbecsüljük, de ha már azokat mint hadi zsákmányt el is vittük, mint olyat megőrizzük vagy pedig váltságdij fejében visszaadjuk; de müveletlen vad ellenein mint állatok jártak el, feldulták még a sirokat is; megsemmisitettek mindent, hogy megemlékezzünk róluk; igen, emlékszünk, de emlékük undorral tölt el minden székelyt.

Engedelmet kérek az olvasótól, ha igen feljajdultam és a tárgytól némileg eltértem; lehet, hogy eguista is vagyok s mert nem birtam több régi adathoz jutni, ez tett elfogulttá, hanem t. olvasóimra bizom annak elbirálását, hogy elfogultság-e? s vajon titokban nem éreznek-e ezen sorok irójával?

Lemhényben 1480-ban Gáspár Jánossal találkozunk.[1]

1597 október 6-án Gáspár Deák (Casparum Litteratum) mint esküdt jegyző, Eresztevény és Maksa községek közti határvillongási kérdésben Sennyei Pongrácz itéletlevelét irja alá.[2]

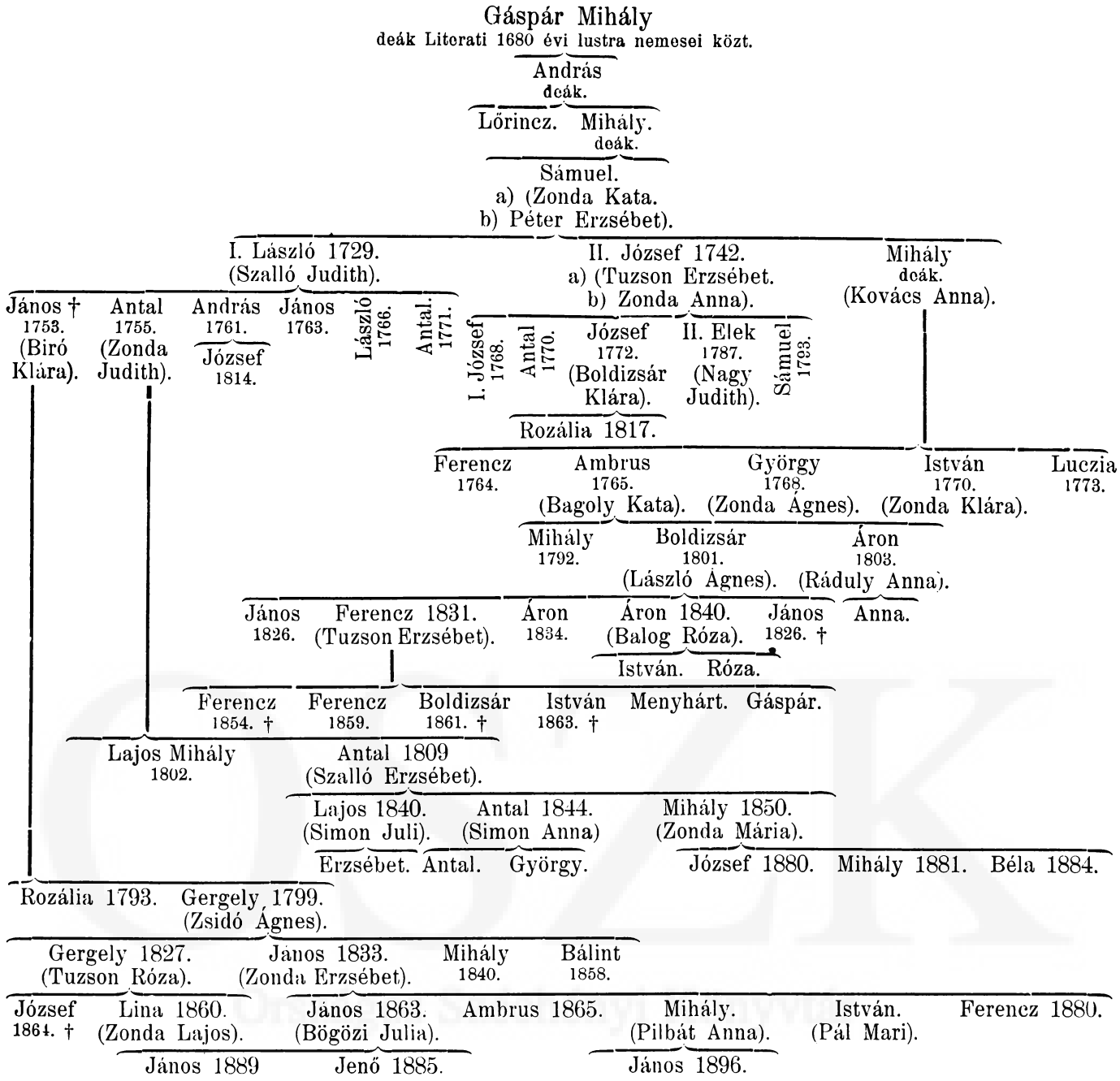
1602-ben Gáspár István mint lófő esküszik fel Rudolf király hüségére.[2] 1614-ben ugyancsak István lustrál.[3]

1635-ben Gáspár István fiai: Mihály, István, Lőrincz és Miklós fordulnak elő.[4]

A család törzse Lemhényben kihalt, de egy ága a XVII. században Mihálylyal Polyánba származott, ez 1675-ben junius 6-án Apaffi Mihálytól nyert nemes levelet, mely 1678 május 6-án a maksai gyülésen hirdettetett ki.[5]

Leszármazói a tuloldali táblán fel vannak tüntetve.

[1] Lemhényi róm. kath. plebánia levéltára.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Eredeti okmány a család birtokában.

A táblázaton feltüntetetteken kivül még ide tartoznak József (sz. 1880.) és Gergely (sz. 1878.) testvérek és Gáspár Árpád (Miklós sz. 1881.) tanitó Zetelakán.

Gáspár (bikfalvi). ✝ Ezen család 1609-ben nyert nemes levelet.[1] 1614-ben Gáspár György és Péter a Bálint fiai lustrálnak. Kihalt.

Gazda (bitai). 1602 ben Bitáról egyes egyedül csak Gazda Péter esküszik fel a király hüségére;[3] ennek fia lehetett azon Gábor, ki 1614-ben lustrál.[2] Ezen család nemes levele 1689-ben kelt.[1]

Gazda (komollói). Gazda Márton de Komolló 1607 márczius 25-én Rákóczy Zsigmondtól nyert nemes levelet;[4] ennek fia János 1614-ben mint primipilus lustrál,[2] 1635 ben pedig a hét birák között van felvéve.[5] A család már a XVII-ik században két ágban élt Komollón, a pixidarius ágból 1614-ben Gazda Bartalis és István fordulnak elő.[2]

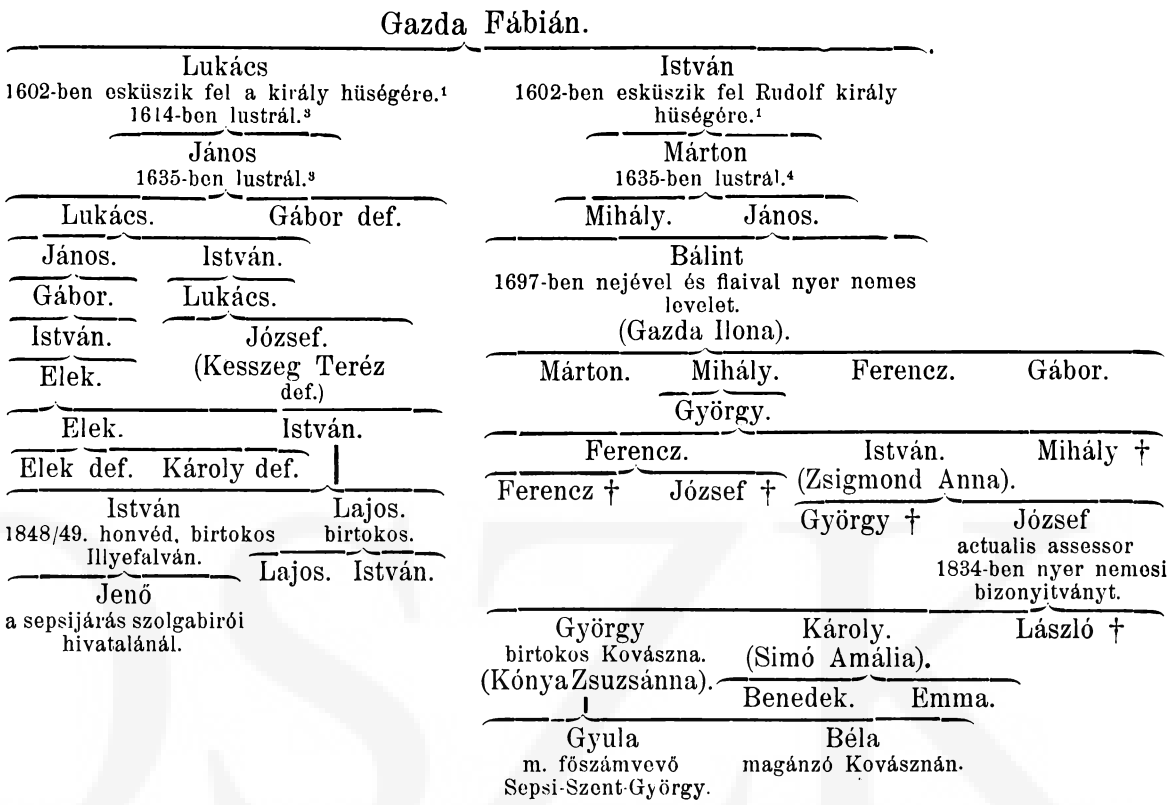
Gazda (rétyi és illyefalvi). A Dobolyka tetőn fekvő Réty község nemes családjai között a Gazda-család mindég előkelő szerepet játszott. A templomban első ülőhelyük vala, kiterjedt birtokuk a legszebb helyeken volt, több izben nyertek nemesi oklevelet; a mi mind arra vall, hogy tagjai nagy befolyással voltak a vidéki közügyek elintézésében.

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Udv. M. L.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] A Sz. N. Muzeumban S.-Szent-Györgyön van az eredeti okmány.
[5] Háromsz. M. L.

A „Gazda“ név legelőbb 1590-ben emlittetik, ugyanis Báthori Zsigmond Kiis István elhaltával Gazda Márton örökségét Maksán Jankó Gáspárnak adományozza;[1] Következetesen emlitett Gazda Márton a XIV. vagy XV. században élhetett, mert elhunytával jószágainak örökségébe előbb a Kiis-család lépett s csak ennek kihaltával nyerte azt a Jankó-család.

Kiterjedt család volt s innen jő, hogy egy ága a Királyhágón tul keresett otthont s egy másik Belső-Szolnokmegyében telepedett le; ezen ágból Gazda Mihály „rétyi“ előnévvel 1786 junius hó 19-én nyert nemesi okmányt.[2]

Leszármazási táblázatuk töredéke a következő:

Mint azt táblázatunk is mutatja az illyefalvi ág még a XVII. században vált el törzsétől, de máig is tartják a rétyi ággal való összeköttetést, legalább is emlékszenek reá, hogy elődeik, rokonoknak egymást elismerték. Ezen ág 1673 deczember hó 10-én Apaffi Mihálytól nyert nemes levelet.[5]

De legelső nemes levelük 1591-ben kelt;[6] majd 1654 deczember 10-én Rákóczy György, Gazda Mihálynak ad nemesi okmányt.[7]

1797 május 6-án rétyi Gazda Bálint, neje Gazda Ilona, gyermekei Márton, Mihály, Ferencz és Gábor kaptak czimeres nemes levelet;[2] s az ujabb korból Gazda Józsefnek az 1834 május 7-én Sepsi-Szent-Györgyön tartott Gyrás gyülés ad nemesi bizonyitványt.[3]

Utóbbi időben többnyire gazdasággal foglalkoztak, ritkán vállaltak hivatalt. Az illyefalvi ág birtokai Illyefalván, Réty, Eresztevény és Komolló határain vannak. Ezen ágból József, a Gazda-család számára, az udvarhelyi kollegiumnál szép alapitványt tett; István a család jelenlegi nesztora, ki ma 70 éves s mint birtokos él Illyefalván, 1848/49-ben mint honvéd altiszt vett részt szabadságharczunk nevezetesebb ütközeteiben.

A rétyi ágnak birtoka Kovásznán, Zágonban és Angyaloson van; ezen ágból Ferencz marosszentimrei praedikátor, József actualis assessor volt. A jelenben élők közül György birtokos Kovásznán, fiai: Gyula megyei főszámvevő Sepsi-Szent-Györgyön és Béla magánzó Kovásznán.

Ide tartoznak még: Károly nyugalmazott megyei irnok Kovásznán; Lászlónak fiai: László birtokos Zágonban és Gazda Gábor körjegyző Bodzafordulón.

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Dr. Illésy és Pottkó Kk.
[3] Udvarhely M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Eredeti okmány Gazda István birtokos őrizetében Illyefalván.
[6] Tagányi K. jegyzéke.
[7] Családi oklevelek Gazda Gyula főszámvevő őrizetében.
[8] Nagy Iván családtörténeti értesitő I. évf. 7 füzet 216 l.

Gazdag (bölöni). Az 1614[1] és 1635[2] évi lustrális könyvekben Gazdag Mihály mint primipilus lusrál.

1690-ben a Tököly beütés ellen hozott rendszabályokat, melyeket a várba szorult bölöniek készitettek, Gazdagh János is aláirja.[3]

1792 november 14-én bölöni Gazdag Miklós, Mihály és György nemességi igazolványt nyertek.[4]

Gecző (kovásznai). 1620-ban nyert nemes levelet.[5] Egy ága a családnak a XVII. század elején Árkoson is élt.[2]

Gelei (árkosi). A XVII. század elején kiterjedt család volt, története azonban ismeretlen.

1614-ben Gelei Miklós, Boldizsár, Bálintné, Jakab és Istvánt találjuk feljegyezve.[1]

1635-ben a Rákóczy György-féle conscriptioban Gelei Miklós fia János, Gelei Tamás fiai András és Bálint, Gelei Boldizsár, Gelei Jakab fiai István, Péter és János, Gelei Pál fia Mihály és Gelei Mihály fordulnak elő, utóbbi azonban Sepsi-Zoltánban telepedett meg.[2]

Egy ága Abrudbányán tartózkodott, hol árkosi Gelei József 1815—1848-ig városi tanácsnok és bányatörvényszéki ülnök volt.[6]

Gelle (léczfalvi és szotyori). Régi székely-család, melyből Gelle Andrást, Mátyást és Fábiánt maksai Bekes Adorján egy 1560 október 15-én kelt végrendeletében emlit; u. i. az előbbiektől megvásárolt Gelle-füvét (egy határrész Léczfalván) Jankó Ferencznek hagyományozza.[7]

Egy ága Szotyorban lakott, ez Mártonnal 1608 április hó 16-án lófőségre emeltetett.[8]

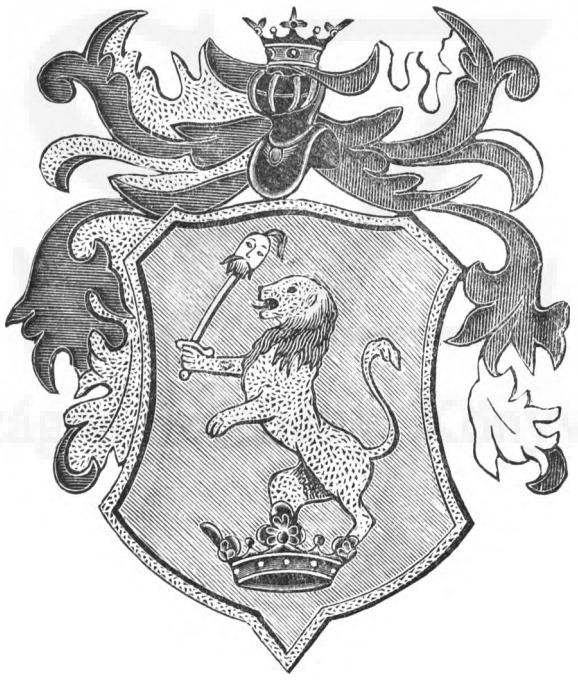
1614-ben Gelle István, Mátyás és András mint primipilusok lustrálnak.[1]

1635-ben Gelle István a hét birák és Gelle András a primipilusok között foglalnak helyet.[2]

Geréb (árapataki és fiátfalvi). ○ ✳ Erdély történetében a „Geréb“ névvel gyakran találkozunk; kezdem a vingárdi Gerébeken, kiknek legrégibb ismert őse Imre beszterczei bán már 1222-ben emlittetik[9] roppant kiterjedésü birtokuk volt, a család tagjai pedig Erdélyben vezérszerepet játszottak.[2]

Ha Nagy Iván M. Cs.-ban a vingárdi Geréb-családot Miklóssal körülbelől 1564-ben kihaltnak nyilvánitja — nem oszthatom nézetét — mert nagyon is valószinü, miszerint az árapataki Geréb-család a vingárdi törzsből s az árapataki ágból a fiatfalvi, bethlenfalvi stb. stb. Gerébek szakadtak ki.

Állitásom támogatásául szabadjon nehány ponttal szolgálnom, — melyek felett komolyan gondolkodók — könynyen átsiklani nem fognak; s addig is mig kutatásaink biztos nyomra vezetnek — velemmel együtt következőkben állapodnak meg.

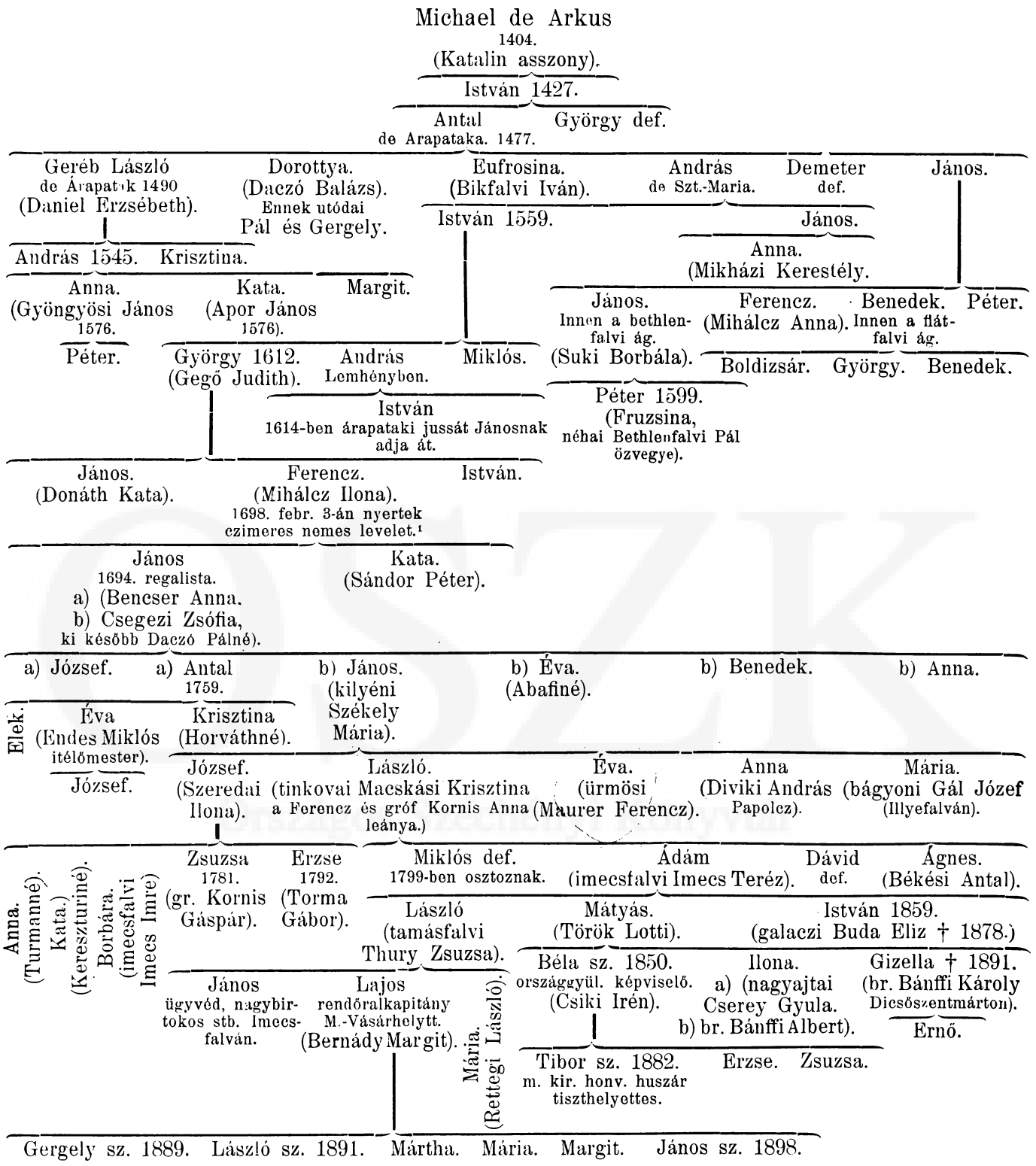
Árapataki és fiátfalvi GERÉB-család.

A *vingárdi Geréb-család* jószágai benyultak Háromszékre; nevükre emlékeztet a Geréb-havas Árkoson, a Geréb-csere Szentkirályt és Geréb-rét Illyefalván. Az, hogy a vingárdi Geréb-család Miklóssal kihalt volna, okmányilag nincs igazolva, tehát csak feltevés, de igen is hitelesen igazolva van, miszerint 1500 körül Geréb László árapataki előnévvel existált, oly korszakban a midőn nem volt szokásban más családok neveit felvenni (kivéve a fiu-leány esetet). A helyes lagika tehát a következő: A vingárdi Geréb-családból Mihály Árkosról Árapatakára jött, székely szokás szerint egyszerüen Mihály de Árkus (Árkosi Mihálynak) nevezték el; unokája Antal már „Árapataki“ nevet viselt, melyet testvérei megis tartottak; innen az árapataki „Árapataki“-család. De Antalnak fia László teljes nevén hivatott „Geréb László de Árapatak.“

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Szabó K. Sz. Oklt.
[4] Dr. Illéssy és Pottkó KK.
[5] Tagányi K. jegyzéke.
[6] Nagy Iván M. Cs.
[7] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt. V. köt.
[8] Dr. Vass Miklós kir. könyv.
[9] Szirmay C. Ugocsa 161.
[10] A vingárdi Geréb-család monográphiáját lásd Nagy Iván M. Cs.-ban és Pallas Lexikonban.

Igazat kell tehát adjak néhai Geréb Antalnak, ki családját 1759-ben a vingárdi Gerébekhez köté, mert helyes nyomon járt, csak a Geréb János vajdávali összeköttetés nem fogadható el, mert pozitiv adatokkal támogatni nem tudta.

Az általam hiteles okmányok alapján összeállitott leszármazási táblázat a következő:

Árapataki Geréb László testvérének Jánosnak utódai Bethlen- és Fiátfalvára származtak át. Geréb Benedek, János Zsigmond király korában élt; fiai Boldizsár, György és Benedek 1583. szeptember 19-én nyertek adománylevelet.[2]

Ezek egyikének fia János Feleken, Szederjesen, Kis-Ludason (Fejérm.), Sárdon (Küküllőm.), Fiátfalván az elromlott, de általa ujra épitett kuriával, Boldogasszonyfalván kuriával, Uj-Székelyen, Keresztur-

[1] Dr. Illésy és Pettkó KK.

[2] Kállay F. Sz. N.

falván, Csekefalván, Timafalván kuriával, Galambfalván, Medeséren, Farkaslakán, Siménfalván, Rugonfalván, Muzsnában, Magyaróson, Keményfalván, Bethfalván, Fenyéden és Kereszturon levő részjószágaira 1625 augusztus 8-án nyert adománylevelet.[1]

Szintén János és Miklós Szent-Mihályon kuriával, Alsó- és Felső-Benczéden, Firtos-Váralján levő birtokaikra 1591 márczius 14-én nyertek uj adománylevelet.[1]

Jánosnak testvére lehetett azon András, ki Báthori Gábor alatt Radul vajda fogságába esett, honnan kiváltatván, utóbb Bethlen Gábor testőreinek kapitánya lőn.[2] András magtalanul halt el, fiátfalvi kastélyát 1628-ban Bethlen Gábor ifj. Székely Mózesnek ajándékozta.[3]

Az id. Benedek testvéréről Jánosról (bethlenfalvi) 1560-ban tétetik említés, hogy nagygalambfalvi birtokát elcseréli Hestfalvi Gergelyné Sofi asszonynyal.[4] Ugyanazon bethlenfalvi Geréb János, kinek özvegye Suki Borbára és fia Péter csiki és udvarhelyi jószágaira 1599 november 22-én oltalomlevelet nyert Mihály vajdától.[4]

Andrással a fiátfalvi ág kihalt, testvére Geréb Anna Ugron Pál neje volt 1640-ben.

Hogy a fiátfalvi és árapataki Geréb-család egy volt, ahoz kétség nem fér, hiszen fiátfalvi Geréb Ferencz és Orsolya 1520-ban árapataki Barabással birtokuk iránt perelnek.[5]

A bethlenfalvi ágat Péter alapitá, ki 1532-ben kadicsfalvi Benedekfy Lászlóval békességet köt; Benedekfy Tamás megöletéseért árvái részére vérdijat követelt.[5] De ezen ág is István és Jánossal, kik udvarhelyszéki főemberek valának, 1689-ben kihalt.

Ennyi a Háromszékről eredt, de Udvarhelyszéken szerepelt Geréb-családról. S most vessünk egy pillantást Háromszékre, az árapataki Geréb-familia multjára. Törzse Mihály. 1404-ben Árkosinak nevezték, mivel ottani birtokáról költözött Árapatakára.[6]

Ezen ágbal György és fia Ferencz Báthori Gábor által számüzetvén, 1612-ben a nota alól Bethlen Gábor által fölmentettek.[7] Utóbb nevezett Ferencznek leszármazói ma is élnek, közülök:

Béla született 1850 szeptember 14-én Háromszéken Illyefalván. Jogi tanulmányait a kolozsvári jogakadémián és a budapesti egyetemen végezte; 1877-ben lépett közszolgálatba, Háromszéken előbb az orbai később a kézdi járásban lett mint I-ső segédszolgabiró alkalmazva.

1884-ben Maros-Vásárhely szab. kir. város törvényhatóságához tanácsossá, 1890 ben polgármesterré választatott meg. 1898-ban kir. tanácsos lett és 1901 február hó 6-ika óta országgyülési képviselő.

Nehány éven át a honvédhuszároknál mint főhadnagy, ezredsegédtiszt M.-Vásárhelytt szolgált, de szabadságolt állományba helyeztette magát.

Tevékenységéről közigazgatási munkái tanuskodnak; „A közigazgatási hatóságok hatásköréhez utalt kihágások“ és a „Mezőrendőri kihágások“-ról irt teljesen gyakorlati irányu kézi könyveket.

Mindkét mü a kiválóbb közigazgatási munkák közé tartozik; utóbbinak szerkesztéseért a földmivelésügyi m. kir. miniszter elismerését és köszönetét fejezte ki.

Neje: csiksomlyói Csiky Irén, Csiky Gergely marosvásárhelyi nagybirtokos leánya; gyermekei: Tibor m. kir. honv. huszár tiszthelyettes, született Kézdivásárhelytt 1882-ben, Erzsi és Zsuzsánna.

Geréb János ügyvéd, nagybirtokos, törvh. tag stb., stb. Imecsfalván s testvére Lajos rendőralkapitány M.-Vásárhelytt.

Az itt felsoroltakon kivül 1545-ben Héjasfalván Geréb Vitálius; 1536-ban Mártontelkén Geréb Antal, ugyanazon évben Mártonfalván Geréb János és Miklós az András fiai, 1545-ben Fiátfalván Geréb Gáspár élt. — 1570-ben Kelementelkén is tartózkodott egy Geréb-család, ezek a Geréb Gergely gyermekei: Ferencz és Fruzsina gyalakuti Balog Istvánné. — 1743-ban pedig Henter Borbára Geréb Ferenczné volt; mindezeket azonban adatok hiányában a családi táblázaton elhelyezni nem tudtam.

Czimerük: Zöld paizsban koronán nyugvó, arany oroszlán, jobbjában karddal, azon egy törökfő. — Sisakdisz. — Foszlányok: arany-kék; ezüst-piros.

Ugyanezen czimert használta a vingárdi és fiátfalvi Geréb-család is.

Gergely (baróthi). Eredete ismeretlen; legelső ismert ősük Gergely István az 1635 évi Rákóczy György-féle consriptioban fordul elő.[8] Istvánnak fia:

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Kállay F. Sz. N.
[3] Szabó K. Sz. Oklt.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Eredeti okmány Sz. N. Muzeum S.-Szent-Györgyön.
[6] Eredeti okmány a szerző levéltárában.
[7] Böjthi G. Engelnél monumenta Ungr. 399.
[8] Háromsz. M. L.

András.
(Beke Ilona).

Mária. (Bede András).	Erzse. (Varga György).	Anna. (Gál Miklós).	József sz. 1768. (Antal Anna).

István sz. 1797.
birtokos.
(Ágoston Róza).

Róza.	András † 1872. r. kath. plébános Zomboron.	Ferencz sz. 1829. ny. postamester. (fülei Boda Polixena).	János sz. 1836. birtokos. (Dániel Róza).

Borbára. (Biró Lajos gyógyszerész Butyin Aradmegye).	Póli. (Nagy Imre polg. isk. tanár Baróth).	István sz. 1868. postamester Baróth.	Ferencz sz. 1872. gyógyszerész Váradja Temesm.	András sz. 1874. kir. postatiszt Besztercze.	Róza. (Vadraska Venczel gymn. tanár Tresztena Árvamegye).	Anna.

A táblázaton feltüntettek közül Ferencz született 1829-ben, mint nyugalmazott postamester és birtokos él Baróthon; 1848/49-ben mint honvédhadnagy küzdötte végig önvédelmi harczunkat; részt vett a szemerjai, kökösi, szentgyörgyi és tömösi ütközetekben, utóbbiban megsebesülvén, Zsibon tette le fegyverét

Használt czimerük: Kék paizsban pánczélos kar karddal. Sisakdisz. Foszlányok.

Gergely (nagyajtai). † 1614-ben Gergely János, Balázs és Péter lustrálnak.[1] Kihalt.

Gergely (dálnoki). Nemessége ősi székely jogon alapszik. 1614-ben Gergely Ferencz.[1] 1635-ben Gergely Mihály lustrál.[2]

A Gergely-család Báthori Istvántól a dálnoki határon kapott egy erdőrészt, ezt azonban 1578 április 28-án Gergely Mihálytól elvevék s helyébe az alsó-harokalji düllőben nyert kárpótlást.[3]

Gergely (székelyköi).[4] Ősi fészke Csik-Taplocza, lakásuk a Sándor Gáspár nyugoti szomszédságában volt.

Idősb Gergely János az I-ső székely gyalogezred hadnagya 1808 február 26-án „székelyköi“ előnévvel nyert czimeres nemes levelet.[5]

A család legtöbb tagját a katonai pályán találjuk, — válságos időben éltek — a legkeményebb harczokban vettek részt.

Érdekes, hogy I. János a török-franczia háboruban mint főhadnagy — Péter fiának parancsnoksága alatt szolgált; utóbbi mint százados harczolt az I. székely gyalog ezredben, Lipcsénél megsebesülvén, századosi ranggal nyugdijaztatott, 1832-ben halt el.

A család leszármazási táblázata a következő:

Gergely I. János
főhadnagy. 1808 febr. 26-án nyert nemes levelet.

Péter † 1832. százados. a) (Horváth Borbára. b) Bartalis Veronika).	II. János hadnagy.

Julia. (n.-ajtai Donáth György alezredes és ezredparancsnok).	Auguszta.	Kata.	Amália.	János def.	Ferencz sz. 1828. honv. őrnagy. (n.-ajtai Donáth Anna).

Lajos sz. 1860.
államrendőrségi tiszt Budapesten
(Loys Kata).

Dorottya.	Aranka.	László.	József.

A táblázaton feltüntettek közül megemlitendő még: Gergely Ferencz született Csiktaploczán 1828 julius 7-én, tanulmányait államköltségen a cs. k. olmüczi katonai akadémián végezte, honnan 1843-ban az 51-ik ezredhez mint hadapród lett beosztva, 1848 julius havában hadnagygyá, október 20-án I-ső oszt. hadnagygyá léptetett elő, mint ilyen a 31-ik honvéd zászlóaljhoz lett beosztva, hol századosi rangig emelkedvén, a III. oszt. katonai érdemjellel tüntettetett ki.

[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] E család monographiája szentkatolnai Bakk Endre a Ferencz József-rend lovagja, vizaknai plébános kézirata után állittatott össze.
[7] Dr. Illéssy és Pettkó KK.

Végig küzdötte az 1848/49-iki véres ütközeteket, részt vett N.-Szeben, Vizakna, Piski, Besztercze, Jád, Deés, K.-Monostor, B.-prundi stb., stb. hires csatákban.

Bem altábornagy kiséretében hagyta el szeretet hazáját, Baja de Ráma városánál átlépvén annak határát, Oláhországba menekült. Turn-Severinből Vidinbe lett helyezve, hol Kossuth és társaihoz csatlakozott.

Innen Szerbiába, Belgrádba ment, hol álnév alatt mint tanitó kereste mag mindennapi kenyerét; Szerbiában azonban Karagyorgyevics ellen a forradalom kiütvén, az ott letelepedett magyarok kiutasittattak, Konstantinápolyba utazott.

Kossuth megbizásából mint titkos magánügynök Konstantinápolyból Bukarestbe akarván jutni, de Brailában letartóztatták, alig tudta kivágni magát.

Később megismerkedvén Donáth Annával, nagyajtai Donáth József cs. k. főhadnagy és kövesdi birtokos leányával, kit 1854 deczember 3-án Bukarestben nőül is vett.[1] Hazájába visszatérvén, 1860-ban a cs. kir. törvényszéknél 350 frt évi fizetés mellett mint esküdt tollvivő alkalmaztatott, 1862-ben lett szolgabiró, 1868-ban postatiszt, mint ilyen 412 frt nyugdijjal bocsáttatott el.

A Váradi-féle összeesküvés miatt 18 havi fogságot szenvedett, de ellene bizonyitani nem tudtak, a törvényszék mint ártatlant felmentette s állásába visszahelyezte.

Székelyköi Gergely Ferencz jelenleg mint nyugalmazott honvédőrnagy Nagy-Ajtán él, büszkék lehetünk reá, mert 35 csatában haláltmegvető bátorsággal vett részt, bebizonyitván, hogy hazáját életénél jobban szereti.

Gideon (gidófalvi). 1615-ben nyert nemes levelet.[2] Története ismeretlen.

Gidófalvi (gidófalvi). Ősi székely család, mely sok jeles férfiut adott társadalmunknak. Régi nevök „Kövér“ volt, mely nevet Gidófalvi Miklós utódai a XV-ik század elején vettek föl.

Gidófalvi GIDÓFALVY-család

Egy törzsből ered a Bodor-familiával, mit a Bodor-család I. leszármazási táblázatán láthatni.

E helyen tehát a Kövér-családra is kitérek.

Háromszék Gidófalváról származik, hol Kövér János a Benedek fia és Kövér Péter és Miklós a Bartalis fia már 1427-ben emlittetnek.[3] Kövér Lázár a Benedek fia 1508 mint sepsi-szék birája fordul elő.[3] Kövér Gáspárné Anna asszony 1559-ben aug. 14-én Izabella királynő rendeletére kihallgattatik.[3] 1602-ben pedig Kövér Benedek, Kövér Boldizsár és Kövér Balázs mint székely lovasok esküsznek fel a császár és király hüségére.[4] Kövér István az, ki Gidófalváról — szotyori birtokára költözik s Szotyorban „Gidófalvy alias Kövér de Gidófalva“ névvel 1702 márczius 25-én gróf Kálnoki Sámuel cancellársága alatt István nyert Leopold magyar királytól czimeres nemes levelet.[5]

Czimerük: Kék paizsban zöld dombon, koronás sas, jobb lábával egy piros mezü kart tart; utóbbi kezében ezüst irótollat fog. — Sisakdisz: egy koronás sas. — Foszlányok: arany—kék, ezüst-veres.

Leszármazásuk a következő:

I. Tábla.

Gidófalvi Miklós.

Kövér Benedek.		Kövér Bartalis.	
Kövér János 1427.		Péter 1427.	Miklós 1427.
Kövér Benedek.			
Kövér Lázár 1508. sepsi-széki biró.			
Kövér Gáspár 1559. (neje: Anna).			

(Folytatás a tuloldalon).

[1] Lásd a n.-ajtai Donáth-családot.
[2] Tagányi K. jegyzéke.
[3] Szabó Károly Sz. Oklt.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Dr. Illéssy és Pettkó KK.

Kövér Gáspár 1559. (Ki az előző oldalon).
(neje: Anna).

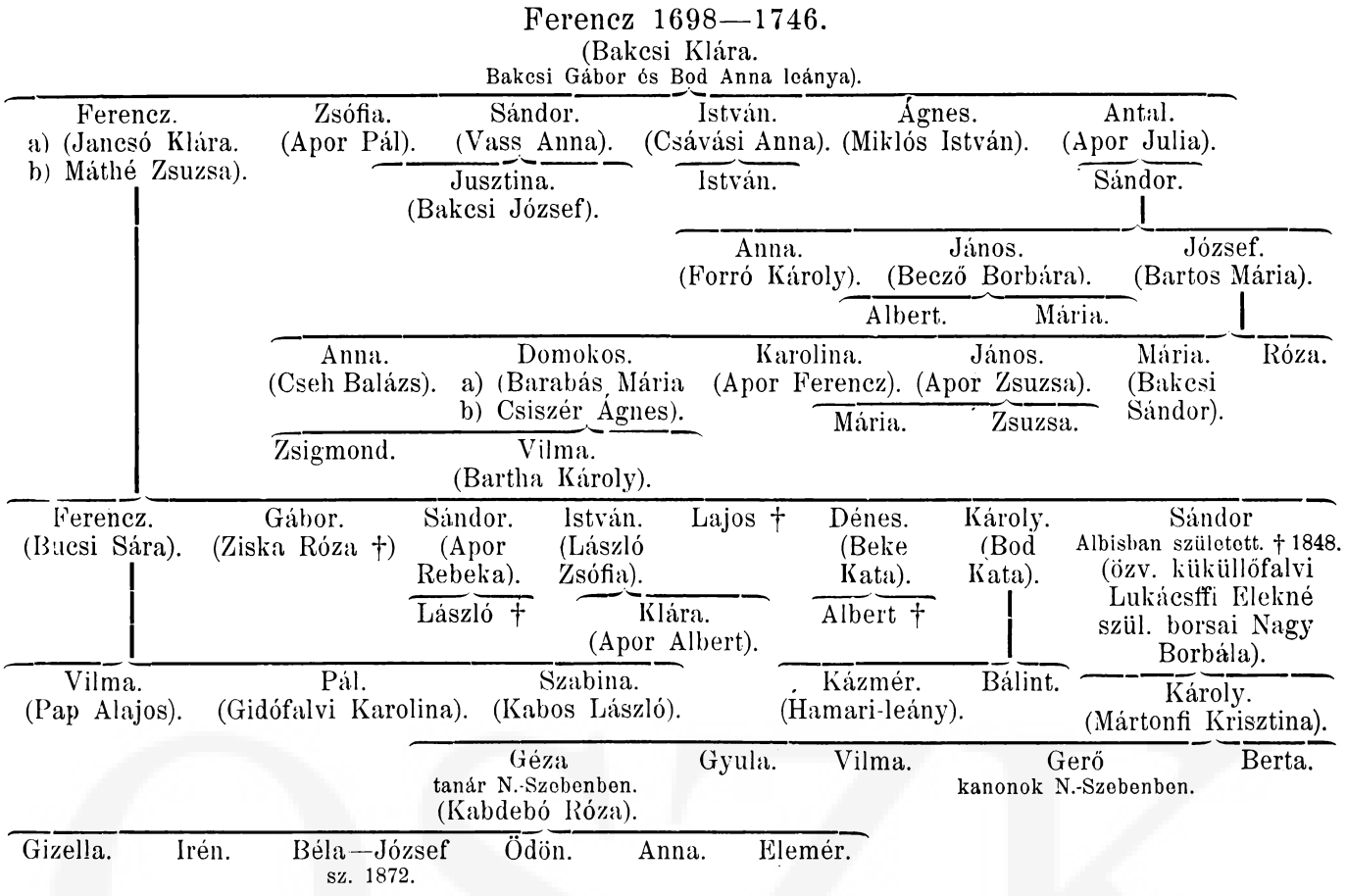
- Kövér Benedek — 1602-ben esküszik a király hűségére.
  - Kövér István — 1635-ben lustrál.
    - Gidófalvi István sz. 1666. — Gidófalváról szotyori birtokára költözik. 1702-ben nyert nemességet. † 1756. (kézdivásárhelyi Jancsó Judith).
      - Ferencz. (Bakcsi Klára). (Folyt. a III. táblán).
      - Sámuel — def.
        - László. (Nagy Mária).
        - János sz. 1757. (Füzesi Judith).
          - János — sz. 1786. † 1875. kir. pénztárnok. a) (Gidófalvi Judith, b) Lázár Anna).
            - Róza. (Nagy András).
            - Károly †
            - László — kataszt. biztos. sz. 1820. (Bóra Polixéna).
              - Berta †
              - Benedek sz. 1853. — kir. aljárásbiró. (sárdi Simén Olga).
                - Lajos — joghallgató.
                - Margit. (Zayzon Géza kulturmérnök Miskolcz).
              - Vilma. (uzoni Pünkösti Lajos).
            - Karolina. (Gidófalvi Pál).
            - Károly. — 1848/49-ben mint honv. hadnagy esett el.
              - Mária †
              - Anna. (selymezi Greguss János).
                - Illa.
                - Tibor.
          - István sz. 1784. — birtokos. (uzoni Szabó Zsuzsa). (Folyt. a II. Táblán).
          - Mária. (Magyarósi László).
      - Gábor. a) Simén Rebeka. b) Miklós Kriska).
        - Antal.
        - Pál.
        - (Farkas Ilona).
          - Ilona.
          - István.
      - Judith. (Barabás István).
      - Anna. (Séra Tamás).
      - István — birtokos. (Kis Katicza).
        - János — jegyző. (Könczei Berta).
          - Ádám. a) (András Rákhel, b) Bodó Julia).
            - Julia. (Nagy Sámuel).
              - Anna. (Bora István).
                - Polixena. (Gidófalvi László).
            - Judith. (Gidófalvi János).
            - Ágnes. (uzoni Pünkösti Mihály).
              - Lajos. (Gidófalvi Vilma).
                - Lajos — joghallgató.
                - Margit. (Zayzon Géza kulturmérnök Miskolcz).
            - Anna. (Könczei József. kinek második neje Kun Lina).
        - János.
        - Béla.
        - Berta.
      - Róza. (Veres Péter).

II. Tábla.

István sz. 1784 (Ki az első táblán).
(uzoni Szabó Zsuzsa).
Birtoka: Szotyor, Uzon és Előpatakán.

- Sándor. (Lengyel N.)
  - Béla — pénzügyi tiszt.
- Lajos. (Bodó Julia).
- Gábor. (Pünkösti Teréz).
- István sz. 1833. — belügymin. tanácsos. (De André Matild).
  - Árpád sz. 1862. — honv. százados. (ohaba-mutniki, ruzsi és ruzsinoszi Petrovits Alexandra).
    - Matild.
    - Mária.
- Miklós.
- Albert.
- Zsuzsa. (Vajna Tamás).
- Klára. (Vajna Károly).
- Ilona (Orbainé).
- István — kir. közjegyző. (Bede Ida).
- Béla — honv. ezredorvos. (Szentpéteri Ilona).
- Ilona. (Dr. Künnle Tivadar — ügyvéd, törvhat. biz. tag.
- Irma. (Dr. Bodor Ferencz — kir. közjegyző K.-Vásárhelyt.

III. Tábla.

A táblán feltüntettek közül: Gidófalvi János szül. 1786, meghalt 1875-ben. A sepsi-szék közügyésze, 1843-ban kir. pénztárnok, Szotyorban lakott.

Gidófalvi István szül. Illyefalván 1833-ban; tanulmányait Brassóban és Nagy-Szebenben végezte. 1853-ban mint közbirtokos az előpataki fürdő igazgatójául választatott; innen herczeg Schwarzenberg erdélyi kormányzó befolyása folytán a nagyszebeni orsz. földtehermentesitési alap igazgatóságához lett kinevezve, hol 1861-ig mint fogalmazó szolgált s ezen idő alatt mindég az erdélyi birtokosság érdekeit mozditotta elő. Később a belügyminiszterium számvevőségénél alkalmaztatott, de gróf Péchy Manó erd. kir. biztos ohajtására az akkor Kolozsvártt felállitott földtehermentesitési alap igazgatósághoz osztatott be szolgálattételre, igy haladt miniszteri osztálytanácsosságig. Kitartó szorgalma és buzgósága által szerzett érdemeiért sokszor részesült elismerésben. A Székely-Egyletnél való müködése annak nagy előnyére vált; méltóvá tette magát arra, hogy mindenki által a legnagyobb tiszteletben és becsülésben tartassék. Gyermekei közül: István kir. közjegyző Kolozsvártt, Béla dr. med. ezredorvos és Arpád ny. honvédszázados Uzonban.

Gidófalvi László sz. 1820-ban. 1843-ban tett ügyvédi vizsgát. 1848 előtt árvaszéki ülnök, 1849-ben honvéd-főhadnagy, 1861-ben Háromszék házi főpénztárnoka, 1869-ben urbéri kárpótlási biztos, 1871-ben bizottmányvezető és székelyföldi jogbiztos, mig végre 1885-ben mint kataszteri biztos nyugdijaztatott. Szotyori birtokos. Gyermekei közül: Benedek kir. aljárásbiró Homoród-Oklándon, neje sárdi Simén Olga.

E családhoz tartoznak még Gidófalvi Géza állami tanár N.-Szebenben, Gidófalvi Gerő apátplébános és jeles szónok Szebenben és néhai Gidófalvi Albert országgyülési képviselő.

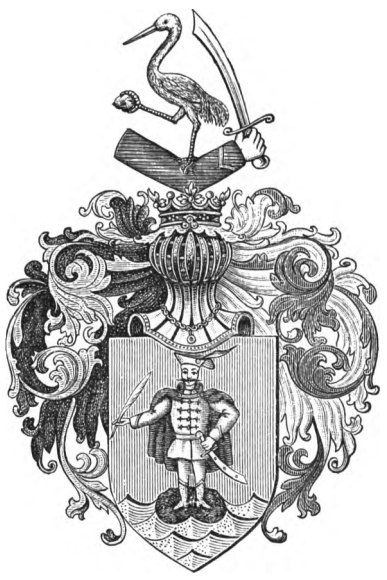
Gocz (kovásznai). Háromszéki székely család, melyből 1614-ben Gocz Benedek, György, András és István mint gyermek lustrál.[1] 1635-ben Gocz György a hét birák között, fia Bálint és Gocz Márton fordulnak elő.[2]

Kovásznán ez idő szerint Gocz Ferencz, Elek, Boldizsár, Lajos és Dániel élnek.

Szárazajtai Incze Gergely neje Gocz Lidia szintén e család kötelékébe tartozik, fia Gerő Kolozsvártt kir. táblabiró.

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.

Gödri (aldobolyi, kökösi és illyefalvi). ○ Törzsökös háromszéki ős-székely család, melynek eredeti ősfészke a sepsi-széki Aldoboly község volt, hol már a XVI. században megtaláljuk őket. A család nemessége — mint székely családé — tehát első sorban székely ősjogon alapszik s azután a család tagjai ehez később többféle fejedelmi okmányt is nyertek. Familiaris hagyomány szerint a család neve is az aldobolyi „gödör“ nevü alantfekvő falurészből veszi eredetét, hol régen a család lakóháza állt, egész a kuruczháborukig, mikor Aldobolyt 1704-ben a labanczok teljesen leégették. Mivel ily nagy pusztulás már 1658 és 1661-ben is érte Aldobolyt Ali basa idejében, csoda, hogy mégis maradt abból a régebbi korból valami irásbeli eredeti emlék a család multjáról.

Aldobolyi, kökösi és illyefalvi GÖDRI-család.

Geodry Antal — kiről az első irásbeli emlék fennmaradt — 1579-ben Aldoboly község birája volt.[1] — 1602-ben Gödri Máté és István mint aldobolyi szabad székelyek esküsznek fel Basta György főgenerális rendeletére Rudolf császár és király hüségére.[2] 1603-ban és 1609-ben ugyancsak a fenti „Geödri Máthé“, mint Aldoboly község egyik hites képviselője „a falu képiben“ jár el társaival az Illyefalva és Bikfalva közönsége ellen inditott erdő és legelő iránti perekben.[3] — 1610. január 20-án Brassóban kelt függőpecsétes oklevéllel Báthori Gábor fejedelem ugyanezen „Aldobolyi Gödry Máthét“ és általa ugyanodavaló Gödry Miklóst, volt szabad székelyeket, primipilusokká teszi és aldobolyi házukat (a Nagy Gergely és Magyar András szomszédságában) minden adó, taxa s más közterhek alul örökre mentesiti.[4] — 1614-ben a fenti „Geodry Máthé“[5] természetesen már a lófők között, mint primipilus lustrál. — Az 1635-iki lustrában mint primipilusok: Gödri Miklós fia: Mihály, továbbá: Gödri Pál és Péter (kiről az van beirva, hogy: „régi levelét mondja lenni“, tehát neki is volt a fentjelzetten kivül valami más régebbi fejedelmi oklevele) vannak bejegyezve Aldoboly székelyeinek lustrájában. Ezen emlitett Gödri Péter neve az iratokban sok helyen fordul elő; a többek között: az aldobolyi ev. ref. egyház levéltárában van egy eredeti 1649-ből való „Számtartó keönjvecske“, melyet „az ecclesia bonumiról emlékezetre irt Sáfár János, azon ecclésiának lelki Pásztora Geődri Péternek, mint kedves komájának és László Istvánnak, mint jóakaró barátjának“, kik akkor az ev. ref. egyház „aedilisei“ (megyebirái) voltak.[6] — Ez időtájt, ugy látszik, házasság folytán, a család egy ága bizonyos időre a szomszédos Kökösbe származott át, minek folytán a „kökösi“ előnevet is kezdték használni; azonban csakhamar ismét Aldobolyba tértek vissza, szintén házasság révén. Eközben 1664 május 26-án Gy.-Fejérvártt kelt armalis levéllel I. Apafi Mihály fejedelem Dobolyi alias Gödri Istvánt, mint dévai kuriájának felügyelőjét („bonorum et curiae Nostrae Devensis provisorem“) és az ő érdemeiért testvéreit: Jánost és Bálintot nemességre emeli s nekik és törvényes utódaiknak „kökösi“ előnévvel a következő czimert adományozta: háromszögü vörös pajzs (scutum triangulare rubei coloris), melynek alapját hullámzó tenger foglalja el (unda marina ventibus undique nimium agitata occupat) a melyből kiemelkedő sziklán kékruhás magyar vitéz áll, jobb kezében irótollat (calamum scriptorium) tartva. Sisakdisz: kardot tartó kar, melyen féllábon daru áll, s másik lábában követ tart. Sisak foszlányok: jobbról: kék—arany, balról: vörös—ezüst.[7] Ezen nemes levél kihirdettetett minden ellenmondás nélkül 1665 május 27-én, Hunyadvármegyének Dédács községben tartott közgyülésén, mivel akkor az armalis-szerző Gödri István Dévan (Hunyadmegyében) tartózkodott.

A család törzse a XVIII. század elejéig Aldobolyban lakik, a meddig ott még sok tagjával találkozunk az 1680 és 1685-iki lustrákban, kik közül: János, mint II. Rákóczy Ferencz kurucz-hadnagya esik el 1704-ben.[8] A család (melynek Aldobolyban — mint azt az egykoru lajstromok mutatják[9] — eredetileg szép

[1] Egykoru eredeti okirat a család levelei közt S.-Szent-Györgyön.

[2] Dr. Szádeczky L. „Székely Oklevéltár“ V. kött. 205. lap. Básta-féle összeirás.

[3] Eredeti egykoru okmányok a család levelei közt S.-Szent-Györgyön.

[4] Eredetije az országos levéltárban VI. Lib. Regius 448. l., lásd: Tagányi „Ns. levelek jzéko. 1886.“ cz. munkája 27. lapján is. — Hiteles kiadványa ifj. Gödri Ferencz polgármesternél S.-Szent-Györgyön.

[5] A család nevének leirását mindig ugy közlöm, miként az az egykoru okmányokban leirva előfordul. Azonban itt meg kell jegyeznem, hogy a család nevét — noha az 1610-iki lófőlevélben s más régibb okmányokban is az akkori irásmód szerint: y-nal, vagy plane ij-vel látjuk feljegyezve — a család tagjai erdélyesen mindig csak egyszerü „i“-vel irták és irják ma is. Az ily legrégibb sajátkezü aláirást a bemutatott okmányok között: 1678-ból találtam, a Gödri Bálint-ét.

[6] Ezen érdekes könyvecskében az egyház óvi számadásai folytatólagosan egész 1669-ig vannak beirva.

[7] A nemes levél eredetije az Országos levéltárban, gy.-fejérvári osztály „Cent. Cc. nr. 61.“ alatt és Tagányi müve 27. l. Különböző időkbeli hiteles kiadványai ifj. Gödri Ferencz polgármesternél S.-Szent-Györgyön.

[8] Lásd az eredeti egykoru iratokat ifj. Gödri F. polgármesternél.

[9] Ugyanott.

székely birtoka volt) a kuruczháboruk alatt nagyon sok károsodást szenvedvén, a Mária Terézia által felállitott székely-katonaság idejében nem birt jobbágyokkal s igy Gödri Sámuel 1788-ban mint besorozott székely katona vett részt és harczolt a török háboruban; azonban fia és utódai a székely katonáskodástól a következő 60 éven át, egész 1848-ig (mikor aztán a felerőszakolt székely katonai rendszer végleg megszünt) mentesek maradtak. A nevezett Gödri Sámuelnek apja: Gödri István volt, ki 1750 tájban a szomszédos Illyefalván telepedett meg, hol illyefalvi ns. Séra György és neje: illyefalvi Petke Juliánnának leányát: Séra Ilonát veszi feleségül s a család illyefalvi ágát alapitja, mely azóta az „illyefalvi“ előnevet használja. Ugyanezen időtájban származott ki a családnak egy másik ága a vármegyékre, melyet alább szintén látni fogunk. A honn maradottak az aldobolyi kisbirtokot azonban még sokáig megtartották, melyből egy részt ma is bir id. Gödri Ferencz nyug. kir. aljárásbiró S.-Szent-Györgyön. A család — ameddig, mint láttuk, emlékei visszanyulnak — mindig református volt s ma is az. Az illyefalvi ágnak, a gondosan átnézett hiteles okmányok és anyakönyvi adatok alapján összeállitott leszármazása következő:

Illyefalvi Gödri István
sz. 1715. tájban, † 1789. 1752-ben egy szántóföldet ajándékoz az illyefalvi ev. ref egyháznak a Siteháti határban.
(neje: illyefalvi Séra Ilona
sz. 1725. † 1806. Illyefalván).

- **Sámuel** sz. 1755. † 1818. Illyefalván. Harczolt az 1788-iki török háboruban (neje: aldobolyi Rákossi Anna) házasság: 1783.
- **Judith** sz. 1758.
- **I. Ilona.** sz. 1759.
- **Terézia** sz. 1762. (férje: illyefalvi Kovács György) házasság: 1785.

  - **Debora** sz. 1784. férje: aldobolyi Fülöp István) házasság: 1804.
  - **I. Ferencz** sz. 1788. Illyefalván. † 1871. Sepsi-Szent-Györgyön, sepsi-szent-györgyi ev. ref. esperes, a rikánbelőli communitás elnöke. (neje: árkosi Mihály Juliánna sz. 1797. † 1877. S.-Szent-Györgyön) házasság: 1821.
  - **I. Mária** sz. 1790. †
  - **I. Anna** sz. 1792. (férje: illyefalvi Szacsva Ádám) házasság: 1816.
  - **II. István** sz. 1794. † 1796.

    - **Juliánna** sz. 1822. Sepsi-Szent-Györgyön. † 1891. Maros-Vásárhelytt (férje: nagyajtai Incze Lajos székely huszárfőhadnagy; 1848/49-beli nemzetőri őrnagy; † 1860) házasság: 1845.
    - **II. Ferencz** sz. 1823. Sepsi-Szent-Györgyön. 1848/49-iki székely honvéd-tüzérhadnagy; városi törvényszéki biró, jelenleg nyug. kir. aljárásbiró (neje: Lengyel Lujza sz. 1841. Feketehalom) házasság: 1862.
    - **Károlina** sz. 1826. †. 1876. S.-Szt.-Györgyön (férje: egerbegyi Fejér József székely huszárfőhadnagy, 1848/49-beli honvéd-huszárszázados; † 1860.) házasság: 1849.
    - **II. Mária** sz. 1830. † 1831.

      - **III. Ferencz** sz. 1862. Sepsi-Szent-Györgyön. 1891-től városi főjegyző, 1895-től polgármester Sepsi-Szent-Györgyön (neje: sepsi szent-györgyi Nagy Anna sz. Sepsi-Szent-Györgyön) házasság: 1888.

        - **II. Anna.** sz. 1890. február 14.
        - **IV. Ferencz** sz. 1890. † 1893.
        - **Margit** sz. 1893. † 1895.
        - **Gizella**
        - **III. Ilona**
        - **Árpád** sz. 1895. decz. 30.
        - **Zoltán** sz. 1900. február 22.

      - **II. Ilona** sz. 1865. Sepsi-Szent-Györgyön (férje: Dr. Póka Dezső járásorvos Hosszufaluban, Brassó-megye) házasság: 1885.

        - *Dezső* *sz. 1887.*
        - *Elemér* *sz. 1891.*
        - *István* *sz. 1894.*

    - **Irén** sz. S.-Szent-Györgyön.
    - **Olga** sz. Kovásznán.

E leszármazási táblázatban az „illyefalvi“-ág összes tagjai pontosan fel vannak sorolva s ezeken kivül e családnak Háromszéken nincs más ága. Ma már sem Aldobolyban, sem Illyefalván, sem máshol, ebből a Gödri családból való s itt fel nem sorolt más utódok nem élnek. (Az Alsófejérmegyében élő Gödrieket pedig, kik szintén ezzel egy törzsből, Aldobolyból származtak ki, alább felsoroljuk).

Az illyefalvi Gödri-családnak tagjai közül Háromszék és különösen annak központja: Sepsi-Szent-György város közéletében megemlitésre méltó szerepet vittek a következők. I. Ferencz 1817-től 1871-ig, több mint egy félszázadon át, sepsi-szent-györgyi ev. ref. pap és esperes volt s vele a család Sepsi-Szent-Györgyön telepedett meg, hol mai napig is állandóan lakik. E férfiu egyik typusa volt a régi, székelyföldi, tekintélyes, puritán lelkületü és hazafias, nagy ref. papoknak, kiről összes életirói s ismerősei kivétel nélkül nagy elismeréssel és tisztelettel szólnak. Tanulmányait 1799—1816-ig a n.-enyedi hires kollegiumban végezve külföldre ment s Németországot beutazta.[1] A göttingai egyetemről hivták haza Sepsi-Szent-Györgyre, hol, noha K.-Vásárhelyre, N.-Enyedre stb. is hivták később, mindvégig megmaradt. Magas müveltsége, tudománya, jeles szónoki képessége és lekötelező szivélyes modoráért hivei s egyházköre nagy szeretettel és tisztelettel környezte haláláig, ugy hogy kedves egyénisége még ma is élénk emlékezetben él. Mint sepsi-tractusi közügyigazgató, főjegyző, majd esperes és a Bethlen Gábor fejedelem által 1614-ben

[1] Utazásának egykoru érdekes leirása, önéletrajza és sok egyh. szónoklata kéziratban a család levelesládájában.

alapitott és nemességre emelt rikánbelőli kommunitás[1] utolsó elnöke sok érdemet szerzett, de különösen a sepsi-szent-györgyi Székely Mikó-kollegium megalapitása körül, mely az ő kommunitási elnöksége alatt létesült. — 1849 január 2 án tagja volt azon tizes küldöttségnek, mely az önállóan fellépett hősies Háromszék rendei és Gedeon osztrák tábornok közt az árapataki békét kötötte.[2] A szabadságharczban egész családja: fia és két székely katonatiszt veje is, részt vett. Kitünő gazda és tekintélyes birtokos volt. Neje: nemes árkosi Mihály György sepsi-szent-györgyi birtokosnak és illyefalvi ns. Petke Erzsébetnek leánya: Juliánna volt.

II. Ferencz (előbbinek fia) szintén N-Enyeden végzett s mint jogász 1846-ban a marosvásárhelyi kir. itélőtáblánál felesküvén, ott 1848. április 8-án nyert bizonyitványt (melybe mint: „nemes és vitézlő illyefalvi Gödri F.“ van bejegyezve). Az agyagfalvi székely nemzetgyülésen mint nemzetőri főhadnagy volt jelen, valamint a nemzetgyülést követő székely táborozásban is Fejéregyházán stb. 1848 októberében. — Gábor Áron elkészitvén ágyuit, egyike lett az ő első székely tüzéreinek, mint tüzmester, majd tüzérhadnagy. Részt vett a Hidvég, Köpecz, Aldoboly, Hermány, Botfalva, Segesvár, Verestorony, b.-hunyadi ütközetekben stb. mig Zsibón letette a fegyvert.[3] A szabadságharcz után Sepsi-Szent-Györgyön városi tanácsosnak választatott 1849. végén, de arról 1853. az önkényuralmi kinevezéskor lemondott és sepsi-szent-györgyi birtokán gazdálkodott. 1861-ben az alkotmány feltüntével, sepsi szék törvényszékéhez táblabirónak választatott, de a Schmerling-korszak kezdetén — mint minden jó hazafi — ismét lemondott. Legutóbb mint kir. albiró (1875—1884-ig Kovásznán, hová áthelyezve volt, azután ismét Sepsi-Szent-Györgyön) müködött. Egész életében szenvedélyes méhész volt. Jelenleg nyugdijban van. Neje: ns. Lengyel Károly († 1885.) volt feketehalmi orvos[4] és Jankovits Katalin († 1872.) leánya: Lengyel Lujza.

III. Ferencz (előbbi fia) Budapesten végezte jogi tanulmányait. Jogász korában több költeménye stb. jelent meg a fővárosi és vidéki lapokban. 1891-ben Sepsi-Szent-György főjegyzőjévé, 1895-ben polgármesterévé választatott. A város diszpolgárává kiáltván ki Kossuth Lajost, a diszpolgári oklevelet egy küldöttség élén 1893-ban ő vitte el Turinba s adta át a nagy hazafinak. Ezen utazását s a Kossuthnál töltött nap eseményeit leirta: „Sepsi-Szent-Györgytől Turinig és vissza“ czimü kötetben (1894.) mely utleirást, mint eleven tollu és nagy müveltségről tanuskodó élvezetes olvasmányt, a kritika általában dicsérettel fogadott. Ő felségétől a város részére 1898-ban czimeradománylevelet szerzett, a czimert önmaga tervezvén. A székely történet s különösen városa multjának alapos ismerője. Megirta Sepsi-Szent-György történetét Háromszékvármegye millenáris emlékkönyvében. Városi szinházat, vizvezetéket stb. létesitett.[5] Szülővárosa közbizalma 1900. végén tartott tisztujitáskor ujólag egyhangulag a polgármesteri székbe emelte. Neje: sepsi-szent-györgyi Nagy László v. tanácsos és árkosi Mihály Zsuzsánna († 1863.) leánya: Nagy Anna.[6] —

*

A Gödri-családnak egy ága a XVIII. század első felében kiszármazott Háromszékről Aldobolyból a vármegyékre, hol előkelő családokkal összeházasodva, mint nemes birtokosok éltek s utódaik ma is élnek. A közös származás emléke azonban maig is eleven köztük és a fent leirt s itthon maradt illyefalvi ággal az atyafiságot most is tartják.

Ez ágazat a „kökösi, dobolyi“ előnevet használta a nemesi productionalis perek idejében s azt használja most is. Czimerük pedig közös. Az 1700-as években némely tagjai a család ezen ágának egymással meghasonlásba jutván, megkisértették nevüket „Dobolyi“-ra változtatni s családi tudat szerint ezen a néven a családnak egy ága (mely biztos adatok hiánya miatt az alábbi leszármazásban feltüntethető nem volt) már ki is halt, mig a többi később ismét csak visszatért az eredeti „Gödri“ családnévre.[7] Ez alábbi ágnak tekintélyes főbirtoka Gödri Gábortól kezdve Nagy-Lakon (Alsófehérmegye) és a környékbeli községekben volt s onnan származtak a család tagjai az ujabb időkben szét másfelé is. Leszármazásuk, a mennyire az adatokat hitelesen megszereznem sikerült, a tuloldalon:[8]

[1] Lásd: Orbán B. „Székelyföld leirása“ III. köt. 202. l. — Az alapitó adománylevél eredetije Sepsi-Szent-Györgyön a Székely Mikó-kollegium levéltárában.

[2] Bővebb életrajzait lásd: „Nemz. Társalkodó“ 1839. I. k. 17. szám; az 1871. évi n.-enyedi erdélyi ref. zsinat kinyomtatott jegyzőkönyvében; Szinnyei József „Magyar irók élete és munkái“ III. köt. 1894.; Nagy Sándor „Háromszék önvédelmi harcza 1848/49. Kolozsv. 1896.“ arczképével; Domján István „A Székely Mikó-kolleg. története“ 1. 2. rész. stb.

[3] L. életrajzát: Nagy S. „Háromszék önvédelmi harcza“.

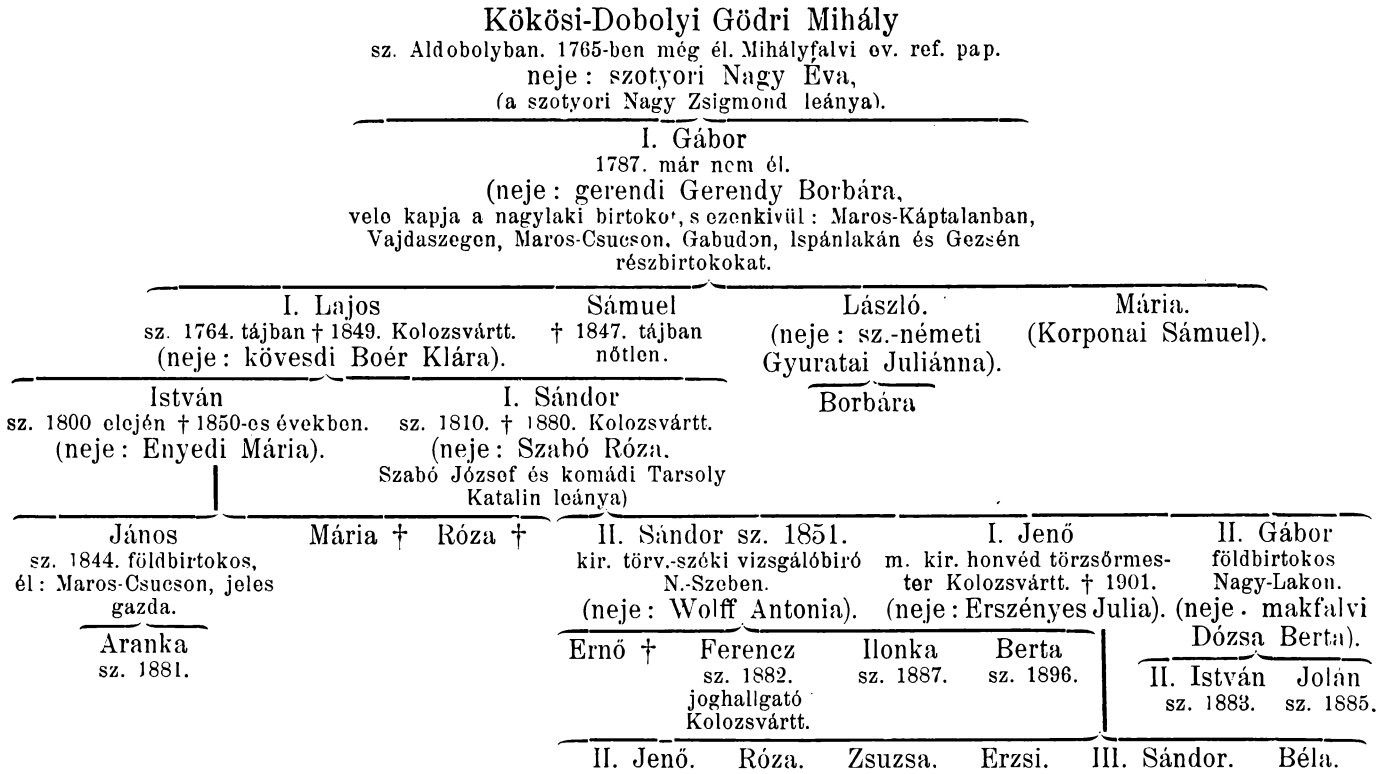
[4] L. életrajzát: Dr. Gusbeth „Die Landärzte im Kronstädter Comitat. 1887.“

[5] Lásd életrajzát: Szinnyei J. „Magy. irók élete és munk.“ III. köt., és Benedek Elek „Székely egyl. kép. naptár és évkönyv, 1899.“ arczképével.

[6] Kinek miután anyai nagyanyja: árkosi Mihály Györgyné sz. csikmadéfalvi Zöld Anna az illyefalvi Bialis Zsuzsa leánya volt (ki Bialis László s kövendi Gál Máriától származott) az Árpádvéri leszármazás kétségtelen, mint azt B. Kis Bálint jeles müvében kimutatta: „Az Árpádok kir. vére Magy. orsz. családaiban“.

[7] Mert a „Dobolyi“-családnév Aldoboly és Kökös összes lustráiban sehol sem fordul elő, sok zavar is származhatott volna belőle a mult időkben, mikor a leszármazás igen fontos volt.

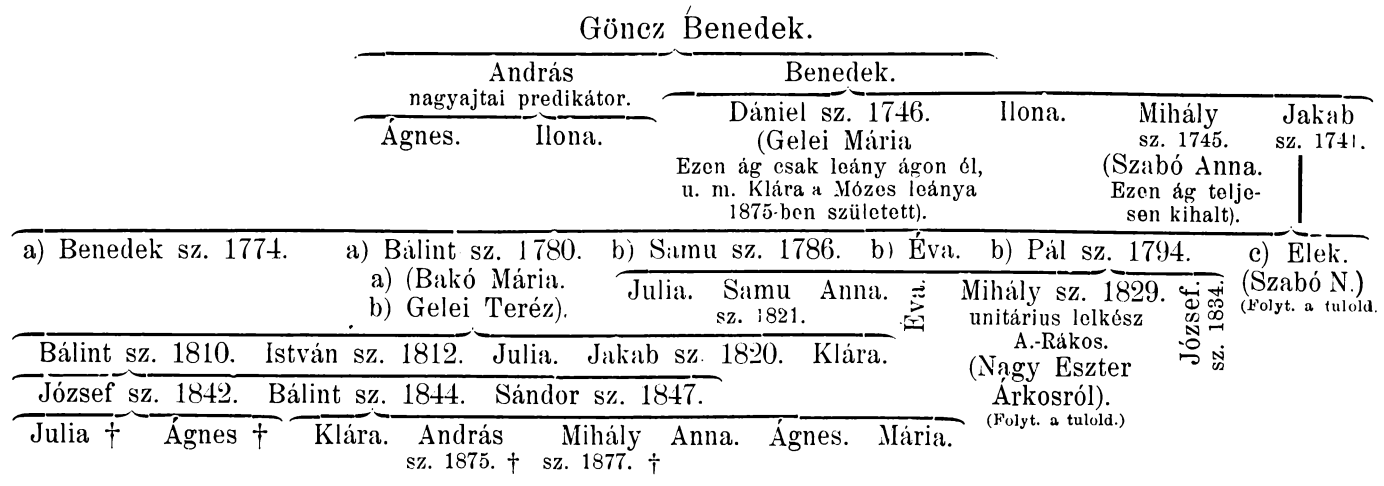
[8] Az adatokat Gödri Sándor n.-szebeni kir. törvényszéki biró ur volt szives közölni. A leszármazásról megjegyzem, hogy a Gerendi és kövesdi Boér-család révén a leszármazók az Árpádokkal jönnek vérségi kapcsolatba, a B. Kis Bálint müve szerint, melybe fel is vannak véve.

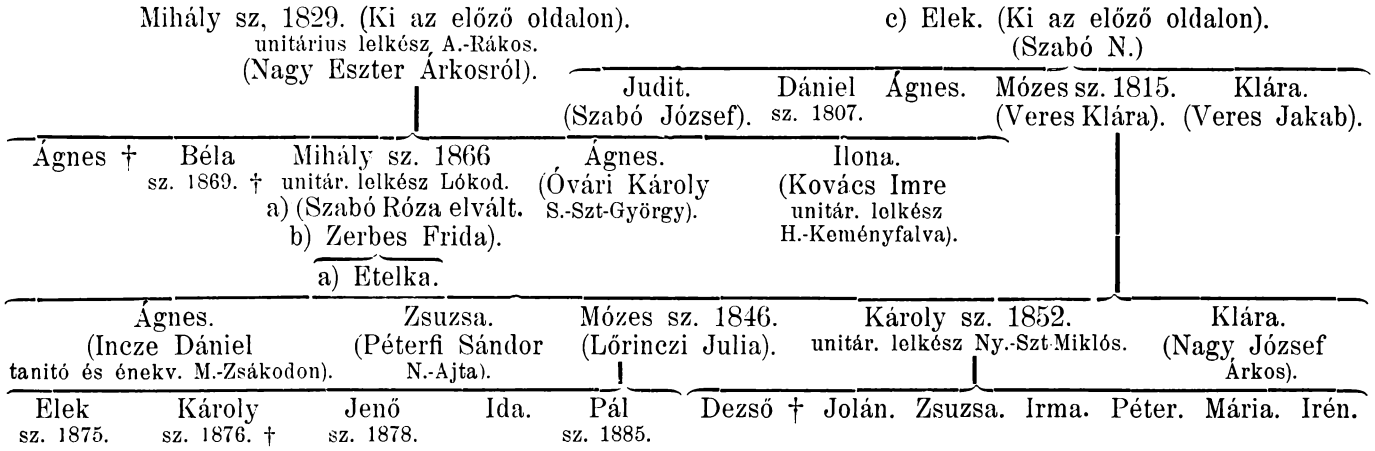
I. Gödri Lajos adjutánsa volt gróf Mikes erdélyi generálisnak s mint ilyen vett részt az 1788—1789-iki török háboruban. Rettentő erejéről hires volt. Mikes házasitotta a kövesdi Boér-családba. („Dobolyi" Lajosnak is gyakran irta magát.) — Testvére: László kalandos természetü volt, minden birtokát eladta Lajos bátyjának s lóháton, fényes fegyverzettel világgá ment. Szatmármegyében aztán alispán és jeles ember lett, ott is halt el. — I. István tanult, szép tehetségü ember, nagy zenész volt, sok hangszeren játszott. 1848—49. szabadságharczban mint honvédhadnagy vett részt, mely után az osztrák vérbiróság összetévesztette öcscsével I. Sándorral s helyette Sándort fogták el. Maroscsucson élt s halt meg. — I. Sándor végzett jogász s 1848. előtt Alsófehérmegye hites táblabirája volt. A szabadságharcz kezdetén részt vett, de gyenge testalkata nem birván ki — visszavonult. A fegyverletétel után azonban bátyja: István helyett elfogták s vasraverve Gyula-Fehérvárra hurczolván, várfogságra vetették. De egy oláh asszony, kit ő a forradalomban a főbelövéstől megmentett volt, a jót jóval viszonozta, bizonyitván a G. Sándor ártatlanságát, ki igy aztán megszabadult. — II. Sándor kir. törvényszéki vizsgálóbiró Nagy-Szebenben, hol a magyar társadalmi életben kiváló tevékenységet fejt ki.

Göncz (árkosi). Ezen ősi primipilus családból árkosi Göncz Bálint 1583 november 26-án nyer donatiot.[1] 1614-ben Göncz Balázs, Benedek, Pál és Bálint fordulnak elő.[2] 1635-ben Göncz Benedek fia János és András, Göncz Péter és Göncz Bálint fiai Bálint és Mihály lustrálnak.[3]

Leszármazási táblázatuk a következő:

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.

1614-ben Gidófalva és Dálnok községekben is tartózkodott egy-egy ága ezen családnak, de történetük ismeretlen.

Egy ága a mult század végén Udvarhelymegyében keresett otthont, a mennyiben Göncz Mihály 1889-ben Sz.-Kereszturra jött gymnáziumi főnöknek, honnan 1891-ben Firtosváraljára s 1896-ban Lokodra ment unitárius lelkésznek, hol mint ilyen nemcsak hiveinek szeretetében, hanem vallásküloönbség nélkül minden ember tiszteletében áll. Testvére Ilona pedig a homoród-keményfalvi unitárius lelkésznek Kovács Imrének neje.

Göncz Ágnes szintén Udvarhelymegyében telepedett le, magyar-zsákodi Incze Dániel neje.

Gorhun (de . . .) Gorhun János Bornemissza Annától 1667 márczius 10-én fejérmegyei ház és birtokára donátiot nyer.[1]

További történetére vonatkozó adatokat nem kaptam.

Görög (baróthi). 1656 november 23-án nyert nemes levelet.[2]

Göttfi (mátisfalvi). Neve többféle alakban fordul elő, u. m.: Gottfi, Gethffy és Göttfi. Régi család, de származása ismeretlen.

1544 julius 5-én Gethffy Kelemenről tétetik említés, ki a Szép Péter-féle örökségi ügyben szerepel.[3]

1614-ben Gottfi István, Ferencz és Lukács lustrál Mátisfalván.[4]

1635-ben a Rákóczy György-féle conscriptioban pedig Göttfi István fiai Lőrincz, Jakab és Demeter és Göttfi Ferencz fia Miklós fordulnak elő.[5]

Gruzda (kőrösi). 1614-ben két ágban él, az egyik Kőrösön, a másik Zágonban; az irtt évben a kőrösi-ágból Gruzda Mihály lustrál.[4]

1635-ben Kőrösön Mihály fiai István, Bálint és János fia János; Zágonban Mihály fia Imre, ennek János és Mihály, Gruzda György és Gergely fordulnak elő.[5]

Ujabb időben a „Guruzda“ nevet is használták.

Zágonban kihalt, csak egy utcza emlékeztett nevükre, szóhagyomány szerint ez lett volna utóbbi helyen a legrégibb család.

Gus (köpeczi). 1615-ben nyert nemes levelet.[6]

Gvidó (alsócsernátoni). Nemessége ősi székely jogon alapszik; 1614-ben Gvidó István és János a Bethlen Gábor-féle,[4] 1635-ben Gvidó István, Pál és Márton a Rákóczy György-féle[5] conscriptiokban fordulnak elő.

Ezen családból Gvidó Béla, mint unitárius esperes Dicső-Szent-Mártonban él, neje Hatházi Julia.

Gyalay (szentkatolnai.) † 1614-ben Gyalai István mint primipilus lustrál.[7] Kihalt.

[1] Eredeti okmány Sz. N. Muzeumban Sepsi-Szent-Györgyön.
[2] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[3] Szabó Károly Sz. Oklt.
[4] Udvh. M. L.
[5] Háromsz. M. L.
[6] Tagányi K. jegyzéke.
[7] Udvh. M. L.

Gyárfás (léczfalvi). ✱ ○ A várhegyi dombozat északkeleti részén, a Feketeügy jobboldali part magaslatán festői látványt nyujt „Léczfalva“ ; e községből származik a Gyárfás-család, előnevét is onnan irja.

Léczfalvi GYÁRFÁS-család.

Ezen ősrégi család 1609 október 8-án nyert czimeres nemes levelet,[1] melyben a család eredeti nemes származását maga a fejedelem is elismeri s jószágainak birtoklását jóváhagyja. A Báthori Gábor által adományozott és előbb emlitett nemes levelet léczfalvi Gyárfás István literáti melléknévvel és testvére Pál kapják ; ez időtől fogva mai napig két ágban élt a család s a két ág ma is mintha egymáshoz semmi közük sem volna, összeköttetésüket nem ismerik ; no de igaz is, hogy az István ág leszármazóinak jobban succedált a szerencse, befolyásuk mindenkor nagyobb volt s vagyonilag pedig előbb állottak mind a Pál ága.

Ezen, t. i. István leszármazói az első táblán következnek :

I. Tábla.

Pál sz. 1550.

István
literati melléknévvel 1609. sepsi-széki jegyző. Birtoka volt Léczfalván a Fekete-ügy és a maksai országut között. 1635 mint primor lustrál.

Pál
1609 okt. 8-án Istvánnal együtt nyerte a családi czimert. 1621 febr. 29-én Bethlen Gábor adományozta Peselnek, Kantafalva és Altorját Háromszéken, mint a kihalt altorjai Török-család javait, fejedelmi tanácsos. †
(Folytatás a IV. táblán).

Pál
1666-ban Léczfalván. 1680 törökorsz. követ. Kiszármazott.

Károly
pozsonyi főpostamester.

Ferencz
1680-ban lustrál mint primor.
(nagy-ajtai Donáth L.)

Pál
1680-ban lustrál mint primor.
Törökországi követ.
(sepsi-szent-iványi Henter Erzsébet).

Sára.
(lengyelfalvi Orbán Péter
1635.)

Tamás 1630.
Léczfalván.
(zágoni Jankó Ilona,
zágoni Jankó Boldizsár háromszéki főkirálybiró leánya).

István
1680 lustrál.
kézdi-széki királybiró.
Léczfalván, Szörcsén, Teleken,
(szörcsei Szőrcsey Borbála).
(Folyt. a II. táblán).

Erzse.
(kisborosnyói Bartha András).

Ferencz
Léczfalván.
(Fekete Éva).

Éva.
(Eresztevényi István).

Zsigmond
Léczfalván.
(kisborosnyói Tompa Anna).

József 1782.
Léczfalván.
(léczfalvi Bodor Juli.

Elek †
nőtlen.

Ferencz
1782.
nőtlen,
orbai királybiró.

Pál
Léczfalván.
(tamásfalvi Thury Josefin).

Zsuzsa.
(Asbóth Albert
cs. és kir. őrnagy †)

László 1782.
(n.-váradi Horváth L.)
†

Antal 1782.
(illyefalvi Petke Ráki).

Ferencz
Léczfalván. † 1842.
(léczfalvi Gyárfás Róza).

János
Léczfalván.
1848/49-es főhadnagy.
(tamásfalvi Thury Mária
1897-ben élnek.

Gabor
sz. 1857.
Léczfalván.

Pál
† 1863.

Pál 1782.
(czofalvi Csabay Zsuzsa †)

Antal
Léczfalván.
(kisborosnyói (Tompa Róza).

Kati.
(árkosi Benkő Sándor
† 1867.)

Klára 1800.
(özv. léczfalvi Gyárfás Elek).

Borbára † 1840.

Ferencz † 1853. Teleken.

Károly † 1839.

Anna
1819-ben 60 éves.
(léczfalvi Gyárfás Ádám).

Antal
† 1838.

Klára
1897-ben él
Léczfalván.

[1] Orszg. Ltr. kapt. oszt.

István (Ki az első táblán).
1680 lustrál.
kézdi-széki királybiró.
Léczfalván, Szörcsén, Teleken.
(szörcsei Szőrcsey Borbála).

István
1791-től Dobokában Iklódon birtokos.
II. Rákóczy Ferencz kapitánya.
† 1700 Nagy-Szeben ostrománál.
(Bükk Judith,
előbb m.-gyerőmonostori Kabos Lászlóné).

Zsófia.
(csekelaki Varsányi György).

Tamás 1725.
(Kéméndi Várady Mária
1782 özvegyen élt Balavásáron).
Háromszéken: Léczfalva, Maksa, Telek, Czofalva, Kis- és Nagy-Borosnyó, Szörcse, Angyaloson.
Kolozsm.: Dezméren, Szamosfalván.
Dobokam.: Iklódon.
Küküllőm.: Balavásár, Nagy- és Kis-Kend, Balavásár, Csapó, Ozdon.

Pál 1680.
(hidvégi Nemes Sára).
Ennek a fivérei lettek grófok
1755. aug. 26.
Léczfalván, Hidvégen, Fületeikén, Nagy- és Kis-Kenden.
(Folyt. a III. táblán).

Ádám 1740.
Léczfalvi részét eladta.
D.-Szent-Márton, Csapó, N.-Kenden élt.
(borsai Nagy Krisztina).

Borbála
(sepsi-szt.-iványi Szentiványiné).

Tamás 1770.
Léczfalván és Balavásáron.
a) (Harasztkereki Kata.
b) kisborosnyói Tompa Zsófi).

Ilona.
(nagyborosnyói Bartha József)

József
(nagyváradi Horváth Éva).

László 1760.
1786-ban élt Dicső-Szent-Mártonban.
(nagy-enyedi Salánky Sára).
Gálfalván, Désfalván, Haranglábon, Abosfalván.

Mária.
(kövesdi Boér Simon).

a) **Pál**
N.-Kenden.
† nőtlen.

Juli.
(alcsernátoni Vajda Bálint).

Tamás
† nőtlen.

Elek † 1820.
nőtlen, huszárfőhadnagy.
Léczfalván.

József
sz. 1769. † 1829 aug. 29. Bécsben, cs. kir. udvari tanácsos.
a) (köröstarcsai Veér Róza.
b) zeykfalvi Zeyk Kata).

Zsuzsa.
(n.-váradi Pásztohy Ferencz).

Sándor
huszár-kapitány a br. Alvinczy-ezredben.
† 1833 Bécsben.
Birt.: Iklódon, Dezméren, Szamosfalván, Szelicskén.

Ferencz
1820 küküllői főjegyző, tábl. ülnök.
(nagyváradi Pásztohy Klára).
D.-Szent-Márton, Borzás, Dombó, Laczkadon.

Róza.
(tindarisi Dindár Antal
aranyosszéki főkirálybiró.

Domokos
sz. 1814 május 10.
† 1895 junius 5.
vaskorona-rend lovag, udvarhelyi és görgényi ref. főgondnok.
(m.-gyerőmonostori br. Kemény Póli
† 1886 jun. 11.)

Anna sz. 1815.
(losonczi br. Bánffy Dani
val. b. titk. tan.
† 1886 április 29.)

Elek
sz. 1811. † 1879 febr. 16. Léczfalván.
kir. hivatalos, tábl. ülnök,
cs. kir. orsz. főtvszéki titkár.
(vinkelsteini Vinkler Károlin
sz. 1816. † 1886 julius 26. Borzáson.

Miklós †
nőtlen.

Málvin.

Endre
Székely-Kereszturon 1896 orsz. képviselő.
(sáros-m.-berkeszi Kathona Ilona).

Anna. ***Pál.*** ***Aladár.***

József sz. 1834.
kir. tvszéki biró.
(petrovinai Pekry Luiza
Királyfalván).

Mária
sz. 1877.

Ferencz sz. 1836. †
kir. kuriai biró.
a) (petrovinai Pekry Adél
1862—1891-ben elvált.
b) nagy-pestényi Nagy Matild
1891-től).

Benedek kiskoru.

László
sz. 1840. † 1874.
kir. adóellenőr.
(petrovinai Pekry Irma).

Vilma †
Janka †
Andor †

Károly
sz. 1842 Borzáson.
Catholisalt.
Kis-Küküllőmegyében főszolgabiró.
(váradi és micskei Baranyi Irma).

Elemér. ***Erzsi.***

Klára sz. 1845.
a) (tancsi Földváry Gábor
† 1866 jan. 30.
b) fricsi Fekete Albert
† 1891.)

Kati.
(uzoni Kispál Gábor).

---

a) ***Zsiga***
sz. 1862 decz. 14.

Olivér
sz. 1863. decz. 23.
megőrült.

Gábriel
sz. 1865 máj. 15.
(1885 jun. 22-től kishalmágyi Hollaky Árthur).

Etel
sz. 1868 nov. 19.
(1888 februártól Paget Olivér esquir).

Adám 1819.
Léczfalván, 80 éves.
(léczfalvi Gyárfás Anna †).

József.
(Ádámosy Károlin).
Balavásár, N.-Kend.
(Folyt. a tuloldalon).

Éva.

Zsigmond.
(n.-váradi Horváth Ág. 1819.)
(Folyt. a tuloldalon).

Mária.
(kisborosnyói Tompa Samu).

István
1782 Léczfalván.
† nőtlen.

János
Léczfalván.
(kisborosnyói Tompa Zsófi,
ki előbb Gyárfás Tamásné).
(Folyt. a tuloldalon).

József. (Ki az előző oldalon).
(Ádámosy Károlin).
Balavásár, N.-Kend.

- Samu, Balavásáron. (léczfalvi Gyárfás Zsuzsa).
  - Károlin. (Fülöp Sándor †)
  - Anna † 1896. márcz. 18. (csávási Vas Zsigmond).
- Ferencz † nőtlen.

Zsigmond. (Ki az előző oldalon).
n.-váradi Horváth Ág. 1819.

- Sándor Szancsalon. †
  - Ágnes sz. 1806. † 1881 május 27. (csapói Réz Sámuel).
- Zsigmond † kükülőmegyei ülnök, nőtlen.
- Károly † 1848/49. törzstiszt. nőtlen.
- András † nőtlen.
- Zsuzsa. (léczfalvi Gyárfás Samu).
  - Miklós † 1853. gyulafehérvári kath. kanonok.
  - Róza. (léczfalvi Gyárfás Ferencz † 1842.)
- Elek. 1848. Szancsal és Balázsfalva közt megölték az oláhok. (uzoni Kispál Borbála † 1885.)
  - László † 1862. (báró Puteáni Nátália).

János (Ki az előző old.) Léczfalván. (kisborosnyói Tompa Zsófi, ki előbb Gyárfás Tamásné).

III. Tábla.

Pál 1680.
(hidvégi Nemes Sára).
Ennek a fivérei lettek grófok 1755. aug. 26. Léczfalván, Hidvégen, Fületelkén, Nagy- és Kis-Kenden.

- István Sepsi-Besenyő-Bitán. (szent-miklósi és óvári Pongrácz L.)
  - Károly Sepsi-Be-enyőn. (Nagy Agnes).
    - Elek 1838. (nagy-váradi Horváth Francziska Sepsi Besenyő).
      - Klára. (kis-halmágyi Hollaky Pál).
      - *Zsuzsa.* (kadicsfalvi Török Ferencz †)
      - István † 1895. jun. (Veres Juli).
        - *István.* (Derzsy Sarolta).
          - István †
          - *Endre* 1895. decz. 5.
        - *Juli.*
        - *Samu.*
      - Amáli † (Bernát Antal).
      - *Mari* 1897. Illyefalván. (hilibi Gál József †)
      - Juli † (szt-miklósi és óvári Pongrácz György).
      - János † 1885. (Vita Klára elvált).
      - Gergely. (felsőkápolnai Kakucsy Laura).
        - Kálmán † nőtlen.
    - Teréz 1800. (tamásfalvi Thury Antal).
  - Lajos Bitán, Léczfalván. (n.-váradi Horváth Teréz, ez 1838 ban özv. czofalvi Csabay Dánielné volt.
    - Miklós † 1861. Bitán, Léczfalván. Háromszéki ev. ref. főgondnok, kir. hivatalos.
      a) (diod-várallyai Miksa Póli (elvált).
      b) széplaki Petrichevich Horváth Róza).
      - b) Miklós sz. 1814. † 1838 jan. 29. Léczfalván.
      - Imre sz. 1816. † 1890 jul. 16. Bitán. Orbai ev. ref. főgondnok.
      - Lajos sz. 1818. † 1896 decz. 13. Zabolán. 1848/49. honv. őrnagy. (cs.-szt.-domokosi Sándor Mária. sz. 1823. † 1885 okt. 26.
        - *Benedek* sz. 1844. Kolozsm. Szokol. (alcsernátoni Zámbler Mária).
          - *Róza* sz. 1876.
          - *Mária* sz. 1880.
          - *Benedek* sz. 1884.
        - *Berta* sz. 1846. (csik-taploczai Lázár Domokos).
        - *Mari* sz. 1850. (ponori (Ponory Sándor).
        - *László* sz. 1848. kir. törvényszéki elnök. (tolsvai Szabó Zsuzsa).
          - László.
      - Albert sz. 1820. † 1887 decz. 12. nőtlen. Bitán.
      - *György* sz. 1822. Bit. Léczfalván. (tarcsafalvi Pálffy Mari).
        - *Samu* cs. kir. gyalogsági főhadnagy.
        - *Pál.*
        - *Ella.*
        - *Endre.*
        - *Etelka.* (Stief Jenő).
        - *György.*
      - Samu sz. 1825. † 1855. huszár-kapitány. † nőtlen.
      - Anna † (Lajos sz. 1854. kir. ügyész. (csik-taploczai Lázár Amáli).
        - *Lajos.*
        - *Ilona.*
        - Bálint.
      - Miklós † (Miklós sz. 1859. † 1890 jan. 30. kir. alügyész.
      - *Emma* sz. 1858.

A dült betükkel szedett családtagok életben vannak. Az egyes nevek után felemlitett községek az illetők birtokait jelzik.

Ezen ág birtoka Léczfalván az országut és a Feketeügy közt terült el; udvarháza az volt, melyet Gyárfás János utódai birnak.

Istvánnak fiai közül Pál Magyarországra származott, fia Károly Pozsonyban főpostamesteri állást foglalt el, ettől származtatják a magyarországi Gyárfásokat, mit azonban adatok hiányában nem vehettem komolyan.

István második fiától Ferencztől származik a fenti táblázaton feltüntetett és Léczfalván maradt ág s Tamástól a többi u. m. székelykereszturi, kisküküllői, balavásári, sepsi-besenyői és bitai előnéven ismert ágazatok.

Ha figyelemmel átolvassuk ezen ág táblázatát, abból annak történelme világosan kitünik; mindazon által kiválóbb tagjai közül felemlitendők:

István ifju korában altorjai gróf István apródja volt, később második Rákóczy Ferencz kapitánya mint ilyen 1704-ben Nagy-Szeben ostrománál esett el.[1]

Felesége Bükk Judith révén ki előbb magyargyerő monostori Kabos Lászlóné volt Nagy-Iklódon (Dobokamegyében) szép kiterjedésü birtokhoz jutott; leánya Zsófia csekelaki Varsányi Györgyné.

László 1768-ban vette nőül Salánky Sárát nagyenyedi Salánky József és vizszentgyörgyi Makray Zsuzsa leányát. Birtak: Dobokamegyében Alőrben, Iklandon, Szeliestén; Kolozsmegyében Szamosfalván, Gálfalván, Dezméren; Küküllőmegyében Abosfalván, Gálfalván, Désfalván és Haranglában, Dicsőszentmártonban, a hol laktak is és 1786-ban megéltek. Négy gyermekük volt: József, Zsuzsa, Sándor, Ferencz.

József szül. 1769, meghalt Bécsben 1829 augusztus 29. Előbb fehérmegyei alispán, később udvari tanácsos. Birtokos volt: Dezméren, Szamosfalván, Nagy-Iklandon, Alőrben és Kajánban.

Első neje kőröstarcsai Veér Róza, ettől leánya: Róza, tindárisi Dindár Antal aranyosszéki főkirálybiró felesége, Dindár Dávid és gróf Paár Luiza fia. — Második neje zejkfalvi Zejk Kata, Zejk Dániel fejérmegyei főispán és széki gróf Teleki Kata leánya, ettől gyermekük:

I. Domokos született 1813 május 10-én, meghalt Segesvártt 1895 junius 5-én. Felesége után Székely-Kereszturon birtokos volt; egyideig Kolozsvártt a Külmonostor-utcza elején saját emeletes palotával birt, Szilvásy Ilona vette meg. Udvarhelymegye tiszt. főjegyzője, azonkivül a görgényi és udvarhelyi ev. ref egyházmegyék főgondnoka, 1848/49-ben nemzetőri kapitány, a vaskorona-rend III. osztályát birta. Fia:

Endre Székely-Kereszturon nagybirtokos, 1896 óta az országgyüléseken a székely-kereszturi kerületet képviseli, 1883-ban nőül vette Katona Ilonát, sárosmagyarberkeszi Katona Elek és magyargyerőmonostori Kabos Kata leányát. — Fentirtt József és Zejk Kata második leánya: Anna szül. 1815. Felesége losonczai báró Bánffy Dánielnek, ki szül. 1816 és meghalt 1886 április 29-én, fia volt báró Bánffy Ferencz és zejkfalvi Zejk Zsuzsának valóságos belső titkos tanácsos és Dobokamegye főispánja. Ezek gyermekei br. Bánffy Dezső volt miniszterelnök, Bánffy Jenő és Bánffy Ernő.

Ferencz a borzási ágazat alapitója, 1820-ban küküllőmegyei főjegyző, később kir. táblai ülnök meghalt 1834 előtt, felesége nagyváradi Pásztohy Klára a Pásztohy Ferencz és mezőkövesdi Ujfalvi Eszter leánya. Birtak: Küküllőmegyében: Dicsőszentmárton, Borzás, Dombó és Laczkodon.

Elek meghalt 1879 február 16 án Léczfalván, 1838-tól kir. táblai számfeletti ülnök, 1841-től erdélyi kir. hivatalos, 1850-től 1867-ig cs. kir. országos főtörvényszéki titkár. Birtoka ugyanaz volt mint apjának, kivéve a léczfalvi részét, melyet 1853-ban vett 4000 forintért Gyárfás Miklós kanonoktól.

József szül. 1834. Jelenleg nyugalmazott kir. törvényszéki biró Dicsőszentmártonban. Birtokos Királyfalván; 1863—66-ig küküllőmegyei alispán volt. Felesége petrovinai Pekry Luiza, Pekry László és losonczi báró Bánffy Amália leánya; egy leánya van Mariánna, szül. 1877-ben.

Ferencz szül. 1836 okt. 4 én, feleségül vette 1862-ben Pekry Adélt fenti Luiza testvérét. Ettől elvált 1891-ben. 1892-ben Pap Matild nagypesténvi Pap János és galaczi Buda Mária leányát vevé nőül, 1862-től 1872-ig a dévai kir. törvényszéknél biró, ezen évtől 1892 szeptemberig Maros-Vásárhelytt és Kolozsvártt kir. táblai biró, 1892-től kuriai biró.

Károly szül. 1842, borzási birtokos, 1885 óta Hosszuasszón főszolgabiró. Felesége Baranyi Irma, váradi és micskei Baranyi Adolf és Medgyaszai Friderika leánya.

Elek az 1793 országgyülésen követ. Kézdiszéki királybiró, Léczfalván, Fületelkén és N.-Kenden birtokos. Háromszéki ref. főgondnok volt, felesége léczfalvi Gyárfás Klára (Gyárfás Zsigmond és Tompa Anna leánya) egy leányuk volt Teréz, kilényi Székely Károly huszárkapitány felesége, 1800-ban özvegy; utódaik Háromszéken Székely György és hasonnevü fia, ki országgyülési képviselő.

[1] Nagy Iván M. Cs.

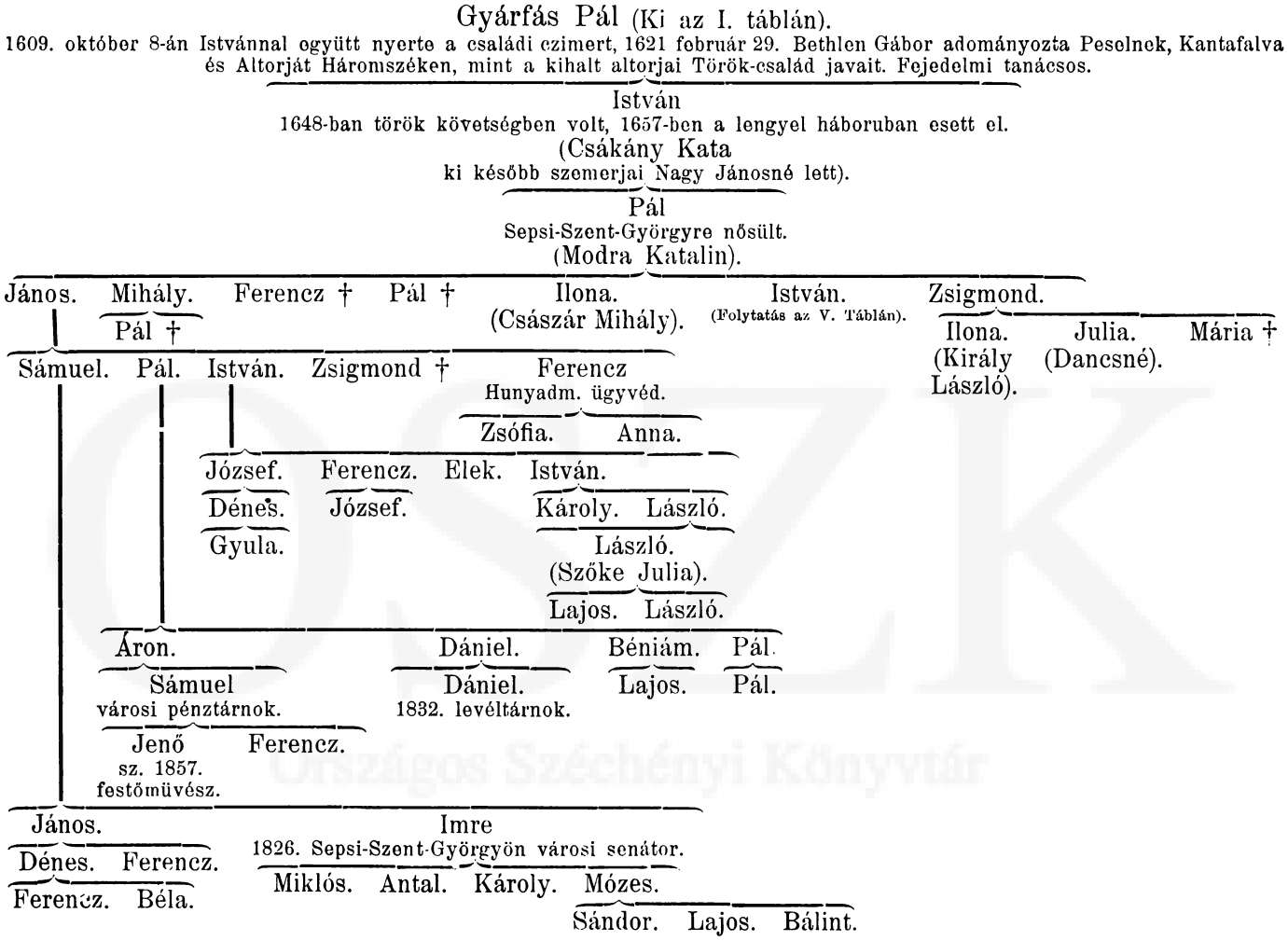
Lajos kir. ügyész Maros-Vásárhelytt, felesége csiktaploczai Lázár Amália (Lázár Elek és báró Vildburg Riza leánya, gyermekeik: Lajos, Ilona s Bálint.

Pál ki testvére a már emlitett Istvánnak és részese az 1609-ben nyert fejedelmi adománynak, canczellária irnok, később Bethlen Gábor fejedelem bizalmas embere, hü szolgálata jutalmául Nagy-Szombaton 1621 február hó 9-én kelt adomány levéllel a kihalt altorjai Török-család altorjai, peselneki és kantafalvi birtokait kapta.[1]

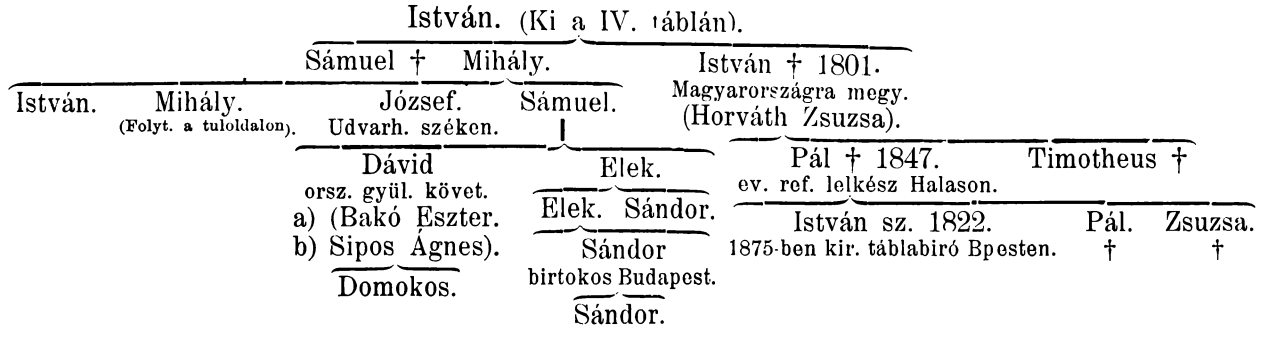
1629-ben peselneki birtokát Réti Lászlóval cserélte el.

Ezen Páltól származik a másik ág, melynek táblázata a következő:

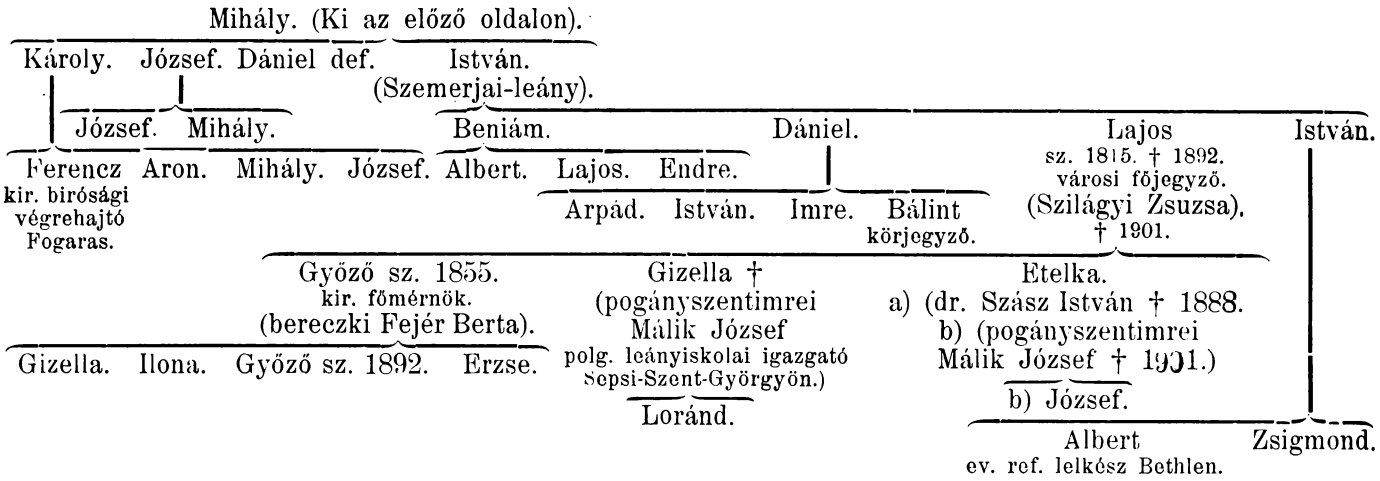
IV. Tábla.

V. Tábla.

[1] Dr. Vass Miklós kir. könyv.

Ezen ág Sepsi-Szent-Györgyre települt s tagjai közül nehányan a „léczfalvi“ praedicatum mellett a „sepsiszentgyörgyi“ előnevet is használták.

1793 ban Gyárfás István, Pál, Zsigmond és Samuel testvér atyafiak, valamint Gyárfás Mihály fiaival Sámuel, József és Mihálylyal a prod. forum előtt igazolják nemességüket és Páltól való leszármazásukat.[1]

Ezen ágból felemlitendők: Lajos ki 1815-ben született, Sepsi-Szent-György város főjegyzője volt, 1848/49-ben mint honvéd százados szolgált, számos ütközetekben részt vett és Fogarasnál megsebesült 1850-ben az osztrákok által kötél általi halálra itéltetvén, mely büntetés 5 évi fegyházra lett átváltoztatva és melyből 3 évet Gyula-Fehérvártt ki is töltött; meghalt 1892-ben. Fia Győző sz. 1855-ben, kir. főmérnök, az államépitészeti hivatal főnöke, tiszteletbeli jegyző stb. stb. munkásságát alkotásai dicsérik, mint magánember pedig mindenki által megérdemlett szeretetben és tiszteletben részesül.

Jenő életrajzát a „Pallas Lexicon“-ból veszem át, u. m.: „Gyárfás Jenő genre[2] — festő, szül. Sepsi-Szent-Györgyön 1857-ben, hol iskoláit is végezte a Székely Mikó-főtanodában. Nagy vonzalmat érezvén a festészeti pálya iránt, az országos mintarajz-tanodába iratkozott be s miután itt általános érdeklődést keltett tehetsége iránt, a rajztanári oklevelet is megszerezte. Ezután három évet töltött a müncheni festészeti akadémián s nemcsak az akadémia versenyeken nyert érmeket és dijakat, hanem a kiállitásokon is feltünt müveivel, melyek közül nehányat elsőrangu franczia és német képes lapok közöltek sikerült másolatokban. — Hazatérve Sepsi-Szent-Györgyre, Arany János balladája után megfestette a Tetemre hivás-t, első nagyobb kompozicióját. A kép ritka jellemzési erőről, a rajz nagy biztosságáról s a szinezés feltünő gazdagságáról tesz bizonyságot. Mindenki nagy várakozással nézett a fiatal müvész jövője elé s a kritika rég fogadott festeményt oly általános elismeréssel, mint Gyárfás müvét, mely később — szerző ajándékából — a Nemzeti Muzeum képtárába került. — Később megfestette a Disznótort, mely a kora reggeli hangulat élénk visszatükrözésével és nehány falusi alak sikerült jellemzésével vonta magára a figyelmet. Gyárfás ujabb időkben egészen elvonulva él vidéki magányában, nagy veszteségére a müvészetnek, mely tartalmas alkotásokat várt tőle.

Egy ága Halason telepedett le, melyből Gyárfás István jogi és történetiró született 1822 jul. 21. Halason. — 1846-ban ügyvéd, 1847-ben tisztb. jegyző, 1848-ban Halas város aljegyzője, 1850-ben Jászkun kerületi törvényszéki jegyző, 1851-ben Halas járási alkapitány, 1854-ben gödöllői járási alszolgabiró, 1862-ben törvényszéki ülnök, 1872-ben kir. ügyész Szabadkán, 1875-ben kir. táblai biró Budapesten. A tud. akadémiának levelező, a történelmi társulatnak választmányi tagja. — Irodalmi müködése feltünést keltett; munkái közül: „A Jászkunok személyes és birtokviszonyainak történelmi és jogi fejtegetése“ (husz kötet), „A Jászkunok története“ elismerésben részesültek.

Müvem szükkerete nem engedi, hogy kiválóbb tagjait s azok érdemeit egyen-egyen felsorolhassam; igen sok tért foglalna el azok száma, kiket ezen szép multu és előkelő család a haza javára s társadalmunk előnyére adott; de az érdeklődő ha táblázatukon végig néz, hü képet alkothat magának azon koszoruról, melynek minden arany levele egy-egy hőst, tudóst, vagy müvészt jelképez.

Czimerük: Két részre osztott paizs, felső kék részben hármas zöld halmon bal lábán álló daru, jobbjában irótollal; alsó része piros, melyben három fehér rózsa látszik. — Sisakdisz: növekvő oroszlán, jobbjában karddal. — Foszlányok: arany-kék, ezüst—piros.

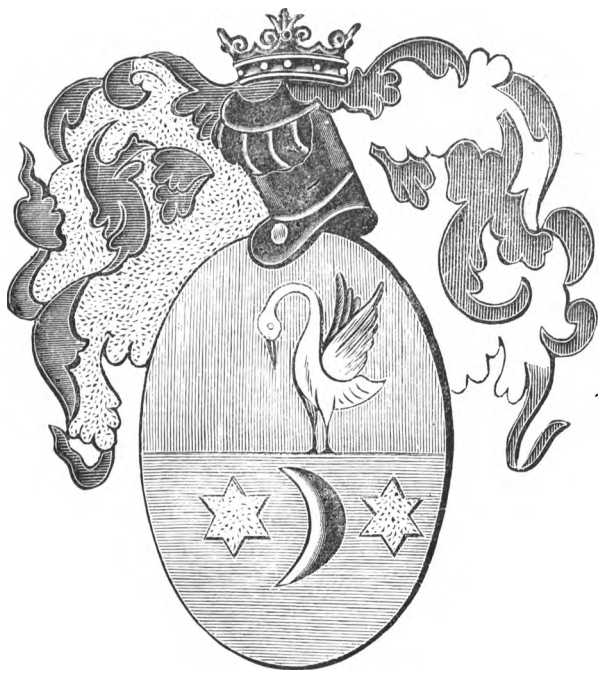
Gyertyánosi (ikafalvi). Háromszéki székely család. Egy ága kiszakadt Kővár vidékére, hol ikafalvi Gyertyánosi Károly alszolgabiró, István pedig rectificator biztos volt 1847-ben.[3]

[1] Eredeti okmány Gyárfás Győző kir. főmérnök őrizetében Sepsi-Szent-Györgyön.

[2] Franczia szó; olvasd „zsánr“ = életkép.

[3] Nagy Iván M. Cs.

Gyenge (miklósvári). Eredetét 1602-ig vihetni vissza, mely évben Gyenge István Miklósvárról Rudolf király hüségére esküszik fel,[1] 1614-ben pedig a Bethlen Gábor-féle lustrakönyvben mint primipilus fordul elő.[2] Az 1635 évi Rákóczy György-féle összeirásban a miklósvári Gyenge családot Gyenge Lőrincz és Gyenge Mihály a fennevezett István fia képviselik.[3]

Miklósvári GYENGE-család.

A család nemessége tehát ősi székely jogon alapszik. — Hagyomány szerint egyik őse a Székelyföldön kitünő bajvivó lévén, rendesen az uralkodó mellett tartózkodott s csak miután egyszer ellenfele által legyőzetett: az uralkodó gyengének mondotta s azóta rajta maradt a „Gyenge“ név, melyet az utódok mai napig viselnek. (Mivel sincs támogatva).

Ősi fészke Miklósvár, házasság folytán azonban Bölönbe, Köpeczre, Nagy-Ajtára és Csik-Jenőfalvára is átszármaztak. A Rákóczy-féle forradalom pedig sok tagjának otthonát feldulván, azok idegen helyekre menekültek s a Királyhágón tul kerestek uj otthont, ilyenek a veszprém-, mármaros- és biharm. Gyengék, de mindannyian büszkén vallják magukat székelyeknek s a mi fő, jó hazafiak és sok jeles férfiut adtak társadalmunknak.

A miklósvári, vagyis a törzsnek családi táblázata adatok hiányában nem volt összeállitható. Nevezetesebb tagjai: Gyenge Sámuel, ki a franczia forradalomban mint huszártiszt vett részt; Gyenge Imre 1853-ban mint énekes-kanonok halt el Gyulafehérvárt; Gyenge Soma közös hadseregbeli vezérkari főtiszt. — A jelenben élők közül: Gyenge András 72 éves, ev. ref. mester Miklósváron, kinek családja a következő:

Gyenge János 1848/49. honv.			Gyenge Áron zászlótartó.		
András ev. ref. mester Miklósvártt.			András birtokos.	József birtokos.	Áron birtokos.
József sz. 1851. áll. tanitó. (sz.-somlyói Zsigmond Anna).	Imre tanitó M.-Becze.	János birtokos K.-Ajtán.	Albert birtokos Miklósvártt.	Sándor birtokos Miklósvártt.	

Továbbá Gyenge András, ki 1848/49-ben mint honv. főhadnagy vett részt. Fiai: Imre és András, utóbbi birtokos és biró Miklósvártt.

Gyenge András és Gere Erzsébet a miklósvári Gyenge-család részére tanulmányi alapitvány czimen 200 frtot tett.[4]

Gyenge Anna férj. köpeczi Nagy Lajos pénzügyminiszteri számtanácsosné szintén 3000 koronás alapitványt tett a család részére.[5] Ezen alapitványok hováforditása czéljából a családtagok évenként egyszer a legidősebb tag házánál összejönnek, ápolván egyszersmint az egymás iránt való rokonias szeretetet; egymást hasznos munkásságra, takarékosságra és a magyar haza szeretetére buzditják.

Ide tartoznak még Gyenge István és Dénes birtokosok Miklósvártt. Gyenge Soma nyug. kir. főerdész Brassóban, ki 1860-ban Nagy-Enyeden jogot és theologiát hallgatott, onnan Selmeczre az erdészeti akadémiára ment; erdészeti tanulmányainak bevégzése után 1898-ig mint erdész és főerdész szolgált. Neje: Kuthy Róza, gyermekei: Róza, Böske és Béla.

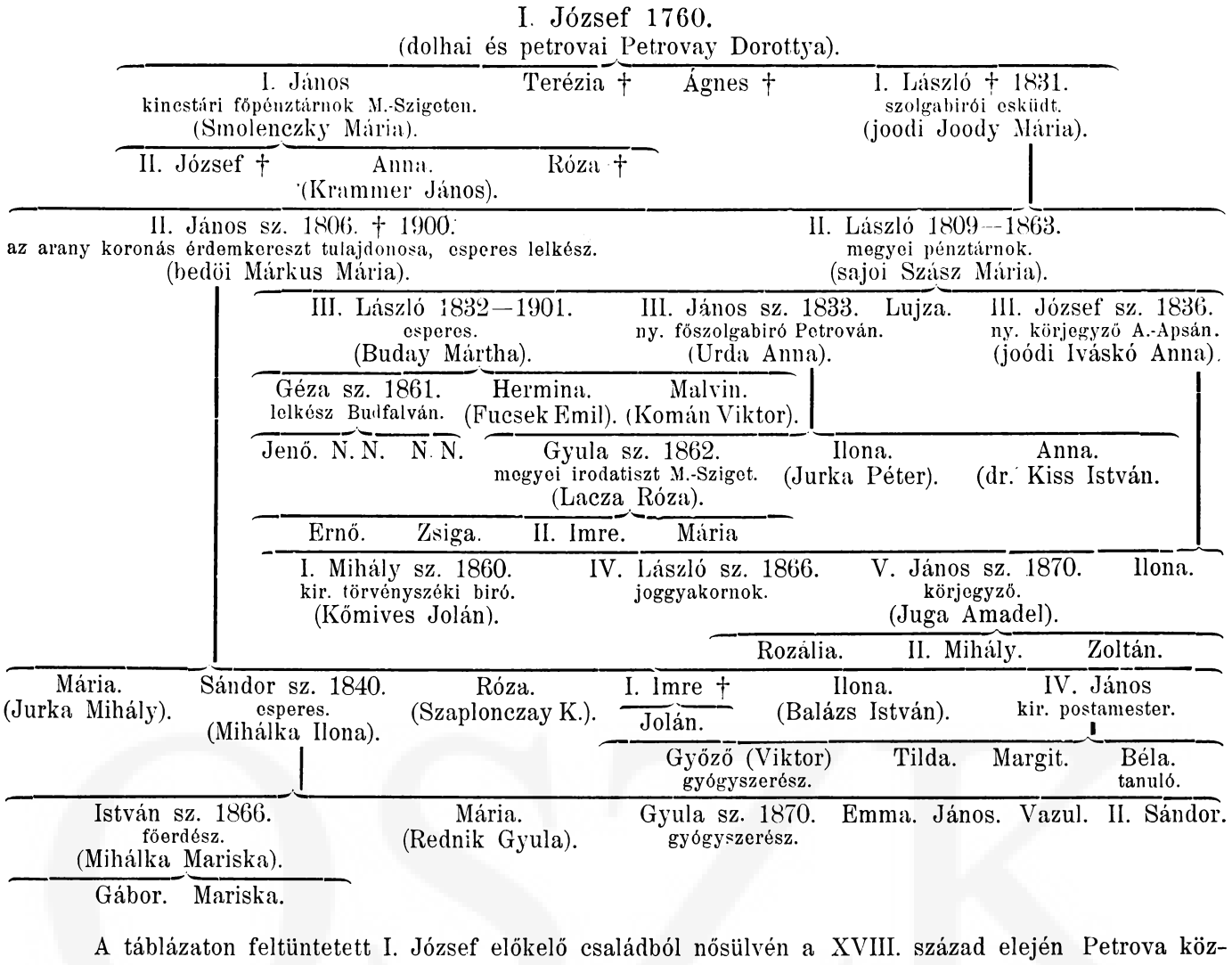
A bölöni ághoz Gyenge Áron birtokos tartozik.

A nagyajtai ághoz Gyenge Mária Réthy Áronné.

A mármarosmegyei ág is sok jeles férfiut adott s bár eredeti vallásukat — kényszeritve a helyi viszonyok által — el is hagyták s a gör. kath. vallás tanait követik, de azért magyar érzelmüket szivükből semmi sem tudta kitörölni; székelyek ők s büszken vallják magukat azoknak.

Családi táblázatuk a következő:

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvarhely M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Jóváhagyatott 130.236/1900. belügyminiszteri számmal.
[5] Jóváhagyatott 74.441/1898. belügyminiszteri számmal.

A táblázaton feltüntetett I. József előkelő családból nősülvén a XVIII. század elején Petrova községében nejével nyert jószágán telepedett meg. Székely nemességét uj otthonában igazolván, 1776-ban a felsőjárás szolgabirói rendes eskütjévé (ord. jurator) választatott meg; mely hivatalát 1784 és 85 években is viselte.[1] Egyik fia János kincstári főpénztárnok, László pedig atyja hivatalát örökölte. II. László 1848-ban megyei pénztárnok volt, a forradalomban mint tábori és élelmezési biztos vett részt, Kabola-Polyánán (most Gyertyánliget község) a kincstári vashámorban az ágyuk öntésénél felügyelt; Lenkey huszárszázados legénységének azon része, mely Galicziából a Wasser vize mentén Felső-Visó községbe jött át, Petrova községben Gyenge Lászlónál az akkori egyedüli földes ur házánál pihent meg; fia a 17 éves III. László mint tanuló szintén beállott nemzetőrnek. II. János 1848-ban a nemzetőrökkel Szacsal községben igyekezett megakadályozni Dimbu osztrák vezér Mármarosba vonulását, de utóbbi győzvén, János a többi honvédtisztekkel elfogatott s hosszasan kinoztatott.

A közügyek terén szerzett érdemei elismeréseül Ő felsége 1895 évben a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki, melyet báró Roszner Ervin m.-főispán ünnepélyen tüzött fel mellére. Meghalt 1900-ban. Gyermekei közül Sándor esperes-lelkész, János m. kir. postamester. Sándor fia István kir. főerdész, Gyula gyógyszerész. János a postamester fia szintén gyógyszerész.

III. Józsefnek fia Mihály sz. 1860-ban, tanulmányait M.-Szigeten végezte; birói vizsgát Budapesten tett s jelenleg mint kir. törvényszéki biró szolgál Zilahon. Neje: Kőmives Jolán. Ezen ág tagjai a „csik-jenőfalvi“ előnevet is használták.

A Gyenge-család többi tagjainak kiszármazását és hogy azok melyikághoz tartoznak, adatok hiányában megállapitani nem tudtam, de felemlitésüket szintén nem mellőzhetem, a következők:

Gyenge Sándor p. ü. titkár Zalaegerszegen; sz. 1864-ben. Neje Tanász Róza, gyermekei István és Sándor.

Gyenge Lajos birtokos M.-Sziget.

Gyenge Károly dohány jöv. tiszt Selmeczen, atyja Acsádon volt ev. ref. lelkész.

Gyenge Ferencz p. ü. fogalmazó Lőcsén.

Gyenge Imre birtokos Monostor-Apáti.

[1] Eredeti okmányok Gyenge Mihály kir. törvsz. biró őrizetében Zilahon.

Gyenge Aladár tanuló Felső-Őrön.

Gyenge Lajos és Ambrus birtokosok Mezőgyán.

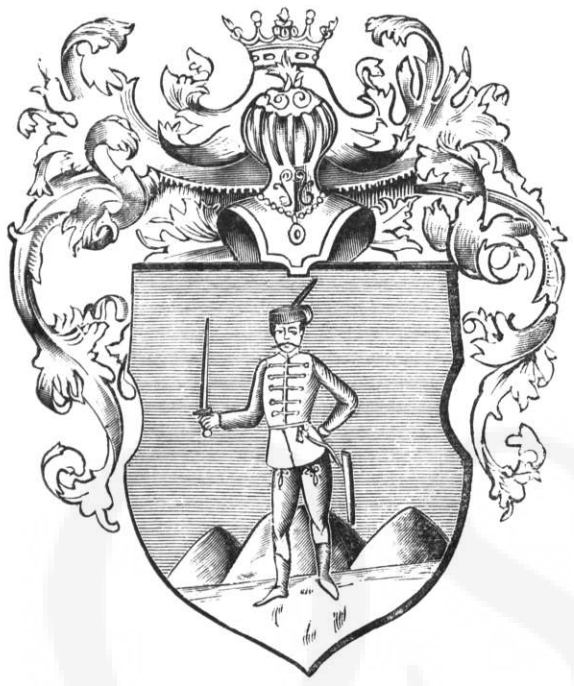
Gyenge Béla kir. aljegyző Nagy-Váradon.

Gyenge Károly birtokos Szamos-Ujvártt.

Hogy a szatmármegyei,[1] a geszti és a kunhalasi király Gyengék és a miklósvári Gyengék közt van-e vérségi összeköttetés, annak nyomára nem akadtam.

Használt czimerük: Két részre osztott kerek paizs, felső piros részben kiterjesztett szárnyu és lehajtott fejü daru áll; az alsó kék részben két arany csillag között a félhold látszik. Sisakdisz. — Foszlányok; arany-kék, ezüst-piros.

Györbiró (léczfalvi). Nemessége ősi székely jogon alapszik. Szabolcsvármegye monographiája szerint a család eredete 1425-ig vezethető vissza.

Léczfalvi GYÖRBIRÓ-család.

Valóban régi székely család, melyből András 1590-ben mint léczfalvi birtokos fordul elő s 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik fel.[2]

1614-ben Györbiró András, Dániel, Lőrincz, János, Benedek és Lukács lustrálnak.[3]

1635-ben a Rákóczy György-féle consriptioban Györbiró János fia Balázs, Györbiró Lőrincz, István, Dániel és Máténé unokája Pál fordulnak elő; ugyanakkor Györbiró Péter Besenyőben és Benedek Nagy-Borosnyón vétettek fel.[4]

Leszármazási táblázatuk a következő:

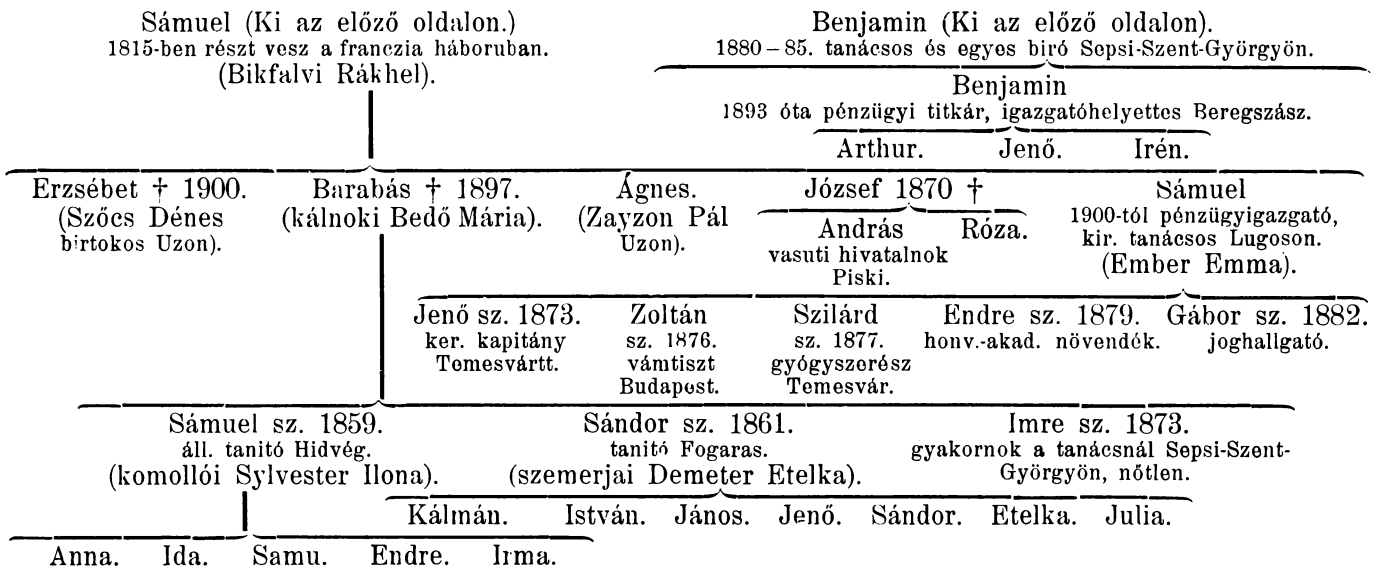
- **András** — 1602-ben esküszik hüséget Rudolf királynak.[2]
  - **Lukács** — 1614-ben lustrál.[3] (Geréb Kata özv. Bodor Istvánné).
    - **István** — 1635-ben lustrál.[4] (Márton Ilona).
      - **István** — a kurucz hadjáratban a nemesi zászló alatt táborozott.
        - **István** — 1715—25-ig Léczfalván perceptor.
          - **Mária** †
          - **Erzse** †
          - **József.**
            - **György.**
              - **Lázár.**
              - **György.**
          - **Sámuel.** (Csekme Borbála).
            - **József.**
              - **Lukács.**
              - **Debora.** (Tana Samu).
            - **Sámuel** — 1815-ben részt vesz a franczia háboruban. (Bikfalvi Rákhel). (Folyt a tuloldalon).
            - **Benjamin** — központi börtönfelügyelő Háromszéken. (Molnár Mária).
              - **Benjamin** — 1880—85. tanácsos és egyes biró Sepsi-Szent-Györgyön. (Folytatása tuloldalon).
              - **Ágnes**
    - **Péter** — Uzonban. (Földes Ilona).
      - **Miklós.**
        - **Sámuel.**
          - **Jakab.**
            - **Jakab.**
              - **Elek** — def.
        - **Peter.**
          - **Péter.**
            - **Ádám.**
              - **Ferencz** — pap.
              - **István.**
              - **Miklós.**
          - **István.**
            - **Pál.**
              - **Áron** †
              - **Pál.** (Zayzon Julia).
                - **Samu** — birtokos.
                - **Lajos** — irnok Déván
              - **Anna.**
              - **Gergely.**
            - **Sára.** (Ferencz Mózes).
        - **János**
          - **Lázár.**
          - **Áron.**
        - **Benedek.**
          - **Mihály.**
          - **László.**
            - **Lázár.**
              - **Mózes.**
              - **József.**
            - **Miklós** — Kökösről nősült.
              - **Miklós** — def.
              - **József.**
                - **Ádám.**
          - **József.**
            - **Károly.**
              - **Mária.** (Butyka József).
                - **Aranka.** (dr. Pálffy Gyula Tordán).
    - **Jakab** — def.
    - **Orsolya** 1648. (Nagy Keresztes Ferencz).
      - **Lukács** — def.

[1] 1828 julius hó 18-án igazolja nemességét (Dr. Illésy és Pettkó KK.).

[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

[3] Udvarh. M. L.

[4] Háromsz. M. L.

Tagjai többnyire hivatalt viseltek s mint ilyenek kerültek a szélrózsa minden irányába, hol müködésük tiszteletére és becsületére a székely nemzetnek mindég áldásos volt.

Kiemelkedőbb tagjai ez idő szerint: Györbiró Sámuel, kir. tanácsos és pénzügyigazgató Lugoson, gyermekei közül Jenő es. és kir. tartalékos hadnagy, Temesvár kerületi kapitánya; Zoltán vámtiszt Budapesten; Szilárd gyógyszerész Temesvártt.

Benő kir. pénzügyi titkár Nyiregyházán stb. stb.

Czimerük: Ezüst paizsban zöld halmok előtt álló kék dolmányos magyar vitéz, jobbjában tőrrel. Sisakdisz. — Foszlányok: mindkét oldalon arany-kék.

Györbiró (szentkatolnai). Szintén régi székely család, hogy egy törzsből eredt-e a léczfalvi Györbiró-családdal, arra nézve nincsenek adataink.

1614-ben Györbiró Márton,[1] 1635-ben pedig Györbiró Márton fia István[2] lustrál.

E családból valók Györbiró Sándor községi biró és Géza volt községi jegyző Szentkatolnán; Györbiró Gergely kir. adótiszt K.-Vásárhelytt és Ignácz tanitó K.-Szentléleken.

György (futásfalvi). A XVII. század elején Futásfalván több György nevü családot találunk,[3] melyek a György név után állandóan a „János“ nevet használták, de történetük adatok hiányában nem közölhető.

György (k.-szentléleki). Régi név, mely a XV. és XVI. században is — midőn a székely nemzetség nem és ágakra voltak felosztva — előfordul; ismeretes előttünk a Halom nemben a György ága.

Régi orthographiával Gywrg, Gyerg és Gewrgnek iratott. 1614-ben György Mihály mint primipilus lustrál.[1]

Ezen család K.-Szentléleken kihalt.

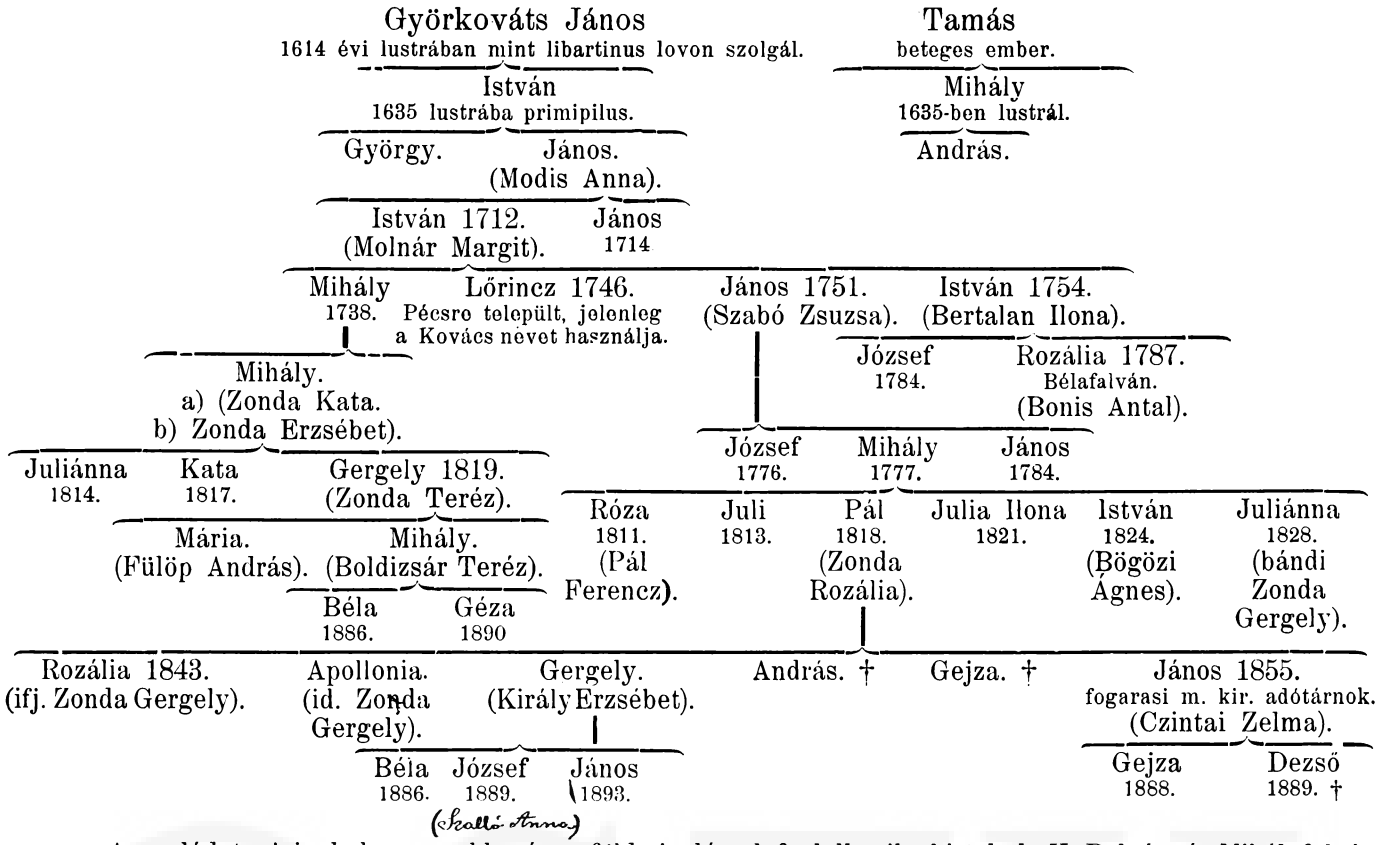
György (illyefalvi). Primipiláris levelet György Péter 1616 márczius 1-én nyert.[4] Története ismeretlen.

György-Jakab (futásfalvi). 1650 márczius 25-én György-Jakab Péter „futásfalvi előnévvel II. Rákóczy Györgytől nyert nemes levelet.[4]

Györgykovács (kézdi-polyáni). Nemessége ősi székely jogon alapszik; a XVI-ik században még mint szabad székelyek fordulnak elő, sőt 1602-ben is György Kovács Tamás mint szabad székely esküszik fel a király hüségére.[5] — 1614-ben Györgykovács János mint szabad székely lustrál, de már jelezve van, hogy lovon szolgál.[6] 1635-ben pedig István a János fia már mint primipilus fordul elő.[7]

János leszármazói a tuloldalon:

[1] Udvarhely M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Udv. és Háromsz. M. L. 1614 és 1635 év L. K.
[4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Udvh. M. L.
[7] Háromsz. M. L.

(Szalai Anna)

A család tagjainak legnagyobb része földmiveléssel foglalkozik, birtokuk K.-Polyán és Mihályfalván (Nagy-Küküllőmegye) van.

1848/49-ben Györgykovács Pál mint székely huszár szabadságharczunk több ütközetében vett részt; fiai közül János kir. adótárnok Fogarason.

Utóbbi időben „Györkovács"-nak is irják nevüket.

Győrke (dálnoki). Legrégibb adatunk dálnoki Győrke Andrásról van, ki hűséges hadi szolgálataiért Báthori István lengyel királytól a Száznőárnyékában egy darab erdőt nyert, melyet 1578 április 28-án a dálnokiak elcserélvén, helyébe a Győrke-családnak az alsó-harokalyban adnak részt.[1]

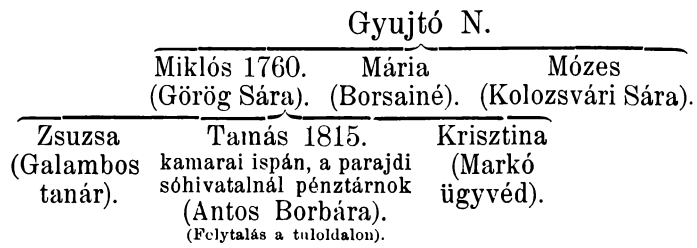
1614-ben Győrke István és Pál;[2]

1635-ben Győrke Pál fia János és Győrke István fia András lustrál.[3]

Gyujtó (sepsimartonosi és étfalvi). ✱ ○ Háromszék legrégibb családainak egyike. Gyujtó György sepsimartonosi előnévvel 1591 május 1-én Báthori Zsigmondtól kapott primipilátust.[4]

Gyujtó Miklós 1610 január 17-én Zalán, Zoltán, Étfalva, Gidófalva és Martonosban lévő rész jószágaira Bethlen Gábortól nyer donátiot[4] és 1613 november 29-én Bethlen Gábor fejedelem által kiadott vallató parancsában szerepel.[5] 1614-ben ugyancsak Gyujtó Miklós Étfalván mint nobilis lustrál.[2] 1635-ben Martonoson Gyujtó Tamás fiai Mátyás és Istók mint nobilis; Gyujtó Isván fia János, Gyujtó Miklós fia János, Gyujtó Péter fia Tamás és Gyujtó Mihály mint primipilusok fordulnak elő.[3]

Kiterjedt család, melyből Sándor 1794-ben Alsó-Fejérmegye alispánja, de családi táblázatuknak csak egy töredéke ismeretes és pedig a következő:

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[5] Szabó Károly Sz. Oklt.

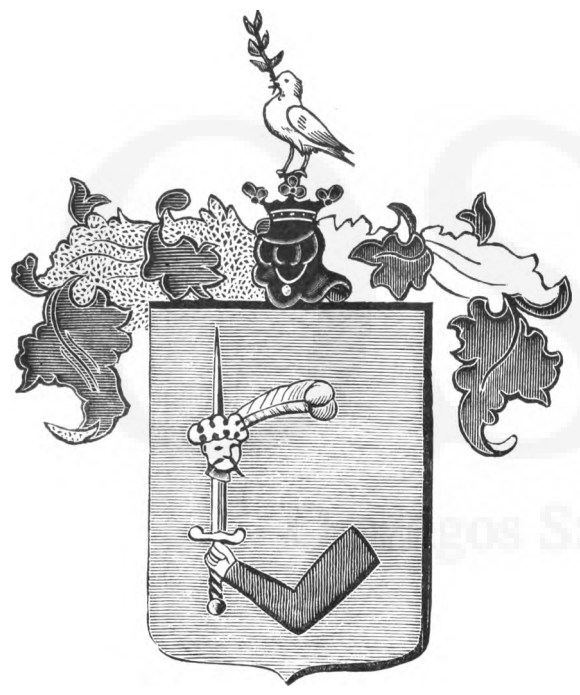
Tamás 1815. (Ki az előző oldalon.)
kamarai ispán, a parajdi sóhivatalnál pénztárnok
(Antos Borbára).

Róza (Ördög Károly sóbányanagy).	Károly sz. 1803. ellentengernagy (Pas Fulvia).	Karolina (Bedő József)	Kata (Kochárd József).	Lajos sóbányatiszt (borosjenői Hegyesi Anna).
				Izabella (kőszegi Fangh N.)

A táblázaton felsoroltak közül: Károly született Nagy-Enyeden 1803-ban, az első magyar ember, ki az osztrák tengerészetnél ily magas polczra emelkedett. A hidászok zászlóaljából 1824-ben lépett mint ideiglenes tengerész-hadapród a haditengerészet szolgálatába. 1848-ban mint fregatta-kapitány Velencze blokirozásánál a Queriera-fregatta parancsnoka volt; 1854-ben sorhajó kapitányi rangot viselt, a velenczei tengerkerületi parancsnokságnak volt főnöke és később mint ellentengernagy Velencze tengerkikötőjének parancsnoka; 1851-ben tábornok-hadbiró Pás György leányát, Fulviát vette nőül. Velenczében járó utazóink róla a legnagyobb szeretettel és tisztelettel emlékeznek. 1857-ben nyugállományba lépett, de 1859-ben ismét tettleges szolgálati viszonyba helyeztetett; meghalt Gráczban 1885.

Lajos 1848-ig sóbánya hivatalnok, a forralom alatt az erdélyi sóbányák főigazgatója, később magánbányaigazgató. Bányászati tudománya általános elismerésben részesül.

Gyulai (nagyváradi sarkantyus). ∗ ○ Hagyomány szerint Magyarországból szakadt be Erdélybe, támogatja ezt előneve is.

Nagyváradi sarkantyus GYULAI-család.

Kővári László szerint e család régi időktől Háromszéken él s a Donáth, Horváth, Macskási, Apor és gr. Hallerekkel sógorosodva jött le napjainkra, egy ága a megyéken s főleg a mezőségen lakott.

Használta a család a „Maksai“ előnevet is, mivel Maksán tudvalevőleg már a XVII. század elejétől mostanáig birtokos volt.

Emlit Kővári László egy sarkantyus Gyulai Istvánt, ki 1609 tájt élt, ennek lehetett fia vagy (mi valószinübb) unokája ugyan István, kitől kezdve következőleg származtatják a családot:

I. Tábla.

István 1609.
?

I. István.
(Maksai Jankó Ilona
a Mihály és nyujtódi Imecs Ilona leánya).

I. László. (Hallerkői Haller Anna a János és Kornis Kata leánya). | Ádám. | Juditha.

Gergely. (Tinkovai Macskási Éva).	Julia. (uzoni Béldi Pál).	I. János. (N.-solymosi Koncz Ágnes).	Anna †	Judith. a) (T.-szentgyörgyi Toroczkai István 1738. b) Tinkovai Macskási Péter.	II. László. † 1776 előtt. (Berekereszturi Kereszturi Judith a Mihály és cs.-kereszturi Torma Anna leánya).
Klára. (Kata v. Éva). (Altorjai Apor Lázár).	II. István 1780. Kolozsvm. alispánja. (Jankafalvi Csató Anna?)	Ágnes. (zsákodi Horváth Kozma).	Kata (Kadicsfalvi Török Antal 1771—79.)	Julia). (Donáth György).	

I. Elek sz. 1744. † 1809 előtt. m. kir. testőr. (hidvégi gr. Nemes Anna esk. 1795. a Ferencz és Korányi Francziska leánya). (Folyt. a tuloldalon).	Imre.	Teréz. (Solti Ferencz főhadnagy).	III. László.	I. Ferencz.	II. János.	Anna.	Borbála.	Mihály. lustr. 1809. (galgói Rácz Judith?)	Krisztina.	Margit.	József.	Ignácz.	Judith. (n.-bányai Szabadszállási János).	Antal lustr. 1809. (rápolti Rápolti Anna). (Folyt. a II. táblán.)

I. Elek (Ki az előző oldalon).
sz. 1744. † 1809., m. kir. testőr.
(hidvégi gr. Nemes Anna,
esk. 1795.
a Ferencz és Korányi Francziska leánya).

III. János sz. 1798 † 1840.
(alcsernátoni Damokos Rozália
az Elek és n.-borosnyói Bartha Sára leánya.
sz. 1803., esk. 1818., † 1872.)

II. Elek sz. 1801. † 1846.
(alcsernátoni Csernátoni Borbála
az Antal és br. Bánffy Eszter leánya.
sz. 1799., esk. 1827. † 1882.)
(Folyt. a II. táblán).

II. Ferencz
sz. 1819. † 1887.
szolgabiró.
(choltitzi gróf
Sedlnitzki
Leopoldina
sz. 1821.,
esk. 1845. † 1888).

Klára
sz. és † 1821.

Domokos
sz. 1822. †

Albert
sz. 1824.
† 1889. maksai birtokos.
(tamásfalvi
Thuri Anna
elvált. †)

I. Károly
sz. 1827. † 1900.

Klára
sz. és † 1829

Czeni
(Nepomuc.)
sz. 1830.
a) (Könczei
Farkas
elvált.
b) Molnár József
esk. 1858.)

Zsuzsa
sz. 1833. † Prágában.
(Zendneka
Venczel
sz. 1829. esk. 1887.
† 1855. Prágában).

Ilka
sz. 1836.
(altorjai
Bodó
György
sz. 1819.
esk. 1858.)

Elek
f.-voláli birtokos
sz. 1839.
a) Szabó Róza
sz. 1839. esk. 1862.
† 1887.
b) Illyés Anna
sz. 1864. esk. 1887.
gyermektelen).

Nagy-idai ág.

I. Tivadar
sz. 1846. † 1849.

Miksa
adótárnok
sz. 1847. † 1889.
(Algáczi Jozefa
sz. 1863. esk. 1883.

Árpád
sz. 1884.

Gabriela
sz. 1886.

Rikárd
cs. és k. kamarás és tart. huszárszázados, birtokos Nagy-Idán.
a) (Széki gr. Teleki Stefánia
elvált.
b) Pie du Ruissel Evelina
sz. 1867. esk. 1890.
gyermektelen).

Géza
br. Bánffi Jenő
josz. ig. Karácsonfalván.
sz. 1858.
(m.-baksai
Hajdu Róza
sz. 1866.
esk. 1881.)

IV. István
sz. és † 1883.

Irma
sz. 1884. † 1889.

Ödön
k.-jegyző Dedrád.
sz. 1863
(petrovinai
Pekri Mária
sz. 1866. esk. 1889.
gyermektelen).

II. Tivadar
sz. 1868.
(Szabó Erzsébet
Magyarországról,
gyermektelen).

II. Tábla.

Antal (Ki az I. táblán).
lustr. 1809.
(rápolti Rápolti Anna).

Háromszéki ág.

Anna.
(s. szt-györgyi
Henter
Sándor).

Teréz.
(k.-borosnyói
Tompa János
sz. 1805.)

Lajos
(szemerjai
Barra
vagy
Bora Karolina).

Rozália.
(alcsernátoni
Domokos
Lajos).

Irma.

Margit.
(alsó-zaturcsai
Zathureczky
Gyula
sz. 1840. esk. 1878.

Kata.
(alsózaturcsai
Zathureczki
László).

II. Elek (Ki az I. Táblán).
sz. 1801. † 1846.
(alcsernátoni Csernátoni Borbála.
az Antal és br. Bánffi Eszter leánya.
sz. 1799. esk. 1827. † 1882.)

Septéri ág.

Eszter
sz. 1828. † 1900.
a) (br. Toroczkai József,
elvált.
b) bölöni
Sikó Lajos
birtokos Septér).

Anna
sz. 1830. † 1877.
(alcsernátoni
Csernátoni
Ignácz,
birtokos Szt-Mihályfalván.
sz. 1820. esk. 1850.

III. István
† 1848.
Segesvártt
esett el).

I. István valószinüleg egy személy azon váradi Gyulai Istvánnal, ki Fogaras várának substituált kapitánya (Arcis et praesidii nri Fogarasien. substituto pro tempore vice Capitaneo et fideli nobis grato) volt és kinek Bornemissza Anna fejedelemasszony 1667 IV. 5-én parancsot küld Kercsitora elfoglalálására.

Ezen István neje: maksai Jankó Ilona anyai ágon igy származik:

Báthori Miklós.
(losonczi Bánffi Zsófia).

Báthori Borbára.
(álmosdi Chyri András).

Chyri Petrona
(magyar-valkai és gyulai Valkai Miklós).

Valkai Erzsébet.
(szucsáki Tomori Lőrincz (László).

Tomori Petrona.
(nyujtódi Imecs István).

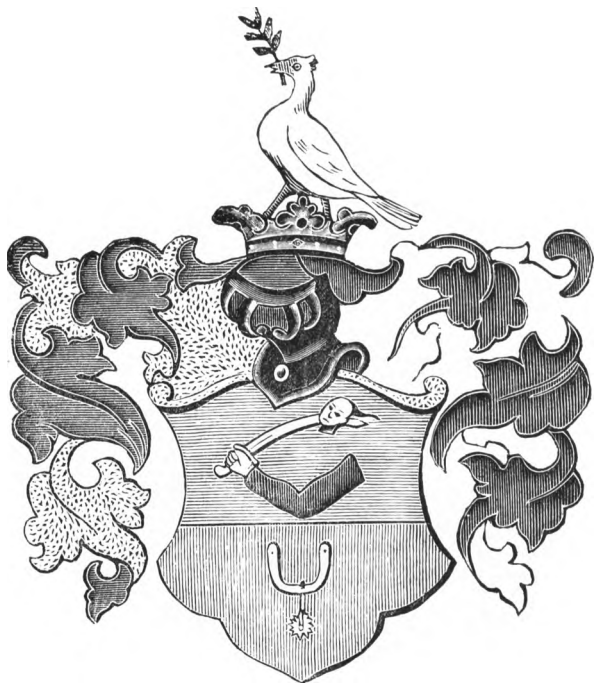
Imecs Ilona.
(maksai Jankó Mihály).

Jankó Ilona.
(nagyváradi sarkantyus Gyulai István).

I. László 1698-ban jelen van a K.-Fejérvártt tartott országgyülésen, 1700-ban Dobokavárm. követje.

I. Elek főkormányszéki felesküdt jegyző, majd a gróf Pálffy gy.-ezredben, végre a m. kir. nemes testőrségben szolgált mint hadnagy. A cs. kir. udvarnak titkos ügyében Európa udvarainál u. m. az orosz császár-, a spanyol-, franczia-, nápolyi királyságoknál mint titkos futár alkalmaztatott. Ezen szolgálatát lóháton végezte. Igy tette meg az utat Bécs és Páris között egy nyugta szerint, mely igy szól:

„Wier zu Ende Untergeschriebenen bekennen hiermit, dass von dem k. k. Leutenant der k. ung. Leibgarde Herrn Alexius v. Gyulai von den in August 1780 zu einem dienstritte von hier über Brüssel nach Paris und zurück auf Verrechnung empfangenen 1030 Fl. die verbeigten 156 Fl. 51 kr. zu Hande des k. k. Universal - Cameral - Hof - Zahlamtes richtig und baar abgeführt wurden stb.“ (Kelt Wien, 23 deczember 1780. Meghalt mint Brassó vidékének tartományi biztossa.

Nagyváradi sarkantyus GYULAI-család.

II. Ferencz életét kora ifjuságától kezdve a közügyek szolgálatában töltötte el s mint szolgabiró évek során volt járásának (Teke) tanácsadója, birója, barátja és atyja (Jelentések a Kolozsvm. közigazg. állapotáról az 1887 évben).

I. Károly, Albert és Lajos részt vettek az 1848/49 harczban. Károly főhadnagy volt a Mátyás huszároknál, ismeretes arról, hogy ő hozta volt 1849-ben az osztrák érzelmü Kovács kapitányt meglehetős nehéz körülmények között Gyergyóból Kézdivásárhelyre (Nagy Sándor Háromsz. önvédelmi harcza 124. lap.)

Richárd cs. és kir. kamarás 1871-ben lépett ki mint hadnagy a bécs-ujhelyi akadémiából, jelenleg nagyidai birtokán él mint tartalékos huszárszázados.

Ennek a kamarási méltóság elnyerése végett kimutatott ősei ezek:

nagyváradi sarkantyus Gyulai László.	bere-kereszturi Kereszturi Judih.	hidvégi gróf Nemes Ferencz.	Horányi Fran-cziska.	alsó-csernátoni Damokos Elek.	kis-borosnyói Tompa Krisztina.	nagy-borosnyói Bartha József.	rétyi Székely Klára.
Gyulai Elek.		gr. Nemes Anna,		Damokos Elek.		Bartha Sára.	
Gyulai János.				Damokos Róza.			
Gyulai Ferencz.							
Rikárd.							

Choltitzi gróf Sedlnitzki Miksa.	beanforti b. Jeanneret Leopoldina.	nagyercsei gróf Toldalagi István.	losonczi báró Bánffi Eszter.
gr. Sedlnitzki Antal.		gr. Toldalagi Anna.	
gróf Sedlnitzki Leopoldina.			
Rikárd.			

Birt volt a család Maksán és Nagy-Idán kivül: Véczen, Harinán, Sajó-Magarason, Szentmihálytelkén, Septéren, Lamperben, Rudurlón, Felső-Oroszfalun, Bábahalmán, Szt.-Lamboron és még más községekben.

Nemes levél a család birtokában nincsen, azonban majd minden okmányból kitünik kiváltsága.

Midőn I. Elek távozott főkormányszéki hivatalából, Testimoniumot adatott magának, melyben donatarius és birtokos szülőktől származottnak mondatik. („ . . . Quem proinde a majoribus in utrasque Linea Paterna videlicet et Materus Donatariis et Passessionatis descendere . . .“) Ezen Elek nem is juthatott volna a testőrségbe, ha nemességét nem igazolta volna.

Az 1809 évi lustra alkalmával megtörtént, hogy a primorokat a többi nemességgel együtt ABC és községek szerint irták össze, ez ellen többen Contradictoria protestatiot adtak be. Az aláirók között találjuk: gr. Nemes Annát özv. Gyulai Eleknét, maga, János és Elek fiai nevében és képében, Gyulai Mihályt és Antalt, tehát ezek primorok voltak.

Háromszékmegye alispánja 7474/1887. sz. alatt bizonyitja a család nemességét és jogosultságát a nagyváradi „sarkantyus“ előnévnek használatára.

A család czimere: Kék mezőben pirosmezü kar, markolatjában egyenes kardot tart, melynek hegye egy strucztollas turbános törökfőn van átszurva (Lásd dr. Szádeczki Lajos és dr. Boncza Ödön a gr. Haller-család). Sisakdisz: piroslábu és csőrü fejér galamb, csőrében zöld ág. Foszlányok: arany-kék, ezüst-vörös. Ilyen czimerrel pecsételt II. Gyulai László és más családbeliek is; I. Gyulai Elek azonban más vágott paizst használ, melyben fennt a kar karddal, lent sarkantyu látható.

A kamarási próba alkalmával az először emlitett czimer lett elfogadva.

Sajátságos, hogy ugy a gróf Gyulai, mint az abafáji és váradi Gyulai családoknak czimerében mindegyikében látható a pirosmezü kar és a galamb zöldággal csőrében.

Az Udvarhelyvm. Nemes Családjai czimü mánkában található Gyulai grófi czimer, nem a mr.-németi és nádaskai Gyulai-családot illeti, hanem a gyulai Gyulai-családot (grófságot nyert b. Gyulai Ferencz 1735 márcz. 30-án. Lib. Reg. XXXVII. 356.)

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Hadi (osdolai). Tagányi szerint 1609-ben nyert nemes levelet. — 1614-ben Hadi Mihály, István, Jakab, Mihály, István és Simon jegyeztettek fel,[1] az 1635 évi conscriptioban pedig Hadi István fia János, Jakab fia Tamás, László fia Mihály, Pál fia János és Hadi Balázsné fordulnak elő.[2]

1695-ben Hadi György, kinek neje Sögön Margit albisi Barabás Györgygyel egy belső telek felett szerződik.[3]

Hadnagy (dálnoki). Előkelő székely család, melynek története a XVI. századdal kezdődik, az irt időn elől irott adatokra nem akadtam.

Az első, kiről tudomásunk van, Hadnagy Benedek, ki Futásfalván lakott s 1548 október 17-én a Sipos Miklós-féle örökségi perben mint tanu szerepel.[4]

1588 decz. 21-én Báthory Zsigmond rendeletéből Hadnagy Mihály, László Ferencz darabant helyett cserébe Kanta Antal jobbágyot kapja.[5]

1602-ben Hadnagy Balázs és Tamás esküsznek fel a király hüségére.[5]

1614-ben Hadnagy Balázs és János mint nobilisek lustrálnak.[1]

1635-ben néhai Hadnagy Balázs János és Hadnagy Jakabné fiai Mihály és János fordulnak elő.[2]

1649-ben Hadnagy István Dálnokon curiát épit.

1679-ben, midőn Bethlen János özvegyét mint a Béldi Pál-féle összeesküvés részesét kihallgatják, Hadnagy Mátyás van jelen.[4]

Fentiekből látjuk, hogy a dálnoki Hadnagy-család a XVI. és XVII. században is már előkelően szereplő család volt, de a váltságos idők okmányaiknak nagy részét megsemmisitették s igy történelmük is csak töredékben közölhető.

Hagyomány szerint Hadnagy Anna egyik erdélyi vajdának volt a felesége s mint ilyen a szárhegyi róm. kath. egyháznak egy aranyba foglalt cocuszdió-poharat ajándékozott volna.

Egy ága a családnak a XVIII. században Krassómegyébe szakadt, ez 1806-ban január 3-án sepsi-, kézdi, orbai- és miklósvári széknek Zágonban tartott gyülésén nemesi bizonyitványt kapott, mely ugyanazon év márczius 3-án Krassóvármegyében is kihirdettetett.[6] Ezen ág ugy látszik, kihalt.

A Háromszéken maradt törzs családi táblázatának töredéke:

Hadnagy József.

József † 1893.
(angyalosi Forró Amália).

Berta. (angyalosi Forró Mór, a Ferencz kir. tanácsos, alispán fia).	Gyula. (szörcsei Donáth Lujza, a József leánya).	Vincze. (szörcsei Donáth Ida, a József leánya).

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Csintalan-család okmányai.
[4] Szabó K. Sz. Oklt.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Nagy Iván. M. Cs.

A táblázaton feltüntetett Gyula mint birtokos az István által 1649-ben épitett ősi curiában lakik Dálnokon; neje Luiza néhai szörcsei Donáth József törvényszéki elnök, egyházmegyei főgondnok, a Székely Mikó-kollegium főgondnoka és a III. vaskorona-rend tulajdonosának leánya. Öcscse Vincze, ki Gyulának egyszersmind sógora is, Kovásznán birtokos.

E családból valók: néhai Hadnagy János, kinek neje Cseh Zsuzsa volt, Hadnagy Anna Barabás Jánosné és néhai Hadnagy Amália id. Vajna Pálné, ki Nagy-Enyeden halt el; mindannyian a XIX. században éltek.

Használt czimerük: Kék paizsban pánczélos vitéz, jobbjában tőrrel, baljában buzogánynyal. Sisakdisz. — Foszlányok.

Halál (rétyi). Régi székely család, melynek a rétyi templomban külön ülőhelye volt, sőt Halál András ki is van emelve a patronusok között.[1]

1614-ben Halál András és István primipilusok.[2]

1635-ben Halál András a hét birák között, Halál Péter, György és István mint primipilusok lustrálnak.[3]

Halmágyi (étfalvi). A Nagy-Küküllővármegyében kebelezett Halmágy községtől vehette nevét. Nagy Ivánnak azon feltevése, hogy ezen család a szilágysomlyói Halmágyi-családdal vérrokonságban állana, mivel sincs támogatva; mint azt nehány családnál láttuk, hogy uj otthonában a települőt rendesen származási helye után nevezték el, ez lehetett itt is az eset, hogy az első, ki e családból Étfalvára költözött, azelőtt halmágyi birtokos volt s röviden „Halmágyi"-nak keresztelték el.

Tagjairól csak a XVIII. században tudunk; ugyanis 1742 deczember 24-én Halmágyi Sámuel, kinek neje Bereczky Katalin, fiai: Mózes, György, István és Sámuel „étfalvi" előnévvel nyertek nemes levelet.[4] Az emlitett István 1814-ben a kormányszéknél valóságos titkár volt; szolnok-dobokamegyei marokházi és gyulatelki javai leányágon vejeire szállottak.[5]

Étfalvi Halmágyi László pedig 1847-ben Belső-Szolnokvármegye alszolgabirája volt.

Fogaras vidékén is laktak Halmágyiak, de ezek nem e család kötelékébe tartoznak.

Hamar (futásfalvi). Szóhagyomány szerint e család még Kun László idejében a király által számüzetvén, Magyarországból — hol kiterjedt birtokai voltak — Erdélybe menekült; egy erdős helyen a Székelyföldön telepedett meg. Később Kun László Erdélyben a tatárok általi üzetve, a Hamar-család egy tagja maga köré gyüjtvén csatlósait, a királyt megmentette veszélyes helyzetéből; ezért vette volna László ismét kegyébe e családot s adott volna neki nagy kiterjedésü jószágot, s mivel a néhány házból álló telepitvénynek neve még nem volt, a király futásától — „Futásfalvának" — neveztetett el. (Rege mely semmivel sincs támogatva.)

Az elvitázhatlan, hogy régi család, melyből 1595-ben Hamar István Futásfalván mint birtokos élt.

1602-ben Hamar István, Benedek, Ferencz és másik István postatiszt Kaposvártt és Zoltán kereskedő Kézdi-Vásárhelytt. — Hamar Károly szintén futásfalvi birtokos, fiai: Károly körjegyző Nagyborosnyón és Géza gazda Futásfalván.

Futásfalvi HAMAR család.

ván Rudolf király hűségére esküsznek fel.[6]

1614-ben Hamar László, András, Gergely, István, Ferencz, Imre és Bartalis mint primipilusok lustrálnak.[2]

1635-ben Hamar György a hét birák között, Hamar Imre fia János, Ferencz fia Péter, Bartalis fia György, Imre öcscse Benedek és Hamar Gergely a Rákóczy György-féle conscriptióban fordulnak elő.[3]

1742 augusztus 4-én Hamar Simon és neje Forró Sára, gyermekei Mihály, Ferencz, Antal és Zsófia „Kézdi-Futásfalvi" előnévvel Mária Teréziától nyertek czimeres nemes levelet.[4]

Az ujabb nemzedékből felemlitendők: Hamar Ignácz futásfalvi birtokos, fiai: Gyula

[1] Orbán Balázs Sz. L.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[5] Nagy Iván M. Cs.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

Egy ága a családnak Kovásznán él u. m.: Hamar Lajos birtokos, leánya Mária Veres Gyula ügyvéd neje.

A felsoroltakon kivül: Hamar János 1805-ben futásfalvi, Hamar Simon karatnai lakos; Hamar István 1848 ban Fogarasvidék főjegyzője, Hamar Lajos 1848-ban kézdi-alszéki jegyző, Hamar Dániel és Hamar György (kinek neje Kovács Amália) Alsó-Fejérmegyében Asszonynépén birtokosok szintén e családból valók.

Czimerük: Kék paizsban zöld téren piros öltönyü vitéz jobbjában piros zászlóval. — Sisakdisz: egy piros mezü kar lándzsával kezében. — Foszlányok: ezüst-kék, arany-piros.

Hankó (de . . .) Ezen székely-családból való Hankó Dániel, 1848-ban Kézdi-Vásárhely országgyülési képviselője, később honvédhadbiró, ki a lőpor- és fegyvergyártás körül szerzett kiváló érdemeket.

Haraly (pávai). Két ágban élt; egyik Zabolán, a másik Páván. Nemes levelet „pávai" előnévvel 1638-ban nyert.[1]

Hatalmas (altorjai). * 1614-ben Hatalmas István mint primipilus lustrál.[2] Kihalt.

Hegyes (szemerjai). Régi székely-család, melyből Hegyes János 1508-ban emlittetik.[3]

A XVII-ik század elején két ágban élt, az egyik Szemerján, a másik Kézdi-Szentléleken. A szemerjai-ágból 1614-ben Hegyes István és Péter,[2] 1635-ben Hegyes János a hét birák között, Hegyes Mihály fiai Péter és Tamás mint primipilusok lustrálnak.[4]

A szentléleki ágból 1614-ben Hegyes Máthé,[2] 1635-ben Hegyes Máthé fiai Lőrincz és György, továbbá Hegyes András fiai András és György fordulnak elő.[4]

Utóbbi ágból Hegyes András 1848/49-ben mint honvéd küzdötte végig önvédelmi harczunkat, fia Pál és Hegyes Elek birtokainak jövedelméből Szentléleken élnek.

Hegyi (baczoni). Története a XVII-ik századdal kezdődik, ugyanis 1614-ben Hegyi István, Balázs és Bálint fordulnak elő.[2] 1635-ben pedig Hegyi Márton és András a hét birák közt; Hegyi István, Máthé, Mihály és Bálint fiai: András, Albert és Györgyöt találjuk feljegyezve.[4]

Baczonban ez időszerint Hegyi Mózes és gyermekei élnek.

A XVII. században Bölönben is élt egy ily nevü nemes család, de története ismeretlen.

Hermán (köpeczi). Hermán Mihály és fia Bálint lófősitése 1649 november 11-én kelt.[5]

Henter (sepsiszentiványi, báró és nemes). * ○ Eredetét némelyek az altorjai Apor-családéval kötik össze; állitólag Apor István leánya Ilonának két fia maradt volna, az egyik István, a másik Lukács, előbbitől származtatják az Aporokat, utóbbitól a Hentereket.

Sepsiszentiványi HENTER-család.

Ezen származtatását a Henter-családnak nem lehet jóbá venni, az mivel sincs támogatva. De látjuk elől az Apor-családnál is, hogy az nem Ilonától, hanem László a János fiától jött le napjainkig. Miköze is lett volna a Henter névnek e családhoz, hiszen Apor Ilonának második férje Mihálcs Benedek volt.

Ugyancsak nem vehettem ténynek a „sepsiszentiványi" származást; igaz ugyan, hogy arra nézve már a XVI. századból vannak hiteles adataink, miszerint a Henter-család Sepsi-Szentiványban jószágot birt; de legelső irott okmányunkban „Henter Gáspár de Aythán"-ról tétetik említés; ugyanis 1531 julius 5-én nevezett Gáspár, János király átiratában, melyet Miklósvárszék önálló törvényhatósága részére kiadott, fordul elő.[6]

Tehát csak azt vehettem komolyan, mit okmányilag bebizonyitva láttam.

Szó sem fér hozzá; a „sepsiszentiványi" előnév megilleti a Henter-családot, mert donatioi és nemes levelei ezen előnévvel állittattak ki.

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Udvh. M. L.
[3] Szabó K. Sz. Oklt. III. köt.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[6] Szabó K. Sz. Oklt.

A család leszármazási táblázata a XV-ik század végén élt Dénestől kezdve a következő:

I. Tábla.

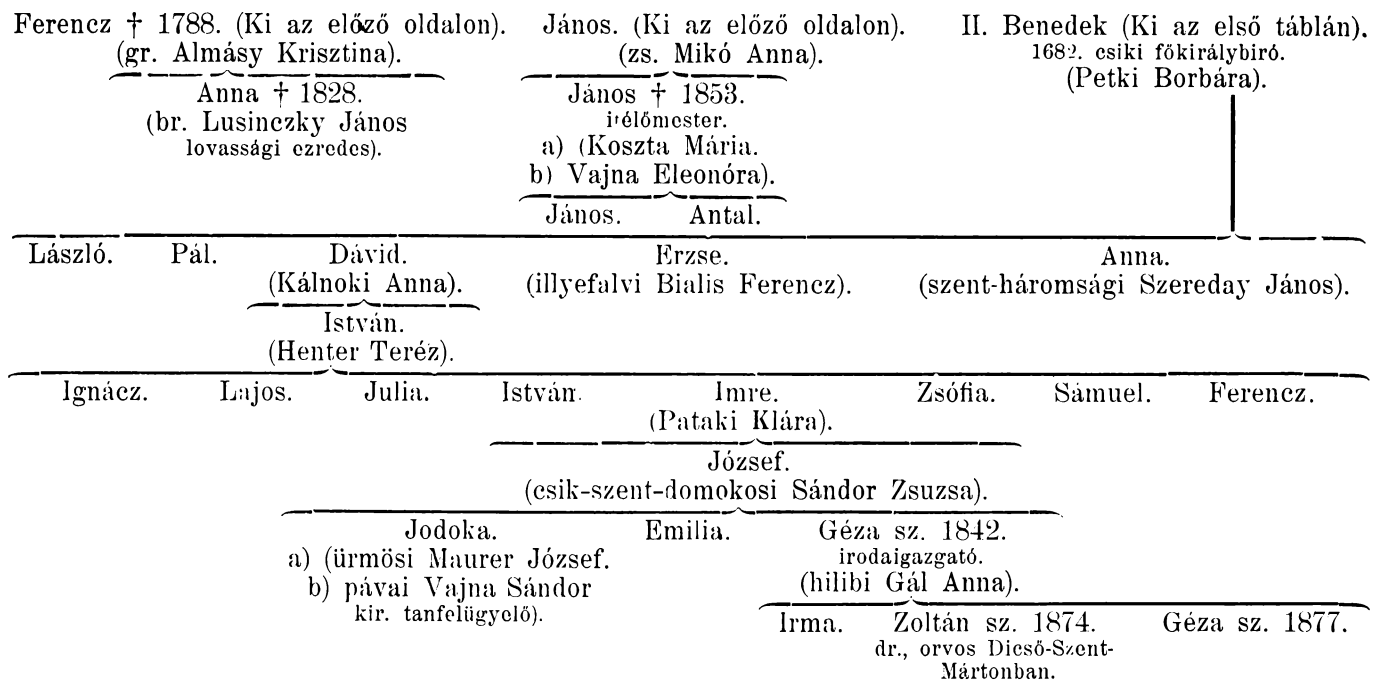
- **Dénes.**
  - **Gáspár 1532.** miklósvári követ.
    - **Miklós** 1569-ben várhegyi jegyző.
      - **Magdalena.** (n.-ajtai Donáth György főkirálybiró).
      - **Margit 1610.** (n.-ajtai Cserei János).
  - **Boldizsár.**
    - **János.**
      - **I. Benedek 1583–91.** háromszéki főkirálybiró. a) (Apor Borbára. b) Borchay Borbára).
        - **I. Péter 1649.** miklósvári kapitány.
        - **I. András 1635.** sepsi alkirálybiró. (dálnoki Hadnagy Kata).
          - **János** † 1661. (Apaffy Anna).
            - **Klára.** (Kollatovics György).
            - **János.**
          - **Pál.** a) (Tordai Margit. b) Szilvási Erzse).
            - **Gábor** (Balogh Erzse),
              - **János.** (gyerővásárhelyi Gyerőffi Anna).
                - **István.** (hidv. Nemes Mária).
              - **Gábor.**
              - **Erzse.** (bágyoni Varró Mihály).
          - **Ferencz** 1704. itélőmester. (Mikes Éva).
            - **Ádám 1753.** (br. Sármasági Krisztina).
              - **Adám 1764.** táblai ülnök. (petki Nagy Bora).
                - **Antal sz. 1748. † 1824.** udvarhelym. főkirálybiró. (gróf Haller Anna).
                - **Boldizsár.**
                - **József.**
          - **II. András 1685.** (Nagy Judith).
            - **Mihály** tábornok. 1676-ban épittette a szentiványi curiát, melyben özv. Szentiványi Györgyné lakik. (kilyéni Székely Éva). (Folyt. a II. táblán)
              - **József.** (s.-szent-györgyi Daczó Anna).
                - **Dániel.**
                - **Dávid 1794.** Dobokam. alszolgabirája.
                - **Sándor** miklósvárszéki királybiró. (nagyváradi sarkantyus Gyulay Anna).
                - **Zsuzsa.** (Szabó N.).
              - **Béla sz. 1841.** főszolgabiró. † 1896.
              - **Sándor sz. 1848.** birtokos. † 1880. nőtlen.
              - **Gábor 1842.** főszolgabiró Brassó-megyében. (Gidó Katalin).
                - **Gábor.**
                - **Margit.**
                - **Erzsébet.**
              - **Károly sz. 1851.** birtokos és postamester Nagy-Ajtán. (Szolnoki Gizella).
                - **Jolán.**
                - **Anna.**
                - **Károly sz. 1899.**
          - **Mihály** tábornok. 1676-ban épittette a szentiványi curiát, melyben özv. Szentiványi Györgyné lakik. (kilyéni Székely Éva). (Folyt. a II. táblán)
          - **II. Benedek 1682.** csiki főkirálybiró. (Petki Borbára). (Folyt. a II. Táblán).
  - **Bálint.**
    - **Mihály** † 1584.
  - **Gergely** a mócsi ág törzse. 1614 és 1635-ben lustrál.

- **Krisztina.** (uzoni Béldi László).
- **Klára.** (Daniel Elek).
- **Anna.** (b. Rakovszky Márton).
- **József.** (br. Gál Anna).
- **Józéfa.** (Dessewffy Mihály).
- **Róza.** (g.-szent-imrei Berzenczey János).

II. Tábla.

Mihály. (Ki az első táblán).
tábornok.
1676-ban épittette a szentiványi curiát, melyben özv. Szentiványi Györgyné lakik.
(kilyéni Székely Éva).

- **János.**
  - **Mária.** (Bogádi János).
  - **Zsigmond.**
- **Elek** nőtlen.
- **Gáspár** plebános.
- **Dávid** itélőmester, báró. 1744. a) (Lázár Druzsina, b) Petki Bóra).
  - **Ferencz** † 1788. (gr. Almásy Krisztina). (Folyt. a tulold).
  - **Klára.** (n.-ajtai Cserei Mihály).
  - **Teréz** (s.-szentiványi Henter István).
- **Kelemen.** (Ugron Kata).
  - **Borbára.** (Geréb Ferencz és Henter Mihály ev. ref. pap.)
- **Krisztina.** (uzoni Béldi Kelemen).
- **László.** (Torma Klára).
  - **János.** (zs. Mikó Anna). Folyt. a tulold alon).

Táblázatom hiteles adatok nyomán készült s eddig még a legteljesebb, nem lehetetlen azonban, hogy egyik, vagy másiknak leszármazói adatok hiányában azon feltüntetve nincsenek.

Ezen egykor szereplő ősi székely család tagjaival nemcsak a politikai és magánéletben s más előkelő családokkali összeköttetésben, hanem történelmünk lapjain is gyakran találkozunk.

Az első Henter Gáspár, kiről említém, hogy 1531 julius 5-én Miklósvárszék megbizottja Szapolya Jánoshoz.

1567 márczius 5-én II. János király Henter Miklósnak Nagy-Ajtán 6 ház jobbágyot, Henter Benedeknek ugyanott 5, és Henter Mihálynak ugyanott 4 ház jobbágyott ad.[1]

1569 január 23-án nagyajtai Henter Miklós mint várhegyi jegyző aláirja azon okmányt, mely szerint Henter Benedek és Bereczk Máté a Bereczk Balázs öröksége felett Nagy-Ajtán kiegyeznek.[2]

1583-ban I. Benedek (nagyajtai), ki 1578-ban Háromszék főkirálybirája, 1586-ban pedig a fejedelmi tábla ülnöke, Apor Borbálával Szent-Ivánt kapja.[3]

Kővári szerint a „Szentiványi“ előnevet Benedek fia András kezdé használni, mit a káptalani levéltárban őrzött oklevelek igazolnak;[4] ez ismét csak azon állitásomat támogatja, hogy a Henter-család Nagy-Ajtáról származik. Emlitett I. Benedek a Nagy-Ajtán, Miklósváron, Bodoson és Fel-Bölönben levő részjószágaira; neje Borcsai Borbára pedig Szent-Iványon kuriával, Laborfalván, Komollón és Magyaróson levő részjószágaira 1591 április 27-én nyertek uj adományt.[5] Ez lehetett azon Benedek, ki 1603-ban Segesvártt mint Székely Mózes követe, halálra kinoztatott.[6]

Ezen időtájt élt még egy más Henter Benedek és Gáspár is, kik Székely Mózessel a Barczán estek el;[6] előbbi 1602-ben esküszik fel a király hüségére.[2]

Benedeknek fia Péter Miklósvárszék kapitánya volt, 1631-ben márczius 19-én I. Rákóczy Györgytől Nagy-Ajtán egy jobbágytelket kap.[5]

Pál az András fia 1662 ben Apaffy Mihály alatt megbélyegeztetett, ágazata Istvánnal kihalt.[7]

Ádám a Ferencz fia tanácsos és udvari titkár, Antal Boldizsár és József fiaival 1754 május 20-án báróságra emeltetett.[8] Emlitett Antal cs. kir. kamarás, Udvarhelyszék főkirálybirája, és a Jézusrend vitéze, a Kisküküllő mellett fekvő szentdemeteri kastély kertjében, hol akkor lakott, miden gyermeke születésére egy fenyőt ültetett.

Fia József Kelementelkén lakott, az irodalom nagy barátja, jó hazafi és Erdély legjobb gazdáinak egyike; vendégszeretetéről országszerte beszélének, udvarának kapuja — magyarul mondva — mindennek tárva állott. Ezen Józseffel a bárói ág kihalt.[9]

[1] Szabó K. Sz. Oklt.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] I. Lib. Reg. Sig. Báthori 91. old. 1583 évről.
[4] Capit. Alb. Protoc. Michaelis Barsi fasc. 69.
[5] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[6] Bethlen Farkas Hist. tom. V. p. 363.
[7] Kazy Historia R. H. libro VIII.
[8] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[9] Nagy Iván M. Cs.

András az András fia 1686-ban Tököly ellen táborozott,[1] fiai nem maradtak. Testvére Mihály a Rákóczy forradalomban tábornok és követ a portához.[1] Kilyéni Székely Évától két fia maradt: László és Dávid; amannak ága megmaradt a nemesi renden, Dávid pedig mint itélőmester, Zsigmond, Ferencz, Klára és Teréz gyermekeivel 1744 november 13-án bárónságra emeltetett.[2] De ezen ág szintén kihalt.

II. Benedek Apaffi alatt tanácsos, 1682-ben csiki főkirálybiró, 1695-ben udvari titkár és a Rákóczy forradalom tevékeny hive.[3] Leszármazói jelenleg is élnek, a táblázaton fel vannak tüntetve.

A család összes okmányai nem jutottak kezeim közé, nem csoda tehát ha egyesek fenti táblázatomon nincsenek feltüntetve, azokat azonban itt sorolom fel: Henter Dávid háromszéki aljegyző, Ignácz a fiscális igazgatóságnál tiszt, Lajos 1794-ben gubernális irnok, Farkas Kolozsmegye árvaszéki ülnöke, később Dobokamegye rectificátor biztosa, Zsigmond szintén Dobokamegye rectific. biztosa 1815-ben és Henter László 1847-ben rectific. biztos.[4]

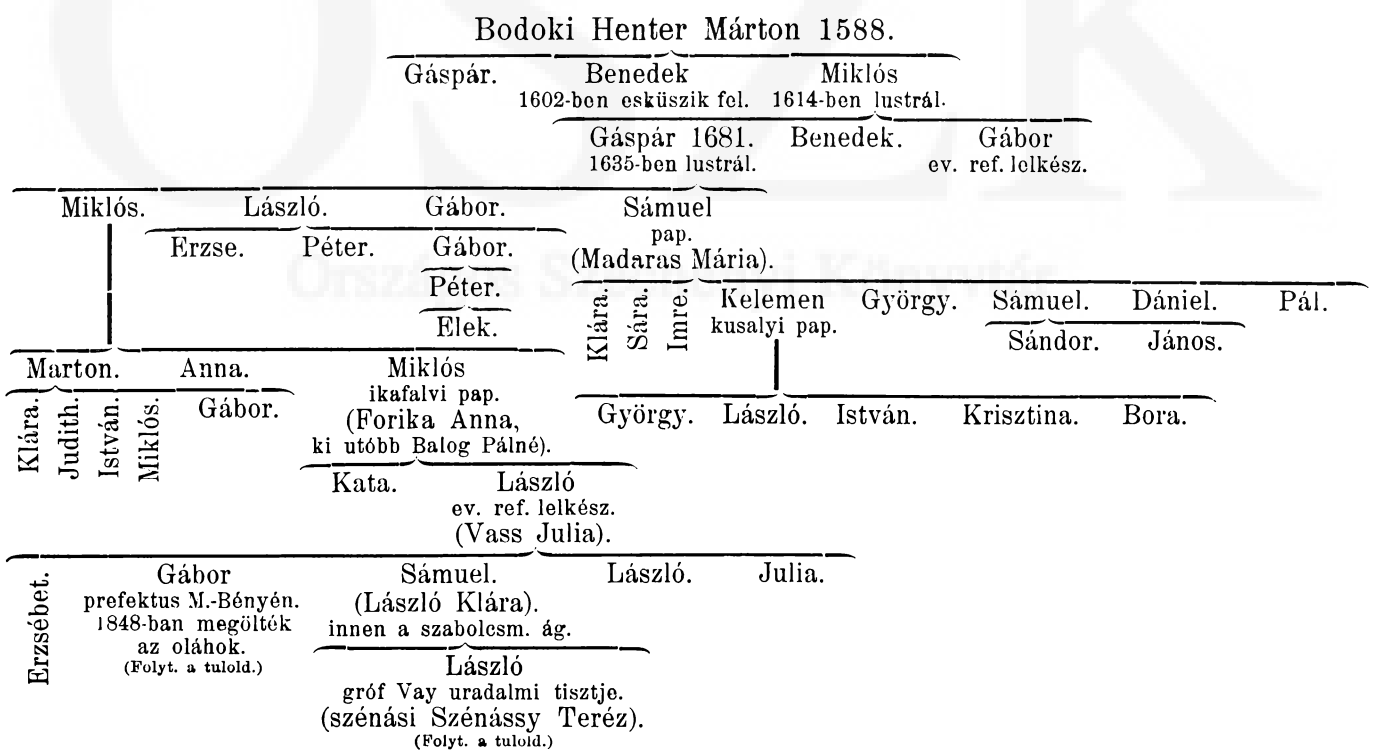
A jelenben élők közül felemlitem Henter Gézát, sz. 1842-ben S.-Szt.-Iványon. Az 1869—71-ig tartó országgyülésen az oláhfalvi kerületet képviselte, mit 1871-ben letevén, Beszterczére ment iroda igazgatónak, majd a medgyesi és erzsébetvárosi törvényszékeknél szolgált. 1883-ban nyugdijba ment, azóta körtefáji birtokán gazdálkodik. Fiai közül Zoltán dr., orvos Dicsőszentmártonban.

Czimerük: Három egyenetlen részre osztott paizs, melynek középső kék osztályában hármas halmon korona s azon egy nyakán átnyilazott daru áll a bal lábon, jobb lábában kővel; a jobboldali piros részben egy kar, a baloldali piros részben egy irótoll látható. Sisakdisz. — Foszlányok: arany kék, ezüst-piros.

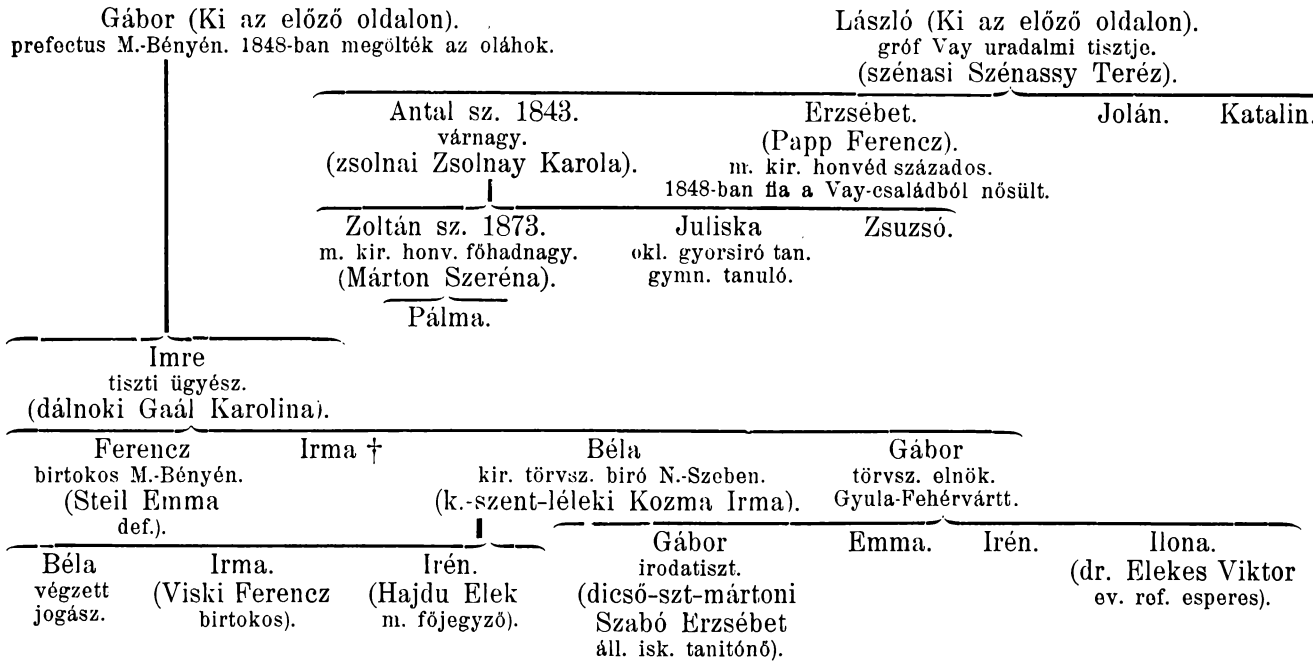
Henter (bodoki). Szintén régi család, melynek nemessége ősi székely jogon alapszik; valószinü, hogy a sepsiszentiványi Henter-családdal egy törzsük volt. 1602-ben bodoki Henter Mihály és Benedek esküsznek fel Rudolf király hüségére,[5] ők voltak Bodok község vezérférfiai.

1614-ben a Bethlen Gábor-féle lustra könyvben Henter Miklós, László, Mihály, János, Péter és Gergelyt találjuk feljegyezve.[6] 1635 ben pedig a Rákóczy György-féle conscriptioban Henter János a hét birák között, Henter Miklós fia Gáspár, Henter János fiai Bálint és Péter, Henter Gergely fia Mihály s ennek fia Péter és Henter György lustrálnak.[7]

Leszármazási táblázatuk a következő:

[1] Cserey Mih. Hist. 157. old.
[2] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[3] Kállay F. Sz. N.
[4] Nagy Iván M. Cs.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Udvarhely M. L.
[7] Háromsz. M. L.

A táblán feltüntetettek közül Imre Küküllővármegye tisztiügyésze volt, 1848-ban őt is, az atyját is az oláhok ölték meg.

A családból bodoki Henter Sámuel 1773 márczius 3-án a continua tábla előtt Tordán igazolja nemességét.[1]

Egy ága Szabolcsmegyében él, Henter László került 1833 körül oda, hol gazdatiszti állást foglalt el gróf Vay Ábrahám uradalmában. 1834-ben igazolja nemességét, bodoki származását s előnevét.[1] Ivadékai a leszármazási táblán fel vannak tüntetve; közülök Antal 40 év óta Szabolcsmegye várnagya; gyermekei közül: Zoltán született 1873-ban Nagykállóban, iskoláit a ludovika akadémián végezvén, jelenleg mint m. kir. honvédfőhadnagy szolgál Szatmáron, neje zsarolyáni Márton Szeréna, leánya Pálma.

Hermányi (baróthi). † Székely család, mely Hermány községéről vette nevét, valószinüleg onnan származott. Baróthon 1614-ben Hermányi Benedek mint primipilus lustrál.[2] Kihalt.

Héya (sárfalvi). Héya de Sárfalva Imre nemességének és nevének átruházása fogadott gyermekeire: Lamer Józsefre, Tivadarra és Steindl Vilmára 1840 május 21-én kelt.[3]

Székely család, melyből Sárfalván 1614-ben Héya István lustrál.[2]

1635-ben már három ágban él, az egyik nobilis, ide tartoztak Héja Péter fia János, ennek fiai Mihály és István; Héja András fiai: Máthé, Péter, András, János és Gergely. A másik primipilus, ide tartozott: Héja János s a harmadik pixidarius, ide tartoztak: Héja Benedek fia Jakab, Héja Mihály, András és István, Miklós fia István Tordán és Imre fia: Máthé György Varagyon.[4]

E családból való Héya János megyebiró és birtokos Sárfalván.

Hincs (kovásznai). Régi székely család, melyből Hinch Tamás és László az 1614 évi Bethlen Gábor-féle conscriptioban fordulnak elő.[2]

Ezeknek egyik ága Udvarhelyszékre Farkaslakára származott. Farkaslakán 1817 évben Hincs Ferencz (kinek neje Demény Anna) birtokos; 1802-ben született gyermekük János, ennek neje Demény Mária volt.

A Hincs-család leszármazói Maros-Vásárhelytt laknak, történetüket marostordamegyei müvemben szándékozom megörökiteni.

Hirkó (aliás Hizó lemhényi). Régi okmányainkban „Hirkó és Hizó“ néven fordul elő.

Egyike a legrégibb székely családoknak, melyből Hirkó Mihály Sepsiszékből jelen volt az agyagfalvi gyülésen.[5]

1610-ben Hizó Imre, János, Matis, Bálint, Márton és Máthé a lemhényi róm. kath. templom javára adakoznak.[6]

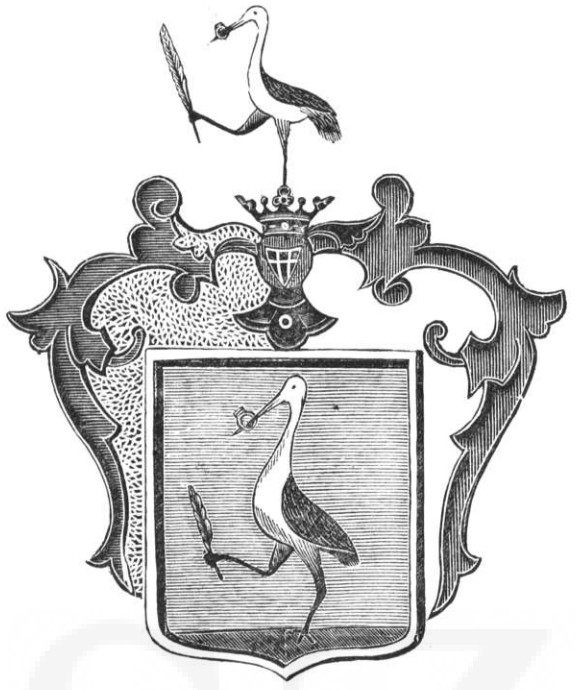
[1] Eredeti okmányok Henter Zoltán főhádnagy őrizetében Szatmár.
[2] Udvarhely M. L.
[3] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Kállay F. Sz. N.
[6] Eredeti okmány róm. kath. egyh. Lemhény.

1614-ben Hizó István, János és Mátyás mint primipilusok fordulnak elő.[1]

1635-ben Hizó Bálint a hét birák közt, Hizó Mátyás fia Gergely, János fiai Péter és Jakab, István fia György és Hizó Bálint a primipilusok között lustrálnak.[2]

A Hizó-család 1822 október 11-én nemesi igazolványt veszen.[3]

Hodor (kézdiszentléleki). Ezen család egyrésze ma is kézdiszentléleki ősi székely örökségén él; legrégibb adatai a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Muzeumban őriztetnek, melyek a család történetét a XV-ik századig viszik vissza.

Kézdiszentléleki HODOR-család.

Hodor Mihály fia János 1584 szeptember 14-én minden őstől maradt harmadrész örökségét a Bartalys deákné kertje mellett fekvő és Matkó Istvánnál zálogban levő kerttel együtt örök áron eladja ős fiu és vér szerint való atyafiának Hodor Bartalis fiának Kelemen deáknak. Az örökség Matkó István öröksége mellett fekszik. A szerződés tanui: Zebenj Imreh, Zabó János és Jancsió Tamás kézdivásárhelyi esküdt polgárok.[4]

A család több izben nyert adómentesitést és armálist, u m.: 1601-ben Hodor Kelemen márkosfalvi lelkész kézdivásárhelyi házának adómentesitése fordul elő.[5]

1606 április 7-én ugyancsak fenti Kelemen nyert nemes levelet.[6]

1654-ben ismét csak a Hodor-család nemességének megerősitése fordul elő.[7]

1667 január 19-én Hodor Máté „kézdiszentléleki“ előnévvel Apaffi Mihály fejedelemtől czimeres nemes levelet kap.[7]

Leszármazási táblázatuk a következő:

I. Tábla.

Hodor Domokos.

János.	Imre.
Katalin. (Kelesan alias Hodor János).	Kelemen.
Mihály.	Domokos 1585. — Barthalius 1585.
Kato. — János.	Kelemen deák 1606 ápr. 7-én nyert nemességet. 1601-ben márkosfalvi pap. 1607-ben dálnoki pap. 1613-ban kézdi-vásárhelyi pap. 1624-ben albisi pap.
	Hodor Margit. a) (albisi Barabás Györgyné b) oroszfalvi Forró Péterné 1672-ben mint özvegy végrendelkezik.)

II. Tábla.

Máté † 1709.

Zsigmond † 1709.	Krisztina. (Konrád Endre).	József †	Sára. (Cseh Péter).	János.
		József 1771. kamara-ispán. (Pálffi-leány).	Bertalan királyi hivatalnok, (Fejér Krisztina). (Folyt. a tuloldalon).	Lőrincz háromszéki ág. (Folyt. a tuloldalon).

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Dr. Illésy és Pettkó KK.
[4] Sz. N. Muzeum 501. szám.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Sz. N. Muz. Sepsi-Szent-György.
[7] Tagányi K. jegyzéke.

Bertalan (Ki az előző oldalon.)
királyi hivatalnok
(Fejér Krisztina).

Lőrincz (Ki az előző oldalon.)
háromszéki ág.

Imre
plébános †

Lajos
kir. testőr. † 1820 körül.
(Németh-leány).

Zsigmond
†

János.

Ágnes.
(Tokay József).

Klára.
(Csipkés János).

László.

István
papnöveldei
tanár.

Ferencz.

Mihály.

János
sz. 1755. † 1821.
födézsmás.
a) (Jakó Róza.
b) Vajna Anna).

Károly sz. 1796.
Dobokavármegye táblabirája.
(Ferenczi Mária).

József †

Mária
† 1858. aug. 18.
(Farkas János).

Róza
sz. 1802. † 1833.
(gr. Kuun Zsigmond).

Utóbbi Jánosnak fia lehetett azon Tamás, ki 1602-ben a király hűségére esküszik fel,[1] 1614-ben[2] és 1635-ben[3] lustrál; ennek fia volt Keresztes s ennek János és István 1614-ben lustrálnak,[2] valamint ezek, ugy gyermekeik a táblázaton adatok hiányában nem lettek feltüntetve.

Báthori Gábor fejedelem Zékelyvásárhelyen 1609 Boldog Antal apát ünnepnapján kelt levelében meghagyja köröspataki Kálnoky János Háromszék királybirájának, nyujtódi Imecs István kézdi-szék alkapitányának, Gyárfás István és oroszfalvi Forró György jegyzőknek, valamint márkosfalvi Both Tamás és dálnoki Lázár Jánosnak, hogy kézdivásárhelyi Hodor Kelement, Dálnok község predikátorát vezessék be a Bocskay István által neki ajándékozott egész nemzeti felek birtokába, mely Kézdi-Vásárhely városában egyfelől szárazpataki Apor István és altorjai Apor András telke, másfelől Matkó István házának szómszédságában fekszik, s arról neki tegyenek jelentést.

Melyre oroszfalvi id. Forró György és dálnoki Lázár János ugyanazon év márczius 4-én Kézdi-Vásárhelyen megjelenve, a szomszédokat, mint alsócsernátoni Bernáld Ferenczet, alsócsernátoni Damokos Istvánt, szentléleki Székely Pétert, alsótorjai Apor Sándort s dálnoki Székely Balázs nemeseket és László Ferencz alsótorjai szabad székelyt kézdi székből összegyüjtve, Hodor Kelement az emlitett telek birtokába iktatták.

A beiktatásnak ellent mondtak: Szabó Balázs Kézdi-Vásárhely város birája, Szabó Bálint és Vajna Péter kézdivásárhelyi polgárok. A jelentés kelt Kézdi-Vásárhelyen a beiktatás utánni 16-ik napon (márczus 25).[4]

Máténak fia Zsigmond bodzai harminczados (rationista), Leopold császár hive, mint ilyen 1709-ben egy rácz-kurucz altal megöletett.[5]

József 1771 körül kolozsi kamara ispán, Kolozsvártt a Minoriták sirboltjában lett eltemetve.[6]

Bertalan 1770 körül Tordavármegye közgyülésén nemességét igazolja; ugyanakkor kir. hivatalnok a tordai sógazdászat mellett.[6]

István 1830-ban róm. kath. segédpap Kolozsvártt; 1838-ban szilágysomlyói, utóbb fejérvári papnevel-dei tanár.[6]

Lajos előbb királyi testőr, majd fogalmazó és titoknok az erdélyi udvari kanczellárián; meghalt 1830 körül Bécsben.[6]

János született 1755-ben, 1797-ig tordai sóhivatalnok, 1797—1804-ig kolozsmonostori kir. uradalmi tisztartó és főgondnok, 1804—1821-ig Szilágyban födézsmás; meghalt 1821 novemben 16-án.[6]

Károly született 1796 május 22-én. 1815—1831-ig főkormányszéki irnok, 1848-ig Dobokavármegye táblabirája. Az irodalom iránt nagy előszeretettel viseltetett; munkái közül: „Dobokavármegye természeti és polgári ismertetése“ nagy elismerésben részesült.[6]

Ma is terjedelmes család, egy utczát Kézdi-Szentléleken majdnem egészen ők laknak. A Háromszéken maradt Hodor-familiának egy ága Futásfalván s egy más Sárfalván él. Törzshelyükön Kézdi-Szentléleken: Hodor János a Haynau alapitványból huz nyugdijat, fia György; ezeken kivül Hodor József, János, Dávid, László, Domokos és Hodor Sándor birtokaik jövedelmeiből élnek ott.

Magyarországon is találkozunk Hodor nevü családokkal, de ezek a „szentpéteri“ előnevet használják s a kézdiszentléleki Hodor-családdal nem köthető össze.

Czimerük: Kék paizsban, zöld téren daru áll, jobbjában irótollal, csörében gyürüvel. — Sisakdisz: a paizs alak. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Sz. N. Muzeum.
[5] Cserey Mihály Históriája. 434. old.
[6] Nagy Iván M. Cs.

Hollaki (kishalmágyi). ○ A régi Zarándmegye legelőkelőbb családjainak egyike, ott századokon át a vármegye élén állottak. Főispánjait Zaránd rendszerint e családból vette. Hollaki János a tömösi szorosnáli tiszt 1705-ben Szotyori Ilonát Kozma Józsefnét vevé nőül, e házassága által a Kozma-család zarándi jószágainak felét szintén családjára hozta.

Háromszéken Hollaki Attila a kovásznai járás főszolgabirája képviseli e családot, ki humánus bánásmódja, emberszeretete által vált népszerüvé s felebbvalóinak nagyrabecsülését mint tevékeny és pontos tisztviselő vivta ki.

Udvarhelymegyében Hollaki Arthur lakik ki 1853 november 7-én Szászváros on született. Tanulmányait a szászvárosi és enyedi gymnásiumokban végezvén. 1871-ben mint egyéves önkéntes katonai kötelezettségének tett eleget s tartalékos tiszti rangot nyert.

Kishalmágyi HOLLAKI-család.

Jogi tanulmányit Kolozsvártt és Budapesten végezte. 1882-ben Hunyadvármegye tiszteletbeli főjegyzője, 1883-ban a kőrösbányai, majd a petrozsényi járás főszolgabirája, 1889-ben Hunyadvármegye főjegyzője és 1892-től főispáni kinevezéseig alispánja volt. Hosszas szolgálata alatt tanusitott áldásos tevékenysége által jutott az Udvarhely vármegye főispáni álláshoz. A dévai megyei közkórház, az algyógy gyalmári vashid az ő buzgalmának gyümölcsei. A közlekedésügyet pedig teljesen rendezte, mert a déva—brád—abrudbányai és a hátszeg—petrozsény—szurduki strategiai fontosságu utvonalak állami kezelésbe vétele az ő közbenjárására történt, csakis ez által fordithatott a vármegye nagyobb gondot a többi utvonalak kiépitésére. 1899-ben lett főispán.

Czimerök: Öt részre osztott paizs, a felső jobboldali piros részben zöld halmon koronából kinövő kereszt; a baloldali felső kék osztályban egy pánczélos kar, három nyilvesszőt tart. Az alsó részben mely piros, kék és ezüst, két hatytyu és két liliom látszik. — Sisakdisz: Két sasszárny közből egy csillaggal. Foszlányok: Kék-ezüst, piros-arany. Leszármazási táblázatuk a következő:

I. Tábla.

János 1665.
Zarándban telepedik le. 1700-ban Kis-Halmágyot szerezte.
(szotyori Szotyory Ilona).

Pál 1758—1770.
zarándm. főispán.
a) (nagy-barcsai Barcsai Erzsi.
b) tinkovai Macskássy Kata).

János
regalista, kir. hivatalos.
(kilyéni Székely Zsuzsa).
(Folyt. a II. táblája).

a) Róza.
a) (szentháromsági Szereday Elek.
b) belényesi Koszta István).

a) Antal † 1793.
a) (kadicsfalvi Török Czili.
b) Mosel Kata).
(Folyt. a tuloldalon).

a) Katalin.
(borbereki Csiszár László).

b) Pál
kir. táblai ülnök.
(kadicsfalvi Török Anna).

Pál.
(Bosnyák Judith).

Ferencz
cs. kir. főtörvényszéki tanácsos N.-Rápolton.
† 1872.
(branyicskai br. Jósika Tekla
† 1887.
br. Jósika József és Marillay Helén leánya. Józsefnek atyja Dániel, anyja gr. Beleznay Zsuzsa).

Leontin †

Gusztáv
m. kir. testőr. †
(Braun Lujza).

Anna †

Hngó †

Borbála †

Ferencz
kir. hivatalos.
(n.-ajtai Cserei Mária †)

Arthur
Udvarhelym. főispánja.
(léczfalvi Gyárfás Gábriella).

Ferencz sz. 1886.

György
m. kir. honvéd-százados.
(Krautsack Etelka).

Ferencz
M.-Szent-Jakabon.

b) Farkas.
(széki gróf Teleky Anna).

Róza.
(tinkovai Macskási Boldizsár).

b) Anna.
(kilyéni Székely Elek).

Adrienn
sz. 1861. † 1869.

a) Antal † 1793. (Ki az első táblán).
a) (kadicsfalvi Török Czili.
b) Mosel Kata).

Antal főkormányszéki tanácsos. (diznai Török Karolina).
Mihály † r. kath. esperes Hátszeg.
Imre cs. kir. kapitány. (salmsumi Melczer Anna).
Czili. (kéméndi Váradi Antal).
Amáli † 1878. (k.-szent-léleki Kozma Pál főispán Zarándon).
Constans.
Albert zarándi alispán. (kéméndi Váradi Erzsi).

Czili. (bélteki Vadas Lajos † 1896.)
Irma. (dosádi Herczegh Károly).
Anna †
Imre ügyvéd Dóván. (Gergelyfi Anna).
Zoltán †
Giza. (bocsanczi Bocsanczy Adolf).
Árpád † kir. járásbiró. a) (Benkő Giza. b) Diósy Mária. c) Boldizsár Mária).

Matild. (Lázár Kálmán).
Antonia (Telbiszné).
Blanka. (birsi Birsy József).
György †
Zsigmond †
Elek †
Andor.
Ilona.

II. Tábla.

János (Ki az első táblán). regalista, kir. hivatalos. (kilyéni Székely Zsuzsa).

József. (pávai Vajna Anna).
Franczisika. (kövesdi Boér László).
István zarándm. főispán. (Medvey Zsuzsa).

Ferencz. (hilibi Gál Ágnes).
József. (tamásfalvi Thury Teréz).
Mária † 1853. (tinkovai Macskási László).
Ágnes †
Klára †
Zsuzsa †
Ignácz Bécsben élt. (gr. Königsegg Anna).

József. (szemerjai Bora Kata).

Atilla főszolgabiró Kovásznán.
Berta †
Ilona. (alsózaturcsai Zathureczky József).
Etelka †
István őrnagy. † Budapest 1896. (br. Tyrman Lujza).
Josefin †
Zsófi. a) (Reinerné. b) Porsch József).
Zsigmond Ausztriában lakott.
Kálmán †

Lujza.

Ferencz.
Kata.
Anna.

Anna. (zsákodi Kováchich Horváth Agoston).
János. (Demeter Teréz).
Julia. (br. Linther Géza).
Pál. (léczfalvi Gyárfás Klára).

Zoltán kir. törvsz. irodaigazgató.
Póli. (Gyulay Viktor).
Teréz. (Kovachich Horváth Sándor Amerikában).
Róza. (kadicsfalvi Török Gáspár).
Albert. (Gáspár Ida).

Béla.
Géza.
Attila.

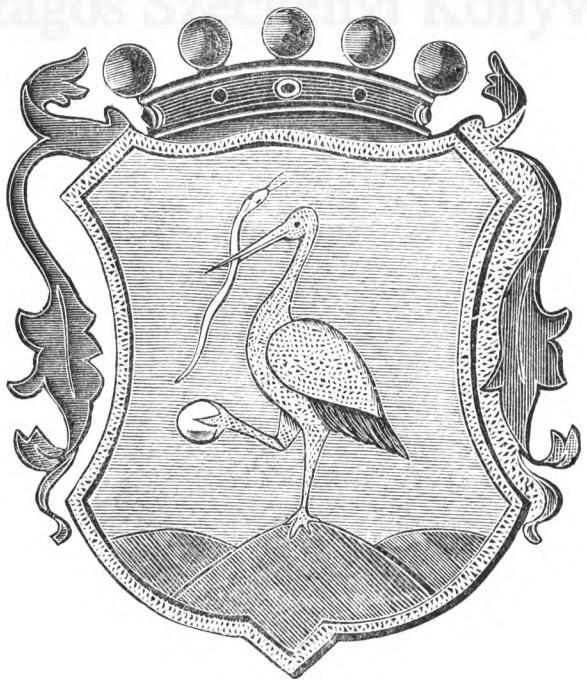
Horváth (nagyváradi és teleki). ✱ ○ Ezen előkelő család származása mint előneve is mutatja „Nagyvárad". Háromszékre házasság révén jött be; Kovásznán, Borosnyón és Teleken birt nagyobb kiterjedésü jószággal, utóbbi helyen volt főfészke, innen vette a „teleki" praedicatumot is.

Leszármazási táblázatuk előtem ismeretlen lévén, sajnos nem közölhetem, de az ezen család kötelékébe tartozó kimagaslóbb tagok a következők:

1676. évben teleki Horváth Tamásné Donáth Katalin, jusáért perel.

1798. évben teleki Horváth András, Sándor és Lázár testvérek jusát, Horváth Rebeka özvegy Gyárfás Lászlóné administrálja.

1804. évben Horváth Ferencz Alsófejérvármegye szám-

Nagyváradi és teleki HORVÁTH-család.

vevője. Fia Miklós cs. kir. főhadnagy, 1849-ben önvédelmi harczunkban a piski csatában esett el. Másik fia János 1854-ben mint főkormányszéki fogalmazó halt el; neje Pyerker Zsuzsa, gyermekei Miklós és László. Ide tartoznak továbbá: Horváth András, kinek neje gróf Teleki Borbála, gyermekei: Ágnes, fricsi Fekete Lajosné; Klára, sarkadi Türi Lászlóné; Mária, ribiczei Ribiczei Ádámné, és Sámuel.[1]

Néhai Horváth Antal teleki birtokos, néhai Horváth Ferencz torjai birtokos és néhai Horváth Pál brassói térparancsnok testvérek. Emlitett Antalnak gyermekei: néhai Horváth Klára, szörcsei Szörcsei Boldizsárné és néhai Horváth János barátos

[1] Nagy Iván M. Cs.

és teleki birtokos; utóbbinak özvegye sárdi Simén Klára Héjasfalván él. Gyermekei: Horváth Ilona Rápoltiné, Horváth Czeczilia Adorján Lászlóné és Horváth Zsuzsa Székely Sándorné.

Horváth Ignácz 1848/49. huszáralezredes, az ő házánál, Mártonfalván határozták el Gál Sándor és több tiszttársa a harcz ujbóli megkezdését. Horváth Ignácz volt az első, kinek a beütött orosz kozákokkal meg kellett küzdeni s általuk az aldobolyi hidnál megsebesittetett. Özvegye Szörcsei Berta, leánya Mariska, Dombi Domokosné Háromszéken élnek. Horváth Károly volt királybiró gyermekei: u. m. Károly, Mihály, Gyula, László és Johanna.

Ezek közül Horváth Mihály volt fogarasi főispán Vajda-Szent-Iványra telepedett, ott is halt el; neje: cs.-taploczai Lázár Antonia; Horváth László kir. tanácsos és tanfelügyelő Segesvártt, neje: báró Rauber Rozália; Horváth Károly született Teleken 1828-ban, tanulmányait a marosvásárhelyi kollegiumban végezte. Önvédelmi harczunkban előbb mint nemzetőrtiszt, később az oroszok betörése után mint Kossuth-huszár vett részt, mig Zsibónál ő is fegyverét Kazinczi tábornok rendeletére letenni kénytelenittetett. Háromszéken megérkezvén a külföldre menekülő honvédeket támogatta. 1850-ben összeköttetésbe lépett az emigráczióval. Gálfy Mihály és Török Jánossal (Utóbbi tanárja volt vértanunknak.) szabadságunk visszaszerzésére egy összeesküvést szervezett, ezt azonban Schwarzenberg Károly akkori kormányzó felfedezvén, mindhármukat egy évi kinos börtön után 1852. márczius 10-én Maros-Vásárhelytt felakasztatta. Őrizzük kegyelettel emléküket, mert drága életüket a legszentebb czélért „Hazánk szabadságáért" áldozták fel. — Testvére: Gyula életrajzát a Pallas Lexiconból veszem át; és pedig Horváth Gyula (n.-váradi és teleki) publicista, öcscse Horváth Károlynak, a székely vértanunak, szül. Háromszéken 1845. iskoláit Székely-Udvarhelyen, Maros-Vásárhelyen és a brassói szász gimnáziumban végezte. 1860. az olasz légióban ugyszólván, mint gyermek-ifju vett részt. Garibáldinak tetszett a tüzes magyar gyerek és többször kitüntette.

A háboru után Heidelbergában tanult, de a német tudomány nem tudta hosszu időre lekötni. Hazatért szülőföldjére és gazdálkodni kezdett. Fiatalon nősült, elvette báró Splényi Bertát. 1866. élénk részt vett a a küküllőmegyei életben s 1872. képviselővé választották. Mint ilyen a balközéphez csatlakozott, de aztán Ghyczyvel együtt kilépett belőle s letette mandátumát. 1875-ben ujból megválasztatván, a szabadelvü párthoz csatlakozott; 1876. a ház jegyzőjévé tették meg, a mely tisztségről 1881. lemondott. 1879. a szegedi árvizveszedelem idején kifejtett hasznos tevékenységeért királyi elismerésben részesült. Nemsokára a szegedi biztosi tanács tagjává nevezték ki s 1879. és 1880. a kárfelvételi és kisajátitási bizottságokban mint elnök müködött. 1881. az alföldet fenyegető árviz idején miniszteri biztosul küldték ki, s e minőségben kifejtett tevékenységeért a Lipót-rend lovagkeresztjét kapta. Mint a csongrádi, hódmezővásárhelyi és szentesi védgáttársulatnak kormánybiztosát Szentes városa 1881. diszpolgárává választotta.

1885. jelent meg politikai röpirata a Partikularizmus, melynek különösen az a része becses, mely a nemzetiségi viszonyokról szól. 1889. rövid ideig a képviselőház alelnöke volt. A véderő-vita alkalmával kilépett a szabadelvü pártból, de azután ismét visszatért a párt kebelébe. 1891 márcziusban alapitotta a Magyar Hirlapot. Lapjának függetlensége érdekében Horváth ki is lépett a szabadelvü pártból s lemondott a balavásári mandátumról. Nem is volt képviselő az uj választásokig, a mikor (1892 január 31) két helyen is megválasztották: az ó-budai III. kerületben és Háromszéken. Nemzetipárti programmal az ó-budai mandátumot tartotta meg és ugy a házban, mint lapjában éles ellenzéket fejtett ki a Szapáry-kormánynyal szemben. Majd alelnöke lett a nemzeti pártnak s nagy akcziót fejtett ki Apponyi politikája érdekében, de az egyházpolitikai reformok dolgában közte és pártja között kifejlet ellentét miatt, 1894 január 1-én lemondott alelnöki tisztéről s nehány hónap mulva ki is lépett a nemzeti pártból. Mint publiczista is nagy tevékenységet fejtett ki: vezérczikkeiben és egyéb dolgozataiban főkép a nemzetiségi és az alföldi munkáskérdéssel foglalkozott behatóan. A képviselőház vizügyi bizottságának tagja, az Otthon alelnöke, az E. M. K. E. egyik alelnöke és egyházkerületi főgondnok. Testvére, Horváth Janka már Arany János „Koszoru"-jába irt figyelmet keltett verseket. Hosszu hallgatás után legutóbb egy regény jelent meg tőle Fátum czimen, a mely a régi erdélyi életből vette tárgyát.

Végre Horváth Lina imecsfalvi Imecs Elek huszárkapitány neje és Horvát Zsuzsa pávai Vajna Ignáczné.

Czimerük: Kék paizsban, hármas zöld halmon arany daru, jobb lábában követ tart, csőrében kigyót. Foszlányok: arany-veres, ezüst-kék.

Horvát (kézdi-szentléleki). 1614-ben Horvát Balázs lustrál;[1] ennek leszármazói ma is Szentléleken élnek u. m. Horvát Dávid fia Dávid, Horvát András fia András, Horvát János és Horvát László.

Hosszu (bodoki). 1655-ben nyert nemes levelet.[2] Története ismeretlen.

[1] Udv. M. L.
[2] Tagányi K. jegyzéke.

Husith (lemhényi). † 1510-ben Husith Pál, Máthé és Imre a lemhényi róm. hath. templom javára adakoznak.[1]

1602-ben Husit Lőrincz Rudolf király hüségére esküszik fel.[2]

1614-ben Husit György lustrál.[3]

1635-ben Husit Bálint és Márton fordulnak elő;[4] előbbi deficialt, utóbbi nyomorék volt; velük a család kihalt.

Huszár (nagyajtai). Nemes levele 1584 évben kelt.[5] Huszár József 1847-ben udvarhelyszéki ügyvéd ezen családból való volt.[6]

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

[1] Róm. kath. papi levéltár Lemhény.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Tagányi K. jegyzéke.
[6] Nagy Iván M. Cs.

Illyés (sepsi-szentiványi). * 1602-ben Illyés Imre és András mint nobilisek Rudolf király hüségére esküsznek fel;[1] 1614. és 1635-ben Illyés János és Ferencz lustrál.[2]

A család további története ismeretlen.

Illyés (baróthi). II. Rákóczy György 1655 julius 6-án a stroesti táborban baróthi Illyés Andrásnak ad primipilatust.[3]

Illyés (imecsfalvi). Ezen családból 1614-ben Illyés János[4], 1635-ben János fiai: János és István valamint Tamás és Benedek lustrálnak.[5]

Leszármazóik közül ma Illyés Lajos és Gergely él.

Illyési (zabolai). Ezen székely család tagjaival a XVII. században gyakran találkozunk; legelőbb 1602 márczius 29-én nyertek primipilatust.[1]

1609 október 12-én Illyési Ferencz, ki 1635-ben a hét birák között lustrál, nyert nemes levelet.[3] 1614 ben Illyesi Gáspár, István, Bálint, Ferencz, Miklós, Tamás és Péter fordulnak elő.[4]

Az 1635 évi conscriptioban pedig 17 tagja van feljegyezve.[7]

Illéssy (bölöni). A XVI. és XVII. században szereplő székely család, melyből Illyéssy Bálint de Bölön azon actusnál szerepel, midőn János király 1531 julius 5-én Miklósvárszéket önálló törvényhatósággá declerálja;[6] ugyancsak Illyéssy Bálint 1546-ban Monyoros községgel a Simon-árka nevü jószágáért perel;[6] Illyéssy Kristóf 1554 junius hó 9-én kötelezteték Illyéssy Kozmánénak negyedrész örökségét kiadni;[3] Illyéssy Kozma 1558 május 8-án Izabella királyné széke elé idéztetik;[6] Illyéssy Gáspár és András II. János királytól 1567 márczius hó 5-én Nagy-Ajtán 4 ház jobbágyot kap; Illyéssy Ferencz, ki a bölöni várba szorult falusiak által 1690-ben hozott uj constitutionál mint választott biró szerepel, időközben azonban elhal s helyette Domokos János junior ir alá[6] és Illyéssy Gáspár 1635-ben mint nobilis lustrál[5], de magtalanul halván el, jószágait Nemes Tamás kapta.

Imecs (imecsfalvi és nyujtódi), * ○ Az imecsfalvi és nyujtódi Imecs-család egy törzsből indult ki;[7] Benkő szerint Imecsfalva község is azon Imecs nevü székelytől vette nevét, ki legelőbb települt ezen helyre s a alapitá családjával s fegyvereseivel e falut. Mindkét ágból gazdag sorozatát találjuk az előkelően szereplő honfiaknak.

Erdély nevezetesebb családjainak egyike, mely házasság révén is a legelőkelőbb összeköttetésekkel dicsekedhetik.

Legrégibb adatunk Imecs Antalról van; neje Margit asszony 1523 ban vagyonát a haralyi klastrom, a szentimrei—imecsfalvi és szentlászlói egyházaknak adományozza.[8]

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. és Háromsz. M. L.
[3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[4] Udvh. M. L.
[5] Háromsz. M. L.
[6] Szabó Károly Sz. Oklt.
[7] Eredeti okmányok igazolják, melyek Cserey Jánosné Zathureczky Emilia őrizetében.
[8] Székely Nemzeti Muzeum Sepsi-Szent-György.

Családi táblázatuk Domokossal kezdődik, ki egy 1561 május 3-án kelt szerződésben mint fogott biró szerepel[1] és 1567 márczius 5-én II. János királytól Imecsfalván 4 ház jobbágyot kap ;[2] leszármazói a következők :

I. Tábla.

Domokos 1567.

- I. Tamás.
  - I. Mózes 1620. 1635 évi lustrában mint hadnagy.[3] (Donáth Erzsébeth).
    - II. Tamás. (Szöreesey Bóra).
      - II. Mózes 1710. (Sándor Klára).
        - III. Mihály. (Lukács Judith).
          - Elek sz. 1735. (Folyt. a II. táblán).
          - Klára. (Györffy Mihály).
        - Imre. (Geréb Borbára).
          - József 1790. kir. hivatalnok, országgy. képv.
            - Miklós.
            - Ágnes.
            - Mária.
            - IV. Mihály †
          - III. Matyas 1769. Háromsz. biztosa. (Rápolti-leány).
            - Ferencz. (Vajna Klára).
              - Albert.
              - Amália.
                - Kata. (Csoma József).
                - Róza (Gálné). 1848/49-ben az oláhok megölték.
          - Laszló 1809—32. alispán, főbiró Alsó-Fehérmegyében.
            - Amália.
            - N. (Lukácsffy N.)
          - Zsigmond 1827. Háromszék kir. pénztárnoka. (Vass Julia).
            - Teréz. (Geréb Ádám).
        - Bora. (Sándor István a János fia).
      - II. István † 1710.
      - II. Mátyás. a) Koris Anna. b) Sárádi Judith).
        - Anna. (tamásfalvi Thury László).
        - Ágnes. (Mihálcz Balázs).
        - Zsuzsa. † 1791. Gyulán. (Csernátoni József).
        - Krisztina.
        - Erzse. a) (kilyéni Székely Mihály). b) k. Boér Gábor).
- I. Mihály 1588.
  - I. Mátyás. a) Boer Ágnes. b) Bernáld Erzse).
    - I. István 1614. háromsz. alkapitány. (szucsáki Tomory Petronella).
      - III. István.
      - Judith † 1676. (Apor Lázár jun).
      - Ilona. (maksai Jankó Mihály).
      - Borbára 1647. (Mikes Zsigmond).
      - Fruzsina. (kövesdi Boér Simon).
    - II. Mihály Székely Mózes vezére. † 1603.
    - Borbára. (hídv. Nemes Bálint 1610-ben Bethlen Gábor gyámmá nevezi ki az István árvái részére.

- László.
  - III. Mózes.
    - Éva 1823. (alcsern. Bernáld Antal)
    - Teréz. (Szörtsey János).
  - III. Tamás. István.
- Domokos. (Székely Julia).
  - Julia † 1831. (Kolozsváry Miklós).
  - Mária. (Matis Mihály).
- II. Antal. (Vajna Zsuzsa).
  - II. István. (Rápolthy Anna).
    - IV. Tamás. (Imreh Anna).
      - Jenő sz. 1853. főszolgabiró N.-Sinken. a) (s. szentiványi Henter Ilona. b) gr. Haller Luiza).
        - a) Irén.
      - Ernő sz. 1856. birtokos Erősdön.
        - Béla. erdész Selmecz. (étfalvi Imreh Anna).
        - Ilona. (Stupa kir. tanácsos, pénzügyigazgató M.-Vásárhely).
    - IV. Antal † birtokos Imecsfalván. a) (pávai Vajna Anna. b) Kovács Ágnes).
      - András
      - János birtokos, sz. 1814. † 1874. (Tamásy Franczіska).
      - József.
        - Domokos 1848/49-es honvéd. (rétyi Antos Teréz).
    - V. Mózes. (Tamási Berta).
      - Dénes. a) (Varró Berta. b) báró Josinczy Berta).
        - a) András.
        - b) Zoltán.
      - András kapitány és alsófejérm. perc. † 1834. a) (özv. Walterné, b) m.-koppándi Fosztó Mária).
        - Mária. a) (diódváraljai Miksa Miklós. b) (jankafalvi Csató János).
          - b) Erzse.
          - b) Margit.
  - Éva 1727. (Dettine de Pivoda őrnagy).
    - IV. Mózes. kir. pénztárnok. (szenttamási Sándor Anna).
      - Anna. (n.-ajtai Csorei Zsigmond).
    - III. Antal. (Rápolthy Ilona).

[1] Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Szabó Károly Sz. Oklt.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Udvh. M. L.

Elek sz. 1735. (Ki az I. táblán).

Elek
huszárfőhadnagy és birtokos K.-Szentléleken.
(kispalugyai Palugyai Terézia).

Elek
székely huszárkapitány és birtokos.
(nagyváradi és teleki Horváth Karolina,
a Horváth Ferencz és magyarzsákodi Horváth Borbára leánya).

János sz. 1851. birtokos Altorján. (k.-szentléleki Kozma Irma).	Róza a) (m.-zsákodi Horváth Elek, b) karathnai Könczey Kelemen).
Gizella. Margit.	

Bármennyire is igyekeztem az Imecs-családról egy teljes genealogiai táblát összeállitani, az, látom mégis csak részben sikerült, mert találtam Imecseket, kik a táblázaton feltüntetve nincsenek; de azokról később bővebben.

A táblázaton feltüntettek közül: I. Mihály Nyujtódon kuriával, Szászfalun, Osdolán, Baksafalván és Lemhényben levő jószágaira 1554 április 30-án, továbbá Sepsi-Martonosban 3 jobbágytelekre 1588-ban augusztus 6-án Báthory Zsigmondtól nyert nova donatiot.[1]

Imecsfalvi és nyultódi Imecs-család.

I. Mátyás 1582 márczius 20-án azon aktusnál szerepel, midőn Székely (Bacz) Andrást az István király által adományozott esztelneki birtokba iktatják.[2] 1600-ban a léczfalvi országgyülésen javait veszíti; 1602-ben részt vesz a medgyesi gyülésen;[3] ugyanazon évben mint nobilis Rudolf király hüségére esküszik fel,[2] s ugyanazon időtájt Nyujtódon kuriát épitet; 1603-ban Székely Mózessel harczol s a Barczán fogságba kerül.[4] Fia: István szintén fogságba kerül, de később Básta által mindketten szabadon bocsátatnak.[4] Utóbbi István 1613 november 29-én Bethlen Gábor fejedelem parancslevelében is emlittetik,[5] s 1614-ben mint nobilis lustrál.[6] I. Mátyásnak másik fia: Mihály, Székely Mózes egyik vezére 1603-ban esett el.[7]

II. Tamás 1681-ben egyességet köt Imecsfalva község képviseletében Kondrád Imre és Buda Mihály nemes személyekkel nehány peres föld iránt.[8]

II. Mátyás neje Sárádi Judith 1719-ben végrendelkezik, s gyermekeit Mártonffy róm. kath. püspök tutorságára adja.[9]

III. Tamás 1702. márczius 19-én a székely nemzet adó alá vetése ellen fölterjesztett udvari folyamodványt mint Háromszék követe irja alá.[5]

II. Mózes és II. István testvérek a Rákóczy forradalomban vevének részt, azután Moldovába menekültek; onnan miután kegyelmet nyernek, 1710-ben hazatértek.[10]

Imecs Ilona maksai Jankó Mihályné 1670-ben dálnoki jószágait átadja testvéreinek.[9]

Az ujabb generatioból felemlitendők: az Imecs Domokos családja Csesztvén; az Imecs Dénes családja Tordán; Imecs Jenő és Ernő testvérek, előbbi főszolgabiró Nagy-Sinken, utóbbi birtokos Erősdön, és Imecs János birtokos Altorján, ki 1851-ben született, a székelyudvarhelyi szemináriumban tett érettségit s ma tevékeny részt vesz a megyei társadalmi és politikai életben.

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Kállay F. Sz. N.
[4] Wolph. Bethlen V.
[5] Szabó K. Sz. Oklt.
[6] Udvh. M. L.
[7] Nagy Iván M. Cs.
[8] A szerző levéltárában.
[9] Özv. Cserey Jánosné Zathureczky Emilia levéltárában.
[10] Cserey M. Hist. 433.

A táblázaton fel nem tüntettek közül: Imecs Antal, kinek neje szentháromsági Szeredai Zsuzsa, gyermekei: 1. Anna tamásfalvi Thuri Györgyné, 2. Ignácz, 3. András, ennek leánya Róza, és 4. Róza, maksai Máriaffiné.[1] Továbbá Imecs Márton, ki 1742 augusztus 4-én fiaival: László, Márton, Antal és Ferenczczel ujabb czimeres nemes levelet nyer.[2]

A családnak szép jószágai voltak; 1700 körül mintegy 21 helyen volt birtokuk; 1713-ban Árapatakán Imecs puszta is létezett; birtokaik azonban leány ágon mind más családokra szállottak. Imecsfalván a Geréb, Csoma és Cserey-családok részesedtek belőle; altorjai Mihálcz Balázsné Ágnes és alcsernátoni Csernátoni Józsefné Zsuzsánna anyai ágon az Imecs-családból származának 1754-ben szintén ezen jusban osztozkodnak.

Czimerük: Kék paizsban pánczélos kar karddal, azon egy törökfő. Sisakdisz: egy egyenes kard, azon ismét egy törökfő. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Imreh (étfalvi). Ezen régi székely család törzse az Olt (régenthe Ethe) patak vadregényes völgyében vert gyökeret; ágai egyfelől Szentkirályig, másfelől Málnásig terjeszkedtek, Gidófalván, Martonoson és Kőröspatakán magvait elhintvén, mindenütt egy-egy csemetét hagytak hátra, hogy fennen hirdessék az Imreh familia ősiségét.

Étfalvi IMREH-család.

A család Étfalváról ered s onnan származott el a fennevezett szomszédos helyekre; de azokat már a XVI. században lakták s akkoron is azoknak neveit használták előnévül. A szétágazás tehát még a XVI. század előtt történhetett, miről ugyan irott adatunk nincsen, de mint hagyományt annál inkább fel kellett vennem, mert azt a valószinüség is nagyban támogatja.[3]

Mindazon által külön-külön tárgyalom az Imreh-családok történetét; hiszen ők maguk is már csak mint népfaj tartják a rokonságot s akárhányan csak müvem sorai által vesznek tudomást arról, hogy egy atyjuk volt.

Az étfalvi Imreh-család a XVIII. századig ősi székely jogon élvezte nemességét; egyik ága 1702 junius 26-án Leopold királytól nyert czimeres nemes levelet,[4] a másik ág 1784 november 16-án.[4]

1602-ben Étfalváról Imreh János Rudolf király hüségére esküszik fel,[5] 1614-ben pedig a Bethlen Gábor-féle conscriptioban fordul elő.[6] Jánosnak fia Miklós 1635-ben Rákóczy György alatt lustrál;[7] ennek fia György 1659-ben Sepsiszék assessora volt.[8] Utóbbi Györgynek fia Gergely 1702-ben Leopold királytól nemes levelet nyer,[4] leszármazói a következő táblán:

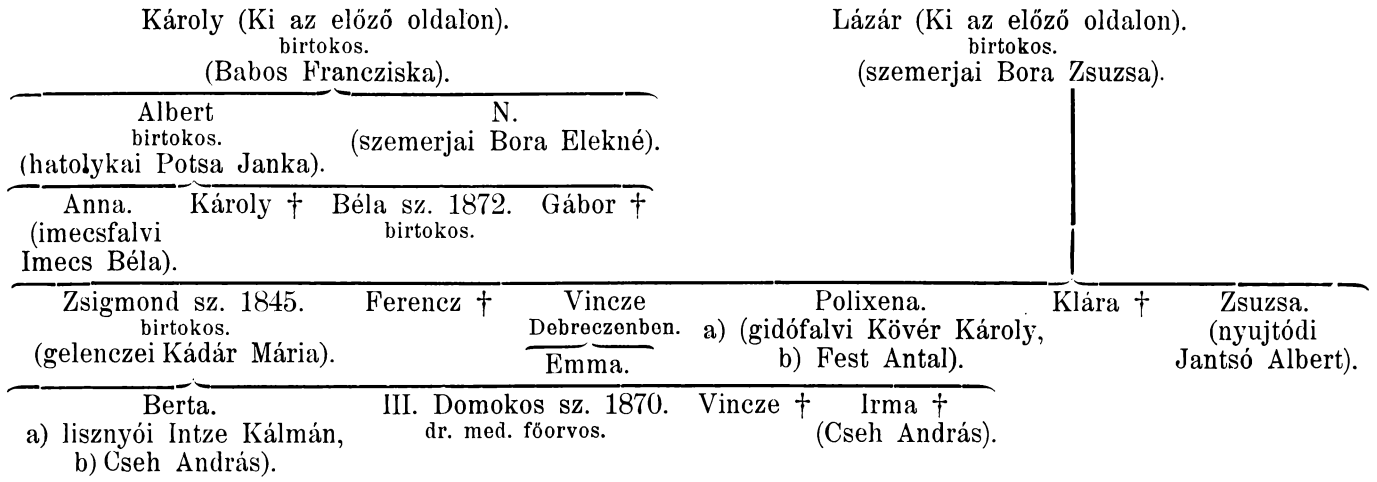
Gergely
1702-ben nyer nemes levelet.

Ferencz.
(nyujtódi Jancsó Ilona).

István.	I. Domokos sz. 1761. titoknok † 1813. def.	Erzsébet. (s.-szt.-iványi Szentiványi Gábor).	Rákhel. (zaláni Séra Pál).
N. (Dobos Antalné).	N. (uzoni Pünkösti Lászlóné).	N. (Szabó Györgyné).	Elek. (Kövér leány).

Julia. (dálnoki Gál Miklós).	Mária. (s.-zoltáni Czirjék Antal).	II. Domokos birtokos. (Szörcsei Zsuzsa def.)	Károly birtokos. (Babos Francziska). (Folytalás a tulold.)	Lázár birtokos. (szemerjai Bora Zsuzsa). (Folyt. a tulold.)	Elek birtokos. (Czirjék Julia def.)	Ferencz. rationum consultor def.

[1] Kiss Bálint Árp. K.
[2] Dr. Illéssy és Pettkó K. K.
[3] A községek földrajzi fekvése is.
[4] Eredeti nomes levél Imreh Albert őrizetében Étfalván.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Udvarh. M. L.
[7] Háromsz. M. L.
[8] Kállay F. Sz. N. 253.

A táblázaton feltüntettek közül I. Domokos született 1761-ben, az erdélyi felséges kir. főigazgató tanács belsőtitoknoka volt, meghalt 1813-ban.

III. Domokos a Zsigmond fia, született 1870-ben, iskoláit a Ferencz József t. egyetemen végezte, dr. med., a székely-udvarhelyi közkórház ig.-főorvosa.

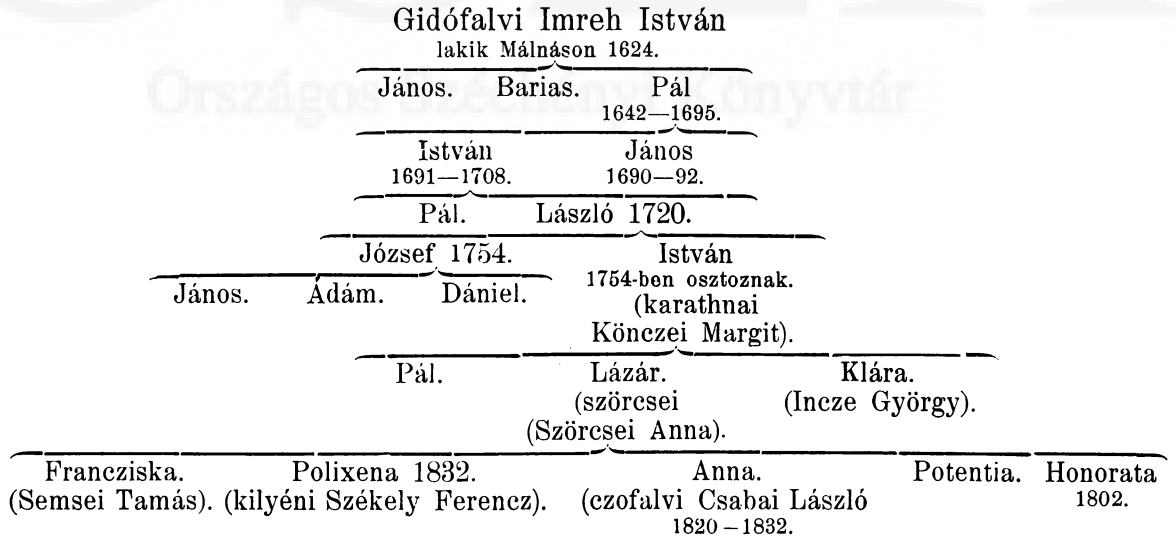
Albert a Károly fia, családjával ősi birtokán Étfalván lakik.

Volt a családnak még egy ága, ez 1635 ben Balázs fiai Ferencz és Gergelylyel a törzstől elvált.[1]

Czimerük: Kék paizsban, zöld téren pánczélos vitéz, jobbjában kard, balja csipőre téve, fején 3 strucztollas sisak. Sisakdisz a paizs alak derékből. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Imreh (gidófalvi); Nagy Iván „Magyarország családai"-ban is támogatja azon nézetemet, hogy a gidófalvi Imreh-család a már fennebb emlitett étfalvi törzsből indult ki. — A XVII. század elején számos tagjával találkozunk és pedig: 1602-ben Imreh Péter, Lukács, Gáspár, Zsigmond és Gábor esküsznek hüséget a királynak.[2] — 1614-ben Imreh Balázs, Boldizsár, Zsigmond, Bálint, Gáspár, Jakab, Lukács és Gábor a Bethlen Gábor-féle lustrakönyvben;[3] 1635-ben Imreh Bálint fia János, Boldizsár fiai: Tamás, Miklós és András, László fia Péter, Gáspár fiai: István, Mózes és Mihály; Imreh György és Lukács a Rákóczy György-féle lustrakönyvben[1] fordulnak elő, — 1674 körül Imreh Miklós kálnoki Bedő Istvántól, a miért őt szekéren az ellenség torkából megszabaditá, egy szilvást kapott.[4] — 1677 körül pedig Imreh András Sepsi-szék assessora volt.[4]

A család egy ága a következő táblán van feltüntetve:

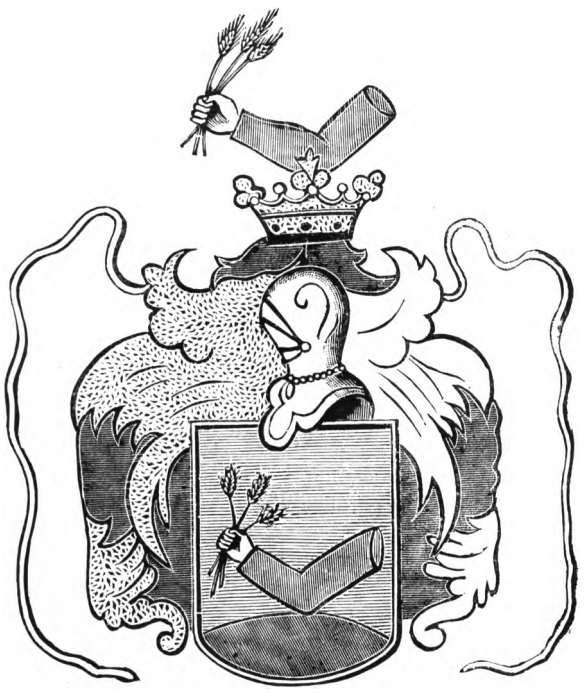

Imreh (martonosi). Székely-család, melyből 1602-ben Imreh Mihály Rudolf király hüségére esküszik fel.[2] — 1614-ben Miklós[3] s 1635-ben Miklósné fiai: Mihály és János lustrálnak;[1] utóbbi János a stroesti táborban 1655 julius 6-án II. Rákóczy Györgytől primipilátust kap.[5]

[1] Háromsz. M. L.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Kállay F. Sz. N. 253.
[5] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

Imreh (málnási). Ezen székely-családból 1602-ben Imreh István esküszik fel a király hüségére ;[1] 1614-ben Imreh István,[2] 1635-ben Imreh István fiai: János, Pál és Balázs lustrálnak.[3]

1696. julius 19-én Imre István, kinek neje Bak Klára és gyermekei: Pál és Zsuzsa czimeres nemes levelet nyertek.[4]

Málnási IMREH-család

Czimerük: Kék paizsban zöld dombon piros mezü kar három buzakalászszal. — Zárt sisak, azon a paizsalak. Foszlányok: arany-kék, ezüst-kék.

Leszármazásuk, a mennyire a s.-szent-györgyi Vásárhelyi-család irataiból hitelesen megállapitható volt, következő:

Málnási Imreh István
szabad-székely, 1602-ben Básta felesketi Rudolf hüségére.

István
1635-beli lustra szerint meghalt, a primipilatust I. Rákóczy Györgytől kapta.

János.	Pál. (málnási Bartók Kata) 1695-ben özvegy, végrendelkezik.	Balázs.

1635-ben testvéreivel lustrál mint primipilus.

Anna. (márkosfalvi Szabó János).	István. czimeres nemes levelet nyer 1696. julius 19-én. (Bak Klára).	János gyermektelen.	Katalin. (Vásárhelyi Péter s.-szent-györgyi ev. ref. pap. † 1733).	Ilona. (Killyéni Mihály).	Judith. (alsócsernátoni Literati István).	Mária. (bodoki Incze Gergely).

Zsuzsa. (Némety János 1730 Kolozsvártt).	II. Pál. (Bereczky Anna 1730).	Éva. (Füleki Pál Kolozsmegye).	Ágnes. (Mak István ref. pap).	László. (Könczey Mária 1730).	Kata. (albisi Barabás Gábor).

Intze (killyéni és lisznyói). Ezen család az Olt mellett elterülő Szépmező regényes vidékéről származik. Története 1602-ig vezethető vissza, midőn Killyénből Intze Balázs a király hüségére esküszik fel.[1] Balázsnak fia Ferencz 1614-ben Bethlen Gábor alatt még Killyénben lustrál,[2] de Lisznyóból nősülvén, az 1635 évi Rákóczy György-féle összeirásban már mint lisznyói birtokos van felvéve.[3]

Emlitett Ferencz leszármazói a következő táblán láthatók:

Intze Balázs.
(Szotyori Furus (Eufrosina).

I. Ferencz
az 1635-iki lustra szerint lakott Lisznyóban.
(Sánta-leány
Lisznyóból, kinek testvére Sánta Székely Boldizsárné, lakott Kilyénben).

Ezek a Sánta-leányok lisznyói Sánta Péter leányai voltak. A Sánta Péter örökségét a Rákóczy-féle 1635-beli conscriptio szerint kilyéni Székely Boldizsár birta s ettől cserélte el Incze Ferencz a Sánta-jussot, az azutáni Intze-jószágot.

I Mihály. (Szotyori Kata, lakott Lisznyóban. Nemes levelet kapott 1676-ban Apafi Mihálytól. † 1704).	Kata. (Jákó Bálint).	Anna. (Kese Mihály 1698.)

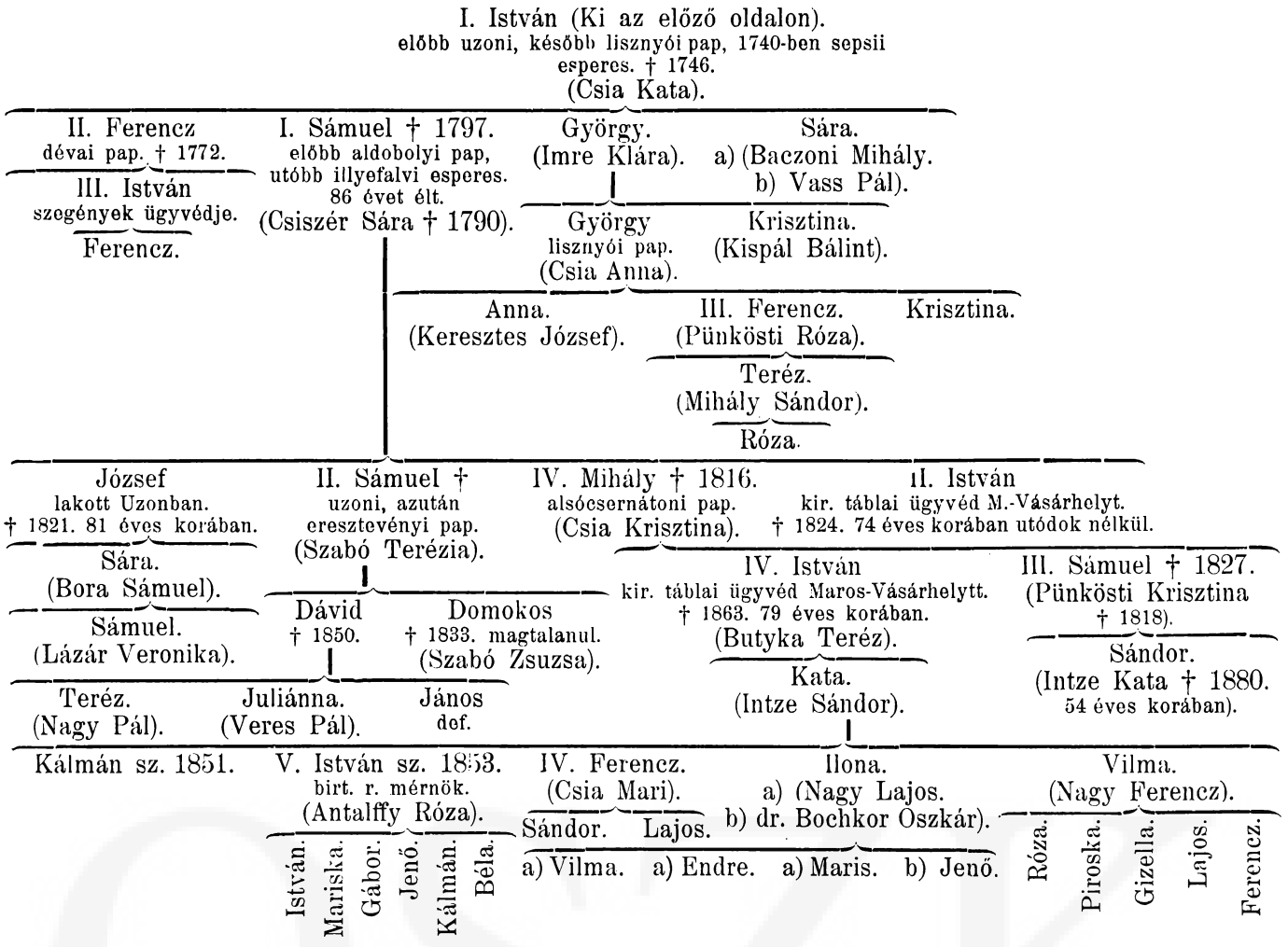
	Zsuzsánna. (bikfalvi Simon Péter).	Ilona. (uzoni Kádár Ferencz).	Mihály,	György.

I. István előbb uzoni, később lisznyói pap, 1740-ben sepsii esperes. † 1746. (Csia Kata). (Folyt. a tuloldalon).	II. Mihály.	Ilona.	Zsuzsánna. (Czakó Dávid).	Judith (Jutka). † 1721).

III. Mihály.
Ivadékai Illyefalván.

József.	Ferencz.	Mária.

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvarhely M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Dr. Illésy és Pettkó KK.

A táblán feltüntettek közül: lisznyói Intze Mihály 1676 február 5-én Apaffi Mihálytól nyert czimeres nemes levelet.[1] Fiai közül Mihály Illyefalvára költözik s ott alapit családot; innen az illyefalvi Inczék; István I. uzoni, lisznyói, később sepsi esperes, ő veti meg alapját az uzoni, kökösi és sepsiszentgyörgyi birtokoknak. Az uzoni birtokot ma is birja a család. Neje czofalvi Csia Katalin volt, kivel a czofalvi birtokot kapták. Fia: Samuel I. aldobolyi pap, majd illyefalvi esperes, ez szerzé az aldobolyi birtokot, mely szintén a család birtokában van.

Másik fia: II. Ferencz dévai ev. ref. pap és egyházi jegyző; több irodalmi munkát is adott ki, meghalt 1772-ben.

Sámuel I.-nek fia Mihály alsócsernátoni pap, neje Csia Krisztinával czofalvi jussát nevelte; másik fia: István II. kir. táblai procurator volt Maros-Vásárhelytt, hol házat és más ingatlan birtokot szerzett; hires és tudományos férfiu hirében állott; magtalanul halt el.

Kilyéni és lisznyói INTZE-család.

Györgynek fia György 1786 junius 19-én nemesi igazolványt veszen.[2]

IV. Mihály fia Intze István IV. ez nagybátyjának örökébe lépett szintén kir. táblai procurator volt Maros-Vásárhelytt, hol kiérdemelt köztisztelet és szeretetben részesült. Neje Butyka Terézia révén a szindi, indáli és kolozsvári birtokokat nyerte.

Az Intze családnak tizenkét jobbágya volt, ugymint Aldobolyban, Lisznyóban, Sepsi-Szent-Györgyön és Kökösben.

Ez időszerint a lisznyói nemes Intze-családot következő 5 testvér képviseli:

[1] Eredeti nemes levél Intze István mérnök őrizetében K.-Vásárhely.

[2] Dr. Illéssy és Pettkó K. K.

1. Intze Kálmán okleveles gazda, takarékpénztári igazgató, törvh. b. tag, lakik Uzonban, nőtlen született 1851-ben.

2. Intze István tagositó mérnök, ez idő szerint Kézdivásárhelytt lakik, született 1853-ban, neje Antalffy Róza, gyermekei: István, Mariska, Gábor, Jenő, Kálmán és Béla.

3. Intze Ferencz földbirtokos, lakik Czofalván, gyermekei Csia Máritól: Sándor és Lajos.

4. Intze Ilona, előbb aldobolyi Nagy Lajosné, gyermekei ebből a házasságából Nagy Vilma, Endre, Mariska második férje dr. Bochkor Oszkár Sepsi-Szent-Györgyön, ettől gyermeke Jenő.

5. Intze Vilma Nagy Ferenczné, férje földbirtokos, lakik Sepsi-Szent-Györgynek Szemerja városrészében, gyermekei: Nagy Róza, Piroska, Gizella, Lajos és Ferencz.

Az illyefalvi ágból 1775-ben István fia Samuel élt.

1794-ben pedig Mihály jegyző Illyefalván.[1]

Az eddig tárgyalt lisznyói Intze-családon kivül élt Kilyénben is egy Intze-család, ez Benedektől, ki 1614-ben lustrál,[2] jött le; emlitett Benedeknek fiai: György, Balás és István, ezek az 1635 évi conscriptióban fordulnak elő[3] s mint ott megjegyeztetett, szintén levelük volt az Urtól.

Czimerük: Kék paizsban, zöld téren, fehér lovon, piros ruhás, mentés vitéz, jobbjában kard baljával a ló kantárját fogja. Sisakdisz. Foszlányok.

Incze (maksai). Incze István de Maksa 1647 deczember 19-én Rákóczy Györgytől nyert primipilátust.[4]

Incze alias Csiszár (szemerjai). 1614-ben Incze Gergely és Péter lustrálnak.[3] 1635 julius 19-én Incze György és testvérei István és Mihály Rákóczy Györgytől nyertek nemes levelet.[4]

Incze (bodosi). 1635-ben Jakab a hét birák közt fordul elő.[3] E család 1632-ben nyert nemes levelet.[5]

Incze (martonosi). Székely család; Tagányi Károly jegyzéke szerint 1607-ben nyert nemességet. 1678 október 17-én pedig Incze Balázs „martonosi“ előnévvel Apaffi Mihálytól kapott nemes levelet.[4]

Incze Mihály gidófalvi pap és ennek fia Dávid 1788-ban vásárhelyi tanár e család kötelékébe tartoztak.[1]

Incze (baczoni). Szintén székely család, mely az ajtai Inczék valamelyikéből származott Baczonba Nagy Iván következő családfajokat közli:

Incze I. István.
1668.
(Pap Judit).

Máté sz. 1679. † 1742.
kolozsvári ref. pap.
(Sajgó Bogdányi Erzse).

Sámuel † | Anna. | Erzse † | Zsuzsa. (Verestói György bölcsészet- és mértantanár Kolozsvártt). | II. István marosvásárhelyi tanár. 1788. | I. Mihály kolozsvári esperes és tanár 1788.

III. István esperes Gör gényben. | II. Samu k.-kalotai pap. (Ocsai Bora). | Zsuzsa (Basáné). | József ügyvéd.

János sárdi pap. | Kata. (Teczi). | Simon. | IV. István. (Gyulai Zsuzsa). | Daniel. (Kayser Anna). | József. (Topler Róza). | Julia. (Ferenczi József). | II. Mihály † | Anna.

Sára. (Méhes Gy.). | III. Mihály orvos. (Szathmári P. Krisztina). | III. Sámuel kolozsvári esperes. (Baranyai Ágnes).

Krisztina. (Lengyel István). | VI. Mihály orvos. (Albert Francziska). | IV. Sámuel fogalmazó a főkormány-széknél 1848. | V. Mihály titkár. 1848. | Ágnes. (Bartalis János).

Fani. | V. István orvosnövendék. | VII. Mihály orvos. | Krisztina.

A táblán feltüntetett Máté iskoláit Sz.-Udvarhelyen, Kolozsvártt és Zilahon végezte; 1706 külföldi akadémiákra ment és ott Franequerában irta értekezését: „De Polytheismo Gentium“. A németországi

[1] Nagy Iván M. Cs.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[5] Tagányi K. jegyzéke.

egyetemeket is meglátogatván, hazatérése után gr. Teleki Mihály udvari papja, majd 1708-ban szigeti pappá lőn. 1709-ben nőül vette bogdányi Sajgó Erzsébetet, Sajgó Mihály volt szigeti papnak Borosjenői Annától született leányát. 1741-ben a kolozsvári reform. kollegiumban a bölcsészet és keleti nyelvek, utóbb négy év mulva a theologia tanárává tétetett. 1720-ban ugyanott első pap és curator lett. Meghalt 1742-ben szept. 19-én kora 63 évében.

II. Istvánnak fiai közül II. Samuel előbb Angolországban tengerész, tábori pap, utóbb Erdélyben koloskalotai pap és esperes, kinek mind a négy fia kormányi hivatalnok.

III. István (II. István fia) görgényi esperes, kinek fiát Jánost a sárdi papot 1848-ban az oláh tábor ölte meg.

Bővebben foglalkozik e családdal „Bod Péter Athenása“ a 345—346. oldalokon.

Incze (szárazajtai). A tatárvágás és kurtavár aljának kies völgyében fekszik ezen régi székely család ősi fészke Száraz-Ajta; nemessége ősi székely jogon alapszik.. A XVI-ik században két ágra szakadt; az egyik megmaradt Sz.-Ajtán, a másik Közép-Ajtán keresett otthont; előbbiből 1602-ben Inczie Imre és Gergely, utóbbiból Inczie Bálint, Balázs és Tamás Rudolf király hüségére esküszik föl.[1] 1614-ben Sz.-Ajtán Incze Imre, Sándor és Máthé a Bethlen Gábor-féle lustra könyvben fordulnak elő.[2] 1635-ben pedig Incze Sándor és Máthé a hét birák között, Mihály, Tamás, János és Bálint a primipilusok között vannak feljegyezve.[3]

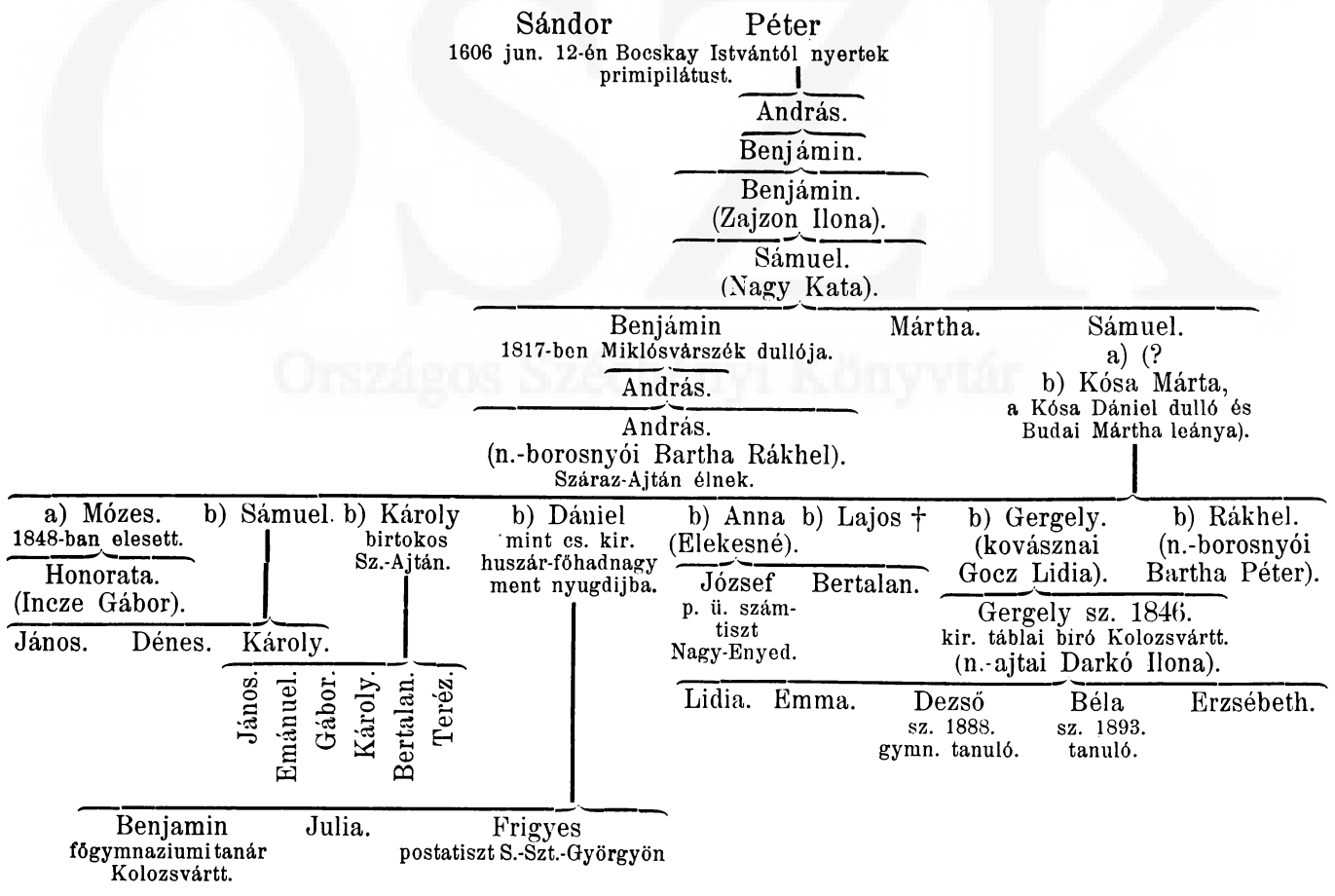
A középajtai ágból Incze Máthé és fia Dávid 1649 nov. 12-én Rákóczy Györgytől nyert primipilátust.[4]

Ezen családnak egy-egy ága a XIX. század elején Krászna és Szilágymegyében telepedtek le, közülök:

Ferencz 1840-ben főszolgabiró, Károly 1843-ban megyei aljegyző.[5]

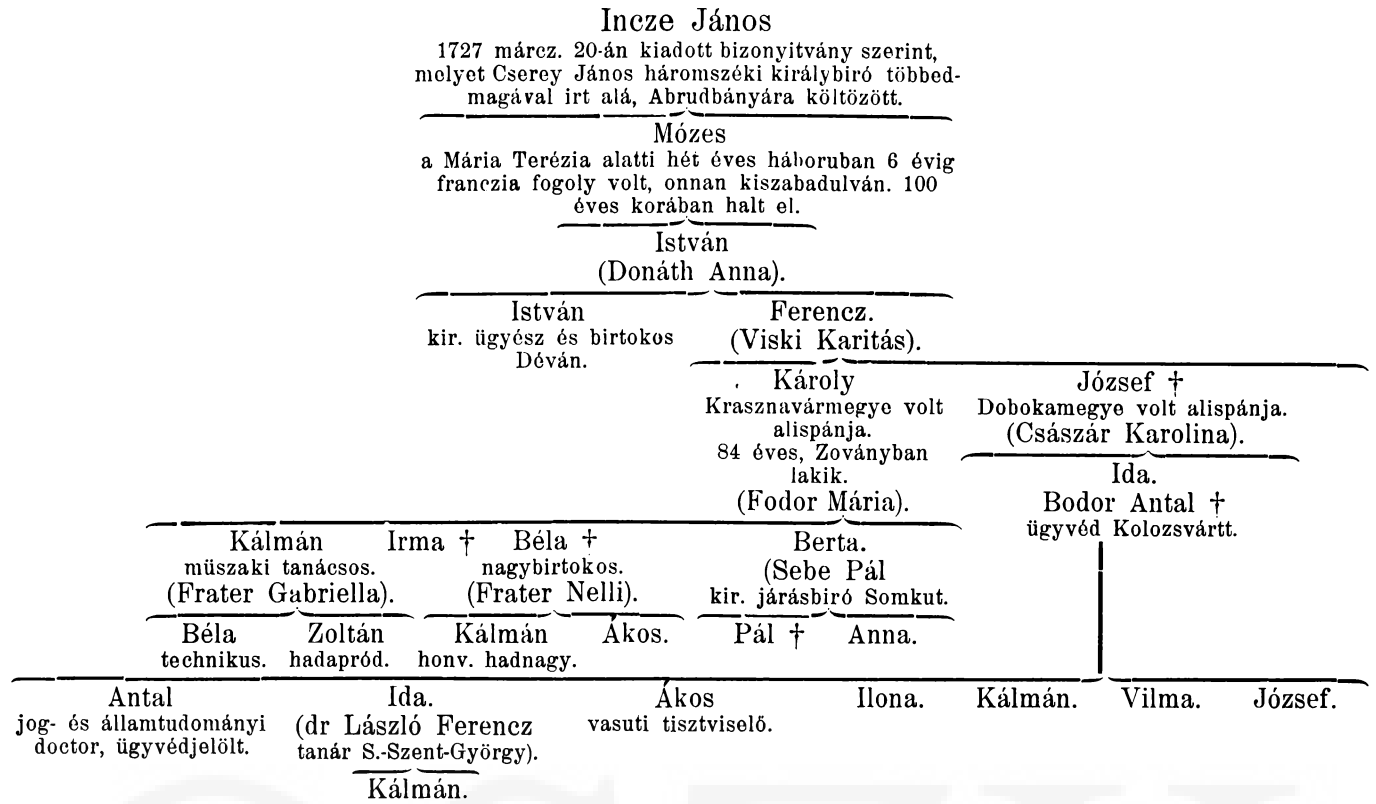
A szárazajtai ág melynek egyes tagjai csak hivatásukat követve hagyták el Háromszéket, a következő:

I. Tábla.

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[1] Udvh. M. L.
[5] Háromsz. M. L.
[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[5] Nagy Iván M. Cs.

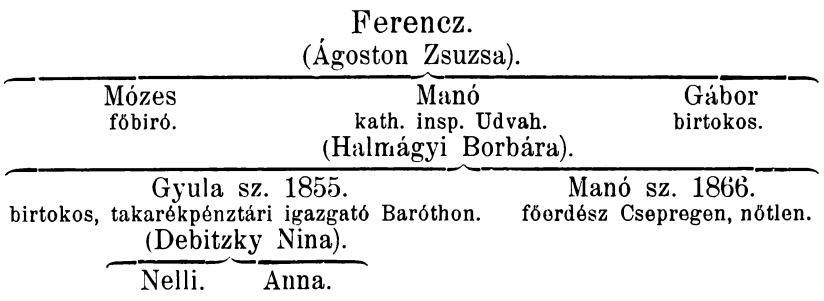
II. Tábla.

Az I. táblán feltüntetett Sándor és Péter 1606 junius hó 12-én Bocskay Istvántól nyertek primipilátust,[1] mely 1607 augusztus 5-én hirdettetett ki; emlitett okmány szerint a családnak Száraz-Ajtán Incze Jakab és Apostol János szomszédok közti telkük adó és más terhek alól is felmentetett. 1817-ben február 13-án Incze Benjámin Miklósvárszék dullója produkálta fenti okmányát a miklósvárszéki törvényszék kiküldöttjei előtt s az I. Ferencz uralkodónk által is megerősittetett. Benjámin a nemesség szerzőktőli leszármazást is igazolván, a táblázat is ennek alapján állittatott össze.

A táblázaton feltüntettek közül: Gergely ki katonáskodása óta Incze Gerő néven is szerepel, született Sz.-Ajtán 1846-ban, tanulmányait S.-Szent-Györgyön kezdette; érettségit 1867-ben az ev. ref. gymnáziumban Sz.-Udvarhelytt, jogot pedig Maros-Vásárhelyen és Kolozsvártt végzett; 1871-ben honvédtiszti vizsgát tett, 1874-ben ügyvéd-gyakornok Baróthon, majd joggyakornok és aljegyző Beszterczén, később jegyző, aljárásbiró és kir. ügyész Gyula-Fehérvártt. Onnan ismét Beszterczére került kir. törvényszéki birónak s jelenleg a kolozsvári kir. táblánál biró.

Ezen család kötelékébe tartoznak Incze Károly a József fia, néhai Incze Gergely kapitány és néhai Incze Gábor, de őket adatok hiányában a táblázaton elhelyezni nem tudtam. — Végre ezen családból szakadtak ki a baróthi Inczék is. — Családi táblázatuk a következő:

Intze (nagy-ajtai). Régi háromszéki székely család, mely okmányszerüleg azonban csak a XVIII. században tünik fel a miklósvárszéki Nagy-Ajta községben, hová a legnagyobb valószinüséggel a szomszédos Száraz-Ajtáról, vagy Közép-Ajtáról származott át, mert ezen községekben vannak Inczék 1602-ben, mig ugyanakkor Nagy-Ajtán még nincsenek. A családi okmányokból hitelesen összeállitott, de töredékes leszármazás a tuloldalon:

[1] Okmányok Incze Benjamin főgymn. tanár őrizetében Kolozsvártt.

N.-ajtai Intze József.

II. József.
nagyajtai birtokos, 1784-ben még él.
(n.-ajtai Beretzk Rebeka,
n.-ajtai Beretzk György leánya, kivel több jószágot nyer).

I. István — III. József 1804.
jubilatus székelyhuszár-káplár, ki az okmányokban „nemes és vitézlőnek“ iratik. Gr. Nemes Ádám árendátora Hidvégen. Huzamos időn át Miklósvárszék hites assessora. 1831-ben még él. Az 1820-as években bölöni Farkas Sándorral, a hires északamerikai utazóval, ki akkor Bécsben volt, levelez.
(n.-ajtai Péterffi Anna,
kivel 1799—1841 tájban él).

II. István
1809-ben kis fiu.

I. Lajos
cs. kir. székelyhuszár-főhadnagy. 1848/49-ben székely nemzetőri őrnagy. † 1860 auguszt. 29. N.-Ajtán.
(Gödri Juliánna,
s.-szent-györgyi ev. ref. esperes Gödri Ferencz leánya, sz. 1822 S.-Szent-Györgyön.
† 1891 Maros-Vásárhelytt.)

Laura.
a) (Bartók Elek.
b) Vécsey Róbert
az 1870-es években a „Nemere“ szerkesztője Sepsi-Szent-Györgyön; jelenleg m. kir. pénzügyi titkár Kaposvártt.)

Ipaczi (szemerjai) † Ipaczi István 1650 január hó 15-én Rákóczy Györgytől nyert primipilatust.[1] Kihalt.

Isák (egerpataki). Régi székely család, mely ma már férfiágon kihalt. — Legrégibb adatunk 1596-ból ered, midőn Isák György előtt Egerpatak községe Jankó Ferencznek egy tó helyet ajándékoz.[2] 1614-ben ismét György és Péter a Bethlen Gábor-féle conscriptioban[3] és 1635-ben Isák György kisebbik és Isák Péter fia János a Rákóczy György-féle lustrakönyvben fordulnak elő.[4]

A jelenben élők közül: Isák Rozália özv. Jancsó Elekné Pákében, Isák Mária Lemneken és Isák Irma dr. Ádám Sándorné Mező-Turon ezen családból valók.

Utóbbi időben nevüket „Izsák“-nak is irják. — Birtokuk Zágonban van.

Isák (kisborosnyói), 1610 márczius 31-én Isák Balázs és János Báthory Gábortól nyertek primipilátust.[1] — 1614-ben István és György mint primipilusok[3] s 1635-ben György a hét birák között lustrál.[4]

Isák (feldobolyi). Izsák János 1662 október 27-én Apaffi Mihálytól a kocsárdi táborban nyert nemes levelet;[5] de ez csak megerősitése volt régi nemességüknek, mert 1614-ben e családból Isák István és Dániel már mint nobilisek fordulnak elő[3] és István fiai: Gáspár és Gábor 1635-ben osztoznak; utóbbi Gáspárnak fia István.[4]

Isák (zágoni). Nemessége ősi székely jogon alapszik. 1614-ben Isák Ferencz és Antal mint lovas székelyek fordulnak elő.[3]

Isák Ferencz, Mózes és ennek fia József ezen családból valók s birtokaiknak jövedelmeiből élnek.

Istók (uzoni). 1614-ben Istók Bálint[3] s 1635-ben Istók Bálint fia György egy lóval lustrál.[4]

Uzonban ez időszerint Istók Bálint és Ferencz ezen családból valók.

István (bikfalvi) † Előfordul az 1614 és 1635 évi lustrakönyvekben. Kihalt.

István (sepsiszentkirályi). István János 1591 január hó 21-én Báthory Zsigmondtól nyer primipilatust.[1]

István (hatolykai). Háromszék legrégibb családainak egyike; közülök István Balázsról 1548-ban tétetik emlités.[5]

Két izben nyert nemes levelet, elsőbben István Márton 1589 április 20-án Báthory Zsigmondtól, másodizben István Máté 1620 deczem. 20-án Bethlen Gábortól.[1]

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Szabó Károly Sz. Sz. Oklt.

Jakab (baróthi). † Nemessége ősi székely jogon alapszik, az 1614 és 1635 évi lustrakönyvekben fordul elő. Kihalt.

Jakab (szentkirályi). 1656-ban nyert nemes levelet.[1]

Jakab (szemerjai). 1610 ben nyert nemes levelet.[1]

Jakab (dálnoki). 1578 április 28-án dálnoki Jakab András egy darab erdőt kapott.[2] 1614-ben mint pixidárius lustrál.[3]

Jakab (futásfalvi). 1609 augusztus hó 12-én Jakab Imre és János Báthory Gábortól nyert nemes levelet.[4] 1614-ben Bethlen Gábor alatt Jakab Imre lustrál.[3] 1635-ben Jakab János fia Péter a Rákóczy György-féle összeirásban fordul elő.[5]

Jakab (laborfalvi). 1610 január hó 16-án Jakab Pál Báthory Gábortól nyert primipilátust.[4]

Jakabos (nyujtódi). ○ Törzsgyökeres székely család, melyből 1602-ben Jakabos Incze és Benedek Rudolf király hüségére esküszik föl.[2] 1614-ben Jakabos György és János mint primipilus lustrál és 1635-ben Jakabos György senior a hét birák között, fia Gábor és öcscse János, továbbá Jakabos György junior fiai: Mihály, Balás és Gergely a primipilusok között fordul elő.[3] Ezen családból valók: Jakabos József, Simon, János, András és Pál gyermekeikkel Nyujtódon. — Jakabos Gergely fia Gyula tanitó Tamásfalván (Torontálm.) Jakabos István fia Rezső tanitó Tengeliczen (Torontálm.) — Jakabos Béla közgyám Nyujtódon; néhai Jakabos István telekkönyvi hivatalnok Nyiregyházán; Jakabos Albert birtokos Vidrádszegen; Jakabos Gyárfás fiai: Géza és Domokos, utóbbi mint tanitó halt el Nyujtódon; néhai Jakabos József róm. kath. plébános Szentléleken és néhai Jakabos Vilmos kir. táblabiró Maros-Vásárhelytt.

Egy ága ezen családnak Székely-Udvarhelyre szakadt, ivadékai ma is ott élnek.

Jakabos (szászfalusi). 1614-ben Jakabos Imre mint lovas székely lustrál.[3] 1635-ben Jakabos János fia György és Jabakos Mihály fordulnak elő.[5] Ezek leszármazói Jakabos János, István és Józsefné Szászfaluban, Ferencz Romániában és András Zabolán élnek.

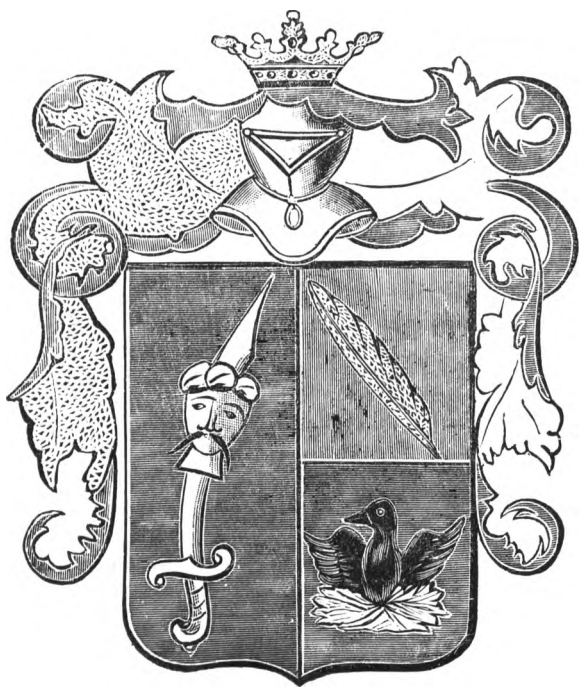
Egy ága Lemhénybe költözött, közülök Jakabos Dénes fia Gergely kir. postatiszt Budapesten. Dénesnek testvére Ferencz két fiával Kálmán és Alberttel Lemhényben birtokosok.

Jakabos (esztelneki). Ezen családból Gergely és Mihály a keresztesmezei táborban 1662 julius hó 13-án Apaffi Mihálytól kaptak nemes levelet.[4]

Jákó (zágoni). 1607-ben nyert nemes levelet.[1] 1614-ben Jákó János Zágonban mint primipilus lustrál.[3]

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[5] Háromsz. M. L.

Jákó (kézdiszentléleki). Az első kiről e székely nemes családból adattal birunk, Jákó István, ki 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik fel.[1] 1614-ben István fia Balázs lustrál.[2] Balázsnak fiai az 1635 évi Rákóczy György-féle conscriptio szerint Márton és István.[3] Az utóbbi összeirásban azonban Jákó György fiai: Péter és István és András fia Péter ennek fiai: Mihály és Márton is lustrálnak.[3]

Kézdiszentléleki JÁKÓ-család.

1761 október 20-án Jákó László Mária Teréziától czimeres nemes levelet nyert.[4] Emlitett Lászlónak fia lehetett azon László, ki 1794-ben Tordavármegye levéltárnoka s 1815-ben kir. dézma beszedő és Tordaváros tanácsnoka volt.[5]

Ezen családból ez időszerint a következők élnek:

Néhai Jákó Joakim gyermekei az első nejétől u. m.: Dr. Jákó János m. kir. állami főgymnáziumi tanár Nagy-Kikindán, Jákó Borbára Tamás Balázsné, Jákó Rózália özv. Szász Györgyné és Jákó Mária Horváth Dávidné. Második nejétől: Jákó Gyula kir. posta- és távirdatiszt Szegeden, Jákó Béla, Miklós, Amália és Berta Kézdi-Szentléleken. Dr. Jákó János gyermekei: János, Margit, Zoltán és Irma Nagy-Kikindán.

E családból valók még Jákó József, ki 1848/49-ben mint honvéd szabadságharczunkban vett részt; továbbá Jákó Márton és István birtokosok Szentléleken.

Czimerük: Két részre osztott paizs, a jobboldali rész kék, abban egy karddal átszurt törökfő; a baloldali rész ismét két osztályból áll, a felső piros, abban egy iró toll, az alsó kék, abban egy tüzből növekvő galamb. Sisakdisz. Foszlányok: arany-piros, ezüst-kék.

Jákó (lisznyói). Ősiségben a szentléleki Jákó-családdal vetekedik; hogy egy törzsből indultak-e ki, azt kipuhatolnom nem sikerült. A lisznyói Jákó-familia mindenkor kiterjedettebb volt, mint a szentléleki; 1602 éven elől, erről sem birunk adatokkal. Utóbb irtt évben Jákó György, Antal, Simon és Péter esküsznek föl a király hűségére.[1] 1614-ben a Bethlen Gábor-féle lustrakönyben Jákó István, György, Simon, Gábor, Tamás, Elek, László, Máthé és Ferencz jegyeztettek fel.[2] 1635-ben Jákó János, Balázs, Simon fia István, Antal fiai Mihály és Tamás, Jákó Bálint és Elek fordulnak elő.[3]

Leszármazási táblázatuknak egy töredéke:

Jákó Sámuel

András (Kovács Krisztina).	Antal (Kuthy leány).	István. Sándor.

Anna (Kóré Mózes).	Ferencz † ügyvéd, Brassó.	István a) (Gál Teréz, b) Barta Mária). (Folyt. a tuloldalon).

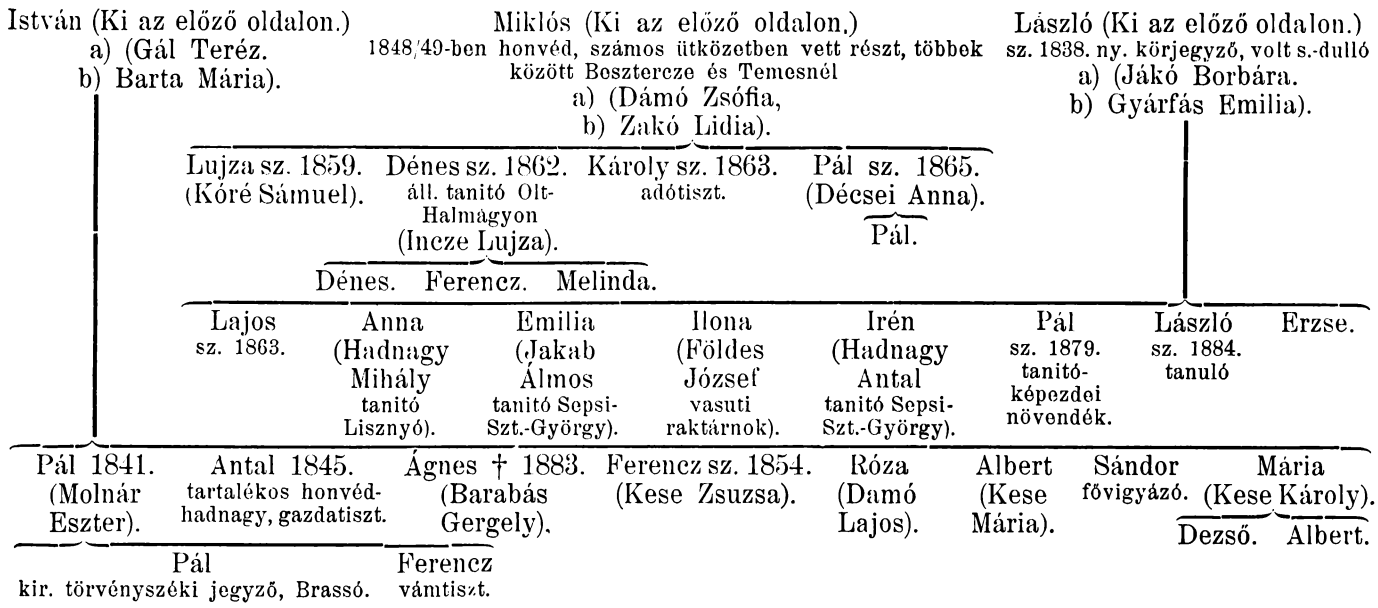
Antal ev. ref. pap Musnán. A Török—Gálffy-féle ügybe lévén bonyolodva 1856-ig Josefstadtban rabságot szenvedett.	Mária (Tolvay Ferencz ev. ref. pap Pókában).	Pál sz. 1803. assessor. 1848/49 ben megsebesülvén tovább nem szolgálhatván, felszerelt lovát a huszároknak adományozta. (Magyarosi Anna).

Albert † (Csusz Klára).	Ágnes. †	László sz. 1838. ny. körjegyző, volt s.-dulló. a) (Jákó Borbára, b) Gyárfás Emilia). (Folyt. a tuloldalon)

Samuel az olasz legionál szolgált (Sigmond Anna).	Lina (Kovács István ev. ref. pap Ujszékely).	Miklós 1848/49-ben honvéd, számos ütközetben vett részt, többek között Beszterecze és Temesnél. a) (Dámó Zsófia, b) Zakó Lidia). (Folyt. a tulold).

Béla (Fodor Sali).

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[5] Nagy Iván M. Cs.

Én mindkét emlitett Jákó-családot a XV. és XVI. században Teleken élő Jákó-familiából származottnak vélem, és pedig azon Jákó Györgytől, ki 1537-ben Szabó Károly „Székely Oklevéltárá"-ban emlittetik s kinek fia Mátyás 1578 április 28-án Dálnok községével erdőt cserél.[1]

Jakócs (lisznyói). † 1614-ben Jakócs János és György lustrál.[2] Kihalt.

Jakóts (kökösi). Fennebb emlitém, miszerint a lisznyói Jakócs-család kihalt; ez azonban csak a régi törzsre vonatkozik, mert annak egy hajtása még mindég hirdeti a Jakóts-család ősiségét. Ugyanis a XVII. század elején a lisznyói Jakócsoknak egy tagja Kökösre nősült s törzse lőn egy ujabb virágzó familiának, a „kökösi Jakótsok"-nak, melyből Lázár 1621-ben Bethlen Gábor fejedelemtől nyert czimeres nemes levelet.

Ezen szép multtal biró család régi története sajnos, adatok hiányában nem közölhető, de egy régi közmondás jut eszembe, midőn az ujabb nemzedék bátor lelkü honfiainak életrajzait kutatom; t. i.: „az alma nem esik messze fájától."

A kökösi Jakóts-családból I. Áron 1809—1815-ig a Napoleon alatti hadjáratokban vesz részt.

József és Bálint az 1848/49-iki önvédelmi harczban a világosi fegyverletételig.

II. Áron 1848/49-ben 15 éves korában, mint honvédtizedes küzd az ország szabadságáért, részt vett a Tömös, Kökös, Szemerja, Moldva és nyergesi ütközetekben. 1859-ben az olaszhoni hadjáratban Montabeló, Magenta és Solferinónál harczol; Solferinónál megsebesülvén fogságba került. Az arany- és nagy ezüst vitézségi és más érmek tulajdonosa, mint nyugalmazott főhadnagy Nagy-Szebenben él. Nemességét és „kökösi" előnevét a m. kir. Belügyminisztérium előtt igazolta, az 2531 elnöki szám alatt, 1890 junius 24-én elismertetett. — Karakterizálja őt a következő:

„Honvéd Bajtársi Bizonyitvány! Melynélfogva alólirottak az igazságnak megfelelően bizonyitjuk, hogy kökösi Jakóts Áron, jelenleg nyugalmazott cs. és kir. főhadnagy ur, az arany és nagy ezüst vitézségi hadi- és emlékérmek tulajdonosa, az 1848/49-iki magyar szabadságharczban, nevezetesen 1849-ben, a Tuzson János akkori honvédőrnagy által vezényelt 86-ik számu honvéd zászlóaljban szolgált mint tizedes; és daczára serdülő 15 éves fiatal korának, nem lankadott egészen a szabadságharcz legyőzéséig hazafi kötelességét egész odaadással buzgón teljesiteni. Kelt Sepsi-Szent-Györgyön, 1899 november 26-án. Előttünk: Tuzson János s. k. ny. m. kir. honvédalezredes, a szabadságharczban a 86-ik zászlóalj parancsnoka. Gidófalvy László s. k. a szabadságharczban a 86-ik zászlóaljban főhadnagy. Id. Tompa Miklós s. k. 1848/49-beli hadnagy. Id. Gödry Ferencz s. k. 1848/49-beli tüzérhadnagy."

II. Áronnak neje: pávai Vajna Borbára, gyermekei: Béla szászujfalusi jegyző, neje: Iszlay Kata; Lajos Segesvártt, Géza gymnásiumi tanuló, Mária Varga Antalné Budapesten és Gizella pávai Vajna Lajosné Gyergyó-Szent-Miklóson.

Czimerük: Kék paizsban, zöld téren pánczélos sisak, azon egy magyar vitéz jobbjában kard, baljában buzogánynyal. Előtte balról egy feltámasztott tojásdad-alaku vért latható. — Sisakdisz a paizs alak. — Foszlányok: ezüst-kék.

[1] Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. M. L.

Jakócz (márkosfalvi). 1645 február 13-án Rákóczy Györgytől Jakócz István nyert primipilátust.[1]

Jámbor (egerpatki). Ezen család nemes levele 1650-ben kelt;[2] története ismeretlen.

Jancsó (kézdi-vásárhelyi és nyujtódi). A Jancsó-családok történetét megirta Bakk Endre vizaknai plebános, a Ferencz József-rend lovagja; oly terjedelemben tartá emlitett müvét, miszerint el nem mulaszthatom az ezen család multja iránt bővebben érdeklődőnek figyelmét ezen fokos könyvre felhivni.

Müvem szük keretében csak kivonatosan foglalkozhatom ezen ősi székely familiával és pedig külön a kézdi-vásárhelyi s külön a nyujtódi Jancsókkal.

Eredetük homályba vész; történetükkel pedig Bakk Endre beható kutatásainak daczára 1573-nál feljebb nem tudott jutni.

Hogy a k.-vásárhelyi, nyujtódi, oroszfalvi és még számos más helyeken tartózkodó Jancsók egy törzsből indultak-e ki, az sem volt kipuhatólható.

Nevük eredetét némelyek a szláv-ruthén „Ivancsó“ szóból, mások a régi „Ivantse“ vagy „Jantschó“ helységtől vettnek állitják.

Kézdi-vásárhelyi és nyujtódi JANCSÓ-család.

Elvitázhatatlan, hogy a Jantsó név egyike a legrégibb magyar személyneveknek; 1291 évben Gyulafehérvár mellett „Joanche-földjé“-ről tétetik emlités, de 1217-ben is már „Joancha ispán“ II. Endre király poroszlója Váradon.

A k.-vásárhelyi Jancsó-család tagjai a XVII-ik század elején mint primipilusok fordulnak elő. 1613 jun. 13-án kézdi-vásárhelyi lovas nemes Jancsó János és testvérei Tamás, Jakab és Simon Báthory Gábortól nyertek czimeres nemes levelet. Utóbb emlitett nemes levélben nyert czimerük: Kék paizsban természetes szinü oroszlán növekvőn, jobbjában karddal, baljában koronát tart; a koronából egy irótoll áll ki. — Sisakdisz. — Foszlányok: fehérek.

Nemességüket több izben fel-felujitották; igy a XVIII. szazadban a kantafalvi és kézdi-vásárhelyi Jancsók a prod. forum előtt élnek igazolással. — 1844 november 27-én ismét Jancsó Tamás a m.-vásárhelyi táblán produkálja nemességét.

Bakk Endre IX táblában foglalja össze az ezen kiterjedt család kötelékéből való tagokat s azon kivül 64 Jancsó családot sorol fel, melyeket a táblákon elhelyezni nem tudott.

Őstörzse Jancsó Simon, ki 1541—1580 közt élt; tőle nyulnak el az emlitett táblákon feltüntetett ágak.

Az I-ső a Jancsó Tamás I. ágazata. Ezen ág kiválóbbjai Jancsó János, kit Báthory Gábor 1613-ban Tamás, Jakab és Simon testvéreivel nemes levéllel ajándékozott meg. — Továbbá Jancsó István az István fia, ki 1686-ban városi assessor, 1696-ban főbiró s később ismét assessor volt. 1712-ben halt el.

A II-ik ágazat Jancsó Tamás II-tól jő le. Ezen ághoz tartozók közül Jancsó Tamás III. tehetős birtokos volt K.-Vásárhelytt. — Jancsó Dániel az Ádám és Jancsó Kata fia, 1834-ben város gazdája vice curator, 1844-ben consistor. — Jancsó Tamás, ki 1844-ben produkálja nemességét és Jancsó János 1848-ban a II. székely ezredben harczol.

A III. ágazat a Jancsó Jakabtól le jövő; ez a Jancsók legkiemelkedőbb ágazata, melyből Jancsó Samu 1742-ben ikafalvi, 1795-ben maksai ev. ref. pap. † 1827. — Jancsó Elek az enyedi ev. ref. iskola jószágainak igazgatója volt. — Jancsó Máthé sz. Ikafalván 1791-ben; 1814 ben maksai ev. ref. pap, † 1865-ben; gyermekei közül: Ferencz sz. 1828. (neje Kölönte Jozefa) 1855 óta maksai pap, 1848/49-ben mint honvédőrmester harczolt hazája szabadságáért. 1881-ben közügyigazgató volt a kézdi egyházmegyében.

Gyermekei közül: Lajos sz. 1858 január 31-én Maksán; a gimnáziumot 1876-ban végezte Székely-Udvarhelytt, theologiát 1880-ban N.-Enyeden; néhai Nagy Péter ev. ref. püspök titkárja vala. 1881-ben marosujvári papnak választatott, neje csikszentsimoni Szabó Adrien. Irodalommal is foglalkozván, müvei közül: az „Élővizek“ czimü egyházi beszédek dicséretére válnak. Gyermekei közül: József sz. 1859., birtokos Alsócsernátonban, neje alsócsernátoni Cseh Julia.

Gábor sz. 1862 polgár iskolai tanár Beszterczén, neje Zoltáni Margit; István sz. 1864; Sándor sz. 1867, előbb ev. ref. pap Mező-Bándon, 1895 óta theol. tanár N.-Enyeden; neje Makkai Margit.

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

[2] Tagányi K. jegyzéke.

Ide tartoznak továbbá Károly, ki 1848/49-ben mint honvéd harczol. Samu sz. 1847-ben, áll. vasuti ellenőr, neje Ebergényi Málvin. — Jancsó Áron sz. 1759-ben, 1820 körül szenator. — Jancsó Mózes id. sz. 1756-ban, 1797 körül szenator. — Jancsó Mózes ifj. sz. 1791-ben, 1826-ban magistr. irnok, 1832 körül vicenot és szenator. Egy más Jancsó Mózes 1826-ban tanácsi irnok, 1832—42. aljegyző, 1838—46. Contr. Coll. preceptor. — Jancsó Samu sz. 1709-ben, n.-baczoni rector.

Jancsó József id. sz. 1713-ban, 1735-től kezdve szenator.

Jancsó József sz. 1746-ban, 1787-től kezdve szenator.

Jancsó József sz. 1775-ben, 1800 körül városi tanácsos és szenator.

Jancsó Samu id. 1770-ben mint assessor, 1828-ban halt el.

Jancsó Adám főgymnas. tanár Kecskeméten; sz. 1817-ben, 1848-ban egyik képviselője K.-Vásárhelynek az erdélyi kolozsvári unio országgyülésen. Fia: Dezső a „Hazánk“ napi lap helyettes szerkesztője.

Jancsó Dániel sz. 1821-ben, 1848/49 iki szabadságharcz után fegyverneki főjegyző; iskoláit Nagy-Enyeden elvégezvén, 1848/49-ben mint honvéd az alföldre került és Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegyében telepedett le; fiai közül Géza az emlitett vármegye tiszai középjárás főszolgabirája, kit ő Felsége a király, kiváló szolgálataiért a Ferencz József-rend lovag-keresztjével tüntetett ki.

Testvérei: József és Lajos gazdatisztek, Dániel Budapesten végezte a jogot, mint közigazgatási tisztviselő szolgál.

Id. Jancsó Péter 1750 tájt senator és consistor.

Jancsó József sz. 1793-ban, Gyergyószentmiklóson lakott s székely gyalogezredbeli százados volt, neje Szotyori Rebeka 1890-ben halt el; gyermekei: József, Vincze és Róza.

Mihály sz. 1698-ban, mint jurátus assessor halt el.

A IV-ik, vagyis Jancsó Simon II. ágazatából: Bartalus birtokos.

V. A Faragó-féle Jancsók.

VI. A Kőkőből melletti Jancsók.

VII. Az iskola és templom mellett levő Jancsók.

VIII. A szarvasnál levő Jancsók.

IX. A csizmadia jelzővel levő és a *kantai Jancsók* külön-külön terjedelmes ágakban élnek.

Ime gazdag sorozata az egy vérből származó k.-vásárhelyi Jancsóknak, kiknek multját kegyelettel őrzi az utókor és büszkén vallja őket magáénak a székely nemzet, mert mindenkor hü és lelkes fiai valának édes hazánknak, kik küzdelemteljes időket éltek, de honfiui kötelességükről soha meg nem feledkezve, multjok buzditólag és lelkesitőleg hat a jelen és jövőre, minden viszonyok közt nemesen cselekedtek.

A nyujtódi nemes Jancsó-családra térvén, nagyon valószinünek tartom, hogy az összes Jancsóknak Nyujtód volt származási helye s közös törzsük Nagy-Nyujtódon keresendő. A kézdi-vásárhelyi és nyujtódi prédikátumokon kivül az esztelneki, gelenczei, gidófalvi[1] és hévizi előneveket is használták; hogy az esztelneki, gelenczei, szepes-biharmegyei és bánáti Jancsók a nyujtódi törzsből indultak ki, arra nézve számos irott bizonyitékunk van, de sajnos, a többinél a közösség csak jóhiszemü következtetés.

Nevük különböző alakban fordul elő: Janchyo, Jancsio, Janczio, Janczó, Jantsó és Jancsó.

A nemesség szerző: Jancsó István és Gáspár testvérek voltak, kiket Bethlen Gábor 1625 január 25-én czimeres nemes levéllel ajándékozott meg. István fia Péter az irt nemes levélben szintén emlitve van.

Ezen alkalommal a nyujtódi Jancsó-család közvetkező czimert nyerte: Két részre osztott kék paizs, a felső részben két pánczélos kar karddal; az alsó részben egy szántóföldön néhány buzakalász látszik. Sisakdisz. Foszlányok: piros-ezüst, kék-ezüst.

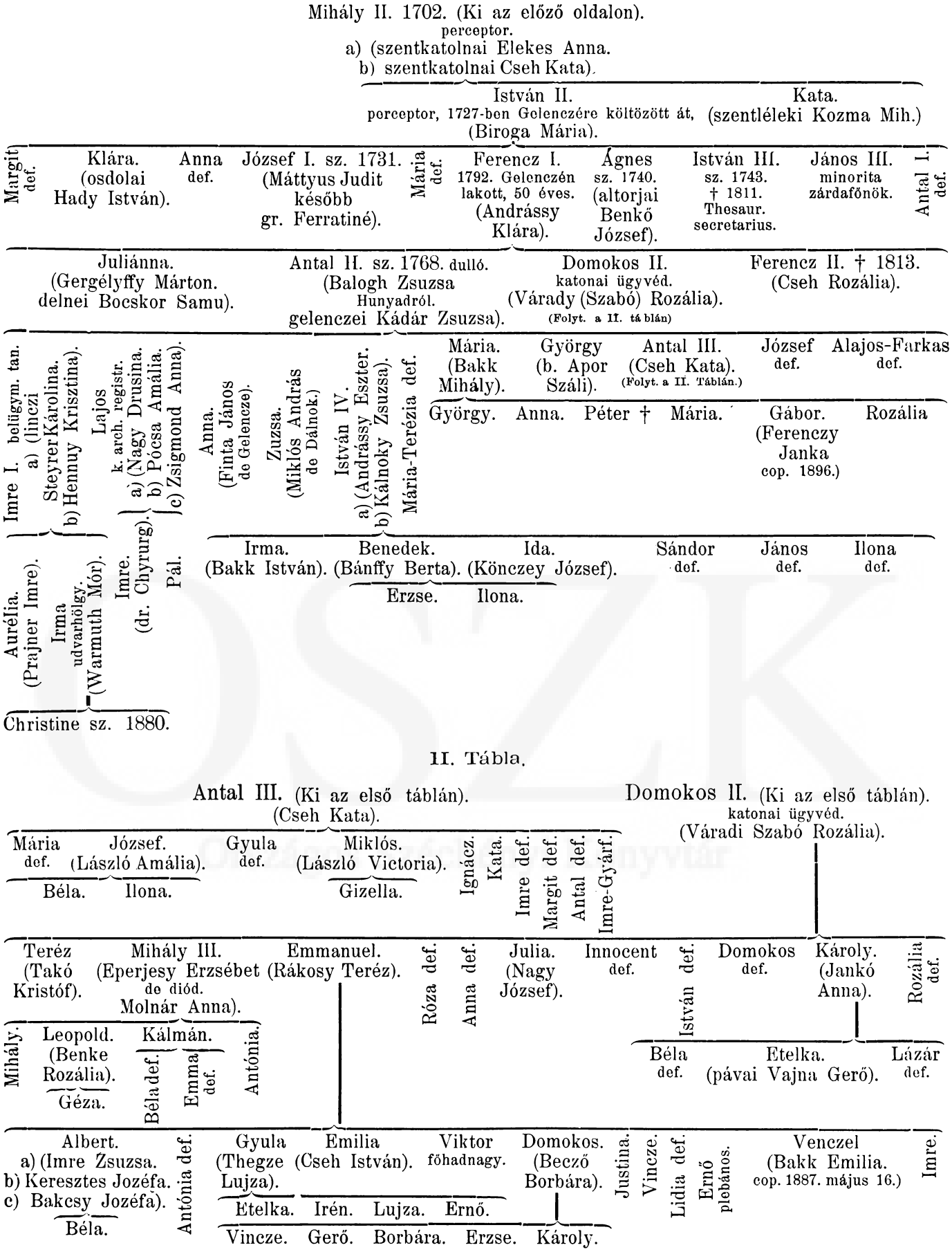
Leszármazási táblázatuk a következő:

I. Tábla.

Jancsó István I. és Jancsó Gáspár I. 1625.
1625-ben január 25-én Bethlen Gábortól nyertek nemes levelet.

- Péter I.
  - Pál I. 1718-ban Kluknóban már letelepedve volt.
    - Ferencz 1746. Utódai a szepesmegyei Jancsók.
- János I.
- Domokos I.
  - János II. 1670
    - Boldizsár 1751. Utódai a biharmegyei Jancsók.
- I. Mihály assessor. (Csüdör Judith).
  - Mihály II. 1702. perceptor. a) (szentkatolnai Elekes Anna. b) szentkatolnai Cseh Kata).
    (Folyt. a tuloldalon).
- Csak nőmaradékai ismeretesek.

[1] A gidófalvi Jancsó-család nemessége 1790 jul. 26-án a rétyi közgyülésen lett kihirdetve.

II. Tábla.

Ezen család is sok jeles férfiut adott társadalmunknak, sok derék hazafival ajándékozta meg hazánkat, kiket ha térszüke miatt mind nem is, de kiválóbbjait következőkben sorolom fel.

A legelső, ki a nyujtódi Jancsó familiából történelmünkben szerepel Jancsó Pál. ki a XVIII-ik század elején Fogarason lakott és Báthori, valamint Bethlen Gábor fejedelemnek, de Branderburgi Katalinnak

is benső embere volt; 1614-ben kelt Vist elzálogositásáról szóló okmányban mint a fejedelem udvari asztalnokja (aulae princip. familiaris) emlittetik. Ugyanazon évi deczember 9-én Bethlen Gábornak Békényről szóló novadonatios levelében mintegy lovas csapat vezére (certorium Epuitum militum nostrorum ductor) fordul elő. 1623-ban pedig egyik havasalji vajda ellen küldetik ki, s bár kézre nem keritheté, de őt székéből kiugratván, Törökországba kergette. 1634-ben jelen volt a váradnáli táborozásnál Kemény János vezérsége alatt. Ezen Pálnak testvére Gáspár Rákóczynak egyik vitéz hadnagya, ki Jancsó Istvánnal Bethlen Gábor hadakozásai alkalmával tett szolgálataiért 1625-ben nemességet nyert. — Továbbá Jancsó Mihály ifj. a kézdi és orbai székek kir. perceptora volt. — Jancsó István jun. 1727-ben Gelenczére nősülvén, Biroga Máriával a gelenczei ágat alapitá. Ezen ág kiválóbbjai: Jancsó József, Ferencz és István, kik 1771 junius 7-én a productionále forum előtt bebizonyitották, hogy ők a nyujtódi nemes Jancsóktól származnak le.

Ide tartoznak: Jancsó István III. kincstári titoknok (Thesaur. secretarius). — Jancsó János III. sz. Gelenczén 1746-ban, minorita zárdafőnök. — Jancsó Antal II. sz. 1768-ban Gelenczén, hires lótenyésztő, erjesztője a Wessellényi-féle lovaknak Háromszéken; 1815 körül dullói hivatalt viselt. — Jancsó Imre skoláit N.-Szeben és Kolozsvártt végezte, tudományos férfiu hirében állott.

Egy ideig Bécsben mint valóságos kir. udvari titkár (wirklicher Hofsekretär) szolgált; később az első felelős független magyar miniszterium kinevezésével belügyminiszteri tanácsos lett. Latván azonban a közelgő veszélyt — iszonyu rémképek töltötték el lelkét — bánatjában 1848 nov. 5-én szivszélhüdés következtében meghalt. Vagyonát mint lázadóét az osztrákok harácsolták el; könyvtárának egy részét 1850-ben mégis csak az akadémia kapta.

Jancsó Lajos Imrének testvére kir. fiskális-directorátus melletti levéltári hivatalnok és gelencze r. kath. egyház főgondnoka (neje Potsa Amália) fiai: Imre és Pál; előbbi 1862-ben Haralyban halt el. — Jancsó István Háromszék táblabirája 1842-ben lépett házasságra csikszentkirályi Andrássy Eszterrel, zabolai birtokosnővel. — Jancsó Benedek sz. 1854-ben, bölcsészettudor, gymnáziumi tanár; jeles munkái által az irodalom terén is általános elismerésben részesült. — Jancsó György nyug. fogalmazó nejével báró Apor Rozáliával 1859 szept. 25-én copuláltatott. — Jancsó Domokos született Gelenczén 1772-ben, nevelését a n.-szebeni árvaházban nyerte, később az I. székely gyalogezredben főhadnagyi rang- és fizetéssel mint gränitzer prokátort találjuk. — Jancsó Mihály 1833-ban fiscális-procurátor, 1844-ben pedig fökormányszéki ügyvéd volt, hü szolgálatai több izben elismerésben részesültek. — Jancsó Emánuel N.-Nyujtódon az ősi birtokban élt 1838 körül, assessor és a nyujtódi r. kath. egyház főgondnoka.

Ezen családnak egy más ága Esztelneken telepedett le, töredékleszármazási táblázatukat Bakk Endre szintén közli.

A magyarhoni és horvátországi Jancsók közül Pálnak (Kluknóból) az erdélyi Gubernium 1721-ben bizonságlevelet állit ki, hogy a nyujtódi Jancsók kötelékéből származott. — Pál 1722-ben márcz. 4-én Bécsben kelt adományozási levéllel Tótfalu, Lipnik, Vilkocz és Poljanocz szepesmegyei községekben nyert birtokot.

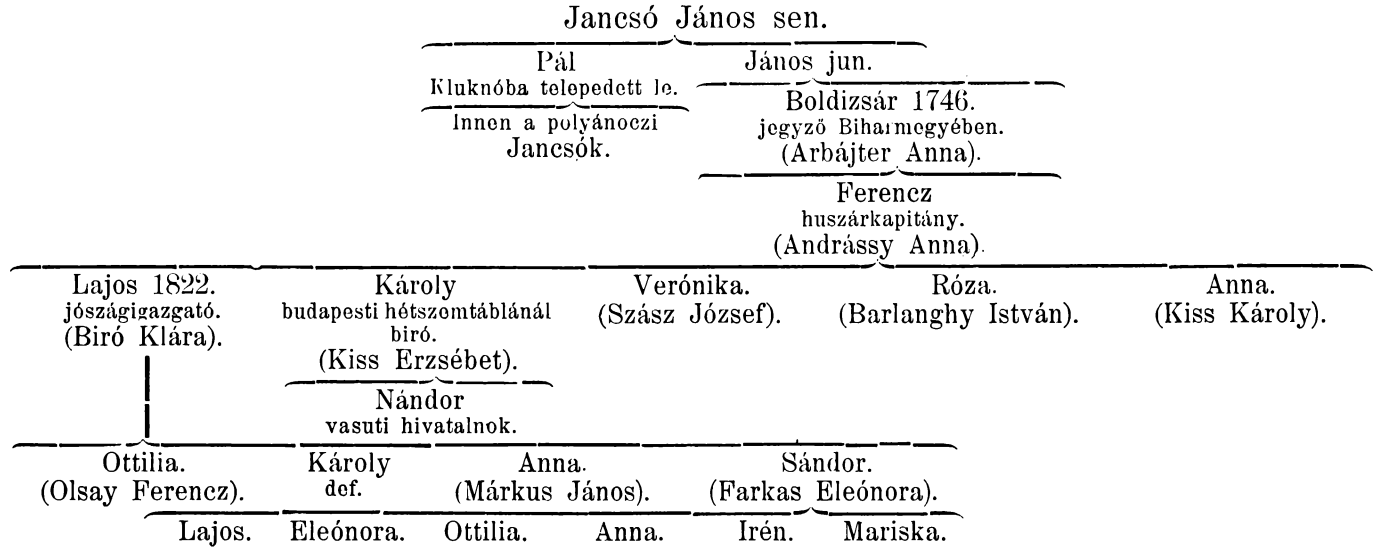
Ivadékai a következő táblán láthatók:

Jancsó Pál 1688—1722.
Ferencz 1761—1770.
alispán.
(Görgey Julia).
István.

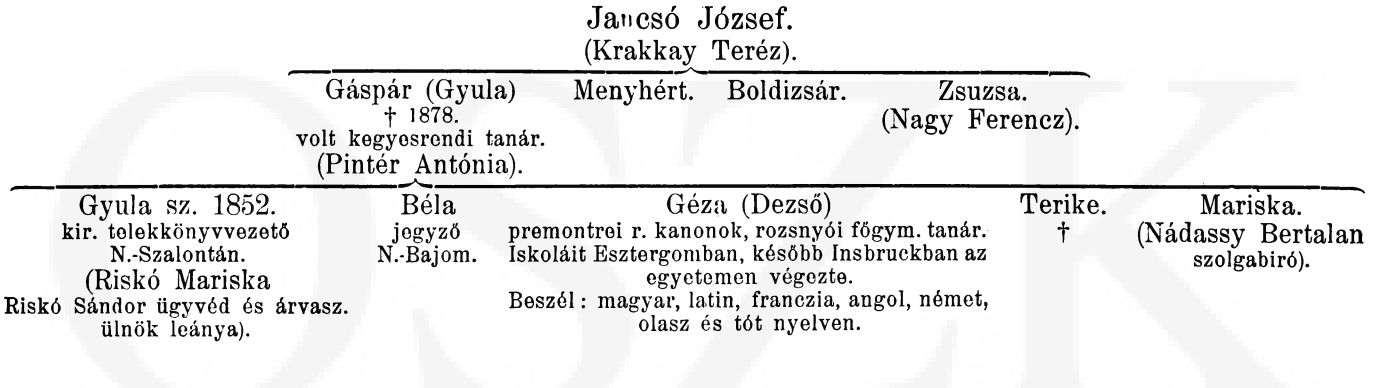
Ferencz.		József.		Antal.
Ede.	Vincze.	Nándor járási számvevő.		Regina. (Schaurer Gusztáv százados).
István.	Gyula.	Andor.		Mária. (Szinnyei Kálmán).

A biharmegyei Jancsók. Ifj. Jancsó János fia Boldizsár származott ki Esztelnekről N.-Váradra s lett megalapitója ezen uj ágnak, melyből Jancsó Gáspár 1746 decz. 7-én kézdi-széktől kapott nemes bizonyitványt.

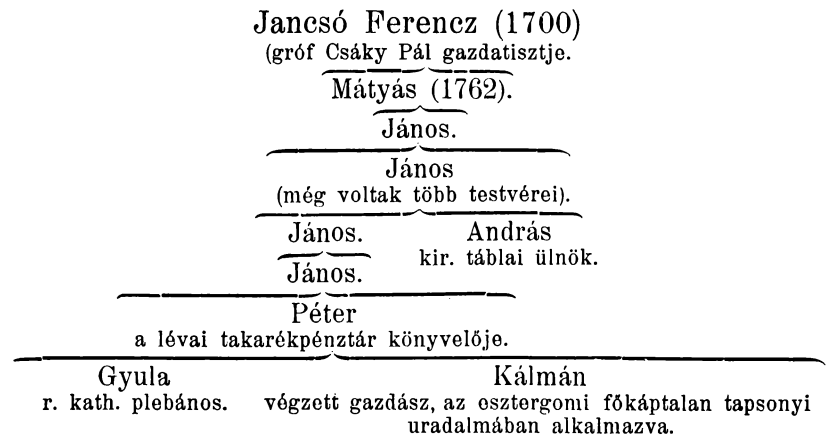
Családi táblázata a tulolđalon:

A trencsén- és zemplémmegyei Jancsók. Jancsó Gáspár a József és Krakkai Teréz fia származott 1845-ben Trencsénbe. — Gáspár mint absolutus jurista a kegyesrendiekhez menvén, miután Sátoraljа-Ujhelyen 2 évig tanár volt, rendét elhagyta s megnősült s alapitója lőn a következő ágnak:

A barsmegyei Jancsók 1700 táján telepedtek meg Léván, ugyanis gróf Csáky Pál Léva várának és uradalmának örökös ura és főkapitánya hozta Jancsó Ferenczet gazdatisztül s hü szolgálataiért a kelecsényi határban egy darab berket és egy kiszáradt tavat ajándékozott neki. Leszármazói a következő táblán:

A krassómegyei Jancsók Bakk Endre szerint a nyujtódi Jancsó István utódai; Péter fia György származott volna Krassómegyébe s ott Lipót királytól 1700 április 24-én czimeres nemes levelet nyert.[1] Leszármazói a tuloldalon:

[1] Eredeti nemes levél Jancsó Pál ny. p. ü. fogalmazónál Temesvártt.

Jancsó György
1700 április 24-én nyert czimeres nemes levelet.
(Vaidoich Anna).

Ferencz — István — Katalin — Mária — Erzse.
Bácsbodrogi alispán.

Antal
1790 október 20-án nyert Szerémmegyétől nemesi bizonyitványt.
krassómegyei Bogsán kerületi főszolgabiró.

János † 1828.
cs. és kir. hadnagy.
(dulleoi Joanovics Kata).

István
1848 előtt szerémmegyei rumai kerületi főszolgabiró. 1868—74-ig országgyülési követ.

József † 1841.
birkiskerületi főszolgabiró.
(Lévay Ilona).

Pál
1868-ig szolgabiró, ny. pénzügyi fogalmazó.

Imre
ny. cs. kir. főhadnagy.

Antal
cs. kir. főhadnagy. 1868-ban Kolozsvártt alkapitány.

Julcsa.
(dr. Vasits Pál
cs. k. helytartói iskolatanácsos.

József
főmérnök Pécs.

Sándor
ügyvéd.

István † 1880.
1848/49. honv. hadnagy, uradalmi tiszt.

Aladár (Györ).

A sárosmegyei Jancsók közül Ferencz már 1559 tájt Sárosmegyében lakik, mely körülmény ismét csak a Jancsók régiségét igazolja.

A liptómegyei Jancsók 1655 tájt már Liptó-Ujváron laknak.

Az eddig felsorolt Jancsó-familiákon kivül él Kézdi-Vásárhelytt még egy hatalmas Jancsó-család mely szintén Nyujtódról származott oda, ezt 1792 április 12-én igazolta is.

Ugyanis az 1625-ben nemességet nyert Jancsó Istvánnak unokái István és János alapitották ezen kiterjedt családot, melynek táblázata a következő:

I. Tábla.

Jancsó István,
ki 1625 jan. 25-én armalist kapott, sz. 1559 tájt.

Mihály
assessor, 1661-ben testamentumot készitett 2 árva fiának, kik K.-Vásárhelyre telepedtek le s a kik ezen évben már Kézdi-Vásárhelytt laktak.

Id. István sz. 1637 tájt. † 1712.
1661 oszt. 1686 assessor, 1696—1700 főbiró (a kézdivásárhelyi egyik ág alapitója.)
(Szőcs Judit, 1712-ben el volt halva).

János (Pécsi) sz. 1638 tájt, 1661 oszt.
† 1707 tájt (a kézdivásárhelyi másik ág alapitója).
(Pécsi Kata). (Folyt a III. táblán).

Id. János
sz. 1679 tájt, † 1752.
(Rácz Kata).

Jakab
sz. 1680, senator, assessor 1717.
(Folyt. a II. táblán).

István
sz. 1700 tájt, † 1771.
a) (N. N.
b) Szotyori Judit cop. 1734).

Mihály
sz. 1703., assessor, senator. † 1763.
(Szotyori Kata
cop. 1746. † 1771).

Kelemen
sz. 1705, † 1792.
(Szabó Mária cop. 1741).
(Folyt. a II. táblán).

István
sz. 1738.

József
sz. 1721 tájt, † 1771.
(Bertalan Mária
cop. 1755.

Miklós
sz. 1744. † 1807.
(Szász Anna
cop. 1769).

Ádám sz. 1750.
consistor.

János
sz. 1796.

Ferencz
sz. 1754.

János
n.-enyedi koll. tiszttartó.

Mózes.
(Kovács Anna
cop. 1763).

Ferencz
főkápl.

István sz. 1773. † 1857.
(Szabó Judit cop. 1805).

Miklós sz. 1775.
a) (Szabó Nagy Anna cop. 1802.
b) özv. Nagy Antalné Jancsó S. cop. 1802).

Mihály 1784.

Mózes sz. 1806.
(Nagy Judit
cop. 1827).

Emmanuel
sz. 1836.

József
sz. 1809.
(Jancsó
Mária
cop. 1828).

József
sz. 1838.

Imre
sz. 1839.

István
sz. 1845.

Miklós
sz. 1811.

István
sz. 1813.

Ádám sz. 1820.
(Szőcs Mária
cop. 1841).

János sz. 1842.
Moldovában.

Dávid
sz. 1807.

Miklós
sz. 1811.

János sz. 1760 (iskola mellett),
(Szőcs Mária cop. 1780).
(Folyt. a tulold.)

József sz. 1761.
† 1803.

János sz. 1760 (iskola mellett). (Ki az előző oldalon).
(Szőcs Mária cop. 1780).

János sz. 1783. (Jancsó Rebi cop. 1826).	József sz. 1793. (Kerekes Mária cop. 1829).	Sándor sz. 1809. (Jancsó Teréz cop. 1829).
Mózes sz. 1830. szeszgy., nagybirt. (Nagy A. cop. 1864).	Dénes sz. 1844, vend. a) (Csekme M. cp. 1868. Pap Anna cp, 1869).	Sándor Budapesten.
Mózes sz. 1867.	István sz. 1873.	

II. Tábla.

Kelemen sz. 1705. † 1792. (Ki az első táblán).
(Szabó Mária cop. 1741).

Jakab sz. 1680. (Ki az első táblán senator, assessor 1717.

János sz. 1744. (Birtalan Krisztina cop. 1772).	Simon sz. 1700. † 1761. assessor, senator. (N. N. 1765-ben meg volt halva).	Id. Ferencz sz. 1702. actualis 1740. (Rácz Mária cop. 1732).		
Kelemen sz. 1744.	János sz. 1790. jub. strázsam. a) (Benkő Judit cop. 1815. b) Kovács Judit cop. 1838).	Jakab sz. 1732. † 1796. (Jancsó Kata cop. 1754).	Samu sz. 1744.	Mihály sz. 1746.
Károly sz. 1833. kereskedő. (Kovács B. Teréz cop. 1858).		Samu sz. 1757. (Turóczy Krisztina cop. 1781).		
János sz. 1864.	József-Károly sz. 1871.	Gyula-Dani sz. 1873.		

Id. Salamon sz. 1732. (Szőcs Kata cop. 1755).	Ferencz sz. 1735. (Tóth Judit cop. 1758).	Dani sz. 1738.	
		József.	Dani.

Salamon sz. 1769. (Jancsó Mária).	József sz. 1764. (Benke Jud).	Dani sz. 1773. (Jancsó Judit cop. 1801).	Ferencz sz. 1776. (Szász Kata).	Mihály sz. 1766. (Nagy Krisztina cop. 1807).	
József sz. 1812,	Salamon sz. 1815. (Szőcs Anna cop. 1838).		Dani sz. 1804.	Simon sz. 1816.	Dani sz. 1824. a) (Baka Kár. cop. 1845. a) Szőcs Roz. cop. 1865).
József sz. 1839.	Lajos sz. 1844. (Szotyori Roz. cop. 1870).	Sándor sz. 1847. (Jancsó Anna).	Salamon sz. 1849. Bukarestben.	Ferencz sz. 1853.	Dani sz. 1857.	János sz. 1859.
	Lajos sz. 1871.	Sándor sz. 1894.				

III. Tábla.

János (Pécsi) (Ki az első táblán).
sz. 1638 tájt. (a kézdi-vásárhelyi másik ág alapitója).
(Pécsi Kata 1707-ben özvegykép fordul elő.

István sz. 1673 tájt. † 1758.	Jakab sz. 1695 előtt. (Buda Ilona † 1773).	Id. Mihály sz. 1689 tájt. † 1744. a) (N. N. † 1740. b) Baka Ilona † 1783).	Ifj. János (Pécsi) sz. 1690 tájt. † 1748. (Folyt. a VI. táblán).
	Gergely sz. 1740.	Samu sz. 1742.	Ifj. Mihály sz. 1713 tájt. † 1785. (özv. Birtalan Ferenczné Balogh Kata cop. 1736 tájt).	Id Péter sz. 1714 tájt. (Moska Rebi cop. 1770). (Folyt. az V. táblán).
György sz. 1743. † 1801. a) (Szász Debora cop. 1770. b) Abad Zsófia cop. 1789).		József sz. 1744.	Id. Mátyás sz. 1746. † 1793-ban a franczia háboruban. (Mágori Anna-Mária cop. 1777).	
György sz. 1800. † 1838. a) (Nagy Judit cop. 1817. b) Mágori Róza cop. 1826).		István sz. 1777. † 1865. (Rácz Kata cop. 1803).	József sz. 1784. † 1854. (Nagy Éva cop. 1809). (Folyt. a IV. táblán).	Ifj. Mátyás sz. 1793. a) (Szőcs Anna cop. 1814. b) Nagy Anna-Mária cop. 1813). (Folyt. a IV. táblán).
Balázs sz. 1833. (Szotyori Anna cop. 1858).				
Lajos sz. 1865.		István sz. 1809. (Török Sára cop. 1834).	János sz. 1811. (Kovács Rebi cop. 1831). Folyt. a tulold.)	Mátyás sz. 1813. a) (Tóth Anna. b) Kerekes Judit).	Id. Mózes sz. 1816. kereskedő. a) (Kerekes Rozália cop. 1839. b) Szabó Amália cop. 1848). (Folyt. a tuloldalon).
István sz. 1849. (Tóth Róza cop. 1872).		Mózes sz. 1851. (Mágori Anna cop. 1879).			

János sz. 1811. (Ki az előző old.). (Kovács Rebi cop. 1831).

János sz. 1833.
a) (Jancsó Sára cop. 1852.
b) Molnár Anna cop. 1855.
c) Veres Anna cop. 1862).

Géza sz. 1856. (Turóczy Am. cop. 1890).

Bálint-Adolf cop. 1857.

Béla sz. 1858. (Nagy Mária cop. 1881).

Domokos Béla sz. 1884. Lajos sz. 1894.

Id. Mózes sz. 1816. (Ki az előző old.).
a) (Kerekes Rozália cop. 1839.
b) Szabó Amália cop. 1848).

Emma sz. 1855. (Baló László).

Mózes sz. 1859. (Fülöp Mariska cop. 1882).

Endre sz. 1890.
Piroska sz. 1892.
Ödön sz. 1894.

Gyula sz. 1861. (Szőcs Vilma cop. 1885).

Irén sz. 1887.
Margit sz. 1889.
Gyula sz. 1891.
Örzse sz. 1894.

Ámál sz. 1863. (Szőcs János).

Árpád sz. 1867.
m. kir. honvéd-százados Kolozsvártt.
a) (Botházy Szarvady Ida † 1896.
b) Palkovics Olga).

a) Irén-Olga. b) Árpád sz. 1900.

IV. Tábla.

József sz. 1784. † 1854. (Ki a harmadik táblán. (Nagy Éva cop. 1809)

Ifj. Mátyás sz. 1793. (Ki a harmadik táblán).
a) (Szőcs Anna cop. 1814.
b) Nagy Anna-Mária cop. 1813).

Izrael sz. 1817.
a) (Császár R.
b) Moska Judit.
c) Erdő Teréz.
d) N. Mária).

József sz 1846. (Binder Rozália cop. 1868).

Pál sz. 1875.

Péter sz. 1848. (Szász Mária cop. 1874).

István sz. 1876.
Árpád sz. 1887.

Áron sz. 1823.
a) (Dézsi A. Mária cop. 1843.
b) Füstös Mária cop. 1868).

Béniám sz. 1830. (Jancsó Mária cop. 1860).

István sz. 1861. (Pongrácz Vilma cop. 1886).

Antal sz. 1888.
Zoltán-Endre sz. 1891.
Dezső-István sz. 1892

József sz. 1809. (Moska Anna cop. 1837).

Kelemen sz. 1814. (Dezső Sára cop. 1839).

Lajos sz. 1846. (Jancsó Teréz cop. 1866).

István sz. 1876.

Sándor sz. 1848. Romániában.

László sz. 1882.

Mihály sz. 1853. (Rózsa Roz. cop. 1881).

Mihály sz. 1886.

Lajos sz. 1889.

Dani sz. 1822. (Molnár Judit cop. 1843).

Dani sz. 1844.

Dávid sz. 1825.
a) (Csiszár Karolina cop. 1849).
b) Dézsi Judit cop. 1861.
c) Kovács Anna cop. 1874.
d) Magyariné Megyaszai S. cop. 1887).

József.

József sz. 1846 (Molnár Éva cop. 1882).

József.
Dani sz. 1882.
István sz. 1890.

Ferencz sz. 1829. (Jancsó Mária cop. 1852).

József sz. 1853. (Dézsi Anna cop. 1876).

István sz. 1860. (Molnár G. cop. 1882).

Elek sz. 1832.

V. Tábla.

Id. Péter sz. 1714 tájt. † 1776. (Ki a harmadik táblán).
(J. Mihály és Baka Ilona kisebb fia).
a) (Jancsó Mária cop. 1765.
b) Moska Rebi cop. 1770).

Ifj. Péter sz. 1771. (Nagy Anna cop. 1792).

Márton † 1777.

Id. József sz. 1796. vasárus, † 1872. (Jancsó Anna cop. 1823).

Miklós sz. 1801. def.

József sz. 1825. gyógyszerész, 1848/49-ben gyutacsgyári igazgató, honv. főhadn. (Varga Polyxéna cop. 1847).

Géza sz. 1848. gyógyszerész. (zágoni Jankó Teréz † 1889).

Andor-Béla sz. 1881.

Károly sz. 1830. (Nagy Károlina).

János sz. 1835. (Patoczky Mária cop. 1858).

József-Ödön sz. 1860.

István sz. 1837.

Antal sz. 1863.

VI. Tábla.

Ifj. János sz. 1698 tájt. † 1748. (Ki a harmadik táblán).
(Pécsi J. János és Pécsi Kata fia).

János sz. 1722. † 1785 (kovácsszeri Nagy Anna cop. 1748).		Id. Ferencz sz. 1724. † 1797. (Nagy Kata cop. 1773).			
Samu sz. 1749. a) (Jancsó Erzse cop. 1775. b) Gergely Mária).		Ifj. Ferencz sz. 1784. † 1838. (Jancsó Anna cop. 1805).		Márton sz. 1802.	
Samu sz. 1776. (Jancsó Mária cop. 1800).	János sz. 1785.	Áron sz. 1808	Ferencz sz. 1817. (Nagy Károlina cop. 1840).	Id. Samu sz. 1824. † 1848. a) (Csiszár Rebi cop. 1847. b) Mohai A.).	
Samu sz. 1850. (Máté Rozália).	József sz. 1852 (Jancsó Kata).	Ferencz sz. 1856. (Dézsi Judit cop. 1881).	János sz. 1858 (Kicsid Mária).	Áron sz. 1860. (Dézsi Mária cop. 1886).	Béla sz. 1862. (Nagy Liza cop. 1886).
Árpád-János sz. 1886.	István-Samu sz. 1888.	Gyula-József sz. 1891.			

Ezen ág nemessége és nyujtódi előneve id. Jancsó Mózes kézdi-vásárhelyi kereskedő kérelmére 83114/1892. belügyminiszteri szám alatt elismertetett. Következő ágazatokra oszlik.

I. *A Jancsó István-féle ág*, melyből István 1700 körül hütös assessor volt. Jancsó Jakab 1680 tájt senátor.

II. *A Jancsó János-féle ágazat*, melyből Mózes született 1839., szeszgyáros és birtokos; neje Nagy Anna. — Dénes született 1844., az olaszországi légióban szolgált s részt vett ama küldöttségben, mely Kossuth Lajosnak a diszpolgárságról szóló oklevelet megvitte.

Jancsó Sándor 1848/49-ben mint honvéd harczolt. — Jancsó János 1788 november 18-án a bodzai szoroson tartózkodó defensios katonaság közt szolgált. — Jancsó János ifj. a III. székely-gyalogezred strázsamestere, 1825-ben városi senátor s 1835—38-ig vicecurátor stb.

III. *A Jancsó Jakab-féle ágazat.* Ebből ifj. Jancsó Jakab 1717-ben jurátus-assessor. Jancsó Simon id. 1730-ban assessor stb.

IV. *A Jancsó János (pécsi)-féte ágazat.*

V. *A Jancsó Mihály féle ágazat*, melyből Jancsó Mátyás 1793-ban a franczia háboruban esett el. — Id. Jancsó Mózes kézdivásárhelyi, kantai, sárfalvi, al- és feltorjai, oroszfalusi, szentkatolnai, al- és felcsernátoni birtokos, gyermekei Anna Baló László polg. iskolai tanitóné, Ödön és Endre. — Ifj. Jancsó Mózes született 1859., kereskedő és nyomdatulajdonos. — Jancsó Gyula kereskedő, született 1861, neje Szőcs Vilma, gyermekei: Irén, Margit, Gyula és Erzse.

Jancsó Árpád született Kézdi-Vásárhelytt 1867 deczember 5-én. Algymnaziumi tanulmányainak elvégzése után 1883-ban az ujonnan szervezett Ludovika-Akadémia tisztképző tanfolyamába lépett; honnan 1887-ben mint hadapród került ki; még ugyanazon évben tiszthelyettessé s 1888-ban hadnagygyá léptettetett elő. 1892-ben főhadnagy, 1893-ban a felsőbb tiszti tanfolyamot végezte. 1893-ban házasságra lépvén, nőül vette botházi Szarvady Pál m. kir. honvédőrnagy és kaáli Dobos Zsuzsánna leányát: Szarvady Idát. Ezen házasságból született Olga-Irén gyermekük. — 1898-ban II. osztályu, 1900-ban I. osztályu századossá nezeztetett ki. 1898-ban másodszor nősült, Palkovics József cs. és kir. altábornok és Brunner Eleonorának leányát: Olgát vevé el. Ezen házasságból született 1900 deczember 26-án Árpád (József-László-István). Jelenleg Kolozsvártt van állomásban.

Jancsó József született 1825-ben; gyógyszerész, 1848/49-ben gyutacsgyári igazgató, honvédfőhadnagy, meghalt 1850. Neje: Varga Polixena; gyermekei: Géza született 1848-ban, gyógyszerész, kinek neje zágoni Jankó Teréz; gyermekeik: Andor-Béla született 1881. Janka-Vilma született 1884, meghalt 1884. — János született 1835, kereskedő. Végre a

VI-ik. A Jancsó János ágazata.

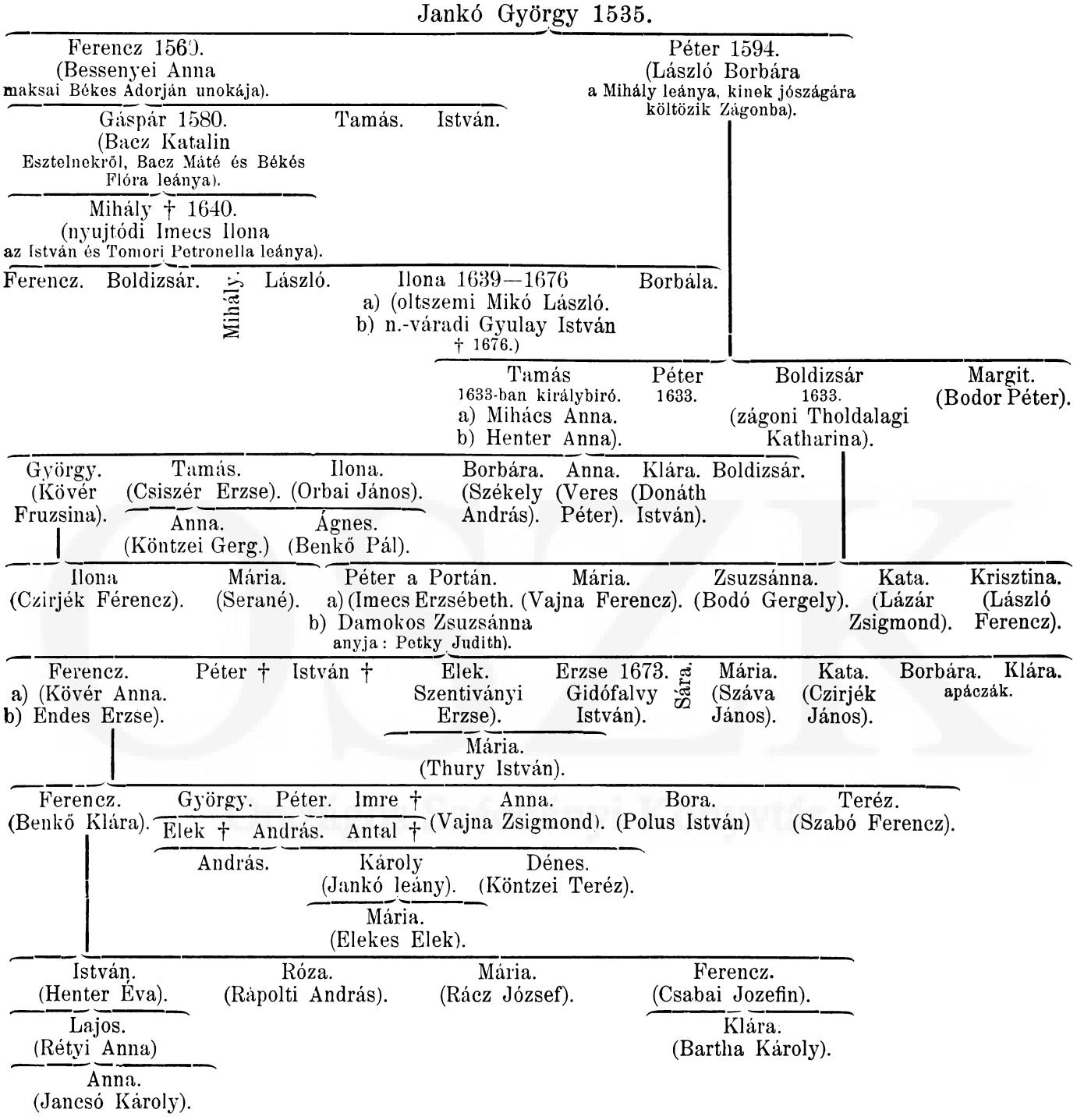
Megemlékszem még röviden az *oroszfalvi Jancsókról*, kik 1631-ben is már a közös törzstől elszakadva éltek.

Továbbá az *abrudbányai, deési, dévai, erősdi, kovásznai* és *magyarósi Jancsókról;* utóbb emlitett ágból Jancsó János volt az egyik, ki 1848-ban az áruló Balázs őrnagy elpusztitásán a főszerepet vitte.

Köteteket irhatnék még e szép multu család történetéről, de megelőzött ebben Bakk Endre vizaknai plebános, s igy ismételten a „Bakk- és Jancsó-családok története“ czimü műre utalok.

Jankó (zaláni). ✝ ○ Bármennyire is igyekeztem ezen egykor hatalmas ős székely család eredetét kikutatni, történetére nézve a mohácsi vészt megelőzőleg irott adatot nem leltem. Mindazonáltal az eddig megjelent hasonmüvekben közölt ismertetéseknél sokkal terjedelmesebben foglalkozhatom e családdal. Monographiáját 1535-től kezdődőleg következőképen bocsáthatom közre:

Jankó Györgygyel a XVI. század elején mint itélőtáblai jegyző és biró gyakran találkozunk. — 1535-ben alcsernátoni Damokos és Bernáld-családoknak a nyujtódi Jánosi-család ellen folytatott perében jár el;[1] 1548-ban a Sipos Miklós-féle perben mint biró;[1] 1547-ben junius 20 án a Bölön és Mogyorós községek közti határvillongási perben mint itélőtáblai jegyző szerepelt.[2] — 1569 augusztus 16-án egy besenyei peres rét felett mond itéletet.[2] Leszármazói a következők:

Jankó György fia Ferencz az 1560 október 15-én kelt maksai Békés Adorján által végrendeleti hagyomány szerint a zaláni birtokot kapja;[2] 1568 junius 5-én Maksán és Ikafalván II. János királytól 8 jobbágyot nyert;[2] 1584 február 11-én Veres Lőrinczet kapta jobbágyul;[2] és 1596 május 5-én az egerpatakiaktól egy darab tó helyet kapott.[2]

Ennek fia Gáspár 1590 január 5-én maksai örökét Torjai Pál fejedelmi drabanttal cseréli el.[2] 1590 szeptember 27-én Báthory Zsigmond a Kiis István maksai örökségét, a mely régebben Gazda Márton piscidariusé volt, maksai Jankó Gáspárnak adományozza.[2]

[1] Szabó K. Sz. Oklt.

[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

1567 márczius 5-én Jankó István Zalánban II. János királytól 6 ház jobbágyot nyert.[1] 1586-ban a Kálnokiakkal Egyedmezeje iránt perel.[2]

1614-ben Jankó Mihály nobilis Szentiványon, Jankó István és Balázs nobilis Zalánban, Jankó Mihály nobilis Maksán és Jankó Péter nobilis Zágonban lustrálnak.[3]

1618-ban junius 22-én zágoni Jankó Boldizsár adománylevelet nyert;[4] 1629-ben pedig mint orbai székbiró jószágaira fejedelmi egyezést vitt.[2]

Maksai Jankó Mihály 1630-ban a kézdi-szék főbirája volt.[2]

Zágoni Jankó Tamás 1642 julius 3-án a bikfalvi és uzoni erdei kártéritési perben mint biró jár el.[1]

Zágoni Jankó Boldizsár és Tamás Tökölyi Imre hive, Mikes Pál 1690-ben előbbit kapujára akasztatta, utóbbit összevagdaltatta; Jankó Péter pedig csak futással menekült meg. Mikes azonban összes vagyonukat felprédáltatta s ingóságaikat a Tökölyi táborában elárvereztette.[5]

1784 november 16-án zaláni Jankó László nemesi igazolványt vett.[6]

Birtokaik után különféle előnévvel fordulnak elő, de a s.-szent-iványi, zaláni, maksai és zágoni Jankók mind egy és ugyanazon család tagjai valának. Birtokaikat a kisborosnyói Bartha és br. Szentkereszti-családok birják. A Jankó-család által épitett curiát Zágonban Bartha Ferencz birtokos lakja.

A zágoni parochia alapitója Jankó Ferencz volt, házi kápolnája 1732-től a zágoni hiveknek tárva állott és a pap ellátása is kezdetben az ő udvarában volt. Az 1830-ban kelt püspöki decretum a Jankó-kápolnáról ezt mondja:

„Parochia Zagonenois in sede siculicali Orbai existens, fundata est Anno 1732, cujus praecipuns fundator erat Spect. Franciscus Jankó, in cujus fundo Capella quaedam erecta erat.[7]

Jankó (nagyajtai). † 1614-ben Jankó Tamás mint pixidarius lustrál.[3] 1649-ben nemes levelet nyert.[8] Kihalt.

Jankó (uzoni). † Egy törzsük volt-e a zaláni Jankókkal, azt kipuhatolnom nem sikerült. Régi székely család, mely szintén a XVI. és XVII-ik században szerepelt. Közülök Jankó Boldizsár 1583 május 25-én nyert Báthori Zsigmondtól primipilátust;[6] ugyanazon Boldizsár lehetett, ki 1568 január 25-én Daczó György birtokba iktatásánál szerepel[1] és ki 1567 márczius 5-én II. János királytól killyénben 5 ház jobbágyot nyert.[1] 1614-ben Uzonban Jankó Gáspár és Balázs lustrálnak.[3]

1635-ben Jankó János, István, György fia Mihály, Gábor, Jánkó Gáspár és fia Miklós, Jánkó István és fia György és Jankó Boldizsár pap fordulnak elő.[9] Utóbb nevezett Boldizsár 1647 márczius 28-án mint dévai lelkész Rákóczy Györgytől nyert nemes levelet.[6]

Ezen családból volt továbbá azon Jankó Gáspár ki 1650 október 27-én Rákóczy Györgytől és azon Jankó János, ki 1678 junius 10-én Apaffi Mihálytól nyert nemes levelet.[6]

Szép multu család, de kihalt.

Jány aliás Jeney (tompaházi). Hagyomány szerint Bardoczról származik; onnan került volna Alsó-Fehérmegyébe, Tompaházára.

Tompaházáról a Székelyföldre visszatérvén, Háromszéken telepedett meg, hol eredeti Jany nevét Jeneyre változtatta.

Ezen család Mária Terézia uralkodása alatt 1759-ben „Jany aliás Jenei de Tompaháza“ név alatt igazolja nemességét.[10]

Családi táblázatuknak töredéke a következő:

Jány János 1713.

Ferencz
szolgabiró.

Elek — János.

Napoleon alatti háborukban mint őrnagy harczolt.

János.	Mihály.	Ferencz.	Zsuzsa.
János.	László.	(lisznyói Incze Ágnes).	

(Folyt. a tulold.)

[1] Szabó Károly Sz. Oklt.
[2] Kállay F. Sz. N. 252.
[3] Udvh. M. L.
[4] Sz. N. Muz. Sepsi-Szent-György.
[5] Cserey M. Historiája.
[6] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[7] Bakk Endre a F. J.-rend lovagja, vizaknai plébános kéziratából.
[8] Tagányi K. jegyzéke.
[9] Háromsz. M. L.
[10] Eredeti okmányok Jany József őrizetében Lisznyóban.

Tompaházi JÁNY aliás Jeney-család.

Ferencz. (Ki az előző oldalon).
(lisznyói Incze Ágnes).

Zsuzsa. | József sz. 1836. birtokos Lisznyó. (Bedő Ida). Győző sz. 1878. szigorló jogász. | Antal. | Elek. | Klára.

A táblán feltüntettek közül: Elek 12 évig katonáskodott, részt vett a Napoleoni harczokban s mint őrnagy került haza. Ennek unokája József mint birtokos él Lisznyóban, fia: Győző jelenleg joghallgató.

Czimerük: Két részre osztott paizs, alsó kék részben a hegyek mögül kibuvó nap, felső piros részben páncz élos kar karddal, a karhajlás felett egy csillag s a két felső szögletben is egy-egy csillag. — Sisakdisz: természetes szinü oroszlán derékből, jobb lábában karddal. — Foszlányok: arany-piros, arany-kék.

Jánó (zágoni). Székely család, mely már a XVII. század elején is három ágban élt; az egyik Zágonban, ott Jánó Mihály 1614-ben lustrál,[1] leszármazói közül ez idő szerint Jánó László fiai: József és Lajos Zágonban élnek. — A másik ág K.-Szent-Léleken, itt 1614-ben Jánó Mihály és János fordulnak elő;[1] valamelyikének leszármazói Jánó Pál és Jánó Péter birtokosok K.-Szent-Léleken. — A harmadik ág a papolczi, de ennek is története ismeretlen; közülök papolczi Jánó Zsigmond 1772-ben Marosszék hitesassessora,[2] valószinüleg azon Miklóstól származik, ki szintén 1614-ben mint primipilus lustrált.[1]

János (feltorjai). Szintén régi székely család, melyből 1602-ben János deák Kézdi-Vásárhely scholamestere volt.[3] 1614. és 1635-ben János deák mint nobilis lustrál.[4]

Járay (gelenczei). 1614-ben Járay István mint nobilis lustrál.[1] — Kihalt.

Joó (szemerjai). Régi székely család, melyből Joó Lukács 1597-ben a nagybányai unitárius egyház papja volt.[5] — 1614-ben Joó Dénes mint primipilus lustrál Szemerjár.;[1] emlitett Dénes 1610 január 14-én Báthori Gábortól nyert primipilatust.[6]

Joó Márton 1625-ben kolozsvári unitárius pap és főegyházi tanácsjegyző; ennek fia Mihály Kolozsvártt ügyvéd.

1626 május 14-én Joó István és Simon Bethlen Gábortól kapott nemes levelet.[6]

Dénes 1848 előtt a főkormányszéknél tartományi számvevőségi lajstromozó. Leánya Eszter Gyergyai Lászlóné.[5]

Jósa (teleki). Ezen székely család neve „Józsá"-nak is iratott; 1607 május 29-én Józsa György és Jakab Rákóczy Zsigmondtól nyert nemes levelet.[6]

Jósa (magyarósi). 1622 julius hó 7-én Bethlen Gábor Jósa Máthénak ad nemes levelet.[6]

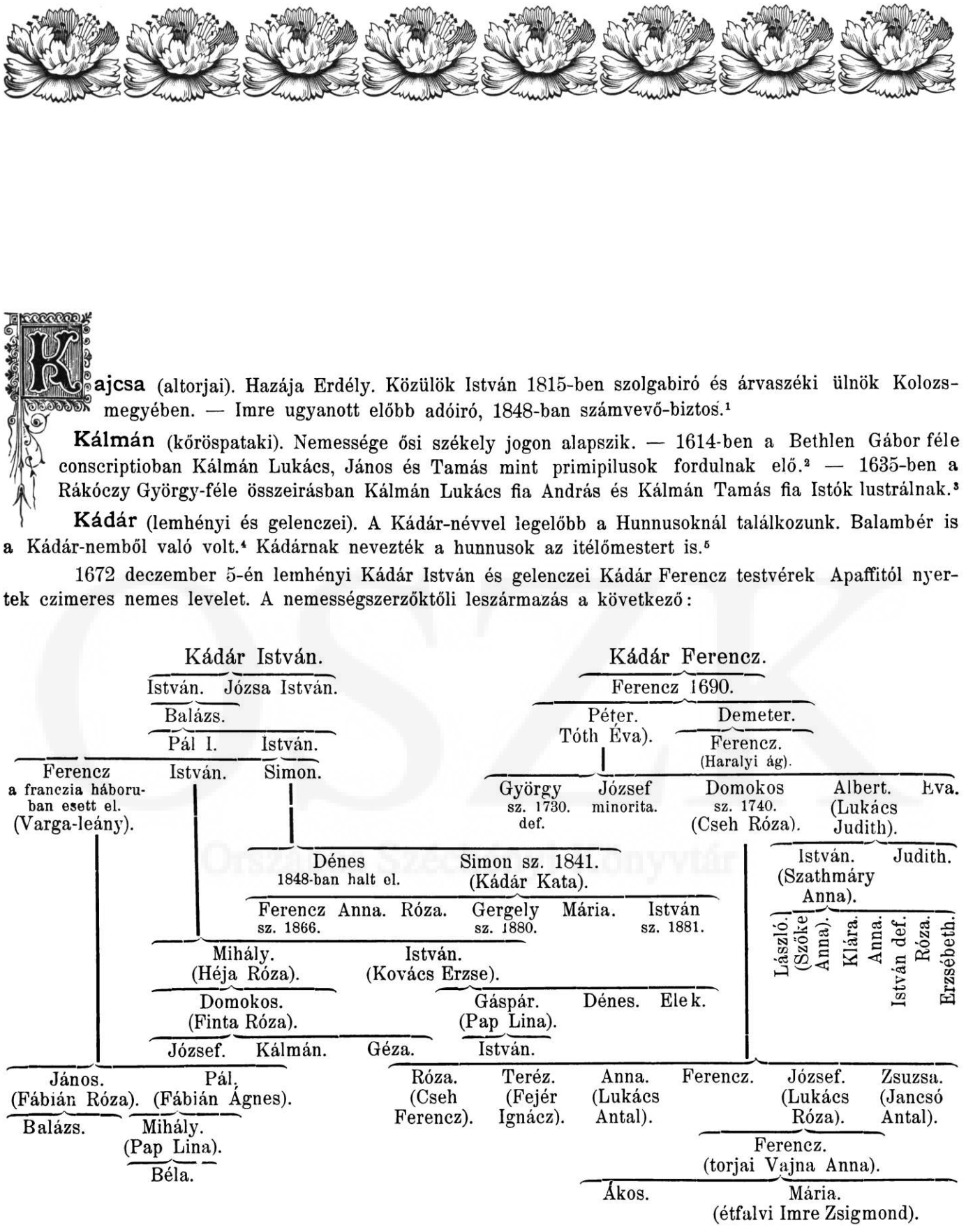
[1] Udvh. M. L.
[2] Eredeti okmány Pálmay J. levéltárában.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Udvh. és Háromsz. M. L.
[5] Nagy Iván M. Cs.
[6] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

Kajcsa (altorjai). Hazája Erdély. Közülök István 1815-ben szolgabiró és árvaszéki ülnök Kolozsmegyében. — Imre ugyanott előbb adóiró, 1848-ban számvevő-biztos.[1]

Kálmán (kőröspataki). Nemessége ősi székely jogon alapszik. — 1614-ben a Bethlen Gábor féle conscriptioban Kálmán Lukács, János és Tamás mint primipilusok fordulnak elő.[2] — 1635-ben a Rákóczy György-féle összeirásban Kálmán Lukács fia András és Kálmán Tamás fia Istók lustrálnak.[3]

Kádár (lemhényi és gelenczei). A Kádár-névvel legelőbb a Hunnusoknál találkozunk. Balambér is a Kádár-nemből való volt.[4] Kádárnak nevezték a hunnusok az itélőmestert is.[5]

1672 deczember 5-én lemhényi Kádár István és gelenczei Kádár Ferencz testvérek Apaffitól nyertek czimeres nemes levelet. A nemességszerzőktőli leszármazás a következő:

[1] Nagy Iván M. Cs.
[2] Udv. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Kállay: H. E. 43. l.
[5] Pethő Gergely Krónikája.

1776 deczember 9-én Kádár Ferencz, Albert, József minorita és Domokos a prod. forum előtt igazolják nemességüket és az emlitett nemességszerzőktőli törvényes leszármazásukat.[1]

1797-ben Kádár Albert leánya Judith a gelenczei templomban egy mellékoltárt készittetett, hol a buzgó nőnek emlékét a felső- és alsó kép között egy arany myrtus koszoruba foglalt kék mezőben következő jegyzés őrzi: MDCCXCVII. K. J. C.[2]

A leszármazási táblán feltüntetett Pál I.-től szintén egy hatalmas ág jöve le, ehhez tartoznak: néhai Kádár Antal kántor, Kádár János, Kádár Ignácz kir. p. ü. igazgató Zomborban; fiai István és Sándor, továbbá Kádár Gergely, Kádár Ferencz kir. telekkönyvvezető Beszterczén, Kádár Dénes ifj., Kádár Ferencz, Kádár Lajos, Kádár András és Kádár Dénes id.

Czimerük: Kék paizsban, zöld öltözetü, kucsmás magyar vitéz, jobbjában kivont kard, baljában egy levágott törökfőt tart. Sisakdisz. Foszlányok.

Kádár (kilyéni). † 1610 január 18-án Kádár Bálint Báthori Gábortól nyert nemes levelet.[3]
1614-ben Kádár Bálint, János és Tamás lustrálnak.[4] Kihalt.

Kálnoky (kőröspataki gróf és nemes). ○ ✱ Előkelő székely család, mely eredetét a XII-ik századig kitudja mutatni. A Mikó és Nemes-családokkal egy törzsből indult ki, ősük Akadás Simlus de Sebus volt, ennek fia Vincze alias Benchench, ki 1252-ben adományul a Zek földét kapta.[5] Vinczének fiai: Mikó, István és Domokos; Mikótól a gróf Mikó, Domokostól a gróf Nemes-család eredt s Nemes Andrásnak[6] fia István vette föl először a „Kálnoky" nevet, illetve birtoka után kálnoki Nemes Istvánnak hivták. II. András azonban, ki 1459-ben a medgyesi gyülésen jelen volt,[7] a „Nemes" nevet elhagyá, egyszerüen Kálnoky Andrásnak nevezte magát.

Kőröspataki gróf és nemes KÁLNOKY-család.

Hogy a család további történetét szemügygyel kisérhessük, szükségünk van a leszármazási táblázatra, mely az ős Akadástól kezdve a következő:

I. Tábla.

Akadás Simlus de Sebus.

Vincze 1252.
alias Benchench.

Mikó	*István †*	*Domokos*
innen a Mikó-család.		*de Hidvég.*
		László 1366.
		Mihály.
		György.
		Bálint 1459.
		hidvégi Nemes.
Mihály 1461.		*Miklós.*
itt folytatódik a Nemes-család.		*András*
		I. Lajos kir. testőre.
		Kálnoky István.
		Máté.
		Demeter.
		II András 1459.
I. Bálint 1506.		Mihály.
megöletéséért Borbára leánya az Ivásfok nevü pusztát nyerte.		

(Folytatása a tuloldalon).

[1] Eredeti okmányok Bakk Endre vizaknai plebános gyüjteményében.
[2] A Bakk és Jancsó-család története. Irta szentkatolnai Bakk Endre 181. old.
[3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[4] Udvh. M. L.
[5] Szegedy: Synopsis 661.
[6] Nemes András I. Lajos királyt vadászat közben egy medvétől megmentő; innen a család ősi czimere.
[7] Kállay F. Sz. N.

I. Bálint 1506. (Ki az I. táblán).
megöletéséért Borbára leánya az Ivásfok nevü pusztát nyerte.

Péter
Háromszék főkirálybirája.

Borbára.
(karácsonfalvi Jánossa Antal).

II. Bálint 1560.
táblai ülnök.
(dersi Petki Anna).

Tamás
a nemesi ág törzse.
(Folyt. a II. táblán)

Druzsina.
a) (Kemény János.
b) Basa Tamás).

I. János 1612.
háromszéki főpap.
(sárfalvi Károlyi Kata).

III. Bálint † 1627.
24 éves korában.

István
Miklósvársz. királybiró, székelyek kapit.
(Béldi Anna).

I. Sámuel gróf 1697.
kanczellár † 1706.
(szárh. gróf Lázár Erzse).

Krisztina.
(Csáky Gábor).

Rózália.
(Kuún István).

Zsuzsa.
(Mikes Kelemen).

Ádám
csiki főkapitány † 1719.
(Manucca de la Torre Mária).

Anna.
(m.-péterdi Lugosi Ferencz).

Zsófia.
(Boldogfalvy János).

Hedvig.

Borbára.
(báró Apor Péter).

Ágnes.
(gr. Ferrati Bertalan).

Zsuzsánna
† apácza.

Antal sz. 1705.
tábornok † 1783.
(simonyi és varsányi Simonyi Józéfa).

Tamás †

II. Samuel
ezredes.

Francziska.
(Jellachich János
tábornok.)

József
a török.
(ürmösi Maurer Julia).

Kata.
(gróf La Mezzano de Salins).

Domokos † 1732.
(malomvizi Kendeffy Judith).

Judith 1752.
(gr. Petky István).

Teréz.
(Szalkay István).

N.
(Mezeiné).

Jusztina.
(bró Jósika István).

Ferencz †

Lajos † 1786.
Tordav. főispán.
(gr. Blumegen Eleonora).

Ádám.
(Tiletz Katalin).

Mária.
(csikszentdomokosi Sándor Mihály).

Éva.
a) (s.-sztiványi Henter Ferencz.
b) László Gergely).

Dénes sz. 1814 † 1888.
Miklósv. királybiró, főrendih. tag és iró, def.

Juliánna.
a) (ürmösi Maurer Mihály.
b) gróf Haller Lajos).

Francziska † 1846.
(schütt, altenburgi és matachichi Seethal Lajos-János).

Henrik †
innen a morvaországi ág.
(Engel. M.)

Józéfa.
(bró Mattenclait).

János † 1833.
tábornok cs. kir. kamarás.
(báró Jósika Bora).

Eleonora †

György †
százados.
(gr. Haller Anna).

Pál
titkár †

Józéfa.

Imre †

Bódog.

Károly
hadnagy.

Gusztáv sz. 1832.
osztr. magy. külügyminiszter.

Félix.

Zsigmond † Sándor.

Krisztina.
(gr. Stolberg Günther).

Gusztáv.

Ilona.
(gróf Sylva Taronca Agost).

Szidonia †

Béla †

Gizella.
(br. Wiedersperger Ede).

Adél.
a) (gróf Waldstein János †
b) (herczeg Sabran-Pontevés Eleazar).

Hugó.

Mária
apácza.

II. András fiai közül Bálint 1506-ban az agyagfalvi gyülésen vett részt,[1] 1566-ban János király **hadában** szolgál,[2] és 1567-ben János királytól Tamással együtt 12 ház jobbágyot nyert.[2] Fia Péter Háromszék **főkirálybirája**, ennek fiai II. Bálint és Tamás; utóbbitól jő le a nemesi ág, melynek táblázata a következő:

II. Tábla.

Tamás 1586. (Ki az első táblán).
(a nemes ág törzse).

Benedek 1612.
1614-ben lustrál Kőröspatakán.
(Folytatása a tuloldalon).

Anna.
(Mikes György).

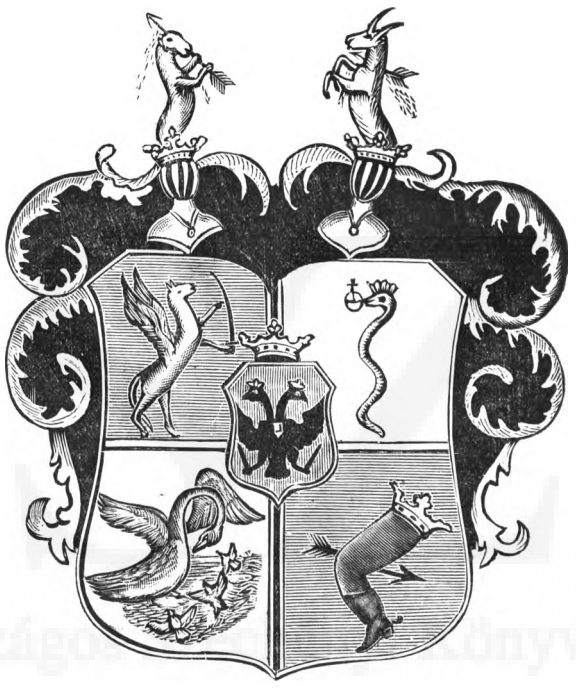
[1] Kállay F. Sz. N.
[2] Szabó K. Sz. Oklt.

Benedek 1612. (Ki a II táblán).
1614-ben lustrál Kőröspatakán.

		Tamás def.	Mihály 1660. csiki főkapitány.	László.			
IV. Bálint 1678 † Törökországban.	Péter 1704.	II. Mihály.	II. Tamás.	Anna. (Thury Ferencz).		Farkas 1686.	
	III. Mihály 1711. (Sarmasághy Krisztina).		János 1715.			József † 1711.	
			Antal. (Forró Teréz).	Ferencz.		Teréz. (Mezei György).	
Sándor székely-ezredes.	Ernestina Anna. (Erncz N. kapitány).	Erzse. (illyefalvi Biális János).		Klára. (Potsa Sámuel).	Róza. (Mikó Pál).	József. a) (Szacsvay Erzse. b) Székely Anna).	
		Sándor.	Károly.	András.	József.	Karolina.	Erzsébet.

II. Bálint 1560 deczember 11-én az ország által a vallásos vitatkozás hallgatására rendeltetik.[1]

Fia János sok viszontagságon ment keresztül, 1602-ben Géczi Andrással tartott, 1603-ban Székely Mózes mellett harczol és elfogatik, 1604-ben kiszabadul, 1605-ben Bocskai részére a havasalföldi vajdával szövetséget köt.[2] 1607-ben a jezsuiták melletti contestatiot irta alá; később Báthory Gábor zsarnoksága ellen küzd, miért 1612 május 15-én a szebeni gyülésen notát kap,[3] de Bethlen Gábor által 1614-ben megkegyelmeztetett; ugyanazon évben mint nobilis lustrál Kőröspatakán.[4] Egy más János 1603-ban Brassónál Székely Mózes alatt esett el.

Kőröspataki gróf és nemes KÁLNOKY-család.

Kálnoky István 1627—32. Miklósvárszék alkirálybirája, később lovas főhadnagy és assessor. Részt vett I. Rákóczy György felsőmagyarországi és morvaországi hadjáratában, melyről naplót is irt.[5] Fia Samuel Háromszék főkirálybirája volt; korának egyik kimagaslóbb férfia, ki 1686-ban a Vaskapunál Tököly seregét teljesen szétveré s zászlójától megfosztá.[1] Később kincstartó, majd tartományi biztos. 1694-ben Csikból a tatárokat verte ki. Hős tettei az udvari kanczellári állásra tették őt méltóvá, mely állásában az erdélyi udvari kanczelláriának szervezése jutott osztályrészeül. 1690-ben deczember 9-én a sztricsesti táborban biztositék levelet ir, hogy azokat, kik érette Thököly Imre előtt kezességet vállaltak, a kezességben nem hagyja s e czélból nemcsak összes javait, hanem személyét is leköti.[6] Ő adta ki Bécsben 1702-ben másodszor Pethő Gergely krónikáját.[7] 1697-ben április 8-án I. Leopold királytól grófi rangot nyert,[8] mely aktussal az ősi Kálnoky czimer is kibővitetvén,[9] a grófi diploma szerint a következő: Négy részre osztott paizs, melyek közepén egy kisebb koronás paizs látszik; utóbbinak udvarán egy kétfejü sas mellén aranytáblával, melyen a király nevének kezdő betüje „L“ ragyog. A nagy paizs I. osztályában a losonczi Bánffy czimer, II. osztályában a Bethlen czimer, III. osztályában a Petki czimer és a IV. osztályban a Béldi czimer látható. Kettős sisak; a jobboldalin egy száján átlőtt vérző medve, (az ősi czimer symboluma), a baloldalin egy nyakán nyillal átlőtt dámvad (a szárhegyi Lázár czimer symboluma) diszlik. Foszlányok: arany-fekete.

Emlitett Samuelnek fia Ádám gróf csiki főkapitány. Neje Mamucca de la Torre Mária, spanyol nő volt, nővére az oláhországi vajda nejének. Ádámnak fiai közül József Oláhországban nevekedett, majd hivatalt vállalt. A XVIII. sz. törökháborui idején Oláhországban a bojárok közt összeesküvést hozott létre,

[1] Kállay F. Sz. N.
[2] Wolph. Bethlen V. 410.
[3] Monumenta Hungarica Bojti G. Engelnél 320,344.396.
[4] Udvh. M. L.
[5] Benkő József az Erd. Tört. Adatok IV. köt.
[6] Szabó K. Sz. Oklt. IV. köt. 227. l.
[7] Czime: A magyar Krónikának veleje és summája.
[8] Benkő Transylvania gen. II. a grófi diplomát közli.
[9] Az eredeti Kálnoky czimert lásd a „Deutschen gr. Haus“ czimü müben.

melynek czélja volt, hogy Oláhországot Törökországtól elszakitsa, a magyar korona igényei alapján Ausztriához csatolják. A terv azonban felfedeztetvén, Kálnoky az ellene kiadott halálitélet elől Erdélybe menekült. Táblai ülnökké neveztetett ki, de e hivatalt nem fogadta el. Mellékneve „a török“ volt. Meghalt Miklósvártt. Józsefnek testvére Antal született 1705., meghalt 1783 junius 16-án. Iskolai tanulmányait bevégezvén, 1725-ben a katonai pályára lépett Erdélyben. A Schönborn dragonyos ezredben mint kadét kezdett szolgálni. 1728; mint zászlótartó a Khevenhuller ezredbe tétetett át; az 1733-iki szilézíai expeditióban ezredével már mint hadnagy vett részt. 1734. a Pesten fölállitott huszárezredhez kapitánynyá neveztetett ki. Részt vett a 1736-iki luxemburgi, az 1737-iki török és az 1741. kezdődött porosz háborukban. 1742. ezredes lett, mint ilyen küzdötte végig a 40-es és 50-es évek csatáit s itt tanusitott vitézsége jutalmául 1757. tábornokká neveztetett ki. Neje simonyi és varsányi Simonyi Jozefa volt.[1]

II. Samuel ezredes volt, a porosz háboruban esett el.

Benedek a nemesi ágból 1612-ben mint Báthori Gábor ellenesse notáztatott, de Bethlen Gábor alat kegyelmet nyert.[2]

Farkas 1656-ban a kormány tanácstagjául neveztetett.[3] Fia József 1704-ben aláirta Rákóczy Ferencz számüzetését. Meghalt Brassóban 1711-ben.

Mihály 1649-ben Miklósvárszék ülnöke, 1660 körül csiki főkapitány és mint Miklósvár kapitánya a Barcsay pártján állott,[4] követ a portán.[5] A Kemény János pártja által Csikban elfogatott és fogságba vettetett. 1661 junius 10-én megnyugtatja a Szebenieket Bedőházi Tamás javainak átvételéről.[6]

IV. Bálint 1678-ban nótáztatván, barátjával Béldi Pállal Törökországba menekül s ott is halt meg.[6]

Péter a Bálint testvére 1704-ben csiki főkapitány, 1705-ben a Rákóczy forradalomban vesz részt és Brassót ostromlá.[6]

Tamás a forradalom után Rákóczyval Lengyelországba menekül.[6]

Imre 1848-ban nemeztőri csapatvezér, Háromszék részéről békebiztos Heydtevel szemben. Kiváló érdemeket szereztek még a harcztéren Kálnoky Sándor 1848/49-es őrnagy és gróf Kálnoky Pál 1848/49-ben szintén őrnagy, utóbbi a hős Bethlen Gergely segéde volt.

Dénes gróf sz. 1814., tanulmányait K.-Vásárhelytt, Bécsben a Terézianumban és Kolozsvártt elvégezvén, 1838-ban táblabiró, 1839 széki királybiró, 1847. Fehérmegye főispánja, 1848. egy önmaga által szervezett önkéntes lovas csapat élén harczol, 1849. a sepsiszentgyörgyi katonai hadvonal parancsnoka. A világosi fegyverletétel után hazajött s az irodalomnak szentelé idejét; regényei „Karacsai Indár“ álnév alatt jelentek meg. Afrikában a Gérárd Gyula franczia utazó oroszlán vadászatain vett részt 1861—1875-ig kevés megszakitással Háromszék főkirálybirája, b. t. tanácsosi czimmel vonult nyugalomba. Ő alapitotta meg a székely müvelődési és gazdasági egyesületet, melynek sokáig elnöke is volt. Főrendiházi tag.[7]

A morvaországi ágra térvén, ennek alapitója Henrik volt; testvére János cs. kir. kamarás és vezérőrnagy.

Ezen ágból való Gusztáv (Zsigmond) sz. 1832 deczember 29-én Lettowitzban. Tanulmányai bevégzése után katonai pályára lépett, de csakhamar azt ott hagyta s a diplomácziai pályára ment át; kezdetben mint attaché szolgált a müncheni, majd a berlini követségnél, 1860—1870-ig követségi titkár Londonban, majd 70-től 80-ig Rómában, Koppenhágában és Szentpéterváron találjuk mint követet, 1879-ben táborszernagyi rangra emeltetett, végre 1881-ben mint Ausztria-Magyarország külügyminisztere. Ezen fontos állásában a különböző külföldi udvaroknál szerzett ismeretségei s a magas politikában szerzett jártassága folytán 1895-ig szolgálta a monarchia érdekeit, mig végre az Agliardi pápai nunczius-féle ügyből kifolyólag állását oda kellett hagynia. Visszalépése alkalmával Ő felsége a Szent István-rend gyémántokba foglalt jelvényeit adományozta, miután 1888-ban már a Szent István-rend nagykeresztjével kitüntette volt.

A fejedelmi adományok is a család előkelő szereplése mellett szólanak. 1588 deczember 18-án Kálnoky Bálint Bodokon Báthory Zsigmondtól kapott egy rész jószágot. 1659 január 29-én Kálnoky Mihály Peselneken, curiával Karatnán, Volálon, Száraz-Patakon és Pálosan Barcsay Ákostól; 1659 junius 23-án ismét csak Kálnoky Mihály több szabad székelyt kap, kik az 1658-iki hadjáratban nem jelentek meg. 1663 márczius 22-én Kálnoky Sámuel és Zsuzsánna, zabolai Mikes Kelemenné Apaffi Mihálytól Szentléleken kuriával, Kis-Kászonban, Lemhényen, Felső-Volálon, Kantán és Peselneken kaptak részjószágokat.[8]

[1] Pallas Lexicon 10. köt.
[2] Nagy Iván M. Cs.
[3] Kazy Hist. tom. II.
[4] Szalárdy siralmas Krónika 607. l.
[5] Kemény Not. Capit Albensis.
[6] Cserey Mih. Hist.
[7] Életrajza az országgy. Almanachban 1887.
[8] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

A család ősi czimere: Kék paizsban koronából kinövő medve a száján átnyilazva. — Foszlányok: Arany-kék, ezüst-veres.[1]

Kancsó (márkosfalvi). † Székely család, melyből 1614-ben Kancsó Márton mint primipilus lustrál, de vele a család kihalt, mert csak leánygyermekei maradtak.[2]

Kanisztos (lemhényi). † Ezen ősi székely család nevével a XVI. és XVII-ik században gyakran találkozunk.

1510-ben Kanistos Miklós a r. kath. templom javára adakozik.[3]

1614 ben Kanistos Mihály Lemhényben mint nobilis lustrál.[2]

1627 október 1-én Bethlen Gábor fejedelem értesiti Háromszék tisztviselőit, hogy az ojtozi várban harminczadot állitott s harminczadossá Lemhényben lakó Kanistos Mihályt nevezte ki s megparancsolja nekik, hogy segitségéül legyenek.[4]

1635-ben a Rákóczy György-féle conscriptioban Kanisztos Mihály van felvéve, ki azonban magtalanul halván el, öröksége nejére szállott. — Ugyancsak 1635-ben Kanisztos György fia Péter lustrál. Kihalt.

Kanyó (léczfalvi). 1591-ben január 16-án Kanyó János Báthory Zsigmondtól nyert nemes levelet.[5]

Károly (sárfalvi). Károly István Esztelneken 1588 deczember 10-én Báthori Zsigmondtól nyert nemesi curiát és részjószágot.[5] — 1590 január 25-én Bacz Katalin a maksai Jankó Gáspár felesége protestál mindazon egyezségek ellen, melyek kis korában közte és a sárfalvai Károly István, a fejedelmi testőrgyalogok kapitánya között a Székely Andrástól örökölt esztelneki birtok tiz jobbágya iránt köttetett.[6]

1614-ben Károly István Sárfalván mint nobilis lustrál.[2]

Kasza (felső-torjai). Háromszékről, Felső-Torjáról ered, de tagjai Szolnok-Doboka és Torda-Aranyosvármegyékben szerepeltek. — 1602-ben Kasza Balázs Felső-Torjáról esküszik fel Rudolf király hüségére.[6] — 1635 ben Kasza Tamás fia János, István fia István és Balázs lustrálnak, utóbbi magtalanul halt el.[7] — Az emlitett Tamás fia János és István fia István, valamint Kasza Mátyás „feltorjai“ előnévvel 1643 november hó 5-én Rákóczy Györgytől nyertek armálist.[5] — Kasza József széki reform. lelkész volt, 1773-ban Dobokavármegye tisztviselőinek névsorát közlé. — Kasza András 1786 junius 19-én nemességét és „feltorjai“ előnevét igazolja;[8] 1794-ben táblai ügyész és az 1791—92-iki erdélyi országgyülésen Tordavármegye követe.[8]

Altorjai Kacsa József 1815-ben Tordamegye adórovó biztosa; Dániel ugyanott szegények ügyvédje volt.[9]

Kászoni (léczfalvi). Nemessége több izben erősittetett meg; elsőbben 1591-ben[10] kap armalist. — 1659 márczius 11-én Kászoni István és Mihály Barcsay Ákos fejedelemtől nyert primipiláris levelet.[5] — 1699 október 20-án Kászoni Pál és neje Sipos Erzsébet, valamint fia Mózes kapott czimeres nemes levelet.[8] De már azelőtt is székely nemesi jogukkal éltek. — 1602-ben Kászoni Gáspár, Miklós és Jakab Rudolf király hüségére esküszik fel.[6] — 1614-ben Kászoni Gáspár és János lustrál.[2] — 1635-ben a Rákóczy György-féle összeirásban Kászoni István és Miklós fordulnak elő.[7]

Kathona (szárazajtai). 1649 junius hó 18-án Kathona János Rákóczy György fejedelemtől primipilaris levelet nyert.[5]

Katona (illyefalvi). Katona János 1611 junius hó 14-én Báthory Gábortól nyert czimeres nemes levelet.[11] Czimere azonos a sepsi-szent-királyi Ábrahám-család czimerével.

Kele (sepsi-szentgyörgyi). † 1614-ben Kele Istók iskolába járó gyermek mint nobilis lustrál.[2] — Története ismeretlen. Sepsi-Szent-Györgyön kihalt.

Kelemen (szentkatolnai). Ezen családból Kelemen Péter 1614-ben mint primipilus lustrál.[2] Kelemen Tamás fia György pedig 1724 okt. 9-én nyert czimeres nemes levelet.[8] Valószinü, hogy ezen családból való volt azon Kelemen Mihály, János és Tamás is, kik 1786 április 19-én nemességük igazolásával élnek.[8]

[1] A Kálnoky czimer Kálnoky Dénes kuriáján is látható Miklósvártt.
[2] Udvh. M. L.
[3] Lemhényi róm. kath. lelkészi levéltár.
[4] Szabó Károly Sz. Oklt.
[5] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[7] Háromsz. M. L.
[8] Dr. Illésy és Pettkó KK.
[9] Nagy Iván M. Cs.
[10] Tagányi K. jegyzéke.
[11] Eredeti nemes levél az Orsz. levélt. Gyulafehérv. kapt. oszt. arm. 22.

Kelemen (baksafalvi). 1630 április 24-én Kelemen Pál „kézdi-baksafalvi“ előnévvel Brandenburgi Katalintól nyert primipilárist.[1]

Kelemen (nagy-ernyei). Ezen régi székely családból való Kelemen Lajos ügyvéd s megyei tiszti ügyész Sepsi Szent-Györgyön; neje alsó-felsőzaturcsai és vendégmezei Uzda Zathureczky Berta. — Marosszéki család lévén, monographiáját „Marostordavármegye nemes családjai“ czimü, jelenben szerkesztés alatt álló müvemben fogom hozni.

Kelemen (márkosfalvi). 1583-ban nyert nemes levelet.[2]

Kemény (szentkatolnai). 1614-ben Szentkatolnán Kemény János mint nobilis lustrál.[3]

Kenesy (felsőcsernátoni). 1614-ben Kenesy György mint nobilis lustrál.[3]

Kenyeres (dálnoki). Két ágban élt, Dálnokon és Alcsernátonban; előbbi helyen 1614-ben Kenyeres Mihály és Jakab, utóbbi helyen Kenyeres Bálint és Pál mint primipilusok lustrálnak.[3] A dálnoki ágból 1635-ben Kenyeres Jakab és Gergely fordulnak elő; Jakab magtalanul halt el. — Az alcsernátoniból Kenyeres Bálint és Mihály.[4]

Kerekes (kézdi-vásárhelyi).[5] Eredete ismeretlen; neve mellett a „luczai“ jelzőt használta, hogy ezzel származási helyét avagy nemesi praedikatumát akarta-e jelezni, az még felderitetlen.

Leszármazása a családnak ez:

Kerekes Balázs 1658.

Id. István sz. 1666.

Ifj. István sz. 1702.
senator.
(Szabó Judith
1826-ban még élt.

Józsiás II.
székely-gyalogezred zászlótartója.
(Szotyori Mária,
a Ferencz főbiró leánya).

Sára sz. 1816. Mária sz. 1818. Rozália sz. 1820. Judith sz. 1823.
(id. Jancsó Mózes).

Kerekes (illyefalvi). Kerekes Miklós 1611 junius hó 14-én Báthory Gábortól nyert czimeres nemes levelet.[6] — Czimere azonos a sepsi-szent-királyi Ábrahám-család czimerével.

Kerestély (teleki). Rákóczy Zsigmond fejedelem 1607 május 28-án Kerestély István és Miklósnak „teleki“ előnévvel ád primipilatust.[1]

Keresztes (köpeczi). 1614-ben Keresztes Pál lustrált,[3] kit Rákóczy György 1649 julius 17-én a hadba menés alól felment.[7]

Keresztes (léczfalvi). A háromszéki Keresztes-családok között legelső helyen a léczfalvi áll. Valószinü, hogy a maksai Keresztes familiával egy törzsből indult ki.

Nemességének kedvezményeit már a székelyek ősi jogán is gyakorolta; később azonban több izben, más-más fejedelemtől nyert nemes levelet és igazolta ősi nemességét.

Az elsők, kikről e családban adatokkal birunk: Keresztes Ferencz és Lőrincz, kik a XVI-ik század végén Léczfalván mint birtokosok élnek s 1602-ben Rudolf király hüségére esküsznek fel.[7] 1614-ben a Bethlen Gábor-féle lustra alkalmával Keresztes Ferencz és Márton vétettek fel;[3] emlitett Ferencz 1621 november 8-án Bethlen Gábortól nyert nemes levelet.[1] — 1635-ben a Rákóczy György-féle conscriptioban Keresztes Ferencz fia Gergely mint nobilis, Keresztes Máté fia Miklós és Keresztes Imre mint primipilusok fordulnak elő.[4] Tagányi Károly jegyzéke szerint, a Keresztes-család első izben 1608-ban nyert nemesi oklevelet (de azt hiszem, hogy annál régebb keletü oklevél is létezik).

1662-ben október 7-én léczfalvi Keresztes Péter Apaffi Mihálytól kapott primipilatust.[1]

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Tagányi K. jegyzéke.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Jancsó családok története szentkatolnai Bakk Endrétől 259. l.
[6] Eredeti okmány Orsz. levélt. Gyulafehérv. Capt. oszt. arm. 22.
[7] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

1786 junius hó 19-én pedig léczfalvi Keresztes Sándor, János, Ferencz és István igazolják nemességüket.[1] Családi táblázatuk, mely 1762-ben lett összeállitva a kövelkező :[2]

Keresztes Sándor 1645
(Györbiró Orsolya).

Sándor.

Sámuel def. — Mózes 1685. (Györgyjakab Borbára).

Péter. 1717-ben — Sándor. osztoznak. — Mózes 1722. (Bodor Éva). — Sára. (Salamon János). — Borbára. (Sipos Balázs).

József. Mózes. Ferencz. — Zsuzsa 1741. (Csia Zsigmond). — Sámuel.

Sándor. Borbára. János.

Az ezen család kötelékébe tartozó tagok közül:

Keresztes Ferencz dézsmás volt Brassóban; Elek Kolozsvármegye hires orvosa és Kolozsvártt az orvos-sebészeti intézet tanára; meghalt 1829 tájt. Fiai: Miklós és Elek.[3] Keresztes Zsigmond 1848/49-ben mint huszárfőhadnagy küzdötte végig dicső szabadságharczunkat. — Keresztes Antal ev. ref. főkurátor, neje czofalvi Csia Karolina; fia: Ede, mint birtokos, egyházmegyei főgondnok és Léczfalva község köztiszteletben álló jegyzője.

Hátszegen (Hunyadmegye) is volt a XVII. században a léczfalvi Keresztes-családnak birtoka és udvarháza, de ez a Jósika (Zsigmond) és erről a báró Nalátzi (István) családra szállott.

A maksai ágból Keresztes Kozma 1591 márczius 10-én Báthory Zsigmondtól nyert czimert.[4]

Keresztes (nagy-baczoni).[3] Székely nemes család. A czimeres levelet Keresztes Máté 1681 május 20-án nyerte.[5] Utódai közül Keresztes Máté külföldi akadémiákon járt és a mult század közepén kézdivásárhelyi lelkész,[6] 1797-ben reform. püspök; ennek fia Sámuel, ennek fia Károly Szászvároson élt.

A másik ágból: Zsigmond kir. táblai számfölötti ülnök. Farkas belső-szolnoki iktató és Deés városi tanácsos 1832 táján. — Lajos Közép-Szolnokmegyében szolgabiró 1845-ben.

Kereszturi (berekereszturi). Marosszéki család lévén, monographiáját szerkesztésem alatt levő ottani művemben fogom hozni.

E helyen csak annyit, miszerint ezen szép multu familia tagjai házasság folytán Háromszék legelőkelőbb családjaival jöttek összeköttetésbe; u. m. uzoni Béldi, osdolai Kuun, n.-ajtai Cserey, szörcsei Szörtsey, killyéni Székely, borosnyói Borosnyai, báró Szentkereszty, árapataki Geréb stb. stb.

Kese (lisznyói). Szintén régi székely család, mely a XVII. század elejétől kezdve a mai napig két ágban élt; egy törzsük volt és pedig Miklós, ki 1602-ben még mint szabad székely esküszik fel Rudolf király hüségére.[7] — 1614-ben már két ágra oszolva lustrálnak Lisznyóban, t. i. Kese Tamás és László mint primipilusok, Kese Miklós, Gáspár és Pál mint pixidariusok.[8] — 1635-ben Kese Tamás fiai: Tamás és György, Kese László öcscse Miklós mint primipilusok, Kese András, Kese Pál fia Tamás, Kese Mihály és Kese Péter mint pixidariusok fordulnak elő.[9]

Egyik ágának töredéktáblázata:

Kese Pál
ev. ref. lelkész.
(ikafalvi Dienes Katalin).

Vilma. (Havadtői Gerő). — Kálmán † 1880. mint joghallgató. — Lajos háromszékmegyei törvényhatósági m. kir. állatorvos. (Szathmáry Mari. — Géza † — Pál †

Erzsi. (Bajkó György). — Margit. — Sándor. — Gerő.

[1] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[2] Eredeti okmány a szerző birtokában.
[3] Nagy Iván. M. Cs.
[4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[5] Kővári id. 295.
[6] Benkő trans. II. 576.
[7] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[8] Udvh. M. L.
[9] Háromsz. M. L.

A másik ágának töredéke:

Kese Elek.

			József.	Elek 1791. (Szotyori Anna).					
Anna.	Ágnes. (Simon György).	Elek 1848/49-ben mint honv. hadnagy Kabos adjutánsa, számos ütközetben vett részt. Azután Törökországba menekült. 7 évig Josefstadtban elzárva.	Róza. (Szotyori Antal).	Zsuzsa (Nagy Péter).	Teréz. (Harkó József).	Gergely. (Baktsi Klára).		György sz. 1839. birtokos. (Dósa Anna).	
			Anna.	Gergely.	Zsuzsa.	Albert.	Ilona.	Pál.	
			Elek sz. 1867. gazdatiszt gr. Károlyinál.		Mária. (Jákó Albert).		György sz. 1872.	Zoltán sz. 1874.	

Keserü (baróthi). Tekintélyes székely-család, mely 1576-ban nyerte nemességét.[1] 1602-ben Keserü János Rudolf király hűségére esküszik fel.[2] 1614-ben Keserü György, Gergely és Tamás;[3] 1635-ben Keserü Pál mint nobilis lustrál.[4]

1749 április 1-én Keserü Imre „baróthi" előnévvel ismét czimeres nemes levelet kapott.[5]

Tagjai szétszorva éltek. Keserü Antal 1794-ben Zarándmegye főszolgabirája; Keserü Mózes fejérvári őrkanonok és kir. tanácsos; Keserü Ferencz Hunyadmegye pénztárnoka; Keserü Sándor 1849-ben Szászváros-széki főjegyző ezen család kötelékéből valók.[6]

Jelenleg Baróthon Keserü Ferencz pénztárnok képviseli ezen ősi nemes familiát.

Ezen családból való volt még azon Keserü Ferencz (neje Beke Anna) is, ki a család részére 2 ösztöndijat tett.

Killyéni (killyéni). A Szépmező szélén fekvő Killyén községtől vette nevét. Ősi székely-családaink egyike, melyből Killyéni Ferenczet berekszoi Hagymás Péter erdélyi alvajdának egy oklevelében már 1519 február 6-án felemlitve találjuk.[7] Később lépten-nyomon találkozunk a Kiléni, Kilyéni és Killyéni nevekkel; igy 1602-ben Kiléni Miklós és Ferencz Rudolf király hűségére esküsznek fel;[2] 1614-ben Bethlen Gábor alatt Kilyéni György, Tamás, Miklós Ferencz és Máthé lustrálnak.[3] 1635-ben a Rákóczy György-féle concriptioban Killyéni Tamás fiai: János, Mihály és András; Killyéni Miklós fiai: Mihály és Péter, Máthé fiai: György és István, és Ferencz fia: Ferencz fordulnak elő.[4]

Killyéni Mihály és György, valamint Györgynek fiai: Ferencz, Máthé és György nemességét 1676 február 5-én Apaffi Mihály fejedelem is megerősité.[8]

Györgynek leszármazóit a következő táblán láthatni, u. m.:

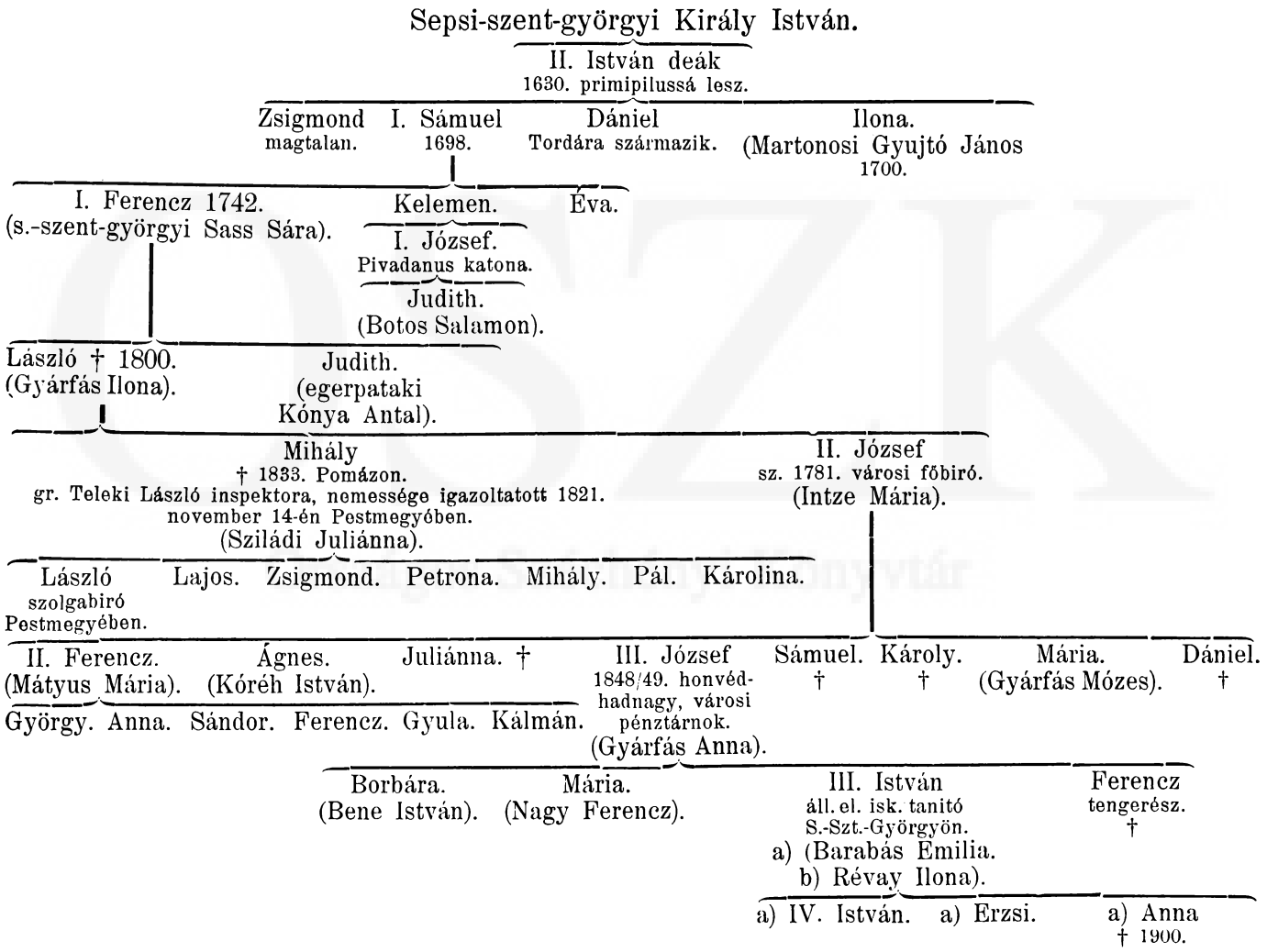
			Killyéni György 1676-ban nyer nemes levelet.				Mihály 1676-ban nyer nemes levelet.		
			Ferencz.	Máté	György † 1749. kurucz-hadnagy.				
Mihály Kolozsvárra költözött.		György mint katona elszármazott.	Ferencz. (szentkirályi Imreh Ilona).		László háboruban kapott sebeiben halt el.		Ilona. (árkosi Barabás György).	Mária. (Bányai Ferencz).	
		György † 1828. (Czakó Julia).	Ilona. (Költő Ferencz).		Mária. (Sikesd Tamás).				
Lidia. (Ütő Ferencz).		József. (Szabó Lidia).	Mária. (Deák József).		Ferencz 20 éves korában székely határőr. 1840—1853-ig községi jegyző. 1848—49-ben kapott sebei folytán 1855-ben halt el. (Márk Ágnes).			Juliánna. (Gazdag József).	
Róza †	Lajos †	Ágnes. (Pataki Aron).	Ferencz †		Julia. (Gyöngyösi Ferencz).		András áll. polgári fiu- és leányiskolai igazgató Hosszufaluban. (Binecz Julia).		
			Etelka.	Erzsébet.	Róza †	Endre †	Julia.	Ilona †	

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvarhely M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[6] Nagy Iván M. Cs.
[7] Szabó K. Sz. Oklt.
[8] Eredeti nemes levél Killyéni András polg. isk. igazgató őrizetében Hosszufaluban.

Kinizsi (de....) 1426-ban, midőn Zsigmond király Bereczk községét várossá emelte, első főbirája Kinizsi János volt.[1] Bővebb adatok hiányzanak e családról.

Király (sepsi-szent-györgyi). Régi törzsökös székely primipilus család, mely eredetét Sepsi-Szent-Györgyről veszi. Már 1602-ben Király Lőrincz, Mihály és Ferenczet mint szabadszékelyeket találjuk Sepsi-Szent-Györgyön; 1614-ben pedig nyolcz Király van összeirva ugyanott, kik közül Király István gyalog székely (pixidarius), a többi pedig oppidanus (városi polgár). Ezek közül valószinüleg a pixidarius Király István az, vagy annak a fia, a ki 1630 julius 20-án mint *s.-szent-györgyi* Király István *deák* Brandenburgi Katalin özvegy fejedelemasszonytól székely lófő-levelet nyert Gyulafejérvártt.[2] — A családnak, melynek törzse állandóan S.-Szent-Györgyön lakott (és lakik ma is) leszármazása a családi iratokból egész mai napig hitelesen megállapitható, a lófőség szerző Istvántól, illetve annak hasonnevü atyjától. Sepsi-Szent-György város közéletében különösen a XIX. század első felében igen élénk részt vettek és előkelő szerepet játszottak, mert városi főbiró is (ma polgármester) és v. pénztárnok került ki közülök. A család egyik ága (az I. Mihályé) Magyarországra származott ki, hol 1821 november 14-én Pestvármegyében székely nemessége igazoltatott. Ennek utódai ma is ugyanott élnek; a többiek itthon.

Leszármazásuk következő:

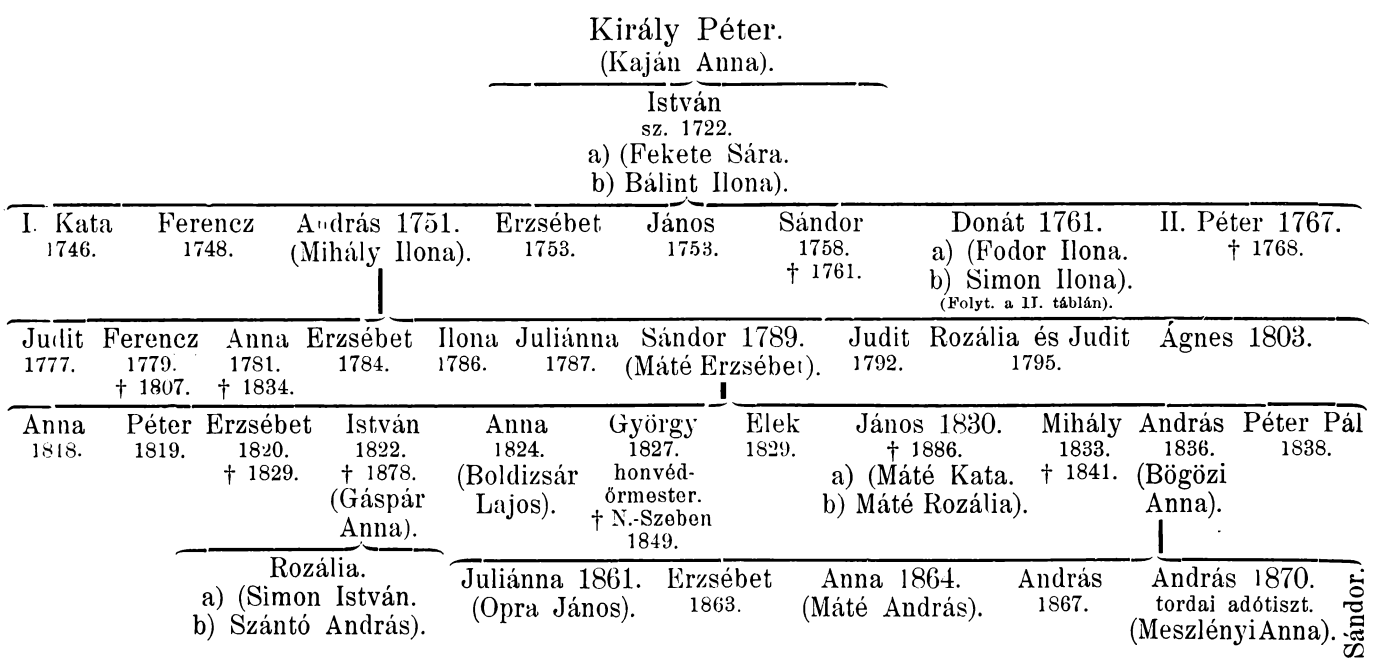
Király (bélafalvi). Eredete ismeretlen. Király Mihály az első, kiről irott adataink vannak, ugyanis 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik föl. 1614-ben pedig Bélafalván lustrál. — Az 1635 évi Rákóczy György-féle consriptioban már Mihály fiai: János és Mihály fordulnak elő.

Péter, kivel táblázatunk kezdődik, Jánosnak unokája lehetett; ennek leszármazói tuloldalon a következők:

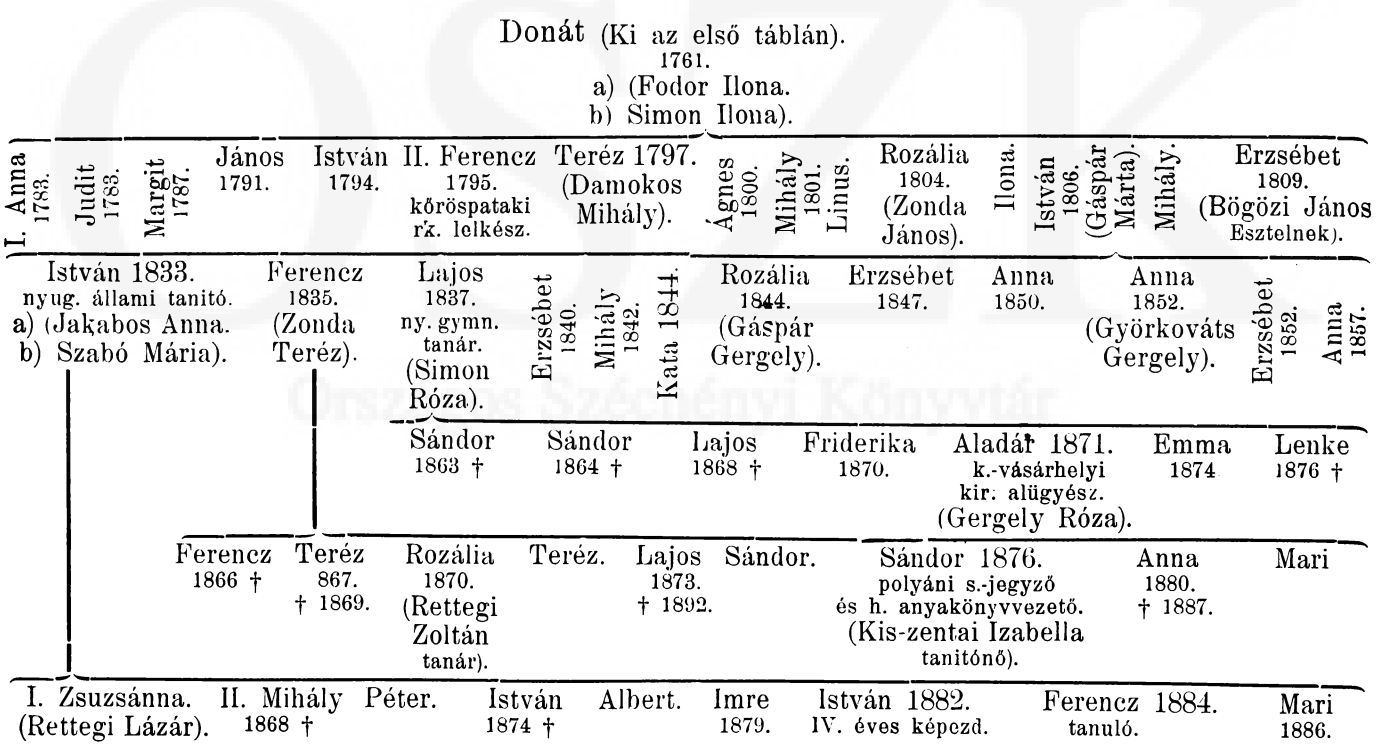
[1] Orbán Balázs Sz. L. 122.

[2] Lásd: Tagányi „Az orsz. lev.-tárban őrzött nemes lev. jegyz.“ Gy.-fejérvári kápt. 15. Lib. Regius 75.

I. Tábla.

II. Tábla.

Terjedelmes család, melynek tagjai többnyire birtokaik jövedelméből Bélafalván élnek; csak ritkán vállaltak hivatalt. — A táblázaton feltüntetettek közül Király András kir. adótiszt Tordán, Király Lajos nyug. főgymn. tanár Polyánban, Király István ny. áll. tanító, Király Sándor s.-jegyző és h. anyakönyvvezető Polyánban és Király Aladár kir. alügyész Kézdi-Vásárhelytt.

Kypo (baróthi). Kypo Domian maior (de Nagybaróth) 1459-ben Miklósvárszék követje a medgyesi gyülésre.[1]

Ezen családról is egyéb adat nem jutott kezeimhez.

[8] Kállay F. Sz. N. 261 old.

Kiis (sepsi-szent-györgyi). Sepsi-Szent-Györgyön ez idő szerint többféle Kiis-család él, u. m.: az egerpataki Kiis-családnak Szentiványba s onnan Sepsi-Szent-Györgyre származott töredéke; a sepsi-szent-királyi Kiis-család egy ága, melyről majd alább szó lesz; Kiis Mózes utódai, ezek Zemplénmegyéből származtak ide; egy oláh származásu Kis-család és egy ismeretlen helyről betelepült ugynevezett „Bancza Kis"-familia.

A sepsi-szent-györgyi, ős székely Kiis-család tagjai azonban, kiknek ősük Kiis Mihály 1635-ben a hét birák közt lustrál,[1] következő táblázaton láthatók:

Sepsi-szent-györgyi KIIS-család.

I. Tábla.

Kiis Mihály
(1635. évi lustrakönyvben előfordul) major-septemjurátor
(Primipili Vater).

István.

Mihály
(1686-ban szerzi a czimeres nemes levelet.)
(Collect-herald nro 816).

János.
a) (Szabó Éva.
b) Szabó Kata).

a) János. — a) Mihály. — a) Péter. — a) György. — b) Miklós és 6 testvére. (Folyt. a II. Táblán.)

András † 1774. — István † 1772. — Éva † 1766. — Éva † 1764.

a) Mihály: Mária (Falka András). — Dávid †. — Rebeka (Gyöngyösi Béniám Kálnok). — Sára (Molnár Józsefné).

a) Péter (Bajkó Anna): Ilona 1763. — Klára 1764. — József 1767 †. — I. László 1770. városi főbiró. — Julia 1776. — Péter 1777. †

a) György: Éva. — György kincstári irnok. — Róza. — Krisztina. — Pál † 1789.

a) (Kovács Krisztina. b) Kovács Mária).

a) Julia: Róza. — Demeter †. — Borbára. — Mária Oláhországban.

a) József 1810.: András Oláhországban. — Sándor. — László. — Lina. — Vilma. — Árpád. — Ida.

a) Ágnes: Ferencz. — Albert †. — Anna.

b) Ferencz 1808. a Libocz-utcza ősi telkén. (Tankó-család): István. — Julia Oláhországban.

József † 1845. — Ferencz † 1846. — István † 1847. — Anna Oláhországban. — Julia 1852.

II. Tábla.

János. (Ki az I. táblán).
(második neje Szabó Katalin.
ezen házasságból nemzett gyermekei).

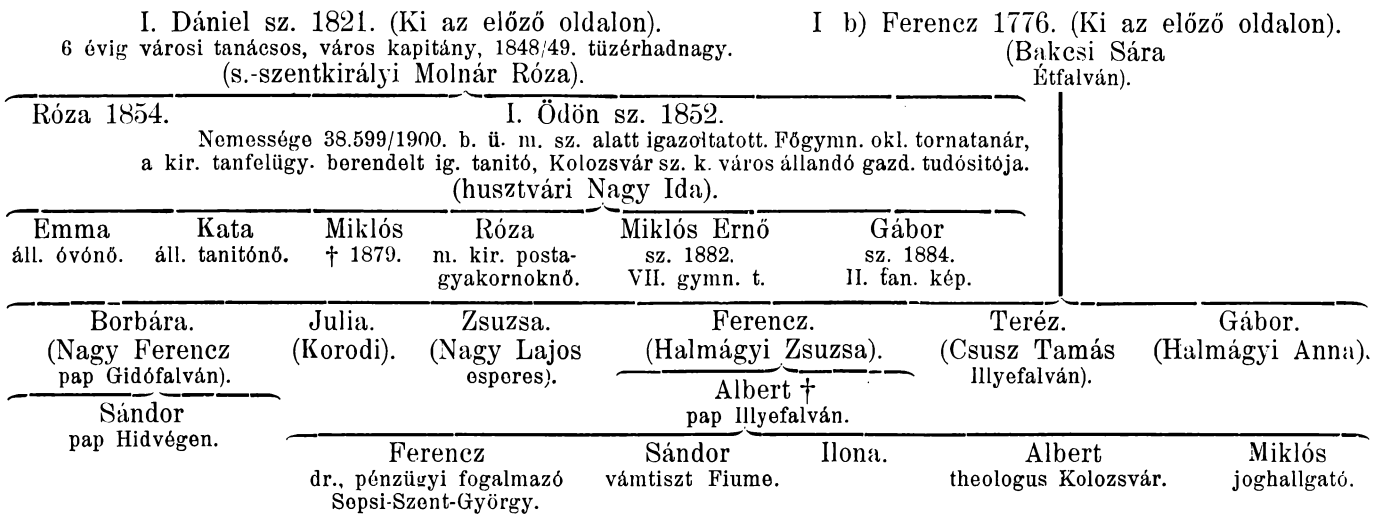
b) Ilona 1764. — b) Anna 1766. — b) István I. 1768. községi szónok. — b) Miklós ősi telke Sepsi-Szent-Györgyön. Libocz-utcza 20. — b) Samu † 1772. — b) János I. 1773. (Deák Kata). — b) Ferencz 1776. (Bakcsi Sára Étfalván). (Folyt. a tuloldalon).

II. Miklós sz. 1770.
36 évig városi főbiró Sepsi-Szent-Györgyön.
a) (Bartók Anna.
b) Gyárfás Sára).

Róza 1810. — I. Dániel sz. 1821.
6 évig városi tanácsos, város kapitány, 1848/49. tüzérhadnagy.
(s.-szentkirályi Molnár Róza).
(Folyt. a tuloldalon).

Anna. — János 1824. Oláhország. — Róza. — Lajos † 1819. — Julia.

[1] Háromsz. M. L.

Ezen családból Mihály 1686-ban I. Leopold királytól nyert czimeres nemes levelet.[1] Ivadékai nem is éltek ezen adománynyal vissza, mert mindenkor, midőn hazánknak vagy a társadalomnak szüksége volt reájok; nemcsak tudományukkal siettek segiteni, hanem vagyonukat, sőt életüket is készek voltak a hon közös érdekéért feláldozni.

Tagjai közül: I. László Sepsi-Szent-György főbirája volt.

II. Miklós született 1770-ben. 36 évig volt Sepsi-Szent-György főbirája és tanácsossa; második nejétől Gyárfás Sárától fia Dániel sz. 1821-ben, tanulmányait Nagy-Enyeden bevégezvén, a táblához irnokká neveztetett ki; az 1848/49-iki Erdélyi „Unió“ országgyülésen irnok, 1848/49-ben Kézdi-Vásárhelyen az ágyuöntésnél és puskapor készitésnél müködött, majd Bem tábornok ütegeivel a szemerjai, hidvégi, köpeczi, hermáni, brassói és kökösi ütközetekben vett részt.

Utóbbi csatában összeégvén, főhadnagyi kinevezése és a hadi érem koszoruja sebesülten találta. Később gróf Mikes Benedek gazdatisztje volt s a honv. segélyegylettől 20 frt havi nyugdijat élvezett. A sepsiszentgyörgyi ev. ref. temetőben nyugszik. Fia Ödön született 1852-ben Sepsi-Szent-Györgyön; a gymnasiumot Nagy-Enyeden elvégezvén, a tanitói pályára lépett. 1873-ban tanitói, 1877-ben torna tanári oklevelet, 1896-ban gazd. és kertészeti képesitést, 1897-ben szőlőszeti és borászati képesitést nyert. A sepsiszentgyörgyi társadalom igen tevékeny tagja volt s számos hasznos intézmény élén állott; többek között tiz évig s. könyvvezetője és titkára volt a háromszékmegyei gazdák szövetkezetének, — de saját kárára, mert összes vagyonába került — áldozata lőn a határtalan emberbaráti szeretetnek s bizalomnak. Jelenleg mint áll. isk. igazgató-tanitó a kolozsvári kir. tanfelügyelőséghez van szolgálattételre beosztva.

II. Ferencz fia Albert ev. ref. lelkész volt Illyefalván. Fiai közül: Ferencz dr., m. kir. p. ü. fogalmazó Sepsi-Szent-György, Sándor vámhivatali tiszt Fiume, Ilona, Albert theologus Kolozsvártt és Miklós joghallgató.

Czimerük: Kék paizsban, zöld alapon korona s abból kinő egy kétfarku, arany oroszlán derékből, jobbjában kard. Sisakdisz: a paizs alak. Foszlányok: ezüst piros, arany-kék.

Kis (k.-ajtai). Közülök József 1832 táján Tordavármegye mérnöke.[2]

Kis (maksai). 1591 május 2-án Kis Tamás Báthory Zsigmondtól nyert nemes levelet, márczius hó 11-én pedig Kis Balázs.[3]

1614-ben Kis Mihály és Márton a Bethlen Gábor-féle conscriptioban fordulnak elő.[4]

1635-ben Kis Imre a hét birák között, Kis Mihály, János és Imre a primipilusok között lustrálnak.[5] Ezen családból való volt Kis József 1848-ig Vizakna főjegyzője.[2]

Kis (zabolai). Fogaras vidéken birtokos család. — Antal 1790-ben, József 1810-ben Fogaras vidék követei az országgyüléseken. — István 1815-ben, János 1846-ig szolgabirák. Idősb János ugyanakkor árva-összeiró.[2]

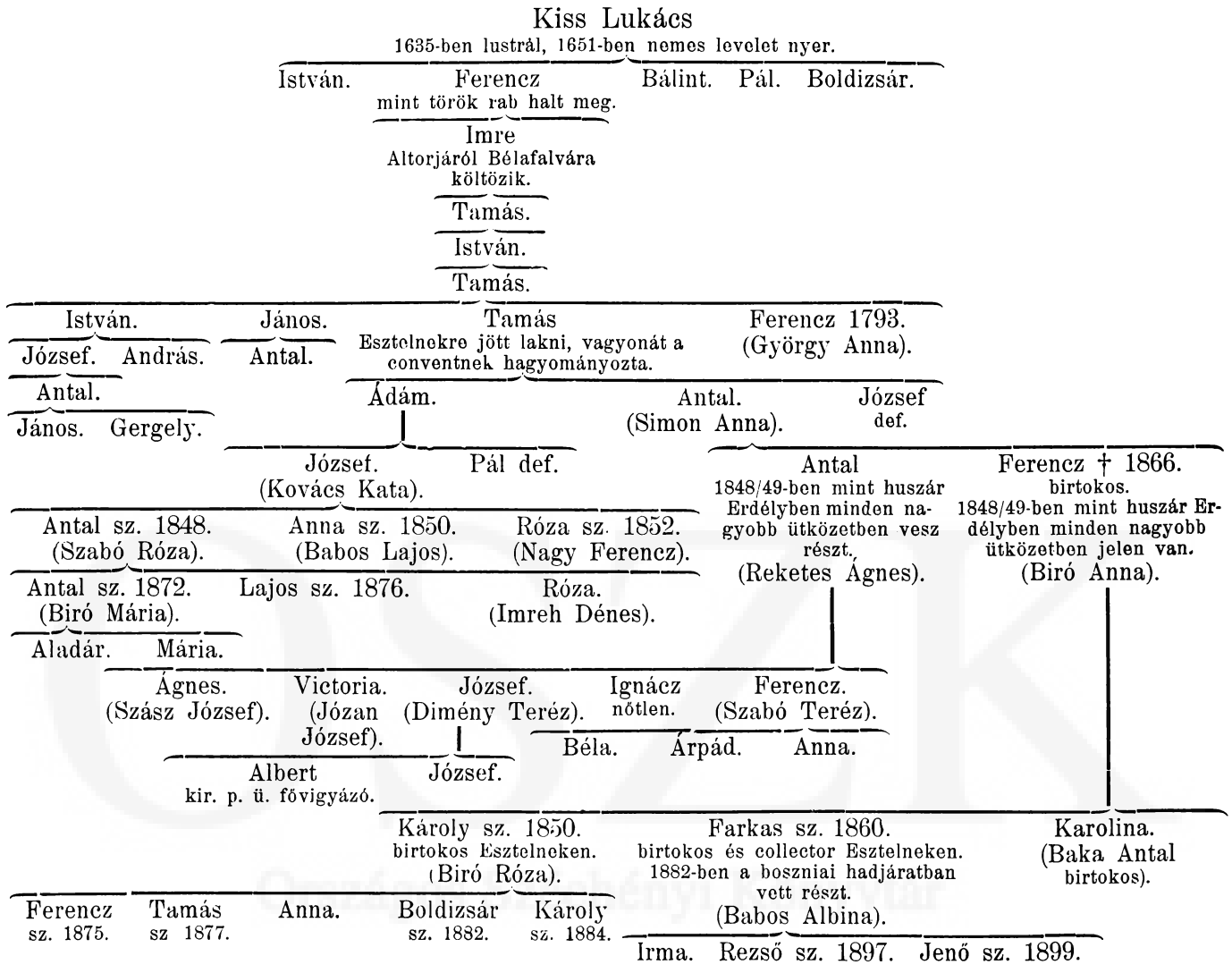
Kiss (altorjai). Ezen székely családból Kiss Lukács és fiai: István, Ferencz, Bálint, Pál és Boldizsár 1651-ben Rákóczy Györgytől „altorjai“ előnévvel nyertek nemes levelet;[6] ez 1652 április hó 8-án lett kihirdetve s 1773-ban Ferencz uralkodónk által ujból megerősitve.

[1] Collect. herald. Nro 816.
[2] Nagy Iván M. Cs.
[3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[4] Udvh. M. L.
[5] Háromsz. M. L.
[6] Tagányi K. jegyzéke.

Nemessége e családnak tulajdonképpen ősi jogon alapszik, mert Kiss György fia Balázs, Kiss Gergely, Lukács és Péter Altorján 1635-ben is mint primipilusok fordulnak elő;[1] Kiss Márton házát pedig Rákóczy György már 1634 október 25-én adó alól felmenti.[2]

1793 márczius 7-én a Kiss-család a prod. forum előtt igazolja nemességét, mely alkalommal az 1651-ben nyert nemes levelét is produkálja.[3]

Lukács a nemességszerző ivadékait a mai generatioval együtt következő táblán láthatni:

E család kötelékébe tartoznak még Kiss Lajos 1848-ban szolgabiró Hunyadmegyében és Kiss Farkas 1845-ben aljegyző Csikszékben.[4]

Kiss (árkosi). Első izben 1580-ban, másod izben 1649-ben[5] erősittetett meg nemességük. — 1580-ban márczius 31-én Kiss Antal és Tamás Báthory Kristóftól nyertek fejedelmi oklevelet.[6] 1614-ben Kiss Máté és István[7] 1635-ben Kiss István mint biró lustrál.[1]

Ezen családból való árkosi Kiss Mihály sepsi egyházköri esperes, hirlaplevelező és népköltő.

Kiss (martonosi). Kiss Benedek és Gergely 1655 julius 6-án a stroesti táborban Rákóczy Györgytől nyertek primipilatust.[2]

Kiss (papolczi). Székely család, melyből Kiss Mihály és Balázs 1614-ben mint primipilusok lustrálnak[7] és 1635-ben Kiss Mihály fia Boldizsár és Kiss Mihály jun. fiai: Miklós és György fordulnak elő.[1]

[1] Háromsz. M. L.
[2] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[3] Eredeti okmányok Kiss Farkas birtokos őrizetében Esztelneken.
[4] Nagy Iván M. Cs.
[5] Tagányi K. jegyzéke.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[7] Udvarhely M. L.

Papolczi Kiss Mihály nemessége 1630 deczember hó 16-án Nemes Tamás elnöksége alatt a maksai gyülésen hirdettetett ki.[1]

Papolczi Dániel, Gáspár és Farkas 1786 junius hó 19-én a prod. forum előtt igazolják nemességüket.[2]

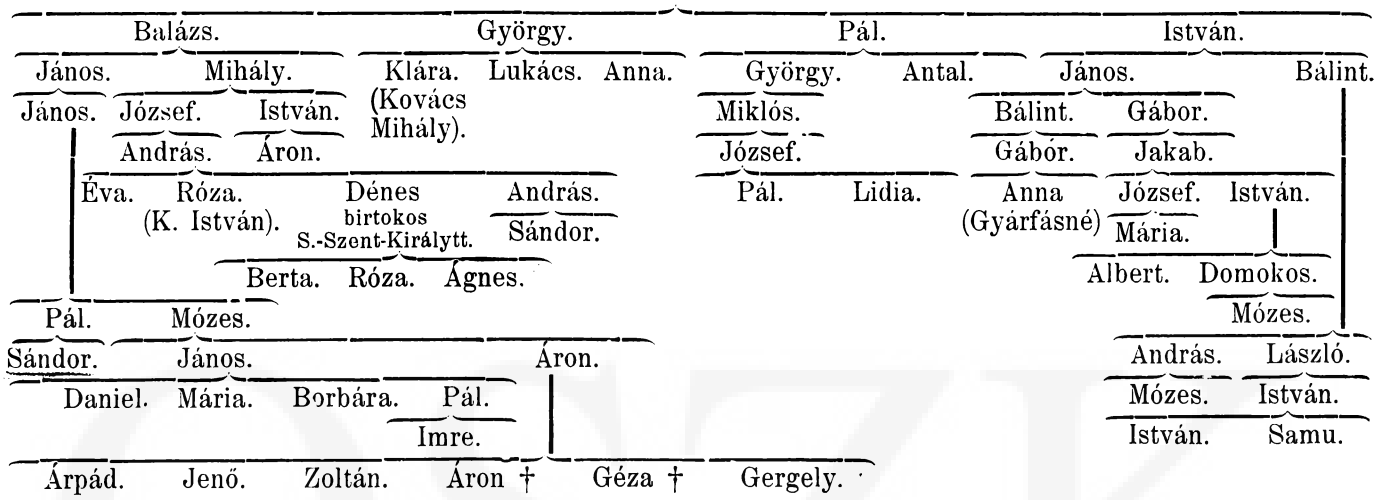
Ezen családot Kiss György és János utódai képviselik Papolczon.

Kiss (s.-szent-királyi). Történetéről szintén kevés adat jutott birtokunkba. Régi székely család, melyből Kiss Antal és András 1611 junius hó 14-én „s.-szent-királyi" előnévvel Báthory Gábortól nyert czimeres nemes levelet.[3] — 1614-ben Kiss Antal mint primipilus,[4] 1635-ben Kiss Antal fia György, Kiss István, András és Thamás hasonlóan mint primipilusok lustráltak.[5]

Kiss Pál, kinek fia Kiss Pál, ennek neje Gyárfás Teréz. Kiss Pálnak leánya Kiss Róza Damokos Benedekné, ennek gyermekei: Árthur, Benedek, Géza, Aladár, Róza, Irén, Árpád és Ernő.

Családfájok hiányos; 1700-tól kezdve a következő:

Kis Miklós 1700.

Czimerük azonos a sepsiszentkirályi Ábrahám-család czimerével.

Kisantal (egerpataki). Eredeti neve „Kis" lehetett; a család tagjai azonban valamely ősüknek Kis Antalnak — mint az a székelyeknél ma is gyakran előfordul — keresztnevét is vezetéknév gyanánt kezdék használni s azt mai napig megtartották.

Nemességüket már ősi székely jogon is gyakorolták, bizonyitja ezt az 1614 és 1635 évi lustrakönyv; előbbiben Kisantal János, Péter és Antal,[4] utóbbiban Kisantal László fiai: András és György, Mihály fia András és András fia János[5] fordulnak elő.

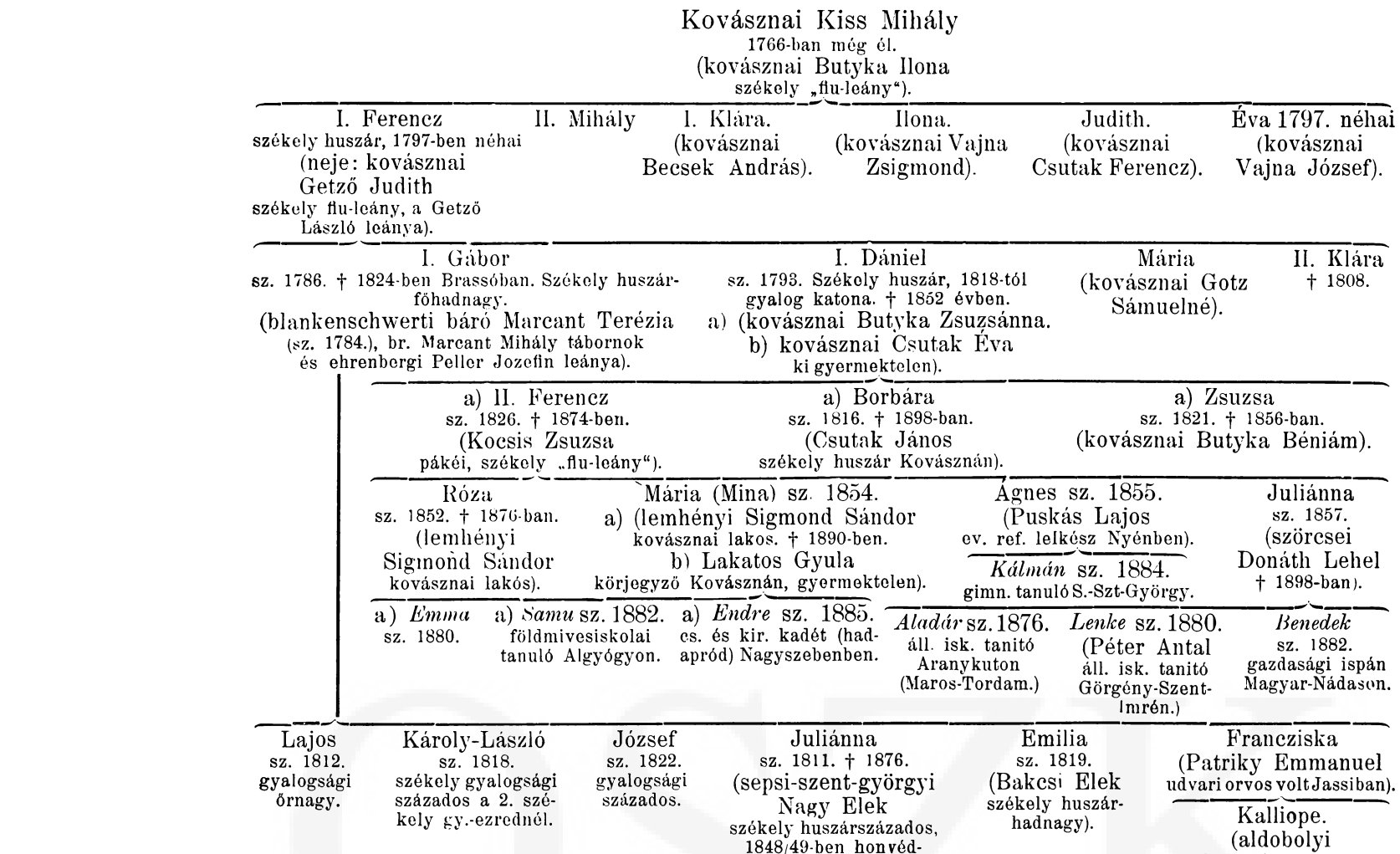
Nemességük 1670 márczius 12-én Apaffi Mihály által erősittetett meg; Kisantal Ferencz, György és Pál „egerpataki" előnévvel nyerték a fejedelmi adományt.[6]

Ez idő szerint e családot Kisantal Gyula biztosi vizsgával biró pénzügyőri szemlész Kolozsvártt, Kisantal Sámuel segédjegyző Nagy-Almáson és Kisantal Róza Zágonban képviselik.

Kisgyörgy alias Szennyes (bölöni). 1646 julius hó 15-én Kisgyörgy Miklós Rákóczy Györgytől nyert pixidarius levelet.[7]

Kiss (kovásznai). Székely primipilus-család, melynek törzsfészkére ma már visszamenni — okmányok hiányában — nem lehet. Midőn legelőször okmányilag feltünnek, Kovásznán találjuk őket, mint a kik a székely határőri katonaság felállitása (1764) után, a székely huszárok közé vannak besorozva. Kiváló katonák kerültek ki közülök; főhadnagy, százados, őrnagy. Kiss Gábor székely huszárfőhadnagy fiai — atyjok korán elhalván — a katonaintézetekben nőttek fel és előkelő tisztekké lettek, kik azonban a Székelyföldről a katonáskodással messze kiszármazván s ide soha vissza nem térvén, ma már a család itthonn élő tagjai sem tudják, hogy utódaik hol vannak. Leszármazásuk, hiteles családi iratok szerint, a következő:

[1] Gub. Levélt. Cont. táblának a dubiosus nemeseket kutató jkv. 1143/771.
[2] Dr. Illésy és Pettkó KK.
[3] Eredeti nemes levél Orsz. ltr. Gyulafehérv. kap. oszt. arm. 22.
[4] Udvh. M. L.
[5] Háromsz. M. L.
[6] Eredeti nemes levél Kisantal Gyula őrizetében Kolozsvártt.
[7] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

Kispál (sepsi-szentiványi és uzoni). ✱ ○ A Feketeügy jobb partján fekvő Szentiványban ringatták bölcsőjét; csak később került ezen ősi székely családnak egy-egy ága Uzonba és a kisküküllőmegyei Szőkefalvára. Szereplése a XVII. századra esik. — Első adatunk Jánosról van, ki 1595 ben birtokos Sepsi-Szentiványon és 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik föl.[1] Fia Bálint, ugy látszik, szereplő egyéniség volt; legalább arról tanuskodnak a róla fennmaradt okmányok. 1605 szeptember 15-én Bocskai fejedelem Kispál Bálint és Tamásnak „pro ve ris et indubitatis primoris habere et reputare stb.“[2] — 1635 október 25-én Rákóczy György Uzonban kelt donatioval: Nagy György és Fazekas Pétert, mivel hadban eddig sem szolgáltak, magukat absentálták — vitézlő Szentiványban lakó hivünknek Kispál Bálintnak conferáltuk. stb.[2]

Sepsi-szentiványi és uzoni KISPÁL-család.

Rákóczy György, Radnóth október 17-én 1633-ban Sepsi-Szentiványon lakó vitézlő Kispál Bálint hivünknek — üdvezült fejedelem urunk édes atyánk Medgyes székben a nagy-kapusi dézmának felét conferálta volt.[2]

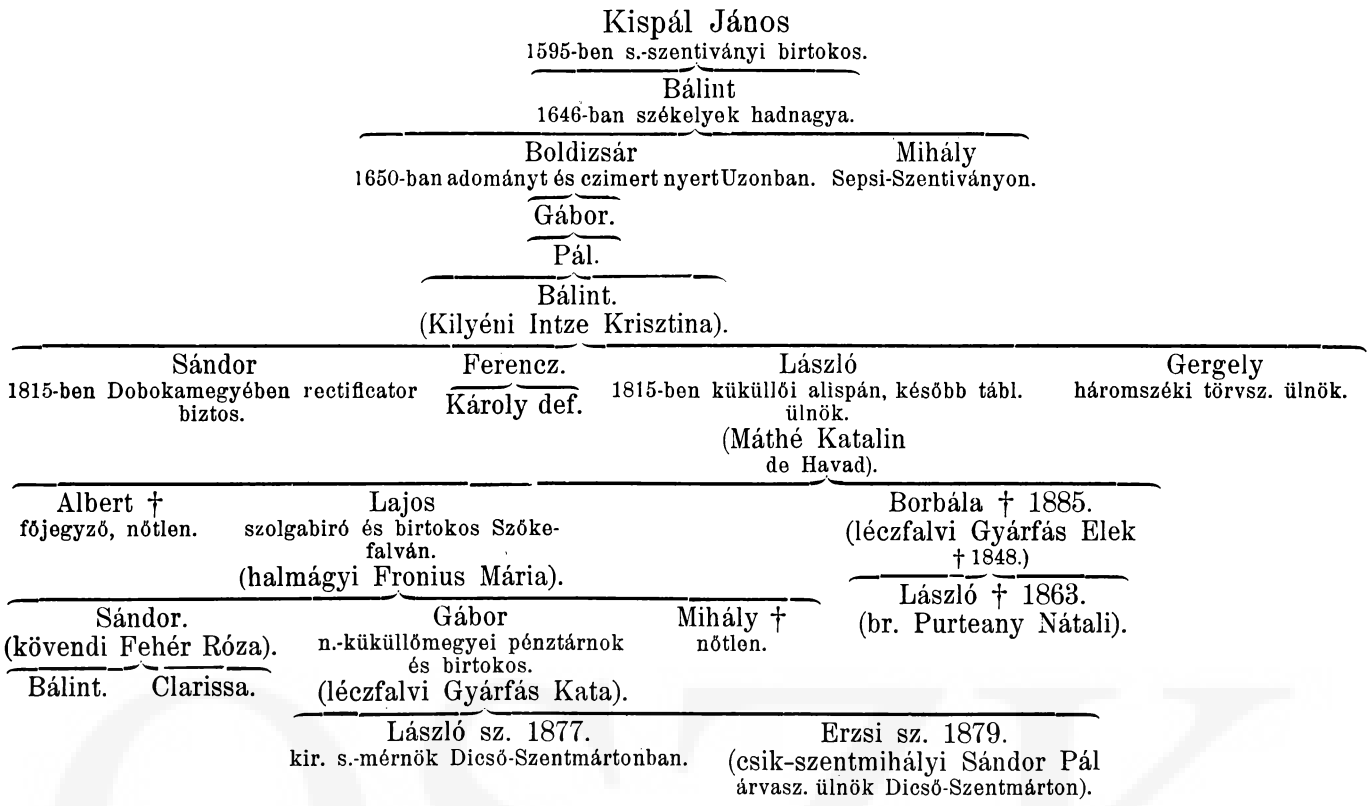
Ez utóbbi okmány annál érdekesebb, mert a fejedelem magyar nemes embernek a szászföldön földes uri jogot ád.

1633-ban Kispál Bálint a sófalvi aknától 80 forintot,[2] 1646-ban Kispál Bálint lovas székelyek hadnagya 150 forintot kapott.[2]

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Okmányok Kispál Sándor őrizetében Fiumében.

1614-ben még mint primipilus,[1] 1635-ben mint nobilis lustrált.[2]
Bálintnak fiai közül Boldizsár Uzonba költözött, Mihály Sepsi-Szentiványon maradt.

Családi táblázatuk a következő:

Ezen család nemessége szintén ősi székely jogon alapszik. — 1650 márczius 28-án Rákóczy György által lett megerősitve; a nemes levelet Kispál Boldizsár és Mihály nyerték.[3]

Czimerük: Kék paizsban, zöld téren, piros öltözetü vitéz jobbjában karddal, baljában három buzakalász. — Sisakdisz. — Foszlányok: ezüst—kék, arany—piros.

Kobai (uzoni). † 1614-ben Kobai György Uzonban mint nobilis lustrál.[1] Kihalt.

Kocsis (márkosfalvi). 1656 márczius 9-én Kocsis Gáspár nyert primipilárist.[4]

Koncz (dálnoki). 1614-ben Dálnokon Koncz Balázs mint primipilus lustrál.[1] — Története ismeretlen.

Koncza (baczoni). † Nemessége ősi székely jogon alapszik. Az 1614 évi lustrakönyvben fordul elő.[1] — Kihalt.

Konda (zágoni). † 1614-ben Konda Miklós és János lustrálnak.[1] Ezen családból András volt az utolsó Zágonban, birtokuk az Isák-családra szállott.

Kondorát (imecsfalvi). Régi székely család, melyből 1561 május 3-án Kondorát István és neje Luka Anna (a Demeter leánya) megveszik a Luka Antal leányai Margit és Anna jószágait[5] 1602-ben Kondorát János Rudolf király hüségére esküszik fel[6] és 1614-ben mint primipilus lustrál.[1] 1635-ben pedig Kondrát János fia Tamás, Kondrát Demeter öcscse István és Kondrát György fordulnak elő.[2]

1719-ben Kondrát Tamás eladja birtokát az Imecs-családnak.

Ez időszerint Imecsfalván Kondrát János községi biró, Kondrát József id. és fiai: Ferencz és József birtokaik jövedelméből élnek.

A család régente „Kondorát"-nak irta nevét, jelenben „Kondrát".

Kondrát (sárfalvi). Nemessége székely jogon alapszik; 1614-ben Kondrát István Sárfalván mint primipilus lustrál.[1]

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Orsz. Ltr. Cap. oszt. XXV. L. R. 180—181. l.
[4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

1635-ben Kondrát Miklós és György a hét birák között fordulnak elő; nevezett Miklósnak fiai György és János, valamint Kondrát Andrásnak fia Péter mint régi lovas székelyek jegyeztettek fel.[1]

1785 január 31-én Kondrád Ferencz, János és István a prod. forum előtt igazolják nemességüket és „sárfalvi“ előnevüket.[2]

Sárfalván jelenleg Konrád János birtokos él.

Kónya (zágoni). Háromszéki székely család; történetéről azonban kevés irott adattal birunk.

Kónya Balázs de Zágon 1607 junius hó 13-án Rákóczy Zsigmondtól nyert nemes levelet.[3]

E család kötelékébe tartozott Kónya István, ki 1815—1848-ig városi hivatalnok volt Károly-Fejérvárt.[4] — Jelenleg egyedül Kónya Sámuel a Lajos és Kese Teréz fia képviseli ezen régi familiát. — Kónya Sámuel született 1860-ban mint csendőrőrmester szolgál Hidalmáson; neje: Pap Berta, gyermekei nincsenek.

Koris (imecsfalvi). † 1614-ben Koris Bálint Imecsfalván lustrál;[5] még a XVIII-ik században kihalt.

Kotzó (k.-szentléleki). Kotzó Lőrincz 1609 márczius hó 25-én Báthory Gábortól nyert primipilarist.[3]

Kónya (egerpataki és nagyborosnyói). Háromszék legrégibb családainak egyike. Egerpatakáról ered, hol 1580 márczius 31-én Kónya Bálint és István Báthory Kristóftól fejedelmi oklevelet nyernek.[6] — 1602-ben Kónya János, Filep, András, Tamás és Benedek Rudolf király hüségére esküsznek fel[7] és 1614-ben Kónya Ferencz, György, István, János, Mihály és Benedek lustrálnak.[5]

Egerpataki és nagyborosnyói KÓNYA-család.

Tagjai a szélrózsa minden irányába költöztek; hány Kónya-család lehet az országban, mely nem is sejti, hogy Egerpatakán ringatták bölcsőjét. — 1633-ban egy ága már Nagy-Borosnyón lakik; ez kitetszik azon nemes levélből, melyet Kónya János „egerpataki“ Kónya Ferencz és unokái Balázs, Mihály és János „nagy-borosnyói“ előnévvel 1633 április hó 25 én Rákóczy György fejedelemtől nyertek.[8]

Az 1635 évi lustrakönyv szerint Kónya Ferencz Csikban lakik; Kónya János unokái János és Ferencz pedig idegen helyen lustrálnak.[1] Utóbbi lustra alkalmával Egerpatakán Kónya János major és Kónya Mihály major a hét birák között, utóbbinak fia Tamás mint hadnagy és kisebb Kónya János fiai: György, Ferencz, Mihály a primipilusok között fordulnak elő.[1]

Mária Terézia idejében Kónya István a bécsi kanczelláriánál volt alkalmazva, hol befolyása által nem egy háromszéki család érdekében járt el; 55 éves korában jött vissza Borosnyóra.

1785 junius 27-én Kónya János, Ferencz, István, József, László és Mihály a prod. forum előtt igazolják nemességüket és „nagy-borosnyói“ előnevüket.[2]

1848-ban Felső-Fejérmegyében is találkozunk egy ágával, ezek közül Kónya Domokos megyei irnok emlitett megyénél.

Ezen család tagjai sem zárkoztak el az ország szükségletei elől, ott voltak ők mindenütt, hol segiteni kellett, 1848/49-ben is valamennyi fegyverfogható tagja önkéntesen vett részt a zsarnokság ellen vivott csatákban, számos tagja hagyta ott életét.

Ezen családból valók

Kónya András magánzó Nagy-Borosnyón, Kónya Elemér, özv. Kónya Dánielné szül. Kónya Borbára id. Kónya György birtokosok Nagy-Borosnyón; ifj. Kónya György birtokos Angyaloson, Kónya Gábor ny. szolgabiró N.-Borosnyón, Kónya Miklós főszolgabiró Nagy-Ajtán, Kónya Domokos, Kónya Lázár id., Kónya Lázár ifj. birtokosok Nagy-Borosnyón, Kónya Albert kir. adóhivatalnok, Kónya Sándor szintén az, Kónya Imre birtokos Egerpatakán és Kónya Kálmán borosnyói birtokos és m. áll. vasuti mérnök Brassóban.

[1] Háromsz. M. L.
[2] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[4] Nagy Iván M. Cs.
Udvarhely M. L.
[6] Eredeti okmány Székely Nemzeti Muzeumban Sepsi-Szent-Györgyön 49/881. sz. a.
Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[8] Eredeti nemes levél Székely Nemzeti Muzeumban Sepsi-Szent-Györgyön.

Családi táblázata a következő:

Kónya Elek.
(Nagy Julia).

Daniel
birtokos N.-Borosnyón, megyei és közigazgatási bizottsági tag; községi birtokossági elnök, ki mint ilyen a községi vagyonkezelés rendezése, az iskola és egyházi ügyek (kepeváltság stb.) keresztülvitele által szerzett magának érdemeket,
(Kónya Borbára,
a Kónya János és Imreh Rákhel leánya).

Kálmán sz. 1866 nov. 10-én.
n.-borosnyói birtokos, m. államvasuti mérnök Brassó.
(ludányi Bay Anna).

Kónya Ferencz osztálytanácsos az igazságügyi miniszteriumban szintén ezen család valamely kiszármazott tagjának sarja, de bővebb adatokhoz nem jutottam.

Czimerük: Kék paizsban, övvel átkötött, köntösös vitéz jobbjában egyenes karddal, baljában három buzakalász. — Sisakdisz. — Foszlányok: mindkét oldalon piros—ezüst.

Koréh (bikfalvi). Ezen névvel legelsőbben 1614-ben találkozunk a levéltárakban, ugyanis az irt időben Koréh Ferencz, István, János, Jakab, Tamás, Pál és György mint primipilusok fordulnak elő.[1] — 1635-ben a Rákóczy György-féle conscriptioban Koréh István, Ferencznek öcscsét Miklóst, Jánosnak fiát Mihályt, Tamásnak fiát Mihályt, Pálnak fiát Mihályt és Koréh Pétert találjuk.[2]

Tudomásom szerint két ágban él, az egyik ág a Koréh Ferencz ivadékai u. m. István és Lajos ez idő szerint S.-Szent-Györgyön laknak. — A másik ág a Koréh Tamás utódai; közülök Koréh György birtokos és gyermekei Bikfalván élnek.

Kósa (sepsi-szentgyörgyi). 1611 junius hó 14-én Kósa Boldizsár Báthory Gábortól nyert czimeres nemes levelet;[3] czimere azonos a s.-szentkirályi Ábrahám-család czimerével.

Kósa (száraz-ajtai). A középajtai és szárazajtai Kósák egy törzsből indultak ki. — Származási helyök Közép-Ajta, itt volt a Kósa-család főfészke s csak a XVII. század közepe táján származott egy ága Száraz-Ajtára.

A XVI-ik század végén Kósa Gergely és Lukács birtokosok K.-Ajtán, 1602-ben Rudolf király hüségére esküsznek fel[4] s 1614-ben Bethlen Gábor alatt lustrálnak.[1] — 1635-ben ismét csak Közép-Ajtán fordulnak elő u. m. Kósa Gergely fia: Balázs, és Kósa Mihály fiai: István, Máté és Mihály.[2]

Nemes levelet e család „közép-ajtai“ előnévvel 1650-ben kapott.[5]

1815-ben Kósa Dániel háromszéki dulló-biztos és 1834-ben Kósa Zsigmond orsz. gyül. követ Kis-Küküllőmegyéből, ezen családból valók voltak.[6]

Kósa (uzoni). A XVII-ik században szereplő székely család, melyből 1614-ben Kósa Bálint és Jakab lustrálnak.[1] — 1635-ben Kósa Balázs, Bálint, Jakab, György, János öcscse Tamás és Jánosnak fiai: István és Jakab fordulnak eló.[2]

1642 julius hó 3-án Kósa Balázs mint hütös képviseli Uzon községét azon egyezségnél, melyet Bikfalvával kötött erdei kár ügyben.[7]

1659 február 4-én uzoni Kósa László Barcsay Ákos fejedelemtől nyert nemes levelet.[8]

Uzonban e családból Kósa István és Ferencz, mint birtokosok élnek.

Kovács (lisznyói). † Kihalt székely család, melyből 1614-ben Kovács István lustrál.[1] Ezen családból való volt Kovács Pál a hires debreczeni tanár, ki Lisznyóban született, külföldi egyetemeken tanult. Irodalmi munkái közül különösen „A magyarok krónikája 268—1464-ig, melyet 1196 énekben adott ki, (megjelent Debreczenben 1692-ben) és a „Kronologiáról“ irt müve keltett feltünést.[9]

1642 julius 3-án lisznyói Kovács Tamás sen. jelen van Bikfalva és Uzon községek közt kötött egyezségnél.[7]

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Eredeti Orsz. levélt. Gyulafehérv. kap. oszt. arm. 22.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Tagányi K. jegyzéke.
[6] Nagy Iván M. Cs.
[7] Szabó Károly Sz. Oklt.
[8] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[9] Lásd Bod Péter Athenása 162. l.

Kovács (lemhényi). Ősi székely család, mely számos jó hazafit adott hazánknak és sok hasznos polgárt társadalmunknak. Ez idő szerint legtöbben származási helyükön — Lemhényben — birtokaik jövedelmeiből élnek s csak a hivatásukat követni kényszerült tagok alapitottak uj otthont, de szivükben él a szülőföld iránti szeretet, viszont származási helyük szeretettel gondol reájok és büszkén vallja őket fiainak.

Lemhényi KOVÁCS-család.

Ősiségük mellett vall azon körülmény is, hogy e család már a XV-ik században jószágot birt a Velencze-patak mentén s a XVI-ik század elején oly kiterjedt család volt, hogy 1510-ben kilenczen adakoznak a Kovács-familiából a lemhényi templom felépitésére, névszerint Kovács Márton, Gergely, Péter, Máté, Thamás, Pál, Ignácz, Jakab és Bálint.[1] 1602-ben Kovács Menyhárt, György, Bálint, Gergely, Balázs és István Rudolf királyhüségére esküsznek fel.[2] 1614-ben Kovács Gáspár, István, Bálint, Tamás, Lőrincz és Gergely a Bethlen Gábor-féle conscriptioban fordulnak elő.[3]

1635 a Rákóczy György-féle összeirás szerint Lemhényben a család 37 tagja lustrál; közülök: Kovács Demeter a hét birák között, Kovács Tamás fiai György és Miklós; Bálint fia Pál; Gergely fia Lőrincz; Mátyás fiai: Máthé, István, Lőrincz és Mátyás; István fiai Mihály és Gergely a primipilusok között.[4] Tagjai több izben kaptak nemes levelet, illetve ősi székely jogon alapuló nemességük gyakran nyert megerősitést. Legelőbb Kovács János 1607 április 5-én Rákóczy Zsigmond fejedelemtől nyert primipilátust.[5] — 1609 márczius 5-én lemhényi Kovács György Báthori Gábortól, kapott czimeres nemes levelet.[6]

1636 junius hó 17-én lemhényi Kovács Demeter és János Rákóczy Györgytől nyertek czimeres nemes levelet.[7]

1655 julius 6-án a stroesti táborban lemhényi Kovács Balázs, Imre, István és Mihály Rákóczy Györgytől kaptak primipilatust.[8]

1679 junius 1-én lemhényi Kovács Ferencz és János Apaffi Mihálytól nyertek nemes levelet.[8]

A családból Lemhényben következők élnek:

Kovács János birtokos, ki 1848/49-ben mint tüzmester küzdötte végig önvédelmi harczunkat. — Kovács Lajos birtokos fia Gergely, Kovács Mihály és Gergely a Ferencz fiai, Kovács András az András fia, Kovács Dénes a János fia, Kovács Dénes a Kelemen fia, Kovács Ferencz az István fia és testvére Miklós, Kovács György, Kovács Ignácz a József fia, Kovács György fia János s ennek fia Imre, Kovács Antal a János fia, Kovács Lajos az István fia, Kovács Márton, Kovács Ádám fia Miklós s ennek fiai György, Miklós és István.

A kiszármazott ágból: Kovács János kir. táblai biró Maros-Vásárhelytt; szül. 1842., ki a középiskolai tanulmányok után 1860-ban érettségi vizsgát, a jogi tanfolyam bevégzése után pedig 1864 évben elméleti igazságügyi államvizsgát tett. 1866-ban a marosvásárhelyi kir. táblánál a gyakorlati birói vizsgát, 1868-ban pedig az ügyvédi vizsgát ugyanott letéve, ez utóbbi alapján ügyvédi oklevelet nyert.

Közszolgálatát az emlitett kir. táblánál 1861 november hó 11-én kezdette meg, a mely napon néhai Gálfalvi Imre itélőmester irnokszékére felesküdvén, részben mint joggyakornok, részben pedig mint fogalmazó és 1871-ben mint sajtóügyi vizsgálóbiró müködött, 1872-ben kir. törvényszéki biró, 1879-ben kir. itélő táblai biró lett a marosvásárhelyi kir. itélő táblánál, a hol jelenleg is szolgál; ezen minőségében egyszersmint helyettes elnöke az ott müködő ügyvédi vizsgáló-bizottságnak, a telekkönyvi vizsgáló-bizottságnak

[1] Róm. kath. plébánia levélt. Lemhény.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udv. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Tagányi K. jegyzéke.
[6] Kemény József notitia Cop. Albensins 239.
[7] Eredeti nemes levél ifj. Gödri Ferencz polgárm. birtokában Sepsi-Szent-György.
[8] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

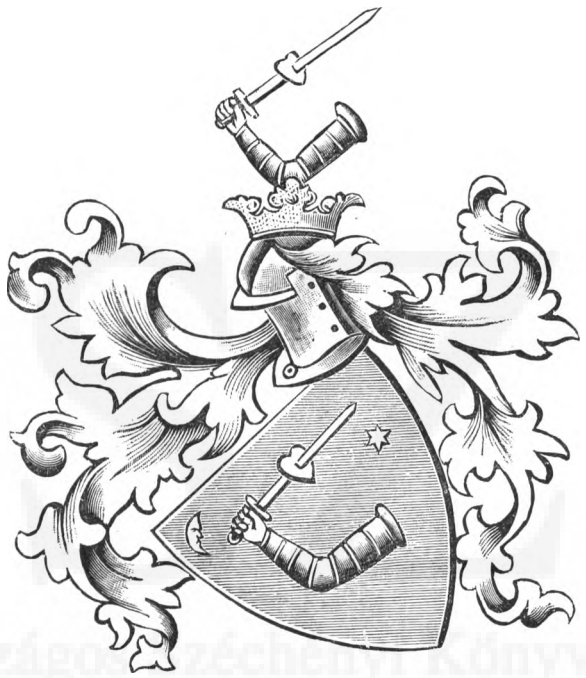
pedig az elnöke; neje: Wittich Mária; gyermekei: János, szül. 1883, a m. kir. honvéd Ludovika-Akadémia növendéke és leánya: Ella, hajadon.

Czimerük: kék paizsban magyar vitéz, jobbjában karddal, azon egy törökfő. — Sisakdisz. — Foszlányok.

Kovács (nagyajtai). A legelső kiről e családból adataink vannak Kovács Benedekné, ki 1569 január 23-án Bereczk Máté egyezség levelében emlittetik;[1] ivadékai 1590-ben nyertek nemes levelet.[2] 1684 julius 27-én nagyajtai Kovács Bálintról van szó, ki Boldi Istvánnal belsőséget cserél[3] Ezen régi székely familiából való volt Kovács Ferencz ügyvéd Bardoczon; Kovács István volt főkormányszéki lajstromozó, majd cs. kir. törvényszéki tanácsos, ki az irodalom terén is sikerrel müködött; gróf Kemény Józseffel 1837—1845-ben együttesen adták ki „Erdélyország történetei tárá"-t. Ide tartoztak továbbá János és Károly városi tisztviselők Kolozsvártt, de utódaik csak az „ajtai' előnevet használják.[4]

Tagányi Károly aligha nem téved az évszámban; mivel dr. Vass Miklós tanár szerint Kovács Balázs Nagy-Ajtán lévő kuriájára és birtokára 1591 ápr. 17-én Báthori Zsigmondtól nyert nova donatiot; lehet, hogy ezt értette Tagányi is jegyzékében.

Kovács (kézdipolyáni). A kézdipolyáni Kovács-család eredetének legrégibb nyomai 1514-ig vezetnek vissza. A család Veress Kovács törzsének György-Kovács ága azon peres ügy révén fordul itt elő, mely a kassai és nagyváradi káptalannál letett periratok tanuságai szerint „metalis differentia"-ból eredvén, az 1514-iki évben II. Ulászló uralkodása idejében Mihály vajda előtt megindittatott és az 1555-ik évben I-ső Ferdinánd király idejében Izabella királynő által Budán megerősitett itélettel nyert elintézést. E család létezéséről még később 1614-ben a Bethlen Gábor-féle és 1635-ben Rákóczy György-féle lustralis könyvek tesznek emlitést, ugyanis 1614-ben Kovács István és János fordulnak elő,[5] az 1635 évi conscriptioban pedig következő feljegyzés olvasható: „Kovács János hetedmagával házában égett, öröksége atyafiaira szállott.[6]

Kézdipolyáni KOVÁCS-család.

A család tagjai a háromszékmegyei Polyánban mint primipilusi szabadsággal élő lovas katonák és törzsökös birtokos nemesek szerepelnek. György-Kovács János 1670-től 1740-ig élt, fia György-Kovács István 1712-ben született Polyánban, meghalt ugyanott 1796-ban.

György-Kováts Istvánnak Molnár Margittal kötött házasságából négy gyermeke maradt: Margit, István, János és Lőrincz.

István és János birtokos székely lovas katonák s mindkettőnek egy-egy Mihály nevü fia maradt, a kiknek utódai még most is élnek Polyánban.

Lőrincz, a ki 1748-ban született, iskoláit a Székelyföldön elvégezvén, kiment Magyarországra a tyrnaui universitásra, hol 1772-ben nyert jogtudori oklevelet s előbb Héderváron a gróf Viczay-család titkára volt, aztán a Dunántul telepedett meg. Később Etyeken, 1809-ben halt meg, mint a sz.-fehérvári káptalan tiszttartója. Ő a „György" melléknevet már nem használta s utódai a „Kováts" név régi irásmódját is elhagyták. Lőrincznek a bécsi születésü Marek Katalinnal kötött házasságából kilencz gyermeke született:

a) Mihály Lőrincz, a ki az osztrák-franczia háboruban mint huszártiszt esett el;

b) Johanna Anna, a ki gyermekkorában halt el;

c) János, a ki 1787-ben Iregben (Tolnamegyében) született s később mint a gróf Zichy-család fehérmegyei uradalmának igazgatója, 1852-ben Adonyban hunyt el;

d) József Lőrincz, a ki mint huszártiszt az osztrák-franczia háboruban vérzett el;

e) Lőrincz Mátyás, a ki ugyancsak katonának állt be, nyugtalan természetü volt s nyomtalanul eltünt;

f) Jozefa (később rhicsói Uhlarik János urad. mérnök neje).

g) András, a ki Budán 1841-ben mint kereskedő hunyt el s az ő János fiával ezen mellékágnak magva szakadt;

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Tagányi K. jegyzéke.
[3] Szabó K. Sz. Oklt.
[4] Nagy Iván M. Cs.
[5] Udvh. M. L.
[6] Háromsz. M. L.

h) Anna és i) Basilius, a kik gyermekkorukban haltak el.

A családi név egyedül Kovács János utódaiban folytatódott. Ő nejével rhicsói Uhlarik Katalinnal kötött házasságából nyolcz gyermeknek adott életet, a kik közül csak haton maradtak életben és pedig:

a) Elek Ferencz, a ki 1819-ben született Adonyban s mint nyug. főmérnök ma is él Pécsett; öt leánya közül kettő él.

b) Katalin, szül. 1820-ban, férj. poroszkafalvi Poroszkay Ignáczné, még ma is él Nagy-Becskereken, családos.

c) Etel, szül. 1822-ben, férj. aranyosi Karády Lajosné, (él Székesfehérváron) családos;

d) János Orbán, szül. 1824-ben s elhunyt agglegény korában 1889-ben Budán;

e) Vilmos István Lőrincz, szül. 1829-ben, mint a gróf Zichy-család adonyi urad. gazdatisztje, elhunyt 1872-ben, családos volt;

f) Anna, szül. 1831-ben, férj. méhkerti Milkovich Sándorné, (él Vácz-Rátóton, Pestmegyében) családos.

A családi nevet itt ismét csak Kovács Vilmos utódai tartották fenn, a kinek gaádi Pálffy Ernesztinával kötött házasságából négy gyermeke született:

a) Sándor, szül. 1860., okl. gyógyszerész, a ki Nagy-Becskereken él, három leány gyermeke van;

b) Béla, szül. 1862-ben, urad. gazdatiszt a gróf Zichy-családnál Sár-Szt.-Miklóson, nőtlen;

c) László Ernő, szül. 1864-ben, festőművész és hirlapiró Budapesten, a kinek Német Máriával kötött házasságából négy gyermeke van: ifj. László, Lenke, Loránd és Elemér;

d) Vilma, szül. 1865-ben, Antalffy Zsiross Imre pancsovai főszolgabiró neje; több gyermeke van.

Kovács László Ernő családi néven ismét módositott, a mennyiben mint müvész és iró a „Kézdi-Kovács László“ nevet használja, megkülönböztetésül az országszerte nagyon gyakori Kovács László nevektől. Mint festőművész 1892 óta szerepel e név alatt, 1893 óta pedig a „Pesti Hirlap“-nak rendes munkatársa és képzőművészeti birálója.

Használt czimerük: Kék paizsban pánczélos kar egyenes karddal, azon egy sziv feltüzve; jobbról hold, balról a kard és kar között csillag látható. — Sisakdisz a paizs alak. — Foszlányok.

Kovács (k.-szentléleki). Nemessége ősi székely jogon alapszik; az 1614 évi lustrakönyvben Kovács Balázs, Miklós és Pál fordulnak elő.[1]

További adatok hiányában Nagy Iván „Magyarország családjai“ czimü müvében közölteket veszem át: Kovács Antal m.-vásárhelyi neves orvos és testvére András az 1794-iki erdélyi országgyülés által czimeres nemes levél elnyerése végett ajánltattak. — Egy másik András orvos M.-Vásárhelyen; ennek fia Gyula a magyar nemzeti muzeum volt őre és jeles füvész, született 1815-ben Budán.

Ide tartozik továbbá Kovács Tamás is, bölcsészeti és jogtudor, hites ügyvéd, a „Hazai és külföldi tudósitások“ szerkesztője; meghalt Budapesten 1831 május 16-án 32 éves korában. Neje: Némethy Terézia volt.

Kézdi-Szentléleken ez idő szerint két ágban él; az egyikhez Kovács András és Ferencz valamint gyermekeik, a másikhoz Kovács József és Pál (Dani) tartoznak.

Kovács (uzoni). Legelső adatunk Kovács Tamásról van, kinek végrendeletét 1581 február 9-én Báthory Kristóf megerősiti.[2] — Egyik ága ezen székely családnak 1607-ben nyert nemes levelet,[3] a másik ágát Mihály alapitá, ki fiaival: Keresztély, Miklós és Péterrel 1635 május 13-án Rákóczy Györgytől kapott nemesi oklevelet.[2] Egy harmadik ága 1678. junius hó 10-én nyert primipilatust, Kovács László kapta Apaffi Mihály fejedelemtől.[2]

1614-ben Uzonból Kovács János, Márton, Máthé, István és Gergely lustrálnak.[1]

1635-ben Kovács János, Márton, János fia István; Gergely fiai: András és Domokos, Mihály ki Borosnyón lakik, György kinek armálisa van és Gergely, kit megöltek, fordulnak elő.[4]

Egy ága Alsófehérmegyébe származott. Közülök Kovács Ádám előbb szolgabiró, majd árvaszéki táblabiró. Fia: Sándor szolgabiró, utóbbit 1849-ben Enyed pusztitásakor az oláhok öltek meg; gyermekei Paczolkán (Alsó-Fejérben) laktak. — Ezen ághoz tartozott még Kovács László 1832 körül megyei iktató és 1836 körül szolgabiró Fejérmegyében.

Uzonban Kovács János él.

Kovács (dálnoki). Dálnoki Kovács Miklós, mint székesbiró 1560 október 15-én maksai Bekes Adorján végrendeletében emlittetik.[5] — Dálnoki Kovács Bálint lófő 1593 julius 25-én jelen van a Mikócsalád birtokbaiktatásánál.[6]

[1] Udvarh. M. L.
[2] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[3] Tagányi K. jegyzéke.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Szabó K. Sz. Oklt.

Ezen családból Kovács János 1848-ban árvaszéki ülnök volt Szolnok-Dobokamegyében.[1]

Ide tartoznak a Kovács László utódok Mártonfalván, Kovács Lujza, Róza és Lori Keresztes Edéné Léczfalván.

Kovács (zabolai). 1616-ban nyer nemes levelet.[2] A család egyik tagja előbb Székely-Udvarhelytt, majd N.-Enyeden tanár, 1774-ben Kruger-Gottlieb-Jánosnak a természetes bölcsességről irt munkáját adá ki magyarra forditva.[1]

Kovács (killyéni). Ezen családból Samuel Felső-Fejérmegyében szolgabiró volt. Egy másik Sámuel 1848-ban kir. táblai ügyvéd Maros-Vásárhelyen.[1]

Jelenleg Kovács András, Lajos és Antal képviselik ezen székely familiát; utóbb emlitett Antal ev. ref. pap Killyénben.

Kovács (sepsi-szent-györgyi). Ezen családból András 1815-ben tanácsos S.-Szent-Györgyön, Dániel 1848-ban házi pénztárnok,[1] János mészáros-czéhmester, a forradalom alatt honvéd-százados, a nép lelkesedésének élesztője és Gábor szentgyörgyi főbiró, ki 1848-ban Orbán Balázs szerint nemcsek a szervezésnél és lelkesedés ébresztésnél fejtett ki nagy tevékenységet, hanem a rendnek is hü őre volt.[3]

Kovács (f.-csernátoni). 1614-ben Kovács Mihály lustrál.[4] Ivadékai közül Dániel 1832-ben Nagy-Enyed városánál biró.[1]

Kovács (zaláni). Kovács Gergely alias Ambrus de Zalán 1721 április 18-án nyert czimeres nemes levelet.[5]

Kovács (kézdi-vásárhelyi). Eredete ismeretlen; 1620-ban már K.-Vásárhelyen tartózkodik. — Legelőbb Kovács László fordul elő a régi iratokban. — 1624 julius 25-én Kovács András végrendeletet csinált Bene Miklós, Matkó Balázs, Csiszár Mihály és Pap János előtt. — Árvai tutorául Szőcs Gergelyt hagyta, javait neje és gyermekeinek hagyományozta.[6]

Nemessége ősi székely jogon alapszik, melyben Kovács Péter Rákóczy György által 1655 junius hó 28-án erősittetett meg.[7]

A család táblázatának töredékei a következők:

I. Tábla.

Kovács András.
(Bene Erzse 1651).

János.	Mihály 1692.

István.
(kovácsszeri Jancsó Kata
sz. 1665).

Kelemen 1752—1765. assessor. (Miklós Klára).	László 1762—1771. assessor.

II. Tábla.

Kovács Imre
consistor 1799.

Samu 1799. főhadnagy.	József 1764—1798. assessor. (Jancsó Mária).

József sz. 1733.	Péter 1799.	Gábor ref. pap.

[1] Nagy Iván M. Cs,
[2] Tagányi K. jegyzéke.
[3] Orbán Balázs Sz. L.
[4] Udv. M. L.
[5] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[6] Bakk Endre k. i.
[7] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

III. Tábla.

Kovács Kelemen sz. 1722.
(Jancsó Sára 1819-ben özvegy).

Kelemen. Samu. Mózes. Dániel sz. 1792. † 1876.
1824-ben főjegyző, 1832-ben főbiró.
Bodó N.).

Lajos. Ida. (Tóth István). Emilia. (K. Csiszár József). Klára. (Baka Dani † 1890). Dani sz. 1836. † 1884. (Sylvester Róza).

Sándor. Károly.

Kiterjedt család volt s hogy tagjai mennyire szivükön hordozták mindenkor a haza sorsát, bebizonyitották 1848/49-ben; ugyanis Kovács Elek és György mint századosok, Ferencz és Antal mint főhadnagyok, Áron mint alhadnagy, Károly mint segédorvos, Miklós mint élelmezési tiszt, Kániel mint hadbiró, Imre mint őrmester, Mózes, András, Mátyás mint tizedesek, Ferencz és István mint közhonvédek vettek részt szabadságharczunk nehéz küzdelmeiben.

Ezen családból valók voltak Kovács József k.-vásárhelyi követ az 1791-iki országgyülésen. — Miklós 1815 körül kir. táblai ügyvéd és ifj. Dániel 1848-ban árvaszéki ülnök Háromszéken.[1]

Ez idő szerint Kovács Lázár m. kir. honvéd-százados Kőszegen és Kovács István birtokos Kézdi-Vásárhelyen élnek ezen ősi székely familiából.

Valószinü, hogy azon Kovács-család is, mely Kézdi-Almásról irta magát s Hunyadmegyében élt, szintén ezen familiából szakadt ki.[2]

Kovács (pávai). 1614-ben Kovács Miklós mint primipilus lustrál.[3] Ivadékai közül Elek 1849-ben aljegyző Alsó-Fejérvármegyében.[1]

Kovács (bodoki). 1632-ben nyert nemes levelet.[4]

Kovács (gelenczei). 1615-ben nyert nemes levelet.[4]

Kovács (hilibi). 1614-ben Kovács Lőrincz és Keresztes lustrálnak.[3] — 1700-ban márczius 26-án Kovács János de Hilib kapott czimeres nemes levelet.[5] — Története szintén ismeretlen.

Kovács (közép- és szárazajtai). 1651-ben nyert „középajtai“ előnévvel nemes levelet,[4] ezt Ferencz 1795 jan. 26-án megujittatta.[5]

Kovács (feltorjai). Elsőbben 1607 junius hó 15-én Kovács Balázs és Mihály Rákóczy Zsigmondtól nyert primipilárist.[6] — 1614-ben Mihály lustrál.[3] — 1650 április 3-án Kovács Balázs, István, János, Ambrus és András testvérek Rákóczy Györgytől kaptak czimeres nemes levelet.[7]

Családi táblázatuk a következő:

Balázs 1650. István. János. Ambrus. András.

Ferencz. György. János.

András. Gergely def. Mózes. Mihály. Zsigmond.

János. Pál. József. László. Mihály.

Mihály. Ferencz. Zsigmond. Zsigmond.

Dániel sz. 1800. Elek sz. 1816. Mihály sz. 1805. József sz. 1817.

László sz. 1805. Dániel sz. 1812. Lajos sz. 1818. Elek sz. 1822.

Mihály. (Bak Mária).

Elek def. Mária † Mária † Apolló def. István. György. Róza † Mihály def.

Ezen székely családból Kovács Domokos ügyvéd volt Sz.-Udvarhelytt.

[1] Nagy Iván M. Cs.
[2] Lásd Hunyadvármegye nemes családjait. 202. l.
[3] Udv. M. L.
[4] Tagányi K. jegyzéke.
[5] Dr. Illéssy és Pettkó K. K.
[6] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[7] Bakk Endre plébános k. i.

Kovács (baróthi). II. Rákóczy György 1655 julius 6-án Kovács Jánosnak a stroesti táborban ad primipilusi levelet.[1]

Kovács (bölöni). 1655 julius 6-án Kovács Máté Rákóczy Györgytől a stroesti táborban kap primipilátust.[1]

Kovács (köpeczi). 1655 julins 6-án a stroesti táborban Kovács Mihály Rákóczy Györgytől nyert primipilátust.[1]

Kovács (alcsernátoni). Báthory Gábor fejedelem Kovács Miklósnak 1608 november 25 én ad nemes levelet.[1]

Kovács (felajtai). Rákóczy György 1650 julius hó 10-én Kovács Péternek ád primipiláris levelet.[1]

Kovács (illyefalvi). Kovács Pál 1611-ben junius hó 14-én nyert czimeres nemes levelet.[2] — Czimerük azonos a s.-szentkirályi Ábrahám-család czimerével.

Kovácsi (szászfalusi). Kovácsi Ferencz Báthori István alatt kapitány, 1581-ben Kézdi-székben, Szászfaluban nyert birtokot.[3]

Kovácsi (lisznyói). † A XVII-ik század elején kiterjedt család volt; 1614-ben Kovácsi Ferencz Mihály és Tamás mint primipilusok s Kovács Péter és András mint pixidariusok lustrálnak,[4] — Kihalt.

Kovácsi (nagy-ajtai) Báthori Zsigmond fejedelem 1591 február 12-én Kovacsi Pálnak primipilarisi levelet ád.[1] — 1614-ben Kovácsi Keresztes mint primipilus fordul elő.[4] Nagy-Ajtán még hirből sem emlékeznek e családra; története ismeretlen.

Kovásznai (de...) Kovásznai György 1601 szeptember 29-én nyert primipilarist.[5]

Kozma (kézdi-szentléleki). ○ Kézdi-Szentléleknek lakosait Kállay Ferencz, besenyő és bisszen eredetüeknek, Okolicsányi „Decr. et vit. reg. Hung." czimü munkája pedig határozottan besenyőknek mondja.

Hogy már most e két népfajnak melyikéből származott a „Kozma"-család, meg nem állapitható; de származott legyen bármelyik rokon fajból, 400 éve elmult annak, hogy székely családnak ismerjük; multja tehát azon időben vész homályba, melyen tul a székely nemzet története is még vita tárgyát képezi.

Kiterjedt család, melynek törzse mai napig ősi fészkében, ősi birtokán K.-Szent-Léleken maradt; előkelő ágakat nevelt, melyek Zaránd, Belső-Szolnok, Heves- és Maros-Tordamegyékben vertek gyökeret.

1602-ben Kozma Mihály Rudolf király hüségére esküszik fel.[5] — 1614-ben Kozma

Kézdiszentléleki KOZMA-család.

Mihály és István a Bethlen Gábor-féle lustrakönyvben,[4] 1635-ben Kozma István fia István, Kozma Márton fiai: György és Mátyás, Kozma Péter fiai János és György, Kozma Mihály és Kozma János a lovasok között a Rákóczy György-féle concriptioban[6] fordulnak elő. — Mindezen följegyzések a család ősi székely jogon alapuló nemességét igazolják.

Nemességük megerősitése elsőbben 1650 április hó 2-án Rákóczy György által történt, midőn Kozma György nyert primipilaris levelet.[1]

1678 junius 7-én Kozma János és fia Mihály Apafi fejedelemtől nemes levelet kapott.[1]

1716 junius 12-én Kozma Kelemen és János, valamint János fiai Simon és Antal nemességujitása és czimeradományozása fordul elő.[7] — 1786 junius 19-én Kozma József igazolja nemességét.[7]

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Nemeslevél Orsz. levlt. Gyulafehérv. Cap. oszt. arm. 22.
[3] Kállay F. Sz. N.
[4] Udvh. M. L.
[5] Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Háromsz. M. L.
[7] Dr. Illéssy és Pettkó K. K.

A család leszármazási táblázata a következő:

I. Tábla.

Kézdiszentléleki Kozma Bálint.
(Folta Katalin).

Mihály sz. 1500.

- **Mátyás.** Ennek maradékai elszegényedtek és ma szélbeli gyalog katonák.
- **Mihály.**
  - **György.** (Csuz Kata).
    - **Mihály.** (Jancsó Kata).
      - **I. József** 1786. udvari consilarius vette el Szotyori Ilonát özv. Hollaki Jánosnét, ez impetrálta ki adománylevél mellett a zarándmegyei jószágokat és magtalan meghalt.
- **Péter.** Ennek maradékai Magyarországra származtak ki és Eger, Kassa körül telepedtek meg; ezen Péternek fia volt János, ennek András, Mihály, György, Péter esztergomi kanonok és Kassán a káptalan administratora volt és Lőrincz, ki Magyarországra Tokaj körül Tálya nevü városba származott ki és ott nőtlen meg is halt. Andrásnak fiai közül Simon Egerbe házasodott; maradékai maradtanak. — Mihálynak fia László volt, kinek maradékai ismeretlen helyekre származtak.
  - **Samu.** (Kozma Mária).
    - **Kelemen.** (Jakó-leány).
      - **József.** (Endes Anna).
      - **Kelemen** (Zalatnai Klára). (Folyt. a II. táblán).
      - **Simon** főhadnagy. def.
      - **Ádám.** (Baka Zsófia). (Folyt. a II. táblán).
        - **Anna.** a) (Borsos Ferencz. b) Kozma Ádám).
        - **Teréz.** (Nyitó Ferencz).
        - **Róza.** (Kristsoxi Antal).
  - **László.** (Kozma Ágnes). (Folyt. a III. táblán).
- **Albert.**
  - **István.**
    - **I. János.** (Folyt. a IV. táblán).

Sámuel. a) (Kozma Klára. b) Hamar Julia).

- **Kriska.** (Orbai János),
- **Zsófia.** (Gábor Ignácz).
- **a) József** def.
- **a) Antal.** (Donáth-leány def.).
  - **Ferencz.**
  - **Károly.**
- **a) Róza.** (Nemes Gábor).
- **b) Ágnes.** (Bálint Ferencz).
- **b) Anna.** (Lázár Simon).

II. Tábla.

Kelemen (Ki az első táblán). (Zalatnai Klára).

- **Elek †**
- **Károly †**
- **I. Pál †** 1852. zaránd főispánja. (Hollaki Amália).
  - **Gyula †** honv. min. tanácsos.
  - **Zsombor** ny. kuriai biró.
  - **Ilona.** (Lészai Ferenczné).
    - **Anna.** (Demény Albert).
    - **Erzsébet.** (Palugyai Antal).
    - **Elek.** (Könczei Anna).
      - **Lajos.**
      - **Johanna.**
    - **Teréz.** (Szacsvai Mihály).
- **Anna.** (gróf Mikó Károly).
- **Ágnes.** (bró Nopcsa László).
  - **Ferencz.** Erzsébet királyné főudvarmestere.
    - **Éva.** (Zsitisérei László).
      - **Ignácz.**

Ádám (Ki az első táblán). (Baka Zsófia).

- **Rebeka.** (Gyarmathi János).
- **György †**

III. Tábla.

László (Ki az I. táblán). (Kozma Ágnes).

- **József** gubernialis registrátor. (Mixa leány).
  - **László.**
    - **Mihály.** (Nagy Mari).
      - **II. Ferencz.**
      - **Katalin.**
      - **Elek.**
    - **József.**
    - **Boris.**
  - **Mária.** a) (Nagy János. b) Kovács József kapitány).
- **I. Ferencz †**
- **László †**
  - **Klára.** (Kozma Samu gyermekei feljebb).
    - **Erzsébet.** (Ribiczei László).
      - **Antal.**
    - **Zsuzsa.** (Ribiczei Ferencz).
      - **Pál.**
      - **Ferencz.**
    - **Ágnes.** (Koncz József).
    - **Klára.** (Both György).
- **Antal.** (Csüdör leány).
  - **Ádám.** a) (Tóbiás Anna. b) Kozma Anna).
    - **István** lásd feljebb.
  - **Antal** udvari titoknok. (Máthis Teréz def.)
    - **Karolina.**
- **II. János.** (Szörcsei Ágnes). (Folytalás a túlold.)

II. János. (Ki az előző oldalon).
(Szörcsei Ágnes).

III. Ferencz tolvajok által öletett meg. | III. János tábl. biró (Balázs Justina). | József. (bethfalvi Biró Maria). | Teréz. (Rápolti N.)

Veronika. (Kozma István). | Dénes törvsz. ülnök Bécsben. | Aloysius. | Gábor. (gróf Wass Natália). | Jozefa.

Ida. (gróf Rhédey Lajos leánya gróf Bethlen Pálné). | Irma csillagkeresztes hölgy. (sombori Zsombory Lajos). | Katinka. (gróf Vay Ábrahám.)

IV. Tábla.

János. (Ki az első táblán).

Péter. | János. (Cseh Zsófia). uj czimeres levelet nyert a következő generatioban emlitett Kelemennel együtt.

Kelemen udvari consilarius uj nemes levelet szerzett Károly császártól. def. | Zsófia. (Potsa Zoltán).

Simon. (Potsa Klára). a fenti nemes levélben ez is emlittetik. | Klára. (Mészáros Samu). | Zsuzsa. (Benkő Mihály). | Ilona. (Kozma Samu). Lásd feljebb. | Ágnes. (Kozma László). Lásd feljebb. | Antal.

Czéczi. (Imets László). | Luczia. (Kelemen Máté). | Mihály. (Cseh Mária).

IV. Ferencz 1790-ben Küküllőmegye követe. (Orbai Ilona). | Zsófi. (nagynyujtódi Jancsó Gáspár).

Simon def. | V. Ferencz sz. 1746. kir. pénzt. (Torma Zsófia). | József def. | Mária def. | János m. kir. testőr. def. | László. (Matis (Ágnes). | József.

Ferencz. | Teréz. | Klára.

Imre sz. 1793. főispán. | István. (gr. Lázár Károlina). | Ferencz def. | László def. | Lajos def. | Simon r. kath. pap. | János. (Szathmári Lidia). | István. (Bisztrai-leány).

Eliza. (Betegh Kelemen). | Trifia. (Betegh Iván). | Ilona. (Torma István). | Gyula sz. 1846. kir. főügyész. (Hints Karolina). | Béla def. | Irma. (Henter Béla). | Kelemen def.

Gyula sz. 1874 huszár-főhadnagy. | Imre sz. 1876. orvostudor. | Erzse. (Veres Zoltán).

Vincze 1851. (Csáky Teréz). | Ede 1854. (Balló Katinka). | Ilona. | Berta. (Boros József).

Sándor sz. 1884. | Jolánka. | Ede.

A táblázaton feltüntettek közül:

I. József udvari tanácsos Mária Terézia alatt a székelyek fölfegyverezésében tett szolgálataiért Zarándban jószágokat kapott. Magtalanul halván el, birtokainak egy részét testvérei, másik részét neje után a Hollaki-család örökölte.

IV. Ferencz 1790-ben Küküllővármegye követe. — Unokái közül Imre született 1793 május 18-án, Belső-Szolnokmegyének alispánja, majd táblai ülnöke s végre főispánja volt. 1852-ben a vaskorona keresztjével tüntetetett ki. — Meghalt 1853 szeptember 23-án.

I. Pál Zarándvármegyében birtokos. 1809-ben insurgens főhadnagy, 1815-ben főszolgabiró, 1834-ben főispán, 1847-ben főkormányszéki tanácsos. Irodalommal is foglalkozván, leirta Zarándvármegyét, mely művével 50 drb aranyat nyert. — Fia: Zsombor, 1848/49-ben kapott sebei karakterizátják őt; mint nyug. curiai biró él Zarándban.

III. János 1815-ben Zarándvármegye törvényszéki táblabirájának fia: Dénes 1834-ben Zarándmegye országgyülési követe 1848-ban alispán, később Bécsben a legfelsőbb semisitőtörvényszék ülnöke.

Kozma Gyula született 1846-ban, királyi főügyész Maros-Vásárhelytt, neje kovásznai és farkaslaki Hints Karolina; gyermekei: Gyula huszárfőhadnagy, Imre orvostudor és Erzsi Veres Zoltánné.

Kozma Vincze szül. 1851-ben, m. kir. posta- és távirdafőtiszt Budapesten.

Kozma Ede szül. 1854-ben, m. kir. pénzügyőri biztos Szász-Régenben.

Ezen család kötelékébe tartoznak még Kozma Miklós birtokos Besenyőn, Kozma Irma imecsfalvi Imecs Jánosné Felső-Torján és Kozma Mária Orbai Mátyásné K.-Szt.-Léleken; őket azonban adatok hiányában a táblázatokon elhelyezni nem tudtam.

A mi a család czimerét illeti, négy különféle czimerre akadtam, u. m.:

I. Négy részre osztott kék paizs; az első és negyedik részben zöld téren természetes szinü griff jobbjában karddal; a második és harmadik részben hármas zöld halmon három rózsa. — Sisakdisz: Két sasszárny között egy pánczélos kar irónádat tart. — Foszlányok: arany-kék, ezüst piros.

II. Kék paizsban hármas zöld halmon egy galamb kettős kereszttel jobb lábában; a felcsapó galamb. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Kézdiszentléleki KOZMA-család.

Az I. számu czimer, melyet a családnak azon ága használt és használ ma is, melyből Kozma Gyula kir. főügyész való, 1716 junius 12-én (régi nemességének fentartásával) adományoztatott a Kozma-familiának és melyhez kétség nem fér, fennebb látható.

A II. számu czimert a zarándi-ág tagjai használták; ez idő szerint egyedül Kozma Zsombor nyug. kuriai biró él vele. — Én ezt tartom az ősi czimernek s ezért nem volt mellőzhető.

A III. számu czimer, mely szintén hiteles, ez Sombory Lajosné Kozma Irma csillagkeresztes hölgyi méltóságra emelésekor is elfogadtatott és Potsa József v. b. t. t. kamarássági okmányán is előfordul. Nem eredeti, hanem összetett czimernek tartom, melyet a családnak csak egyes tagjai használtak.

A IV. számu czimert Kozma Péter 1697-ben használta; elég tetszetős és érdekes, de az a családnak soha sem adományoztatott, Péteren kivül más családtag nem is használta, teljesen mellőzendő.[1]

Mivel tehát a III. és IV számu czimereket egy tagja sem használja, a II. számut is csak egyedül Kozma Zsombor nyug. kuriai biró, ki 70 éves és gyermektelen, ellenben többi tagjai az I. számu adományozott czimerrel élnek, csak is utóbb emlitettet tekinthetjük a család jelvényének.

Kozma (feltorjai). Valószinü, hogy ezen székely nemes családnak bölcsőjét is Kézdi-Szent-Léleken ringatták; ezen feltevésemet igazolja azon körülmény is, miszerint 1602 és 1614 években még a Kozma-családnak Feltorján semmi nyoma sincs; holott Kézdi-Szent-Léleken annyira kiterjedt már, hogy tagjai nemcsak törzshelyükön és Háromszéken kivül, de a Királyhágón tul is uj otthont voltak kénytelenek keresni; nézetem mellett vall továbbá Kézdi-Szent-Léleknek és Feltorjának geographiai fekvése is, a két község közti ut alig teszen néhány kilometert.

Az első, kiről Feltorján adattal birunk, Kozma István, 1635-ben a Rákóczy György-féle conscriptioban fordul elő;[2] leszármazói a következők:

Kozma István
1635 ben lustrál.

Mátyás.
III. István.
Sámuel.
II. István
kézdi-szék királybirája 1669-ben.

Gábor
alsócsernátoni birtokos.
1774-ben igazolja nemességét.

Gábor sz. 1765.
(Folytatása a tuloldalon)

[1] Eredeti Orbai Mátyás őrizetében Kézdi-Szent-Léleken.
[2] Háromsz. M. L.

Gábor sz. 1765. (Ki az előző oldalon).
István sz. 1798.
János sz. 1840.
(Magyari Juliánna,
a Magyari Lajos szászvárosi földbirtokos leánya).

István
kir. telekkönyvvezető Csik-Szereda.
(rétyi Székely Jolán,
Székely Dénos 48-as honvédszázados, ny. kir. mérnök és Benkő Mária leánya).

Jolán. Julia. Gábor. István. Margit. Erzse.

Gábor † 1887.
mint II. éves gazdász.

Lajos sz. 1869.
m. kir. honvédfőhadnagy Orsován.

Ezen család 1774 október 25-én a háromszéki continua tábla előtt igazolja nemességét;[1] Kozma Lajos m. kir. honvédfőhadnagy pedig 1899-ben, midőn „feltorjai“ előneve is elismertetett.

Kozma (albisi). 1607 április 5-én Kozma János Rákóczy Zsigmondtól nyert primipilarist;[2] 1614-ben a Bethlen Gábor-féle conscriptioban fordul elő.[3]

Kozma (sepsiszentiványi). † 1686-ban nyert nemes levelet.[4]

Kozma (zágoni). 1614-ben Kozma Péter és István lustrálnak.[5] Az 1635. évi Rákóczy György-féle összeirásban pedig Kozma Péter fiai: András, György, Benedek, Mihály és Istók fordulnak elő.[6]

Ez időszerint Kozma Bálint, Samu és Antal mint birtokosok élnek Zágonban.

Kökösi KÖKÖSSY-család.

Kökössy (kökösi). Szóhagyomány szerint nemességét még Mátyás királytól nyeré és pedig Kökössy Péter, ki a fekete seregben alhadnagy lett volna.

1790. november 18-án Kökössy András fiscalis vice director, fia László, Zsigmond, József; fivére György József s fia Lajos nyertek régi nemességüknek épségben tartása mellett czimert;[6] ezen kiváltságlevelet az 1791-ik országgyülésen hirdették ki.[7]

Családi táblázatuk a következő:[8]

Kökösi
Kökössy György
unit. esperes.
(árkosi
Rafai Mária).

György-József
fiscális udvarbiró Tordán.
Lajos
def.

András
kir. itélőmester Maros-Vásárhelytt.
(Bágyoni
Krisztina
de Bágyon).

József.
(Biró Juliánna
Haranglábon).
Sándor
Haranglábon.
Sándor. Mihály
unit. theologus.

Zsigmond.
Eszter (Gyulai Sándor de Kövesd).
Teréz (Nagy István).
Anna def.
Eszter.
(Réthi Bálint).

László
vámbeli harminczados.
(Balogh Mária
de Barátos).
(Folyt. a tuloldalon)

Rákhel
(tancsi
Fölváry Farkas).
Druzina.
(Nagy Samu
kir. táblabiró de Kebele).
Pál.

Krisztina.
Tolnay György.

Zsófia.
(Mathé Izsák
de Havad).

[1] Eredeti okmányok Kozma Lajos honvédfőhadnagy őrizetében Orsován.
[2] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[3] Udvh. M. L.
[4] Tagányi K. jegyzéke.
[5] Háromsz. M. L.
[6] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[7] Nagy Iván. M. Cs.
[8] Eredeti okmányok Kökössy György és Kökössy Árpádné őrizetében Sepsi-Szent-György.

László (Ki az előző oldalon).
vámboli harminczados.
(Balogh Mária
de Barátos).

László
Romániában meghalt mint menekült.

Károly † 1892.
(Séra Honoráta
de Illyefalva).

Róza.
(Csia József
de Czofalva).

Endre † 1888.
ügyvéd, a sepsiszentgyörgyi ev. ref. megye főgondnoka, megyei törv. hat. bizottsági tag, Háromszékvármegye gazdák szövetkezetének vezérigazgatója.
(Kuthy Róza
de Uzon).

Gábor
orbai járási szolgabiró és tartalékos honvédhadnagy a közös hadseregben.

Klára.
(Nagy Gergely
de Szotyor).

Ilona. Anna. Juliska.

Károly † 1900.
ügyvéd, törvényhatósági bizottsági tag, k.-vásárhelyi kisegitő takarékpénztári vezérigazgató.
(Kónya Vilma
de Nagyborosnyó).

Károly
joghallgat.

Erzsi. Kálmán.

György
ny. árvaszéki irattárnok, nyilvántartó.
a) (bölcsei Buday Ida
† 1888.
b) Babós Mária
de Besenyő).

a) Teréz. b) Katinka. b) Irénke.

Árpád † 1896.
ügyvéd, megyei bizottsági tag.
(Kuthy Rozália
de Uzon).

A táblázaton feltüntek közül életben vannak:

Kökössy Károly ügyvéd özvegye nagyborosnyói Kónya Vilma birtokos és gyermekei: Károly joghallgató, Erzsébet és Kálmán kiskoruak.

Kökössy György megyei árvaszéki levéltárnok-nyilvántartó, killyéni és sepsiszentgyörgyi birtokos és neje besenyői Babos Mária s gyermekeik: Teréz, Katinka és Irénke kiskoruak; ezek közül Teréz első neje bölcsei Buday Idától származott.

Kökössy Árpád ügyvéd özvegye uzoni Kuthy Rozália uzoni birtokos és a nőegylet választmányi tagja és néhai Kökössy Endre ügyvéd első férjétől származott fia Gábor orbai járási szolgabiró (tartalékos honvédhadnagy a közös hadsereg kötelékében) kökösi birtokos.

Ezen családból való volt néhai Kökössy Sándor haranglábi birtokos, ki az olasz legioban szolgált; gyermekei Sándor és Mihály unit. theologus.

Czimerük: Két részre osztott paizs; felső arany osztályban egy padon ülő zöld ruhás férfiu, jobbjában tollal, baljában nyitott könyvvel; az alsó piros részben zöld alapon egy méhek által körülvett méhkas. Sisakdisz: két sasszárny között álló oszlop. Foszlányok: arany-kék, s ezüst-piros.

Köles (gidófalvi). 1614-ben Köles István és János mint primipilusok lustrálnak.[1] Az 1635 évi conscriptióban Köles János és Péter fordulnak elő.[2] 1674–1679-ig Köles Péter Sepsiszéki biró.[3]

Kölne (lemhényi) ✝ Ősi székely család, melyből Kölne Bertalan egy 1500-ban kelt hagyomány levélben fordul elő.[4] 1614 ben Kölne Gáspár mint nobilis lustrál.[1] Kihalt.

Költő (kőröspataki). Szintén régi székely család, melyből Michaelis Keolthew de Kőröspatak Báthori Zsigmond által az Egyed-mezeje feletti perben mint széktiszt küldetik ki.[3] 1614-ben Költő János, Jakab és Gáspár mint lovas székelyek lustrálnak.[1]

1635-ben Keolteo Gáspár fiai: Miklós és János, Keolteo Jakab fiai Mihály, István, Bálint, Benedek és Tamás Keolteo Abel már mint nobilisek fordulnak elő.[2]

Mint látjuk, nevük többféle alakban fordul elő: u. m. Keolteo, Keolthew és Költő.

1703 nov. 9-én Költő alias Szabó István vesz czimeres nemes levelet.[5]

1785 január 7-én Költő alias Szabó József, István és László nemességi igazolványt kaptak.[5]

Ezen családból valók: Költő György birtokos Nagy-Ajtán és fia Gábor joghallgató.

Könczey (karathnai). ○ Ismét egy terjedelmes és előkelő családhoz érkeztünk. Hagyomány szerint a XI. században Moldovából Könczefalváról származott volna Háromszékre, Alsó Torjára. Eddig ismert törzsük Gergely, ki a XVI. század közepe táján Alsó-Torján született s 1614-ben Altorján mint primipilus lustrál.[1]

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Kállay F. Sz. N.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Dr. Illéssy és Pettkó KK.

Birtokuk Esztelneken, Torján, Karathnán, F.-Volálon, Szentléleken, Kurtapatakán és Sepsi-Szent-Györgyön volt.

Karathnai KÖNCZEY-család.

Gergelynek fia lehetett azon Mihály, kivel szentkatolnai Bakk Endre vizaknai plébános a Könczey nemzedék leszármazási táblázatát kezdi. Mihály unokája Ferencz és általa fiai: Mihály, András és István 1632 junius hó 12-én Rákóczy Györgytől „karathnai“ előnévvel nyertek nemes levelet;[1] s azóta használják a „karathnai“ praedicatumot.

A gyulafehérvári káptalani levéltárban őrzött, 1667-ben kelt okmányon[2] emlitett „karathnai Könczej András és István „Publicatio defectus semminis Grsi Georgii Babos de Karathna, ac statutio portionis suae in possesione Karathna, Cottuque Alb. exist: Pro Fisco Princ, instituta, ast per Stephanum Köntzei prohibata A. 1667.“ azonosok az általam fennebb már hozott András és Istvánnal.

Leszármazási táblázatuk Mihálytól kezdve a következő :

I. Tábla.

Könczey Mihály.

- **Imre**
  - Kata. (Demién Tamás).
  - Dorottya. a) (Bartos Balázs. b) Szekeres Kelemen).
    - Innen a Bartos-család jő le.
- **Mihály. (Kun Ilona 1600).**
  - István.
    - Gergely.
    - Mihály.
      - Mihály 1688. tertvéreivel 1668-ban a karathnai nob. curiát kapta donátioba. (pávai Vajna Anna).
        - András. (Kövér Judith). Folyt. a tulold.)
        - Sámuel. (Bod Judith 1700). (Folyt. a III. táblán).
          - Gábor.
            - Gábor.
              - Izmael.
            - Zsuzsa. (Bodó Antal).
          - Farkas def.
            - Mária. (Barabás Mihály).
        - Mihály. (Gáborfi Anna de Tekerőpataka).
          - Gergely. a) (zágoni Jankó Anna. b) zsögödi Mikó Zsuzsa).
            - Gáspár utódai a lemhényi Könczeyek.
            - Lidia. (Mohai Zsigmond).
            - Gergely 1773. (kövesdi Szarka Mária).
              - László 1794—1815-ig kir. pénztárnok Alsó-Fejérmegyében. (belényesi Komáromi Krisztina).
                - Lajos kir. perceptor. (nagyváradi Köblös Julia). (Folyt. a tulold.)
                - Mária. (sepsi-szent-iványi Szentiványi József).
        - Gábor def.
        - Judith. (Kisfaludy Ferencz, kinek succeszori a peselneki Solyomék, Rápolthyék és zsögödi Mikók).
          - Judith. (voldorfi Apáti György).
          - Zsófia. (Bod Lukács).
          - Anna. (Veres István).
          - Ilona. (Bárdy Gáspár).
          - Sára. (Székely Zsigmond).
          - László. (Pethő Klára).
            - Lajos. (pávai Vajna Nina).
              - Anna. (Bodó Zsigmond).
              - Lidia. (Bodó Gábor).
          - Mária. (Benkő János).
          - Anna. (Sándor Deákné).
          - Sára. Imreh Samu pap).
          - Béla székely-kap.
        - II. Ferencz 1667. brassói főharminczados.
    - András.
      - Lidia. (Sárdi István).
      - Anna. (Ada János).
      - Ferencz.
  - András. (Hatalmas Judit). (Folyt. a II. táblán)
  - I. Ferencz 1632—7. szolgabiró.
    - István.
      - István.
        - István.
          - Béniám. (Folyt. a tulold.)
          - László.
            - Krisztina.
            - Róza.
            - László.
            - Sára.
            - Lidia.
          - Klára (Szőkéné).
          - Debora (Gallóné).
          - Bora (Ballogné).

[1] Eredeti nemes levél Orsz. levélt. Erd. oszt. a függőben maradt táblai perek 3016/846. sz. csomagban.

[2] Cist. Alb. 2. Fasc. 4.

András. (Ki az előző oldalon).
(Kövér Judith).

Lajos (Ki az előző oldalon).
kir. perceptor.
(nagyváradi Köblös Julia).

Béniám. (Ki az előző oldalon).

Károly ügyvéd. (Könczey Ágnes). | Lajos pénztárnok. | Gergely. | Gábor. | Beniám. | Julia.

Kálmán. (Orbók N). gyermekei vannak. | Lotti (Tusáné.) | Teréz. | Ágnes.

Eszter † (ürmösi Maurer Gábor).

Károly alispán, országgy. képviselő. † 900. a) (h.-szentpáli Szentpály Ida. b) Kakucsi Lina c) herszényi Herszényi Vilma).

Róza. †

Gyula kir. járásbirósági jegyző. † 1901. a) (gálospetzi Csongrádi Eliz. † 1887. b) szarazajtai Józsa Klára).

a) Kálmán † 1873.

a) Gizella. (nagybisztrai Bisztray József főszolgabiró A.-Árpás).

a) Lajos m. kir. honvéd-főhadnagy Fogaras

a) Béla III. éves gazdasági hallgató.

b) Margit.

József. (Illyés Zsuzsa).

Lajos szolgabiró, def. 1690.

András def.

Sándor zászlótartó vitéz, utódai a veszprém- és biharmegyei Könczeyek, u. m.: János, Gyula és Béla.

Ádám. (László Judit).

Gábor def.

József. (Kiss Borbára).

Áron. (Szacsvay Judith).

Dániel def.

Róza. (Erdő Ferencz).

Mária. (Deák Samu).

András. (Henter N.).

József. (B. Inczédy Teréz).

Imre. (Bodó Rákhel).

Dániel def. 1840.

Dávid gazdaprofosz. (Illyés Krisztina)

Ádám.

Erzsébet. (kurtapataki Baka Lajos).

Rozália. (Babos Jzzsef).

Zsuzsa. (Ada András).

Karolina.

Francziska. (Zonda István).

József. a) (Gidófalvi Anna. b) Kun Lina).

András.

Bóra. (Kovács József).

Rákhel. (Imre László.)

Klára. (Kovács Imre).

Zsuzsa. (Kovács György).

Ágnes (Szacsvayné).

Borbára. (Kun István).

Domokos.

II. Tábla.

Könczey András (Ki az első táblán).
(Hatalmas Judith 1688).

Ferencz. | István. | Margit. (Bodó Péter). | Borbára. (Bodó Mátyás). Utódai a zágoni Vajnák.

Dávid. (Szilágyi Mária). Folyt. a tulold.)

Zsigmond Krisztina 1762. (Székely Dénes).

Kelemen. (Folta Judith).

András.

Éva. (Babos Gábor).

Klára. (Forró Pál).

Zsófia (Gidófalvyné).

Kelemen def.

Sándor def.

Antal. a) (Szacsvay N. b) Fejér Borbára).

Erzse. (csiktaploczai Lázárné).

a) Ferencz. (Ugron Verónika).

a) István. (Bodor Róza).

b) Antal. (Babos Julia). (Folyt. a tuloldalon).

József. (Székely Kata).

Károly. (Turzó Anna).

Farkas. törv. és árvaszéki ülnök. a) (Gyulay Nepumotena. b) Benke Amália).

Elek def.

Miklós. (tordavilmai Tollas Teréz).

Ignácz †

József †

Gyula Romániában.

József ny. honv.-főhadnagy Gelenczén. † 1900. (Jancsó Ida).

Ferencz körjegyző K.-Küküllő-megyében.

Károly †

Verónika. (Pap János tanító Ojtozon).

László †

Julia

Gábor def.

Kornélia. (Zajzon Sándor).

Károly.

Dávid. (Ki az előző oldalon).
(Szilágyi Mária).

Albert 1848/49. honv. hadnagy. (Pünkösti Teréz).
- Anna.
- Benedek árvsz. ülnök.

Domokos nőtlen.

Géza. (Molnár Éva).

Zoltán sz. 1838. (Szacsvay Albina).
- Mariska tanitónőképezd. növendék Kolozsvártt.
- Piroska.
- Blanka a szebeni zárdában.
- Erzse.

István 1797. ügyész. (Szoboszlai Éva).
- Ábel def.
- Kata. (Szabó László).
  - Gábor def.
  - Sándor Büdösbe halt. (Antal Helena).
    - Sándor tanitó Gyula-Fehérvártt. (Könczey Ágnes).
      - Imre joghallgató.
      - Ida.
      - Gizella.
    - Imre def.
    - Helena. (Hrivnyák Mátyás).

Sándor.
- Gábor. (Pető Mária).
  - Anna. (Vajna Gábor).

Zsuzsa. (Bak József).

Sára. (Könczey Farkas).
- Gáspár.
  - Véri. (Könczey József.)
  - Dávid. (Tatrangy Ágnes).
    - Gáspár. (Ada Teréz).
    - Ágnes. (Molnár József).
- Ágnes. (Sólyom Kristóf).
- Mária. (Kovács Elek).
- Borbára. (Kovács Ábel).

b) Antal. (Ki az előző oldalon).
(Babos Julia).

Gyula. (Pünkösti Julia).
- Jenő kir. adótiszt Deés.
- Irén. (Pál Péter körjegyző K.-Szentlélek.)
- Aranka.

Béla. (Gyárfás Kata).
- László kir. aljárásbiró Bethlen. (Weer Róza).
- Margit. (Totrauer Béla kir. adótiszt. †)

Antonia.

Berta. (Gidófalvy János).

Lajos †

III. Tábla.

Könczey Sámuel. (Ki az első táblán).
(Bod Ilona 1700).

Elek.

Mihály.
- Farkas 1815. szolgabiró. (Könczey Sára).
  - Dávid. (Bodó Julia).
    - Farkas def.
    - István.
    - Elek. (Kun Agnes).
      - Kelemen. (Szörcsey Zsigmond).
        - Anna.
        - Klára.
        - Kelemen.
      - Emilia. (Könczey Albert)
  - Ferencz.
  - Ilona. (Babos Ferencz)
  - Zsuzsa. (Illyés Ferencz).
  - Éva. a) (Dávid Elek. b) Bárdy Gáspár).
  - Julia. (Bodó Ádám).
  - Kata. (Simándy N.).
  - Elek 1788. törvsz. ülnök. (Bak Anna).
    - Kata. (Gyárfás Pál).
    - Mária.
  - Samuel. (Jankó Ágnes).
    - Ferencz. (Ujjvárossy Mária).
      - Magda.
    - Mihály.
      - Imre r. k. plebános.
      - Elek r. k. plebános.
    - Ágnes. (Könczey Károly).
    - Teréz. (Jankó Dénes).
    - Justina. (Orbai Miklós).
      - Ágnes.
    - Kata. (Pető István dulló).
    - Karolina. (Mika Károly).
    - István.
  - Rákhel. (Kis Boldizsár).
- Sámuel def.
- Ferencz †
  - Sára. (Könczey László).
    - Róza. (Szabó Lajos).
    - László. (Kun Kata).
    - Sára. a) (Ada N. b) Illyés Zsigm.).
    - Lidia. (Kovács Dániel).
  - Rákhel. (Illyés Samu).
  - Julia.

Rafael def.

Mihály (Illyés-leány).
- Zsigmond.
  - Rafael †, 1856. (Pethő Ágnes).
    (Folyt. a tuloldalon).
  - Mária. (Bodó Lázár).

Anna. (Henter papné).

Klára (Kovács Mihály de Benkőszegh).
- Mária. (Kovács Zsigmond).
- Borbára (Balásyné).

Ilona. (Potsa Dávid).

Rafael † 1856. (Ki az előző oldalon).
(Pethő Ágnes).

Ágnes. (Zajzon István feltorjai ev. ref. pap.	József. (Kun Julia). Albert sz. 1841. (Könczey Emilia † 1890).	Kata.	Mária.

Albert †	Emilia †	Dénes †	Zsuzsa sz. 1866. (Rápolty Károly).	Elek sz. 1868.	Viktor sz. 1870.	Albert sz. 1875.

A leszármazási táblákon feltüntettek közül:

II. Ferencz brassói főharminczados, ki decedálván, azt a hivatalt Apaffi Apor Istvánnak adja.[1]

Könczey Sándor az igaz szólás vértanuja, ki a forradalmat követő gyászos korszakban emlékiratban önté ki hazafias szivének nemes fájdalmait;[2] ezért üldözőbe vétetvén, a torjai kénbarlangba ölte magát, a kiküldött vérebek már csak hideg testét találták. Neje: Antal Helena volt, utódai a gyulafehérvári r. kath. Könczeyek.

Könczey Albert született 1830-ban, 1848/49 ben mint honvédhadnagy a Rikánál, a bodzai, szentpéteri, tömösi, kökösi, szemerjai és bikszádi ütközetekben vett részt s nyakán meg is sebesült, ez időszerint K.-Szentléleken lakik.

Könczey Zoltán, ki felesége révén Esztelneken azon épületben lakik, melyet Szacsvay János épittetett s mely nagy eseményeknek volt szinhelye. Szorult kebellel hallgatja az, ki Hazáján igaz szeretettel csüng s a hősök kegyeletét tisztelettel őrzi, hogy e házban gyültek össze Háromszék leonidásai, itt készitették 1848/49-ben a lőport, ez volt utolsó menhelyük honukban azoknak, kik lezajlott szabadságharczunk után Törökországba voltak kénytelenek vándorolni. Ezen történelmi nevezetességüvé vált házban pihentek meg azok, kik 1859-ben az olasz legióba állottak s egyszerre 18 szánnal érkeztek ide.

A család tagjai kétféle czimert használtak; az egyiknek paizsában csak egy derékből látszó, a paizs baloldalából növekvő szarvas, három fehér liliommal látható. A másik: Kék paizsban, zöld alapon, természetes szinü szarvas növekvőn három fehér liliomot tart. Sisakdisz. Foszlányok: ezüst-piros, arany-kék.[3]

Köntös (altorjai). 1594-ben nyert czimeres nemes levelet;[4] története ismeretlen.

Köntés (árkosi). Köntés aliás Árkosi Bálint, fivérei István és Mihály 1702 november 9-én rég nemességük épségben tartása mellett czimert nyertek.[5]

Köpeczi (köpeczi). Köpeczi Bálint orvostudor 1665-ben S.-Patakra hivatott tanárságra; János 1662 körül tordamegyei alispán; Ferencz 1815-ben tartományi főszámvevőségi járulnok, később számtiszt; Miklós 1663-ban unitárius iskolai senior és Köpeczi Samuel bonyhai ev. ref. lelkész, ki Franekerában tanult és 1772-ben philologico-theologiai értekezést adott ki.[6]

Körmöczy (nagyajtai). Eredete ismeretlen; történetéről is csak annyival számolhatok be, mit Nagy Iván „Magyarország Családai“ czimü művében közöl, mivel egyéb adatokhoz én sem jutottam. — Körmöczy János Kis-Sároson tanár, fia József unitárius tanár, 1812-ben püspök, meghalt 1836 deczember 14-én; fia szintén József 1848-ban fogalmazó az erdélyi főkormányszéknél, később törvényszéki tanácsos.

Kövér (gidófalvi). Egyike a legrégibb székely családoknak Erdélyben; a székely nemzet Agház (Ácház) vagy Ákos törzsének Koroniza (Koroncha) ágazatából eredt,[7] mely Marosszéken honolt és a legősibb székely törzsökhöz tartozott. Ezen családdal közös törzse volt a háromszéki Bodor és Gidófalvi-családoknak s azt hiszem nem tévedek, ha a Csikmegyében letelepedett Kövér-családot és az onnan Magyarországra átköltözött Kövér familiát is ezen törzsből kiszakadt ágaknak tekintem. Utóbbi ágnak 1804 október hó 26-án a „réthháti“ előnév adományoztatott.[8]

Háromszéken a XVI. században volt a legkiterjedettebb s szereplése is azon időre esik. — Főfészke Gidófalván volt; azonkivül Árkoson, K.-Ajtán, Szacsván és Besenyőn volt birtoka. Possessiója után röviden „Gidófalvinak“ nevezték; Benedek a Miklós fia az első ki Kövér néven fordul elő, ugyanis 1428-ban Sepsi székben főbiró volt.[8]

[1] Bakk E. kézirata.
[2] Orbán Balázs Sz. l. III. köt. 79. l.
[3] Ezen czimer van a k.-szentléleki r. kath. templomban is.
[4] Tagányi K. jegyzéke.
[5] Dr. Illésy és Pettkó KK.
[6] Nagy Iván M. Cs.
[7] Lásd Bodor családot.
[8] Szabó K. Sz. Oklt.

Benedek fia Lázár 1508-ban szintén főbiró.[1] Kövér Gáspárnak neje Anna 1559 julius 14-én Izabella királynő által kihallgatásra rendeltetik.[1] Gáspárnak fiai közül Boldizsár és neje Erzsébet asszony 1569 ben egy rét felett perelnek.[2]

1583-ban Tóth Márton (ki Báthory István által nemesitetett meg) azt vallja, hogy Kövér Boldizsárné Erzsébet asszony jobbágya volt.[3]

1602-ben Kövér Benedek, Boldizsár, Balázs és János Rudolf király hüségére esküsznek fel.[2] 1614-ben Kövér András, Zsigmond, Bálint, György és Benedek mint primipilusok fordulnak elő.[4] 1635-ben Kövér András fia Péter. Kövér Zsigmond fiai Péter, Boldizsár, János, Miklós és Zsigmond, Kövér Benedek fia István, Kövér Jakab fia Miklós, Kövér András jun. fia Mihály, Kövér István fiai Miklós pap és István és Kövér György lustrálnak.[5]

1654-ben Kövér Ferencz Kemény Jánosnál Aulae Familiaris Siculis, ki Váradi Jánossal Bartsai fejedelmet Görgény várából kihozta s az utban elvesztette.[6]

1677-ben Kövér László székbiró Sepsiben.[6] 1680-ban Kövér Mihály és Miklós lustrálnak.[7] 1700 november 28-án Kövér Benedek de Gidófalva nyert czimeres nemes levelet.[8]

Leszármazási táblázatuk a következő:

Gidófalvi Miklós 1330 körül.

- Bálint.
  - János 1427.
    - Bodor — innen a Bodor-család.
- Barnabás.
  - Péter 1427.
  - Miklós 1427.
    - Kövér Benedek 1428. sepsiszéki biró.
      - Lázár 1508. s.-széki biró.
        - Gáspár 1559. (neje Anna).
          - Boldizsár 1569.
          - Balázs 1602.
            - István 1635.
              - Miklós pap.
                - Mihály — 1680-ban lustrál.
                - István sz. 1666. — a Gidófalvi nevet veszi ismét fel.
          - Benedek 1602.
            - István 1635.
              - Boldizsár — 1702-ben nyert testvéreivel nemes levelet.

A besenyői ág adatok hiányában a gidófalvival nem volt összeköthető, egy töredéke a következő:

Kövér István
1614-ben Besenyőben lustrál.
András
1635-ben lustrál.
Miklós 1680-ban.

Utóbbiághoz tartoznak Kövér András kir. tankerületi főigazgató és Kövér Sándor áll. polg. iskolai tanár Ujpesten.

Az árkosi ágból 1640 május 13-án Kövér Jakab és fiai: István, János, Máthé, Péter és Tamás Rákóczy Györgytől kaptak nemes levelet.[9]

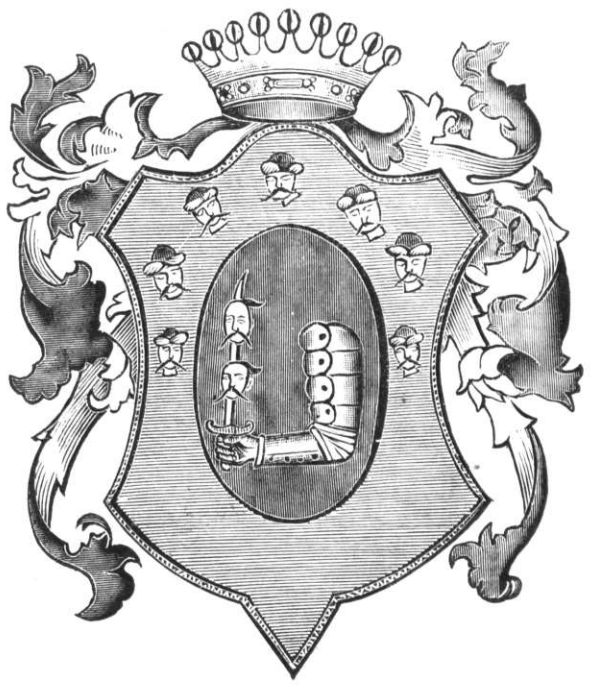
A szacsvai ágból 1614-ben Kövér Miklós, a középajtaiból Kövér András és Balázs lustrálnak.[4]

[1] Szabó K. Sz. Oklt.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt
[3] Szabó Károly Sz. Oklt.
[4] Udvarhely M. L.
[5] Háromsz. M. L.
[6] Kállay F. Sz. N.
[7] Eredeti okmány Potsa József v. b. t. t., cs. és kir. kamarás, főispán őrizetében.
[8] Dr. Illésy és Pettkó KK.
[9] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[10] Udvh. M. L.

Kuún (osdolai gróf.) ✱ ○ Eredete homályba vész; nem lehetetlen, hogy a Bessenyő — Kun nemzet maradéka, s mint ilyen tartván meg vezetéknévül a „Kun“ nevet. Előttünk azonban csak háromszéki szereplése ismeretes.

Történetét Kuún Antallal kezdem. Utóbbi 1506-ban a székely nemzet Agyagfalván tartott közgyülésének végzéseit irja alá[1] és 1519 junius 27-én Szápolyai János erdélyi vajda előtt a székely előkelőkkel kölcsönös szövetkezési szerződést köt, hogy jövőben a Székelyföldön minden pártoskodást és lázadást közerővel megakadályoznak. (Kelt Prázsmáron.)[2]

Leszármazói a következők:

Osdolai gróf KUÚN-család.

I. Tábla.

Antal 1506.

Kocsárd (Gothárd) hadvezér † 1536. — Lázár fejed. tanácsos 1536—1548.

Anna. (Nagy-Mihályi Gábor).

Gáspár 1585. (Gyulay Erzse).

Gergely. (Makrai Erzse).

II. Gothárd 1609—1662. (Borbély Anna).

István 1620. (Sulyok Sára).

Zsófia. (Csomortáni Tamás).

István 1680 küküllői főispán. a) (Basa Ilona. b) Macskási Tánok Klára).

Magdolna. (Kenderesi Miklós).

Ilona. (Toldy György).

Kata. (Feltóti György).

István. (Rhedey Mária).

Borbára. (Teleki József).

Kata.

Anna.

Miklós. (gyerőmonostori Kemény Kata, a fejedelmi ág egyenes leszármazója).

Ilona. (Bethlen Miklós).

Lázár †

István gróf 1758. (gr. Bethlen Zsuzsa).

László gróf 1721—1758. (Rhédey Krisztina).

(Folyt. a II. táblán).

László † — György † — Gergely † 1778. (Barcsay Druzsina).

Bóra. (Barcsay György).

Kata. (Ébeni László).

Erzse. (Horváth Tamás).

Ilona. (Kornis Mihály).

Gergely gróf. (vargyasi Daniel Erzse).

Farkas). a) (Barcsay Éva. b) br. Bánffi Mária).

Mária. (markus és batizfalvi Máriassy József).

Zsuzsa. (Orbán Antal).

Zsigmond 1803. (Inczédy Ágnes).

Sámuel. (Nopcsa Zsuzsa).

Erzsébet. (nagyklopotivai Pogány István).

Bóra. (kőröstarcsai Veér György).

Zsuzsa. (désfalvi Simon János).

Zsigmond. (Tornya Klára).

István (Lázár Klára).

Károly. (Keczeli Anna).

Gergely † (Beck Amália).

Amália. (ábránfalvi Ugron István).

Kocsárd főispán 1849.

Farkas. (ábránfalvi Ugron Amália † 1843).

Róza. (balázsfalvi Cserényi Ferencz).

Zsigmond. a) (szentléleki Hodor Anna). b) sombori Sombory Julia).

a) Mária. (benedekfalvi Benedikti Albert).

b) Károly. (sombori Sombory Sarolta).

Julia.

Kocsárd †

Margit.

Zsigmond sz. 1882. főrendiházi tag.

Sarolta.

Károly sz. 1886. főrendih. tag.

István sz. 1888. főrendih. tag.

[1] Kállay F. Sz. N.

[2] Szabó Károly Sz. Oklt.

II. Tábla.

László gróf 1721—1758. (Ki az első táblán).
(Rhédey Krisztina).

- Erzsébet. (br. Jósinczy Lajos).
- László gróf. (br. Bruckentál Zsuzsa † 1814).
  - Zsuzsa. (br. Gerliczy Fülöp).
  - Zsófia. (gr. Kornis Gábor).
    - Géza sz. 1838. v. b. t. t., dr. (br. Kemény Vilma).
      - Kata. (br. Schaller Löwenthal Samu).
      - Vilma †
      - Jozefa. (gr. Klebersberg Vilmos).
    - Irma. (faji Fay Béla).
  - László. (gr. Gyulay Konstantin).
  - József. (br. Kemény Kata).
- Klára. a) (malomvizi Kendeffy Pál. b) p. Horváth Mózes).
- Miklós gróf. (Szentkereszti Julia).
  - Karolina. (Barcsay Sámuel).

Fennemlitett Antalnak fia Kocsárd, a nemzeti Pantheon; érdemeit s hőstetteit óhajtanám rövid vonásokban ecsetelni s önkéntelenül nemzeti nagy költőnk Petőfi jut eszembe, ki azt mondá:

„Mibe mártsam tollam,
Hogy dicső képedet,
Nagy érdemeidet
Hiven lerajzoljam?“

Kuún Kocsárd a mohácsi vészt követő gyászos korszakban élt; elszántan harczolt azon törekvésekkel szemben, melyek nemzetünk alkotmányának és szabadságának sirt ásni igyekeztek. — Sziklája volt Zápolyának, ki akkor veté meg alapját az erdélyi fejedelemségnek. Ő volt egyik vezére azon erdélyi hadseregnek, melyet Zápolya Mohács alá vezetett. 1526-ban részt vesz a tokaji értekezleten; ugyanazon év november 10-én jelen van Zápolya király koronázásán Székesfehérvártt, melyen 6000 főnyi sereg élén, mint a székely hadak főkapitánya jelent meg.[1]

1528-ban sárospataki győzelmével arat babérokat; 1529-ben Fogaras ellen indul; 1534-ben az ország főkapitányává választatott és Báthory István helyett fővezér lőn; mint ilyen Gritti ellen indul, kit Medgyes ostroma alkalmával kézre is keritvén, kivégeztetett. 1536-ban pedig Szatmárt vette be. Kuún Kocsárd erős oszlopa volt a szabadságnak, hős és képzett vezére a székely hadseregnek, hű támaszsza Zápolyának, ki hazánk sorsát mindenkor szivén hordozá s honáért áldozta fel életét. 1536-ban Szatmár hősies bevétele alkalmával egy épületből kiröppenő golyó vetett véget a bátor hadvezér életének. Zápolya ezen veszteség feletti fájdalmában vigasztalhatlan volt s bosszujában az ellenség összes elfogott tisztét felakasztatta.[2] — Kuún Kocsárdnak pedig érdemei elismeréseül a már korábban átadott Algyógy egyházi birtokot világiasitva (secularisatio) véglegesen utódainak adományozta.

Egyik költőnk azt mondá

„A népszabadság ott terem legszebb virágokat,
Hol legtöbb honfi vér lepé a harczi sikokat.“

Kuún Kocsárd testvére Lázár 1548 ban a székelyek részéről Martinuzzi mellé a tordai gyülésen tanács urnak rendeltetik ki.[3] 1551-ben Ferdinánd hunyadmegyei birtokait koboztatja el és malomvizi Kendeffi Jánosnak adja.[4] Lázárnak fia Gáspár, Buda várának parancsnoka. ki ismét megkapta Algyógyot és 18 más jószágot.[3] 1580 augusztus 8-án zálogba adja maksai örökségét Jankó Ferencznek.[5]

Gáspár fiai közül István 1627 körül Bethlen Gábor kamarása, kivel Törökországba menekült később visszatér és Bocskainak tesz nagy szolgálatokat.[6] Gothárd pedig Rákóczy alatt egy vigyázatlan szaváért birtok kobzást szenved, fogságba vettetett s ott halt el.[7]

Istvánnak fia István, 1666-ban hunyadmegyei,[7] majd küküllői főispán; Apaffinak volt bizalmas embere, kinek 1680-ban az algyógyi fürdőt is átengedé.[8]

[1] Magyar Tört. Eml. Irók. III. 25. és 36. lap.
[2] Kővary L. Erd. Tört. III. köt. 51. l.
[3] Kállay F. Sz. N.
[4] Nagy Iván M. Cs.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Bethlen Wolph. V. 467.
[7] Kállay F. Sz. N. 262. old.
[8] Cserey M. Historiája. 6.

László és István; Lászlónak gróf Rhédey Krisztinától született fia László; Istvánnak gróf Bethlen Zsuzsától született fiai Zsigmond, Farkas és Gergely ősi czimerük épségben tartásával 1762 május 17-én nyertek grófságot.[1]

Az ujabb nemzedékből Kocsárd, ki a nagy Kuún Kocsárd méltó utódja lőn; született Algyógyon 1803 junius 25-én, tanulmányait Szászvároson, Kolozsvártt és Nagy-Enyeden végezte. 1818-ban Bécsbe ment a mérnöki akadémiára, de itt csakhamar félbehagyta tanulmányait, Nagy-Enyedre tért vissza, hol a bölcseleti és jogi fakultást végezte. Ügyvédi oklevelet nyervén, az erdélyi guberniumhoz került; 1830-ban alispán lett, de nem tudott az akkoron uralkodó szolgai szellemmel kibékülni, állásáról lemondván, algyógyi birtokára ment gazdálkodni. 1834-ben a szászvárosi ref. gymnasium főgondnokává választották, 1848-ban Hunyadmegyében országgyülési képviselővé választatott, majd Hunyadvármegye főispánjává neveztetett ki. Hazafiságáért 1848/49 után elfogták, jószágait elkobozták s fogságba hurczolták. 1856-ban kiszabadulván, jószágait is visszanyerte; ekkor az oláhok által feldult birtokainak rendezéséhez kellett fognia s rombadöntött algyógyi kastélyát felépitteté. 1866-ban a hátszegi kerület választotta országgyülési képviselővé. 1867-ben ismét Hunyadmegye főispánja lett, de megrongált egészsége miatt lemondani kénytelenittetett.

A szászvárosi ref. collegium épületét, melynek főgondnoka volt, saját költségén ujitatta meg és 120.000 frt alapitványnyal gazdagitotta. 1887-ben negyedmillió értékü algyógyi birtokát az erdélyrészi magyar közművelődési egyletnek ajándékozta. Később megmaradt vagyonát is az Emkének hagyta s csak azt köté ki, hogy hátralevő napjait szászvárosi házában tölthesse. Az Emke költségén temetetett el az algyógyi sziklasirba, melyet ő maga készitetett.

Hunyadvármegye főispánja, 1848/49-iki kormánybiztos és az Emke örökös tiszteletbeli elnöke volt. A nagy hazafit — tettei jellemzik.

Kuún Géza gróf az orientalista, született 1837 deczember 28-án, első oktatását a szülői háznál nyerte, majd a Szőnyi Pál nevelőintézetébe lépett Budapesten; onnan a pesti egyetemre s azután Göttingába ment, hol bölcsészeti és nyelvtudományi tanulmányait folytatta. Beutazta ismereteinek bővitése végett Németország, Svájcz, Francziaország, Anglia, Olaszország, Dánia és Görögországot; felkereste Dalmáczia, Herczegovina, Montenegró, Szerbia és Románia kitünőségeit, hogy Dáczia multjára vonatkozó adatokat gyüjtsön. — Nagy nyelvismeretének köszönhető, hogy az irodalmi törekvéseinkről és politikai helyzetünkről hiányosan tájékozott olasz sajtóban védelmünkre szállott; beszéli a német, olasz, franczia, angol, latin, görög, zsidó és arab nyelveket. — Irodalmunkat egy egész kis könyvtárral gazdagitotta. Goldziher mellett legavatottabb művelője az orientalista irodalomnak és az orientalisták kongresszusán gyakran részesült kitüntetésben. A Codex Cumanicus, a Relationum Hungarorum cum oriente gentibusque orientalibus originum Historia és a Fontes rerum Byzantinarum latinul jelentek meg; különösen az első keltett nagy feltünést Európa tudós köreiben, melyért a magyar tudományos akadémia tiszteleti tagsággál jutalmazta. 1857-től kezdve a magyar tudományos akadémiának dolgozott. — Nagyobb művei: „Sémi névidom“, „Az ujabb arab nyelvről“, „Cypros szigetének phoeniciai feliratai“, „A sémi névszó számviszonya“, „A sémi nyelvek magánhangzói“, „Adalékok Krim történetéhez“, „A kunok nyelvéről és nemzetiségéről“, „Bevezetés Király Pal Sarmizegethusai Mithraumjához“, „Adalékok kőrösi Csoma Sándor életéhez“, „Az imádság története“, „Hunyadvármegyéről“, „A brodnikok“, „Adalékok Ázsia s Kelet-Európa etnográfiájához“, „Jelentés a magyar honfoglalást illető arab s egyéb keleti kutfőkről“ stb. stb. — Elnöke az erdélyi irodalmi társaságnak, alelnöke az Emkének, főgondnoka az erdélyi ev. ref. egyházkerületnek, több külföldi tudományos társaságnak tiszteletbeli tagja, a magyar főrendiház kinevezett tagja, v. b. t. t., 1895-ben pedig a kolozsvári tudományos egyetem avatta tiszteletbeli doktorá.

Ime gazdag sorozata azoknak, kik nemcsak Háromszék, de az ország diszei között foglalnak méltó helyet.

Házasságuk révén a legelőkelőbb családokkal s a magas arisztokráczia szine-javával vannak összeköttetésben.

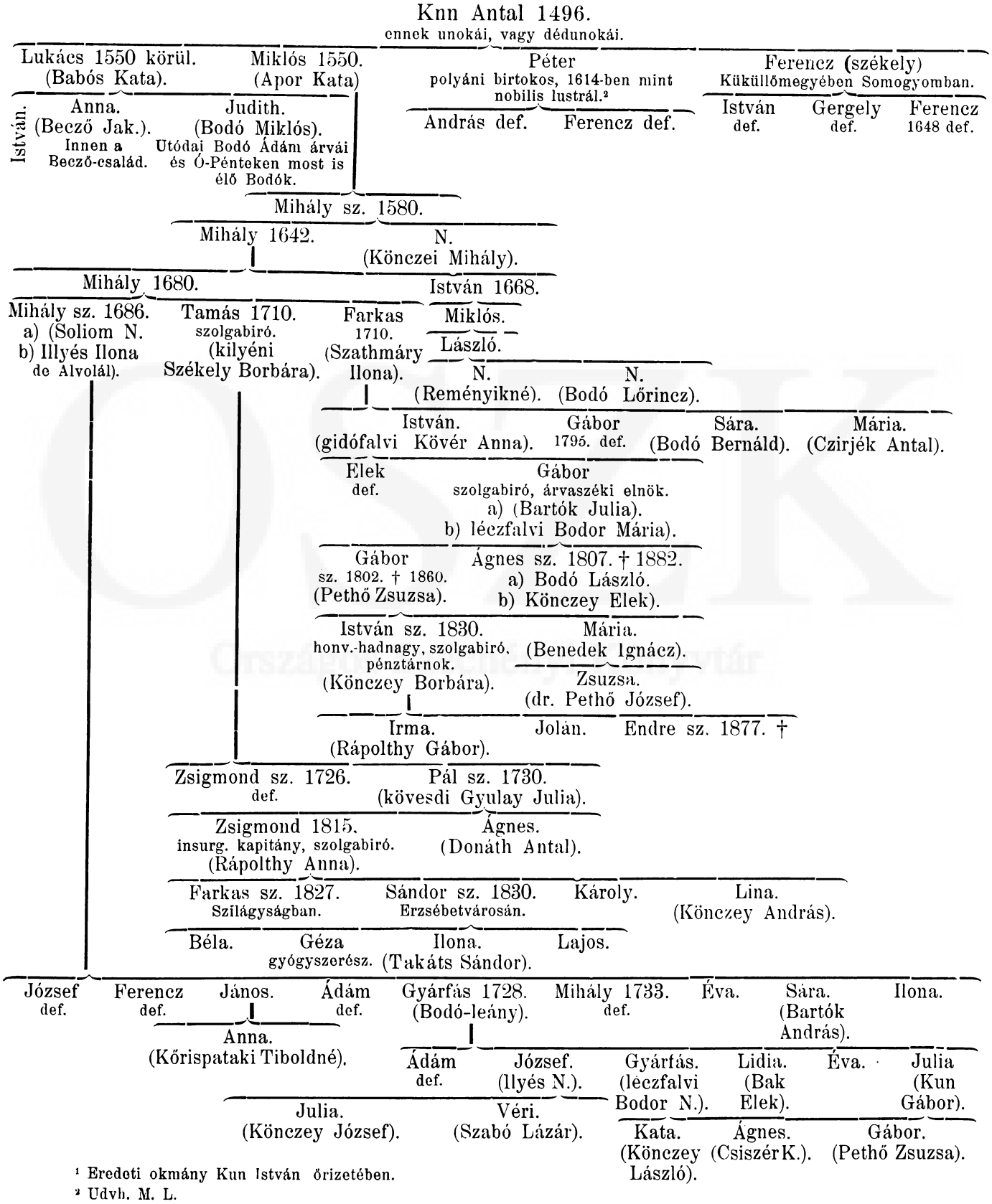
Kiterjedt birtokaik vannak; osdolai jószágaikat a hires Basa Tamás jussán örökölték. Osdolai kastélyuk, mely a családnak ősi fészke vala s melyben a bájos Kuún Ilona a magas képzettségü Bethlen Miklóssal tartá esküvőjét, romokban áll; de azok előtt is tisztelettel kell meghajolnunk, mert töredékei a székely nemzet történetéhez vannak kapcsolva, a romok között egykor az ország jó és balsorsa felett dönthettek; vajha beszélni tudnának!

Czimerük: Kék paizs közepén egy kisebb piros paizs, melyben egy pánczélos kar kardot tart, melyre két török fő van tüzve; a piros paizs körül hét török fő látszik. — Kilencz águ korona. — Foszlányok: ezüst-kék, ezüst-piros.

[1] Dr. Illéssy és Pettkó KK.

Kun (karatnai). Valószinünek tartom, hogy a karatnai, peselneki, hidvégi, kaáli, sályi és osdolai Kunok mind egy törzsből indultak ki, hogy azonban mikor és mily körülmények között váltak el az egyes ágak egymástól, kipuhatolható nem volt. — Annyi bizonyos, hogy a XVI-ik század elején már más-más előnévvel szerepelnek. Lehetséges az is, hogy azon Antal, ki 1496 ban a Kontika-család novadonatios levelét irja alá[1] és azon Antal, ki 1506-ban az agyagfalvi gyülésen volt jelen, egy és ugyanazon személy volt, csak possessiói után karathnai, peselneki, maksai és osdolainak irta magát, mely esetben Antal volna a Kunok közös atyja, de ezt mégis határozottan állitani adatok hiánya miatt nem lehet.

Családi táblázatukat Bakk Endre vizaknai plebános és a F. József-rend lovagja kéziratából következőleg veszem át:

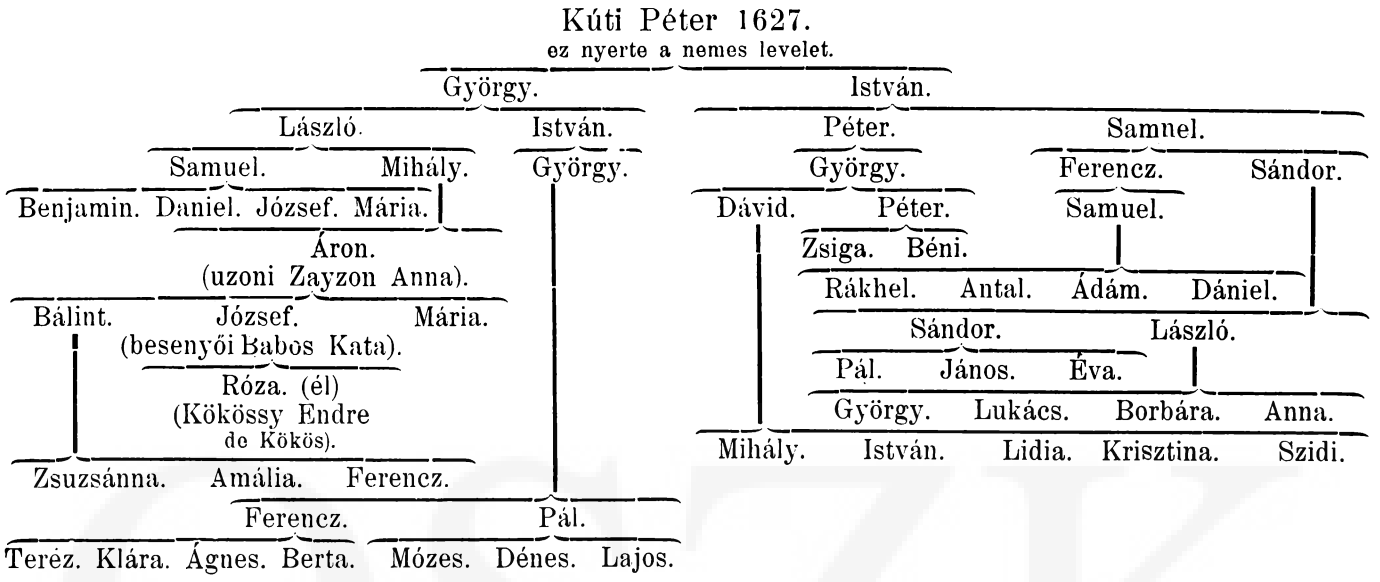
[1] Eredeti okmány Kun István őrizetében.

[2] Udvh. M. L.

Kustos (felsőcsernátoni.) Székely család, melyből Miklós és János 1610-ben Báthory Gábortól nyert primipilárist.[1] 1614-ben Kustos János, Miklós és István lustrálnak,[2] és 1636-ban Kuztos János fia Péter és Kuztos András a Rákóczy György-féle conscriptioban fordulnak elő.[3]

Nevezettek közül egyiknek ivadékai Kraszna és Közép-szolnokmegyébe költöztek át; ezen ágból Dániel 1836-ban ügyvéd Krasznában, Dániel és nővérei Zsuzsánna, Ágnes, Teréz és Eszter birtokosok N.-Dezsidán és Miklós és Lajos birtokosok Szöddemeteren.[4]

Kúthy (uzoni). Törzséül Gergelyt tehetjük, ki 1596-ban uzoni birtokos és 1602-ben még mint szabad székely esküszik fel Rudolf király hüségére.[5] Ennek fia Péter 1627-ben kapott nemes levelet[6] és 1635-ben lustrál;[3] leszármazói a következők:

Ezen család kötelékébe tartoznak néhai Kúthy Albert kisküllőmegyei tiszti főügyész és neje Bernáld Berta gyermekei u. m. Berta, Irén és Béla, továbbá Kuthy István selmeczi rendőrkapitány, gyermekei: György, Mariska, Pál, István és Géza.

Ujabban 1789 február 19-én nyertek nemesi igazolványt.[7]

Kúthy (sepsiszentgyörgyi). 1611 junius hó 14-én Kúthy András nyert Báthory Gábortól nemes levelet.[8] Czimere azonos a sepsiszentkirályi Ábrahám-család czimerével.

Künnle (szentkatolnai). Ezen család Bajorországból származott be hozzánk s az erdélyi részekben tulajdonképeni megalapitója József, Józsefnek, a gróf Zichy-család pozsonymegyei uradalma jószágigazgatójának és Litzenmajer Eleonórának fia. Született 1833-ban. Egyetemi tanulmányait Bécsben és Pesten végezte s azután Háromszéken megtelepedve, mint ügyvéd széleskörü tudásával kiváló jogi érzékével csakhamar hirnévre; előzékenysége, emberszeretete és jószivüségével pedig nagy népszerüségre tett szert, s a jogkereső közönségnek nélkülözhetlen tanácsadója lett.

Hivatásos teendői mellett élénk részt vett a vármegye közéletében, irányadó szerepet vitt a politikai küzdelmekben s mint közigazgatási bizottsági tag a vármegye közigazgatásában.

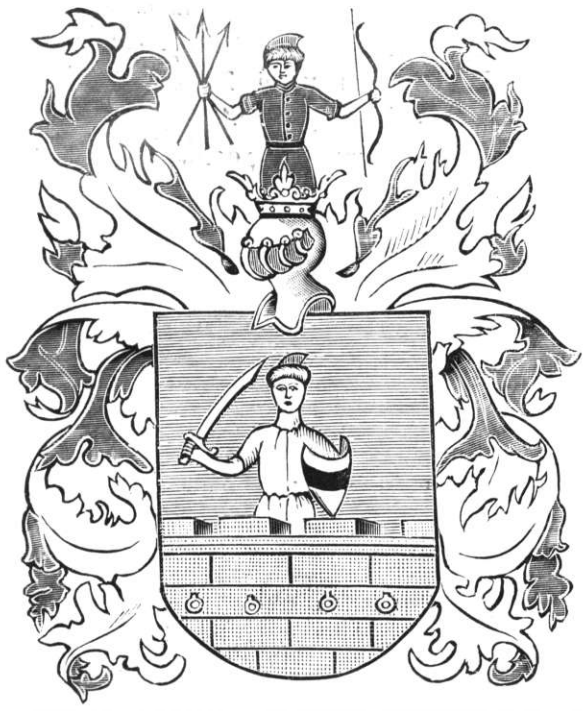
A társadalmi kérdések iránt is kivétel nélkül kiváló és meleg érdeklődéssel viseltetett annyira, hogy katholikus létére az ev. ref. Mikó-kollegium megalapitásánál nemcsak tanácsaival, de áldozatkészségével is ott találni; ezen intézetnek a szó valóságos értelmében jogtanácsosa lett. A polgári fiu iskolának gondnoksági elnöke, a sepsiszentgyörgyi róm. kath. egyháznak főgondnoka, a háromszéki takarékpénztárnak alelnöke stb., szóval alig van intézet vagy valamely jelentősebb társadalmi alkotás, hol annak vezetésében ott ne lett volna,

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Nagy Iván M. Cs.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Tagányi K. jegyzéke.
[7] Dr. Illéssy és Pettkó K. K.
[8] Orsz. levélt. Gyulafehérv. Capt. oszt. arm. 22.

Ez a sok polgári érdem a legfelsőbb figyelmet is magára vonta s Ő felsége I. Ferencz József királyi tanácsosi ranggal, valamint a „szentkatolnai“ előnév adományozása mellett 1884 szeptember hó 1-én leszármazóira is kiterjedő magyar nemességgel tüntette ki, mely alkalommal az addig is már a család levéltárában levő, az elődök által használt nemesi czimer további használatára is feljogosittattak.

Házasságarévén Háromszékvármegye előkelő családjaival jutott összeköttetésbe; nőül vevé szentkatolnai Cseh Katalint, Cseh Ignácz és Kovács Polixena leányát.

Csendes és munkás egyénisége bár hirre és dicsőségre nem vágyott, mégis engedett a vármegye kézdi választó kerületének és azt az 1875—78-iki országgyülési cziklus alatt majd pedig a kovásznai kerületet képviselte. Meghalt 1889 junius hó 2-án, özvegyet és két gyermeket u m. Terézt és Tivadart hagyván hátra.

Szentkatolnai KÜNNLE-család.

Tivadar született 1865., jogi tanulmányait a kolozsvári Ferencz József tud. egyetemen jeles sikerrel bevégezvén, Sepsi-Szent-Györgyön telepedett meg s bár Szentkatolnán, S.-Szent-György, Gelencze és még más helyeken is kiterjedt birtokai vannak, atyja emléke iránti kegyeletből gazdaság helyett közpályán maradt, mint ügyvéd munkálkodik s a vármegye t. tisztiügyésze a társadalmi életben előkelő szerepet visz s ezzel atyjának mint egy örökét vette át. Neje gidófalvi Gidófalvi Ilona, Gidófalvi István miniszteri tanácsos és D'Andrée Matild leánya.

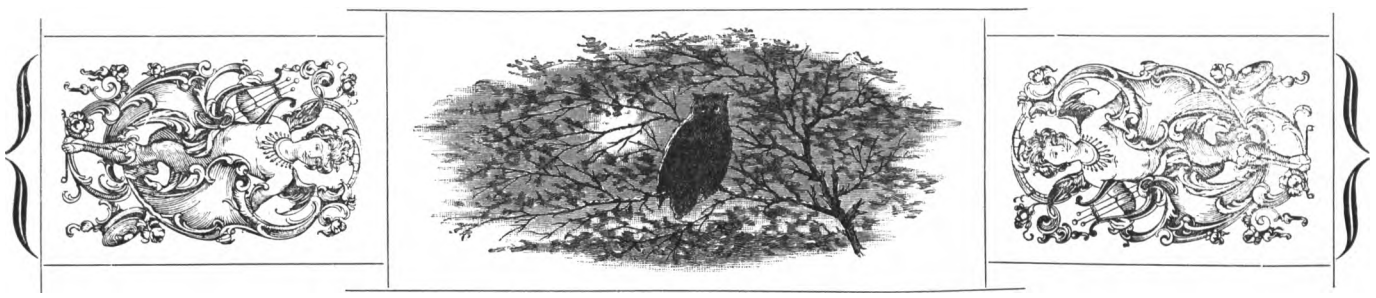
Családi táblázata a következő:

szentkatolnai Künnle József
ügyvéd, a kézdi- és kovásznai kerületnek több izben országgyül. képviselője, kir. tanácsos, birtokos, törvh. és közig. biz. tag stb., sz. 1833. † 1889. 1884-ben szerzé a nemességet.
(szentkatolnai Cseh Katalin).

Teréz. (dr. Bodor Tivadar ügyvéd S.-Szent-György).	Tivadar sz. 1865. dr. jur. ügyvéd, birtokos, t. és helyettes m. tiszti-ügyész, törvh. biz. tag, városi képviselőtestületi tag és erd. r. kath. státusgyülési képviselő. (gidófalvi Gidófalvi Ilona).

Katalin.	Ilona.	Teodora.	József sz. 1900.

Czimerük: Kék paizsban egy várfalból növekvő őszszin öltönyü vitéz, jobbjában karddal, baljában egy háromszögü paizs. Sisakdisz: egy kék öltönyü vitéz derékból, jobbjában három nyilvesszővel s baljában nyillal. Foszlányok: mindkét oldalon ezüst-kék.

Laczok (illyefalvi). Egyike a legrégibb székely családoknak Erdélyben. — Birtoka Illyefalván és Árapatakán volt; a XVI. század elején szerepelt. — Laczók Mihály 1503 szeptember 15-én követ a székely nemzet részéről[1] Miklós erdélyi püspökhöz; 1506-ban jelen van az agyagfalvi gyülésen.[2] — 1508 deczember 15-én Laczók Mihály — Kövér Lázár sepsi-szék birájat hit alatt hallgatja ki.[1] — 1510 junius 5-én pedig árapataki Laczók György — Barlabási Lénárt erdélyi alvajda parancsában emlittetik.[1]

Lajos (baróthi). 1608 junius hó 29-én Lajos István és György Báthory Gábor fejedelemtől nyert nemes levelet.[3] — 1614-ben István Baróthon mint nobilis lustrál.[4]

Ezen régi székely család Baróthról a Marosszékre és Szacsvára költözött; a marosszéki ágból Imre 1815-ben dulló és János 1848-ban szintén az.

A szacsvai ágból Lajos János ezredes az 1791/2-ki erdélyi országgyülésen kir. hivatalos volt; Lajos Elek szintén magasrangu katonatiszt s az 1792. és 1810-iki országgyülésen kir. hivatalos.[5]

László (aldobolyi). Régi székely család, mely Aldobolyból veszi eredetét. Az 1614-beli lustrában László András pixidarius és László János mint gyermek (puer) van bejegyezve. Az 1635-iki lustrában ugyanazon László András és a már felnőtt László János fordulnak elő mint pixidarius székelyek Aldobolyban. II. Rákóczy György fejedelem 1650 márczius 15-én Gyulafehérvártt kelt függőpecsétes lófőlevéllel a fenti lustrákban emlitett aldobolyi László Jánost s törvényes utódait székely primipilusokká teszi.[6]

E primipilus levél igen érdekes azért is, hogy benne az azelőtt gyalogszékely László János már ugy van irva mint: „Nobilis Joannes László de Aldoboly“, a mely kifejezés — noha régi törvényeink szerint minden székely eredetileg nemes volt is — azon korban primipilusoknál csak ritkán használtatott. A család tagjai reformátusok voltak s azok ma is. Valószinüleg már a kurucz háboruk után Aldobolyból Illyefalvára költöztek, hol azóta állandóan laknak. A székely katonaság felállitásakor (1764) székely huszároknak soroztattak be és László Mihály mint székelyhuszár vett részt a Napoleoni hadjáratokban. Fia: Antal pedig 1848/49-ben mint honvéd harczolt a magyar szabadság szent ügyéért.

A család hiteles leszármazása (a mennyiben összeállitani lehetett) mai napig a következő:

Aldobolyi László Pál.

Mihály	Ádám.
részt vett mint székelyhuszár a Napoleon elleni hadjáratban. † 1848.	(illyefalvi Szász Debora).
(s.-szentkirályi Ágoston Judith).	József.
(Folytatás a tuloldalon).	(Szabó Debora).
	Pál † Károly

[1] Szabó K. Sz. Oklt.
Kállay F. Sz. N.
[3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[4] Udvarhely M. L.
[5] Nagy Iván M. Cs.
[6] A pergamenre irt eredeti lófőlevél László Lukács isk. igazgatónál van Illyefalván. Lásd Tagányi müvében is.

Mihály (Ki az előző oldalon).
részt vett mint székelyhuszár a Napoleon elleni hadjáratban. † 1848.
(s.-szentkirályi Ágoston Judith).

Pál † | Lidia. (Szalánczi Pál). | Antal 1848/49-beli honvéd, sz. 1808. † 1898. a) (ilyefalvi Szacsva Rebeka sz. 1819. † 1875. b) Kese Juliánna). | Judith. (Dózsa Mózes).

a) Lukács áll. isk. igazgató, sz. 1845. Illyefalván, az arany érdemkereszt tulajdonosa. (Pátriky Kalliope). | b) Lajos.

Irma áll. el. isk. tanitónő Illyefalván. | Endre sz. 1877. m. kir. honv. hadn Brassó.

A család székely nemességét László Endre m. kir. honvéd-hadnagy folyamodására a benyujtott hiteles adatok alapján és az orsz. levéltár igazolása folytán a m. kir. belügyminiszterium a m. kir. honvédelmi miniszterrel együttesen igazolta az „aldobolyi“ előnév használatához való jog elismerésével 1900 évi junius 21-én 44596/II. számu honv. miniszteri rendelettel. Fentemlitett László Endre m. kir. honvéd hadnagy atyja: László Lukács az illyefalvi áll. el. iskolák igazgatója. Ki több mint negyedszázados kitünő munkálkodásáért több izben részesült felsőbb elismerésekben, sőt 1896-ban legfelsőbb kitüntetésben is, mikor t. i. Ő felsége az arany érdemkereszttel diszitette fel. Az orsz. erkölcsnemesitő egyesület részéről is 1891-ben dicsérő oklevelet nyert stb. Ő a megteremtője az illyefalvi népbanknak, ifjusági önképzőkörnek, népkönyvtárnak stb. A n.-enyedi kollegiumban jogot végzett és kitünő papivizsgát is tévén, beutazta Németországot és Svájczot, honnan ismeretekben gazdagon hazatérve, foglalta el 1874-ben az illyefalvi el. iskolai igazgatóságot, melyre községének iskolaszéke egyhangulag meghivta volt.[1]

László (bikfalvi). * 1614-ben László Mihály mint primipilus lustrál.[2] — Kihalt.

László (besenyői). László Tamás alias Oláh 1606 október 22-én Bocskai Istvántól nyert primipilátust.[3] — 1614-ben már az „oláh“ jelző elmaradt, egyszerüen László Tamásnak iratott.[2] — 1635-ben Tamás fia Zsigmond s ennek fiai: Mihály és Márton; továbbá László Máté fiai János, András és Balázs, valamint László Miklós a hét birák között és fia Mihály fordulnak elő.[4]

László (gelenczei). Szintén régi székely család, melyből 1614-ben László István[2] és 1635-ben László Miklós fiai: Tamás Pál és János lustrálnak.[4] — Ez idő szerint László Imre, István, József és Ferencz utódai képviselik ezen családot, kik Gelenczén élnek.

László (osdolai). Régi székely család, melynek nemessége ősi székely jogon alapszik. — Az első, kiről e családban adattal birunk, osdolai László Mihály, ki Zágonban János királytól 1567 márczius 5-én 2 ház jobbágyot nyert.[5]

1602-ben Osdolán a Farkas, Csüres, Szurkos, Hadi és a László-családok dominálnak, részint mint nobilisek, részint mint primipilusok esküsznek fel Rudolf király hüségére.[6] — A többi családok Osdolán még azon időben szabad székelyek voltak, csak később vétettek fel a primipilus és pixidariusok sorába. — Ugyanis az utóbb emlitett évben László Péter és Mátyás fordulnak elő.

1614-ben egyedül László Mátyás lustrál.[2]

1635-ben László Gergely, László Antal fia Péter, László Pál és fia Miklós és László Benedek jegyeztettek fel.[4]

A család két ágban él Osdolán és Lemhényben. Közülök László Dávid született 1814-ben, a székely eskadronban Szentkatolnán szolgált, több éven át Osdola községnek tevékeny birója volt, meghalt 1894-ben. — László Antal szintén Szentkatolnán a lovasságnál szolgált. — László József jogot tanult, de élet delén ragadta el a halál.

A jelenben élők közül László József r. kath. plebános Lemhényben, valamint László Dávid állami főgimnáziumi tanár Erzsébetvároson két fiával és egy leányával ezen ősi székely család kötelékébe tartoznak. Utóbb emlitettek a László József és Balog Róza fiai.

[1] Lásd kimeritő életrajzát arczképével együtt a „Magy. Paedagogiai Szemle“ 1891. évfolyam XII. füzet.
[2] Udvh. M. L.
[3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Szabó K. Sz. Oklt.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

László (altorjai). Nagy Iván szerint ezen család tagjai Szolnokmegyében laktak. Közülök Sámuel 1840 körül irnok, Imre 1845-ben aljegyző s József előbb kir. tizedbértárnok, 1840-ben pedig szolgabiró.

László (alsócsernátoni). 1595-ben László Gergely egy végrendeletben emlittetik.[1] — 1583 október hó 3-án László Ferencz Báthori Zsigmondtól nyert pixidariusi levelet.[2] 1614-ben László György és Balázs lustrálnak.[3] — 1635-ben pedig László Tamásné fia János és László Balázs fia István fordulnak elő.[4]

László (szentléleki). † 1614-ben László Mihály lustrál.[3] — Egy ága Peselnekre [származott, ez 1662 január 3-án Báthory Zsigmondtól nyert nemes levelet[5] és pedig László István kapta.

Lázár (dálnoki). ○ Különös, hogy ezen régi székely család nem tudott megnépesedni; 1602-ben is csak egy tagja volt, tudniillik Lázár János, ki az emlitett évben Rudolf király hüségére esküszik fel,[1] és 1614-ben lovon lustrál.[3] Jánosnak szinten csak egy fia volt, István ki az 1635 évi Rákóczy György-féle conscriptioban fordul elő.[4] Ez időszerint is csak egy tagja él, ez Lázár Mihály Háromszékmegye volt főispánja, ki 82 éves és gyermektelen, vele tehát a „dálnoki Lázár"-család — sajnos — de kihal.

Dálnoki LÁZÁR-család.

Ősi nemessége Rákóczy Ferencz által erősitetett meg.[6]

Tagjai közül Dávid 40 éven át szolgálta Háromszéket, 1848-ban alkirálybiró volt. Fia: Lázár Mihály született 1820-ban Dálnokon; tanulmányait a sz.-udvarhelyi és n.-enyedi ev. ref. gymnasiumban elvégezvén, előbb a marosvásárhelyi kir. itélőtáblán gyakornok, később az udvari kanczelláriánál mint fogalmazó szolgált. Az 1846-iki erdélyi országgyülésen a bereczki kerületet képviselte; dicső szabadságharczunk alatt Szabó Nándor alezredes táborában mint százados szolgált s több ütközetben vett részt. A nehéz és küzdelem teljes idők lezajlásával 7 évi várfogságra itéltetvén, melyből azonban az általános amnestia folytán csak 2 évet töltött ki. 1859-ben a Rikán belőli ev. ref. egyház főgondnokának választatott. 1867-ben kézdiszéki alkirálybiró, később pedig Három.- és törv. egy. Miklósvárszékek igazgató alkirálybirája lett. Mint ilyen 1869 ben Felső-Fehérmegye hidvégi kerületét s a cziklus lefolyása után a kézdivásárhelyi kerületet képviselte mindaddig, mig 1872-ben Sz.-Udvarhely, Oláhfalu, Csikszereda, Kézdivásárhely, Bereczk, Sepsi-Szentgyörgy és Illyefalva székely városok főispánjává kineveztetett. 1875-ben Háromszékmegye főispánja lett, de ezen állásától a közbejött kormányválság folytán csakhamar megvált. 1878-tól kezdve két czikluson át a kézdivásárhelyi kerület orsz. képviselője volt. Az országos honvédegyleti gyüléseken a háromszéki honvédegyletet képviselte, melynek később központi választmányi tagja is lőn. A hét székely városok diszpolgára.

Első neje borbereki és n.-egyedi Gillyén Anna, második tanesi Földvary Margit.

Czimerük: Kék paizsban piros öltönyü vitéz derékből, jobbjában karddal, baljával korona felett három buza kalászt tart; a paizs jobb szögében három arany csillag. — Sisakdisz. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Lázár (osdolai). Nemessége ősi székely jogon alapszik. 1602-ben Lázár Márton Rudolf király hüségére esküszik fel.[7] Mártonnak fia Ferencz 1635-ben lustrál.[8]

Ezen családból való volt Lázár András kataszteri hivatalnok, 1848/49-iki honvédőrmester, ki 1901 január 20-án 75 éves korában Brassóban halt el.

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Eredeti nemes levél Beregmegye levéltárában.
[6] Eredeti nemes levél Lázár Mihály volt főispán őrizetében Brassóban.
[7] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[8] Háromsz. M. L.

Lázár (nagy-ajtai). Háromszéki család, melyből Lázár István a Mihály és Posghi Anna fia született 1742-ben. Külföldi akadémiákon végezte tanulmányait és 1811-ben mint unitárius püspök halt el. Gyermekei: Anna és Sámuel, utóbbi főkormányszéki titkár volt. Fiai: István és Antal gyermekek hátrahagyása nélkül haltak el.

Nagyajtai LÁZÁR-család.

Nagyajtai Lázár István unitárius seperintendens, kinek neje Nemes Nagy Erzse, valamint gyermekei Anna n.-ajtai Donáth Mihályné és Sámuel 1800 julius hó 3-án nyertek czimeres nemes levelet.[1]

Czimerük: Két részre osztott paizs; a felső kék osztályban balról egy méhek által körüldongott méhkas, jobbról repülő galamb koszoruval csőrében; az alsó rész arany jobboldalán, zöld téren egy oszlop áll, melyen kard és olajág keresztbe téve; az alsó baloldali ezüst osztályban zöld téren pálmafa áll. — Sisakdisz: bal lábán álló daru, jobb lábában kővel. Foszlányok: mindkét oldalán ezüst-zöld.

Lemhényi (lemhényi). † Lemhény községről vette nevét és előnevét. — Törzse Mátyás volt, kinek fia Gergely 1426-ban Bereczk város követje Zsigmond császárhoz.[2]

1510-ben Lemhényi Mihály és János a lemhényi templom javára adakoznak.[3]

1614-ben Lemhényi János és Ferencz lustrálnak.[4]

1635-ben Lemhényi János fia Ferencz és Ferencz fia János fordulnak elő.[5] — Ezen ősi székely család is kihalt.

Lénárt (barátosi). Lénárt Pál 1591 julius hó 8-án Báthori Zsigmond által a puskások közé felvétetett.[6]

1601 szeptember 11-én pedig Lénárt György primipilátust nyert, melyben háza is adómentesnek mondatott ki.[7]

Lénárt (osdolai). Osdoláról Lénárt Pál 1583 szeptember 6-án Báthori Zsigmondtól nyert pixidariusi levelet;[7] további története ismeretlen.

Lénárt (pávai). 1614-ben Lénárt Tamás Páván lustrál.[4]

Lengyel (altorjai és hilibi). Ezen régi székely család neve egykor „Szabó“ volt s mint ilyen is gyakorolta ősiségen alapuló nemességének jogait. — Lengyel alias Szabó-család de Altorja 1628-ban erősittetett meg nemességében.

Egyik ága Hilib községbe származott; közülök János „hilibi“ előnévvel 1675-ben I. Apaffi Mihály fejedelemtől nyert nemességet. — Leszármazási táblázata ez:[8]

I. János (a nemességszerző).
II. János
petőfalvi diák.

III. János.		István
János.	Tamás,	kapitány, a harcztéren esett el.
		József.

József.	András.	Ferencz.

Sámuel sz. 1824. † 1888.	Ferencz.	Jakab.
h. ügyvéd.		
(borbátvizi Pakucsi Klára).	Ferencz.	Árpád. Géza.

(Folytatás a tuloldalon).

[1] Dr. Illéssy és Pettkó K. K.
[2] Kállay F. Sz. N.
[3] Lemhényi r. kath. plebánia irattárában.
[4] Udvh. M. L.
[5] Háromsz. M. L.
[6] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[7] Szádeczky L. Sz. Oklt.
[8] Hunyadmegye nemes családjai.

Sámuel (Ki az előző oldalon).
sz. 1824. † 1888.
h. ügyvéd.
(borbátvizi Pakucsi Klára).

József	Róza.
jogtudor, főszolgabiró.	(Tóth Sándor
(Ferenczi Laura).	orvos Szászváros).

A táblázaton feltüntetettek közül Sámuel Albison 1824-ben született, tanulmányait N.-Enyeden elvégezvén, a kir. táblára ment, hol ügyvédi vizsgát tett. A forradalom Abrudbányán érte. — 1850-ben Pujon (Hunyadmegye) telepedett le, hol meg is nősült, ott alapitott családot. — Fia József jogi tanulmányait Kolozsvártt végezte, jogtudori vizsgát tett, 1888-ban megyei aljegyző s később puji szolgabiró, majd főszolgabiró lett. Pujon tekintélyes birtoka is van.

Lévai (altorjai). „Léva“ Barsvármegyének egy mezővárosa. Fenti család neve arra enged következtetni, hogy a XVI. és XVII. század zavarai között jött Léváról Háromszékre. Altorján volt birtoka, s ezen possessioja után nyerte 1632-ben előnevét is.[1] Neve régi okmányainkban „Léva“ és „Lévai“-nak iratott. 1635-ben Altorján Léva Gergely fia András, Léva Balázs, Léva János és Léva László fia György fordulnak elő.[2]

Háromszékről 1700 táján Lévai János várnagy a krassói postamester fia Aleppóba menekült s ott korcsmáros lett.

1764-ben Léva Ferencz több peres ügyben mint hütös szerepel.[3]

A XVIII. század végén Krassómegyébe szakadt; Lévay Antal krassómegyei esküdt és Lévay László megyei biztos Háromszéken 1794 január 11-én kelt nemesi bizonyitványukat Krassómegyében 1796 január 5-én hirdették ki.[4]

Egy más ágával Udvarhelyszéken találkozunk, de közülök egyedül Sándor él Kissolymoson.

Literati (gidófalvi). Literati Johan Zoltán 1586-ban mint homoregius az egyedmezei perben fordul elő.[5]

Literati (nagybölöni). Literati Kechkés Gáspár cancellariai jegyző 1601 deczember 16-án nyert nemes levelet.[6] 1610-ben egyszerüen Literáti Gáspárnak irja magát s mint Miklósvárszék követje fordul elő.[5] Ezen családból lehetett azon Literati István is, ki 1815-ben Háromszék levéltárnoka volt.

Literati alias Hosszu (bodoki). György 1654 márczius 1-én Rákóczy Györgytől nyert nemes levelet.[7]

Literati alias Kosa (középajtai). Máté 1650 márczius 20-án Rákóczy Györgytől kapott nemességet.[7]

Lőrincz (uzoni). † 1614-ben Lőrincz János lustrál.[8] Kihalt.

Lőrincz (lemhényi). 1614-ben Lőrincz Gergely lustrál.[8] — Lemhényben ezen székely családból Lőrincz István és fiai: Gergely, József és Simon, valamint Lőrincz Mihály él.

Lőrincz (felsőcsernátoni). Ősi székely jogon alapuló nemessége 1632-ben erősittetett meg.[1]

Lőrincz (altorjai). Székely nemes család, melyből Lőrincz István 1614-ben lustrál.[8] — 1635-ben Lőrincz Márton a hét birák között fordul elő; ennek fia János.[2]

1703 április 23-án Lőrincz János, valamint testvérei Miklós és László Leopold királytól vettek czimeres nemes levelet.[4] — Ivadékai közül: Lőrincz Dénes birtokos és Lőrincz Ignácz csendőrfőhadnagy.

Lőrinczi dálnoki). Ősi család. — Anthonio Lewryncz de Dálnok 1547-ben egy birtokba iktatásnál[9] Georgius Lewrynchij de Dálnok 1548-ban egy tanuvallatásnál szerepelnek.[9]

1614-ben Lőrinczi László, István, Benedek, Gáspár, Pál és Tamás mint primipilusok fordulnak elő.[8]

1635-ben pedig Lőrinczi Benedek fia János, Lőrinczi László, Lőrinczi Tamásnak fia János és Lőrinczi Imre lustrálnak.[2]

További története ismeretlen.

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Eredeti okmány szerző levéltárában.
[4] Nagy Iván M. Cs,
[5] Kállay F. Sz. N.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[7] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[8] Udv. M. L.
[9] Szabó Károly Sz. Oklt.

Losonczy (rétyi). Ezen egykor szereplő család alkalmasint azon Losonczy familiából szakadt Háromszékre, melynek a Losonczi báró Bánffi családdal közös törzse volt.

Losonczy András 1589 junius 3-án Báthori Zsigmondtól Egerpatakon, Besenyőn, Losonczon és Rétyen levő részjószágaira nyert nova donatiot. Ugyanazon év junius 6-án Losonczy András a fejedelemtől Rétyen egy telket kap.[1] Majd mint Várhegy parancsnokát találjuk s 1597-ben a fejedelmi seregek kapitánya volt.[2]

Utolsó sarjai ezen családnak Anna, elsőbben férjezett Horváth Tóbiásné, később Simon Jánosné és Kata rétyi Székely Mártonné, kik 1614-ben egyaránt osztoztak a Losonczy jusban.[3]

Lőte (illyefalvi). Sokat gondolkoztam a „Lőte" név erede felett, s mivel a családnak egyes tagjai Lőjté-nek is irták magukat s a székelyek a lejtőt is lőjtőnek ejtik ki, azon véleményben voltam, hátha abból eredt; mig dr. Lőte József egyetemi orvostanár utba igazitván, arról értesitett, miszerint gyermekkorában hallotta, hogy a család neve eredetileg „Lövétei" volt. Tudván azt, hogy Lövéte község Udvarhelymegyében tényleg létezik s ez nem volna az első eset, hogy valamely családot származási helyéről neveztek el, ezen irányban folytattam kutatásomat. Régi okmányaink nyomra is vezettek, a mennyiben Lőte Bálint, ki az 1614 évi conscriptio szerint Illyefalván mint primipilus lustrál,[4] több helyen „Lövéte Bálint"-nak is iratott, igy például 1635-ben.[5] Utóbb irtt évben a Rákóczy György-féle lustra könyvben a család tagjai felváltva Lövéte és Lőte néven fordulnak elő. Logice a Lőte-család Udvarhelymegyéből származhatott, legelső ismert őse pedig Lőte alias Lövéte Bálint vala.

Nemessége ősi székely jogon alapszik, s bár neve nem valami hangzatos, ma már „Löw"-ből lett Lőték is léteznek.

A nemes Lőte-családból felemlitendők: Józsefnek fia József s utóbbinak fiai József, Ferencz és Lajos birtokosok Illyefalván. Lőte Pál utódai közül néhai Lőte Lajos collegiumi tanár és hires mathematikus N.-Enyeden; gyermekei maradtak, de nevük előttem ismeretlen. Továbbá dr. Lőte József egyetemes orvostudor és tanár a kolozsvári egyetemen, szül. M.-Csuton 1856 márcz. 19-én. Orvosi tanulmányait a kolozsvári egyetemen elvégezvén, 1883-ban az általános kór- és gyógyszerészettani széktanár segéde lett Budapesten. 1887-ben magántanár a kisérleti kórtanból, 1888-ban külföldön járt s utjában Koch R. laboratoriumában dolgozott. 1890-ben a budapesti Pasteur-intézetben tanársegéd. Még azon évben a kolozsvári egyetemen rendkivüli, később rendes tanár. 1893-ban az orvosi kar dékánja. Szakirodalommal is foglalkozván, a Kolozsvári Orvos-Természettudományi Értesitőben, az Orvosi Heti Lapban és a Természettudományi Közlönyben számos értekezése jelent meg. Magyarra forditotta „Woodhead Practical Pathology és Hoffmann Vorlesungen über allg. Therapie" czimü könyvét. Az Anthrax és veszettség-virus beoltása után fellépő láz körülményeiről szóló tanulmányát a budapesti orvosegylet 1887-ben pályadijjal tüntette ki. Gyermekei: Ilma-Viola, Laura, és Jolán-Ilona. Testvére id. Lőte Laura magánzónő Illyefalván.

Luka (imecsfalvi). † Székely család, melyből Luka Antal leányai 1561 május 3-án Imecsfalván levő jószágukat eladják Kondorát István imecsfalvi lófő székelynek és feleségének Luka Anna asszonynak.[6]

1614-ben Luka Dániel lustrál.[4] 1635-ben pedig Luka Dániel fiai János és András fordulnak elő.[5] Kihalt.

Lukács (borosnyói). (Lásd borosnyói Borosnyai-családot).

Lukács (futásfalvi). Lukács Mihály 1650 márczius 25-én Rákóczy Györgytől nyert nemes levelet.[7] De ez csak megerősitése volt ősi székely jogon alapuló nemességének, mivel ezen familiából 1614-ben Lukács Balázs és Tamás már mint primipilusok fordulnak elő.[8] 1635-ben pedig Lukács Tamás unokája János és Lukács Lőrincz mostoha fia Mihály lustrálnak.[9]

1744-ben Lukács József mint kir. táblai jegyző következő czimert hasznalta: Kék paizsban, koronából kinövő vitéz (derékből), jobbjában karddal, balját csipőre téve. — Sisakdisz: a paizsalak. Foszlányok arany-kék, ezüst-piros.[10]

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Orbán Balázs Sz. L.
[3] Eredeti okmány Antos János őrizetében Abony.
[4] Udvh. M. L.
[5] Háromsz. M. L.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[7] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[8] Udvh. M. L.
[9] Háromsz. M. L.
[10] Eredeti Vajna Tamás cs. és kir. kamarás őrizetében Sepsi-Szent-Györgyön.

Lukács (lemhényi). Régi háromszéki székely család, melyből 1510-ben Balázs és Mihály a lemhényi templom javára adakoznak.[1]

1614-ben Simon lustrál[2] és 1635-ben Simon fiai Balázs és János és Lukács István fia Mihály fordulnak elő.[3]

Ezen családból ez idő szerint Lemhényben a következők élnek:

Lukács György és leányai.

Lukács Tamás és fiai István és Ferencz.

Lukács István és fia Ferencz.

Lukács József fiai: Ferencz (fia József), Károly, György és József.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

[1] Eredeti okmány r. kath. plebánia levéltára.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.

Madoczai (gidófalvi). Közülök József 1848 előtt Zarándmegyében törvényszéki ülnök, özvegye ribiczei birtokosul iratik.[1]

Mágori (kézdi-vásárhelyi). Legelőbb Mágori Gerzson fordul elő 1726-ban. Samu 1789 tájt, Simon 1847-ben jegyző volt, Samu ifj. 1848/49-ben az ágyuöntésnél müködött. Áron közhonvéd volt [2]

A család leszármazási töredékei:

I. Tábla.

Mágori Samu.

Zsuzsa † 1831. (Jancsó Dani).	János 1789 † (Tóth Anna).	Anna-Mária. (Jancsó Mátyás). István.	Judit. (Jancsó Ferencz). Mózes.

II. Tábla.

Ifj. Mágori Samu. (Kovács Anna).

Anna. (Jancsó Mózes).	Zachar sz. 1847 tájt. † 1887.	Lujza † 1879.

III. Tábla.

Mágori József. (Török Anna Jánosé).

Mária. (Nagy Bálint).	Anna. (Baka István).	Róza. (Veres Benedek de Dálnok 1893).	Ilka. (Szőcs József).

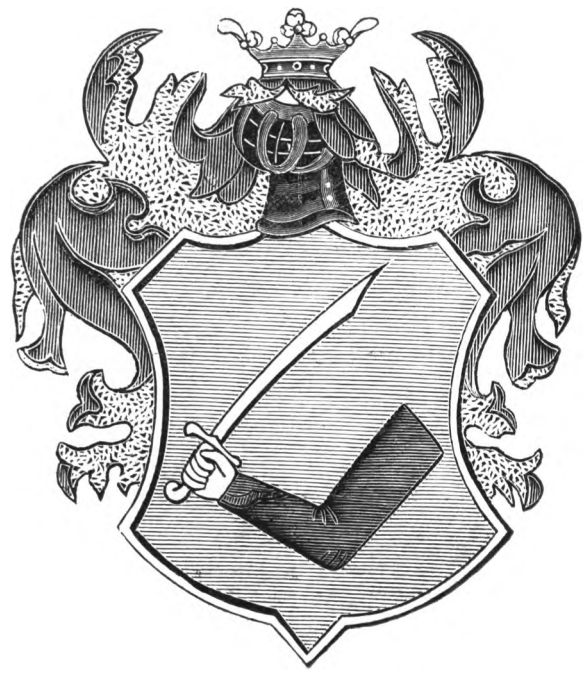
Magos (dálnoki). Dálnokon 1614-ben Magos Mihály mint primipilus fordul elő.[3] A család történetei ismeretlen.

Magyari (alcsernátoni). 1650 márczius 28-án Magyari György Rákóczy György fejedelemtől nyert nemes levelet;[4] de már 1614-ben Magyari Ferencz és Péter mint primipilusok lustrálnak.[3]

Magyari (nagyajtai). Magyari Literáti György Rákóczy Zsigmondtól 1067 évben nyert nemes levelet.[5]

[1] Nagy Iván M. Cs.
[1] Lásd Jancsó-családok történetét; irta szentkatolnai Bakk Endre.
[3] Udv. M. L.
[4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
Dr Vass Miklós tanár kir. könyv. és Tagányi K. jegyzéke.

Magyorósi (sepsimagyarósi). Ezen nemes székely családból 1614-ben Magyorósi Elek, Jakab, János, Bálint major és minor, Péter, Lőrincz és Gáspár lustrálnak.[1] 1635-ben Magyorósi Bálint, Jakab és Miklós a hét birák között s ezeken kivül e családnak még tiz tagja fordul elő.[2]

Sepsimagyarósi MAGYARÓSI-család.

Nemes levelet 1641 deczember hó 16-án Magyorósi Elek, Tamás, János, Gáspár és Jakab „magyarósi", valamint Magyorósi Péter „nagyborosnyói" előnévvel Rákóczy Györgytől nyertek.[3]

Ezekből láthatni, hogy mily kiterjedt család volt a Magyorósi familia a XVII-ik században.

Czimerük: Kék paizsban koronából kinövő természetes szinü oroszlán, jobbjában karddal. — Sisakdisz. — Foszlányok.

Tagjai azonban, — hogy mi jogon, azt nem tudom — a következő czimert husználták:

Czimerük: Kék paizsban kék mezü kar karddal. — Sisakdisz. — Foszlányok: mindkét oldalon arany-piros.

Major (teleki). 1614-ben Major Tamás mint nobilis lustrál.[1] Fiai István, János és Ferencz 1635-ben Magyarországon laknak.[2]

Makó (futásfalvi). Régi székely család, melyből Makó Mihály 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik fel[4] s 1614-ben a Bethlen Gábor-féle lustrakönyvben fordul elő.[1]

1635-ben a Rákóczy György alatt fel vett összeirásban Makó Mihály unokáját Andrást, Makó János fiát Györgyöt, Makó Istvánt és Makó Pétert, kik Rétyen laktak, találjuk feljegyezve.[2]

Ezen családból való volt azon Makó György — bár possessiója után Telekről irta magát — ki Sellenbergnél mint Mihály vajdának egyik jeles hadvezére harczol s viszi győzelemre székelyeit, de csak hamar átlátván, hogy egy magyarfaló kalandorral van dolga, bárczai táborban levő székelyeivel együtt a Tordán gyülekező honfiak táborába lepett; Csáky és a főurak keresztes-mezőre elibe mentek, zenével fogadták.[5] Miriszlónál a Mihály vajda pártján levő székely lovasságot is meghóditotta s ez által saját győzelmüket biztositotta. Érdemeit a léczfalvi országgyülés is elismerte s jutalmul a várhegyi várhoz tartozó bölöni, laborfalvi és szentiványi jószágokat kapta.[6] — 1603-ban Székely Mózes egyik csapatvezére s mint ilyen Beszterczénél Básta hajduit verte szét. Ugyanazon évben Imecs Mihálylyal a Barczára beütött Radul vajda ellen harczol és Rozsnyónál Imecscsel együtt estek el. Buzgó harczosa volt szent ügyünknek s ha kezdetben vétett is, későbbi magatartása és hősies halála által helyrehozta hibáit.

Maksai (maksai). Neve és előneve is a mellett bizonyit, hogy tősgyökeres, háromszéki székely-család, melynek legrégibb ismert őse Maksai Péter 1537 junius 27-én mint rector emlittetik;[7] ennek fia István maksai Békes Adorjánnak egy 1560 okt. 15-én kelt végrendeletében szerepel.[4] Fia Bálint 1597 okt. 6-án az Eresztevény és Maksa határos falvak közti határvillongási kérdésben Maksafalvát mint biró képviseli.[4]

1614-ben Maksán Bálint, László és János lustrálnak.[1]

1632-ben a család nemes levelet nyert.[8]

Az 1635 évi conscriptioban Maxai György a hét birák között, Maxai Bálint, László fia György és Mihály mint primipilusok fordulnak elő.[3]

Maxai Balázs I. Rákóczy György idejében pedig ruszkai Kornis Zsigmond szószólója,[3] 1631 nov. 10-én pedig Kornis Katalin Petki Jánosnénak ügyvédje.[9] Ez lehetett azon Balázs, kit Kállay mint deákot s kir. aligazgatót emlit s Pán Dorottyát vevé nőül, kivel a Maksai-család nyárádtői ágát alapitá s ezen ág egyik tagja „Dávid" a Máriaffi nevet vette fel.

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Sz. N. Muzeum Sepsi-Szent-György.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Erd. Tört. IV. köt. Kőváry L.
[6] Eredeti okmánylevél Orbán Balázs szerint a rétyi Székely-család őrizetében.
[7] Szabó K. Sz. Oklt.
[8] Tagányi K. jegyzéke.
[9] Kállay F. Sz. N.

Neve régi okmányainkban „Maksai és Maxai“-nak iratott. — A nyárádtői ágról és a Máriaffi-családról marosszéki müvemben szándékozom foglalkozni.

Málik (pogányszentpéteri). Ezen somogymegyei család multjáról vajmi keveset sikerült megtudnom. Egyrészt nem lévén székely család, másrészt a család tagjai sem küldötték be adataikat.

Nemes levelet Málik Pál és örökösei 1659 október 29-én Lipót királytól nyertek.[1] — Pálnak fia János, György és Rudolf; amaz 1640 körül légrádi harminczados, emez Pozsony-Szentgyörgy város birája volt. Nővérük Koller János Keresztély kamarai hivatalnok neje volt.[2]

Ezen családból való néhai Málik József áll. polg. leányiskolai igazgató, szül. 1849 aug. 6-án Zilahon, meghalt 1901 márczius 11-én Sepsi-Szent-Györgyön. Igen nehéz dolog pár sornyi életrajz keretében méltatni az ő munkában eltöltött, áldásdus életét. Málik József a munka embere volt mindig. Ifju éveit a szülői háznál Zilahon töltötte, ott végezte be gymn. tanulmányait is. Később a cs. és kir. 51. gy.-ezrednek Olmützben állomásozó csapatánál egyéves katonai szolgálatának tett eleget és nyert kadetőrmesteri rangot. Innen hazatérve a budapesti ev. ref. theológiára iratkozott be, honnan mint végzett papjelölt került a Székelyföldre. Az alig 26 éves fiatal tanár, bámulatos éleslátásával az akkor még ismeretlen székely-ügyek apostolává szegődött s szolgálta érdeküket meleg szeretettel, ügybuzgósággal, teljesen önzetlenül. Mint az ev. ref. „Székely Mikó-kollegium“ IV osztályának vezetője nyerte meg a közbizalmat, mely az akkor alakult felső leányiskola igazgatói állására hivta meg. Később, épen a Málik József buzditására a közoktatási kormány polgári leányiskolává fejlesztette az intézetet, hol mint igazgató munkált, dolgozott, soha nem lankadó kitartással azon, hogy az intézet derék székely nőket neveljen az élet számára. Fáradozásai nem vesztek kárba. A modern pedagógia fejlettizlésének megfelelő iskolát hagyott hátra. De nem itt érte el munkássága

Pogányszentpéteri MÁLIK-család

a tetőpontját. Iró volt a szó legszebb értelmében. A „Székely Tanügy“-gyel lépett a helyi zsurnalisztika csöppet sem hálás mezejére. Majd ennek megszünése után a „Nemere“ politikai lapot, 1882-ben pedig a mai napig is fennálló, nagy elterjedésnek örvendő „Székely Nemzet“-et alapitotta, melyet nagy tudással, széleskörü ismereteivel hirtelen bekövetkezett haláláig szerkesztett. Alig van társadalmi kérdés, kulturális és emberbaráti egyesület, vagy társaság, hol Málik József vezérszerepet ne vitt volna. E helyen csak a puszta felsorolásra szoritkozom, hiszen annak idején a magyar sajtó rokonszenves életrajzaiban méltó kegyelettel parentálta el a sajtó halottját. Tagja volt a városi képviselő-testületnek, elnök-igazgatója az általa alapitott „Jókai-nyomda“ r.-társulatnak, a „Székely Nemzeti Muzeumnak“ Főgondnoka a sepsiszentgyörgyi püspöki vizsgálat alatt álló ev. ref. egyházközségnek, alelnöke a sepsiszentgyörgyi vadászegyesületnek stb. És itt el is végezhetném az életrajzi adatait, csupán még a családi életből akarok pár szót elmondani. Hogy annyi elfoglaltatás, oly rengeteg teher mellett még mindig volt kedve uj meg uj eszmékért harczolni, ennek bizonyára egyik fő kutforrását a boldog családi életben találhatjuk fel. Első neje léczfalvi Gyárfás Gizella volt, egy ritka kedves, müvelt nő. Ebből a házasságból született Loránd, ki jelenleg a „Székely Nemzet“ felelős szerkesztője és ügyvédjelölt. A jó asszony korai halála után másodszor nősült Málik József, oltárhoz vezetvén léczfalvi Gyárfás Etelkát. A hitvesi kötelesség mintaképe, szellemes, magas képzettséggel biró nő, kitől József nevü fia született, ki most 6 éves korában jutott árvaságra.

Czimere: függőlegesen két részre osztott paizs, a jobboldali arany mezőben koronás, egyfejü feket, sas kiterjesztett szárnyakkal, a baloldali vörös részben jobbról-balra rézsutason vonuló két fehér sáv látszik. — Sisakdisz: aranykoronás griff, jobbjában nehány nyilvesszővel. — Foszlányok: arany-fekete, ezüst-vörös.[3]

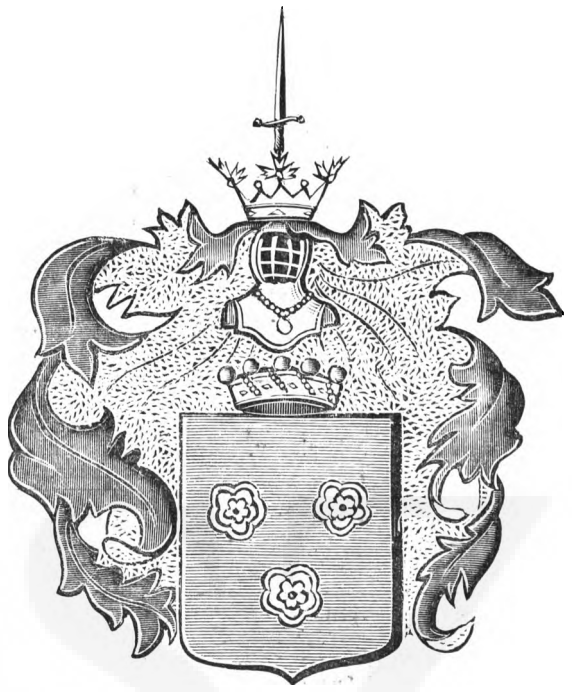
Marhát (bikfalvi). Neve régi okmányainkban kétféle alakban fordul elő, u. m.: „Marhát“ és „Marhált“. — A XVII. század elején már kiterjedt primipilus család volt Bikfalván. — 1602-ben Marhát Antal, Mihály, István, Antal minor, András és Gáspár Rudolf király hüségére esküsznek fel.[1] — 1614-ben

[1] Orsz. Levélt.
[2] Nagy Iván M. Cs.
[3] Burgstoller Colect. Insignium.

Bethlen Gábor alatt Marhát Gáspár, Ferencz, Antal, Mihály és György lustrálnak.[2] — 1635-ben a Rákóczy-György-féle consriptioban pedig Marhát Lukács fia István (Gidófalvára házasodott), Marhát Gáspár (Hétfaluban lakik) fia Mihály, továbbá Marhált János fia Ferencz, Mihály fia Tamás, Marhált Balázs és György fordulnak elő.[3]

Ez idő szerint Marhát-Ferencz birtokos fia Lajos és István képviselik ezen székely nemes családot, utóbbi Nyénben lakik.

Marcant (blankenschwerti, báró). ✝ Franczia eredetü család, (mint azt neve is kétségtelenül mutatja) melynek a többek közt ma is épségben levő két darab eredeti és franczia nyelvü nemes levelét az anyai ágon még élő utódok őrzik.[4] A család Elsass-Lotharingiából származik, honnan a nemességszerző Marcant Ferencz mint katonatiszt lépett át az osztrák hadseregbe a XVIII. század elején, utódai pedig a XIX. században a 11-ik székely-huszár ezrednél szolgálván mint magasrangu tisztek, háromszéki székely családokkal házasodtak össze s teljesen elmagyarosodván, beolvadtak a székelységbe. Férfiágon kihaltak s ma már csak leányági leszármazóik élnek, mint alább látni fogjuk.

Blankenschwerti báró MARCANT-család.

A család törzsatyja Marcant Ferencz (I.) ki legutóbb ezredes volt a savoyai dragonyos ezredben és mint vitéz katona sok viszontagság között 50 éven át hüségesen szolgált. Fiatal korában jelen volt Bécs törökostrománál 1683 ban s vitézül részt vett az Arson, Zalánkemén, Beque melletti csatákban stb.[5] és fokról-fokra emelkedve érte el az ezredesi rangot s mint ilyen halt meg 1731-ben Cremonában. Ezen első Marcant Ferenczet 1703-ban julius 11-én Lunevilleben kelt czimeres levéllel Leopold lothringeni herczeg és jeruzsálemi király („Leopold par la Grace de Dieu Duc de Lorraine et de Bar, Roy de Jerusalem; Marchis, etc...") nemességre emelte és következő czimert adományozta neki: négyszögü, alul hegyben végződő kék szinü paizson három ezüst-rózsa áll (felül: 2, alul: 1). A pajzsra jobbra forditott zártsisak van helyezve, melynek bubján vörös-ezüst-kék szinekben váltakozó tekercs van korona helyett és ebből egy függőlegesen állitott kétélű egyenes tőr (kard) emelkedik fel. A sisak foszlányok mindkét oldalon ezüstbélésü vörös és kék szinüek váltakozva. A nemes levél igen érdekes, nagy vörösviaszu pecsétje kettős; előlapján a lothringeni herczeg páncélos lovas alakja, hátlapján a herczeg czimere áll és lapos, franczia-szinü (vörös ezüst-kék) selyemzsinóron függ. Van még egy másik franczia nyelvü eredeti nemes levele is ezen Marcant Ferenczneк, ugyancsak Leopold lothringeni herczegtől 1706. május 12-én Lunevilleben keltezve, finom pergamenre irva, melyen azonban czimer nincs.

A nevezett Marcant Ferencz 1731-ben meghalván, özvegyen maradt neje: nemes riesenbachi Nigronin Zsuzsánna 1743-ban Mária Terézia császárné és királynőhöz folyamodott, hogy Prágában levő polgári házukat megnemesitse és négy gyermekét oltalmába vegye. Minek következtében a kegyes uralkodónő, tekintettel az özvegy néhai férjének 50 évi hüséges szolgálatára és érdemeire, riesenbachi nemes Nigronin Zsuzsánnát és ennek gyermekeit: Ferenczet, Jánost, Józsefet és Mariannát lovagi rangra emelte, Bécsben 1743. augusztus 30-án kelt függőpecsétes levelével és nekik a „blankenschwerti" előnevet adományozta.[6] A lovagi czimer (mely a diszesen kiállitott adomány levélbe van festve): négyszögü kék pajzson 3 ezüst-rózsa; a pajzson koronás nyilt sisak áll, a koronából aranykeresztmarkolatu, kétélü egyenes kard nyulik föl egyenesen. Foszlányok: mint a franczia nemes levélen. – Ugyancsak ezen napról (1743 augusztus 30-ról) keltezve Mária Therézia még egy második adománylevelet is adott pergamenre irva és nagy függőpecséttel ellátva özvegy blankenschwerti Marcant Ferenczné született riesenbachi Nigronin Zsuzsánnának, melylyel őt és négy gyermekét a cseh királyságban honositottaknak nyilvánitja, mint lovagi családot,[7] s részükre minden honossági jogot mindkét ágon való törvényes utódaikra kiterjesztve adományoz.

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

[2] Udvarh. M. L.

[3] Háromsz. M. L.

[4] Az eredeti két franczia nemeslevél Bánffy Benedeknél Szentkatolnán.

[5] Mindez fel van sorolva a nemes levélben s a későbbi (1743) lovagi diplomában, mely eredetiben szintén Bánffy Benedek urnál Szentkatolnán van.

[6] A függőpecsétes czimeres lovagi adomány-levél, eredetileg bársonyba kötve, könyvalakban kiállitva, Bánffy Benedeknél Szentkatolnán.

[7] Az eredeti honositó diploma teljes épségben özv. Lász Ignácznénál Sepsi-Szent-Györgyön.

Az első Marcant Ferencz három fia közül: Józsefnek (ki kapitány és sorozójárási parancsnok volt Stryben Galiczíában) fia: Marcant Mihály szintén igen vitéz katona volt, ki a XVIII. század végéni s a Napoleon elleni franczia háborukban (Naudersnél 1799-ben, Klamaschad és Reims bevételénél, továbbá az Alessandria, Novi és Genola melletti ütközetekben stb.) személyes vitézségét és eszességét annyira kitüntette, hogy mint alezredes a katonai Mária Terézia renddel s a tiroli ezüst érdeméremmel diszittetett fel s mint ilyen I. Ferencz csász. és király által 1805. január 23-án Bécsben (a blankenschwerti előnév meghagyása mellett) mindkét ágon leszármazó törvényes utódaival együtt bárói rangra emeltetett, katonai szolgálatának 34-ik évében.[1] A bárói czimer ugyanaz, mint a megelőző czimerek, annyi változtatással, hogy a pajzson öt gyöngyös bárói korona nyugszik s fölötte szembeforditott nyilt, aranyabroncsos, koronás sisak lebeg, a koronából kiálló egyenes kétélü karddal. Sisakfoszlányok ugyanazok, mint az előbbi czimereken. Báró Marcant Mihály később tábornok (General-major) lett s nyugdijazva élt Sepsi-Szent-Györgyön.

A család leszármazása a bemutatott hiteles adatok szerint[2] — kiterjeszkedve a nőágazatokra is — a következő:

I. Tábla.

Marcant Ferencz
1683-ban jelen van Bécs ostrománál, 1703 ban czimeres nemes levelet nyer Leopold lothringeni herczegtől, 1706-ban ujabb nemes levelet ngyanattól. Ezredes a Savoyai dragonyos-ezredben s mint ilyen meghalt Cremonában 1731-ben.
(Nemes Riesenbachi Nigronin Zsuzsánna,
ki Mária-Terézia által 1743-ban gyermekeivel együtt néhai férje érdemeiért lovagi rangra emeltetik blankenschwerti előnévvel.)

II. Ferencz	Zsuzsánna	I. János	I. József	Marianna
sz. 1690. † 1764. nőtlen magánzó.	sz. 695. † 1695.	sz. 1709. † 1757. nőtlen, magánzó.	sz. 1720 okt. 10. † 1798 decz. 21. kapitány, sorozó járási-parancsnok Stry-ben. Galiczíában. a) (Nemes Kuloz Anna őrnagy leánya. † 1779 junius 3. b) br. Ottenfels Anna † 1796).	sz. 1721. † 1765. (Nemes Schubauer polgármester Prágában; házasság 1740).

III. Ferencz	Lujza	I. Mihály báró,	I. Teréz	II. József
sz. 1749. † 1751.	sz. 1754. † 1779.	sz. 1760 szept. 16. † 1831 márcz. 25. a katonai Mária-Terézia rend lovagja; részt vesz a Napoleoni franczia háborukban; 1805-ben báróságot nyer; tábornok. (Nemes Ehrenbergi Peller Jozefin, sz. 1764. ápr. 15. † 1833 márcz. 25.).	sz. 1761. † 1819. Férje: sorozó kapitány.	sz. 1764. † 1807. nőtlen, utépitési hivatalnok Galiczíában.

II. Mihály	II. Terézia	IV. Ferencz	Károlina	Venczel	Ignácz
sz. 1781. † 1813 novemb. 19-én a csatában. Százados a Benyovszky-gyalogezredben. (Simon Károlina, gyógyszerész leánya).	sz. 1874 máj. 11. (kovásznai Kiss Gábor székely huszár-főhadnagy. sz. 1786. † 1824. házasság köttetett: 1810). (Folyt. a II. táblán).	sz. 1786., százados a 2. székely gyalogezredben. (nemes Spaduai Spaczek Sarolta Ottilia † 1855, kapitány leánya). (Folyt. a III. táblán).	† 1787.	sz. 1792. † 1793.	† 1798.

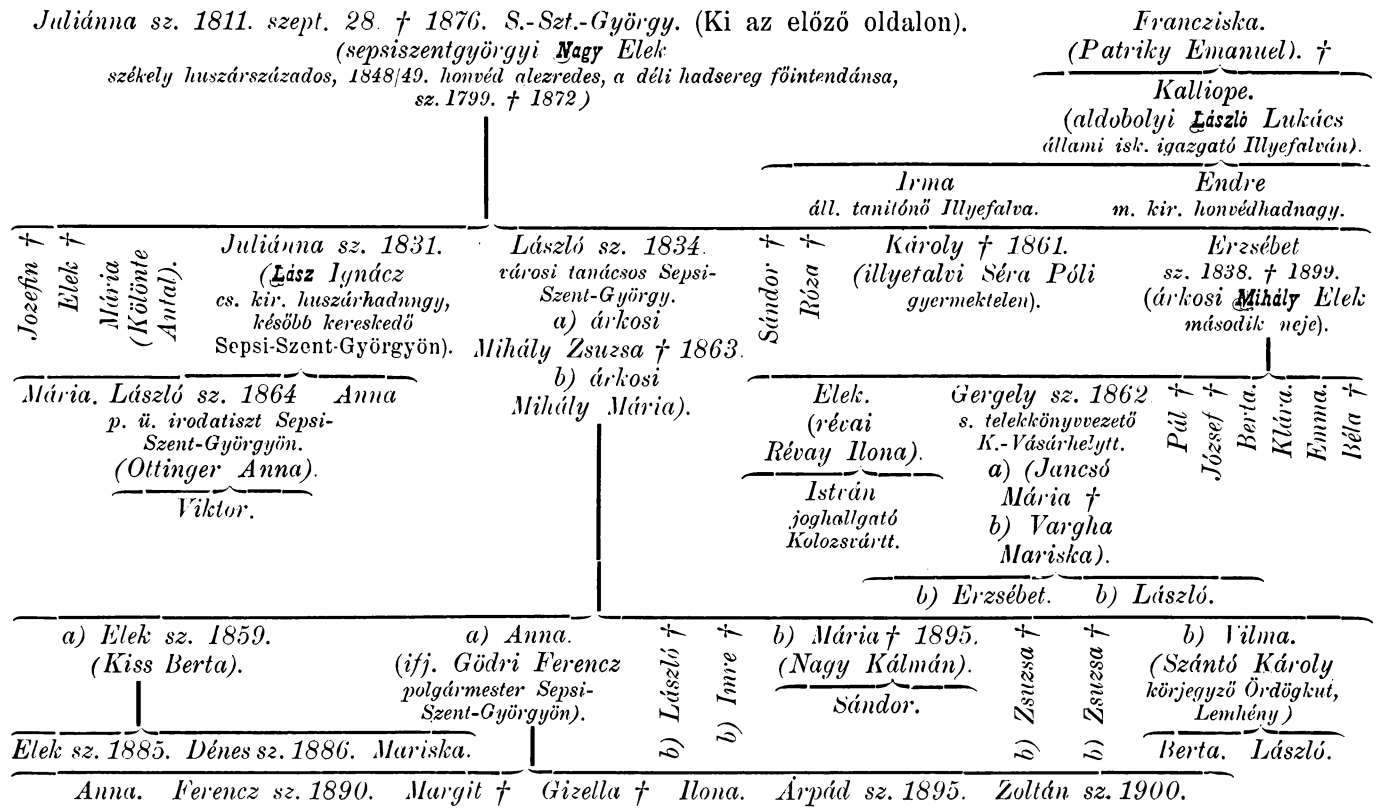
III. Mihály.	Mária-Amália † 1851 Meránban. (blankenschwerti br. Marcant Ferencz alezredes a 2. székely gyalogezredben. 1848. brassói fellegvár parancsnoka).

II. Tábla.

Blankenschwerti báró Markant
II. Terézia (Ki az első táblán).
sz. 1784.
(kovásznai Kiss Gábor
szék. huszár főhadnagy.)

Juliánna	*Lajos*	*Károly*	*Emilia (Mina)*	*Józsefa*	*Franczíska.*
sz. 1811. szept. 28. † 1876. S.-Szent-György. (s.-szentgyörgyi Nagy Elek székely husz. százados, 1848/49. honvéd alezredes, a déli hadsereg főintendánsa; sz. 1799. † 1872. (Folytatása a tuloldalon)	*sz. 1812. gyalogs. őrnagy.*	*sz. 1818 százados a 2. székely gyalog ezredben.*	*sz. 1819. (Bakcsi Elek székely huszárhadnagy)*	*sz. 1822. gyalogs. százados.*	*(Patriky Emánuel). †* (Folyt. a tulold.)

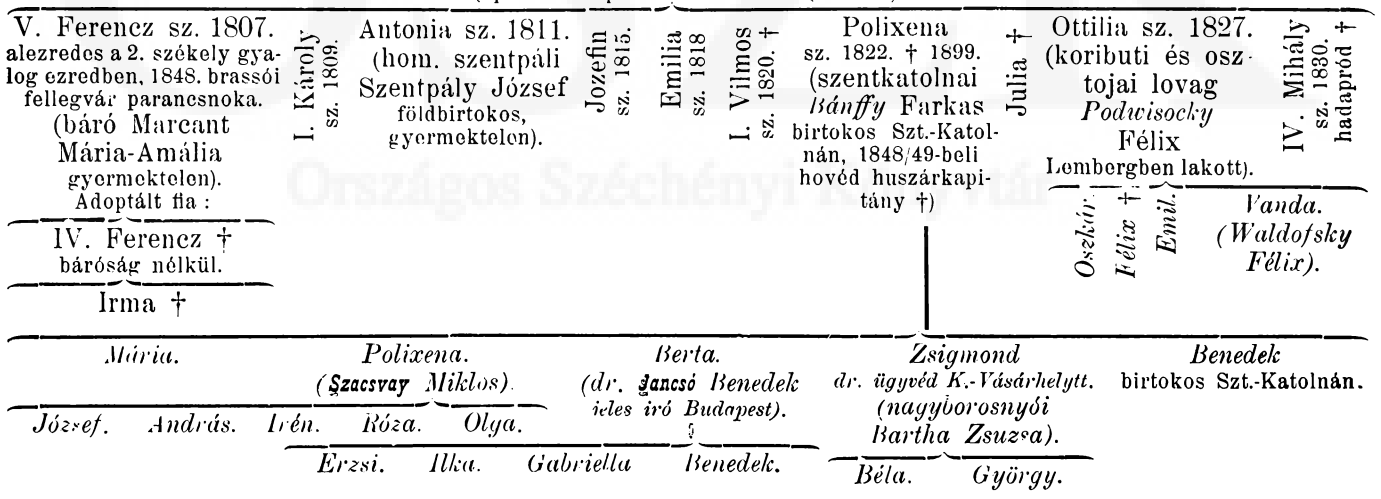
[1] A nagy függőpecsétes, bársonyba kötött és németnyelvü eredeti bárói oklevél Bánffy B. urnál Szentkatolnán.
[2] Lásd az eredeti családi leszármazást Bánffy B.-nél Szentkatolnán.

III. Tábla.

Blankenschwerti báró Marcant IV. Ferencz (Ki az I. táblán).

sz. 1786.
százados, a 2. szék. gyal. ezredben.
(spaduai Spaczek Sarolta (Ottilia).

Márk (uzoni). A Márk-családok közül az uzoniról van legrégibb adatunk; ugyanis 1539-ben Balassa Imre erdélyi vajda egy parancsolatjában uzoni Márk Jánost emliti.[1] A XVII. század elején volt a legkiterjedettebb; 1614-ben Márk Antal, Gáspár, Gergely, Mihály és György a Bethlen Gábor-féle,[2] 1635-ben Márk György, Mihály major, Gáspás, György minor, Mihály minor és Márk Antal veje Kovács Miklós a Rákóczy György-féle[3] lustrakönyvben fordulnak elő. — Mihály minornál azon megjegyzés áll: „Urunk Ő nagysága cancellistája".

Ezen családból Uzonban Márk Sámuel, Benjámin, József és Áron élnek.

[1] Szabó Károly Sz. Oklt.
[2] Udv. M. L.
[3] Háromsz. M. L.

Márk (sepsi-szentgyörgyi). ✝ Valószinü, hogy az uzoni Márk-családból szakadt S.-Szent-Györgyre. 1614-ben Sepsi-Szent-Györgyön Márk István, Pál és János mint nobilisek lustrálnak,[1] kik 1611 junius hó 14-én Báthori Gábortól nyertek volt czimeres nemes levelet.[2]

Ezen családból valók voltak Márk Áron 1845-ben városi hivatalnok S.-Szent-Györgyön és Márk László 1846-ban számvevői biztos Kolozsmegyében.[3]

Czimerük a sepsi-szent-királyi Ábrahám-család czimerével azonos. — Sepsi-Szent-Györgyön a család kihalt.

Márk (egerpataki). Szintén régi székely család, melyből Márk Péter 1591 január 22-én Báthori Zsigmond fejedelemtől nyert nemes levelet.[4] — Az 1614 évi lustrakönyvben következők lustrálnak: Márk Miklós, Balázs, Máthé, János, István, Lőrincz és Mihály.[1]

Ezen családból Ferencz 1848-ban erdélyi kir. kincstári hivatalnok: fia Ferencz ugyanott gyakornok és 1860-ban pénzügyi biztos. — Márk János adóhivatali ellenőr és öcsese Adolf 1848/49-ben honvédek.[5]

Márk (középajtai). 1614-ben Márk Péter, Márton és István lustrálnak.[1] — István és fiai György és István 1649 november 13-án Rákóczy Györgytől nyertek primipilatust.[4]

Márkos (gelenczei). Régi háromszéki székely család, melynek legrégibb ismert őse Jakab, kiről 1523 február 12-én Szapolyai János erd. vajda és székely ispán itéletében mint néhairól tétetik emlités [6]

1614-ben Márkos Mihály és Lőrincz,[1] 1635-ben Márkos Bálint fia Péter lustrál.[7]

Egy ága Zemplén, egy másik Bácsvármegyében lakik.

Gelenczén Márkos Lajos, Dénes, István, József, Boldizsár, Benedek, Gyárfás és Dénes ifjabb; Imecsfalván Márkos Imre élnek; utóbbi postamester és állomásfőnök.

Márkos (s.-szent-iványi). Már a XVII. század elején is kiterjedt család volt, ezt bizonyitják a régi lustrakönyvek; ugyanis 1614-ben Márkos János és Bálint mint primipilusok fordulnak elő.[1] — 1635-ben pedig Márkos István, Tamás, Mihály, Bálint, András, János és Benedek a Rákóczy György-féle conscriptioban jegyeztettek fel.[7]

Legelső ismert ősük Mihály vala, ki 1505-ben mint udvarhelyi székbiró az agyagfalvi gyülésen vett részt.[8]

Ezen családból való volt Márkos Dániel is, tanulmányait külföldön elvégezvén, 1668 ban iskola-igazgató Kolozsvártt, 1672-ben unitárius püspökhelyettes, 1684-ben püspök. Fia Péter s leánya Erzsébet Toroczkai Lászlóné.

Egy ága 1725-ben Laborfalvára költözött át, közülök Márkos József és fia Jozsef, László, valamint Albert, továbbá néhai Márkos Antal fiai Sámuel, Ferencz és György és néhai Márkos Benedek fiai: Károly és János Laborfalván élnek.

A szentiványi ágból néhai Márkos András fiai Ferencz M.-Vásárhelytt és András a Berde Mózes volt gazdatisztje, birtokos Segesvártt.

Él azonban Laborfalván még egy más Márkos-család is, t. i. András és fia Béla, szintén székely nemes család, de eredetük ismeretlen.

Márton (lemhényi). Régi székely család, melyből 1510 ben Márton György a lemhényi templom javára adakozott.[9] — 1614-ben Gergely lustrált[1] és 1635-ben pedig Gergely fia János fordul elő.[7]

Ez idő szerint Lemhényben következők élnek: Márton András s fia György, Márton György s testvérei István, Mihály és József, Márton Sándor s fiai Albert és Imre, Márton József, Ferencz, Gyárfás, András, Mihály, Dénes és György.

Márton (léczfalvi). Léczfalváról 1602-ben Márton Gáspár Rudolf király hüségére esküszik fel.[10] — 1614-ben Márton Lukács és András mint nobilisek lustrálnak[1] és 1628-ban szeptember 20-án Márton András Léczfalván Bethlen Gábortól egy házhelyet kap [4]

[1] Udvh. M. L.
[2] Orsz. Lvlt. Capt. oszt. arm. 22.
[3] Nagy Iván M. Cs.
[4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[5] Nagy Iván. M. Cs.
[6] Szabó K. Sz. Oklt.
[7] Háromsz. M. L.
[8] Kállay F. Sz. N.
[9] Eredeti okmány r. kath. plebánia levéltára Lemhény.
[10] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

Márton (killyéni). † A fennmaradt adatokból következtetve, tagjai a XVII-ik században nem kis befolyást gyakoroltak Killyén és vidékére. — Ezen században több izben s külömböző fejedelmek erősitették meg a családnak ősi székely jogon alapuló nemességét. — Legelső adatunk Killyéni Márton Pál, Bálint és Péter testvérekről van, kik Thuróczi Miklós erdélyi alvajda és székely alispánnak egy 1516 okt. 14-én kelt parancsában fordulnak elő.[1] — 1607 junius 14-én Márton Gáspár Rákóczy Zsigmondtól primipilátust nyert;[2] 1610 január 18-án Márton András Báthori Gábortól szintén primipilátust kapott;[3] 1614-ben Márton György, Mihály, Pál, Tamás, András, Boldizsár, Imre és Miklós lustrálnak.[3] — 1635-ben Márton Pál, Boldizsár és András a hét birák között s ezeken kivül még 27 tagja a családnak fordul elő,[4] — 1655 junius 28-án a ploesti táborban Márton Balázs Rákóczy Györgytől nyert lófősitési levelet[2] és 1699 január hó 19-én killyéni Márton Pál és neje Andor Ilona kaptak czimeres nemes levelet.[5] Killyénben kihalt.

Marton (s.-szent-királyi). 1656-ban nyert nemes levelet,[6] de Márton Deák scholamester már 1614-ben is mint nobilis fordul elő.[3]

Márton (gidófalvi). 1614-ben Márton András mint pixidariás lustrál;[3] 1632-ben nyert nemes levelet.[6]

Márton (futásfalvi). A Márton név Háromszéken a legrégibb neveknek egyike. Zsigmond király itéletében egy Márton 1427 junius 24-én már mint néhai emlittetik;[7] összeköttetésre a XVI. század végéig azonban nem akadtam. — 1596-ban Márton János birtokos Futásfalván és 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik fel.[7] — 1614-ben Márton János és Tamás a Bethlen Gábor-féle conscriptioban mint lovasszékely lustrálnak[3] s 1635-ben a Rákóczy György-féle összeirásban Márton Tamás fia István és Márton Jánosné unokája János fordulnak elő.[4]

Egy ága ezen családnak Maros-Tordamegyében honol, erről majd marosszéki müvemben szándékozom tárgyalni. — Ide tartoznak Márton József szolgabiró és Márton István birtokos Ny.-Szeredán, Márton János pedig Nyárád-Szent-Annán.

Márton (dálnoki). 1614-ben Márton György, Antal, Ferencz és Tamás mint primipilusok lustrálnak.[7] — 1644 január 12-én Ferencz, 1649 november 20-án György „dálnoki“ előnévvel nyertek nemes levelet.[2]

Márton (altorjai). Nemességet Márton Ferencz és fiai Péter, András, Ferencz, Lőrincz, Simon és István „altorjai“ előnévvel 1725 julius 5-én Károly királytól kapták.[5]

Czimerük: Kék paizsban vörös mezü kar zöld fenyőággal kezében. — Sisakdisz. — Foszlányok: ezüst-kék, arany-piros.

Leszármazási táblázatuk a következő:

Márton Ferencz
1725-ben nyert nemességet.
(Biró Judit).

Péter.	András.		Ferencz.	Lőrincz.	Simon.	István.
	István.	György.	Ferencz.	Simon jun.	József.	János 1768.
Antal.	Ferencz jun. 1768. (m. zsákodi Horváth Mária).					
Ferencz.	Elek † 1830. (Keleмen Anna).	József. László.				
Péter. (Lázár Ágnes).	József. (Bardocz Márta).		Mózes pap.			
	Ferencz.	Anna. (Szabó Ferencz).				
József.	Péter.	Janos † 1847. (Szabó Mária).				
Mária m. kir. postamester.	Benedek m. kir. erdész.	Ida.	Emilia. (Keller Géza számtiszt).	Ilona.	Anna.	

[1] Szabó K. Sz. Oklt.
[2] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[3] Udvarhely M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[6] Tagányi K. jegyzéke.
[7] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

Márton (s.-szent-györgyi). 1611 junius 14-én Márton György Báthory Gábortól nyert czimeres nemes levelet.[1]

Czimere azonos a s.-szentkirályi Ábrahám-család czimerével.

Máthé (eresztevényi). 1649-ben nyert nemes levelet.[2]

Máthé (albisi). 1607-ben nyert nemes levelet.[2] — 1614-ben Máthé Lukács és István lustrálnak.[3]

Máthé (bikfalvi). † 1614-ben Máthé György mint primipilus lustrált.[3] Kihalt.

Máthé polyáni). 1614-ben Máthé Mátyás lustrál.[3] — 1635-ben Máthé Mátyás fia János fordul elő.[4] Utóbbitól származtak le a Polyánban ma élő Máthék, u. m. István, András és Dávid, valamint utóbbinak fia János és Dávid.

Máthé (zabolai). 1608-ban kapott nemes levelet.[2] — 1614 ben Máthé Péter, Bálint, István és János a Bethlen Gábor-féle conscriptioban fordulnak elő.[3]

Máthé (maksai). Maksán ezen család egyike a legrégibbeknek. 1560-ban Máthé Jánosról Bekes Adorján végrendeletében van szó.[4] — 1583-ban pedig Máthé Gergely emlittetik.[5] 1614-ben Máthé György és Tamás mint nobilisek lustrálnak.[3] — A dálnoki Máthék is ezen családból származtak.

Mátis (hatolykai és k.-szentléleki). Ezen székely család hazája kézdi-szék; ősi fészke Hatolykán volt, tagjai onnan származtak előbb Szentlélekre, Márkosfalvára, Szentkatolnára és Komollóra; később Magyarországra, hol a dunántuli és dunáninneni kerületekben telepedtek le.

Eredeti neve Mátyus vagy Matus volt; a XV., XVI. és XVII. századbeli okmányokban rendesen a Matis név mellett alias Mátyus áll, ebből következtethetni azt, miszerint a kézdiszentléleki Mátyus-család törzse is a Mátis-familia törzsével közös volt.

Az első, kiről ezen ősi családban tudunk, Mátyus aliás Mátis Sándor, ki 1467 ben Mátyás király alatt hadnagy volt s kinek egy commissionalis levéllel a király megparancsolta: miszerint Budára menjen fel. — 1566-ban Mátyus János aggerum magister.[6] — A család 1591 május 2-án nyert nemes levelet; ugyanis Báthori Zsigmond (consideratis fidelitate et fidelibus servitiis nobilium) hatolykai Matis Pétert és Ferenczet mint nemes szülőktől származottakat ujból a nemesek sorába felveszi.[2]

A XVII. század elején volt ezen család a legterjedelmesebb s mivel a magyarországi Matisok között ma is fennáll azon hagyomány, hogy ők Erdélyből és pedig Háromszékről származnak, de őket adatok hijában a Székelyföldön lakó Mátisokkal összekötni nem tudtam, minden adatról, ha még oly érdektelen is, beszámolok, hátha az érdeklődők kutatásaikkal ezen a nyomon haladni tudnának.

Hatolykán 1602-ben Matus Mátyás és János; Kézdi-Szentléleken Mátyus János, Tamás, Balázs, Lukács és István Rudolf király hüségére esküsznek fel.[4]

1614-ben Bethlen Gábor alatt Hatolykán Matis Miklós, Mátyás, Miklós major, Tamás, János és István; Szentléleken Matis István; Márkosfalván Matis István és Komollón Matis Mátyás lustrálnak.[3] 1635-ben a Rákóczy György-féle conscriptioban Matis Miklós sen. a hét birák között, fia Péter, Matis István sen., Miklós jun., István, György, Tamás fia István és Jánosné fia István; Szentléleken Matis János, István és Mihály uzoni lakósok, Miklós, Balázsné fia Mihály, István fiai Péter, Balázs, György és Pál, továbbá Mátis Lukács fia György, ennek fiai János és István; Márkosfalván Mátis Péter fia Istók fordulnak elő.[7]

1607. május 16 án szentléleki Matis János Rákóczy Zsigmondtól nemes levelet nyert.[8]

1607. szeptember 21-én Matis Tamásnak Rákóczy Zsigmond Szentléleken egy ház helyet ad.[8]

1584. julius 8-án Matis Péter Hatolykán és Alsócsernátonban levő birtokára Báthori Zsigmondtól nova donatiot kap.[8]

1620 deczember 20-án Matis György (hatolykai) Bethlen Gábortól primipilátust nyert.[8]

1700. márczius 26-án Mátis Kelemen és Miklós (hatolykai) czimeres nemes levelet kaptak.[9] 1786. junius 19-én Matis Kelemen és 1788 október 16-án Mátis Mihály (hatolykai) nemesi igazolványt vettek.[9]

[1] Eredeti nemes levél Orsz. levlt. Capt. oszt. arm. 22.
[2] Tagányi K. jegyzéke.
[3] Udvarhely M. L.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Szabó K. Sz. Oklt.
[6] Kállay F. Sz. N. H. E. 226.
[7] Háromsz. M. L.
[8] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[9] Dr. Illéssy és Pettkó KK.

Egy a gyulafehérvári káptalani levéltárban őrzött transumptumban,[1] melynek czime: *Transumptum Tabulare Authenticum Familiae Matis alias Matyus de Hatolyka et Matisfalva; nec non Familiae Bak de Hatolyka et Szentkatolna, continens in se Privilegiales, Statutionales, Donationales, Armales, Emptionales, multiformes Retractationales, Deliberationales, Contractualis super venditione et emptione Literas, de et super Bonis Juribusq' Possessionaris ac Haereditatibus siculicalibus dictarum Familiar: in Possessione Hatolyka, Szentkatolna, Szentlélek et Sede Siculicali Kézdi existentibus habit: penes Mandatum suae Mattis per Michaelem Mattis per Michaelem Matis de praefata Hatolyka die 14. Maji. A 1764 collocatum, ubi multi ex dicta Familia Matis alias Matyus et Bak commemorantur.*" — Ezen transumptumban a Matis (Matyus) család történelmére vonatkozó nevezetesebb okmányok mind feltalálhatók.

Neve többféle alakban fordul elő: Matyus, Matus, Matis, Mátis, Mathis és Matys.

Egy töredéke a családi táblázatnak, melyet szentkatolnai Bakk Endre vizaknai plebános hiteles iratok alapján összeállitott, a következő:

Mathis alias Mattyus Sándor
1467-ben hadnagy.

- Mátyás.
  - Péter.
    - István.
      - Mátyás.
      - Simon def.
        - Péter (1591 nobilit.)
          - János.
            - Simon.
              - György 1648.
        - Ferencz.
          - Mátyás.
          - András 1617.
            - Mátyás 1648.
              - Zsgmond.
              - Mihály 1691—1701.
                - Mihály 1750. (Bak Margit).
                - Ferencz.
- N. (Bak István).

A magyarországi Mátisokra térve: Komárom, Sopron, Veszprém, Zala és Pozsonyvármegyékben találunk ily nevü családokat; ezelőtt mintegy 200 évvel származtak Sopronmegyébe s onnan tovább.

Mátiss György 1756—1760 Győrvármegye főbirája, 1768-ban Moson és Győrvármegyék viceispánja, továbbá Mátis József 1801-ben kir. udvarnok, a dunántuli kerület táblabirája, a következő czimert használták: Paizsban pelikán; Sisakdisz: kardos kar.[2]

A háromszéki Mátis-család czimere, melyet az 1591-ben kelt nemes levéllel nyertek, a következő: Kék paizsban páncélos kar karddal. Sisakdisz a paizs alak. Foszlányok.

Matkó (kézdivásárhelyi). Nemes család, melyből 1597-ben id. Matkó Balázs fordul elő, 1598-ban ifj. Matkó Balázs, 1613-ban János assessor, 1646-ban biró;[3] István 1690-ben de K.-Vásárhely irta magát, született 1625-ben; tanár, majd hitszónok Borberekben, Karánsebesen, később miután Barcsai Ákos fogságából kiváltatott Fogarason, Zilahon s végre Kolozsvártt. Meghalt 1693-ban. Sámbár Mátyás jezsuitávali vitatkozásai az irodalom terén feltünést keltettek.[4]

Mátyás (bikfalvi). † 1614-ben Mátyás Mihály mint pixidarius lustrál.[5] 1631 julius 10-én Mátyás Mihály Rákóczy Györgytől nyert primipilatust.[6] Kihalt.

Mátyás (kézdialmási). Ezen székely család 1628-ban kapott nemes levelet;[7] de ez szintén csak megerősitése lehetett ősi székely jogon alapuló nemességének, mivel Mátyás András K.-Almásról már 1614-ben is mint primipilus fordul elő.[5] 1635-ben a régi lófőszékelyek között Mátyás Andrást, Miklós fiát Mihályt, valamint Mihály fiait Imre és Gergelyt találjuk feljegyezve.[8] Ma is kiterjedt család K.-Almáson, közülök Pétert és Andrást emlitem, kik ősi birtokukban élnek.

Mátyás (bodoki). Mátyás Péter 1655 julius 6-án Rákóczy Györgytől a stroesti táborban nyert primipilatust.[6]

[1] Cent. Gg. Nro. 34.
[2] Mátis István megyei iktató közlése Sopronból.
[3] Bakk Endre vizaknai plébános kézirata.
[4] Nagy Iván M. Cs.
[5] Udvh. M. L.
[6] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[7] Tagányi K. jegyzéke.
[8] Háromsz. M. L.

Mátyás (pávai). Több izben vett nemesi igazolványt. Nemessége 1650-ben kelt.[1] Nemesi bizonyitványt előbb 1784 november 16-án, majd 1799 augusztus 22-én vett.[2]

Pávai MÁTYÁS-család.

Czimerük: Kék paizsban pirosmezü kar karddal. Sisakdisz. — Foszlányok: ezüst-piros, arany-kék.

Mátyus (kézdiszentléleki). Ezen régi törsgyökeres székely családnak a k.-szentléleki és hatolykai Matis-családdal közös törzse volt. A XV., XVI. és XVII. században Mátyus és Matus név alatt szerepeltek; nagyon terjedelmes familia volt, éppen azért nem tudhatni, miszerint a sok régi Mátyus közül kiknek ivadékai változtatták nevüket Matisra s kiknek leszármazói maradtak meg eredeti nevük mellett.

A Mátyus családból ez időszerint Mátyus András és fiai Márton, Albert és András; Matyus János, László és Ignácz Szentléleken, Mátyus Péter Szárazpatakán élnek.

Medve (dálnoki). 1578 április 28-án dálnoki Medve Péter fia György az alsó-árokalji erdőben részt kaptak.[3]

Ezen család 1786 julius 20-án vett nemesi igazolványt.[2]

Medvés (kézdiszentléleki). Hogy van-e vonatkozás ezen székely család neve és Medvés alsó fejérmegyei község, vagy a toportyán féreg (a székelyek igy nevezik a medvét) avagy a Cserhát egyik magasabb hegycsoportja a „Medves“ között, azt kipuhatolnom nem sikerült; a család nevének eredete tehát ismeretlen. Törzse Medvés István, ki 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik fel;[3] ennek fiai János és Márton 1614-ben lustrálnak;[4] Jánosnak fiai Mihály és András pedig 1635-ben fordulnak elő.[5] Ugyezen évben István fia Péter és Mátyás fia Mihály vannak feljegyezve.[5] Nemes levelet ezen familia Bethlen Gábortól nyert.[6] Tagjai minden nagyobb háboruban részt vettek, például Medvés Ferencz a Napoleon harczaiban, Medvés Joachim 1848/49-ben mint százados Nagy-Szebennél esett el, Medvés Lajos 1848/49-ben mint zászlótartó őrmester Kökösnél, Piskinél és a nyergesi szorosnál harczolt; Medvés Lajos 1866-ban Königrätznél a poroszokkal áll szemben.

Ide tartoztak továbbá Medvés Mihály kir. törvényszéki elnök Kolozsvártt, Medvés György törvényszéki hivatalnok és Medvés László körjegyző. A jelenben élő generatioból: Medvés Sándor ny. számtiszt Budapesten, Medvés Lajos, Sándor és József birtokosok K.-Vásárhelytt, Medvés Sándor nyomdász Kolozsvártt, Medvés István birtokos Torján és Medvés Lajos tanitójelölt Déván.

Menyhárt (gelenczei). † 1614-ben Menyhárt Demeter mint primipilus lustrál.[4] Gelenczén kihalt.

Mérges (s.-szentgyörgyi). † 1614-ben Mérges Tamás Sepsi-Szent-Györgyön mint nobilis fordul elő.[4] Kihalt.

Mészáros (k.-szentléleki). Mielőtt az ezen családra vonatkozó általam felkutatott adatokat közölném, nem tartom érdektelennek azon szájhagyományt felemliteni, mely szerint ezen családnak egyik őse már a XVI-ik század elején szerepelt; Ugyanis midőn Zápolya a török ellen indult, a szentléleki várban 40 fegyveres kővárvidéki oláhot hagyott, ezek között volt egy Mircse nevü, kiből később „Mészáros“ lett; valószinüleg azért maradt rajta ezen név, mivel Feráti Erzsébeth udvarát hussal látta el. A vele együtt visszamaradt Jánó, Jakó, Ráduly, Román, Opra, Gligor, More és Burcsa nevü társaival hüséges szolgálatáért armálist nyert. Hárman voltak testvérek Mészáros Károly, István és Lajos, kik közül Károly Mármarosba menekült, mivel a székelyeket fegyveres szolgálatra erőszakolták. Ezen bujdosása alatt egy ideig Literati nevet használt, majd ujból Mészáros nevet vett fel. A visszamaradt két testvérre Bukow generalis feladta a fegyvert. A Mármarosba kiszármazott Károly ivadékának állitják Mészáros Lázárt a 48 49-iki szabadságharcz alatt müködött miniszteriumnak hadügyminiszterét.

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Dr. Illéssy és Pettkó K. K.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Udvh. M. L.
[5] Háromsz. M. L.
[6] Eredeti okmány Medvés Sándor ny. számtiszt őrizetében Budapesten.

Ezen szóhagyománynak azonban mindaddig hitelt nem adok, mig a részemről Mármarosmegyében bevezetett kutatások kétségbe vonhatlan és biztos adatokkal támogatott eredményre nem vezetnek; annál kevésbbé, mivel az általam felkutatott okmányok fenti hagyományt még mivel sem igazolják.

1635-ben Rákóczy György alatt Mészáros István fiai: Miklós, Mihály és Márton lustrálnak.[1]

Tagányi Károly szerint ezen család 1645-ben nyert volna nemes levelet; dr. Vass Miklós tanár szerint k.-szentléleki Mészáros János 1646 április 4-én kapott primipilatust. Egy kezeim közé került transumptum szerint, mely eredetiben Mészáros Miklós-András szentléleki birtokos őrizetében van, Mészáros József 1792 deczember 13-án a kir. tábla előtt produkálja nemességét, mely alkalommal a Leopold király által 1674 julius 25-én adományozott czimeres nemes levelet is felfekteti; utóbbi szerint Mészáros András, János és Péter testvérek emeltettek nemességre és „szentléleki“ előnévvel emlitetnek; utódaikkal együtt következő czimert nyerték: Kék paizsban emberi kar bárddal kezében. — Sisakdisz: egy emberi kar kezében kocsagot tartani látszik. — Foszlányok.

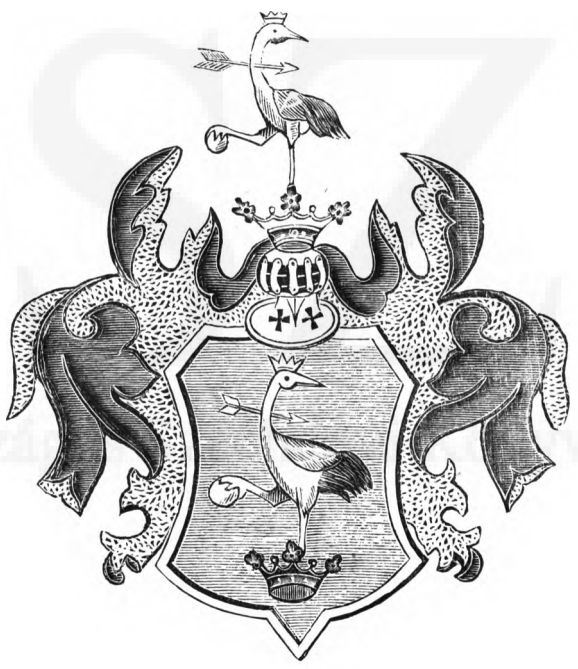
Ezen ma már székely család nemessége az 1847-ben Sepsi-Szent-Györgyön tartott marchalis gyülésen lett kihirdetve.

Ide tartoznak Mészáros Miklós, Antal és Pál, kik mint birtokosok K.-Szentléleken élnek.

Mészáros (osdolai). 1602 junius 8-án Mészáros Lőrincz nyert nemes levelet.[2]

Mezei (zágoni). Nagy Iván „Magyarország családjai“ czimü müvében Mezei János kir. táblai ügyvédet, ki 1848-ban M.-Vásárhelytt lakott, számitja ezen családhoz.

Mihálcz (gelenczei). * ○ Miháltz Mihály a család genealogiájának szerzője ezen egykor szereplő család őséül azon Miháltz Mihályt teszi, kinek fia Miklós 1326-ban slavoniai bán volt; ezt Nagy Iván kétségbe vonja; én is mellőzöm, bár ellene szóló adatokhoz nem jutottam. De hát miért volna épen ezen ősre szüksége egy ilyen szép multu családnak? hiszen annyi hőst, annyi tudóst, annyi derék honfiut adott nemzetünknek, hogy a slavoniai bán mivel sem emelné tekintélyét; a mi pedig ősiségét illeti, mondhatom; hogy az oly gyakran feldult Székelyföldön csodaszámba megyen, ha valamely székely család őseit a XVI-ik századon elül ki tudja mutatni, mert községeiket számtalanszor és irgalmatlanul porrá égették, okmányaik megsemmisültek. — A gelenczei Mihálcz-család története mégis 1479-ig (tehát a XV-ik századba) vihető vissza.

Gelenczei MIHÁLCZ-család.

Neve nagyon sokféle alakban iratott, u. m.: Mihálcz, Mihácz, Myhalcz, Michácz, Mihaltz, Mihácz és Mykácz. — Előnevét tekintve, tagjait a gelenczein kivül az illyefalvi, aldobolyi, kovásznai, pávai, dálnoki és torjai praedicatummal találjuk (birtokaik után).

Bármennyire is igyekeztem, hogy egy teljes genealogiai táblázattal álljak elő, azt nem sikerült összeállitanom; igy hát az egyes ágakhoz tartozó tagokat idő szerinti chronologikus rendben sorolom fel.

A gelenczei ágból:

Mihálcz Ferencz 1545 április 28-án Frater György váradi püspök által felszólittatik, hogy a Damokos- és Nyujtódi-féle perben mint biró hozzon itéletet.[3] — 1549 deczember 12-én a marosvásárhelyi gyülésen követül választatott Izabellához; ezen időben Gelenczén 70 jobbágya volt.[4]

Mihálcz Miklós 1566-ban János király hadában szolgált, 1567-ben pedig János királytól Gelenczén jobbágyokat nyert.[3]

1583 február 11-én Mihálcz Demeter jobbágya Nagy Simon tanuvallatásra idéztetik.[3] 1592-ben Myhálcz Miklós a Perneszi István és Kaczai István közti egyezségnél szerepel.[3] — 1578-ban Mihácz Erzse, Gáspár és Miklós emlittetnek.[2] — 1602-ben Miheczi Tamás és László Rudolf király hüségére esküsznek fel.[2] — 1614-ben Mihácz Pál, László és Gábor Gelenczén mint nobilisek lustrálnak.[1] — Pál később Oláhország-

[1] Háromsz. M. L.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Szabó Károly Sz. Oklt.
[4] Nagy Iván M. Cs.

ban katonáskodott a Báthoriaktól üldözött székely nemesekkel együtt.[1] — 1635-ben a Rákóczy György-féle összeirásban Mihácz Tamás unokája Imre, a Pál fiai István, Péter és Ferencz, Mihácz Mátyás (sebes, megvagdalták), Mihácz György és Lászlóné fordulnak elő.[2] — Miháltz Mihály, ki 1690 körül három izben volt kézdi-szék alkirálybirája; ennek unokája Elek, ki az Apor és más családok monographiáját irta.[1]

Az ujabb generatióból János 1809—1825. kanonok K. Fejérvártt, Mihály 1848-ban dulló Három széken, Ferencz 1848-ban szolgabiró Tordán és Rozália Török Gáborné.

Ezen ág leszármazási táblázatának töredékei a következők:

I. Tábla.

Mihálcz István.

László.			Ferencz.	
Ilona. (zabolai Bassa Péter).			Miklós 1592. a) (cs.-szt-mártoni Becz. P.). b) Perneszy Borbára, az István leánya).	
Tamás.				
János def.	Anna. a) (Járay István. b) Bessenyei Mihály).	Kata. (Bethlen Miklós).	Ilona. (Lugossy István).	Erzsébet. (Toldalaghy Mihály).

II. Tábla.

Mihálcz Ferencz 1814.
(altorjai Csoboth Anna).

Elek def. (Fekete Anna).	Mihály def.	József † 1820—1899. altorjai plebános.	N. nőtlen †	Ferencz. (Potsa Matild.		
				Eliz.	Matild.	János tanár.

III. Tábla.

Mihálcz Antal.
(uzoni Béldi Anna).

József.	Mihály.	Teréz.	Karolina. (Csiszár Antal).

Az aldobolyi ágból:

Mihálcz Benedek és neje Apor Ilona 1479 január 25-én Kendi Antal erdélyi alvajda parancsában említtetik.[3]

Mihálcz Bálint 1567 márczius 5-én János királytól Aldobolyban két ház jobbágyot kapott.[3] — 1614. és 1635-ben Bálint lustrált.[4]

Ezen ág táblázata a következő:

Mihálcz Benedek 1479.
(Apor Ilona).

Mihály.						László.				
András.	István.					János.	Péter.	István.		Sándor.
Lázár.	N. (Horváth Istvánné).					Kata. (Nemes Mihály).	Margit.	Kata. (Benkő János).		
András.	Ferencz.	Lázár.	István.	János.	Farkas.	László def.	Mihály. Anna. (Kövér Mihály).	Kata. (Kun Miklós).	N. (Magyari Balázs).	

[1] Nagy Iván M. Cs.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Szabó Károly Sz. Oklt.
[4] Udvh. és Háromsz. M. L.

***Az illyefalvi ágból*:**

Mihálcz Györgyről 1544-ben tétetik említés.[1] — Demeter 1567 márczius 5-én János királytól 2 ház jobbágyot nyert[1] és 1578 február hó 6-án azon aktusnál szerepelt, midőn Brassó városát a Várhegy várához tartozott Kökös birtokba iktatják.[2] — 1602-ben Miheczi János Rudolf király hüségére esküszik fel.[2] — 1614-ben András és Miklós lustrálnak.[3] — 1635-ben András felesége és leánya birják az illyefalvi 2 házat, Mihácz Demeter ductor és Miklós mint nobilis fordulnak elő.[4]

***A kovásznai ágból*:**

1567 márczius 5-én Mihálcz György és István Kovásznán 8 ház jobbágyot kaptak.[1] — 1614-ben György és Ferencz[3], 1635-ben György fia György és Mihálcz Ferencz lustráltak.[4]

***A pávai ágból*:**

1614-ben János.[3] 1635-ben János és Márton fordulnak elő.[4]

***Az altorjai ágból*:**

1497 január 24-én Mykácz Benedek II. Ulászló király parancsában fordul elő,[1] ez nézetem szerint azonos az aldobolyi Mihálcz Benedekkel s altorjai birtoka után ezen praedicatumot is használta.

***A dálnoki ágból*:**

1614 és 1635-ben Mihálcz Mihály lustrál; családi táblázata a következő:

Mihálcz György.
(Tamásfalvi Judith).

Zsuzsánna — Mihály
1660-ban végrendelkezik, perceptor Dálnokon, 1614-ben lustrál.

Ferencz. — Mihály. — Borbára. (Lázár Kelemen). — János.

Mihály
Dobolyban birtokos.
(Angyalosi Erzsébet, a János itélőmester és potstelki Literati Szigeti Erzse leánya).

István def.
1665-ben osztozkodik testvéreivel. 4 neje volt.

György.

Judith.	Borbára.	Ferencz	Anna.	Demeter def.
(Cserei Dániel).	(Cserei Zsigmond).	Balavásáron birtokos.	(Gaál Imre).	tékozló.
	Sámuel.			

Mátyásnak fia Tamás nyert 1632 ben uj nemes levelet.[5]

Czimerük: Kék paizsban koronán álló koronázott daru, nyakán átnyilazva, jobb lábában követ tart. Sisakdisz: a paizsalak. — Foszlányok: mindkét oldalon arany kék.

Mihácsa (lemhényi). Egy 1510 ben kelt okmány szerint[6] Mihácsa Péter a XV. század elején jött Bukarestből Lemhényre; Romániában egy vajdának a fia volt s a gör. kath. vallás tanait követte; Lemhényben azonban áttért a róm. kath. vallásra s 1412-ben Csomortányi Ilonat vette feleségül, ettől 4 fia született Mózes, János, István és Péter; Mózes visszament Bukarestbe, János katona lett, István nőtlenül halt el, Péter pedig Donáth Zsuzsát vevé nőül; egy fia Mihály és két leánya volt, egyik Kövér Ferenczné a másik Geréb Istvánné. Mihály után fiu leány maradt, Rápolti Andrásné. Péter első neje elhalálozván, másodszor Hajdak Annát vevé el, ettől 3 fiu született Mihály, Gergely és Péter.

A Mihálytóli leszármazás a következő:

Mihály.
(Hadi Judith).

György. — (Kondrát Kata).
(Folyt. a tuloldalon).

Pál.

Ferencz.

[1] Szabó K. Sz. Oklt.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvarhely M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Gyulafeh. Capt. levlt. 15. libr. Reg. fol. 116.
[6] Eredeti okmány a róm. kath. plebánia levéltárában Lemhényben.

György. (Ki az előző oldalon).
(Kondrát Kata).

Antal.	Elek.	György.
Elek.	József.	
Dénes.	Márton.	

Ezen családból ez idő szerint Mihács Mózes fia Mózes, János és fiai Gergely és Péter élnek.

Mihály (árkosi). ✱ ○ Régi és gyökeres háromszéki székely nemes család, mely eredeti származását Árkos községből vette, honnan — mint alább látni fogjuk — még a XVII. század közepén költözött végkép Sepsi-Szent-Györgyre, hol az utódok, az ősi szép vagyonban bár megfogyva, de maig is tisztességben élnek.

Az 1602-ik évi Basta-féle esketö lustrában Árkoson Mihály Lukács, Dávid és Gergely lustrálnak mint szabad székelyek. 1607. julius 17. Rákóczy Zsigmond székely primipilusokká teszi árkosi Mihály Andrást, Bálintot és Benedeket.[1] Az 1614-beli lustrában pedig Mihály Tamást, Pétert és Bálintot találjuk mint primipilusokat Árkoson.

Árkosi MIHÁLY-család.

1631-ben február 1-én Nagy-Váradon kelt függőpecsétes lófőlevéllel I. Rákóczy György árkosi Mihály Mátét és fiát Mihály Istvánt székely primipilussá teszi a különböző hadjáratokban tanusitott vitézségéért és hüségéért s egyszersmind árkosi házukat is (a Nagy János és Mihály Bálint szomszédságában), valamint összes birtokaikat minden adók, taxák s más köztartozások fizetése alul örökösen mentesiti.[2] A Mihály-család azonban akkor már nagyon kiterjedt volt Árkoson, mert az 1635-beli lustralis könyvben nem kevesebb mint 16 Mihály lustrál, kik közül 13-an primipilusok, 3-an pedig pixidarius (gyalog) székelyek. A sok ugyanazonos név közül ma már nem lehet megállapitani, hogy ezek közül melyiknek volt fia az az árkosi Mihály György, ki 1658-ban a II. Rákóczy György-féle szerencsétlen kimenetelü lengyelországi nevezetes hadjáratban odaveszett és a kinek fia: Mihály András, özvegyen maradt édes anyjával (árkosi Szabó Katával) együtt összes birtokát eladván, beköltözött az 1660-as években Sepsi-Szent-Györgyre s itt uj és az akkori viszonyokhoz képest tekintélyes birtokot vásárolván, családját végleg Sepsi-Szent-Györgyre telepitette.

A sepsi-szent-györgyi magistratus a nevezett Mihály Andrást városi czivissé, adófizetővé akarta tenni, mi ellen ő erélyesen tiltakozott, mint a nagyságos fejedelem zászlója alatt szolgáló s minden adótól mentes szabad székely lófőember.

S mivel tiltakozása nem sokat használt, 1675 ben egy kis kérő levelet irt I. Apaffi Mihály fejedelemhez, hogy őt, mint hű emberét „egy simplex Armálissal nobilitálni méltóztassék".[3]

I. Apaffi Mihály erre, tekintetbe vévén a kérelmes hűséges szolgálatait s különben is azelőtti szabad nemes állapotát (melyet levelekkel bizonyitott), nevezett árkosi Mihály Andrást és mindkét ágon való törvényes utódait Segesvártt 1676 február 5-én kelt nemes levéllel czimeres nemessé tette.[4]

A nemes levél kihirdettetett minden ellenmondás nélkül Háromszék közgyülésén Maksán 1676 május 11-én Nemes János elnöklete alatt. Ettől fogva a Sepsi-Szent-Györgyre telepedett árkosi Mihály-család nemessége soha kétségbe nem vonatott, miként az számtalan más (armálissal is biró) székely nemes családdal megtörtént később, hogy t. i. 1764 után székely-huszár vagy gyalog katonaságra soroztatott be, ha legalább két jobbágya nem volt. A Mihályok különösen a XVIII. században mindvégig igen jó gazdák s 4—10 jobbágygyal biró s a székely katonáskodástól mentes tekintélyes nemesek voltak egész 1848-ig.

Mint a családi levelekből kitünik, nemesi kuriájuk a XVIII. század elején még Sepsi-Szent-György Felszeg nevü városrészében volt; később az Olt-utczában volt három nagy terjedelmü kuriájuk egymás mellett, egész a legutóbbi időkig. — II. György (kinek neje Kovács Sára) az ev. ref. egyház gondnoka, a sepsi-szent-györgyi katonai stabalis épületek épittető comissariusa és tekintélyes birtokos volt. I. József (nőtlen) pedig városi főbiró (mai polgármester) és köztiszteletben álló egyik vezérférfia volt az 1840—50-es

[1] Lásd Tagányi munkáját és Erd. Muzeum 1900. évf. 597. l.

[2] Másolata a család levelei közt S.-Szent-Györgyön.

[3] Az eredeti levelet láttam, melyre Nemes János Háromszék főkapitánya irta az ajánló informatiót a fejedelem tudakozódására.

[4] Az eredeti függőpecsétes nemes levél dr. Mihály József ügyvéd ur kezében Kolozsvártt van teljes épségben.

években Sepsi-Szent-Györgynek, kinek midőn gr. Mikó Rozália a hosszas éveken át végzett gazdasági prefektusságáért az oltszemi és bodoki birtokokban, 10.000 frt külön tiszteletdijt ajánlott föl a rendes szerény javadalmazáson fölül, nemesi büszkeségből nem fogadta azt el. A család — nehány nő tagját kivéve — református. A IV. György és neje csikmadéfalvi Zöld Anna leszármazói a Zöld Anna anyjának: illyefalvi Bialis Zsuzsának nexusán az Árpádokkal jönnek vérségi kapcsolatba.[1]

Czimerük: Kék pajzsban fekete lovon ülő mellvértes, lábpánczélos, sisakos vitéz, jobb kezében kivont egyenes tőrt forgatva. A pajzs fölött koronás zárt sisak. Foszlányok mindkét oldalon: veres, ezüst.

Hiteles okmányok[2] s az 1786-ban történt productionalisokból s anyakönyvekből összeállitott lehetőségig pontos leszármazásuk mai napig a következő:

I. Tábla.

I. György
elveszett az 1658-iki lengyel hadjáratban.
(árkosi Szabó Kata,
árkosi Szabó Márton és Nagy Margit leánya).

árkosi I. Mihály András
1676. czimeres nemességet szerez és Sepsi-Szentgyörgyre telepedik, 1717-ben néhai.

I. István. (málnási Málnási Ilona).
Kata. (Szendrei Ferencz 1728.)
Judith 1728-ban özvegy. (ns. Rákosi Sámuel).
Ilona.

II. György. (szemerjai Kovács Sára † 1789. székely flu-leány, szemerjai Kovács Bálint és neje Kiss Ilona leánya).
⇔ Nemes-égük 1786 jun. 19-én igazoltatott. ⇔
I. Kelemen nőtlen.
I. Juliánna. (teleki Zakariás Ferencz).

I. Elek sz. 1759. † 1837. (sepsi-szentgyörgyi Molnár Zsófia). (Folyt. a II. táblán).
II. András sz. 1761. † 1829. (Vásárhelyi Juliánna sz. 1770). Folyt. a III. táblán).
III. György † 1826. (illyefalvi Petke Beta † 1840. illyefalvi Petke Barabás leánya). Házasság: 1792.
Debora † 1833. (Ingarten Péter svadronyos kapitány, elesett: 1788. török háboruban.
Anna sz. 1764. † 1821. (s.-szent királyi Farkas Jakab kapitány). Házasság: 1801.
Sára. (rétyi Gazda Elek). Házasság: 1796.

I. Farkas sz. 1792. (szemerjai Bora Erzsébet).
I. Rozália sz. 1794. (Kovács Sámuel alsócsernátoni ev. ref. pap). Házasság: 1825.
II. Juliánna sz. 1797. † 1877. (illyefalvi Gödri Ferencz sz. 1788. † 1871. sepsi-szent györgyi ev. ref. esperes). Házasság: 1821.

I. Gergely sz. 827. †
I. Klára sz. 1828. † 1829.
IV. Elek sz. 1833. a) (Rácz Anikó sz. 1836. b) s.-szt-györgyi Nagy Erzsébet sz. 1838. † 1899).

a) I. Károly sz. 1853 máj. 10. vasuti állomásfőnök és ellenőr Medgyesen. (Fabiny Emma).
a) I. Vilma. (bölöni Nagy Dénes m. árvsz. ülnök Sepsi-Szt-György).
b) V. Elek † 1882. (révai Révay Ilona áll. el. isk. tanitónő.)
II. István joghallgató Kolozsvártt.
b) II. Gergely sz. 1862. K.-Vásárhelytt segéd-telekkönyvvezető. a) (Jancsó Mária † 1890). b) Vargha Mariska).
b) Pál †
b) József †
b) Béla †
b) Emma.
b) Klára.
b) Berta.
b) Erzsébet.
b) I. László.

II. Károly sz. 1880. ápr. 3. m. kir. csendőrhadnagy.
I. Lajos sz. 1884. aug. 25. cs. és kir. hadapród.
Emma †
I. Gyula sz. 1888. aug. 19.
I. Vilmos sz. 1891. márcz. 7.

[1] Lásd B. Kis Bálint „Az Árpádok vére Magyarorsz. családaiban".

[2] Lásd Pettkó és Illésy „Királyi Könyvek" 142. lapján, hol árkosi Mihály György és Kelemen (Háromszék) nemessége igazoltatott Bécsben 1786 junius 19-én LIII. 487. Nr. 188. alatt.

II. Tábla.

I. Elek (Ki az első táblán).
sz. 1759. † 1837.
(s.-szent-györgyi Molnár Zsófia).
Házasság: 1791.

I. Sámuel sz. 1792. (killyéni Székely Rozália). Házasság: 1828.	Anna sz. 1794. † 1823.	II. Elek sz. 1796. † 1797.	III. Elek sz. 1800. † 1801-
Anna sz. 1830. a) (Szacsvay Gábor zágoni. b) s.-szentgyörgyi Márk István székely huszárkapitány †)	Róza sz. 1832. † (Giebusintzky Ödön †)	Borbára sz. 1834. †	

III. Tábla.

II. András (Ki az első táblán)
sz. 1761. † 1829. S.-Szt.-Györgyön.
(Vásárhelyi Juliánna
sz. 1770. decz. 15-én Rétyen. 1845-ben még él.
a Vásárhelyi Jakab rétyi ev. ref. pap és neje
rétyi Keresztes Klára leánya).

I. József
sz. 1797. nőtlen.
1848/49-ben honvéd élelmezési biztos,
1850—53-ban Sepsi-Szent-György város választott
főbirája; azután lemondott;
gr. Mikó Rozália prefektusa.

IV. György sz. 1802.
(csikmadéfalvi Zöld Anna † 1878.
a csikmadéfalvi ifj. Zöld János és neje
illyefalvi Bialis Zsuzsánna leánya)

Mária sz. 1830. (s.-szent-györgyi Nagy László v. tanácsos második neje).	I. János sz. 1831. volt városi tanácsos. (k.-szt-léleki Volonc Verónika sz. 1840. † 1898).	III. Juliánna sz. 1834. (halasi dr. Spányik József honv. dandárorvos Székely-Udvarhelyt).	Polixena sz. 1835. (s.-szent-királyi Sükösd Tamás † 1900).	I. Ferencz sz. 1838. † 1899. törvényszéki irnok. a) (Rácz Lina. b) br. Apor Ilona. c) gy.-fehérvári Farkas Ilona Nagylak).	Zsuzsa. sz. 1839. † 1863. (s.-szt-györgyi Nagy László v. tanácsos 1. neje).	Anikó. (ürmösi Maurer József Osdolán †)	II. József † 1843.	Albert sz. 1846. † nőtlen.
				c) II. Ferencz tanuló.	Elek. (Kis Berta).	Anna. (ifj. Gödri Ferencz polgármester S.-Szt.-Györgyön).		

II. János sz. 1860.	III. József sz. 1862. †	IV. József sz. 1864. dr. juris, ügyvéd Kolozsvártt. (bikafalvi Máthé Margit).	Zsuzsa sz. 1866. †	Róza sz. 1868.	Ilona sz. 1871.	III. András sz. 1873. † 1889.	Mária †	György-Árpád sz. 1878. ügyvédjelölt Kolozsvártt).

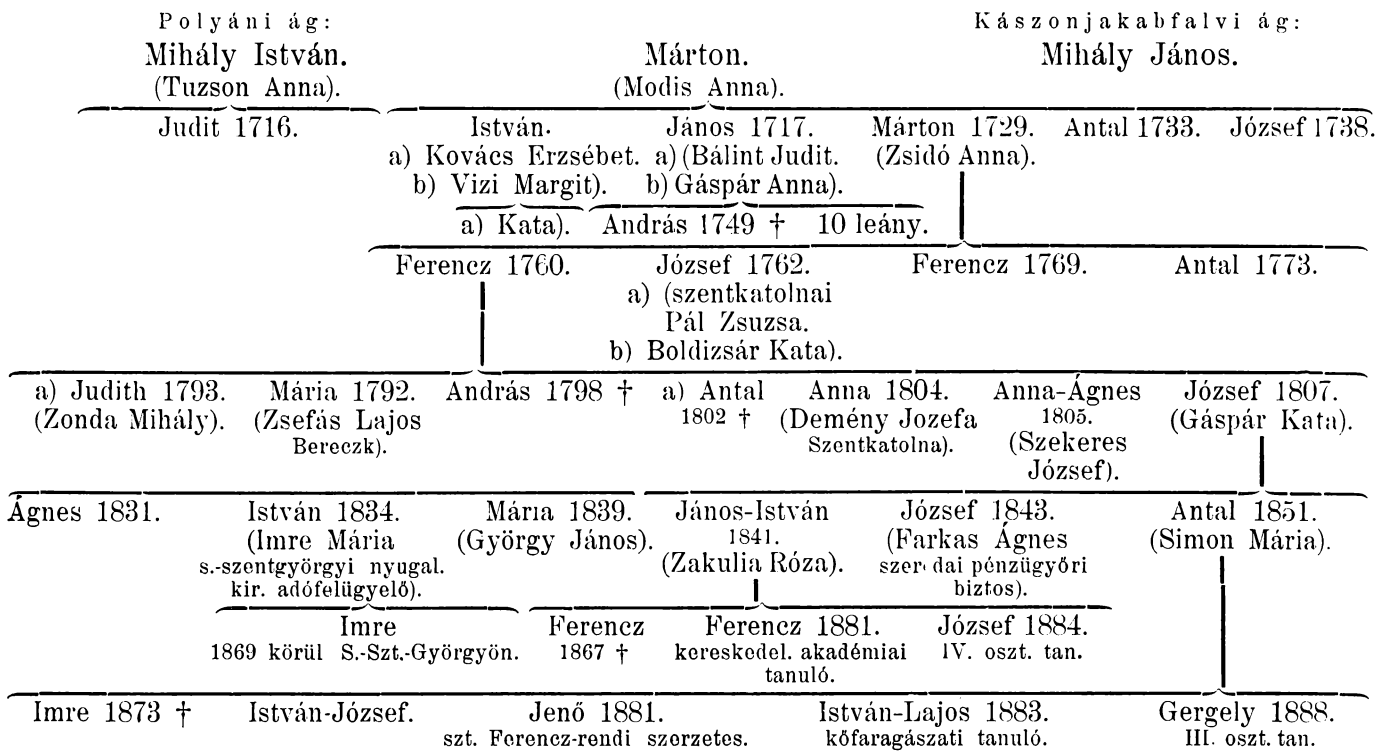
Mihály (s.-zoltáni). 1610-ben junius 14-én Mihály Pál nyert nemes levelet.[1] — 1614-ben Mihály Pál mint nobilis, Mihály Gáspár mint primipilus lustrálnak.[2] — Czimere azonos a sepsiszentkirályi Ábrahám-család czimerével.

Mihály (léczfalvi). A Mihály-név Háromszéken már a XIV. században is gyakran fordul elő; Mihály a XIV. század végén és XV. század elején plebános volt Kőröspatakán.[3] A léczfalvi Mihály-családból 1614-ben István mint primipilus[2] és 1635-ben a hét birák között fordul elő.[4] — 1827-ben léczfalvi Mihály Sámuel assessor volt, czimeres pecsétje levéltáramban őriztetik. — Ezen familiából való Mihály Lajos Sepsi-Szentgyörgyön.

Mihály (polyáni). Régi székely család, melyből Mihály János már 1614-ben is mint nobilis fordul elő.[2] — 1635-ben János fiai, u. m.; István, László, Péter, Zsigmond, András és György, továbbá Mihály Márton fia Lukács biró lustrálnak.[4]

A polyáni Mihály-család táblázata a tuloldalon:

[1] Orsz. Ltr. Captl. Oszt. arm. 22.
[2] Udvh. M. L.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Háromsz. M. L.

Mihályfi (de ....) Mihályfi István sepsi-székből jelen volt az agyagfalvi gyülésen.[1]

Mike (altorjai). Szintén régi székely család, mely nemesi jogát már ősi székely voltánál fogva is gyakorolta; ugyanis 1602-ben Mike Demeter, István, Mihály, Ferencz, György és András esküdtek fel Rudolf király hüségére,[1] 1614-ben Mike Mihály a lovas székelyek között, a többiek mint szabad székelyek lustráltak.[2] — Az 1635 évi conscriptioban Mike Benedek a hét birák egyike, Mike Mihály unokája Török Miklós, Demeter fia György, Máté fia Balázs, János fia Lőrincz, György fia Balázs. Ferencz fiai Mihály és János, Mike Tamás és László fordulnak elő.[3]

Nemes levelet Mike Máté 1652 január 4-én Rákóczy Györgytől nyert.[4] — Utóbb emlitett Máténak fiai János és Balázs, Jánosnak Ferencz, ennek Gáspár, kinek ismét Ferencz (neje etédi Szabó Mária), utóbb nevezett Ferencznek fia Sándor, született 1795 január 22-én Szent-Mihályfalván, 1843-tól kezdve az erdélyi főkormányszék levéltárának aligazgatója, szép és megbecsülhetlen genealogiai gyüjteménye volt, siratjuk is mi genealogusok, mert ha nehány évet még élt volna, az erdélyi nemes családok oly bonyolódott nemzedékrendével tisztában lennénk, sok fejtörő munka és költséges kutatástól volnánk megkimélve. Levéltára és sphragistikai gyüjteménye a sz.-kereszturi unitárius gimnáziumban őriztetik. — Első neje Nagy Julia, második Szacsvay Sára volt, leánya Róza a jeles történész és országos levéltárnok szentgericzei Jakab Elek özvegye.

A másik ágból, melynek szintén Máté a nemességszerző volt törzse s annak unokájánál szakadt két ágra, Mike György szebeni kir. kincstári hivatalnok való, kinek fiai Béla és Kálmán.

Ezen családból valók voltak: Mike István 1787-ben lovas katona, Lőrincz 1800-ban szintén az, Ferencz 1815-ben vöröstoronyi, 1837-ben erzsébetvárosi harminczados, János 1824-ben kászonszéki árvaszéki biró, Sándor 1832-ben jur. notarius, József 1815-ben sóbányai ellenőr, egy másik József 1848-ban seborvos, utóbbi kettő Deésaknán.

Czimerük: Kék paizsban, zöld téren magyar vitéz, jobbjában karddal, baljában egy török fejet tart. — Mike József azonban, kit fennebb emliték, hogy 1815-ben sóbányaellenőr volt Deésaknán, a következő czimert használta: Kék paizsban kar karddal; sisakdisz a paizsalak és foszlányok.

Ezen székely nemes familiából Mike Benedek mint kereskedő, Mike Jenő mint birtokos és Mike Gyula mint birtokos és községi biró élnek.

[1] Kállay F. Sz. N.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvarhely M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Nagy Iván. M. Cs.

Mikes (zabolai gróf). ✱ ○ A határszéli Kárpátok aljából büszkén tekint le Háromszékre a zabolai Mikes-kastély: mintha a költővel mondaná

Boldogulva hon! hadd lássam
Népemet virányidon".

Méltán megérdemli, hogy bővebben foglalkozzam az osdi falak között lefolyt nagy eseményekkel; hiszen mennyi magasztos emlék füződik ezen székely urilakhoz? hány történetünkkel kapcsolatos nemzeti epizód játszódott le abban? Ezen ősi fészekben 1629 február 2 án Mikes Zsigmond lakott, házánál tartatott az irt napon — Apor Lázárnak Imecs Judithali fényes lakodalma, melyen Bethlen Gábor fejedelem és neje, valamint Erdély főnemesei vettek részt.[1] — A XVIII. században Háromszék közgyülései ezen épületben folytak le.[2] — A gubernialis biztosok 1737-ben a Mikes dominiumban végezték lustrájukat[3] s e dicsteljes helyen született 1805 szeptember 4-én gróf Mikó Imre a néhai közlekedésügyi miniszter.

Zabolai gróf MIKES-család.

A család történelmére térvén, annak eredete mint megannyi székely családé homályba vész. A Mikesek levéltára azonban még nincs átkutatva s nagyon érdekes adatokat nyujthatna a történésznek; hátha tartalma világot vetne azon hagyományra, mely a nép ajkán ma is él; mely szerint a Mikes-család az 1289-ben szereplő Mikud és Mikus bán familiájával azonos[4] s hogy már a mongol dulászkor létezett Mikud (ma Mikes) kolozsmegyei község is ezen ősi család birtokában volt.[5]

Családi táblázatuk a következő:

I. Tábla.

Miklós 1500.

Benedek
1566-ban János király hadában.

Miklós
1567 márczius 5-én Papolczon János királytól 12 ház jobbágyot kapott.

Gábor (Bessenyei Bora).

Péter.

Erzse. (Ajtai Mihály).

Mihály 1584. (László Anna).

György 1591.
1602-ben Rudolf király hüségére esküszik. (szörtsei Szörcsey Ilona).

II. Benedek
háromszéki királybiró. (gyerőmonostori Kemény Zsófia a Boldizsár leánya).

Kata. (zabolai Bassa Tamás).

III. Benedek
1599-ben Veres György jobbágyul köti le magát nála.

Boldizsár 1630. (Daniel Zsófia).

I. Zsigmond
1602-ben esküszik fel a király hüségére.

György 1660. (kolozsvári Kassai Anna).

Mária. (Daczó Ferencz).

Pál
kivégeztetett. (Torma Éva).

Orsolya. (László Mihály).

Erzsébet. (s.-szent-iványi Henter Ferencz).

Petronella. (toldalaghi Nyárádi Zsigmond).

Mihály. (Daczó Bóra).

Zsófia. (bágyoni Csegezi Tamás).

István. (Damokos Anna).

János †

II. Zsigmond
1609–1635 tanács ur, főlovászmester. (imecsfalvi Imecs Borbára).
(Folytatása a tuloldalon)

Zsuzsánna. (gr. Kornis Zsigmond).

Judit.

[1] Bodoki Mikó Miklós naplója 6. l.
[2] Gr. T. D. 92. lap.
[3] Erd. gub. levlt. J. 1. jegy alatt.
[4] Fejérv. Cod. Dipl. VI. 2. 150.
[5] Lásd Tordának András királytól 1291-ben nyert adománylevelét.

II. Zsigmond (Ki az előző oldalon).
1609—1635. tanács ur, fölovászmester.
(imecsfalvi Imecs Borbára).

II. Mihály 1649. kanczellár. (Paczolai Bóra).	I. Kelemen rendek elnöke, 1659-ben Háromszék főkapitánya. (Kálnoki Zsuzsánna). (Folyt. a II. táblán).	János. a) (Péchi Anna. b) Géczi Zsuzsa).	Ilona. (tordai Thordai János).	Anna. (Székely Zsigmond).

II. Tábla.

I. Kelemen (Ki az első táblán).
rendek elnöke, 1659. háromszéki főkapitány 1679.
(Kálnoki Zsuzsa).

III. Mihály gróf 1698. † 1721. háromszék főkapit. (gr. Bethlen Druzsa † 1721.)	Pál 1685. báró † 1721.

Ferencz † 1727. udv. tanácsos. (gr. Esterházy Kata).	Pál †	Mihály †	Zsigmond †	István 1744. fejérv. főispán. (gr. Petki Róza).

Pál †: Antal 1761. Háromszék főkir. biró. (gr. Haller Zsuzsa); Mária. (gr. Kornis Antal).

Antal 1761.: Mihály. (gr. Teleki Kata).

Mária.: János † 1815. főkorm. tan. (gr. Mikes Róza † 1821.)

Mihály.: Antal † 1819.; János. (gr. Mikes Róza).

János † 1815.: Károly. (b. Bornemissza Róza innen az uzoni ág).

Károly.: Árpád. (p. Horváth Rozália-Jozefa).; Leopoldin.; Róza.; Sarolta. (gr. Bethlen Domokos).

Kata. (b. Huszár József).

Zsuzsa. (b. Szentkereszti Zsigmond).

Mária. (gr. Haller László).

Zsuzsa. (gr. Kornis Zsigmond).: Klára. (Bornemissza Pál).; Erzse. (gr. Teleki János).; Mária. (b. Huszár József).; Karolina. (tinkovai Macskási Pál).; Bóra. (nagyajtai Cserei Miklós).; Róza. (gr. Vass Tamás).; Zsófi. (cs.-szentmártoni Szabó Lajos).

István 1744.: Zsigmond.; Julia. (gr. Haller Antal).; Anna † 1717. a) (br. Bornemissza Pál. b) br. Daniel István).; Róza (br. Szentkereszti György).; István. (b. Dujardin Bóra).; Sára. (gr. Ibarra Ignácz).

Róza (br. Szentkereszti György).: Róza. (gr. Mikes János).; István † 1836. (b. Orbán Klára innen a zabolai ág.); Benedek. a) (gr. Mikó Eszter. b)

István †: Kelemen † 1849. (gr. Mikó Róza).

Benedek.: a) Miklós. (br. Bornemissza Janka).; Janka.; Zsigmond.

a) Miklós.: a) Etelka. (br. Bornemissza Károly).; Lipót †.

István. (b. Dujardin Bóra).: Mária. (gr. Teleki József † 1846.); Bóra (gr. Mikó György).; a Miklós leányai.

Mária. (gr. Teleki József † 1846.): Zsigmond. (ábránfalvi Ugron Julia † 1836).; Róza. (gr. Toroczkay János).

Zsigmond. (ábránfalvi Ugron Julia † 1836).: a) Aladár.; b) Erzsébet.; b) Zsófia. (Kyd Sándor).; b) Armin sz. 1868. cs. és kir. kamarás.; b) Emma.; b) Ilona.; b) János sz. 1876. r. kath. plebános Gyergyó-Ujfaluban.

A Mikes-család régiségben bármely erdélyi mágnás-családdal vetekedik s bár kétségtelen, hogy tagjai a királyok idejében már szerepeltek, mert a XVI-ik században is mint terjedelmes, tehetős és igen befolyásos család jut novadonatiokhoz (régi birtokrészeikre uj adománylevelekhez); mely körülmény arra vall, hogy birtokuk vagy ősi szerzemény volt, vagy pedig a királyok idejében kivivott érdemek jutalmául kapták azt. Szereplésüknek leirását adatok hiányában csak a nemzeti fejedelmek korszakával kezdem.

Mintha Mars csókolta volna homlokon az ős Mikest, hogy ivadékai mint a nemzet martirjai, hősei és vezérei aranyfonálként vonuljanak végig a székelyek dicsfényes történelmén; mintha hadur kardját örökölték volna ezen ősi székely család sarjai, melylyel, ha igaz jogot védnek és szabadságért küzdenek, nagygyá és dicsővé teszi őket.

Lássuk tehát egyen-egyen, lássuk a magasztos eszmékért lelkesülő hősöket és tudósokat névszerint.

I. Benedeknek unokája Mihály 1584 április 1-én Báthori Zsigmondtól a nemes Simon János birtokát kapja adományképen;[1] ugyanazon év és hó 26-án Mihály a papolczi kuriára, Zágonban, Pákén, Barátoson, Kőrösön, Mártonfalván, Maksán és Bitán levő részjószágaira nyert novadonatiot;[1] Mihály neje László Anna Papolczon, Zágonban kuriával, Barátoson, Zabolán, Teleken és Kovásznán levő részjószágaira ugyancsak Báthori Zsigmondtól kapott uj adományt.[1] 1584 április 30-án Mikes Györgynek Zágonban kuriával és nejének Szörcsei Ilonának Kovásznán, Barátoson, Szörcsén és Imecsfalván levő részjószágaira Báthori Zsigmond ad ujabb adományt.[1] Ugyancsak György kap 1591 márczius 20-án Zágonban kuriával, Papolczon, Kőrösön, Kovásznán és Pákén levő ősi birtokaira novadonatiot.[1] — Emlitett György és testvére Benedek Székely Mózes mellett harczoltak; azonban a végzetes Brassó melletti csatában Básta főgenerális fogságába estek, általa kivégeztettek.[2] — III. Benedeknek fia Zsigmond 1609 október 16-án Báthori Gábortól pávai jószágaira nyert novadonatiot,[3] de ugy látszik, hamar kegyvesztett lőn, mert 1611-ben, midőn Brassóba vonult, Báthori Gábortól notáztatott, de Bethlen Gábor, ki időközben fejedelemmé választatván, felmentette[4] s mint bizalmas emberét többször követségbe küldötte; 1626-ban jun. 26-án pedig Szalánczi György magvaszakadtával Zágonban birtokhoz juttatta.[5]

1658-ban György és Kelemen tünnek ki, a székelyek vezérei a medgyesi országgyülésre s mint ilyenek nagyban befolytak arra, hogy a rendek Rákóczyt ujból megválasztották.[3]

Pál az I. Zsigmond fia 1685-ben követ Schaffenberg tábornokhoz; később Tököly pártján találjuk, kivel Bukurestbe menekül, itt azonban magára vonta az oláh vajda haragját, ez bosszuból az erdélyi hadak császári tábornokához küldé, hol szörnyü kinok között végeztetett ki.[6] — Fia Kelemen a hős és tudós, ki karddal és tollal egyaránt szolgált hazájának. Életrajzát a Pallas Lexiconból veszem át. Született Zágonban 1690 augusztusban, meghalt Rodostóban (Törökország) 1762 okt. 2. Szülei reformátusok voltak, de mostoha atyja (Boer Ferencz) hatására már gyermekkorában a kath. hitre tért át, melynek élte fogytáig buzgó hive volt. A jezsuiták kolozsvári konviktusában tanult. 1707 tavaszán II. Rákóczy Ferencz udvarához került, mint belső inasa az az apród szolgálván a fejedelmet, a ki két év mulva bejáróvá léptette elő. Mig két év mulva végkép lehanyatlott Rákóczy csillaga s a 20 éves Mikes, a ki előtt az egész élet állt még, minden kényszeritő ok vagy vérmes remények nélkül, puszta szeretetből s megható hüségből elkisérte urát bujdosása utjára. — Vele volt Lengyelországban, együtt tette meg vele a tengeri utat Franciaországba, a hol 1713 jan. 13-tól 1717 szept. 15-ig időztek, mikor is III. Achmed szultán meghivására Törökországba indultak. — A Párisban töltött majdnem öt évi idő elég alkalmat nyujtott Mikesnek a franczia kulturával és irodalommal megismerkedni. — Törökország partján, Gallipoliban 1717 október 10-én kötöttek ki s ettől fogva a szultán birodalmában várták az európai események alakulásától, a török háborutól, a franczia szövetségtől, hogy mint szabaditók visszatérhessenek az imádott hazába. Meg is jelentek a szultán drinápolyi táborában, de a háboru kedvezőtlenül folyt a törökre nézve s az 1718 nyarán 24 esztendőre kötött passzarovici béke meghozta nekik az első kiábrándulást. A fejedelem nagyravivő lelke még mindig nem tett le a reményről, de Mikes az ő humoros józanságával csak sóvárogni tudott, nem remélni s a sors neki adott igazat. Előbb a Boszporus partján szállásolták el őket Bujukderében, aztán Jenikőben, a honnan berándultak Konstantinápolyba: sátoroztak az ázsiai parton es Bekhorban, mig végre (1720 tavaszán) a porta Rodostót tüzte ki a Marmara-tenger partján bujdosóink végleges szállásául. Itt teltek el Mikes hátralévő évei, 42 esztendő, örök honvágy, egy-egy futó remény és csendes megadás közt. Anyja a 20-as évek elején mindent elkövetett, hogy kieszközölje fia hazatérhetését; Mikesnek csak folyamodnia kellett volna amnesztiáért, de nem akarta elhagyni az öregedő fejedelmet, kinek első kamarása volt. — Később, mikor Rákóczy már nem élt, III. Károly halála után folyamodott az uj királyhoz, Mária Teréziához hazatérhetésért, de sikertelenül. (Ex Turcia nulla redemptio). A hontalanság eleinte türhetőbb volt a kolostori rendtartás mellett is, melyet a fejedelem a magyar telepen megkövetelt, eleinte hangosabb volt az élet, mig többen voltak; némi társas életről is lehetett szó, mig asszonyok is voltak a számüzöttek közt, nehány

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Bethlen Farkas V. 408.
[3] Kemény József Not. Capit. Albins 238.
[4] Engel Mommenta Ung. p. 399.
[5] Cap. Albens. Lib. Reg. 1626.
[6] Mikola Hist. gensal. 22.

előkelőbb bujdosó felesége. Ekkor szövődött Mikes életének is idilikus regénye: szerelme Kőszegi Zsuzsi, Rákóczy fegyverhordozójának nem épen szép, de kedves és temperamentumos leánya iránt. Vonzalmuk kölcsönös volt, Bercsényiné halála után (1723) Zsuzsi Bercsényinek nyujtotta kezét s mikor Bercsényi után özvegyen maradt, 1726. Lengyelországba költözött. Vele Mikes életének legderüsebb sugara tünt el.

A bujdosók is egyre gyérültek s mikor Rákóczy meghalt (1735), Mikesnek szeretetre alkotott szive legfőbb tárgyát elvesztette. — Rákóczy József 1738-iki expedicziójában félkedvvel vett részt, még örült, hogy a töröknek nem sikerült benyomulnia Magyarországba s a magyarok és erdélyiek közül egy valamire való ember sem sietett zászlójuk alá.

1739-ben Bukarestben és Jassyban járt a vajdáknál s ez alkalommal látta hazájának legalább köpönyegét, az erdélyi határhavasokat. Majd beleunván a porta a bujdosókkal való tüntetésbe, visszarendelte őket (1740) Rodostóba. — Mikor az 1741-iki hazakéredzkedés nem járt sikerrel, Mikes vallásos megnyugvással vette sorsát. Unalmát könyvirassal, franczia vallási és szépirodalmi müvek átdolgozásával üzte el. Egymásután temette el bujdosó társait; 1758 okt. 22-től Zay Miklós báró halála után egyedül maradt; rá szállt a főnöki méltóság. E végső években (1759—1761) engedelmet nyert, hogy levelet válthasson a családjabeliekkel, Huszár József báróval s könyveiből is küldött haza.

Legnevezetesebb műve a Törökországi Levelek. 207 levélből álló sorozat ez, Mikesnek egy Perában (Konstantinápoly mellett) lakó nénjéhez P. E. grófnéhoz intézve. Az első levél 1717 okt. 10-én, a Törökországba érkezés napján, az utolsó pedig 1758 decz. 20-án kelt, a mikor Mikes már egyedül maradt és halálát várta. Átfogják tehát e levelek a törökországi tartózkodás egész idejét s mivel Mikes a bujdosók sorsának és állapotának minden mozzanatáról és a maga minden élményéről hiven tudósitja nénjét, e levélsorozat tárgyilag tekintve is igen becses kutfő a Rákóczy-féle emigráczió belső életére nézve. A levelek annyi elevenséggel, közvetlenséggel, a benyomások oly frissességével és oly kedves bizalmassággal vannak irva, hogy a levelek valóságos miszilis levelek voltak. Ma már eléggé be van bizonyitva, hogy Mikes soha sem küldte el e leveleket, maga P. E. grófné csak eszményi alak s Mikesnél a levél csak irodalmi forma volt, hogy a bujdosók történetét és a maga emlékezéseit megörökitse. Ám ez nem von le semmit a levelek értékéből, sőt annál nagyobbnak tünteti fel Mikes irói tehetségét és müvészetét, hogy levelezésének a csalódásig meg tudja adni az alkalomszerüség látszatát. A levelek mivolta és czélja igy is sok vita tárgya egészen mostanáig. Némelyek naplónak vélik levelekben; e nézet ellen szólnak bizonyos anakronizmusok a levelek adatai közt. Mások (levélalaku) emlékiratnak állitják, mintha Mikes élte vége felé, aránylag rövid idő alatt dolgozta volna ki művét (Toldy); ez ellen szól a levelek hangjának és styljének nagy különbsége s a régibb leveleknek is egészen friss alkalmisága.

Egészen tarthatatlan az a nézet, mintha Mikes Rákóczy megbizásából irta volna meg memoirejait a bujdosók viselt dolgairól; ily hivatalos czéllal irt memoire kevesebbet foglalkozott volna Mikes szubjektiv hangulataival és kedvteléseivel és nem egyéni szempontból. A mű annyira magánviseli a magánkedvtelés jegyét, hogy nem tarthatjuk egyébnek, mint Mikes irói természete önkéntes és szabad megnyilatkozásának. Az emlékirat bizonyos neme ez levélalakban, csakhogy Mikes nem egyszerre irta, hanem időnkint, többször is megszakitva. A levelekbe élményein kivül belefoglalta reflexióit s jó vagy rossz kedvét is. Kedélyének mélysége és változatossága, szeretete és humora, fogékonysága és könnyüsége mind ott van leveleiben, melyek egy-egy hangulatnak oly szerencsés kifejezést adnak, akár egy lirai költemény. S nincs egy levélirónk, a ki egész élete menetét annyira belé lehelte volna leveleibe, mint Mikes. Ebben az ő levelei Petőfi dalaihoz hasonlitanak. Egyik varázsa e leveleknek, hogy őszinteségükkel oly szeretetreméltó egyéniséget tükröznek. Mikes azonban a szerkesztésben is kitünő; minden levelének tiszta, formás és kerek kompoziciója van. S maig rejtély, honnan vett ő mintát arra, hogy a levelet mint irodalmi formát, más szóval a képzelt személyhez irt levelet élmények megörökitésére használja fel. Bizonyos, hogy az emlékirás erdélyi szokását egyéniségének rendkivüli megfelelő módon kapcsolta össze a levélirás franczias müvészetével. Egyik fénypontja leveleinek tiszta, nemes, természetes előadás is, a mi stylusunk akkori latinossága és hivatalos jargonja idején egész tüneményszerü volt. Mindig szive szerint, bizalmasan, egyszerüen beszél s épen azért mindig kedélylyel és fordulatosan. A levelek csak 1794-ben adattak ki, mikor az irodalmi felujulás már javában folyt. Hazakerülésük is rejtélyes. Hihetőleg egy Törökországban alkalmazott magyar ember, Mészáros nevü szolnoki fiu hozta magával 1786-ban Bécsbe, a hová bevásárlások végett jött; ő a kéziratot Rákóczy Ferencznek egy Horváth nevü öreg szolgájától kapta. A bécsi magyar iróktól a lelkes Kulcsár István kezébe került a könyv, a ki azonnal felismervén becsét, 1794-ben kinyomatta Szombathelyen. Ez a Thaly Kálmán véleménye. — Toldy szerint Tóth Ferencz báró franczia tüzérhadnagy hozta volna a kéziratot Konstantinápolyból s miután a kiütött franczia forradalom régi hazájába üzte vissza, általa kerültek volna a levelek is Magyarországra, illetőleg Bécsbe a kulcsár kezébe. — Ujabban Toldy Ferencz adta ki az eredeti kéziratból életrajzzal 2 kötetben (Pest 1861). Legujabban pedig Abafi a Nemzeti Könyvtárban.

Eredeti kéziratuk Egerben, az érseki lyceumi könyvtárban van, — Másik szépirodalmi műve Mikesnek a Mulatságos Napok, mely azonban csak fordítása egy franczia irónő, Gomezné Poisson Magdolna Angelica Les journées ammsantes (Paris 1723, 4 kötet) cz. keretes elbeszélésekből álló művének. A keret meséje Boccaccio mintájára van szőve. Szellemükre az elbeszélések Francziaországban a XVII. században Mikes hat novellát választott ki s a keretet magyar földre, a Szamos partjára tette át. Stylusa sokkal kevésbbé eredeti, mint leveleiben. E művet Mikes 1745-ben irta. Abafi adta ki a Nemzeti Könyvtárban.

Mikes többi művei kéziratban vannak. Ezekből 15 kötet 1873-ban került a Nemzeti Muzeum birtokába. Legnagyobb részük vallásos és erkölcsi tárgyu; többnyire franczia eredetüek (p. Fleury Kolos) után készültek. Legnagyobb köztük egy homiletikai mű, az egész évi vasárnapokra és ünnepekre szóló Epistoláknak és Evangeliumoknak magyarázatja (4 köt. 1741-ből); a többiek: Catechismus formáján való közönséges oktatások (2 köt. 1744-ből, ujabb kidolgozásban is 1752-ből); Kereszténvi gondolatok (1747-ből); A Krisztus Jézus életének históriája (1748-ból); A valóságos kereszténveknek tüköre (1749-ből); Az izraeliták szokásairól (talán 1750-ből); A kereszténveknek szokásairól (talán 1750-ből); Az idő jóleltöltésének módja (talán 1751-ből); A zsidók és az uj testamentumnak históriája (talán 1754-ből) és egy még 1724-ben irt, de 1741-ben átdolgozott mű: Az ifjak kalauza.

Másutt is vannak némely kötetei, igy: A keresztnek királyi utja, melyet még ő maga küldött 1760-ban Erdélybe. Mindezek forditások lévén, inkább Mikes vallásos szellemének és az erkölcsi kérdések felé hajló irodalmi iránynak emlékei s kevésbbé értékesek, tisztán irodalmi vagy nyelvi szempontból.

II. Zsigmondnak fiai Mihály, Kelemen és János. Mihálynak, — ki később testőr alkapitány — már fiatal korában (1630-ban) regényes kalandja volt; ugyanis királyfalvi Tarnóczi Sebestyén leányát Sárát, testvéreivel a k.-szentléleki várból akarták elragadni, de rajta vesztettek. Mihály ezért jószág és fejvesztéssel büntettetett, de büntetésének végrehajtása előtt idegenbe menekült. 1639 ápril. 9-én kegyelmet nyert.[1] és 1649 május 22-én nejével Paczolai Borbárával Maros-Ujvárnak felét kapta. I. Rákóczy György 1648-ban őt küldötte Lengyelországba a korona megnyeréséért;[2] II. Rákóczy Györgynek szintén követe volt, ki szolgálataiért 1656-ban meg is jutalmazta.

Majd követ Velenczében, 1657-ben kanczellár s mint ilyen 1660-ban Barcsay által számüzetett.[2]

Ezen lánglelkü hős dicső tettei felett egykönnyen átsiklani a történész vétkes mulasztása volna, hiszen a két Rákóczy alatt oly fényes szerep jutott osztályrészeül, hogy minden törekvésük a Mikes-család tagjainak magasztos erényeit és honunk szabadsága után sovárgó lelkületét van hivatva visszatükrözni; a már emlitett Kelemennel eszményképül állanak további nemzedéküknek, kikre ráillik a nagy költő Berzsényinek aranymondása: „Csak sast nemzenek a sasok s nem szül gyáva nyulat Nubia párducza.“

Utóbb emlitett Mihály az 1644 évi hadjáratban mint tüzérségi parancsnok[3] Jármy Ferenczczel a székelyeket Regécz alá vezetve azt beveszi.[4] Mikes Mihály nemcsak jó diplomata, hanem kitünő hadvezér is volt. II. Rákóczynak Moldovában vivott sikeres hadjáratai után, ő lett fővezére azon seregeknek, melyek 1653-ban a lengyelek segitségére küldettek;[5] az 1657 évi lengyelországi hadjáratban mint korlátnok vesz részt s mint ilyen irja alá a wierczboczi békét; jelen van az Erdélybe menekülő fejedelem kiséretében és a fehérvári országgyülésen, hol a trónról visszalépett Rákóczy birtokait biztositó okmányt irja alá.[6] 1658-ban Rákóczyt a Mikesek hathatós támogatása juttatta másodszor trónra; Rákóczy Mikes Mihályt küldötte Ferdinándhoz követségbe s midőn a szilistriai pasha 80.000 emberrel Rákóczy ellen jött, Mikes Mihály volt a bodzai szoros védelmére kiküldve; négy napon át oltalmazta azt hősiesen, mig a tulerőnek engedni kénytelenitetett.

Mihály Barcsai trónbaléptekor sem hagyta el Rákóczyt, sőt 1659-ben, midőn Rákóczy harmadszor jutott a trónhoz, Mikes Mihály vezette az elfoglaló sereg előcsapatjait. Majd ujból korlátnoki minőségben müködik, de tollát csakhamar karddal váltja fel, vezére lett azon dandárnak, mely Balázsfalvánál Barcsait majdnem bekerité. Barcsai Szebenbe menekült.

Mikes miután Brassót bevette, Rákóczynak megbizásából Szeben ostromához fogott, de oly erélylyel, hogy csak Szejdi Ahmed pasha segitsége mentette meg Barcsait. Mikes most már Gyalu alá huzódott, hogy részt vegyen azon véres ütközetben, melyben Rákóczy is életét veszté.

Elkeseredetten harczol tovább Erdély függetlenségéért, hogy végig hü maradjon Rákóczy eszméjéhez. — Ecsedet vette oltalma alá, melyet Barcsai a budai pashával ostromolt; midőn a pasha látta, hogy

[1] Mikola Hist. geneal. 22.
[2] Joh. Bethlen Hist. libr. 2.
[3] Kemény József App. Dipl.
[4] Szalárdi 188.
[5] Kemény József App. Epist. IX. 156.
[6] Mike Art. III. 153.

minden fáradozásuk sikertelen marad s Ecsed várát bevenni képtelen, a Kővár elestével kézrekerült Mikes Jánost kötéllel nyakában akasztófa alá állitá s beizent, hogyha azt rögtön fel nem adja, testvére halni fog. De Mihály válasza elszánt volt: „Ismerem testvéremet, hogy ha kell, a hazáért halni tud.“ A vezér ezen hősies elhatározása oly hatással volt a különben vérengző budai pashára, hogy Jánosnak megkegyelmezett és elvonult. Barcsai azonban a pasha által szabadon bocsátott Jánost Váradra hurczoltatta, hol börtönében el is halt.

Testvére Kelemen 1659-ben itélőmester, (Enyedi szerint) háromszéki főkapitány. 1662-ben Apaffi hüségére térvén, előbb tanács ur, majd a székelység generálisa, végre országos elnök lőn. Az ellenzéki érzelmü Béldi Pált és társait ő buktatta meg, kiknek számkivetésével, a rendek megegyezése folytán 1679-ben az uzoni kastélyt nyerte. Meghalt 1686-ban. Nejét Kálnoki Zsuzsánnát, ki Brassóban lakott, szobaleányai fojtottak meg, ezért mindkettőnek fejét vették.[1] — Fiai közül Mihály, ki az 1670. évek elején születhetett s kinek neje gróf Bethlen Druzsa volt, kezdetben mint Háromszék főkapitánya, később mint kir. táblai biró és kormányszéki tanácsos szerepelt, a bécsi udvar bizalmát birta s mint ilyennek nekie is kijutott az akkori küzdelmes életből az őt illető rész, mennyiben 1703-ban a Rákóczy mellett fölkelt Háromszék ellen küzdött; azonban eredménytelenül, mert mig seregét győzelemre vezethette volna, Hermánynál elfogatott, mikor is szintén életével adózott; ezen eredménytelen harczi kisérlet után Rákóczy hive és tábornoka lett s az maradt mindaddig, mig a forradalom lezajlott; azután ismét Leopold hivei közt foglalt helyet. 1696 május 4-én nyert mint báró grófságot.[2] Megemlitésre méltónak tartom azt is, miszerint az 1702. évi gyulafehérvári országgyülésen a Székelyföld főtisztei is és országgyülési követei által a székely nemzet adóalávetése ellen, az udvarhoz fölterjesztett folyamodványt ő is alá irta.[3] Meghalt 1721 január 6-án, őseihez — a csiksomlyói klastrom sirboltjába temettetett el.

Ezen fényes multu család az 1848/49-iki szabadságharczban is kivette részét. Kelemen tette halhatatlanná nevét, ki mint a székely lovasság főparancsnoka Szeben ostrománál 1849. január 9-én egy ágyugolyó által találva, vérzett el s szaporitá a vértanuk számát. A dicsteljes szabadságharcz ezen véráldozata a család zabolai sirboltjában nyugszik; koporsóján e felirat olvasható: „A 15-ik Mátyás Huszár Ezred Alakitója és Ezredesse, gróf Mikes Kelemen, született 1820-ban, elesett a szabadság és nemzetiségért harczolva Szeben ostrománál. Januarius 21-én 1849.“

A család két ágat különböztet meg u. m. az uzonit, ezek Mikes Károly ivadékai és a zabolait, ezek az István és báró Orbán Klára leszármazói. Az uzoni ágból Kelemen gróf született 1865 április 15-én, cs. és kir. kamarás, vezérkari százados.

A zabolai ágból Zsigmond gróf szül. 1867 junius 6-án tartalékos honvéd huszárhadnagy, birtokos Bodolán. Fia Miklós gróf szül. 1897. szept. 25-én. Továbbá Ármin gróf szül. 1868 junius hó 26-án, cs. és kir. kamarás, tart. hadnagy a 2. sz. huszárezredben. János gróf szül. 1876 junius 27-én, egyházmegyei világi pap. Mindannyian főrendiházi tagok.

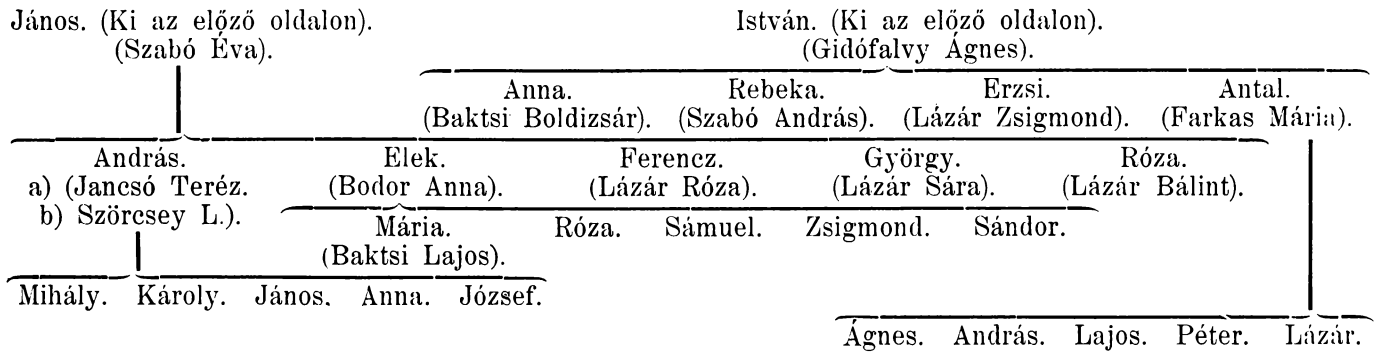
Czimerük: Több mágnás család czimereinek egyesitése; fennebb látható.

Miklós (dálnoki). Nemessége ősi székely jogon alapszik. 1614-ben Miklós Péter, György és István mint primipilusok lustrálnak.[4] 1635-ben pedig Rákóczy György alatt Miklós György, Tamás és Gáspár fia Pál fordulnak elő.[5] Ezek egyikétől származott Miklós Miklós, kivel családi táblázatuk kezdődik.

Dálnoki Miklós Miklós 1665 tájt.

László.		Kelemen.	György.		
Klára. (Horváth Ferencz).	Julia. (Veres Péter).		Anna. (Lázár István).	Ferencz. (Lázár Sára).	Péter def.
			Borbára. (Peteő Miklós).	Teréz. (Boros György).	
Rebeka. (Gál Péter).	Éva (Veres Elek).	Krisztina 1725. (Gidófalvi Gábor)	József. (Lázár Anna)	István. (Gidófalvi Ágnes). (Folytatás a tuloldalon).	
András gardista def.	János. (Szabó Éva). (Folytatás a tuloldalon).	Kata.	Mihály def.		

[1] Cserey Mihály Hist. 352.
[2] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Udvarh. M. L.
[5] Háromsz. M. L.

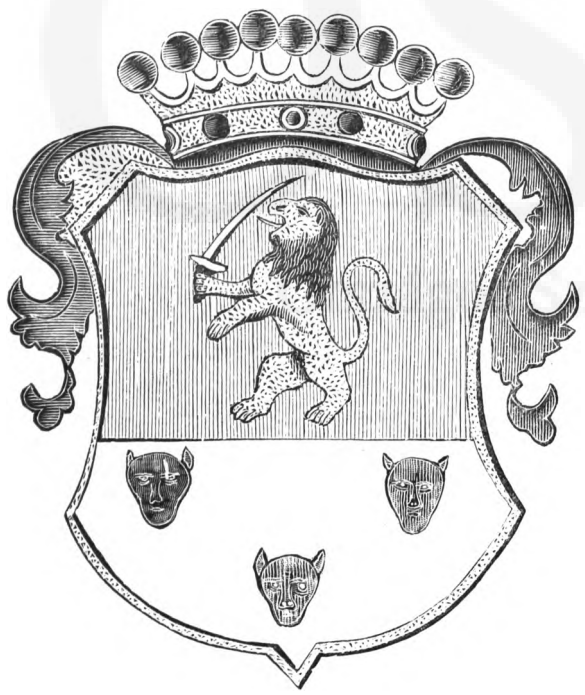
Miklós (s.-szentgyörgyi). 1606 márczius 9-én Miklós Mihály Bocskai Istvántól nyert nemes levelet.[1] 1614-ben Miklós Péter mint nobilis lustrál.[2]

Ivadékai ismeretlenek.

Miklós (zabolai). Valószinüleg a dálnoki Miklós-családból szakadt ki, s csak possessioja után használta a „zabolai“ előnevet. Közülök Zsigmond az 1612 évi szebeni gyülésen nótáztatott.[3] Továbbá Márton kinek leányát Erzsébetet Kelemen Gergely vette nőül, a kit Miklós Márton I. Rákóczy György fejedelmi beleegyezése mellett fijául fogadott.[4]

Miklós (lemhényi). Régi székely család, melyből 1510-ben János és Márton a lemhényi templom javára adakoznak.[5] 1614-ben a Bethlen Gábor-féle conscriptioban Miklós Demeter, János és Benedek fordulnak elő.[2] A Rákóczy György-féle összeirás szerint pedig 1635-ben Miklós Demeter fiai Bálint és Gergely és Imre fiai Tamás, Istók és Máthé lustrálnak.[6] Ezen családból jelenleg Miklós Antal és fiai Ferencz és István, György fia Mihály és Miklós Mihály fiai élnek.

Miklós (miklósvári). Ezen székely családról Nagy Iván számol be, mint olyanról, melynek egy ága még a XVII. század elején Borsodvármegyébe származott.[7] Uj adatokhoz nem jutottam.

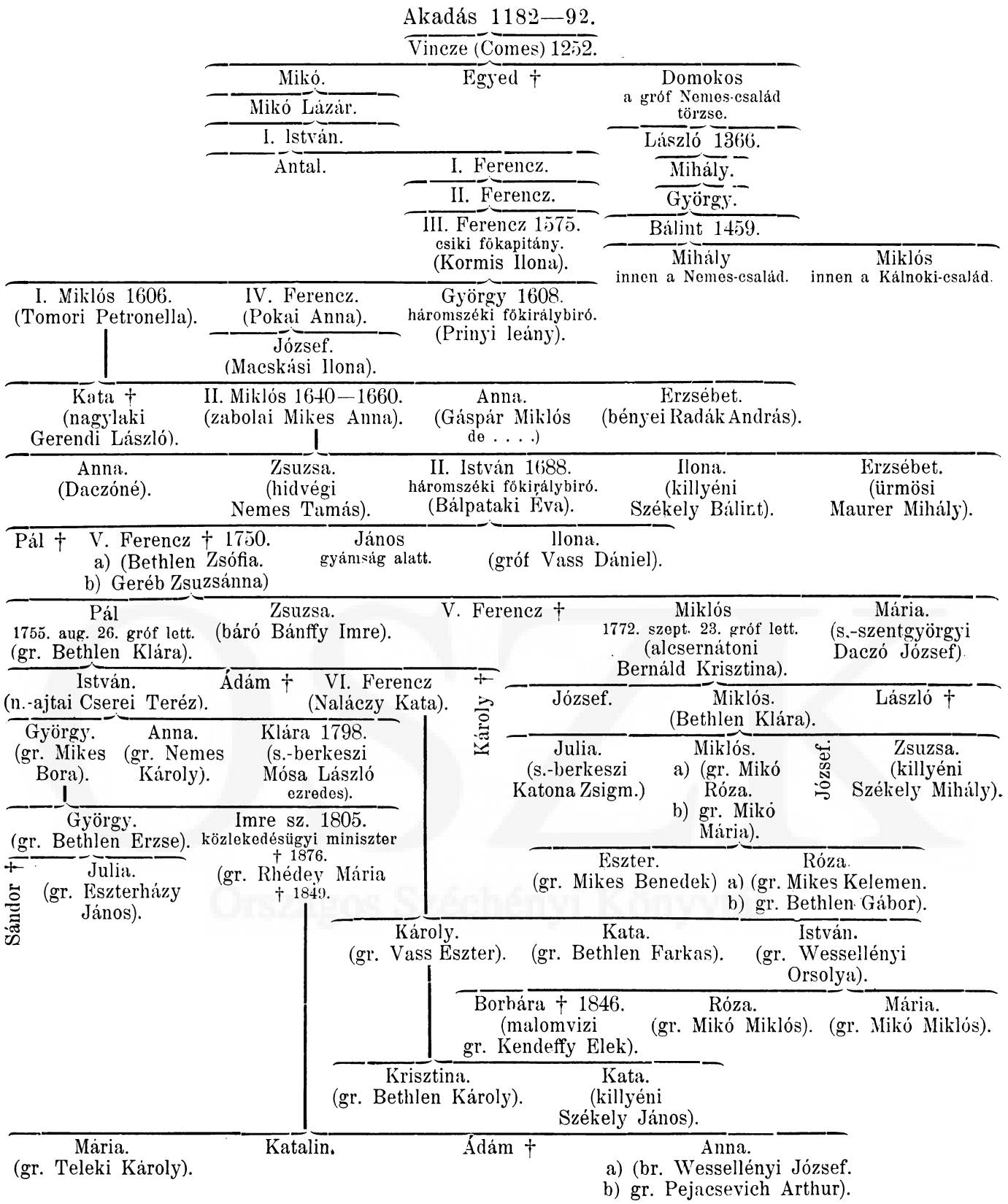
Oltszemi, bodoki és hidvégi gróf MIKÓ-család.

Mikó (oltszemi, bodoki és hidvégi gróf). ∗ ○ Sanda szemmel nézik müködésemet azok, kik mindent a merkantilizmus jármába igyekeznek hajtani; azt kérdik, hogy mit akarnak azon kevesek, kik még most is zörgő kutyabőrt keresgélnek? megfeledkeznek azonban a kegyeletről, melylyel egy ily szép multu, de ma már — sajnos — kihalt családdal szemben tartoznak. Megfeledkeznek Kölcsei Ferencz elmélkedéséről, midőn azt mondá: „Mit akartok? azt várjátok, hogy a halottak sirjukból fölszálljanak? hogy rémletes arczczal jelenjenek meg álmaitoknak? És mit fognátok felelni, ha szavaikat fölemelnék? Hazát alkotánk s te ránk nem emlékezel, hidegen taposod győzelmeink mezeit s a pusztákon, hol ezrenkint hullánk el, sirhalmainkra nem vetsz tekintetet. Jaj neked! hosszu megbánás törölhet le!“ Ezen eszmén lelkesülve folytatom utamot s teljesitem kötelességemet a Mikó-családdal szemben is.

Ősrégi székely eredetü család, mely a gróf Nemes és a gróf Kálnoki-familiával közös származással bir, mint azt az utóbb emlitett családnál már kifejtettem.

Történelmük könnyebb áttekinthetése végett elsőben leszármazási táblázatukat közlöm. u. m..

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Udv. M. L.
[3] Kállay F. Sz. N.
[4] Nagy Iván M. Cs.
[5] R. kath. plebánia levéltára Lemhény.
[6] Háromsz. M. L.
[7] Nagy Iván M. Cs. VII. köt. 477. old.

A Mikó-család törzse tehát azon sebusszéki Bálint gróf (Vincencius) az Akadás fia, ki IV. Bélától 1252-ben a Fulkun nevü szász birta, de a mongolok dulása után lakatlanná lett „Terra Zéket“[1] kapja. — Akadás állitólag 1182-ben élt, Sombornak, Gerebencsnek és Solyomkőnek volt ura; ennek fia Vincze pedig Hidvég, Árapataka és Erősd helységeket birta.

A család tagjai birtokaik után a bodoki, oltszemi és hidvégi előnevekkel éltek. Családi táblázatukat bár kiégészitve közlöm, az mégis hiányos, különösen a nők hiányzanak. Nem látjuk azon Lőrinczet, ki

[1] A Zekföldjét Hidvég, Liget, Árapatak és Nyáraspatak (ez ma nem létezik) alkotta. Erősd és Előpatak csak azután keletkezett.

1479-ben főszékely ember lévén, Kendi Antal alvajdától nyert kerestető parancsot.[1] — Hidvégi Mikó Antal kinek Nyén nevü faluját — bodolai Béldi Pál 1513-ban elfoglalta s ezért utóbbit a király törvényszék elébe parancsolja.[2] — A táblán feltüntetettek közül III. Ferencz Báthori István bizalmas embere; özvegye Kornis Ilona és árvája Ferencz részére 1575 ápril 26-án késleltető parancs adatott ki.[1] — IV. Ferencz 25 éves korában 1625-ben csiki alkapitány, majd főkapitány, Bethlen Gábor alatt tanácsos, kitől 1628 junius 10-én a nyujtódi Donáth Péter részjószágát Vacsárcson, melyet a háboruban való meg nem jelenés miatt vesztett el, kapja.[3] — Brandenburgi Katalin alatt kincstárnok volt, mint ilyen ujitá meg Mikó várát. 1633-ban Törökországban járt követségben. Tudományos férfiu hirében állott, ki kora történetét is megirta.[4] 1635-ben Rákóczy üldözései közt halt meg.[5] — Testvére György 1607-ben sepsi-szék királybirája, 1608-ban követ Moldovába,[6] 1610-ben Háromszék alkapitánya, 1617-ben Háromszék főkirálybirája, mint ilyen kapta volna Várhegyet.[7] — I. Miklós az 1694-iki kolozsvári gyülés végzéseiben emlittetik; legtovább tartott ki Báthori András bibornok mellett s ezen hüségének áldozata is lett. Fia Miklós 1646 körül hosszabb ideig követ a portánál.[8] Ennek fia István 1680-ban Háromszék főkirálybirája, 1686 julius 9-én Szebenben halt el. Neje Bálpataki Éva.

V. Ferencz fiai: Pál 1755 augusztus 26-án, Miklós 1772 szeptember 23-án nyertek grófságot.[9]

A Pál ágából származott Mikó Imre gróf, politikus és közlekedésügyi miniszter, született 1805. Hivatalos pályáját mint az erdélyi kir. főkormányszék jegyzője kezdte meg, 1837-ben főkormányszéki tanácsos s 1847-ben erdélyi kincstárnok lett. 1848 után kezdett kiemelkedni; ugyanis októberben az agyagfalvi székely nemzeti gyülésre királyi biztosul őt küldötték ki, hol a mintegy 30 ezer főre menő ősgyülés által elnökké választatott. Később, midőn hazaérkezett, Erdélyben idegen kormányt talált, mely őt az 1848-iki eljárásáért felelősségre vonta, melynek zaklatásától nagy nehezen tudott megmenekülni. Jelen volt a kolozsvári országgyülésen, mely az unióra nézve alkotott 1848. évi I. t.-cz. ujabb tárgyalására hivatott össze. — Majd mint képviselő tevékeny részt vesz a pesti országgyüléseken, hol 1867-ben a közlekedési tárcza minisztere lett. — 1843-tól 1875-ig a kolozsvári nemzeti szinház felügyelő-bizottságának elnöke volt. Számos alapitványt tett, többek között 1857-ben sepsiszentgyörgyi iskolákat alapitá, melynek végrendeletileg 60.000 frtot hagyott. — Legnagyobb alkotása azonban az erdélyi muzeum volt, melynek még kolozsvári nyári kastélyát a hozzá tartozó terjedelmes kerttel is oda ajándékozta.

1872 okt. 19-én a kolozsvári egyetem felállitásakor mint miniszteri biztos ő eskette fel a kinevezett tanárokat. — Haláláig elnöke volt a történelmi társulatnak s mint ilyen előszeretettel viseltetett hazai történelmünk iránt, mely munkásságát siker is koronázta, a mennyiben az utókornak becses munkákat hagyott hátra; közülök „Erdélyi történelmi adatok (3 nagy kötet); „Bod Péter élete és munkái"; „Benkő József élete és munkái" stb. stb. Tetteivel dicső és örökön tartó emléket épitett nevének, mert Erdély virágzásának lelkes előmozditója volt.

Családja Ádám fiában kihalt.

Czimerük: Két részre osztott paizs; felső piros részében arany oroszlán növekvőn, jobb lábában karddal; alsó ezüst osztályában három medvefő, — Kilenczágu korona. — Foszlányok: veres ezüst, kék-arany.

Mikó (bölöni). Nemessége ősi székely jogon alapszik. — 1614-ben Mikó András és Máthé, 1635-ben Mikó András, Péter fia Gergely és Mikó István lustrálnak.[10] — Ezek valamelyikétől származtak le Mikó Lőrincz abrudbányai követ az 1791-iki erdélyi országgyülésen; Ferencz 1848-ban Küküllővármegyében ügyvéd, később törvényszéki tanácsos; Sámuel és Lőrincz testvérek, kik 1848-ban éltek, előbbi bányaigazgatósági tanácsos, utóbbi kolozsvári ügyvéd és az unitár. koll. jogtanára.[11]

Mircse (barátosi). Székely család. — Hagyomány szerint Oláhországban a magyar királyi udvar politikájáért üldöztetett. Jó módu familia volt, melyből Mircse Jakab jött volna Barátosra (mivel sincs igazolva). 300 éve, hogy székelyek, ha nem is lettek volna azok, azokká tette I. Rákóczy György, midőn

[1] Kállay F. Sz. N. H.
[2] Szabó Károly Sz. Oklt.
[3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[4] Klio III. köt.
[5] Kemény János önélet leirása 73. l.
[6] 1608. aug. 9. artic. 1.
[7] Kállay id. h. 269.
[8] Benkő, Transilv. gen. I.
[9] Dr. Illéssy és Pettkó K. K.
[10] Udvh. és Háromsz. M. L.
[11] Nagy Iván M. Cs.

barátosi Mircse Jakab fiainak András, István és Jánosnak háboruban tanusitott vitézségükért jószágot és adománylevelet adott.[1] — Hogy székelyek, azt azonban tettekben is bebizonyitották, hiszen annyi tagja ontotta vérét közös hazánkért s annak szabadságáért.

1635-ben Mircse István a gyalogok közt lustrál.[2] — 1794-ben igazolják nemességüket;[1] ezen okmány szerint András fia István, ennek fia Sámuel, Sámuelnek fia Jakab s Jakab fiai József és László, kik Hunyadmegyében telepedtek le; József Benczenczre, László Bábolnára. — Az adománylevélben emlitett István és János utódai Pákéban, Kovásznán és Barátoson maradtak, hol ma is kiterjedt család. A Hunyadmegyébe költözött ágból Sámuel 1811-ben baczalári birtokos Jordán András leányát Lidiát vette nőül, ezektől származott 1823-ban János sztrigyszentgyörgyi birtokos, ki a piski csatában mint honvéd vett részt; első neje Zakariás Anna, kitől fia Lajos szálláspataki tanitó, 2-ik neje Lakatos Matild, kitől leánya Etelka a russi állomásfőnök Bórdán István neje s Gizella Csiki Albertné.

A Háromszéken maradt ágból Mircse Ferencz és neje Andrád Kata 1792-ben Barátoson házat épittet, melyet Mircse Gáspár örökölt.

Ezen családból valók voltak még Mircse Mózes, a székely határőrezrednél gyalog-hadnagy, ennek fia Dénes 1848-ban honvédszázados és Mircse Ferencz őrnagy, ki Zágonban halt el. — Ide tartozott továbbá azon Mircse János is, ki a velenczei levéltárakban kutatott s több magyar vonatkozásu okmányt forditott anyanyelvünkre s ez által a magyar történelmi társulatnak nagy szolgálatokat tett.

Molnár (alsócsernátoni). Tagjait többnyire a papi és tanári pályán találjuk. Ősi székely család, melynek törzséül Lőrinczet állithatjuk, ki 1590-ben alsócsernátoni birtokos 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik fel.[3] — Lőrinczne fia lehetett azon Molnár Benedek, ki 1609 október 18-án Alsócsernátonban levő részjószágaira Báthori Gábortól novadonatiot kapott.[4] Ezen Benedeknek fiai: Mihály és Péter az 1635 évi conscriptioban fordulnak elő, melyben atyjok néhainak van feljegyezve.[2]

Alsócsernátoni MOLNÁR-család.

A Bethlen Gábor-féle 1614 évi lustrakönyvben Molnár János, Lőrincz, Benedek és Miklós mint primipilusok fungálnak.[5] Mihálynak fia János nejével Szabó Katalinnal és gyermekeivel: Zsigmond, Gábor és Katával 1696 julius 29-én vett czimeres nemes levelet.[6]

Leszármazási táblázatuk a következő:

Benedek
1609-ben nyert novadonatiot.

Mihály 1635. — Péter 1635.

János.
(Szabó Katalin).
1696-ban nyer nemes levelet.

Zsigmond. — I. Gábor — Kata.

Zsigmond. ezen ág Háromszéken maradt.

I. Gábor a XVIII. század elején jő Marosszékre.

Zsigmond.

Molnár György
héderfáji pap és esperes.
a) (Szász Zsuzsa.
b) csernátoni Vajda Sára,
a János enyedi pap leánya.)

a) Simon. — b) Sámuel sz. 1787. † 1832.
m.-vásárhelyi tanár.
(Antal Borbára,
a m.-dellöi Antal János ev. ref. püspök leánya).

(Folytatása a tuloldalon).

[1] Eredeti okmányok Mircse János őrizetében Sztrigy.-Szt.-Györgyön.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[5] Udvh. M. L.
[6] Dr. Illéssy és Pettkó K. K.

b) Sámuel sz. 1787. † 1832. (Ki az előző oldalon).
m.-vásárhelyi tanár.
(Antal Borbára
a m.-dellői Antal János ev. ref. püspök leánya).

György	János	Zsigmond sz. 1830. † 1898.	Mária.
héderfáji pap és jegyző.	ev. ref. főgymn. tanár.	ügyvéd.	(Incze János
Albert † 1901.	(Szilágyi N. Anna).	(kovásznai Incze Rozália,	szászvárosi pap).
theolog. tanár Kolozsvártt.		a József ev. ref. esperes és Forró Róza leánya).	
	II. Gábor sz. 1858.	Gizella.	
	dr., főszolgabiró, tb. főjegyző.	(Dr. Vorzatz Antal	
	(gidófalvi Csiszér Irma).	kir. aljárásbiró. †)	
	Gábriella. Andor sz. 1889. Piroska.		

A táblán feltüntettek közül I. Gábor Marosszéken telepedett meg, ivadékai közül Molnár Sámuel szül. Héderfáján 1787 nov. 1-én, tanulmányait Maros-Vásárhelytt végezte, honnan tudományának gyarapitása végett a göttingai és bécsi egyetemekre ment. — Hazajövetele után gr. Teleki Domokos hivta meg Elek nevü fia mellé nevelőül. Magas képzettségét és szép tehetségét azonban hamar felismerték, a marosvásárhelyi kollegium egyik tanári székének elfoglalására hivták meg. Eszméit, érveit és igazságait irányadó forrásul tekintették utódai az erdélyi ev. ref. theologiai tanszékeken is. 1825-ben Magyar-Régenben, 1827-ben Maros-Vásárhelytt és 1828-ban Bonyhán tartott synodusokra a kibocsátandó uj lelkészek megvizsgálására a püspök őt küldötte ki.

A tanügyi virágok mellé bátran oda tehetjük a társadalmit is, mert ezek is méltó diszei valának emberi munkásságának. Meghalt 1832 deczember 20-án; gazdag könyvtárát családjának hagyta.

Fiai közül Zsigmond szül. 1830 junius 15-én Maros-Vásárhelytt. Tanulmányait szülővárosában kezdette meg s midőn anyai nagyatyja m.-dellői Antal János püspök Nagy-Enyedre költözött, őt is magához vevé s vele jogot végeztetett. 1848/49-ben mint honvéd-főhadnagy küzdötte végig a szabadságharcz nehéz napjait, melyek eltelte után ismét a polgári pályán folytatta életutját; 1859-ig a marosvásárhelyi, székelyudvarhelyi, cs,-somlyói, szentmártoni és sepsiszentgyörgyi bíróságoknál szolgált. 1860-ban kir. közjegyző, 1862-ben törvényszéki ülnök lett. 1868-ben ügyvédi gyakorlatot kezdett s mint ilyen 1869-ben a dr. Gecse Dániel emberszereteti intézet alapitványának jogtanácsosává s pénztárnokává választatott meg. Szabad idejét is szent czélra fordità, ugyanis az 1848/49. honvédség erkölcsi és anyagi érdekeinek előmozditására használta fel. Meghalt M.-Vásárhelytt 1898 junius 9-én.

György fia Albert előbb pap Maros-Vásárhelytt, utóbb a kolozsvári ev. ref. theologiai fakultás nyilvános rendes tanára, az egyetemes konvent rendes tagja, az egyházkerületi értekezletnek egyh. ügyvivő elnöke, a kolozsvári egyház tanácsosa és az Erdélyi Protestáns Lap szerkesztője. Meghalt 1901 márczius 23-án Kolozsvártt. Halála nagy veszteség a ref. közügyekre s méltó megdöbbenést keltett mindenütt.

Dr. Molnár Gábor főszolgabiró, Maros-Tordavármegye tiszteletbeli főjegyzője és a marosvásárhelyi községi közigazgatási tanfolyam igazgatója, született Maros-Vásárhelytt 1858 november 22-én. Apja Molnár János ev. ref. főgimnáziumi tanár, anyja Szilágyi N. Anna. Elemi- és középiskoláit a marosvásárhelyi ev. ref. főiskolában, jogi tanulmányait a kolozsvári m. kir. „Ferencz József"-tudományegyetemen végezte. — Báró Bánffy Zoltán főispán kezdeményezése folytán 1884-ben Marostordavármegyében szolgabirói állást vállalt el, 1888-ban a belügyi kormány által főispáni titkárrá neveztetett ki miniszteri fogalmazói ranggal; 1890-ben a vármegye egyhangulag felsőmarosi járási főszolgabirónak választotta meg, mely állásában jelenleg is müködik. 1900 év folyamán a belügyminiszter az 1900 évi XX-ik törvényczikk alapján szervezett marosvásárhelyi községi közigazgatási tanfolyam igazgatójának hivta meg.

1886 év május 19-én nőül vette gidófalvi Csiszér Irmát, kitől három gyermeke született, u. m.: Gabriella 1887 julius 12, Andor 1889 junius 30-án és Piroska 1891 január 4-én.

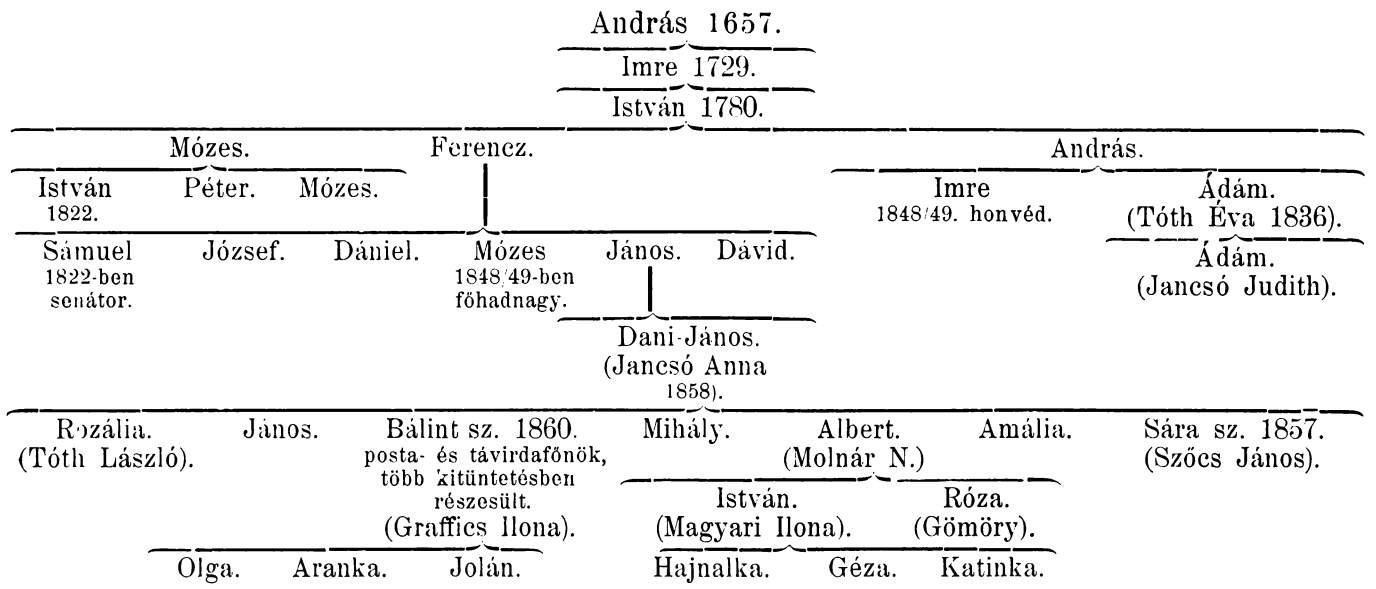
Czimerük: Kék paizsban növekvő arany oroszlán lábaiban egyenes kardot (tört) tart. — Zárt sisakdisz. — Foszlányok: arany-piros, ezüst-kék.

Molnár (kézdivásárhelyi). A Molnár-család Kézdi-Vásárhelynek legrégibb lakói közé tartozik. Törzsük András, ki a XVI. században született s 1602-ben Rudolf király hüségére teszen esküt.[1] Ennek fiai János, Mihály és Balázs, kik „kézdi-vásárhelyi" előnévvel 1611 junius hó 12-én czimeres nemes levelet nyertek.[2] 1657 márczius hó 22-én Molnár András Rofai Mártontól kapott egy szántóföldet.[3] — 1683-ban ugyancsak András

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Eredeti Orsz. Ltr. erd. fkszéki oszt. 1780/803.
[3] Jancsó-család története, irta Bakk Endre vizaknai plebános.

Apaffi fejedelemhez panaszt emelt a moldvai vajda deákja ellen, mely ügyben a fejedelem Mikes Kelemen tanácsurat bizza meg, hogy rendet csináljon.[1] — 1770 január 23-án k.-vásárhelyi Molnár József, Antal, Zsófia, Ilona és Mária, valamint altorjai Molnár József és neje Bögözi Ilona Mária Terézia alatt igazolják nemességüket.[2]

Családi táblázatuknak töredéke a következő:

Ezen családból valók voltak Molnár Mihály és Józsiás, előbbi szabadságharczunkban mint tizedes, utóbbi mint tüzéralhadnagy s lőportári tiszt vett részt, ez azon Józsiás volt, ki jelenleg országgyülési képviselő. Végre Molnár Dénes 1848 tájt rendőrkapitány.

Czimerük: piros paizsban, zöldtér felett két növekvő oroszlán, a jobboldali véres kardot, a baloldali fegyvert tart. — Sisakdisz: Oroszlán, jobbjában babérkoszoruval, baljában zászlóval.

Molnár (killyéni). 1611 junius 14-én Molnár Miklós nyert nemes levelet.[4] — Czimerük azonos a sepsiszentkirályi Ábrahám-család czimerével.

Molnár (léczfalvi). Molnár Lukács és Mihály 1602 junius 26-án „léczfalvi“ előnévvel nyert nemes levelet.[3] Ugyanazon a napon Molnár Lukács adománylevelet kapott dálnoki házára.[3]

Molnár (nagybaczoni). 1649 julius 6-án Molnár Dániel, György és Péter Rákóczy Györgytől nyertek primilárist.[5] Dániel az 1614 évi lustrakönyvben is már mint pixidárius fordul elő.[6] Ez idő szerint Baczonban ezen családból Ferencz él.

Molnár (szotyori). 1611-ben junius 14-én Molnár Máté nyert czimeres nemes levelet.[4] — Czimerük azonos a sepsiszentkirályi Ábrahám-család czimerével.

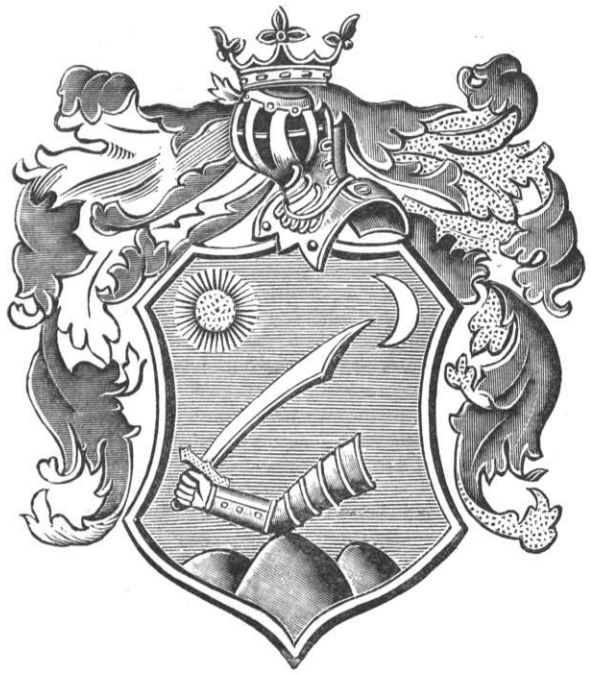
Molnos (nagyajtai). Nemessége ősi székely jogon alapszik, — 1614-ben Molnos Tamás Nagy-Ajtán mint primipilus fordul elő.[6] — 1635-ben pedig Molnos Tamás fia Lukács lustrál.[7] Ezen családból való volt Molnos Dávid az István és Péterfi Zsuzsánna fia, ki Jénában tanult; a kolozsvári unitárius kollegium igazgató-tanára volt s kinek jeles egyházi beszédei és Thucydides forditása feltünést keltettek; 1832-ben egyházmegyei főjegyző lett, meghalt 1836-ban.[8] Továbbá Molnos István 1848-ban tordai unitárius tanár.

Hogy volt e összeköttetés az udvarhelyszéki, magyarandrásfalvi Molnos és a n.-ajtai Molnos-familiák között, arra nézve adatokhoz nem jutottam.

Molnossy (sepsiszentkirállyi), Ezen családból Ilyés 1591 május 8-án Báthori Zsigmondtól nyert armálist.[5]

[1] Szabó K. Sz. Oklt.
[2] Eredeti Orsz. Ltr. erd. fkszéki oszt. 1780/803.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Orsz. levlt. Cap. oszt. arm. 22.
[5] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[6] Udvarhely M. L.
[7] Háromsz. M. L.
[8] Székely Sándor unitár. vallástört.

Móricz (nagyváradi és sepsiszentgyörgyi). Sepsi-Szentgyörgyre beszármazott régi család, mely a székelység közé beolvadva, a közéletben is szerepet játszott, egy része közhivatalt viselt, másrésze meg a katonai téren tünt fel. Nemes levelet Móricz István 1609 február 8-án nyert.

Nagyváradi és sepsiszentgyörgyi MÓRICZ-család.

Származása Biharmegye, arra vall a család „nagyváradi“ előneve is, melyet összes tagjai mindaddig viseltek, mig 1818 julius 7-én Móricz József székely gyalogsági kapitány és fiai Károly és Dénes Ferencz királytól czimeres nemes levelet kaptak, melyben a „nagyváradi“ praedikátum mellett a „sepsiszentgyörgyi“ előnév használatára jogositattak fel. A „váradi“ előnév viselhetésének jogát Móricz Ferencz 1773-ban azon alkalomból, hogy Kolczér községében (Kővár vidékén) telepedett volt le, igazolta.

Családi táblázatuk a következő:

I. Tábla.

nagyváradi Móricz István
1609-ben február 8-án nyert nemességet.

I. Mihály
előbb Debreczenbe, utóbb Sepsi-Szent-Györgyön lakott.
(gidófalvi Vitályos Judith).

II. István.	I. János.	I. Ferencz.		II. Mihály.
(Folyt. a II. táblán).	(Folyt. a III. táblán.	Pál.	János.	
		Dániel. József.	III. Mihály.	I. Samu.
		Anna. Mária.	Klára. Mária. Ágnes. Anna.	

I. Lajos sz. 1764.
v. tanácsos.
(n.-bölöni Sykó Debora).

II. Samuel.	Elek.	Julia.	Klára.	Mihály.
Róza.	III Samu 1848-ban legelsőbb esett el.	Anna. Ferencz.	Lidia.	V. József birtokos Köpeczen. (Imreh Julia).
				VI. József. IV. Ferencz. IV. Samu. VII. István.

II. Tábla.

II. István (Ki az I. táblán).
nótárius Sepsi-Szent-Györgyön.
(szotyori Nagy Anna
a László és Pál testvére).

III. István 1770-ben végrendelkezik, hosdáti ref. pap.					I. Gábor † 1799. v. főjegyző és pénztárnok Sepsi-Szent-Györgyön. a) (Márk leány. b) Zaizon Rebeka a Pál és szemerjai Kováts Judith leánya).
Benjamin †	István.	Rachel.	Márta.	Benjamin. (Hátszegi Erzse a Farkas leánya).	Sára.
	Benjamin.	István.			
		Berta.	Eszter. (Turi Ferencz).	Julia. (Móricz István).	

Julia sz. 1778.	Rebeka.	Sára sz. 1772. (Kincses János rector).	József székely gyalog-százados † 1832. (Boda Teréz 1818-ban uj nemes levelet nyert). (Folyt. a tuloldalon).	Anna sz. 1775. (Incze József pap).	János v. főbiró S.-Szent-György def. † 1820. (Salati Róza).	István.	Gábor hátszegi pap. Gábor.	László ev. ref. pap Erősdön. (Folyt. a tuloldalon).	Miklós székely gyalog. őrnagy.

József (Ki az előző oldalon).
székely gyalogszázados † 1832.
(Boda Teréz
1818-ban uj nemes levelet nyer.

László (Ki az előző oldalon).
ev. ref. pap Erősdön.

Károly sz. 1800.
actuarius.
(papolczi Kiss Róza
a Mihály leánya).

Sándor sz. 1829.
ezredes.
(doboi Dobai Leontin).

Dénes sz. 1822.
huszár őrnagy.
(illyefalvi
Bialis Borbára).

Ferencz.

József. Julia. László
v. tanácsos és főjegyző
Sepsi-Szent-Györgyön.
a) (Czirmai Klára.
b) Zilalhi Julia).

Károly sz. 1864.
jogakadémiai tanár
Kecskemét.

Ilona.
(Szeremlei Lajos
kir. tanácsos,
tanfelügyelő).

Czeczilia. Róza. Abel. Áron.
(Vajna Mária).

Mária. Ágnes. Teréz. József
táblabiró, miklósvárszék
utolsó alkirálybirája.

Sándor. Áron. Károly. János.
(Bartók Borbára). (Szabó Lina).

István. Sándor. Áron. Dezső. Ilona.
(Nagy Karolina).

Etelka. Ilonka. József.

III. Tábla.

I. János (Ki az I. táblán).
nótárius Sepsi-Szent-Györgyön.

Ferencz
Kővár vidékére Költzérbe költözött, ott 1773-ban
produkálja nemességét.

Miklós
(Agh Klára).

József. Sára. József. Ilona.

Ferencz
birtokos.
Sára.

Mihály
városi tanácsos.
(Sikó Sára).

István
ügyvéd.

Mihály. Rebeka. Ágnes. Mártha.

Mózes † 1863.
kir. adópénztárnok.
(Sutoris Róza).

Ágnes. István. Beta. Julia.

Sándor
jószágigazgató.
(Rediger Ida
a Károly leánya).

Juli.
(Veres
Imre).

Károly
birtokos és taka-
rékp. könyvelő
Nagy-Ilondán.

Erzse.

Ida.

István †

Sándor
hitelbank pénztár-
noka Deés.

István
kir. aljárásbiró
Deés.

Géza.

Árpád
gymn. tanuló.

Zoltán
gymn. tan.

Miklós † 1881.

Anna † 1883.

Fanni †

Károly.

Berta.
(tordai
Lázár György
actuarius).

István † 1889.
tankerületi főig.
titkár.
(Szombathelyi
Ida).

Nina. Fáni. László † 1865.

Gyula
gymn. tanár.
(Gyertyánosi Vilma).

Erzsi. László.

István sz. 1874.
kir. törvsz. albiró.

Aranka. Ida. Aladár
joghallgató.

A Sepsi-Szent-Györgyön letelepedett Móricz Mihálynak Vitályos Judithtól négy fia maradt hátra: Mihály, Ferencz János és István. E két utóbbi Sepsi-Szent-Györgyön nótárius volt. Istvánnak neje szotyori Nagy Anna, szotyori Nagy László és Pál testvére. Móricz István és Nagy Annának 2 fia maradt hátra: István és Gábor.

István hosdáti ref. pap volt, s 1753 aug. 24-én testvérével Gáborral az anyai jószágot felosztották; István 1770 febr. 7-én végrendelkezett, összes javainak felét Gábor testvérének hagyta.

Gábornak, ki jegyző pénztárnok volt, első neje Márk N.-től elválván, elvette 1765. deczember 28-án Zaizon Rebekát, Zaizon Pál és szemerjai Kovács Judith leányát, elsőtől 4, másodiktól 6 gyermeke maradt.

Móricz Gábornak első feleségétől született: István, László, Gábor és Miklós, István siket volt s félszegen 25 éves korában tüzvész alkalmával a házban elégett. László először Sepsi-Szent-Györgyön rektor, azután Erősdön ref. pap. Gábor hátszegi ref. pap. Miklós katona lett 1778-ban jan 1-én, 1788-ban hadnagy, 1789-ben főhadnagy, 1799-ben kapitány, 1813-ban őrnagy; 1815. nov. 18-án állomáshelyére Baróthra akarván menni, Árkos közelében lovai elragadták, kiakart kocsijából ugorni, de a kocsi lépcsőjében megakadt s ez vele leszakadván, ott rögtön meghalt. Nyolcz háboruban volt. — Móricz Gábornak második feleségétől

született József, János, Anna, Rebeka, Sára és Juli. József szül. Udvarhelytt, József nőül vette Boda István és Máthé Krisztina leányát Boda Terézt 1798. nov 7-én Köpeczen, s kapta vele a bibarczfalvi részjószágot. József katona lett 1787-ben, 1814-ben kapitány, 1822-ben nyugdijaztatta magát, mikor is ő Felsége az őrnagyi czimet adományozta neki.

Meghalt 1832-ben s egy sirba temettetett az 1834-ben elhalt legjobb barátjával, Kiss Mihály őrnagygyal s az 1841-ben elhalt Boda Terézzel.

Ezen József külön nemes levélért folyamodván, azt 1818. jul. 7-én meg is nyerte, mely nemes levél 1819. febr. 9. Háromszék gyülésén Sepsi-Szent-Györgyön kihirdettetett. Ezen nemes levélben a sepsi szentgyörgyi praedicatum használása megengedtetik. S külön czimert nyer.

A czimer ez: katonai kék paizsban, melynek alját három zöld hegy foglalja el, középsőjén egy barnára festett kar könyököl, kezében kardot tartva. — A paizs felső részében jobbról hold s balról nap. A paizson sisak; jobbról és balról foszlányok.

Testvére: János 1802-ben Sepsi-Szent-György városi főbiró lett s 1810. márczius 10-én nőül vette sepsiszentgyörgyi Salati Bálint leányát Rozáliát, 1812-ben lemondott a főbiróságról, de 1819. márczius 4-én ujból megválasztatott s mignem 1820-ban elhalt.

Móricz László erősdi ref. papnak három gyermeke maradt, mindhárom első nejétől. Másodszor 1813-ban nősült, de ettől gyermekei nem születtek.

Móricz József őrnagynak négy gyermeke maradt. Károly, Ferencz, Dénes és Sándor.

Károly szül. 1800. ápr. 4-én Sepsi-Szent-Györgyön, 1820. aug. 25-én a Thesauviatus mellett gyakornoknak felesküdött, 1824. szept. 20-án miklósvárszéki assessornak Baróthon, 1827. márcz. 7-én a dévai uradalomnál alkalmaztatott, 1830. decz. havában Vajdahunyadra neveztetett ki actuariusnak, 1831. október 23-án nőül vette papolczi Kiss Mihály őrnagy s n.-ajtai Donáth Rozália leányát Kiss Annát. Móricz Károly és neje s három leánya Vajdahunyadon vannak eltemetve. E leányok anyjuk után katholikusok voltak.

Móricz Károly és Kiss Annának három leányán kivül még egy fia született József, lakott Köpeczen. Volt táblabiró, 1867., 1868. Háromszéken dulló, később Miklósvárszék alkirálybirálybirája, s mint ilyen az utolsó. 1884-ben Háromszékmegye főszámvevője.

Móricz József őrnagy második fia Dénes szül. Kőröspatakon, 1822-ben az olmützi kadét companiába lépett, 1826. febr. 1-én a magyar gárda tagja lett. Kitöltvén itt az 5 évet, 1831-ben a Milánóban fekvő lovas ezrednél alhadnagy lett, 1832-ben főhadnagy, huszárőrnagyságig vitte.

Móricz Sándor született 1820. január 8-án. A tullai utászati szakiskolán nyerte katonai kiképeztetését, a honnan eredetileg a hadi tengerészethez nevezték ki, de anyja felség folyamodványára a II-ik székely határőrezredhez helyezték át. Itt mint hadnagy 1843-tól 1846-ig tanitotta a kézdi-vásárhelyi mathematikai iskolán a számtant, mértant és fegyvertant. Az 1846/47. telet és tavaszt Bécsben töltötte mint fegyvertiszt s 1848-ban főhadnagygyá lett. Csakkamar ezután mint ezredsegédtiszt ezredével együtt a honvédséghez lépett át s utóbb mint utászszázados a gyimesi és ojtozi szorosok erődítését eszközölte.

A magyar fegyverek csillagának hanyatlásával osztozott az erdélyi honvéd csapatok sorsában s 1849. augusztus 6-án mint alezredes Zsibónál tette le a fegyvert. Aradra vitetett s onnan 1850-ben okt. 17-én Therézienstadtba, onnan 1852. junius 25-én Erdővidékére internálták. Az általános amnesztia után egykori tiszttársa és barátja rétyi Antos János közvetitésével nevezett sogorának báró Radák Ádámnak nevelője lett, majd a nagykőrösi ev. ref. főgymnasiumon mint razjtanár, illetve a mathematika helyettes előadója müködött, 1856-ban Bécsben a gazdászati, bányászati és épitészeti tárgyak hallgatásával egészitette ki technikai ismereteit. 1859-ben visszakapván elkopzott sepsiszentgyörgyi jószágát, nőül vette volt ezredessének dobói Dobai Károlynak leányát Leontinát és Szatmármegyében Bikszádon telepedett le. Neje elhalván 1862-ben másodszor nősült, nőül vevén Marine Mária, Karolina, Lujza párisi nőt. 1869-ben mint alezredes a szatmári 43-ik honvéd zászlóalj parancsnokságát vette át.

1871-ben a brassói honvéd dandár parancsnoka s ezredes lett, 1872-ben pedig az ekkor felállitott m. kir. honvédségi Ludovika-Akadémia élére hivták meg igazgatónak. Itt azonban megbetegedett s ennek folytán 1873. végén Brassóba helyeztette magát vissza, a honnan a brassói honvéd dandár megszüntével a nagyszebeni honvéd dandár élére vezényelték. Innen 1875 február havában nyugdijba lépett s kilencz évi betegeskedés után ugyancsak Nagy-Szebenben hunyt el 1882 augusztus 20-án. Első házasságából egy gyermeke maradt: Ilona, Szeremley Császár Lajos, kir. tanácsos, tanfelügyelő, jelenleg czofalvi ev. ref. lelkész neje, a ki azonban 1892-ben öt árvának hátrahagyása után szintén elhunyt. Második házasságából született 1864-ben fia, dr. Móricz Károly kir. p. ü. fogalmazó, kecskeméti ev. ref. jogakadémiai tanár.

Móricz Sámuel fiát Lajost, ki 1764-ben született, a törökök 1788 márczius 19-én midőn a tömösi szorosban sinai klastromnál a compániára ütődett elfogták s megölték.

Ezen Móricz Lajosnak unokája Samuel volt az, ki az 1848-iki forradalom alkalmával mint legelső esett el Obrázsa körül (Kővári, Erdély tört. 1848/49-ben 56. lap és Jakab Elek, szabadságharcz. 216. l.)

Különben mint Jakab Elek nevezett műve 397. lapján megjegyzi az agyagfalvi 1848. okt. gyülésén jelen volt Háromszékről a „Móricz“ nagy nemzetség is.

Móricz Mihálynak fia István ügyvéd, gr. Telekiek jószágfelügyelője volt, lakott Nagy-Ilondán, valamint gyermekei is. Ezek közül a leányok: Ágnes, Betha, Juliska mint hajadonok, Sándor nőül vette 1862. Rédiger Károly tordai postamester leányát Idát, Sándor a kolozsvári ev. ref. tanodában tanult, 1848-ban huszár volt, Kolozsvár város felső jószágainak erdőfelügyelője s gróf Teleki György jószágigazgatója. Fáradhatatlan és vendégszerető ember volt.

Móricz Mihály és Sikó Sárának egy másik fia Mihály, egy robbanás áldozata lőn.

Móricz Mózes tudományos ember hirében állott. Beszélt magyarul, németül, oláhul, latinul, francziául.

A Thesaurariátusnál kezdette szolgálatát Nagy-Szebenben, a hol 1825-ben catholizált. Mint hivatalnok lakott Nagy-Szebenben, Vajdahunyadon, Topánfalván, Zalatnán, 1848-ban M.-Láposon, Gyaluban negyven évi államszolgálat után, mint kir. adópénztárnok nyugalomba vonult s Kolozsvárra költözött, hol 1863. jun. 14-én elhalt. Megházasodott 1830. ápr. 19-én Zalathnán nőül vevén Sutoris Rozáliát, Sutoris Leopold aranyváltónak leányát.

Mózes 1848. és 1849-ben Zalathnán volt Janku több izben prédára kiállitotta gyermekeivel együtt a hadsereg elé, de a havasi nép éljenzéssel fogadta. Gyermekei közül Bertát elvette tordai Lázár György boncshidai járás hivatali actuárius, ki később kolozsmegyei törvényszéki ülnök lett, majd a bukaresti ágentiához küldetett, később tekei egyes birónak neveztetett ki.

Mózesnek fia István, tanulmányait Kolozsvártt kezdette, azután a selmeczi erdészeti akadémiára ment; 1861. junius 25-én az erdélyi kir. főkormányszékhez tiszteletbeli irnoknak felvétetett. 1868. okt. 17. az erdélyi földtehermentesitési alapigazgatósághoz, 1869. ápr. 26-án az erdélyi tankerületi főigazgatósághoz titkárrá neveztetett ki, ezt követőleg az erdélyi muzeumhoz és a róm. kath. egyházközséghez pénztárnokká és a torna-vivóegylet titkárává választatott meg. Több tiszteletbeli hivatalt vállalt el, mint ilyen a sétatér-egyletnek jegyzője, és az önkéntes tüzoltó-egyletnek osztályparancsnoka, a kolozsvári körnek 15 éven át titkárja és háznagya volt. Fáradhatatlan tevékenységet fejtett ki minden irányban. Nőül vette 1873. ápr. 15-én dr. Szombathelyi Gusztáv Kolozsvár város főorvosának leányát Idát. — Gyermekei: István kir. törvényszéki albiró, sz. 1874. Ida és Aladár, utóbbi jogász.

Móricz Mózesnek másik fia Gyula, gymnasiumi tanár, nőül vette Gyertyánosi Vilmát, ki 1882-ben elhalt gyermekei: Lajos és Erzsi.

A fentieknél fogva csakis Móricz József ivadékai u. m. a jelenben élők közül Móricz József földbirtokos Köpeczen és fiai, valamint dr. Móricz Károly jogakadémiai tanár Kecskeméten, jogosultak a kettős praedikátum használatára; a család többi tagjait pedig a „váradi“ előnév illeti meg.

Országos Széchényi Könyvtár

Nagy (al- és feltorjai). Nagy Iván szerint Nagy István, ki 1848-ig városi tanácsos Kolozsvártt és 1834-ben országgyülési követ volt, továbbá Nagy Demeter, ki 1837-ben udvarhelyszéki ügyvéd volt, ezen család kötelékébe tartoztak.

Nagy (aldobolyi). István „aldobolyi“ előnévvel 1663 április 5-én Apaffi Mihálytól Görgény-Szentimrén egy ház helyet kap. János 1652 okt. 13-án Rákóczy Györgytől nemes levelet nyert.

Nagy (baczoni). Nemessége ősi székely jogon alapszik. — 1614-ben Bethlen Gábor alatt Nagy János, Gergely, István és Péter lustráltak.[1] — 1635-ben pedig Nagy János, Marczel, István, Gergely és Gáspár fordulnak elő.[2] — Ezen családból valók Nagy Márton postamester, Nagy Márton és Ferencz birtokosok Nagy-Baczonban.

Nagy (bölöni). Több izben nyert nemes levelet. — 1601-ben Nagy András Báthori Zsigmond által emeltetett lófőségre.[3] — 1606 szeptember 29-én Tamás kapott nemes levelet.[4] — 1614-ben Tamás és Ferencz a Péterné fia mint nobilisek, János, István és Gáspár mint primipilusok lustrálnak.[1] — 1690-ben Nagy Miklós a Tököly beütés elleni rendszabályokat irta alá.[5]

Dálnoki NAGY-család.

Nagy (dálnoki). Ősi székely család, mely előnevét Dálnok községről vette.

Többen közülök egyszerüen „Dálnoki“-nak irták magukat, a „Nagy“ nevet teljesen mellőzték.

Legelső ismert ősük Nagy Lőrincz, ki 1590-ben praedicator volt Dálnokon.[3]

Ennek fiai lehettek Márton és István, kik a Bethlen Gábor-féle 1614. évi conscriptioban, mint primipilusok fordulnak elő.[1]

1644-ben április 4-én Nagy Péter de Dálnok nemessége Basa Tamás elnöksége alatt a maksai gyülésen hirdettetett ki.[6]

Ezen családnak egyik ága a XVIII. század elején Magyarországra költözött Nagy Iván szerint dálnoki Nagy Márton személyében.

Mihály fiai Mihály, József, Samuel, Gábor, Dávid és Pál Háromszéktől nemesi bizonyitványt kapván, azt 1761 márczius 17-én Nográdvármegyében hirdettették ki.

Pál a legifjabb 1762 február 3-án nemességét Abaujvármegyében s végre Miskolczra telepedvén, 1773 január 21-én Borsodvármegyében is kihirdetteté.[7]

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[5] Orbán Balázs Sz. L.
[6] Gub. Ltr. 11840/772.
[7] Nagy Iván M. Cs.

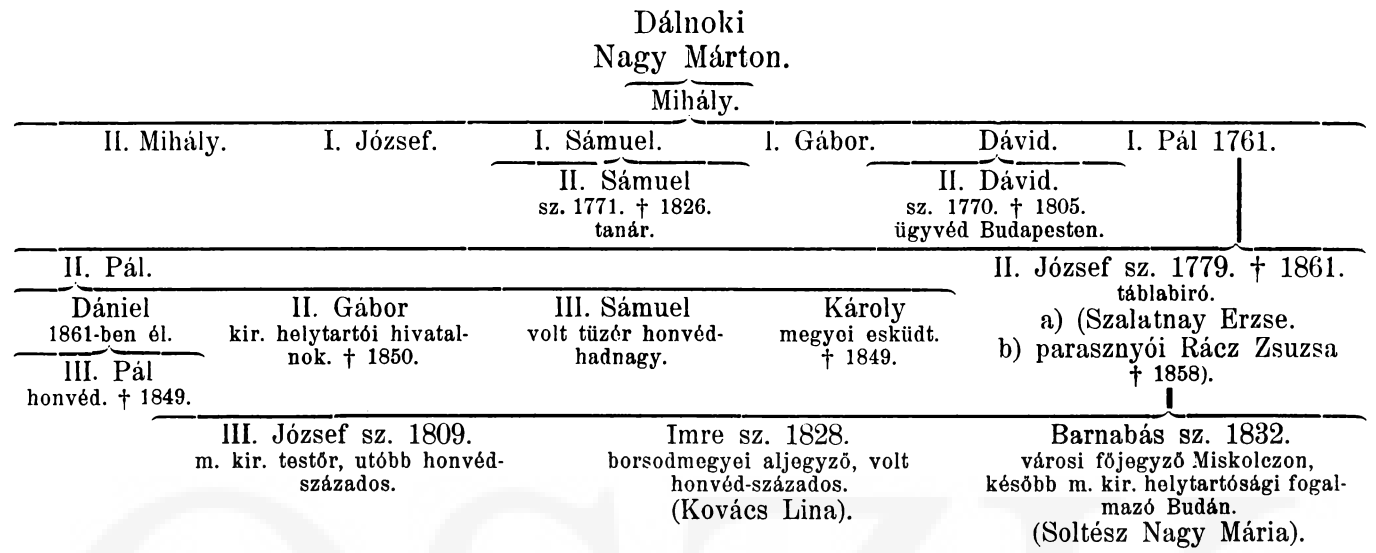
II. József. ki borsodvármegyei táblabiró volt, 1847 május 14-én Borsodmegyében ujólag kihirdettette; családja a leszármazási táblán van feltüntetve.

I. Sámuel fia II. Sámuel a miskolczi ref. lyceumban tanár volt. Halotti verseiről hires, melyek később két önálló kötetben jelentek meg.

Dávidnak fia Dávid sz. 1770-ben, előbb ügyvéd, majd megyei táblabiró Pesten, ügybuzgó tevékenységének a pesti ev. ref. egyház alakitása köszönhető.

A családnak egyik ága Borsodmegyében Nyéken telepedett le, erről azonban csak annyit tudunk, hogy László ott szolgabiró volt.

Leszármazási táblázatuk a következő:

Czimerük: Kék paizsban, hármas zöld halmon, koronából kinövő, veres öltözetü vitéz, jobbjában karddal, baljában törökfő; a paizs felső jobb szögében csillag, balról hold. Sisakdisz: a paizsalak. Foszlányok: arany-piros, ezüst-kék.

Nagy (gelenczei). Báthori Zsigmond 1602 márczius 24-én gelenczei Nagy Antal lemhényi plebános és háromszéki archidiaconus adománylevelét erősiti meg, mely szerint Báthory Kristóf 1580 márczius 22-én neki és örököseinek adja feleségének Lukács Ilonának házát és telkét Lemhényben.[1]

Nagy (gidófalvi) Nagy Gergely és Elek 1602 junius 27-én nyertek primipilátust.[1] — 1614-ben. István lustrált.[2] — Ezen családból való volt Nagy Ferencz ev. ref. lelkész, ki 1848/49-ben, midőn az önmegadás szóba hozatott, felkiáltott: „ha kell, mind meghalunk, de meg nem adjuk magunkat". Érdemei előttünk nagyok s ivadékaink is emlegetni fogják, bár jutalma 4 évi várfogság volt, melyet kegyelemből kapott, mert halálra volt itélve.

Nagy (hatolykai). 1609 május 1-én Nagy István Bethlen Gábortól nyert nemes levelet.[3] — 1614-ben Nagy István maior és minor, Nagy János és Nagy Máté lustrálnak.[2]

Nagy (illyefalvi). Székely család, melyből 1611 junius hó 14-én Nagy Simon nyert czimeres nemes levelet.[4] — 1614-ben Nagy Mihály mint primipilus fordul elő.[2] Czimere azonos a sepsi-szentkirályi Ábrahám-család czimerével.

Nagy (kézdi-vásárhelyi). Közülök 1815 körül József és Mózes senatorok, Zachariás városi hivatalnok, Dániel ref. consistoriumi jegyző és Samuel aljegyző Kézdi-Vásárhelytt,[5] utóbbi 1848/49-ben honv. százados és Kézdi-Vásárhely utolsó térparancsnoka; Nagy Dániel a forradalom alatt honvéd-őrnagy és Brassó utolsó térparancsnoka. 1840 febr. 20-án Nagy Samuné Antal Katalin nyert czimeres nemes levelet.[6]

Ezen családból valók voltak továbbá Nagy Pál főhadnagy, Mózes alhadnagy, József, Sándor és Alajos főhadnagyok, Sámuel őrmester, Sándor és Ezékiel századosok, kik mindannyian halált megvetőleg

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. M. L.
[3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[4] Orsz. Ltr. Gyulf. Cap. oszt. arm. 22.
[5] Nagy Iván M. Cs.
[6] Dr. Illésy és Pettkó KK.

küzdötték végig dicső szabadságharczunkat. — Utóbb nevezett Sándor elfogatása után már le is volt térdepeltetve, hogy agyonlövessék s csak egykori tanulótársának Krauss dragonyoskapitánynak közbevetésére hurczoltatott Szebenbe, hol fogságba vettetett. — Testvére Ezekiel vette be Bodzavölgyfalvát és vámot; a borgóprundi ütközetben ő volt az első, ki a hidon átment és Borgótihutzáig előre nyomult. Számos ütközetben vett részt, mig Dévánál ő is fegyverét letenni kénytelenittetett. — Ezekiel fia Oszkár szintén 1849-ben esett el.

Családi táblázatukból csak töredékeket közölhetek, u. m.:

I. Tábla.

Simon.

Tamás. — Mihály sz. 1667.

Id. Ferencz 1744. — János. — Mihály 1744.

Samu.
(Jancsó Krisztina).

II. Tálba.

Miklós.
(Kovács Mária,
a Dávid leánya).

Id. Miklós 1800.

Mózes
sz. 1815. † 1880.
(Jancsó Mária). — Judit.
(Szabó János).

Gábor	Gyula	Géza	Róza.	Béla † 1873.
városkapitány, követ, földmiv. miniszteri osztálytanácsos.	selmeczi erdész, akadémiai s.-tanár. (Luksz Paulina).	bányahivatalnok. (Ujvárosi Emilia).	(Tuzson Gyárfás uradalmi tiszt).	tanár.

Géza.

Nagy (kökösi). Nemes levele 1630 kelt.[1] — Töredék családi táblázatuk:

Nagy Ferencz
sz. 1812. † 1876.
(Csiszár Mária).

Teréz. (Tóth József).	Ferencz. (Csiszár Sára).	Sára. (Nagy Dénes).	Anna. (Jancsó Mózes).	Lina. (Szőcs Mózes).	Mária. (Nagy Lázár).	Bálint.	Róza. (Nagy Mózes).

Nagy (killyéni). 1610 január 16-án killyéni Nagy Márton Báthori Gábortól nyert primipilátust.[2]

Nagy (kőröspataki). 1614-ben Nagy Mihály lustrál.[3] — 1651 junius 27-én Rákóczy György fejedelem Nagy Mihály és neje Csiszér Anna, valamint gyermekei: János, László, Pál és Péternek nemes levelet ád.[2]

Nagy (köpeczi). Köpeczi Nagy György felsőrákosi unitárius pap a czimeres nemes levelet Rákóczy Zsigmond fejedelemtől Gyulafehérvárról 1607 évi május hó 25-én nyerte dicséretes papi erényei s a tudományokban való jártasságáért.

A czimer: katonai paizs égszin alapzattal, melynek alját zöld szikla foglalja el, mely felett egy férfialak papi öltönyben fedetlen fővel áll, bal kezében veres bőrbe kötött s arany-kulcscsal zárt könyvet tart, jobb kezével pedig, melynek két utolsó ujja becsukva van, felemelve tartja, mintegy a szónoklatnál szokásos gestikulust jelezve.

A paizs fölé csukott katonai sisak van téve, melyet királyi korona föd; a sisakról pedig különféle szinü szalagok a paizs oldalait körülfolyák.

Ezen czimeres nemes nemes levél mindkét nembeli ágazatra kiterjeszkedik.

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Dr Vass Miklós tanár kir. könyv.
[3] Udvh. M. L.

A czimeres levél adományozás be van iktatva, a volt erdélyi főkormányszék különböző levéltáraiból az Országos Levéltárba Budapestre szállitott IV. Liber Regius 243. lapján s a nemes levél eredeti példánya szintén ott van letéve „Armalium Nro. 60“ jelzéssel.

Köpeczi NAGY-család.

Ugyanott 6785/813. szám alatt fekszik az 1813 év julius hava 23-án kelt azon királyi kézirat is, melylyel Ferencz magyar király a család nemességét elismerte s s mindenki által elismerendőnek rendelte.

Ezen királyi elismerést több mint 20 éven át folyt productionalis per előzte meg, mely pernek folytán „a Nagy Erdélyi Királyi Törvényes Tábla Jegyzőkönyvéből Maros-Vásárhelyen 1792-ik esztendőben Szent-György havának 16-ik napján“ és juliusnak első napján 1802-ik esztendőben kiadott két rendbeli itélettel állapittatott meg az akkor élt családtagoknak, névszerint: Mihály, Sámuel, György, József és Jánosnak a nemességszerző Keöpeczi Nagy Györgytől való leszármazása.

A királyi tábla által hozott itéleteknek hiteles példányai s egyéb családi irások, melyek a család fejénél gondos őrizet alatt állnak, minden kétség nélkül igazolják, hogy e törzsökös székely család 1575 évben „Sugár“ családi néven szerepelt és hogy köpeczi birtokos Sugár Balázsnak Kelemen nevü fia vette fel a „Nagy“ családnevet.

Családi táblázatuk a következő:

I. Tábla.

A család törzsfeje Sugár Balázs
élt az 1575 év körül.

Kelemen
a Nagy-nevet vette fel.
(Guzs Mária).

György
felsőrákosi unitáriusok papja.
a ki 1607 május 25-én Rákóczy Zsigmond fejedelemtől czimeres nemes levelet s „Keöpeczi“ előnevet nyerte.

Mihály.
Ezeknek Bocskai István fejedelem 1606 évben egy oklevelet adott, melynél fogva lófőszékelyekké (primipilusokká) emelkedtek. Mihálynak gyermeke nem volt.

Tamás.

János kihalt.	Kelemen utódai Köpeczen éltek.	György N.-Ajtára házasodott. (Folyt. a II. táblán).	Mihály Felvinczre települt. (Folyt. a III. táblán).	Kelemen. Balázs 1688 körül kihalt.

Kelemen utódai Köpeczen éltek.

Tamás. Kelemen †	Judit.	Helena Száldobosra Miklós Péterhez ment férjhez.	Balázs. Balázs. Balázs. Katalin. (Hegedüs Márton).	János. Márton. János. Anna. (Balázs István).

Mihály.

Gergely.	Mihály. (Folyt. a IV. táblán).	Sámuel. Mihály. Gergely. Mihály 1849-ben Köpeczen az oláhok ölték meg.

György.

Debora. (Sebestyén Sámuel).	Mózes. (Folyt. a VII. táblán).	András. Áron székely huszár-káplár, fiatal korában állitólag mérgezés folytán halt el. (Balázs Juliána). (Folytatás a tuloldalon).

József. (Folytatás az V. táblán).

János. (Folytatás a VI. táblán).

András.

András Köpeczen az 1335 évi nagy égés alkalmával elégett. Ábrahám † Márton †	Anna. a) Sebestyén János, b) bodolai ev. ref. pap). Mária. (Gyenge János).	Rakhel. a) Kis János † b) Kis Mózes †) Mózes †

Mihály. (Nagy Lidi).

Julia. (Benkő Sándor).

Anna. (Balla István M.-Ujvár).

Soma nyug. főerdész Brassó.

Maria.

András.

Mihály.

Áron (Ki az előző oldalon).
székely huszár-káplár, fiatal korában állitólag mérgesés folytán halt meg.
(Balázs Juliánna).

Lajos 1823—1894.
székely huszár, részt vett az 1848/49-iki szabadságharczban.
(Bocz Rozália).

- Áron. (Sebestyén Anna).
  - Emmánuel — kiskorában elhalt.
  - Árpád — budapesti egyetemi hallgató, élt 1874—1894. Köpeczen van eltemetve.
  - Anna — † kiskorában.
  - Gyula — †
  - Attila — kiskoru.
  - Anna.
- Lajos — Budapesten m. kir. pénzügyminiszteriumbeli számvizsgáló, apjával, Áron testvérével és miklósvári Gyenge Anna nejével több családi alapitvány tevője.
- Rozália. — mindkettő kiskorában halt el.
- Mária.

II. Tábla.

Köpeczi Nagy György (Ki az első táblán).
Nagy-Ajtán, a nemességszerző Györgynek 3-ik fia.

István
Miklósvárszék assessora.

- István.
  - István.
    - József.
    - György.
- György — Kolozsvárra nősült s ott az erdélyi főkormányszéknél irattárnok volt.
  - József — Kolozsváron az erdélyi kincstárnál 1815 körül jegyzőkönyvi lajstromozó volt.
    - Mózes — katonai alorvos.
    - Juliánna. (Mike Sándor).
      - Rozália. (Jakab Elek). Kolozsváron most már mint özvegy gyermekeivel együtt él.
    - György — egykor főkormányszéki fogalmazó, később Székely-Udvarhelyen törvényszéki biró. Sirköve a székelyudvarhelyi ev. ref. temetőkertben, az őrházon kivül áll. (Vajda M.).

III. Tábla.

Köpeczi Nagy Mihály
Felvinczen, a nemességszerző Nagy Györgynek 4-ik fia.

- György.
  - György.
    - György.
      - Pál.
      - György.
      - Mihály.
- Pál.
  - István.
    - Ferencz.
    - Pál.
  - Mihály.
    - Mihály.
      - István.
        - Pál.
          - Pál † 1857.
            - Juliánna. (Ács Lajos).
              - Erzsébet. (Kovács Sámuel közs. iskolai tanitó Torda-Tur).
          - György † 1840.
          - József † 1883.
            - Sámuel él.

IV. Tábla.

Köpeczi Nagy Mihály
a Gergely fia Köpeczen.

- József — (Kolytatás a tuloldalon).
- Gergely — a ki az 1792 év körül Kolozsváron az erdélyi főkormányszéknél irnok (gubernialis cancellista) volt s kinek valószinüleg leszármazója a szamosujvári főszolgabiró köpeczi Nagy Lajos és ennek fia Elemér Budapesten müegyetemi hallgató 1901-ben.
- István.
  - Balázs. (Folytatás a tuloldalon).
- Mózes †

József. (Ki az előző oldalon).

- János. † 1855.
- Ferencz.
  - Lajos sánta. † 1899.
    - István. 2 gyermek.
      - Dénes.
  - Károly.
    - Sámuel.
      - Lidi.

Balázs. (Ki az előző oldalon).

- Sámuel.
  - Sámuel.
    - Imre † 1896. (Bocz Karolina).
- György.
- Mózes a katonaságnál őrmester. Az 1866 év körül három társával és teljes fegyverzettel átszökött az olasz hadsereghez s ott a magyar légiónál szolgált azon czélra, hogy az osztrák önkényuralom alól az országot felszabaditani segitse.
- Áron.
  - Bálint.
- János Bodosba nősült.
  - Gábor.

V. Tábla.

Köpeczi Nagy József (a Márton fia) Köpeczen.

- Sándor.
  - Rebeka. (Balázs Péter).
    - Péter. (Kaller Rebeka).
      - Regina.
        - a) (Benkő Dénes.
        - b) Sebestyén Sándor).
          - Gergely.
    - József.
      - Mária. (Bocz Elek).
        - Rebeka. (bodosi Nagy Lajos).
          - Dénes. (Dávid Gizella).
    - Rebeka. (köpeczi Nagy Károly 1848-as honvédhadnagy egyetlen leánya).
      - Rebeka. (Nagy Ferencz). (Folyt. a VI. táblán).
- Ádám.
- József.
  - Lidi. (Égető József).
  - Rozália. (Bagotai József).
- Sámuel Etéden kántor-tanitó.
  - László ev. ref. pap Bereszteken.
    - Albert ev. ref. pap Bereszteken, 1848/9-ben részt vett a magyar szabadság harczban.
      - András 1861—1897. ev. ref. pap Nyárád-Szent-Imrén. (Tőkés Klára).
        - Sándor
      - Róza.
        - a) (Nagy Sándor ev. ref. pap.
        - b) Szegedi Samuel Budapesten m. kir. posta-altiszt).
      - Gyula uradalmi intéző Mező-Őr községben és tartalékos hadnagy.
      - Ilka. (Seifried József Beresztelken él).
  - Rákhel. (Kovács János † Etéden).
  - József.
    - Ágnes. (Forró Géza Olá-Ujfaluban).
  - Sándor iskola-tanitó Szász-Mátéfalván, majd községben. (Kacsó Eszter).

- Ádám. 1848-ban Köpeczen az oláhok ölték meg. (kézdivásárhelyi Nagy Mária).
  - Rebeka.
    - a) (Kovács Gergely.
    - b) idb. Bocz Áron).
      - a) Gergely.
      - b) Áron.
      - b) Lujza (Gáspár József).
  - József † nőtlen.
  - Mária †
  - Sámuel † (Boér Zsuzsa).
    - Albert Budapesten a millenniumi országos kiállításon éremmel kitüntetett iparos-mester. (Végh Róza).
      - Anna 1891.
      - Gyula 1893.
      - Lajos 1895.
- Márton.
  - István.
  - Anna †
  - Julia. (Benedek Lajos).
- Áron †
  - Ádám.
    - a) Benkő Anna.
    - b) Tokos Mária).
      - Áron Budapesten kir. ügyészségi irnok. (Klimó Erzsébet).
  - Dénes Nagy-Szebenben háztulajdonos, magánzó.
  - Lidi. (Nagy Mihály).
  - Róza † (Csinta Imre Köpeczen).
  - Pólixéna. (Zágoni Mózes Budapesten).

- Lajos Szász-Régen.
  - Albert szolgabirói irnok Szász-Régen.
- László Deés.
  - a) Basa Amália.
  - b) Liszkai Amália).
    - a) Sándor † kiskorában.
    - Lajos kir. telekkönyvi gyakornok.
- Ágnes (Szabó Péter Mező-Olvesen).
  - Sámuel bányafőmérnök Arany-Idka. (Gregos Berta).
    - Sándor m. kir. honvédhadnagy Nagy-Szeben.
    - Sándor.
    - N.
- Zsuzsa. (Muzsnai Sámuel Erzsébetváros).
  - Etelka.
  - Sámuel.
  - Lázár.
  - Róza. (Bartha József adótárnok S.-Szt.-György).
    - László m. kir. honvédhadnagy Deésen.
  - Anna. (Kapusi József Szász-Régen.
- Károly Szász-Régenben.
  - Karolina.
  - Károly.
  - Julia. (Tana Sámuel p. ü. titkár S.-Szt-György).

VI. Tábla.

Köpeczi Nagy János (a Márton fia).

zászlótartó őrmester, meghalt Konstantinápolyban azután nehány nappal, hogy a nemzetség tagjai a katonafogoly-váltságdijat kiflzették. Köpeczen maradt gyermekei:

- **Anna.** (Szőcs Bocz József).
- **János.**
  - **Anna.** (Benkő Salamon †)
  - **Rebeka.** (Bocz István).
    - **István** állami iskolai tanitó Gyalu városában.
    - **Lajos** Köpeczen.
  - **Lidia.**
    a) (Égető Lajos 1848/49-es honvéd-hadnagy, az 1850-es években politikai fogoly, később 1867 után szolgabiró.
    b) Bocz Áron községi főbiró 18 éven át.
- **Efraim †**
- **Diána.** (Fejér Sámuel).
  - **Rebeka.** (Benkő Márton).
    - Ferencz.
    - Dénes.
    - Márton.
    - Sámuel.
- **László.**
  - **Efraim** † 1850.
  - **Károly** 1848/49. honvéd-hadnagy. A szenttamási csatában nyerte tiszti rangját vitézségeért, Köpeczen több éven át adószedő. 1822—1895. (Balázs Rebeka).
    - Egyetlen leánya Rebeka. (Nagy Ferencz).
      - **Gábor** Budapesten m. kir. zálogházi tiszt. élt 1871—1898.
      - **Károly** Budapesten m kir. pénzügyminiszteriumbeli számtiszt.
      - **Rebeka.** (Sebestyén Emmánuel).
      - **Julia** 1898.
      - **Mária.**
      - **Róza.**
      - **Ferencz** tanuló.
  - **Rozália.** (Szőcs Bocz András).
    - **Mózes** 1892—1900.
- **Mária.** (Borbándi Sámuel).
  - István.
  - András.
  - **Rebeka.** (Bocz Mózes).
- **Efraim** †
- **Mária.** (Zolya József).
  - Vilma.
  - Melania.
  - József.

VII. Tábla.

Köpeczi Nagy Mózes (Ki az első táblán).

a György fia.

- **György** Olmütbe költözött s ott megnősülvén, gyermekei vannak.
- **Mózes** 1806—1861. Bölönbe nősült.
  - **Zsuzsánna.** Felső-Rákoson. Siménfalvi Bálint Sámuel unitárius pap).
    - **Sándor** felsőrákosi unitárius pap † (Sándor Eszter).
      - **Géza** dr. ügyvéd Nagy-Ajtán.
      - **Matild.** Lőrincz István felsőrákosi unit. pap).
      - **József** gyógyszerész Vajda-Hunyadon.
      - **Anna.** Vári Albert unit. pap Kénos községben.
      - **Zsuzsa** F.-Rákoson.
      - **Ágnes** F.-Rákoson.
    - **György** Toroczkó-Szentgyörgyön unit. pap. (Ferenczy Klára).
    - **Zsuzsa.** (Benedek János †)
      - **Gyula** N.-Ajtán.
    - **Anna.** (Ferenczy Lajos f.-rákosi unitárius kántor-tanitó.
  - **Károlina.** (Dunai János Hidvég községben).
    - Károlina.
    - Etelka. (Nagy Gyula).
  - **Elek** 1837. (Barabás Judit).
    - **Elek.** (Hadi Mária Baróton).
      - Teréz 1893.
      - Mária 1896.
      - István 1898.
    - **Borbára.** (Péterfi Lajos Nagy-Ajtán).
      - Imre.
      - Anna.
        - **Anna.** (Pál Mihály Bölön).
        - **Ilona.** (Gazdag István Bölön).
        - **Zsuzsa.**
  - **Zsuzsa.** (Pál György).
    - **Rozália.** (Pál Sándor Bölönben).
      - **János** gada Bölönben.
      - **Ferencz** tanfelügy. irnok Fogaras.
      - **Sándor** gazda Bölönben.
      - **József.**
      - **Tamás** vonatv. gépész.
      - **Borbára.**
      - **András.**
  - **Gábor** 1842.
  - **György** 1847—1866.
  - **Tamás** 1854 Bölön község főbirája. (Bedő Mária).
    - Vilma †
    - Gyula †
    - Tamás 1888. tanuló.
    - György. †

Nagy (Sugár) Kelemennek három fia volt: György, Mihály és Tamás. — Mihályt és Tamást Bocskay István fejedelem az 1606. év november 2-án kelt oklevelével egyszerre emelte primipilusokká, lófőszékelyekké s biztositotta nekik és utódaiknak a nemesi előjogokat.

Az oklevél a családnak ez idő szerint való fejénél Nagy Lajosnál van, s ennek keletkezése felől a a feljegyzés az országos levéltárban III. Liber Regius II. füzetének 136—139. lapján foglaltatik.

Mihálynak utódai nem maradtak, s a Tamás ága, Kelemen nevü fiának Balázs nevü utódával 1688. évben kihalt.

A három testvér közül György, a nemességszerző felsőrákosi unitárius pap biztositotta a család fenmaradását és virágzásra emelkedését. György 1630. évben halt el.

Négy fia maradt: Ezek közül: János magtalanul halt el. Kelemen volt a Köpeczen lakó törzsnek fentartója. György Nagy-Ajtára költözött s az unitárius ágnak lett atyjává. Mihály Felvinczre települt s utódai bár kis számmal, a nemzedékrend III. táblája szerint most is ott élnek.

György II-ik fiának Kelemennek szintén négy fia maradt u. m.: Tamás, Balázs, János, Mihály.

Ezek közül Tamásnak három gyermeke volt és pedig: Kelemen, a ki kihalt, Judit és Heléna. — Utóbbi Száldobos községbe Miklós Péterhez ment férjhez.

Kelemen második fiának Balázs fia Balázs, ennek ismét Balázs és ennek Katalin volt az egyetlen gyermeke, a ki Hegedüs Mártonhoz ment férjhez.

Kelemen harmadik fiának Jánosnak két gyermeke maradt: Márton és János. Utóbbinak egyetlen Anna nevü leánya Köpeczen Balázs Istvánhoz ment férjhez.

Mártonnak gyermekei: György, József és János. Györgynek leszármazói: Debora, Mózes, András. Debora Köpeczen Sebestyén Samuelhez ment feleségül.

Deborának fiai voltak: Sebestyén Sámuel, Sebestyén András, Sebestyén Balázs és Sebestyén Ádám és igy a virágzó köpeczi Sebestyén-családnak törzsanyjává lett.

György második fiának Mózesnek utódai Bölönben laknak s ezekről a nemzedékrend VII. táblája szól.

György harmadik fiának Andrásnak gyermekei: Áron, András, Anna. Anna Sebestyén Jánoshoz ment feleségül. Két leánya volt u. m.: Mária és Rákhel. Mária Gyenge Jánoshoz ment feleségül s a miklósvári Gyenge-család köpeczi ágának törzsanyjává lett.

Az András második fia András a köpeczi ugynevezett köpeczi nagy égés alkalmával 1835-ben, pünkösd első napján az égő csürnek leomló zsarátnokai között lelte halálát.

Gyermekei: Ábrahám és Márton kihaltak.

Andrásnak első fia Áron, székely huszárkáplár feleségül vette Balázs Juliánnát, Balázs Sámuelnek barátosi Porzsolt Annától született egyetlen leányát.

Nagy Áronnak, kit állitólag megmérgeztek egyetlen Lajos nevü fia maradt, mint székelyhuszár, az 1848/9-iki szabadságharczban részt vett, s mint ilyen öreg napjaiban nyugdijat is élvezett.

Feleségétől köpeczi Bocz Rozáliától négy gyermeke született u. m.: Áron, Lajos, Rozália, Mára. Rozália és Mária kis korában elhalt. Áron és Lajos most is élnek.

Áron közös hadseregbeli tizedes volt, részt vett az 1866 évi hadjáratban s mint hadi fogoly már kezdetben a Keleti tenger partján levő Königsbergbe került.

Köpeczre visszatérve, Sebestyén Annát, a Sebestyén Emánuel és Balázs Anna leányát feleségül vette. A községnek 18 éven át törvénybirája volt és a családi birtokot kezelvén, ennek jövedelméből él.

A székelyhuszár Nagy Lajosnak másik fia Lajos, középiskolai tanulmányait a székelyudvarhelyi ev. ref. kollegiumban végezte s ott érettségi vizsgát tett 1869. évben.

Egy évi önkéntes volt Maros-Vásárhelyen, az 1869/70. iskolai évben s ugyanakkor jogi első alapvizsgát is állott.

Családi kedvezőtlen anyagi viszonyok miatt tanulmányait félbe hagyva, a sepsi-szentgyörgyi, dévai és azután a brassói adóhivatalnál mint adótiszt, 1878—1879-ben a gyulafehérvári illeték kiszabási hivatalnál, 1879-től a jelen ideig Budapesten a m. kir. pénzügyminiszteriumnál mint számtiszt, később mint számellenőr és 1893. évtől mint számvizsgáló államszolgálatban áll.

Nagy Lajos Áron és Lajos nevü fiaival egyetértve a köpeczi Nagy nemzetségnek testületi törvényes szervezetet adott a köpeczi Nagy-család tanulmány alapitványának letevése által.

Ezen alapitvány magvát azon 140 frt képezi, melyet id. Nagy Lajos a székelyhuszár lóbeszerzés és felszerelési alap felosztása folytán Háromszékvármegye pénztárából 1880. évben kezéhez kapott, s a melyhez Áron 180 frttal járult s melyet ifj. Nagy Lajos 12 éven át tartó gyümölcsöztetés és évenként való hozzáadásokkal 1500 frtra, vagyis 3000 koronára növelvén, a köpeczi és miklósvári gazdák segélyegyesületének kezelése alá adott, s mely által ezen egyesület létesitését is elősegitette.

Az alapitvány jövedelmének felerésze évenként tőkésitendő, s ily módon az évek multával oly hatalmas tőkévé fog összegyülni, hogy jótéteményei a nemzetség minden egyes tagjára kiterjeszkedik.

A köpeczi terjedelmes birtok szintén az alapitvány tulajdonát képezi, de annak haszonvétele a mindenkori családfőt s részben ennek özvegyét illeti.

Nagy Lajos feleségének miklósvári Gyenge Annának hozzájárulásával még számos alapitványt tett: tettekben nyilvánitá, hogy mennyire csüng szeretett hazáján s mennyire szivén fekszik a Nagy és rokon családok sorsa.

Mindezen alapitványok a folytonos fejlődés utján vannak, az évi jövedelmek felerésze végnélkül tőkésitendő levén.

Visszatérve a családi leszármazás fonalára, meg kell jegyezni: hogy ifj. Nagy Lajosnak Gyenge Annával 1876. évben kötött házasságából gyermeke nincs, testvérének Nagy Áronnak pedig Sebestyén Annával az 1871. évben kötött házasságából hat gyermeke született, u m.: Emmánuel, ki kis korában halt el, Árpád, ki 20 éves korában 1894. évben halt el, Gyula, Anna, kik gyermekkorban multak ki, Attila, Anna. Ezen két utóbbi még életben van.

A család más ágainak ismertése a leszármazási táblákon az egyes tagok nevei alá illesztett jelzőkkel történt.

Csakis a nemességszerző köpeczi Nagy Györgynek Nagy-Ajtára költözött, szintén György nevü fiának az unitárius vallásban maradt leszármazói közül a tordai ág az, melyet a nemzedékrenddel összefüggésbe hozni még helyesen nem sikerült. Egyébiránt, hogy ez is a nemzetségnek rendjébe tartozik, arra nézve kétségbe nem vonható adatok vannak a Tordamegyében 1770. évben vezetett productionale jegyzőkönyv 76 lapján, az 53—56 tétel alatt (mely jegyzőkönyv az Országos levéltárban van elhelyezve. E szerint köpeczi Nagy György, Dániel, Sándor és Mihály a nemesek névsorában szerepél.

Ugyanazon jegyzőkönyv 414—426. lapjain latinul irva azon ágra nézve bővebb ismertetés olvasható.

E szerint köpeczi Nagy György N.-Ajtáról Bágyon községbe ment unitárius papnak s az ő György nevü fia lett a tordai unitáriusoknak nagy tudományu papja, kinek a vallásos üldöztetések korában hitfelekezetének védelmezése körül nagy szerep jutott. Ennek fiai valószinüleg az emlitett György, Dániel, Sándor és Mihály.

Tordán ezen ágnak az ottani viszonyok szerint szép terjedelmü ingatlan birtoka s házai voltak. A most Tordán élő utódok kevés számmal vannak s mondhatni szegény sorsban élnek.

Ezek közül való azon köpeczi Nagy Sándor ki Váczon nősülése alkalmával felesége kezének megnyerése okáért a róm. katholikus vallásra térvén át, most mint nyugalmazott m. kir. államvasuti alkalmazott Radnán él s kinek két leánya és egy Sándor nevü fia van.

Nagy (középajtai). Legelsőbb 1584-ben nyert nemes levelet.[1] 1614-ben Nagy János mint primipilus fordul elő.[2] 1649. május 31-én János Rákóczy Györgytől, 1689. május 27-én Barnabás Báthori Zsigmondtól kaptak armalist.[3]

Nagy (lisznyói). † 1602. márczius 2-án lisznyói Nagy Mihály nyert nemes levelet.[4] 1614-ben szintén Mihály lustrál.[2] Kihalt.

Nagy (nagyajtai). Ezen családból Mihály és Péter 1650. márczius 29-én, Mihály és fiai György és Tamás 1650 junius 10-én Rákóczy Györgytől nyertek armálist.[3] József abrudbányai hivatalnok és az 1791—1794-iki országgyülésekre követ; 1791-ben az ország rendei által bányai hivatalra ajánltatott. György 1775-ben német nyelvtani munkákat irt.[5]

Nagy (nagyborosnyói). 1632-ben nyert nemes levelet.

Nagy (nyujtódi). 1650 január 10-én Nagy György Rákóczy Györgytől nyert nemes levelet.[3]

Nagy (sepsiszentiványi). 1614-ben Nagy Gergely mint primipilus fordul elő.[2] 1650. április 2-án János Rákóczy Györgytől nyert armalist.[3] Tagjai Komollóra származtak.

Nagy (rétyi). Nagy János 1650. márczius 29-én Rákóczy Györgytől kapott armalist.[3]

Nagy (szárazajtai). Ősi székely jogon is már a nemesek sorába számitandó, a mennyiben Nagy Mihály, Gergely, István, Zsigmond, János és György 1614-ben lustrálnak.[2] Tagányi Károly jegyzéke szerint két izben nyert nemes levelet u. m. 1633. és 1649-ben Dr. Vass Miklós tanár szerint 1650. január 20-án Nagy Lukács Rákóczy Györgytől kapott armalist.

Ezen családból István 1848 előtt ügyvéd Dobokamegyében, Miklós szolgabiró Deésen, Farkas szolgabiró Belső-Szolnokmegyében.[5]

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Udvh. M. L.
[3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Nagy Iván M. Cs.

Nagy (sepsi-szent-györgyi). ○ A család törzse Nagy Elek székely-huszár számvevő-százados és 1848/49-beli honvéd alezredes s a déli hadsereg főintendánsa, ki 1799-ben Szotyor községben született. A nevezett Nagy Elek pályafutása ugy a háromszéki székely huszárkatonaság életére nézve, mint az 1848-iki szabadságharcz lefolyásában is több nevezetes momentummal és érdekességgel birván, szükségesnek tartjuk azt, röviden bár, ideiktatni. Tanulását Sepsi-Szent-Györgyön kezdte meg az akkori katonai fenhatóság alatt állt német normális iskolában, honnan 1814-ben az első székely gyalogezredhez lépett át a számvevői osztályba. Szorgalmával kitünvén, innen 1818-ban a 11. székely-huszár ezredhez helyeztetett át az ottani zavaros számadások tisztázására. Ezt több év alatt sikerrel végezte be, ugy hogy az ezrednek az akkori rendszer szerinti s az állammal szemben fölmerült 18.000 frt adósságát tisztázta, miért 1827-ben ezredi számvevő lett. Ez évben hadgyakorlat alkalmával gróf Hardegg erdélyi főhadvezérnek előterjesztés tett a székely huszárok nyomasztó helyzetéről, minek eredményeül azóta a székely huszárok a nyereg és szijszerszámot az államtól ingyen kapták, mit azelőtt saját költségükön kellett beszerezniök. Egyuttal a székely huszárok lóbeszerzési pénztárának felállitását is sikeresen elősegitette. Csakhamar százados, majd hadbiztos lett, 1845-ben pedig Háromszék marchalis közgyülése, a székely huszárság helyzetének enyhitése körül szerzett érdemeiért táblabiróvá választotta a főhadi tanács beleegyezésével[1] s később egyhangu fölterjesztésében Nagy Eleket ő Felségének czimeres nemességgel leendő kitüntetésre ajánlotta.[2] 1846-ban br. Puchner Antal erd. hadvezér és altábornagyhoz a saját neve alatt előterjesztést tett, melyben a székely katonacsaládok sérelmeit és sulyos katonai költségeit felsorolva — mig azokon törvénynyel segitni lehetne — ideiglenes enyhitéseket proponált. Erre őt br. Puchner magához rendelte s egy megfelelő rendszabályt dolgoztatott ki vele, melyet elvégezvén, gr. Teleki József kormányzó, Ő felségénél kieszközölte, hogy az erdélyi orsz. bizottmányban gr Mikó Imre főkormányszéki tanácsos mellett munkálkodhassék a székely katonaság rendezésére inditott munkálatoknál. Ennek folytán Kolozsvárra ment, hol az összes előiratok (s ezek közt a székely nemzetnek az 1791-iki s későbbi országgyülések elé terjesztett kérvényei) rendelkezésére bocsáttatván, a többek között kiszámitottta, hogy a különben is szegény és adófizető katonáskodó székelységnek (a tiszteket nem számitva) az 1212 főből állt huszárezrednél fejenként 1 évre 80 frt költséget s a 2 gyalogezrednél 4308 főből álló létszám után fejenként 1 évre 40 frt minimális költséget számitva: 1763—1848-ig terjedő 84 év alatt 22 millió 581,121 frtba került a katonáskodás, az évenkénti ingyen szolgálattételeket és apró monturozásokat nem is véve föl.[3] A Nagy Elek terjedelmes elaboratumára az orsz. bizottmány oly planum kidolgozását határozta el, mely a katonáskodási tehernek a székely nemzet között minden osztálykülönbség nélkül leendő felosztását irányozza. 1848 jan. 20-án Mészáros Lázár magyar hadügyminiszter felszólitotta Nagy Elek századost, hogy tegyen javaslatot a katonáskodó székelység uj organisatiojára vonatkozólag.[4] Az általános katonakötelezettség s a közteherviselés elvére fektette több rendbeli javaslatait, melyekért a miniszter elismerését nyilvánitotta.

A szabadságharcz kitörésével tagja volt azon küldöttségnek, melyet a háromszéki állandó bizottmány egy felvilágositó átirattal 1848. nov. 12-én br. Puchnerhez küldött Brassóba (melynek tagjai: Béldi Gergely, rétyi Székely István, s.-szent-györgyi Gyárfás István, Serester Mózes és Nagy Elek huszárszázados voltak) hol letartóztatták őket, mig N.-Szebenből a válasz megérkezett.[5] Nagy Eleket 1849 ápril 7-én Mészáros Lázár hadügyminiszter hadbiztosnak nevezte ki és Bem altábornagy táborába Lugosra rendelte. Julius 24-én Aulich hadügyminiszter a déli táborba főintendánsul lovas alezredesi ranggal nevezte ki Vetter altábornagy, majd Kmetty mellé, mig Világosnál aztán letette a fegyvert s mint fogoly az aradi kazamatákba került, honnan csakhamar hazabocsáttatott s mint erre egyedül alkalmas embert Wolgemuth ierdélyi katonai kormányzó különböző katonai számadások feldolgozására rendelte. Igy menekült meg a különbeni 20 évi sulyos börtönbüntetéstől, hogy a szabadságharczban részt vett. Különben is tiszti rangjától megfosztották s mint napidijasnak kellett dolgoznia, mert nyugdijazása, vagy legalább kegydij nyerése ránti kéréseivel is a felsőbbség nemcsak elutasitotta, hanem még polgári hivatal viselésétől is mint a „forradalomban“ kompromittáltat, végkép eltiltotta. Wolgemuth parancsára 1850 febr. 10-én javaslatot tett a székely katonai rendszer végleges megszüntetésére nézve.[6] 1851 jan. 22-én 22. sz. a. kelt legfelsőbb rendelettel a bécsi miniszt. tanács előterjesztése folytán a régi székely katonai rendszer végleg el is töröl-

[1] Lásd az eredeti okmányt Horváth Albert főkirálybiró aláirásával Nagy László v. tanácsosnál S.-Szent-Györgyön.

[2] V. Ferdinánd ő felsége legmagasb jóváhagyó signaturájával látta el Háromszék rendeinek ezen fölterjesztését 1847-ben, de mielőtt a czimerlevél „tollhegyi“ előnévvel kiadatott volna, az 1848-iki szabadságsságharcz kitört s mivel abban Nagy Elek résztvett, a kiadványozás végleg elmaradt. Lásd erre vonatkozó eredeti iratokat a család levelei közt.

[3] Lásd számadásait ugyanott, hosszadalmas (40 ivre terjedő) önéletrajzával együtt, melynek érdekes és korjellemző adataira (melyeket mind okmányokkal támogat) bátor vagyok itt is fölhivni figyelmét a „Székely nemzet története“ irójának.

[4] Lásd a rendeletet és arra tett előterjesztését a család iratai közt.

[5] Lásd az állandó bizottm. átiratát Puchnerhez: Kővári L. 1848/49-ki okmánytár 121. lap s az arra adott választ ugyanott 122. lapon.

[6] Lásd a családi iratok közt.

tetett. — Az 1850-es években kenyérkereset nélkül maradván Nagy Elek, gr. Kálnoky Ádámné, gr. Bethlen Gábor s gr. Nemes Ábrahám jószágigazgatónak vették fel s 1855-ben a br. Szentkereszty-család megbizta az 1769-ben elvett havasai revindikálási perének folytatásával a fiscussal szemben. Ugyanily havas revindikálási pereket biztak rá: Bereczk város és Osdola, K.-Almás, Csomortány, Lemhény, Nyujtód, Sárfalva, Szászfalu és Gelencze községek is. Ezen nehéz és nagyterjedelmü pereket mint bizományos saját költségén folytatván s azok érdekében 5-ször Bécsbe is utazván egyenesen Ő felségéhez, sikerült azokat 1863 ban megnyernie s igy ezen községeknek a kincstár által igazságtalanul lefoglalt havasait, erdeit visszaszereznie[1] s az eltelt időre mintegy 20.000 frt kincstári kárpótlást kapnia. A községek a honorariumon fölül egy szép ezüst emlékbillikommal fejezték ki hálájukat iránta, mely pokál ma az Erdélyi Muzeumban van.

Ezekben vázolván Nagy Elek alezredes érdekes életét — ki 1872-ben halt meg S.-Szent-Györgyön — ide iktatjuk utódainak hiteles leszármazási táblázatát a jelenkorig.[2]

Nagy Elek
sz. 1799. † 1872.
székely-huszár számvevő-százados;
1848/49-beli honvéd alezredes és a déli hadsereg főintendánsa.
(kovásznai **Kiss Juliánna**
sz. 1811. † 1876.
kovásznai Kiss Gábor székely-huszár főhadnagy
és blankenschwerti báró Marcant Terézia leánya).

- **Jozefin** † mint 16 éves leány.
- **II. Elek** †
  - **Mária** † 1890. — **Kölönte Antal** székely-huszár őrmester 1848. később dulló).
  - **Juliánna** sz. 1831. — a) **Dénes Lajos** 1848/49. honv.-főhadnagy, elvált. — b) **Lász Ignácz** cs. kir. huszárhadnagy, később kereskedő).
  - **I. László** sz. 1834. városi tanácsos, alpolgármester S.-Szent-György-ön. — a) (árkosi **Mihály Zsuzsa** † 1863. — b) árkosi **Mihály Mária** sz. 1830).
    - a) **III. Elek** sz. 1859. kadetiskolában növekedett ka'apgyáros; iparkamarai tag; törv. hatósági bizotts. tag; a megyei iparfejlesztő bizotts. titkára. (**Kiss Berta**).
      - **Elek** sz 1885. gimn. tanuló.
      - **Dénes** sz. 1886. gimn. tanuló.
      - **Mariska.**
    - a) **Anna** sz. 1863. (illyefalvi ifj. **Gödri Ferencz** polgármester Sepsi-Szent-Györgyön, ev. ref. egyházi főgondnok, a Székely N. Muzeum igazg. választm. elnöke, áll. el. isk. gondnoksági elnök stb.
    - b) **II. László** sz. 1864. †1883.
  - b) **Imre** †
  - b) **Mária** † 1895. (Nagy Kálmán kereskedő).
- **Sándor** †
- **Róza** †
  - b) **Zsuzsa** †
  - b) **Zsuzsa** † 1855.
- **Károly** † 1861. (illyefalvi **Séra Polixena** gyermektelen).
- **Erzsébet (Beta)** sz. 1838. † 1899. Sepsi-Szent-Györgyön. (árkosi Mihály Elek).
  - b) **Vilma** sz. 1874. (**Szántó Károly** körjegyző Lemhény.

Nagy (sepsi-szent-györgyi) Törzsökös sepsi-szent-györgyi régi ősszékely család, melynek elődeit már a XVII. század legelején megtaláljuk Sepsi-Szent-Györgyön. — 1602-ben mint szabadszékelyek Nagy Márton és Boldizsár eskettetnek fel Básta generális által. Az 1614-beli lustrában Nagy Istvánt, Gáspárt és Jakabot találjuk Sepsi-Szent-Györgyön, mint oppidanusokat. 1635-ben pedig két Nagy István, továbbá Mihály, Jakab, Márton, és János lustrálnak mint székely oppidanus czivisek. — Ugyancsak 1635. február 2-án Fogarasban keltezve I. Rákóczy György fejedelem sepsi-szent-györgyi Nagy Balázs és István részére nemeslevelet állit ki;[3] ugyanazon év november 13-án pedig szintén Nagy Balázs és Istvánnak a Sepsi-Szent-Györgyön levő nagy-utczai (valószinüleg a mai templom-utcza) lakházát s a hozzatartozó külső birtokot minden adófizetés alul mentesiti.[4] — A család a XVIII. században nagyon elágazott s a Sepsi-Szent-Györgyön maradottak mint nemes oppidanusok éltek. A székely katonaság felállitásával (1764.) besoroztattak székely katonáknak, miért nemesi productionalis pert inditottak a fiscus ellen, melyet meg is nyertek a maros-vásárhelyi kir. táblánál 1796 február 16-án, mikor is valóságos nemességük itéletileg kimondatott és elismertetett.[5]

[1] Lásd a nagy per iratait a családnál.

[2] Az Árpád-véri leszármazás az I. László utódaivai kezdődik, két nejének: árkosi Mihály Zsuzsának és Máriának nexusán. Lásd ezt: illyefalvi Biális-családnál is.

[3] Lásd: „Erdélyi Muzeum" 1900. évf. 599. lap.

[4] A fejedelmi beiktató rendelet hiteles kiadványa, sok más igazoló családi irattal együtt dr. Nagy Sándor orvosnál Sepsi-Szent-Györgyön.

[5] Az eredeti táblai itélet dr. Nagy S. orvos urnál.

A sepsi-szent-györgyi Nagy-családból több derék hazafi származott, kik közül említést érdemelnek: II. Ferencz, ki 1787-ben Sepsi-Szent-Györgyön született és 1865-ben halt meg Gidófalván. Ev. ref. lelkész volt Székely-Udvarhelytt, Hidvégen és Gidófalván. A magyar szabadságharcz idejében 1848—49-ben igen élénk részt vett a mozgalmakban s heves szónoklataival lelkesitette a népet. Hazafias magatartásáért a szabadságharcz leveretése után az osztrák kormány elfogatta és 4 évi várfogságra itélte, valamint papi hivatalától is megfosztotta.[1] Fia: Nagy Sándor, mint lelkes ifju vett részt az 1848—49-beli szabadságharczban. Több mint 12 csatában harczolt a magyar szabadság szent ügyéért, még pedig a székely ágyuhős: Gábor Áron oldala mellett, kinek ő hadsegéde volt, mint főhadnagy. A szabadságharcz után atyja utódjául gidófalvi ref. pappá választatott egyhangulag 1851-ben; 7 év mulva pedig hidvégi ref. pappá lett hol közhasznu életét be is fejezte 1900-ban. Tevékeny részt vett a „Székely Mikó-kollegium“ megalapitásában és fejlesztésében. Egy becses munkát is irt: „Háromszék önvédelmi harcza, 1848—49.“ czimen, mely illusztrációkkal jelent meg Kolozsvártt 1896-ban, és Háromszék hősies küzdelmének jeles forrásmüve.[2] Fia: Nagy Sándor dr jeles orvos Sepsi-Szent-Györgyön és Háromszékvármegye tiszteletbeli főorvosa, városi képviseleti tag, ki a köz- és társadalmi életben általánosan elismert, munkás szerepet visz és közszeretetnek örvend.

Családi leszármazásuk, a bemutatott hiteles okiratok szerint, a következő:

I. Tábla.

Sepsi-Szent-Györgyi Nagy Bartalis
1611-ben néhai.

Balázs ⇔ adománylevelet szereznek házukra és birtokukra 1635-ben. ⇔ István (kiszármazott M.-Vásárhelyre).

Boldizsár.

György 1676. végrendelkezik (Benkő Kata).
Balázs (Folyt. a II. táblán.)
Balázs Rákóczy Ferencz udvari deákja.

István.

Mihály.
Lázár. Elek. Tamás. (Folyt. a III. táblán.)
László.
I. Ferencz (Nagy-bölöni Sikó Mária sz. 1757.)
József.
Dávid.
József.

György (Folyt. a IV. táblán.) | István (Folyt. az V. táblán.) | II. Ferencz gidófalvi ev. ref. lelkész; 1848-iki hazaflas magatartásáért 4 évi várfogságot szenvedett. sz. 1787. † 1865. a) (Szigeti Gyula Mária b) Gidófalvi Kis Borbára). | Mária (Császár Bálint). | Julánna (Császár Dániel).

Lajos sz. 1815. † 1900. dobokai ref. lelkész, a deési egyházmegye ev. ref. esperese. (Olcsvai Mari.)
Imre ev. ref. lelkész Kendi-Lónán.
Ida. (Filesz Károly m. á. vasuti ellenőr).

Sándor sz. 1821. † 1900. ev. ref. lelkész Hidvégen, 1848/49. tüzér főhadnagy, Gábor Áron hadsegéde, a „Háromszék önvédelmi harcza“ czimü mü iroja. (Fogarassy Krisztina).
Zsuzsa sz. 1858. Király Sándor áll. tanitó Hidvégen).
Krisztina sz. 1860. (Orbán Gábor ev. ref. lelkész Balavásáron, később Komlódon).

Mária sz. 1827. † 1899. (Kertész Elek ev. ref. lelkész, kolozsvári birtokos).
Károlina sz. 1830. a) (Nagy János ügyvéd. b) Benkő Miklós kir. táb. tisztv. Maros-Vásárhelyt).
Károly sz. 1832. † 1881.
Gergely sz. 1835. nyug. főházőr Czegléden.
Mária sz. 1862. † 1889.
Sándor dr. sz. 1864. járásorvos Sepsi-Szent-Györgyön. (Kőrössy Gizella sz. 1867.)
Gizella sz. 1890.
Dezső sz. 1892.
Károlina sz. 1866. (Kovács József ev. ref. lelkész Gerendkereszturon).
Béla sz. 1897.
Anna sz. 1868. † 1891.

László sz. 1836. † 1893. ev. ref. lelkész Szilágy-Somlyón. (Balázs Berta).
Erzsébet. (Zöld Gábor kir. járásbiró).

III. Ferencz sz. 1842. † 1899. ev. ref. főgymn. tanár Kecskeméten
Margit.
Gizella sz. 1871. (Horváth Zoltán müfestő).
Katalin sz. 1873. † 1877.

[1] Lásd: Orbán B. „Székelyföld leirása“ III. köt. 188. l. és Nagy Sándor: „Háromszék önvédelmi harcza“ 129. lap.

[2] Arczképe és életrajza megjelent a „Vasárnapi Ujság“ 1900. évfolyamában és a Benedek Elek által szerkesztett „Székely-Egyleti Képes Naptár“-ban 1901.

II. Tábla.

Balázs (Ki az I. táblán).

Ferencz. György. Sámuel.

András.

Mózes. | Zsigmond † | Sámuel † | Sándor. (árkosi Barabás leány).

Mózes.
Imre
v. tanácsos élt 1808.
(Király leány).

Elek
ev. ref. énekvezér,
Petekre kiszármazott.

András.
(Zilahi Mária).

Mózes.
(Cseh Ágnes).

Elek †

Anna sz. 1817.
(Császár István).

Mária sz. 1820. † 1883.
(Fülöp Dániel).

István
sepsiszentgyörgyi főbiró.
(Málnási Anna).

Dániel.
(Györbiró Ágnes).

Károly
sz. 1838. † 1884.
s.-szentgyörgyi
rendőrbiztos.
(Salati Ágnes †).

Lajos †

Sámuel sz. 1836. † 1873.
(Kósa Rebeka).

Anna sz. 1837. † 1889.

Gergely †

Sámuel
sz. 1862. † 1899.
(Kovács Mária).

Róza sz. 1864.
(Bedőházi Dávid).

Dániel
sz. 1867. † 1893.

István sz. 1869.

István. Emma. Róza.

III. Tábla.

Tamás (Ki az I. táblán).

Lázár
ev. ref. énekvezér
Sepsi-Magyaróson.

Mária
(Gocsmán Mihály).

Erzsébet
(Móricz Mihály).

Sámuel

Lázár.
(Csulak-leány †).

Balázs sz. 1794.
ev. ref. énekvezér
Bodokon.
(léczfalvi Bodor Mária).

Tamás.
(Gyárfás Róza †)

József.
(Tellman Katalin †)

Rákhel sz. 1826.
(Pál Ferencz).

Mária sz. 1831.
(Császár Lajos).

Juliánna sz. 1838.
(Kis Péter).

István sz. 1836.
(Szabó Róza).

Róza.

Sándor sz. 1868.
(Gyárfás Agnes).

Kálmán
sz. 1870. † 1894.

István
sz. 1900.

IV. Tábla.

György (Ki az I. táblán).
(Molnár Zsófia).

Sámuel † | Béniám † | József † | István. | Mária. | Anna †

István.
(Péter Mária).

Mária.
(Gyárfás Béniám).

Ferencz sz. 1850.
m. kir. fővámigazgató.
(Király Mária).

Béniám
sz. 1852. † 1889.

István sz. 1854.
(Salati Mária
sz. 1855).

Juliánna
sz. 1855.

Irén.

Lajos
sz. 1875.
(Miklós Borbára).

Kálmán.

Vilma
sz. 1876.
† 1887.

Anna
sz. 1879.
(Kis
Ernő).

Kálmán
sz. 1882.

János
sz. 1883.

Gyula
sz. 1888.

Mária
sz. 1890.

Róza
sz. 1893.

Irén
sz. 1896.

V. Tábla.

István (Ki az I. táblán).
(Keresztes Anna).

Mózes.
(Ambarus Ágnes).

Mária.
(Jancsó Albert).

Juliánna.
(Fadgyas Bálint).

Nagy (szotyori) * A szotyori Nagy-család egyike a Székelyföld legrégibb ősnemes családainak. Őseit a székelytörzsek egyikétől Ábrántól vezeti le. E család Udvarhelymegyéből: Pálfalváról a XVI. században származott át Háromszékre, midőn Nagy György Szotyort a Hunyadi János épitette várral donáczióba kapta. Ettől fogva a család ősfészke Szotyor, hol tagjai a legősmagyarabb udvart tartják.

Szotyori NAGY-család.

A Nagy-család tagjai hivatalt nem igen viseltek. Családi hagyományaikra és székelyfőnemes voltukra mindig büszkék voltak. Ha azonban hazájokat, vagy vallásukat veszélyeztetve látták, egy perczig sem késtek kardot rántani. Báthori Zsigmond legbizalmasabb tanácsosa: Nagy Tamás midőn az országgyülési ellenzék elnémitására törekvő intézkedéseket látta, kardot rántott fejedelme ellen.[1]

Nagy Barabás inkább börtönbe vettette magát, de a jezsuiták betelepitésébe nem nyugodott bele. György Székely Mózessel együtt esett el a Barczaságon. Józsefet a szászok Segesvár mellett karóba huzták.

I. Ferencz császár és király Nagy Ferencznek a „bátorsziv“ előnevet adományozta a francziák ellen vivott csatákban tanusitott vitézségéért, főképen pedig a franczia kémlelő sereg teljes elpusztitásáért. Mint huszárfőhadnagy egy század székelyhuszárral több, mint 3—400 embert tett harczképtelenné. Később „Erdély lovassági generálisa“ lett.

A szotyori Nagyok, mint ellenzéki nemes székelyek nem siettek armálist szerezni. Első nemeslevelük 1585. szeptember 27-én kelt, melyet Báthory Zsigmond Nagy Elek de Zottior-nak adományozott. Bocskay István 1606. november 6-án szotyori Nagy Pál, János és Tamást ujabb nemességgel és czimerrel jutalmazta. Nagy Gergely pedig 1607. április 23-án Rákóczy Zsigmondtól nyert nemeslevelet.[2]

Leszármazási táblázatuk a következő:

I. Tábla.

Tamás 1606. (Jancsó leány). társszerző. (Folyt. a II. táblán).

I. Pál 1606 november 8-án czimeres nemességet nyer. 1614-ben Szotyorban mint nobilis lustrál.

János 1606. társszerző. 1614-ben neje lustrál.

Barabás. I. János.

András. I. Ferencz. II. János.

II. Pál.

II. Ferencz.

II. Tábla.

I. Tamás 1606. (Ki az I. táblán). (Jancsó leány).

István. ((Folytatás a IV. táblán). I. János. innen a szotyori és illyefalvi ág. II. Tamás. (Eresztevényi Anna).

István. (Fol t. a tulold.)

I. András.

Zsigmond. (Folyt. a III. táblán).

Péter.

Elek.

Simon.

Elek.

Péter.

I. Barabás (Veres Borbára). (Folyt. a tulold.)

III. Tamás. (Nagy Sára). (Folyt. a tulold.)

[1] Szilágyi S. Magy. nem. tört.

[2] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

István (Ki az el. old.)
- II. János.
  - Ádám.
  - Farkas.
    - Ede.
    - I. Béla.
- I. Ferencz.
  - I. József.
  - II. József.

I. Barabás. (Ki az előző old.) (Veres Borbára).
- Pál.
- Mária. (Donáth László)
- Borbára. (Vajna János).
- Boldizsár. (Gyárfás Károlina).
  - Lajos. (Gidófalvi Róza).
  - Erzse. (Nagy Elek).

III. Tamás. (Ki az előző old). (Nagy Sára).
- II. András.
- Zsuzsa. (Rátz Sándor).
- Zsófia. (Szabó István).
- IV. Tamás. (Vajna Teréz).
  - János.
  - Károly.

II. Barabás.
- V. János sz. 1832. nyug. miniszteri tanácsos, a franczia becsületrend lovagja, volt országgyülési képviselő. (Riedhofeni Guggenberg Euphrosina sz. 1844. † 1891.)

V. Tamás. sz. 1786. † 1839. ügyvéd, táblabiró. (Pávai Vajna Teréz).
- II. Károly. sz. 1838. † 1898. okl. gazda, földbirtokos. (Tóth Ágnes).
  - Ágnes. (Sándor Zoltán p. ü. biztos).
  - Simon. jogász.
  - Zsófia.

III. András várm. főjegyző, később alkirálybiró. (Gidófalvi Róza).
- Terka sz. 1866.
- Emma sz. 1867. (Kovács Gyula vasuti főfelügyelő).
- Ferencz sz. 1868. †
- II. Béla sz. 1871. doctor juris, várm. aljegyző, ügyvéd. †
- Janka 1877. †
- II. Imre sz. 1879. végzett jogász, egyéves önkéntes.
- I. Ernő sz. 1883. jogász.

III. János. (Petke Károlin).
- I. Károly.
- IV. János sz. 1812. † köz- és váltóügyvéd. (martonosi Imre Ágnes).
  - Adolf sz. 1846. † 1884. főerdész, m. kir. catast. biztos.
    - II. Ernő sz. 1888.
  - I. Imre sz. 1853. tanár. (köpeczi Gergely Polixena).
    - Ágnes sz. 1887.
  - Hubert sz. 1861. földbirtokos, postamester. (gidófalvi Gidófalvi Berta).
    - IV. András sz. 1901.
  - Gusztáv sz. 1849. orvos. (kászonjakabfalvi László Ilona).
    - Ilona.
    - Jolán.
  - Vilma sz. 1865. tanitónő.

III. Tábla.

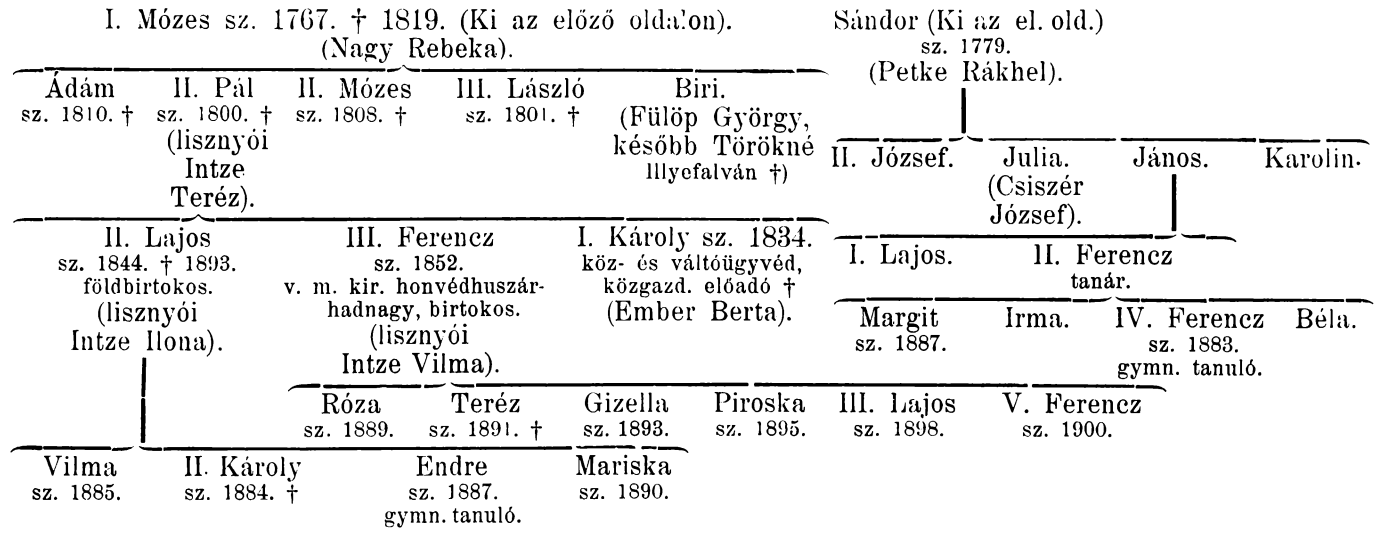
I. Zsigmond. (Ki a második táblán).
- I. Mihály.
  - II. Zsigmond. (Czirjék Anna).
    - III. György.
  - Anna. (Jancsó Ferencz).
    - Anna.
  - József def.
    - II. Mihály.
- I. György.
  - Julia. (Gidófalvi Gábor).
    - Róza. (Intze György).
    - Gergely földbirtokos. (Kökössy Klára).
      - Ilona. (Dani Mihály m. árv. jegyző).
      - Anna.
      - Juliska. (Rednik Péter járási szolgabiró).
  - János def.
    - Zsuzsa † Intze György.
  - II. György (Gidófalvi Anna).
    - Terézia. (Séra István).
      - Sándor vm. árvaszéki elnök.

I. Péter. (Ki a második táblán).
- I. Simon.
  - I. Elek.
    - III. Péter.
- II. Péter.
  - II. Elek.
    - II. Simon.
      - III. Elek.

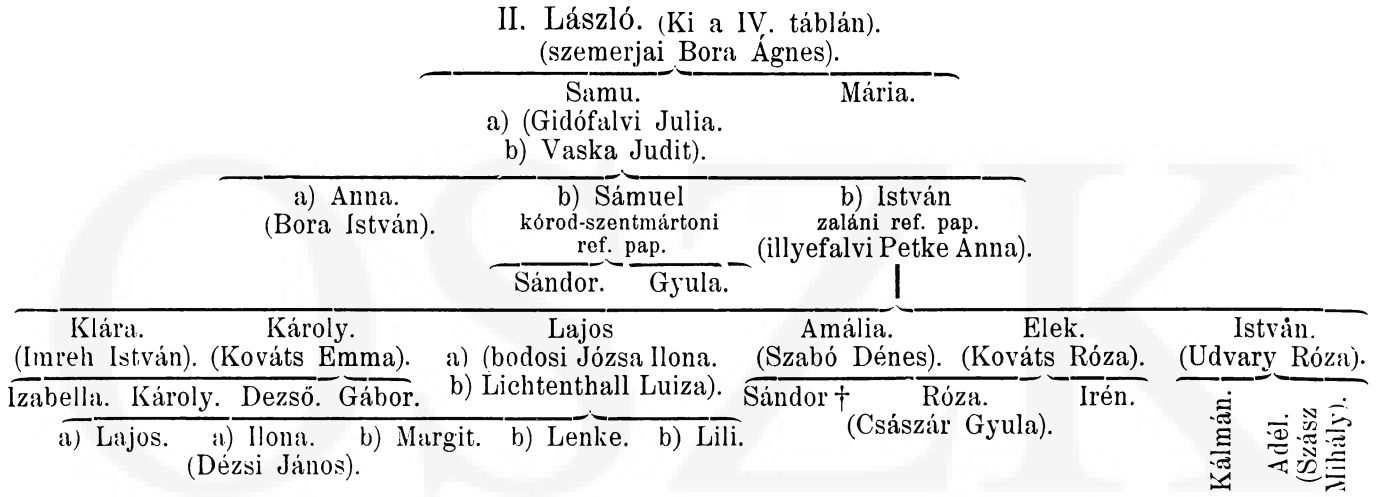
IV. Tábla.

I. István. (Ki a II-ik táblán).
- I. Ferencz †
- Mihály †
- I. Pál †
  - Imre 1742 † (Pünkösti-leány).
    - Sándor sz. 1779. (Petke Rákhel). (Folytatás a tuloldalon).
- I. László †
  - II. László. (szemerjai Bora Ágnes). (Folytatás az V. táblán).

II. István
- I. József. a) (Nagy Rebeka. b) Pünkösti Ágnes).
- I. Mózes sz. 1767. † 1819. (Nagy Rebeka). (Folytatás a tuloldalon).

V. Tábla.

A Nagy család egyik ága a XIX. század elején Erdélyből Magyarországra származott és ott a protestáns zeneirodalom terén oly kiváló nevet vivott ki magának, hogy külföldön is ismertté tette a református zeneirodalmat. Zeneköltők: Károly debreczeni ref. főgimn. zenetanár, József a zenede igazgatója és II. Károly a királyhimnusz szerzője.

Egy más ága a XVIII. század végén Hunyadmegyébe a Sztrigy mellékére költözött. Ugyanis szotyori Nagy János 1727-ben kéméndi pap volt; leányát Máriát 1753-ban kitidi Balika János vette el. Később János unokái közül Nagy János került Hunyadmegyébe, ki 1805-ben mint hadnagy nőül veszi Sombori Klárát a László leányát s első nejének elhunytával 1838-ban özv. Fekete Ábrahámné leányát Márthát.

A háromszéki ágból felemlitendőnek tartom a mai generációból: Nagy János ny. miniszteri tanácsost, a franczia becsületrend lovagját s volt országgyülési képviselőt. Továbbá Nagy Ferencz tanárt, Nagy Imre tanárt, Nagy Hubert postamestert, Nagy Gusztáv orvost és Nagy Ferencz birtokost, kiknek családjai a táblázaton láthatók.

Czimerük: Kék paizsban, zöld téren két egymással szemben ágaskodó oroszlán jobb lábukban egy kivont kardért viaskodnak. Sisakdisz. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Nemes (hidvégi gróf) * ○ Báró Eötvös József mondá: „A nemzedéknek szüksége van nagy példákra, hogy hasonló tettekre föllelkesüljön.“

Ily példákat szolgáltattak háromszéki mágnásaink, köztük a hidvégi gróf Nemes szép multu familia is; mely Erdély legrégibb családjai közé tartozik. Egy és ugyanazon Akadás de Sebus törzséből származik le, melyből a kőröspataki gróf Kálnoki és hidvégi gróf Mikó család, — mint azt az utóbb nevezett családoknál már elő is adtam.

Leszármazási táblázatuk a következő:

I. Tábla.

Akadás.

Vincze 1257.

Mikó
a Mikó-család törzse.

Egyed †

Domokos
de Hidvég.

László 1336.

I. Mihály.

György.

I. Bálint 1459.
hidvégi nemes.

II. Mihály
1461—1479.

III. Mihály
1506. Agyagfalván.

II. Bálint 1555.

Miklós.

András
a Kálnoky-család törzse.

János
def.

Miklós
def.

Balázs 1579.

I. Tamás 1638.
háromszéki főkap.
(Mikó Zsuzsi
de Hidvég).

Péter
def.

György.

György.
(kolozsvári
Kassai Anna).

Klára.
(gr. Lázár Imre).

I. János
Háromsz. főkapit.
† 1679.
a) (Pápai Anna.
b) Huszár Bora).
(Folyt. a II. táblán).

Sára.
(Kendeffy
Miklós).

Anna.
(Bánffy Zsigm.).

Ilona.
(Lázár György
gyalakuti).

Zsuzsa.
(Barcsay Péter
de ead.)

II. Tamás.
(Keresztesi
Judit).

III. Tamás.
(László Sára).

Erzse.
(s.-szt-györgyi
Daczó János).

Ferencz 1707.
(Bethlen Druzsina).

Elek †

Tamás †

Éva.
(Szekely Mihály).

Judit.
(Torma György
de Csicsó-Keresztur).

Sára.
(léczfalvi Gyárfás Pál).

Ferencz gróf
1727. kir. táb. ülnök.
(Horányi
Franczіska).

Gábor gróf
(gr. Vass
Erzse).

József gróf
sz. 1739. † 1809.
a) (báró Orbán Klára.
b) Béldi Mária
de Uzon).

György gróf
tábornok.
a) (br. Bánffy Zsuzsa.
b) ürmösi Maurer Anna.
c) báró Bornemissza
Krisztina).

Mária sz. 1737.
(Henter István
de S.-Szentiványi).

Judit
1737. † 1774.
(gr. Földváry
István).

Druzsa.
(br. Szentkereszty István).

György †

Károly.
(gr. Mikó Anna).

György.

Ferencz.
(borbereki
Csiszár Amália).

Anna.
(báró Huszár Károly).

Mária.
(báró Kemény Károly.)

Anna.
(Gyulai Elek).

József
százados.
(gr. Tholdi Zsuzsa).

János.

Antal.

Ábrahám sz. 1817.
cs. kir. kamarás.

II. Tábla.

I. János (Ki az I. táblán).
háromszék főkapitánya † 1679.
a) (Pápai Anna
b) b. Huszár Bóra).

II. János.
(vargyasi
Daniel Bora).

Gábor.
(Cserey Zsuzsa).

Krisztina.
(Macskási
Ferencz
de Tinkova).

Farkas.

György †

Mária.
(gr. Vass György).

Druzsina.
(szászvárosi
Eperjesi Mihály).

Miklós.

Mátyás
egyházi felügyelő
1698—1727.
(ábránfalvi
Ugron Bóra).
(Folytatás a tuloldalon).

Damokos †

Ádám gróf táblai elnök, v. b. t. t., gróf lett 1755. (Tordai Zsuzsa de Somogyom). — Julia. (gr. Korda Zsigmond). — Zsuzsa. (br. Bánffy Gábor). — Klára. (gróf Bethlen Sámuel gub. tanácsos). — Teréz. — Elek őrnagy.

János. v. b. titk. tanácsos, tart. főbizt. (br. Miske Teréz). — László † százados. (Kemény Karolina baronesz). — Zsuzsánna. (Teleki Imre gróf).

Ádám sz. 1769. † 1834. erdélyi kincstárnok. (br. Bornemissza Jozéfa). — Zsuzsánna † 1820. (Haller János gróf). — Anna. (gr. Vass Miklós).

János sz. 1792. cs. kir. kam., titk. tan. a) (br. Bánffy Jozéfa † b) gróf Berchtold Karolina). — Zsuzsánna sz. 1800. (Kopp János de Muthenberg, altábornagy † 1831.)

Róza sz. 1824. † 1900. csillagkeresztes hölgy. (uzoni Béldi Gergely v. b. t. t. † 1889.) — Karolina sz. 1827. (gr. Logothetty Wladimér †). — Vincze sz. 1830. † 1896. őrnagy, főrendiházi tag. (br. Wodianer Gabriella).

Karolina 1862. † 1864. — János sz. 1863. Kunhegyesen. (gróf Csáky Natália). — László sz. 1896. — Mária 1865. (báró Huszár Károly). — Albert sz. 1866. (gr. Spalatti Karolina). — Leányai vannak.

Ilona sz. 1832 † 1900. (gr. Schweinitz Gyula † 1892.)

János sz. 1834. főhadnagy. a) (gr. Mikes Rozália. b) gr. Bethlen Polixéna).

Nándor sz. 1835. főhadnagy, † 1893. (báró Ransonnet Eliz a híres festőművésznő, sz. 1843. † 1898.)

Mária sz. 1823. † 1874. (báró Mauriczy Antal † 1880.)

a) (Zsuzsánna 1866. (gr. Bethlen József). — a) Irma †

a) Janka 1869. (báró Solymosy László). — Tildi.

b) Ádám. — b) Polixéna 1882. — b) Sarolta 1884. — b) Bálint 1886.

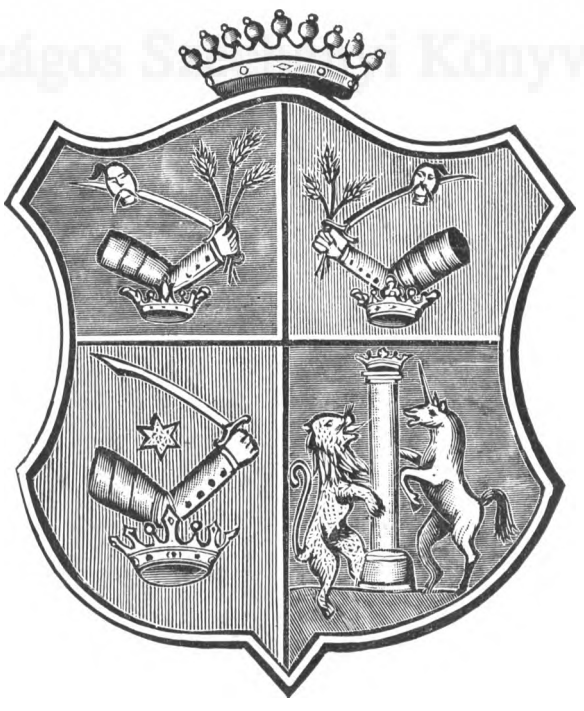
b) Nándor 1887. — b) János 1889. — b) András 1891.

A „Nemes“ névvel legelőbb I. Bálint élt, ki 1459-ben Sepsiszék követe volt a medgyesi gyülésen[1] és ugyan azon év május 15-én közben jár, hogy Miklósvárszék szabadalom levele, melyet Zsigmond királytól 1404-ben kapott megerősitést nyerjen.[2]

Fia Mihály 1479-ben a vajda helyetteséül neveztetik ki.[1] Ennek fia szintén Mihály, 1505-ben jelen volt az agyagfalvi gyülésen,[3] 1517-ben a monyorósi szászokkal perel az Olt folyón levő révhajó miatt[2] és 1532-ben követ Szapolyai Jánoshoz Miklósvárszék peresügyében.[1]

1603-ban Nemes Elek és Gábor Székely Mózes alatt a Bárczán vérzettek el.[3]

Balázsnak fia Tamás 1615-ben a Sepsi-, Kézdi-, Orbai- és Miklósvárszék főkapitánya;

Hidvégi gróf NEMES-család.

1638 julius 7-én a deési gyülés végzését irta alá.

1567 márczius 5-én Nemes Gáspár János királytól Killyénben 5 ház jobbágyot nyert.[2] Nemes Leonárd bélyeg miatt elveszti Maros-Németit, mely jószág ennek folytán Gyulai Ferencz kezére jut. Kilyéni Nemes János 1586-ban a Jankó Tamás-féle perben mint a fejedelem megbizottja jár el.[1] Ifj. Nemes János „ádámosi“ előnévvel 1611-ben Nemes Balázs fiával Tamással Géczi András részén a brassóiakkal való csatában harczol; 1612 május 15-én a szebeni gyülésben notáztatott, később azonban Bethlen Gáborral kibékülvén[4] annak bizalmas embere lőn, sőt a portánál követje is volt.

[1] Kállay F. Sz. N. [2] Szabó Károly Sz. Oklt. [3] Kőváry Erd. N. Családai. [4] Engel id. h.

Többek között 1614 márczius 15-én imént emlitett Balázs és János a maktalanul elhalt Geréb János árapataki és erősdi részjószágait kapta.[1]

I. János 1667-ben Háromszék főkapitánya, kir. táblai ülnök és fejedelmi belső tanácsos volt, szélhüdés érte 1679-ben meghalt. Első neje Pápai Anna volt, kitől fiai: II. János táblai ülnök; Gábor eleintén Rákóczy ellen küzd, utóbb azonban hive lőn, miért börtönt is szenvedett[2] és György. Második neje Huszár Borbára, ettől fia: Mátyás az udvarhelyi tractusbeli reform. egyházak és ottani gyimnasium nagylelkü inspektor-kurátora, kinek neje Ugron Borbára volt.

Nemes György született 1748-ban, — 1774-ben már kapitány volt s ugyan azon század végén mint tábornok a török háboruban tünteti ki magát. Meghalt 1808 február 27-én. Családja ivadékaiban kihalt.

Nemes Ferencz gyermekei: Ferencz, Gábor, József, György, Judith és Mária 1755 augusztus 26-án grófságra emeltettek;[3] közülök József százados volt, nejétől gróf Tholdi Zsuzsannától fia Ábrahám cs. kir. kamarás, született 1817 november 25-én.

A másik ág Nemes Ádám cs. kir. v. b. t. és gubernialis tanácsos és az erdélyi kir. tábla elnöke, 1755 február 18-án emeltetett grófságra.[1] Fia János cs. kir. v. b. t. és kormányszéki tanácsos és tartományi főbiztos, majd háromszéki főkirálybiró és mint főkormányszéki tanácsos (1771) az akkor fennállt s később feloszlatott kereskedelmi bizottmány elnöke volt, fia Ádám született 1769-ben cs. kir. kamarás, v. b. t. t. és kir. kincstárnok volt; meghalt 1834 november 22-én. Ádámnak fia János született 1792-ben cs. kir. kamarás, v. b. t. t. és 1847-ig felsőfehérmegyei főispán, később mint főkormányszéki főszámvevőségi elnököt találjuk. Első nejétől gr. Bánffy Jozefától gyermekei nem maradtak; második nejétől gróf Berchtold Karolina cs. kir. palotahölgytől, kivel 1821-ben esküdött meg, hét gyermeke maradt; a táblázaton vannak feltüntetve.

Nemes Vincze gróf született 1830 január 30-án. A katonai pályán őrnagyságig vitte. 1855-ben lett kamarás. 1861-ben nőül vette Wodianer Mór báró leányát Gábriellát. Főrendiházi tag, a maltai-rend lovagja, az osztrák-magyar bank főtanácsosa és a függő államadósságokat ellenőrző bizottságnak a főrendiház részéről kiküldött tagja volt. Meghalt Bécsben 1896 február 25-én.

Gróf Nemes János jelenleg birtokos Hidvégen a család ősi fészkében, mintaszerü gazdaságot vezet. Utóbbi időben a politikai élettől távol tartja magát, jóllehet pár izben, mint erős ellenzéki képviselőjelölt felvette a küzdelmet, de puritan gondolkozása miatt győzelmet nem arathatott.

Albert (Mária Gábor) gróf született 1866 évi november hó 18-án Bécsben, követségi titkár követségi tanácsosi czimmel a konstantinápolyi nagykövetségnél, a III. oszt. porosz kir. vörös sasrend, az olasz kir. korona-rend, a mecklenburg-schwerini nhgi Griff-rendjéhez a tiszt. keresztet tulajdonosa. Honvéd-hadnagy szolg. kiv. viszonyban. Lakhelye: Konstantinápoly.

Ime vázlatosan is gazdag sorozata a mai gróf Nemes-család elődeinek, kik előkelő származásukat nem tekintették olyan tőkének, melyet a tisztességes munkásság révén ne kellene kamataiban a Hazának visszaszolgáltatni.

Czimerük: Négy részre osztott paizs, az első kék részben koronán nyugvó pánczélos kar kardot és 3 buzakalászt tart, a kardon egy törökfő; a 2. rész piros, melyben az 1. részben leirt alak szimetricusan van szembeállitva; a 3. rész piros; abban koronán nyugvó pánczélos kar karddal látható, a kar hajlásában egy aranycsillag. — A 4. kék részben zöld téren egy megkoronázott kőoszlop, melyet jobbról arany oroszlán, balról egy egyszarvu támogat. Kilencz águ korona.

Németh (illyefalvi). A Sepsi-Szent Györgyön tartott közgyülés 1844 február 8-án illyefalvi Németh Lászlónak bizonyitványt állitott ki, miszerint ő a nemes székely Németh-családból Illyefalváról származik s Háromszékről önként távozott el.[4] Nevezett László iskoláit N.-Enyeden végezte; jogi tanulmányai után 1842-ben a m.-vásárhelyi kir. táblához került mint cancellista. 1848-ban István főherczeg intézkedéséből a 11-ik zászlóalj számvevője lett. Később mint Háromszéknek teljhatalmu biztosát találjuk. A forradalom lezajlása után 8 évi fogságot szenvedett Munkácson és Josefstadtban.

Családi táblázata a következő:

István
illyefalvi, kökösi és aldobolyi birtokos.
(makfalvi Dózsa Erzsébet,
a Demeter hitszónok leánya).

Id. László. (maczesdi Járy Jozefa).	István ny. honvéd-hadnagy Illyefalván).
Ilona. (Hajduczki József reáltanár Déván).	Ifj. László megyei joggyakornok.

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Cserey id. h.
[3] Dr. Illéssy és Pettkó K. K.
[4] Hunyadvármegye N. Cs.

Nyelem (lemhényi). † 1614-ben Lemhényből Nyelem Gergely lustrált.[1] — Ma már ezen ősrégi székely család ki van halva.

Nyerges (s.-szent-györgyi). Nyerges Tamás 1611 junius hó 14-én nyert czimeres nemes levelet.[2] Több ágban élt, u. m.: Nagy-Ajtán és Nagy-Borosnyón; utóbbi helyen 1614-ben Bálint mint nobilis fordul elő.[1] — Czimere azonos a s.-szent-királyi Ábrahám-család czimerével.

Nyiredi (nagy-ajtai). Ezen családból nagyajtai lovaskatona Nyiredi József 1798 május 16-án sárosberkeszi Mosa László és neje gróf Mikó Klárától nehány földet vesz zálogba.[3]

Nyujtódi (nyujtódi, rugonfalvi és szentdemeteri). * † Története ezen fényes multu családnak csak töredékben s szétszórtan maradt meg. A mennyire tőlem kitelhető volt, az adatokat össszeszedtem, hátha idővel történészeinknek ezek nyomán haladva s tovább kutatva sikerülend egy teljeset alkotni. Származása Háromszék; szereplése a XV. és XVI. századra esik és pedig:

Nyujtódi Péter 1426-ban kézdi-szék követe Zsigmond királyhoz Bereczk város ügyében.[4]

Hunyadi János 1445 deczember 16-án megparancsolja Nyujtódi Jánosnak, hogy a besenyőfalvi székelyeket, kiknek határát a pálfalvi székelyek el akarják foglalni, ezek ellen védelmezze.[5]

Vingárdi Geréb János erdélyi főkapitány 1459 junius 23-án megparancsolja Udvarhelyszék főkapitányának, székbiráinak és véneinek, hogy a Pálfalva és Váralja közt folyó pereket az ő emberei, u. m.: Nyujtódi János és Galambfalvi András jelenlétében a helyszinén fejezzék be.[5]

Nyujtódi Domokos 1462 november 21-én a szent keresztre esküszik, hogy a szabad kereskedelmet nem tilalmazták és a szászoktól, a miért árukat vittek ki Moldovába, ajándékot nem követeltek.[6]

Nyujtódi György Morgondai Mihályt hatalmaskodás végett 1487 szept. 2-án Telegdi István erdélyi alvajda elé idézteti.[5]

Rugonfalvi Nyujtódi Pál és szentdemeteri Nyujtódi György 1505 aug. 26-án szentgyörgyi és bazini Péter gróf erdélyi vajdától Kövesd (fehérmegyei) birtokaikra osztályozást kérnek.[6]

Nyujtódi Pál székbiró Udvarhelytt, mint ilyen 1505 nov. 23-án a székely nemzet constitutioit irja alá.[5]

1523 április 8-án Csucsi Thomori István erdélyi alvajda megparancsolja, hogy néhai andrásfalvi Balási István örökségének fele a Nyujtódi István és fia Demeter birtokába bocsáttassék.[5]

1524-ben Nyujtódi Demeter jelen volt a székely-vásárhelyi gyülésen.[4]

1538 ban szentdemeteri Nyujtódi Gergely kiegyezik a Geréb-féle örökség felett.[5]

1566-ban Nyujtódi György II. János király hadában szolgált.[5]

1566 jul. 11-én II. János király Nyujtódi Pálnak Berekereszturon 6 ház jobbágytelket ád.[5]

Nyujtódi Pál a berekereszturi és seprődmarosszéki birtokaira, melyeket eredetileg II. János királytól kapott volt, 1575-ben okt. 9-én Báthory Istvántól uj adományt nyer.[6]

Nyujtódi Gergely 1594-ben a marosvásárhelyi gyülés által választott bizottsági tag.[4]

Nyujtódi János de Keresztur mint birósági választott szerepel azon actusnál, midőn Bethlen Gábor fejedelem 1614 aug. 9-én Alsó- és Felső-Sófalva, Korond és Parajd közönségének sóilletéket biztosit.[1]

1614 ben Nyujtódi Demeter mint primor Kereszturfalván lustrál [1]

1750-ben Nyujtódi Sámuel jobbágytelkeket nyer Mária Teréziától Kereszturfalván.

1806 ban Nyujtódi Ferencz mint primor lustrál Kereszturfalván.[1]

Egy a Székely Nemzeti Muzeumban Sepsi-Szent-Györgyön őrzött okmány szerint leszármazási táblázatuk a következő:

Newytheodi (Nyujtódi) Simon
(Nagy Lajos király idejében).

György 1406.
követségben volt Zsigmond királynál.

István 1475. Pál †

Demeter 1514.
követ a székely-vásárhelyi gyülésen.

Gergely 1536.

Tamás 1554 † György 1569. Pál 1571.

János 1429.
a vajda személyese.

Domokos 1450.
Mátyás király idejében supremus capitaneus.

Damokos Pál 1471.
Innen a Damokos család.

Nyujtódi Mihály † Tamás
supremus.

Becz Imre.
Innen a Becz-család.
(Folytatás a tuloldalon).

[1] Udvh. M. L.
[2] Orsz. levlt. Cap. oszt. arm. 22.
[3] Eredeti okmány szerző levéltárában.
[4] Kállay F. Sz. N. H.
[5] Sz. N. Muzeum S.-Szent-György.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

Becz Imre. (Ki az előző oldalon).

Innen a Becz-család.

Ferencz † | Tamás † | Pál (Daczó Kata). | Miklós. | N. (Lázár István). | Klára (Andrássy György). | Erzsébet (Apor Balázs).

Julia. Zsuzsánna. Anna. Margit. Ursula.

Katalin (Béldi János). | Tamás def. | Helena † | Imre def. | Anna a) (Pálosi János. b) Kaptury János). | Zsófia (Andrássy Péter). | Mártha (Csomortányi László). | Borbára.

Katalin (Keresztesy Ferencz). | Erzsébet. | Kelemen (Bánffy Zsuzsa). | Anna (Kálnoky István). | Zsuzsánna (Lorántfy Mihály). | Mátyás | János. | Katalin (Kékedi György).

Innen a gróf Andrássy-család.

Pál (Vitéz Zsuzsa). | Sámuel az első gróf. | Zsuzsánna (id. Rákóczy György fejedelem). | Katalin (Alin Sámuel).

Mária (Kemény Simon János fejedelem fia).

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Oláh (nagy-ajtai). ✝ Nemessége ősi székely jogon alapszik. 1614-ben Oláh János, Bálint és Pál lustrálnak.[1] — Kihalt.

Oláh (zágoni). Barcsai Ákos 1658 november 24-én Oláh Istvánnak nemes levelet ád.[2]

Olti (márkosfalvi). Olti András 1624 julius 4-én Bethlen Gábortól nyert armálist.[2]

Orbán (márkosfalvi). 1607-ben nyert nemes levelet.[3] — 1614-ben Orbán Jakab lustrál.[1] — 1635-ben pedig Orbán Jakab fiai Mihály es Tamás fordulnak elő.[4] — 1777 február 18-án márkosfalvi Székely Mózes és neje — gyermekük nem lévén, márkosfalvi Orbán Pál és neje Székely Éva gyermekei közül (Jakab, Péter, Pál és Tamás) a legidősbikét Jakabot örökbe veszik.[5]

Orbán (gidófalvi). Tagjai az 1614 és 1635 évi lustrakönyvekben fordulnak elő.[6] Története ismeretlen.

Orbay (kézdi-szent-léleki.) ✱ Erdély legrégibb székely családainak egyike. Hagyomány szerint „Orbai szék“ neve is ezen család ősétől egy „Orbai“ nevezetü székelytől eredet volna. — Számos jeles férfiu származott ezen familiából. — Orbai János, Kristóf és Miklós 1526-ban a mohácsi vész alkalmával szerepelnek; utóbbi 1568 ban követ Konstantinápolyban, főstrázsamester, országgyülési praefectus Vigiliarum;[7] a mohácsi vész után János király hive. — Fia János mint főur János király fényes kiséretében a portánál vett részt. A már emlitett Kristóf pedig Mohácsnál esett el.

Kézdi-szent-léleki ORBAY-család.

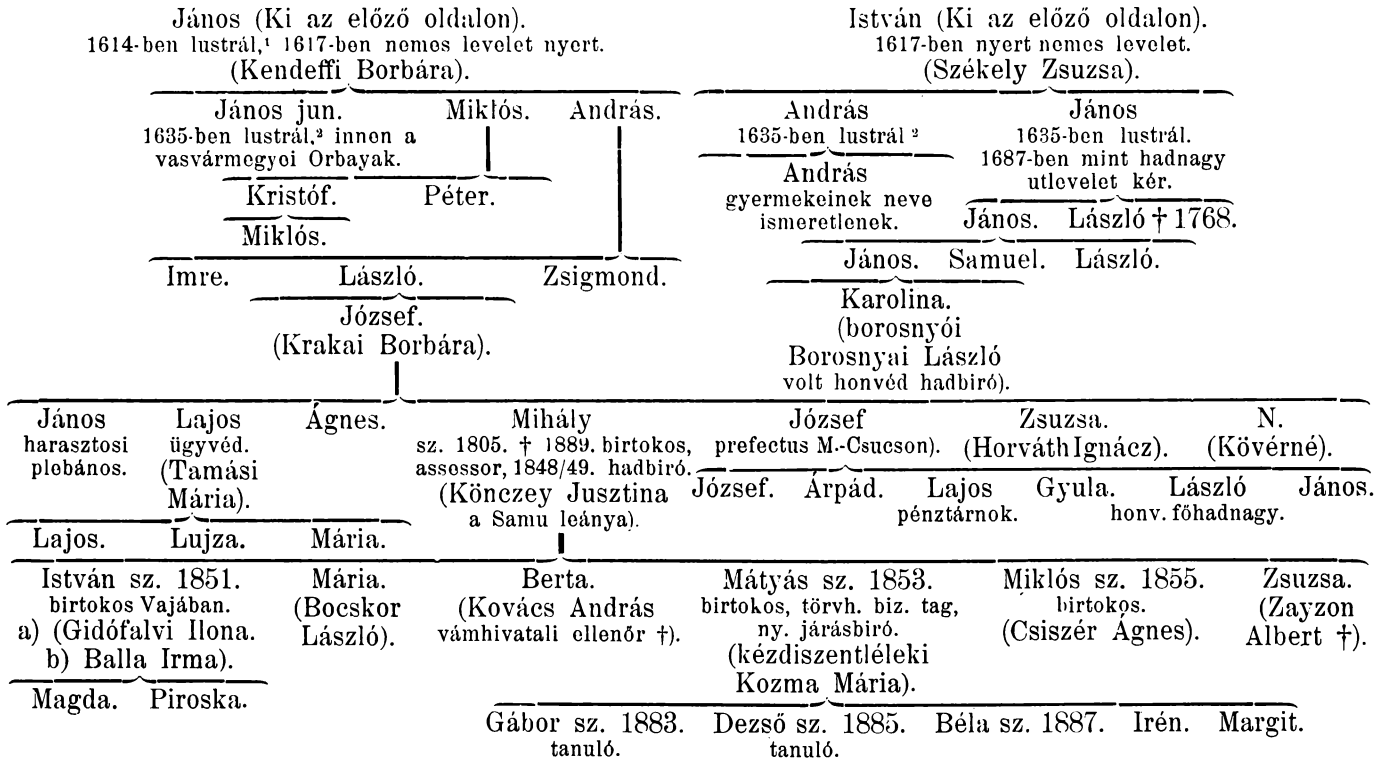
Leszármazási táblázatuk a következő:

Orbai János.

János 1450. tájt élt.

Miklós	Kristóf
orszgy. praefektus főstrázsamester, 1566-ban vigiliarum praefektus.	a Mohácsi vész alkalmával esett el.
János	**István**
1614-ben lustrál,[1] 1617-ben nemes levelet nyert. (Kendeffi Borbára).	1617-ben nyert nemes levelet. (Székely Zsuzsa).
(Folyt. a tuloldalon).	(Folyt. a tuloldalon).

[1] Udvarhely M. L.
[2] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[3] Tagányi K. jegyzéke.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Udvh. és Háromsz. M. L.
[6] Eredeti okmány szerző levéltárában.
[7] Kállay F. Sz. N.

A táblázaton feltüntetett István és János 1617 május 12-én Bethlen Gábor fejedelemtől nyertek czimeres nemes levelet.[3] Ezeknek leszármazói közül sokan hagyták el otthonukat, de nemzedékrendjök előttem ismeretlen lévén, a táblázaton őket mellőznöm kellett. — U. m. 1578-ban Orbay Margit Teoreok Bálintnét, 1679-ben Orbay Klára Cseh Zsigánét, 1840-ben Orbay Imre városi levéltárnokot M.-Vásárhelytt, 1888-ban dr. Orbay Antal orvost Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegyében, Orbay György 1865 ben birtokost Vasmegyében, Orbay Pál nagybirtokost Gödöllő vidékén, Orbay Jánost a mult században táblabiró M.-Vásárhelyt, 1790-ből Orbay Ilona Kozma Ferenczнét. — Ősi székhelyükön K. Szent-Léleken ez idő szerint Orbay Mátyás és Miklós élnek, mindketten tevékeny részt vesznek a politikai és társadalmi életben; előbbi nyug. kir. járásbiró, birtokos és törvh. tag, utóbbi birtokos. — Testvérük István birtokos Vajában.

Czimerük: Kék paizsban zöld téren, szürke lovon, pánczélos vitéz piros mentével; jobbjában karddal azon egy törökfő, baljával a ló kantárját fogja. — Csőrös sisakdisz. — Foszlányok: mind két oldalon: arany-kék.

Orbók (kökösi). Szülőföldje Háromszék; onnan származtak ki, Csik, Kis-Küküllő, Doboka és Krassó vármegyékbe, Magyarországba a Bánátba és innen a szélrózsa minden irányába. Neve a XVI. században sőt a XVII. század elején is még „Orbó"-nak iratott, ily néven fordul elő Orbó György, ki 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik fel;[4] ennek fiai lehettek Orbók Jakab és István, kik az 1614 évi conscriptioban fordulnak elő.[1] Jakabnak fia Gáspár és Orbók István Deák 1635-ben Rákóczy György alatt lustrálnak.[2] 1773 február 10-én Orbók László és fiai Gergely, György és István a dobokavármegyei kontinua táblája előtt igazolják a család ősi székely nemességét, sőt azt is, hogy czimeres nemes levelük volt; igazolják továbbá, hogy kökösi három ős kuriájuk romjai ma is látszanak s Kökösön kivül Iklódon, Turban és Kecsed-Szilváson birnak jószággal. Nemességük és adómentességük elismertetett, az ellen a fiskus sem felebbezet, tehát jogaik élvezetében maradtak.[5]

Krassóvármegyébe Orbók János mint katonatiszt származott a csikszéki ágból. Jánost Krassóban a XVIII. század végén mint esküdtet, később mint főszolgabirót találjuk. Nemességéről szóló bizonyitványát melyet Csikszéktől 1796-ban nyert, a Krassóvármegyében 1797. május 8-án tartott közgyülésben hirdették ki. Fiai közüi Erneszt 1836-ban főszolgabiró, 1845-ben főadószedő, 1855-ben vadászat alkalmával meglövetett. Ennek fiai Hugó birtokos, István katonatiszt.

Nemzedékrendjük ismeretlen lévén, az ezen családból való tagokat következőkben sorolom fel: Orbók György 1790-ben Tordavármegye országgyülési követe és ügyvéd; Károly Tordavármegye törvény-

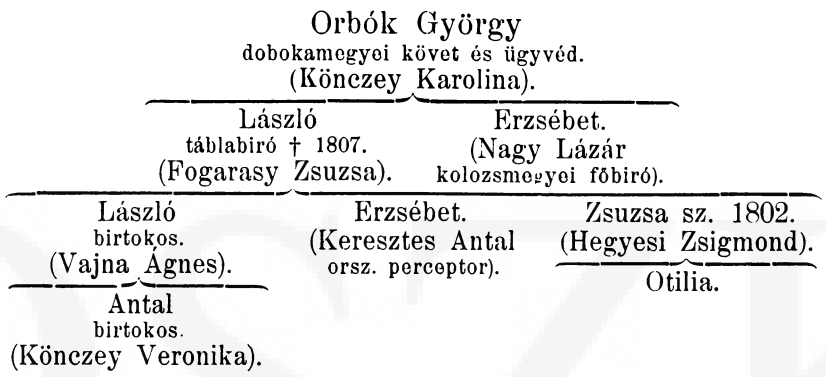
[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Eredeti nemes levél Orbay Mátyás birtokos őrizetében Kézdi-Szentléleken.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Orsz. Ltr.

széki ülnöke és számvevő; Elek 1824-nen szolgabiró, később Dobokavármegye alispánja. ennek fia Sámuel 1846-ban adóiró biztos, meghalt 1861-ben, özvegye Miksa Katalin; László és Erzsébet szintén Dobokamegyében birtokosok; István Kisküküllőmegyében assessor és 1837 körül törvényszéki ülnök; László és neje Vajna Ágnes küküllőmegyei birtokosok; Mózes héjasfalvi birtokos. Orbók Ferencz született 1820 aug. 17-én, 1848-ban kövendi tanitó és segédpap. Önvédelmi harczunkat mint őrmester küzdötte végig, számos ütközetben vett részt, mig Zsibon a fegyvert letette. Kövendre visszaérkezvén, nőül vette ádámosi Kozma Juliánnát. 1850-ben verespataki, 1857-ben várfalvi pap, főegyházi tanácsos, alpapszéki ülnök és a kerületi iskoláknál zárvizsgabiztos. Gyermekei: Mór Pozsonyban nőtanitói képezdei tanár, számos tankönyvnek irója és a „Pozsonyi Közlöny“ szerkesztője s tulajdonosa. A budapesti egyetemen végzett. A Medzside török rendjel tulajdonosa. Gyula államiskolai vezértanitó Nyitramegyében; Amáli férjezett csegeri Szász Miklósné; Róza férjezett kövesdi Szabó Samuné; Anna férjezett várfalvi Pálfi Mihályné és Juliska férjezett tordai Viski Gáborné.

Vannak még Orbókok Turban és Komjátszegen, de azok mint törvénytelenek csak anyai jusson kapván e nevet, nem számithatók a törvényes Orbók-családhoz.[1]

Törzshelyükön Kökösben ez időszerint Orbók József és Sándor a Ferencz fiai képviselik e családot.

Ezen familiának egy töredéktáblázata a következő:

Osváth (hilibi). Székely család, melyből 1614-ben Osváth János[2] 1635-ben János fiai Keresztes és Tamás, utóbb nevezett Keresztesnek fiai Jakab és Mihály, Tamásnak pedig fia Ferencz a lustrakönyvekben fordulnak elő.[3] Hilibi Osváth János nemes levele a maksai gyülésen 1679 május 2-án Mikó István elnöklete alatt hirdettetett ki. Ezen családból János 1815 körül az erdélyi kir. közügyi igazgatóság levéltára mellett lajstromozó volt.[4]

Osváth (kovásznai). † 1614-ben Osváth Gáspár, Balázs és János lustrálnak. Kihalt.[2]

Óvári (gidófalvi). 1698. évben Gömörmegyéből Felső-Bátka községből (hol a család Szamos Ovári néven szerepelt) beszármazott s itt a székelység közé beolvadott papi nemes család.

Nemességük a Rikán belől levő összes papoknak Bethlen Gábor fejedelem által adott privilegiumon alapszik.[5]

Ezen nemességet nyerte I. Ferencz, aki Gidófalvára mint ev. ref. pap származott be és alapitója a Gidófalvi ágat.

Ennek fia II. Ferencz az 1700 években Sepsi-Szent-Györgyre telepedik meg és alapitja a sepsiszentgyörgyi ágat.

A székelységnek erőszakos fegyverbe állitása alkalmával a család tagjait mint tehetősebb birtokosokat a huszárokhoz osztják be, mely állapotban megmaradtak mindvégig.

A család tagjai kivéve az alapitó I. Ferenczet — mint kisbirtokosok — szerepeltek és szerepelnek maig is.

Leszármazásuk a tuloldalon:

[1] Bakk Endro vizaknai plebános kézirata.
[2] Udvarh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Nagy Iván. M. Cs.
[5] Ezt igazolja egy az 1745. évben Sepsi Officialis széke által kiadott hiteles jegyzőkönyv, melylyel az Óvári Ferencz volt gidófalvi ev. ref. pap utódait valódi nemeseknek ismeri el.

I. Tábla.

Tamás.

I. Ferencz sz. 1674.
gidófalvi ev. ref. pap.
a) (gidófalvi Csulak Ilona.
b) alcsernátoni Pál Ilona).

II. Ferencz. (bölöni Domokos Éva).	Pál def.	József. (Folyt. a II. táblán.)	Ilona. (Vajda Sámuelné ev. ref. papné).	Mária. (Koncza Jánosné).	Éva.	Mária. (Fazekas Gábor).
Sámuel def.		Ferencz. (Csákány Ilona).	Erzsébet. (Molnár Jánosné).	Sára. (Márton Istvánné Aranyos-Gyéres).		
Mária.		Ferencz.	István. (Gyárfás Ágnes).	Dániel. (Folyt. a III. táblán).		János. (Folytatás a IV. t blán).
Károly †		István † (Balogh Sára †)	Lajos. (Császár Ágnes †)	Ágnes † (Tóth Bálint †)		
Károly. a) (Márk Anna † b) Göncz Ágnes).		Erzsi.	Imre.	Biri. (Incze István).	Ilona.	

II. Tábla.

József. (Ki az I. táblán).
(Boros Éva).

József.				Sámuel.
József †	Ágnes †	Sára †	Sámuel †	Anna †
Antal. (Kövér Zsuzsánna).	Mária. (Nagy Károly).	Ágnes † (Köntésné).	Sámuel †	
			Antal.	Berta. Róza. Árpád.

III. Tábla.

Dániel. (Ki az I. táblán).
(Ferencz Juliánna).

Mária † (Kocsis Bálint).	Dániel. (Jakocs Biri †)	Róza. (Csákány Dániel).	Zsigmond † (Keresztes Borbára).	Sándor †

IV. Tábla.

János. (Ki az I. táblán).

József. (Császár Mária).	Juliánna †	Sámuel † (László Borbára †)	
József † Róza.		Berta. (Benedek Lajos).	Dénes.

Pais (kézdi-almási). Kiterjedt székely család, melynek ma is számos tagja él Kézdi-Almáson. Törzsük Pais Mihály, ki 1614-ben a Bethlen Gábor-féle conscriptioban mint primipilus lustrál.[1] Ennek fiai András, János és István az 1635 évi Rákóczy György-féle összeirásban fordulnak elő;[2] utóbbi István Kászonban telepedvén le s ott alapitott családot. Az 1635 évi lustrakönyvben Pais Mátyás fia György és György fiai Péter, Balázs és Jakab szintén mint primipilusok jegyeztettek fel.[2]

Egy ága Albisban s egy másik Bereczken élt, hol többen városi hivatalokat viseltek.[3]

Pákéy (pákéi). Székely származásu család, mely nevét Pákétől — a régi orbai fiókszék községtől vette. Kezdetben ezen családnak vezetékneve Tamás volt, melyet azonban Tamás János a Pákéi-névvel cserélt fel.

A családból Tamás Dániel 1667-ben Toroczkóra s ennek fia János Kolozsvárra származtak ki, hol jelenleg is él a Pákéi-család.

Többen közpályán müködtek s igen szép állásban találjuk őket igy.

Pákéi Tamás János tanulmányait a kolozsvári unitárius főtanodában elvégezvén, külföldre ment hitsorsosainak segedelmével, tanulmányait bevégezve, Kolozsvárt pappá választatott.

Dániel itélőbiró a kurucz háboru alkalmával; Toroczkóra költözött s ott meg is halt.

Lajos főkormányszéki valóságos titoknok.

Lajos (a Lajos és killyéni Székely Teréz fia) épitészmérnök, a kolozsvári állami I. Ferencz József iparmuzeum igazgatója, tanár, Kolozsvár város tiszteletbeli főmérnöke.

Szerepet játszottak a Pákéiek a kurucz háboru alatt is, mint erről a család birtokában levő azon időből származó, érdekes és az akkori kort is hiven jellemző verselymény mutatja.

Házasság révén előkelő összeköttetést tartottak fenn.

Czimerük: Kék paizsban koronán nyugvó sas; a paizs felső jobb szögében nap, balról hold. — Sisakdisz: kar karddal. Foszlányok: ezüst-kék, arany-piros.

Pákéi PÁKÉY-család.

Leszármazási táblázatuk a tuloldalon:

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Nagy Iván M. Cs.

Pákei Tamás János sz. 1604.
(dézsfalvi Veres Mártha).

István † | I. József † | Dániel, ítélő biró, sz. 1637. † 1684. Toroczkón (Ekhárd Ilona). | Borbára (Vida Mihály). | I. János.

II. János sz. 1682. † 1748. unitárius pap Kolozsvártt, ez hagyá el a „Tamás“ nevet — a) (Eperjesi Judit. b) Almási Judit. c) Fodor Hedvig). | Zsuzsanna sz. 1684. (dombói Osváth János tanár).

a) II. József sz. 1717. † 1778. osztó-biró Kolozsvártt (ádámosi Razmán Hedvig). | b) Judith sz 1732 (Fejérvári Sámuel). | b) Mózes def. | c) Zsuzsánna (ádámosi Razmán István).

III. János sz. 1755. † 1822. Kolozsvár tanácsosa, több izben fő- és királybirája — a) (Gyulai Anna. b) alsó-rákosi Nagy Judith).

III. József sz. 1759. † 1802. az unitárius egyház jegyzője, igazgató-tanár Kolozsvártt (Kovácsi Mária).

Hedvig sz. 1764. † 1788. (kaáli Hegedüs József).

Bóra sz. 1769. † 1831. (székely-udvarhelyi Szeles Lázár).

Sándor sz. 1786. † 1816. Kolozsvár főjegyzője (Ferenczi Krisztina).

József def.

Teréz sz. 1788. † 1810. hajadon.

Sándor sz. 1816. † 1828.

Krisztina sz. 1798. † 1853. (kövendi Gaál Miklós küküllői alispán).

Ferencz def.

Lajos sz. 1808. † 1864. kir. főkormányszéki valóságos titoknok (kilyéni Székely Teréz).

János def.

Róza sz. 1845. † 1853.

Miklós sz. 1847. † 1882. ügyvéd (Bogdánovics Hedvig). — Hedvig sz. 1875. | Margith sz. 1873.

Krisztina sz. 1850. † 1879. (zilahi Kiss Elek).

Lajos sz. 1853. műépitész, igazgató-tanár, Kolozsvár város tiszteletbeli főmérnöke (Kőszeghy Fangh Antonia). — Judith sz. 1883. | Mártha sz. 1887. | Lajos sz. 1892.

János sz. 1858. † 1873.

Paál (baróthi). Tagjai a XVI. században mint szabad székelyek fordulnak elő. Törzse Pál András ki 1590-ben birtokos Baróthon és 1602-ben mint szabad székely Rudolf király hüségére esküszik fel;[1] fia, Miklós és Péter 1614-ben már mint pixidariusok lustrálnak.[2] Az 1635 évi conscriptio szerint Miklósnak fia Márton.[3] Ennek fiai: András és György 1655 julius 6-án a stroesti táborban Rákóczy Györgytől nyertek armálist.[4] 1649 julius 8-án ugyancsak Rákóczy György Pál Péternek adott nemes levelet. Egy ága Alsófehérmegyébe származott, ott tagjai megyei hivatalokat viseltek. Benjámin hosszas ideig megyei főjegyző volt, meghalt 1816-ban.

Leszármazói a következő táblán láthatók:

Baróthi PAÁL-család.

Benjamin † 1816.
megyei főjegyző.
(Komáromi Julia).

Ferencz † 1830. m. pénztárnok. (Gillyén Ágnes). | Benjamin. | Eszter. (Zudor Zsigmond).

Imre, 1849-ben főszolgabiró Alsó-Fejérmegyében. (Csóka Mária). — Imre. | Emilia. (Budai Elek).

Hagyomány szerint Pál János 1707 márczius 28-án midőn Rákóczy Ferencz Maros-Vásárhelyt fejedelemmé választatott, annak kiséretéhez csatlakozván, Magyarországon telepedett meg, ivadékairól azonban nincs tudomásom.

Ezen régi székely nemes család kötelékébe tartoznak Pál János erdész Csik-Szeredában, Pál Lajos birtokos és collektor Baróthon és Pál Antal kanonok, szentszéki jegyző Gyula-Fehérvártt.

Czimerük: Kék paizsban, hármas zöld halmon korona, azon egy piros mezü kar három liliomot tart. — Sisakdisz: a paizsalak. Foszlányok: ezüst-kék, ezüst-piros.

[1] Dr. Szádeczky L. S/. Oklt. [2] Udv. M. L. [3] Háromsz. M. L. [4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

Pakó (hatolykai). Székely család, melynek törzse Pakó László, ki az 1614 évi Bethlen Gábor-féle összeirásban fordul elő.[1] Ezen családból Márton 1844 körül tordai sóakna-tiszt volt; János pedig püspöki titkár, majd czimzetes esperes és kolozsmonostori r. kath. lelkész.[2]

Pál (bikfalvi). Ezen családból 1614-ben Pál János lustrál;[1] 1635-ben pedig Pál Mihály fia Imre és Pál István fordulnak elő.[3] — Nemessége tehát ősi székely jogon alapszik. — Ide tartoznak Pál Lajos birtokos Bikfalván, áll. anyakönyvvezető és törvh. tag stb. Testvére Pál Samu szintén bikfalvi birtokos és esküdt, valamint gyermekeik. Továbbá Pál István birtokos és községi pénztárnok.

Pál (bodoki). 1614-ben Pál Mihály, János és István primipilusok.[1] Ezen családból Pál Ferencz 1661 sepsiszék assessora.[4]

Pál (futásfalvi). 1614-ben Pál Tamás, István és János mint primipilusok fordulnak elő.[1] 1635-ben Pál Tamás unokája István és Pál János lustrálnak.[3] Ezen család 1786 junius 19-én és 1784 november 16-án vett nemesi igazolványokat.[5]

Pál (barátosi). 1614-ben Pál Lukács lustrál.[1] — 1785-ben márczius 31-én Pál Tamás és fiai kaptak nemes levelet.[5]

Pál (hatolykai és szentkatolnai). Eredeti neve „Tőke“ volt; egy ága azonban már a XVII. század elején „Pál“-ra változtatta nevét, ezen név alatt nyert Pál András, valamint fiai: Lukács és István 1625 február 14-én nemes levelet.[6] A másik ágból Tőke István 1690 körül tanár volt Székely-Udvarhelytt; nevét később szintén Pálra változtatta. A fennebb emlitett Pál-családból Sámuel, ki 1727-ben született, Kolozsvárra származván, ott városi főbiró és az 1791 évi országgyülésen a kolozsmonostori konvent országos levéltár követe volt. Meghalt 1792-ben. Neje havadtői Bus Klára, ettől gyermeke: Francziska Melczer Ignáczné.[2] — Továbbá Pál András szintén Kolozsvár birája, majd tartományi biztos, szül. 1773. † 1826. Neje hermányi Nagy Ágnes, kitől gyermekei: Mária Fülei Cs. István törvsz. tanácsos neje és Sándor, utóbbi 1817-ben született, előbb kormányszéki fogalmazó-gyakornok, majd kir. tanácsos, tankerületi főigazgató, a vaskorona-rend lovagja volt. Tudományos férfiu hirében állott, áldásos munkásságát az erdélyi gazdasági, szinházi és egyéb nemzeti intézeteknél elismert siker koronázta. Meghalt Kolozsvártt 1892 február 11-én.

Hatolykai és szentkatolnai PÁL-család.

A hatolykai Pál-család egyik tagja a szentkatolnai Pál-családból nősülvén, ezen ágból Pál Imre az 1848/49-iki szabadságharcz több ütközeteiben vett részt. Szebennél meg is sebesült. Született 1820, meghalt 1884 jan. 15-én. Két fia maradott, u. m. Sándor birtokos Szentkatolnán és István, előbb főgimnáziumi igazgató-tanár, jelenleg az erdélyi róm. kath. státusnak referense, kanonok és apát Kolozsvártt. Czimerük azonos az alsócsernátoni Cseh-család czimerével.

Pál (alsó-csernátoni). Pál Benedek és Tamás 1655 junius 28-án a ploesti táborban Rákóczy Györgytől nyert armálist.[7] Nemesi jogait azonban a család már ősiségénél fogva is élvezte, mert 1614-ben Pál György és István mint székely nemesek jegyeztettek fel.[1]

Pál (bereczki) Nevét Paálnak is találjuk irva Háromszéken Bereczk városában honol, hol János 1815 körül vásárbiró.[2]

Pál (dálnoki). 1614-ben Pál Tamást mint primipilust találjuk feljegyezve.[1] 1635-ben az emlitett Pál Tamás fiai már mindkét nevet vezetéknév gyanánt használják; utóbb emlitett évben Pál Tamás, Ferencz és fia János, valamint Páltamás Lőrincz lustrálnak.[3] 1644 január 13-án Gergely és György Rákóczy

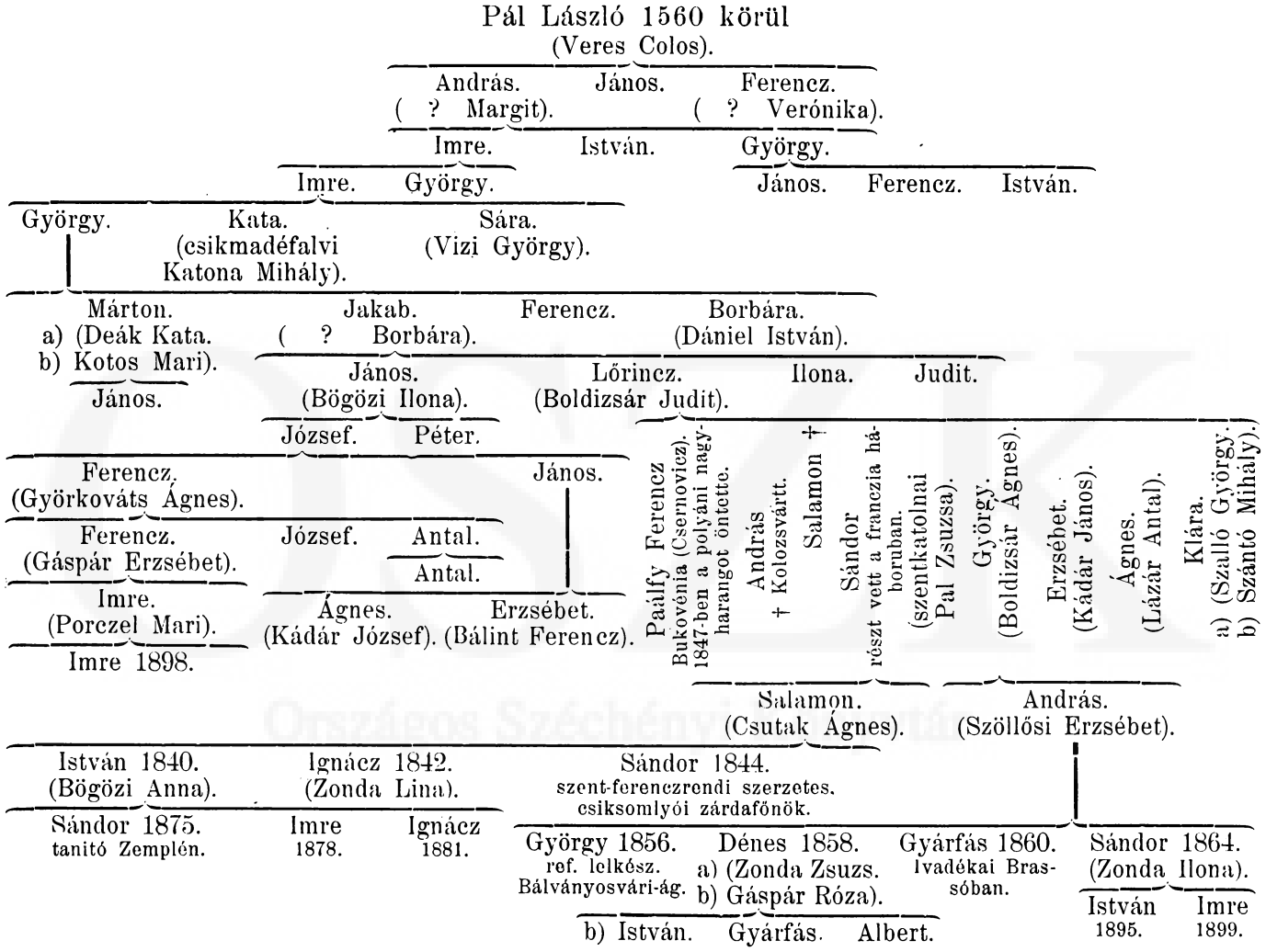
[1] Udvh. M. L.
[2] Nagy Iván M. Cs.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Kállay F. Sz. N.
[5] Dr. Illósy és Pettkó KK.
[6] Eredeti okmány szentkatolnai Bakk Endre vizaknai plebános gyüjteményében.
[7] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

Györgytől nyert nemes levelet.[1] — Dálnoki Pál József 1789-ben végrendelkezik s vagyonát részben testvérének néhai Pál Pál unokájának Pál Sámuelnek és részben barátjának Nemes Györgynek hagyományozza,[2] Vagyona Maros-Vásárhelytt, háza a régi baromvásár-utczában volt.

Pál (polyáni). Hagyomány szerint Győrmegyéből származott volna Háromszékre, de a XVI-ik században már Polyánban találjuk. Kiterjedettségénél fogva bajos volna összes tagjait feljegyezni; egyrészt azért, mert egyes ágai előbb Brassó-, Marostorda- és Udvarhelymegyékbe s onnan Magyarországra is átszármaztak; másrészt pedig azért, mivel egyes tagjai eredeti nevüktől eltérvén a „Pálmiklós, Páltamás, Páljános“, sőt a „Pálfi“ neveket vették fel s ezen név alatt élnek. A „szombatfalvi“ (Udvarhelymegye) Pálfiakat is ezen családtól származottnak mondják.

Az 1614. évi conscriptióban Polyánból Pál István, György és Imre fordulnak elő;[1] 1635-ben pedig Pál György fiai János, Ferencz és István, és a Pál Imre fiai Imre és György lustrálnak.[4]

A polyáni-ág leszármazási táblázata a következő:

Ezen családhoz tartoznak továbbá: Pál Gyula nyug. kataszteri felügyelő Szamosfalván, valamint testvérei néhai Pál Mihály és Pál Albert; utóbbinak fia Béla. — Egy más ágából Pál Pál és Rosa Mária fia Péter született 1867-ben. Körjegyző és áll. anyakönyvvezető K.-Szent-Léleken. Neje karathnai Könczey Irén, gyermekei: Dezső szül. 1898, Gábor—Ottó szül. 1899-ben.

Pálbiró (kökösi). † 1614-ben Pálbiró Pál a lovas székelyek között lustrált.[3] Kihalt.

Páljános (bikfalvi). Ez idő szerint Bikfalván háromféle Páljános családot különböztetünk meg; azonban nagyon valószinü, miszerint egy törzsből indultak ki, sőt a bikfalvi Pál-család is egykor a Páljánosfamiliával egy lehetett. Elszaporodának, egymástóli megkülömböztetés czéljából vette fel egyik ága valamelyik ősnek keresztnevét s lett „Pálból“ „Páljános“. Mindezen megkülömbözések azonban oly rég történ-

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Eredeti végrendelet szerző levéltárában.
[3] Udv. M. L.
[4] Háromsz. M. L.

hettek, hogy az egyes ágakat összekötni adatok hiányában nem lehet; de nincs is arra szükség, hiszen ugy a Páljános, valamint a Pál-család is oly régi, hogy bátran sorolhatjuk legősibb székely nemes családaink sorába. — Páljános Péter 1586-ban már birtokos volt Bikfalván s 1602-ben mint lovas székely esküszik fel Rudolf király hüségére.[1] 1614-ben Páljános János, Tamás és Gáspár a Bethlen Gábor-féle conscriptioban,[2] 1635-ben Páljános János fia István és Páljános Benedek a Rákóczy György-féle lustrakönyvben fordulnak elő.[3] — 1650 február 16-án Rákóczy György Páljános Jakab, János, Benedek és ifj. György, valamint néhai bikfalvi Páljános Tamás fiai László és Jánosnak jeles és hü szolgálatukért ád czimeres nemes levelet.[4]

Bikfalvi PÁLJÁNOS-család.

Ezen családból valók: Páljános Zsigmond, István és Ferencz birtokosok, valamint Páljános András birtokos és megyebiró Bikfalván. Páljános Samu 1848/49-iki honvéd Sepsi-Szent-Györgyön; Páljános Zsigmond és Károly testvérek, előbbi nyug. vasuti pénztárnok és birtokos Apahidán, utóbbi államvasuti titkár Budapesten. Született 1850 október 1-én Bikfalván, tanulmányait Sepsi-Szent-Györgyön kezdette, érettségit Székely-Udvarhelytt s jog- és államtudományi államvizsgát Mármarosszigeten tett. 1873-ban a honvéd tiszti vizsgát letevén, a magyar északkeleti vasuthoz lépett szolgálatba, hol alig két évi szolgálat után állomásfőnök lett; időközben ezen vasutat a magyar állam átvevén, őt a központba rendelte, hol jelenleg mint titkár és vonalbiztos szolgál. — Családi táblázata a következő:

György † 1808.

György † 1829. (Harkó Klára).

György † def.	András sz. 1825. † 1852. 1848/49-ben mint huszár szabadságharczunkban vett részt. (laborfalvi Benke Róza).	
Károly sz. 1850. államvasuti titkár Budapesten. forgoláni Kovách Irma).		Zsigmond sz. 1852. nyug. vasuti pénztárnok birtokos Apahidán. (Györke Anna).
		Mária. Zsigmond. Ferencz.

Ezen család kötelékébe tartoznak továbbá: Imre Zsigmondné és Kövér Andrásné Angyaloson.
Czimerük: Kék paizsban kar karddal. Sisakdisz. Foszlányok.

Palkó (gelenczei). Nemessége ősi székely jogon alapszik; 1614-ben két ágban élt, u. m.: az István és Mihály ága[2], az 1635 évi conscriptio szerint Istvánnak fiai: Imre, Mihály és Lőrincz valának.[3] Ugyanazon összeirásban Palkó János fiai: András, István és György (azon megjegyzéssel: „levelök vagyon az Urtól") mint primipilusok. Palkó István, György, Benedek, Máté és fia Bálint a pixidariusok között fordulnak elő.[3] Ez idő szerint Gelenczén Palkó László, György, István, valamint gyermekeik élnek.

Pánczél (albisi). Székely család, melyből József 1815 körül erd. főkormányszéki számvevőtiszt; Pál 1836 körül adóiró biztos Tordavármegyében; Zsigmond 1840-ben szolgabiró Belső-Szolnokvármegyében; ugyancsak Zsigmond 1846-ban Deés város egyik tisztviselője. — Pál 1785—1831-ig kendilonai ev. ref. pap és fia Pál szintén pap.[5]

Nemessége ősi székely jogon alapszik. Törzsük Pánczél István, ki 1614-ben mint székely katona lustrál.[2]

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Eredeti Orsz. Ltr. erd. főkormsz. osztály 6110/846. sz. a.
[5] Nagy Iván M. Cs.

Pálmiklós (zabolai). 1602 márczius 1-én zabolai Pálmiklós György és általa fivérei: János és Mihály nyertek primipilátust. Tagányi Károly szerint ezen család 1615-ben nyert nemes levelet.[1]

Pap (kézdivásárhelyi). Eredeti ős székely család, mely a „Pap“ nevet valószinüleg a XVI. század elején egy pap elődje után vette föl, előbbi neve „Borsoly“ volt. Ezt mutatja egy 1569 jan. 20-án kelt, a család iratai közt létező végrendelet magyar nyelven.

Az armalis levelet kézdivásárhelyi Pap István, a görgényi fiscalis uradalom igazgatója és testvérei tiszteletes Pap János, András és Samuel mint már előbb is nemesek, 1682 február 16-án Apaffy Mihály fejedelemtől Lugosy Ferencz titoknok ellenjegyzése mellett nyerték mindkét ág örökösei és maradékaira nézve.[1]

Czimerük a paizs kék udvarában zöld halmon álló daru, egyik fölemelt lábával követ tart.

A fennevezett Pap Jánostól egyenes leszármazását okadatolva bemutatta a család a nemes Háromszék és törv. egyesült Miklósvárszékek gyrás széke előtt, mely is azt 1845 máj. 31-én tartott ülésében 1011. sz. alatt elismerte és hiteles jegyzékben kiadta. E hiteles kimutatás szerint Pap Jánostól egyenes vonalban eredt az ötödik nemzedékben IV. Pap Mihály, ki k.-vásárhelyi k. preceptor és az 1791 évi erdélyi országgyülésen k.-vásárhelyi követ volt.

Leszármazási táblázatuk a következő:[2]

I. Tábla.

Pap N.

- István — georg. urad. számadó.
- János — 1683.
  - Mihály — 1668. ápr. 16. örök vallomány.
    - Mihály — 1668 május 12. örökös egyezmény 1713.
      - András — 1713 nov. 25. oszt.
      - Márton.
      - Mihály — 1713—1763.
        - Mihály — 1763 márcz. 9. oszt. lev., 1766. márcz. 21. osztályos itélet.
          - Mihály — 1783. jul. 16. (Bertalan Anna 1803-ban özvegy).
            - VI. Mihály — sz. 1782. † 1865. ny. őrnagy. (festerteii Riebel Vilma).
              - Vilmos — honv. százados.
              - Józsiás — közjegyző, ozsdolai birtokos.
                - Lajos — honv. ezredes és képviselő.
                - Károly — honv. százados.
            - Józsiás — † 1844 tájt, II. székely gy. e. hadnagy, ügyvéd. (Hankó Rákhel).
              - Józsiás — közjegyző, ozsdolai birtokos.
              - Vilma.
            - Sándor — földbirtokos. (Szőcs Mária).
              - Teréz. (Kovács Áron).
              - Farkas † 1858.
              - Ferencz sz. 1830. Osdolán.
              - Eliz † 1886.
            - Anna.
            - Teréz.
      - János 1766.
- András 1682.
- Samu 1668-ban senator.

II. Tábla.

- Adolf — irodaigazgató. (Jakab Vilma).
  - Mihály.
  - Dezső.
  - Adolf.
- Mihály — csendőrezredes és kerületi parancsnok.

A táblázaton álló VI. Mihály, három fiával együtt 1848 és 1849-ben a magyar hadseregben mint törzstisztek harczolván, ezért volt cs. kir. tiszti rangjuk és vagyonuk vesztése mellett mindhárman kötél-általi halálra, utóbb kegyelem utján összesen 35 évi várfogságra itéltettek, melynek nagy részét (összesen 23 évet) szigoru várfogságban ki is szenvedtek.

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

[2] Dr Vass Miklós tanár kir. könyv.

[3] Táblázat: Bakk Endre vizaknai plebános kézirata után.

Nevezett V. Mihály 1848 előtt nyugalmazott cs. kir. székely őrnagy, a forradalom alatt honvéd alezredes, a háromszéki harcznak 1848-ban tevékeny nestora, 1848 decz. 6-án árulás folytán Köpecznél a császáriak által elfogatott; Szeben bevételekor 1849 márcz. 11-én Bem által nehéz fogságából kiszabadult ugyan, de csakis hogy a forradalom legyőzése után a 70 éves agg bajnok hadi törvényszék elé hurczoltassék, tiszti rangja és vagyona elvesztése mellett kötél általi halálra ítéltessék, mely kegyelem utján 8 évi várfogságra szállittatott le és melynek folytán 1854. évig Gyulafehérvárt raboskodott. 1861. Három- és Miklósvárszékek számfölötti táblabirája és a K.-Vásárhely város tiszteletbeli tanácsosa, fiai következők:

Vilmos, már a forradalom előtt cs. kir. százados az első székely ezrednél, s mint ilyen 1848-ban egy székely zászlóaljjal kiment a Bácskába és részt vett a római sánczok és az aradi vár ostromlásában. 1849. januárban visszatérvén a zászlóaljjal együtt Erdélybe és részt vett a piskii csatában, hol őrnagy és a további harczokban Erdély lefegyverezéséig, jun. 1. alezredessé és Czecz helyébe szebeni főhadparancsnokká lett kinevezve. A forradalom után kötél általi halálra itéltetése 8 évi várfogságra változtatott melynek folytán Gyulafehérvárt 1855-ig ült a kórházi börtönben. 1861-ben Alsó-Fehérvármegyének rendes székbirája.

Károly, 1844 óta nyugalmazott cs. k. hadnagy, 1848-ban a XII. zászlóaljnak háromszéki hadfogadó biztosa; s mint ezen zászlóaljbeli főhadnagy, s utóbb százados részt vett a k.-vásárhelyi, és borgói csatában, hol magát kitüntette. 1849-ben az orbai széki nemzetőröknek és a muszkák betörése után egy bihari és csiki századokból alakult honvéd zászlóaljnak őrnagy-parancsnoka lett. Zsibónál kapitulált és a szebeni hadi törvényszék által 5 évi várfogságra itéltetvén. 1853-ig a józsefstadti börtönben ült. 1861-ben Három- és Miklósvárszéknek számfölötti táblabirája és a k.-vásárhelyi tanácsnak levéltárnoka.

Lajos, 1848-ban az I. oláh határezredben cs. kir. hadnagy, innen a X. honvéd zászlóaljban főhadnagy és századparancsnok lett, a bánsági sereghez menvén, a perlaszi sánczok megrohanásakor elsőnek tört be a szerb sánczokba. Mint táborkari százados Kis Ernő és Vetter tábornokok mellett a Bánságban összes csatáiban tevékeny részt vett 1848 végéig, mikor is elsőbben Szegedre egy hadi gőzhajó parancsnokául, azután 1849. elején Aradra az ostrom munkálatok vezetésére, majd Debreczenbe a hadügyminiszterium táborkari osztályába rendeltetett, hol márcziusig szolgált. Vetternek fővezérévé lett kinevezésével, mint annak vezérkari törzstiszte a fősereghez ment, hol Görgey alatt is hasonminőségben Budavár bevételéig maradott. Ekkor saját kérelmére Erdélybe tétetvén át Bem mellé, a muszkák bejövetele előtt egy figyelő dandárt vezényelt önállólag a Rikán. A szemerjai győzedelmes csatában Clam-Gallas tulnyomó serege ellen a centrumot vezényelte; a segesvári csatában mint Bemnek vezérkari főnöke közvetlen mellette müködött, Szeben bevételénél aug. 5-én a balszárnyat vezényelte Haasford orosz tábornok ellen és ennek megkerülése által biztositotta és sietette a győzelmet; aug. 6-án Lüders muszka főserege ellen födözte egy zászlóaljjal Szerdahelyig Bemnek visszavonulását; miért is azonnal táborkari alezredesnek lőn kinevezve. Az erdélyi déli sereg maradékaival Déváig visszavonulván, miután a világosvári katasztrófa után a harcz folytatása lehetetlenné vált és Bem, Guyon, Stein és számos tiszt és katonák Törökországba menekülendők, Dévától elutaztak; aug. 18-án Beke ezredessel együtt a tábor elhatározása folytán Lüders muszka vezértábornokkal a piskii hidnál levő vendégfogadóban megkötötte az ugynevezett dévai capitulatiot, melynek erejével a Dévánál levő magyar sereg azon föltételek alatt, hogy a személy és vagyonbiztonság kikötése mellett a tisztek kardjuk és a székelyhuszároknak lovaik meghagyatnak, letette. Azonban e feltételek ellenére közvitézek és honvédtisztek az oroszok elvonulása után azonnal besoroztatván, a volt cs. kir. tisztek is hadi törvényszék elé állitattak. Igy Pap Lajos vagyon és képzelt cs. kir. tiszti rangja vesztése mellett kötél általi halálra, majd kegyelem utján 14 évi várfogságra itéltetett, melynek folytán 1857 jun. 19-ig a kufsteini várban szigorn fogságot és pedig a három utolsó évben magán rabságot szenvedett, összesen 8 évig raboskodván; mely idő alatt anyja és neje csekély birtokától megfosztva, idegen hajlék alatt gyászolta és segélyezte már elveszett férjét és három fiát, páratlan önmegtagadást szenvedvén övéiért. Pap Lajos 1861-ben Három- és Miklósvárszékek tiszteletbeli főjegyzője, Udvarhelyszék tiszt. jegyzője, Felső-Fejérvármegye számfölötti táblabirája és Kézdi-Vásárhely város tanácsosa.[1]

Pap (alsócsernátoni). Pap István a ploesti táborban 1655 junius 28-án Rákóczy Györgytől nyert armálist.[2] — Ezen székely családból Pap János 1614-ben mint pixidárius lustrált.[3]

Pap (lemhényi). Nemes levele 1677-ben kelt.[4]

Paskó (bereczki). Székely család, melyből András és Antal 1840 körül mint Bereczk város hivatalnokai fordulnak elő.[5]

[1] Nagy Iván M. Cs. czimü müvéből átvéve.
[2] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[3] Udvh. M. L.
[4] Tagányi K. jegyzéke.

Pataki (sepsi-szent-györgyi). ✝ Rég kihalt székely család, melyből Pataki Mihály 1614-ben mint nobilis lustrált.[1] Nemes levelet 1611 junius 14-én fenti Mihály nyert.[2] — Czimerük azonos a sepsi-szent-királyi Ábrahám-család czimerével.

Pénteki (lemhényi). Tordamegyében honos, hol id. Mihály szolgabiró, László ugyanaz, ifj. Mihály igtató; mindannyian 1815-ben. János szolgabiró, László adóiró biztos 1846 körül.[3] Ezen család neve „Péter" volt és 1610-ben nyert nemes levelet.[4] 1614-ben Péter István Lemhényben mint primipilus lustrált.[1] Pénteki alias Péter László, valamint fiai Mihály, János és Péter (Tordamegye) 1786 jun. 19-én „lemhényi" előnévvel nyertek nemesi oklevelet.[5]

Perneszi (osztopáni). ✝ ✱ ○ Somogyvármegyei előkelő kihalt család, melyből István 1584-ben várhegyi kapitány volt; hüséges szolgálatai jutalmául 1576 aug. 29-én Báthory Kristóf vajdától Szotyorban 37 jobbágyot nyert[6] és 1590 deczember 12-én Báthory Zsigmondtól Baczonban egy részjószágot kapott.[7] Szotyori, uzoni és lisznyói birtokait 1578 nov. 29-én 8000 m. forintért örök áron Brassó városának adta el.[6]

Péter (árkosi). Székely család, melyből Károly 1846 körül az erdélyi udvari kanczelláriánál gyakornok volt.[3]

Péter (albisi). Péter István Albison levő házára 1622 október 7-én Bethlen Gábortól nyert novadonatiot.[7] 1614-ben mint primipilus lustrált.[1]

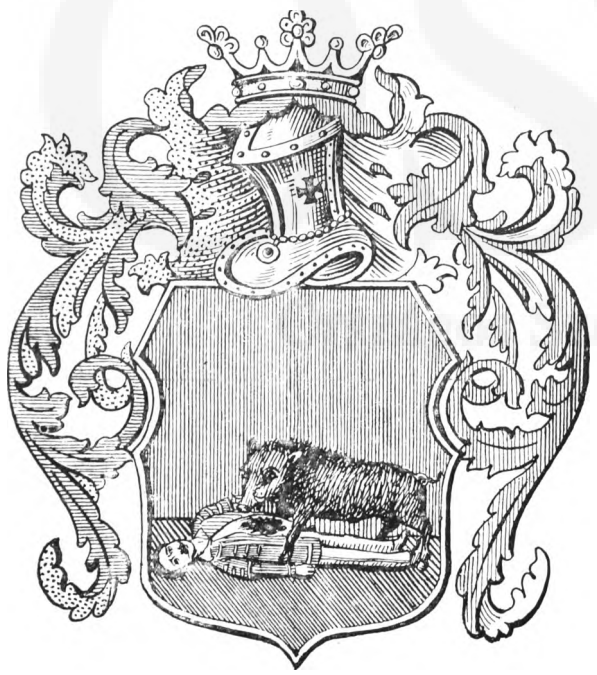
Péter (nagy-ajtai). Ősi székely család, melyből Péter János 1614-ben N.-Ajtán a nobilisek között fordul elő.[1] Ezen familiát ez idő szerint Péter János birtokos képviseli, ki N.-Ajtán él.

Péter (lemhényi). Lásd „Pénteki"-családot.

Péter (aldobolyi). 1609-ben nyert nemes levelet.[4] 1614-ben Péter Miklós mint primipilus lustrál.[1]

Péter (sepsi-szent-királyi). 1591 julius 8-án Péter Balázs Báthory Zsigmondtól nyer armálist.[7]

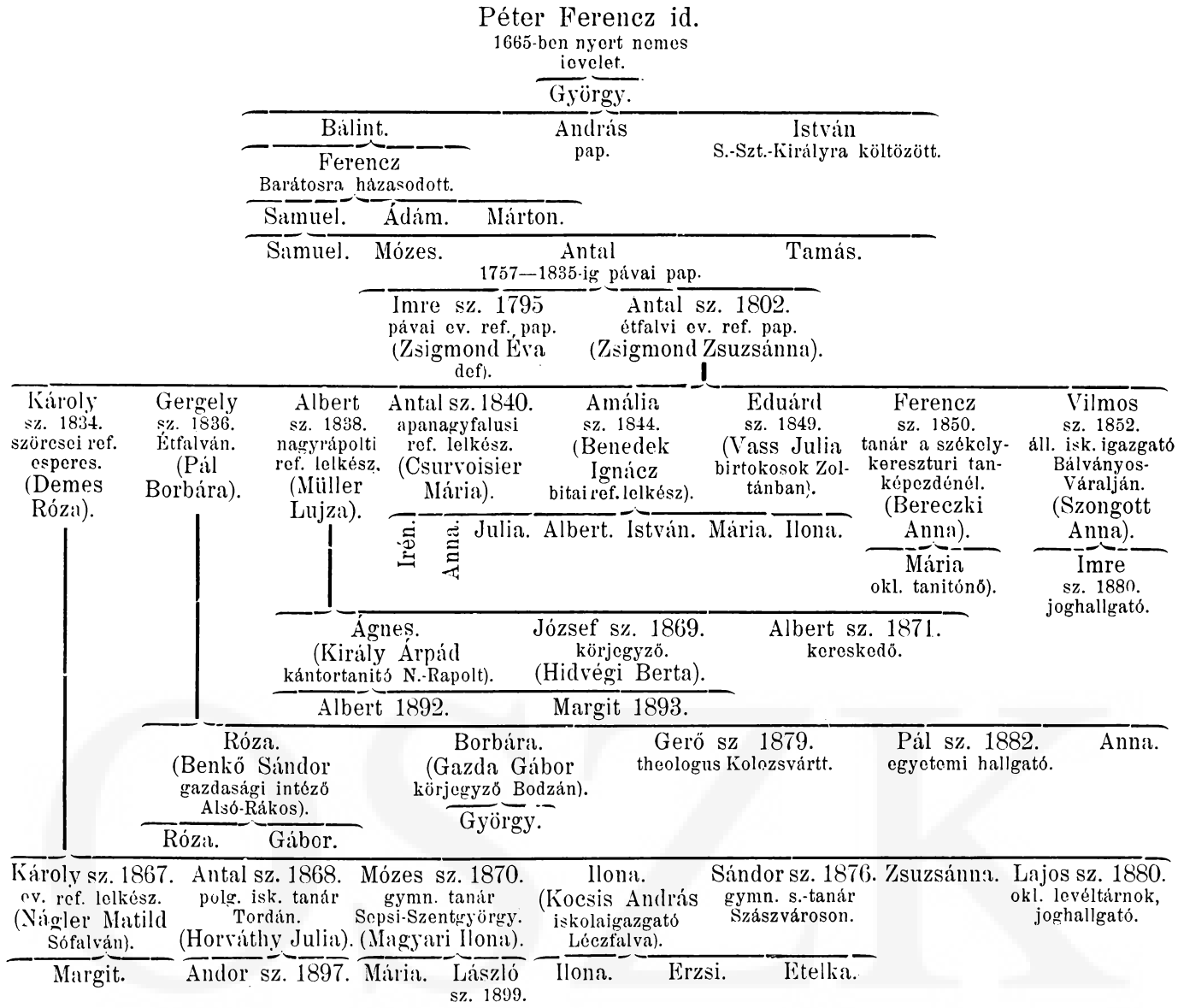
Péter (dálnoki). Ős régi székely család, melynek neve azon időben is emlittetik, midőn a székelyek még nem és ágakra valának osztva; a Péter ága a „Halomnemből" származott, társágai a György, Gabud és Náznán ágak valának. Szereplő család volt; legelső adatunk Péter Simon és Mihályról van, kik Báthory István lengyel királytól a dálnoki határon „Záznö arneká"-nak nevezett dülőben egy erdőrészt kaptak, melyet azonban 1578-ban az „alsó árokalji" erdővel cseréltek el.[6] Nevezett Simonról sok hagyomány él a nép száján; a fejedelemnek kegyeiben állott s mint egy kisebb darabant-csapat vezetője, a fejedelmet lengyel trónjának elfoglalására kisérte.[8] 1602-ben Dálnokról Péter Péter esküszik fel Rudolf király hüségére,[6] ennek fiai lehettek: Tamás és György, kik az 1614 évi lustrakönyvben fordulnak elő.[1] Péter Tamás fiai: István és György az 1635 évi conscriptioban mint régi primipilusok jegyeztettek fel.[9] Ezek valamelyikének volt fia: Ferencz, ki 1665 márczius 30-án a dálnoki Teleki és Szabó családokkal egyetemben Apaffi Mihály fejedelemtől nyert czimeres nemes levelet,[10] melyet 1844 márczius 9-én Ferdinánd is megerősitett.

Dálnoki PÉTER-család.

Leszármazói a tuloldali táblán vannak feltüntetve:

[1] Udvarhely M. L.
[2] Orsz. Ltr. Gyulf. Cap. oszt. arm. 22.
[3] Nagy Iván M. Cs.
[4] Tagányi K. jegyzéke.
[5] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[7] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[8] Orbán Balázs Sz. L.
[9] Háromsz. M. L.
[10] Eredeti nemes levél Teleki Mihály őrizetében Kopándon.

Tagjai egymástól öröklik a papi és tanári hivatalokat; ha végig tekintünk családi táblázatukon, 8 református papot, 8 tanárt és iskolai igazgatót ölel fel ezen családi koszoru, melynek tagjai áldásos tevékenységet fejtettek ki a közmüvelődés terén; sok hasznos polgárt és jó hazafit neveltek hazánknak. Az egyes tagokat születési éveikkel és társadalmi állásukkal feltüntetve a táblázaton láthatni.

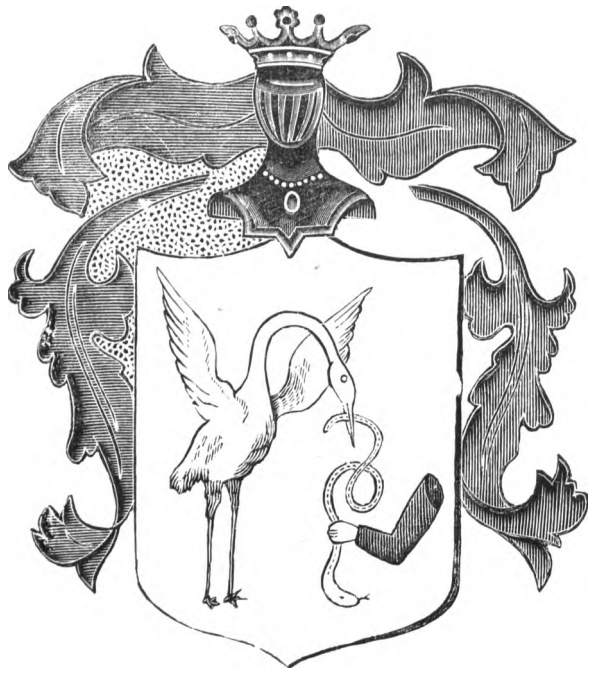
Czimerük piros paizsban zöld téren vértől boritott férfit egy vadkan tép szét. Csörös sisakdisz Foszlányok: arany kék, ezüst-piros.

Péterffy (árkosi). Ezen családból Károly 1848-ban az erdélyi udvari kanczelláriánál fogalmazó gyakornok.[1]

Péterffy (nagyajtai). Törzsük Péterffy János, ki 1594-ben Nagyajtán birtokos és 1602-ben mint szabadszékely Rudolf király hüségére esküszik fel.[2] 1614-ben János és Miklós lustrálnak.[3] Külön-külön családot alapitának, azóta a család mai napig két ágban él. Az 1635 évi összeirás szerint János fia Tamás volt; Miklós fia pedig János.[4] mely utóbbinak leszármazói: Péterffy Dávid birtokos fiai: Tamás, Dávid és Gábor Nagy-Ajtán. Tamásnak pedig törvényes ivadékai: Péterffy Sándor birtokos fia Albert kir. albiró Nyárád-Szeredában, Lőrincz járásbirósági irnok és Péterffy Sándor birtokos Nagy-Ajtán.

[1] Nagy Iván M. Cs.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udv. M. L.
[4] Háromsz. M. L.

Pethő (felsőtorjai). Háromszék ős családainak egyike. Törzse Pethő György, ki 1594-ben feltorjai birtokán él és 1602-ben Básta főgenerális rendeletére Rudolf királynak esküszik hüséget.[1] Említett György és testvére József 1610 május 30-án Bethlen Gábortól nyertek nemes levelet.[2] Györgynek fia: András az 1614 évi conscriptioban mint nobilis fordul elő.[3] Ennek fia: ugyancsak György az 1635 évi Rákóczy György-féle összeirásban foglal helyet, melynek tanusitása szerint utóbbinak fia: István vala.[4] Ezen ősi székely familiából 1787-ben Pethő József és 1799-ben Pethő György Feltorján mint birtokosok éltek. Továbbá Pethő István ki 1818-ban született és 1861-ben dullóbiztos, 1867-ben szolgabiró volt, szintén ezen család kötelékébe tartozott; meghalt 1885. évben.

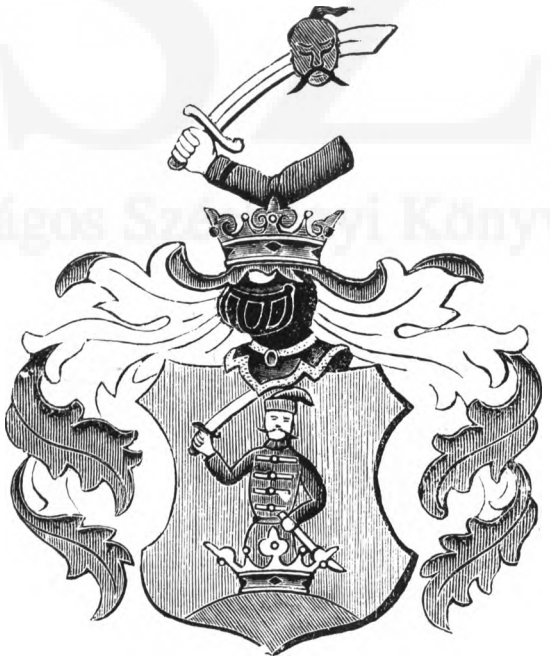
Felsőtorjai PETHŐ-család.

A családot ez időszerint dr. Pethő József ügyvéd és birtokos Feltorján, valamint Pethő György Szatmár város gazdatanácsosa és birtokos képviselik.

Czimerük: Ezüst paizsban kiterjesztett szárnyu gólya csőrében arany kigyóval, melynek feje egy pirosmezü kar kezében van. — Sisakdisz. — Foszlányok: arany-kék, ezüt-piros.

Pető (angyalosi). 1507 május 8-án Pető Tamás Rákóczy Zsigmondtól és 1591 február 8-án Pető Balázs, Miklós és Simon Báthory Zsigmondtól nyertek armálist.[5] 1614-ben Pető János, Balázs és Tamás lustrálnak.[2]

Petke (illyefalvi). Régi és törzsökös háromszéki székely család, mely mint látni fogjuk, két külön önálló ágon származik le napjainkig, melyeknek törzsfészke Illyefalva (régen mezőváros, ma nagyközség) volt s hol ma is birtokosok. A család mindkét ágának eredete az 1600-as évek elejéig nyulik vissza s valószinüleg egy és ugyanazon törzsből származik mindkettő, de már az 1562-beli székely mozgalomkor elszakadhattak egymástól. Az egyik ág kezdettől fogva „nobilis"-nek iratik az összes okmányokban; a másik ág pedig kezdetben „oppidanus" (székely városi polgár) volt, később (1764. után) a székely huszárok közé soroztatott; mig az előbbi „nobilis" Petkék mentesek maradtak mindvégig a határőri katonaságtól, mivel jobbágyokkal biró vagyonos székelyek voltak.

Illyefalvi PETKE-család.

A nemesi productionalis perek idejében (1792-ben) a család mindkét ága pört állott a kir. fiscussal szemben, de igazolást csak az eredetileg mindig nobilis-nek irt Petkék nyertek. Ez időtájban magukat mindkét ág-beliek Oliveti Petke Pál-tól származtatták, ki Huszt várának castellánja volt és Bocskay István fejedelemtől Kassán 1606 szeptember 29-én nyert czimeres nemes levelet a maga és neje: Koteggiani Katalin és két leánya: Anna és Erzsébet részére. Azonban ennek minden esetre tévedésnek kell lennie, mert a Petke-család, mint alább látni fogjuk, már 1606 előtt is meg volt Illyefalván s a megnemesitett fenti Petke Pál akkor nem használta volna az „Oliveti" idegen előnevet. De ezen Oliveti Petke Pálnak (kinek mint látszik neje is idegen, olasz származásu volt) különben is csak két leánya vala s fiai nem voltak. De az illyefalvi Petke-családnak (mindkettőnek) nincs is szüksége ezen Bocskai-féle nemes levélre, mert székely jogon és a nemes szabadságnak örökölt gyakorlatánál fogva, anélkül is nemes székelyek voltak s lesznek és székely eredetükre — mely kétségtelen —

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Eredeti okmány Sz. N. Muzeum őrizetében S.-Szent-Györgyön.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

sokkal önérzetesebbek lehetnek, mint az idegen származásra. Mindazonáltal az illyefalvi nemes Petke-család az Oliveti Petke Pálnak adományozott czimert használta s ehez jogot is szerzett s használja maig, már több mint 100 év óta, t. i. vörös katonai pajzsnak zöld alapján nyugvó koronából fehérbe öltözött vitéz emelkedik ki félig, jobb kezében kivont kardot villogtatva, bal kezében pedig a kard markolatát tartva; a sisak koronájában férfikar könyököl kezében karddal, melyre törökfő van tűzve.

Okmányilag legelőször 1602-ben a Básta-féle esketö összeirásban fordulnak elő Illyefalván a Petkék, kik közül Tamás és Balázs már lófőszékelyek (primipilusok), Gergely pedig szabadszékely.[1] 1609-ben Gergely, István és Pál (ki primipilus és 32 éves) emlittetnek. Az 1614-beli lustrában már 8 Petke fordul elő Illyefalván, kik közül 4 primipilus, 4 pedig oppidanus; tehát a család már eléggé kiterjedt volt. Az 1635-iki lustralisban pedig 12 Petke van följegyezve, kik közül az esküdtek között szereplő Petke Demetertől származnak le maig az illyefalvi „nobilis“ (nemes) Petkék a családi okmányokból hitelesen kimutathatólag következően:

I. Tábla.

Illyefalvi Petke Demeter
1635-ben mint esküdt lustrál.
1672-ben még él.
(Tamássi-leány,
Tamássi Mihály deák leánya).

I. György
„nobilis“, 1668—1678-ban assessor.
(Bartók Judith,
ki 1687-ben özvegy).

I. Lukács
1687.

I. Ferencz
mindenütt nobilisnek iratik, vagyonszerző,
6 jobbágya volt, 1734-ben már néhai.
(Marton Zsuzsánna,
killyéni Marton Gergely leánya, ki 1752-ben még él.

II. György
1687.

I. János
1752-ben egyházi nemes.
1792-ben már nem él.

II. Ferencz
1739-ben osztozik bátyjával Jánossal,
1749-ben jobbágyot vesz. 1773-ban még él.
(illyefalvi Szász Judit,
a Szász Pál és Tankó Judith leánya).

I. Mihály
ev. ref. pap,
1773-ban a dobokavármegyei Babucz-ban,
1792-ben Sepsi-Szent-Királyban,
1801-ben Killyénben.

I. Barabás
1784. Háromszék continua táblájának ülnöke.
1830-ban már nem él.
(papolczi Kiss Terézia).

II. Lukács
1784. Háromszék continua táblájának ülnöke.
1830-ban él még.
(árkosi Benkő Borbára)
(Folyt. a II. táblán.)

III. Ferencz
1818. sepsi-széki assessor.
a) (szotyori Nagy-leány.
b) gidófalvi Kövér-leány).
(Folyt. a III. táblán.)

József
†

Erzsébet (Beta)
† 1849. Sepsi-Szent-Györgyön.
(nemes árkosi *Mihály* György,
† 1826; házasság: 1792).

Károlina.
(Nagy Péter).

Teréz.
(szotyori Nagy Ádám).

Borbára.
(rétyi Gazda István.)

Farkas
sz. 1792.
(szemerjai Bora Erzsébet).

Rozália
sz. 1794.
(Kovács Sámuel alsócsernátoni ref. pap).

Juliánna
sz. 1797. † 1877.
(illyefalvi Gödri Ferencz
sz. 1788. † 1871.
s.-szent-györgyi ev. ref. esperes;
házasság: 1821.)

II. Tábla.

Illyefalvi Petke Lukács. (Ki az első táblán).
(árkosi Benkő Borbára).

I. István.

II. István
nőtlen, † 1847.

I. Pál
sz. 1798. † 1834.
a) (gidófalvi Gidófalvy Zsuzsa †
b) s. szent-királyi Kiss Éva).
(Folytatás a tuloldalon).

Rozália.
(s.-zoltáni Czerjék Kristóf).

Erzsébet.
(Tamási Béniám
(Hodgya, Udvarhelymegye).

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

I. Pál (Ki az előző oldalon).
sz. 1798. † 1834.
a) (gidófalvi Gidófalvy Zsuzsa †
b) s.-szent-királyi Kiss Éva).

II. Pál	Julia	Károlina.	I. Lajos
sz. 1826., illyefalvi birtokos, 1848/49-beli honvéd-hadnagy. (léczfalvi Mihály Ágnes † 1885).	†	(rétyi Gazda István).	sz. 1835. † 1900. illyefalvi községi jegyző. a) (rétyi Salamon Eszter. b) léczfalvi Mihály Károlina).
		a) Károly közs. jegyző Hidvégen. (Gál Berta)	a) Etelka. (Imreh Lajos tanító és birtokos).
III. Pál sz. 1857. (Dósa Mária).	Gyula sz. 1859. a) (Gál Gizella. b) szotyori Nagy Irma).	Mária sz. 1863. (diósadi Deák Albert köpeczi kőszénbányaigazg).	V. Ferencz sz. 1868. Illyefalva közs. jegyzője. (dálnoki Veres Ilona).
	a) Andor. b) Gyula. b) Irma.	b) Lukács-Béla.	Ferencz-Iván sz. 1897.
IV. Pál. Vilma.	II. Lajos. Jenő.	Antal.	

III. Tábla.

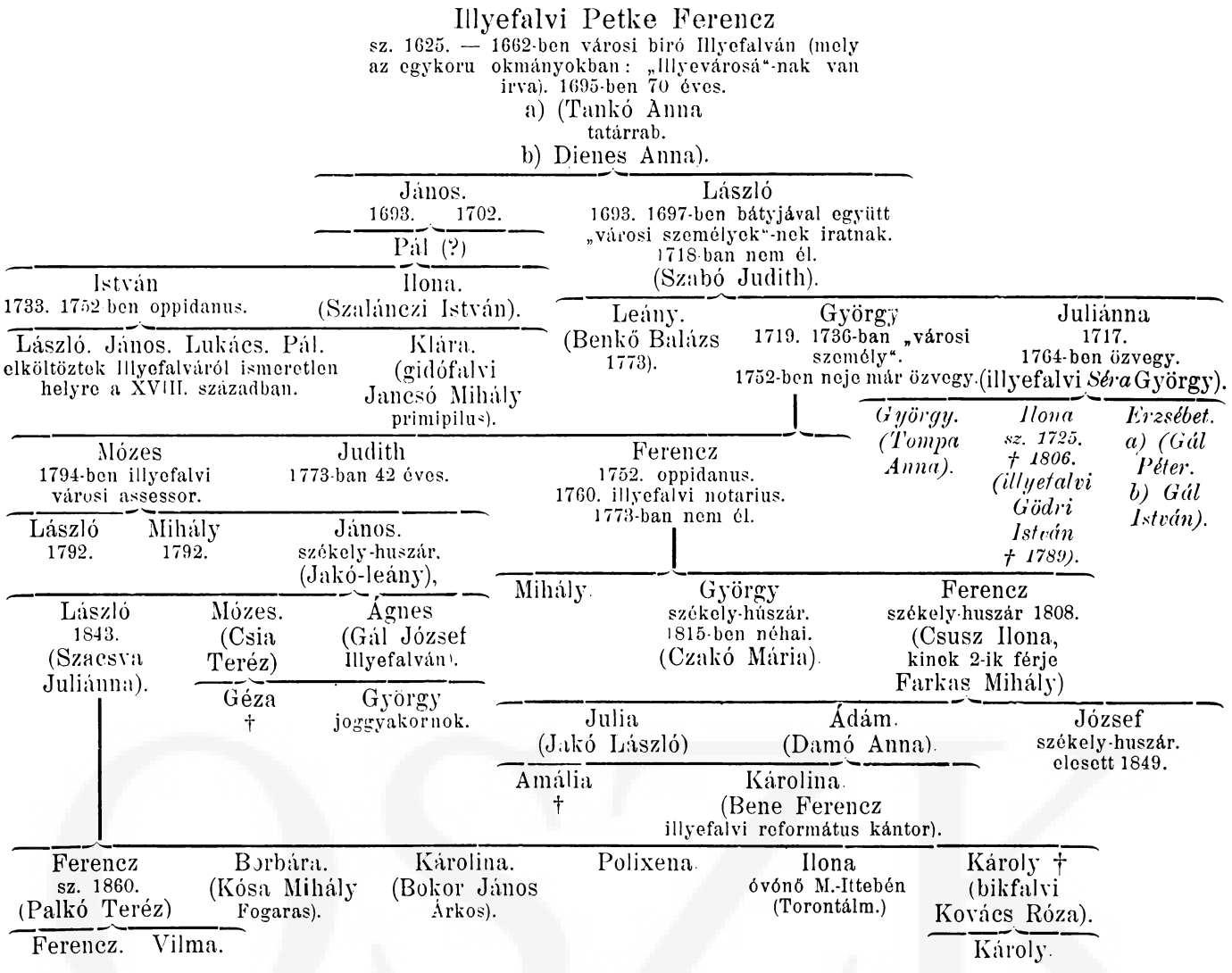
III. Ferencz (Ki az első táblán).
a) (szotyori Nagy-leány.
b) gidófalvi Kövér-leány).

IV. Ferencz M.-Vásárhelytt cancellista. sepsi-széki assessor és perceptor, alkirálybiró titkára, nőtlen. † 1869.	Elek †	Juliánna. (léczfalvi Keresztes Antal).	II. János † 1850-es években. Szotyorban élt.	Anna. (szotyori Nagy István zaláni ev. ref. pap).	Antal 1848. él.	Károlina. (zágoni Bartha Miklós).	Rákhel. (szotyori Nagy Sándor sz. 1779).	Károly †	Antal †
		István. (Szalánczi Zsófia).	Dániel †	Gergely †					
		Vilma. (Tibáld József homoród-ujfalusi unitárius pap).	Gyula kir. adóellenőr N.-Szöllősön (Ugocsa-m.) (Szabó Mária).						
			Gyula.	Irma.					

Az „oppidanus“ (vagyis illyefalvi városi) Petkék leszármazása az egykoru hiteles okmányok alapján és gondosan, a nobilis ágtól megkülönböztetve s azokkal való összezavarástól mentesen van egybeállitva, a mint alább következik. Ez a leszármazás, különösen az ujabb generatiora nézve — mivel az adatokat nem szolgáltatták be — hiányos ugyan, de a család tagjai ha utána járnak, kiegészithetik. Az oppidanus Petkék ágazata Ferenczczel kezdődik — mint alább látható — ki közeli vérrokonságban lehetett a nemes Petke-ágazattal, miként az iratokból következtethető és a kinek életében egy igen érdekes, regényes momentum fordult elő. Ugyanis: első feleségét illyefalvi Tankó Annát a tatárok — valószinüleg 1658-ban az Ali basa pusztitásakor, mikor Illyefalvát is feldulták — elrabolták s Petke Ferencz uram évekig várt rája. Időközben — bizonyosan holttá nyilvánittatván első felesége — ujra megházasodott: Dienes Annát vévén feleségül. 1673-ban azonban első neje kiszabadult a tatárrabságból és hazajött s igy most Petke Ferencznek egyszerre két élő törvényes felesége lett. A sepsii ev. ref. tractus itélőszéke Vásárhelyi Jakab (gidófalvi ev. ref. pap) esperes elnöklete alatt 1673 julius 3-án döntött Illyefalván ez ügyben, olyképpen hogy Petke Ferencz a második feleségét tartotta meg; a tatárrabságból hazaszabadult első nejének pedig kárpótlásul 130 magyar forintot fizetett, továbbá 4 darab földet s egy borjas tehenet adott s kötelezte magát, hogy egy kis házacskát is épittet neki. Első neje ebbe beleegyezvén, a családi egyensuly helyreállittatott.[1]

Leszármazásuk következő:

[1] Eredeti okirat ifj. Gödri F rencz családi levelei közt S.-Szent-Györgyön.

Pilátus (dálnoki). 1591 január 21-én Pilátus Boldizsár Báthori Zsigmondtól nyert armálist.[1]

Pintér (zabolai). 1614-ben Pintér Gergely a Bethlen Gábor-féle összeirásban fordul elő.

Pokol (sepsi szent-györgyi). ✝ 1611 junius 14-én Pokol Mihály nyert czimeres nemes levelet,[3] 1614-ben ugyancsak Mihály lustrált.[2] Czimere azonos a sepsi-szent-királyi Ábrahám-család czimerével. Kihalt.

Polus (szent-katolnai). ✝ 1614-ben Polus György és István mint primipilusok fordulnak elő.[2] Ivadékai kihaltak, Polus Lázár volt az utolsó, ki ezen családot képviselte; birtokaikat az Elekes-család birja.

Popa (lemhényi). 1619-ben nyert armálist.[4] Története ismeretlen.

Porkoláb (hatolykai). 1614-ben Porkoláb Balázs mint primipilus lustrált.[2] Története szintén ismeretlen.

Porzsoló (alsó-csernátoni). Porzsoló Márton, János és Tamás 1655 junius 28-án Rákóczy Györgytől a ploesti táborban nyertek primipilátust.[1]

Porsolt (barátosi). Ezen ősi székely család törzse egy 1551-ben kötött szerződés[5] szerint Porsolt Márton volt; ennek utódai István, György Pál és Máté a barátosi határon Jantchó Mátyás szomszédságában levő házhelyüket léczfalvi Sipos Gergelynek adják; Márton tehát 1500 körül élhetett. 1602-ben Porsolt Lukács és György Rudolf király hüségére esküsznek fel.[6] Ezek unokái lehettek a fentemlitett Mártonnak. 1614-ben Porsolt István és Balázs a Bethlen Gábor-féle lustra könyvben fordulnak elő.[2] 1635-ben a Rákóczy

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Udvarhely M. L.
[3] Orsz. Ltr. Gyfehérv. Capt. oszt. arm. 22.
[4] Tagányi K. jegyzéke.
[5] Eredeti okmány a szerző levéltárában.
[6] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

György-féle conscriptioban István a hét birák között foglal helyet, fia János; Porsolt Miklós fiai pedig András Miklós és Mihály a primipilusok közt lustrálnak.[1]

Egyik ága 1634 ben Rákóczy Györgytől nemes levelet is kapott, ezen ágból barátosi Porsolt Lukács, Mihály és Miklós 1792 deczember 12-én nemesi igazolványt vettek.[2]

Sok jeles férfit adott társadalmunknak, kik egyen-egyen diszére válnak a székely nemzetnek. Ezen családból való volt Porsolt Benjamin gazdasági iró, született 1816-ban Fotoson; tanulmányait az enyedi ref. collegiumban végezte, jogi és theologiai tanulmányainak befejezése után a keszthelyi gazdasági iskolán oklevelet szerezvén, gróf Battyhány Kázmér kisbéri birtokán alkalmaztatott; ott megismerkedvén az említett gróf jószágkormányzójának leányával Vondrinszky Anna Máriával (a lengyel forradalom alatt menekült lengyel herczeg sarjával) nőül vette. Fiai közül: Gyula született 1848-ban, nyug. miniszteri titkár. köz- és váltóügyvéd, nagy kedvelője a sportnak és ezen szakban jeles iró. Elnöke a magyar uszó-egyletnek s mint ilyen az angol atletikának meghonositása körül elismerésre méltó érdemeket szerzett. Titkára volt a magyar athletikai klubnak és legelső versenyének győztese. A szegedi árviz alkalmával királyi elismerésben részesült, utóbb emlitett alkalommal számos emberéletet mentett meg. Czikkei „Jules“ név alatt jelentek meg. — Testvére Porsolt Lajos iró, született 1850., igazságügyminiszteriumi segédhivatali igazgató. Külföldre ható hirt szerzett az 1875 évi versenygyaloglásával, midőn Budapestről Balatonfüredre 22 óra alatt ért be elsőnek. Müvei közül felemlitendők: a „Magyar Labdajátékok Könyve, a „Tornázás Kézikönyve“ és a „Tornakártyák“. — Porsolt Dénes szül. 1852-ben, m. kir. államvasuti főellenőr. — Porsolt Béni szül. 1853-ban Bakony-Tamásiban; tanulmányait a budapesti és nagykőrösi főgymnasiumokban, a jogot Budapesten végezte; hivatalnok a földmivelésügyi miniszteriumban. — Porsolt Ernő müépitész, született 1854-ben. A budapesti kir. törvényszék, pestmegyei árvaszék, a magyar jelzáloghitelbank hites szakértője. 1876-ban a magyar athletikai klubnak első bajnoka lett. — Porsolt Jenő iró született 1856-ban. A fővárosi felső kereskedelmi iskola tanára, a „Herkules“ testgyakorlati lap szerkesztője, több fővárosi lapnak belső munkatársa. Számos kézikönyvet irt. — Porsolt Kálmán publicista, született 1860-ban Ludason (Hevesmegye). Középiskoláit Budapesten és Kecskeméten, bölcsészeti fakultást Budapesten végzett. Neje a hires drámai szinésznő P. Lukács Juliska, kit 1891-ben vett nőül. — Porsolt Kálmán irói pályáját 1876-ban kezdte meg, irodalomtörténeti, képzőmüvészeti, közoktatásügyi s általában kulturpolitikai czikkeket irt az összes lapokba. Szépirodalmi munkásságát elbeszélésekkel és versekkel kezdette. 1881-ben a budapesti nemzeti szinházban került szinre „A bárbaj“ czimü egy felvonásos szinmüve; 1883-ban „Szerencsétlen furulyások“ czim alatt egy kötet elbeszélés, 1886-ban „Viharos élet“ czimmel a második és 1887 ben „Fürdői emlékek“ és „Sport és szerelem“ czim alatt a harmadik és negyedik kötet elbeszélés s később „Az irodában“ czimü monolog. Elbeszélései német forditásban is megjelentek s egy kötet novellája „Amor im Bade“ Berlinben második kötet „Sport und Liebe“ czim alatt Lipcsében jelent meg. Publiczisztikai müködését számos kulturpolitikai akczió megindításával tette eredményessé. A testi nevelés reformjának egész programmját ő állitotta össze s ennek propagálására 1884-ben testvérével Porsolt Jenővel „Herkules“ czimü szaklapot alapitott s 1886-ban. „A testgyakorlati oktatás rendszere“ cz. alatt könyvet adott ki. Ugyane czélból szervezte az országos sportbizottságot. A muzeumok, könyvtárak és képtárak szaporitása érdekében létrehozta az országos muzeum és könyvtárbizottságot, valamint a fővárosi muzeum- és könyvtár-egyletet. Széll Kálmán társaságában megteremtette a dunántuli közmüvelődési egyesületet, melynek ma is főtitkára, az országos muzeum- és könyvtár-bizottságnak pedig előadó titkára. 1894-ben átvette a Fővárosi Lapok szerkesztését s abból politikai napilapot csinált. 1896 végén a lap tulajdonába is átment.[3]

Poson (papolczi). Az 1614 évi Bethlen Gábor-féle conscriptioban Poson Péter, György és István mint primipilusok fordulnak elő.[4]

Potsa (hatolykai). Ős régi székely család, bár egy szóhagyomány alapján némelyek vitatják, hogy 1566 körül János király alatt Biharból jött volna Erdélybe s 1600 körül Kovásznán telepedett meg. Erre nézve irott adat nem lévén, sőt a háromszéki ősi és előkelőbb családokkal való régi összeköttetésből teljes bizonysággal állithatni, miszerint szintén eredeti ősi székely család, mely nemesi előnevét a régebben Hatakojka, ma már Hatolyka községtől veszi.

Miután a Hatolyka község nevének külömböző használatát jeleztem, röviden okadatolom is. A mai Hatolyka -- mely jelenben Szentkatolnának filiája — a hagyomány szerint nevét onnan vette, hogy oda

[1] Háromsz.M. L.
[2] Dr. Illéssy és Pettkó K. K.
[3] Pallas Lexicon.
[4] Udvh. M. L.

mint dus legelőt kináló helyre legelőbb pásztorok telepedtek s nyájaik részére 6 akojkát, vagy olkát csináltak, melyből azután a helység neve származott s később hat akolka, hatakojka helyett Hatojka iratott.

Mint már az imént emlitém, ezen család a háromszéki régi családokkal van összeköttetésben, mint ez hitelesen megállapittatott 1898-ban a Potsa József jelenlegi háromszékvármegyei főispán kamarássági próba-táblán, ezen tábla szerint a Potsa-család vérségi összeköttetésben áll többek között a sepsiszentiványi Szentiványiakkal, az ürmösi Maurerekkel, a k.-szentléleki Kozmákkal, a szotyori Szotyoriakkal, a szörcsei Szörtseyekkel, a lisznyói és killyéni Székelyekkel, a peselneki Rápolthyakkal, a csik-szent-mártoni Szabókkal, az altorjai Aporokkal stb.

A család nevezetesebb tagjai közül felemlitendő: Pál itélőmester. Farkas felsőfejérmegyei jegyző és árvabiró. János őrnagy. Ferencz felsőfejérmegyei alispán, később főbiró, 1848-ban országgyülési képviselő.

József valóságos belső titkos tanácsos, cs. és kir. kamarás, Háromszékvármegye főispánja. Mint midőn a vándor fáradt utaiban egy emlékoszlopra talál s az abba vésett sorokat olvasva tisztelettelteljesen emeli meg fövegét, ugy méltó arra Potsa József is, hogy Háromszékvármegye határain belül hálával, azon tul pedig tisztelettel emlegessék nevét.

Beszéljenek helyettem életrajzi adatai: született 1836-ban Maros-Vásárhelytt; atyját már 9 éves korában elvesztette, de azért nevelésére kellő gond fordittatott; iskoláit Kolozsvártt végezte, hol jámbor és jó szivre valló természetéért tanuló társainak becsülését és szeretetét vivta ki, tanárai pedig szorgalmát és tudását látva, szép jövőt jósoltak.

Tanulmányainak bevégzése után első teendőjét képezte birtokainak rendbehozása — s igy hosszabb időn keresztül a kisküküllőmegyei Szász-Dányánban foglalatoskodott — s e közben is gróf Béldi Ferencz, majd gróf Bethlen Camilló Erdélynek azon időben leggazdagabb mágnásával létesitette a kisküküllőmegyei gazdasági egyesületet, mely központjává lett a megye tekintélyesebb gazdáinak s dus forrása a gazdaság fellenditésére alkalmas eszméknek s megfelelő eszközök szolgáltatásának. — 1861-ben, midőn a szabadságharczot követő politikai átalakulás a mai alakjában még kiforratlan volt — mint vármegyei jegyzőt, majd mint generalis székbirót találjuk, de sehogy sem tudván magát a félszeg állapotokba beletalálni — csakhamar odahagyta hivatalát, visszatért gazdaságához s csak 1867-ben lépett ismét közpályára, a midőn is Kis-Küküllővármegye közönsége közigazgatási főbirónak, majd 1872-ben alispánnak választotta.

Ezen minőségben ugyancsak 5 évet szolgált, régi vármegyéjének szeretetét és tiszteletét annyira megnyerve, hogy háromszéki főispánná való kinevezése Kis-Küküllővármegyét az előhaladásán érzett öröm mellett valóban fájdalmasan érintette.

1877-ben ment el a család bölcsőjéül szolgáló Háromszékmegyébe, hogy főispáni diszes székét elfoglalja s egyuttal érvényesitse férfikora delén erejét a rajongó idealismussal szeretett székely nép felvirágoztatására. Vármegyéje pedig bizalommal tekintett érkezése elé, hogyne, ha egyéb nem is szólott volna mellette, már székely származása elég biztositék lett volna arra nézve, hogy mindent el fog követni véreinek érdekében.

Ime ma már 24 éves mult áll mögötte s nincs Háromszéknek egyetlen értelmes és gondolkodni tudó embere, ki a Potsa főispán nevét nem a legnagyobb hálával és tisztelettel emlitené.

Épen ezért és mert müvem szük kerete sem engedi meg, hogy ilyen hosszu idő alatt kifejtett munkásságról beszámoljak, csak szemelvényül állitok ide egy párt nagyobb szabásu alkotásaiból, u. m.: „A Háromszéki Gazdák Szövetkezete“, „Az Első Székely Szövőgyár“, „A Háromszékmegyei Árvafiu-szeretetház“. A Székely Mikó-kollegiumnak főgymnasiummá való fejlesztése, A Székely Nemzeti Muzeumnak létrehozatala stb., stb. Szóval nincsen társadalmi kérdés, melynek megoldása iránt ne érdeklődne, azt tanácsával, befolyásával sikerre ne vezetné.

A főispáni karnak nemcsak nestorát, hanem diszét is Ő felsége 1896-ban, tehát a nemzet történelmében rendkivül ünnepélyes évben valóságos belső titkos tanácsosi méltóságra emelte s ezzel a királyi kegygyel nemcsak az érdemes tüntettetett ki, hanem az egész székelység is osztályrészesévé vált általa és benne a királyi kegyelemnek. Kamarásságot 1898-ban nyerte. — Ezen mü szerzőjének alkalma volt a vármegye külömböző pontjain lakó különböző állásu egyénekkel, külömböző hitfelekezethez tartozó, egyszerü és intelligens székely birtokosokkal érintkezni, de mindenütt csak azt tapasztalta, hogy nincs Háromszékvármegyében senki, a ki főispánjuk müködését, érdemeit s egyéniségét tisztelettel ne emlitené s ne büszkén vallaná őt a magáénak. Leszármazási táblázata a tuloldalon:

I. Tábla.

Potsa István 1630.
Kovásznán lakott.
(Ugron Borbára).

Tamás id.	Mihály
(Czirjék Anna a Bálint és Balogh Katalin leánya).	Kovásznán maradt.

(Folytatás a tuloldalon).

Tamás (Ki az előző oldalon).
Czirjék Anna,
a Bálint és Balogh Katalin leánya).

Nagy Potsa János
1719-ben Hatolykán a Papp-családtól birtokot veszen.
(Kövér Ilona).

Tamás ifj.

Ferencz.
(kézdiszentléleki Volonts Anna).

András.
(angyalosi Forró Anna).

Mátyás def.

Klára.
(Kozma Simon).

Tamás def. | Ferencz. | László. | Mária.
(Szaló).

Borbára.

János def.

István.
(peselneki Rápolty Zsófia).

József def.

Lázár.
(Keserü Borbára).
(Folytatás a III. táblán).

Krisztina.

Dávid.
ügyvéd a Rikán belőli traktusban és az Udvh. colleg. főcuratora.
(sepsi-szentiványi Szentiványi Klára).

Mária. | József †

Ferencz
F.-Fehérmegye alispánja, később a belső kerület árvabirája.
(k.-szentléleki Kozma Teréz).

Borbára.
(nagyváradi és teleki (Horváth András).

Dávid
† 1837.

Pál
itélőmester † 1845.
(cs.-szt.-mártoni Szabó Karolina).
(Folyt. a II. táblán).

Farkas
f.-fejérmegyei jegyző.
(rétyi Antos Anna).

János
őrnagy.
a) (Ritter Schreiter zu Schwarzenfeld Jozefa.
b) szt.-katolnai Cseh Zsuzsa).

Veronika.
(báró Rauber Károly ezredes).

Ferencz
alispán, 1848-ban országgyül. képviselő.

Lázár.
(szt.-katolnai Cseh Zsuzsa).

Gyula
peselneki birtokos.
(s.-szentiványi Szentiványi Klára).

Irma. | Klára.
(alsó-csernátoni Damokos Dénes).

a) Mária.
(Potsa József
v. b. t. tanácsos és cs. és kir. kamarás.

a) Izabella.

b) Flóra.
(k.-borosnyói Tompa Albert).

b) Gizella.
(s.-szt-iványi Szent-Iványi Miklós
alispán).

Béla
főhadnagy.
† 1884.

Anna.
(Vajna Dénes
m. kir. törvényszéki biró).

Ferencz
min. oszt. tan.
(Nagy Teréz).

Mária.

Berta.
(Gábor Péter
alispán †)

Janka.
(étfalvi Imre Albert).

Zsuzsa.

II. Tábla.

Pál (Ki az első táblán).
itélőmester. † 1845.
(csik-szent-mártoni Szabó Karolina).

Károly † | Lajos † | Albert †

József sz. 1836.
v. b. t. tanácsos, cs. és kir. kamarás, főispán.
(hatolykai Potsa Mária).

Ilona
† 1859.

Klára
† 1868.

Paula
† 1881.

Bertalan sz. 1863.
birtokos Szász-Dányán.
(alsó-csernátoni Damokos Janka).

Pál sz. 1869.
birtokos Hunyadmegyében.

Erzsébet.
(kilyéni dr. Székely György országgy. képviselő).

János sz. 1881.
joghallgató.

József
sz. 1889.

Ilona.

III. Tábla.

Lázár (Ki az első táblán).
(Keserü Borbára).

József.
(Szörtsei Julia).

Tamás
def.

Sámuel.

Zsigmond
def.

Judith.
(Rákosi László).

Sarolta.
(Sigmond Pál).

Zsuzsánna,
(Barta György).

Borbára.
(Kelemen Tamás).

János.

Klára.

István.

Zsigmond.

Erzse.

IV. Tábla.

Apai ősök: **POTSA JÓZSEF kamarássági ősi próbája.**

1. Cz.	2. Cz.	3. Cz.	4. Cz.	5. Cz.	6. Cz.	7. Cz.	8. Cz.
hatolykai Potsa István.	peselneki Rápolthy Zsófia.	s.-szent-iványi Szent-Iványi Zsigmond.	ürmösi Maurer Erzse.	kézdi-szentléleki Kozma József.	szotyori Szotyori Ilona.	szörcsei Szörcsey József.	lisznyói és kilyéni Székely Julia.
hatolykai Potsa Dávid.		s.-szent-iványi Szent-Iványi Klára.		kézdi szent-léleki Kozma János.		szörcsei Szörcsey Ágnes.	
hatolykai Potsa Ferencz.				kézdi-szent-léleki Kozma Therezia Ágnes			
hatolykai Potsa Pál.							
hatolykai Potsa József cs. és kir. v. b. t. tanácsos és kamarás, Háromszékvármegye főispánja.							

Anyai ősök:

9. Cz.	10. Cz.	11. Cz.	12. Cz.	13. Cz.	14. Cz.	15. Cz.	16. Cz.
cs.-szent-mártoni Szabó József.	nagy-iklódi Tholdalaghi Krisztina.	csik-szent-mihályi Sándor Péter.	lisznyói és kilyéni Székely Julia.	altorjai Apor Lázár.	kapivári Kapi Teréz.	n.-váradi Sarkantyus Gyulai Gergely.	tinkovai Macskási Éva.
csik-szent-mártoni Szabó Gábor.		csik-szent-mihályi Sándor Zsuzsa.		altorjai Apor Teréz.		n.-váradi Sarkantyus Gyulai Klára.	
csik-szent-mártoni Szabó Ferencz.				altorjai Apor Klára.			
csik-szent mártoni Szabó Karolina.							
hatolykai Potsa József cs. és kir. v. b. t. tanácsos és kamarás, Háromszékvármegye főispánja.							

Sz. 7386/898.

Alólirottak eskü helyett nemesi hüségünkre hivatkozással bizonyitjuk, hogy ezen családfát lelkiismeretesen megvizsgáltuk, a reá vezetett alispáni záradék szerint helyesnek találtuk.

Sepsi-Szent-Györgyön, 1898. márczius hó 25-én.

P. h.
Vajna Tamás s. k.
cs. és kir. kamarás.

P. h.
Gróf Béldi Ferencz s. k.
cs. és kir. kamarás.

P. h.
Gr. Horváth Tholdy Ferencz s. k.
cs. és kir. kamarás.

P. h.
Br. Feilitsch Arthur s. k.
cs. és kir. kamarás.

Hatolykai POTSA-család.

Háromszékvármegyének alólirott alispánja a bemutatott iratok alapján a vármegyei tiszti ügyész ur meghallgatása után hivatalosan bizonyitom, hogy hatolykai Potsa József ur, valóságos belső titkos tanácsos ő nagyméltóságának ezen ősi tábla szerint való leszármazása igazoltatott és hogy ezen ősi táblában felsorolt hatolykai Potsa, peselneki Rápolthy, sepsi-szent-iványi Szent-Iványi, ürmösi Maurer, kézdi-szent-léleki Kozma, szotyori Szotyori, szörcsei Szörtsey, lisznyói és kilyéni Székely, csik-szt.-mártoni Szabó, csik-szent-mihályi Sándor, altorjai Apor, nagy-váradi-sarkantyus Gyulai mindannyian magyar hazai birtokos nemes családok és hogy a feltüntetett czimerek ezeknek ősi szokott czimerei.

Kelt Sepsi-Szent-Györgyön. 1898. márcz 22.

P. h. Gábor Péter s. k.
alispán.

85756. sz.
I. M. kir. belügyminiszter.

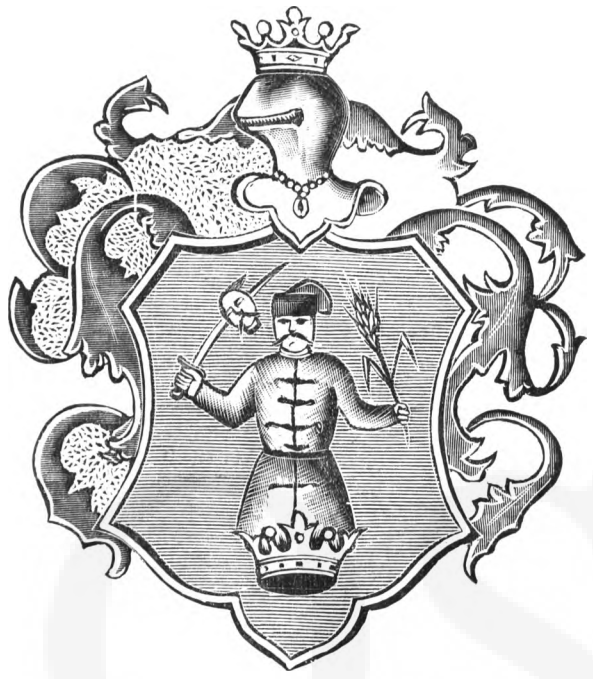
Bizonyitom, hogy a jelen ősfán feltüntetett adatok valók és igazolva vannak.
Budapesten, 1898. évi augusztus hó 29-én.

P. h. Jakabffy Imre s. k.
államtitkár.

Czimerük:[1] Egy ezüst, ékalaku sáv által két egyenlőtlen részre osztott kék paizs, az alsó és kisebb részben piros mezü kar karddal, azon törökfő; a paizs felső és nagyobb udvarában két szemközt ágaskodó arany oroszlán, a jobboldali buzogányt tart a ballábában, a baloldali kardot fog jobbjában. A paizs felső jobb szögében nap, balról hold. — Sisakdisz: piros mezü kar karddal s azon egy törökfő. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Ide tartoznak még Potsa Ferencz és néhai Potsa János nyujtódi birtokosok a Ferencz és Potsa Erzsébet fiai és testvérük Matild Mihálcz Ferenczné, adataik azonban előttem ismeretlenek, őket a táblázaton elhelyezni nem tudtam.

Pünkösty (uzoni). ○ Előkelő székely család, mely házasság révén is Háromszék legjobb nevü családaival áll rokonságban. Már a XVI. század végén és a XVII. század elején több ágban élt, mely ágak ősi székely nemességükben időközönként külön-külön megerősittettek. de folytatólagosan csak Pünkösi Pál leszármazóit sikerült kimutatnom, mivel a Máté és György ivadékairól hiteles adatokhoz jutnom nem sikerült.

Uzoni PÜNKÖSTY-család.

Leszármazási táblázatuk a következő:

Mihály 1614. major. — I. György 1635. 1659-ben február 4-én Uzonban jobbágyokat nyert.

Márton 1578. — Gergely: I. Pál 1602. 1614-ben lustrál. — János 16?5. — II. Pál 1650-ben nyert nemes levelet. — György 1700. (altorjai Apor Kata, az István gróf nővére).

Mihály minor 1614. — Máté 1635. 1656 febr. 28-án nemes levelet nyert.

György. — Mihály. — Lajos. — I. József. (kilyéni Incze Ágnes). Ezen ág Udvarhelyszékre költözött. — Zsuzsa. (Dimén József kapitány). — Mihály. (gidófalvi Gidófalvy Ágnes). — Lajos sz. 1838. † 1896. megyei főpénztárnok. a) (pávai Vajna Berta. b) gidófalvi Gidófalvy Vilma). — a) Jenő sz. 1871. mérnök Deés. — b) Lajos sz. 1880. joghallgató. — b) Margitka. (uzoni Zayzon Géza kulturmérnök Miskolcz).

Menyhárt. — III. Pál. — Dávid.

II. József 1848/49. honv. főhadnagy, dulló. (Keresztes N.). Ivadékai Háromszéken. — IV. Pál 1848/49. honv. őrnagy. (Kreiszler Anna). — Árpád † (Illyés Bora) — László. — Laura. (Reményik Károly)

Mózes birtokos. (Barabás Karolina). — Sándor birtokos. (Bántó Zsuzsa). — Róza. (Tarsaly Gábor). — Gergely 1848/49. honv. őrnagy. (br. Apor Zsuzsa) — Zsuzsa. (Incze Ferencz). — Ágnes. (Nagy József).

III. József † ügyvéd. (Szilágyi Eszter). — Gyula birtokos H.-Karácsonfalván. — Ferencz kerületi főmérnök, müszaki tanácsos. (jakabházi Jakabkázy Böske). — Margit. — Böske. — Mariska. — András. — Géza ny. kir. telekkönyvvezető. (Rédiger Emma). — Zelma. — Berta (Lanski Rudolf). — Lajos birtokos H.-Karácsonfalván.

A táblázaton feltüntetett I. Pál 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik[2] és 1614-ben Mihály minor és Mihály majorral lustrál.[3] Mihály májornak fia: György és Mihály minornak fia: Máté az 1635 évi

[1] Czimerük a kamarássági okmányon. A hatolykai Potsa-család házasságai révén leányágon *Árpádvéri leszármazó* mint az baczkamadarasi Kis Bálint jeles genealogusunk sokszor emlitett müvéből kitünik.

[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

[3] Udvarh. M. L.

lustrakönyvben fordulnak elő,[1] előbbi 1659 február 4-én Barcsay Ákos fejedelemtől Uzonban jobbágyokat nyert,[2] utóbbi, illetve Máté pedig 1656 február 28-án Rákóczy Györgytől nemes levelet vett.[2] — János az I. Pál fia: szintén az 1635 évi conscriptioban fordul elő;[1] ennek fia: II. Pál 1650 április 6-án II. Rákóczy Györgytől kap nemes levelet.[2]

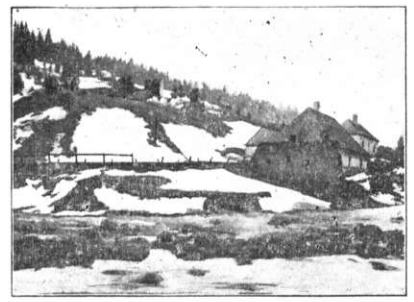
I. József ivadékai Udvarhelyszék, Homoród-Karácsonfalvára származtak. — Ezen ágból IV Pál 1848/49-ben mint honvédőrnagy Radnóthnál a németek fogságába esett és Szebenbe hurczoltatott; Mózes és Sándor mint nemzetőrök szolgálták önvédelmi harczunkat; József mint főhadnagy küzdötte végig a nehéz napokat, Gergely pedig, ki ez idő szerint N.-Szebenben mint 48/49-es nyug. honvéd-őrnagy él, 1848 augusztus havában mint székely huszár-főhadnagy a bácskai ráczok ellen Szent-Tamás ostromában, később Bem mellett Szeben bevételénél és Temesvárnál az utolsó döntő csatában volt jelen. Ezen ághoz tartozik még Pünkösti Ferencz kerületi főmérnök, müszaki tanácsos és családja Debreczenben. — A Háromszéken maradt törzsből Gergely 1640 körül mint jurátus notárius emlittetik a Macskási János ellen hozott itéletben.[3] — Ide tartozik továbbá néhai Pünkösti Lajos született 1838-ban. Háromszékvármegye főpénztárnoka, a megyei takarékpénztár igazgatója, törv. hat. biz. tag és a Háromszékmegyei Gazdák Szövetkezetének elnöke; ki 1896-ban a megye közönségének mély részvéte mellett temettetett el; puritán gondolkozása, humánus bánásmódja által ismerőseinek nagyrabecsülését és szeretetét vivta ki. Gyermekei közül: első nejétől Jenő mérnök Deésen, második feleségétől Lajos joghallgató Kolozsvártt és Margitka uzoni Zayzon Géza culturmérnök neje Miskolczon.

A táblán fel nem tüntettek közül Pünkösti Miklós és Jakab régi nemessége 1744 deczember 10-én Rákóczy György által erősittetett meg.[4] Továbbá Károly, ki 1848/49-ben mint honvéd-hadnagy harczolt községi jegyző, postamester és törvh. b. tag volt, meghalt 1896-ban. A táblázaton feltüntelett I. György, vagy Mátétól származhatott. Fiai: György számellenőr a pénzügyminiszteriumban és Mihály szintén számellenőr ugyanott, mindkettő uzoni birtokos. Végre Pünkösti László földbirtokos Páván.

Istvántól, ki 1635-ben lustrált,[1] szintén egy terjedelmes ág jöve le, ezek közül István lelkész Uzonban.

Czimerük: Kék paizsban koronából kinövő, veres öltözetü magyar vitéz, jobbjában kard, azon egy törökfő, baljában buzakalász. — Csörös sisakdisz. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

[1] Háromsz. M. L.
[2] Dr Vass Miklos tanár kir. könyv.
[3] Kőváry 278.
[4] Dr. Illésy és Pettkó KK.

Rafai (árkosi). Árkoson 1614-ben Rafai Mátyás (puer) mint nobilis, Rafai János és István mint primipilusok lustrálnak.[1] Hogy van-e vonatkozás a marosszéki, illetve udvarhelyszéki Rafai családok és az itt emlitett Rafai-familia között azt kipuhatolnom nem sikerült.

Rák (sepsi-szent-györgyi). 1611 junius 14-én Rák János nyert czimeres nemes levelet.[2] Kihalt. Czimere azonos a sepsi-szentkirályi Ábrahám-család czimerével.

Rákosy (aldobolyi). Régi család, mely már ősi székely jogánál fogva is nemes volt. — Az 1614 évi Bethlen Gábor-féle összeirásban Rákosy Pál, Mihály, András és Gergely mint primipilusok fordulnak elő.[1] — 1635-ben pedig Rákosy Mihály a hét birák között, István fia Péter, András fia Benedek és Pál a primipilusok között lustráltak.[3] Utóbbi összeirás szerint Rákosy Gergely 1635-ben Bodonban (Marosszék) lakott s ott vétetett számba.[3]

Nemes levelet Rákosy György és Pál 1628 márczius 15-én Bethlen Gábortól nyertek.[4] Ezek valamelyikének leszármazói a következő táblán láthatók:

György vagy Páltól ered
?
Lukács.
József sz. 1768.
István sz. 1806.
(illyefalvi Csuz Ágnes).

György sz. 1832. † (bikfalvi Sigmond Anna).		Juliánna. (illyefalvi Gáll István).		Ágnes † (laborfalvi Benke András).	Ferencz. (Szabó Julia).
Béla sz. 1864. kir. tvszéki hivatalnok.	Gyula sz. 1867. m. kir. csendőrfőhadnagy.	József sz. 1871. körjegyző.		István Pál tanulók.	Ferencz.

A táblázaton feltüntetett Gyula m. kir. csendőrfőhadnagy nemessége és „aldobolyi“ előneve 37402/1898. szám alatt a m. kir. belügyminiszteriumi és 3109/1898. szám alatt a m. kir. honvédelmi miniszterium által is elismertetett. Ezen családból való volt Rákosy Anna ilyefalvi Gödry Sámuel neje is (sz. 1755. † 1818).

Rákosy (alsócsernátoni). 1614-ben Rákosy Demeter, Mihály és Balázs lustrálnak.[1] Ezen székely családból János 1647 márczius 28-án és István 1655 junius 28-án a ploesti táborban Rákóczy György fejedelemtől kaptak armálist.[5] — 1635-ben Alsó-Csernátonban Demeter és Bálint élnek.[3]

Rákosy (felső-csernátoni). Székely család, melyből Miklós 1589 május 3-án Báthory Zsigmondtól,[5] György, István, János, Máté és Mihály 1655 junius 28-án a ploesti táborban Rákóczy Györgytől nyertek primipilátust.[5]

[1] Udvh. M. L.
[2] Orsz. Ltr. Gyfehérv. Capt. oszt. arm. 22.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Eredeti okmány Rákosy József őrizetében S.-Szent-Györgyön.
[5] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

Rákosy (illyefalvi). Rákosy György 1610 január 17-én Csernátonban kuriával, Futásfalván és Ikafalván Báthory Gábortól jobbágytelkeket nyert.[1] 1630 április 24-én pedig Brandenburgi Katalin Rákosy Andrásnak nemes levelet ád.[1]

Rápolti (peselneki és székely-udvarhelyi). Valószinü, hogy a háromszéki és udvarhelyszéki Rápoltiak egy törzsből indultak ki. Legrégibb ismert ősük Rápolti Mátyás, ki 1588 deczember 23-án Báthori Zsigmondtól nyert nemes levelet.[1] Ezen családból János a Benkő Anna férje Báthori Gábor alatt notáztatott, de később Bethlen Gábortól kegyelmet nyert.[2] Kiterjedt család, különösen Udvarhelyvármegyében találkozunk tagjaival, de pontos adatok hiányában az ide tartozók közlését mellőznöm kellett.

Czimerük: Kék paizsban pánczélos kar karddal, azon egy törökfő. — Sisakdisz a paizsalak. — Foszlányok: mindkét oldalon ezüst-kék.

Rátz (kis-kantafalvi). 1635 julius hó 20-án nyert Rátz Imre és gyermekei kis-kantafalvi előnévvel Rákóczy Györgytől czimeres nemes levelet.[3] Nemességüket 1758 április hó 29-én Mária Terézia is megerősiti.[3]

A XVII. században szerepelt; több helyen látjuk emliteni e családot, igy például 1643 márczius 23-án Haller Péter és neje Tarnóczi Sára elismerik, hogy kétszáz forint hátramaradott pénzt a szentléleki várért mint zálogösszeget Rátz Salamon és Benjamintól felvették.

Udvarhelyszéken 1752-ben telepedtek le és pedig Rátz Kelemen és Rátz Benjamin, előbbi ev. ref. esperes Agyagfalván s utóbbi szintén ott birtokos és dulló.

Valószinü, hogy ezen családból szakadt egy ága Felvolálra is, melyből Ferencz 1848/49-ben honv.-főhadnagy, Felső-Fejérmegye várnagya és zászlótisztje volt. Neje Babos Zsuzsánna, leánya szintén Zsuzsánna volt, kinek férje Babos Ferencz a József főerdész atyja vala.

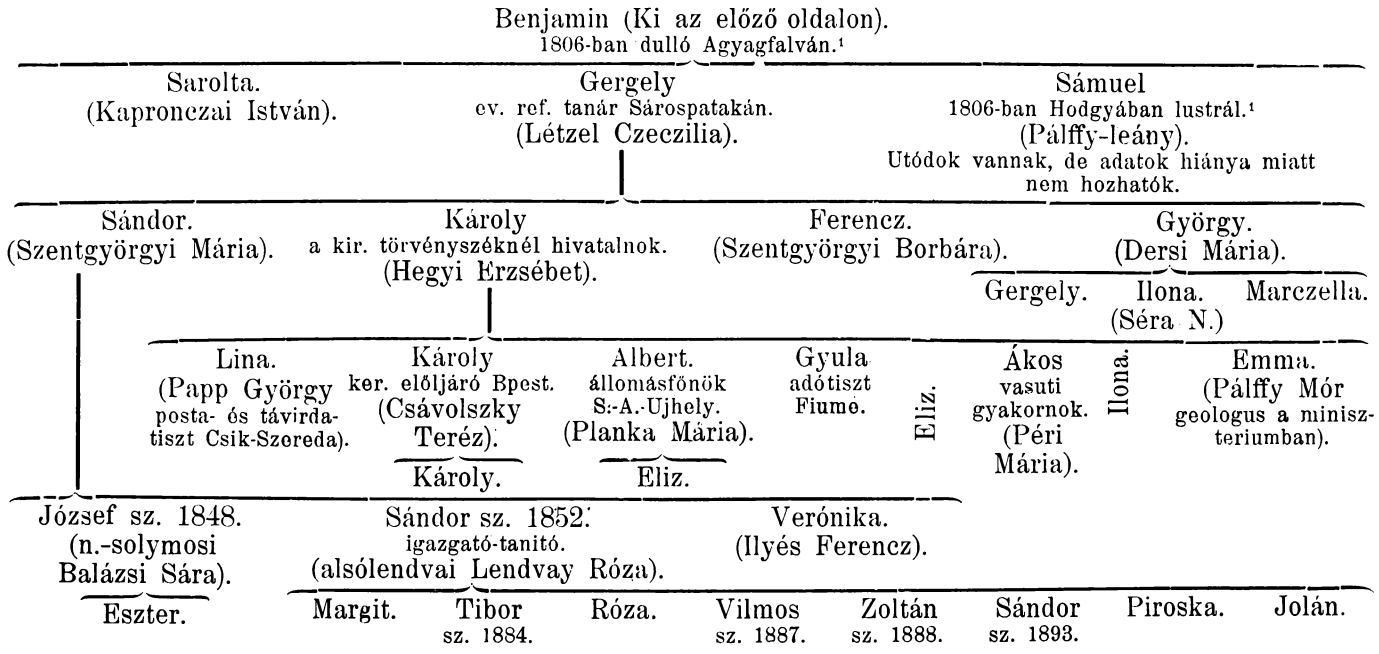
Leszármazásuk a következő:

Kiskantafalvi RÁTZ-család.

- **Imre** — 1635 julius 20-án nyer nemességet. (Jakabos Ursula).
  - **János.** — **István** gyermektelen. — **Péter** gyermektelen. — **Gergely.** — István.
  - **János.** (Buza Judith). — **Péter.** — Imre. — István.
    - **György** sz. 1671. — **Ilona.** (Kovács János). — **János** sz. 1666. (Bodó Katalin.) — **Kata.** (Jancsó János. — **István** sz. 1653. — **Anna.** (Birtalan János). — **Sámuel** sz. 1681.
      - **Kelemen** ev. ref. esperes. 1752-ben jő Agyagfalvára. — **János.** — Áron. — János. — Dániel. — András. — Mózes. — Mihály. — Ferencz. — Sigmond.
        - **Kelemen** — 1806-ban Agyagfalván lustrál.[4]
        - **Benjamin** — 1806-ban dulló Agyagfalván.[4]
        - **Salamon** — 1806-ban Kereszturfalván lustrál.[4]
      - **Krisztina.** (Jancsó Tamás). — **Rebi.** (Szabó János). — **Kata.** (Jancsó István). — **Sára.** (Nagy Mózes). — **Judit.** (Csekme Ferencz). — **Mária.** (Szigeti József).

(Folytatás a tuloldalon)

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Kállay F. Sz. N.
[3] Eredeti nemes levél és okmányok Rátz Károly birtokában Sz.-Udvarhelytt.
[4] Udvh. M. L.

Czimerük: Kék paizsban veres öltönyü vitéz sisakkal a fején, jobbjában egyenes véres kard, baljában három buzakalász. — Sisakdisz: Az egyenes kard és három buzakalász. — Foszlányok: ezüst-kék, ezüst-veres.

Rátz (léczfalvi). Szintén régi székely család, melynek legelső ismert őse János, ki 1623 január 7-én Bethlen Gábor fejedelemtől „léczfalvi“ előnévvel nyert nemes levelet[2] és ki az 1635 évi Rákóczy György-féle conscriptioban[3] mint primipilus lustrál. — 1690-ben Rátz Ábrahám élt, ki midőn a bölöniek Tököly beütésének hirére védelmi rendszabályokat hoztak, ezen coustitutiokat szintén aláirta.[4]

Családi táblázatuknak egy töredéke a következő:

István † 1835.
(Fagyas Éva)

István † 1826.

András sz. 1826. † 1894.
1848/49. honvéd.
(léczfalvi Németh Zsuzsánna).

Károly. Sándor. Róza. Mózes sz. 1863.
a fogarasi m. kir. áll. ménesbirtok sárkányi kerületében gazda.
(matisfalvi Kerekes Julia).

Ezen család kötelékébe tartoznak Elek és Ferencz testvérek is, kik Napoleon harczaiban Franczia-országban vérzettek el. Továbbá Rátz Mózes tanképezdei növendék Sepsi-Szent-Györgyön. Kiterjedt család, tagjai Léczfalván élnek s földmiveléssel foglalkoznak, de neveiket adatok hiányában nem közölhetem. Ezen család adatait lásd a függelékben is.

Ravazdy (de . . .) Ezen családból Háromszéken György szerepelt, kinek nevével régi okmányokban lépten-nyomon találkozunk. 1590-ben Várhegy várkapitánya és Háromszék főkirálybirája volt.[4]

Reményik (jolsvai és karatnai). Magyar nemes család, melyből Reményik Mátyás és fiai Miklós, János és Dániel. Reményik Jakab s fia Jakab, Reményik János és fiai Mátyás, András és István, Reményik András és Reményik Tamás 1659 október 20-án I. Lipót királytól nyertek nemes levelet. A család birtokában levő okmányok[5] annak történelmét tükrözik vissza, ez okból szükségesnek láttam azokat szószerint közölni: Kolozsmegye 1802. decz. 23-án Kolozsvártt tartott üléséből b. Josinczy Sándor főszolgabiró és Bihari Sándor megyei főjegyző által aláirtt bizonyitványt állit ki Reményik Márton és fiai: Gábor, Zsigmond és Pál kétségtelen és valóságos nemessége felől azon a megye tisztikara előtt Reményik Gábor által bemutatott nemesi bizonyitvány alapján, melyet 1783 (helyesen 1793) julius 18-án Abaujvármegye rendei adtak ki Reményik Mártonnak néhai Reményik András fiának s a melyet a Kolozsmegye által adott nemesi bizonyitvány egész terjedelmében, szóról-szóra átvesz a régebbi nemesi bizonyitványokkal együtt.

[1] Udv. M. L. [2] Eredeti nemes levél Rátz Mózes őrizetében Sárkány. [3] Háromsz. M. L. [4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt. [5] Eredetiben Reményik Kálmán őrizetében Sepsi-Szent-Györgyön.

Abaujvármegye egyházi és világi rendei 1793 julius 18-án Kassán tartott üléséből Zombory Zsigmond megyei hites jegyző által aláirtt bizonyitványt adtak ki az Erdélyben, Karatna, fehérmegyei községben lakozó Reményik Márton, az előbb az Abaujmegyei Bőcs községben, azután Tálya városában lakozott néhai Reményik András fia és Márton fiai Gábor, Zsigmond és Pál kétségtelen és valoságos nemessége felől emlitett Reményik Márton kérésére, a ki Bőcs községből elszakadva, előbb a Kálnoky-lovasezredben, aztán a székely katonaságnál szolgált s megházasodván, Erdélyben telepedett meg. Emlitett Reményik Márton nemessége bebizonyitására Abaujmegye rendeinek bemutatja Abaujvármegye 1755 nov. 14-én Tályán lakó Reményik András fiai: István és Márton és testvére, a borsodmegyei Hegymeg községben lakozó Reményik Péter részére kiadott nemesi bizonyitványát, melyet a megye átirva, ujabban kiadott nemesi bizonyitványában egész terjedelmében szóról-szóra átvesz.

Jol-vai és karatnai REMÉNYIK-család.

Abaujvármegye egyházi és világi rendei 1755 november 14-én Kassán tartott ülésükből sellyei Tikta Pál megyei hites jegyző által aláirtt bizonyitványt adnak ki a zemplénmegyei Tálya városában lakozó Reményik András és fiai: István és Márton, valamint testvére a borsodmegyei Hegymeg községben lakozó Reményik Péter részére a Gömörmegye rendei által 1745 február 25-én Reményik Péternek kiadott nemesi bizonyitvány alapján, melyet Reményik András és testvérének Péternek Szántó abaujmegyei községben lakozó fiai másik Reményik András, György és István 1755 április 7-én Szánton a nemesség megvizsgálására kiküldött abaujmegyei bizottság előtt bemutattak s a melyet Abaujmegye átirva szóról szóra átvesz a jelen nemesi bizonyitványba.

Gömörmegye egyházi és világi rendei 1745 február 25-én Pelsőczön tartott ülésükből Pletrich László megyei hites jegyző által aláirtt nemesi bizonyitványt adnak ki Hegymeg borsodmegyei községben lakozó Reményik Péternek a megyéhez az 1745 jan. 26-án Pelsőcsön kubinyi Kubinyi Zsigmond alispán elnöklete alatt tartott közgyülésre beadott kérelme folytán a megtartott tanuvallatások alapján, melyekből kitünt, hogy a kérelmező Reményik Péter a gömörmegyei Reményik-családból való, az ő családjukból származottnak ismerték őt a Gömörmegyében lakó Reményik György, ki nem régiben halt el s Reményik János e családból való idősb testvérek bikszeki Gothard Mihály megyei szolgabiró előtt tett tanuskodásukkal; nevezetesen az emlitett Reményik Péter a fia idősb Reményik Péternek, a ki Gömörmegyéből Borsodmegyébe tette át lakását, ezen idősb Reményik Péter pedig néhai Reményik Mátyás fia, a ki a gömörmegyei Rester községben lakott s nemesi előjogokat élvezett, mint a Reményik-család nemességének egyik szerzője s a ki Reményik Istvánnal együtt az 1703 jan. 23 án Pelsőczön tartott közgyülés alkalmával vétetett föl a gömörmegyei nemesség közé, midőn a megyei nemesség jegyzéke összeállittatott. I. Lipót 1659 okt. 20-án Pozsony várában Reményik Mátyás és fiai Miklós, Sándor és Dániel, Reményik Jakab s fiai Jakab, Reményik János és fiai: Mátyás, András és István, Reményik András és Reményik Tamás részére adományozott 1661 Márton napja utáni kedden Trencsénmegye rendei előtt a Trencsén városában tartott közgyülésen kihirdetett nemesi levele alapján. — Leszármazási táblázatuk a következő:

Mátyás 1659.			Jakab 1659.	János 1659.	András 1659.	Tamás 1659.
Miklós 1659.	János 1659.	Dániel 1659.	Jakab 1659.	nemesség szerző.		
nemesség szerzők.				Mátyás 1703-ban a gömörmegyei nemesek közé vétetik, Resteren lakott.	András.	István 1703-ban a gömörmegyei nemesség közé vétetik.
				Péter Borsodba költözött.	György Gömörben.	János Gömörben.
				Péter Hegymegen (Borsodban) lakott, 1745-ben Gömörmegyétől nemesi bizonyitványt vesz.	András Bőcsön, később Tályán (Abaujmegyében) lakott. 1755-ben Abaujmegyétől nemesi bizonyitványt nyert.	
András	György	István		István 1755.	Márton mint katona Karatnán telepedik meg. 1755 és 1793-ban Abaujmegyétől, 1802-ben Kolozsmegyétől kap nemesi bizonyitványt.	
Szántón Abaujmegyében laktak. 1755-ben Abaujmegye nemesei közé vétetnek.						

(Folytatás a tuloldalon).

Márton (Ki az előző oldalon).
mint katona Karatnán telepedik meg. 1755 és 1793-ban Abauj-megyétől, 1802-ben Kolozsmegyétől kap nemesi bizonyitványt.

Gábor
1802-ben mint huszárkapitány a székely-huszárokhoz jött át.
(Kuhn Juliánna).

Zsigmond
1793-ban Abauj, 1802-ben Kolozsmegyétől kaptak nemesi bizonyitványt.

Pál

István
Karatnán.
István.

Károly
Árapatakán szolgabiró.
(Tamási Mária).

Mária †
(Potyó Sándor
birtokos).

Károly †
birtokos H.-Karácsonfalván.
(uzoni Pünkösti Laura).

Andor
kulturmérnök Pozsony.
(Langer Mariska).

Kálmán
utbiztos S.-Szt.-György.
(Gál Róza).

Mátyás sz. 1851.
birtokos, körjegyző, áll. anyakönyvvezető Árapatakán.
(szereda-szentannai Antalfy Mária †).

Csilla.

Ilona. Margit (h. k. l.) Emma. Jolán. Irén. Berta.

Háromszékre Károly származott, kinek fiai közül Kálmán mint utbiztos Sepsi-Szent-Györgyön és Mátyás mint körjegyző, birtokos és áll. anyakönyvvezető Árapatakán élnek.

Czimerük: Két-háromszögre osztott paizs a jobbfelőli piros részben egy pelikan, mely saját vérével táplálja fiait; a balfelőli kék részben természetes szinü oroszlán növekvőn. Sisakdisz: a fiait vérével tápláló pelikán. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Rettegi alias Fazakas (kézdi-polyáni). Eredete homályba vész, tagjai másfélszázad óta mint polyáni birtokosok ismeretesek s ezen idő alatt mindenkor nemesi jogaikkal éltek. Közülök: Rettegi Gyárfás kir. adótárnok Déván, Rettegi Géza r. k. lelkész és igazgató-tanár Maros-Vásárhelyen, Rettegi Ferencz kir. adótárnok Gödöllőn, Rettegi József r. k. lelkész Atyhán és Rettegi Sándor pénzügyőri biztos Szolnokon.

Kézdi-polyáni RETTEGI (alias Fazakas) család.

Családi táblázatuk a következő:

Rettegi alias Fazakas János
assessor.
(Loszteiner Klára).

Elek-Sándor.
a) (Gáspár Ágnes).
b) Kováts Erzsébet).

György
sz. 1794.
(Fodor Ilona).

János
sz. 1796.
Steiler v. Perdianna).

Antal.
(László Kata).

József 1821.
a) (Mihály Ágnes.
b) Boldizsár Anna.
c) Zonda Ágnes).

János 1829.

Árpád
1867.

Zoltán
1869.
(Király Teréz).

a) József
1851.
lelkész
Atyha.

b) Mihály Lázár
1853.
(Király Zsuzsa).

c) Dávid.
(Máté Róza).

János
tanuló Kolozsvár.

Imre
postagyakornok
Petrozsény.

Árpád. József.

a) Zsigmond 1816.
(Maróty Ilyén).

Miklós. Sándor.

Dávid.

Zsigmond
1824.

Jakab 1853.
(Bögözi Tini).

Béla.

Zsigmond 1826.
a) (Balogh Anna.
b) Miketa Ágnes).

Andor. Sándor †

Lajos 1814.
a) (Csutak Anna).
b) Fülöp Róza).

Antal
1821.

Ferencz
1822. † 1849.

András
1840 †

András
1857 †

György 1821.
(Simon Zsuzsa).
(Folytatás a tuloldalon).

Ignácz 1822.
a) (Pál Judit.
b) Pap Anna).

Elek 1824.
(Miketa Ágnes).

Lina.

a) Mihály
1845.

István
1850.

Mihály 1855.
(Tölcséres Anna).

Ferencz 1858.
m. kir. adótárnok Gödöllő.

Sándor
m. kir. pénzügyőri főbiztos Szolnok.

György 1821. (Ki az előző oldalon).
(Simon Zsuzsa).

Gergely	Gyárfás	Géza 1859.	Ferencz 1857
sz. 1855.	dévai kir. adótárnok.	lelkész Maros-Vásárhelyen, igazgató-tanár.	a) (Opra Rozália. b) Vinkler Teréz).

Réti (lemhényi). Legrégibb székely családainknak egyike. 1510-ben Réti Mátis és Réti Pálné a lemhényi templom javára adakoznak.[1] 1614-ben Réti István, Tamás, Péter és János lustrálnak.[2] Az 1635 évi Rákóczy György-féle conscriptioban pedig Réthi István fia István, Gergely fia Bálint, Réthi Miklós, Mátyás, Péter és János fordulnak elő.[3] Ezen terjedelmes családból ma Réti János és fiai Pál és János István és fia István, Dénes és fia Károly, Mihály és fia István, Ferencz és fia Ferencz, András és fiai András és János, József és fiai Lajos, János és Ignácz, Réti János fia Balázs, Tamás fia Balázs, Tamás fia Mihály és János fia Mihály élnek Lemhényben.[4]

Réthy (pávai). Szintén régi székely család, melynek nemessége ősi székely jogon alapszik. Ugyanis Réthy László 1635-ben Páván a hét birák egyike; ennek fia Pál. Ugyanazon évben Réthy János bátyja Tamás mint primipilus lustrált. Ezek egyikétől származott le Réthy László pávai birtokos; neje Nagy Ilona volt. Ennek fia József szintén pávai birtokos; neje zabolai György Éva s ennek:

József
1848/49. honv.-tiszt.
(árkosi Benkő Karolina).

Gizella.	Géza
(Dobay Lajos kir. telekkönyvvezető S.-Szt-Györgyön.	irodatiszt a kir. főügyészségnél N.-Váradon. (kövesligeti Riskó Ilona, a Sándor ügyvéd leánya).
	András. Gizella. Sándor.

Ezen családból József 1848/49-ben önvédelmi harczunkban mint honvédtiszt küzdött, a mig a szent-tamási sánczoknál meg nem sebesült; ekkor a mehádiai katonai fürdő parancsnokává rendeltetett ki. A fegyverek letétele után ő is Törökországba menekült. 1851-ben visszatért, ismét üldözőbe vétetvén és elfogatott. Kiszabadulása után mint Kézdi-Vásárhely egyes biráját, majd mint pénzügyi ellenőrt találjuk. Fia Géza a selmeczi bányászati iskolát végezte, ez idő szerint kir. főügyészségi irodatiszt Nagy-Váradon. Családja a táblázaton látható.

Réthi (alsótorjai). Bethlen Gábor Réthi Istvánnak és nejének Apor Margitnak 1625 május 24-én Páloson, Szárazpatakon, Peselneken és Kantán levő birtokaira novadonatiot ád.[4]

Révay (szklabinai és blatniczai báró, trebosztói s bisztricskai nemes). * ○ Egy történetileg hires nemzetséggel állunk szemben, mely egyike Magyarország legrégibb családainak. Ha azonban történetüknek minden nevezetesebb momentumát felölelném, egy külön vaskos kötetet kellene sajtó alá rendeznem s még akkor is maradna mindég elég pótolni való. Tekintettel azonban azon körülményre, hogy ezen család szereplése a Királyhágón tuli részekre esik s Erdélybe csak a trebosztói és bisztricskai nemes Révay-családnak egy ága szakadt, monographiájának megirását az erre illetékes vármegyékre bizom; de addig is az ezen család multja iránt bővebben érdeklődőket „Nagy Iván Magyarország Családjai“ czimü mü IX. kötetének 690—721. lapjaira kell utasitanom; mivel én magam térszüke miatt csak nehány sorban és kivonatosan ecsetelhetem szép multját.

A család legelső ismert őse Jákó vagy Jakab volt, ki 1163-ban élt[5] és „Comes Jakobus Merk seu Jaco Merk de Ryva“-nak iratik; nevét a szerémségben tekvő Réva váráról[6] vette. — Hogy fogalmunk legyen a család vagyoni helyzetéről, a nemzetség birtokait kell felsorolnom: A révai várhoz 6 puszta és 58 község tartozott; az aranyáni uradalomhoz Bodrogvármegyében 41 község; az endrődi várhoz 4 mezőváros és 24 község; Pozsony, Nyitra, Trencsén és Győrmegyékben 57 község, a szklabinai uradalomhoz 2 vár és 15 község; a blatniczai uradalomhoz 8 puszta és 10 község és a trebosztói birtokokhoz 5 község tartozott. A család tehát a vámszedési jogokon kivül 5 várral, 14 pusztával és 214 községben jószággal birt.

[1] Eredeti okmány a lemhényi r. k. plebánia levéltárában.
[2] Udvarhely M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[5] Bel. Math. Notitia Nova Hung II. 311.
[6] Szerémmegyében ezen vár már nem létezik.

Több ágban élt, ezek közül a trebosztóiból Révai László, András, István és Miklós 1635-ben bárói rangra emeltettek;[1] a révai és strebosztói ágból Révay Miklós br. 1804 január 5-én, Ferencz és Alajos bárók 1805 január 11-én grófságot nyertek;[1] a grófi ág azonban kihalt; többi ága nemesnek maradt. Számos koronaőr, belső titkos tanácsos, püspök, kamarás, főispán, tábornok, alispán, prépost, canonok, főajtónálló, főkomornok, kir. tanácsos stb. stb. került ki ezen szép multu családból.

Női ágon 12 csillagkeresztes és palotahölgyet adott s házasság révén az ország arisztokrácziájának legelőkelőbbjeivel vannak rokonságban, u. m.: a Mednyánszky, Chyczy, Sövényházi, gróf Pálffy, Petroczy, homonnai Drugeth, Zay, Radvánszky, báró Majthényi, gróf Zichy, Cziráky, Balassa, báró Minkovitz, Ruttkay, gróf Csáky, draskóczi Ilgó, Prónay, Gyulay, Paxy, gordoval Fánchy, Dóczy, Kendy, gróf Forgách, gróf Nádasdy, Erdődy, gróf Pongrácz, Jezerniczky, Beniczky, Ujfalussy, Pejérpataky, gróf Szunyog, gróf Nyáry, báró Vécsey, gróf Cebrián, gróf Török, gróf Keglevich, Kubinyi, Pekry, gróf Keresztes, gróf Berényi, gróf Abensberg, gróf Eszterházy, gróf Haller, br. Bossányi, gróf Sándor, gróf Majláth, gróf Caraciollo di Brienza, gróf Serényi, báró Hellenbach, Okolicsányi, Radvánszky, gróf Brunsvik, báró Malonyai, gróf Sörényi, Szent-Iványi, br. Sennyei, Szirmai, báró Ritterstein, Somogyi, Semsey stb. stb. családokkal.

Leszármazási táblázatuk a következő:

I. Tábla.

Jacobus Comes
Merk de Riwa.
(Margit de Becha).

Mihály.
Jakab de Merk. — Merk 1227.
Tamás de Merk.
László 1346.

Pascha de Gurs.
Gergely 1280. (Banus de Baldian).
István. — Gergely

N. (Decsy Illés).
Miklós 1344.

Merk Comes de Riwa. 1238.
Tamás comes de Rewa, nobilis de Spruiv.

N. (Andrean Scetha)
Péter.
Miklós.

Fábián.
Fábián.
Miklós. — András.

Domokos. — Sándor.
Domokos. — Pál.

Mihály
Ferenczrendi szerzetes Ujlakon.

Márton.

Bako-Bukolin.
András.

Ilyés comes de Reva 1302.
N. (Szentpéteri János).

Miklós magister de Reva.
Mihály. — Domokos.
Bálint 1510.
Katalin. (Kristófváraljainé).

Mihály 1410.
I. László 1430.
Gábor.

II. László de Aranyán. (Eszteleky Anna).

N. (Mátyás de Chobánt).
Ágnes. (Pozdanchy Mihály).

Tamás.
Balázs 1368.
N. (János de Mindszent).

Domokos.
Náska 1370. (Jakabné).
Ilona. (falkusszombati Falkus László).

Thonk magister.
Mátyás — Jakab.

János elesett 1510-ben Bosznia ban a törökök elleni harczban.

Verónika.*[1] (Justh János).

Judith.* (Istvánfy Miklós).

I. István
Ujlakvár kapitánya.
(Sövényházy Dorottya).
(Folytat ás a tuloldalon).

Heléna * (Tapolcsányi István).

Fausta.* (Osztrosith István).

Angelika.* (Jakusith András).

Magda. (Veleszhorváthy Balázs).

Rebeka.* (Petróczy Miklós).

Kata.

I. Ferencz
nádori titkár.
a) (Gyulay Borbára.
b) Paksy Anna,
előbb Perthényi Györgyné).
Leszármazási vonalát lásd Nagy Iván „Magyarország Családai“ cz. művében.

[1] Dr Illéssy és Pettkó KK.

[1] A *-gal jelzett leányok és férjeik nevét egy régi családfáról vettem föl a táblázatba, melyet 1892-ben szucsányi (Turóczmegye) birtokos: Ujhelyi Attila rokonom levéltárában egy osztályos perirat mellékletében találtam. Eredetije a szucsányi levéltárban van. Ezen családfáról: Magdolna Veleszthorváthy Balázsné és Kata lányok neve hiányzik; ugyszintén a legidősebb fia: János is; de Nagy Iván adatai között föl vannak jegyezve; mig ellenben a *-gal jelzett 6 leányról Nagy Iván művében nincs emlékezet; pedig a néki rendelkezésére szolgált adatokat a mai is élő moroczi br. Révay Ferencz szolgáltatta az 50-es évek végén, a mint a nemes bárónak egy 1893-ban kelt leveléből kitetszik.

I. István (Ki az előző oldalon).
Ujlakvár kapitánya.
(Sövényházy Dorottya).

Borbára. Erzsébet. III. László † 1592.
turóczmegyei alispán.
a) (Pálfy Erzsébet.
b) Tersáczky Frangepán Orsolya).

a) Miklós. a) II. István 1557—1598-ig szathmári kapitány. (Dersffy Margit). a) Zsófia 1558. (Czobor István). a) Kristóf † a) I. Márton † 1630. Turóczmegye alispánja. (Eszterházy Zsófia † 1620). Leszármazási vonalát lásd Nagy Iván „Magyarország Családai" cz. művében. a) Katalin 1753. (Ujfalusi János). b) Zsuzsánna † b) Gáspár. (Tribel Katalin, Tribel Gáspár leánya).

Anna-Erzsébet
a) (Petrőczy Márton.
b) Sambokréthy György).

György 1620—1688. (Berényi Jusztina). (Folyt. a II. táblán).
Ilona. (Géczy Ferencz).
Zsuzsánna. (Mérey János).
Magdolna. (Pottornyay Pál).
I. Gábor 1664. (Majthényi Éva).
Kristóf †
Zsigmond †
I. András a bisztricskai vonal alapitója. (Pisztecz Anna). (Folyt a III. táblán).
II. Gáspár. (Justh Sára).

Ádám † Imre † Pál † Gábor †
Miklós.

II. Tábla.

A trebosztói vonal és az abból kiágazó nógrádmegyei vonal.

György
1620—1688
(Berényi Jusztina).

Pál. 1673-ban lett III-dik neje szlavoniczai és kisztriczai (Trencsénmegye) Sándor Istvannak.
Erzsébet
Janos kurucz zászlótartó 1678-1683-ig. (Ordódy Magdolna). Ennek ágazatában keresendő az iró-költő és magyarnyelv reformátor: Révay Miklós.
Zsigmond. (Mednyanszky Zsuzsánna).

I. Péter 1677—1753. (Benyiczky Zsuzsánna 1683—1748.
Gáspár † 1744. a) (Pottornyay N. b) Akay Zsuzsa).
Miklós. (Szilvay Zsuzsánna).

II. Péter. (Benyiczky Krisztina).
Mihály †
Pál † János † Imre. a) Czemanka Zsuzsánna. b) Szekkendorf báróné).

Dénes. a) (Justh Anna. b) Raksányi Anna).
Zsuzsánna. (Justh Gáspár).
Erzsébet. (Baka Pál).
Pál †
László †
I. Ferencz a nógrádmegyei vonal alapitója. született 1718-ban. (Dobay Judith).

Krisztina. Lajos. II. Ferencz 1790-ben nógrádmegyei főszolgabiró. (Draskóczy Illó Rozália).

III. Ferencz 1788. † 1873. (Justh Agota).
Pál 1790. † 1835. (Spilenberg Lujza).

Károly 1816. † 1845. (Prónay Berta).
István sz. 1843. József sz. 1845.
Gusztáv 1818. † 1870. (Prónay Berta, Károly özvegye).
Attila sz. 1851. Zoltán sz. 1857. Béla sz. 1860.
Rozália. (Hámos Lajos).

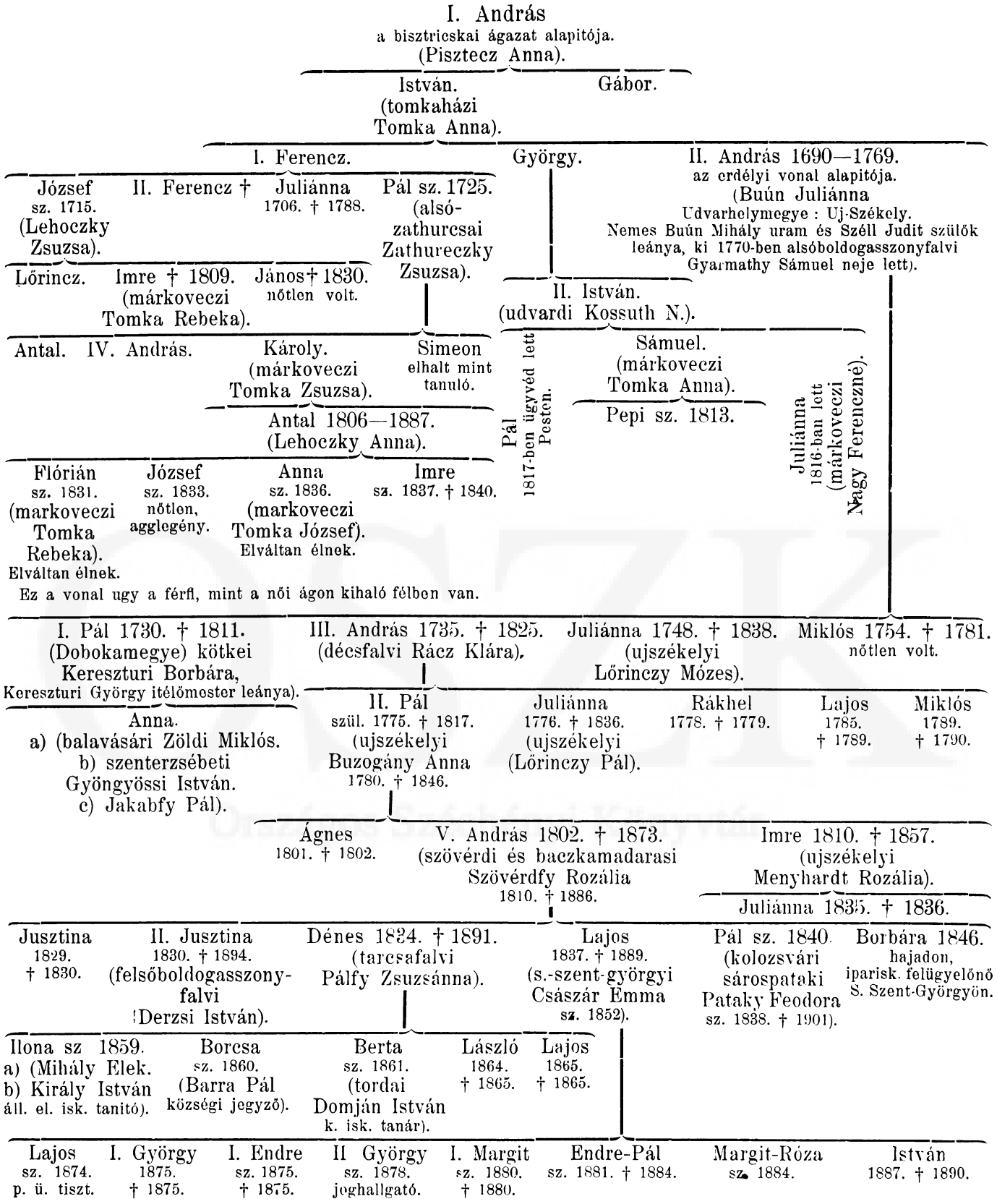
Adatok hiányában a családfa itt megszakad.

Józéfa. (Lehoczky György törvényszéki elnök).
Károly † 1863. (Sreter Aglája).
Vilmos 1816. † 1891. nyug. bányahivatalnok.
Gusztáv elűnt, ismeretlen helyen tartózkodik.
Nándor sz. 1825. (Lehoczky Berta. L. Gy. és Révay Józéfa leánya).

Matild (szentmiklósi és óvári Pongrácz Ábris).
Ilona. (Hajós László).
István 1866. † 1895.
Berta †
Józéfa †
Miklós szül. 1874.

III. Tábla.

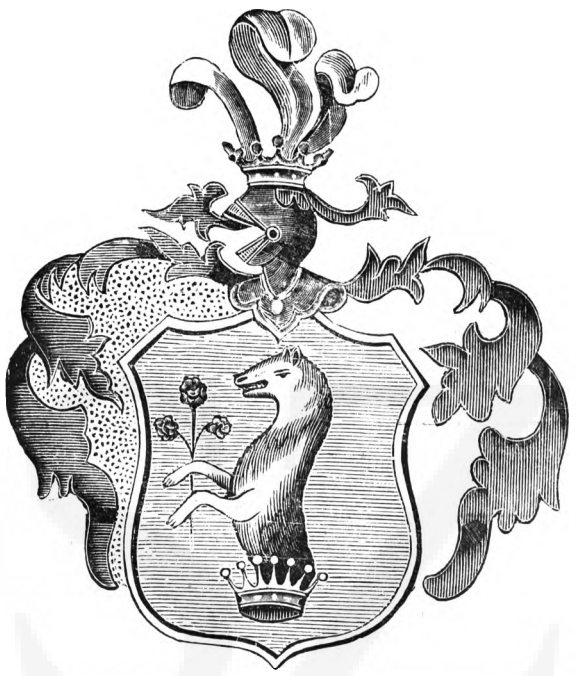
A treboszto-bisztricskai vonal és az ebből kiágazó erdélyi Udvarhelymegye uj-székelyi oldalág jelenleg Háromszékmegye sepsi-szentgyörgyi.

Ezen nagymultu család nemesi ágának egyik tagja — a III. táblán feltüntetett II. András — Révay István és Thomka Anna szülők fia — 1722-ben jött Erdélybe. Egy a család kezén lévő, gr. Bethlen Gergely és Lajos testvérek által kiállitott eredeti szolgálati bizonyitvány szerint 1723—1753-ig ezek nagy-buni (Udvarhelymegye) uradalmában szolgált mint gazdatiszt. 1753—1760-ig a gr. Vay és Simén-családok sárdi részjószágainak volt inspector-curatora. 1769-ban Uj-Székelyen szerzett birtokára nyugalomba vonult. A

székely kiváltságaikra féltékeny ujszékelyi nemes családok közül a Csegeziek, az udvarhelyszéki derékszéken, hivatkozva Mária Terézia királynénak egy korábbi rendeletére, kényszeritik II. Andrást, hogy a turóczmegyei nemesi congregatio hiteles levelével igazolja nemesi származását. Minthogy azonban 1722 óta, soha szülőföldjére vissza nem tért: ott halottnak hitték, birtokára testvérei kezet tettek. A 67 éves öreg ember idősebb fia Pál kiséretében 1768-ban fölutazott Turóczba. Birtokait kézre vette; 32 évre 500 v. forintért József öcscsének zálogba adta és 1768 junius 19-én a turóczmegyei nemesi congregatio üléséből kiadott és nemesi származását igazoló levéllel hazaindult Erdélybe; de az ut fáradalmaiban kimerülvén, Nagy-Váradon meghalt. Az udvarhelyszéki derékszéken bemutatott nemesi származását igazoló levelet tarcsafalvi Pálffy Dénes akkori széknotárius 1770 okt. 7-én Uj-Székelyre kiszállván, ünnepélyesen kihirdette s igy a Csegeziek szája be lett tömve.

Az apai örökség Turóczban elkallódott, mert a zálogidő kitelése után (1800) Révay Józsi csak igérte a haszonbért, de sohasem adott. Ezért pert állott s a perlekedés ugy felemésztette, hogy 4000 váltó forintért az egészet 1804-ben eladták utódai, mely vételárért ismét perelni kellett s azt megvette Lehoczky Pál ügyvéd 1000 frtért, mely összeget 1810-ben fizette le. Az ujszékelyi birtokon két izben volt nagy romlás kétszer égett porrá minden gazdasági épülete a családnak. A család elszegényedett.

Szklabinai és blatniczai báró, trebosztói és bisztricskai nemes RÉVAY-család.

V András idejében 1848-ban az oláh hordák pusztitották; a szegény nemes ember házának még ajtóit, ablakait is elhurczolták, mert nemzetőr-százados volt. Három fia közül — a székelyudvarhelyi ev. ref. tanodában mint szolgagyerekek kitünő sikerrel végezvén tanulmányaikat — Dénes előbb községi körjegyző lett Derzs, Muzsna és Mátisfalva községekben, majd Udvarhelyszék árvaszéki ülnöke lett; 1867-ben mint elmebeteg a nagyszebeni tébolydába szállittatott, hol mint csendes őrült 1891 febr. 10-én váltotta meg a halál. A második fia Lajos gr. Haller József gyermekeinél volt házi nevelő; Kolozsváron végezvén a theologiát, előbb illyefalvi, később sepsi-szentgyörgyi pappá választották. A kiváló szónok és egyházi beszédirót a tanügy terén kifejtett munkásságáért a Székely-Mikó-kollegiumhoz algondnokká választották. 1889. aug. 16-án meghalt Kolozsváron a bal lábán végzett amputálás következtében. Életben maradt fiai közül Lajos pénzügyi tisztviselő a sepsi-szent-györgyi magyar királyi pénzügyigazgatóságnál; György III. éves jogász Kolozsváron. V András harmadik fia Pál Udvarhelyen és Kolozsvártt elvégezvén alsóbb foku tanulmányait, mint a Naláczy Farkas fiai mellett magánnevelősködő ifju: a kolozsvári jogi akadémiára iratkozott be 1864/5-ik tanévre, 1865 6-ik évre a budapesti egyetemi jogi fakultására vétetett föl, de az iskolai év végével az államtudományi vizsgát letévén, megrendült egészségének helyreállitása végett hazajött a szülőihez, a hol szülőinek kérése és Lajos testvérének befolyása alatt pályát változtatván, Nagy-Enyedre ment a theologiai fokra, melyet kitünő sikerrel végezvén, 4 évig mint köztanitó szolgált Sepsi-Szent-György, Kolozsvár és Szászvároson az ev. ref. tanodáknál. 1872-ben Erzsébetváros, 1874-ben Zilah, 1877-ben Nagy-Baczon és1890-ben Sepsi-Szent-György ev. ref. egyházközségek választották papjukká.

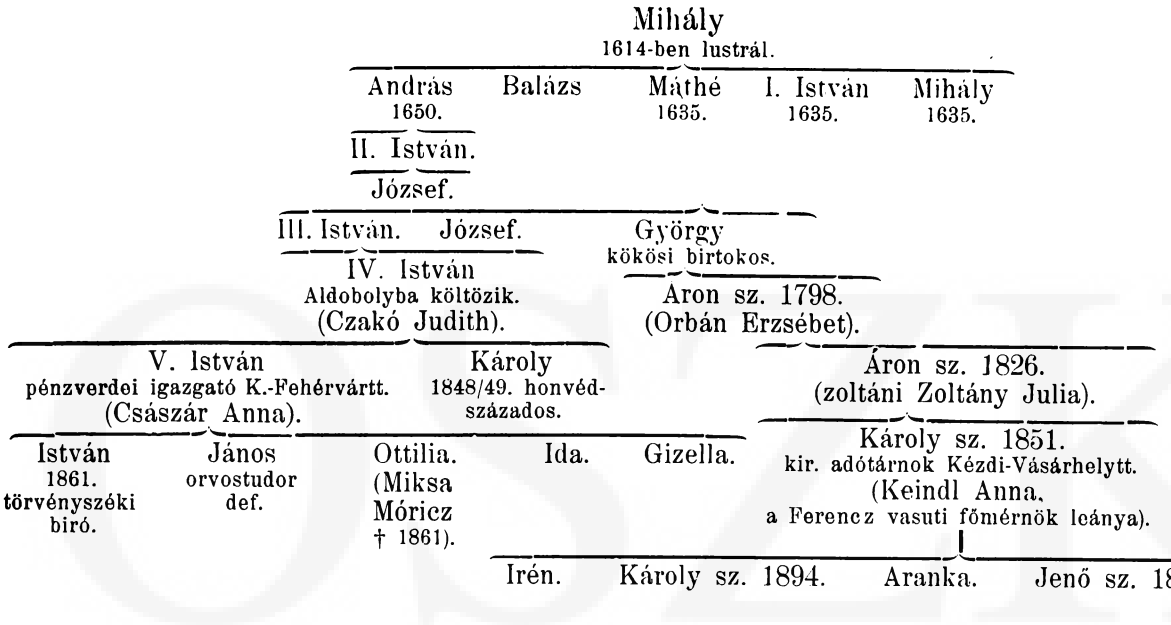
Egyházi téren volt: tanügyi előadó, egyházmegyei főjegyző; 1877 óta miniszteri iskolalátogató; Háromszékvármegye törvényhatósági közgyülésének és állandó választmányának maig választott tagja stb. stb. A „Székely Nemzet"-nek 20 év óta állandó munkatársa; az „Erdélyi Prot. Közlönynek" 1872. óta szintén dolgozótársa volt; a sepsii ev. ref. egyházmegyei „Egyházmegyei Értekezlet" és a sepsi-szentgyörgyi ref. egyh. társaság" egyházi elnöke.

Megkivánjuk e helyen emliteni, hogy a családnak ez utolsó helyen emlitett tagja közel másféltiz év óta ernyedetlen kitartással kutat a tudós, költő és magyarnyelv-reformátor Révay Miklós eredete, illetve édes atyja a nagyszentmiklósi „katonaviselt csizmadia" Révay Miklós szülői után és nem egészen eredménytelenül, mennyiben az 1690—1767-ben élt Zólyommegye ternyei róm. kath. kántor: Révay Jákóbban véli azt föltalálni s a trebosztói Révayak nemesi vonalába: Révay János és Ordódy Magdolnához becsatolni.

Czimerük Kék paizsban arany koronából kinövő farkas lábaiban 3 rózsát tart. — Sisakdisz három strucztoll. — Foszlányok arany-kék, ezüst-piros.

Reznek alias Kósa (középajtai). Nagy Iván ezen családot Magyarországról, Reznekfalváról származottnak mondja, állitólag a család kihaló félben lévén, egy középajtai Kósa Reznek leányt vett volna nőül s igy maradott fenn a Reznek-Kósa név. — Egy másik versio szerint Kósa Dániel 1599-ben mint hadnagy egyik székely komandóhoz Kökös községébe rendeltetvén ki, mint ilyen ott is maradt. Állásánál fogva katonai egyenruhában, kardosan, zörgős és sallangos lovakkal járt, ezért a nép őt rezes Kósának nevezte el; a „rezes" jelző annyira megtartotta jellegét, hogy az elnevezés állandó maradt s később a nép nyelvén „Reznek" lett, mely elnevezés a család tagjain maradt. Egyiket sem tartom hitelesnek, az elsőt azért nem, mert Nagy Iván táblázatán sehol sincs kitüntetve azon Reznek fiu-leány, ki a Kósa-családba ment volna férjhez, sőt táblázatát azon Kósa Mihálylyal kezdi, ki 1604-ben lustrál[1] és kinek atyja Gergely 1594-ben középajtai birtokos volt s 1602-ben Rudolf király hüségére felesküszik.[2] Kósa Mihálynak fiai: az 1635 évi conscriptio szerint Máté, István és Mihály Közép-Ajtán, András és Balázs Kökösben fordulnak elő.[3] A másik hagyományról pedig semminemü irott adatunk sincs, tehát még azt is kétségbe kell vonnom, hogy Dániel egyáltalán valaha létezett volna. Egy ága később Aldobolyba és egy másik Komollóra költözött

Leszármazási táblázatuk a következő:

A táblán feltüntetettek közül: V. István a gyulafehérvári pénzverdének a 70-es évekig főnöke, ki egyuttal a méhészet iránt mutatott nagy érdeklődést; e végből az 1856 évi „Falusi gazda" czimü lapban az ország összes méhtenyésztőit felhivja, hogy szakszerü czikkeikkel a lap hasábján vitassák meg ez iránybani tudásukat, minek meg is lett a várt eredménye, mert ez után egyik ujságczikke a másikat érte. Gyermekei: Dr. Reznek-Kósa János orvostudor utódok nélkül halt el. Reznek-Kosa István törvényszéki biró agglegény maradt.

Reznek-Kósa Károly 1848-ig hadnagy a császári hadseregnél, 1848-ban a szabadságharcz kezdetén átlépett a székely hadseregbez és itt kapitányi rangot nyert, melyet a szabadságharcz lezajlásáig viselt s mint ilyen az elnyomatás korszakában (1850) elfogatott és kinosabbnál-kinosabb torturák után Olmütz várába záratott, itt volt évek során hadifogolyként, hol többi hasonsorsosával együtt női kézimunkával töltötte idejét. E korszak változtával hazakerült Aldobolyba, mintaszerü gazdaságot folytatott és katonatiszti nyugdijat élvezett. Fiai nem maradtak.

Reznek-Kósa György mint földbirtokos Kökös községében található, ennek 1798-ban született fia: I. Áron az atyjától öröklött földbirtokon gazdálkodott; ennek fia Áron II., ez már 1846-ban mint a székelyudvarhelyi főiskolát végzett jogász kerül Kökösbe haza, ki mint ilyen 1848-ban Bem hadseregébe lépett többszörös életveszélyes ellenséges kardvágások miatt oly végzetes helyzetbe került, melyből már menekvése nem volt, áldozatul esett; azonban baja kezdetén a zoltáni Zoltány-családból megnősült s ezen házasságából nemzett gyermeke Károly mint kir. adóhivatali ellenőr él Kézdi-Vásárhelytt. Nemes levelet a család 1650-ben nyert.

Czimerük: Kék paizsban koronán nyugvó kar buzogányt (vagy effélét) tart.[1]

[1] Udvh. M. L.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Háromsz.M. L.

Román (kézdi-szent-léleki). Ezen családból, melyet ez idő szerint Román Domokos, Albert és Lázár, valamint gyermekeik képviselnek Kézdi Szent-Léleken, 1614-ben Román István és Mihály a Bethlen Gábor-féle összeirásban fordulnak elő.[1]

Ros (sepsi-szent-györgyi). † 1614-ben Sepsi-Szent-Györgyön Ros Boldizsár mint nobilis lustrál.[2] Kihalt.

Rosa (szentléleki). Rosa Benedek, Péter és László az 1614 évi lustrakönyvben fordulnak elő.[2] Ezen családból fiuágon egyedül Rosa Elek él Kézdi-Vásárhelytt, női ágon pedig Rosa Mária Pál Pálné Kézdi-Szentléleken.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

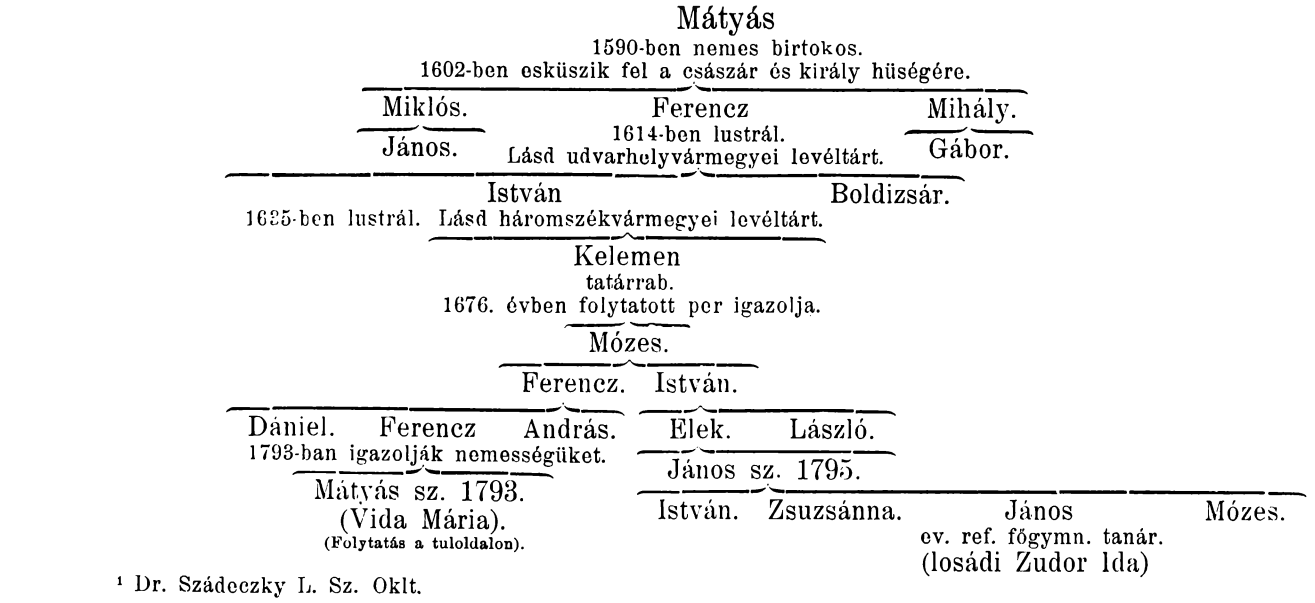
[1] Nagy Iván M. Cs.
[2] Udv. M. L.

Salamon (rétyi). 1786. junius 19-én Salamon István nemességi igazolványt veszen.[1] Ezen székely családból való Salamon Antal községi biró Rétyen. Története ismeretlen.

Sandy (futásfalvi). Ezen régi családból 1607 szeptember 22-én Sandy János szabad székely Rákóczy Zsigmondtól nyert primipilátust.[2] Nevezett Jánosnak fiai Lőrincz és János az 1635 évi conscriptioban fordulnak elő.[3] Tagjai ez idő szerint Futásfalván földmiveléssel foglalkoznak. Soha sem volt kiterjedt család; számukhoz mérten és szükség esetén azonban szivesen állottak azok sorába, kik életüket nem sajnálják hazájukért áldozni. Az 1848/49-iki harczmezőn ott látjuk Sandy Józsefet mint honvéd századost, Sandy Pált mint huszár-hadnagyot és Sandy Istvánt mint huszár-káplárt; kik majdnem minden nagyobb ütközetben részt vettek. Ezen családból valók: Sandy Mihály községi pénztárnok és birtokos, Sandy Antal községi biró és birtokos és Sandy István birtokos, kik Futásfalván élnek.

Sándor (pákéi). * Ez a család habár mint primor-család Háromszék nemesei között mindig előkelő szerepet játszott, az eredetére és közszereplésére vonatkozó okmányait csak hiányosan tudta megőrizni, mivel azokat a XVII. században az egyik tatárdulás alatt, hitelesen bebizonyitottan egy Vida András nevü egyén gondviselésére bizta, ki azokat elásta s ezzel tönkre is tette. Végre sikerült Sándor Dániel, Ferencz és András, továbbá Elek és László testvéreknek, illetve unokatestvéreknek nemességüket 1793 márcz. 4-én elismertetni, a mikor is 1614-ig visszamenőleg nemességük notificáltatott.[4] Az ide vonatkozó vallatási naplók, a tanuságot tevő Ugron, Szonda s más nemes családok akkori saját levéltára szerint „főnemesi családnak iratott régen ezen pákéi nemes familia“. Családi hagyomány szerint ősfoglalás jogán szerezték birtokukat. A primor eredet tehát kétségtelenül igazolva van. A család régisége és nemessége mellett szól még az a körülmény is, miszerint a pákéi templomban a legelső ülőszék az övék volt, mely a multban egyik legerősebb bizonyitékot képezte az azt biró család előkelősége mellett.

A család egyik őse — ugyanaz, a ki alatt a családi okmányok elvesztek — Kelemen tatár rabságba jutott, melyből: „a jussa eladatván a sattzában, igy váltatott ki“. A család leszármazási táblázata Mátyással kezdődik, ki 1590-ben mint pákéi nemes birtokos fordul elő és 1602-ben Rudolf hüségére esküszik fel.[5] Családi táblázatuk a következő:

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

[2] Eredeti hártyára irt fejed. okmány ifj. Sandy Mihály őrizetében Futásfalván.

[3] Háromsz. M. L.

[4] Eredeti és összegyüjtött okmányok Sándor József orsz. képviselő őrizetében Kolozsvártt. (Az Erdélyi Nagyfejedelemség és hozzátartozó törvényes Részek törvényes Táblájának 2398–793. sz. Itélete Maros-Vásárhelyt).

[5] Dr. Illéssy és Pettkó K. K.

Mátyás sz. 1793. (Ki az előző oldalon).
(Vida Mária).

Dénes sz. 1821.
(Keresztessy Erzsébet)

Juliánna sz. 1848.

József sz. 1853. országgyülési képviselő, Emke-alelnök-főtitkára.

Az ujabb nemzedékből Sándor József (született Bukarestben 1853 nov. 27-én) emelkedik ki. Tanulmányait a budapesti és kolozsvári egyetem orvosi facultásán végezte s e mellett a bölcsészeti és jogi tudományokkal is foglalkozott. Már egyetemi hallgató korában segédszerkesztője lett az erdélyrészi szabadelvüpárt lapjának a „Kolozsvári Közlöny"-nek, szerkesztője az erdélyi ref. egyházkerület hivatalos lapjának a „Protestáns Közlöny"-nek; később az „Ifju Erdély" czimü kereskedelmi és ipari szaklapot alapitotta. Ez időbeli publicistikai müködése nagy s főleg a nemzetiségi kérdéssel foglalkozik. Az Emkének megalakulása óta rendes titkára, később főtitkára és tiszteletbeli alelnöke. „Az egyesület megalapitása körül szerzett érdemeiért" az egyesület tagjaitól kapott diszes kelyhet és tányért az őseik hitére visszatért kis-barcsai magyaroknak ajándékozta úrvacsora-készletül. A romániai vámháboru alatt katonai kincstári szállitásokkal és más megrendelésekkel az Emke utján 1 millió frtot hozott be az erdélyi részbe a kisipar támogatására. E czélból több ipari és kereskedelmi kiállitást is rendezett. E téren való müködéseért többek közt a Kolozsvári Kereskedők és Kereskedő Ifjak Társulata is disztagjává választotta. Az Emke megbizásából szervezte az Erdélyrészi Kárpát-Egyesületet, az E. K. E.-t, mely ezért szintén disztagjává és alelnökévé választotta. Főszerkesztője volt Erdély első Baedeckerszerü gyüjteményes leirásának, az „Emke-Utikalauz"-nak. Hosszabb tanulmányokat tett Német- és Olaszországban és a balkáni államokban, Bukovinában stb. Több éven át Kolozsvár sz. kir. város törvényhatósági bizottságának tagja s mint ilyen szervezője és előadója volt az u. n. „Városi párt"-nak. Az erdélyi ref. egyházkerület közgyülésének tevékeny tagja, előbb mint képviselő, most mint a romániai ref. missiói egyházmegye főgondnoka. Az ezredéves kiállitás alatt szervezte és rendezte a magyar közmüvelődési egyesületek kiállitását Budapesten az u. n. közmüvelődési-pavillonban s szervezte ugyanekkor ezen egyesületek emlékezetes ezredéves congressusát. E kiállitást Ő Felsége diszoklevéllel tüntette ki. 1896 óta ősei szülőföldjének a kovásznai kerületnek, melyhez tartozik a család törzsfészke Páké községe is, országgyülési képviselője. Még több erkölcsi testületnek tiszteleti tagja.

Sándor (sárfalvi). † 1614-ben Sándor Miklós mint pixidárius lustrál.[1] — az 1635 évi lustra alkalmával nevezett Miklósnak fia már Tordán lakik és sárfalvi jószágát a Tholdi-családnak adta el.[2] Sárfalván ma e család ki van halva.

Salatia (köpeczi). 1625 május 8-án Salatia Máté, Bálint és János Bethlen Gábortól nyert primipilátust.[3]

Sánta (lisznyói). † 1614-ben Sánta Ferencz mint nobilis lustrált.[1] Kihalt.

Sánta (osdolai). Ezen családból Sánta János 1614-ben mint pixidárius fordul elő,[1] 1620-ban február 29-én pedig Bethlen Gábortól armálist nyert.[3]

Sárkány (esztelneki). † Ezen kihalt székely családból Esztelneken a XVII. század elején István fordul elő.[1]

Sáska (zágoni). A XVI. és XVII. században még kiterjedt család volt, ma azonban Zágonban csak a „Sáska-utcza" emlékeztet reá.

Sass (sepsi-szent-györgyi). Régi és gyökeres háromszéki székely család, melynek eredeti származása valószinüleg Szemerja községből indul ki. Ugyanis az 1602 évi Básta-féle esketésben Sepsi-Szent-Györgyön e családnak egyetlen tagja sem fordul még elé, mig ugyanakkor a tőszomszédos (és ma már Sepsi-Szent-Györgygyel egybeolvadott) Szemerja (akkor Szent-Mária) faluban Sass Péter mint szabad székely van feljegyezve. Azonban már az 1635-beli lustrálisban megjelenik a család két tagja Sepsi-Szent-Györgyön is, mint oppidánus székelyek Sass János és György. Ugyanekkor a családnak még több tagja Szemerja lustrájában is előfordul. A XVII-ik század derekán — az okmányok szerint — Sass István, Tamás és János nobilisnek iratnak, kik közül Tamás 1663-ban Sepsi-Szent-György város és Szent-György falu birája volt, valamint ennek fia I. János is 1691-ben ugyanezen birói széket tölti be. Később a XVIII-ik században a kurucz háboruk után vagyoni helyzetükben hanyatlás állván be, a család is a székely rendi

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

felosztás alsóbb fokozataiban jelenik meg a primipilusok, oppidánusok sorában s a székely katonaság felállításakor a második székely gyalogezredbe soroztatott s a székely katonaság fennálltáig előfordult háborukban részt vett. A család, a mennyire hagyományai visszanyulnak, mindig református volt.

A ma is Sepsi-Szent-Györgyön élő család tagjai közül a leszármazási táblán kitüntetett IV. József az ev. ref. egyháznak évek óta buzgó megyebirája s ennek fia VI-ik József Sepsi-Szent-György városnak jelenlegi főjegyzője.

A város és a Sykó-család levéltárából s az anyakönyvekből összeállitott leszármazásuk a következő:

I. Tábla.

Sass N.

I. István Nobl. élt 1676. (neje Margit). — I. Tamás Nobl. élt 1675. (neje Erzsébet).

Annók székely fiu-leány. (s.-szent-györgyi Nagy Gergely). — I. János Ppl. élt 1749. (Dánér Kata).

I. József ppl. — Judit sz. 1762.

I. Miklós opp. — II. József sz. 1763.

I. György élt 1787. — Zsuzsa székely fiu-leány. (Dancs János).

I. Dániel élt 1787. (Demeter Kata).

II. János sz. 1768. † 1840. (szemerjai Császár Ilona).

I. Péter. (Folyt. a II. táblán.)

Ilona sz. 1772. iker I. Péterrel.

Kata sz. 1777. (Bölöni György).

I. Gábor. (Folyt. a III. táblán).

II. Tamás sz. 1796. † 1800.

Mária sz. 1798.

Ágnes sz. 1801. † 1803.

III. Tamás sz. 1804. (Császár Ágnes).

II. Dániel sz. 1806. (Jakab Erzsébet).

II. György sz. 1812.

I. Sámuel sz. 1836. † 1837.

Teréz sz. 1837. †

IV. József sz. 1838. (Császár Anna).

III. János sz. 1841. †

Mária sz. 1843.

V. József sz. 1869. †

VI. József sz. 1873. városi főjegyző.

Ilona sz. † 1875.

II. Tábla.

I. Péter (Ki az első táblán). sz. 1772. (Sigmond Krisztina).

Sára sz. 1796. †

Anna sz. 1797. (Vásárhelyi István).

II. István sz. † 1798.

III. István sz. 1799. †

Julia sz. 1880. (Szőcs József).

III. József sz. 1804. (Nagy Anna, elsőbb Gyárfás Áron székely trombitás neje). — Róza sz. 1842. (Kövér Antal).

Ágnes sz. 1807. (Jakocs József).

Mária sz. 1810. (Gyárfás József).

III. Tábla.

I. Gábor (Ki az első táblán). sz. 1794. a) (Vásárhelyi Juliánna. a) Czakó Róza).

a) Juliánna sz. 1825. (Bakó Lajos).

a) Ágnes sz. † 1827.

a) Róza sz. 1828. (Serbán András).

a) II. Miklós sz. 1831. † 1900. 1848/49-beli honv. tizedes. a) (Czakó Róza. b) Teleki Mária). — IV. János sz. 1861.

a) Terézia sz. 1885.

b) Terézia sz. 1840. † 1894. a) (Császár Sándor. b) Bartha Árpád).

Sebestyén (köpeczi). Székely család, melyből Sebestyén Pál 1608 junius 29-én Báthori Gábortól nyert nemes levelet.[1] 1610-ben Sebestyén János Miklósvárszék követje volt Báthori Gáborhoz[2] 1614-ben. Sebestyén Zsigmond és Bálint mint nobilisek, György mint primipilus lustrálnak.[3] 1624-ben május 24-én Sebestyén András, János és Miklós Bethlen Gábortól armálist nyertek.[1] 1635-ben Sebestyén Bálint fia Balázs, Sebestyén Márton, Bálint junior és Zsigmond pap a Rákóczy György-féle conscriptioban fordulnak elő.[4] 1649 deczember 3-án Sebestyén Tamás és 1655 julius 6-án a stroesti táborban Sebestyén András Rákóczy Györgytől nyertek armálist.[1] Mindannyian köpeczi előnévvel éltek.

Sebestyén (kökösi). Brandenburgi Katalin 1630 április 25-én Sebestyén Jakabnak, II. Rákóczy György 1650 márczius 27-én Sebestyén Mihálynak adtak nemes levelet.[1]

Sebestyén (gidófalvi). 1616 márczius 16-án Sebestyén Miklós Bethlen Gábortól nyert primipilátust.[1]

Sebestyén (angyalosi). Ősrégi székely család, melynek családfája a XV-ik századig felnyul. Tagjai közül Sebestyén Mózes 1525 május 3-án Szapolyai János erdélyi vajdának egy levelében mint „agilis Moyses de Márkosfalwa“ iratik.[5] Somlyai Báthori István erd. királyi helytartó pedig 1529 aug. 10-én megparancsolja angyalosi Sebestyén Mózes özvegyének, hogy márkosfalvi örökségét, melyet csernátoni Damokos Mihálytól és Becz Páltól elfoglalt, bocsássa vissza.[6] A XVII. században már számos tagjával találkozunk, u. m.: 1602 junius 3-án Sebestyén Bertalan primipilátust kap.[7] 1614-ben Sebestyén Miklós, Péter és Mihály a Bethlen Gábor-féle conscriptioban fordulnak elő.[3] Az 1635 évi Rákóczy György-féle összeirás szerint Sebestyén István a hét birák között emlittetik. Fiai: Bartalis, János, Mihály és István.[4] Ugyanott emlittetnek Sebestyén István minor fiai: Mátyás és János; Péter fiai: István, Tamás és János; Benedek fiai: Mátyás és Máté; András fia István; János fia Mihály; valamint Miklós fiai: Mihály, Péter és Gáspár.

Családi táblázatuknak töredéke a következő.

Márkos Jakab de Márkosfalva.

N.	Verónika. (angyalosi Sebestyén Mózes).	Zeep (Szép) Péter. Márkosfalván székely öröksége volt, maradék nélkül halt el.
János de Csernáton 1523.		
	Kata.	László 1471. notáztatott.
Lukács 1523.	János 1507.	Albert.
Mózes 1522.		
Mózes 1533.		

Seethal[8] (schütt és altenbergi) ○ Előnevét „Schütt és Altenberg“-et egyik alsó-krajnai herczegségben fekvő birtokáról irja; ősrégi neve „Mathachich volt és Horvatországban mint annak egyik főnemes családja már a XVI-ik században virágzott — Első ismert őse Petrus Mathachich 1566. szept. 7-én gróf Zrinyi Miklós alvezére és a horvát nemesség fővezére volt Szigetvárnál. „Comitis Zrini vicecapitaneus ac nobilis tur bae praetorianae Capitaneus.“ — Két fia közül Joannes capitaneus in Bekesvarina és Gregorius Horvátország és a tengervidék kincstárnoka volt, utóbbi 1607 junius 25-én Zágrábban magát a horvátországi rendeknek bemutatván, nemes levele publikáltatott. Elsőnek neje Bedekovich leány, másodiknak gallensteini Gall Eszter, gallensteini Gall Jobst és Rauber Magdalena bárónénak leánya volt, ki gyermektelenül halt el; második neje Mária Felicitás, báró Inritch Eszternek, ki Ferdinánd udvarában udvarhölgy volt, testvére; elhalt 1645 márczius 3-án Altenburg várában, hol sirja a kertben egy alabastrom siremlék által van jelezve; a régi vár jelenleg báró Abfaltern birtokában van, romjai ma is látszanak. — Tőle származott le a család: u. m. Joannus et Gregorius, e két testvérnek nemessége és czimere, melyet még II. Rudolf császár alatt elődeik által a kereszténység halálos ellensége a törökkel szemben tanusitott férfias és vitéz magatartásukkal s életük és testüknek veszélyeztetésével, nem egy csatában szerzett érdemeik el-

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Kállay F. Sz. N.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Székely Oklt. III. 578.
[6] Bakk Endre vizaknai plebános kézirata.
[7] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[8] Olvasd: Zeéthal.

ösmeréséért nyertek volt, mindkét ugy atyai mint anyai ágon négy ős számithatásának a jogával, második Ferdinand római császár és magyar király által 1624 május 1. napján megerősitetett. (Confirmatio nobilitatis).

Ezen alkalommal czimerök következőképen iratott és festetett le: két részre osztott paizs, felső része kék, alsó sárga, melyben zöld téren növekvő medve látszik jobbjában karddal. — Sisakdisz: a paizs alak derékből. — Foszlányok: ezüst-veres, arany-kék.[1]

Ugyanazon Gregorius, ki még azelőtt az elhalt Erasmus Dietrichstein császári tanácsos és az udvari haditanács alelnökétől a Dietrichstein uralmat Zobelsperggel együtt megvásárolta volt, később a faistenbergi és 1639 az altenburgi uradalmat is megvásárolván, ez által a törvényes kelléket (requisitum legale) fekvő birtok és házasági egybeköttetés által megszerezvén, 1635 márczius 6-án az egybegyült krajnai rendeknek magát bemutattatván honosságot nyert, mi akkor immatrikuláltatott is. — Egyetlen hátra maradt fia Marens Albertus Mária Sybillának Breckenfeld Konrád és Turn és alsó-ratschacki Gneditz Felicitásnak a leányával kötött házassága alkalmával 1655 január 25-én és 1673 január hó 2-án Leopold császárnak különös kegyéből nyert ujabb megerősitő levél mellett elődeinek nevét „Mathachich"-ot „Seethal"-ra változtatta, előnevét „Schütt"-öt pedig megtoldotta „Altenberg"-gel, valamint az addig és fennebb már emlitett czimert is megváltoztatta: Ujabb czimerök tehát a következő: Kék paizsban mintegy a tengerpartján, mindkét felöl magas és meredek sziklatetőn egy-egy várkastély áll, melynek alját a két kastély hát terében elterülő szép sik-

Schütt és altenbergi SEETHAL-család.

ságra való kilátással a tenger szegélyezi; habzó fehér és zöld hullámain arany kagyló teknőben egy egyenest álló meztelen szüz Fortuna lobogó, aranyszinü dus hajzattal látszik, felső karját maga felett, az alsót pedig maga alatt, kezeiben rubinszinü kiterjesztett vitorlát tart.

Sisakdisz: a paizsban levő meztelen szűz Fortuna derékből. — Foszlányok: aranykék, ezüst-vörös.[1]

Marens Albertus fia Franciscus Albertus udvari császári tanácsos és inclitae provintiae ducatus utriusque f. assessor volt, — neje pedig portendorfi báró Mordaal Mária Regina a szép krajnai nőnek neveztetett, s valóban az is vala, de szépsége a család romlása volt, melyet fényüzés és tobzódás által anyagilag tönkretett. — A család egyik tagja Seethal Ferencz Németországba a fürstenbergi herczeg teritoriumába származott ki, hol udvari tanácsos volt. Württenbergben is sok vérrokona van, közülök egyik a birodalmi congressus követe, titkos tanácsos és római szt. birodalmi lovag. — Franciscus Albertnek két fia volt, Albertus Siegfried, neje báró Forgách Anna, ki 1717-ben testvére Franciscus Leopoldus javára a majoratusról lemondott. 7 fia volt. — A második Gedeon Seethalnak volt az apja, ki sógora volt báró Laudonnak a hires osztrák tábornagynak, mindkettőnek pozsonyi báró Haagen-leány volt a felesége (két testvér).

A legidősebb a 7 fiu közül Franciscus Antoniusnak neje báró Grimbschitz Justina, Grimbschitz György és B. Mária Justina grófnénak a leánya volt, mely házasságból 1767-ben Joannes Bapt. Petrus Paulus Nicolaus született, az osztrák hadsereg legjelesebb tábornokainak egyike, ki az erdélyi Indigenatust megkapta és 1785—1816-ig a török és franczia forradalmi háborukban 30 éven át számtalan ostromban és csatában ugy a török, mint a francziák ellen hősies bátorsággal küzdött, kitüntette vitézségét és hadi tudományát, minek részleteiről a családi levéltárban őrzött s az akkori hadvezérek Nordmann, Frimont, báró Kray Pál, herczeg Reusz és Schwarzenberg által kiállitott fényes bizonyitványok tanuskodnak. Neje Carolina Eleonora Dranth erdélyi nemes leány volt, gyermekeik pedig Carolina Eleonora férjezett gyerőmonostori báró Kemény Farkasné, kinek férje Londonban mint emigrált honvédezredes halt el és az 1808-ban született Joannes Bapt. Vilhelmus Carolus, ki tanulmányait bevégezvén, fiatalabb éveiben az erdélyi kir. kanczelláriánál szolgált, 1833 deczember 2-án nőül vette kőröspataki gróf Kálnoky Ádám leányát Fánnyt, kitől 1834 deczember 9-én született Franciscus Xaverus Carolus, Carolina férjezett báró Horváth Miklósné, János cs. kir. huszárszázados, hadi diszitménynyel ékitett katonai érdemkereszt tulajdonosa, Albert, Emilia, Berta és második házasságából Sándor Ceciliától — Eliza, kik közül egyedül az első „Ferencz" él, mint háromszéki és alsófehérmegyei nagybirtokos és Háromszékmegyének 1877 óta lótenyész-

[1] Eredeti okmány Seethal Ferencz őrizetében S.-Szent-Iványon.

bizottsági elnöke. Életének egy szép részét az európai és amerikai continensek, Afrika és Azsia egyes részének a beutazásával töltötte el. Közpályára nem lépett, sőt képviselői mandátumot sem fogadott el, azt tartván már akkor, hogy a mezőgazdaság is egész embert kiván. De azért megyéje minden nevezetesebb és fontosabb politikai, közgazdasági, ipari és kulturális kérdéseiben állást foglalva tevékeny részt vett azok megoldásában, valamint egyik főtényezője volt Háromszéken a békés irányzatu társadalmi munkálkodásnak. Sepsi-Szent-Iványon lakik.

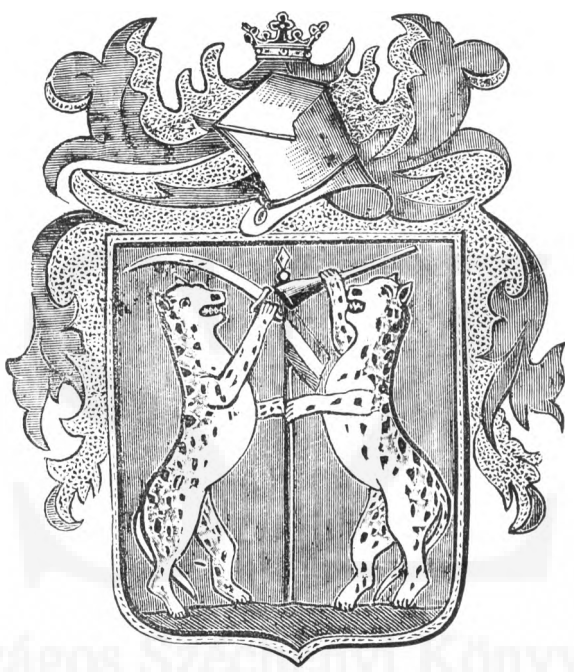
Selester (kökösi). 1631-ben nyert nemes levelet.[1]

Sennyes (bölöni). 1690-ben Sennyes István Bölönben a Tököly beütés elleni rendszabályokat aláirja.[1]

Sepsi (martonfalvi). Nemes levele 1608-ban kelt.[1]

Séra (illyefalvi). Régi, illyefalvi eredetü székely nemes család, mely ugy látszik, hogy a zaláni Sérákkal nem egy törzsből származik, a mennyiben a közös eredetre nézve semmi okmány nem maradt fönn s nemes levelük is különböző. Igaz ugyan, hogy az 1602-beli Básta-féle felesketö lajstromban Illyefalván egy Séra sem fordul elő, (mig ugyanakkor Zalánban Séra Tamás mint lófő-székely esküt tett) de ez még nem bizonyitja azt, hogy akkor Illyefalván még egyáltalán nem lakott volna a Séra-család, mert igen könnyen meglehetett, hogy 1602-ban e családból csak özvegy és gyermekek voltak életben, kiket nem eskethettek föl a császár iránti hüségre.

1611 junius 14-én Nagy-Szebenben kelt czimeres nemes levéllel (melyben egyszerre 39 sepsi széki testőr-gyalog-székely nemesittetik meg s kap ugyanazon czimert) Báthori Gábor fejedelem a Balogh Imre hadnagysága alatt hüségesen szolgált testőr-gyalogok között illyefalvi Séra Jánosnak is nemességet és czimert adományoz.[3] A czimer, miként a Székely Oklev. tár VI. köt. 138. lapján közölve van, következő: „a paizs vörös mezejében zöld gyepen egymással szemben, hátsó lábukon két teljes leopárd áll; első jobb lábában az egyik, a paizs jobb oldalán álló, kivont kardot tart, mely friss vértől piroslik; a paizs baloldalán álló pedig puskát (bombardam) tart karmai közt feje fölött; bal lábával pedig mindkettő zászlót tart. A paizs felett zárt sisak, melyet drágakövekkel kirakott királyi korona ékesit; a sisak tetejéről különböző szinü foszlányok függnek alá". A fentnevezett nemességszerző Séra János az 1614-beli lustrában Illyefalván már a nemesek (nobiles) sorában lustrál. Rajta kivül még egy Séra fordul elő ezen lustrálisban: Séra Imre, kit azonban a „városi rendek" (oppidanusok) között találunk. Az 1635-beli lustrában Illyefalván a nobilisek közt ismét egyetlen Séra sincs, hanem az oppidanusok közt Séra János és Miklós lustrálnak. 1680-ban Séra István fordul elő mint nobilis Illyefalván (és ugyanazon néven egy másik Séra István Zalánban is, de ez két különböző személy)[4]. Az 1681-beli lustrában pedig Illyefalván nemes Séra Györgyöt találjuk. Ezen Séra Györgynek unokáját: III Györgyöt, ki a XIX. század első felében ügyvéd volt Illyefalván („fiscalis procurator") 1841-ben nehány személyes ellensége följelentette, hogy a nemesi kiváltságokat jogtalanul bitorolja, mire nevezett III. Séra György productionalis pert állott és igazoló iratait az erdélyi guberniumhoz fölterjesztvén, ott az 1842 január 31-én 987—1842. gubernialis szám alatt a gróf Lázár László cancellár aláirásával kiadott itélettel az illyefalvi Séra-család kétségtelen nemessége igazoltatott s az alaptalanul vádaskodók elutasittattak.[5] Különben az illyefalvi Séra-család az 1809-beli insurrektionalis nemesi összeirásban is előfordul. Nevüket a XVIII. században Seérának is irták.

Illyefalvi SÉRA-család.

A család irataiból és anyakönyvekből összeállitott hiteles nemzedékrend a mai napig a következő:

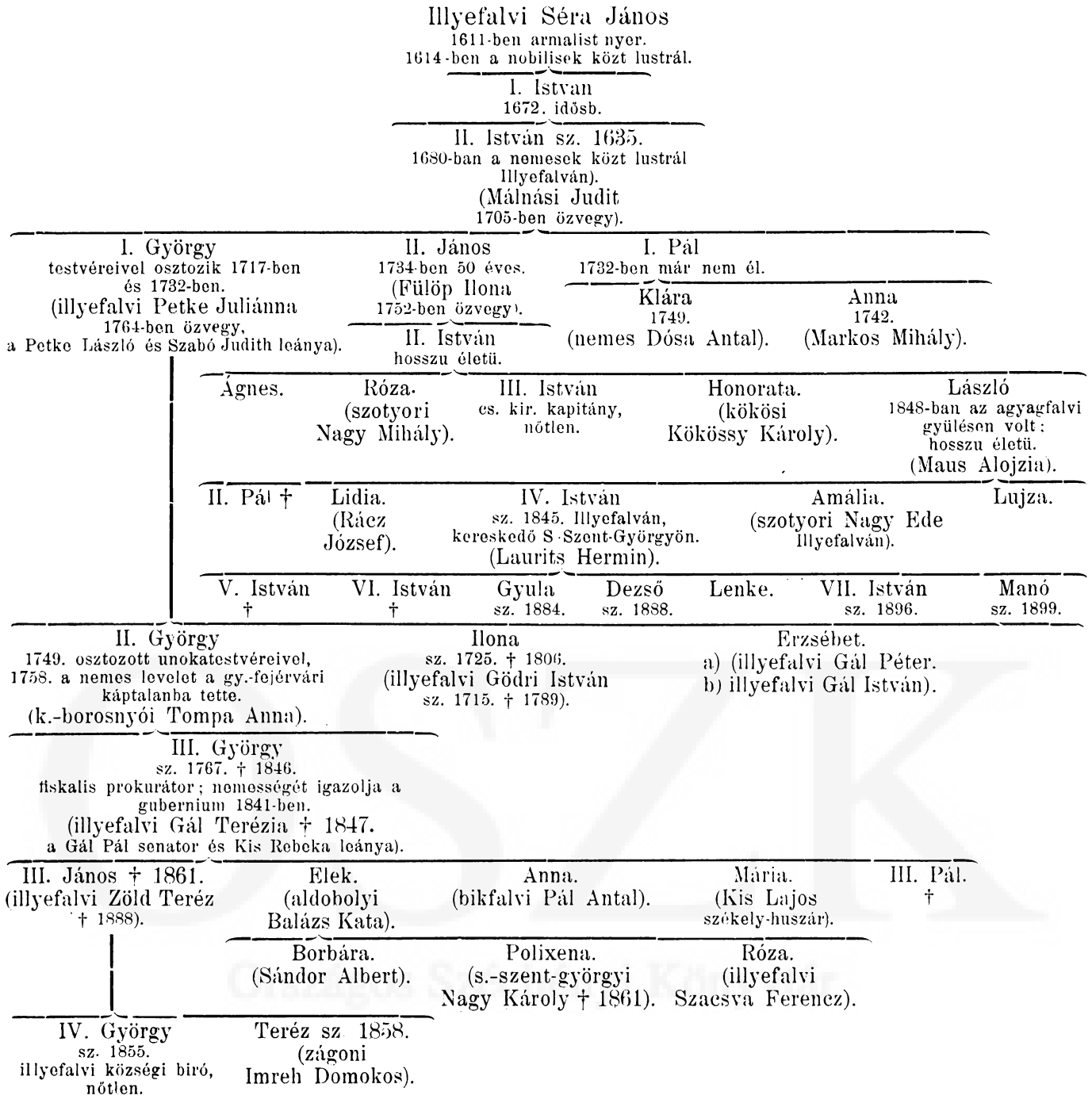
[1] Tagányi K. jegyzéke.

[2] Orbán Balázs Sz. L.

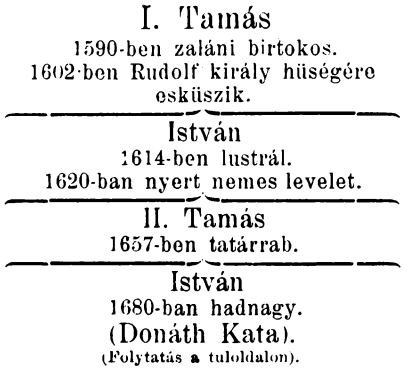
[3] Lásd: Tagányi munkájában és dr. Szádeczky Lajos „Székely Oklev. tár" VI. köt. 138. lap. valamint a nemes lev. egykoru másolatát a család iratai közt Illyefalván.

[4] Mert az illyefalvi Séra Istvánról egykoru kontraktusok is szólnak. A zaláni Séra István pedig hadnagy is volt egyszersmint, mig az illyefalvi nem.

[5] Lásd a család iratai közt.

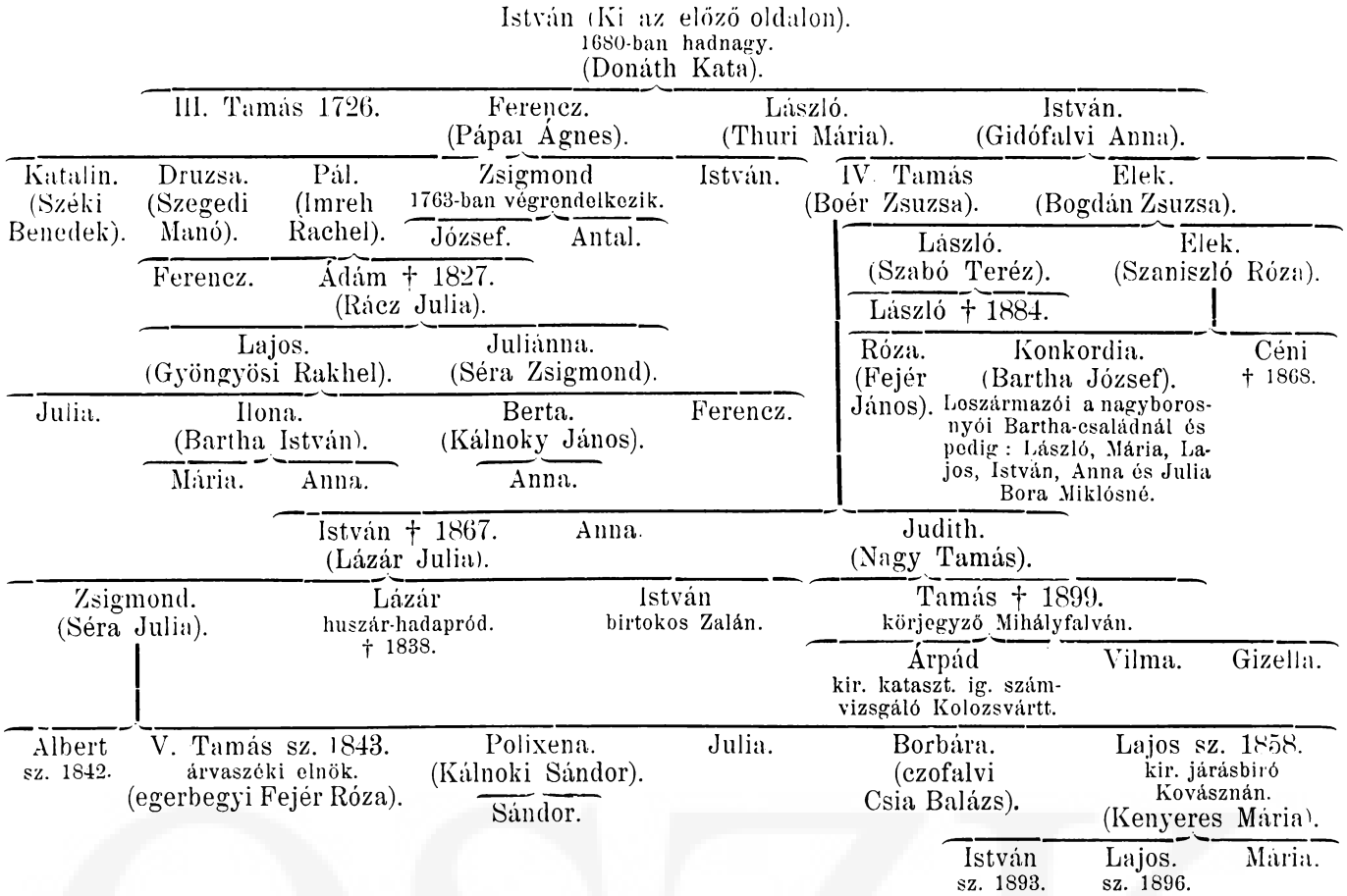

Séra (s.-zaláni). A Zalány-hegy aljában egy hasonnevü kispatak vadregényes partjának hosszában fekszik a Sérák ősfészke „Zalány“. — A XVI-ik században már ott találjuk őket, u. i. Séra Tamás, ki 1602-ben Básta főgenerális rendeletére Rudolf király hüségére esküszik fel,[1] 1590-ben birtokos Zalányban. Tőle származik le a család, mint következik:

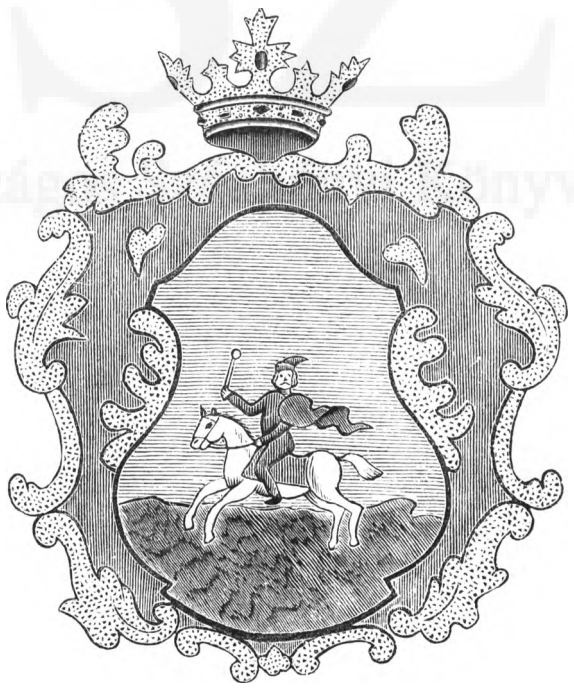

(Folytatás a tuloldalon).

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

A XVII-ik század elejéig ősiségénél fogva élvezte nemesi jogát, mig 1620 február 13-án Bethlen Gábor fejedelemtől Séra István nemes levelet nyert.[1] A most is élő Sérák ezen utóbb emlitett Istvántól származtak le, ki I. Rákóczy György a Háromszéken 1635 okt. 25-én tartott lustra alkalmával, mint hadnagy szolgált s Tamás fiával együtt a nobilisek között foglal helyet.[2] II. Rákóczy Györgynek 1657 évi szerencsétlen lengyelországi hadjáratában tatárrabságba jutván, de családja által kiváltatott. Ezen István és Tamás nejeiről nincsenek adataink. Tamásnak fia István volt, ki a háromszéki nemeseknek Nagy-Borosnyón 1680-ban történt összeirása alkalmával mint hadnagy jelent meg és 3 lovassal vétetett fel.[3] A Tököly által szervezett betörés után a zernesti ütközetben vett részt, de annak nem remélt kimenetele folytán Cserey Mihály történetiró társaságában az erdélyi hadak egy részével menekülnie kellett.

S.-zaláni SÉRA család.

Séra Istvánnak Donáth Katával kötött házasságából az 1726 augusztus 26-án kelt végrendelet szerint 4 fia maradt, u. m.. III. Tamás, ki nőtlen halt meg; Ferencz, kinek neje Pápai Ágnes; István, kinek neje Gidófalvi Anna és László, kinek neje Thuri Mária volt, de utóbbi gyermektelenül halt el.

Séra Ferencznek Pápai Ágnessel létrejött házasságából származtak: 1. Kata, ki Petekre ment férjhez Széki Benedekhez. 2. Drusina, ki Alvinczen Szegedi Manó neje lett. 3. Pál, ki Étfalváról Imreh Rákhelt vette nőül.

Séra Pálnak fia Ferenczről nem maradt fenn adat, mig másik fia Séra Adám Bölönből Rácz Juliánnát vette nőül. 1827. évben elhalván, két gyermeke maradt, u. m.: Lajos, kinek neje kálnoki Gyöngyösi Rákhel volt; ettől gyermekei: a) Juliánna hajadon; b) Ilona pedig Bartha Istvánné, leszármazói a táblán láthatók; c) Berta

[1] Eredeti oklevél Séra Tamás árvsz. elnök őrizetében S.-Szent-Györgyön.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Eredeti Potsa József v. b. t. t. főispán őrizetében.

Kálnoky Jánosné és d) Ferencz körjegyzőjelölt. A fennebb emlitett Ferenczne Pápai Ágnes nejétől 4-ik gyermeke István és 5-ik Zsigmond, ki a családnak Hari (Alsó-Fehérmegye) községben levő birtokát kapta osztályrészül (1763 febr. 24-én kelt végrendelet szerint) Gyermekei József és Antal zaláni birtokrészük felől Séra Adám által 1799-ben végleg kielégittettek. Utódaik ma is Hariban laknak, de Zalánban több adatot róluk nem kaptam.

Az 1726. évben élt Séra Istvánnak hasonnevü fia és annak neje Gidófalvi Anna után két fiu örökös maradt, u. m. Tamás és Elek. — IV. Séra Tamásnak Boér Zsuzsával fennállott házasságából származott: 1 István, ki Lázár Juliánnával létrejött házasságából atyja lett az 1867 márczius hó 1-én elhalt Zsigmondnak, kinek neje az előbb emlitett Séra Juliánna volt. Ettől származott: 1. Albert, szül. 1842 január 1-én Zalánban, birtokos, nőtlen. — 2. Tamás, szül. 1843 decz. 21-én, előbb tartalékos m. kir. honvéd-főhadnagy, majd megyei aljegyző, árvaszéki ülnök s ez idő szerint megyei árvaszéki elnök S.-Szent-Györgyön. Neje Fehér Rozália. — 3. Paula Kálnoky Sándorné — 4 Julia. — 5. Borbára czofalvi Csia Balázsné és 6. Lajos, született 1858. október 8-án. Tanulmányainak befejezése után járásbirósági joggyakornok Segesvárt, majd aljegyző Brassóban, albiró Kézdi-Vásárhelytt és Sepsi-Szent-Györgyön, ez idő szerint kir. járásbiró Kovásznán. Neje Kenyeres Mária. Gyermekei a családi táblázaton fel vannak tüntetve. István és Lázár Juliánna második fia Lázár mint cs. kir. huszárhadapród halt meg 1838-ban Pakráczon. Ennek testvére István pedig jelenleg saját birtokán gazdálkodik Zalánban.

IV. Tamásnak volt még 2 leánya, u. m. Anna hajadon és Judith, ki Mihályfalvára Nagy Tamáshoz ment férjhez: leszármazói szintén a családi táblázaton láthatók.

Séra Elek és nejétől Bogdán Zsuzsától származott: 1. László, kinek neje Szabó Teréz s ezeknek gyermeke az 1884. évben magtalanul elhalt Séra László. 2. Elek és ennek neje Szaniszló Róza nemzették: a) Cénit, meghalt 1868-ban; b) Rozáliát, kinek férje Fejér János nyug. székely-huszárszázados volt; meghalt 1883-ban és c) Konkordiát, ki S.-Szent-Iványban lakott s nagyborosnyói Bartha Józsefhez ment férjhez. Gyermekei a táblázaton és a n.-borosnyói Bartha-családnál is fellelhetők.

Czimerük: Kék paizsban, zöld téren barna pejlovon ülő piros öltözetü, zöld mentés vitéz, jobbjában buzogánynyal, baljában a ló kantárját fogja. — Foszlányok: arany-piros.

Seres (killyéni). 1622-ben nyert nemes levelet.[1]

Serester (szemerjai). Eredeti neve Sylvester volt. Régi székely család, mely Szemerján élt, hol Sylvester István már 1579-ben birtokos és 1602-ben székely katona volt;[2] 1614-ben Sylvester Mihály és István fordulnak elő;[3] 1635-ben Sylvester Mihály és Balázs a hét birák egyike; előbbi hadnagy volt[4] és 1613-ban Bethlen Gábor vallató parancsában is előfordul.[5] Tagjai a „Serester“ nevet a XVII. század végén vették fel s Balázs ivadékai közül Ferencz 1710-ben Károly királytól már „Serester“ név alatt és „szemerjai“ előnévvel nyert primipilátust.[6] Az 1848/49-iki önvédelmi harczunkban Serester László mint hadnagy (kinek leánya Emilia hajadon) és János (kinek neje Bara Rebeka s fia Imre) mint tizedes vett részt. Ezen családból valók: Serester Ferencz (kinek neje Zoltáni Mária) és gyermekei: Amália Demeter Sámuelné s gyermekei Ágnes, Lina és Etelka; Lidia Székely Andrásné s fia Gyula; Sándor, nőtlen; Dániel (kinek neje Karácsony Vilma) s gyermekei: Emma, Vilma és Ferencz; Ida. Valamint Zsigmond, Károly és László. — Házasság folytán a Csákány, Bedő, Farkas és s.-szent-györgyi Kiss stb. stb. családokkal vannak rokonságban, birtokuk Szemerján van.

Sertő (nagy-ajtai). ✝ 1614-ben Sertő Máthé mint primipilus fordul elő.[3] Kihalt.

Sete (szent-katolnai) ✝ 1614-ben Sete Péter lustrált. Kihalt.[3]

Sidó (zágoni). A „Zsidó nemzetségét már IV. Béla idejében emlitik, midőn egyik tagja Kozma comes fia Achilles eladta gyámfiának az ugyanazon nemzetségből való Mácsának (Mihály comes fiának, Mácsa unokájának) Turul nevü birtoka felét, hogy kifizethesse a fiu anyjának hitbérét. 1255-ben egy e nemzetségbeli leánynak az Aba nemzetségéből való Kompold volt az ura“.[7]

A nemzetség legtöbb ága a régibb irásmódhoz ragaszkodva „Sidó“-nak irja nevét, mig egyesek „Zsidó“-nak; igy a zágoni ág is. Azonban a magyar királyi belügyminiszterium a vallás- és közoktatás

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvarhely M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Szabó K. Sz. Oklt.
[6] Eredeti okmányok Székely Zsigmondné Farkas Róza unitár. lelkésznő őrizetében Kálnokon.
[7] Pallas Lexicon.

miniszteriummal egyetértve 1900 évi 34.963. vm. szám alatt az Országos Levéltár adatai alapján kimondta, hogy a „Sidó“ irásmód a helyes.

A nemzetsegnek jelenleg két nagy ága van. Az egyik Háromszékmegyében (református ág), hol az Országos Levéltár adatai szerint primipilusok (lófők), hol pixidáriusok (gyalog harczosok) voltak. A másik ág a Csallóközben és a dunántuli megyékben él (róm. kath. ág, egyesek reformátusok) az illető megyei levéltárak adatai szerint nemesi rangban.

A háromszékmegyei ág csaknem kizárólag Zágonban él és reá vonatkozólag az Országos Levéltár erdélyi főkormányszéki osztályában „Regestum generale supar nova et accurata trium sedium siculicalium Sepsi, Kezdi et Orbai — Anno 1635 die 25. Octobris facta lustratione conscriptum“ és „I. 2.“ jelzet alatt egykoru másolatban őrzött bélyegtelen codexben (az első oldal felirata: Lustratio dominorum siculorum tam equestris, quam pedestris ordinis Trium Sedium Siculicalium Sepsi, Kezdi et Orbai, armis[illegible]utentium) Zágon alatt: Pedites veteres: — Sidó István fia Mihály. Sidó Balázs elbujdosott, Aytonban lakik. Recuperati: Sidó Mártonné; Mikes Boldizsár tartja közit hozzá, megitilte az törvény 1 die Novembris 1635 stb. stb. Sidó Demeter Obiit fiai: Péter, György stb. stb. Sidó György obiit, fia Mihók Vaiasnon lakik.

Ugyanazon osztály „I. 1.“ jelzet alatt őrzött bélyegtelen eredeti lustrakönyvben (Czime: Generalis collustratio universorum generosorum nobiliumque dominorum trium sedium siculicalium Sepsi, Kezdi et Orbai necnon primipilorum, peditumque pixidariorum sedis siculicalis Sepsi in possessione Nagy-Borosnyó anno 1680 die 8 mensis Maji habita et celebrata) Zágon alatt: Sidó György stb. stb., Sidó Mihály stb. stb.

Ugyanazon lustrakönyvben (a 889. oldal felirata: Az méltóságos Regium Gubernium commissiója tenora szerint nemes Orbai-székben anno praesenti 1737 die 12. Juni Zabolán conscribáltattak mind az exemplus nemes emberek, contribuens nemesek, ugy az primipilaris és pixidáriusok is, a kik comparcáltak, vagy az ő Felsége szolgálatjában, postálkodásban és egyébféle militare servituumban vadnak, az megirt mód szerint) Zágon alatt primipile Sidó Márton sine equo et armis.

Ezen székely család Háromszéken több ágban élt és számos helyen volt birtoka. — Legelső, kiről adattal birunk, Sydo László és Anna, kik 1547-ben Fekete Antallal perelnek.[1] 1614-ben Polyánban Sydo Péter és János lustrálnak;[2] ezen ágat ma egyedül György polyáni birtokos tartja fenn. — Ugyanazon évben János Kurtapatakán, Sidó Márton, Demeter és Antal Páván a Bethlen Gábor-féle összeirásban fordulnak elő.[2] A kurtapataki ág azonban kihalt. — 1679 junius 21-én Sidó István és Mihály „angyalosi“ előnévvel nemes levelet nyert;[3] és 1775-ben Sidó Anna az Apor Ferencz anyja, ki Simó Demeter és Vass Anna leánya volt, atyafiaival a szentkatolnai és martonfalvi birtokrésze iránt perel.[4]

A zágoni Sidó-családból ez idő szerint Sidó Domokos m. kir. fővámszedő Pancsován lakik.

Sigmond (killyéni). Törzse Máthé, ki 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik fel[5] és 1614-ben a Bethlen Gábor-féle conscriptioban fordul elő.[2] — 1635-ben már több tagjával találkozunk, u. m. Sigmond Bálint fiai: Mihály és András, Benedek fiai Gergely és Istók, valamint György fiai Ferencz és Mihály élnek.[6] Nemes levelet Bálint nyert 1650 junius hó 16-án.[2] A család egy ága ezelőtt mintegy 200 évvel Killyénből Bikfalvára költözött.

Ezen családot jelenleg 'Sigmond Endre róm. kath. tábori lelkész képviseli Nagy Szebenben, továbbá 'Sigmond Károly sepsiszentgyörgyi takarékpénztári pénztárnok és birtokosnak — ki Garibaldi alatt harczolt Olaszországban és 1895-ben halt meg Sepsi Szent-Györgyön és neje: Bogdán Annának — fia: ifj. 'Sigmond Károly p. ü. igazgatósági irodavezető, ki református ágból származik.

Sigmond (alsó-csernátoni). Ezen családból Tamás 1655 junius hó 28-án a ploesti táborban kapott nemes levelet.[3]

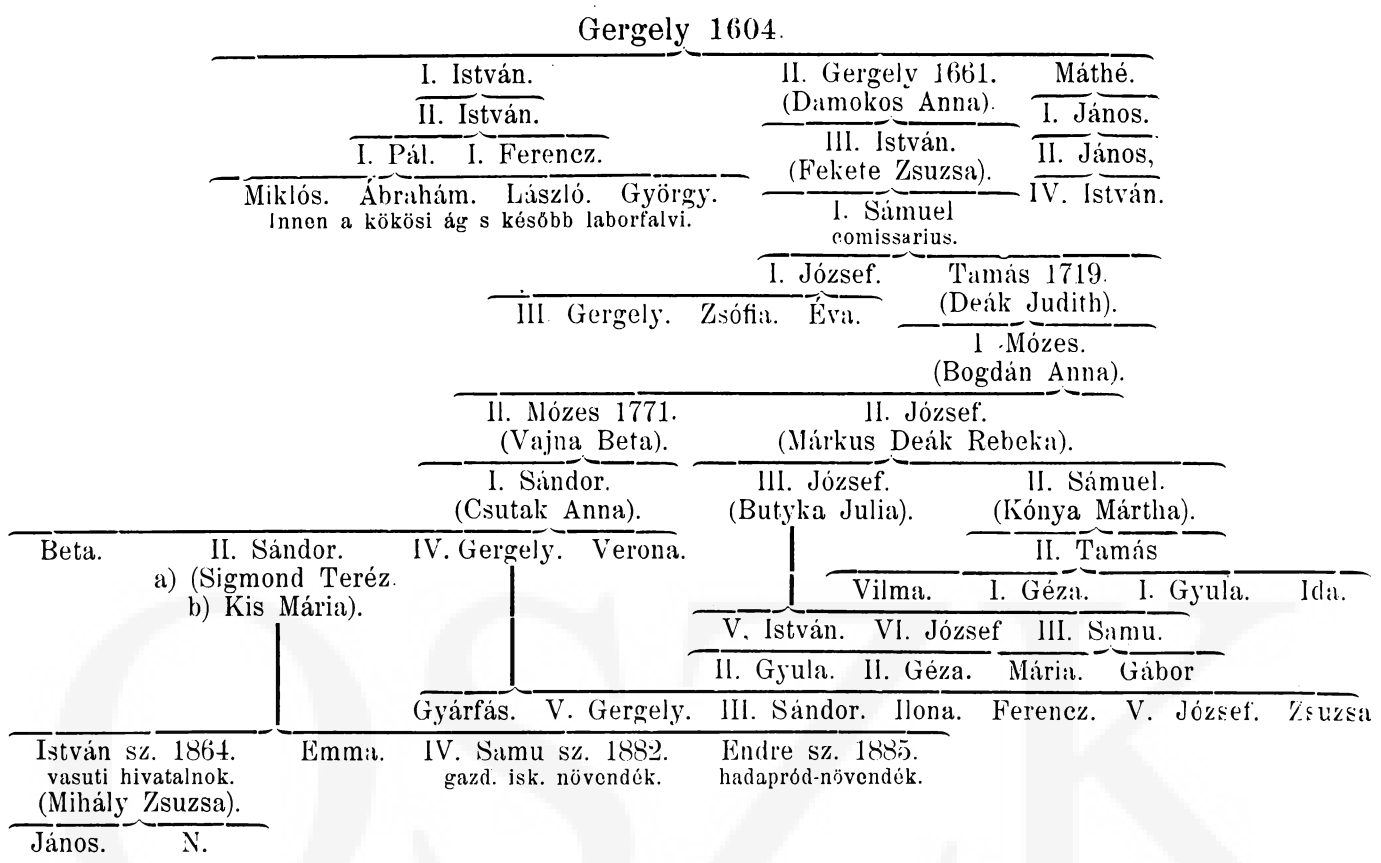
Sigmond (étfalvi). 1607-ben nyert armálist.[7] — 1614 ben Benedek mint primipilus lustrál.[2]

Sigmond (lemhényi). Régi és kiterjedt székely család, mely Lemhényből ered, de ágai az egész Székelyföldre kiterjedtek. A kovásznai, kökösi, kőröspataki, csikdánfalvi, kézdivásárhelyi, killyéni, bikfalvi, homoródszentmártoni és ravai Sigmondok mind Lemhényből származtak. — Már a XVI-ik század elején is

[1] Sz. N. M. Sepsi-Szent-Györgyön.
[2] Udvh. M. L.
[3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[4] Eredeti okmány szerző levéltárában.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt
[6] Háromsz. M. L.
[7] Tagányi K. jegyzéke.

kiterjedt család volt, arra vall azon körülmény, hogy 1510 ben Sigmond Antal, András, József, Márton, Mihály és Pál a róm. kath. templom javára adakoztak [1] 1602-ben Demeter már mint primipilus fordul elő.[2] 1614-ben István, Gergely és Demeter lustrálnak.[3] — 1635-ben Sigmond János a hét birák között, fia István, Sigmond Gergely fiai: István és Gergely, Máthé fia Ferencz a nobilisek között, Sigmond István, Mihály és Demeter a primipilusok között fordulnak elő.[4]

Nemes levelet István királytól nyertek, leszármazási táblázatuk töredékben a következő:

Legterjedelmesebb ma is a lemhényi ág, ide tartoznak: Sigmond Antal a Márton fia, Boldizsár, Ferencz a Gyárfás fia, Ferencz a György fia, Gyárfás az András fia, Gyárfás utódai György és Ferencz, a Gyárfás özvegye, György az Antal fia, György a Gyárfás fia, György a Mihály fia, István az István fia, István a Márton fia, Imre a György fia, Imrének pedig fiai: György, István és Gyula; Sigmond János kismezei és fiai: János, György, Imre és Endre, a György fia József és ennek fia László, Tamás a József fia, a Mihály fia József és fia Lázár, László és fia Károly, Márton, a György fia Mihály és fia Péter, Sigmond Pál felső és fia, Sigmond Péter és fia, Sigmond Pál és fiai: Lázár csendőr-főhadnagy és József birtokos.

A kézdivásárhelyi ágból: Sigmond György ki 1848/49-ben honvédhadnagy volt s mint ilyen a borgóprundi, kökösi és eresztevényi ütközetekben vett részt. — Ennek fiai: Balázs, Imre és György; utóbbinak fia ugyancsak György egyetemi hallgató. — Továbbá Sigmond Lajos ki az 1848/49-iki szabadság harczunkban szintén tevékeny részt vett, mig Brassónál foglyul esett és besoroztatott.

A kökösi ág egyik tagja Laborfalvára származott ezek közül Károly fiai Sándor, Ödön és András élnek utóbbi községi biró Laborfalván. Az udvarhelyi ág 1735-ben származott oda, és pedig Sigmond Tamás és József H.-Szt.-Mártonba, Ravába pedig Éva Árkosi Sámuelné kik hatolykai és lemhényi jószágaikat oda való rokonaiknak adták el.[4]

A kovásznai ág a táblázaton van feltüntetve.

1798 Ápr. 20-án lemhényi Sigmond Demeter, Pál és Tamás vettek nemesi igazolványt.[5]

Sikó (futásfalvi.) Nemes levele 1628-ban kelt.[6]

[1] Eredeti okmány a r. kath. lelkészi levéltárban Lemhény.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Eredeti okmány Lakatos Gyuláné özv. Sigmond Sándorné őrizetében Kovásznán.
[6] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[7] Tagányi K. jegyzéke.

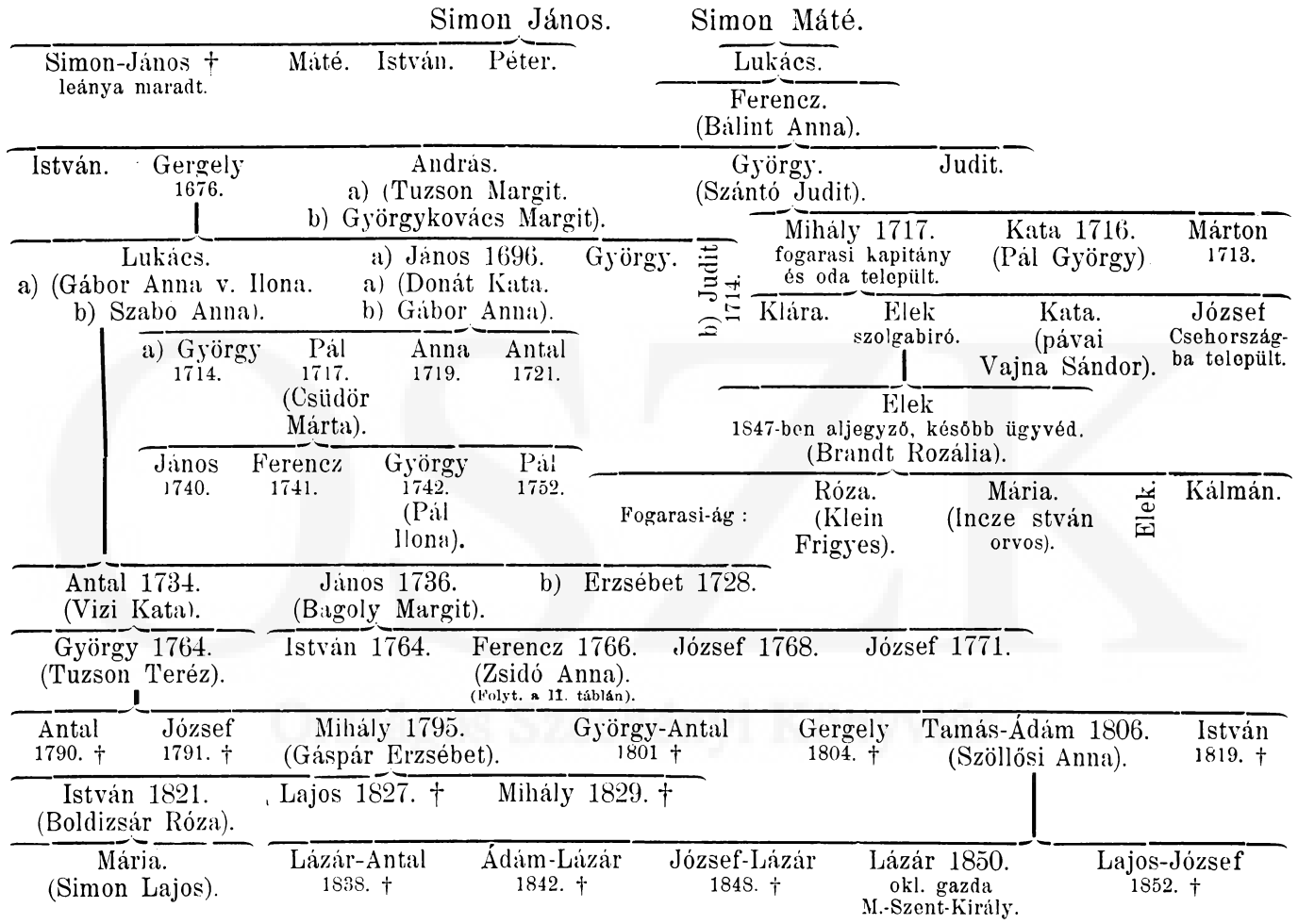
Silester (s.-szt.-györgyi.) † Neve régi okmányainkban „Szilveszter“ és „Silester“ alakban fordul elő. — 1614-ben Silester András lustrált;[1] ennek fia Péter már „Szilveszter“-nek iratik s 1620 julius hó 11-én Bethlen Gábortól nyert nemes levelet.[2]

Egy más ága Andrással 1611 junius hó 14-én kapott czimeres nemes levelet; -- ezen okmány szerint czimerük a s.-szt.-királyi Ábrahám család czimerével azonos.[3] — Kihalt.

Silló (bölöni). 1591-ben kapott nemes levelet.[4] — 1614-ben Silló Istók puer mint nobilis lustrált.[1]

Simon (polyáni). Eredete ismeretlen; a XVI. században már a székely földön találjuk tagjait. Törzse: Máté, ki 1590-ben már polyáni birtokos s mint ilyen 1602-ben Rudolf király hűségére esküszik fel.[5] Egyik ága a családnak Mihálylyal a XVIII. század elején Fogaras vidékére telepedett. Nevezett Mihály fogarasi kapitány volt ivadékai következő táblán láthatók.

I. Tábla.

II. Tábla.

Ferencz 1766 (Ki az első táblán). (Zsidó Anna).

Mihály 1797.	Imre-Ferencz 1802. (Csutak Kata).	Lajos 1804.	Lajos-Ferencz 1806. (Boldizsár Róza).	Gergely 1825. (Gáspár Anna). (Folyt. a tuloldalon).
Ferencz 1835. †	János 1838. †	Lajos 1842. †	János 1848. (Boldizsár Teréz).	Zsuzsa.
Adalbert 1871. (Zonda Gergely).	Imre 1874. †	Mari 1876.	Zsuzsa 1883. (Zonda János).	

[1] Udvh. M. L.
[2] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[3] Orsz. Ltr. Capt. oszt. arm. 22.
[4] Tagányi K. jegyzéke.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

Gergely 1825. (Ki az előző oldalon).
(Gáspár Anna).

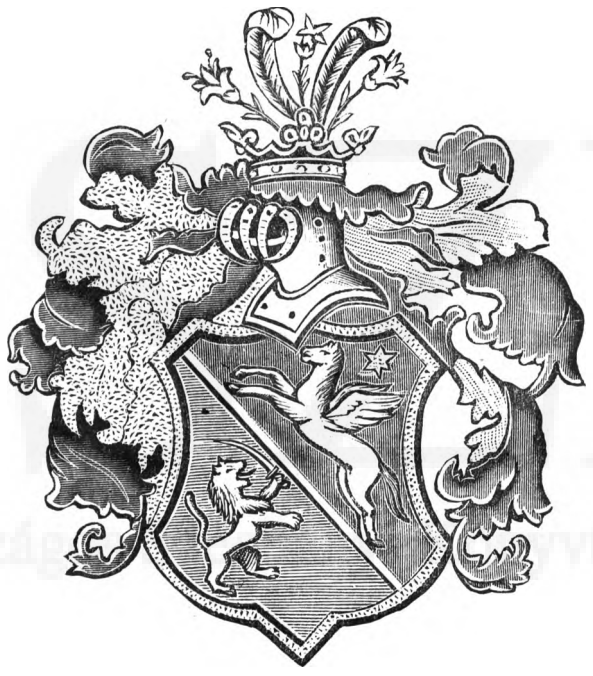
János-Gergely 1838. gy.-kilyénfalvi körjegyző. a) (Nánási Nina. b) Bőjte Ida. c) Ambrus Anna).	Rozália 1839. (Király Lajos nyug. tanár).	István 1841. †	Antal 1843. (Szabó Róza).	Anna 1845. (Szabó Antal).	István 1847. †	István 1849. (Király Róza).	Maria 1851. (Mihály Antal).	Elek 1879. aljárai tanító.	Anna.	N.
a) Szabina. (Balló István).	b) Gergely †					Mária 1873. (Bagoly András).		Éva-Victoria 1874. †		

A fogarasi ágból Elek mint ügyvéd Kolozsvárra költözvén ott alapitott családot.

Simon (kökösi). Régi székely család, melyből Simon Péter 1589 április 10-én Báthori Zsigmondtól novadonatiot kapott.[1] — 1614-ben Péter és Máté fordulnak elő. — Kökösben a család csak leány ágon él.[2]

Simon (szentkatolnai és hatolykai.) Közös törzsük Szentkatolnán volt, onnan származtak át Hatolykára. 1614-ben Szentkatolnán már csak László lustrál,[2] azonban Hatolykán László, Gergely, Miklós, János és Gáspár fordulnak elő.[2] Szentkatolnai birtokuk a Bánffy családra szállott.

Simon (bibarczfalvi.) Egyike a székelyföld legrégibb nemes családjainak. Bibarczfalváról származik s csak később került egy ága Háromszékre Bikfalvára; ugyanis bibarczfalvi Simon János literatus a fő-kanczellária irnoka valamint esküdt jegyzője és ő általa Miklós, György és János testvérek Boeskay Istvántól 1606 január 2-án nyertek nemes levelet.[3] Györgynek két fia volt: György és Mihály. Mihály maradt a bibarczfalvi birtokon, György pedig átjött a bikfalvi örökségbe és itt magtalanul megis halt. Mihálynak fiai: Gáspár és János. Gáspár Bikfalvára jön a György helyébe, János pedig Bibarczfalván marad. Gáspárnak fia: Péter, ki az első ezredben kapitanyi rangot viselt s a haláltól két izben megmentetett; Péternek fiai: Tamás és László előbbi deficziált, utóbbinak fia: Gábor. Ennek fia Ádám (neje feltorjai Kozma Julianna) ki I. Ferencz császár és királytól — azon érdemeért, hogy a k.-vásárhelyi katonai nevelőintézet felépitésére 1823-ban 1000 frtot adományozott, — aranyérem kitüntetést kapott. — Ádámnak fia Gábor felső-csernátoni ev. ref. lelkész 1831-ben az elől már emlitett nemes levelet a marosvásárhelyi kir. táblához eredetiben bemutatja s kéri azt leszármazás utján nevére átruházni, kihirdetni s jogainak jövőben való megőrzése végett neki kiadatni.[3] Nejétől: lisznyói Barabás Erzsébettől származott Samuel, ki jelenleg birtokos Bikfalván és ki több évi hű és kitünő szolgálatainak elismeréseül I. Ferencz József Ő Felsége által 1882 február 9-én a koronás ezüst érdemkereszttel lett kitüntetve szül. 1843-ban. — Neje: miklósvári Jabab Emilia, kitől gyermekei: Gábor szül. 1872-ben; kir. adótiszt Facseten, — Ádám szül: 1877-ben, m. kir. honvéd-önkéntes Brassóban és Emilia. — A bibarczfalvi ágból, származási helyén a családból senki sem él, József volt az utolsó; de fenntartja ezen ágat még Simon Gábor nyugalmazott kir. táblabiró és nagybirtokos, ki Maros-Ilyén, Hunyadmegyében él, de gyermektelen.

Bibarczfalvi SIMON-család.

A bikfalvi ághoz a felsoroltakon kivül Simon György kir. adótiszt és András ev. ref. pap a György fiai tartoznak.

Czimerük: Két részre osztott paizs; az alsó kék részben egy természetes szinü oroszlán növekvön, jobbjában karddal; a felső veres részben egy kiterjesztett szárnyu futó pegasus (szárnyas ló) szárnyain csillaggal.

Sisakdisz: három fehér liliom azok között egy-egy fehér darutoll. — Foszlányok: Arany-kék, ezüst-piros.

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Udvh. M. L.
[3] Eredeti okmányok Simon Samunál Bikfalván.

Simonfi (besenyői.) 1488-ban Simonfi Tamás és György székely birtokosok -- Barlabási Lukáccsal perelnek.[1]

Sinkovits (füleki). Nográdmegyei nemes család, melynek nemes levele Nográdmegyének 1715 évi julius 15-én kiadott bizonyitványa szerint egy tüzvész alkalmával Füleken elégett. A nemességszerző — Nagy Iván szerint — Sinkovich Horváth Lukács volt. Utóbbinak testvére György Erdélybe nősült, neje Serédi Verona volt. — A család tagjai nemességükről több izben vettek bizonyitványt; Sinkovich Mihály 1712-ben s 1722-ben a nemesség sorába iratott.[2] Sinkovits Mihály és Lászlónak 1760-ban Fülekről adatott nemesi bizonyitvány.[3] Ugyanazon évben január 17-én János igazoltatja nemességét (Nográdmegyétől veszen nemesi bizonyitványt); ezen Jánosnak atyja András Füleken lakott s a nemesi lajstromban mint „idegenből jött" fordul elő,[1] mivel azelőtt Selmeczen lakott, hol malomtulajdonos volt.

Füleki SINKOVITS-család.

Családi táblázatuk a következő:

András.

János †	Ignácz † 1838. (Borsitz Katalin).	Antal 1830 körül M.-Vásárhelyre költözött.	János sz. 1800.

Ignácz sz. 1821.
Nezsán (Nográdmegyében) született
(szentkatolnai Cseh Polixena,
a Cseh Ignácz és dálnoki Kovács Polixena leánya).

Aurél dr. med. ezredorvos, nőtlen.	Ottó sz. 1865. dr. pol. birtokos Szent-Katolnán (kézdivásárhelyi Csiszár Emilia).

Clarissa. Ilona. László sz. 1897.

A táblán feltüntettek közül Aurél dr. med., m. kir. honvéd ezredorvos Kézdi-Vásárhelytt és Ottó dr. pol., birtokos Szent-Katolnán. Mindketten tevékeny részt vesznek Háromszék társadalmi életében. Ottó, daczára jogvégzettségének, hivatalt nem vállalt, hanem birtokán gazdálkodik; tevékenysége s szorgalma által mintegy buzditó mintaképe a környék birtokosságának. Kerülete felismervén tehetségét, látván azt, hogy a székelyek ügyeit mennyire szivén tudja hordani s hogy minden fáradozásával erkölcsi és anyagi jólétüket igyekszik előmozditani, — őt a legutóbbi választás alkalmával országgyülési képviselőjükké jelölték s csak puritán gondolkodásán mult, hogy mandátumhoz nem jutott. Családja a táblázaton van feltüntetve.

Használt czimerük: Kék paizsban, hármas zöld dombon ülő oroszlán lábaiban kardot fog, azon egy törökfő. — Sisakdisz: növekvő oroszlán derékből, lábaiban hármas liliomot tart.

Sipos (léczfalvi). Szintén azon családok közé tartozik, melyek a székelyjog és nemzeti szabadsághoz határtalanul ragaszkodtak. Birtokaik ősi foglalás s tagjai leginkább a XVI. és XVII. században szerepeltek. A XVI-ik századból kelt a család adománylevele is, melyet Sipos Gergely 1593 április 5-én Báthory Zsigmondtól kapott. Ennek unokája Simon és fiai, pedig 1625 márczius 13-án Bethlen Gábortól nyertek czimeres nemes levelet.[4] — Az ezektőli leszármazás a következő:

I. Tábla.

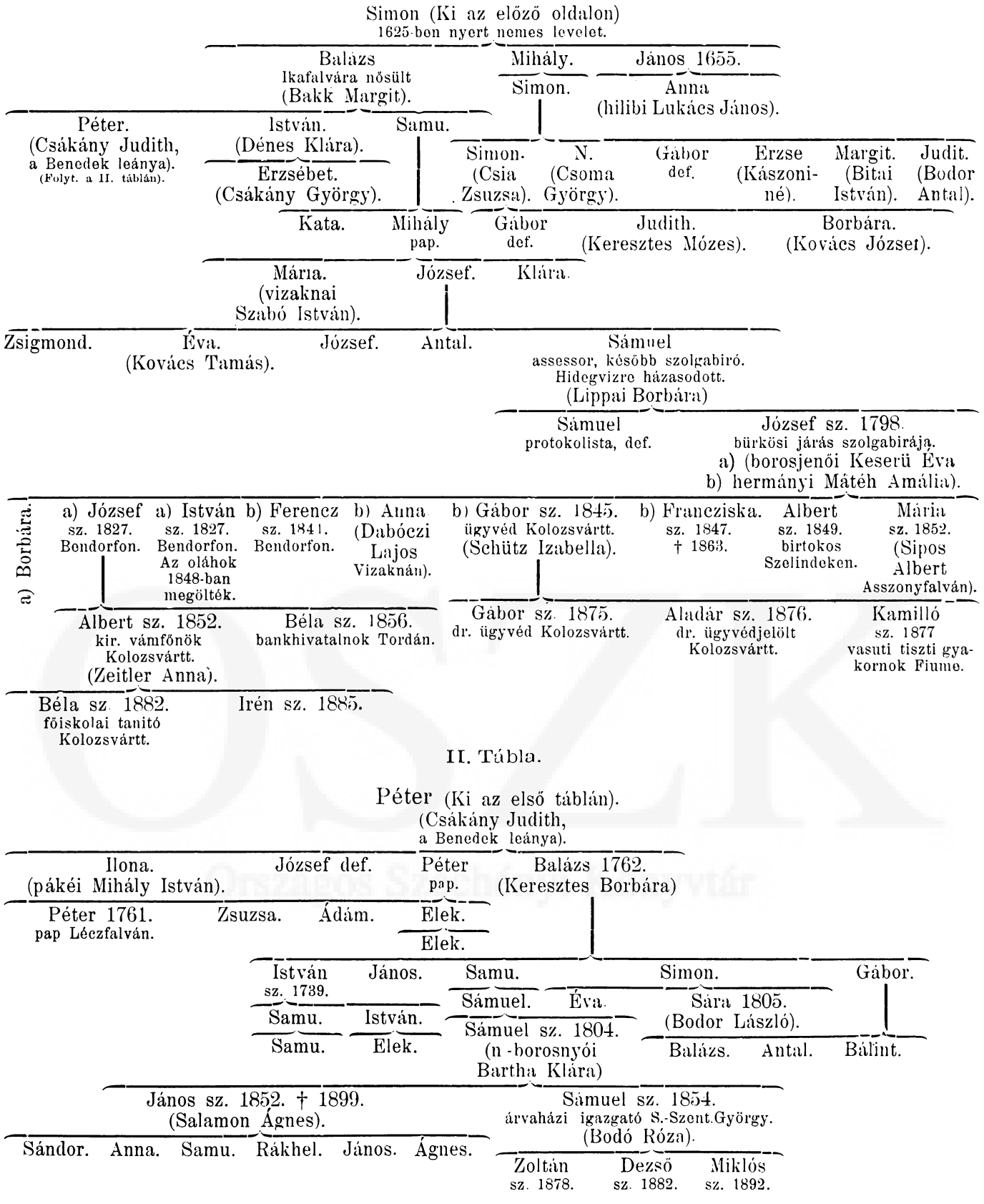
Sipos Gergely
1593-ban Báthori Zsigmondtól nyert adománylevelet
(Fejes Sára a György leánya).

Anna (Farkas Balázs).	Balázs.	Mihály (Ilona asszony).

Simon 1625-ben nyert nemes levelet. (Folytatás a tuloldalon).	György 1614-ben lustrál.

János.

[1] Kállay F. Sz. N.
[2] Nagy Iván M. Cs.
[3] Nográdvármegyei levéltár.
[4] Eredeti okmányok Sipos Sámuel arvh. igazgató őrizetében S.-Szent-Györgyön.

II. Tábla.

Sipos Gábor, Simon, János és István 1750-ben a kir. táblán igazolják nemességüket, mely alkalommal az 1593-ban nyert adománylevelet is bemutatják,[1] azt is igazolják, hogy Léczfalván, Márkosfalván és Barátoson birtokuk, valamint jobbágyaik voltak. — 1799-ben Hidegvizen lakó Sipos Sámuel igazolja nemességét s azt, hogy Léczfalváról házassága által Ikafalvára származott, s szintén azt is, miszerint Léczfalván jobbágyaik voltak.[2] Léczfalván volt a család főfészke, ott kiterjedt jószágokkal birt, egész határ részeket

[1] Eredeti okmány Sipos Sámuel árvaházi igazgató őrizetében Sepsi-Szent-Györgyön.
[2] Eredeti okmányok Sipos Gábor ügyvéd őrizetében Kolozsvártt.

sőt utczát is kereszteltek el nevük után ilyen a „Sipos kopár“ is, — mely 1763-ban még a család birtokában volt. Ez idő szerint két főágban él; az egyik Háromszéken, a másik Kolozsvártt honol. — Utóbbiból József ki 1798-ban született, bürkösi szolgabiró volt; érdekes a kir. főkormányszékhez tett azon jelentése, midőn tudatja, — hogy „a rukkori közönség nem akar katona ujonczot adni — a közrend felháborittatott s midőn a rögtön törvénynyeli élhetésre az engedélyt köztudatra juttatta a falu ugy nyilatkozott, hogy nem engedi meg a falusi birónak akasztófát állitani fel.“

Léczfalvi SIPOS-család.

Ezen ágból Sipos Gábor az imént emlitett József fia szül. 1845-ben, tanulmányait Nagy-Szebenben kezdette, Nagy-Enyeden folytatta s a jogot Kolozsvártt végezte; 1874-ben Maros-Vásárhelytt ügyvédi vizsgát tett, ma is még Kolozsvártt ügyvédi gyakorlatot folytat. — Nemességét a belügyminiszterium előtt bebizonyitván, 53405/1896. sz. alatt a „léczfalvi“ előnév használatára és az 1625. évben nyert czimer viselésére feljogositatott. — Gyermekei: Zoltán, Dezső és Miklós. — Neje: Bodó Róza; tott. — Fiai: Gábor szül. 1875 dr., ügyvéd Kolozsvártt, Aladár szül. 1876 dr., ügyvédjelölt szintén Kolozsvártt és Kamilló szül. 1877 vasuti tisztgyakornok Fiuméban.

Emlitett Gábornak nagyatyja Sámuel mint felső fehérmegyei táblabiró a Cziráky-féle conscriptio eszközlésével volt megbizva.

A háromszéki ágat Sipos Samuel tartja fenn, született Léczfalván 1854 január 11-én, 19 éven át volt Léczfalván tanitó, hosszas és áldásos munkálkodásának érdemei elismeretlenül nem maradhattak, bizonyitja azt azon körülmény miszerint 1893. évben a háromszékmegyei árvafiu szeretetház igazgatójává lett. — Családjával S.-Szt.-Györgyön lakik. — Neje: Bodó Róza;

Czimerük: Kék paizsban pánczélos kar karddal. Csörös sisakdisz. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Sipos (martonosi). 1607-ben nyert nemes levelet.[1]

Sipos (márkosfalvi.) A léczfalvi Sipos családból vált ki; de tagjai az 1614. évi Bethlen Gábor-féle lustrakönyv szerint már Márkosfalván birnak jószággal, és pedig az emlitett évben Sipos Péter és Bálint fordulnak elő.[2] — Közülök 1815 körül Antal adóiró biztos, 1849 körül Pál megyei tiszti ügyész. meghalt 1860-ban, neje Baricz Amália volt; fia János 1862-ben főkormányszéki irnok Kolozsvártt. — Samuel szintén ezen családból főkormányszéki számvevő. — Számos előkelő tagja van, de adataik előttem ismeretlenek.

Sólyom (polyáni.) ✠ Nemes levele 1584-ben kelt.[1] — 1614-ben Polyánról Sólyom Pál lustrált.[2] Ezen törzsből származott a felső-torjai Sólyom család is, melynek egy ága Hunyadmegyében élt és melyből Sólyom János 1763-ban Kitiden predicator volt.

Sólyom (gyergyó-ujfalusi.) Régi székely nemes család. Nevével a székely földön gyakran találkozunk s valószinü, hogy azon Sólyom Pál és Balázstól erednek, kik 1409-ben a Madaras családdal pereltek s kiknek atyjok Mátyás volt, ki a XIV. században élt.[3] Az emlitett Pál és Balázs valamelyikének utódja Sólyom Péter, ki 1567-ben mint bányai kapitány Kővár bevételénél elfogatott.[4] 1602-ben Sólyom Dávid Básta főgenerális rendeletére Rudolf császár és király hűségére esküt teszen;[5] 26 évvel később, illetve 1628 julius 8-án nevezett Dávid Bethlen Gábortól gyergyó-ujfalvi előnévvel külön is nemességet szerzett; neve ezen okmányban, mely 1629 május 29-én lett kihirdetve, „Soliom“-nak iratott.[6]

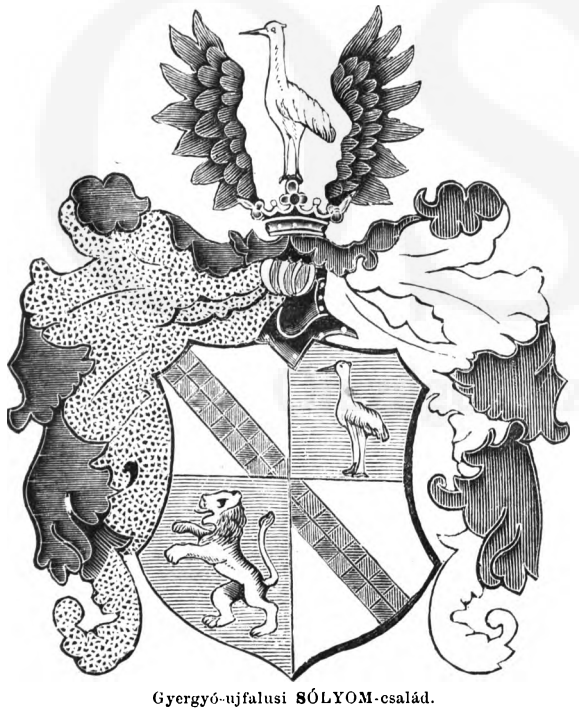
Terjedelmes család, melynek eredeti székely öröksége Gyergyó-Ujfaluban van s melynek főfészke ma is utóbb emlitett község s törzse kifelé hatalmas ágakat növelvén ez idő szerint ott él, ma mintegy 200 tagot számlál. — A család egyik kiemelkedő tagja Sólyom Dávid után gyergyó-ujfalusi Sólyom István volt, ki 1722. évi márczius 30-án Szebenben tartott nevezetes erdélyi országgyülésen mint Csik-Gyergyószék

[1] Tagányi K. jegyzéke.
[2] Udvh. M. L.
[3] Székely Nemzet. Kállay F.
[4] Borsos kronikája Mikónál I. 25.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Eredeti nemes levél Sólyom Miklós kir. törvsz. biró őrizetében K.-Vásárhelytt.

alkirálybirája és országgyülési képviselője az akkor alkotott és az erdélyi 1744. évi novelláris artikulusok III. czikke alatt beiktatott törvények (pragmatica sanctio) megalkotásában tevékeny részt vett.[1] Ezen Istvántóli leszármazás a következő:

I. Sólyom István
† 1730.
(csikszentmártoni Szabó Klára).

Ferencz.	László. (gyergyócsomafalvi Borsos Klára).	István.	Mihály.	Anna. (cs.-bánkfalvi Füstös István).
Kristóf. (karatnai Könczey Ágnes).	Ágnes. (cs.-szent-királyi Márkos Ignácz).	Rozália.	Katalin. (zágoni Jankó Imre).	Sára. (cs.-bánkfalvi Kovács Tamás).
András † 1848. főszolgabiró. (zágoni Jankó Teréz).	Tamás † 1848.	István † 1848.	Jusztina. (cs.-szent királyi Kosa Lajos).	
Ádám † 1865. szolgabiró, a szabadságharczban huszár-százados. (besenyői Kövér Mária).	Venczel † 1873. a szabadságharcz alatt honvédtiszt. (feltorjai Pethő Verónika).	Karolina. (Pethő Károly).	Mária. (cs.-menasági Menasági István).	Sára † 1900.
	Sándor.	János.	Albert borászati és szőlőszeti felügyelő.	Zsuzsa.
Ferencz. a) (léczfalvi Bodor Irén. b) Mika Anna)	Miklós sz. 1852. kir. törvényszéki elnök Kézdi-Vásárhelyt. (dálnoki Gál Emma).		Tamás. (léczfalvi Bodor Irma).	Anna. (Zayzon Károly).
Irén. Ferencz. Anna. Miklós.	† Béla.		Margit. Klára.	

Gyergyó-ujfalusi SÓLYOM-család.

A táblán feltüntetett I. Istvánnak neje csik-szentmártoni Szabó Klára volt; gyermekeik: Sólyom István, László, Mihály és Anna a felsőfehérmegyei, küküllőmegyei, marostordamegyei és csikmegyei birtokokon 1750 körül osztoztak meg; Sólyom Ferencz Maros-Tordamegyében Nagy-Görgényben és Aradon, Sólyom István és Mihály Csikmegyében, illetve Kis-Küküllőmegyében, Sólyom László az akkori felsőfehérmegyei, jelenben Háromszékvármegyéhez bekebelezett Peselnek, Karatna, Al- és Felvolál, Szárazpatak és Kézdi-Szentlélek községekben kapták ki osztályrészüket. — Sólyom László 1746 október 6-án nőül vette gyergyócsomafalvi Borsos Klárát s alapitója lett a jelenlegi Háromszékvármegye Peselnek községben lakó Sólyom-családnak, melynek tagjai az imént hozott táblázaton láthatók és kik közül Sólyom Miklós jelenleg kir. törvényszéki elnök Kézdi-Vásárhelyen; testvérei: Ferencz és Tamás pedig birtokosok.

A csik-gyergyói ággal „Csikvármegye Nemes Családjai“ czimü müvemben szándékozom foglalkozni.

Czimerük: Négy részre osztott paizs, első és negyedik rész ezüst, fekete és piros koczkás sávval van keresztül szelve; a második és harmadik rész kék, a másodikban egy daru, a harmadikban arany oroszlán látszik. — Sisakdisz: a második osztályban levő daru két sasszárny között. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Som (egerpataki). Ezen családból Som János 1614-ben az idegenek között lustrál.[2]

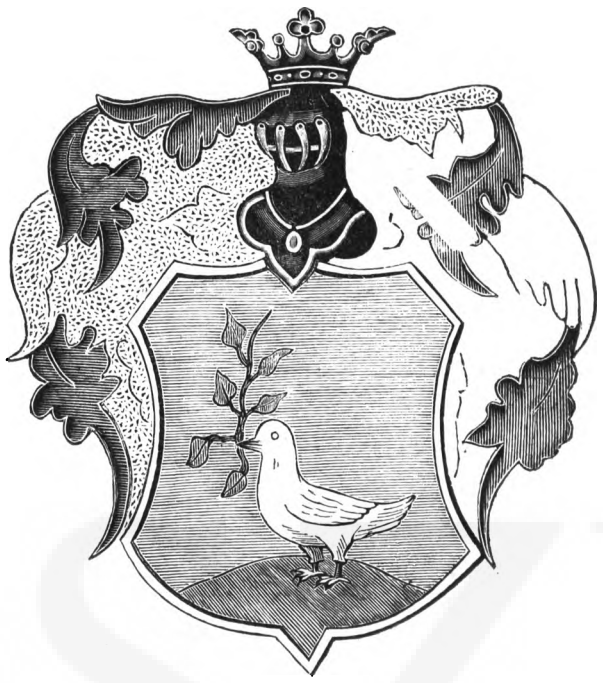
Somogyi (dálnoki). Báthori Zsigmond 1580 május 17-én dálnoki Somogyi Gergelynek jobbágytelket ád.[2] 1614-ben Somogyi Tamás és Péter Dálnokon mint nobilisek lustrálnak.[3]

[1] Corpus juris hungarici 1540—1848. erdélyi törvények kötete 358—386. lapjait.
[2] Udvh. M. L.
[3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

Sykó vagy **Sikó** (nagybölöni vagy bölöni.) * Régi és gyökeres háromszéki székely nemes család, mely eredeti származását „Nagy-Bölön“ községből vette, honnan egyik ága a XVII. század elején Sepsi-Szent-Györgyre költözik s ott családot alapitván, végkép megtelepszik, a másik ága pedig a XVIII. század elején Maros-Vásárhelytt szerepel, a honnan Kolozsmegyébe átköltözvén, ottan családot alapitanak. A mostani Bölön községben maradottak pedig végkép kihalván, azok öröksége a sepsiszentgyörgyi ágra szállt.

Az 1602. évi és az 1614. évi lustrákban több helyen fordulnak elő Sykók, kik mint szabad székelyek, primipilusok és pixidariusok szerepelnek, de hogy ezek közül melyik Sykónak volt fia a megnemesitett István és Péter, nem tudható. Hogy azonban anyjuk Országh Anna volt ezt Kőváry László és Nagy Iván munkái igazolják.[1]

1611 április 25-én Nagy-Szebenben kelt nemes levéllel Báthori Gábor fejedelem Sykó István Kőröspatakon lakó rectort és iskolamestert s ennek öcsését Pétert, valamint ezek utódait az általuk sok rendben tanusitott odaadó hűséges szolgálatjukért czimeres nemességre emeli, s egyszersmint a nagybölöni házukat a Bodor Kelemen és Czirjék Péter szomszédságukban, valamint összes bárhol létező birtokaikat mindennemü adók, taxák s más közterhek viselése alul örökösön fölmenti.

Nagybölöni vagy bölöni SYKÓ vagy SIKÓ-család.

A nemes levél kihirdettetett Szotyorban 1611 november 23-án Csoma György sepsikézdi és orbai székek kapi[illegible]ának elnöklete alatt tartott háromszéki közgyülésén minden ellenmondás nélkül s a kihirdetést aláirta Veres János sepsi-szék felesküdt jegyzője.[2]

A család tagjai nagyobb részint közhivatalt viseltek és viselnek maig is, s igy elsősorban megemlitendő I-sö István nemességszerző, ki az 1611-ik évben Kőröspatakon mint rector és iskolamester szerepel, s ki valószinüleg egy személy az 1622. évben sepsiszentgyörgyi unitárius lelkésszel, ki ezen évben az egész egyházával a református vallásra tért át, mely vallásban a család sepsiszentgyörgyi ága ma is van, mig a II. István ága unitáriusnak maradt.

Az 1722-ik évben I. János a bölöni beltelkét elcseréli a bodoki Mikó Ferencz sepsiszentgyörgyi beltelkével s az azzal járó földekkel, jobbágyokkal és templombeli helylyel, s megtelepszik Sepsi-Szent-Györgyön véglegesen és a család sepsiszentgyörgyi ágát alapitja. Ennek fia IV. Péter mint városi tanácsos és az ev. ref. egyház pénztárnoka szerepel, ki 1762. évben egyik épittetője a református toronynak.[3] Ugyanennek fia VI. Péter mint városi tanácsos és ennek fia VI. János 1848/49-beli honvéd-főhadnagy, ki az orosz fogságban szenvedett sok hurczolás után megszabadulva, egy pár év mulva meghal. Fiai I. László 1848/49-beli honvéd utász-csapatvezető, és I. József Sepsi-Szent-György városi tanácsi és ev. ref. egyházi pénztárnok. I. László fia I. Béla rendőrtiszt, ki az 1893. évben Kossuth Lajosnak Sepsi-Szent-György város diszpolgári oklevelét átnyujtó turini küldöttségnek egyik tagja volt.

A II-ik táblán II. István mint ügyvéd Maros-Vásárhelytt telepszik meg és ennek fia IV. István kir. tábl. ülnök ugyanott, kinek fiai I. Miklós 1848/49-beli honvéd-főhadnagy, ki az 1850-es években aquarellben Erdély legjobb arczkép-festője volt. I. Lajos mint Kolozsvár járási főszolgabiró a nagyváradi sarkantyus Gyulai-családból történt házassága révén az erdélyi mágnás családokkal rokonságba jön.

Mint a háromszéki régi székely családok legnagyobb részét, ugy a Sykó család sepsiszentgyörgyi ágát sem kiméli meg a „Bukow“ generális erőszakos fegyverbe állitása, miután az akkor szükséges jobbágyokkal a család tagjai nem rendelkeztek.[5] Már 1764 után II. János és IV. Péter mint lófők, az 1780-as években pedig VI. Péter és I. Sándor mint székely gyalogkatonák szerepelnek, kik közül a két utóbbi az 1700-es évek végéni török és franczia háborukban vesznek részt, de azért az 1783. évben beadott nemességi igazoló pereiket (melyben a marosvásárhelyi kir. tábla 1793 február 9-én oly itéletett hozott, melylyel sepsi-

[1] Ezen müvekben a leszármazás téves alapon lett összeállitva ezt megdönti az orsz. levéltár kir. táb. elnöki iratok 224. csomójában őrzött 2300/793. sz. leszármazási táblázat, mely az 1783—1845. években folytatott nemességet igazoló perhez lett becsatolva.

[2] Eredetije az orsz. levéltár kir. könyvek XIII. köt. 62. lapján.

[3] Az erre vonatkozó iratok és számadások a családi levéltárban.

[4] Kőváry Erdély nevezetesebb családjai.

[5] A családi levéltárban meglévő jobbágy felszabaditó levelek igazolják, hogy jobbágyaikat hűséges szolgálatjukért felszabaditották.

szentgyörgyi Sikó Péter és János stb. s utódaik kétségtelen nemességét elismerte) még mindég folytatják az 1845. évig, a minek folytatását csak az 1848. évi események szüntetik meg, mig ellenben a marosvásárhelyi ág a vármegyéken továbbra is megmarad régi nemességi jógában.

Czimerük: kék paizsban természetes szinü fehér galamb, mely szájában örökzöld borostyán ágat tart. A paizs felett királyi koronás zárt sisak, melynek tetejéről mindkét oldalra külömböző szinü foszlányok omlanak le.

A családi levéltárban még a mai napig meglévő hiteles eredeti okmányokból és az országos levéltár erdélyi osztály kir. táblai elnöki iratok 224 csomójában 2300/793. sz. alatt őrzött nemességi igazoló peres iratokból, s az anyakönyvekből összeállitott leszármazásuk a mai napig a következő:

I. Tábla.

Sykó N. Országh Anna
† 1628.

Nemességszerzők:

I. István
sz. 1582.
állitólag s.-szent-györgyi ev. ref. pap.

I Péter.
sz. 1585.

I. Péter
élt 1670.
(albisi Barabás Margit
székely fiu-leány.
albisi Barabás Mihály és albisi Back Margit leánya).

III. Péter.
(Folyt. a II. táblán).

I. János (s.-szt-györgyi ág).
sz. 1687. † 1762.
(s.-szent-györgyi Nagy Kata
székely fiu-leány,
(elsőbb léczfalvi Gyárfás Pálné)
s.-szentgyörgyi Nagy Gergely és sepsi-szent-györgyi Sass Anna leánya).

I. Mihály.

II. György.

II. András
élt 1816.
maradékai nincsenek.

II. János.
(Folyt. a III. táblán).

IV. Péter
sz. 1720. † 1801.
városi tanácsos és ev. ref. egyházi pénztárnok
(angyalosi Ágh Klára
székely fiu-leány,
angyalosi Ágh Ferencz és s.-szentkirályi Kis Borka leánya).

Sára
sz. 1750. † 1832.
(nagyváradi Móricz Mihály).

Kata
sz. 1761.
(nagybaczoni Keresztes Ádám
székely gyalog-hadnagy.

Debora
sz. 1764. † 1806.
(nagyváradi Móricz Lajos
v. tanácsos
S.-Szent-Györgyön).

Klára
élt 1766.

Ilona
élt 1768.

VI. Péter
sz. 1770. † 1842.
v. tanácsos.
(szemerjai Király Zsófia,
szemerjai Király Mihály leánya).

Mária
sz. 1772.
† 1839.

Éva
sz. 1774.
† 1839.

I Sándor.
(Folytatás a IV. táb lán).

VI. János
sz. 1809. † 1860.
1848/49. honvéd-főhadnagy.
(szatmári Szőcs Rebeka,
szatmári Szőcs László és kézdi-vásárhelyi Nagy Rebeka leánya).

III. István
sz. 1812. † 1887.
nőtlen.

I. László
sz. 1832.
1848/49. honv. utász-csapatvezető.
(miskolczi Ureczky Anna,
miskolczi Ureczky Mátyás és egerpataki Dénes Anna leánya).

I. József
sz. 1839.
városi tanácsi és ev. ref. egyházi pénztárnok.
a) (Császár Róza †
b) Henter Mária,
(bodoki Henter Gábor és zaláni Kis Rákhel leánya).

I. Ferencz
sz. 1854. † 1897.
(s.-szent-györgyi Salathia Teréz).

II. Lajos
sz. 1857.
tanácsi irnok.
(cs.-madarasi Ördögh Juliánna).

Róza
sz. 1860.
(Farkas K.).

I. Bela
sz. 1862.
rendőrtiszt.
(bögözi Simén Anna).

I. Imre
sz. 1865.

VII. János
sz. 1867.
kir. utmester.

Károlina
sz. 1870.
(Feketéné).

II. József
sz. 1872.

Mariska
sz. 1894. † 1898.

II. László
sz. 1896.

V. István
sz. 1897.

III. József
sz. 1882.

Anna
sz. 1882. † 1889.

Erzsi
sz. 1889.

II. Tábla.

III. Péter (Ki az első táblán).
élt 1726.

I. György.

V. Péter.

I. Mihály, I. Tamás, I. Ferencz
magtalan elhaltak.

I. András
élt 1770.
(homoródoklándi
Kelemen Zsuzsa).

II. István
† 1834.
ügyvéd M.-Vásárhelytt.
(fejérvári
Fejérvári Klára,
fejérvári Fejérvári Sámuel
és pákéi Pákéi Judit leánya).

IV. István
† 1851.
kir. tábl. ülnök.
(ködi Farkas Anna,
(ködi Farkas János
és temesvári Rácz Zsófia leánya).

I. Miklós
sz. 1816 † 1900.
1848/49. honv. főhadnagy, festőművész.
(Fülöp Róza).

I. Lajos
sz. 1823. † 1890.
kolozsvári főszolgabiró.
(nagyváradi sarkantyus Gyulai Eszter,
nagyváradi Sarkantyus Gyulai Elek és Csernátoni
Borbára leánya).
(először báró Toroczkai Józsefné).

Anna.
a) kénosi Kénosi István.
b) nádudvari Bonis Ferencz).

I. Kamut
körjegyző.
(erzsébetvárosi
Csiki Fáni).

III. Lajos
birtokos.
(Roupecz Fani).

Eszter.
(erdőteleki
Szentmarjai Lajos).

I. Kálmán
sz. 1852.
(Varju Gizella).

I. Árpád
sz. 1854.
(Deési Piroska).

I. Géza
sz. 1856.
kir. albiró.
(Jung Mária).

Róza.
(Sebessy Jób).

VI István. I. Zoltán.

Ilona. Róza. II. Miklós. Juli. IV. Lajos. Izabella.

III. András. Tibor. Anna. Elemér Margit. Irén. Gizella. Ilona.

III. Tábla.

II. János (Ki az első táblán).
sz. 1724. † 1783.
(s.-szent-györgyi Márk Rákhel).

Mária
sz. 1757.
(s.-szent-györgyi
Nagy Ferencz).

Erzsébet
sz. 1759.
(s.-szent-györgyi
Király István).

III. János
sz. 1761.
a) (Bibó Kata.
b) szemerjai Csákány Teréz,
szemerjai Csákány István és dálnoki
Hadnagy Krisztina leánya).

Anna
† 1765.

Anna
sz. 1769.
† 1792.

Judit
sz. 1774.
† 1794.

a) Juliánna.
sz. 1791. † 1792.

a) Rákhel
sz. 1793.
(árkosi
Veres Pál).

a) IV. János
sz. 1796. † 1806.

a) Anna
† 1806.

b) Krisztina
sz. 1807. † 1894.

b) Anna
sz. 1812. † 1817.

b) V. János
sz. 1815. † 1816.

b) Mária
sz. 1817. † 1902.
a) szemerjai Bora Elek.
b) s.-szent-györgyi
Kosa István).

b) György
sz. 1822.
† 1834.

IV. Tábla.

I. Sándor (Ki az első táblán).
sz. 1777. †
a) (zaláni Kolcza Klára.
b) Gál Juliánna).

(Folytatás a tuloldalon).

I. Sándor (Ki az első táblán).
sz. 1777. †
a) (zaláni Kolcza Klára.
b) Gál Juliánna).

a) Elek (kiszármazott Kálnokra) sz. 1807. † 1888. (kálnoki Csulak Juliánna).	b) Klára sz. 1829. (Krajnikné).	b) II. Sándor sz. 1830. † 1884. nőtlen.

Károly sz. 1831. (árkosi Gelei Debora).	Teréz sz. 1833. (zaláni Kolcza Tamás).	Mária sz. 1840. (kálnoki Kis Károly).	Juliánna sz. 1836. (bodoki Málnasi József).

Juliánna sz. 1860. (bodoki Szász József).

Sikó (bölöni). Régi székely nemes család, mely a nagybölöni Sykó-családdal nem egy, de lehetséges, hogy ezen két család valamikor egy lehetett. Székely lófő (primipilus) levelüket 1650 márczius 20-án II. Rákóczy György fejedelemtől nyerék, nyerte pedig I-ső Péter. A család tagjai mindég mint földbirtokosok szerepeltek és szerepelnek ma is.

Leszármazásuk, mely a családnál maig is meglevő régi iratokból állittatott össze, a következő:

I. Péter
élt 1683.
nemességszerző.

II. Péter
élt 1710.

István. (Kisgyörgy Ilona).	Debora. (Cseh Péter, később Tökés Tamás).

András élt 1764. (Varga Anna).	György.

István. élt 1753. (Sárosi Jutka)	András.

István.	András sz. 1779. (Kandal Erzsébet).	Jutka. (Kozma Miklós).	György.	Ilona. (Német István).	Kata. (Szabó József).	József.

Elek sz. 1808. † 1876. (Kovács Anna).	Erzsébet sz. 1811. (Darkó Bálint).

András sz. 1836. † 1879. (Nagy Juliánna).	Borbára. (Gazdag István).	István sz. 1841. unitár. egyh. pénztárnok. (Lőfi Ilona).	Zsuzsa. (Bedő Sándor).	Juliánna. (Csiki István).

György sz. 1861. községi pénztárnok. (Tana Anna).	Julia sz. 1872. (Kisgyörgy Tamás).	Áron sz. 1874. erdész. Lőfi Ilona).	István sz. 1876.

Ilona.

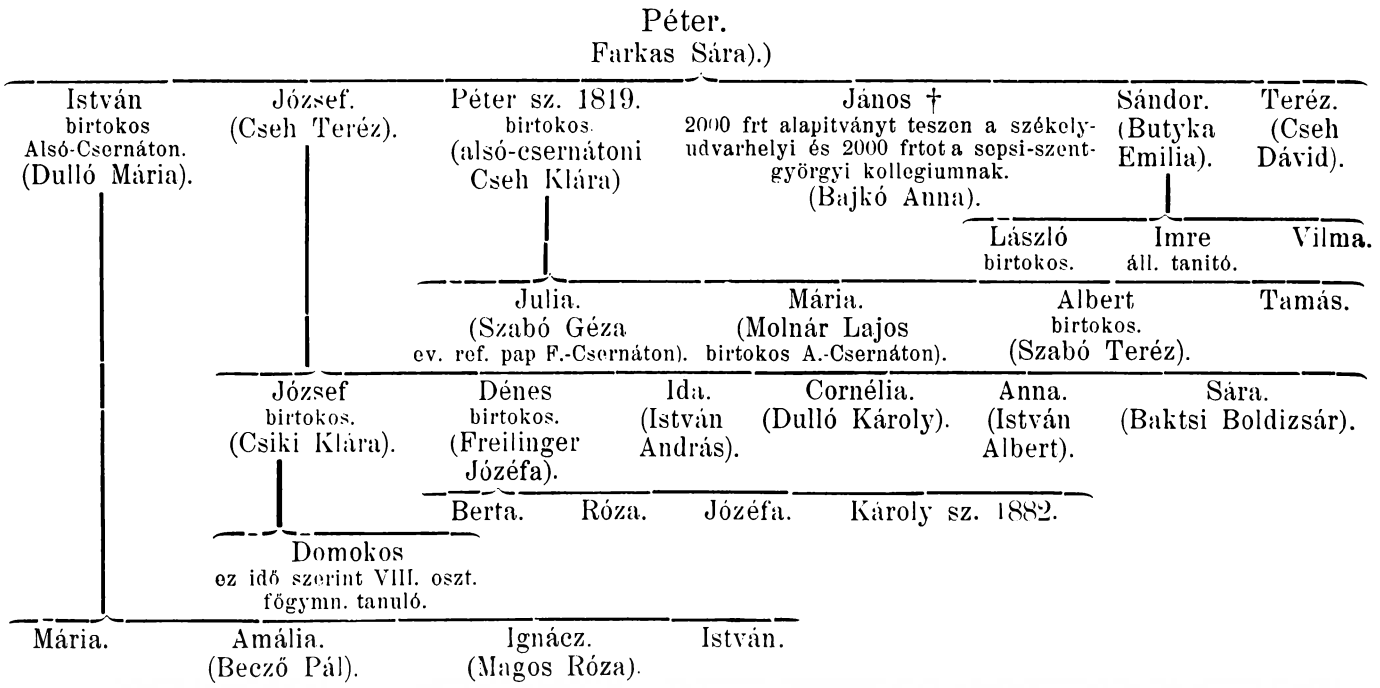
Eszter sz. 1886.	Zsuzsa sz. 1889.	Berta sz. 1896.	Erzsi sz. 1898.

Sylvester (alsó-csernátoni és komollói.) A Székelyföldön mindenkor kiterjedt család volt a Sylvester familia; midőn a székelység nem- és ágakra volt felosztva, már jávában szerepelt. — Sylvester János az Örlöcz-nem, Sepröd-ágából, András a Jenő-nem Szomoru-ágból és Miklós neje Apoldi Márta a Megyes-nem Kürt-ágából ismeretesek. — A háromszéki Sylvester család törzse Komollón keresendő s onnan származtak át Alsó-Csernátonba, tehát közös törzsük Komollón volt. — Utóbbi helyen Sylvester János az első kiről irott adatunk van, ki 1569 aug. 16-án a Kálnoky- és Bekes-féle perben mint fogott biró szerepel.[1] — 1602-ben is még csak Komollón birnak jószággal, ugyanis Péter utóbb emlitett évben Rudolf királynak esküszik

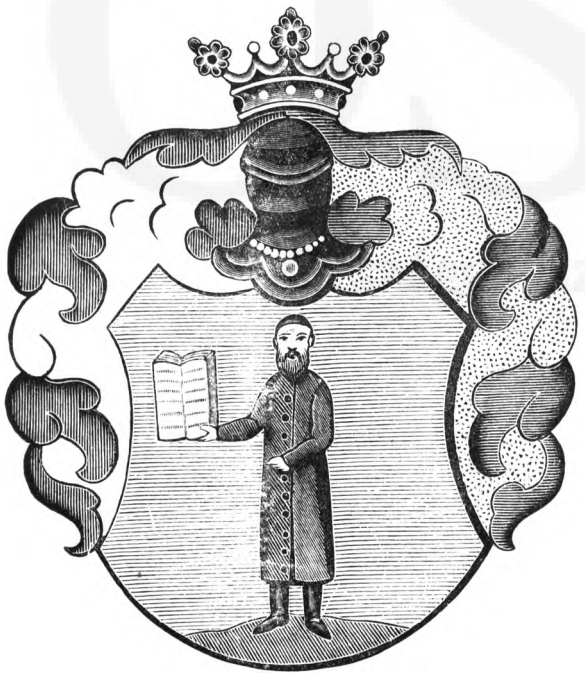
[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

hűséget [1] — 1614-ben Komollóról János, Alsó-Csernátonból Péter lustrálnak.[2] — 1635-ben a Rákóczy György-féle conscriptióban Komollón János és Antal, Alcsernátonban Péter fordulnak elő.[3]

Az alsó csernátoni ág leszármazási táblázatainak egy töredéke a következő:

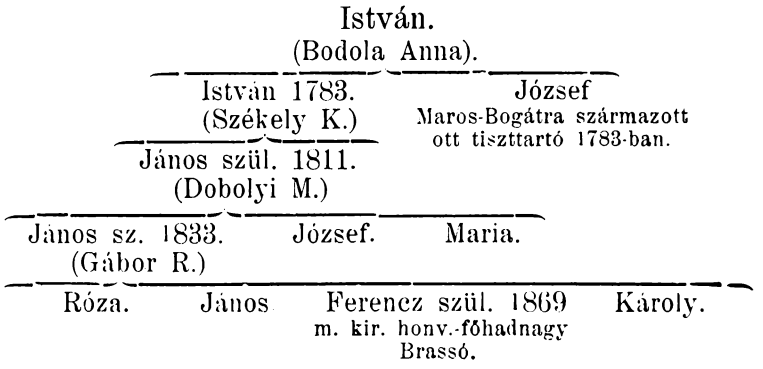
A táblán fel nem tüntettek közül ezen családhoz tartoznak még: Dénes, ki 1843 körül ügyvéd és törvénytanár volt Sz.-Udvarhelyen, — Dávid ugyanakkor ügyvéd Háromszéken és Domokos esperes Szász-Városon. — A mai generatióból: Sylvester János, Mózes, György és András birtokosok Alcsernátonban.

Feldobolyi SZABÓ-család.

Szabó (feldobolyi.) Törzsgyökeres székely nemes család, melynek tagjai Feldobolyban a XVI-ik században még mint szabadszékelyek fordulnak elő, sőt Szabó János és Demeter még 1602-ben is mint ilyenek esküsznek fel Rudolf király hűségére.[1] — Az 1614. évi Bethlen Gábor-féle conscriptioban azonban Tamás már mint nobilis fordul elő.[2] — Ugyanis Szabó Balázs a már emlitett János fia 1610 márczius 31-én Báthori Gábortól armálist nyert,[4] ennélfogva a nemességszerző Balázs idősebb fia Tamás 1614 ben s ifjabbik fia Balázs 1635. évben mint nemesek lustrálnak.[3] — Valószinü, hogy utóbbi Balázsnak fia volt azon Szabó János ki mint márkosfalvi iskolamester 1646 augusztus 16-án Rákóczy Györgytől czimeres nemes levelet kapott[5] s kinek leszármazói a következő táblán vannak feltüntetve:

Szabó János a nemesség szerzőnek fia István, ennek fia András és ennek fia:

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[5] Eredeti nemes levél Szabó Ferencz m. kir. honv.-főhadnagy őrizetében Brassó.

A családból István feldobolyi és testvére József marosbogáti lakosok 1783 szeptember 3-án igazolják nemességöket, János a nemességszerzőtőli leszármazásukat és a „feldobolyi“ előnév használatához való jogosultságukat. — Leszármazási táblázatuk az ezen alkalommal felvett eredeti jegyzőkönyv[1] alapján állitatott össze; annak utolsó izén álló Ferencz született 1869-ben, tanulmányait a sepsigyentgyörgyi Mikó-collegiumban kezdette s érettséget a székely-udvarhelyi főgymnasiumban tett. — 1890-ben egyéves-önkéntes Szegeden, 1892-ben tart. hadnagy, 1893-ban tényleges hadnagy, 1896-óta pedig főhadnagy a m. kir. brassói 24. honvéd gyalogerzedben.

Czimerük: kék paizsban, zöld téren egy sötétkék palástban öltözött férfiu (pap) jobbjában nyitott bibliával, baljában izzadsági kendőcskét tart. Sisakdisz: — Foszlányok: ezüst-piros, arany-kék.

Szabó (altorjai). Ezen székely család több izben nyert nemes levelet; Tagányi K. jegyzéke szerint 1649-ben. Dr. Vass Miklós tanár szerint Szabó Jánosnak — Rákóczy György 1650 január 26-án adott armálist és Bakk Endre vizaknai plebános kézirata szerint Szabó Péter 1652 Boldogasszony havának 4. napján kapott nemességet. A család törzséül Szabó Máthét tehetjük, ki 1615-ben a primipilusok között fordul elő. Ennek ivadékai származtak Osdola és Szentkatolnára is.

Egy ága Kolozsmegyébe származott. Ezek közül Károly 1824-ben vicejudex nobilium in circulo superiori volt. — Farkas pedig kolozsmegyei főjegyző és 1848-ban pénztárnok. Családi táblázatuk a következő:

Szabó Kelemen.

Károly
1824-ben alispán.
Torjáról származott Kolozsmegyébe.
(h.-szent-mártoni Biró-leány).

Farkas	Károly	Karolina.
főjegyző.	1860-ban urbéri törvsz. elnök.	(kézdi-polyáni Máthé Péter).
(h.-szt-mártoni Biró Zsuzsa).	(vargyasi Daniel Polixena).	

Polixena.	Gyula.
(Szentiványi Gyula).	(nagyváradi Pásztohy Gizella).

Illa. Katinka. Farkas.

Ezen család kötelékébe tartoznak még:

Szabó Lajos.
(Könczey Róza,
a László leánya).

Ferencz.	Róza. (Gyulay Elek).	Mihály.	Albert

Szabó József
székelyhuszár-főhadnagy.

Ferencz
sz. 1820. tájt.
(Márton-leány,
a János testvére).

Lázár	N.	N.
selyei pap.	birtokos Altorján. (Sólyom leány, a Ferencz leánya).	(Szabó Mihály tanitó Gelenczén).

Szabó (barátosi). Székely család, melyből 1614-ben Szabó János mint primipilus lustrál.[2] — 1635-ben Szabó János fiai Péter, Zsigmond és Boldizsár a Rákóczy György-féle conscriptioban fordulnak elő.[3] Utóbbi időben csak előnevüket használták s „Barátosi“ néven szerepeltek.

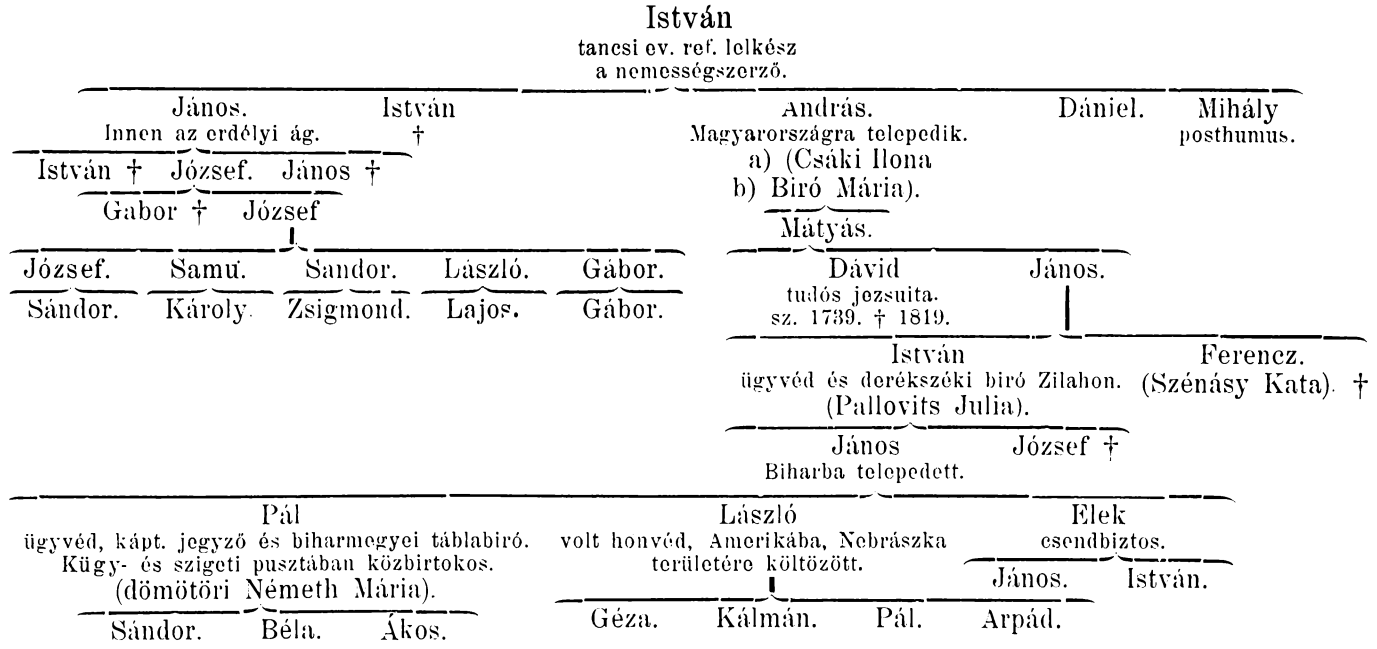
Ezen családból László 1815 körül Marosszéken törvényszéki ülnök volt; Károly ugyanaz 1825-ben. Lajos 1815-ben irnok Krasznamegyében; Antal előbb marosszéki alkirálybiró, majd kir. táblai számf.-ülnök; öcscse József 1848-ban élt, ennek gyermekei: József, Antal, Karolina és Emilia ugy atyjok, valamint nagybátyjuk Antal hagyatékában osztozkodtak.

Szabó (árkosi). Közülök Antal 1837 körül Abrudbányán városi hivatalnok.[4]

Szabó (baróthi). Legelső ismert törzse Antal, ki 1586-ban baróthi birtokos és 1602-ben Rudolf királynak hüséget esküszik.[5] Ennek fiai János és András 1614-ben a Bethlen Gábor-féle összeirásban fordulnak elő.[2] János magtalanul halt el, öröksége atyafiaira szállott.[6] Két izben nyert nemes levelet, u. m.:

[1] Eredeti jegyzőkönyv Szabó Ferencz m. kir. honv.-főhadnagy őrizetében.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Nagy Iván M. Cs.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Háromsz. M. L. 1635. L. K.

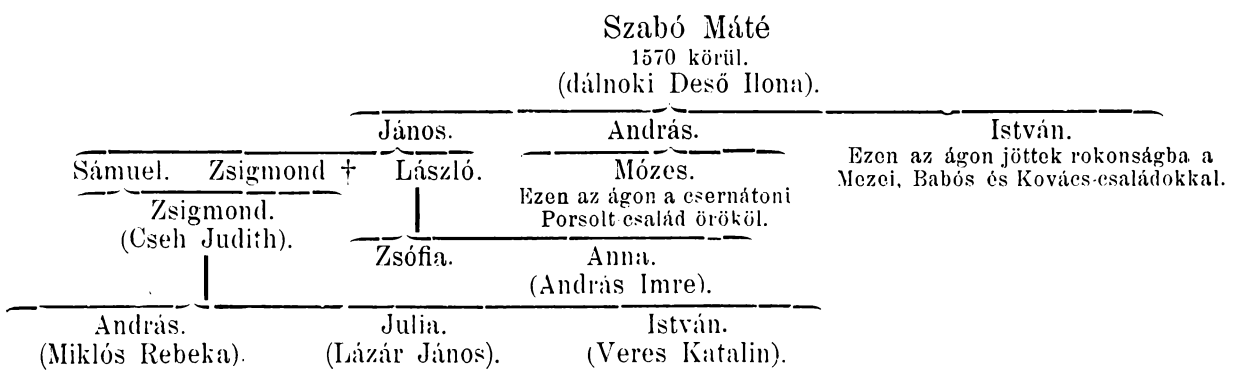
György és Sándor 1655 julius hó 6-án Rákóczy Györgytől[1] és Szabó István, ki tancsi ev. ref. lelkész volt, 1673 november 20-án Apaffi Mihálytól, kinek udvari papja volt.[2] Az utóbb emlitett Istvántóli leszármazás a következő:

Istvánnak a nemességszerzőnek négy fia maradt: János, István, András és Dániel; ezek közül Mihály, János és András ivadékai 1766—1772—1780. és 1786. junius 19-én az erdélyi kir. tábla előtt igazolták nemességüket.[3] A János ága Légényben (Erdély), az Andrásé Magyarországon telepedett le. István ága pedig kihalt. A táblán feltüntettek közül Dávid született 1739. április 19-én, halhatatlan nevet szerzett magának; hires tudós és költő volt. Eleintén Kassán tanárkodott, 1773-ban irta első magyar verseit görög mértékre, munkái irodalomtörténetünket jelentékenyen gazdagitották.[4] Meghalt 1819 november 22-én. Ezen ág a XVIII. század elején a róm. kath. vallásra tért át s ma is az. Az erdélyi ágból Ferencz 1843 körül Miklósvár-alszék főjegyzője, ennek fia: Ferencz 1863-ban kolozsmegyei törvényszéki ülnök, ennek nővére Polixena. A többi tagok állásai és birtokai a táblán vannak feltüntetve. — Baróthon ezen családból egyedül Szabó Dávid mint közgyám és birtokos él.

Szabó (ezofalvi). Háromszéki székely család, melyből József 1848-ban az orbai alszékben árvaszéki ülnök volt.[2]

Szabó (dálnoki). Már a XVII-ik század elején kiterjedt család volt; ugyanis 1614-ben Szabó György, Ferencz, Gergely, Miklós, Gáspár (puer), János, Pál, Mihály és Istók lustrálnak.[5] — 1635-ben Ferencz fia Thamás, Pál fia Gáspár és Györgyné fia Gáspár fordulnak elő.[6] — 1668-ban János a János fia élt Dálnokon. — Az ujabb generatioból Domokos sebészorvos volt Kolozsvártt, testvére Károly főkormányszéki hivatalnok és dobokamegyei birtokos.[2] Leszármazási táblázatuknak egy töredéke a következő:

[1] Dr. Vass Miklós kir. könyv.
[2] Nagy Iván M. Cs.
[3] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[4] Életrajzát lásd Pallas Lexicon és Kazinczy utazásaiban.
[5] Udvh. M. L.
[6] Háromsz. M. L.

Szabó (illyefalvi). 1614-ben Szabó János maior mint nobilis fordul elő.[1] Ide tartozott György, ki 1848-ban városi jegyző volt.

Szabó (kézdi-polyáni) Nagy Iván szerint székely eredetü család, melyből József 1848 körül előbb városi esküdt-polgár, majd szolgabiró Kolozsvártt. Egy ága Torontálmegyébe származott. Ezen ágból József 1864-ben a becsei járás esküdtje volt.

Szabó (sepsi-szent-györgyi). 1611 junius 14-én Szabó István nyert nemes levelet.[2]. — 1614-ben György mint nobilis, Balázs és János mint primipilusok lustrálnak [3] Ezen családból 1831 körül Dániel hires népszónok volt. Czimerük azonos a s.-szent-királyi Ábrahám-család czimerével.

Szabó (uzoni). Nemessége ősi székely jogon alapszik. — A XVII-ik században két ágban élt. — 1614-ben János képviselte a primipilusi, János puer a pixidariusi ágat.[3] — 1635-ben Mihály primipilus produkálja levelét, János lóval szolgál, de pixidarius.[4] A primipilusi ág kihalt, birtokaikat a Gidófalvi-család birja, a pixidariusi ágból János S.-Szent-Györgyön, György Uzonban él.

Szabó (zágoni). 1614-ben Szabó Péter lustrál;[3] az 1635 évi összeirás szerint Péternek fia György volt.[4] Utóbbinak ivadékai közül Antal 1842-ben főkormányszéki ügyvéd, testvére József 1836 körül főszámvevőségi tiszt volt Kolozsvártt — Józsefnek gyermekei: József, Imre, Alajos, Teréz, Róza (Ács Ferenczné) és N. (Folyovicsné). — Ez idő szerint Zágonban Szabó András és Ferencz birtokosok.

Szabó (kovásznai). 1591 április 26-án Szabó Máté Báthori Zsigmondtól nyert nemes levelet [5]

Szabó (kőröspataki). 1650 junius 17-én Szabó Ferencz Rákóczy Györgytől nyert primipilárist.[5] — 1614-ben Gergely és Ferencz lustrált.[3]

Szabó (baczoni). 1614-ben András és Péter lustrál.[3] Nemes levele 1632-ben kelt.[6]

Szabó (nagyborosnyói). 1614-ben János lustrál,[3] a neve után tett feljegyzésről következtetve Vajda-Hunyadról származott N.-Borosnyóra. A család nemes levele 1619-ben kelt.[6]

Szabó (hatolykai). 1591 junius 20-án Szabó János Báthori Zsigmondtól nyert nemes levelet.[5]

Szabó (kézdi-vásárhelyi). Székely család, melyből György 1589 április 16-án Báthori Zsigmondtól nyert nemes levelet [5] 1632-ben szintén mint nemes család emlittetik.[6] Ivadékai közül 1609-ben János a Balázs fia fordul elő, ki 1622-ben biró volt 1613-ban Szabó Péterné a Szalában lakott. Szabó József 1699-ben hütös polgár, 1707—1718-ban assessor volt. — Szabó Dani 1779-ben assessor, Mózes 1807—1812-ben senátor, József 1774 ben senator, 1793-ban főbiró, 1803-ban senator; 1848—1849-ben Szabó Dani százados, hadbiró; Mihály alhadnagy; Samu és Antal közhonvéd; Szabó Dánielnek, ki 1839–1848-ban főjegyző, 1848—49-ben hadbiró, százados, azután országgyülési követ, 1861—1863 ban főbiró volt. Crenevile következő leiratot küldötte: „Sz. 6159. eln. 1863. Uraságod az által, hogy az innen még tavalyi aug. 14-én 3945. és az idei aug. 18-án 4680. eln. számok alatt kelt határozott rendeletek ellen azon városban Szent István napja estvéjén nyilvános világitást és lármás tüntetést engedett, a nélkül, hogy annak meggátlását kötelességszerüleg előlegesen eszközölte volna, a kormány intézkedéseivel ellentétben álló magatartást tanusitott és magát a kormány bizalmára érdemetlenné tette; ez okból uraságodat főbirói állomásától felmentvén, arra utasitom, hogy addig is, mig állomása szabályszerü választás utján be fog töltetni, a Tanács vezetését a rang idősb tanácsos urnak azonnal adja át. N.-Szeben, okt. 14-én 1863. A kir. főkormányszék elnöke: Crenevile. Kézdi-Vásárhely város főbirája tek. Szabó Dániel urnak". Mely leirat örök emléke fog lenni Szabó Dániel hazafias érzelme és lelkületének.[7]

Ezen családból valók voltak még Simon 1825-ben, Izrael 1831-ben erdőgondnokok. Az ujabb generációból Albert okl. gyógyszerész, ki csak nemrég halt el. Tagja volt Kézdi-Vásárhely képviselőtestületének; áldozatkészsége hozta létre a „Székely Közlöny" és „Székelyföld" czimü lapokat. Sok uj alkotmány füződik tisztes nevéhez. — Továbbá Szabó Gyula adótárnok és Szabó Lajos földbirtokos.

Töredékleszármazási táblázataik a tuloldalon:

[1] Nagy Iván M. Cs.
[2] Orsz. Ltr. Capt oszt. arm. 22.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[6] Tagányi K. jegyzéke.
[7] Jancsó-családok története Bakk Endrétől.

I. Tábla.

Szabó Mózes
1694-ben el volt halva.
(Jancsó Margit).

Péter Szalában lakott 1694. (Judith).	János 1695.	József.

Péter. (Fejér Ilona).	Lőrincz 1730.	Mihály 1730.	
		N. (Pap István).	Kata. (Jancsó Ferencz).
Kata. (Jancsó Pál)	Anna. (Kovács Jakab).		

II. Tábla.

Szabó Dani.
Dani sz. 1805 tájt.
főbiró. † 1881.
(Turóczy Teréz,
Mózes ágyuöntő testvére. † 1890.)

Amália. (id. Jancsó Mózes).	Dénes városgazda, tanácsos 1846. a) Molnár Lina). b) Nagy Karolina)	Gyula kir. adópénztárnok. (alsócsernátoni Cseh Karolina).	Lajos birtokos.	Albert † 1901. okl. gyógyszerész.	Dani sz. 1850. h. ügyvéd. † 1883.

III. Tábla.

Szabó Samu.

Judith. (Jancsó István).	Debora. (Nagy Jakab).	Anna. (Kiss Mihály).
	Jakab. (Benkő Judit).	

Szabó (márkosfalvi). Mihály 1607 április 15-én Rákóczy Zsigmondtól, Márton 1620 február 21-én Bethlen Gábortól nyert nemes levelet[1] 1614-ben János, Bálint, Simon, János és Jakab lustrálnak.[2]

Szabó (magyarósi). 1608 junius 10-én Szabó Lukács Báthori Gábortól kapott armálist.[1]

Szabó (zabolai). 1602 junius 23-án id. Szabó István nyert primipilátust.[3] 1614-ben Miklós lustrált.[2] Tagányi K. jegyzéke szerint egy ága 1638-ban kapott nemes levelet.

Szabó (sepsi). Márton 1663 május 23-án az ebesfalvi táborban Apaffi Mihálytól nyert nemes levelet.[1]

Szabó (szemerjai). Szabó alias Székely György 1659 julius 2 án Barcsai Ákos fejedelemtől nyert nemes levelet.[1]

Szabó (zaláni) Kiterjedt székely család, melyből 1614-ben tizennégy tag lustrált.[2] — Az 1635. évi conscriptioban pedig 30 tagja fordul elő.[4] Szabó Máthé a XVII-ik század elején Szászvároson telepedett le s nevét „Kovács“-ra változtatta.[4] — Ezen familiából 1825 körül Elek ügyvéd volt Tordamegyében és 1837 körül Áron törvényszéki ülnök Udvarhelyszéken.[5]

Szabó (kökösi). 1614-ben Szabó Márton, Bálint, Gergely és Tamás a Bethlen Gábor-féle conscriptioban fordulnak elő.[2] 1702-ben április hó 21-én Szabó Mihály nyert czimeres nemes levelet.[6]

Szabolcsi (uzoni). 1635-ben Szabolcsi István Uzonban mint primipilus lustrál.[4]

Szacsva (illyefalvi). Régi székely család, melyből Szacsva (Zachwa) Péter 1611 junius 14-én nyert czimeres nemes levelet.[7] — 1614 ben Szacsva Máté mint nobilis lustrált;[2] ez idő szerint Szacsva Mihály és fia Károly képviselik e családot. Czimerük azonos a sepsi-szentkirályi Ábrahám-család czimerével.

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Udv. M. L.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Nagy Iván M. Cs.
[6] Dr. Illéssy és Pettkó K. K.
[7] Orsz. Ltr. Capt. oszt. arm. 22.

Szacsvay (szacsvai, esztelneki és léczfalvi.) ✱ ○ A Szacsva községét körülövedző hegyláncz büszke ormainak egyikén pihen romjaiban az egykor hatalmas „szacsvai vár.“ — Ezen ősi erőd még a nyil és tegez korszakából ered; Valjon nem valószinü-e, hogy védői között a Szacsvay család előděi is bátran harczoltak? hiszen azt tudjuk, miszerint tagjai a XVI. században is már mint régi székely nobilisek fordulnak elő s mint azon vidék legrégibb családainak egyike szerepel. — A család ősi fészke Szacsva volt s csak később származott egyik ága Esztelnekre s egy másik Léczfalvára s ezen községekről vették előnevöket is. — Legelső ismert ősük Gergely, ki Hunyadi alatt 1442-ben a szentimrei csatában vett részt. — A család táblázatát azonban csak Ferenczczel kezdhetjük, ki a XVI-ik században született s 1602 ben Rudolf király hűségére esküszik fel.[1] — Ennek fia Mihály Bethlen Gábor egyik kapitánya volt, kitől 1623-ban szacsvai jószágára adománylevelet kap és vitézsége jeléül következő czimert: Kék paizsban növekvő oroszlán, jobbjában karddal.[2]

Leszármazási táblázatuk a következő:

I. Tábla.

Szacsvay Ferencz 1587.
1602-ben Rudolf király hűségére esküsznek fel.

I. Mihály
Bethlen Gábor kapitánya.

II. Mihály. (Folyt. a II. táblán.)

László 1614-ben lustrál. Innen az Esztelneki ág.

Ferencz. (Csomortáni Durkó).

István 1659. tatár rab.

János
királybiró.

Isván. (Kászony Judith).

Zsigmond.

Zsuzsa. (Antosné).

Sára. (Krakkainé).

György.

Fruzsina. (Dombiné).

Zsuzsa. (Szabóné).

Dorottya. (Macskásiné).

Éva. (Halmágyiné).

Kata. (Ferenczinė).

István. (Bartos Anna).

Samuel.

Mihály
Kiscégen lakott.

Borbára. (zaláni Nagy Sándor).

Ferencz 1705. (Sükösd Kata)

Kata. (Miháczné).

József.

Borbára.

Ferencz minorita.

János.

László.

Lázár.

Anna. (Mészárosné).

Zsuzsa (Gagyi János).

András.

Kata.

Ferencz. (n.-berivoi Boér Mária).

Mihály.

Gáspár.

Éva. (Könczeyné).

Ferencz.

Mihály minorita.

György.

Izabella. (Fejér Miklós).

Zsigmond. (Bartos Klára).

Antal.

Krisztina. (Baka Ferencz)

Imre
iró.
(Bakó Mária).

Vilma sz. 1852. (m.-gyerőmonostori Kabos Kálmán).

Gyárfás.

Elek.

Ádám.

Zsigmond.

Borbára.

Mária.

Mihály.

Veronika. (Keserüné).

Róza.

Amália.

Lina.

Lázar.

Lajos.

Zsigmond.

Mihály dr.

Lajos.

Zsigmond.

Antal
Zágonban.

Mihály.

János.
Folyt. a III. táblán).

Ádám
N.-Váradra származott.

István
N.-Váradra származott.
(Folytatás a tuloldalon).

József.
(Folyt. a tulold.)

Teréz.

György.

Anna.

Klára.

Amália.

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Nagy Iván M. Cs.

József. (Ki az előző oldalon).

- Gábor.
  - Imre. (Székely Adél).
    - Andor.
    - Mária.
    - Korni.
  - Szelenka.
- Ferencz 1848. (Teleki Róza).
  - József.
  - Klodin.

István (Ki az előző oldalon). N.-Váradra származott.

- Ferencz kolosi főbiró 1809.
  - N. (Bakó Ferencz Petriben).
- József.
  - Róza. (Géczi László).
  - Imre képviselő † 1849.
- János.
- Lajos.

II. Tábla.

II. Mihály. (Ki az első táblán).

- I. György 1663. Innen a léczfalvi ág. (Gele Kata).
  - Mihály. (Farkas Ilona).
    - Mihály. (Fejér Erzse).
      - Zsigmond †
      - György.
        - Teréz. (Donáth József).
        - Mária. (Keresztes János).
          - Sándor sz. 1753. † 1815. hírlapíró. (Szatmári Julia).
            - Sándor † 1820.
            - Teréz. (Szőcs Mihály).
            - Zsigmond 1861. főkormányszéki tanácsos. (Harsányi Borbára).
              - Aloiza † 1844.
              - Anna. (Capellini Adolf).
              - Sándor. (br. Wessellényi Jozefa).
          - János † 1842. huszár-hadnagy.
      - János. a) (Pesti Julia. b) Kőrözsi Anna).
    - János.
      - Ádám 1786-ban B.-Szolnokmegye főpénztárnoka. (Kifor Anna).
        - Éva 1771. (czegői Balogh György).
        - Anna. (Czikó Pál).
      - Sámuel †
      - János †
    - József. (Eczken Klára)
- András Esztelneken.

III. Tábla.

János (Ki az első táblán).

- László.
- Erzse (Kálnokiné).
- András a híres vadász, esztelneki birtokos.
  - János (Bisztrai Zsófia)
    - Albert.
    - Ida.
      - Julia. (Könczey Áron).
        - Anna †
        - Sándor volt országgyülési képviselő. (ikafalvi Dombi Anna).
          - Emilia †
          - Margit †
        - Dénes ügyvéd Kolozsvártt. (Ferenczy Matild).
        - Jusztina. (Kálnoki András).
        - Zsófia.
    - Emilia.
    - Albina. (Könczey Zoltán).
    - Mariska.
      - Benedek.
      - József sz. 1880 jogász.
      - András sz. 1881. jogász.
    - Berta †
      - Ilona. (Réti József).
      - Irén.
  - Károly. (Fejér Anna).
    - Károly
      - Miklós sz. 1851. (Bánffy Polixena)
        - Róza.
        - Olga.
      - András.
      - László
    - Gyula ügyvéd K.-Vásárhelytt. a) (Székely Kata. b) Gergely Irma).
      - Gyula.
      - Margit.
- János.

I. Mihálynak fiai II. Mihály a léczfalvi ág[1] alapitója és László az esztelneki[2] ág törzse. — II. Mihály fia I. György felesége Gele Katalin a Lőrincz leánya vala, Gele Lőrincz „propter homicidium“ I. Apaffi Mihály korában notáztatván, léczfalvi jószágait is elvesztette ; — de azokat veje György különféle hadjáratokban szerzett érdemeiért titulo novae donationis vissza nyerte s 1663 február 26-án a birtokba iktatás is megtörtént. — Szacsvay Józsefné Eczken Klára fiai Belső-Szolnok vármegyébe származtak, ott 1776-ban nemességüket igazolván, az erdélyi törvényszékek valamint az udvari kanczellaria által „léczfalvi“ előnévvel pro donatariis et possessionatis nemeseknek nyilvánitattak — Ezen ágból Sándor szül. 1753-ban az irodalom terén szerzedt hervadthatlan babérokat, előharczosa volt nemzetünk szellemi fölemelkedésének, ő inditotta meg a legelső magyar hirlapot a „Magyar Hirmondó“-t (1780), később a „Magyar Kurir“ és „Magyar Muzsa“ szerkesztője. — Éles czikkei azonban németeinknek sehogy sem tetszettek és Szacsvay Sándornak Bécsből ugyszólva menekülnie kellett. — Kolozsvárra költözvén, hol ismételt szélhüdés, magasztos életének 1815 május 15-én véget vetett — Fiai közül Zsigmond 1832-ben főkormányszéki fogalmazó, 1838-ban titoknok az udv. kanczelláriánál s 1861-ben tanácsos.

Szacsvai, esztelneki és léczfalvi SZACSVAY-család.

A táblázaton feltüntetett István és Bartos Anna fiai közül Ádám es István Biharmegyében telepedtek le s ott alapitottak családot. — Ezen ágból Ferencz 1796-ban kolozsmegyei aljegyző, 1804-ben alispán és 1809-ben az alsó kerület főbirája. — Továbbá Imre a jeles szónok és Biharmegye 1848-ki országgyülési képviselője, kit amiért mint a házjegyzője a függetlenségi nyilatkozatot szerkeszté, a zsarnokság kigyója ölt meg ; hazafiságának lett áldozata, szaporitván egy levéllel a dicsőkorszak vértanuinak koszoruját. — Ime gazdag sorozata azoknak, kikben székelyvér lüktetett s a Szacsvay névnek kün is dicsőséget szereztek. — Ne higyük azonban, hogy a család hon maradt tagjai tétlenül ültek ; szorult kebellel bizonyos megilletődéssel léptem át köszübét azon háznak, melyet Esztelneken Szacsvay János épitetett ; hiszen tudtam azt, hogy mennyi magasztos emlék füződik e hajlékhoz. — Gábor Áron ágyui készülőben voltak már, de lőpor sehol sem volt még, Szacsvay Andrást e házban kereste fel Berde Mózes, hogy venné elő válságos helyzetükben tudományát s állitson lőport elő ; Szacsvay 70 éves vala, agg korára hivatkozott s felajánlá fiát Jánost, ki épp oly jól tudja a lőport késziteni mint ő ; és Szacsvay János örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy tudományát szeretett hazájának javára érvényesithesse, kezdetben naponként fél — később egy sőt több mázsa lőport is állitott elő. — Szabadságharczunk lezajlása után emlitett házban gyültek össze hőseink, hogy Törökországba meneküljenek, — s az olasz legió szervezkedésével ez vala gyülhelyük azon szépreményü magyar ifjaknak, kik Garibaldi zászlója alá siettek.

A család legrégibb birtokai Szacsván, K.-Polyánban, Esztelneken, Pákén, Hatolykán, Dicsőszentmártonban és Zágonban vannak.

Nyujtódon Szacsvay Sándor lakik, nagybirtokos, nyug. kir. törvényszéki biró, 1891—96-ig országgyülési képviselő ; meleg érdeklődéssel viseltetik a közügyek iránt, tevékeny részt vesz a vármegyei és politikai életben. — Ember szeretete határtalan, ez által vivta ki magának, hogy mindenki által tisztelve és becsülve lesz. — Neje ikafalvi Dombi Anna. — Végre idé tartozott Szacsvay Béla is, kit Aradmegyében meggyilkoltak vala.

A család többi tagjai a családfán vannak feltüntetve mindannyiját büszkén valja magáénak a székely nemzet — mert mindenkor tiszteletére váltak.

Czimerük : Két részre osztott paizs ; felső piros részben arany oroszlán derékből jobb lábában három nyilveszőt tart ; — alsó kék részben, hármas zöld halmon nyugvó páncélos kar karddal s azon egy törökfő. — Sisakdisz. — Foszlányok : arany-kék, ezüst-piros.

Szalló (kézdipolyáni.) Nemessége ősi székely jogon alapszik. A XVI. század elején már két ágban élt ; ugyanis 1614-ben Bélafalván Zalló Mihály, Polyánban Zalló Balázs fordulnak elő.[3] Balázs fia András

[1] A léczfalvi ágból 1786 jun. 19-én János nyert nemesi igazolványt. (Dr. Illéssy KK).
[2] Az esztelneki ág 1610-ben nyert nemes levelet. (Tagányi K. jegyzéke).
[3] Udvh. M. L.

az 1635. évi lustrakönyv szerint az apja helyén lakott:[1] fiai: János és István. — Jánosnak fiai: Péter András, Gergely és Miklós, utóbbinak két neje volt Tuzson Kata és Máté Ilona. Nevezett Miklós egy hatalmas családnak lőn törzse, melynek egyik ága Nagyküküllő megyében Mihályfalván telepedett meg. Ezen család kötelékéből valók néhai Mihály (1766) nyug. székely huszár őrnagy; Salamon (1794) alapitvány felügyelő Kolozsvártt, gyermekei közül: József árvaházi tanitó volt, Gergely pedig mint jogász halt el Kolozsvártt. Az ujabb nemzedékből Imre — András (1879) zetelaki tanitó, testvére János — Béla szobrász.

Szaniszló (felső-csernátoni.) 1614-ben Szaniszló Lukács és Miklós Felső-Csernátonban mint primipilusok fordulnak elő.[2] A család nemeslevele 1621-ben kelt.[3]

Szántó (márkosfalvi.) 1650 junius 14-én Szántó István és Mihály Rákóczy Györgytől kapott armálist.[4]

Szántó (kézdi-polyáni.) Székely család, melyből 1614-ben Péter és Gergely fordulnak elő.[2] Tagjai elköltöztek Polyánból, közülök következők ismeretesek: Szántó Mihály (1784) pap, Mihály — József (1812) honvéd-hadnagy, ennek neje Szőllősi Ágnes, fiai: József és Mihály (1849) utóbbi Terézárvaházi tanár. Továbbá István (1859) róm. kath. lelkész Tekón, Károly (1859) Brassóban és István (1883) főgymnasiumi tanuló.

Szász (polyáni.) Eredete ismeretlen. 1661-ben Szász István Apaffi Mihálytól k.-polyáni, szentléleki és kurtapataki birtokaira adománylevelet nyert, melyben a család tagjai a „Polyáni“ név használatára is feljogositatnak. — A család tagjai a szélrózsa miuden irányában elszéledtek; Nyitra, Zemplén és Ungmegyében is terjedelmes családokat alapitottak. — Háromszéken az osdolai és kézdivásárhelyi Szászok, tartoznak a polyáni törzshöz. — Utóbbi ágból kitünt Szász Dániel honv. táborkari őrnagy a III. r. érdemjel tulajdonosa, ki a tömösi sánczok készitésénél és oltalmánál szerzett érdemeket. — Ő is Törökhonba menekült, honnan 1860-ban tért vissza. — Háromszékmegye táblabirája és a Rikán belöli honv. egylet titkára volt.

Családi táblázata a következő:

Szász Dániel
katonai intézet tanára
(Jancsó Mária).

Dániel sz. 1831 1848 49. honv.-őrnagy.	Mária. (Zakariás József)	Matild	Póli. (Medvés György járásbirósági hivatalnok.)	József kereskedő.

A törzs táblázatának töredéke a következő:

Szász Márton.

István. (Román Erzsébet).	Végrendelet 1708 május 17-én kelt.	György ungvári kanonok.	
János. (László Kata).	István ifj. (Zonda Kata).	Péter Ungvár város és ungvármegyei jegyző. A Polányi nevet vette fel s a család e néven terjedt el Ung- és Zemplénmegyében, hol terjedelmes családokat alapitott. (Mihály Borbára)	Kata. (Csüdör Mihály K.-Szentlélek).
Anna. (Zonda Kelemen).	Judit (Rujnik Imre).		

Czimerük: Kék paizsban bal lábán álló Pelikán lehorgasztott nyakkal, jobb lábában ismeretlen tárgyat tart. Sisakdisz. — Foszlányok.

Szász (baróthi). 1655 julius 6-án Szász András a stroesti táborban nyert primipilatust.[4]

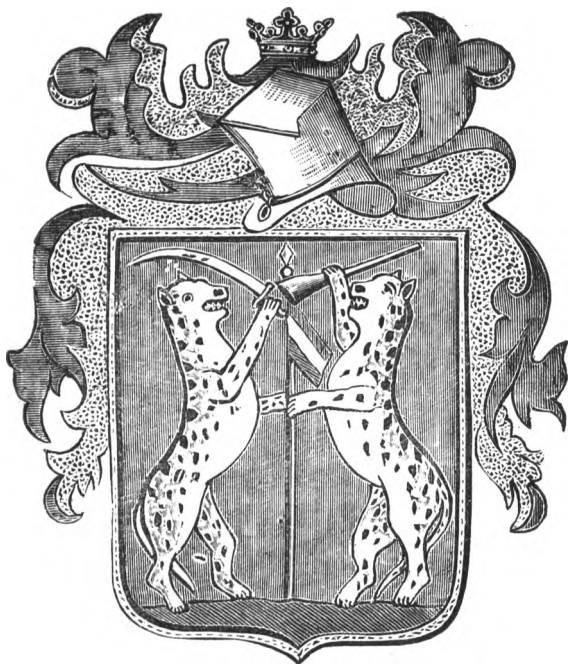
Szász (nagybölöni). 1624 október 12-én Szász Gergely Bethlen Gábortól kapott armálist.[4]

Szász (albisi). 1654 ápr. 25-én Szász István Rákóczy Györgytől nyert nemes levelet.[4]

Szász (felső-csernátoni). 1655. jun. 28-án Szász János a ploesti táborban kapott primipilaris levelet.[4]

[1] Háromsz. M. L.
[2] Udvh. M. L.
[3] Tagányi K. jegyzéke.
[4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

Szász (illyefalvi). 1652 január 24-én illyefalvi Szász Miklós II. Rákóczy Györgytől nyert armálist.[1] Ezen családból Pál Illyefalva kiváltságos város követe az 1792. évi erdélyi országgyülésen és 1815-ben városi biró. — Mózes 1815-ben ugyancsak Illyefalván tanácsos, 1825-ben biró. — József 1845 körül tanácsos. — István főjegyző s 1846-ban követ. — Egyik kimagaslóbb alakja Szász Lukács, ki 17 éves korában a Váradi-féle összeesküvés hathatós támogatója volt. — Váradi József, Borbáth László, Szabó Áron, Bartalis István és Szász Lukács együttesen itéltettek halálra; Váradi és Bartalis illő méltósággal a szabadság vértanuihoz méltó bátorsággal fogadták a halált — kivégeztettek; — Borbáth, Szabó és Szász kegyelmet nyertek, a mennyiben büntetésük 18 évi sáncmunkára lett változtatva. — 1857-ben Szász Lukács visszanyeré szabadságát, az udvarhelyi collegiumban folytatta tanulmányait. 1863-ban Olaszországba ment s ott esett el. — A család első nemes levele 1611. junius 14-én kelt, Szász Gáspár nyerte. Utóbb emlitett nemes levél szerint a család czimere azonos a sepsi-szentkirályi Ábrahám-család czimerével.[2]

Illyefalvi SZÁSZ-család.

Szász (komollói). Az 1614 évi Bethlen Gábor-féle conscriptioban Szász Bálint és Tamás Komollón mint pixidariusok fordulnak elő.[3] Ezen családból Lőrincz előbb Kolozsváron orvossebészeti tanár, majd Abrudbányán kir. bányászati orvos; Pál 1848 körül Küküllőmegyében adóiró-biztos. — Egy ága Laborfalvára költözött, tagjai ott élnek.

Szász (szemerjai). Jóleső érzéssel és büszkeséggel számitjuk ezen családot a Háromszékről származó nemes családok közé, mert a közéletben különösen az egyházi élet terén kimagaslottak s életüknek fénypontját mindenkor a lángoló honszeretet képezte, melylyel a Haza és egyházuk ügyeit egyaránt szolgálták.

Ha figyelemmel kisérjük egyes nagy alakjainak fokonkénti emelkedését, mindenütt ugy fogjuk találni, hogy hatáskörük kiterjedéséhez mérten mindenkor az lebegett szemük előtt, hogy hazájukat hiven szolgálják.

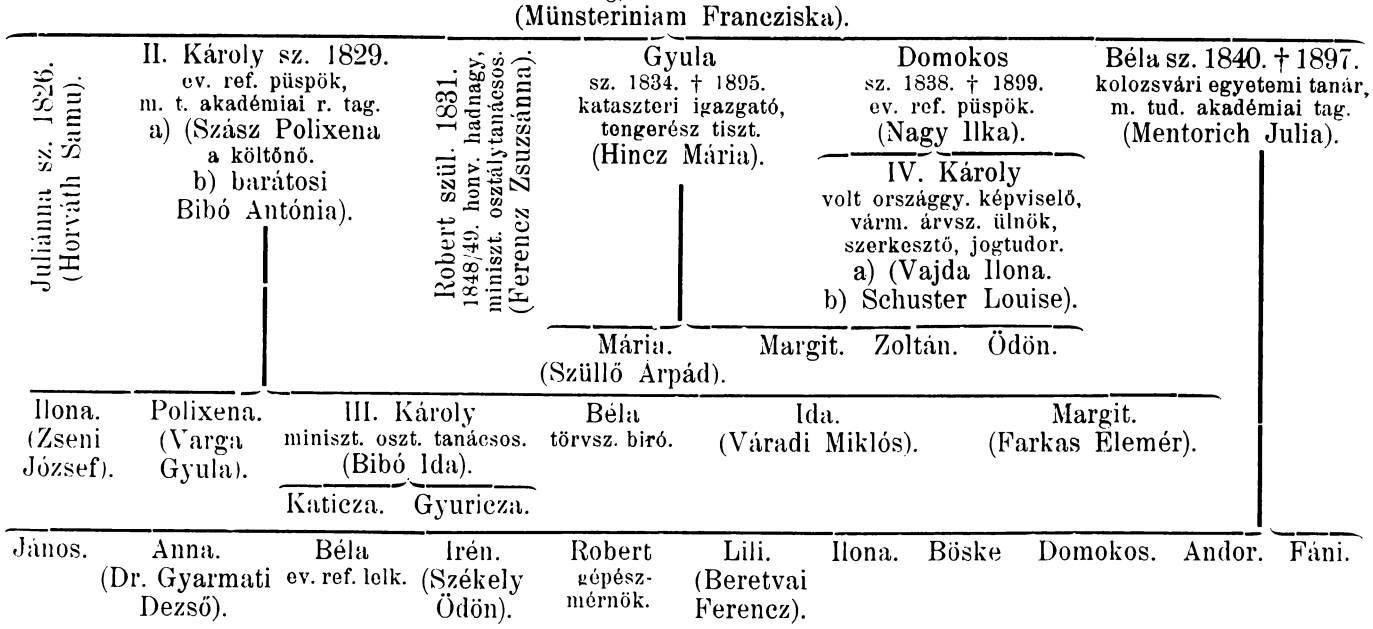
Midőn pedig tehetségük érvényesülése folytán egy-egy tagja az evangelium szerint reformált egyház püspöki méltóságáig emelkedett, akkor tettek legfényesebb tanuságot arról, hogy az adott hatalmat miképen lehet ugy felhasználni, hogy az nemcsak részlegesen teremjen áldást hozó gyümölcsöket, hanem az igazi szeretet melege, miként a napnak melege egyaránt áradjon mindenfelé.

Nemessége mely az 1635 évi corscriptio szerint ősi székely jogon alapszik.[4] Rákóczy György által erősitett meg; ősi fészke Szemerja volt, onnan irja a család előnevét is. Szász István a család törzse, testvére lehetett azon Szász Jánosnak, ki a XVII. század elején (1635 előtt) Szemerjáról Csikszékbe származott. Nevezett István ivadékai közül Pál 1750 körül Vizakna főbirája volt; ennek leszármazói pedig a következő táblán láthatók:

Szász Pál szül. 1717. † 1783.
Vizakna város főbirája.

- **József** — tordavármegyei hivatalnok.
  - Mária. (Timár József).
    - Pál † 1809 — huszártiszt.
    - I. Károly szül. 1798. † 1853. — Nagyenyedi tanár, Vizakna város követe, m. tud. akadémiai r. tag, culturminiszteri államtitkár. (Münsterniam Franczіska). (Folyt. a tuloldalon).
      - Polixena — sz. 1831. † 1853. „Iduna“ a költőné. (Szász Károly ref. püspök).
- **János** — 1794-ben Vizakna város főjegyzője, Vizakna város országy. követe. (aldobolyi Fülöp Debora).
  - János sz. 1804. † 1858. — Vizakna város főbirája. (Ferencz Zsuzsánna).
    - Auguszta. — a) Székely Lajos b) Turóczi Adolf).
    - Zsuzsánna. — (Wagner Frigyes)

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Orsz. Ltr. Capt. oszt. arm. 22.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.

A táblán feltüntettek közül I. Károly született Vizaknán 1798 január 25-én. Tanulmányait a nagyenyedi főiskolán kezdette. jogot Kolozsváron hallgatott. 1815-ben jurátus a marosvásárhelyi kir. táblán, hol 1817-ben ügyvédi oklevelet szerzett. Ugyanazon évben Zeyk János és Teleky Elek grróffal, kiknek nevelője volt, Bécsbe ment s ott a szám- és természettudománynyal foglalkozott. 1820-ban visszatérvén, Enyeden segéd-, majd rendes jogtanár lett. Ez időtől fogva Erdély politikai és reformküzdelmeiben jelentékeny szerepet kezd vinni. 1833-ban a magyar tudományos akadémia levelező-, 1834-ben rendes taggá választotta. Az 1834-iki erdélyi országgyülésen mint Vizakna követe jelent meg, hol kitünő szónoki tehetségével tünt fel s ismét vezérszerepet játszott; de ezen szerepléseért Bethlen János gróf, Wessellényi Miklós és Kemény Dénes bárókkal együtt a legveszedelmesebb politikai üldözéseknek tette ki magát s a fiscalis által perbe vonatott. 1848-ban ismét az alsófehérmegyei közgyülésen Kemény Dénes és a két Zeykkel a szabadság vezérférfiai között találjuk; az unió kivivása után pedig a pesti első nemzetgyülésnek tagja. Ekkor neveztetett ki a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz államtitkárrá 1851-ben Maros-Vásárhelyre rendeltetett a hires mathematikus Bólyai Farkas helyére, hol Péterfi László és Albert tanártársaival a politikai elvek és nyelvészeti reformok mezején országra szóló harczot vív. Az irodalom terén szintén ismertté tette nevét. Művei: „Az 1831 esztendő története“, „A perrendtartás és perfolyamat“, „Latin nyelvtudomány“, „Igeidők formálódásának szabályai“, „Számtan“, „Partheon“, „Magyar Nyelvtudomány“ stb. stb. — Fia:

II. Károly ev. ref. püspök, Sepsi-Szent-György város diszpolgára. Született Nagy-Enyeden 1829 junius 15-én. Tanulmányait is Enyeden végezte, honnan 1845-ben az akadémiai tanfolyamra lépett. Az első magyar felelős minisztérium kinevezésével, midőn atyja államtitkár lett, ő is Budára költözött s a pesti egyetemen mennyiség és hadtudományi tanfolyamot hallgatott. 1849-ben, midőn ideiglenesen atyja vette át a vallás- és közoktatásügyi tárczát, ő is mint fogalmazó alkalmaztatott, de később ő is fegyvert fogott s szabadságharczunkban mint honvéd utászhadnagy vett részt. 1853-ban mint a kecskeméti gymnasium tanára, 1851-ben mint kézdivásárhelyi lelkész, 1863-ban mint szabadszállási lelkész müködött. 1865-ben a fülöpszállási kerület választá meg országgyülési képviselővé; 1867-ben a vallásügyi miniszteriumban osztálytanácsos lőn, 1869-ben pestmegyei, majd jászkun-kerületi tanfelügyelő s 1884-ben a dunamelléki egyházkerület püspökévé s a budapesti ref. egyház első lelkészévé választatott. 1858-ban a magyar tudományos akadémia megválasztotta levelező-, 1869-ben rendes-, 1878-ban igazgató-taggá és 1892-ben másodelnökké, majd alelnökké. 1882-ben a bölcsészetdoktori czimmel lett kitüntetve és 1896-ban jó királyunktól a Lipót-rend középkeresztjét kapta s a budapesti egyetemen mint magántanár habilitáltatott. Sok szép emlékkel gazdagitotta az egyháztörténelmet s nevét halhatatlanná tette. Alig volt nagyobb intézmény, társulat, egyesület, bizottság, melynek hathatós támogatója nem lett volna. Munkáival az irodalom terén is babért aratott. Egyházirodalmi művei: „Buzgóság könyve“, „Konfirmácziói káté“, „Élet a halálban“, „Hálotti imák“ stb, stb. Mint költő: „Szabad székely dalai“-val nyert pályadijat, „Lirai áloék“, „Gyöngyvirágok“, „Angol és franczia költőkből“ stb. stb., jóizlését jellemzik. Ezeken kivül számos műforditás, szindarabja, verse, tárczája, tan- és szakkönyve, és jellemrajzok jelentek meg jeles tollából, melyek külön-külön nagymesterüket dicsé-

rik.[1] Első neje: szemerjai Szász Polixena a költőnő, ki már mint fiatal leány „Iduna“ név alatt több költeményt irt, — azonban csak kevés ideig boldogitotta férjét, mert 22 éves korában elhalt. Sirversét Arany János irta. Második neje: barátosi Bibó Antonia. — II. Károly, a püspök testvére:

Domokos, született Nagy-Enyeden 1838. május 25-én, szintén ev. ref. püspök. Érettségit 15 éves korában Maros-Vásárhelytt tett, a theologiát Kolozsváron végezte. 1860-ban külföldre ment s egy évig a heidelbergai egyetem hallgatója volt. 1861-ben visszatérvén, Kolozsvár lelkésze lőn, hol annak mozgalmaiban és küzdelmeiben vett tevékeny részt. Egyházkerülete igazgató-tanácsosa, Sepsi-Szt.-György diszpolgára. 1878-ban generalis notariussá, állandó konventi taggá, 1881-ben a debreczeni zsinat tagjává s 1885 május 26-án püspökké választatott. 1896 óta pedig a főrendiház tagja. Szép sikert ért el az irodalom terén is, több lapnak munkatársa és szerkesztője volt s számos önálló művel gazdagitotta irodalmunkat.[1]

Domokos püspök testvére: Béla, költő és filozofiai iró. Született Nagy-Enyeden 1840 április 23-án. Tanulmányait Németországban fejezte be. 1868-ban a Kisfaludy-társaság választotta tagjai közé. 1872-ben a kolozsvári egyetem bölcsészet tanára lett s 1883 óta a magyar tudományos akadémia levelező tagja. 1868—69-ben szerkesztője volt a „Székely Hirlap“-nak Maros-Vásárhelyen, később a „Kolozsvári Kelet“-nek. Számos önálló munkáját birjuk. — II. Károly (a püspök) fiai közül:

Béla kir. törvényszéki biró, s III. Károly született 1865 november 11-én, gymnasiumi és jogi tanulmányait Budapesten végezte, hol 1888-ban jogtudományi doktorrá avattatott. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium szolgálatába lépett, hol ma is mint osztálytanácsos szolgál. Irodalmi művei első helyen állanak. Német-, Franczia-, Olaszország és a Svájczban tett utazásairól a „Fővárosi Lapok“ és a „Vasárnapi Ujság“-ban irt nagyon érdekes tárczaczikkeket. Önálló művei közül pedig felemlitendők: „A muzsa“, „Katolnai ur házasodik“ és „A botrány“ czimü vigjátékai; utóbbit a magyar tudományos akadémia 100 arany pályadijjal jutalmazta.

II. Károly (a püspök) testvére: Róbert, miniszteri osztálytanácsos, szül. 1831-ben, 1848/49-ben mint honvédhadnagy küzdötte végig szabadságharczunkat.

Domokos, az ev. ref. püspöknek egyetlen fia: IV. Károly, volt országgyülési képviselő. Jelenleg megyei árvaszéki ülnök, jogtudor és a „Székely Lapok“ felelős szerkesztője Maros-Vásárhelytt.

Szatmári (barátosi). Régi székely család, melyből Szatmári Márton 1614-ben Barátoson mint primipilus lustrált.[2] Leányágon (Szatmári Margit) a nemes Balogh-családba olvadt.

Székely (dálnoki). Szintén régi székelycsalád, melyből Dálnokon 1614-ben Székely László, mint nobilis, Székely Balázs, György és Mihály mint primipilusok fordulnak elő.[2] Ezen családból Balázs 1623. január 15-én Bethlen Gábor fejedelemtől nyert nemes levelet.[3] 1730-ban István élt, 1846 körül pedig Sámuel főkormányszéki irnok volt. Czimerük: kék paizsban veres ruhás férfiu, jobbjában három buza kalásszal, baljában pedig karddal. Sisakdisz. Foszlányok.

Székely (bodosi). 1655. julius 6-án Székely János a stroesti táborban Rákóczy Györgytől nyert armálist.[4]

Székely (lisznyói és killyéni) * ○ Nagy Iván ezen előkelő családot Lisznyóból eredettnek mondja és pedig azért, mivel lisznyói Székely Bálint 1583. junius 14-én Báthory Zsigmondtól Kilyénben egy részjószágot kapott; s ha még azt is tudta volna Nagy Iván, hogy az emlitett Bálint ugyanazon évben julius 20-án — lisznyói — tehát régebbi birtokára ujabb adománylevelet is nyert,[4] hitében alig lehetett volna megingatni. Más versio szerint a killyéni Székely familia egy törzsből indult ki a gróf Székely-családdal, s habár czimerük azonos is és sok valószinüség szól e feltevés mellett, de adatok hiányában ezen hagyományt is mellőznöm kellett. Nem adhattam továbbá hitelt azon állitásnak sem, miszerint ezen család előneve de Szt.-György lett volna,[5] Az előadottak mivel sincsenek támogatva, következőkben kellett megállapodnom: Ugyanis Anthonius Zekel de Kijlien[6] Andreas de Kálnok et Johannes Datzó de Zaláni már 1459 november 26-án a Miklósvárszék és Sepsi szék között fenforgó perben, mint nemes emberek emlitetnek;[7] tehát 1459-ben a Székely-család már „killyéni“ előnévvel fordul elő; melynek valószinü, hogy mint szereplő családnak nemcsak Killyénben, hanem más községekben is jószágai voltak, többek között Lisznyóban, melyre a már emlitett 1583. évből kelt novadonatiot nyerte s Kilyénben lévő birtokához még egy rész jószágot kapott. A család leszármazási táblázata Bálinttól kezdve a következő:

[1] Bővebb életrajzát lásd Pallas Lexiconban.
[2] Udvh. M. L.
[3] Eredeti Okmány Sz. N. Muzeumban Sepsi-Szent-Györgyön.
[4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[5] Hist. Cap. 46. p. 4.
[6] 1459-ben Sepsiszék követe a medgyesi gyülésre. (Kállay J. Sz. N.)
[7] Szabó K. Sz. Oklt. I. köt. 182. old.

I. Tábla.

I. Bálint 1583.
Lisznyóból Killyénbe teszi át lakását.

Tamás. | Boldizsár. (k.-szentléleki Kozma Anna, az István leánya). | András. György).

II. Bálint. (hidvégi Mikó Judith). | Bálint. | Zsigmond kapitány 1699—1704. (kőröspataki Kálnoky Erzse).

Boldizsár. (Kereszturi Anna). | Borbára. | Ferenc. (n.-baczoni Balló M.) | Mihály. a) (imecsfalvi Imecs Erzse. b) Nemes Éva). | Miklós. (Papp Ilona, ki 1715-ben Keresztes Dávidhoz megy férjhez).

László. (Bara N). | Sára. (Benkő Rafai). | Mihály †

Elek 1760 (Grabarius Ágnes). | Ágnes. (Tompa Gáspár).

Boldizsar. | Ágnes. (Deák József). | Julia. (Gyujtó Samu). | Dénes. Sándor Zsigmond. | Lajos. (Herbertsheim N.). | Zsuzsa. (kishalmágyi Hollaki János).

László. | Mózes

I. Dávid kanczellár. † 1800. (szárhegyi (gr. Lázár Anna † 1804). | Ágnes. (Béldi Mihály) | Elek. (k.-halmágyi Hollaki Anna).

Károly (léczfalvi Gyárfás Teréz). | Antal őrnagy.

Sámuel királybiró és prov. comissarius. (Petr. Horváth Borbára)

Anna. (br Apor Péter)

Mihály † 1832. cs. és kir. kamarás, kir. tábl. elnök. a) (br. Rudnyánszky Teréz. b) gróf Mikó Kata). | János † 1851. százados. (gr. Mikó Anna).

Károly † 1878. | Gergely † 1897. királybiró. (ürmösi Maurer Józéfa). | Zsuzsa (ábránfalvi Ugron József † 1880.

II. Dávid százados. (br. Toroczkai Róza). | Kata. (malomvizi (Kendeffy N.).

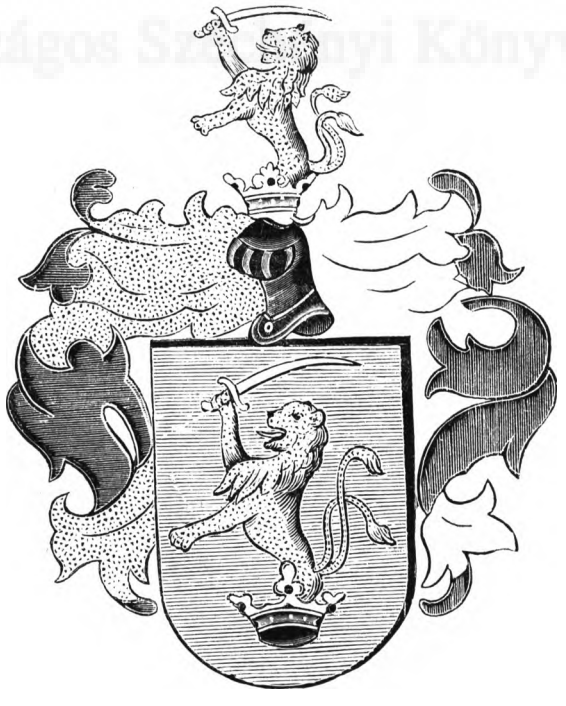
György sz. 1858. jogtudor, országgy. képviselő. (hatolykai Potsa Erzsébet) | Margit. (kronburgi König Antal honv. huszár-őrnagy.

János. (br. Szentkereszti Anna). | Eliz. (bribizi Z. Tivadar | Róza. (Zgorszki N.

huszár-ezredes. | huszár-alezredes.

A táblázaton feltüntetettek közül I. Dávid a magyar kir. testőrség felállitásakor (1760) annak kötelékébe lépett. Utóbb azonban a politikai pályára szánván magát, 1783. márczius 12-én tartományi kanczellár lett; ezen állásától 1786-ban felmentetvén, de 1790-ben az ország által ismét visszahelyeztetett. Meghalt 1800. febr. 10-én. — Fiai közül Mihály cs. kir. kamarás és udvari tanácsos, majd a kir. tábla elnöke volt. Ő adta ki 1816-ban a Székely Nemzet constitutioit és később a csiki krónikát. Meghalt 1832 január 12-én M.-Vásárhelyen. — Első neje báró Rudnyánszky Teréz 1804 ben, második neje gróf Mikó Katalin 1854-ben haltak meg.

II. Dávid az 1848/49-iki önvédelmi harczban vett tevékeny részt; mint százados tagja volt azon béke-bizottságnak, mely Heydtével Földváron hosszas alkudozások után az „árapataki szerződést“ irta alá. — 1861-ben nyugdijáról lemondott.

Lisznyói és killyéni SZÉKELY-család.

Zsigmondtól, ki a zernesti csatában vett részt, majd Tököly hive volt s később kibujdosott és kit 1704-ben Rákóczy pártján látunk, szintén egy hatalmas ág jöve le. Ennek egyenes leszármazója dr. Székely György országgyülési képviselő és ez idő szerinti tulajdonosa a killyéni ősi birtoknak. Jól eső érzéssel emelem ki az ifjabb nemzedéknek egyik lelkes tagját, a székely ügynek egyik fáradhatatlan előharczosát, ki nemcsak nevében, de érzelmeiben, törekvéseiben és ténykedéseiben is valódi székely Ez dr. Székely György, sarja annak a családnak, mely minden gondolatával, — minden időben egybeforrt nemzetével, — mely családnak tagjai részt követeltek maguknak ezen maroknyi nép bánatából, osztoztak szenvedéseikben, velük véreztek csatatéreiken,

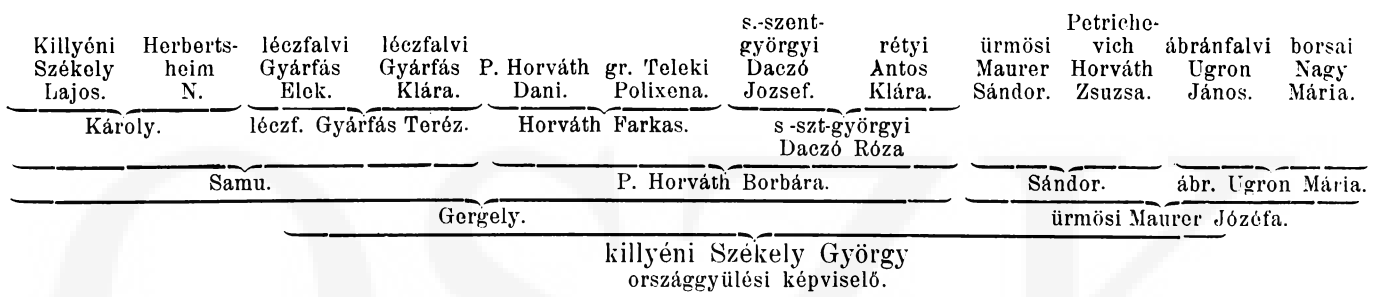
s a békés életnek áldásthozó munkásságában is mindig elől állottak a küzdők között, a törekvőket biztatták, a csüggedőkbe reménységet öntöttek, az elárvultakat vigasztalták.

Lehet-e, van-e ennél magasztosabb kötelességteljesités, mely nem áll meg azon pontnál, hol az egyén a honpolgár a reá váró feladatot maga részéről teljesitette, hanem tovább gondolkozik, a jövőbe lát s küzd „egy“ az egészért s ezzel jó példát mutatva, nem hagyja nemzetét csendes időkben csendesen elpusztulni.

Életrajzi adatai a következők: 1858 aug. 12-én Killyénben született. Tanulmányait Budapesten és Sepsi-Szent-Györgyön kezdette, N.-Enyeden a Bethlen főtanodában végezte. Jogi tanulmányait a budapesti egyetemen folytatta, hol 1882-ben jogtudorrá avattatott. 1880-ban t. segéd szolgabiró, majd t. aljegyző lett lett; mint tiszteletbeli főjegyző és közgazdasági előadó, számos értékes czikket irt a „Székely Nemzet“-ben, melyekkel a székely gazdasági viszonyokat ismertette. 1894-ben főispáni titkárrá neveztetett ki. 1896-ban az illyefalvi kerület választotta meg országgyülési képviselőjévé, melynek ma is képviselője. Tagja a törv. bizottságnak, a megyei közigazgatási, gazdasági, iparfejlesztő, közegészségi stb. stb. bizottságoknak, elnöke az illyefalvi népbanknak, alelnöke az előpataki birtokosok szövetkezetének, a sepsiszentgyörgyi, árkosi takarékpénztáraknak és választott tagja az erdélyi református egyházkerület közgyülésének. — Neje hatolykai Potsa Erzsébet, a hatolykai Potsa József v. b. t. tanácsos, cs. és kir. kamarás, főispán leánya.

Kamarássági kimutatása a következő:

II. Tábla.

Számos szereplő tagja volt még ezen szép multu családnak, több királybirót és magasrangu katonát találunk táblázatán, kiknek életrajzait azonban térszüke miatt mellőznöm kellett. Házasságuk révén pedig tagjai előkelő összeköttetésekhez jutottak.

Czimerük: Kék paizsban koronából kinövő két farku arany oroszlán, jobbjában karddal. — Sisakdisz: a paizs alak. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Székely (rétyi). ∗ ○ A Feketeügy által körülvett Dobolyka domb déli lejtőjén regényes képet nyujt Réty községe. Sok virágzó székely családnak ringatták bölcsőjét ezen kies székely vidéken; innen származik a rétyi Székely familia is, mely egyike Háromszék legősibb családainak.

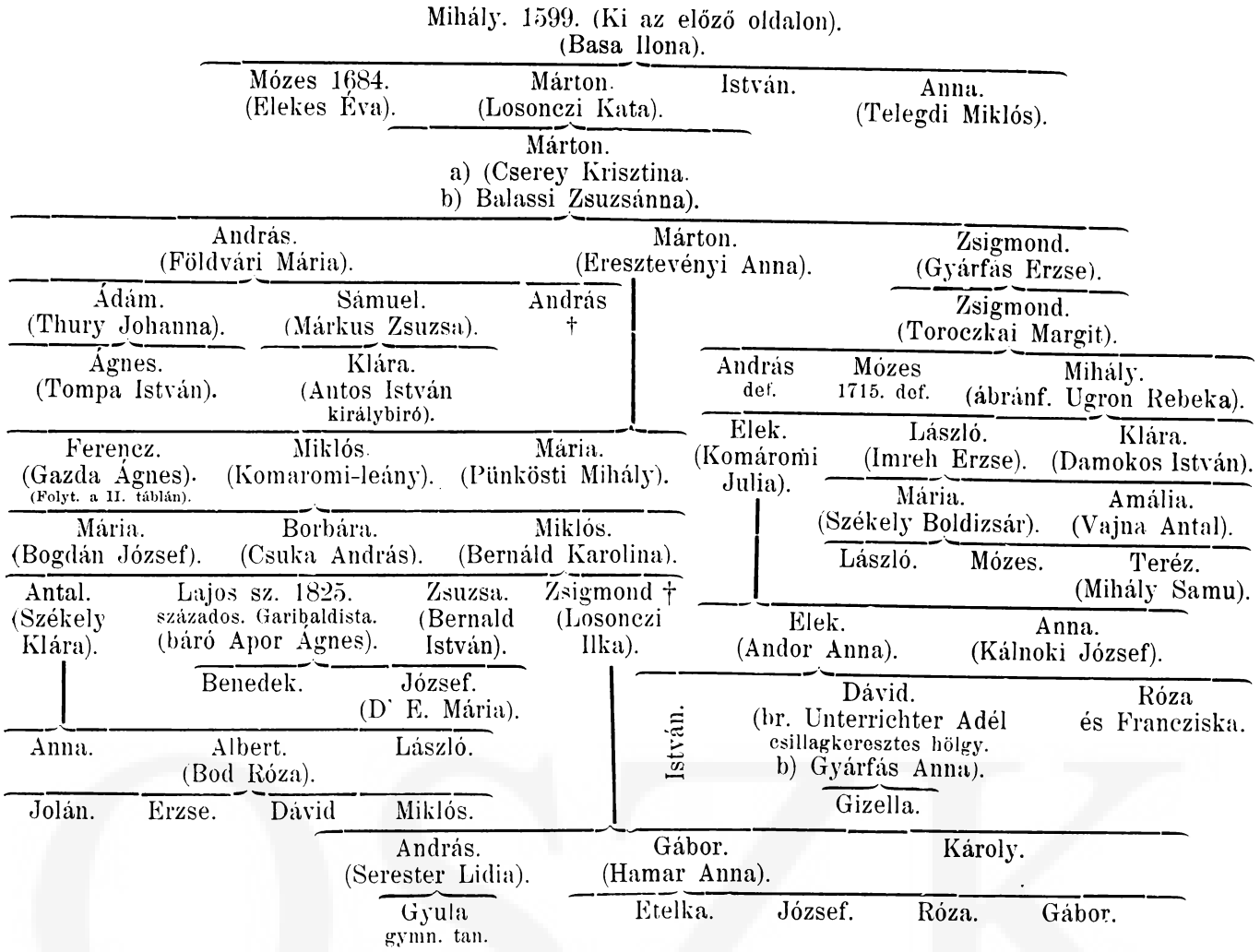
Levéltáramban őrzöm ezen család genealogiai táblázatát, melyet a Székelyek egyik tagja készitett. A táblázaton összeköté a rétyi Székely-család ősét Székely Mózes a fejedelemmel, mi azonban a komoly kritikát nem állja ki. — Az emlitett táblázat Székely Antallal kezdődik, kinek fiai Mózes a fejedelem és Mihály a rétyi Székely-család törzse; a historikus azonban ma már tisztában van azzal, hogy Székely Mózes a fejedelemnek testvérei István, János és Péter voltak s atyjok pedig Literati Székely János.[1] Mózesnek neje Kornis Anna s nem Ilona volt, a fejedelemnek fia Mózes udvarhelyszéki főkirálybiró vala, ki a portára menekült, de gyermekei mai napig ismeretlenek. — De miért lenne éppen e családnak a fejedelmi összeköttetésre szüksége, hiszen lehet egy családnak dicsfényes multja a nélkül, hogy ily magas összeköttetést keressen.

Leszármazási táblázatuk a mennyire összeállitható volt, a következő:

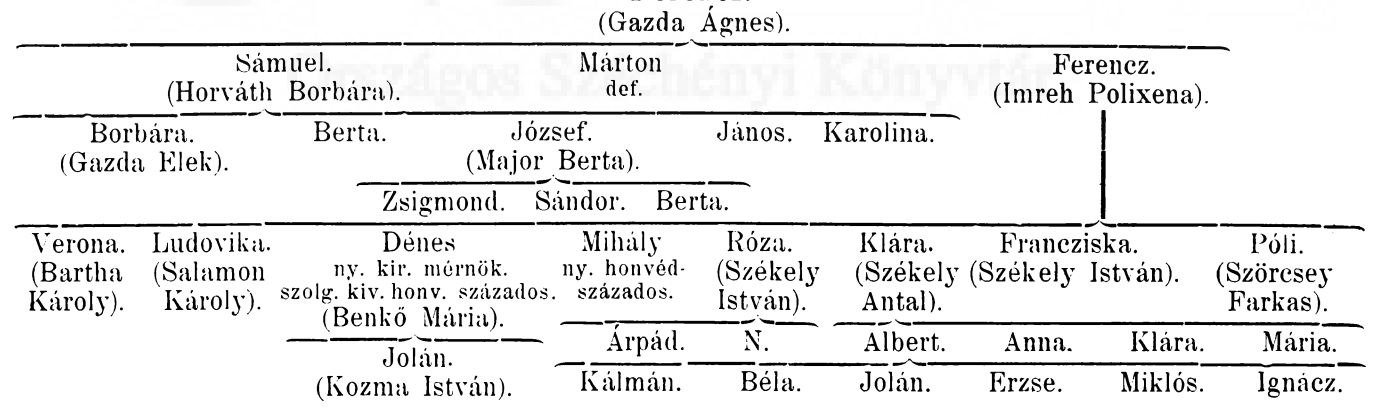
I. Tábla.

Székely Antal.
(szárhegyi Lázár Karolina).
Mihály. 1599.
(Basa Ilona).
(Folytatás a tuloldalon).

[1] Dr. Vass Miklós tanár Székely Mózes életrajza.

II. Tábla.

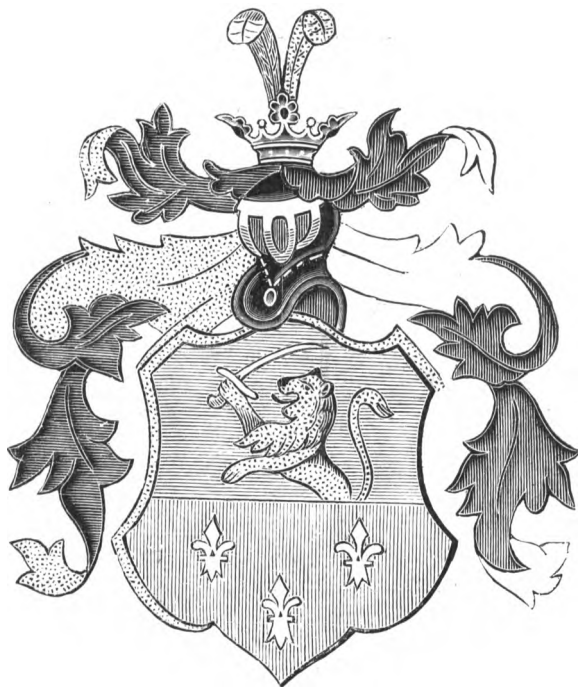

Tagjai rajongó szeretettel csüngtek hazánkon, mindenütt ott voltak, hol tenni és áldozni kellett. — A táblázaton feltüntetett Antal fia Mihály Báthori Zsigmond fejedelem udvarában lakott; 1599 körül azonban tőle elmaradván Mihály vajdával Oláhországba ment. Fiai 1609 április 30-án Báthori Gábortól nyertek czimeres nemes levelet.[1]

Márton és Mózes szintén szereplő egyének voltak. — Márton Apaffi étekfogója s a követeknek pénzhordó bizalmas embere, bizonyitja ezt az a számos nyugta, melyek a rétyi Székely család levéltárában őriztetnek; többek között 1684 február 9-én a portai utra 250 oroszlános tallért vett átt, 1667 okt. 2-án Drinápolyban Nemes Jánosnak 500 aranyat adott, 1671 juniusban ujból Drinápolyban Rédey Ferencznek 340 aranyat, 297 tallért és 23 oroszlánost szolgáltatott ki. Mózest is gyakran használta fel a fejedelem diplomatikai küldetésekre.

[1] Eredet' okmány Székely Dénes ny. kir. mérnök őrizetében Rétyen.

Losonczi Kata révén a család tekintélyes vagyonhoz jutott; ugyanis Donáth János főkirály-biró a maksai országgyülésen

Rétyi SZÉKELY-család.

veszély s ott látjuk őket, hol kikerülhetlen szükség volt reájok; dicső szabadságharczunkban ezen családból Dávid, Dénes, Antal és Lajos vettek tevékeny részt. — Dávid 1848 előtt tartományi számfeletti biztos volt, hivatalától azonban a forradalombani részvéteért megfosztatott. Neje báró Unterrichter Adél csillagkeresztes hölgy, 1849-ben elhagyta férjét s az udvar kiséretébe ment. Második neje léczfalvi Gyárfás Anna volt.

notáztatott; angyalosi, eresztevényi, besenyői, rétyi, komollói, egerpataki, nagy-borosnyói és szacsvai birtokai Losonczi András, Balogh Ferencz és Bartha Andrásra szállottak át; Losonczi Kata mint egyedüli fiuleány tehát kiterjedt birtokokat nyert. — Ezen család a rétyi templomban is annyi hely felett rendelkezett, hogy Márton 1715-ben 4 állóhelyet Gazda Istvánnak 2 oroszlánosért adott el. Különben hitbuzgó emberek voltak, vallásosságukról tanuságot teszen azon körülmény is, hogy Mózes 1773-ban saját költségén harangot öntetett, mi 400 m. forintjába került. — 1848/49-ben is ott találjuk tagjait, hol legnagyobb volt a

Dénes ki jelenleg nyug. kir. mérnök, szolg. kivüli százados és rétyi birtokos. A Székely Mózes erdélyi fejedelem által Siménfalván 1585-ben öntetett harangot Székely Dávid és Biró Sándor ev. ref. pap társaságában, utóbb emlitett Dénes vétette le s küldte Gábor Áronnak, hogy abból ágyut öntessen. — Lajos szül. 1825-ben, 1848/49-ben mint huszárszázados harczolt. Később az olaszországi légióban találjuk s onnan Lengyelországba ment, hogy az oroszok ellen vivjon, de 16-ik sebe után az ellenség kezeibe kerülvén, Szibériába hurczoltatott, honnan áldott emlékü Erzsébeth királynénk jóságos közbenjárása által 1867-ben a czártól kegyelmet nyert. Szibériai rabköpenyegét Jókai Mór vette meg 100 frttal. Meghalt 1885-ben.

Czimerök: Két részre osztott paizs; felső rész kék, abban egy arany oroszlán derékből jobbjában karddal; az alsó piros részben három liliom. — Sisakdisz: egy ezüst s egy arany strucztoll. — Foszlányok arany-kék, ezüst-piros.

Székely (zabolai és márkosfalvi). Háromszéki székely család, melyből Székely András az orosz Pskow-vára alatti táborban 1581 szeptember 9-én esztelneki birtokáról testvérei javára végrendelkezik.[1] Zékelj István 1612-ben Báthori Gábortól nyert nemes levelet [2] Nemessége 1620-ban Bethlen Gábor által is megerősittetett.[2] István fia Tamás 1650-ben junius 14-én Rákóczy Györgytől ismét czimeres nemes levelet veszen.[2] — Fiai Mózes, András és György; utóbbi Márkosfalvára költözik s ott alapit családot. — 1767 ben Mária Terézia a márkosfalvi ág nemességét is megerősité.[2] — Székely Ádám ki kanczellista volt N.-Enyeden, a XVIII. században a marosszéki Székesre származott, ennek fia Dénes pedig Sz.-Udvarhelyt alapita családot.

Zabolai és márkosfalvi SZÉKELY-család.

Laszármazási táblázatuk a következő:

István
1612. és 1620-ban nyert nemes levelet.

Tamás
1650-ben szerzett nemes levelet.

Mózes.	András.	György Márkosfalvára költözött.	
Samu (Bartha Katalin). József 1767.	Ferencz.	Mózes 1729-ben Györfi Gábortól Márkosfalván földeket veszen zálogba. (Cseh Katalin).	András. József. Elek sz. 1763.
Ferencz. Antal. József.			

(Folytatás a tuloldalon).

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

[2] Eredeti okmányok Székely Dénes őrizetében Sz.-Udvarhelyt.

Mózes (Ki az előző oldalon).
1729-ben Györfi Gábortól Márkosfalván földeket veszen zálogba.
(Cseh Katalin).

Ádám def. 1777-ben végrendelkezik. vagyonát a márkosfalvi Orbán-családnak hagyta. — Ferencz ev. ref. pap. — Éva. (Orbán Pál). — László def.

Dénes (Kós leány).

Ádám kanczellista N.-Enyeden. a) (Dézsi leány. b) Szabó Krisztina). — Antal sz. 1793. Márkosfalván.

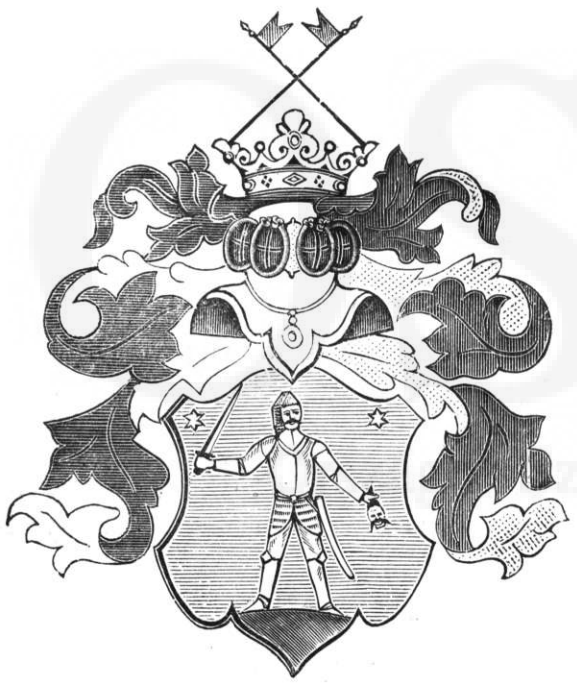
a) Anna (Vatterflitt Károly takarékp. tisztviselő M.-Vásárhely). — a) Ágnes. (Debreczi Lajos Márkosfalva). — b) Dénes sz. 1846. Sz.-Udvarhelytt. (Zalàni Apor Emilia). — b) Zsuzsánna.

János sz. 1895. — Mariska.

Czimerük Kék paizsban, zöld téren, fehér lovon ülő, zöld kabátos, piros nadrágos vitéz, jobbjában kard, baljában piros zászló. — Sisakdisz. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Szekeres (polyáni). A Bethlen Gábor-féle lustrakönyvben Szekeres István[1] a Rákóczy György-féle conscriptioban pedig Szekeres Tamás fiai János és András fordulnak elő.[2] Utóbbiaknak ivadékai Mihály az András és Tuzson Teréz fia, István és József az István és Csutak Mária fiai Polyánban élnek.

Szemerjai (szemerjai). E családból Szemerjai András szolnokdobokavármegyei buzái lakos 1660-ban mint fejedelmi pap nyert Apaffi Mihálytól czimeres nemes levelet. Egyes tagjai a XVIII. században a „Demeter“ nevet vették fel, belátván azonban, hogy ez által idővel nemességük is kétségbe fog vonatni, a XIX. század elején ismét régi nevükhöz tértek.

Szemerjai SZEMERJAI-család.

Az udvarhelyszéki ág leszármazása a következő:

I. Tábla.

András
1660-ban mint fejedelmi pap és székely primipilus Apaffi Mihálytól nyert nemes levelet.

Imre. † — András. Ezek között oszlott 1680-ban a szemerjai örökség. — Mihály.

János. — Mihály. — István.

István. — Mózes. — Mária. — Salomé. — Éfraim.

András — János.

Samuel pap. — András. (Folyt. a II. táblán). — Mihály.

Samuel.

Sámuel. — Dániel károlyvári pap. — József.

János ev. ref. kántor Székely-Udvarhelytt. (Verestói Rebeka). — N. (Bara Sándor).

Lajos sz. 1826. városi pénztárnok. (Incze Róza). — Rebeka. (Pap István). — Anna. (illyefalvi Demeter Ferencz). — Rákhel. (albisi Vajna József).

Lajos sz. 1866 kir. adóhivatali ellenőr. (csikmadéfalvi Ráduly Róza). — János. — József a hét éves háboruban esett el. — Tamás.

Erzsébeth. — Irén.

János. — József. — Mihály

Lajos. — Tamás. — Samu.

Lajos.

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.

II. Tábla.

András. (Ki az I. táblán).

Dávid bodolai pap.	Abel.	Zsigmond.		
		Zsuzsa.	Imre	Anna.

Károly tiszttartó, 1848/49-ben Hosszuasszón az oláhok elfogták. (Szőcs Julia).	Dániel.	Lajos ivadékai Kolozsmegyében.		József †
	Gyula szolgabiró Tordán.	Domokos m. kir. honv. hadnagy Déván.		

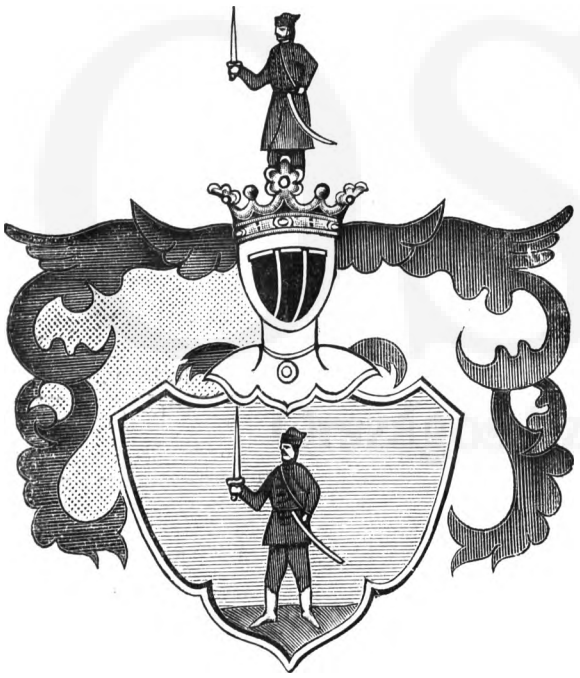
Károly sz. 1835. (Tordai Julia).	Imre † (Orbán Julia).	Lajos † nőtlen.	István. (égei Gábos Rebeka Brassóban).	Berta † (Balog Antal)	Albert † 1848.	
Berta. (Pap István).	Ferencz sz. 1870. (Márkosfalvi Kata).	Károly sz. 1874.	Julia. (Borsos Antal).	Lajos sz. 1886.	Anna.	Margit.

Ezen család kötelékébe tartozik továbbá Szemerjay Károly főreáliskolai tanár Szegeden.

Czimerük: Kék paizsban, zöld téren pánczélos vitéz, jobbjában törökfő, baljában kard. A paizs felső részén két ezüst csillag. Sisakdisz. Két piros zászló. — Foszlányok: Ezüst-kék, arany-veres.

Szentes (lemhényi). † Székely-család, melyből 1510-ben Szentes Pál, Mihály és Gergely a lemhényi templom javára adakoztak.[1] 1614-ben György mint primipilus lustrált. Kihalt.[2]

Szentgyörgyi (sepsiszentgyörgyi és timafalvi.) 1701 augusztus 10-én nyert Szentgyörgyi Tamás, kinek neje Fábián Erzsébet, testvéreivel János és Mihály, továbbá Sámuel, József és Benjamin fiaival Lipót királytól czimeres nemes levelet s ez 1703 márczius 26-án a gyulafehérvári gyülésen minden ellenvetés nélkül kihirdetetett.[3]

Sepsi-szent-györgyi és timafalvi SZENTGYÖRGYI-család.

E család Háromszék, Sepsi-Szent-Györgyről származik;[4] a XVIII. század elején egy ága Timafalvára s onnan egy mellékág Nagy-Solymosra (Udvarhelymegye) származott.

Nemességüket Szentgyörgyi István és neje Szalai Mária kérésére[5] I. Ferdinánd, továbbá Szentgyörgyi Mihály fia Sámuel és neje Szaniszlói Mária kérésére 1770 szept. 6-án Mária Terézia királyasszony erősiti meg.[5]

1730-ban Szentgyörgyi Mózes Kereszturról és Szentgyörgyi Sámuel Nagy-Solymosról tiltakoznak az ellen, hogy Kovács József és testvérei a timafalvi jószágaikat önhatalmulag elvették.

Leszármazási táblájuk a következő:

I. Tábla.

Tamás. 1701. (Fábián Erzse). János. Mihály.

Sámuel 1701.	József 1701.	Benjamin 1701.

Mihály.

Samuel. (Szaniszlói Mária).

Imre.	Dávid székelyudvarhelyi lelkész.

(Folytatás a tuloldalon).

[1] Eredeti okmány r. kath. plebánián Lemhényben.
[2] Udvh. M. L.
[3] Eredeti nemes levél Szentgyörgyi Mózes t. p. pénztárnok birtokában Sz.-Kereszturtt.
[4] 1759. és 1840. évekből kelt okiratok igazolják. Szentgyörgyi Albert birtokában N.-Solymoson.
[5] Fejedelmi okmányok Szentgyörgyi Albert birtokában N.-Solymoson.

Dávid (Ki az előző oldalon).
székelyudvarhelyi lelkész.

- Mózes. a) (Biró N. b) Telman N. c) Imre N.). (Folyt. a II. táblán).
- István.
  - János magtalan.
  - Sámuel magtalan.
  - István. (Szalai Mária Bögözből).
    - Mária.
    - László hites táblabiró. (harasztkeréki Farkas Teréz).
      - Lidia.
        - Mózes.
      - Albert. (Székely Judit sz. 1856.)
        - László.
        - Dénes.
        - Albert.
      - Ferencz távirdatiszt Szegeden. (Fábián Karolina).
        - Ferencz távirdatiszt Budapesten, nőtlen.
        - Mihály tanitó N.-Solymoson, nőtlen.
      - Mihály. (Simó Julia).
        - Ida.
        - Ferencz.
      - Róza.
      - Anna.
      - Mária.
      - Zsófia.
      - Verónika.
      - Ágnes.
    - Anna.
  - Lajos magtalan.
- József. Zsuzsa. (Kovács Ferencz jegyző S.-Szent-György).
- János Bikafalván. (Lukácsffi N. magtalan).
- Mária. (Sütő Nagy László
- Erzse. (Salamon N. zilahi pap).

II. Tábla.

Mózes (Ki az első táblán).
a) (Biró N.
b) Telman N.
c) Imre N.).

- a) Mózes.
  - Mózes.
    - Lajos † Uj-Székelytt vannak ivadékai.
    - János † tanitó Székely-Kereszturt. (kőröspataki Tiboldi Sára).
      - Lajos sz. 1838. népiskolai igazgató Kolozsvártt. (tordai Somkereki Ágnes).
        - Jenő sz. 1864. dr. med. orvos. (Wollánka Emilia polg. leányisk. tanárnő).
        - Jolán sz. 1867. végzett tanitónő. (Somkereki Gusztáv kir. főerdész Sz.-Sebesen.
          - a) Dénes sz. 1867. közs. leányiskolai tanitó M.-Vásárhely.
          - a) Nelli áll. nőiparisk. tanitónő.
          - b) Erzse.
          - b) Sarolta tanitónőképezdei növendék.
      - Mihály. (Kristóf Judit).
      - József sz. 1810. tanitó Szolokmán. (szenterzsébeti Szakács Lidi). (Folytatás a III. táblán).
        - István sz. 1842. † 1901. közs. isk. tanitó Maros-Vásárhelytt.
          a) Végh Ágnes.
          b) Barabás Mina).
          - Lajos.
            - János.
          - Boriska. (Rátz Ferencz).
          - Tamás sz. 1832. (a b) Gagyi Karolina).
            - Tamás sz. 1858. (Major Julia).
              - Dénes sz. 1880.
            - Gergely sz. 1860. ev. ref. lelkész Dévaványán. a) (Bogya Julia. b) Csatári Róza).
              - a) Jolán.
              - a) Aranka.
            - Gábor sz. 1863. tanitó Berre (Szatmárm.). (Murvai Róza).
              - Ilona.
              - Jolán.
              - b) Lajos.
              - b) Ilona.
            - Lajos sz. 1865. (Major Lina).
            - Póli. (Györfi Dénes).
          - Zsuzsa. (Simó János).
          - Mária.
- a) Mihály.
  - György.
    - Lajos † Uj-Székelytt vannak ivadékai.
    - János † tanitó Székely-Kereszturt. (kőröspataki Tiboldi Sára).
      - Lajos sz. 1838. népiskolai igazgató Kolozsvártt. (tordai Somkereki Ágnes).
        - Jenő sz. 1864. dr. med. orvos. (Wollánka Emilia polg. leányisk. tanárnő).
        - Jolán sz. 1867. végzett tanitónő. (Somkereki Gusztáv kir. főerdész Sz.-Sebesen.
          - a) Dénes sz. 1867. közs. leányiskolai tanitó M.-Vásárhely.
          - a) Nelli áll. nőiparisk. tanitónő.
          - b) Erzse.
          - b) Sarolta tanitónőképezdei növendék.
      - Mihály. (Kristóf Judit).
      - József sz. 1810. tanitó Szolokmán. (szenterzsébeti Szakács Lidi). (Folytatás a III. táblán).
        - István sz. 1842. † 1901. közs. isk. tanitó Maros-Vásárhelytt.
          a) Végh Ágnes.
          b) Barabás Mina).
          - Lajos.
            - János.
          - Boriska. (Rátz Ferencz).
          - Tamás sz. 1832. (a b) Gagyi Karolina).
            - Tamás sz. 1858. (Major Julia).
              - Dénes sz. 1880.
            - Gergely sz. 1860. ev. ref. lelkész Dévaványán. a) (Bogya Julia. b) Csatári Róza).
              - a) Jolán.
              - a) Aranka.
            - Gábor sz. 1863. tanitó Berre (Szatmárm.). (Murvai Róza).
              - Ilona.
              - Jolán.
              - b) Lajos.
              - b) Ilona.
            - Lajos sz. 1865. (Major Lina).
            - Póli. (Györfi Dénes).
          - Zsuzsa. (Simó János).
          - Mária.
- a) Elek.
  - Dániel.
    - Lajos † Uj-Székelytt vannak ivadékai.
    - János † tanitó Székely-Kereszturt. (kőröspataki Tiboldi Sára).
      - Lajos sz. 1838. népiskolai igazgató Kolozsvártt. (tordai Somkereki Ágnes).
        - Jenő sz. 1864. dr. med. orvos. (Wollánka Emilia polg. leányisk. tanárnő).
        - Jolán sz. 1867. végzett tanitónő. (Somkereki Gusztáv kir. főerdész Sz.-Sebesen.
          - a) Dénes sz. 1867. közs. leányiskolai tanitó M.-Vásárhely.
          - a) Nelli áll. nőiparisk. tanitónő.
          - b) Erzse.
          - b) Sarolta tanitónőképezdei növendék.
      - Mihály. (Kristóf Judit).
      - József sz. 1810. tanitó Szolokmán. (szenterzsébeti Szakács Lidi). (Folytatás a III. táblán).
        - István sz. 1842. † 1901. közs. isk. tanitó Maros-Vásárhelytt.
          a) Végh Ágnes.
          b) Barabás Mina).
          - Lajos.
            - János.
          - Boriska. (Rátz Ferencz).
          - Tamás sz. 1832. (a b) Gagyi Karolina).
            - Tamás sz. 1858. (Major Julia).
              - Dénes sz. 1880.
            - Gergely sz. 1860. ev. ref. lelkész Dévaványán. a) (Bogya Julia. b) Csatári Róza).
              - a) Jolán.
              - a) Aranka.
            - Gábor sz. 1863. tanitó Berre (Szatmárm.). (Murvai Róza).
              - Ilona.
              - Jolán.
              - b) Lajos.
              - b) Ilona.
            - Lajos sz. 1865. (Major Lina).
            - Póli. (Györfi Dénes).
          - Zsuzsa. (Simó János).
          - Mária.
- a) József. (Gál Mária).
  - Mihály. (Kristóf Judit).
    - József sz. 1810. tanitó Szolokmán. (szenterzsébeti Szakács Lidi). (Folytatás a III. táblán).
      - István sz. 1842. † 1901. közs. isk. tanitó Maros-Vásárhelytt.
        a) Végh Ágnes.
        b) Barabás Mina).
        - Lajos.
          - János.
        - Boriska. (Rátz Ferencz).
        - Tamás sz. 1832. (a b) Gagyi Karolina).
          - Tamás sz. 1858. (Major Julia).
            - Dénes sz. 1880.
          - Gergely sz. 1860. ev. ref. lelkész Dévaványán. a) (Bogya Julia. b) Csatári Róza).
            - a) Jolán.
            - a) Aranka.
          - Gábor sz. 1863. tanitó Berre (Szatmárm.). (Murvai Róza).
            - Ilona.
            - Jolán.
            - b) Lajos.
            - b) Ilona.
          - Lajos sz. 1865. (Major Lina).
          - Póli. (Györfi Dénes).
        - Zsuzsa. (Simó János).
        - Mária.
- a) Klára.
- c) Lajos sz. 1792. (Székely Anna).
  - Lajos. (Patakfalvi Bora).
    - János.
  - Boriska. (Rátz Ferencz).
  - Tamás sz. 1832. (a b) Gagyi Karolina).
    - Tamás sz. 1858. (Major Julia).
      - Dénes sz. 1880.
    - Gergely sz. 1860. ev. ref. lelkész Dévaványán. a) (Bogya Julia. b) Csatári Róza).
      - a) Jolán.
      - a) Aranka.
    - Gábor sz. 1863. tanitó Berre (Szatmárm.). (Murvai Róza).
      - Ilona.
      - Jolán.
      - b) Lajos.
      - b) Ilona.
    - Lajos sz. 1865. (Major Lina).
    - Póli. (Györfi Dénes).
  - Zsuzsa. (Simó János).
  - Mária.
- c) Tamás.
  - Mózes.
  - Miklós.

III. Tábla.

József sz. 1810. (Ki a második táblán).
tanitó Szolokmán.
(szenterzsébeti Szakács Lidia).

- Róza. (Dániel Samu).
- Póli. (Jakab Mihály).
- József † sz. 1841. tanitó. a) (Barta Eszter. a) Hegyi Zsuzsa).
  - Eszter.
  - Irma.
  - Póli.
  - József.
  - Lajos.
- Mózes sz. 1845. pénztárnok a Székely Egyl. Tak. p.-tárnál Sz.-Kereszturtt. (etédi Máthé Lidia).
  - Polixena. (Sándor Ignácz kir. adóellenőr N.-Enyeden).
- Lajos sz. 1852. tanitó Uj-Pesten. (Péter Mária).
  - Lidia.
  - Lajos.
  - Lenke.
  - László.
  - Loránd †
- Árpád †
- Titusz †

E család legtöbb tagját a tanitói pályán látjuk, ha végig tekintünk a táblázatokon, jelenleg is tizenegy tanitót kapunk közöttük.

Czimerük: Kék paizsban veres öltözetü magyar vitéz jobbjában kard, baljával kardjának markolatát fogja. — Sisakdisz: a paizsalak derékből. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Szent-Iványi (sepsi-szentiványi). ∗ ○ Erdélyben ritkaság számba megyen, ha egy vagy más székely családról hitelességgel azt állithatni, miszerint tagjai a nikápolyi csata előtt már szerepeltek s ez állitásunkat hiteles okmányokkal is képesek vagyunk igazolni. — Hiszen jól tudjuk, hányszor lett a székelyek földje feldulva s hogy irott adatok 1550-en elül nem igen jutnak a kutató kezéhez. — Éppen ezen okból vonták kétségbe eddig Nagy Ivánnak is azon feltevését, mintha Szent-Iványi Péter, ki 1250-ben csapatvezér volt, ezen régi család egyike ős lett volna, valamint azt is, hogy György, ki 1461—1465-ben erdélyi alvajda volt s Mátyás király alatt élt, ezen familiához tartozó lett volna.

Kétségtelen pedig, hogy a sepsiszentiványi Szentiványi-család a XIV. században már előkelően szerepelt; ezt igazolja a sepsi-szentgyörgyi Sz. N. Muzeumban őrzött azon eredeti okmány, mely szerint 1380 január 27-én Erzsébet ifjabb királyné a kolosmonostori conventnek rendelkezik, hogy Szentiványi Miklós utódait, János, Gergely és Erzsébetet, kiket László erdélyi vajda elüzött, a felségsértésben ártatlanoknak találtatván, Szentivány nevü birtokukba ismét vezesse be.[1]

Igazolja továbbá a gyulafehérvári káptalani levéltárban[2] őrzött következő töredék táblázat:

I. Tábla.

Szentiván.

János.	Gergely def.	Erzsébet def.
István.		
János.	Ferencz.	Margit.
Magdolna. (Pachlin de Földvár).	Judith. (Kóka Mihály).	Máté Thom.	Dorottya. (Pisky György).
Klára.			

E táblázaton épen az imént emlitett és 1380-ban kelt okmányban szereplő személyek u. m János, Gergely és Erzsébet fordulnak elő; tehát kétségtelen, miszerint ezen táblázat az 1380 évi állapotot tünteti fel.

Annak pedig, hogy egy család 1380 körül előkelő szerepet vitt legyen, ugyanazon előfeltételei voltak, mint manapság t. i., hogy közéleti müködésével tekintélyt és ennek révén a társadalomban megfelelő positiot már előzőleg biztositott. Leszármazási táblázatuk 1527-től kezdődőleg a következő:

II. Tábla.

Tamás 1527.
(Borosnyai Margit).

András. (Kispál Ilona).	Benedek def.	Máté.	Tamás lovas hadnagy volt. Literati név alatt 1610-ben donatiot nyert. (Jankó Kata)	Kata. (Benkő János Maksáról).	Margit. (Szabó János Uzonból).
Kata. (Jankó Balázs).					
István deák. (árkosi Veres Anna).	Tamás deák 1613. Kovásznán kapott birtokot. (Miháltz Borbára).		Mihály deák, (Szabolcsi Kata).	Samuel deák def. 1668.	János deák. a) (Gyárfás Erzse. b) dálnoki Miklós ? ?).
Daniel deák. (Mihály Anna).	Tamás deák.	György deák.	Miklós deák.		
Erzse. (haranglábi Szathmári István).	Ezektől jönnek le a kovásznaiak.				
Samu 1678. (Mikó Anna a marosszéki ág).	János Maros-széken.	Mihály. (Baróthy Anna). (Folyt. a III. táblán).	Zsuzsa. (rélyi Székely Mózes).	Tamás. a) (Harkó Ilona. b) T. Ilona).	Gábor. (Szörcsei Anna).
I. Zsigmond. (p. Pekry Mária). (Folyt. a tulold.).				Sándor †	László †

[1] Sz. N. Muzeum S.-Szent-Györgyön. 36/886. sz. a.

[2] Cist. Gen. Fasc. I.

I. Zsigmond. (Ki az előző oldalon).
(p. Pekry Mária).

II. Zsigmond.
a) (Suki Judit.
b) Suki Zsuzsánna).

III. Zsigmond 1790. (ürmösi Maurer Erzse).	Sámuel kir. táblai ülnök † 1814.	Dániel 1809.	József m. kir. testőr kapitány.	György 1848-ban háromszéki követ.
		Dániel kir. táblai ülnök. (Herczegh Matild).	(báró Apor Bora).	(Jármi Judith).
János 1842. marosszéki alkirálybiró.	Sándor. (Sala N.)	László 1846. dulló. (n.-ajtai Cserey Eliz a Miklós leánya).		Zsuzsa. (Tolnai János).
Károly. (Sebe Anna).				
Sándor † Julia. (kaáli Nagy Zsigmond).	Mária. (kaáli Nagy István). Dénes.		Mária. (Eresztevényi Elek).	József alispán F.-Fejérmegyében, kir. hivatalos. (Könczey Mária).
Károly †	Karolina. (Hamary János).	Ignácz † 1885. 1848/49. honv. főhadnagy. (alsózaturcsai Zathureczky Mária).	Sándor †	Lőrincz † Albert †
		Gizella. (Sényi Sándor alezredes).		
		Árpád szolgabiró M.-Vásárhelytt.		

III. Tábla.

Mihály. (Ki a második táblán).
(Baróthi Anna).

István. (Gyárfás Borbála).	Sámuel. (Lajos Borbála).	Mihály. (Kálnoky Borbála).	János. (Könczei Krisztina).	Zsigmond. (ürmösi Maurer Erzse). (Folyt. a IV. tábl.)	Mária. (Szaniszló Mihály felcsernátoni).	Borbála. (uzoni Kádár Ferencz).
Egy fiu. Klára. (k.-sárosi Árkosy János).		a) (Pünkösti leány b) étfalvi Imreh Erzse. c) Dimény Borbára). Zsuzsa. (Molnár Ádám).	János. (illyefalvi Petke Rákhel).			
		Mihály. (alsózathurcsai Zathureczky Zsuzsa). Ivadékai Laborfalván.	Domokos. (Pál Julia)	Tamás. (Szentkatolnai Bakk Julia).	Gábor. (Bogádi Anna a János és Henter Mária leánya).	
József. † M.-Szent-Királyon. János.	János. † def.	Elek. † sz. 1812. (kurtapataki Mihály Károlina).		Róza. (Fazekas Ferencz).	György † 1871. (kisborosnyói Tompa Julia). Mária. (Potsa Gyula).	Krisztina. (Szent-Iványi József).
Gergely sz. 1834. Kurtapatak. (Barabás Mária). Árpád ügyvéd Kézdi-Vásárhelytt.	Pál sz. 1837. (Szent-Iványi Francziska). István sz. 1871.	Mihály sz. 1839. (Török Róza). Dénes.	Róza. (Kósa Károly). Albert sz. 1879. tanárjelölt.	Julia † Berta.	Mária. † Mária.	Ferencz. † István. † Anna.

IV. Tábla.

Zsigmond. (Ki a III. táblán).
(ürmösi Maurer Erzse).

Erzse. (Kirsbai D.)	Klára. (hatolykai Potsa Dávid).	Juliánna. (Gyárfás Elek).	István. (Baktsi Klára).
			(Folytatás a tuloldalon).

István (Ki az előző oldalon).
(Baktsi Klára).

Jusztina. (Sylvester János utódaik Fülpösön).
József † 1892. (Szent-Iványi Krisztina).
Zsigmond † 1896 (Szent-Iványi Zsuzsa).

Kázmér m. kir. honv. százados † 1894.
Zsigmond.

Gyula sz. 1842. ny. kir. táblai tanácselnök. a) Kollát Vilma. b) altorjai Szabó Vilma).
Miklós sz. 1847. Háromszékvármegye alispánja. (hatolykai Potsa Gizella).
József kir. albiró. (Sándor Berta).
Gábor. (Pataky Anna)
István. (pilisi Pilisy Anna)

Zoltán. Gyula. Arpád.
Anna.

Gábor Piroska. Zsuzsa.
József. Aranka. Erzsi.

V. Tábla.

László
udvarhelyszéki birtokos, 1806-ban az insurectionalis összeirásban fordul elő.

Zsigmond. (tarcsafalvi Pálffy Mária).

Róza. (sepsi-szentkirályi Szent-Királlyi Ferencz).
Samu. (Solymosi Róza)
Mózes †
László. (ábránfalvi Ugron Zsuzsa).
Mihály költő és publicista † 1842.
Klára. (Gálfalvi Lajos).
Flóra. (Róth János).
Bóra. (g.-szentimrei Berzenczei Zsigmond).

Gyula † Jolán (Gál László).
Farkas †

Azon Györgynek, ki 1461 ben erdélyi alvajda volt fia Zsigmond a XVI. század elején tette le Nyárád-Gálfalván az ősi ház alapkövét, mely mai napig a család birtoka. Ezen Zsigmondtól származott le a Szent-Iványi család, melyből Sámuel 1678-ban Apaffi alatt causarum fiscalium direktor volt s a marosszéki birtokot örökölte. Unokájának II. Zsigmondnak öt fia volt u. m. III. Zsigmond, kinek fiai János és Sándor, előbbi marosszék alkirálybirája és 1848-ban az erdélyi országgyülésen királyi hivatalos; II. Zsigmond második fia Sámuel 1794-ben Kolozs vármegye alispánja, majd kir. táblai ülnök, országgyülési képviselő s az unitárius egyháztanács tagja; József az első székely gyalogezred kapitánya és György 1848. háromszéki országgyülési követ; egyik unokája János 1842—1847-ig marosszéki királybiró; másik unokája Dániel királyi táblai ülnök; harmadik József alispán Felsőfehérvármegyében s az 1834., 1837. és 1848-iki erdélyi országgyülésen kir. hivatalos; nagy történetbuvár és hires gazda. Ugyancsak a marosszéki ágból való volt Mihály a hires publiczista és költő, született 1813 ban Nyárád-Gálfalván. Tanulmányait Kolozsváron elvégezvén, 1833-ban ügyvédi oklevelet nyert. Ő szerkesztette az 1834-iki viharos országgyülésekről tudósitásokat; e miatt üldözőbe vették, külföldre utlevelet nem kapván, falura vonult s az irodalomnak élt Vándor név alatt adta ki érdekes utijegyzeteit. Müveit Kriza a püspök és Kemény Zsigmond adták ki. (1843.) Meghalt 1842. decz 13-án.

Sepsiszentiványi SZENT-IVÁNYI-család.

Szent-Iványi Kálmán született Deésen 1839. január 10-én volt Maros-Tordamegye alispánja, több izben országgyülési képviselő, 1886-ban a mérsékelt ellenzékhez csatlakozván, igy lett 1887-ben a nyárádszeredai kerület képviselője. 1896-ig a nemzeti pártban foglalt helyet. Utóbb azonban ismét a kormánypárthoz tért vissza. Józsefnek fia Ignácz 1848/49-iki honvédfőhadnagy és az erd. r. kath. status volt képviselője, müveltsége és tudománya által lett széleskörben ismeretes. Meghalt 1885-ben. Özvegye alsózaturcsai Zathureczky Mária és gyermeke Gizella Sényi Sándor huszáralezredesné.

A háromszéki ágból Szent-Iványi Gyula született 1842. január 25-én Laborfalván; előzékenysége és emberszeretete caracterisálják őt; tudása által pedig előkelő hivatali állást vivott ki magának. 1862-ben

erd. főkormányszéki jegyző, 1872. kolozsvári törvényszéki biró. 1875. Háromszék főkirálybiztosa, később Bereczk, Illyefalva, Kézdi-Vásárhely és Sepsi-Szent-György városok főispánja, 1882. a maros-vásárhelyi kir. táblatanács elnöke, 1887. kir. kuriai biró; mint ilyen betegsége folytán vonult nyugolomba. Testvére: Szent-Iványi Miklós szült Sepsi-Szent-Iványban 1847-ben. Középiskolai tanulmányait Brassóban, Székely-Kereszturon és Kolozsvárott végezte, ugyanitt az egyetemet is, a mi után önkéntesi szolgálatot végzett s 1870-ben tartalékos hadnagygyá neveztetett ki. Közigazgatási pályáját a háromszékmegyei árvaszéken kezdte meg 1876-ban mint jegyző, majd mint megyei aljegyző s 1883-tól kezdve mint főjegyző. Gábor Péter alispánnak 1899-ben történt elhalálozása után az alispáni székbe emelte a közbizalom, melyet azóta vármegyéje polgárságának általános megelégedésére, a ragaszkodás és a népszerüség által környezve tölt be.

A vármegyék ősidőktől fogva oszlopai és zászlóvivői voltak a magyar nemzeti szellemnek, különösen itt, a nemzetiségek közé ékelt Székelyföldön, melynek történelmi hivatása volt Erdélyben fentartani a magyar supremácziát s közvetve igy Magyarország e védbástyája által megvédelmezni a századokon át fenyegetett magyar állameszmét. Tagadhatatlan tehát, hogy a székely nemzet különösen a fejedelmek alatt nemzetfentartó szerepet töltött be történelmünkben. E dicsőséges mult hagyományai örökségként szálltak nemzedékről-nemzedékre s ebben találjuk magyarázatát annak, hogy mig államháztartásunk berendezése egyre közelebb áll a nyugateurópai államokéhoz, onnan mégsem vettük át az intézményekkel az ugynevezett bürokratizmust, a mi pedig természetes folyamánya lett volna annak az átalakulásnak, melyen át ment különösen közigazgatásunk a XIX-ik század másik felében.

Nálunk a közigazgatási hivatalok viselése még ma is sok tekintetben nobile officium, a mi megköveteli a tisztviselőtől, hogy nemcsak jó hivatalnok, hanem jó hazafi is legyen. Ebből a hivatalnoki gárdából, az ősi hagyományok letéteményeseinek sorából, emelkedik ki Szent-Iványi Miklós Háromszékvármegye alispánja, kinek tiszta hazafisága, önzetlen munkálkodása, melylyel a közjó érdekét már évtizedek óta szolgálja méltóvá tették, hogy pillanatra megálljak nevénél s rámutassak azokra az érdemekre, melyek őt vármegyéje első tisztviselőjévé s polgártársainak szeretett vezérévé emelték.

Egyháza hiveinek körében is megérdemelt erkölcsi elismerésre találnak érdemei, a mennyiben a háromszéki unitárius Egyházkör 1893-ban egyhangulag egyházköri felügyelő gondnokká választotta.

Mint ember, magas miveltségével és megnyerő modorával, mint hivatalnok közigazgatási ismereteivel, hivatalában kifejtett lelkiismeretes buzgóságával s vármegyéje fejlődése iránt tanusitott érdeklődésével egyaránt hivatottá teszik arra, hogy magas állásában, az elődöktől örökölt hagyományok és hazafias erények birtokában, példaképpen szolgáljon a jelen kornak és a jövendő nemzedékeknek.

Ezen családból való volt még Sebestyén, ki mint I. Rákóczy György bátor kapitánya Füleknél esett el.[1]

Számos e nevet viselő hős és tudóssal találkozunk még Erdélyben és a Királyhágón tul, — de előnevet nem használtak, — nem tudhatni, hogy a sepsi-szent-iványi Szent-Iványi, avagy a liptóvármegyei Szent-Iványi családhoz tartoznak.

Ezen szép multu család több izben nyert nemes levelet; Tagányi szerint 1590-ben, dr. Vass tanár királyi könyve szerint pedig Márton 1650. április 6-án.

Czimerük: Kék paizsban zöld téren természetes szinü farkas báránynyal szájában. Csőrös sisakdisz: páncélos kar karddal. Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

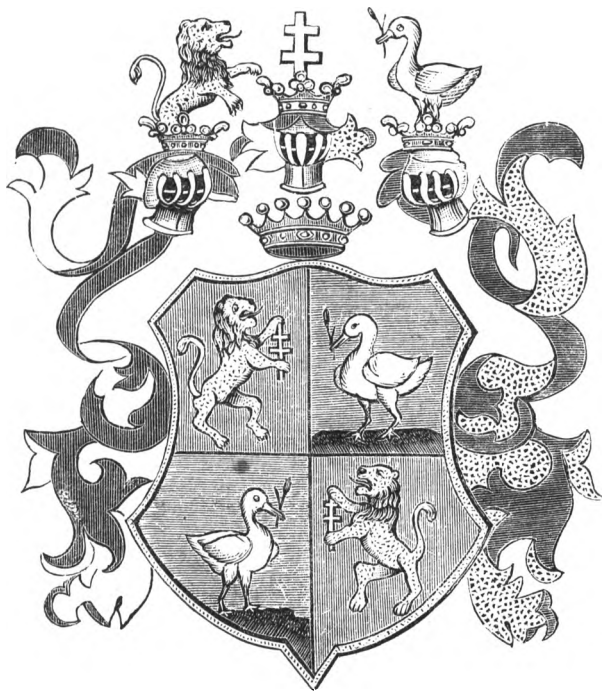
Szentkereszty báró (zágoni). ∗ ○ A Szentkereszty-család, bár eredetére nézve nem székely, ma már a kevés számu székely mágnások közé sorolja magát, mert majdnem két század óta lakja a Székelyföldet, ismeri annak multját és a népnek aspirácziőit, kegyelettel csüng emlékein, hisz azok két század óta már ezen családdal szorosan egybe vannak forrva, mert nem volt soha külön törekvése, a néppel élt, annak szenvedései neki is fájdalmat okoztak, s a hazafisággal szerzett dicsőségnek fénye pedig reájuk is kiáradt.

Az első Szentkereszty, kivel Erdélyben találkozunk András, ki Apaffi Mihály korában jött Magyarországból Szentkereszt mezővárosából.

Először Kolozsvártt telepett meg, hol kezdetben kisebb hivatalokat viselt, később ügyvéd lett s ezen minőségben mint kitünő fogalmazó és erős gondolkodásu jogász keltette fel a figyelmet; 1695-ben már az erdélyi Cancellarián találjuk, mint a reformátusok által kiküldött titoknokot; 1708-ban ugyanott már tanácsos és előadó titkár, ezen minőségben müködött 1713-ig, mely idő alatt részint saját szorgalmából gyüjtött pénzzel, részint királyi adomány utján több jószág tulajdonosává lesz, ugyancsak 1713-ban kitünő szolgálatai további elismeréseképen bárói méltóságot nyer, mely alkalommal addigi czimere megujittatott, illetve kibővittetett; később már erdélyi itélőmester és majd kormányszéki tanácsos lett; 1727-ben adományul kapta a zágoni Mikes féle jószágot, honnét előnevét a család ma is használja s mely birtok ma a Szentkereszty Béla tulajdona, miről később lesz szó.

[1] Kemény János Önéletleirása 430 l.

A Szentkereszty-családnak az erdélyi részekben tulajdonképeni megalapitóját főbb vonásokban bemutattam, Andrásról még csak annyit emlitek meg, hogy 1732-ben végrendeletét megszerkesztette s birtokaiból családi majorátust akart alapitani, de utódai ettől, mint erdélyben szokatlantól elállottak; ezen tervénél is jelét adta, miszerint családjáról szeretettel gondoskodott, mert ebben hitte lefektetni biztos alapját annak, hogy leszármazói a változó időknek mostohaságai ellenében védelmet találhatnak. Meghalt 1736 jan. 31-én Nagy-Szebenben.

Zágoni báró SZENTKERESZTY-család.

Ezen családból igen sok jeles férfiuval találkozunk egészen mai korunkig el, hol a katonai pályán, hol a polgári életben gyarapitva családjuknak s vele a székelyeknek dicsőségét.

András (II.) fogarasi kapitány, meghalt 1745-ben László (a II. András fia), mint ezredes halt meg a poroszok elleni hadjáratban.

Zsigmond (II. András fia) szintén katonai pályára lépett 18 éves korában, majd 2 év mulva kilépett, később ismét beállott s 30 évig katonáskodott, mely idő alatt számos esetben kitüntette magát, különösen 1796-ban mint ezredes a würzburgi csatában, a miért a Mária Theresia lovagrendjét kapta. A lunvillei béke után altábornagy és ezredtulajdonos lett, mig végre 1814-ben mint lovassági tábornok vonult nyugalomba. Meghalt 1823-ban Maros-Vásárhelyt.

András (a Sámuel fia) szintén katonai pályára lépett s 1794-ben Villiersnél mint huszárezredes olyan fényes győzelmet aratott a francziákon, hogy ezért angol tiszt barátai egy nevöket tartalmazó karddal tisztelték meg, melyet 1805-ben a marosvásárhelyi ev. ref. főtanoda muzeumának ajándékozott, mely ott ma is megvan s az 1900 évi párisi kiállitásra kiküldött magyar régiségek között szintén kiállittatott. Andrásnak a francziák elleni ataqueja örökké emlékezetes fog maradni; az ataque előtt az összos tiszteket megeskette, hogy ataque közben őt cserben nem hagyják s egyikük sem fordul meg, győzelme fényesen sikerült. Később tábornoki rangra emelkedett.

Még felemlitem Györgyöt, szül. 1840-ben nőül vette gr. Kornis Timát — kezdetben szintén katonai pályán volt, — később kilépve, Hosszuaszon (Kisküküllőmegyében) gazdálkodással foglalkozott, birtokát mintaszerüen rendbe hozta, s különösen a szőlő gazdaság okszerü vezetése körül valóságos példányképéül szolgált a messze vidéknek, különösen a borok kezelése körül szerzett tapasztalata és ismeretei következtében valóságos szaktekintély.

1892-ben Hunyadvármegye főispáni méltóságába neveztetett ki, mely minőségben 1898-ig szolgált s azután képviselői mandátumot vállalt.

Főispáni müködése alatt is tanubizonyságát adta a legnagyobb munka és rendszeretetnek, mi által vármegyéje elismerését vivta ki.

Stephanie alapitványi hölgy, több jótékony intézménynek kezdeményezője, nevezetesen az ő kezdeményezésének és ügybuzgalmának köszönheti a jelenleg is virágzó kézdivásárhelyi „Stephania menedékház“ lételét.

Zsigmond szül. 1850-ben nőül vette Sándor Bertát, jelenleg kir. curiai birói ranggal a kolozsvári kir. törvényszék elnöke, mint kitünő jogász, humánus hivatalfőnök s a jogkereső közönséggel szemben előzékeny ember, általános közbecsülésnek örvend; korábbi müködésének helyén Maros-Vásárhelyen ma is fájlalják eltávozását, mert a társadalomnak igen hasznos tagja, valóságos éltetője, vezetője volt, az ő kezdeményezésére indittatott meg egy állandó szinház épitési alap létesitése, mely ma már tekintélyes összeggel rendelkezik s csak rövid idő kérdése, hogy Thalia papjai a székely fővárosban állandó otthont nyerjenek, ő hozta életre a torna-egyletet, mely ma gyönyörüen és czélszerüen berendezett diszes kerthelyiséggel rendelkezik s a marosvásárhelyi intelligenciának igen látogatott, kedves mulatóhelye.

Ferencz, főrendiházi tag, budapesti kir. törvényszéki biró.

Béla (a Zsigmond és gr. Haller Anna fia) nőül vette Florescu Máriát a nagy boyárd Florescu János altábornagy, volt román hadügyminiszter és miniszterelnöknek és Bibescu Catharina uralkodó herczegnőnek leányát. Itt egy kevéssé kitérek a Florescu családra, mert nem lesz érdektelen tudni arról, mivel ma már annak egy sarja a miénk, mert a báróné idegen származása daczára is kitünő honleány.

A Florescu-család eredetét a XV-ik századig vezeti vissza s a történelem elsőnek említi Jupán Vintilla Florescut, kit Vlád Trepes öletett meg gazdagitva egyel a mártyrok számát.[1]

Bibescu Catharina herczegnőnek, báró Szentkereszty Béláné anyjának édes anyja Bassaraba Brankován herczegnő volt

Béla országgyülési képviselő is volt, 1896-ban cs. és kir. kamarásságot nyert, jelenleg Árkoson lakik, onnét vezeti a több községre kiterjedő birtokainak gazdaságát.

Pál szül. 1857 (neje ábránfalvi Ugron Ilona †) ki küküllőmegyei Bun községben lévő birtokán gazdálkodik.

Anna (férje killyéni Székely János †) a társadalmi kérdések iránt rendkivüli meleg érdeklődéssel viseltetik s alig van valamely jótékonyczélu mozgalom, melynek kezdeményezése nem tőle indulna ki, s melynél áldozatkészségével találkozni nem lehetne.

Ez rövid vonásokban a Szentkereszty-család ismertetése, mely méltó példányképül szolgálhat a család mostani fiatal ivadékának — s a késő századokban nemhogy elhomályosulna, — de az időtelésében mind fényesebben fogja a késő utódoknak utait beragyogni.

Leszármazási táblázatuk a következő:

I. Tábla.

I. András
1695-ben élt.
korm. tanácsos, báró.

II. András † 1745.
fogarasi kapitány.
(gróf Korda Mária).

László százados. | I. Sámuel ezredes. (Daniel Zsuzsa). | Klára. (Tompa Sámuel). | Bora. (gr. Kun László). | Julia. (gr. Kun Miklós). | I. Zsigmond lovas tábornok. † 1823. (gr. Mikes Zsuzsa.) | Anna. (Ugron István).

II. Sámuel † 1819. ezredes. (br. Naláczy Zsuzsa † 1821). | III. András tábornok. † 1805. | György 1808. táblai ülnök. (gr. Mikes Mária). | Mária (gr. Haller László).

Borbára. (Sándor László) | Zsuzsi. (P. Horváth Albert).

Róza. (gr. Béldy Venczel). | Mária † 1828. (br. Kemény Ignácz). | István kapitány. (gr. Nemes Druzsa). | Klára † 1838. (gr Kornis János). | Anna. (Pekry Imre).

István. (vargyasi Daniel Anna). | Karolina † | Zsigmond sz. 1817. 1848/49. honv.-őrnagy. (Gr. Haller Anna. gr. Hallor László k.-küküllőmegyei főispán és Gyulai Józéfa csillagkeresztes hölgy leánya.) | László †

Mária. (gr. Ráday László). | Béla sz. 1851. cs és kir. kamarás. (Florescu Mária). | Anna. (killyéni Székely János †) | Pál sz 1857. Kis-Bun és andrásfalvi birtokos. (ábr. Ugron Ilona).

Janka. | Marietta. | Elsa. | Béla sz. 1885. | Pál.

György sz. 1840. (gr. Kornis Tima). | Stefania alapitványi hölgy. | Andor sz. 1845. | Ferencz förendiházi tag, kir. tvszéki biró Bpest. | Zsigmond sz. 1850. kir. kuriai biró, kolozsvári törv. elnök. | Mária † | Iréne †

Emma. | Anna. | István.

Báró Szentkereszty Béla kamarássági táblázata a következő:

II. Tábla.

Báró Szentkereszty Sámuel. | vargyasi Daniel Zsuzsa. | zabolai gróf Mikes István. | királyh. gr. Petky Róza. | hidvégi gr. Nemes Ferencz. | bethleni gr. Bethlen Druzsina. | ürmösi Maurer Sámuel. | pekrovinai Pekri Borbára.

báró Szentkereszty György. | zabolai gróf Mikes Róza. | hidvégi gr. Nemes György. | ürmösi Maurer Anna.

báró Szentkereszty István. | hidvégi gróf Nemes Druzsina.

báró Szentkereszty Zsigmond.

zágoni báró Szentkereszty Béla.

[1] Arch: Häsden tom. 1.

kászoni
gr. Haller Gábor. báró Bornemissza Klára. gr. Gyulay Sámuel. gr. Vignanse Juliánna (belganő).
gr. Haller László. marosnémethi gr. Gyulay Józéfa.
hallerkeői gróf Haller Anna.
zágoni
báró Szentkereszty Béla
Béla baronus Szentkereszty de Zágon.

Sz. 27291. / I. M. kir. Belügyminister.

Hogy a jelen ősfán feltüntetett adatok valók és igazolva vannak, ezennel bizonyitom, megjegyezvén, hogy jelen hitelesitési záradék a gróf Vignanse-család nemességére és czimerére ki nem terjed.

Budapest, 1896 márczius 21.

P H. Szalavszky s k.
államtitkár.

Czimerük: A paizs udvarában arany oroszlán növekvőn, első lábaival keresztet tart. A bárósági diploma szerint a czimer a következő: négy felé osztott paizs, az 1. és 4. vörös udvarban egy-egy arany oroszlán növekvőn, első lábaival kettős keresztet tartanak; a 2. és 3. kék udvarban zöld téren fehér hattyu áll, csőrében egy szál nádat tartva. A paizs fölött bárói korona, azon három koronás sisak áll, a jobb oldaliból egy oroszlán emelkedik ki, a baloldalin a paizsbelihez hasonló hattyu, a középsőn egy kettős kereszt áll. — Foszlányok ezüst-veres, arany-kék.

Szentkirályi (sepsi-szentkirályi). * ○ Ezen előkelő székely család egykor az „Imreh“ nevet viselte; Sepsi-Szentkirályról származik, hol az Imreh néven megmaradt ágból ma is még többen élnek. Az első, kiről biztos adataink vannak, Zenthkirály Balázs, kinek jószága a Sykesd Thamás és Demien Gáspár szomszédságában volt, 1608 junius 22-én Báthori Gábortól nyert czimeres nemes levelet.[1] Ennek fia Márton már Tamásfalván is birt curiával, 1614-ben ott mint nobilis lustrált.[2] Ennek testvére lehetett azon Benedek, kit 1617-ben Csáky Krisztina Bethlen Istvánné Heidelbergbe küldött s ott egy azon korban nagy becsben és hirben állott vallásos könyvet irt.[3] A család egyik ága, mely előbb Magyar-Sárosra (K.-Küküllőmegye) költözött, unitárius lett s czimerét is megváltoztatta, ez idő szerint Udvarhelymegyében Gagyban lakik; ezen ággal, mely

Sepsi-szentkirályi SZENTKIRÁLYI-család.

nevét „Szent-Királlyi“-nak irja és a „magyar-sárosi“ előnévvel is él; udvarhelyi müvemben már foglalkoztam;[4] közülök Szentkirályi Árpád volt országgyülési képviselő és megyei főjegyző két huszártiszt fiával Zoltán és Bélával; valamint Gabriella özv. Török Bódogné; Lenke kis-borosnyói Tompa Árpádné, Árpád, Andor, Margit, Gusztáv és Károly gyermekeivel; továbbá Szentkirályi Ferencz m. kir. honvéd-őrnagy Kálmán és Ferencz fiaival élnek.

Az 1608-ban nyert nemes levél szerinti czimer: Kék paizsban zöld alapon vörös tallárba öltözött férfi, fedetlen fővel, balkezében betett könyvet tart, melynek táblájára ezüst betükkel „Biblia“ van fölirva; jobb kezét kitárva föltartja, mintha szónokolna. — Sisakdisz: daru, jobb lábán követ, csőrében virágcsokrot tartva. Foszlányok.

Ugylátszik az unitárius vallásra tért kis-sárosi ág a bibliát mellőzni óhajtván s azért változtatta meg czimerét is. Következő czimert használta: Kék paizsban zöld alapon növekvő kétfarku oroszlán jobbjában karddal. — Sisakdisz: a paizsalak derékből. — Foszlányok: ezüst-kék, arany-piros. — Az imént emlitett Árpád nejével, öt fiával és két leányával 1899-ben ismét a róm. kath. egyház kötelékébe tért vissza. Nagy Iván szerint 1848 előtt Sándor, Lajos, Ferencz és Zsigmond, kik szintén a kis-sárosi ágból

[1] Orsz. Levéltár gyulafehárvári Capt. oszt. V. lib. Reg. 95. l.
[2] Udvh. M. L.
[3] Lásd Bod Péter Athenasa 260. l.
[4] Lásd Pálmay József Udvh. nemes családjai 232. l.

valók voltak, Küküllőmegyében hivatalt viseltek. Valamint János is, ki 1795 körül ugrai pap volt és kinek egyenes leszármazója István pagocsai nagybirtokos. — Győrmegyében is lakik egy Szentkirályi-család, melyből Sándor III. éves joghallgató Pozsonyban; ezen család Udvarhelyvármegyéből került ki Magyarországra. Udvarhelyszéken nemesi jogokat élvezett, tehát kétségtelen nemes, de ez idő szerint kutatás tárgyát képezi, hogy a „sepsi-szentkirályi" avagy a „szentkirályi" előnév illeti-e meg? Mivel az 1712 évi conscriptio szerint Udvarhelyszéknek is volt egy ily nevü nemes családja,[1] melynek tagjai azonban hivatásukat követve, elhagyták a Székelyföldet.

Szép (esztelneki). † 1614-ben Demeter, András, János és Balázs lustrálnak.[1] Kihalt.

Szigethy (polyáni). Ezen családból János 1837 körül Aranyosszékben ügyvéd.[2]

Szilágyi (sepsi-szent-györgyi). Ezen család okmányai 1848/49-ben elkallódtak s ez okból eredetét sem lehetett megállapitani. Nemessége azonban kétségtelen; igazolva van egy 1828-ban kelt Killyén községben kiállitott latin szövegü okmány által,[3] melynek alapján a Belügyminisztérium 1899 deczember 10-én kelt 121196 I. számu rendeletével a család nemességét beigazoltnak nyilvánitotta.[3] Nevezetesebb tagjai a Szilágyi Sámuel és Havadi Anna fia Sámuel született 1799. október 13-án Sepsi-Szent-Györgyön; a 2 gy. székely határőrezredben százados volt; dicső szabadságharczunkat mint alezredes, fia Ferencz pedig mint százados küzdötte végig s részt vettek Erdély minden nevezetesebb ütközetében. Sámuel 1849-ben az osztrákok kezeibe kerülvén, kötél általi halálra itéltetett, de büntetését kegyelem utján életfogytiglani fogságra változtatták. 1857-ig Josefstadtban tartatott, ott elmezavarba jutott, neje Bagoly Juliánna szállitotta haza, hol 3 havi betegeskedése után meghalt; a sepsi-szent-györgyi ev. ref. temetőben nyugszik. Fia Ferencz ki 1848/49-ben honv. százados volt, jelenleg Puj (Hunyadmegye) községében él mint ügyvéd. Utóbbinak fia pedig m. kir. csendőrszázados Lugoson.

Ezen családhoz tartoznak továbbá ifj. Szilágyi Ferencz birtokos Pujon; Szilágyi Józefa Csürös Antal tanitó neje Szent-Péterfalván (Hunyadmegye); Szilágyi Béla és Szilágyi Géza a Károly volt honvéd őrnagy fiai Budapesten, atyjuk meghalt, özvegye Mecséry Lajos a nemzeti lovarda igazgatójához ment férjhez. Ide tartozott végül Sándor 1815-ben Sepsi-Szent-György város tanácsosa volt.

Valószinü, hogy azon Szilágyi István is ki 1715 márczius 21-én nyert czimeres nemes levelet, ezen familia kötelékéből való volt.[4]

Szilvási (illyefalvi). Szilvási Boldizsár az Imre fia 1594. november 26-án Báthory Zsigmondtól nyert adománylevelet;[5] ennek ivadéka Szilvási János ki 1611. junius 14-én „illyefalvi" előnévvel kapott czimeres nemeslevelet.[6]

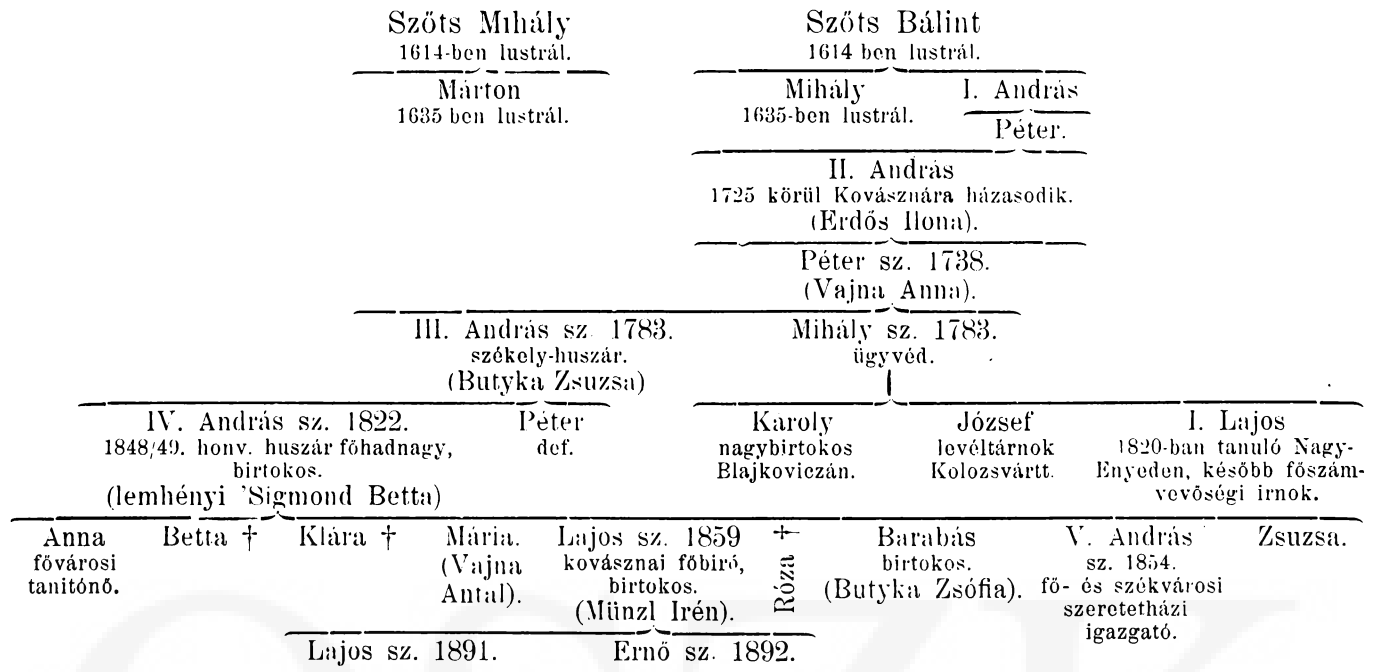
Czimerük azonos a sepsi-szent-királyi Ábrahám család czimerével.

Szőcs (kézdivásárhelyi). Nevét váltakozva Szőcs és Szőcsinek irta. Régi székely-család, melyből 1597-ben Szőcsi Gergely kézdivásárhelyi lakos volt. Neje: Aszszalos N. első fia: Gergely, 1695 (ennek fia János, Szalában lakó 1731—1743. senator, neje Kovács Ilona 1798-ban). Második fia: István, sz 1591 tájt, 1678-ban is élt. Harmadik fia: János, kinek neje Szabó Judit. Szőcs Jakab 1669-ben élt, fia János, ennek fia ismét János. Ennek, vagy nejének Szőcs Annának testvére lehetett Szőcs Judit Jancsó Istvánné 1686—1712 közt. Szőcs János fia Péter, 1613-ban assessor, Szőcs István 1711—1722 főbiró volt. Neje: Hankó Erzse. Gyermekei: Kristóf, Klára, Krisztina. Szőcs István nevét Szőtsire változtatta 1721 május 20-án Bécsben kelt felsőbb leirat kinyerésével. Nemes levelét és czimerét lásd orsz. levélt. VII. Lib. Reg. 250. l. — Szőcs János 1718-ban biró, 1732-ben senator. Szőcs Kelemenné Jancsó Kata 1700—1729. Ifj. Szőcs Bálintné Jancsó Ilona 1739—1761. Szőcs Samu 1775-ben Kézdi-Vásárhely hadnagya, vagyis főbirája; leánya Krisztina Keresztes Máté püspökné. Szőcs Dani 1808-ban senator, Szőcs János 1824-ben senator és contr. collect. perczept. Szőcs Dani 1848/49. főhadnagy, majd honvédszázados s nyugalmazott őrnagy. Szőcs István 1848/49. főhadnagy. Szőcs József 1848/49. főhadnagy, majd polgármester. Szőcs Károly 1848/49. hadnagy, olasz légionista, kitől a kolozsvári orsz. honv. ereklye muzeumban több kép látható Jancsó Daniné Szőcs Róza 1788/89-iki háboru alkalmával a táborban mészárosságot folytatott. — A Szőcs-családra vonatkozólag megemlités nélkül nem hagyható hogy II. József császár körutjában, midőn Kézdi-Vásárhelytt is meglátogatta, az akkor egyetlen emeletes Szőcs-féle házban volt szállásolva. Minek emlékéül a Szőcs-család azon ága, melynek birtokában a ház van, maig is Császár-Szőcsnek neveztetik.[7]

[1] Udvarhely M. L.
[2] Nagy Iván M. Cs.
[3] Szilágyi Gergely m. kir. csendőrszázados őrizetében Lugoson.
[4] Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[5] Eredeti okmány szerző levéltárában.
[6] Orsz. Levélt. Cap. Oszt. arm. 22.
[7] Jancsó családok története irta Bakk Endre vizaknai plebános.

Szőcs (kőrösi és kovásznai). Háromszéki székely nemes család, melyből Mihály és Bálint 1614-ben Kőrösön mint nobilisek fordulnak elő.[1] — Az 1635 évi Rákóczy György-féle conscriptioban pedig Mihály fia Márton és Bálint fia Mihály lustrálnak.[2]

Leszármazási táblázatuk a következő:

Ezen család ősi fészkét Kőröst teljesen elhagyta, tagjai a szélrózsa minden irányába elszéledtek. Egy ága Andrással 1725 körül Kovásznára házasodott, ugyanis Erdős István fiu-leányát Ilonát vette nőül s itt alapita családot. Az Erdős familia szintén beszármazott nemes család volt, a mennyiben Erdős András 1650 körül a Vajna János fiu-leányát Katalint vevé el.[3] — A kovásznai ágból IV. András 1848/49. honvéd huszár-főhadnagy volt s mint ilyen részt vett a kökösi ütközetben; a Nyergesre Bem apót ő vezette fel; V. András szül. 1854-ben, szeretetárvaházi igazgató Budapesten; II. Lajos sz. 1859-ben a László József-féle haraszti szőlőtelep igazgatója volt; ez idő szerint birtokos Kovásznán, törvh. biz. tag és főbiró.

A kőrösi ágból Sándor 1815 körül, József 1810 körül Alsó-Fejérmegyében adóiró biztosok, Mózes 1831 körül tvszéki ülnök Marosszéken, József 1815 körül belsőszolnokmegyei adóiró biztos, Sámuel huzamos időn át Belső-Szolnokvármegye főorvosa. gyermekei: Ede (neje Dobai Ottilia) és Matild Naláczy Farkasné. Ezen családból valók továbbá néhai Szőcs Károly verseczi birtokos fia néhai Lajos főszolgabiró és leánya Ilona Csemegi Imre kir. járásbiró neje Verseczen.

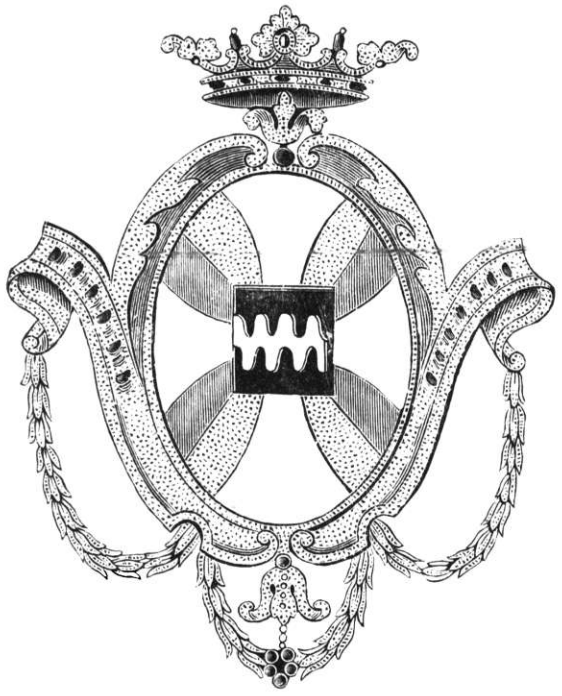
Szőcs (uzoni). 1614-ben Zeots Domokos Uzonban lustrál,[1] de ivadékai az 1635 évi Rákóczy György-féle conscriptio szerint Sepsi-Szent-Györgyre költöztek. — Uzonban a Márton, Kelemen, János és Mihály utódai maradtak,[2] kik közül ma Pál, Mihály és Barabás Uzonban laknak.

Szőke (gelenczei). Régi székely család, mely Zágonból származott el Pávára és Gelenczére. Szőke Péter primipilus ivadékainak mondják, ki 1579-ben a Jenönem, Szomoru ágához tartozott. A pávai ágból 1614-ben István, János és Ferencz, a zágoni ágból György lustrált.[1] Szőke Máté és Mihály 1616 márczius 5-én Bethlen Gábortól nyertek primipilátust.[4] A gelenczei ágból való volt Szőke Ambrus Bethlen Gábor egyik hőse, ki a kardot és lantot egyaránt tudta használni; a népköltő verseiből csak töredékeink vannak, melyek azonban lelkületét eléggé karakterizálják.

Szőke (bikfalvi). † Ezen kihalt családból 1614-ben Szőke Bálint, János és Simon fordulnak elő.[1] 1653 január 21-én Rákóczy György bikfalvi Szőke Simonnak ad primipiláris levelet.[4]

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Eredeti okmányok Szőcs Lajos főbiró őrizetében Kovásznán.
[4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

Szonda (pákéi). Származása Gidófalva, hol 1614-ben Gergely mint primipilus lustrált.[1] Gergelynek fiai Tamás és Istók az 1635 évi conscriptioban fordulnak elő.[2] Utóbb nevezett Tamásnak fia lehetett azon István, ki nejével tamásfalvi Thury Ágnessel Gidófalván curiát épitetett, melyben jelenleg Vajna Károly ny. kir. járásbiró lakik. Egy ága a XVIII-ik században Pákéba származott, ezen ágból Sándor és Tamás „pákéi" előnévvel Ferencz királytól 1798 junius 1-én czimeres nemes levelet nyertek[3] s nemességük az 1799 iki maxai gyülésen minden ellenvetés nélkül lett kihirdetve.

Pákéi SZONDA-család.

A nemesség szerzőktől leszármazás a következő:

Sándor 1798. (barátosi Balogh Sára). — Tamás 1798. def.

- Tamas.
  - N. (Bodor Pál).
    - Lajos 1848 49. huszár hadnagy. (márkosfalvi Szabó Lina).
      - Lajos vasuti elügyelő.
        - Berta (Balogh Domokos Barátoson).
        - Irma. (Nagy Sándor Márkosfalván).
- Sándor 1848 49. kormánybiztos. (Pálik Krisztina).
  - Sándor 1848/49. honvéd, pákéi birtokos. (Szabó Borbára).
    - Klára.
  - László 1848/49. utász-hadnagy, birtokos Barátoson. (n.-borosnyói Bartha Czeczilia).
    - Róza.
    - Mária.
    - László.
- N. leány.
  - Lina. (Imreh Gergely).
  - Teréz. (Balogh István).

Czimerüket a fenti rajz ábrázolja.

Szonda (kézdi-polyáni). Ismét egy terjedelmes székely családhoz érkeztünk. Kezdetben „Szonda", utóbb azonban „Zonda" nevet használt. Táblázatuk Gergelylyel kezdődik, ki 1575 körül élt;[4] fia István az 1614 évi Bethlen Gábor féle conscriptioban mint nobilis fordul elő;[1] utóbbitól származik le e szép család, melynek főága a következő:

I. Tábla.

Szonda Gergely
1575 körül. Végrendelete 1603-ban kelt.
(? Magdolna)

- István 1614. (? Borbára).
  - Tamás
    a) (Bencze Magdolna,
    b) Elekes Ilona).
    - Simon. (Tuzson Kata).
      - István. (Szalló Anna). (Folytatás a tuloldalon).
      - György. (Horváth Agnes)
    - Gábor. (Biró Kata).
      - Katalin. (hatolykai Pakó György).
  - Zsigmond. (Baka Anna).
    - I. Gergely. (László Anna). Innen a bándi ág.
      - István. (?)
        - Simon 1706
          a) (Pál Kata.
          b) Boros Ladányi Krisztina).
      - Gábor (Tuzson Margit).
        - Zsigmond. (Mihály Anna).
          - Tamás. (Bardocz Ilona).
          - Krisztina 1714. (Galló Irma).
          - Ferencz 1717.
        - Ilona 1728 (Ágoston Péter).
        - Judit 1734. †
      - Kelemen.
        a) (Szász Anna.
        b) Vizi Margit),
        (Folyt. II. táblán).
    - Anna.
    - Erzsébeth.

[1] Udvh. M. L.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Eredeti nemes levél Szonda László birtokos őrizetében Barátoson.
[4] Eredeti okmány Szonda Mihály körjegyzőnél K.-Polyán.

István. (Ki az előző oldalon).
(Szalló Anna).

István. (Gábor Ilona). — István 1769.

Balázs-Pál 1797. †

György 1739. (Vizi Kata). — Kelemen 1742.

Zsigmond 1767. — György 1769. (Király Anna).

György 1803. (Vajna Anna). — Sándor 1839. (Gáspár Ágnes). — Dávid † 1868.

Dávid 1808.

János 1814. (Kovács Erzsébetk) — Juliánna 1848.

János 1818.

István 1819. (Babos Erzsébet)

Dávid 1814. honvéd. † Szeben 1849.

György 1774. (Bálint Judit).

Agnes. (Jakabos Gergely Nyujtód).

István 1780.

Juliánna. (László György Polyán).

Gábor 1747. a) (Mika Ilona. b) Fekete Borbára).

József 1787. (Biró Judit). — Abel 1817. (Szalló Anna). — Teréz. (Király Ferencz).

a) Két leány.

László 1752. (Damokos Anna).

Mihály 1789. — Mihály. András.

b) Ferencz 1794 (Albert Ágnes). — Ferencz 1827. (Gáspár Rozália).

Ferencz 1819. (Borcsa Erzsébet). Szentléleki ág.

Albert 1851. †

Lajos 1856. †

András 1857. †

Fülöp-Jakab 1862. †

Lázár 1867.

Lajos 1869. (Gáspár Lina).

Zsigmond 1757.

János 1795 csikszentmártoni normalisk. tanitó. Hozó Anna) Altorjai ág.

Miklós.

Lajos 1852.

II. Tábla.

Zonda Kelemen. (Ki az első táblán).
a) (Szász Anna.
b) Vizi Margit).

László 1718. (Tuzson Anna). — Judit 1742. (Galló Imre). — Judit 1772. (Gáspár Antal).

László 1773. †

György 1724. † — Antal 1747. (Boldizsár Kata). — I. Mihály 1778. esztelneki plebános.

Tamas 1726 †

Zsigmond 1729. †

István 1784. (Bajka Teréz Csernáton).

Anna 1733. (Bögözi Lőrincz)

Lajos 1787. (Tuzson Teréz).

Kata. (Boldizsár György).

Rozália 1790. (Szacsvai Lajos).

Julianna (Cserei Elek).

Lajos-László 1815. székely huszár-hadnagy, 1848/49. honv. huszár-százados. — Sándor 1843. — Gergely 1857 †

Zsuzsánna 1817. (Szalló János).

Rozália 1819. (Csulak Ádám † 1849 ben kolerában.

Terez-Judit 1820. †

Terézia 1823. (Biró András).

Anna 1827. (Szabó Antal)

Rozalia 1829. † 1849. kolerában.

Antal-Gergely 1832. a) (Szabó Mari. b) Györkováts Róza).

Antal 1834. † 1849. kolerában).

II. Mihály-József 1845. k.-polyáni körjegyző. — Béla-József 1858. m. királyi állami állatorvos Székely-Udvarhely). (Kedves Iren

Sándor Gyula 1846. — b) Pál-Gyárfás 1862. — Krisztina 1863. (Pál Dénes). — Lajos 1865.

Gyárfás 1867. (Bögözi Anna). — Lajos 1893. — Gyárfás 1897.

Gyula 1818.

Ilona 1869. (Pál Sándor).

Mária 1858. (Szalló János).

Józéfa 1871.

Zsuzsa 1874. (Bögözi Ferencz).

Elek 1879. katona.

Gergely 1887. VII. oszt. tan.

István 1885 kőfaragó.

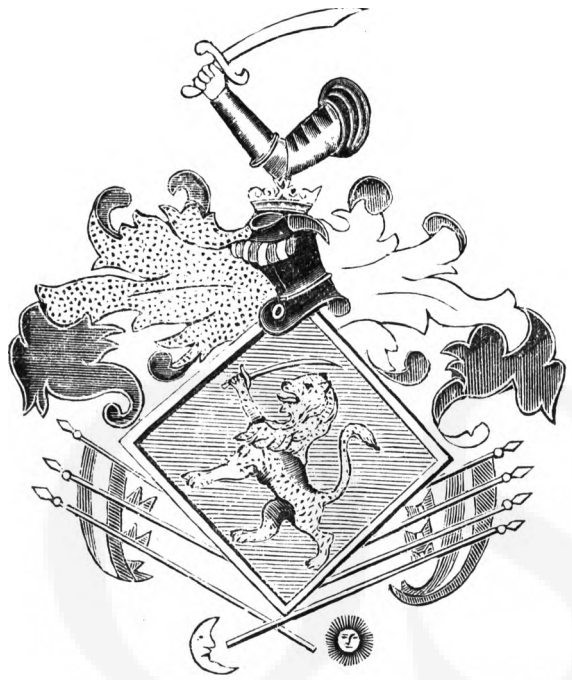
Az I. táblán feltüntetett I. Gergely a bándi ág alapitója vala, ezen ágból Mihály és Zsigmond, kik 1741 körül éltek, Bécsben telepedtek le. — Tamás és Bardocz Ilonától szintén egy hatalmas ág jöve le; közülök Tamás (1759) a franczia háboruban aranyéremmel lett kitüntetve, a kantai gymnasiumnái alapitványt tett; Gáspár a boszniai hadjáratban halt el s Ferencz nemzé a sepsiszentgyörgyi ágat. — Simon (1706), ki a táblán látható, szintén terjedelmes családnak ada életet, utódai közül József 1849-ben Szebennél esett el. — A leghatalmasabb ág azonban az I. táblán feltüntetett I. György és neje Horváth Ágnestől jött le. Tagjai közül: János (1738) bányatiszt, Mihály (1755) gubernialis kanczellista, Gyula (1844) gyógyszerész, Antal (1846) p. ü. szemlész, János (1856) hosszufalusi főszolgabiró, Vincze (1859) róm. kath. lelkész Ó-Topliczán. György 1848/49. honvéd-hadnagy, László (1819) Szilágymegyébe, Ignácz (1822) Bihar-

megyébe költöztek. — István (1827) alapitá a bélafalvi, József (1817) a marosvásárhelyi, Balázs (1840) a lemhényi, Ignácz jun. (1822) a mezősámsondi, Zacharias a hunyadmegyei és Mihály pedig a kézdiszentléleki ágat.

A II. táblán feljegyzettek közül Mihály (1778) esztelneki plebános. II. Mihály ez idő szerint kézdipolyáni birtokos, körjegyző, törvh. tag és áll. anyakönyvvezető; atyja Lajos-László székely huszár-hadnagy volt; az 1848 49-iki önvédelmi harczunkban mint százados vett tevékeny részt. — Továbbá József m. kir. állami állatorvos Székely-Udvarhelytt.

Hogy a hétfalusi Zondák egy törzsből eredtek-e a polyáni Szondákkal, az nem volt kipuhatolható. Kökösi birtokuk 1645 körül az Orbók-családra szállott; a szentgyörgyi és bánkfalvi jószágokat pedig Kovács Tamás, illetve az Endes-család vásárolta meg.

Szörcsey (szörcsei). ✱ ○ A család nevét azon nemes Szörcsétől származtatják, kit Upor Sándor Szent István királyhoz követségbe küldött vala; ettől vette volna Szörcse község is nevét.[1] — Elvitázhatlan, hogy nagyon régi és előkelő család, melyből Zeorchey Demeter 1566-ban II. János király hadában szolgált és 1567 márczius 5-én Kovásznán 6 ház jobbágyot nyert.[2] 1567-ben János király Zeorcziej Menyhárt és Mihálynak Szőrcsén 3 és Gáspárnak Pákéban 6 ház jobbágyot adott.[2] — Ferencz 1603-ban Székely Mózes mellett harczol, a Bárczán elfogatik és Básta lefejezteti.[3] — János az 1612-iki szebeni gyülésen notáztatott, utóbb azonban Bethlen Gábor alatt kegyelmet nyert.[4]

Szörcsei SZÖRCSEY-család.

Leszármazási táblázatukat az idő rövidsége miatt összeállitani nem tudtam, ennélfogva csak egyes töredékeit közlöm. Egy a levéltáramban őrzött eredeti okmány a család leszármazását Menyhárttól kezdve következőleg igazolja:

I. Tábla.

Zeorcziej Menyhárt 1602.
1614. lustrál.

Menyhárt
1635-ben Szörcsén mint nobilis lustrál.

István.
a) (Nemes Kata.
b) Székely Ilona).

Boldizsár.
(Domokos Borbára).

Borbára.
(Imets Tamás).

a) Ferencz.

a) Menyhárt.
?
Elek.

a) Ilona.
(Székely György).

a) Zsófia.
(Gyárfás István).

b) István.
?
Imre. Antal.

Az egész familia tehát Zeorcziej Menyhárttól származik le, ki 1567-ben János királytól Szörcsén 3 jobbágyot nyert és 1602-bon Rudolf király hüségére esküszik fel.[5] — Ferencz, kit Básta öletett meg, valószinüleg testvére volt utóbb emlitett Menyhártnak s nőtlenül halt meg.

Ez idő szerint is több ágban él, de az egyes ágakat még összekötni nem állott módomban, mi azonban a pótkötet megjelenéseig, reménylem, szintén sikerülni fog Egy ága Zágonban él, ezek a Szörcsey József leszármazói; utóbbi 1794-ben az orbai-szék alkirálybirája volt. Családi táblázata a következő:

II. Tábla.

József
1794. alkirálybiró az orbai-székben.
(Bartha Mária).

József.
(Czirjék Mária).

(Folytatás a tuloldalon).

[1] Orbán Balázs Sz. L.
[2] Szabó K. Sz. Oklt.
[3] Bethlen Farkas Hist. 5. 411., 498.
[4] Kállay F. Sz. N.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

József. (Ki az előző oldalon).
(Czirjék Mária).

Zsuzsa † (Imreh Domokos).	Franciska. (Somogyi István 1848. szolgabiró).	Róza †	Gergely 1848/49. honvéd, kir. járásbiró. (Eperjesi Mária).	Sándor 1848 49. honv., birtokos. def.	Vincze sz. 1835. birtokos Zágon. (s.-zoltáni Czirjék Klára).
István alispán.	Géza.	Albert közgazd. előadó.	Lajos.		

Az Imre brassói harminczados (1794) ivadékai Maros-Vásárhelytt laknak. — Imre testvére Antal pedig Gömörmegyébe származott, de ivadékaiban kihalt. Családi táblázatuk a következő:

III. Tábla.

Imre (Szörcsén született). 1794-ben harminczados Brassóban. a) (báró Kemény Eszter. b) h.-szentmártoni Biró Karolina).		Antal Gömörmegyébe Panithba ment. (Palugyai-leány).		
		Antal.	Ferencz.	Mali.
Imre sz. 1808. Csik-Madarason lakott. táblabiró, 1848/49. százados. a) (csik-szentmihályi Sándor Mária. b) Kovács Mária).	Zsuzsa † Dévan.			
Gyula sz. 1838. † 1838.	Gyula sz. 1839. városi bej. hiv. főnök M.-Vásárhelytt. (Jánosy Zsuzsa).			
Mária. (Pál Lajos tanitó Ákosfalván).	Gizella.	Gyula sz. 1881. † 1884.	Lajos sz. 1883. gymn. tanuló.	Eliz †	Ferencz sz. 1890.

A Szöcsey Elek (sz. 1795), ivadékai pedig Nyulason laknak; ezen ág jelenben a legvirágzóbb. Családi táblázatuk a következő:

IV. Tábla.

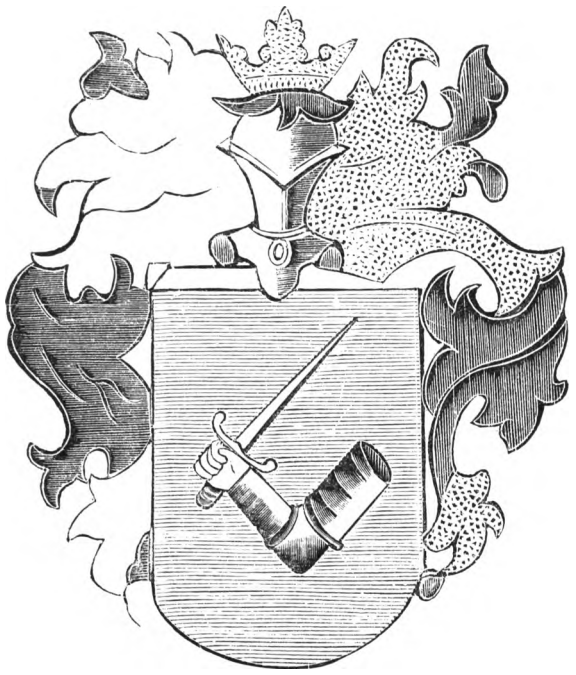
Elek sz. 1795.
birtokos.
(Thuri Franciska).

Elek sz. 1813. birtokos. a) (Nagy Druzsina. b) Eperjesi Anna).	Karolina. (kaáli Nagy György).	László sz. 1818. birtokos. (Thuri Antonia).	Ádám sz. 1819. birtokos (kaáli Nagy Teréz).		Katalin †	
		Ilona. (Szörtsey Gábor).	Gaspár birtokos. (Hatfaludi Irma).		József †	Gábor sz. 1856. (cs.-szt-mihályi Balla Róza).
					Margit.	Benedek 1885. László 1900.
a) Benedek sz. 1837. birtokos. a) (gr. Kuún Ilona. b) Dindár Teréz).	b) Elek sz. 1848. birtokos. a) (Dindár Izabella. b) Veér Zsófia).					
	Teréz † Nóra.		Teréz † Irén 1881.	György †	Ernő 1887. József 1889. István 1892. Elek 1895.	
Ella. (Kocsis Zoltán birtokos).	Gábor. Klára.	Ilona. Anna.	László.	Elek.	Géza	Jolán.

A III. táblán feltüntetett Imre táblabiró 1848/49-ben mint százados a tölgyesi vám őrizetére rendeltetett. Ennek első unokatestvére néhai Dénes fia Gábor Szőrcsén él; továbbá néhai Farkas, György és Amália báró Apor Andrásné szintén ezen család kötelékéből valók.

Czimerük: Kék paizsban arany oroszlán növekvőn, jobbjában karddal. — Sisakdisz: pánczélos kar karddal. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Szotyory (szotyori). Ősi fészke Szotyor vala, onnan vette előnevét is. 1614-ben Pál, János és Mihály lustrálnak,[1] nemességök tehát ősi székely jogon alapszik, mely 1682-ben külön diplomával is megerősitetett.[2] Törzshelyéről egy ága Lisznyóba, egy másik ága Kantába származott. A szotyori ágból István az 1791-iki országgyülésen a Hora-féle oláh zendüléskor megölt neje gyilkosainak megbüntetését kérte; Ferencz 1794-ben gyulafehérvári tanácsnok és káptalani requisitor; Benjámin 1794-ben tanácsnok és városgazda; János 1815 körül Hunyad megyében szolgabiró; József ugyanakkor Maros-Vásárhely főorvossa.[3]

Szotyori SZOTYORY-család.

A lisznyói ág 1600 körül származott el Szotyorból; közülök Ferencz okl. ügyvéd Lisznyóban és a következő táblán feltüntettek:

Mihály
assessor.
(magyarósi Bartha Ágnes).

- Teréz. (Barabás József).
- József †
- Anna. (Csia Sándor).
- Antal 1848/49-ben mint honv. több ütközetben vett részt. (Kese Róza).
  - József. tanitó Rétyen.
  - Póli. (Fancsaly Ferencz Székely-Udvarhely).
  - Sándor.
  - Anna †
  - Mihály sz. 1852. birtokos. közs. biró, ny. csendőrőrmester, az ezüst koronás érdemkereszt, szolg. kereszt és jub. érem tulajdonossa. több dicsérő oklevél birtokossa. (Gergely Erzsébeth).
    - György. (Fodor Ilona).
    - Klára †
    - Zsuzsa. (Soos József Sz.-Udvarhely).
    - Erzse.
    - Mihály.
    - Antal
  - Antal. (Kovács Ida).
- Ferencz. (Kese Anna).
- Rákhel. (Kese N.)

A kantai ágból 1770-ben a „Nomina prodicentium“ közt előfordul Szotyori Ferencz de Szotyor, mint armalista és indubnobilis. A legelső, ki a családból Kantában lakott, az eddig ismert adatok szerint, Szotyori János, ki 1678-ban élt. Ennek fia volt 1694 tájt ifj. János. 1696-ban id. és ifj. Szotyory Mihály, utóbbinak neje Kovács Ilona 1712-ben végrendelkezett. 1722-ben Gergely, 1730-ban Mihály, ki 1732-ben főjegyző, 1752. jur. assessor volt. István 1733., 1749., 1750. főbiró, József 1760-ban senator, 1822-ben főbiró, Samu 1810—35-ben perceptor. Lajos 1832-ben vásár-inspector. Az 1848/49-iki szabadságharczban Lajos élelm. tiszt, Mózes, Mihály, János, Áron és Dávid vettek részt.[4]

Czimerük: Kék paizsban pánczélos kar tőrrel kezében. Csőrös sisakdisz. — Foszlányok: ezüst-kék, arany-piros.

Szurdok (nagyborosnyói). Nagyborosnyói Szurdok György, Bartha Miklós és Gomolya Pál 1601 szeptember 24-én együttesen nyertek armálist.[5]

Szurkos (osdolai). Osdolai Szurkos György nemes levele, háza adómentesitésével 1601 szeptember 10-én kelt.[5] 1614-ben Osdolán Szurkos György mint nobilis lustrált.[1] Ezen egykor jobb időket látott család ma teljesen elszegényedve él Osdolán.

Szücs (felsőcsernátoni). 1655 junius 28-án Szücs István a ploesti táborban nyert primipilátust.[6]

[1] Udvh. M. L.
[2] Tagányi K. jegyzéke.
[3] Nagy Iván M. Cs.
[4] Jancsó-családok története irta Bakk Endre vizaknai plébános.
[5] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[6] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

Táke (baróthi) 1655 julius 6-án Táke János nyert primipilátust.[1]

Tamás (sepsiszentiványi). 1614-ben Tamás Deák mint primipilus fordult elő.[2] A család kihalt, birtoka a Szentiványi-családra szállott.

Tamás (szászfalusi). 1614-ben Tamás Miklós lustrál,[2] ezen családból Tamás Mihály és Gergelyné élnek.

Tamás (csomortányi) 1655 julius 7-én Tamás Bálint a sroesti táborban nyert nemes levelet.[1]

Tamás (szentkirályi). Nemes levele 1656-ban kelt,[3] története ismeretlen.

Tamásfalvy (tamásfalvi). * Bölcsőjét a Tatárhalom aljában fekvő Tamásfalván ringatták. Hires székely-család, mely azonban — sajnos — ma már ki van halva. Legelső adatunk Gergelyről van, kinek fia: György, Boszniában a törökök ellen viselt háboruban tüntette ki magát;[4] vitézségéért, hősi érdeme jutalmául Zsigmond királytól 1415-ben ugy a maga, mint testvérei: Miklós, Tamás és Imre részére czimeres nemes levelet nyert. 1603-ban János Székely Mózessel harczol, László testvérével Apáczánál Basta kezébe esvén, megöletett. Egy másik János kezdetben Mihály vajda csapatvezére és marosszéki főkapitány; midőn azonban a szörnyeteg vérengző terveit felismeré, azonnal azon párthoz csatlakozott, mely a haza javát igyekezett előmozditani, s a tordai táborban 500 marosszéki lovassal jelent meg, majd a miroszlói csatában vett részt. 1602-ben Báthory Zsigmond segélytkérő követe volt a tatár khánhoz s csak Zsigmond visszalépte hiusitá meg, hogy a kieszközölt segélyt nem vette igénybe. 1594-ben Tamásfalvy Dénes tünik fel, ki Toldalagi Ferenczczel egyetértőleg Carillit elfogták és Bethlen-várába zárták.[5] Ezen Dénes később Báthory által notáztatott s jószágai elkoboztattak. 1614-ben András és László mint nobilisek fordulnak elő.[2]

Leszármazási táblázatuk egy töredéke a következő:

Gergely.

György vitéz, 1415.	Tamás 1415	Miklós 1415. a) (N N., b) Kántor Zsófia).	Imre 1415

a) János.	b) Mihály.	Bora (Sombory György).

Mihály.	Imre.	László. (n.-iklódi Tholdalaghy Fruzsina).

N. (Sombory Mihály)	György	Bora	Judith
	Krisztina a) (Gávay Ferencz, b) Rácz István).	a) (Fejér János, b) Désy János).	a) Szodoray Zsigmond, b) Sombory Sándor).

Nagy Iván ezen családtól származtatja le a magyar-bikali Vitéz-családot, ez azonban mivel sincs támogatva. Czimerük kék paizsban futó arany szarvas, szarvai közt elrongyolt aranyhálót hurczol. Sisakdisz a paizsalak. Foszlányok: ezüst-kék.

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Udvh. M. L.
[3] Tagányi K. jegyzéke.
[4] Nagy Iván M. Cs.
[5] Orbán Balázs Sz. L.

Tana (bölöni). Mint régi székely család ivadékai Tana János és általa István és János nevü fia, és ezek leszármazói 1650 márczius 21-én nyertek czimeres nemes levelet.[1] Legrégibb ismert lakhelye Bölön, honnan Tana János (esperes) és Tana Ferencz (pap) által más háromszéki és udvarhelymegyei községekbe is átszármaztak. A XVIII. században igazolta nemességét, s a marosvásárhelyi kir. tábla a producenseket 1793 bőjt havának 7-ik napján 1430. sz. a kelt itéletével valóságos és törvényes nemeseknek mondotta ki.[1]

Bölöni TANA-család.

Leszármazási táblázatuk János a nemesség szerzőtől a következő:

Tana János
1650 márczius 21-én nyert Rákóczy Györgytől nemességet.

- János. István def.
  - István. János. Miklós. Pál def.
    - János. János. József. Mátyás. Ferencz.
      - István. Dénes. József. János. Benedek. József. Miklós. Ferencz.
        - István. Dénes. Lőrincz. Jakab. Miklós. Miklós. József. Miklós. Áron. (Bálint Anna).
          - Dávid. Imre. István.
            - Sándor. József. Benedek. György. Miklós. András.
              - Samu. Benedek. József. Sándor. Samu. Mihály. János. György. István. Ferencz. Lajos. Miklós. Ferencz.
                - József. József. János népiskolai tanitó.
                - Áron. (Kiss Éva).
                - Ferencz. (Nagy Zsuzsánna).
                - Sámuel sz. 1835. közs. jegyző, törv. b. virilis, birtokos Bölön. (Kisgyörgy Zsuzsánna).

Áron. (Kiss Éva):
- Elek sz. 1850.
- Rákhel. Gergely sz. 1854. (Orbán Julia). Áron.
  - Géza sz. 1889.
  - Gergely sz. 1891.

Ferencz. (Nagy Zsuzsánna):
- Dénes. (Molnár Rákhel)
- Zsuzsa. Ferencz. (Kisgyörgy Róza).

Sámuel sz. 1835. közs. jegyző, törv. b. virilis, birtokos Bölön. (Kisgyörgy Zsuzsánna):
- Gyula sz. 1857. számvizsgáló. (Bokor Klára).
  - Erzsi.
  - Margit.
- Albert sz. 1859. (Lőfi Ilona).
- Samu sz 1861. pénzügyi titkár. (Köpeczi Nagy Juliska).

Lujza (Csiki Károlyné Toroczkó-Szentgyörgy).

Károlina elemi isk. tanitónő Miskolcz.

Albert sz. 1887. tanuló. Endre sz. 1888. tanuló. Gyula sz. 1890. tanuló. Aranka. Ödön sz. 1897. Samu sz. 1899.

A jelenben élők közül Tana Sámuel bölöni földbirtokos, községi jegyző és megyei törvh. biz. tag. Fiai: Gyula p. ü. számvizsgáló Segesvártt; Albert földbirtokos és Nagy-Ajta község jegyzője; Sámuel kir. pénzügyi titkár Nagy-Becskereken. — Ezen család kötelékébe tartozik még Tana János bölöni tanitó. Bölönben a család nevéről egy utcza is van elnevezve. Tagjai tulnyomóan földmiveléssel, visszavonultan élnek saját birtokaikon. — Tana Áron az Áron atyja, mint tiszt a franczia háboruban, Tana Benedek az 1848/49-iki szabadságharczban vettek részt; utóbbi mint főhadnagy a csatatéren vérzett el.

Czimerük: Kék paizsban, zöld téren lovas vitéz, jobbjában lándzsával, azon egy fő; baljával a ló kantárját fogja. — Zártsisakdisz. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

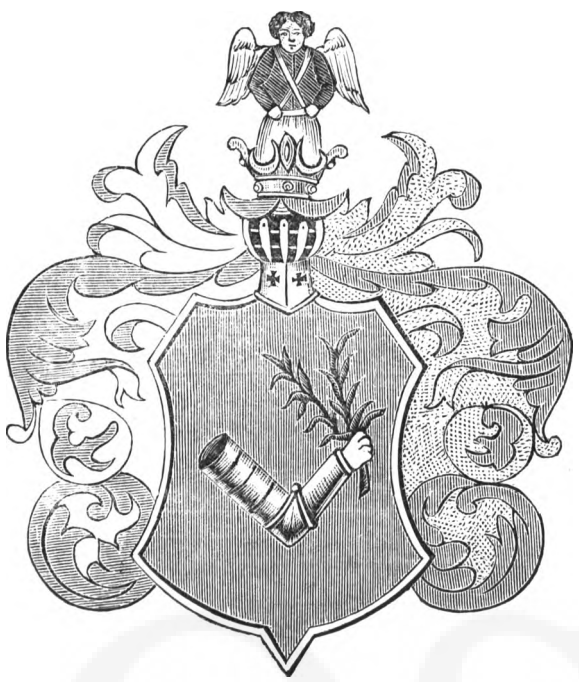
Tana (uzoni). Ezen székely családból 1614-ben János,[2] 1635-ben pedig Balázs lustrálnak.[3] — Ez idő szerint Uzonban Tana Sámuel él.

Tánczos (barátosi). Régi székely család, melyből Máté 1601 szept. 18-án udvari gyalog-puskási oklevelet és 1601 szept. 30-án nemes Tánczos Bálint primipilátust nyertek.[4] — 1614-ben Bálint Máté és Miklós fordulnak elő.[2] A családot ez idő szerint Tánczos Ferencz id. és ifj., Tánczos József, János és István tartják fenn.

[1] Eredeti okmány Tana Samuel földbirtokos és községi jegyző őrizetében Bölönben.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

Tankó (osdolai és illyefalvi). † Ezen kihalt családból 1614-ben Osdolán János és Lőrincz lustrálnak.[1] Tankó Mihály „illyefalvi“ előnévvel 1702 julius 28-án nyert czimeres nemes levelet.[2] — Nagy Iván „zágoni“ előnévvel ismertet egy Tankó-családot, melyből András 1840 körül felsőfehérmegyei szolgabiró volt, de ez valószinüleg az osdolai Tankó-családból szakadt ki.

Tarnóczy (királyfalvi). † * Nagy nevét büszkén hirdetik a kézdiszentléleki kastély romjai; hogy ezen uri lak, melynek északi része lőrésekkel és félbástyákkal van ellátva, melyik században épült, nem tudhatni. Régiségét azonban az épület déli rész nyugati falán levő felirat: „Renov. Anno Dni 1627“ mutatja.[3] Ezen kastélyt 1630-ban Bethlen Gáborné Bethlen Istvánnak adja, ki azonban azt nem sokáig birhatta, mivel 1639 május 13-án Rákóczy György magát a kastélyt a hozzá tartozó karatnai, kantai. peselneki, lemhényi, velenczei, feltorjai, kis-kászoni, k.-vásárhelyi és szentléleki részjószágokkal Tarnóczy Sebestyén (Királyfalva) özvegyének és leányának adja. Utóbbiról a hires szépségü Saroltáról, kit Mikes János szerelemből elragadott, hiszem, hogy olvasóim már hallottak.

Királyfalvi TARNÓCZY-család.

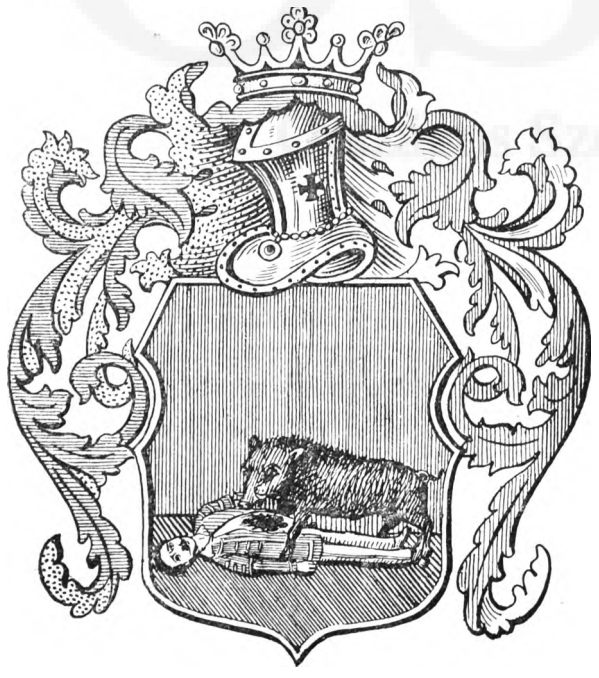
Czimerük: piros paizsban páncélos kar zöld ággal kezében. Sisakdisz ezüst szárnyu nő. — Foszlányok: ezüstkék, arany-piros.

Tarsoly alias Torjai. † Nemes levele 1631-ben kelt.[5] Kihalt.

Tasnádi (kökösi). † 1614-ben Kökösön Tasnádi Péter és János mint primipilusok fordulnak elő.[1] Kihalt.

Tegző (árkosi). A XVII. század elején kiterjedt család volt; 1614-ben Árkosról Tegző Tamás, Dániel, Imre, Bálint, András, Gáspár és György mint primipilusok lustrálnak.[1] 1654-ben István unitárius tanár volt Kolozsvártt.[6] 1781-ben Tegző Tamás a székely-huszárok között szolgált.[7]

Teleky (dálnoki). ○ Nevét a háromszékmegyei „Telek“ községről vette; tagjaival azonban a XVI. században már Dálnokon találkozunk. — Ugyanis Tamás 1591-ben dálnoki birtokos és 1602-ben Básta főgeneralis rendeletére Rudolf király hüségére esküszik fel.[8] Az utóbb nevezett Tamástóli leszármazás a következő:

Dálnoki TELEKY-család.

Teleki Tamás 1591.
1602-ben Rudolf király hüségére esküszik.

- Tamás (1635-ben lustrál.)
  - Pál, Ferencz, Péter (1665-ben nyertek nemes levelet.)
    - János.
      - Márton.
        - Zsigmond.
          - László. (lisznyói Damó Anna).
            - László (1801-ben végrendelkezik. (nemes Barabás Erzse).)
              - László sz. 1787. assessor. (Pallavich Karolina) (Folytatás a tuloldalon).
                - Samu.
      - Mihály.
        - László.
          - Mihály
            - Samu.
    - Mihály. Domokos. Judith.
      - László.
        - Samu.
        - Mihály.
      - József.
        - Róza.
        - Erzse.
    - Tamás.
      - Samu.
        - Márton.
          - László.
            - Samu.
          - Mihály.
            - Mihály.
          - Tamás.
            - András.

[1] Udvh. M. L. [2] Dr. Illéssy és Pettkó KK. [3] Orbán Balázs Sz. L. [4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv. [5] Tagányi K. jegyzéke. [6] Nagy Iván M. Cs. [7] Sipos Sámuel árvh. igazg. csal. levlt. Sepsi-Szent-Györgyön. [8] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

László sz. 1787. (Ki az előző oldalon).
assessor.
(Pallavich Karolina).

Karolina. (Koleza Lajos).	Mihály sz. 1813. főszolgabiró. (Pósa Julia).	Julia † (Szakács Ferencz m. fölevéltárnok Szilágy.	Lajos † szolgabiró. (Nagy Mária).		
Márton † szilágymegyei főjegyző.			Lajos Zemplémben.	Sándor.	Ilona. (Katay József miniszteri számtiszt).

Kálmán sz. 1836. birtokos Zilah. (Pataka Klára †)	Albert sz. 1838. kir. albiró. † (torboszlói Bereczky Berta).	Gyula megyei hivatalnok.	Ida	Lilla. (kövendi Fehér Lajos).	Mihály sz. 1857 gazdatiszt gróf Károlyi Sándornál Koppándon, nőtlen.
		László vasuti hivatalnok.			
	Endre sz. 1874. ügyvédjelölt Budapest.	Juliska.	Margit. (zoványi P. Imre birtokos.)		
Erzse. a) (Koronka Károly kir. tvszéki jegyző. b) Kállay László honvéd-főhadnagy.)	Mariska. (Diószeghy Gábor kir. alügyész Zilah).				

A táblán feltüntetett Teleki Pál, Ferencz, Péter junior és senior 1665 márczius 30-án Apafi Mihálytól nyertek czimeres nemes levelet.[1] — Pál a nemességszerző 1668 decz. 28-án végrendelkezik, javait gyermekeinek hagyta.[1]

A család tagjai 1770-ben május 15-én igazolják nemességöket, a nemességszerzőktőli leszármazásukat és „dálnoki“ előnevüket, mely jogaikban utóbb emlitett időben Mária Terézia által is megerősitettek.[1]

A család egyes tagjai és az azokra vonatkozó adatok a táblázaton láthatók, kivéve dálnoki Teleky József (neje Szögyényi Gábriella) és gyermekei Dezső, Ilona, Margit, József és Gábor, kiket adatok hiányában a táblázaton elhelyezni nem tudtam.

Czimerük: piros paizsban, zöld téren vértől boritott férfit egy vadkan tép szét. — Csörös sisakdiszt Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Tesán (kovásznai). 1614-ben Gergely mint primipilus lustrál.[2]

Tibáld (kőröspataki). Régi székely-család, melyből Mihály 1614-ben már mint nobilis lustrált;[2] 1635-ben pedig Mihály fiai: Máté és István, valamint Mátének fia: Tamás fordulnak elő.[3] Tibáld István 1794-ben dulló, 1815-ben törvényszéki ülnök és a sepsi és miklósvári unitárius egyházmegye felügyelő gondnoka volt. Antal 1837-ben ugyancsak Háromszéken adóiró biztos, Mihály pedig a sepsi és miklósvári egyház gondnoka.[4] Valószinü, hogy ezen családból való Tibáld Mihály kir. táblabirói ranggal járásbiró Fogarason.

Tobiás (kézdiszentléleki). Háromszéki székely-család, melyből Antal 1794-ben kir. táblai és ügyigazgatósági ügyész. József 1815-ben Csikszékben hadi ügyész. Ferencz kapitány a fegyvertárnál 1815-ben. József 1837 körül ügyvéd Háromszékben. Ismét József 1848-ig kir. ügyigazgatósági irnok, tán ennek neje Kászoni Teréz faragói birtokos Kolozsmegyében. A család egy ága Magyarországba szakadt, ezen ágból Dóbiás Mátyás 1825-ben nógrádmegyei, divényi plebános, rozsnyói kanonok; rokona, vagy testvére: János, azon megyében, Vámosfalván postamester.[4]

Tók (kökösi). Nemessége ősi székely jogon alapszik. Mihály 1614-ben mint primipilus fordul elő.[2] Az 1635. évi conscriptio szerint Tók István a hét birák között, Tók Mihály fia Gergely és Márton fia Mihály a primipilusok között lustrálnak.[3] Ezen családból jelenleg Tók István, Ferencz, Márton és Sándor élnek.

Tókos (nagybaczoni). Nagy-Baczonban ezen székely-családból 1614-ben András fordul elő;[2] 1635-ben pedig Balázs a hét birák között és András fia: György, a primipilusok között jegyeztettek fel.[3] Ez idő szerint Károly, Sándor és Józsiás képviselik ezen családot, Nagy-Baczonban mint birtokosok élnek. Továbbá dr. Tókos Géza szolgabiró Magyar-Igenben.

Tomok (kökösi). † Kihalt család, melyből 1614-ben Kökösön Miklós és Domokos éltek.[2]

Torbók (kurtapataki). † 1614-ben Torbók Miklós primipilus, ivadékai nem maradtak.[2]

[1] Eredeti okmányok Teleky Mihály őrizetében Koppándon (Tordamegye).
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Nagy Iván M. Cs.

Tompa (kisborosnyói). ✱ ○ A Nagypatak regényes völgyében fekvő Kisborosnyót vallja szülőföldjének s ha Orbán Balázs müvében a Tompa-család ősi kuriáját említésre méltónak találta, vajjon nem indokolt-e, hogy az ősi fészek lakóiról és elődjeiről is megemlékezzünk?

A család eredete mint meg annyi székely családé ismeretlen. A „Tompa“ név már a XIV. és XV-ik században is emlitetik; de a kisborosnyói Tompa-család ősei közül legelső ismert alakunk Ferencz, ki Kállay F. szerint 1558-ban élt és Izabella királyné kedves embere vala.[1] 1566-ban Tompa István. (Castrorum Praefectus) a tordai országgyülés által a Keresztes mezőn felállitott 5000 főből álló figyelő sereg egyik strázsamesterévé választatott meg.[1]

Előkelő és kiterjedt család, mely már a XVI. században is több ágban élt; táblázatuk a következők:

I. Tábla.

I. Gáspár 1579.

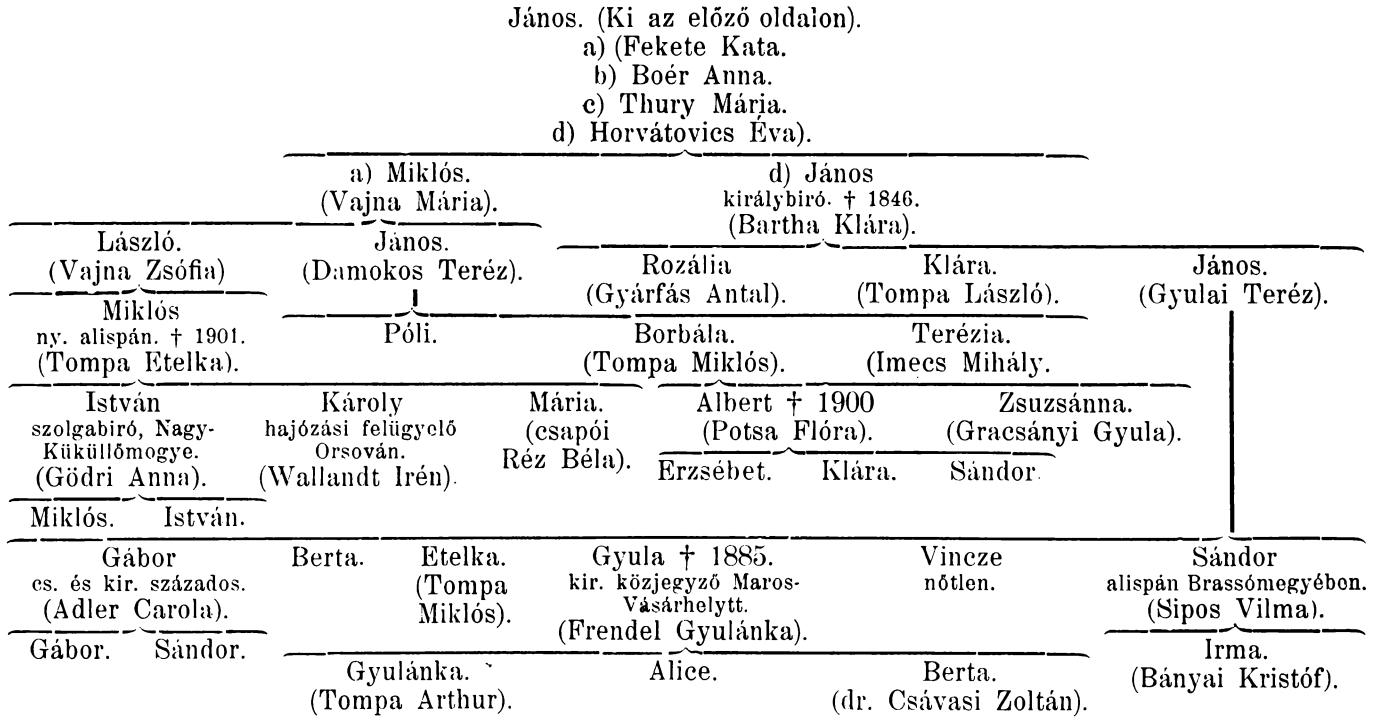
I. Mihály — háboruban halt meg. (Czakó Borbára).
- István † 1685. 1635-ben lustrál. a) (Török Judith. b) Ugron Erzse).
  - a) János — a feketehalmi ütközetben 1710-ben esett el.
    - János. (kékkövi aliás (Váradi Borbára).
      - István. a) (Tompa Ilona. b) Potsa Erzse).
        - a) Ilona. (Gazda Elek).
        - b) Terézia. (Tompa Ádám).
          - Terézia. (Damokos Ferencz).
      - János † 1827. (Szentiványi Krisztina).
        - Simon — sz. 1782. † 1867. az erd. tartományi főszámvevőség számvevője. (Bayer Francziska).
          - Imre sz. 1817. — 1848 előtt ord. tart. főbiz., számtiszt.
          - Károly — sz. 1826. † 1882. ügyvéd. (Frendel Ivánka).
            - Arthur sz. 1872. — assistens a m. kir. földmivelési miniszterium szőlőszeti osztályban. (Tompa Gyulánka).
      - Anna. (ifj. Apor Ferencz).
      - Ágnes. (Bakóné).
      - Mária. (Tompa László).
      - Sára. (Forró Elek).
      - Ilona. (Apor Ferencz).
  - a) István — 1689-ben osztozik.
    - Mihály def.
      - a) István. (Székely Ágnes).
        - Ádám. (Tompa Teréz — az István leánya).
          - Terézia. a) (Tompa Simon. b) Damokos Ferencz).
      - a) Gáspár — 1690-ben a tatárok ölték meg. (Székely Borbára).
        - Miklós — 1683-ban lustrált, def.
          - Miklós.
            - Gyula.
            - Árpád.
            - Kálmán — kir. főerdész.
            - László — postamester.
            - Géza.
            - Margit.
        - Gáspár — vakon halt el.
        - Dávid def.
        - István def.
      - b) Miklós.
  - b) leány.
- János def. — Bethlen Gábor fejedelem secretariusa, kitől egy telket is kapott.

János 1579. — Gáspárral contrahal.
- István — 1624-ben osztozik Mihály és Jánossal.
  - I. Miklós. (Rétyi Kata).
    - II. Miklós — kurucz kapitány. a) (Dicső Ilona. b) Eresztevényi Éva).
      - b) László. (Tompa Mária — a János leánya).
        - Lajos def.
    - János. (Gyárfás Erzse).
      - János. a) (Fekete Kata. b) Boér Anna. c) Thury Mária. d) Horvátovics Éva). Folyt. a II. táblán).
      - Antal.
        - Antal.
          - Ferencz.
      - Samuel.
        - Miklós.
          - László.
      - Julia. (Szentiványi György †).
      - Mária. (Rápolti Mihály).

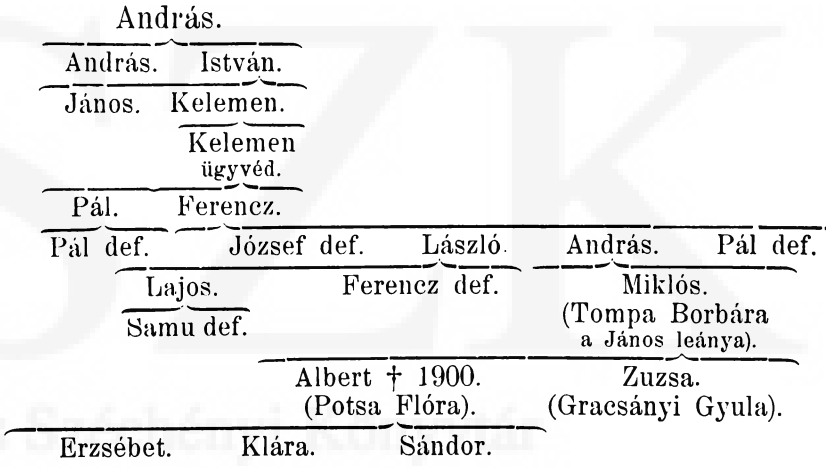
II. Tábla.

János. (Ki az I. táblán.)
a) (Fekete Kata.
b) Boér Anna.
c) Thury Mária.
d) Horvátovics Éva).
(Folytatás a tuloldalon).

[1] Kállay F. Sz. N.

III. Tábla.

A kisborosnyói Tompák ha bár több ágban éltek, mind egy törzsből indultak ki; de még a XVI-ik század végén és XVII-ik század elején szakadtak el egymástól. Különös mégis, hogy az egyes ágak egymást mint rokon ágakat elismerni soh'sem akarták s az I. táblázaton feltüntetett két ág tagjai is folytonos perben és viszályban éltek. A III. táblán feltüntetett ágat is az I. Gáspártól lejövő ugynevezett felső Tompák csak ugy ismerték el rokon ágnak, hogy Miklós nőül vevé Tompa Borbárát a felső Tompa János leányát. Ezen viszály szülte azon körülményt is, hogy a III. táblán feltüntetett Kelemen 1759-ben a kir. táblán volt kénytelen nemességét igazolni, mely alkalommal a kir. tábla ugy nemességüket, mint a felső Tompa-családdali egyenjogosultságukat kimondotta és megerősitette.

Tagjai a fejedelmi korban felmerült villongásokban gyakran vettek részt; I. Mihály az akkori háborukban halt el; fiát Istvánt, csiki Lázár István a székelyek felláziására ingerelte.[1] Ennek fia János a feketehalmi ütközetben (1710) esett el; II. Miklós mint kurucz kapitány emlittetik, fiát Gáspárt 1690-ben a tatárok ölték meg; ennek fia Miklós 1680-ban mint Mikes Kelemen adjutánsa fordul elő.[2] 1628 julius 7-én Tompa János Bethlen Gábortól Kisborosnyón egy jobbágy telket nyert.[3]

Az ujabb nemzedékből János a tulerélyességéről hires sepsiszéki királybiró katholikusnak kereszteltetett s ezen ág leszármazói katholikusok is maradtak. Simon szül. 1782-ben az erd. főkormányszék számvevője több drámát forditott magyarra. László 1840 körül Háromszék törvényszéki ülnöke volt.

[1] Bethlen János. Hist.
[2] Eredeti lustrakönyv Potsa József v. b. t. t., főispán őrizetében.
[3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

Ha végig tekintünk a táblázatokon látni fogjuk, hogy ezen család számos előkelő és szép állású taggal gyarapitotta társadalmunkat, kik mindannyian a Székelyföld diszére válnak; házasság révén pedig Háromszék legelőkelőbb családjaival vannak összeköttetésben.

A fennebb közölt három ágon kivül még számos Kisborosnyóról származott Tompa-családdal találkozunk Erdélyben, u. m. a volt Felsőfejérmegyében; továbbá Tompa Ádám hires enyedi professor, Lajos Kolozsvár város számvevője, János ugyanott mérnök, sőt Tompa Mihály a költőt is Kisborosnyóról származtatják; de adatok hiányában utóbbiakat a törzszsel összekötni nem tudtam; valamint kisborosnyói származásukra nézve sem kaptam hiteles adatokat.

Kisborosnyói TOMPA-család.

Azonban sikerült hitelesen megállapitani azt, miszerint az udvarhelymegyei Tompák tényleg Kisborosnyóról származtak; de még a XVII-ik század elején hagyták el bölcsőjüket; ugyanis Tompa János házassága révén Kányádra (Udvarhelyszék) került s 1628-ban a közmüvelődés terén szerzett érdemekért Bethlen Gábor fejedelemtől „kisborosnyói“ előneve mellé a „kányádi“ praedikatumot nyerte.[1] Utóbb emlitett Jánosnak unokája József, neje Dersi leány volt; ennek fia szintén József, neje Hodgyai Julia; ennek fia Miklós, neje Botos Krisztina; ennek István született 1804-ben, neje kocsárdi és martonosi Gálffy Katalin: ennek fia

László sz. 1830.
Nagyküküllőmegye volt főjegyzője, 1881 óta bethfalvi birtokos.
(gagyi Pálffy Berta).

Kálmán sz. 1851. kir. tanfelügyelőségi tollnok † (torboszlói Bereczky Kata).	Etelka. (Enyedi Albert főmérnök †).	Árpád sz. 1860. áll. főreáliskolai tanár Sz.-Udvarhelytt. (s.-szentkirályi Szent-Királlyi Lenke).	László sz. 1883. gymn. tanuló.
Etelka. (jakabházi Jakabházy Samu ny. honv. főhadnagy).	Kata. képz. növ. Kolozsvár.	Ilona.	Mariska.

Mártha.	Kálmán sz. 1898.	Julia.

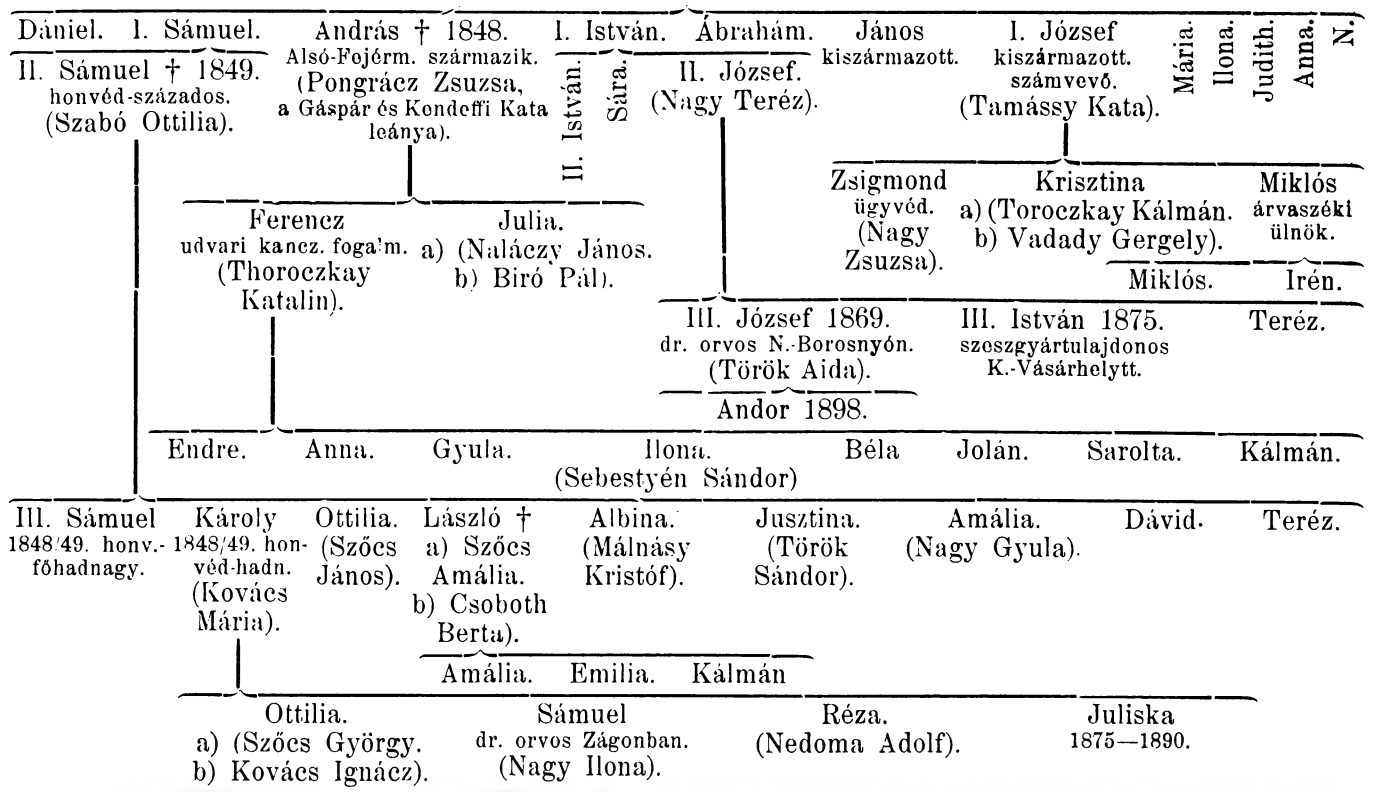
Czimerük: Kék paizsban hármas zöldhalom felett pánczélos kar karddal. — Sisakdisz. — Foszlányok: ezüst-kék, arany-kék.

Tompos (felsőcsernátoni). 1655 junius 28-án Tompos Péter a ploesti táborban Rákóczy Györgytől nyert primipilátust.[2]

Tóth (barátosi). ○ Barátoson a XVI-ik században szereplő család volt. Első, kiről adattal birunk, Tóth Márton, ki Báthori István lengyel király által megnemesittetvén, egy Veres Lőrincz nevü maksai embert kap örökös jobbágyul. Ezen körülményről az osztopáni Perneszy István várhegyi kapitány és háromszéki királybiró által 1583 febr. 13-án adott bizonyitvány tanuskodik.[3] Kállay F. szerint e család 1584-ben nyert pixidariusi levelet, midőn az még Barátoson ősi fészkén lakott. — A XVII. század elején Barátoson a család két ágban élt; ugyanis 1602-ben György mint primipilus, Pál mint darabont esküsznek Rudolf királynak hüséget.[4] — György ága Kézdi-Vásárhelyen terjeszkedik,[5] Pál ága pedig kihalt. Utóbb emlitett Pálnak fia István, ennek Benedek, kinek leányával Katalinnal birtokai is a Finta-családra szállottak.[6] — A kézdivásárhelyi ág őse Miklós (valószinüleg a már nevezett György fia) volt, ki a XVII. században Apaffi Mihály iródeákja vala s mint ilyen 1609-ben nyert ismét czimeres nemes levelet.[7] Utódait azonban, daczára kiváltság-levelüknek, később fegyver alá vonták.

Miklós egyik utóda Dániel, kinek leszármazói a tuloldali táblán láthatók:

[1] Eredeti okmányok Tompa László bethfalvi birtokos őrizetében.
[2] Dr. Vass Miklós kir. könyv.
[3] Eredeti a Sz. N. M. Sepsi-Szent-Györgyön.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Udv. M. L.
[6] Háromsz. M. L.
[7] Nagy Iván M. Cs.

1848/49-ben, midőn hazánkat és annak szabadságát vész fenyegette, ezen régi székely család tagjai sem késtek azok sorába lépni, kik önfeláldozással s önzéstelenül, bátran küzdötték végig dicsfényes önvédelmi harczunk nehéz napjait. — Andrást, ki alsófehérmegyei birtokos volt, hazafiságáért az oláhok gyilkolták meg. — II. Sámuel 1848/49-ben honv.-százados volt s mint ilyen a brassói fellegvár utolsó honv. parancsnoka; később városi tanácsos, majd postamester Kézdi-Vásárhelytt. Meghalt 1889. febr. 19-én. Fiai közül III. Sámuel 1848/49-ben mint honvéd-főhadnagy harczol a szent ügyért, mint menekült később az olasz légióban esett el. — Károly 1848/49-ben mint honv.-hadnagy küzdi át a történelmünk lapjain arany betükkel irt „szabadságharczunk"-at; utódai közül fia dr. Tóth Sámuel mint orvos Zágonban él.

Ferencz 1848-ban udv. kanczell. fogalmazó, 1861-ben törvényszéki ülnök, majd megyei jegyző Alsó-Fehérmegyében. — I. József a nagyenyedi collegium számvevője volt; gyermekei közül Zsigmond ügyvéd, a gróf Mikó és Pejacsevics-családok jószágigazgatója Kolozsvártt. — Miklós pedig árvaszéki elnök Alsó-Fehérmegyében. — Dávidot a hatvanas évek elején vendéglői összeszóllalkozás után egy osztrák tiszt nyilt utczán lőtte le. — II. Józsefnek is két fia maradt, u. m. III. József orvostudor Nagy-Borosnyón és III. István szeszgyártulajdonos Kézdi-Vásárhelytt.

Czimerük: Kék paizsban, zöld téren lovas vitéz zászlóval. — Sisakdisz: könyöklő kar szintén lobogóval. — Foszlányok.

Tóth (lemhényi). Ősi székely család, melyből Tóth Mihály és Péter 1510-ben a lemhényi templom javára adakoznak.[1] 1614-ben János lustrál,[2] 1635-ben Tóth Bálint fia István, István fiai: Balázs, János, András és Gergely; Tóth Bálint senior fia Jakab, ennek fiai: János és Mihály fordulnak elő.[3] — Egy ága ezen családnak Szászfaluban él, mely ez idő szerint Tóth Ferencz és Gáspár által képviseltetik. A lemhényi ágból Tóth Mihály, valamint fiai: Gusztáv és Venczel; Tóth Mihály Péteré és fiai János és Ignácz; Tóth Ferencz fiai: Károly, Imre, Lázár és László; Tóth Gyárfás fiai: István, Lajos és András; Tóth András és fia András élnek. — Ezen családból György és Jakab 1655 julius 6-án a stroesti táborban Rákóczy Györgytől nyertek primipilátust.[4]

Tóth (árkosi). Közülök Dániel 1848 előtt szolgabiró Tordavármegyében, Antal ugyanott 1837 körül törvényszéki ülnök.[5]

[1] Eredeti okmány a lemhényi r. kath. plebánia levéltárában.
[2] Udvh. M. L.
[3] Háromsz. M. L.
[4] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[5] Nagy Iván M. Cs.

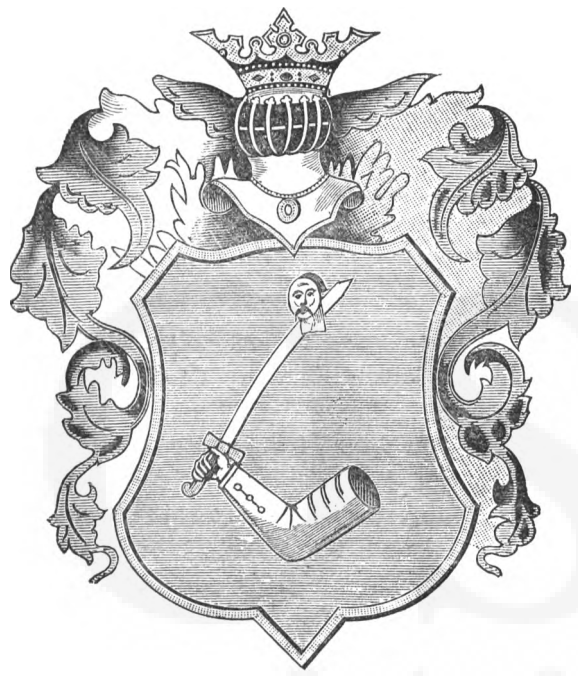
Tóth (besenyői). A barátosi Tóth-családdal közös törzsük volt 1614-ben Tóth Mihály mint primipilus lustrál.[1]

Torjay (felsőcsernátoni). Ősi székely család, melyből Torjay Pál fejedelmi drabant 1590 január 5-én örökségét vitézlő Jankó Gáspárral cseréli el.[2] Nemesi jogát a család ősiségénél fogva is már élvezte, ugyanis Péter 1614-ben Felső-Csernátonban lustrált.[1] — 1655 ápr. 30-án ugyancsak f.-csernátoni Torjay Péter Rákóczy Györgytől nyer armálist.[3]

Tőke (k.-vásárhelyi). Ezen családból Tőke István iró a fejedelmek korszakában.

Tölgyes (bikfalvi). Nemessége szintén ősi székely jogon alapszik. A XVII. század elején kiterjedt család volt; 1614-ben Teolgies Gáspár, Márton, Mihály, Imre és Ferencz a primipilusok között,[1] 1635-ben Teolgies Ferencz a hét birák között, Tölgyes István fia Mihály, Péter öcscse István, Gáspár fia Tamás, Imre fia Lukács, valamint Tölgyes Mihály, Márton és Péter a primipilusok között fordulnak elő.[4] Ezen családból jelenleg Tölgyes István és Ferencz birtokosok Bikfalván, Mózes gazdatiszt Piskin.

Török (márkosfalvi). Ezen régi család a Kárpátok alján fekvő szük völgy torkolatában meghuzódott Dálnok községből ered; honnan a XV. században került a szomszéd völgybe és pedig a XIV. században még „Villa Marci“ néven szerepelt, mai Márkosfalvára.

Márkosfalvi TÖRÖK-család.

Háromszék legrégibb családjainak egyike; első ismert őse dálnoki Teoreok Mátyás, ki Jancsó Emmánuel „Genealogica Descriptio“-ja szerint a Mátyás király elleni 1467-iki erdélyi lázadáskor a király iránti hüségeért a lázadó Veres Benedek márkosfalvi jószágait kapja donatioban.[5] — Más adatok szerint ez a jószág az 1476-iki moldvai hadjáratkor hütlenség bünébe esett Angyalosi Lászlótól lett elkobozva és Török Mátyás neje angyalosi Sebestyén Margit révén, ki fiu-leány és Angyalosi László vérrokona volt, nyerte azt el.[6] Ekkor került a Török-család Mátyással Dálnokról Márkosfalvára s azóta használja a „márkosfalvi“ előnevet is. — Székely jogtörténeti szempontból kiváló érdekességgel bir azon pör, melyet az emlitett Török Mátyás és neje angyalosi Sebestyén Margit 1497—1548. között az alsócsernátoni Damokos-családdal folytattak annak igazolása végett, miszerint a székelyek ős nemzetségi alkotmánya értelmében — a székely nemzet Jenő nemének Besenyő ágán (in genere Jenew ramo Bessenew) őket illeti meg a lófői tiszt jelvénye: a zöld ág.[6] — A család leszármazási táblázata töredékben a következő:

I. Tábla.

Török Mátyás
ki 1497-ben a lófői tiszt jelvényéért perel.
(angyalosi Sebestyén Margit).

András.

Klára. Anna.
(Bod Tamás).

Ezen márkosfalvi Török Anna férjezett Bod Tamásnénak Miklós fiától (neje léczfalvi Gyárfás Anna) származó unokája: Bod Katalin és Erzsébet leányától (férje nyujtódi Csüdör Mózes) származó unokája: Csüdör Borbára ismét a márkosfalvi Török-családba mennek férjhez és pedig Bod Katalin Török Mihályhoz, Csüdör Borbára pedig Török Andráshoz. Lásd ezeket a II. táblán:

Márkosfalvi TÖRÖK-család.

[1] Udvh. M. L.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Bakk Endre „A Bakk és Jancsó-család eredete.“
[6] Szabó K. „A régi székelység.“

II. Tábla.

Márkosfalvi Török György
1602-ben Rudolf király hüségére esküszik fel.[1]
1614-ben a Bethlen Gábor-féle conscriptioban mint primipilus lustrál.[2]

I. János
1635-ben lustrál. 1639 márczius 7-én nemes levelet nyer I. Rákóczy György és Márkosfalvi Márton aláirásával, függő pecséttel, mely 1640 ápril 10-én a maksai székgyülésen ellenmondás nélkül kihirdettetett.[3] 1668-ban már nem él.

II. János. — **Borbára 1701.** Lisznyóra költözik.

András. — **Fiu**
1668-ban ő, Mihály és Bálint Háromszék székbirósága előtt nemességüket clare demonstrálják.[5] 1701-ben osztálylevél, melyből azonban András testvéreinek neve nem állapitható meg.[6]

(nyujtódi Csüdör Borbára
fiu-leány, kire a márkosfalvi Csüdör-birtok száll).

Ferencz.

Sándor
1792/93-ban ő és fiai productionalis perrel igazolják nemességüket.[8]

Sándor. **Ferencz.**

Mihály 1668. (Bod Katalin).

Raxo.
a) (Mihálcz Mihály.
b) Bakesi Gábor).

Gábor
Szászvárosra költözik.

György
1809. hivatalnok Szászvároson.

Bálint 1655—1718.
Alcsernátonba költözik. Részt vesz mint székely hadnagy (ductor) a Béldi Pál-féle összeesküvésben miért ellene hütlenségi pör indittatik.[4]

Mihály. **Leányok.** **Ferencz.**
1741 április 6/8. osztálylevél a testvérek között.

Miklós **Ádám** **András**
Felcsernátonba költöznek.
E három testvér és Miklós három fia 1770/2-ben nemességigazolási perben igazolják nemességüket.[7]

Mihály. **Áron.** **István**
1753. már él.

A II. táblán feltüntetett I. Jánosnak első fiától származik a III-ik táblázat törzse István, kinek összeköttetése azonban okmányilag azért nem volt igazolható, mivel a nemességszerző János fiának Jánosnak gyermekei közül csak András van a napjainkig fennmaradt irásokban megnevezve. Épp igy ismeretlenek a II. táblázat márkosfalvi, csernátoni és szászvárosi ágainak további leszármazói is. A III. táblázat a Kézdi-Vásárhelyre szakadt ágat tünteti fel, u. m.:

III. Tábla.

István † 1762.

Mihály 1729—1784. vásárbiró K.-Vásárhelytt. — **Judit.** (Nagy András). — **Katalin.** (Hankó István). — **Miklós sz. 1742.**

Anna. (Kovács István).

Mária. (Szőcs János).

József 1769—1845. főbiró K.-Vásárhelytt. (Benkő Sára).

József 1792—1842.
székely határőrezredbeli kapitány.
(nyujtódi Jancsó Borbára).

József 1825—1889
1848/49-ben honv. huszár-őrnagy, majd cs. és kir. altábornagy.
(br. Egloffstein Adalberta).

József
sz. 1850.
† 1886.
(Szilágyi Zsuzsa).

Vilma. (Domby Elek orvos †)

Béla.

János sz. 1827.
1848/49. honv. huszár-kapitány. Kivándorolt Dobrudsába.
(Bernáld Fanni).

Lajos. **Gábor.**

Béla sz. 1857.
kir. telekkönyvvezető Karán-Sebesen.
(Povolny Róza).

János. **Imre.**

János 1776—1847. (Jancsó Mária).

István 1802—1835.
ügyvéd, K.-Vásárhely város országgy. követe.

Karolina.
(árapataki Geréb Ferencz).

János. **Róza**
(márkosfalvi Török Samu).

Imre sz. 1860.
orvostudor.
(kibédi Biasini Mariska).

Róza. **Árpád.**

Katalin. (Nagy Antal).

János 1805—1877.
(Szabó Anna).

Anna.
(Mágori József).

Mária.
(Szőcs Károly).

Sára.
(Nagy Mózes).

János
1831—1875.
(Szőcs Róza).

Anna.
(Nagy Béla).

Ida.
(k.-ajtai Benkő József).

Mária.
(Pongrácz Samu).

Róza.
(Szabó József).

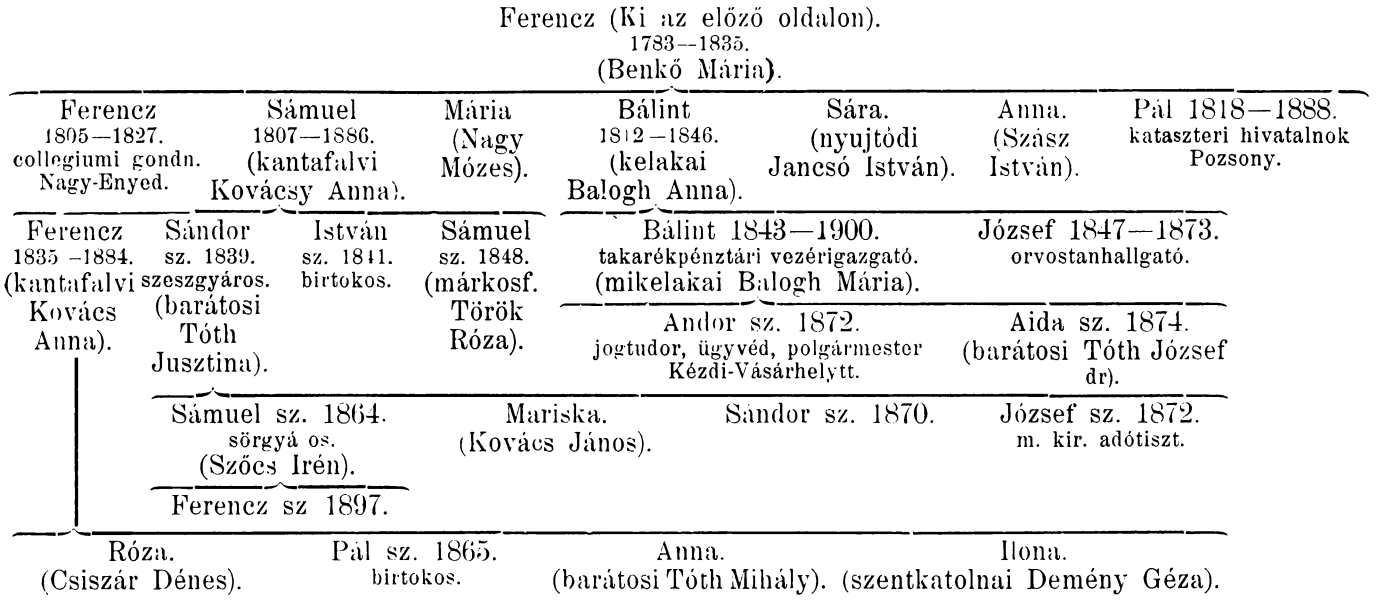
János
sz. 1866.

Lenke.
(Kerekes Sándor tanár).

Ferencz
1783—1835.
(Benkő Mária).
(Folytatás a túloldalon).

Berta †
(Kornya Döme honvéd-főhadnagy).

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. M. L.
[3] Orsz. Levéltár: Erdélyi Főkormányszéki levéltárban kézdi-széki 1770—2. évi productiok iratai.
[4] Erre vonatkozó iratok dr. Török Andornál Kézdi-Vásárhelyen.
[5] Transsumptumban itéletlevél dr. Török Andornál Kézdi-Vásárhelyen. Továbbá Főkormsz. Lvltár prod.
[6] Transsumptumban itéletben dr. Török Andornál Kézdi-Vásárhelyen.
[7] Orsz. Ltárban Erd. Fők. Ltár, 1770/2. productionalis causak iratai.
[8] Orsz. Ltárban Erd. Fők. Ltár, 1792/3. productionalis causak iratai.

A Csernátonba, Lisznyóba, Uzonba, K.-Vásárhelyre és Hunyadmegyébe, valamint a XIX. században K.-Vásárhelyről többfelé elszármazott Török-családok a márkosfalvi törzsből szakadtak ki. — Táblázatuk hézagos, mivel a család okmányai a sok dúlás és tüzvész martalékai lőnek, különösen az 1834 évi tüzvész K.-Vásárhelytt tett sok okmányt hamuvá. Nem találjuk a táblázatokon Török Mthályt, ki 1630 körül Márkosfalváról — Uzonba költözött s ki 1621 április 15-én Bethlen Gábortól czimeres nemes levelet nyert,[1] melyet Mihály fia István az 1635 évi lustra alkalmával Uzonban produkál.[2] — Az utóbbi nemes levél szerinti czimer: Kék paizsban koronából kinövő természetes szinü, két farku oroszlán, jobbjában karddal, baljában zöld olajággal. Sisakdisz: a nap. Foszlányok: arany-kék, czüst-piros. Ezen czimert használják a család tagjai már évszázadok óta — mai napon is.

A II. táblán látjuk, hogy György fia János 1639 márczius 7-én nyert nemes levelet, de ez is ugy mint az 1621-ben kapott nemesi okmány csak megerősitése lehetett a Török-család ősi székely jogán alapuló nemességének, mert tagjai 1602-ben is mint régi primipilusok fordulnak elő.[3]

Ezen családnak is sok előkelő tagja volt, táblázatukon láthatjuk őket egyenként. — Az ujabb generatioból felemlitendőnek tartom Török Józsefet, ki 1848/49-ben honvéd huszár-őrnagy volt s később altábornagyi rangig emelkedett; neje báró Egloffstein Adalberta, báró Egloffstein Béla és borosjenői Tisza Karolina leánya volt. Gyermekei közül: Béla kir. telekkönyvvezető Karán-Sebesen és Imre orvostudor Kolozsvártt. — Továbbá Török Bálint takarékpénztári igazgatót, kinek fia Andor dr. juris, ügyvéd és Kézdi-Vásárhely r. t. v. jelenlegi polgármestere. — Nemkülömben Török Sámuel szeszgyárost, kinek gyermekei közül Sámuel sörgyáros és József kir. adótiszt.

Tagjainak egy része következő czimert használta: Kék paizsban kar karddal, azon egy turbános törökfő; ezen czimer eredetére nézve azonban hiteles adatokat nem kaptam.

Török (futásfalvi). Szintén régi család, melynek nemessége ősi székely jogon alapszik. Közülök Péter 1586-ban futásfalvi birtokos és 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik fel.[3] 1614-ben Bethlen Gábor alatt Török Miklós, Tamás és Péter a primipilusok között,[4] 1635-ben a Rákóczy György-féle conscriptioban Török András a hét birák között s Miklós fia Mihály a primipilusok között fordulnak elő.[2]

Ezen családból származott Török Ferencz csendőrtábornok, ki azonban uj nemes levelet nyervén „murai és kőröstarcsai“ előnevet használ. Testvére Mária altorjai Csoboth András ny. m. kir. főhadnagy neje volt.

Thusa (mártonfalvi). 1614-ben Thusa Máté, János, Lőrincz, Gergely, Bálint, Demeter és György mint primipilusok fordulnak elő.[4] 1635-ben Thusa Mihály és András a hét birák között lustrál.[2] 1650 márcz. 29-én Thusa György Rákóczy Györgytől nemes levelet nyert.[5] 1674-ben pedig mártonfalvi nemes Tusa László mint fogott biró jár el a Sipos Gergely és Sipos Ágoston perében.[6]

[1] Eredeti nemes levél a Sz. N. Muzeumban Sepsi-Szent-Györgyön.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Udvh. M. L.
[5] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[6] Eredeti okmány Sipos Sámuel árvaházi igazgató őrizetében.

Turóczy (kézdivásárhelyi). Magyarország egyik legrégibb családa a nagyjeszeni Jeszenszky-család,[1] melynek első törzse Temérdek András a XII. században élt s a turóczmegyei Jeszen földet birta,[2] melyre IV. László királytól 1271-ben örökös adomány levelet nyert. Ezen családból származott Háromszékre 1647 körül Jeszenszky István. Turóczmegyéből származván, a k.-vásárhelyiek egyszerüen Turóczynak hivták s ennek következtében a Jeszenszky régi nevezete végkép elmaradt.

Turóczy aliás Jeszenszky István 1647-ben bizonyitványt kapott Turóczmegyétől onnan való származása és nemességéről s 1742 szeptember 19-én a k. vásárhelyi tanács is Recognitionales et Testimoniales iratot adott a Turóczy-családnak.

Családi táblázatukat Bakk Endrének „a Jancsó-családok története“ czimü művéből veszem át, a következő:

I. Tábla.

kisjeszenei Jeszenszky Jónás (aliter Matthiae).

György (Matthiae). (Zathureczky Zsuzsa Mártoné de Alsó-Zaturcza).

István (Matthiae) ki 1647-ik év tájt K.-Vásárhelyre telepedett mint aranymives.

Sámuel.

István. — Bálint. (Folyt. a II. táblán).

id. Sándor előford. 1736. máj. 21. † 1755. előtt.

Samu. — Kelemen. — József. — Dávid. — István. — István † 1751. — id. József 1762.

Kelemen: István. István. Samu. Dani.

István † 1751: ifj. Sándor 1672. szept. 8. — ifj. József. — István. — Dani.

id. József 1762.: Farkas — Ferencz 1762. szeptember 8.

Dávid: István sz. 1807. — Dávid sz. 1809. (Jancsó Mária cop. 1832.)

István sz. 1807.: Pál. — Dani.

Dávid sz. 1809.: Dávid. — Mária. — Károly. — Samu. — Józsiás. — Lázár.

Samu.: Ferencz. — Samu. — Samu. — Samu.

József.: János. — József. — János. — János. — Adolf p. ü. m. oszt. tanácsos.

János.: András. — András.

II. Tábla.

Bálint (Sámuel fia).

Sándor. — ifj. Bálint. — Mária sz. 1735. — Anna sz. 1738. — Mózes sz. 1744. (Folyt. a IV. tábl.)

Sándor: József.

ifj. Bálint.: Ferencz. (Veres Mária). — Mihály. (Bodó Anna). — Rebi sz. 1752. — Judit sz. 1755. — András sz. 1768. (Folyt. a IV. táblán). — József sz. 1772. def.

Mihály.: Rebi sz. 1780. — Mária sz. 1782. — József sz. 1786. — Ferencz sz. 1788. (Szigethy Ilona). — Mária sz. 1796. (Folyt. a III. táblán).

József sz. 1786.: József. — János.

Rebi sz. 1780.: Sára sz. 1817. — Bálint sz. 1819. (Szontagh Róza).

Rebi sz. 1752.: Rebi sz. 1823.

Ferencz sz. 1825.: Mózes és Áron. sz. 1827. (Páldeák Róza).

Mária sz. 1796.: Mária sz. 1830. — Sándor sz. 1831.

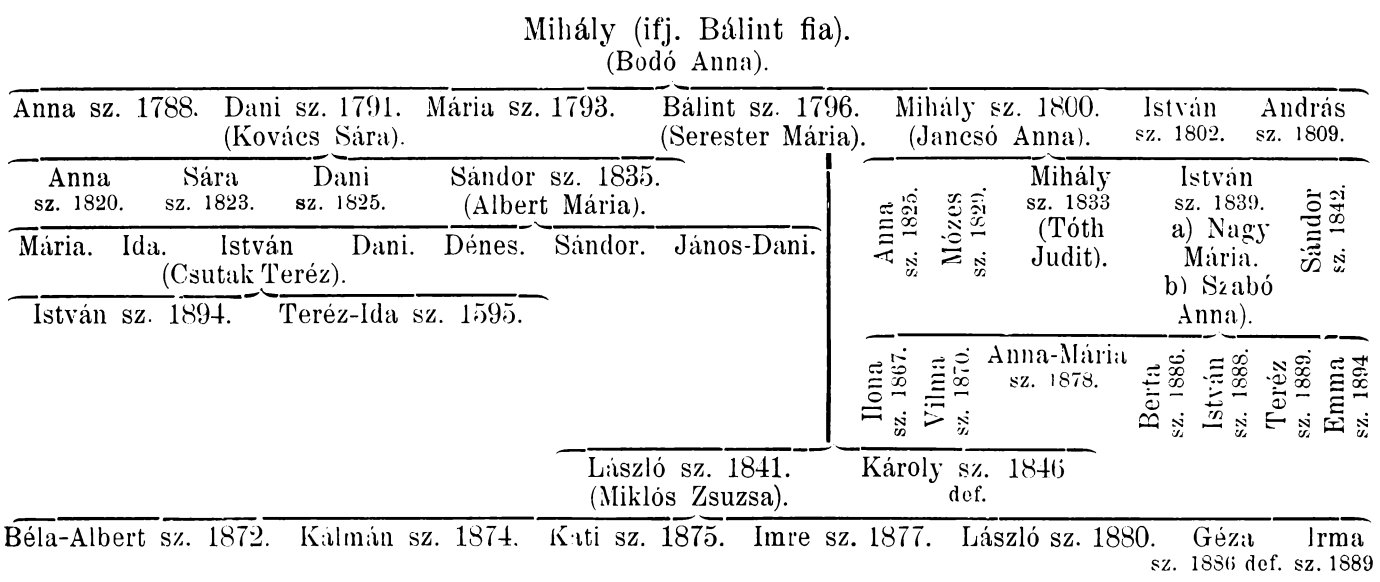
Bálint sz. 1819.: Rozália sz. 1853. — Ágnes sz. 1855. — Rebi sz. 1856. — Ilona sz. 1863. — Dénes sz. 1866. — Ferencz sz. 1867. — Teréz sz. 1870.

Bálint sz. 1844. (Tóth Mária). — Róza. (Dasbek Alajos). — Dénes sz. 1845. (Nagy Sára). — Ferencz sz. 1846. honv. százados. — Mari. — Pepi. — Gyula sz. 1858. adótárnok. (Hori Ilona). — Károly sz. 1861.

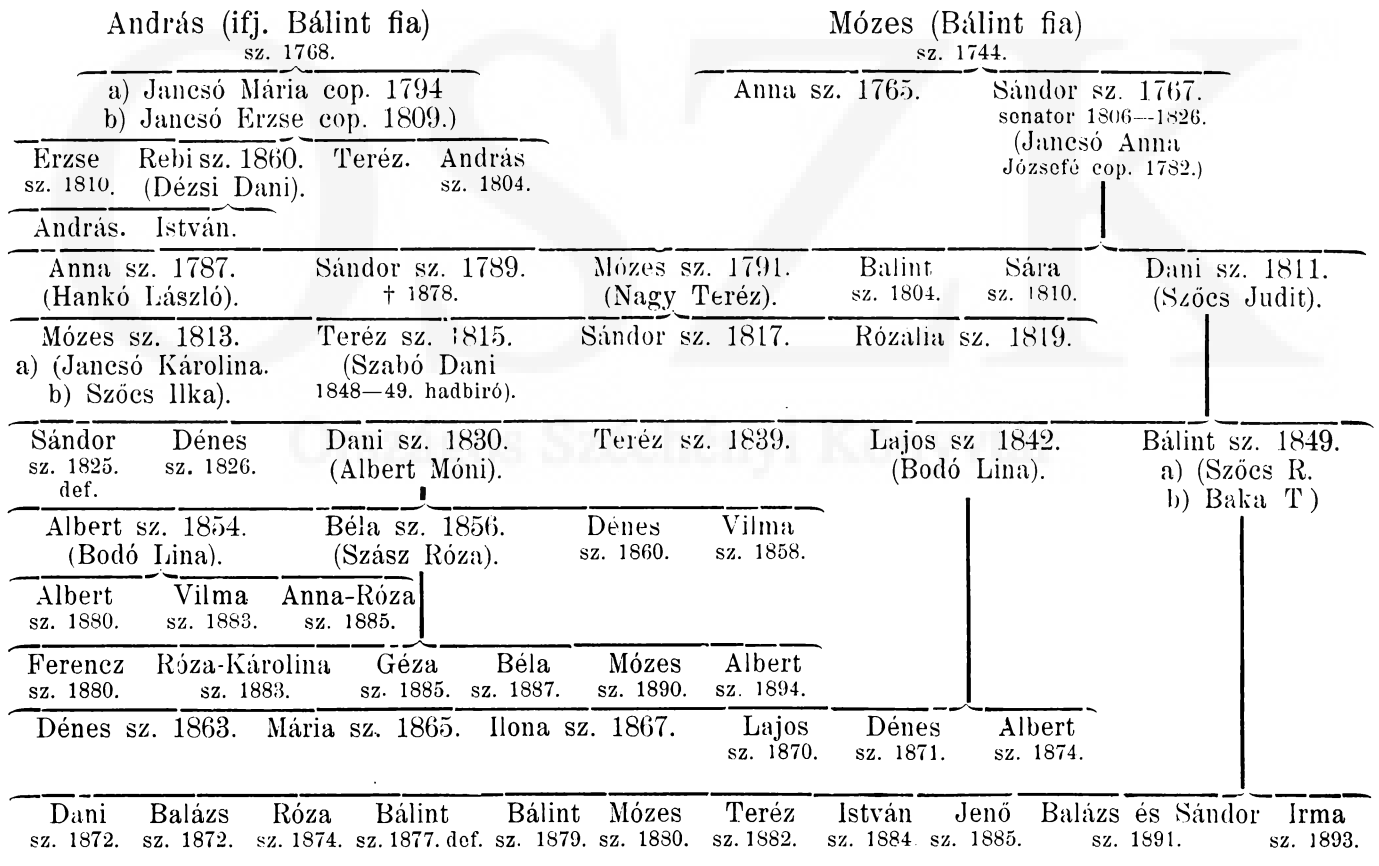
[1] Nagy Iván M. Cs.

[2] Bel. Notitia nova Hung. 133.

III. Tábla.

IV. Tábla.

Számos említésre méltó tagja van, de térszüke miatt csak a következőkről számolok be; Turóczy Sándor 1806-ban senátor. Mózes a franczia háboruban vett részt. Dénes 1849-ben N.-Szebennél eset el. — Sándor, Dani és Áron szintén az 1848/49-iki szabadságharczban vettek részt.

Turóczy Mózes Gábor Áronnal öntötte az ágyukat, később K.-Vásárhelytt önmaga által felszerelt ágyu öntődét és fegyvergyárt állitott fel, melynek azután századosi ranggal igazgatójává neveztetett ki s mint ilyen 64 réz ágyut öntetett.

Ide tartoznak továbbá az ujabb nemzedékből Turóczy Adolf m. kir. p. ü. miniszteri osztálytanácsos, fővámigazgató s a székely müvelődési és közgazd. egylet elnöke és Turóczy Gyula kir. adótárnok.

Thúry (tamásfalvi). * ○ Magyarországról származik. Legelső ismert őse Thúry Ferencz, ki 1571 junius 13-án Miksa királytól nyert czimeres nemes levelet s ki a Báthori István király alatti lengyel expeditioban sebesült meg;[1] 1602-ben Székely Mózes Gyulafehérvár védelmét bizza reá;[1] 1605-ben Bocskai alatt harczolt, Medgyesen azonban majdnem életével lakolt, a bástyáról leereszkedvén, menekült meg.[2]

A család leszármazási táblázata Mártonnal kezdődik, ki Nagy Iván szerint emlitett Ferencznek fia vagy testvére lehetett.[3] — Ezen Márton 1610 körül Tamásfalvi Katát vevé nőül, kivel Tamásfalván szép birtokot kapott s alapitója lőn a háromszéki Thúry-családnak, mely azóta használja a „tamásfalvi“ előnevet is. — Márton ivadékai a következő táblán láthatók:

Nagyajtai Thúri Márton 1627.
(tamásfalvi Tamásfalvi Kata).

István.
(rétyi Antos Anna).

István 1655.
(szárhegyi Lázár Erzsébet).

István. Borbára.

Anna.
(nagy-ajtai Donáth György).

I. László 1716—1731.
királybiró.
a) (imecsfalvi Imecs Anna.
b) rétyi Antos Mária).

Sándor 1748—1792.
királybiró.
(cs.-szent-simoni Endes Anna)

Antal
1792—1812.
(léczfalvi Gyárfás Teréz).

Antonia
1831.
(tancsi Földvári Ferencz).

Ágnes.
(betegfalvi Czobel Pál).

Bora.
(tancsi Földvári Károly).

József
1792—1812.
guberniumi consilarium.
(árapataki Geréb Józefa).

József.
(tinkovai Macskási Polixena).

Sándor
1792—1839.
királybiró.
(m.-járai Baranyai Borbára).

Teréz
1831.
(kis-halmágyi Hollaki József).

Berta.
(br. Rottenthal Henrik).

Miklós
1782—1830.
kapitány.
(Erdélyi Magda).

IV. Ferencz
sz. 1782. † 1837.
(nagyajtai Donáth Bora).

János
1848.

Józéfa.
(Hoványi János.

György sz. 1826.
(czofalvi Csabai Kata).

Ignácz sz. 1853.
kir. közjegyző.
(nógrádi Fabricius Teréz).

Géza. Lajos. Teréz. Zoltán. Kata. Mici.

Mária.
(Gál István).

Ilona.
(szacsvai Szacsvai Lajos).

Érzse.
(gidófalvi Zonda István).

István
(Baló Éva)

Anna
1831.

Sándor
1832.

Éva
1831.

Károlina.
(teleki Horváth Ferencz).

Tekla
1792.

Klára
1792.

Sarolta.

Antonia
(szörcsei Szőrcsei László).

Luiza.
(Nagy István).

Klára. Dénes †

II Ferencz sz. 1730.

Róza.
(léczfalvi Gyárfás Pál 1831).

Farkas.
(kadicsfalvi Török Anna
1812—1835).

I. Ferencz 1682—93.
alkirálybiró.
(kőröspataki Kálnoki Erzsébet).

Margit.
a) karathnai Könczei Gábor.
b) k.-szent-léleki Kozma Simon).

II. László 1748.
alkirálybiró.
(abafalvi Abaffi Anna).

László
1811—1813. kir. hivatalos az országgyülésen.
(Tatai Krisztina)

Zsófia.
(pécsujfalusi Péchy Imre).

Róza.
(tamásfalvi Thuri Márton).

László † 1823.
királybiró.

László. József.

Franczisska.
(szőrcsei Szörcsei Elek).

László † Jolán.
(gr. Lubinszki János).

III. Ferencz
kir. hivatalos.
(gelenczei Csoma Anna).

Gergely
felsőfehérmegyei főispán.
1869—72. országgyülési képviselő.
a) (kadicsfalvi Török Terézia.
b) h.-szentmártoni Biró Mária †)

György † Mária.
(lovag Korber Imre).

Anna.
(Beczmann altábornagy).

Julia
(Vitkai Ferencz).

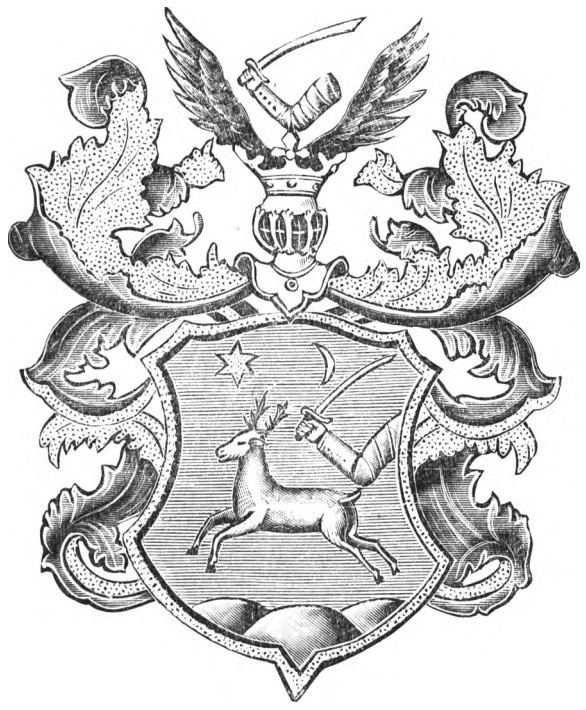
Zsuzsa.
(árapataki Geréb László).

Kata.

Mária.
(léczfalvi Gyárfás János).

[1] Wolph. Bethlen Hitt. tomo V.
[2] Wolph. Bethlen Hitt. tomo VI.
[3] Nagy Iván M. Cs.

Mártonnak fia István atyja hivatalát öröklé. t. i. az orbai szék alkirálybirája volt; neje rétyi Antos Anna az István portai követ és Apor Ilona leánya. Utóbbi István unokája lehetett azon István, ki 1764-ben Gyergyószék alkirálybirája volt. Egy másik István 1794-ben királyi hivatalos, később kormányszéki titkár volt. József 1820 körül a főkormányszéki levéltárnál hivatalnok, majd levéltári igazgató.

Tamásfalvi THÚRY-család.

I. Lászlónak fiaival a család két hatalmas ágra szakadt, az egyik II. Lászlótól, a másik Sándortól jöve le. Utóbbi Sándor 1778-ban a Kálnokiakkal a bölöni részbirtok miatt perel.[1] Fiai közül Antal 1794-ben Miklósvárszék kir. főpénztárnoka volt. József 1794-ben kir. táblai számfölötti ülnök, 1814-ben kir. ügyigazgató, kincstári tanácsos és a Leopold-rend lovagja. Meghalt 1828-ban. Egyetlen fia József Csapón lakott, országgyülési regalista volt. Meghalt 1861-ben. Leánya a szépségtől hires és fenkölt szellemü Berta, báró Rottenthal Henrikné.

Ezen régi és előkelő család tagjait is minden időben a hazafias irányban való üdvteljes müködés jellemzi, s bár tudom, hogy a hazafiság nem erény, hanem honpolgári kötelesség, szó nélkül még sem hagyhatom azon önzetlen lelkesedést, melylyel a család mindenkor zajtalan és csendes, de odaadó munkássággal karolta fel nemzeti ügyünket. Mintegy vérében volt ez a familiának s örökségképen nő tagjaira is átszállott. Meghat s önzetlen tiszteletre gerjeszt, ha elgondolom, hogy Török Gálfi és Horváth vértanuinknak, midőn őket a vesztőhelyre vitték, Maros-Vásárhely legszebb leánya feketébe öltözve, ablakából kendőt lobogtat és virágot hint utjokba, ezzel nagyrabecsülését tolmácsolta a haza szent ügyéért meghurczolt szenvedő martirok iránt. E fenkölt megnyilatkozás az utolsó órákban balzsam volt reájok s biztositéka annak, hogy minden jó honleány és hazafi velük érez.

Czimerük: Kék paizsban hármas zöld halom felett futó szarvas; a szarvas felett balról pánczélos kar karddal; a paizs felső részében arany csillag és hold látszik. — Sisakdisz: két sasszárny között pánczélos kar karddal. — Foszlányok: mindkét oldalon arany-kék.

Tusson (kézdipolyáni). Egyike a legkiterjedettebb székely családoknak Háromszéken, mely már a XVII. század elején is két ágban élt Polyánban és Kovásznán. Polyánból szakadtak ki, később a kurtapataki, bándi, lemhényi, bélafalvi, derzsi, k.-vásárhelyi és bereczki Tusson-családok is A polyáni ág törzse Keresztes, ki a XVI. században született. 1614-ben Tusson Keresztes, Lukács és András már mint primipilusok lustrálnak. 1615 október 7-én Balázs Bethlen Gábortól nyert armálist. Ezen ágból származott György 1761 körül kézdi assessor, a polgári arany érem tulajdonosa és főkurátor, ki a kantai gymnásiumban két alapitványt tett és a katonai növelde épitésére 1000 forintot adományozott. Ez idő szerint is számos tagja él Polyánban.

Tusson Istvánnal kezdődik a bélafalvi ág, melyből Tusson János mint 1848/49-iki honvédőrnagy, zászlóaljparancsnok, az oroszok beütésekor Háromszéken kiválóan szerepelt. Honvéd alezredesi ranggal ment nyugdijba.

Tusson Miklós volt alapitója a bándi ágnak, ezen ágból Pál 1849-ben Szebennél esett el. Miklós ivadékai közül Ferencz alapitá a derzsi ágat. A lemhényi Tusson-család Györgygyel kezdődik; közülök György 1848/49-ben tüzér. Néhai György fia György kir. törvényszéki jegyző Sepsi-Szent-Györgyön; ennek testvérei József lemhényi birtokos, Ferencz szerzetes Mikaházán és István tanuló.

A kurtapataki ágból Tusson Lőrincz a Baka-családdal 1643 május 1-én nyert közös czimeres nemes levelet.[2] Ezen ág czimerei kék paizsban zöld mezőn egy holló csőrében babérkoszoruval. Sisakdisz: kard fekvőn. Foszlányok arany-kék, ezüst-piros.

[1] Székely nemzet Constitutiói.

[2] Czimert lásd a kurtapataki Baka-családnál.

Ugron (ábránfalvi).[1] * ○ Ősrégi székely főnemes (primori) család, melyet a hagyomány s az ösmeretes s oly gyakran vitatott csiki székely krónika már a honfoglalás korában emlit s Zandirhám Rhabonbántól származtat le.

A hagyomány egyeredetünek mondja a vele sokszorosan rokon altorjai báró Apor-családdal, ki szintén Zandirhám fiától Kopolettől származnék, anélkül azonban, hogy ez a közös eredet okmányilag bebizonyitható lenne.

A székely népmonda sokat foglalkozott az Ugronok őseiről, kincseiről, várairól egész mondakör keletkezett, melynek legösmertebb alakja az állitólag 1230 körül élt pogány vezér s főpap Ugron Ábrahám s csodaszép leánya Zornya, kiknek kővé vált tömérdek kincseit a nép ma is keresi a Hargita hegységnek egyik Ugron-lyuk nevü barlangjában. A hagyomány szerint Budvárát, a székelység szentélyét is Ugronok épitették, itt lakoztak, innen vezették csatába népeiket s itt temetkeztek.

Kállay Ferencz a székely nemzet eredetéről 1829-ben irt értekezésében emliti, hogy Kolumbán Ferencz I. Apaffi Mihály kedvencz embere az udvarhelyi levéltárban talált régi jegyzetek alapján elősorolja a régi székely Rhabonbánokat s ezek közt Ugront is, megjegyezvén, hogy tőle származik a ma is virágzó előkelő nemes Ugron-familia. Ugyanő a székely főnemességről (Magnates) szólván, megnevezi a főbb, a primori rendhez tartozó családokat, u. m.: az Apor, Kuún, Béldi, Lázár, Ugron, Mikes, Petki, Daniel, Geréb, Henter stb. családokat.

Ábránfalvi UGRON-család. (1)

Persze az egész Rhabonbán monda s mind a mi ezzel összefügg, történeti hitelességre nem tarthat igényt; annyi azonban bizonyos, hogy az ábránfalvi Ugron-család a legnevezetesebb s legelőkelőbb ősrégi székely főnemes családok egyike s mint ilyen mindig nagy befolyással birt s nevezetes szerepet játszott. Tagjait a legrégibb lustrális könyvekben mind főembereket látjuk bejegyezve s mindig a legelőkelőbb nemzetségekkel álltak összeköttetésben.

A család magát „Ábránfalváról" irja, mely birtokot a honfoglalás óta jure primae occupationis birtak. Itt keresendő-e a krónikákban többször emlitett Terre Ugron is, nem lehet meghatározni. A család egyes tagjai gyakran az adományozott vagy szerzett birtokaik után különböző előneveket használtak, mi gyakran összetévesztésre adott alkalmat; különösen a XVI., XVII. és XVIII. században találkozunk egyes családtagokkal, kik magukat de Csik-Szent-Mihály, Csik-Szent-Domokos, Csik-Szent-György, Kovászna, Kányád, Szőrcse, Bögöz és Mező-Záh irták, mely előnevek mellett azonban legtöbben az ősi Ábránfalvát is használták.

Ábránfalvát gyakran összefüggésbe akarták hozni az Ábrán nemmel, állitván, hogy az Ugronok az Ábrán-nem fejei lévén, ősi fészkük innen kapta nevét, melyet később helytelenül Ábrahámfalvára változ-

[1] Ezen családot a Háromszékre beszármazott Ugronok iránti tekintetből kellett hoznom.

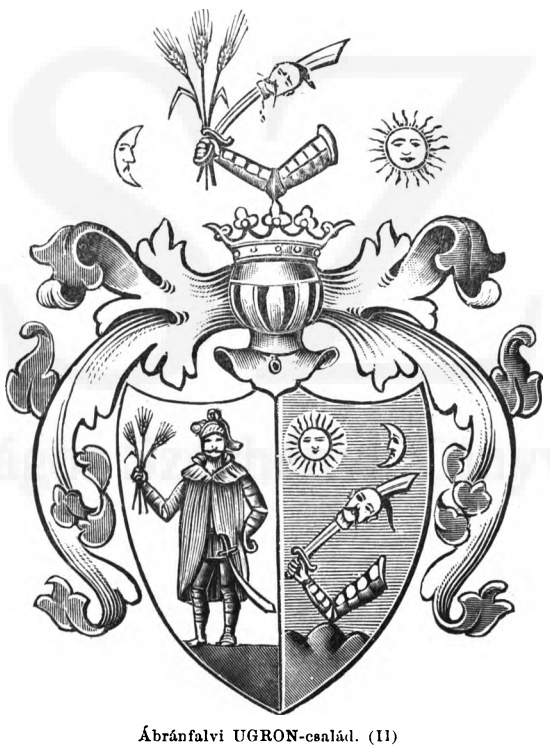
tatták át, mely előnevet a mai napig is igen gyakran használják. Ezen Ábrán-nemmel való összefüggés is csak puszta feltevés, mert ha az Ugronok a XIII. század végén az Árpádház kihaltakor csakugyan nemzetség s törzsfőnökök is voltak, mint ezt Siebmacher nagy czimermunkájában állitja, nincs semmi biztos adat arra, hogy ép az Ábrán-nemnek lettek volna fejei: ellenkezőleg például P. Szathmáry Károly az „utolsó székely juhász“ czimü történeti regényében azt állitja. hogy az Ugronok a Megyes-nem Kürt-ágához tartoztak; azonban ezen állitásnak sem ösmeretes, mi alapja van.

A régi okmányokon az ősi előnév rendesen Ábránfalvának néha Abranyffalva-nak (mint a Rákóczy György fejedelem Ugron Jánoshoz intézett levelében, melylyel 1648-ban meghivja a Zólyomi Miklós esküvőjére Fehérvárra a fejedelmi lakba), gyakran pedig Ábrámfalvának s utóbbi időben legtöbbször Ábrahámfalvának iratik.

Maga az Ugron név is különbözőkép, u. m.: Ugron, Uogron, Qugron, Vgron, Wggron, sőt Urkon, Vrkon és Wkronnak is iratott.

Czimet az Ugronok sohasem viseltek s nem is kerestek. A régi időkben mindig, mint minden előkelő főember, csak „nemes és nemzetesnek“ czimeztettek s e mellett maradtak meg akkor is, midőn a czimhajhászat korában a velük rokon ősi székely családok az Aporok, Mikesek, Béldiek, Lázárok, Kuúnok Toldalagiak s Nemesek grófi czimert szereztek maguknak. Bár ők is megtehették volna, nem tették meg. Állitólag Ugron Lázár főispán s főrendiházi tag fel is lett szólitva, hogy tegye meg a szükséges lépéseket a grófi czim elnyerésére, mit azonban ő azon megjegyzéssel utasitott volna vissza: „csak ujgróf lennék, igy pedig ősi Rhabonbán-sarj vagyok, több mint egy Ugron ugy sem lehetek“.

Hanem azért mindig a főnemesi családokkal látjuk őket szoros összeköttetésben s a vargyasi, Danielekkel együtt Udvarhelyszéken mindig az első szerepet játszották. Midőn 1745-ben Udvarhelyszéken a jobbágyok összeirattak, gr. Gyulaffy Lászlónak 50 jobbágya, a gr. Csákyaknak 50, Ugron Ferencznek 43, id. Ugron Jánosnak 33, ifj. Ugron Jánosnak 7, Ugron Andrásnak 26, Ugron Józsefnek 26, br. Daniel Istvánnak 13, ifj. Daniel Istvánnak 10, Daniel Felixnek 14 stb. jobbágya volt, az összes jobbágyok száma 2006-ra ment. 1778-ban Udvarhelyszéken 252 jobbágytartó nemes család volt s a jobbágyok száma 1927-ben lett megállapitva; a legtöbb jobbágya Ugron Pálnak volt (139 jobbágy + 10 zsellére), azután jött báró Révay Lajos (100 j. + 1 zs), gr. Bethlen Dávid (51 j. + 5 zs.), Toldi Zsigmond (51 j.), br. Henter Ádám (41 j. + 2 zs.), gr. Kendeffy Elek (34 + 2), br. Korda György (68 + 2), Ugron Farkas (18 + 4), báró Kemény Miklós (18 + 10), gr. Gyulay Ferencz (14 + 4), Ugron Tamás (10 + 1), Ugron József és János (8 + 1), Ugron József (6 j.), Ugron Mihály (6 j.), Ugron István (4+1), ugy hogy az összes 1927 jobbágyból 228 jobbágy, 1 zsellér családot az Ugronok birtak.

Ábránfalvi UGRON-család. (II)

Midőn 1805-ben a nemesi felkelésnél báró Henter Antal udvarhelyszéki főkirálybiró szükségesnek látta „mind a főemberek, mind a lófők s az igaz székelyek lustrálását s az azok elé tisztek kinevezését“, összeiratta a szék nemeseit, külön rovatba téve a kapitányokat, hadnagyokat, primorokat s lófőket. A főemberek közül Ugron Pál mint a homoródi járás 1-ső kapitánya, Ugron Lajos mint az oláhfalvi járás első hadnagya s Ugron Antal mint a parajdi járás első hadnagya lett bevezetve s az egész felkelő sereg jobb szárnyának kapitánya Ugron János volt.

Eltekintve a csiki székely krónikától, mely az Ugron nevet már 988-ban emliti, melynek hitelessége azonban joggal kétségbe vonatott, az Ugron név Erdélyben csak a XIV. században fordul elő okmányilag először. Magyarországon gyakran találkozunk az Ugron névvel a XII. és XIII. században is, hol különösen a Csák nemzetség előszeretettel használta magánnév gyanánt, sőt néha több generation keresztül is hordották e nevet. Egy ily, a Csák nemhez tartozó Ugron érsek Erdélybe is bejött s itt nagy szerepet játszott, azonban ez semmi összeköttetésben nem állott a Rhabonbán-Ugronokkal.

1301-től 1560 ig Somogy s Tordamegyében találunk Ugronokat, kik ott előkelő szerepet játszottak, később 1550-től 1670-ig Szatmárban s Bereghben fordulnak elő, hogy ezek mennyire hozhatók összefüggésbe az erdélyi Ugronokkal, erre később még visszatérünk.

Sajnos, hogy az ábránfalvi Ugronokra vonatkozó régi okmányok nagyobbrészt mind elkallódtak s a családi levéltár kevés anyaggal szolgál. Megjegyzendő, hogy a kis Bálint kimutatása szerint mind a három ma is élő ágazata az Ugron-családnak az Árpádok királyi vérével összeköttetésben áll.

A legelső erdélyi Ugron, kiről okmányilag említés tétetik, Ugron Mihály a Jakab fia, ki 1398-ban ormányi biró.

Ugron Imre 1447-ben aláírta a Hunyadi János gubernatorságáról szóló végzést; kétséges azonban, hogy ezen Imre az erdélyi Ugronokhoz tartozott-e, ámbár a régibb genealogusaink mindig oda sorolták. Tudva van, hogy 1447-ben Somogymegye küldötte követül az országgyülésre Ugron Imrét, kinek neje Somi Borbára, ki szintén Somogyban volt birtokos. Az igaz, hogy Somi Józsa temesi bán Erdélyben birta az Almásy-várat, a gorbói, buzai s titói jószágokat s igy nem lehetetlen, hogy egy rokonát az előkelő Ugron-család egy tagjához adta volna nőül. Hogy azonban Somogymegye az igy oda származott székely nemest küldte volna követül, nem valószinü s inkább sorozható Imre a somogymegyei u. n. thorwai Ugronokhoz.

A hiteles családfa az eddig ösmert kutfők szerint Ugron Lászlóval kezdődik, ki 1440 körül élt. Arra, hogy László az Imre fia lett volna, ki szintén Mihálytól a Jakab fiától származott volna le, nincs okmányokon alapuló bizonyiték.

Lászlótól a családfa napjainkig következőleg jött le:

I. Tábla.

Abránfalvi I. Ugron László (1440).

Domokos de Csik-Szent-György 1490. (Zepp Ilona a Tamás leánya).	Kelemen de Ábránfalva. (Jakabffy Erzsébeth de Szenterzsébeth).
Erzsébeth 1512. (szárhegyi Lázár Imre). — Anna 1529. (uzoni Béldi Pál).	I. Mihály. (miklósfalvi Miklósfalvi Ágnes a Gergely leánya).

I. Tamás
1566. főember 1562–70. János Zsigmond ellen harczol, birtokai Ábránfalván, Ozdfalván, Szentlászlón, Jarossfalván.
(királyhalmi Petki Kata
Gábor a székelyek generálisának leánya).

N. N. (altorjai Apor István).	I. Pál (dictus magnus) 1615, 1630., 1638., 1645. főkirálybiró, követ, várkapitány, főember nagy vagyont szerez, birtokai Ábránfalva, Jarossfalva, Ozdfalva, Csucs, Haró, Szt.-László, Szt.-Jakab stb. (fiadfalvi Geréb Anna az András testvére, kinek birtokait örökli).	N. N. (golopi Golopi Farkasné 1578.)

I. István de Kányád, 1663—65. főkirálybiró. (harinai Farkas Zsuzsa utóbb gróf Apor Istvánné kapja Kisfaludot).	I. András 1639—1660. főember, perceptor, Fogarasvár kapitánya. a) (magyargyerő-monostori Kemény Kata. b) thoroczkó-szent-györgyi Thorotzkai Kata a László leánya 1631.)	I. János főasztalnok 1639. (szörcsei Szörcsey Anna kapja Sárfalvát).	II. Mihály 1649. étekfogó. (kéméndi Váradi Klára adományt kap Kányádra s Fiadfalvára).	II. Tamás 1638 †	Erzsébeth. (palotzi Horváth J. 1649. perel).	Franciska. (homoród-szent-mártoni István (?)

II. Pál követ 1667. (Ráday Borbára). Pál Rákóczy ellen harczol tatár fogságban.	Borbára. (osdolai Kuun István).	Dániel.	I. Ferencz 1668—83. főkirálybiró. Tholdival bujdosik. (borosnyói Tompa Ilona a Miklós leánya).	Ilona. a) (bögözi Farkas Pál. b) gagyi Pálffy István. c) albisi Barabás Péter).	Kata. (iklódi Toldalagi János).	Sofia.

II. András Fogarasvár kapitánya, főember. a) (sepsiszentgyörgyi Daczó Sára János leánya. b) homoród-szent-mártoni Biró Sára). (Folytatás a tuloldalon).	III. Tamás de Szent-Mihály. Udvarhelyszék főkapitánya 1693.	Sofia. a) (losonczi báró Bánffy Farkas. b) kövesdi Sarmasági Ferencz. c) ürmösi Maurer Ferencz (?)	II. János de Szent-Mihály, 1704 követ, főkapitány, Rákóczy ellen harczol. (nagyercsei Toldalagi Krisztina a János leánya 1692.) (Folyt. II. táblán).	Anna. (csicsókereszturi Torma György második neje). (első neje hidvégi Nemes Judith).	Borbára. (hidvégi Nemes Mátyás. (fiuk gróf Nemes Ádám titkos tanácsos, táblai elnök).	

II. András (Ki az előző oldalon).
Fogarasvár kapitánya, főember.
a) (sepsiszentgyörgyi Datzó Sára
János leánya.
b) homoród-szent-mártoni Biró Sára).

II. Ferencz
udvarhelyszéki kapitány 1745., főember.
47 jobbágygyal lustrál.
(homoród-szent-mártoni
Biró Mária
a Sámuel s a csegei Vass Mária
leánya).

Katalin.
(sepsi-szentiványi
Henter Benedek).

III. Pál
1791 követ. 149 jobbágygyal lustrál.
(siménfalvi Siménfalvi Krisztina).

Mária.
(losádi
báró Györffy József).

Karolina.
a) (báró Györffy Mihály.
b) gróf Toldalagi Pál.
c) Farkas Daniel)

II. Tábla.

II. János (Ki az I. táblán).
1704. követ, főkapitány, Rákóczy ellen harczol.
(nagyercsei Toldalagi Krisztina
a János leánya).

II. István
a záhi ág törzse.
a) (kadicsfalvi Török Krisztina
a Sámuel leánya.
b) losonczi br. Bánffy Anna
Zsigmond kormányszéki tanácsos
s báró Kemény Anna leánya).

I. József
fiadfalvi ág.
(magyargyerő-
monostori
báró Kemény Anna
Boldizsár főispán s báró
Bánffy Ágnes leánya).

András
Udvarhelyszék
kapitánya 1768.
(csulai Csulay Zsuzsa).
Elek † Farkas †

III. János
szombatfalvi ág 1742.
(csicsókereszturi
Torma Mária).
(Folyt. a III. táblán).

III. István 1783.
a) (borsai Nagy Zsuzsa.
b) zágoni
br. Szentkereszty
Anna
András s a gróf Korda
Mária leánya).

b) II. László 1785. 1811.
(vargyasi
Daniel Juliánna
Ferencz s a Pálffy
Julia leánya).

II. József 1790.
(szesori Talaba Mária).

Róza.
a) altorjai
báró Apor István
b) sárdi Simén Elek).

IV. János
kir. biró 1790.
(borsai Nagy Mária
Miklós leánya)

Mária 1777.
(sárdi
Simén
Tamás).

Julia 1777.
(dályai
Kandó
Mihály
fő kir. biró).

b) Julia.
(zabolai
gróf Mikes Zsigmond
vak).

IV. István
1787 † 1867.
főispán, kormány-
biztos, regalista.
(ercsei
gróf Toldalagi Kata
Ferencz kamarás, fő
kir. biró s Vay Kata
leánya).

Ferencz †

Anna.
(tarcsafalvi
Pálffy Antal
özvegy.
Antal s Pálffy Anna fia).

V. István.
(ozsdolai
gróf Kuun Amália
István s gróf Lázár Klára
leánya).

Mária.
(ürmösi
Maurer Sándor
Sándor s Petricsevich
Horváth Zsuzsa fia).

I. Sándor 1826. † 1901.
(malomvizi
Kendeffy Róza
Farkas s a kőröstarcsai
Weér Róza leánya).

Julia.
(tassi Végh Bertalan
honvéd ezredes
elvált).

Katalin.
(lovag Aubin Károly
tábornok stb.)

I. Zsigmond
†

I. Miklós
1858. † 1898.

Ilona † 1893.
(zágoni
báró Szentkereszty
Pál
Zsigmond s gróf Haller
Anna fia).

IX. István sz. 1862.
cs. és kir. kamarás,
o. m. konzul, a Johannita-
rend lovagja stb.

Rozália sz. 1871.
(losonczi
báró Bánffy János
Zoltán főispán s gróf
Bethlen Aurélia fia).

V. János
kir. biró.
a) (borosjenei Hegyessy Róza
Elek leánya.
b) losádi báró Györffy Ágnes
Lajos leánya).

VI. István.
a) killyéni Székely Bora
Samu kir. biró s Petrichevich
Horváth Julia leánya.
b) szoboszlói Szoboszlay Róza
Ferencz leánya elébb bolgárfalvi
Sebessy Károlyné).

Róza.
(ozsdolai
gróf Kuun Farkas).

b) Margit.
(kőröstarcsai
Weér György
törvsz. elnök.
Zsigmond s fogarasi
Lészay Anna fia).

I. Zoltán
képviselő.
(kaali Nagy Margit
Dénes s Gálfalvi Anna leánya).

VII. István
árvaszéki elnök.
(oroszfai Mikó Mária
Mihály főispán leánya,
utóbb borsodi
Latinovichné).

b) János
alispán, képviselő.
(oroszfai Mikó Margit
Mihály főispán leánya).

Bora.
(tarcsafalvi
Pálffy
Ferencz).

VIII. János. Anna. VIII. István.

III. Tábla.

III. János (Ki a II. táblán).
szombatfalvi ág 1742.
(csicsókereszturi Torma Mária).

Ágnes (jabrodi Jabroszky János).

IV. Tamás catholizál. (altorjai báró Apor Julia 1797—1802.)

Anna-Mária. (csikszentkirályi Bors Tamás).

Klára. (homoród-szentmártoni Biró Mózes Mózes korlátnok fia).

III. Mihály 1770. főember. (szombatfalvi Szombatfalvy Anna a János leánya).

Krisztina. (bethleni Bethleni István).

I. Gáspár alkir. biró. (szombatfalvi Szombatfalvy Verona).

I. Menyhért. a) (bikafalvi Lukácsffy Verona István leánya. b) alcsernátoni Cseh Julia).

I. Antal. (szombatfalvi Szombatfalvy Anna János leánya).

I. Lajos.

Julia. (kadicsfalvi Török Elek).

I. Ádám. (bikafalvi Lukácsffy Julia Sándor leánya).

II. Gáspár.

V. Tamás.

IV. Pál.

I. Lázár főispán, fő kir. biró 1838. főrendiházi tag † (sárdi Simén Róza György s báró Rauber Róza leánya).

Zsuzsánna. (sepsiszentiványi Szentiványi László).

Klára.

II. Zsigmond. (borosnyai Bartha Teréz).

I. Gábor képviselő, pártvezér. (zarándi Knöpfler Mária Elek leánya).

I Ákos képviselő. (felsőbükki Nagy Sarolta).

Róza. (felsenbrüchi Eckchardt Oszkár).

Kálmán †

Mártha.

Sarolta.

II. Ákos.

Piroska.

II. Gábor.

Vilma.

V. András.

II. Elek főember. (kadicsfalvi Török Kata Elek leánya).

II Elek †

IV. András. (Alcsernátoni Csernátoni Zsuzsa).

IV. Ferencz. (Bolgárfalvi Sebessy Mária).

IV. Mihály. (borosnyói Bartha Teréz Simon leánya).

X. István.

Ágnes.

II. Lajos. (lengyelfalvi báró Orbán Celesta, János leánya).

II. Sándor. (lengyelfalvi Orbán Klára Antal leánya).

I. György. (Kolozsváry Eleonora).

II. Antal.

III. Lajos.

Polika.

Ida.

Etelka.

II. György. (nagyváradi Pasztohy Zsuzsa).

III. György.

Ugron Lászlóról csak annyit tudunk, hogy 1440 körül élt s hogy két fiut hagyott hátra: Ugron Domokost (1490), ki Csik-Szent-Györgyről irta magát s a magát az ősi Ábránfalváról iró Kelement. Domokosnak nejétől Zepp (Szép) Ilonától a Tamás leányától csak két leánya maradt: Erzsébeth (1512), kit szárhegyi Lázár Imre s Anna (1519), kit uzoni Béldi Pál vett el, kitől a maig is virágzó uzoni gróf Béldi-család származik, mig a gr. Lázár-családnak Imrétől származó ága rég kihalt. Kelementől s ennek nejétől Jakabffy Erzsébettől származik az egész ma is élő ábránfalvi Ugron-család. Fiok Mihály elvette egy székely főember Miklósfalvy Gergely leányát Ágnest, ki azonban néha Mihályfalvinak is iratik. E házasságból származik Tamás, ki (1562—1670) János Zsigmond ellen harczol; az 1570-iki lustrálásnál mint főember szerepel az 50 dináros adó összeirásánál. Birtokai Ábránfalva, Szent-László, Ozdfalva s ugyanez évben kap részjószágot Járosfalván. 1566-ban bizonyitja, hogy Apaffy Gergely Fogaras vára árában Majláth Gábornak 20000 forintot kifizetett.

1576-ban Tamással együtt a szentlászlói főemberek közt egy ábránfalvi Ugron István is előfordul, erről nincs több adatunk, azonban hihető, hogy Tamásnak testvére volt s ő volt az az István, ki Udvarhelyből kivándorolván, megalapitotta a család háromszéki ágát.

Tamás neje királyhalmi Petki Kata, a hatalmas Petki Gábor, a székelyek generálisának leánya volt. Ezen házasságból származott Pál s két leány: altorjai Apor Istvánné s golopi Golop Farkasné. E két leány emlitve van nagybátyjuk Petki Miklósnak 1587-ben irt testamentumában.

A Tamás fia Nagy Ugron Pál (dictus Magnus) volt, ki 1614 hasonlókép az Udvarhelyszék főemberei közt lustrál. Ő az, ki családjainak fényét, tekintélyét s vagyonát leginkább emelte. 1609-ben Udvarhelyszék alkapitánya, 1614-ben a szék királybirája, 1626-ban Udvarhelyszék várkapitánya. 1632-ben I. Rákóczy György a szék királybiróságát — mely a siménfalvi Székely Mózes hütlensége s portára menekülése miatt megüresedett — Ugron Pálnak adományozza.

1642-ben Toldalagival követ a portán. 1646-ban követ a gyulafehérvári országgyülésen.

Szépen öröklött ősi birtokaihoz sokat szerzett s szépen kapott feleségével is, ki a fiátfalvi Geréb-család fiágon kihalván, annak birtokait gyermekei számára megszerezte.

Ugron Pál 1616-ban novadonatiot kap ad utriusque s. Ábránfalvára, Szent-Mihályra, Szent-Lélekre, Tiboldra, Árvádfalvára, Sándorfalvára, Szent-Lászlóra, Eghére, Bögözre s Dályára, melyeket már eddig is birt ősi jogon, de nem lévén elegendő irása róla, királyi jogot eszközöl ki mindkét nemü maradékaira. 1617-ben Brandenburgi Katalin neki adományozza Harit Fehérmegyében s Szent-Jakabot Tordában. 1626-ban donatiot kap Kányádra az összes királyi jogokkal. 1645-ben végrendeletet csinál; birtokait azonban csak fiai közt osztja el s leányának Palotzi Horváth Jánosnénak nem hagy jószágot, a miért is ez testvéreivel hosszasan perel. E testamentumban csak Erzsébeth leányáról van említés téve, e szerint Franciska, ki mint a hunmoródszentmártoni István neje, a régibb genealogusok által szintén mint Pál leánya van feltüntetve, vagy nem volt az ő leánya, vagy pedig csak azért nincs felemlitve, mert 1645-ben már meg lehetett halva.

Nagy Ugron Pál neje fiadfalvi Geréb Anna volt, kinek testvérével Andrással egy nevezetes s nagy vagyonu erdélyi család fiága ki is halt. Birtokai s ezek közt maga Fiadfalva is az Ugronokra ment át, ez utóbbi később a gr. Mikesek s gr. Mikókra ment házasság utján, de ma ujból Ugron kézen van.

Ugron Pálnak s nejének Geréb Annának öt fiuk volt: István, András, János, Mihály, Tamás. Legjelentékenyebb szerepet István játszott. 1663-ban udvarhelyszéki főkirálybiró; II. Rákóczy György sokáig tartotta Kővárban fogságban, azonban 1660-ban sikerült magát kiszabaditni. Apaffi Mihálynak nagy embere volt. 1654-ben János s Mihály testvéreivel Kisfaludon jószágot s jobbágyokat kap, melyek Márkosfalvi Mártontól lettek elkobozva; továbbá novadonatiot kap Kányádra, Jásfalvára, Lövétére s Máréfalvára. Magát rendesen Kányádról irta. Neje a gr. Apor István özvegye harinai Farkas Zsuzsa, a Farkas Ferencz s Bornemisza Zsuzsa leánya volt, ki anyja révén a fejedelemnével Bornemissza Annával közel rokonságban volt.

Ábránfalvi UGRON-család (III).

Az Ugron Pál második fia András szintén befolyásos főember volt. 1658-ban Rákóczy György neki Oláhfalut 3000 frtért zálogba adja; adományt kap Lászlófalvára s Harira. Mint Kemény János meghitt embere, mellette harczol a nagyszöllősi csatában s el is fogatik; Apaffi azonban szabadon bocsátja, mivel annak idején ő is segitette volt őt tetemes összeggel, hogy rabságából szabadon bocsátassék. Barcsay alatt generalis perceptor volt; kétszer házasodott, első neje magyargyerőmonostori Kemény Kata volt, másodszor thoroczkószentgyörgyi Thorotzkay Katát a László leányát vette el.

Pálnak harmadik fia János volt, ki mint főasztalnok Brandenburgi Katalinnak volt kedvelt hive, később Rákóczy Györgynek volt nagy embere, kitől novadonatiot kap Kisfaludra, Kányádra, Jásfalvára, Lövétére s Máréfalvára. Neje szörcsei Szörcsey Anna volt. Emlittetetik ugyan palóczi Horváth Sófia is mint második neje, valószinübb azonban, hogy Horváth Sófia egy más Ugron Jánosnak, talán a háromszéki ághoz tartozó István fiának lehetett neje.

Pálnak negyedik fiáról Mihályról csak annyit tudunk, hogy 1649-ben fejedelmi étekfogó volt.

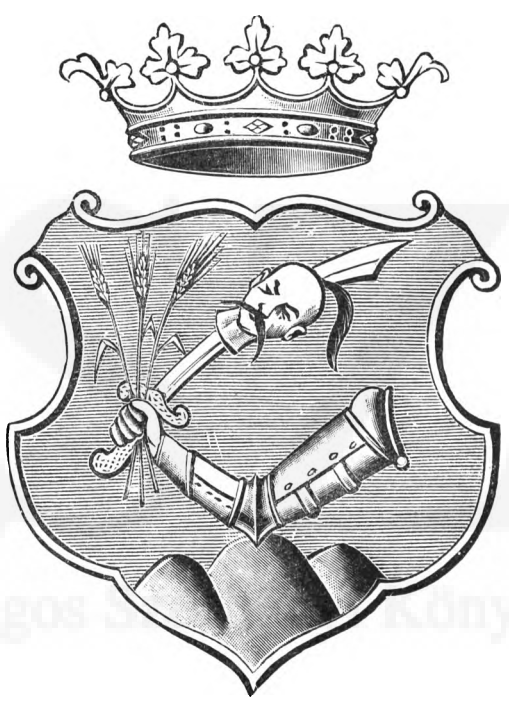
Nagy Ugron Pál fiai közül csak János folytatja tovább a nemzedékrendet; kinek nejétől Szörcsey Annától három fia s három leánya maradt. Ezek közül II. Pál követ, ki 1667-ben szabadult ki a tatárfogságból, melyből Ráday Borbárától fia III. Pál, ki Rákóczy ellen harczol s 1704-ben aláirta ennek számüzetését. János fiai közül legösmertebb Ferencz, ki 1668—83. főkirálybiró, majd főprovincialis commissarius s generalis perceptor, mint ilyennek Udvarhelyszék 10.776 frtot fizet a lengyelországi foglyok kiváltására. Mint Thököly hive követte őt Gyulay Ferenczczel, Kálnoky Jánossal, Orbán Pállal s Daniel Mihálylyal bujdosásában; 1691-ben az Alduna mellett Widdinnel szemben letelepednek, azonban 1694-ben a nagyvezér Szófiába költözteti át, mig végre 1695-ben hazaérkezett. Neje borosnyói Tompa Ilona, a Tompa Ferencz s Ugron Erzsébet leánya; Apor „mondájá“-ban a Tompa Ferencz és Réthi Ilona leányának mondja. I. János harmadik fia Dániel, kiről semmit sem tudnak. Mike genealogiai feljegyzésében van e korban egy Ugron Dániel, kinek fia Pál s ezen Pálnak fiai János, András, Tamás, István s Mihály s leányai Borbára (harinai Farkas Pálné), Erzsébeth s Ilona (Pálffy Jánosné); kétséges azonban, hogy ezen Dániel az I. János fia lett volna.

I. János leányai közül Ilona háromszor ment férjhez, először bögözi Farkas Pálhoz, másodszor tarcsafalvi Pálffy Istvánhoz s harmadszor albisi Barabás Péterhez. Ugy látszik, hogy az utóbbival leghosszasabban élt, mivel nagyobbára ezen réven emlittetik. Ugron Borbára a János második leánya osdolai Kuun Istvánnak s Kata iklódi Tholdalagi Jánosnak volt neje, Sófia hajadon maradt.

I. Ferencznek három fia s három leánya volt: II. András Fogaras vára kapitánya, kinek első neje sepsi-szent-györgyi Daczó Zsuzsa, a Daczó János s a sárdi Simén Zsuzsa leánya volt; másodszor elvette homoródszentmártoni Biró Sárát. II. Andrásnak fia II. Ferencz Udvarhelyszék legbefolyásosabb s legvagyonosabb főembereinek egyike volt. Az 1745-iki összeirás alkalmával az ő elnöklete alatt ki lett egy nyolcz tagu bizottság küldve, hogy a székely határőrség felállitása szempontjából az egész katonaság összeirassék. II. Ferencznek fia Pál, kinek nejétől siménfalvi Siménfalvi Krisztinától csak két leánya maradt: Mária losádi báró Györffy Józsefné s Karolin, ki előbb báró Bánffy Mihálynak, utóbb gróf Toldalagi Pálnak s Farkas Dánielnek lett neje.

III. János, ki magát rendesen „de Szent-Mihály“ irta, 1704-ben Udvarhelyszék követe volt azon az országgyülésen, mely a Rákóczy számüzetését kimondotta. Neje nagyercsei Toldalagi Krisztina, a gróffá lett Toldalagi Mihály testvére volt.

II. Ferencz leányai mind igen jól házasodtak. Zsófia előbb losonczi báró Bánffy Györgyné, később a vagyonos s nagytekintélyü kövesdi Sarmasági Ferencz s harmadszor az ürmösi Maurer István neje lett; Annát csicsókereszturi Torma György vette el, kinek első neje hidvégi Nemes Judit volt s végül Ugron Bora hidvégi Nemes Mátyásné volt, kinek fia Ádám mint titkos tanácsos s erdélyi táblai elnök grófi rangra emeltetett.

Ábránfalvi UGRON-család. (IV)

III. Jánosnak 4 fia maradt hátra. Az András ága hamarább kihalván, a maig virágzó három ág a más három fiától származott le, még pedig: 1 az idősebb református, u. n. záhi ág Ugron Istvántól s ennek második nejétől br. Bánffy Annától, ki által sok Bánffy s Kemény birtok jött ez ágra; 2. a fiatalabbik református, u. n fiadfalvi ág, melynek alapitója Ugron József s neje báró Kemény Kata, 3. s a szombatfalvi ág, mely IV Jánostól s csicsókereszturi Torma Máriától származik; ezen ágon Tamás nejének báró Apor Juliának kedvéért catholizált, mig a szintén ide tartozó bögözi ág unitárius vallásu.

II. Istvánnal a záhi ág kiszakadt a megyékre s ott Mező-Záh a főfészkük. Fiai közül III. Istvánnak második nejétől zágoni báró Szentkereszty Annától esak egy leánya volt: Ugron Julia, ki a vak zabolai gróf Mikes Zsigmondnak volt neje s a nagynevü gr. Mikó Imrének nagyanyja.

III. Istvánnak második fia II. László a közéletben keveset szerepelt. Két fia közül Ferencz hamar elhalálozván, a család záhi ágát csak IV István folytatta, ki széles ösmeretével, humoros egyéniségével magának a társadalomban nagyon előkelő állást vivott ki. Különösen érdeklődött a collegiumok s az ev. ref. status ügyei iránt, melyeknek fáradhatatlan főgondnoka volt. A közéletben mint kolosi s tordamegyei főispán, aranyosszéki főkirálybiró, királyi comissarius regalista szerzett magának nagy érdemeket. Neje gróf Toldalagi Kata, a gr. Toldalagi Zsigmond cs. kir. kamarás s nagyvajai Vay Kata leánya volt. Fia Sándor 1901-ben halt el, kinek nejétől malomvizi Kendeffy Rozáliától, a Kendeffy Farkas s kőröstarcsai Weér Rozália leányától négy gyermeke maradt. Miklós, ki 1898-ban halt meg; IX. István Mező-Zahon a családnak főfészkén 1862-ben született. Tanulmányait előbb othonn, majd az enyedi s segesvári gymnasiumban folytatta s később a bécsi keleti akadémiát kitünő sikerrel végezte. — 1886-ban a diplomácziai pályára lépvén, már 1888-ban mint alconsult Smyrnában (Kis-Ázsia) találjuk, honnan Kis-Ázsiát, Görögországot, az európai Törökországot, a szigeteket, Szerbiát, Bulgáriát és Romániát utazta be. — 1891-ben Velenczébe kinevezttetvén, beutazta Olaszországot, teljesen megismerkedvén az ottani viszonyokkal. Az 1893 évi chicagói világkiállitás idejében a new-yorki főconsulatus vezetésével lett megbizva. Onnan beutazta Észak-Amerikának nagy részét, Canadát stb. 1894-ben Német-, Franczia-, Angolországban. Hollandiában, Belgiumban s a Schwaizban tett utazásokat. 1894 év végével pedig Varsóba neveztetett ki. 1896 ban már ismét az ujonnan szervezendő tiflisi consulatus felállitásával bizatik meg, hol 1900 végéig mint consul müködött, minden évben a Kaukázusban nagy expeditiokat téve. Majd a kormány megbizásából tesz nagyobb tanulmányutat, beutazza Déloroszországot, Közép-Ázsiát, Bacharábát, Afganistant stb. utazásairól részletes jelentéseket téve,

egész a chinai határig hatol 1901 óta Egyptomban találjuk, hol az alexandriai consulatus vezetésével van megbizva. Beszél tizenhárom nyelvet: magyarul, németül, francziául, olaszul, angolul, törökül, oroszul stb. 1891-ben lett cs. és kir. kamarás. Több német, török stb. rendjel birtokosa. 1896-ban a német császár a Johanita-rend tiszteletbeli lovagjává nenezte ki. — Leányát Ilonát zágoni br. Szentkereszty Pál, a br. Szentkereszty Zsiga s gróf Haller Anna fia vette el, azonban egy évi házasság után elhalt 1893-ban, kis fiut hagyva maga után. Második leánya losonczi báró Bánffy János, a Zoltán főispán s főrendiházi tag s a gróf Bethlen Rozália fiának neje.

A fiadfalvi ágon Józsefnek s nejének báró Kemény Annának két fia volt, József s János, mely előbbinek leszármazói mai napig is élnek. Fiának V. Istvánnak nejétől osdolai gróf Kuun Amáliától két fia V. János és VI. István s egy leánya Róza gróf Kuun Farkasné volt.

V. János mint királybiró s kitünő gazda megyéjében ösmeretes volt, második nejétől báró Györffy Ágnestől egy leánya Margit kőröstarcsai Weér Györgyné s egy fia Zoltán született. Zoltán, ki előbb országgyülési képviselő volt, elvette kaáli Nagy Margitot, a Nagy Dénes s a harcsi Gálfalvi Anna leányát, kitől három kis gyermeke van, VIII. János, Anna és VIII. István.

VI. Istvánnak két neje volt, killyéni Székely Bora, a Székely Samu főkirálybiró s a Petrichevich Horváth Julia leánya, kitől egy fia volt VII. István, a sánta, ki oroszfáji Mikó Mária, a Mikó Mihály főispán leányát vette el, kitől azonban elvált s később ujólag házasságra lépett. Elvált neje másodszor borsodi Latinovichhoz ment férjhez. VI. István második neje szoboszlói Szoboszlay Róza, a Ferencz leánya volt, ki előbb bolgárfalvi Sebessy Károlynak volt neje, ettől fia VII. János, udvarhelymegyei alispán volt, most képviselő, neje oroszfáji Mikó Margit, a Mikó Mihály főispán leánya.

A szombatfalvi ágon VI. Tamás catholizált. Nejétől báró Apor Juliától négy fia s egy leánya maradt, u. m.: Gáspár alkirálybiró, Menyhért, Lajos, Julia kadicsfalvi Török Elekné s Antal, kinek neje szombatfalvi Szombatfalvy Anna, a János leánya volt. Antalnak fia Ugron Lázár, 1838-ban főkirálybiró, főispán, regalista, főrendiházi tag volt, neje sárdi Simén Róza (a György s plankensteini báró Rauber Róza leánya), ki gr. Lázár Dénesnével s gróf Lázár Kálmánnéval a forradalomban tevékeny részt vettek.

Ugron Lázárnak fia Gábor 1872 óta országgyülési képviselő; a parlament leghatalmasabb szónoka, az 1896 márczius 15-én tartott budapesti népgyülésen az ő inditványára az általános szavazati jog mondatott ki. Iskoláit Székely-Udvarhelyt végezte, a jogot Budapesten és Kolozsvártt; sokat tartózkodott külföldön, különösen Francziа- és Angolországban. Párisban az 1870-iki német-francziа háboru idején szolgálatát a köztársaság ügyének ajánlotta föl. Garibaldi légiójában több ütközetben vett részt; a béke megkötése után Párisba tért vissza; ott volt a kommün véres napjai alatt mint az „Ellenőr“ levelezője. Neje zarándi Knöpfler Mária; fiaik: Gábor joghallgató s András, leányuk Vilma. Gábornak testvére Ákos országgyülési képviselő, ki nejével felsőbükki Nagy Saroltával többnyire nagy kiterjedésü somogymegyei birtokaikon Tabon laknak, az ősi Szombatfalvát is Ákos birja.

Ezen családfába nem beilleszthetők: a már emlitett Ugron Mihály a Jakab fia, ki 1398-ban ormányi biró. Ugron Imre, ki 1447-ben aláirta a gubernatorságróli végzést, ha már csakugyan az ábránfalvi Ugronokhoz tartoznék.

Ugron Kata, ki 1642-ben mint a Sándor Péter neje van emlitve.

Urkon Demjén. ki 1506-ban az agyagfalvi gyülésen részt vesz.

Ugron István, ki 1566-ban Ábránfalván s Ugron Antal, ki ugyanakkor Martonoson mint főember lustrál. Ezen István bizonyosan ugyanegy azon Istvánnal, ki 1576-ban Tamással — ki talán testvére — fel van véve Ábránfalván a főemberek által fizetendó 50 dináros lajstromban.

Ugron Mihály, kinek 1593-ban Báthori Zsigmond a Gálffy István elnotázott jószágait adja.

Ugron József, ki 1639-ben mint udvarhelyszéki főember részt vesz a segesvári országgyülésen.

Mint már emlitve volt, Udvarhelyszék volt az Ugronok ősi fészke, azonban láttuk, hogy egy ág majdnem 200 év óta kiszakadt a megyékre s ott maig is virágzik. Még sokkal régebb vált ki egy másik ág, melylyel Háromszéken találkozunk, hol szentmihályi, vagy kovásznai s szőrcsei előneveket viseltek. Nem szenved azonban kétséget, hogy ezen Ugronok is az ábránfalviakhoz tartoznak. Tényleg az udvarhelyszékiek közül is többen használták a szentmihályi, szőrcsei előneveket s maga Szent-Mihály is Udvarhelyszéken van s maig is Ugron-birtok.

Igen könnyen megtörténhetett, hogy az ábránfalvi Ugronok valamelyike házassági összeköttetésben állott, vagy anyai örökség utján birtokhoz jutott Háromszéken, hová azután megtelepedett, a mi annál hihetőbb, mivel az udvarhelyi Ugronok gyakran házasodnak össze az előkelő háromszéki családokkal.

Biztosabb adataink s hiteles nemzedékrendünk a család egész ágáról nincs, azonban ezen szentmihályinak s kovásznainak nevezett elágazás alapitójául Ugron Istvánt tekinthetjük, ki az 1576-iki összeirásnál Ugron Tamással Ábránfalván mint főember van bejegyezve.

Mikénél a következő feljegyzést találjuk:

Ugron István de Szent-Mihály.

János de Szőrcse et Kovászna.	Mózes 1633-ban a háromszéki főemberek közt lustráltatott. 1636. Jud. Reg. az orbai székben. 1680 Director Nobilians.
Pál ki Krimmben, Kransa városában tatárfogságban volt. 1667-ben kiszabadult.	(Wegh Anna).
Boldizsár.	Pál.
Zsigmond. Mihály. János. István.	Tamás.
	István (1785).

Az ábránfalvi Ugronok czimere az ősi székely czimerek jellegét viseli. Kék mezőben hármas zöld halmon vértezett kar három arany kalászt s egy arany markolatu görbe szablyát tart, mely egy fekete üstökü s fekete bajuszu tatárfőn van keresztül ütve. A paizs felett a régi magyar főnemesség 5-levelü koronája diszlik. A székelység jelzője a hold és nap néha a paizsban, néha azon kivül alkalmaztatott, gyakran egészen hiányzik. A paizsot régente rendszerint két borostyán-ág környezte. Paizstartóul két oroszlánt használnak. (I)

Siebmacher szerint a XVIII. században s azután is a család egyes tagjai egy egészen hasonló, de mégis némileg eltérő czimert használtak, melyen a paizs hasitva van, s a jobb ezüst mezőben egy szakálas vitézt látunk kék dolmányban s kék nadrágban, sarkantyus csizmában, hosszu prémezett veres mentével s kucsmával, melyen három sas toll van. A vitéz jobb kezében három arany kalászt tart, az arany övről kard log le, a bal kék mezőben hármas zöld halmon vértezett kar aranymarkolatu tatárfőbe ütött szablyát tart fenn hold és nap. Sisakdisz mind az előbbi czimernél. Paizs, foszlányok mindkettőnél vörös-ezüst és kék-arany. (II)

Megjegyzendő azonban, hogy ez nem adományozott czimer, hanem az Ugronok ősnemesek lévén, ép mint az Aporok, Bethlenek, Bánffyak s Barcsayak is önként fel vett czimerüket használták, mely a használat által nyerte el teljes jogosultságát.

Ezen alakban volt látható az ősi czimer pecsétnyomatokon, templomi czimereken stb. Ily formában vették át az Ugron-czimert a gr. Nemesek is, midőn a gróffá kinevezett Nemes Ádám bővitett czimerébe anyjának Ugron Borbárának czimerét felvette. (IV)

Régibb nyomatokban gyakran van a három kalász a kar és kard közé téve s a hold és nap a czimeres paizson.

Ezen ősi czimert, különösen a későbbi időkben, heraldikailag sisakkal, sisakdiszszel s foszlányokkal bővitették s a mint Siebmacher nagy czimerkönyvében pontosan lenne, ma majdnem kivétel nélkül igy használják. (III)

Emlitettük már, hogy a háromszéki Ugronokat egész biztossággal számithatjuk a Rhabonbán Ugronokhoz. Sokkal nehezebb azon kérdés eldöntése, hogy a Somogy s Tolnamegyékben 1300—1550-ig ugyszintén a Szathmár s Beregmegyékben 1550—1650-ig szereplő Ugronok összefüggésben vannak-e s minőben az ábránfalviakkal. A komlósi Ugronokról, kik a Hunyadiak történetében jelentékeny szerepet játszottak, ki lett mutatva, hogy oláh eredetüek, ezek tehát a székely primor családdal semmi összefüggésben nem lehetnek.

A Nagy Iván nevü folyóirat egyik utóbbi számában az Ugronok egész hosszu sora van okmányilag kimutatva, kik Somogy s Tolnamegyében 1300—1560-ig jelentékeny szerepet játszottak. Ezek előbb az Ugron nevet — mint a Csák nemnél is láttuk — csak keresztnév gyanánt használtak, később azonban családnévvé vált s a család tagjait a thorwai Ugronok neve alatt ismerjük. A mohácsi vész után a török uralom alatt Torvay egészen elpusztult s a nemes családok elszéledtek s Somogy s Tolnamegyében több Ugronnal nem találkozunk.

Nem lehet merő véletlenség, hogy ép ez idő tájban 1550 körül fordulnak a leleszi convent Transumptumjaiban, melyek az erdélyi Ugronok régi irásai közt találhatók, Szathmárban s Beregben először elő a thorwai Ugronok még pedig egy Thorwaj Ugron János alakjában; s épen egy thorwai Ugron János szerepel 1554-ben s 1566-ban utoljára a somogymegyei okmányokon. Azt kellene tehát hinnünk, hogy Somogyból a törökök elől a csendesebb s biztosabb Szathmárban kerestek menedéket. Hogy azonbon ottani tetemes birtokaikból mi lett, arról semmit sem tudnak.

Ha ezen 1550 körül történt kivándorlást el is fogadjuk, a minket érdeklő kérdés még távolról sincs megoldva, hogy minő összeköttetésben állhattak az erdélyi Ugronokkal.

Ugyanis a már emlitett leleszi Transumtumokban találunk 1616-ban egy Ugron Borbárát golop Golop Farkasnét, ki Szathmármegyében birtokos, kinek Zsófia nevü leánya egy heiczei Bozó Ferenczhez ment férjhez, s kiről legkevésbbé sem vonnók kétségbe, hogy az ott élő s lakozó thorwai Ugronokhoz tartoznék, ha nem tudnók egész biztossággal, hogy Golop Farkasné az ábránfalvi Ugron Tamás s a Petki Kata leánya volt, ki nővérével altorjai Apor Istvánnéval nagybátyjának Petki Miklósnak 1587-ben irt testamentumában emlitve van.

Épen ugy tudjuk, hogy Ugron Erzsébeth paloczi Horváth Jánosné az ábránfalvi Ugron Pál s a fiadfalvi Geréb Anna leánya, ki erdélyi jószágaiért perel testvéreivel; a leleszi Transumptumok ugyan ez időben 1642-ben emlitik, hogy Ugron Erzsébeth paloczi Horváth Jánosné Szathmár s Beregmegyében kap birtokrészeket s ott is lakozik.

Nem kétséges, hogy mint Ugron Erzsébeth mint Ugron Borbára birtok s lakhely viszonyaikat illetőleg közeli összeköttetésben állottak a thorwai Ugronokkal, de az is bizonyos, hogy csak az ábránfalvi Ugronokhoz tartoztak, ámbár a Transumptumokban előnevük sehol sincs emlitve, mig a többi Ugronok neve után mindenütt oda van téve „de Thorway."

Hogy valami összefüggésnek kell lenni, az nem kétséges; azon feltevés, hogy az erdélyi Ugronok egy nem ismert tagja a XVI. század elején Szathmárba vándorolt volna ki, nem elfogadható, ha azon álláspontra helyezkedünk, hogy a szathmármegyei Ugronok Somogyból jöttek oda, mely esetben tökéletesen más eredetüeknek kellene lenniök, mint a Rhabonbán Ugronok; csak akkor nem elképzelhető, mi jusson vannak az ábránfalvi Ugronok érdekelve a thorwai Ugronok birtokviszonyaiban s egyáltalában miért őrizték ezen 1805-ben Ugron József által „pro jurium suorum tuitione et deffensione" benyujtott Transumptumokat oly gondosan a családi levéltárban ha csak nem volt reájuk szükségük, ép esetleges jogigények bebizonyitására.

Mindenesetre csak a leletzi convent s a szathmár s beregmegyei levéltárak tudnák a felette érdekes kérdést végleg eldönteni.[1]

Ujjvárossy (ujvárosi). Előkelő család, melyről azonban kevés adat jutott birtokomba. Családi táblázatuk Józseffel kezdődik, ki 1824 február 10-én Sepsi-, Kézdi-, Orbai- és Miklósvár-széktől nemességéről elismervényt kapott, melyet Krassóvármegyében 1825 deczember 25-én publicáltatott.[2]

I. József.

István
ügyvéd.
(Veres Mária Árkosról).

Zsigmond
kökösi birtokos.
(uzoni Kispál Ágnes).

Ferencz	II József
sz. 1823., kökösi birtokos.	sz. 1838., kir. tanácsos.
(ikafalvi Dombi Francziska).	

Mária.	Domokos	Anna.
a) (csikszentmártoni Szabó Lajos.	sz. 1868.	(csikjenőfalvi Ágoston István
b) báró Bánffy Farkas).	a) (czofalvi Csia Irma	m. kir. honvéd-főhadnagy.
	b) nagyváradi Horváth Mária).	

a) Zsuzsa. b) Gábriel.

Józsefnek fia István, Deésről került Brassóba; neki köszönheti létezését a brassói ev. ref. egyház. Veres Mária fiu-leányt vevé nőül, Árkosra költözött; később neje révén Kökösben örökölt. II. József szül. 1838-ban, kir. tanácsos és uzoni birtokos; a régi patriarkalis alakok egyike, ki nemcsak vendégszeretetéről hires, de nagy munkaereje, sokoldalu tevékenysége és széleskörü ismeretei által a köz bizalmát és becsülését vivta ki. Tevékeny részt vesz a megyei politikai és társadalmi életben; főgondnoka a sepsi ev. ref. egyháznak és a Mikó-kollegiumnak; az uzoni takarékpénztár elnöke stb., stb., több kitüntetésnek birtokosa.

Használt czimerük: Kék paizsban kar karddal. — Sisakdisz: a paizs alak. — Foszlányok.

Uzoni (uzoni) Nemes levele 1611-ben kelt.[3]

Ütő (sepsi-szent-iványi). Háromszéken több ágban élt, de bölcsőjét Sepsi-Szent-Iványban ringatták, hol 1614-ben Ütő Benedek, Gergely, Tamás és András lustráltak.[4] Az 1635. évi Rákóczy György-féle conscriptió szerint Ütő István a hét birák egyike volt;[5] utóbbin kivül Ütő Gergely, Benedek, Péter és Tamás fordulnak ott elő.[6] Péter és Tamásnak ivadékai nem maradtak. Nemes levelet a család Brandenburgi Katalintól kapott.[6]

Ezen családból valók: Ütő András áll. tanitó Nagy-Ajtán és Ütő Lajos unitárius lelkész Dombón (Kisküküllőmegye), ki tevékeny részt vesz a társadalmi életben s emberszeretete által vált népszerüvé.

A léczfalvi ágból 1641-ben Ütő István mint primipilus fordul elő.[7]

[1] Ezen család bevezetésénél a 447-ik oldalon Zandirhám fia Kopoletnek nyomatott, olvasd: „Upulet".
[2] Nagy Iván M. Cs.
[3] Tagányi K. jegyzéke.
[4] Udvh. M. L.
[5] Háromsz. M. L.
[6] 1635. évi L. K. Háromsz. M. L.
[7] Eredeti okmány Sipos Sámuel árvaházi igazgató őrizetében Sepsi-Szent-Györgyön.

Vajda (sepsi-szent-györgyi). Vajda Márton 1611. junius hó 14-én nyert czimeres nemes levelet. Czimerük azonos a sepsi-szent-királyi Ábrahám-család czimerével.

Vajda (gelenczei). Székely család, melyből Vajda István 1614-ben lustrált.[2] Ezen családból István, Lajos, Béla és Ferencz élnek Gelenczén.

Vajda (bikfalvi). † 1614-ben Ferencz és Pál, mint pixidáriusok fordulnak elő;[2] 1678. október 4-én pedig Vajda Ferencz és Mihály Apafi Mihálytól nyertek nemeslevelet. Bikfalván kihalt.

Vajda (zágoni) 1659. márczius 25-én Vajda János és fia János Barcsay Ákos fejedelemtől nyert nemeslevelet.[3]

Vajda (pávai). Vajda János és neje Szabó Eliz, valamint Jánosnak testvére Tamás és utóbbinak leányai Eliz és Judith pávai és zabolai birtokosok 1638-ban Rákóczy Györgytől nyertek armálist.[4]

Vajda (léczfalvi). Székely nemes család, melynek nemeslevele 1674-ben kelt. Ide tartoznak Vajda Dániel orvostudor és járási orvos Maros-Ludason; testvére Vajda Lajos m. kir. honvédőrnagy, a magas német lovagrend Mária keresztese, lakik Munkácson. Atyjok kir. táblai elnök volt. Maros-Vásárhelytt.

Vardó (barátosi). 1614-ben Barátoson Vardó Mihály mint primipilus lustrál.[2] Leányágon beolvadt a Bedő-familiába.

Varga (étfalvi). Varga alias Éthfalvi Bálint tordai sótiszt 1702 november 2-án nyert czimeres nemes levelet.[5]

Varga (kovásznai). 1614-ben Varga Mihály lustrál.[2] Ezen székely családból jelenleg József él.

Varga (lemhényi). Varga András, Balázs, Gergely, György, Imre, János, Péter és Tamás 1655 julius 6-án a stroesti táborban Rákóczy Györgytől nyertek primipilátust.[6]

Varga (lemhényi). Nemessége ősi székely jogon alapszik. 1614-ben a Bethlen Gábor-féle conscriptioban Varga Benedek fordul elő.[2] 1635-ben a Benedek öcscsei János, István, Benedek, Máthé és Péter lustrálnak.[7] Lemhényben a család kihalt, de nevezetteknek ivadékai Nyujtódon és Szászfaluban telepedtek le. — Ezen családból való Varga Sándor róm. kath. pap-tanár, regens és szemináriumi igazgató a székelyudvarhelyi főgymnasiumban.

Varga (sárfalvi). 1614-ben Varga István fordul elő.[2] Ez idő szerint Sárfalván András képviseli a családot.

Vas (esztelneki). Székely család, melyből Vas Mihály, Jakab és Péter az 1614 évi conscriptioban fordulnak elő.[2] Vas Miklós a Pál fia 1720 julius 8 án nyert czimeres nemes levelet.[6] Ez idő szerint Vas Antal, Ferencz, Menyhárt, Lajos, Gáspár, ifj. és id. József, valamint Sándor és gyermekeik képviselik e családot.

[1] Orsz. Levélt. Cap. oszt. Arm. 22.
[2] Udvh. M. L.
Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[4] Eredeti okmány Gábor Antal postafőnök őrizetében Sepsi-Szent-Györgyön.
Dr. Illéssy és Pettkó KK.
[6] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[7] Háromsz. M. L.

Vas (kőröspataki). 1614-ben Vas Mihály (puer) mint nobilis lustrál.[1] Története ismeretlen.

Vaska (kálnoki). 1586-ban Báthori Zsigmond Vaska Pétert kiküldi mint széktisztet az egyedmezei perben.[2] 1614-ben Vaska István mint primipilus jegyeztetett fel.[1]

Vatai (zaláni). 1614-ben Vatai Péter mint nobilis lustrál;[1] egyéb e családra vonatkozó adat nem jutott birtokomba.

Vajna (pávai, kovásznai és zágoni). ○ Oly terjedelmes család s annyi előkelő tagja diszité a nagyok sorait s annyi szereplő alakja volt, hogy kötetek telnének meg történetével. Tekintettel azonban a szük térre, melylyel rendelkezem, de tekintettel azon körülményre is, hogy a család összes adataihoz jutnom fáradságos utánjárás daczára sem sikerült, családi táblázatukat csak töredékben, monographiájukat pedig csak kivonatosan közölhetem.

Pávai, kovásznai és zágoni VAJNA-család.

A Székelyföld legősibb családainak egyike, melynek törzse már a XVI-ik században terjedelmes ágakat nevelt. Eredete vitás, a mennyiben Nagy Iván és a családnak is egy része magát Páváról származtatja; ez azonban nem valószinü. Ugyanis a Vajna-család a XVI. század végén és XVII. század elején Kovásznán már oly kiterjedt familia volt, hogy 1602-ben nyolcz tagja esküszik fel Rudolf király hüségére névszerint: Nagy Vajna András, Vajna Gáspár, András, András külső, Péter, György, János valamint János kisebb, és egyrészét Kovásznának, melyet Vajnafalvának neveztek el, kizárólag ők laktak; holott az utóbb irt időben Páván csak Tamást, Mihályt és Istvánt találjuk.[3] De nézzük a kovásznai Vajnák fejedelmi okmányait is, azok mindegyikéből az tünik ki, hogy a kovásznai Vajnák régi házaikra és birtokaikra nyertek uj adományt, illetve adómentességet s régi nemességük erősittetett meg; ellenben Páván a XVII. században a család egész uj adományokhoz jut. A család eredetének helye tehát Kovászna; onnan származtak a XV-ik században Pávára s Páváról egy ága a XVII. század elején Zágonba. 1601 szeptember 11-én kovásznai Vajna Gáspár primipilátust és házadómentesitést, 1601 szept. 14-én Kovásznán Vajna János primipilusi levelet házadómentesitéssel, 1601 szept. 29-én kovásznai Vajna György armálist nyertek.[3]

1610 január 20-án pávai Vajna István Báthory Gábortól Gál Péter defectusán Páván egy egész telekre adományt kapott. 1614-ben Kovásznán Gáspár, György minor és major, András minor és major, István, Márton puer, István alter, Tamás puer, György alter és Márton alter; Páván Vajna Tamás és György; Zágonban Mihály lustrálnak.[1] 1617 május 11-én Vajna István és András Bethlen Gábortól Páván Ferencz Tamás és Barátoson Jankó István jobbágyokat kapták.[4] 1621 május 15-én utóbb nevezett Vajna István primipilus és az orbai szék primipilusok hadnagya kitünő hadi érdemeiért Vajna Péterrel együtt czimeres nemes levelet nyertek,[5] s birtokrészük és házuk mely egyfelől Vajna Mihály, másfelől az országuttal volt szomszédos tehermentessé tétetett.

A családnak fő ága, mely azon Pétertől származtatja le magát, ki 1442-ben mint a székelyek hadnagya a szentimrei csatában vett részt a következő:

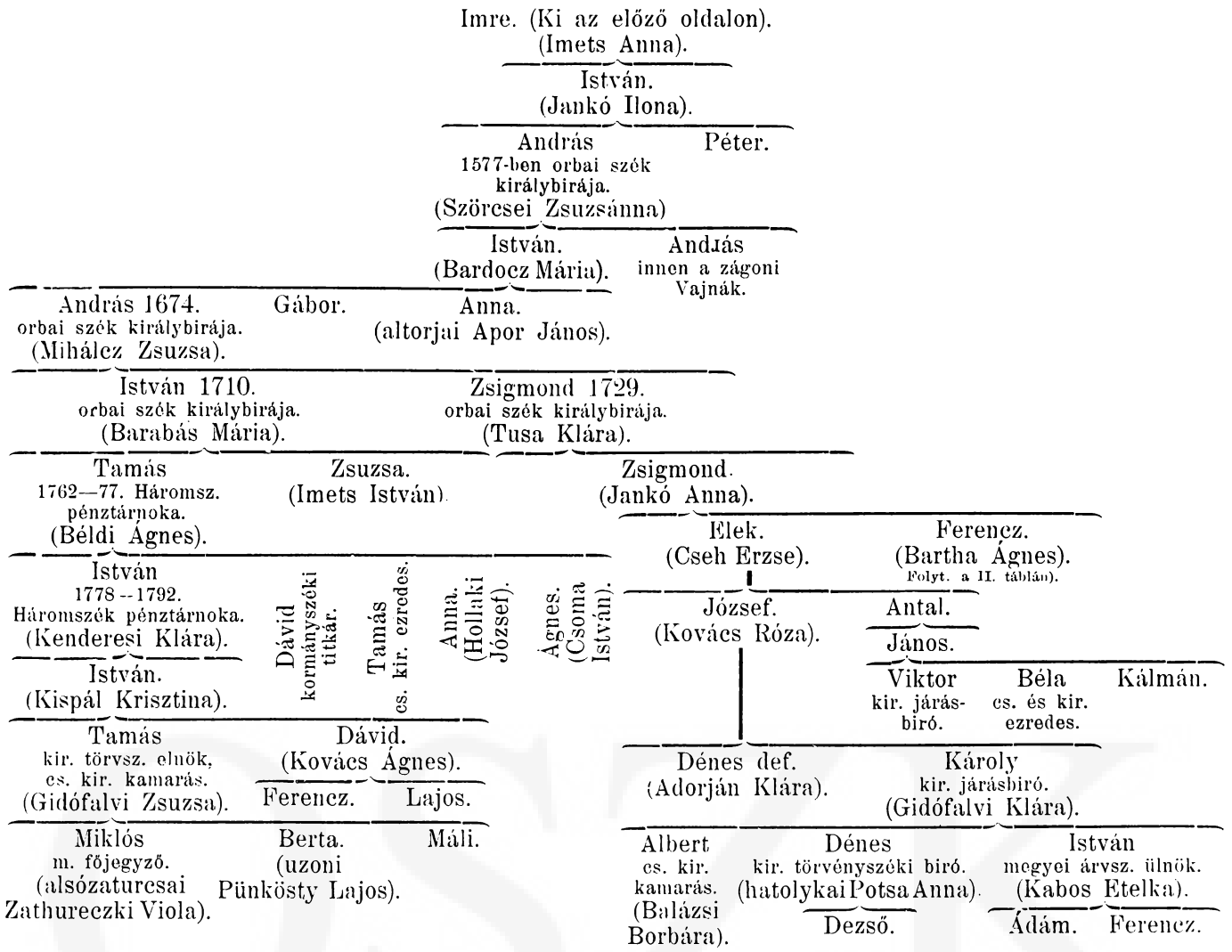
I. Tábla.

pávai Vajna Péter 1442.
Hunyadi János kormányzósága alatt mint a székelyek hadnagya vett részt a szentimrei csatában.
(Mihálcz Kata).

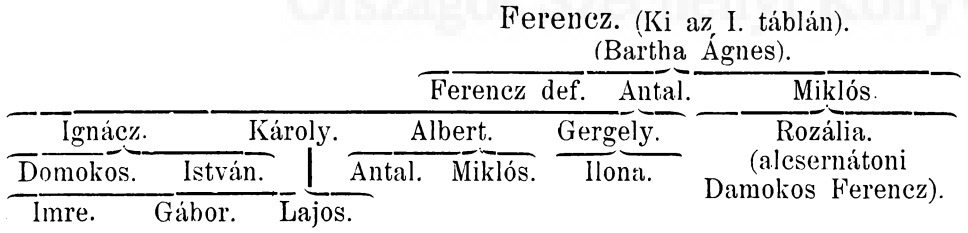
Imre.
(Imets Anna).

(Folytatás a tuloldalon).

[1] Udvh. M. L.
[2] Kállay F. Sz. N.
[3] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[4] Eredeti okmány Vajna Tamás cs. kir. kamarás őrizetében S.-Szent-Györgyön.
[5] Eredeti nemes levél Vaja Tamás cs. kir. kamarás őrizetében Sepsi-Szent-Györgyön.

II. Tábla.

Ezen ág volt és ma is a leghatalmasabb, számos királybiró, cs. és kir. kamarás és magasrangu tisztviselővel dicsekedhetik. Tagjai, kik házasságuk révén szintén előkelő összeköttetésekhez jutának, ma is Háromszéken laknak. Közülök az ujabb generatioból Tamás cs. és kir. kamarás, nyug. kir. törvényszéki elnök Sepsi-Szent-Györgyön lakik s nagy befolyást gyakorol a megyei politikai életre. Fia Miklós pedig Háromszék népszerü főjegyzője, ki nemcsak hazafiui és társadalmi kötelességének felel meg, de hivatalát is pendáns pontossággal végzi; mindenütt egész ember. — Azzal a lelkességgel, mely minden dolgában nyilvánul, azzal a hazafias buzgósággal, mely lelkében és szivében honol, a humánus, embertbecsülő modorával, mely őt sok tisztviselőtől megkülömbözteti, szerettette meg magát övéivel, Háromszékvármegye közönségével. Ezen ágból valók továbbá Vajna Károly kir. járásbiró fiai: Albert cs. és kir. kamarás, Dénes kir. törvsz. biró és István m. árvaszéki ülnök; utóbbinak neje gyerőmonostori Kabos Etelka, fiai Ádám és Ferencz.

Vajna Tamás cs. és kir. kamarássági próbája a tuloldalon:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
pávai Vajna István 1720-ban orbai királybiró.	márkosfalvi Barabás Mária.	uzoni Béldi Pál.	maksai Gyulay Julia.	felső-szállás-pataki Kenderesi Mihály.	örmény-székesi Szalántzi Borbára.	pálosi Donáth Pál.	fricsi Fekete Ágnes.
pávai Vajna István 1762—1777. Háromsz. pénztárn.		Béldi Ágnes.		Kenderesi Mihály.		Donáth Julia.	
pávai Vajna István 1778—1792. Háromszék pénztárnoka.					Kenderesi Klára.		
pávai Vajna István.							
pávai Vajna Tamás kir. törvényszéki elnök.							

sepsi-szent-iványi Kispál László	málnási Imre Klára.	lisznyói Incze György.	s.-szent-iványi Szent-Iványi Zsuzsa.
Kispál Balint.		Incze Krisztina.	
Kispál Krisztina.			
pávai Vajna Tamás kir. törvényszéki elnök.			

(P. h.) Gróf Teleky Gusztáv s. k.
cs. kir. kamarás.

(P. h.) Uzoni Béldi Gergely s. k.
cs. kir. v. b. t. t. és kamarás.

(P. h.) Branyitskai báró Jósika Lajos s. k.
cs. kir. kamarás, v. b. t. t.

(P. h.) Branyitskai báró Jósika Sámuel s. k.
cs. kir. kamarás.

Hogy a fenti táblázaton kitüntetett leszármazás teljes és hogy az abban felsorolt családok az ősnemesi családokhoz tartoznak és jogositvák az itten felmutatott czimereket használni: ezennel hivatalosan bizonyitom.

S.-Szent-Györgyön, 1888. évi május hó 29-én.

Báró Apor Gábor s. k.
alispán.

36641. sz. M. kir. belügyminiszter.

Hogy báró Apor Gábor Háromszékvármegye alispánjának ezen családfára vezetett aláirása valódi és hogy az erre nyomott hivatalos pecsét hiteles, ezennel bizonyittatik.

Budapeston, 1888 évi junius hó 9-én.

A miniszter helyett:

(P. h.) Beniczky s. k.
államtitkár.

Azon István és Andrástól, kik az 1617-ben kelt adománylevélben emlitettnek Nagy Iván szerint következő a leszármazás:

III. Tábla.

pávai Vajna N.

István 1610. lovas-hadnagy, 1621-ben czimerlevelet kap. — András 1617.

II. István 1621. Péter 1621. — Miklós. (Zólyomi Anna).

III. István 1697. (Elekesi Erzse).

Erzsébet. (Tarsaly Péter). — IV. Istvan. M.-Süllyén volt curiája. (Bagyoni Anna). — Bora. (Felszegi Péter).

Miklós	Ferencz	Zsigmond	Krisztina.	Zsuzsa.	Bóra.	László.	Julia.
Domáldon lakott. † 1777. (f.-kapolnai Kakutsi Klára). (Folyt. a tulold.)	1790. a.-fejérmegyei főbiró M.-Cseszvén. (ákosfalvi Szilágyi Eszter).	def.	(s.-magyarósi Magyarósy József).	(f.-kápolnai Kakucsi György 1769).	(petki Simándy Ferencz).	(Farkas Krisztina). (Folyt. a tulold.)	(m.-keczei Mohai Samu).
							Samu.
							Gábor.

Elek	Klára.	Rachel.	Julia	Lajos.	Antal.	Zsigmond
itélőmester. (osdolai Vas Ágnes).	(Visky Sándor 1790).	(Szalánczy György).	(Szalánczy Zsigmond).	Ettől jő le pávai Vajna Elek ügyvéd.		def. részét Zudor István és Pávai István osztották el.

Miklós (Ki az előző oldalon).
Domáldon lakott. † 1777.
(f.-kapolnai Kakutsi Klára).

László. (Ki az előző oldalon).
(Farkas Krisztina).

Krisztina.
(bólyai Bólyai Gáspár).
Ennek fia Farkas a hires mathematikus.

Ferencz.

Gábor.

József
Alvinczen káptalani jószágigazgató.

Klára
a) (Bornemissza Samu.
b) László István).

Elek
muzeumőr.

Krisztina 1811.
(fogarasi Szabó Imre).

Farkas.

Sámuel sz. 1757.
(kolozsvári Szabó Anna).

V. István †

Julia.
(Bácsfalussy).

I. Sándor 1748.
Sülyében lakott.

Miklós 1770.

Anna.
(Mósa József)

Eleonora
(Kovácsné).

II. Sándor
cs. kir. kapitány.
(f.-bükki Horváth Zsuzsa).

Emma.
(bánkfalvi Keresztes Kálmán.

VI. István 1861.
főhadnagy.

Az utóbbi ágból származott Vajna András,[1] ki a következő családfát nemzé :

IV. Tábla.

András.
(Barabás Ilona,
az István és Bod Anna leánya).

I. Ferencz.
(dálnoki Lázár Mária).

Gábor
1771-ben él.
a) (br. Apor-leány.
b) Bartha Judith).

Miklós (hadnagy).
(dálnoki Veres Éva).

N.
(lemhényi Sigmond Pál).

N.
(Eresztevényi Ádám).

N.
(Bodó Pál Fülében).

András.
(zágoni Vajna Zsuzsa).

Gábor
főstrázsamester.
(Székely Erzse.
Gyermekei vannak).

Zsuzsa.
(Fábián András
kapitány).

Miklós.
(Kocsis Éva).

László.

Ágnes.

b) László
(Koncz Mária.
Gyermekei vannak).

István.
(Koncz Éva.
Gyermekei vannak).

N. leány.

Ádám
def.

Zsigmond sz. 1724.
zalatnai kincstári hivatalnok.
(Mágner Mária).

Elek
def.

Ágnes
(Donáth János).

I. István
sz. 1758. † 1833.
dobokai főbiró.

Antal-József
sz. 1760. † 1827.
kancz. ref. tanácsos.
Közép-Szolnokban alispán.

II. Zsigmond
def.

Anna-Mária
sz. 1767. † 1834.
(Hodor János.
Hodor Károly, a hires történész szülei).

Ferencz
sz. 1769. † 1829.

Róza.

Az ezen táblán feltüntetett Zsigmond tanulmányait Sz.-Udvarhelytt végezte ; 1743-ban báró Thoroczkay János mellett irnok, 1744-ben kamarai számvevőségi járulnok, 1754-ben bánfihunyadi, 1771-ben szamosujvári harminczados s végre zalatnai kincstárnok lett. Roppant kiterjedésü birtokai voltak. Az ősi birtokból Márkosfalván, Mártonfalván, Lemhényben és Páván birt, melyhez még nejével sokat szerzett. Gyermekei közül: István sz. 1758 aug. 23-án. 1786-ban Belső-Szolnokmegyében tisztviselő, 1794-ben Kolozsvármegye kir. pénztárnoka, 1798-ban Dobokamegye alispánja, majd főbirája. 1820 körül a kidei templomnak harangot öntetett. Meghalt 1833-ban; siremléke a dobokai temetőben feltalálható. — Antal sz. 1760 decz. 13-án. Iskoláit a kolozsvári akedémián és a budai Theresianumban végezte. 1784-ben az erdélyi kir. táblán itélőmesteri protokolista lett. 1787-ben Közép-Szolnokmegye alispánja, később titkár, végre udvari tanácsosságra emeltetett. Szép tehetségü és jó hazafi hirében állott, ki anyanyelvén kivül latinul, németül, francziául, olaszul és oláhul beszélt. Meghalt Bécsben 1827 decz. 18-án. — Ferencz szül. 1769-ben, szászvárosi kertét mint saját szerzeményét a szászvárosi Ferencz szerzeteseknek hagyta. Meghalt 1829-ben. — Anna-Mária szül. 1767 febr. 22-én férjhez ment Hodor Jánoshoz, kinek fia Hodor Károly a hires történész volt, ki Dobokavármegye történetét irta meg. Anna-Mária volt az utolsó Vajna leány ezen ágból s igy ő élvezte

[1] Hodor K. közl.

volt ezen ág roppant vagyonát; melyben halála után 1834-ben a Hodor János gyermekei osztoztak s mely állott 1817 hold birtok, 122 jobbágy telek, 58 darab ló és 80.217 váltóforintból.

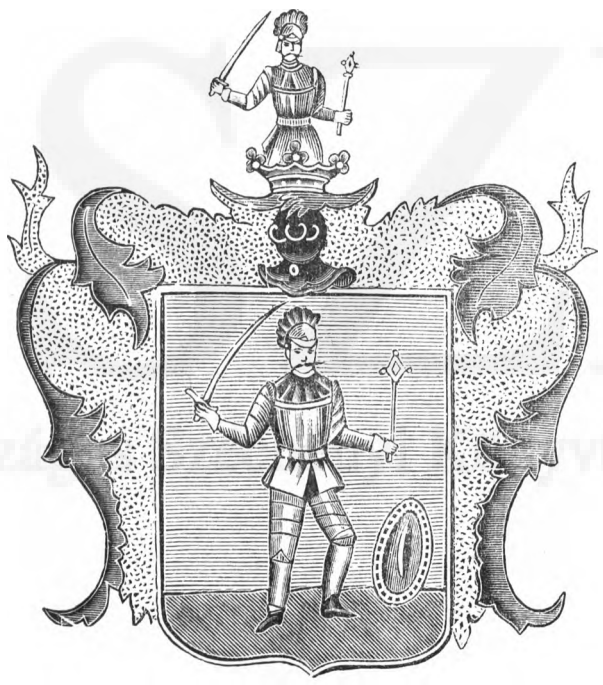
A pávai Vajnák egy más ága 1639 okt. 10-én Rákóczy Györgytől nyert nemes levelet, mely szerint Dávid és fiainak Györgynek, Gáspárnak és Mihálynak pávai öröksége is kiváltságolva lett. Táblázatuk a következő:

V. Tábla.

Gáspár.

II György 1635.	Gáspár 1635.	Dávid. (galgói Rácz Mária)			Mihály 1635.
		I. Sámuel 1755. Tordamegyében.	I. István 1755.		I. Ferencz.
			II. Sámuel 1786.	Elek 1786. Zsigmond ügyvéd 1786.	II. György 1755. Turban lakott. (Jobbágy Kata).
	József 1755. Tordán.	II. Ferencz 1786. Magyarországra telepedett.			
		II. István 1816—1823. Gömörben Hajnácskőben gazdatiszt.			

Ezen ágból Dávidnak fiai Sámuel és István 1755-ben birtokosok adományos jogon Tordamegyében, u. m. Felfalu, Radmoczája és M.-Jára helységben. Sámuelnek fia: Ferencz, Magyarországra telepedett. fia: István, Gömörben gazdatiszt volt, 1816 május 26-án Torda vármegyétől nemesi bizonyitványt vett, azt 1820 junius 12-én Gömör-, 1823-ban pedig Nográdmegyében hirdetteté ki.[1] I. István utódai a kovásznai előnevet is használták. Ezen ágból valók voltak: Vajna Pál alsófehérmegyei közkórházi gondnok és turi birtokos, ki 63 éves korában 1895-ben Nagyenyeden halt el. Neje: dálnoki Hadnagy Amália, szintén meghalt. Fiai közül: Béla, előbb birtokos és honvéd-hadnagy, később gazdatiszt; ifj. Pál szül. 1864-ben, előbb szolgabiró Balázsfalván, majd Marostordavármegye aljegyzője; mint ilyen felebbvalóinak bizalmát s a közönség szeretetét és ragaszkodását birta; meghalt 1892 november 2-án. Özvegye sárdi Simén Emma (a Sándor és nagysolymosi Kontz Róza leánya) és 9 éves fia György gymnasiumi tanuló Maros-Vásárhelytt laknak.

Pávai, kovásznai és zágoni VAJNA-család.

Id. Vajna Pál testvére Vajna János a kitünő orvos; az osztály részéül jutott köztiszteletet, szeretetet és bizalmat humánus bánásmódján kivül általánosan kedvelt egyéniségének humortól duzzadó, vidor kedélyének és tántorithatatlan elvhűségének köszönhette. Született 1818-ik évben Kolozsvártt, hol középiskolai tanulmányait kiváló sikerrel végezte. Orvosi diplomáját a pesti egyetemen szerezte meg 1839-ben, midőn még a magasabb szakképzettség megszerzésének sok nehézség állott utjában; nevezetesen azon körülmény, hogy Erdélyből vasut hiányában a Pestre való utazás egy heti időnél többet igényelt. Az orvosi diplomával hazatérő alig 21 éves ifju, még azon évben Kisküküllő vármegye közegészségügyi szolgálatába lépett. A mikor is az általános közegészségügyi funkcziók közelismerést keltő teljesitése közben magáról is gondoskodott, mert még azon évben oltárhoz vezette a nemcsak megyeszerte, hanem egész Erdélyben szépségéről hires gyulafehérvári Szegedy Antoniát, kinek nagyanyja Horváth Éva is oly szépség volt, hogy József császár annak kiváló szépségét az által ismerte el, hogy Erdélyben való utazása alkalmával az ő tiszteletére rendezett fényes bálon Horváth Évát tánczra kérve, kitüntette.

Az 1848-iki szabadságharczban valódi hazafihoz méltóan vett részt. Nem fegyverrel a kezében küzdött a harczmezőn, hanem az azon időben nagyon szükségelt tábori orvosi teendőket végezte nagy nehézségek között, olykor életének koczkáztatásával is. Mint ezredorvos ma a sebesültek nagy transportjával vágott keresztül kis fedezetével az ellenség által megszállott területeken, hogy betegeit kórházba helyezhesse s már másnap, feladatának pontos teljesitése után ujból ott találjuk, hol a rögtöni segélynyujtás az

[1] Nográdmegyei 1823. évi jkv. 557. sz. a.

orvos szakképzettségén kivül annak férfias bátorságát is teljes mértékben igényli. Ezután következett a bujdosás ideje . . . . . Az általános amnesztia után ismét közszolgálatba lépett. Marostordavármegye, illetve az akkori Marosszék 1861 évi április 22-én tartott márkálisa egyhangulag választotta meg a szék alorvosának. Ez időtől fogva 1899-ik évben bekövetkezett haláláig folyton a vármegye szolgálatában állott és pedig a közegészségügyi törvény életbeléptetése óta mint járási orvos. Hatvanegy éves közpályán orvos társai elismerését és szeretetét, a közönségnek pedig bizalmát sikerült kiérdemelnie. Humoros aranykedélye mondhatni közszeretetet szerzett számára. Kedves vidám csinyjai, kaczagtató ötletei, saját szerzeményü anekdótái ma is közszájon forognak s mindenki „öreg Vajna bácsi"-jának nevezte. 1899 évben halt el, szerető hitvese Szegedy Antónia és nevelt leányai Kovács Eszti és Bartha Lujzi (Erősdy Sándorné) mély fájdalmára. Hogy a marosvásárhelyi társadalomnak mennyire közhasznu tagja volt, azt a halálakor megnyilatkozott mély részvét tanusitja; temetésén ott volt Maros-Vásárhely majdnem összes lakóssága, hogy elkisérjék utolsó utjára a jó hazafit, tevékeny honpolgárt, a humanus orvost és az igazi jó barátot.

Id. Pál és Jánosnak testvére néhai Vajna Anna özv. Gyujtó Lajosné és ezek unokaöcscse dr. Vajna Vilmos, született 1854. deczember 31-én Deésen. Középiskolai tanulmányait a kolozsvári ev. ref. kollegiumban végezte és ugyanott iratkozott be az egyetem orvosi fakultására, majd a bécsi egyetemet hallgatta s 1878-ban nyerte el a doktori diplomát. Két éven át a kolozsvári egyetemi klinikán assistens volt. Rendszeresen kezdett foglalkozni a fogászattal s ez okból ujra Bécsbe ment, hogy ott magát gyakorlatilag is kiképezze, 1889-ben magántanár lett a kolozsvári egyetemen s megkezdvén előadásait, csakhamar nagy hirnévre tett szert, különösen szaktudományába vágó találmányai révén, melyek még az ausztráliai tudományos köröket is csak ugy foglalkoztatták, mint akár a párisi Jnstitut embereit. Számos találmányaiból az ezredéves országos kiállitáson külön kollekcziót mutatott be s az összes kiállitó fogorvosok közül ő nyerte el az első dijat.

Tudományos munkássága számos kitüntetést szerzett nevének, többek közt a budapesti fogorvos-egyesület társelnökévé választotta s mint ilyen az országos értekezleteken előkelő szerepet töltött be.

Több tanulmányutat tett, bejárta Német-, Franczia-, Angolországot, miközben megismerkedett az orvosi tudomány európai hirü korifeusaival. Rokonszenves egyénisége viszont számos barátot szerzett a magyar tudományos élet számára s kivivta, hogy a franczia orvosi akadémia, a berlini sebészeti kongresszus, a Medical Society of Victoria Ausztráliában figyelmére méltatta s behatóan foglalkozott Vajna Vilmos dr. tudományos buvárlatainak eredményeivel. Kevés magyar tudósnak adatott meg az a dicsőség, hogy hazájának határain kivül is foglalkoznak nevével s igy annál inkább örvendek, hogy személyében a magyar tudományos élet egyik büszkeségét mutathattam be, a ki sikerrel müködött azon, hogy az egész emberiség javát elősegitse.

Dr. Vajna Vilmosnak atyja néhai Vajna Sándor (a Vajna János deési orvos fia) született 1823-ban Fogarason. Éretségit a kolozsvári ev. ref. gymnásiumban tett. 1846/7 évi erdélyi országgyülés alatt követi irnok volt. 1848-ban ugyancsak mint belsőszolnokmegyei követi irnok Pestre jött s akkor ismerkedett meg Petőfivel, kinek halálára vonatkozó legvalószinübb adatokat ő szolgáltatta.[1] 1848—49-iki szabadságharczban mint Vilmos-huszártiszt a Bem táborában mindvégig egész Világosig részt vett. Számos ütközetben volt jelen, u. m. a piski-hidnál, kökösi-hidnál, N.-Szeben bevételénél, Kőhalomnal stb. 1854—58-ig ügyvédeskedett Deésen. 1858—1887 mint országos ügyvéd Kolozsvártt lakott; e közben 1867-ben Kolozsvár város függetlenségi párt képviselő jelöltje volt és pedig oly népszerüséggel, hogy Erdély nagy maccenása, ünnepelt közéleti férfia Mikó Imre gróf alig pár szavavazattal tudta csak a legnagyobb erőfeszitések árán legyőzni. 1874—1880-ig mint Kolozsvár városi tanácsos vezette a katonai osztályt, aztán megint mint keresett ügyvéd, 1887-ig mint talpig komoly gentelman férfiu fejezte be áldásos életét.

Ezen ághoz tartoznak továbbá: Vajna István (84 éves) nagyenyedi birtokos, kinek egyik fia Miklós bányamérnök Nagy-Bányán, másik fia István gazdatiszt Bonczhidán. Továbbá Vajna Antal volt nagyenyedi tanár fia Károly áll. fogházigazgató Szegeden. Vajna András részt vett 1812-ben a franczia-orosz háboruban, fia Mihály az 1848-iki szabadságharczban. Ennek egyik fia szintén Mihály polg. iskolai tanár Sepsi-Szent-Györgyön, másik fia János birtokos.

A kovásznai ág legutóbb 1650 január 20-án Rákóczy Györgytől nyert nemes levelet (Zsigmond kapta.[2] Azt hiszem ezen ágból való dr. Vajna Gábor Kovásznán, ki a mult cziklus alkalmával Brassóban országgyülési követé jelöltetett s kevésbé mult, hogy a szászok kudarczot nem vallottak. Ezen ágból András 1786 jun. 19-én igazolja nemességét.[3] Egy ága a családnak Marostordavármegyében él, ezen ág leszármazási táblázata a tuloldalon:

[1] „Petőfi Muzeum" 1 sz. I. évf. 1888 Kolozsvártt.
[2] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[3] Dr. Illéssy és Pettkó K. K.

VI. Tábla.

Vajna János
Marosszékre Göcsre költözött.
(Solymosi Klára
Kóród-Szent-Mártonból).

Elek sz. 1798.
göcsi birtokos.
1848-ban az oláhok mindenét feldulták s azért, mert a rablást meg akarta gátolni, meglőtték.
(nyomáti Kovács Erzse).

Klára.
(Kovács Márton
birtokos).

Teréz.
(dályai Vas Sámuel).

Tamás
ov. ref. pap Maros-Vásárhelytt.
(Lénárt Lila).

Tamás
tanárjelölt.

Ödön.

Ernő †

Sándor † 1899.
ig.-tanár, kir. tanfelügyelő, később a szászvárosi leányiskola igazgatoja.
(Henter Judith).

Elek sz. 1837.
birtokos Mező-Bándon.
(Nagy Róza def.).

Gáspár sz. 1839.
kir. törvsz. biró K.-Vásárhelytt.
(Lénárt Lotti).

József †

Klára.
(köpeczi Deák Lajos
kír. tanfelügyelő Maros-Vásárhelytt).

Ottilia.

Zoltán
sz. 1870.

Elemér sz. 1875.
ügyvédjelölt
Kézdi-Vásárhelytt.

Géza sz. 1880.
joghallgató.

Ernő sz. 1884.
gymn. tanuló.

Vajna János és Tamás egy külön ágat alapitának, ezek Mikes Mihály, János és Pál notáján a fiscusra szállt jobbágyok voltak, 1638-ban azonban Rákóczy György által megnemesitettek s pávai házuk és telkük adó alól kivétetett. Táblázatuk a következő:

VII. Tábla.

Vajna N.

I. János 1638.

I. Tamás 1638.

Márton 1659.

II Tamás 1752.
(Bodó Zsuzsa).

II. János.

Sándor † 1755.

György.

III. Tamás 1786.

Mártont 1659-ben Mikes Kelemen támadta meg, de Rákóczy György előbbit nemességében és adományában megerősiti. II. Tamás 1752-ben Páloson és N.-Borosnyón jobbágyokat cserél. Fia Sándor 1755-ben nemességét igazolja. II. Jánosnak, ki neje után Altorján és Borosnyón birtokos volt, fiai 1786 április 3-án produkálják nemességüket.[1]

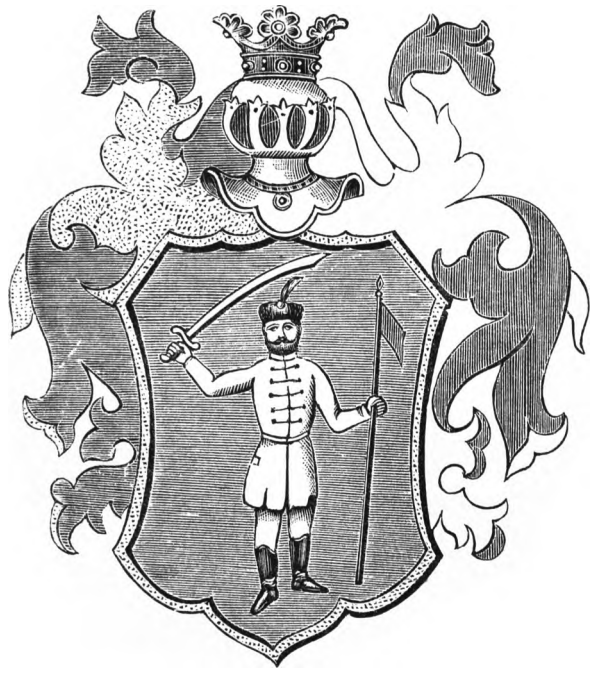
Még számos Vajnát találtam régi okmányok s könyvekben feljegyezve, őket azonban az egyes ágaknál elhelyezni nem tudván, következőleg sorolom fel:

1635-ben Kovásznán Vajna János minor, Gábor, János sen. fia András, Thamás nagyobb, István kisebb, Isván nagyobb, István jun., István harmadik fia János, Nagy Vajna András fia Mihály, András fia János, Gáspár fia András, Mihály felső fiai: István, György. Péter és Miklós, Péter deák és István deák fia Mihály; Páván: Vajna István uzoni lakos, Tamás, András, György, Gáspár, Miklós és Mihály özvegye lustrálnak.[2] — 1681-ben Vajna András fordul elő. — 1690-ben Vajna Orbánt Zágonban Mikes Pál, Thököly hive levágatta.[3] 1694-ben Vajna István Kálnoki Péterrel követségben járt Törökországban.[4] — 1770-ben Zágonban Vajna Ádám, Gábor, János, József, Miklós, István és Orbán laktak.[1] E család nevezetes tagja volt még Vajna Gábor, szül. 1747-ben. Előbb kadét, majd m. kir. testőr 1787-ben székely huszár-kapitány, a török háborubau kitüntetvén magát, 1788-ban őrnagy lett és a Mária Terézia-rend jelével tüntettetett ki. Meghalt 1893 decz. 10-én.

Czimerük: piros paizsban, zöld téren pánczélos vitéz jobbra fordulva, jobbjában karddal, baljában buzogánynyal. — Sisakdisz: a paizsalak derékből. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros. — Ezen czimertől eltérőleg a IV. táblán feltüntetett ág tagjai a következő czimert használták: Kék paizsban zöld téren pánczélos vitéz balra fordulva, jobbjában kardot, baljában buzogányt tart; tőle balról a földön egy feltámasztott ezüst vért látható. — Sisakdisz: a paizsalak derékből. — Foszlányok: arany-kék.

[1] Nagy Iván M. Cs.
[2] Háromsz. M. L.
[3] Cserey Mihály Historiája 210.
[4] Török Imre Naplója 1693—94.

Vaÿda (alsó-csernátoni). Hagyomány szerint a csernátoni Vaÿda és csernátoni Cseh-családok egy törzsből eredtek s az egyik ág megkülönböztetésül akkor vette föl a „Vaÿda“ nevet, midőn a család egyik

Alsócsernátoni VAÏDA-család.

őse erdélyi alvajda lett. A Báthoryak idejében duló zavarok és viszontagságok közepette kegyvesztesek lettek és jószágaikat kiváltságaikkal együtt elkobozták. Ugylátszik ez volt az oka, hogy a bitorló Bástához pártoltak, a ki 1604 február 8-án Kolozsvárról kelt kiváltságlevelében „nemes“ alsócsernátoni Vajda Istvánnak[1] (nobilis agilis Stephani Vajda de Alsó-Chernáton) valamint testvérének alsócsernátoni Vajda Balázsnak kipróbált hüségükért primipilatust adományoz.[2]

II. Rákóczy György 1631 január 16-án Gyulafehérvárról keltezve alsócsernátoni Vaÿda István valamint gyermekei: Mihály, György, Balázs, Gergely és Lukács részére nemes levelet állit ki, a nemességet „utriusque sexus“ clausulával adományozván.[3]

Mielőtt családi táblázatukat hoznám s az egyes ágak monographiáit megirnám, t. olvasóimat felvilágositani tartozom, hogy azon „csernátoni Csernátoni“-család, melyet művemnek 112. oldalán már tárgyaltam a „csernátoni Vajda“-családdal azonos; ezt azonban csak későbbi kutatásaim deritették ki, midőn már a Csernátoni-családra vonatkozó rész, illetve a 112. oldal a sajtót elhagyta volt. Mindez nem változtat azonban a dolgon s az előbb irtak hitelességét nem ingatja meg. Ugyanis a család egyik része a „Vayda“ nevet teljesen mellőzi és Csernatoni néven szerepel, de törzsük II. Istvánban a nemesség szerzőben közös, mint azt a következő tábla mutatja:

II. István
1631-ben nyert nemes levelet.

I. Mihály. | I. György | II. Bálazs esperes. | Gergely. | Lukács.

III. István. Zsigmond. (Pribék Kata). | Miklós. | II. György. | IV. István. (alparéthi Bándy Erzsébeth innen jő le a csernátoni Csernátoni-család I. táblájáu feltüntetett ág). | III. György 1670. (alsócsernátoni Molnár Katalin). | Áron.

Mihály. (feltorjai Kovács Orsolya). | Sámuel 1690. pap. (albisi Csiszér Sára). | Gerson 1700. Ferencz

István sz. 1724. (alcsernátoni Sylvester Anna). | I. Péter sz. 1717. † 1781. Erdélyi ev. ref. püspök. (visai Vichai Krisztina). | II. János nagyenyedi pap és esperes. | Rákhel. (ilenczfalvi Szász István). | Éva. (köpeczi Deák Péter). | Judith. (a.-csernátoni Cseh Péter). | II. Péter. (Gellért Zsuzsa).

Mózes sz. 1753. (f.-csernátoni Torja Sára † 1811). | Sára. a) Máthé Pál. b) csernátoni Molnár György). | Klára. (Farczády Gábor). | Erzsebeth. a) (Gallambos Mihály. b) Pápai István. c) kisbaczoni Incze István). | V. István. (Benkő Mária Dálnokról).

Mózes sz. 1778. † 1856. (a.-csernátoni László Mária). | II. Sámuel előbb sz.-udvarhelyi, később m.-vásárhelyi tanár † 1803. (kisbaczoni Incze Zsuzsa). | I. Pál 1790. Deés város főjegyzője. (deési Balog Mária). | Krisztina. (Abats János erd. ev. ref. püspök.) | IV. Péter sz. 1831. ny. kir. járásbiró. (Czeöller Teréz).

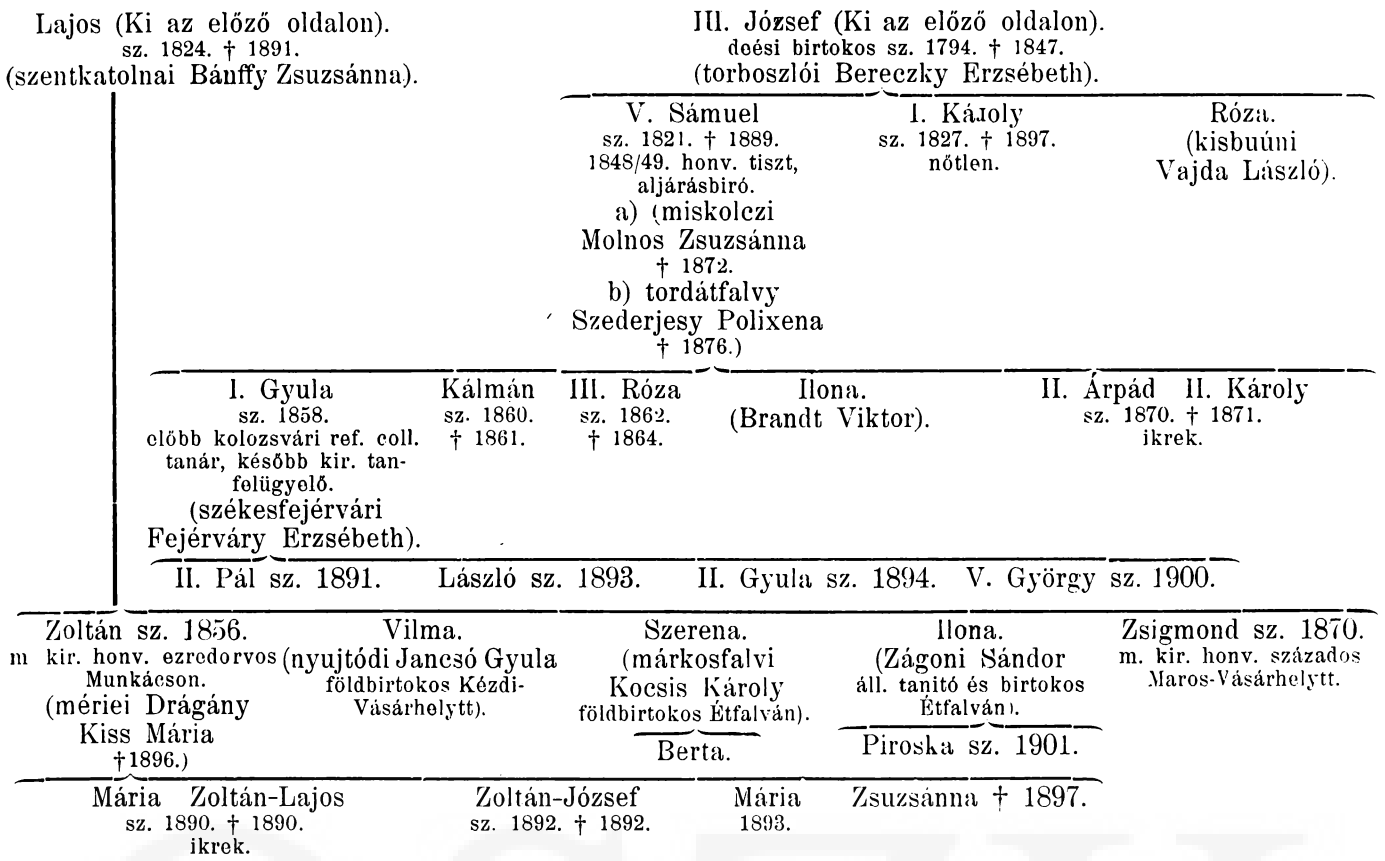
Lajos sz. 1824. † 1891. (szentkatolnai Bánffy Zsuzsánna). (Folytatás a tuloldalon). | Ferencz † 1848.

III. Sámuel. (French Borbára innen jő a csernátoni Csernátony-család II. táblájáu feltüntetett ág). | Sándor. | Zsuzsa. (Milotay Ferencz). | N. (Keserüné). | IV. Sámuel nőtlen. | V. János orvos Brassó. Karolina. | III. Péter nőtlen. | III. József deési birtokos sz. 1794. † 1847. (torboszloi Bereczky Erzsébeth). (Folytatás a tuloldalon). | V. Ferencz def.

[1] 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik. 1614-ben mint primipilus lustrál Csernátonban.

[2] A Básta sajátkezü aláirásával ellátott diszes oklevél dr. Csernátoni Gyula kir. tanfelügyelő őrizetében Beszterczén.

[3] Eredeti nemes levél dr. Vayda Zoltán ezredorvos őrizetében Munkácson.

II. István gyermekei közül Mihálynak két fia volt, III. István és Zsigmond; I. Györgynek Miklós és II. György. A család most élő ágai II. Balázstól és I. Mihálytól származnak le; előbbi 1640 táján esperes volt. Gyermekei közül IV. István a régi dobokamegyei; III. György pedig a belső-szolnoki és az ország más részeibe, sőt idők folytán a Királyhágón tuli megyékbe is elszármazott ágak ősapjai voltak.

A ***Zsigmond ága:*** mai napig megtartá a Vayda nevet s ragaszkodik az 1631-ben kelt nemes levél szerinti irásmódjához, illetve az „ÿ"-hoz, valamint az emlitett okmányban leirt czimerhez is. — Ezen ágból Vayda Ferencz az 1848/49-iki öndédelmi harczban Segesvárnál esett el; a két Mózes és utóbbi Mózesnek fia Lajos szintén mint székely huszárok szolgáltak. — Lajos gyermekei közül: Zoltán született 1856-ban. Tanulmányait Sepsi-Szent-Györgyön kezdette, Székely-Udvarhelyen folytatta. Orvosi pályára lépvén, az egyetemet Bécsben végezte, hol orvostudorrá is avattatott. 1888-ban neveztetett ki főorvossá és 1891-ben ezredorvossá a 4 honv.-huszárezredhez 1892 óta a német lovagrend Mária-keresztese. Testvére Zsigmond pedig m. kir. honvéd-százados Maros-Vásárhelytt, mindkettőnek nemessége, alsócsernátoni előneve és a nemességszerzőtőli leszármazása 1891-ben a miniszterium által is elismertetett. Édes anyjuk özv. Vayda Lajosné ma is azon a telken lakik Alsó-Csernátonban, mely a már több izben hivatkozott 1631-iki nemes levélben van felemlitve.

Az ***István ága***: A család ezen ágának, mely többnyire Dobokamegyében élt, hol birtokai szerint alsó-csernátoni, gyulatelki, csomafai és szász-zsombori előneveket használt, Jánosban magvaszakadt. — Az alparéti birtokot 1662-ben Bándy Erzsébet hagyta férjére Istvánra.[1] Ezen ág táblázata a csernátoni Csernátoni-családnál látható.

A ***György ága***: György 1670 körül zabolai pap volt. Fia Sámuel szintén pap, de Alsó-Csernátonban. Ennek gyermekei közül: Péter sz. 1711-ben; előbb deési pap, 1774-től 1781-ig pedig erdélyi püspök.[2] — Testvére János n.-enyedi esperes Péternek (a püspöknek) fiai közül II. Sámuel előbb székely-udvarhelyi, majd marosvásárhelyi ref. kollegiumi tanár; neje kisbaczoni Incze Zsuzsánna. — Pál Deés város főjegyzője. — Utóbb nevezett Sámuel és Incze Zsuzsának fia III. Sámuel, kinek ivadékai szintén a csernátoni Csernátoni-családnál hozott táblázaton láthatók. Itt azonban némi tévedés fordult elő, a menynyiben utóbb nevezett Sámuel a Csernátony-családnál mint tanár van feltüntetve, holott az atyja, ki ugyancsak Sámuel vala, volt a tanár s ez adta volt ki „Az emberi értelemnek természethistóriáját" s foglalkozott előszeretettel és sikeresen irodalommal.

[1] Szolnok-Dobokamegye Monografiája II. k. 9 l.

[2] Bővebben „a deési ev. ref. egyházközség történetében" irta: Kádár József. „A marosvásárhelyi kollégium történetében" irta: Koncz József tanár.

A ***Pál ága***: Pál Deés város főjegyzőjének gyermekei: IV. Sámuel (nőtlen) előbb Ruszt város főjegyzője, később magánzó, III. Péter (nőtlen) exentrikus ember. Egy kedves lovát koporsóba zárván, annak rendje szerint eltemettette, e miatt Ferencz császár számüzetéssel büntette. Később kegyelmet nyervén, Aradra internáltatott. — IV. Ferencz (deficialt). III. József deési birtokos szül. 1794-ben, 1809-ben, tehát 15 éves korában insurgens; meghalt 1847. Neje torboszlói Beretzky Erzsébet. Gyermekei közül Róza kisbuúni Vajda Lászlóné, I. Károly sz. 1827., † 1897. nőtlen. V. Sámuel 1848/49-iki honvédtiszt, sz 1821 jan. 29-én. † 1889. Első neje miskolczi Molnos Zsuzsánna; második tordátfalvi Szederjesi Polixéna A forradalom után mint volt honvédtiszt bosoroztatott és Olaszországba vitetett, hol a brigantok ellen kellett haczolnia. Innen hazakerülve, családját szétszórva, javait feldulva találta. Egy ideig árpástói birtokán gazdálkodott s később az u. n. „kurta alkotmány“ idejében előbb szolgabirói, azután törvényszéki ülnöki hivatalt viselt az akkori Belső-Szolnokvármegyében. A biróságok szervezésekor 1872-ben bethleni aljárásbirává neveztetett ki. Olaszországban sokat foglalkozott műtörténelemmel és az olasz nyelvet is jól elsajátitván, Boccaciot és Ariostot forditotta. Olaszországi jegyzetei, valamint az 1848/49-iki szabadságharczra vonatkozó értékes emlékiratai nagy részben még kiadatlanok. Első nejétőli gyermekei közül: Kálmán, Róza, Árpád és Károly korán elhaltak; Ilona férje Brandt Viktor. — II. Gyula sz. 1858 nov. 3-án Árpáston (Szolnok-Dobokamegye); előbb kolozsvári ref. kollegiumi tanár 1882—1892-ig; honnan 1892-ben Besztercze-Naszód-megye kir. tanfelügyelőjévé neveztetett ki. Irodalmilag is müködött. Önállóan megjelent művei: „A magyar ódaköltés története“ stb 1882. „Petőfi hatásának pár titka“ 1884; „Tótfalusi Kis Miklós“ 1894; Petőfiről (tanulmány) 1900. Egyik alapitója és szerkesztője volt a Petőfi Múzeum folyóiratnak és első titkára az erd. irodalmi társaságnak, melynek Keleti Virágok cz. folyóiratát szintén ő szerkesztette. Neje: székes-fejérvári Fejérváry Erzsébet; gyermekei: Pál, László, Gyula és György.

A ***Gerson ága***: Tagjai a táblázaton láthatók; közülök IV. Péter szül. 1831. (neje: Czeöller Teréz) Nagy-Váradon és Budapesten lakott; később nagy-enyedi kir. járásbirává neveztetett ki. Jelenleg nyugalomban van és Felső-Bényén lakik.

Csernátoni néven Erdély mivelődéstörténelmében az emlitetteken kivül még számosan szerepelnek. Ezek közt legnevezetesebb Csernátoni Pál, ki Bethlen Miklósnak külföldi utazásaiban társa volt; később apáczai Cseri János mellett mint a kolozsvári ref. kollegium első tanára szerepel, honnan egy pár év mulva a n.-enyedi kollegiumhoz ment át, mint a Nadányi János utódja. Az episcopialis és presbyteriánus rendszerek tárgyában kifejlődött nagy harczok idején az első sorokban küzd s az Apaffi Mihály fejedelem elnöklete alatt megtartott hires radnóti zsinaton a fejedelem jelenlétében bottal fenyegeti meg ellenfeleit, a miért majdnem életével lakol. A Descartes filozófiai elveinek hazánkban egyik legelső terjesztője és magyarázója volt. — Műveinek egy része maig is kiadatlan.[1]

A családnak még több elszórt ága Szabolcsban és az ország különböző megyéiben élt és él mint birtokos és közpályán szereplő egyén.[2]

Nem érdektelen Marcziányi György lovagnak „A dinasztiák korcshajtása“ czimü 1892 évbeli közleménye, melyben a fejedelmi házak sarjai által kötött morganitikus házasságokat sorolja fel. Többek között ezt irja: „A Ferdinánd főherczeg és Welser Filippina szerelmi frigyéből több nemes család keletkezett; ezek mindnyájan már a második generációban kihaltak. Főága: a Magyarországra is szakadt Zinnenburg bárók nemzetsége, a harmadik izben halt ki. Az utolsó Zinnenburg-leány a XVII. század elején egy Vayda nevü erdélyi nemeshez menvén férjhez, a német császár engedélyével gyermekei anyjuk nevét használták. A régi törzsbe oltott ez uj ág utolsó fisarja a bosnyák hadjáratban halt meg, mint a Wasa-ezred főhadnagya“. — Tekintve azon körülményt, miszerint az erdélyi nemes „Vajda“-családok közül régi okmonyokban egyedül a csernátoni „Vayda“-familia iratott „y“-nal a Marcziányi által ismertetett Vayda-nevü erdélyi nemest szintén ezen családból valónak tartom.

A mi a család czimerét illeti, az többféle alakban ismeretes; tagjainak egyik része az ezen mű 112. oldalán illusztrált czimert használja, más része bizonyosan rövidités okáért a paizsban is a sisakdisz alakját, sőt lovas vitézt is használ. — Az 1631 évi nemes levélben adományozott czimer azonban a következő: Kék paizsban hármas halmon fehér öltözetü vitéz, jobbjában kard s baljában piros zászlóval. Sisakdisz. — Foszlányok: arany-kék, ezüst piros.

A Zsigmond ága is kevés eltéréssel ezen czimert használja; de sisakdisz gyanánt a paizsalak van pecsétnyomóikon. — Az általam hozott czimer is ily pecsétlenyomat után készült.

Váradi (száraz-ajtai). Váradi Mihály 1653 jun. 28-án nyert armálist.[3]

[1] Benkő Trans. Tom. S. 260. és 386. l. Bod P. Szt. Polykarpus; P. Szathmáry Károly. A n.-enyedi ev. ref. Bethlen főtanoda története. Bethlen Miklós önéletleirása. A kolozsvári ref. kollegium története stb.

[2] Szabolcsvármegye Monographiája. Dr. Borovszky G. 27., 515 l.

[3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

Várhegyi (léczfalvi). 1614-ben Léczfalván Várhegyi János és Gergely lustrálnák.[1] — 1589 ápr. 25-én Várhegyi Tamás „rétyi“ előnévvel nyert primipilátust;[2] hogy e két családnak közös törzse volt-e, azt megállapitani nem tudtam.

Vásárhelyi (kézdi-vásárhelyi és sepsi-szent-györgyi). Törzsökös háromszéki összékely család, melynek főága még a XVII. század végén (1690-ben) Sepsi-Szent-Györgyre származván, az utódok legnagyobb része ma is ott lakik. A család régi irataiban azt látjuk, hogy Kézdi-Vásárhelyről származtatják magukat — mit a családi név is megerősit — de az okmányok alapján hitelesen megállapitható leszármazásukban nem tudunk egész bizonyossággal odáig visszamenni, hogy egyenesen Kézdi-Vásárhelyről indulhassunk ki. Tudjuk, hogy van egy nagy kiterjedésü „kézdi-vásárhelyi Vásárhelyi“-család, mely nagyon szétágazva ma is él szerteszét az országban s melyet Nagy Iván is leir „Magyarorsz. családai“ cz. nagy művében, de hogy ugyancsak abból ered-e ez a Vásárhelyi-család is, arra kétségtelen adatunk nem lévén, e miatt ezt a Sepsi-Szent-Györgyön megörökösödött Vásárhelyi-családot, az emlitett másik: k.-vásárhelyi Vásárhelyi-familiától elszakitva, egészen külön kell tárgyalnunk, miután teljesen önálló külön családot képez.

A család iratai közt van egy feljegyzés, mely szerint a nemességet k.-vásárhelyi Vásárhelyi István és felesége: Jancsó Judit nyerte 1641-ben Segesvártt I. Rákóczy György fejedelemtől. Ezen nemes levél kihirdetéséről az országos levéltárban is van följegyzés az erdélyi kir. táblai iratok közt őrzött 1826—1832. évi „Proclamationis protocollum“ 7. kötetének 268. lapján. És tényleg a családnak — az iratokból kimutathatólag — első őse ugyancsak Vásárhelyi István (ki feltorjai ev. ref pap) volt, ki a nemeslevél kiadásának korában élt. Ezt a nemes levelet azonban nem sikerülvén feltalálnunk, annak közelebbi tartalmát s az abban adományozott czimert nem ismerjük. Azonban a család tagjai a régi iratokban egész a székely katonaság felállitásáig (1764-ig) mindig „generosus“ (= nemzetes) czimmel emlittetnek és nemes családokkal házasodtak össze, a mi nemesi eredetüket szintén bizonyitja. De különben is e családnak — az összékely jogon kivül is — fennáll nemessége, mivel tagjai — mint leszármazásukból látható — öt generatión át megszakitás nélkül, mind református papok voltak; a háromszéki ev. ref. papoknak pedig Bethlen Gábor fejedelem Medgyesen, 1614 augusztus 10-én kelt levelével kivétel nélkül magyarnemességet adományozott, mindkét nemen származó összes utódaikkal együtt, mely kiváltságlevelet az összes utána következő erdélyi fejedelmek és a Habsburg-házbeli királyok is mind megerősitettek egész II. Józsefig.[3]

E Vásárhelyi családból a XVII. és XVIII-ik században több derék, tudományos férfiu (ref. pap és esperes) vált ki, kik Háromszék és Sepsi-Szent-György város történetében s szellemi életében szerepeltek. — I. Jakab a gy.-fejérvári kollegiumban tanult Bisterfeld János professzorsága alatt és Gidófalván volt ref. pap és sepsii esperes haláláig. Ő kezdte összeirni 1670 körül azokat a rendkivül érdekes XVI. és XVII. századbeli szerelmi és tréfás magyar dalokat, melyeket dr. Ferenczi Zoltán „Vásárhelyi daloskönyv“ czimen 1899-ben kiadott magyarázó jegyzetekkel kisérve, a Heinrich Gusztáv által szerkesztett „Régi magyar könyvtár“-ban. Fiai közül: János (I.) külföldön is tanult s a theologia mellett orvosi tanulmányokat is végezve, Bodokon volt ref. pap 58 évig és sepsii esperes is. 1735-ben halt meg. Péter (I.) pedig 1690—1733-ig Sepsi-Szent-Györgyön volt ref. pap s a család vele telepedett meg állandóan Sepsi-Szent-Györgyön. Ennek a Péternek fia: János (II.) 1734—1744-ig sepsi-szent-györgyi ref. pap volt szintén, de a Daczó-családdal ellentétbe jutván, Uzonba ment papnak, hol 1744—1761-ig müködött, mikor ismét Sepsi-Szent-Györgyre hozták vissza, hol be is fejezte életét. Tudós ember volt, szép könyvtárt szerzett és régészettel s numizmatikával is foglalkozott. Életéről egy évről-évre vezetett, latin nyelvü naplót irt „Mnemeion“ czimen, melyben sok becses följegyzésen kivül családja genealogiáját is megirta.[4] Fiai közül: Jakab (II.) Rétyen volt ref. pap; János (III.) pedig félbeszakitván tanulmányait, 1756-ban beállt katonának, a mivel utódainak nagyot ártott, mert a székely határőri katonaság felállitásával (1764.) azokat is besorozták s igy előhaladásukban nagyon meggátoltattak.

A jelenleg élők közül: Vásárhelyi Sámuel a háromszéki takarékpénztár főkönyvelője s a Székely Mikó-kollegiumnak köztiszteletben álló pénztárnoka Sepsi-Szent-Györgyön. József pedig m. kir. honvéd-százados Maros-Vásárhelytt.

Leszármazásuk a gondosan megőrizett hiteles okmányok és anyakönyvi adatok alapján a következő:

[1] Udvarhely M. L.

[2] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.

[3] Lásd: Orbán Balázs „Székelyföld leirása“ III. köt. 202. l. — Az adománylevél eredetije Sepsi-Szent-Györgyön a Székely Mikó-kollegium levéltárában.

[4] Lásd: „Székely Nemzet“ 1901. deczemb. 24-iki 193. számában és a Székely Nemzeti Múzeum Értesitője III. rész 1902. „A reformáczió három első évszázada Sepsi-Szent-Györgyön“ czimü czikket. A családi iratok részben a „Székely Nemzeti Muzeumban“ vannak Sepsi-Szent-Györgyön, részben pedig ifj. Gödri Ferencz s.-szent-györgyi polgármesternél, kinek neje anyai ágon a Vásárhelyi-családból származik: Vásárhelyi Juliánna árkosi Mihály Andrásnétól, ki Vásárhelyi Jakab (II-ik) rétyi ref. papnak volt leánya.

Kézdi-vásárhelyi Vásárhelyi István

feltorjai ev. ref. pap, ott is temették el. (1646.)

(Jancsó Judith ?)

I. Jakab

a gyulafejérvári kollegiumban tanult Bisterfeld János professor alatt: Gidófalván volt haláláig ev. ref. pap és a sepsii traktus jeles esperese. Ő kezdte összeirni 1670 körül egy kötetbe azokat a rendkivül érdekes XVI. és XVII. századbeli szerelmi és tréfás magyar dalokat, melyeket dr. Ferenczi Zoltán „Vásárhelyi Daloskönyv" czimen 1899-ben kiadott magyarázó jegyzetekkel a „Régi magyar könyvtár"-ban. Eltemettetett Gidófalván. Tizenegy gyermeke volt, kik közül az alábbiak értek nagykort:

I. János

sz. 1640.
Nagy-Enyeden tanult, onnan külföldre ment akadémiára és orvosi tanulmányokat is végzett. Bodoki ev. ref. pap volt 58 évig és sepsii esperes † 1735. 95 éves korában.
(illyefalvi nemes Szabó Ilona, Szabó Mihály leánya. Gyermektelen. † 1727).

II. István

N.-Enyeden tanult, a szászvárosi kollegiumban „ludimagister". 1718-ban gidófalvi pap lett.
(ns. zágoni László Mária László Mihály orbai-széki királybiró leánya).

Ilona.

(alsócsernátoni Beczó István földbirtokos).

I. Péter

N.-Enyeden tanult; 1690 junius 8-án nyert papi oklevelet. S azon évtől fogva Sepsi-Szent-Györgyön ev. ref. pap (s egyházköri jegyző) 43 évig. † 1733. julius 23-án. Eltemettetett a s.-szent-györgyi ref. várkeritésben.
(málnási Imreh Katalin, nemes Imreh Pál és málnási Bartók Kata leánya. sz. 1670. † 1738., eltemettetett a sepsi-szent-györgyi várkeritésben.

Judith.

(gidófalvi Csiszér Péter szotyori ev. ref. pap 1698).

Judith.

a) (Krizbai Mihály hidvégi ev. ref. pap.
b) gidófalvi Jancsó Sámuel).

Maria.

(aldobolyi Fülöp Miklós uzoni ref. pap). 1746-ban már özvegy.

Ilona.

(Málnási Pál Bodokon 1746).

Krisztina.

(Serester György Illyefalván).

Dávid

† kiskorában.

Mária †

Mihály

N.-Enyeden tanult, azután a németországi akadémiákra ment, orvosnak készült. Oderai Frankfurtban nyert bizonyitványt 1722. szept. 30-án. † 1726. melancholiában. Eltemettetett a s.-szent-györgyi ref. várkeritésben.

Ilona.

(Dálnoki Pál fülei ev. ref. pap, majd 1733. árapataki, később oltszemi. 1738.

Katalin.

(felcsernátoni Csernátoni István deák 1738).

II. János

sz. 1701 február 27-én Sepsi-Szent-Györgyön. N.-Enyeden tanult 1714-től 1727-ig, mikor hévizi pap lett. Apja halála után 1734-ben S.-Szent-Györgyre választják ref. papnak. 1744-től 1761-ig uzoni pap, akkor ismét visszahozzák S.-Szent-Györgyre. 1759-ben sepsii esperes lesz. † 1775. S.-Szent-Györgyön.
(Márk Judith, a s.szent-györgyi nemes Márk Zsigmond leánya; házasság köttetett: 1729. jan. 20.)

II. Péter

sz. 1705.
a n.-enyedi kollegiumban subscribált 1727-ben. Irt egy latin theologiai disputatiót 1726-ban. szászvárosi ev. ref. kántor. † 1735.

Sámuel

† 1735.

József

Kolozsvártt tanult. (Bodrogi Zsuzsa, házasodott 1737. Kolozsvártt telepedett meg.

Sámuel

† 1719. kiskorában.

Juliánna

sz. 1729 nov. 4. Hévizen. † 1762. (közép ujtai Huszár Mihály hévizi református pap, házasság: 1751.

III. Jakab

sz. 1731 nov. 28. Hévizen. N.-Enyeden tanult 1742-től. Rétyen ev. ref. pap 1760—1772-ig, osztozik atyja halála után testvéreivel 1775-ben. 1780-ban már nem él
(rétyi Keresztes Klára sz. 1736. † S.-Szent-György ön: 1802 jul. 20.

Krisztina

sz. 1734 jan. 16. Hévizen. † 1753., temettetett az uzoni várba.

Judith

sz. 1736. szept. 11. Sepsi-Szent-Györgyön. nem ment férjhez. † 1809.

III. János

sz. 1739 jul. 12. † 1809. Sepsi-Szent-Györgyön. 1748-ban megy N.-Enyedre tanulni. 1756-ban beállott az Eszterházy-gyalogezredbe, azután besoroztatott székely huszárnak, utódai 1802-ben székely gyalog-katonáknak soroztattak a 2-ik gyalogezredbe.
a) (uzoni Márk Kata, házasság: 1763. Elváltak.
b) Benedek Anna 1795).
(Folytatás a tuloldalon.)

Katalin

sz. 1742 máj. 29. S.-Szent-György ön. özvegy lett 1774-ben. † 1803.
(killyéni Székely Boldizsár földbirtokos S.-Szent-Györgyön; házasság: 1764).

Mária

sz. 1748. deczember 6. Uzonban. † 1750. temettetett: az uzoni várba.

József

sz. 1751. aug. 21. Uzonban. † 1755. uzoni várba temettetett.

Juliánna

sz. 1770. decz. 15-én Rétyen. 1845-ben még él.
(nemes árkosi Mihály András földbirtokos Sepsi-Szent-Györgyön, sz. 1761. † 1829.)
Lásd leszármazóit: az árkosi Mihály-családnál.

Ignácz.

†

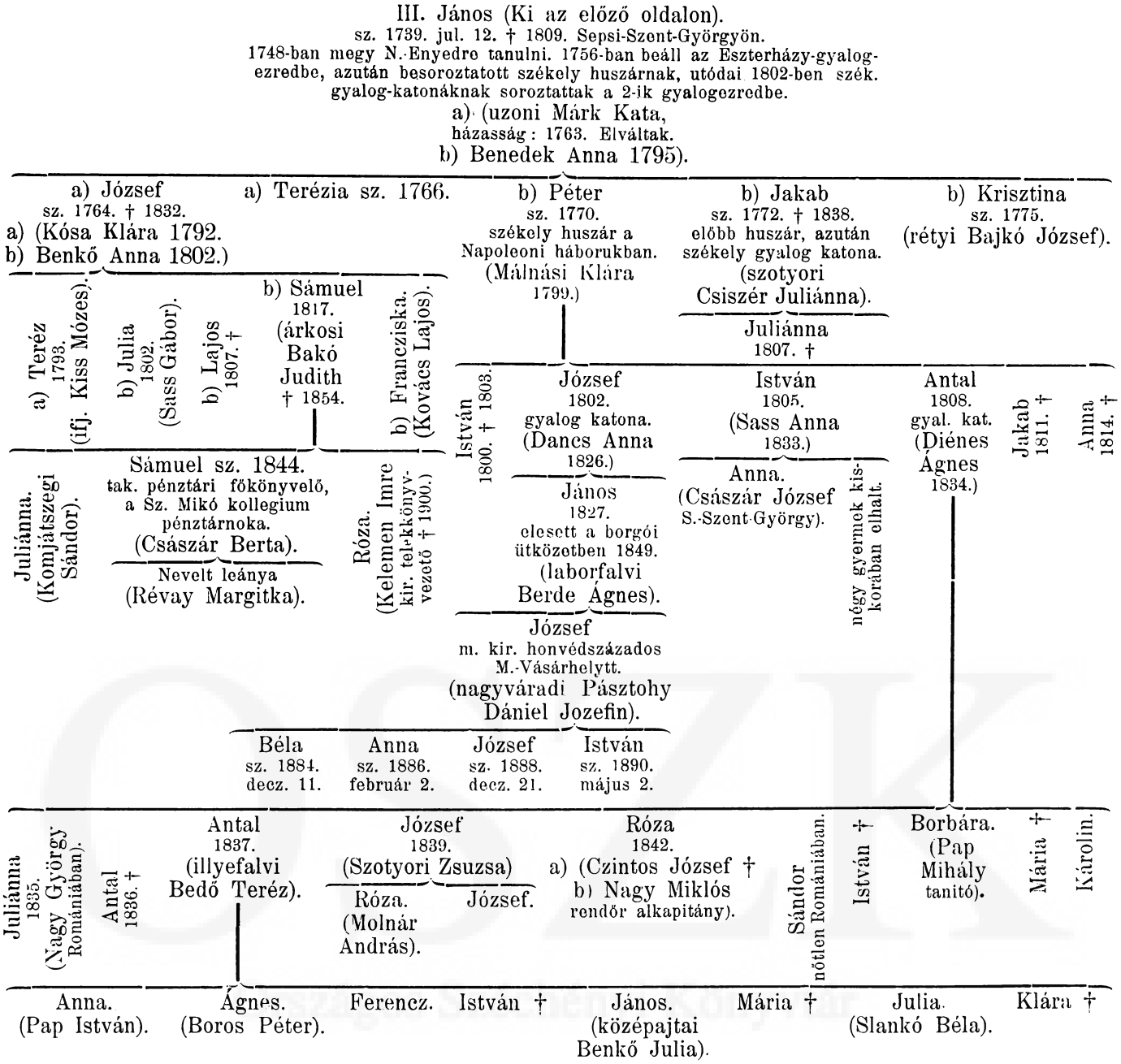
Bálint.

Ágnes.

(kovásznai Márkos Deák Józsefné).

Julia.

(martonosi Gyujtó Sámuelné).

Végh (csernátoni). Háromszék nevesebb székely családjai közé méltán sorakozik a csernátoni Végh familia is, sok tudományos férfiut adott társadalmunknak, de mint jó honfiak is példányképül állhatnak a jövő nemzedék előtt; kötelességüket — midőn hazájukat veszedelemben látták, — mindenkor lerovták.

Eredete mint minden székely családé ismeretlen; története a XVI. századig vezethető vissza, midőn Végh Ferencz mint felsőcsernátoni birtokos van beiktatva és 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik fel.[1]

Nevük többféle alakban fordul elő u. m. Veegh, Vég és Végh, de a család mindig utóbbihoz ragaszkodott.

Nemes levelük 1608-ban junius 29-én kelt; Veegh Pál s általa két fitestvére András és Márton nyerték Báthori Gábor fejedelemtől s 1609 január 28-án lett a maksai gyülésen kihirdetve.[2]

1614-ben a Bethlen Gábor-féle lustra alkalmával Végh Ferencz, András és Márton, továbbá Végh István jegyeztettek fel.[3]

1635-ben a Rákóczy György-féle összeirásban Végh Márton fia Pál, András fia Pál, Végh János, Végh Ferencz fia István, Végh András és Végh Péter öcscse Gergely fordulnak elő.[4]

1640 körül két ágra szakadt a család, az alsó és felsőcsernátonira.

Leszármazási táblázatuk a tuloldalon:

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.

[2] Eredeti nemes levél Végh Endre főgymn. tanár őrizetében Sepsi-Szent György.

[3] Udv. M. L.

[4] Háromsz. M. L.

Ferencz
1598-ban birtokos.
1602-ben esküszik fel a királynak.

Pál
1608-ban nyer nemes levelet.

Márton
1608-ban nyer nemes levelet.
1614-ben lustrál.

András
1608-ban nyer nemes levelet, 1614-ben lustrál.

Pál
1635-ben lustrál.

Pál.
Innen a felsőcsernátoni ág, de adatai ismeretlenek.

György.
Innen az alsócsernátoni ág.
(Cseh Anna).

János.
(Fekete Klára).

Zsuzsa.

Márton.
Mihály.
Ivadékai Hunyadmegyébe származtak, további adatok hiányoznak.

Péter.

János.
(Bán Klára).

Mihály.
András.

Katalin.

Zsgmond.

István.

Zsuzsa.

Márton.
Katalin.

Antal.
(Cseh Judit).

Zsigmond.

Ábrahám
1848/49. százados.
(Cseh Erzsébet).

Antal
1848/49. főhadnagy.
(Fazakas Mária).

József.
Ferencz.
Klára.

István.
Klára.

Károly.

Sámuel
birtokos.
(Farkas Juliánna).

István
színész.

Ignácz.
Mihály.

Samu
főgimnáziumi tanár.

Árpád
tanárjelölt.

Aladár.

Tibor.

János.

Pál.
(Sylvester Mária).

András.

Sándor.

Ferencz.
(Barabás Mária).

Sándor.

János
mérnök.

Árpád
dr. ügyvéd.
(Répászky Ilona).

Pál.

Endre
főgimnáziumi tanár.
(Dörgő Erzsébet).

Andor.

Erzsébet.

Pál.

Ilona.

Csernátoni VÉGH-család.

1792-ben deczember 4-én a család nemességének igazolásával él a kir. tábla előtt.[1] Az ujabb nemzedékből felemlitendők: Végh Ábrahám, ki 1848/49-ben mint honvéd százados küzdötte végig szabadságharczunkat. Végh Antal, ki 1848/49-ben mint főhadnagy az ágyuk öntésénél Gábor Áronnak jobb keze vala, később a közönséges vaseke létesitője Háromszéken.

A jelenben élők közül: Végh Ferencz és Sándor alsócsernátoni földbirtokosok; Végh Endre főgymnasiumi tanár Sepsi-Szent-Györgyön; dr. Végh Árpád ügyvéd Miskolczon; Végh János mérnök Budapesten, Végh Sámuel földbirtokos Alsófehérmegyében; Végh Samu főgymnáziumi tanár Zilahon; Végh Árpád tanárjelölt Kolozsváron Végh István szinmüvész Pécsen és Végh Endre cs. és kir. főhadnagy, utóbbi a felsőcsernátoni ágból.

Czimerük: Kék paizsban koronán nyugvó pánczélos kar átnyilazva. — Sisakdisz: pánczélos kar karddal. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

Vén (kovásznai). Régi székely család, melyből 1614-ben Vén István, György és Pál fordulnak elő;[2] ez idő szerint Kovásznán Vén Imre, József és György élnek.

Veres (kőröspataki). A Veres-családok között Háromszéken ezen familiáról vannak legrégibb adataink. Ugyanis 1459-ben Veres Mihály Sepsi-szék követe a medgyesi gyülésre.[3] — 1614-ben Veres Antal primipilus.[2] — 1635 ben Veres Antal a hét birák egyike; fia István, ennek fiai: Péter és Istók.[4]

[1] Eredeti okmány Végh Endre főgymn. tanár birtokában S.-Szent-Györgyön. Udvh. M. L. [3] Kállay F. Sz. N.
[4] Háromsz. M. L.

Veres (márkosfalvi). 1607 április 14-én Veres György Báthori Zsigmondtól kapott primipilátust;[1] 1631 november 8-án pedig Rákóczy György az 1607-ben nyert armálist Veres Gergely, György és Jakab kérésére megerősité.[1]

Veres (polyáni). Régi székely család, melyből Veres György a XV. században az altorjai Apor László bélafalvi örökségét vette meg, miről Miklós bölöni lelkész és szentszéki közjegyző 1536 ápr. 25-én bizonyitványt állit ki.[2] — 1614-ben Veres Péter mint nobilis lustrál.[3] — 1648 márcz. 28-án Rákóczy György Veres Istvánt a fiskus procuratorát és Pétert a hadban való megjelenés alól mentette fel.[1]

Veres (dálnoki). Törzsgyökeres székely család, melynek ma is számos előkelő tagja él Háromszéken. Első ismert törzse Miklós, ki Báthory Istvántól Dálnokon a száznő árnyéka nevü dülőben erdőrészt kapot s azt 1578 ápr. 28-án az alsóárokalji erdőrészszel cseréli el.[4] 1614-ben Dálnokon Veres György, Ferencz, Gáspár és Bálint mint primipilusok fordulnak elő.[3] 1635-ben pedig Ferencz, Benedek, Márton és Gáspár lustráltak.[5] Dálnoki Veres Péter nemes levele 1643 szept. 16-án a Basa Tamás elnöklete alatt tartott léczfalvi gyülésen hirdettetett ki.[6] Nagy Iván szerint ezen családból Elek 1848 körül ügyvéd, Károly ugyanakkor Vále-Brodon uradalmi ispán volt.

Az ujabb generatioból: Veres Domokos dálnoki birtokos, kinek neje Abod Lina; Veres István szintén ott birtokos, neje Abod Mária; fia Sándor kereskedő Kézdi-Vásárhelytt, utóbbinak testvére Mária, Bakcsi Gyuláné. Ide tartoznak továbbá Veres Károly ev. ref. pap Papolczon, Péter körjegyző K.-Martonfalván, Gyula ügyvéd Sepsi-Szent-Györgyön, utóbbinak neje futásfalvi Hamar Mária; Dénes vámtiszt Budapesten; Veres Mária Darkó Mihály áll. tanitó neje Dálnokon; Dénes birtokos Dálnokon; Etelka Dimén Andrásné Dálnokon; Amália Rácz Andrásné K.-Vásárhelytt; Veres Lina hajadon és Veres Ilona tanképezdei növendék Nagy-Szebenben. — Ezen család 1785 január 24-én vett nemesi igazolványt.[7]

Veres (zágoni). 1614-ben Veres Tamás mint primipilus fordul elő.[3] Ezen Tamásnak öcscse Péter, kinek fia Mihály 1635 ben lustrál. János fiai: Mihály és György szintén az 1635 évi lustra könyvben vannak feljegyezve.[5] Egy ága Udvarhelyszékre költözött. Zágonban Veres István él.

Veres (magyarósi). Veres Balázs 1608 junius 10-én nyert armálist.[1]

Veres (sepsiszentkirályi). 1583 jun. 24-én Veres Dániel primipilátust nyert. 1591 julius 8-án Veres Gergely és György sepsiszentkirályi curiájukra és birtokukra Báthory Zsigmondtól novadonatiot kaptak.[1]

Veres (maksai). 1591-ben julius 8-án István armálist nyert.[1]

Veres (árkosi). Szintén régi székely nemes család, melyből János 1607-ben Sepsi-szék főjegyzője volt.[8] A családból Boldizsár 1609 május 25-én Báthori Gábortól, István pedig 1648 február 22-én Rákóczy Györgytől nyertek nemes levelet.[1] — A XVII. század elején igen kiterjedt család volt, 1614-ben 12 tagja lustrált,[3] — 1635-ben a már fennebb emlitett János (nobilis) fiai: Sámuel, Bálint és Péter; Gáspár fiai: Benedek, Boldizsár és István; Máté fiai: Istók, András és Benedek; Boldizsár fia: Mihály és ennek fia: Istók fordulnak elő.[5] Birtoka a XVIII. században Nagy-Ajtán, Kökösön és Bikfalván is volt. 1765-ben a leányág örökségi pert inditván, abból a következő leszármazási töredék tünik ki:[9]

Boldizsár.
János.
Bálint.
Dániel.
(Gergely Ilona).

Mózes. (Imre Ilona, utóbb uzoni Szabó Györgyné). Veres Mária. (Ujvári István).	Sámuel † 1789.	Anna. (magyar-sárosi László Sámuel 1798).	Bóra. (szotyori Nagy Barnabás 1798).	Mária. (szemerjai Bora Sámuel).

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Szabó K. Sz. Oklt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[5] Háromsz. M. L.
[6] Gub. levélt. 3134/771. sz. a
[7] Dr. Illésy és Pettkó kk.
[8] Kállay F. Sz. N.
[9] Nagy Iván M. Cs.

Ebből a családból származott árkosi Veress György is (sz. 1809 † 1883. Árkoson, atyja: Sámuel, nagyatyja István volt), ki az 1840—50-es években jeles brassói ügyvéd s az ottani magyarság egyik vezére volt, hol (s később hazaköltözve, Árkoson) a Mária Terézia által privilegizált brassói görög kereskedő társulatnak volt negyven éven át ügyvédje s vezette azon hatalmas pert, melyet a görögök a román gör. kel. püspökség beolvasztó politikája ellen inditottak s mely per megnyerésével az emlitett görög társaságnak másfél millió forintot érő vagyona mentetett meg az oláh hegemoniától. 1839-ben felelős szerkesztője volt a Brassóban megjelent magyar lapnak, az „Erdélyi Hirlap"-nak, a „Mulattató" czimü melléklappal együtt. Haláláig árkosi szép kuriájában lakott s Háromszék politikai életében élénk részt vett. Az illyefalvi választó-kerület szabadelvü pártjának elnöke, unitárius egyh. főgondnok s az árkosi unitárius egyház és községi iskola első támasza volt. Nemességét még V. Ferdinánd igazolta. Neje: Lengyel Borbára († 1893.) volt; de gyermekei nem maradtak. Nevelt leánya: Lengyel Lujza, Gödri Ferencz nyug. kir. albiró neje Sepsi-Szent-Györgyön.

A családnak még sok tagja él ma is Árkoson, kik egyszerü kisbirtokosok. Innen származik dr. Veress Vilmos kolozsvári tanár is és Csifó Salamon unitárius status-titkár neje.

Vida (pákéi). Ős régi székely család, mely a XVI. század végén és XVII. század elején volt a legkiterjedettebb. 1602-ben Vida János, Demeter, András, Mihály és István esküsznek fel Rudolf király hüségére.[1] 1614-ben Vida János, Ferencz, György, Demeter és András lustrálnak.[2] 1626 márczius 29-én pákéi Vida András Bethlen Gábortól nyert primipilátust.[3] 1635-ben Vida György mint a hét birák egyike, Miklós, Ferencz fia János, Péter fia Tamás és István fiai: György és Márton fordulnak elő.[4]

A család kiválóbb tagjai: Vida Dániel 1848 előtt a k.-vásárhelyi katonanövelde tanára, később Zuba majd Dobay hadsegédje; nem kis része van az 1848/49-iki kivivott győzelmek dicsőségében. Ő volt a hétfalusi magyarokból alakitott zászlóalj őrnagya s mint ilyen Fogarasnál a muszkák annyira körül zárták, hogy csapatjának nagyobb része a harcztéren elvérezvén, egyedül maradt, magát nem adta meg, hanem addig harczolt, mig 30 sebtől boritva össze nem esett. Sebei miatt alkalmatlan volt a felakasztásra, mint haldoklót hurczolták börtönbe, hol 1856-ig sinlődött. 1867-ben Háromszék főjegyzője lett s bár egyik kezén csak két ép ujja volt, a tollat ép oly erélylyel kezelte, miként egykoron hősi kardját. Továbbá Vida Károly ki 1848-ban iró és hirlap szerkesztő volt; meghalt N.-Váradon 1862 január 4-én.

Vikárius (kőrispataki). 1614-ben Vikárius István, György és Mihály primipilusok fordulnak elő.[2]

Vitályos (gidófalvi). Háromszéki székely család, melynek történelmét azonban adatok hiánya miatt csak hézagosan közölhetem. Első ismert őse Vitályos Balázs, ki 1580-ban Gidófalván birtokos és 1602-ben Básta főgenerális rendeletére mint lovas székely Rudolf király hüségére esküszik fel.[1] 1614-ben Balázs és János mint primipilusok fordulnak elő.[2] 1635-ben Vitalyius György fiai: István, Miklós es György; Vitálius Bálint fiai: Balázs és András, valamint János fia Mihály lustrálnak.[4] 1661 körül Vitályos Gergely sepsiszék assessora volt;[5] 1814 körül Simon Fogaras vidékén hivatalnok, Kornél pedig décsei ev. ref. lelkész.[6] 1848-ban Vitályos György tábori lelkész.

Ezen családnak ma is számos előkelő tagja él, neveik azonban előttem ismeretlenek.

Vizy (altorjai). Már a XVII. század elején is két ágban élt, u. m. Altorján és K.-Polyánban; 1635-ben mindkét helyen számos tagja lustrált.[4] A k.-polyáni ág Simontól jöve le, ki 1614-ben élt és kiterjedt családdá nőtte ki magát. Az altorjai törzsnek egy ága Tordavármegyébe költözvén, ott Nagy Iván szerint következő családfát alkotott:

Vizy N.

Daniel főbiró Tordamegyében Toroczkón.	Teréz. a) (Jancsó János. b) Baranyai Pál).	András. a) (Nagy Zsuzsa. b) Baczoni Mária).	Sándor. (N. Julia).	Lajos.
Róza. (kadicsfalvi Török Rudolf).	Endre mérnök. (Csató Ida).	Julia. (Nagy Pál).	Sándor. (Balla Lila).	
	Irma. Gizella. Árpád.			

Vizy János 1816-ban nádorispáni táblabiró volt.

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Udvh. M. L.
[3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Kállay F. Sz. N.
[6] Nagy Iván M. Cs.

Vonczi (illyefalvi). † 1614-ben Vonczi Bálint, Boldizsár és Péter lustrálnak.[1] Kihalt.

Voloncs (kézdiszentléleki). Szintén régi székely család, melynek neve többféle alakban fordul elő u. m. „Volonczi, Voloncs, Voloncz és Valoncz.“ 1602-ben Volonczi György, Gergely, Péter, István és László Rudolf király hüségére tesznek esküt.[2] 1614-ben Voloncs László, István, Máté, György, Gergely és László lustrálnak.[1] 1609 márczius 25-én Valoncz István és György Bethlen Gábortól armálist nyertek.[3] Az 1635 évi Rákóczy György-féle összeirásban Voloncz Máté, István fia Mátyás, Gergely fiai: Ambrus, András, István, és Gergely fordulnak elő.[4] Ezen családból ma következők élnek: Voloncz Sándor a László utóda, valamint gyermekei Rezső és Vilma; Ferencz megyebiró gyermekei: Dénes és Mihály; József (pataki) ki az 1848/49-iki szabadságharczban vett részt fiai: János és Lajos; Voloncs Mózes, Voloncs József és gyermekei; András és gyermekei és Voloncs János. Néhai Voloncs Albert sepsiszentgyörgyi birtokos fia István, adótiszt Nyiregyházán.

Egyik ága a családnak Borbándon (Károlyfehérvár) mellett lakik.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

[1] Udvh. M. L.
[2] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[3] Dr. Vass Miklós kir. könyv.
[4] Háromsz. M. L.

Zajzon (illyefalvi). Háromszéken — mint eddig is láttuk — több Zajzon-családdal találkozunk, lehet hogy egy törzsből indultak ki, de az egyes ágak még a XVI. században szakadtak el egymástól a közös törzs megállapitható nem lévén, külön-külön kellett történetüket megirnom. — Az illyefalvi Zajzon-családból Mihály mint testőr 1611 junius 14-én Báthori Gábortól nyert czimeres nemes levelet.[1] Ezen Mihálytóli leszármazás, mely 1761-ben lett összeállitva s később a család tagjai által izről-izre kiegészitve, a következő :

Mihály.
István.
István.

- Bálint. — Mihály.
  - Pál.
    - Lajos †.
    - Antal nyug. katona állatorvos.
    - Károly †
      - Zsigmond † — Albert birtokos Illyefalván.
      - Sándor † (Jancsó Anna, a Máté maksai ev. ref. pap és László Julia leánya).
        - Sándor sz. 1871. tanár Kézdi-Vásárhelyen. (karatnai Könczey Kornélia, a József honvéd-főhadnagy leánya).
          - Erzsi 1900.
        - Gergely kir. adótiszt Kézdi-Vásárhelytt, végzett jogász.
        - Ilona. (Márton Imre kir. albiró)
          - Margit 1900.
      - Gergely †
- András.
  - Ferencz. — Mária.
  - Pál. — Rebeka. (Móritz József őrnagy).
    - Bálint. — Mihály.
    - Mihály. — Mózes.
- Ferencz 1749-ben atyaflaival szerződik. — Ferencz. — László illyefalván.
- Mihály. — Sámuel def.
- Zsigmond † 1761. (Demeter Anna). — Dániel. — József.
  - Károly 1792. Gidófalván.
  - Antal.

Illyefalvi ZAJZON-család.

Törzsgyökeres székely család, melynek jelenleg négy férfitagja él, u. m.: Zajzon Antal nyug. katonai állatorvos, Albert birtokos Gidófalván, Gergely jogvégzett kir. adótiszt Kézdi-Vásárhelytt és Sándor állami polg. isk. és okl. tanitóképezdei tanár szintén Kézdi-Vásárhelytt. Czimerük azonos a sepsi-szent-királyi Ábrahám-család czimerével.

Zajzon (sepsi-szent-györgyi). † Nemes levele 1577-ben kelt.[2] 1614-ben Zajzon András Sepsi-Szent-Györgyön mint primipilus fordul elő.[3] Ivadékai kihaltak.

[1] Orsz. Ltr. Capt. oszt. arm. 22.
[2] Tagányi K. jegyzéke. Udvh. M. L.

Zajzon (rétyi). 1614-ben Zajzon István és Simon primipilusok.[1] — 1630-ban Zajzon István Brandenburgi Katalintól nyert armálist.[2] 1786 junius 19-én rétyi Zajzon Bálint és Sámuel (Fogarasmegye) nemesi igazolványt vett.[4]

Zakariás (teleki). 1607 jun. 17-én Zakariás Ferencz és Máté Rákóczy Zsigmond fejedelemtől nyert nemes levelet.[2] 1614-ben Ferencz és János lustráltak.[1] 1798 szept. 14-én pedig teleki Zakariás Mózes nemesi igazolványt kapott.[3]

Zalay (szentkatolnai). † 1614-ben Zalay Péter mint primipilus fordul elő.[1] Kihalt.

Zambler (alsó-csernátoni). ○ Ezen családról is csak kevés adat jutott birtokomba. Nagy Iván szerint ide tartoztak: Ferencz 1794 körül Háromszék mérnöke; egy más Ferencz 1815-ben adórovó Tordamegyében; János 1815-ben tanár a gyulafehérvári gymnasiumban; György 1847-ben tordamegyei szolgabiró; János 1847-ben csikszentmártoni plebános.

Alsó csernátoni ZAMBLER-család.

Az ujabb nemzedék táblázata a következő

György. Lila.		Izsák (csiktaploczai Lázár Mária).
Károly.	Domokos jelenleg százados a méntelepnél. (killyéni Székely Margit, elvált).	Mária. (léczfalvi Gyárfás Benedek).

Czimerük: Kék paizsban két farku arany oroszlán növekvőn, jobbjában egyenes karddal, baljában golyóval. — Sisakdisz: a paizsalak. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.[4]

Zarándok (bikfalvi). † Ezen családból Zarándok István 1614-ben mint primipilus lustrált.[1] Kihalt.

Zathureczky (alsó-zaturcsai). ○ Magyar nemes család, mely Turóczmegyéből származott s a turóczszentpéteri Dávid-családdal egy törzsből indult ki. Legrégibb ismert törzse Uzda királyi halász volt, ki IV. Béla királytól 1255-ben a Turócz vizének jobb partján fekvő Vendégh helységet kapta; melybe Jakab zólyomi főispán által iktattatott.[5] Uzdának fiai: Mechk, Ztremen, Mortun és Drachmel Béla király által azon kötelezettséggel erősitettek meg kiváltságaikban, hogy a család háboru esetén minden hat férfiu után egy pánczélos vitézt tartozott adni.[6]

Kiterjedt és előkelő familia, melynek számos nagy alakja volt: de szereplésük Magyarországra esvén, térszüke miatt mellőznöm kellett. Ugyszintén leszármazási táblázatuk is a család kiterjedettségénél fogva mintegy 4 □-méter helyet foglal el, általam csak kivonatosan közöltetik és pedig következőleg

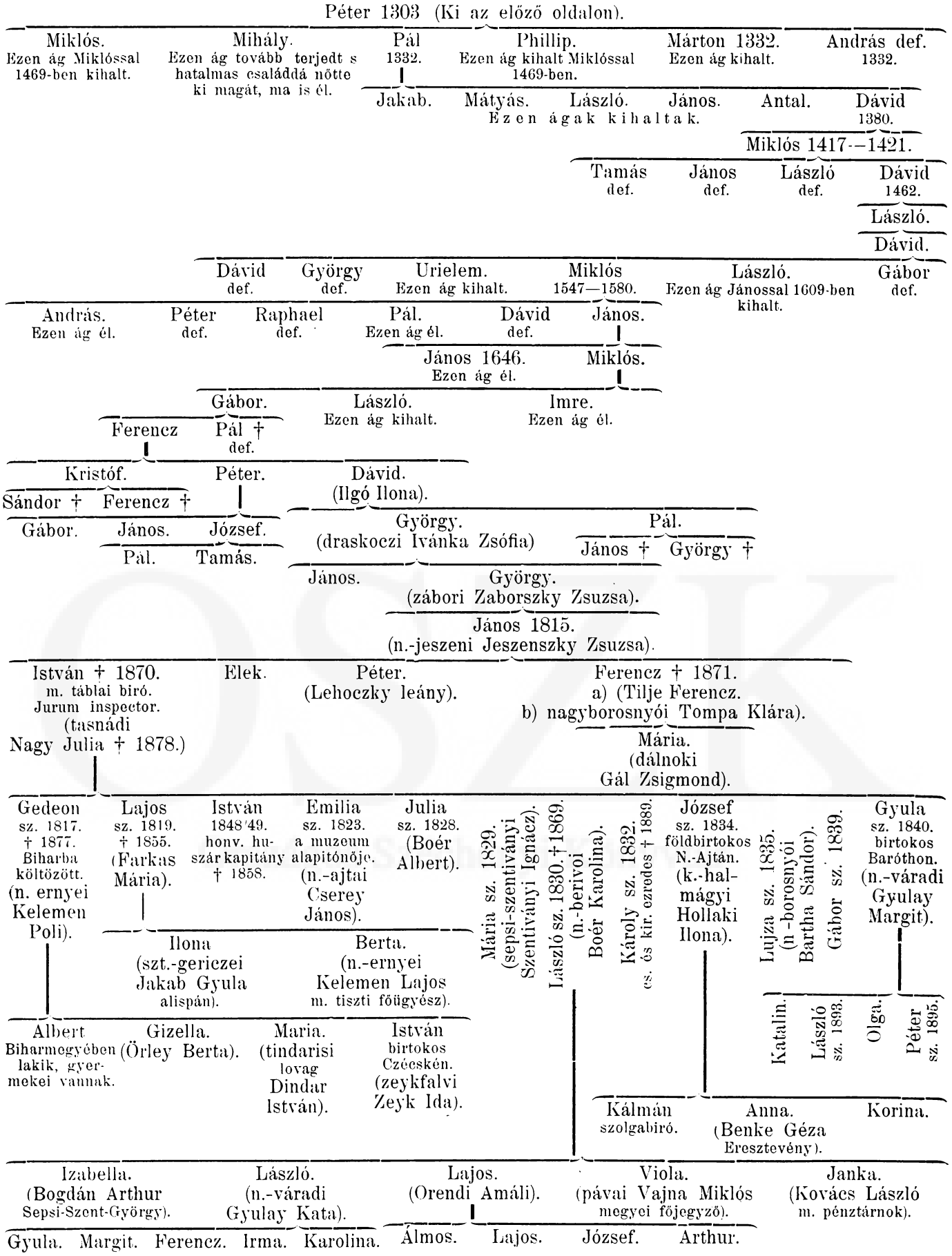
Uzda de Zathurcsa et Vendégh 1230.

Mechk 1255. Utódok Lengyelországban.	Stermen 1255.		Mortun vagy Márton 1255. Comes.	Drachmel 1255. def.
Péter. Ezen ág kihalt.	Ladomer 1303. Ezen ág kihalt.	Miklós. Ezen ág kihalt.	Benedek 1303. Ezen ág kihalt.	Péter 1303. (Folytatás a tulold).

Alsó-zaturcsai ZATHURECZKY-család.

Udvh. M. L. [3] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv. Dr. Illéssy és Pettkő KK. [4] 1781 évbeli homogiale instrumentumban (Háromszék) alsócsernátoni Zambler Ferencz mellett az általam hozott czimer látható. Regestrum de Turócz Engel Monumenta pag. 27. Fejér Cod. dipl.

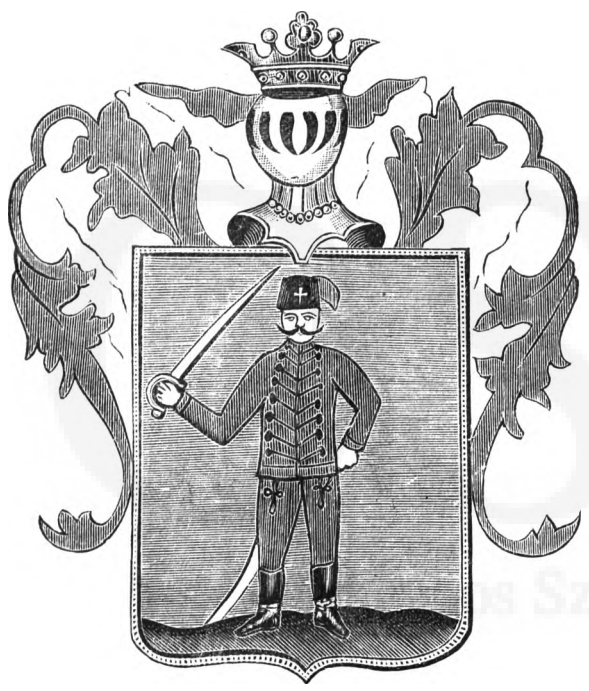

Nevét a turóczmegyei Zaturcsa helységről vette; előnévül pedig az „alsó- és felső-zaturcsai“, a „vendégh“. sőt egyes tagjai az „uzda“ praedikatumot is használták. A család főfészke jelenleg is Turócz; onnan szakadt egy ága Lengyelországba s egy-egy ága Nógrád- és Békésmegyékbe. Háromszéken István telepedett meg és pedig 1817-ben jött Olasztelekre (Udvarhelymegye); ott, valamint Baróthon szép kiter-

jedésü birtokokat szerzett. Később megyei táblabiró és Jurum inspector volt. Tőle származik a ma már Háromszéken is virágzó Zathureczky-család. 12 gyermeke közül Gedeon Biharmegyébe származott s ott alapita családot. István 1848/49. mint honvéd-kapitány szabadságharczunkban Bem mellett küzdött, ezért hét évet ült Kufsteinban s midőn hazabocsátották, meghalt. Emilia nagyajtai Cserey Jánosné a lánglelkü honleány, a sepsi-szent-györgyi Székely Nemzeti Múzeum alapitónője, kinek tevékenységéről a szép multu Cserey-familiánál számoltam be. — Károly cs. és kir. ezredes a 62-ik gyalogezredben, kinek emberszeretetéről mint ezredének tényleges tiszthelyettese személyesen volt alkalmam meggyőződni. Fölebbvalóinak bizalmát, alantosainak szeretetét és ragaszkodását teljes mértékben birta. Meghalt 1889-ben. — József és Gyula, előbbi Nagy-Ajtán, utóbbi Baróthon birtokos; mintagazdák, kik őszinte modorukkal vivták ki népszerüségüket. Tevékeny részt vesznek a politikában és előkelő társadalmi életben. — Lajosnak csak leánygyermekei maradtak, u m. Ilona sz.-gericzei Jakab Gyula udvarhelymegyei alispán neje és Berta a közkedvelt és müvelt zeneszerzőnő, n.-ernyei Kelemen Lajos ügyvéd és megyei tiszti főügyész neje Sepsi-Szent-Györgyön s végre László, szintén baróthi birtokos, törvh. biz. tag stb. stb.

Czimerük Két részre osztott paizs; felső piros részben medve növekvőn, jobbjában három rózsát, baljában koronát tart, előtte a nap, mögötte a hold látszik; az alsó kék részben három zöld halom, azok felett három rózsa. Sisakdisz: a paizsbeli medve. — Foszlányok: arany-kék, ezüst-piros.

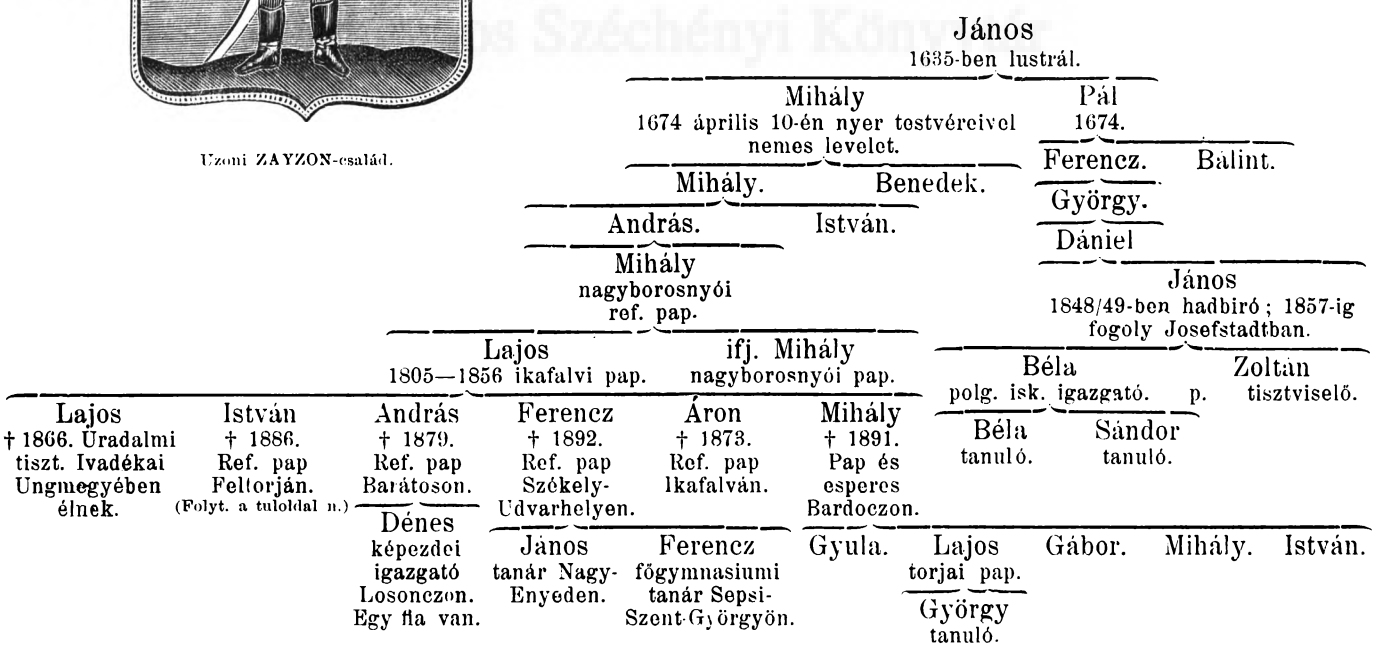
Zayzon (uzoni). Ezen régi székely-család mai napig megtartotta nevének régi irásmódját, holott a már fennebb emlitett Zajzon-familiák mind az uj helyesiráshoz alkalmazkodván „j"-vel irják nevüket. De régi okmányaikban nemcsak az uzoni, hanem az illyefalvi stb., stb. előnevü Zajzon-családok nevei is különböző alakban irattak u. m.: Zayson, Zejzon, Zayzon, Zaizon és Zajzon. Tehát azon körülmény, hogy egyik j-vel a másik y-nal irja nevét, nem zárja ki az általam vélt közös törzsbőli származást.

Uzoni ZAYZON-család.

Nemessége székely ősi jogon alapszik, ezt igazolja azon körülmény, hogy az 1635. évi lustrakönyvben Zaizon János fia Mihály, Zaizon János deák és Zaizon István kökösi birtokos előfordulnak.[1] Ezen felül Zayzon Mihály és Pál testvérek, előbbinek fiai Mihály és Benedek; utóbbinak Bálint és Ferencz 1674 április 10-én Apaffi Mihály fejedelemtől czimeres nemes levelet is nyertek.[2]

Leszármazási táblázatuk a következő

[1] Háromsz. M. L.

[2] Eredeti nemes levél Zayzon Farkas tanár őrizetében Sepsi-Szent György ön.

István † 1886. (Ki az előző oldalon).
Ref. pap Feltorján.

Farkas	Károly	Lázár	Albert
sz. 1838., polg. isk. tanár Sepsi-Szent-Györgyön, megelőzőleg pap Bodokon.	† 1895. Ordi pap.	ügyvéd Kézdi-Vásárhelyt.	† 1886.

Géza	Béla	István
sz. 1875., áll. kulturmérnök Miskolcz.	gazdatiszt Csombordon.	katonai iskolai növendék.

(uzoni Pünkösti Margitka).

Tagadhatatlan, hogy a Zayzon-családok közül az uzoni mindenkor a legnépesebb és legtehetősebb volt s ez tán az oka, hogy megkülömböztetésül a többi Zajzonoktól „y"-nal irta és irja ma is a nevét; de hát az teljesen a sors ironiája, hogy az egyik ágnak jobban suxcedál a szerencse, mint a másiknak, azért az összes Zajzonoknak egyforma osztályrészük van a székelyek dicsteljes multjából, mindannyian jó hazafiakhoz méltóan, ha kellett, hazájukért életüket is feláldozni készek voltak.

Ezen család tagjait többnyire a papi pályán látjuk. Lajos az ikafalvi papnak öt fia hirdeti egy időben Isten igéjét a szószékből. Hervadhatatlan családi koszorujukat azonban utóbb nehány tanár is az áldásos tanügyi virágokkal diszité. A papi palást mellett, ha szükség volt, kardjukat is őseikhez hiven forgatták s ki tudták vivni e téren is az elismerést. István a XVIII. század végén a törökök elleni háboruban esett el; Áron és Mihály 1848/49-ben Bem mellett harczoltak, Ferencz pedig 1849-ben az oroszok fogságába jutott. A család tagjai társadalmi állásaikkal a táblázaton láthatók.

Czimerük: Kék paizsban, zöld téren piros öltözetü vitéz jobbjában karddal, balját csipőjére téve. — Sisakdisz. — Foszlányok ezüst-piros.

Zágoni (zágoni). 1659 január 28-án Zágoni Péter Barcsay Ákos fejedelemtől nyert nemes levelet.[1]

Zebed (közép-ajtai). ✝ Kihalt székely család, melyből Zebed Demeter 1459-ben Miklósvárszék követje volt a medgyesi gyülésre.[2]

Zoltán (sepsi-szent-iványi). 1610 január 16-án Zoltán Péter Bethlen Gábortól nyert armálist.[1] Ezen családból Szentiványon néhai Zoltán Zsigmond fia Zsigmond és utóbbinak fiai: Ferencz és József élnek.

Zoltán (sepsi-zoltáni). Legrégibb székely családainknak egyike, melyből Zoltán Lőrincz 1439-ben mint székelyek ispánja emlittetik.[3] — 1614-ben Zoltán Benedek, Ferencz, Mihály és Tamás mint primipilusok fordulnak elő.[4] Valószinü, hogy Zoltán Károly, ki 1781-ben Déván született s a legutóbbi erdélyi nemesi fölkelést irta le, de a sepsi-komollói előnevet használta,[5] szintén ezen családhoz tartozott.

Zöld (k.-szentléleki és illyefalvi). Kézdi-Szentléleken 1614-ben András lustrált.[4] Utóbbi helyen kihalt, de egy ága Illyefalvára származott, melynek táblázata a következő:

Zöld N.

Ferencz.	Ádám.	József	István.	Róza.
Utóda ifj. Zöld Ferencz birtokos Illyefalván.		birtokos.		

N.	József
(Benkő Ádám.	birtokos, biró 1848/49. Illyefalva városnál hivatalnok, volt nemzetőr. (Kiss Borbára).

József sz. 1857.	Lajos	Gyula sz. 1859.	Sándor sz. 1862.	Béla sz. 1866.	Károly
áll. isk. igazgató Lugos. (Bokodi Ilona).	birtokos Illyefalván. (Plugor Teréz).	birtokos Illyefalván. (Barok Róza). Vannak gyermekei, de nevük ismeretlenek.	polgári iskolai tanár Baróth. (Incze Etelka).	nőtlen.	szemlész, nőtlen.
József. Ilona.	Teréz.				

Sándor	Ernő	Etelka.	István	László
1888.	1890.		1887.	1887.

Zsögön (osdolai). Neve többféle alakban fordul elő u. m. Szögén, Sögön, Szeögeön és utóbbi időben Zsögön. A Lipse és Mosát fenyvesekkel boritott hegylánczolatok között fekvő Osdolát valja szülőföldjének, hol a XVI. században már mint tehetős birtokosok szerepelnek. 1602-ben Szögén István és Demeter

[1] Dr. Vass Miklós tanár kir. könyv.
[2] Kállay F. Sz. N.
[3] Benkő Com. 28.
[4] Udvh. M. L.
[5] Nagy Iván M. Cs.

Rudolf király hüségére tesznek esküt.[1] 1612 május hó 25-én Báthory Gábor Sögön István, ugyszintén néhai Sögön Kelemen fiainak Gergelynek és Jánosnak és néhai Sögön Demeter fiának Mártonnak adott armálist, mely nemesi okmány 1631-ben Rákóczy György fejedelem által is megerősitetett.[2] Az emlitett nemességszerzőtől jön le az ez idő szerint oly terjedelmes Zsögön-család, melynek ma mint egy 70 férfi és 80 nő tagja van.

Ezen családból 1614-ben Seogeon Demeter, István, Kelemen és Balázs a Bethlen Gábor-féle conscriptioban fordulnak elő.[3] Az 1635 évi Rákóczy György-féle összeirás szerint Szeögeön Kelemen fiai: Gergely és János; Balázs fiai: Mózes, Antal és György: István fia Mihály; Demeter fia Márton, ennek fiai: András, Demeter és Miklós.[4] 1695-ben Zsögön Margit Hadi György neje vala.[5] 1742-ben Zsögön János nagykászoni plebános, később esperes volt.

Háromszék határán lévén a család székhelye, minden komolyabb harcz és küzdelem tagjait szólitotta fel első sorban a haza védelmére. Sögön András és Péter a XVII. században az ojtozi szoroson benyomuló törökök ellen harczolva vérzettek el. Zsögön János a franczia háborukban vett tevékenyen részt. Id. Zsögön József pedig az 1848/49-iki szabadságharcz alatt számol be halált megvető bátorságáról. — Az ujabb nemzedékből emlitett Józsefnek gyermekei: Árpád polg. isk. tanár Erzsébetvároson, Zoltán tanárjelölt Budapesten, Ilona Gábor Antal áll. tanitó neje Erzsébetvároson, Eliz Jánó István vasuti hivatalnok neje Szolnokon, Géza gymn. tanuló és Emilia taniťónő Kézdi-Szentléleken. Továbbá ifj. Zsögön József (sz. 1837), osdolai birtokos és neje Bándi Anna gyermekei: u. m. Béla posta- és távirda tiszt, szigorló jogász Kolozsvártt, Anna a Zsögön István neje, Vilma a Jánó József neje, Jenő (sz. 1879) segédjegyző Lemhényben, Berta Tóth Kelemen áll. isk. igazgató neje Szász-Zsomboron és Mária. Ide tartoznak még özv. Zsögön András birtokos és Zsögön István biró, h. anyakönyvvezető Osdolán; végre a Zsögön János fia Mihály Kolozsvár II. ker. kapitánya, a magyar és közép hitelszövetkezet igazgatója, az erdélyrészi méhész-egylet titkára, a kolozsvári róm. kath. státus képviselője, a vereskereszt-egylet választmányi tagja stb., stb.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
Eredeti okmány Zsögön Mihály őrizetében Kolozsvártt.
[3] Udvh. M. L.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Csintalan-család okmányaiból tünik ki.

ZÁRSZÓ.

Most pedig bucsut veszek a nyájas olvasótól s hálásan köszönöm meg mindazoknak türelmét, kik művemet végig olvasni szivesek voltak.

Nem állitom, hogy teljes egészet alkottam művemben, mert az érdekelt családok mindenike részéről nem találtam egyforma — s ezen ügyhöz méltó támogatásra, — tehát még igen sok adat lehet eltemetve a feledés homályában; de a mit közreadtam, annak megbizhatóságáért jót állok s levéltáramban őrzött adatokkal kész vagyok bármikor annak hitelességét beigazolni.

Nem tekintettem azt, hogy egyik vagy másik család, változott körülmények folytán ma már többé nem visz vezérszerepet, hanem közöltem adatait hiven, mert legfőbbképpen a történelem számára irtam művemet.

Eljárásom a czimerillusztrációkat illetőleg teljesen önálló; nem vetettem alá saját nézeteimet és tapasztalataimat az ujabban keletkezett heraldikai szabályoknak, nem öltöztettem fel az adományozott czimereket a heraldikai divatjournal czifra ruháiba. Én a czimereket a maga eredetiségében hoztam, ugy, a hogy azok a fejedelmek által adományoztattak, vagy a hogy azok az egyes családoknál 1848 előtt, óta használatban vannak. Tudjuk, hogy Erdélyben a fejedelmek korszakában a heraldikára kevés sulyt fektettek, a paizs alakjai nem oly plasztikusak, a foszlányok nem oly czifrák, mint a milyenek a nyugaton adományozott nemes levelekben levő czimereknél. Előfordul bizony, hogy fémre-fémt, szinre-szint tettek; akárhány esetben a paizs alakja a paizsnak még egy harmadrészét sem tölti ki.[1] A kinek tetszik, térjen el az eredeti adományozott czimertől, rajzoltassa ujra, de történelmi hüségének rovására önfejüleg nem teszem s ha mások tennék, vagy teszik is — erre jogosultnak nem tartom, mert nem ornamentikai munkálat ez, melynél a fejlettebb izlés kél versenyre, hanem történelmi alapon nyugvó, közhitelü okiratokról van szó — melyeknek hü közlése egyuttal ama korban divott felfogás, izlés stbiről van hivatva tanuságot tenni.

Én tehát nyugodtan engedem át a pálmát azoknak, kik ezért versenyeznek, de követni őket nem fogom!

Ennyit szükségesnek tartottam vázlatosan papirra vetni, hogy a netáni kritikának előre elzárjam zsilipjeit, mivel azoknak utólagos betömésére, — komoly irányu és sokoldalu elfoglaltatásom miatt amugy sem érnék reá.

[1] Lásd a tordai Borbély család eredeti nemes levelén levő czimert. — Borbély Sámuel igazgató-tanár őrizetében Székely-Kereszturtt.

Mielőtt pedig Háromszékvármegye nagyrabecsült közönségének bucsut mondanék, igéretet teszek, hogy ha a közönség érdeklődése mellett még számottevő adatokat sikerül összegyüjtenem, készséggel fogok egy pótkötetet összeállitani, melynek fáradságos munkájához az erkölcsi rugót ugyanazon nagyrabecsülés, ugyanazon hazafias érzés fogja képezni, mint a mely ezen munkámnak megirására ösztönzött.

És most fogadja a n. é. közönség hálás köszönetemet azon jóakaró támogatásért, melyben csekélységemet részesiteni kegyeskedett.

Hazafias tisztelettel:

A SZERZŐ

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

F Ü G G E L É K .

Egyes családokra nézve csak müvem befejezte után kapván adatokat, azokat szintén betüsorrendben mint következik közlöm :

Altorjai taltorjai). Székely család, de adatai előttem ismeretlenek. Közülök A1 torjai Imre m. kir. csendőrezredes Szegeden.

Antalffy (szereda-szentannai). Ezen családról művem 15-ik oldalán van szó. Kimaradt Antalffy .Julia férjezett Imrefi Istvánná, ki 1828-ban halt el; leányuk Imrefi Eliza Maros-Yásárhelytt él.

Apor (altorjai báró). Az ősi fészekben Altorján ez idő szerint báró Apor János ül, ki szintén tevékeny részt vesz a politikai és társadalmi életben és jó Imii gazda. Neje alcsernátoni Bernáld Irén. Gyermekei is vannak, de nevük előttem ismeretlenek.

Az Apor-család leírásának kiszedésénél sajtóhiba történt t. i. a 19-ik oldalon felülről a 18-ik sorban „mig a magyar le nem mondott'[1] helyett olvasd: „mig a magyar koronáról le nem mondott".

Babos (besenyői). Ezen család monographiája müvem 24. és 25-ik oldalán fordul elő; czimer-leirása azonban későn jutván kezeimhez, arról e helyen szamolak be. u. m.: Kék pajzsban álló férfi jobbjában karddal, melynek hegyén emberi fej látszik. Sisakdísz : kar karddal. — Foszlányok.[1]

Baka (kurtapataki). Művem 27-ik oldalán említettem, hogy a kurtapataki Baka-család 1743-ban is nemes levelet nyert. Az említett nemes levél Baka Elek ny. kir. telekkönyvvezetőnek szívességéből idő-közben kezemhez jutván, abból az tűnik ki, hogy Mária Theresia nemcsak uj nemes levelet, de a régi czimertől eltérőleg következő uj czimerrel ajándékozta meg a családot: Négyrészre osztott paizs. az első és negyedik osztály piros mezejében két keresztbe tett kard ; a második és harmadik osztály kék mezejé-ben keresztbe tett két virágzó galy látható. Sisakdísz: babérral körülvett kard és virágzó galy keresztije téve. — Foszlányok : kék-arany-piros, kék-ezüst-kék. Ugylátszik a Baka-család egyes tagjai tehát nem az általam illusztrált régi ezimert, hanem az újabban adományozottat használják.

A nemes levélből kitűnik továbbá, hogy Áron a nemesség szerzőnek atyja János, nagyatyja pedig Lőrincz volt.

Barabás (márkosfalvi)- A Marosszéken lakó. de Márkosfalváról származott Barabás-családból, melyről művem 43. oldalán irtani, származott Barabás János és testvérei; Jánosnak fia Elek. ennek fia ugyancsak Elek s ennek fia Lajos m. kir. honv. hadnagy Alsó-Szombatfalván Fogarasmegye. Ezen család-ból való továbbá Barabás Endre coll. tanár Maros-Vásárhelyen.

Bedőházi (pákéi). Ezen székely nemes család, mety ősiségén alapuló jogait még 1848 előtt is élvezte, a léczfalvi Bedőházi családból szakadt ki. Ide tartozik Bedőházi János a népszerű ig.-tanár, kit a marosvásárhelyi kerület az utolsó cziklus alkalmával országgyűlési képviselővé választott meg.

[1] **Eredeti czimer a M. N. Múzeumban.**

Bernáld (alsó-csernátoni). Az alsócsernátoni Bernáld szép multu családnak egy rég kiszakadt ága Hunyadmegyében él. Ezen család a háromszéki Oltszem községében telepedett le s ott idővel nevét önkényt Bernádra változtatta; illetve könnyebben volt kiejthető, a nép által Bernádoknak hivattak s később ugy is lettek anyakönyvelve. — Oltszemről Bernád Elek Léczfalvára került, elvevé Bartha Annát, ott alapitott családot. Gyermekei közül: Miklós sz. Léczfalván 1840-ben. Iskoláit N.-Enyeden kezdette, jogot pedig Nagy-Szebenben végzett. Hátszegen (Hunyadmegye) ügyvédi irodát nyitván, később kir. közjegyző lett; mint ilyen nemcsak az előkelő társadalmi, de a politikai életben is számottevően részt vett s a hátszegi kerület szabadelvü pártjának elnöke és mintagazda volt. Neje alsószilvási Páva Gizella, a Páva Antal alispán és kir. tanácsos leánya. Gyermekei a következő táblán láthatók:

Bernád Elek
léczfalvi birtokos.
(Bartha Anna).

Miklós sz. 1840. ügyvéd, kir. közjegyző Hátszegen. (alsó-szilvási Páva Gizella).	Zsuzsánna. (dálnoki (Lázár Elek.

Etelka. (galaczi ifj. Buda Géza).	Gizella. (szálláspataki Kenderessy Ferencz).	Mariska. (pui Puy Zsigmond).	Béla sz. 1874. szolgabiró.	Zoltán reáliskolai tanuló.

Ezen család nemessége ujabb időben is megerősittetett, de tagjai mindég büszkébbek voltak ősiségen alapuló jogaikra, melyeket 1848 előtt élveztek, uj nemes levelükkel soha sem hivalkodtak. Tagjai Hunyadmegyében a „léczfalvi“ előnévvel élnek.

Bialis (illyefalvi). A 74-ik oldalon II. tábla csikszentmártoni Szabó Gábor és kadicsfalvi Török Piroska alá, mint gyermekük „Gábor“ teendő; született 1900-ban.

Biroga (gelenczei).[1] † Régi és gazdag székely család volt, mely a XV., XVI. és XVII-ik századokban szerepelt. Nemessége többek között azon primipilusi levél által van igazolva, melyet Biroga Lőrincz „gelenczei“ előnévvel nyert.[2]

Egy töredékleszármazási táblázata a következő:

Biroga Demeter (nobilis) 1490.
György 1536.

György 1583.	Mátyás 1583.

István 1648. nobilis.	Miklós 1628—48.

ifj. Miklós 1671. def.	János 1688. † 1720. (Mihálcz Anna).	Lőrincz. (Fábián Ursula).

ifj. János 1727. (Benkő Klára).	Erzsébeth. (nyujtódi Nagy Pál).	Kata. (Imreh István de Étfalva).

Mária † 1751. (Jancsó István).	Éva sz. 1714. def.	Zsuzsa sz. 1716. def.

Egyháztörténelmileg is fontos és érdekes azon okmány, melylyel Biroga Györgynek és általa utodainak Gelenczén egy hely adatik. Kezdete ez: „In nomine dominicet. Nos Nicolaus Hiripinus Appostolica auctoritate publicus notarius, nec non plebanus de Gelencze, decanusque in Orbay Sede etc.“[3]

Érdekes továbbá az 1689 május 2-án nyilt alakban és fejedelmi pecséttel ellátva Fogarasban kelt exemptionalis levél, melyben Apaffi „ob decrepitam suam aetatom Joannes Biroga vita durante, ab omni belligeratione, lustratione“ kivétetik, a mig fia „bello et armis idonens foret“.[3]

A Basa-féle birtoknak is egy része előbb a Mihácz, majd a Biroga s azután a Jancsó-család örökébe ment. A Biroga-család kihalt.

Bodor (léczfalvi). Művemnek 86-ik oldalán, az V-ik táblán feltüntetett Sándor nem 1899-ben, hanem 1894 ápr. 13-án halt el. Gyermekei közül Irma nem Nagy Samuné, hanem Nagy Lajosné. — Sándor a kisdebreczeni körjegyző neje nem Szabó Emma, hanem Szabó Róza, gyermekei pedig a következő sorrendben következnek: Sándor sz. 1885., Károly sz. 1886., Lajos sz. 1887., Zoltán sz. 1890. és Áron sz. 1899-ben.

[1] A Bakk- és Jancsó-családokból: irta Bakk Endre vizaknai plebános.
[2] Gyulafeh. Capt. Ltr. 6. Lib. Reg. Gabr. Báthori A. 1609 foi 379.
[3] Eredeti okmányok Jancsó Károly családi levéltárában.

Cserey (nagyajtai). A család neve régi okmányokban „i“-vel is iratott. igy „Cserei“ az ez idő szerint élő tagok is „i“-vel irják.

Dobay (feldobolyi). E mű 144. lapján tárgyalt ugyanezen családra vonatkozólag utólag a következő leszármazást nyertük, melyet ide igtatunk:

János
ny. kir. járásbiró Kovásznán.
(Szacsva Rozália).

Gyula † (Csüdör Irma).	János főjegyző K.-Vásárhelyt. „Székelyföld“ szerkesztője.	Lajos kir. telekkönyvvezető. (Réthy Gizella).	Ferencz gyógyszerész.	Albert gyógyszerész. (Szigethy Gizella).	Sándor †	István †
János.	Árpád. Jolán.		Zsigmond.	Adrienne. István.		

Ferencz (uzoni). Művemnek 161-ik oldalán a Ferencz-család csak az „uzoni“ előnévvel fordul elő, de 1901-ben I. Ferencz József királyunk Ő felsége nevezett Ferencz-családnak az „uzoni“ előnév mellé a „killyéni“-t is legkegyelmesebben adományozta.

Gyárfás (léczfalvi). Művem 190-ik lapján levő IV. táblán a negyedik izben előforduló János fia Zsigmondnak is vannak leszármazói; e szerint az emlitett tábla következőleg pótolandó:

I. Zsigmond.

II. Elek.	VI. István	II. Zsiga.	II. József.
III. Károly.	V. Sámuel.		
VIII. József.	III. Lajos.	IV. Zsiga.	VI. Sándor.
Károly. István. Samu.		III. Jenő.	

A 191-ik lapon pedig az V. táblán József fiaiul csak József és Mihály emlittetnek, mig valóságban fiai: Mózes, Elek és József voltak, kik közül Mózesnek utódai vannak, a következő táblázat szerint:

I. Mihály sz. 1712, † 1880. április 25.
(Incze Ilona).

I. József.

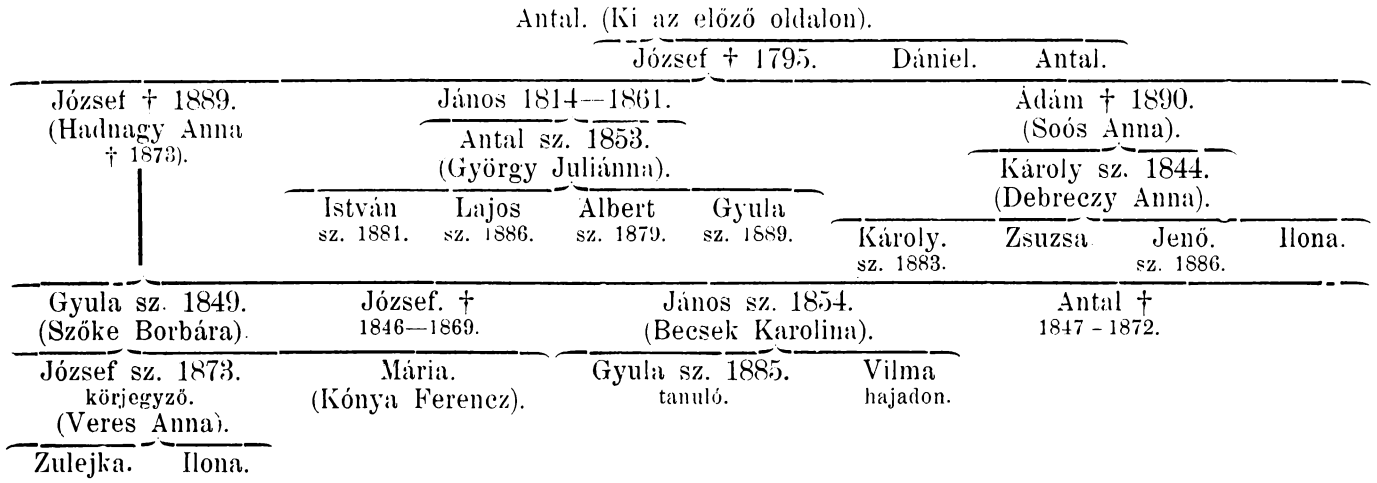
I. Mózes.	III. Elek.	V. József.
III. Sámuel. III. János.	II. Mózes.	Pál. VI. Ferencz. X. József. I. László.
III. Sándor. VI. Sámuel.	III. Mózes. (Barabás Róza). Rezső.	Róza. V. Károly. Aurelia.
VI. Ferencz. Ilona. Kálmán.	VII. Sándor. (Kósa Mária).	IV. János főispáni irnok Sepsi-Szent-György.
		Ernő † V. János † VI. János †
II. Béla Ida.	II. Jenő † Margit.	VII. Ferencz. Berta. Anna.

Hadnagy (zabolai). Valószinü, hogy egy törzsből indult ki a dálnoki Hadnagy-családdal; de a két ág még a XVI-ik században válhatott el egymástól, mivel Hadnagy Jánost 1596-ban már Zabolán találjuk s 1602-ben Rudolf király hüségére esküszik fel.[1] Ezen Jánosnak fiai: István, János, Ferencz és András az 1635 évi conscriptioban fordulnak elő.[2] Utóbbiak valamelyikétől származott Hadnagy Sámuel, kinek leszármazói a következő táblázaton láthatók:

Sámuel 1640.

Péter † 1676. nemes levelet nyert.		Miklós † 1676. nemes levelet nyert.				
József.	Ádám.	Tamás.	Mihály.	Miklós.	Boldizsár.	János.
József.	Ádám.	József.	Tamás.	Ferencz. Mátyás.	Mihály.	István † Tamás.
	Albert def.			László. József.	László. Boldizsár.	István. Tamás.
				László. Péter.	Mihály. László.	
					Miklós. Antal. Ferencz. (Polyt. a tuloldalon).	
					Ádám.	Tamás. József.

[1] Dr. Szádeczky L. Sz. Oklt.
[2] Háromsz. M. L.

A táblázaton feltüntetett Sámuel fiai Péter és Miklós 1676 junius hó 22-én Apafi Mihálytól nyertek zabolai előnévvel nemes levelet.[1] A család tagjai 1793-ban a marosvásárhelyi táblán igazolják nemességüket, „zabolai“ előnevüket és az 1676-ban nemes levelet nyert Péter és Miklóstóli leszármazásukat [2] Tagjai részt vettek a franczia forradalomban és az 1848/49-iki szabadságharczban. — A család birtoka Zabolán, Dálnokon és Futásfalván van. Élő tagjai: Hadnagy Károly volt körjegyző és birtokos, valamint családja Hadnagy Gyula, János és Antal birtokosok családjaikkal együtt Zabolán s végre Hadnagy József körjegyző és birtokos Futásfalván.

Héya (sárfalvi). Ezen család kötelékéből valók még a 207. oldalon hozottakon kivül, néhai Héya Endre reáliskolai igazgató és neje Berzenczey Vilma, fia Héya Endre főmérnök, gazd. int. tanár Kolozsvártt.

Kádár (lemhényi és gelenczei). Művem 340-ik oldalán közölt Kádár-család kiegészitéséül következőket hozhatom. Az 1672. évi nemes levél nemcsak Kádár István és Ferenczcznek, hanem azok fiainak és lemhényi Józsa István a Kádár István fogadott fiára is kiterjesztetett. Az 1776. évi nemesség igazolási per szerint Kádár Albert, József és Domokosnak Gelenczén 6 és Kádár Ferenczcznek Osdolán, Gelenczén és Haralyon szintén hat jobbágya volt.

A leszármazási tábla utolsó izén álló Ákos jelenleg kir. törvényszéki biró Kézdi-Vásárhelyen; gyermekeit pedig Ferencz, Sándor, Janka, Ernő és Ibolykának hivják.

Czimerük: Kék paizsban zöld ruhába öltözött férfiu jobbjában karddal, baljában törökfővel. — Zárt sisakdisz. — Foszlányok.

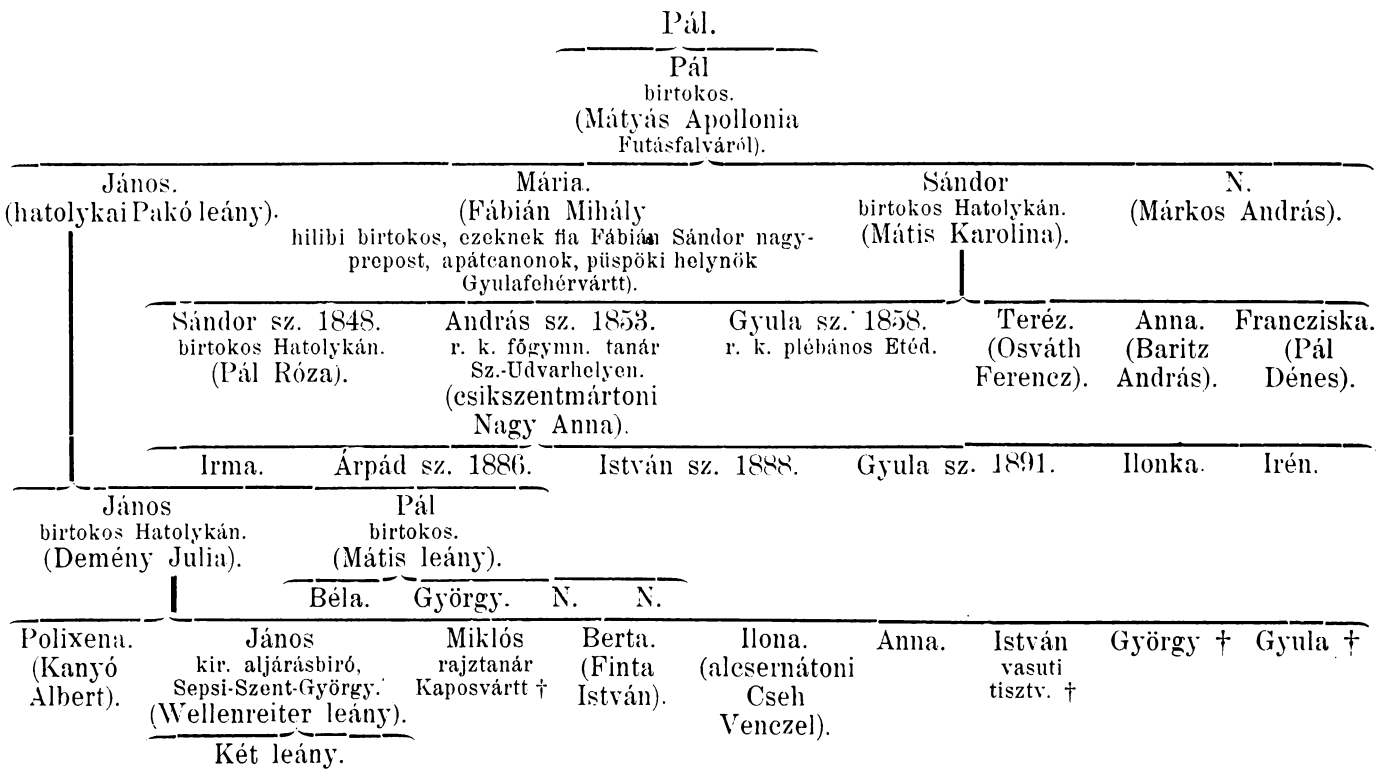
Keresztes (zabolai). Keresztes Gáspár 1676 junius hó 22-én Apafi Mihálytól a zabolai Hadnagy-családdal nyért közösen nemes levelet.[3]

Kozma (zabolai). Ezen család szintén a zabolai Hadnagy-családdal nyert közös nemes levelet és pedig 1676 junius hó 22-én.[3]

Nagy (szotyori). A jelen mű 335—337. lapjain tárgyalt szotyori Nagy-család leszármazási rendjében az V. tábla alatt felvett családi ágazat (a család több tekintélyes tagjának állitása szerint) egy külön, önálló családot képez, mely valószinüleg szintén szotyori előnévvel nemesittetett meg Rákóczy Zsigmond fejedelem által 1609 április 6-án és a mely családnak czimere a közölt másik szotyori Nagy-család czimerétől teljesen különbözik, t. i. kék pajzson vörös ruhás kar, mely kezében egy köteg fehér tollat tart.

Pap (hatolykai). Későn jutottak ezen régi székely család adatai is kezemhez; pedig szereplő család volt, melyből Pap András és István az István fiai az 1635 évi conscriptioban ősi székély nemességüknél fogva előfordulnak.[4] Ugyancsak András és István „hatolykai“ előnévvel 1636 junius 15-én Rákóczy Györgytől hadban tett kiváló szolgálatért nyertek nemes levelet.[5] Tagjai mindig büszkék voltak törzsökös székely voltukra s ősi szokáshoz hiven mindenkor megőrzötték azon hagyományt, hogy csak nemes családbeli sarjjal kötöttek házasságot. Ma is számos tekintélyes taggal bir, kik a tuloldali táblán vannak feltüntetve:

[1] Eredeti hártyára irtt nemes levél Hadnagy József őrizetében Futásfalván.
[2] Eredeti okmányok Hadnagy József őrizetében Futásfalván.
[3] Eredeti nemes levél Hadnagy József őrizetében Futásfalván.
[4] Háromsz. M. L.
[5] Eredeti nemes levél Pap András főgymn. tanár őrizetében Sz.-Udvarhelyen.

Pál (polyáni). Művem 350-ik oldalán a polyáni Pál-családnál felemlitettem, hogy ezen családhoz tartoznak Pál Gyula, Mihály és Albert testvérek. Utólagosan kezemhez jutott nevezett három testvér családi táblázata, az a következő:

a) Karolin.
(dombrói Kornéli János
pénzügyi számtanácsos).

Józéfa. (balástelki Veszprémi Lajos számtanácsos).	Irma. (Schlauf Győző p. ü. titkár).	Dénes orvostudor. (Zoványi Irén).	Karolin.
Lajos.			

Ezen ág tagjai két „l"-lel irták nevüket s a „kézdipolyáni" előnevet használták. Czimerük pedig a következő: Kék paizsban, zöld téren magyar vitéz, jobbjában karddal. — Sisakdisz: kar karddal. — Foszlányok.

Rátz (léczfalvi). Ezen család művemben az „R" betünél már előfordul, de táblázata hiányos, ez okból a kiegészitett családfát következőképen közölhetem:[1] Istvánnak ki 1693 körül élt, fia Mihály, ennek fia Ferencz, ennek fia István † 1835. neje Fagyas Éva volt. Ezeknek fia ugyancsak István † 1826. s ennek fia:

András sz. 1826. † 1894.
1848/49-ben mint honvéd küzdi végig szabadságharczunkat, később Olaszországba menekszik.
(léczfalvi Németh Zsuzsánna).

Károly sz. 1854.	Sándor. Jenő.	Róza. (Papp Mihály.)	András sz. 1853. † 1890.	Mózes sz. 1863. tanitói oklevéllel bir. A fogarasi m. kir. állami ménes-birtok sárkányi kerületben gazda. (mátisfalvi Rátz Julia).
Mózes. Julia. Lázár. Albert. István.				

Ide tartozott Rátz Sándor tüzérőrnagy is, ki nem rég halt el Olmützben; ennek atyja az absolut kormány alatt professor volt a s.-szentgyörgyi norma iskolánál.

Rápolti (peselneki és székelyudvarhelyi). Ezen család a 367-ik oldalon van emlitve, de a czimer tévedésből kimaradt, a mit alább mutatunk be.

Peselneki és székelyudvarhelyi RÁPOLTI-család.

[1] Eredeti okmányok Rátz Mózes őrizetében Sárkány.

TARTALOM.

Megjegyzés A czimerek elhelyezése és más nyomdai akadályok miatt nem lehetett a családokat teljesen pontos betüsorba hozni egymásután, miért is kérjük valamely család nevének keresésénél itt a tartalomjegyzékben és a függelékben is az egész betüt végignézni, melylyel a keresett család neve kezdődik.

		Lap:
	Előszó	5
	Bevezetés	7
	Röviditések és jelmagy.	9
	*	
	Családok	
	Abod (dálnoki)	11
	Ábrahám (s.-szt.-királyi)	11
	Ábrám (almási)	11
	Ádám (nagyajtai)	11
5	Adorján (nagyajtai)	12
	Agh (angyalosi)	12
	Ágoston (illyefalvi)	12
	Albert (csomortáni)	12
	Ágoston (bélafalvi)	13
10	Albert (esztelneki)	13
	Albert (pákéi)	13
	Albu (zágoni)	13
	Almási	13
	Alszegi (szotyori)	13
15	Andok (zágoni)	14
	Ambrus (uzoni)	14
	Andor (komollói)	14
	András (barátosi)	14
	András (lemhényi)	14
20	Antal (zágoni)	15
	Antal (illyefalvi)	15
	Angyalosi	15
	Antalffy (szereda-szentannai)	15
	Antos (rétyi)	16
25	Apor (altorjai gróf, báró és nemes)	18
	Apor (zaláni)	21
	Aranka (alias Bicski de Zágon)	22
	Árapataki (árapataki)	22
	Árkosi (árapataki)	22
30	Arros (haralyi)	23
	Babos (besenyői)	24
	Bacz (zágoni)	25
	Bakó (bölöni)	25
	Bagoly (szacsvai)	25
35	Baksa (szemerjai)	26
	Balás (s.-szt.-királyi)	26
	Balásfi	26
	Balázsi (baróthi)	26
	Bálint (s.-szt.-györgyi)	26
40	Bálint (középajtai)	26
	Baka (kurtapataki)	27
	Bakk (szentkatolnai)	27
	Baktsi (albisi és étfalvi)	30
	Balás (futásfalvi és altorjai	32
45	Bálint (lemhényi)	33
	Bálintffy	34
	Baló (nagybaczoni)	34
	Balog (bagyoni)	36
	Balogh (barátosi)	36
50	Balogh (hatolykai)	36
	Balogh (kőröspataki)	37
	Balyko (sárfalvi)	37
	Bándi (osdolai)	37
	Bánffi (szentkatolnai)	37
55	Bányay (literati)	38
	Barabás (általában)	39
	Barabás (albisi)	39
	Barabás (árkosi)	40
	Baczoni (aldobolyi)	42
60	Bakó (mátisfalvi és szárazajtai)	42
	Bakonyi (bölöni)	42
	Barabás (lisznyói)	42
	Barabás (márkosfalvi)	43
	Barabás (baczoni)	47
65	Baritz (gelenczei)	47
	Bárdi (szentiványi)	47
	Barók (illyefalvi)	47
	Barra (zágoni)	47
	Bardocz (nagybaczoni és futásfalvi)	47
70	Baróthi (baróti)	48
	Bartha (nagyborosnyói és szárazajtai)	49
	Bartalis (baróti)	51
	Bartalis (esztelneki)	52
	Barta (altorjai)	52
75	Barta (dálnoki)	52
	Barta (baczoni, kovásznai. al- és felcsernátoni)	52
	Baróthi (baróti)	52
	Bartók (s.-szt.-györgyi)	53
	Bartók (málnási)	53
80	Bartók (egerpataki, szentléleki és hatolykai)	54
	Bartos (szentléleki)	54
	Bartsa (szárazajtai)	54
	Basa (zabolai)	54
	Basa (egerpataki)	55
85	Baza (osdolai)	55
	Becsek (kovásznai)	55
	Becz (nyujtódi)	55
	Becző (ikafalvi)	56
	Bede (nagyborosnyói)	56
90	Beder (barátosi)	56
	Bedőházi (léczfalvi)	56
	Bedőházi (árkosi)	56
	Bede (baróthi)	57

		Lap:
	Beke (dálnoki)	57
95	Bekes (kurtapataki)	57
	Bekes (maksai)	57
	Bedő (kálnoki)	58
	Bedő (kőröspataki)	59
	Beke (alsócsernátoni)	59
100	Bencze (uzoni)	60
	Bende (haralyi)	60
	Benke (sárfalvi)	60
	Beke (baróthi)	60
	Béldi (uzoni gróf és ns.)	61
105	Benedek (uzoni)	64
	Benke (laborfalvi)	64
	Bene (bikfalvi)	65
	Bene (barátosi)	65
	Benkő (árkosi és altorjai)	65
110	Benkő (középajtai)	66
	Benkő (illyefalvi)	68
	Benkő (kilyéni)	68
	Benkő (bölöni)	68
	Benkő (mátisfalvi)	68
115	Benkő (maksai)	68
	Benkő (albisi)	68
	Benkő (dálnoki)	68
	Benő (uzoni)	68
	Berde (laborfalvi)	68
120	Bereczk (uzoni)	70
	Bernáld (alsócsernátoni)	70
	Besenyei (besenyői)	72
	Biális (másként: Olasz, illyefalvi)	72
	Bibó (barátosi)	74
125	Bikfalvi (bikfalvi)	75
	Biró (s.-szentgyörgyi)	75
	Biró (csomortáni és polyáni)	75
	Bitay (léczfalvi)	76
	Biró (szentkatolnai)	77
130	Boda (köpeczi)	77
	Bodó (altorjai és karatnai)	77
	Bod (albisi és felső-csernátoni)	78
	Bócz (köpeczi)	79
	Bodolla (zágoni)	80
135	Bodoki (teleki)	82
	Bodor (s.-zaláni, gidófalvi és léczfalvi)	82
	Bogáti (zabolai és pávai)	88
	Bögh (barátosi)	88
	Bogdán (kovásznai)	88
140	Bogyó (pákéi)	88
	Böjthe (angyalosi)	88
	Bögözi (osdolai és polyáni)	89
	Boldis (gelenczei)	89
	Bolond alias: Bolon (zaláni)	89
145	Borbély (k.-vásárhelyi)	89
	Bölöni (nagybölöni)	90
	Borosnyay (borosnyói)	90
	Bosó (csomortányi)	92
	Botos (oltszemi)	93
150	Bora (szemerjai)	93
	Bucs (barátosi)	94
	Buda (imecsfalvi)	94
	Budai (besenyői)	94
	Butak (lemhényi)	95
155	Butyka (márkosfalvi, kovásznai)	95

		Lap:
	Csákány (léczfalvi)	96
	Csákány (lemhényi)	96
	Csane (esztelneki)	96
	Csavar (csomortányi)	97
160	Cseffey (noszolyi)	97
	Csegze (barátosi)	97
	Csekme (zabolai)	97
	Cseh (alsócsernátoni)	97
	Cseh (szentkatolnai)	100
165	Csintalan (kézdi-szentléleki)	103
	Csioria (papolczi)	103
	Csipő (almási)	103
	Csiszár (de Szemerja alias Incze)	103
	Cserey (nagyajtai)	104
170	Csia (czofalvi)	108
	Csernátoni (alcsernátoni)	112
	Csiki (alsócsernátoni)	113
	Csiszér (gidófalvi)	115
	Csoboth (altorjai)	117
175	Csoma (gelenczei)	119
	Csomortányi (lemhényi)	120
	Csomos (albisi)	121
	Csüdör (nyujtódi)	121
	Csürös (osdolai)	123
180	Csusz (imecsfalvi)	123
	Csusz (gelenczei)	123
	Csuz (kovásznai)	123
	Csutak (kovásznai)	123
	Czakó (s.-szent-györgyi)	124
185	Czirjék (sepsi-zoltáni)	125
	Czipa (imecsfalvi)	127
	Daczó (s.-szent-györgyi)	128
	Dálnoky (dálnoki)	130
	Damó (lisznyói)	131
190	Dancs (illyefalvi)	132
	Dankó (uzoni)	132
	Damokos (alsócsernát.)	133
	Darkó (nagyajtai)	136
	Darvas (k.-szt.-léleki)	137
195	Dánér (uzoni)	137
	Dávid (papolczi)	138
	Deák (köpeczi)	138
	Deák (bodoki)	139
	Deák (márkosfalvi	139
200	Deák (s.-szent-györgyi)	139
	Deák (zabolai)	139
	Deák (s.-szent-iványi)	140
	Debreczeni (zágoni)	141
	Demes (zabolai)	141
205	Demeter (maksai)	141
	Demjén (szentkatolnai)	142
	Demjén (dálnoki)	142
	Demjén (aldobolyi)	142
	Dénes (bodoki)	142
210	Dénes (baróthi)	142
	Dezső (dálnoki)	142
	Diénes (ikafalvi)	143
	Diénes (dálnoki)	144
	Diénes (középajtai)	144
215	Dobai (szentléleki)	144
	Dobos (angyalosi)	144
	Dobolyi (feldobolyi)	144
	Dok (zágoni)	144
	Domokos (árkosi)	144
220	Domokos (zágoni)	144
	Dombi (ikafalvi)	145

		Lap:
	Donáth (nagyajtai, teleki és pálosi)	146
	Dózsa (de...)	150
	Dulló (alsócsernátoni)	150
225	Drabant (imecsfalvi)	150
	Eczken (alsócsernátoni)	151
	Égető (köpeczi)	151
	Egyed (baróthi)	151
	Elek (gidófalvi)	151
230	Elekes (illyefalvi)	151
	Elekes (szentkatolnai)	152
	Eordeog (sepsizoltáni)	153
	Eössi (maksai)	153
	Erdő (bodoki)	153
235	Erdős (kovásznai)	153
	Erős (sárfalvi)	153
	Erősdy (erősdi)	154
	Eresztevényi (eresztev.)	154
	Fábián (kökösi)	156
240	Fábián (baróthi)	156
	Fábián (lisznyói)	156
	Fábián (szentkatolnai)	156
	Fagyas (léczfalvi)	156
	Falka (bikfalvi)	156
245	Faragó (szentkatolnai)	156
	Farkas (dálnoki)	156
	Farkas (ikafalvi)	157
	Farkas (illyefalvi)	157
	Farkas (osdolai)	157
250	Farkas (s.-szent-királyi)	157
	Fazakas (kovásznai)	157
	Fazakas (zágoni)	158
	Fejér (egerpataki és haralyi)	158
	Fejér (egerbegyi)	158
255	Fejes (léczfalvi)	159
	Fekete (aldobolyi)	160
	Fekete (bélafalvi)	160
	Fekete (csernátoni)	160
	Fekete (polyáni)	160
260	Felszegi (kézdialmási)	161
	Ferencz (uzoni)	161
	Ferencz (szentkirályi)	162
	Ferencz (kökösi)	162
	Ferencz (bölöni)	162
265	Ferencz (bodoki)	162
	Ferencz (pávai)	162
	Ferenczy (bodoki)	162
	Filep (gyergyóremetei)	162
	Finna (zabolai)	163
270	Finta (gelenczei	163
	Fodor (barátosi)	164
	Földes (uzoni)	164
	Földi (gelenczei)	164
	Forraj (maksai)	164
275	Forró (angyalosi)	164
	Fosztó (kökösi)	165
	Furka (baróthi)	165
	Fülöp (aldobolyi)	165
	Fülöp (martonosi)	165
280	Fülöp (illyefalvi)	165
	Gábor (lemhényi)	166
	Gál (baróthi)	167
	Gál (bölöni)	168
	Gál (dálnoki)	168
285	Gál (illyefalvi)	168
	Gál (gelenczei)	168
	Gál (kilyéni)	168

		Lap:
	Gál (s.-szent-királyi)	168
	Gál (hilibi)	169
290	Galló (radványczi)	170
	Galcsó (lemhényi)	171
	Gara (bélafalvi)	171
	Gáspár (lemhényi és polyáni)	171
	Gáspár (bikfalvi)	172
300	Gazda (bitai)	172
	Gazda (komollói)	172
	Gazda (rétyi és illyefalvi)	172
	Gazdag (bölöni)	174
	Geczö (kovásznai)	174
305	Gelei (árkosi)	174
	Gelle (léczf. és szotyori)	174
	Geréb (árapataki és fiatfalvi	174
	Gergely (baróthi)	176
	Gergely (nagyajtai)	177
310	Gergely (dálnoki)	177
	Gergely (székelyköi)	177
	Gideon (gidófalvi)	178
	Gidófalvi (gidófalvi)	178
	Gocz (kovásznai)	180
315	Gödri (aldobolyi, kökösi és illyefalvi	181
	Göncz (árkosi)	184
	Gorhun (de . . .)	185
	Görög (baróthi)	185
	Göttfi (mátisfalvi)	185
320	Gruzda (kőrösi)	185
	Gus (köpeczi)	185
	Gvidó (alsócsernátoni)	185
	Gyalai (szentkatolnai)	185
	Gyárfás (léczfalvi)	186
325	Gyertyánosi (ikafalvi)	191
	Gyenge (miklósvári)	192
	Györbiró (léczfalvi)	194
	Györbiró (szentkatolnai)	195
	György (futásfalvi)	195
330	György (k.-szentléleki)	195
	György (illyefalvi)	195
	György-Jakab (futásf.)	195
	Györgykovács (kézdi-polyáni)	195
	Győrke (dálnoki)	196
335	Gyujtó (sepsimartonosi és étfalvi)	196
	Gyulai (nagyváradi sarkantyus)	197
	Hadi (osdolai)	201
	Hadnagy (dálnoki)	201
	Halál (rétyi)	202
340	Halmágyi (étfalvi)	202
	Hamar (futásfalvi)	202
	Hankó (de . . .)	203
	Haraly (pávai)	203
	Hatalmas (altorjai)	203
345	Hegyes (szemerjai)	203
	Hegyi (baczoni)	203
	Hermán (köpeczi)	203
	Henter (sepsi-szentiványi báró és nemes)	203
	Henter (bodoki)	206
350	Hermányi (baróthi)	207
	Héya (sárfalvi)	207
	Hincs (kovásznai)	207
	Hirkó (alias Hizó lemh).	207
	Hodor (k.-szentléleki)	208
355	Hollaki (kishalmágyi)	210
	Horváth (nagyváradi és teleki)	211
	Horvát (k.-szentléleki)	212
	Hosszu (bodoki)	212
	Husit (lemhényi)	213
360	Huszár (nagyajtai)	213
	Illyés (s.-szent-iványi)	214
	Illyés (baróthi)	214
	Illyés (imecsfalvi)	214
	Illyési (zabolai)	214
365	Illéssy (bölöni)	214
	Imecs (imecsfalvi és nyujtódi)	214
	Imreh (étfalvi)	217
	Imreh (gidófalvi)	218
	Imreh (martonosi)	218
270	Imreh (málnási)	219
	Intze (killyéni és lisznyói)	219
	Incze (maksai)	221
	Incze (alias Csiszár szemerjai)	221
	Incze (bodosi)	221
375	Incze (martonosi)	221
	Incze (baczoni)	221
	Incze (szárazajtai)	222
	Intze (nagyajtai)	223
	Ipaczi (szemerjai)	224
380	Isák (egerpataki)	224
	Isák (kisborosnyói)	224
	Isák (feldobolyi)	224
	Isák (zágoni)	224
	Istók (uzoni)	224
385	István (bikfalvi)	224
	István (s.-szentkirályi)	224
	István (hatolykai)	224
	Jakab (baróthi)	225
	Jakab (szentkirályi)	225
390	Jakab (szemerjai)	225
	Jakab (dálnoki)	225
	Jakab (futásfalvi)	225
	Jakab (laborfalvi)	225
	Jakabos (nyujtódi)	225
395	Jakabos (szászfalusi)	225
	Jakabos (esztelneki)	225
	Jákó (zágoni)	225
	Jákó (k.-szentléleki)	226
	Jákó (lisznyói)	226
400	Jakócs (lisznyói)	227
	Jakóts (kökösi)	227
	Jakócz (márkosfalvi)	228
	Jámbor (egerpataki)	228
	Jancsó (kézdivásárhelyi és nyujtódi)	228
405	Jankó (zaláni)	236
	Jankó (nagyajtai)	238
	Jankó (uzoni)	238
	Jány, aliás Jeney (tompaházi)	238
	Jánó (zágoni)	239
410	János (feltorjai)	239
	Járay (gelenczei)	239
	Joó (szemerjai)	239
	Jósa (teleki)	239
	Jósa (magyarósi)	239
415	Kajcsa (altorjai)	240
	Kálmán (kőröspataki)	240
	Kádár (lemhényi és gelenczei)	240
	Kádár (killyéni)	241
	Kálnoky (kőröspataki gróf és nemes)	241
420	Kancsó (márkosfalvi)	245
	Kanisztos (lemhényi)	245
	Kanyó (léczfalvi)	245
	Károly (sárfalvi)	245
	Kasza (felsőtorjai)	245
425	Kászoni (léczfalvi)	245
	Kathona (szárazajtai)	245
	Katona (illyefalvi)	245
	Kele (s.-szent-györgyi)	245
	Kelemen (szentkatolnai)	245
430	Kelemen (baksafalvi)	246
	Kelemen (nagyernyei)	246
	Kelemen (márkosfalvi)	246
	Kemény (szentkatolnai)	246
	Kenesy (felsőcsernátoni)	246
435	Kenyeres (dálnoki)	246
	Kerekes (kézdi-vásárhelyi)	246
	Kerekes (illyefalvi)	246
	Kerestély (teleki)	246
	Keresztes (köpeczi)	246
440	Keresztes (léczfalvi)	246
	Keresztes (nagybaczoni)	247
	Kereszturi (bere-kereszturi)	247
	Kese (lisznyói)	247
	Keserü (baróthi)	248
445	Killyéni (killyéni)	248
	Kinizsi (de . . .)	249
	Király (s.-szentgyörgyi)	249
	Király (bélafalvi)	249
	Kypo (baróthi)	250
450	Kiis (s.-szentgyörgyi)	251
	Kis (k.-ajtai)	252
	Kis (maksai)	252
	Kis (zabolai)	252
	Kiss (altorjai)	252
455	Kiss (árkosi)	253
	Kiss (martonosi)	253
	Kiss (papolczi)	253
	Kiss (s.-szentkirályi)	254
	Kisantal (egerpataki)	254
460	Kisgyörgy (alias Szennyes bölöni)	254
	Kiss (kovásznai)	254
	Kispál (s.-szentiványi és uzoni)	255
	Kobai (uzoni)	256
	Kocsis (márkosfalvi)	256
465	Koncz (dálnoki)	256
	Koncza (baczoni)	256
	Konda (zágoni)	256
	Kondorát (imecsfalvi)	256
	Kondrát (sárfalvi)	256
470	Kónya (zágoni)	257
	Koris (imecsfalvi)	257
	Kotzó (k.-szentléleki)	257
	Kónya (egerpataki és nagyborosnyói)	257
	Kóréh (bikfalvi)	258
475	Kósa (s.-szentgyörgyi)	258
	Kósa (szárazajtai)	258
	Kósa (uzoni)	258

		Lap:
	Kovács (lisznyói)	258
	Kovács (lemhényi)	259
480	Kovács (nagyajtai)	260
	Kovács (k.-polyáni)	260
	Kovács (k.-szentléleki)	261
	Kovács (uzoni)	261
	Kovács (dálnoki)	261
485	Kovács (zabolai)	262
	Kovács (killyéni)	262
	Kovács (s.-szentgyörgyi)	262
	Kovács (felsőcsernátoni)	262
	Kovács (zaláni)	262
490	Kovács (k.-vásárhelyi)	262
	Kovács (pávai)	263
	Kovács (bodoki)	263
	Kovács (gelenczei)	263
	Kovács (hilibi)	263
495	Kovács (közép és szárazajtai)	263
	Kovács (feltorjai)	263
	Kovács (baróthi)	264
	Kovács (bölöni)	264
	Kovács (köpeczi)	264
500	Kovács (alsócsernátoni)	264
	Kovács (felajtai)	264
	Kovács (illyefalvi)	264
	Kovácsi (szászfalusi)	264
	Kovácsi (lisznyói)	264
505	Kovácsi (nagyajtai)	264
	Kovásznai (de . . .)	264
	Kozma (k.-szentléleki)	264
	Kozma (feltorjai)	267
	Kozma (albisi)	268
510	Kozma (s.-szentiványi)	268
	Kozma (zágoni)	268
	Kökössy (kökösi)	268
	Köles (gidófalvi)	269
	Kölne (lemhényi)	269
515	Költő (kőröspataki)	269
	Könczey (karathnai)	269
	Köntös (altorjai)	273
	Köntés (árkosi)	273
	Köpeczi (köpeczi)	273
520	Körmöczy (nagyajtai)	273
	Kövér (gidófalvi)	273
	Kuún (osdolai gróf)	275
	Kun (karathnai)	278
	Kustos (f.-csernátoni)	279
525	Kúthy (uzoni)	279
	Kúthy (s.-szentgyörgyi)	279
	Künnle (szentkatolnai)	279
	Laczok (illyefalvi)	281
	Lajos (baróthi)	281
530	László (aldobolyi)	281
	László (bikfalvi)	282
	László (besenyői)	282
	László (gelenczei)	282
	László (osdolai)	282
535	László (altorjai)	283
	László (alsócsernátoni)	283
	László (szentléleki)	283
	Lázár (dálnoki)	283
	Lázár (osdolai)	283
540	Lázár (nagyajtai)	284
	Lénárt (barátosi)	284
	Lénárt (osdolai)	284
	Lénárt (pávai)	284
	Lengyel (altorjai és hilibi)	284
545	Lemhényi (lemhényi)	284
	Lévai (altorjai)	285
	Literati (gidófalvi)	285
	Literati (nagybölöni)	285
	Literati (alias Hosszu bodoki)	285
550	Literati (alias Kósa középajtai)	285
	Lőrincz (uzoni)	285
	Lőrincz (lemhényi)	285
	Lőrincz (felsőcsernátoni)	285
	Lőrincz (altorjai)	285
555	Lőrinczi (dálnoki)	285
	Losonczy (rétyi)	286
	Lőte (illyefalvi)	286
	Luka (imecsfalvi)	286
	Lukács (borosnyói)	286
560	Lukács (futásfalvi)	286
	Lukács (lemhényi)	287
	Madoczai (gidófalvi)	288
	Mágori (k.-vásárhelyi)	288
	Magos (dálnoki)	288
565	Magyari (a.-csernátoni)	288
	Magyari (nagyajtai)	288
	Magyorósi (s.-magyarósi)	289
	Major (teleki)	289
	Mako (futásfalvi)	289
570	Maksai (maksai)	289
	Málik (pogányszent-péteri)	290
	Marhát (bikfalvi)	290
	Marcant (blankenschwerti báró)	291
	Márk (uzoni)	293
575	Márk (s.-szentgyörgyi)	294
	Márk (egerpataki)	294
	Márk (középajtai)	294
	Márkos (gelenczei)	294
	Márkos (s.-szentiványi)	294
580	Márton (lemhényi)	294
	Márton (léczfalvi)	294
	Márton (killyéni)	295
	Márton (s.-szentkirályi)	295
	Márton (gidófalvi)	295
585	Márton (futásfalvi)	295
	Márton (dálnoki)	295
	Márton (altorjai)	295
	Márton (s.-szt.-györgyi)	296
	Máthé (eresztevényi)	296
590	Máthé (albisi)	296
	Máthé (bikfalvi)	296
	Máthé (polyáni)	296
	Máthé (zabolai)	296
	Máthé (maksai)	296
595	Mátis (hatolykai és kézdi-szentléleki)	296
	Matkó (kézdivásárhelyi)	297
	Mátyás (bikfalvi)	297
	Mátyás (kézdialmási)	297
	Mátyás (bodoki)	297
600	Mátyás (pávai)	298
	Mátyus (k.-szentléleki)	298
	Medve (dálnoki)	298
	Medvés (k.-szentléleki)	298
	Menyhárt (gelenczei)	298
605	Mérges (s.-szt.-györgyi)	298
	Mészáros (k.-szentléleki)	298
	Mészáros (osdolai)	299
	Mezei (zágoni)	299
	Mihálcz (gelenczei)	299
610	Mihácsa (lemhényi)	301
	Mihály (árkosi)	302
	Mihály (sepsizoltáni)	304
	Mihály (léczfalvi)	304
	Mihály (polyáni)	304
615	Mihályfi (de . . .)	305
	Mike (altorjai)	305
	Mikes (zabolai gróf)	306
	Miklós (dálnoki)	311
	Miklós (s.-szt.-györgyi)	312
620	Miklós (zabolai)	312
	Miklós (lemhényi)	312
	Miklós (miklósvári)	312
	Mikó (oltszemi, bodoki és hidvégi gróf)	312
	Mikó (bölöni)	314
625	Mircse (barátosi)	314
	Molnár (a.-csernátoni)	315
	Molnár (k.-vásárhelyi)	316
	Molnár (killyéni)	317
	Molnár (léczfalvi)	317
630	Molnár (nagybaczoni)	317
	Molnár (szotyori)	317
	Molnos (nagyajtai)	317
	Molnossy (s.-szentkirályi)	317
	Móricz (nagyváradi és sepsiszentgyörgyi)	318
635	Nagy (al- és feltorjai)	322
	Nagy (aldobolyi)	322
	Nagy (baczoni)	322
	Nagy (bölöni)	322
	Nagy (dálnoki)	322
640	Nagy (gelenczei)	323
	Nagy (gidófalvi)	323
	Nagy (hatolykai)	323
	Nagy (illyefalvi)	323
	Nagy (k.-vásárhelyi)	323
645	Nagy (kökösi)	324
	Nagy (kőröspataki)	324
	Nagy (killyéni)	324
	Nagy (köpeczi)	324
	Nagy (középajtai)	330
650	Nagy (lisznyói)	330
	Nagy (nagyajtai)	330
	Nagy (nagyborosnyói)	330
	Nagy (nyujtódi)	330
	Nagy (s.-szentiványi)	330
655	Nagy (rétyi)	330
	Nagy (szárazajtai)	330
	Nagy (s.-szentgyörgyi)	331
	Nagy (s.-szentgyörgyi)	332
	Nagy (szotyori l. még függelék)	335
660	Nemes (hidvégi gróf)	337
	Németh (illyefalvi)	340
	Nyelem (lemhényi)	341
	Nyerges (s.-szentgyörgyi)	341
	Nyiredi (nagyajtai)	341
665	Nyujtódi (nyujtódi, rugonf. és szentdemeteri)	341
	Oláh (nagyajtai)	343
	Oláh (zágoni)	343
	Olti (márkosfalvi)	343
	Orbán (márkosfalvi)	343
670	Orbán (gidófalvi)	343
	Orbay (k.-szentléleki)	343

		Lap:
	Orbók (kökösi)	344
	Osváth (hilibi)	345
	Osváth (kovászna)	345
675	Óvári (gidófalvi)	345
	Pais (kézdi-almási)	347
	Pakéy (pákéi)	347
	Paál (baróthi)	348
	Pakó (hatolykai)	349
680	Pál (bikfalvi)	349
	Pál (bodoki)	349
	Pál (futásfalvi)	349
	Pál (barátosi)	349
	Pál (hatolykai és szentkatolnai)	349
685	Pál (alsócsernátoni)	349
	Pál (bereczki)	349
	Pál (dálnoki)	349
	Pál (polyáni)	350
	Pálbiró (kökösi)	350
690	Páljános (bikfalvi)	350
	Palkó (gelenczei)	351
	Pánczél (albisi)	351
	Pálmiklós (zabolai)	352
	Pap (kézdi-vásárhelyi)	352
695	Pap (alsócsernátoni)	353
	Pap (lemhényi)	353
	Paskó (bereczki)	353
	Pataki (s.-szentgyörgyi)	354
	Pénteki (lemhényi)	354
700	Perneszi (osztopáni)	354
	Péter (árkosi)	354
	Péter (albisi)	354
	Péter (nagyajtai)	354
	Péter (lemhényi)	354
705	Péter (aldobolyi)	354
	Péter (s.-szentkirályi)	354
	Péter (dálnoki)	354
	Péterffy (árkosi)	355
	Péterffy (nagyajtai)	355
710	Pethő (felsőtorjai)	356
	Pető (angyalosi)	356
	Petke (illyefalvi)	356
	Pilátus (dálnoki)	359
	Pintér (zabolai)	359
715	Pokol (s.-szentgyörgyi)	359
	Polus (szentkatolnai)	359
	Popa (lemhényi)	359
	Porkoláb (hatolykai)	359
	Porzsoló (a.-csernátoni)	359
720	Porsolt (barátosi)	359
	Poson (papolczi)	360
	Potsa (hatolykai)	360
	Pünkösty (uzoni)	364
	Rafai (árkosi)	366
725	Rák (s.-szentgyörgyi)	366
	Rákosy (aldobolyi)	366
	Rákosy (alsócsernátoni)	366
	Rákosy (f.-csernátoni)	366
	Rákosy (illyefalvi)	367
730	Rápolti (peselneki és székelyudvarhelyi)	367
	Rátz (kiskantafalvi)	367
	Rátz (léczfalvi)	368
	Ravazdy (de . . .)	368
	Reményik (jolsvai és karathnai)	368
735	Rettegi alias Fazakas (kézdipolyáni)	370
	Réti (lemhényi)	371
	Réthy (pávai)	371
	Réthi (altorjai)	371
	Révay (szklabinai és blatniczai báró, trebosztói s bisztricskai nemes)	371
740	Reznek alias Kósa (középajtai)	376
	Román (k.-szent-léleki)	377
	Ros (s.-szentgyörgyi)	377
	Rosa (szentléleki)	377
	Salamon (rétyi)	378
745	Sandy (futásfalvi)	378
	Sándor (pákéi)	378
	Sándor (sárfalvi)	379
	Salatia (köpeczi)	379
	Sánta (lisznyói)	379
750	Sánta (osdolai)	379
	Sárkány (esztelneki)	379
	Sáska (zágoni)	379
	Sass (s.-szentgyörgyi)	379
	Sebestyén (köpeczi)	381
755	Sebestyén (kökösi)	381
	Sebestyén (gidófalvi)	381
	Sebestyén (angyalosi)	381
	Seethal (schütt és altenborgi)	381
	Selester (kökösi)	383
760	Sennyes (bölöni)	383
	Sepsi (martonfalvi)	383
	Séra (illyefalvi)	383
	Séra (sepsi-zaláni)	384
	Seres (killyéni)	386
765	Serester (szemerjai)	386
	Sertő (nagyajtai)	386
	Sete (szentkatolnai)	386
	Sidó (zágoni)	386
	Sigmond (killyéni)	387
770	Sigmond (a.-csernátoni)	387
	Sigmond (étfalvi)	387
	Sigmond (lemhényi)	387
	Sikó (futásfalvi)	388
	Silester (s.-szt.-györgyi)	389
775	Silló (bölöni)	389
	Simon (polyáni)	389
	Simon (kökösi)	390
	Simon (szentkatolnai és hatolykai)	390
	Simon (bibarczfalvi)	390
780	Simonfi (besenyői)	391
	Sinkovits (füleki)	391
	Sipos (léczfalvi)	391
	Sipos (martonosi)	393
	Sipos (márkosfalvi)	393
785	Sólyom (polyáni)	393
	Sólyom (gy.-ujfalusi)	393
	Som (egerpataki)	394
	Somogyi (dálnoki)	394
	Sykó, vagy Sikó (nagybölöni)	395
790	Sikó (bölöni)	398
	Sylvester (alsócsernátoni és komollói)	398
	Szabó (feldobolyi)	399
	Szabó (altorjai)	400
	Szabó (barátosi)	400
795	Szabó (árkosi)	400
	Szabó (baróthi)	400
	Szabó (czofalvi)	401
	Szabó (dálnoki)	401
	Szabó (illyefalvi)	402
800	Szabó (kézdi-polyáni)	402
	Szabó (s.-szentgyörgyi)	402
	Szabó (uzoni)	402
	Szabó (zágoni)	402
	Szabó (kovásznai)	402
805	Szabó (kőröspataki)	402
	Szabó (baczoni)	402
	Szabó (nagyborosnyói)	402
	Szabó (hatolykai)	402
	Szabó (k.-vásárhelyi)	402
810	Szabó (márkosfalvi)	403
	Szabó (magyarósi)	403
	Szabó (zabolai)	403
	Szabó (sepsi)	403
	Szabó (szemerjai)	403
815	Szabó (zaláni)	403
	Szabó (kökösi)	403
	Szabolcsi (uzoni)	403
	Szacsva (illyefalvi)	403
	Szacsvay (szacsvai, esztelneki és léczfalvi)	404
820	Szalló (kézdipolyáni)	406
	Szaniszló (f.-csernátoni)	407
	Szántó (márkosfalvi)	407
	Szántó (k.-polyáni)	407
	Szász (polyáni)	407
825	Szász (baróthi)	407
	Szász (nagybölöni)	407
	Szász (albisi)	407
	Szász (f.-csernátoni)	407
	Szász (llyefalvi)	408
830	Szász (komollói)	408
	Szász (szemerjai)	408
	Szatmári (barátosi)	410
	Székely (dálnoki)	410
	Székely (bodosi)	410
835	Székely (lisznyói és killyéni)	410
	Székely (rétyi)	412
	Székely (zabolai és márkosfalvi)	414
	Szekeres (polyáni)	415
	Szemerjai (szemerjai)	415
840	Szentes (lemhényi)	416
	Szentgyörgyi (sepsi-szent-györgyi és timafalvi)	416
	Szent-Iványi (sepsi-szent-iványi)	418
	Szentkereszty (zágoni báró)	421
	Szentkirályi (sepsi-szentkirályi)	424
845	Szép (esztelneki)	425
	Szigethy (polyáni)	425
	Szilágyi (sepsi-szentgyörgyi)	425
	Szilvási (illyefalvi)	425
	Szőcs (k.-vásárhelyi)	425
850	Szőcs (kőrösi és kovásznai)	426
	Szőcs (uzoni)	426
	Szőke (gelenczei)	426
	Szőke (bikfalvi)	426

		Lap:
	Szonda (pákéi)	427
855	Szonda (kézdi-polyáni)	427
	Szörcsey (szőrcsei)	429
	Szotyory (szotyori)	431
	Szurdok (nagyborosnyói)	431
	Szurkos (osdolai)	431
860	Szücs (felsőcsernátoni)	431
	Táke (baróthi)	432
	Tamás (s.-szentiványi)	432
	Tamás (szászfalusi)	432
	Tamás (csomortányi)	432
865	Tamás (szentkirályi)	432
	Tamásfalvy (tamásfalvi)	432
	Tana (bölöni)	433
	Tana (uzoni)	433
	Tánczos (barátosi)	433
870	Tankó (osdolai és illyefalvi)	434
	Tarnóczy (királyfalvi)	434
	Tarsoly (alias torjai)	434
	Tasnádi (kökösi)	434
	Tegző (árkosi)	434
875	Teleky (dálnoki)	434
	Tesán (kovásznai)	435
	Tibáld (kőröspataki)	435
	Tobiás (kézdiszentléleki)	435
	Tók (kökösi)	435
880	Tókos (nagybaczoni)	435
	Tomok (kökösi)	435
	Torbók (kurtapataki)	435
	Tompa (kisborosnyói)	436
	Tompos (f.-csernátoni)	438
885	Tóth (barátosi)	438
	Tóth (lemhényi)	439
	Tóth (árkosi)	439
	Tóth (besenyői)	440
	Torjay (f.-csernátoni)	440
890	Tőke (k.-vásárhelyi)	440
	Tölgyes (bikfalvi)	440
	Török (márkosfalvi)	440
	Török (futásfalvi)	442
	Thusa (martonfalvi)	442
895	Turóczy (k.-vásárhelyi)	443
	Thúry (tamásfalvi)	445
	Tusson (kézdipolyáni)	446
	Ugron (ábránfalvi)	447
	Ujjvárossy (ujvárosi)	456

		Lap:
900	Uzoni (uzoni)	456
	Ütő (s.-szentiványi)	456
	Vajda (sepsi-szentgyörgyi)	457
	Vajda (gelenczei)	457
	Vajda (bikfalvi)	457
905	Vajda (zágoni)	457
	Vajda (pávai)	457
	Vajda (léczfalvi)	457
	Vardó (barátosi)	457
	Varga (étfalvi)	457
910	Varga (kovásznai)	457
	Varga (lemhényi)	457
	Varga (lemhényi)	457
	Varga (sárfalvi)	457
	Vas (esztelneki)	457
915	Vas (kőröspataki)	458
	Vaska (kálnoki)	458
	Vatai (zaláni)	458
	Vajna (pávai, kovásznai és zágoni)	458
	Vayda (a.-csernátoni)	465
920	Váradi (szárazajtai)	467
	Várhegyi (léczfalvi)	468
	Vásárhelyi (k.-vásárhelyi és sepsi-szentgyörgyi)	468
	Végh (csernátoni)	470
	Vén (kovásznai)	471
925	Veres (kőröspataki)	471
	Veres (márkosfalvi)	472
	Veres (polyáni)	472
	Veres (dálnoki)	472
	Veres (zágoni)	472
930	Veres (magyarósi)	472
	Veres (s.-szentkirályi)	472
	Veres (maksai)	472
	Veres (árkosi)	472
	Vida (pákéi)	473
935	Vikárius (kőröspataki)	473
	Vitályos (gidófalvi)	473
	Vizy (altorjai)	473
	Vonczi (illyefalvi)	474
	Volonces (k.-szentléleki)	474
940	**Z**ajzon (illyefalvi)	475
	Zajzon (sepsi-szentgyörgyi)	475
	Zajzon (rétyi)	476

		Lap:
	Zakariás (teleki)	476
	Zalay (szentkatolnai)	476
945	Zambler (a.-csernátoni)	476
	Zathureczky (alsó-zaturcsai)	476
	Zarándok (bikfalvi)	476
	Zayzon (uzoni)	478
	Zágoni (zágoni)	479
950	Zebed (középajtai)	479
	Zoltán (s.-szentiványi)	479
	Zoltán (s.-zoltáni)	479
	Zöld (kézdi-szentléleki és illyefalvi)	479
	Zsögön (osdolai)	479
955	**Z**árszó	481

Függelék.

	Altorjai (altorjai)	483
	Antalffy (szerda szent-annai)	483
	Apor (altorjai báró)	483
	Babos (besenyői)	483
960	Baka (kurtapataki)	483
	Barabás (márkosfalvi)	483
	Bedőházi (pákéi)	483
	Bernáld (a.-csernátoni)	484
	Biális (illyefalvi)	484
965	Biroga (gelenczei)	484
	Bodor (léczfalvi)	484
	Cserei (nagyajtai)	485
	Dobay (feldobolyi)	485
	Ferencz (uzoni)	485
970	**G**yárfás (léczfalvi)	485
	Hadnagy (zabolai)	485
	Héya (sárfalvi)	486
	Kádár (lemhényi és gelenczei)	486
	Keresztes (zabolai)	486
975	Kozma (zabolai)	486
	Nagy (szotyori)	486
	Pap (hatolykai)	486
	Pál (polyáni)	487
	Rátz (léczfalvi)	488
980	Rápolti (peselneki és sz.-udvarhelyi)	488
	Tartalom	489

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

324

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

1978 SEP 1 1

OSZLOP

OSZK
402.572

Pálmay József

HÁROMSZÉK VÁRMEGYE Nemes Családjai